A. R. BELEAEV

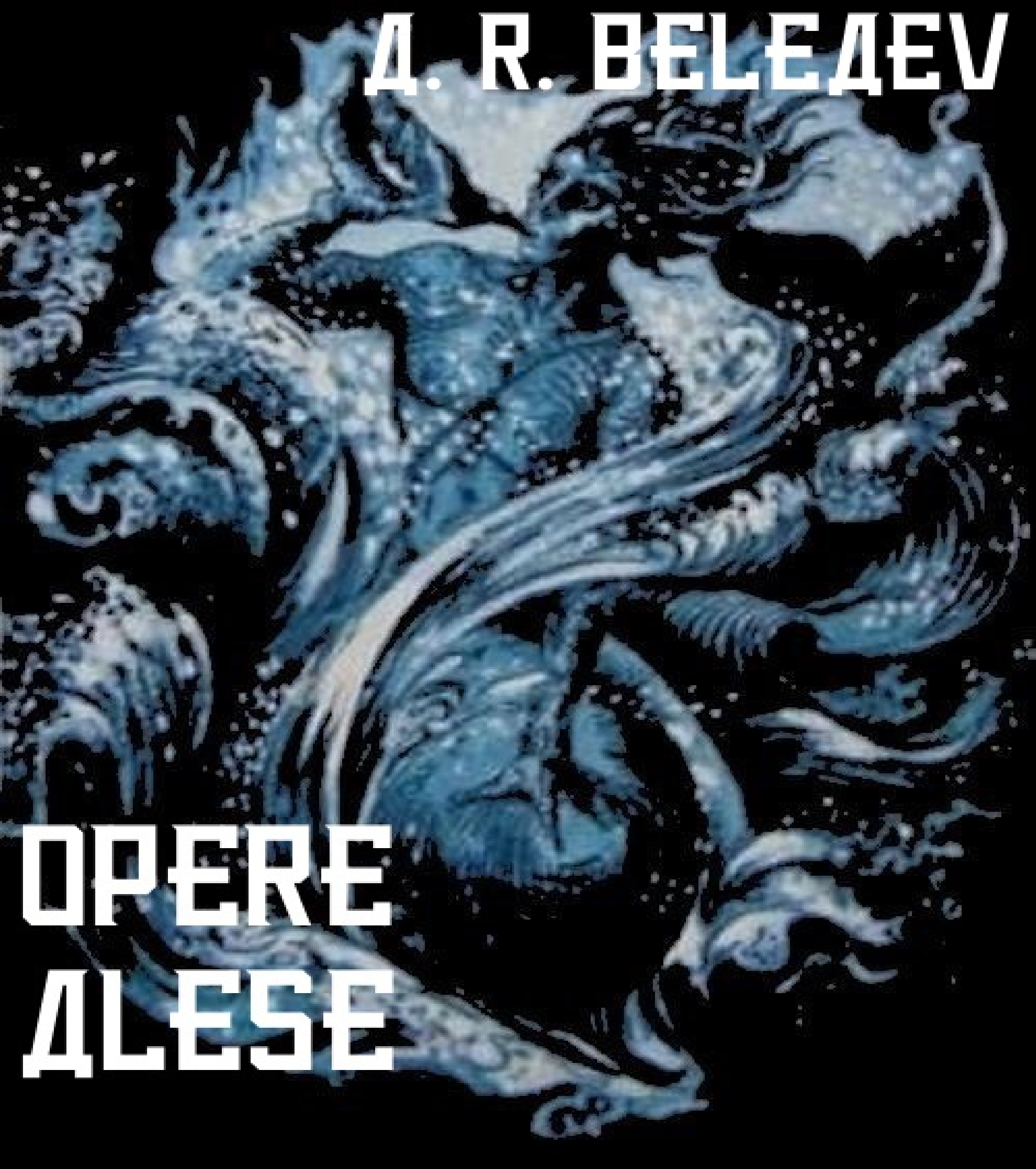

OPERE ALESE

ALEKSANDR BELEAEV
OPERE ALESE

CUPRINS

OMUL-AMFIBIE

CAPUL PROFESORULUI DOWELL

STEAUA KEŢ

TRAFICANTUL DE AER

PÂINEA VEŞNICĂ

STĂPÂNUL LUMII

ULTIMUL OM DIN ATLANTIDA

ARIEL

ÎN ABIS

HOITI-TOITI

CASTELUL VRĂJITOARELOR

OMUL-AMFIBIE

Traducere de V. Probeanu, M. Cardas
EDITURA ALBATROS
BUCUREŞTI
1989

Partea Întâi

„DIAVOLUL MĂRII”

Peste întreaga fire s-a aşternut înăbuşitoare o noapte de ianuarie a verii argentiniene. Cerul întunecos s-a acoperit cu stele. „Meduza” ancorată se contura imobilă în întuneric. Liniştea nopţii nu era tulburată nici de clipocitul undelor, nici de scârţâitul greementului. Părea că oceanul doarme adânc…

Pescuitorii de perle, aproape goi, zăceau întinşi pe puntea goeletei. Oamenii erau istoviţi de munca grea şi de arşiţă. În somnul lor zbuciumat gemeau, strigau şi se zvârcoleau; mişcau convulsiv braţele şi picioarele — poate se luptau cu duşmanul lor temut şi veşnic la pândă, rechinul. În aceste zile toride când nicio adiere nu mişca aerul cu boarea răcoroasă, oamenii oboseau atât de rău, încât, după terminarea lucrului nu mai aveau putere nici să urce bărcile pe bord. De altfel, nu prea era nevoie: nimic nu prevestea schimbarea timpului, şi bărcile rămâneau peste noapte în apă, priponite de lanţul ancorei. Vergile stăteau strâmbe, greementul era slăbit, focul nestrâns tresărea uşor ori de câte ori era mângâiat de o boare lină. Pe punte, de la teugă până la dunetă se învălmăşeau grămezi de scoici de mărgăritar, bucăţi de calcar coraligen, odgoane care serveau la coborârea pescuitorilor pe fundul apei, saci de pânză în care se adună scoicile găsite, butoiaşe goale…

Lângă arborele artimon stătea un butoi mare cu apă de băut, de care era prinsă cu un lănţişor o cană de tablă. În jurul butoiului, apa vărsată se întindea pe punte ca o pată întunecată.

Când şi când câte un pescuitor se ridica, buimac de somn, şi pornea împleticindu-se spre butoiul cu apă, călcând peste trupurile camarazilor săi care dormeau. Dădea de duşcă, fără să deschidă ochii, o cană plină şi cădea moale unde se nimerea, ca şi cum ar fi băut spirt curat, nu apă. Oamenii erau chinuiţi de sete: dimineaţa, înainte de a începe lucrul, era primejdios să mănânci — prea era mare presiunea pe care trebuia s-o suporte omul în apă — şi de aceea munceau toată ziua, pe nemâncate, până se întuneca în apele oceanului. Abia înainte de culcare înfulecau şi ei ceva, şi nu li se dădea decât carne sărată.

În timpul nopţii, stătea de veghe indianul Baltazar, mâna dreaptă a căpitanului Pedro Zurita, proprietarul goeletei „Meduza”.

În tinereţe, Baltazar fusese un vestit pescuitor de perle: putea să rămână sub apă nouăzeci şi chiar o sută de secunde — de două ori mai mult decât un pescuitor obişnuit.

« „De ce?” mă întrebaţi. Pentru că pe vremea mea altfel se învăţa meseria. Ucenicia o făceai de mic copil, povestea Baltazar tinerilor pescuitori de perle. Să tot fi avut zece ani, când taică-meu m-a băgat ucenic la José, stăpânul unui tender, să învăţ meseria. Eram cu toţii doisprezece ucenici. Şi uite cum ne învăţa el: zvârlea în apă o piatră albă sau o scoică, şi poruncea: „Aruncă-te şi scoate!”. Şi de fiece dată — tot mai adânc. De n-o aduceai, te bătea cu funia sau cu gârbaciul şi te zvârlea în apă ca pe un căţel. „Mai aruncă-te o dată!” Aşa ne-a învăţat să plonjăm. Apoi ne-a deprins să rămânem cât mai mult sub apă, şi iată cum: un pescuitor bătrân, încercat, cobora pe fund şi lega de ancoră un coş sau un năvod, iar noi ne aruncăm în apă ca să le dezlegăm. Şi era vai de pielea noastră dacă ieşeam la suprafaţă fără să fi dus treaba asta la capăt — ne aştepta funia ori gârbaciul.

Eram snopiţi în bătăi. Puţini am rezistat. Eu, însă, am devenit cel mai bun pescuitor de prin partea locului. Câştigam bine.»

Când Baltazar îmbătrâni, se lăsă de primejdioasă meserie de pescuitor de perle. Rămăsese cu piciorul stâng schilodit de dinţii unui rechin, iar pielea de pe coaste era toată numai o cicatrice: urmele unui lanţ de ancoră. Avea o mică dugheană la Buenos-Aires unde făcea negoţ cu perle, corali, scoici şi cu tot felul de rarităţi marine. Dar viaţa pe uscat îl plictisea. De aceea de multe ori îşi părăsea bucuros dugheana şi însoţea câte o corabie care ieşea la pescuit. Negustorii de perle îl preţuiau mult. Nimeni nu cunoştea ca dânsul golful La Plata, ţărmurile lui şi locurile unde se găseau scoici cu perle. Pescuitorii îl stimau. Se purta în aşa fel, încât era pe placul tuturor — şi al pescuitorilor de perle şi al stăpânilor.

Tinerilor pescuitori le împărtăşea toate secretele meseriei: cum să-şi regleze respiraţia, cum să se apere de atacurile rechinilor, şi când era în toane bune îi învăţa chiar cum să ascundă perlele rare de ochii stăpânului.

Proprietarii goeletelor, care se îndeletniceau cu pescuitul perlelor, îl cunoşteau şi îl apreciau pentru că, dintr-o privire, ştia să preţuiască fără greş valoarea perlelor şi se pricepea să aleagă repede cele mai bune pentru patron.

De aceea, îl luau ei bucuros să le fie ajutor şi povăţuitor la pescuitul perlelor.

Baltazar şedea pe un butoiaş şi trăgea alene dintr-o ţigară groasă de foi. Felinarul, prins de catarg, îi lumina chipul. Avea faţa prelungă, obrajii teşiţi, nasul drept, ochii mari, frumoşi: faţă de araucan[1]; pleoapele se lăsau grele şi se ridicau alene: moţăia; dar în timp ce ochii lui dormeau, auzul îi era în permanenţă treaz şi lui Baltazar nu-i scăpa cel mai mic zgomot vestitor de primejdie, nici în somnul cel mai adânc. Acum, însă, nu auzea decât suspinele şi bolboroseala oamenilor care dormeau pe punte. Dinspre ţărm răzbea până la el duhoarea scoicilor lăsate acolo să putrezească, pentru a le putea scoate mai lesne perlele: nu e uşor să le desfaci când molusca e încă vie. Unui om nedeprins cu mirosul acesta i-ar fi venit greaţă. Baltazar însă îl adulmeca cu nesaţ, căci trezea în mintea acestui pribeag, căutător de perle, bucuriile vieţii lui libere de pescuitor şi primejdiile tulburătoare ale mărilor.

După scoaterea perlelor, scoicile cele mai mari erau aduse pe vas. Zurita era bun gospodar: vindea scoicile la fabrică, unde se făceau din ele nasturi şi butoni de manşetă.

Baltazar dormea: ţigara îi scăpase dintre degetele desfăcute; capul îi căzuse pe piept…

Deodată, un sunet ciudat ce venea de departe, din largul oceanului, îi trezi atenţia. Sunetul se repetă, de data asta mai aproape. Baltazar deschise ochii. Se părea că cineva suflă din corn, iar un glas tânăr, voios, un glas de om, strigă: „A!” şi apoi cu o octavă mai sus: „A-a!”.

Primul sunet, melodios, ca de goarnă, nu semăna deloc cu şuieratul strident al sirenei unui vapor, iar exclamaţia voioasă nu aducea nici pe departe cu strigătul de ajutor al unui om în primejdie să se înece. Era ceva nou, nemaiauzit. Baltazar se ridică. I se păru că dintr-o dată se făcuse răcoare. Se apropie de bord şi scrută întinderea oceanului. Nici ţipenie de om. Linişte desăvârşită. Baltazar împinse cu piciorul pe un indian ce dormea pe punte şi când acesta se ridică, îi spuse în şoaptă:

— Strigă cineva. Cred că e *el*.

— Nu aud nimic, îi răspunse tot atât de încet indianul, un huron[2]

care sta în genunchi şi trăgea cu urechea. Deodată tăcerea fu din nou străpunsă de sunetul cornului, urmat de strigătul:

— A-a!…

Auzind acest strigăt, indianul huron se chirci de parcă l-ar fi plesnit cineva cu biciul.

— Ai dreptate, *el* e fără doar şi poate, făcu omul, clănţănind din dinţi de groază.

Ceilalţi pescuitori se treziră şi ei şi se târâră spre locul luminat de felinar, căutând parcă în anemica lumină gălbuie ocrotire împotriva întunericului. Şedeau ghemuiţi, unul în altul, şi ascultau cu încordare. Sunetul cornului şi strigătul mai răsunară o dată, undeva departe. Apoi se aşternu din nou tăcerea.

— *El* e…

— „Diavolul mării”, şuşoteau pescarii.

— Nu mai putem rămâne aici!

— E mai rău decât rechinul!

— Să-l chemăm pe stăpân!

Se auziră lipăind picioare desculţe. Pedro Zurita, stăpânul, ieşi pe punte căscând şi scărpinându-şi pieptul păros. Era fără cămaşă, doar în pantaloni de pânză. Pe centura lată, de piele, atârna un toc de revolver. Zurita se apropie de ceilalţi. Felinarul îi lumină faţa somnoroasă, arsă de soare. Părul lui des, ondulat, îi cădea în şuviţe pe frunte; avea sprâncene negre, mustăţi stufoase cu vârfurile răsucite în sus şi o bărbuţă înspicată cu fire albe.

— Ce s-a întâmplat?

Vocea lui calmă, aspră şi mişcările sigure avură darul să-i mai liniştească pe indieni.

Începură să vorbească cu toţii de-a valma. Baltazar ridică mâna, ca să facă tăcere, şi spuse:

— Am auzit glasul „lui”… e „diavolul mării”.

— Ţi s-o fi năzărit! făcu somnoros Pedro cu capul căzut pe piept.

— Nu, nu ni s-a năzărit. Am auzit cu toţii „a-a”! Şi sunete de corn! Strigară pescarii.

Baltazar ridică din nou mâna şi când ceilalţi tăcură, continuă:

— Am auzit cu urechile mele. Numai „diavolul” poate să sufle aşa din corn. Nimeni altul nu strigă şi nu trâmbiţează aşa pe întinsul apelor. Trebuie s-o ştergem şi cât mai repede.

— Basme, făcu Pedro Zurita cu nepăsare. Nu-i convenea deloc să încarce vasul cu scoicile puturoase, pe jumătate putrezite, de pe ţărm şi să ridice ancora. Dar nu reuşi să-i convingă pe indieni. Scoşi din fire, aceştia strigau, gesticulau, ameninţau că mâine chiar vor coborî pe ţărm şi vor porni pe jos spre Buenos-Aires, dacă Zurita nu va ridica ancora.

— Naiba să-l ia pe diavolul ăsta al mării, cu voi cu tot! Fie. În zori ridicăm ancora. Şi căpitanul se îndreptă spre cabina lui, mormăind nemulţumit.

Îi pierise somnul. Făcu lumină, aprinse o ţigară de foi şi începu să măsoare în lung şi în lat strâmta lui cabină. Se gândea la fiinţa stranie ce apăruse de la un timp în aceste ape, speriindu-i pe pescari şi pe localnicii de pe litoral.

Deşi nimeni nu-l văzuse, monstrul îşi anunţase de multe ori prezenţa. Despre „diavolul mării” se urzeau legende pe care marinarii şi le povesteau în şoaptă, uitându-se cu frică în jur, ca şi când le-ar fi fost teamă să nu-i audă chiar *el*.

Unora, această fiinţă le pricinuia tot felul de necazuri, altora însă le venea pe neaşteptate în ajutor. „E zeul mărilor, spuneau indienii bătrâni, el iese din adâncul oceanului o dată la o mie de ani ca să facă dreptate pe pământ”.

Preoţii papistaşi încercau să-i convingă pe superstiţioşii spanioli că fiinţa necunoscută nu este altcineva decât „diavolul mării”, care apăruse aici fiindcă localnicii au dat uitării sfânta biserică catolică.

Toate aceste zvonuri, purtate din gură în gură, au ajuns până la Buenos-Aires. Câteva săptămâni „diavolul mării” a fost tema favorită a cronicarilor şi foiletoniştilor de la diferitele ziare amatoare de ştiri senzaţionale. Dacă piereau în împrejurări necunoscute goelete ori vase pescăreşti, dacă se rupeau năvoadele pescarilor sau dispărea peştele prins, vina era aruncată pe „diavolul mării”.

Alţii însă povesteau că „diavolul mării” zvârlea uneori în bărcile pescarilor peşti mari şi că-ntr-o zi salvase pe cineva de la înec.

Un localnic susţinea că odată, când era cât pe-aci să se scufunde în apele oceanului, a simţit că cineva îl apucă de spate pe sub apă şi, sprijinindu-l mereu, înoată cu el până la ţărm. În clipă însă când cel salvat simţise sub picioare nisipul plajei, necunoscutul dispăruse în valuri.

Dar ceea ce surprindea îndeosebi era că nimeni nu-l văzuse pe „diavol”. Nimeni nu putea descrie cum arată această făptură misterioasă. S-au găsit fireşte „martori oculari” a căror fantezie îl înzestra pe „diavol” cu coarne, ţăcălie de ţap, labe de leu şi coadă de peşte, sau îl descriau ca pe o broască uriaşă, cu coarne, şi cu picioare de om…

La început, autorităţile de la Buenos-Aires n-au dat prea multă atenţie acestor povestiri şi ştirilor apărute în ziare, socotindu-le simple născociri.

Populaţia însă — în special pescarii — era din ce în ce mai alarmată. Mulţi pescari nici nu mai îndrăzneau să iasă în larg. Pescuitul scăzuse şi începu să se simtă lipsă de peşte. Atunci autorităţile locale hotărâră să cerceteze cazul. Mai multe şalupe şi bărci cu motor ale poliţiei de pază a litoralului începură să patruleze de-a lungul lui, cu ordinul „să aresteze pe individul necunoscut care stârneşte tulburare şi panică în rândurile populaţiei de pe coastă”.

Poliţiştii au cutreierat timp de două săptămâni golful La Plata, litoralul, au arestat câţiva indieni învinuiţi de a fi colportat cu premeditare zvonuri false, alarmiste, dar n-au reuşit să pună mâna pe „diavol”.

Atunci prefectul dădu publicităţii un comunicat oficial în care spunea că nu există niciun „diavol”; că toate zvonurile nu sunt decât născocirile unor ignoranţi care au şi fost arestaţi şi vor fi pedepsiţi după cum merită. Prefectul căuta să-i convingă pe pescari să nu dea crezare zvonurilor şi să iasă la pescuit.

Această măsură linişti oamenii o vreme. „Diavolul”, însă, îşi văzu mai departe de pozne.

Într-o noapte, mai mulţi pescari, aflându-se destul de departe de ţărm, fură treziţi de behăitul unui ied care nimeri ca prin minune în barcazul lor. Alţi pescari îşi găsiră năvoadele făcute ferfeliţă.

Gazetarii se bucurară de reapariţia „diavolului” şi acum aşteptau explicaţiile oamenilor de ştiinţă.

Aceştia nu se lăsară mult aşteptaţi.

Savanţii erau de părere că nu este cu putinţă să existe un monstru marin necunoscut ştiinţei, în stare să facă lucruri de care numai un om e capabil. „Cu totul altfel s-ar pune problema — scriau învăţaţii — dacă o asemenea fiinţă ar fi apărut în adâncurile puţin cercetate ale oceanului”. În orice caz, oamenii de ştiinţă nu puteau admite că ea ar putea acţiona ca o fiinţă raţională. Ei susţineau, ca şi comandantul poliţiei de pază a coastei dealtfel, că autorul acestor isprăvi e cine ştie ce poznaş.

Dar nu chiar toţi savanţii erau de această părere.

Unii din ei se refereau la vestitul naturalist elveţian Conrad Gesner[3] care a descris pe „fecioara mării”, pe „diavolul mării”, pe „călugărul mării”, şi pe „episcopul mării”.

„La urma urmelor multe din cele scrise de cărturarii antici şi medievali, s-au confirmat, cu toate că ştiinţa modernă a refuzat să recunoască aceste vechi teorii. Creaţia divină nu cunoaşte margini şi noi, oamenii de ştiinţă, se cuvine să fim mai modeşti şi mai prudenţi, decât oricare alţii, în deducţiile noastre” — scriau unii savanţi bătrâni.

De fapt, nici nu puteai să-i numeşti savanţi pe aceşti oameni modeşti şi prudenţi. Ei credeau mai mult în minuni decât în ştiinţă şi prelegerile lor sunau a predică.

În cele din urmă fusese organizată o expediţie ştiinţifică pentru ca lucrurile să fie lămurite o dată pentru totdeauna.

Membrii expediţiei n-au avut norocul să-l întâlnească pe „diavol”. În schimb, aflară multe lucruri noi despre faptele „individului necunoscut” (oamenii de ştiinţă bătrâni stăruiau că expresia „individ” să fie înlocuită cu „făptură”).

În raportul, publicat în ziare, membrii expediţiei scriau:

„1. Pe alocuri noi am observat pe bancurile de nisip urmele înguste ale unor picioare de om. Unele veneau dinspre mare, iar altele duceau spre mare. Se prea poate însă ca aceste urme să fi fost lăsate de un om venit cu o barcă.

2. Năvoadele pe care le-am cercetat prezintă tăieturi ce par făcute cu o lamă ascuţită. Se prea poate însă ca năvoadele să se fi agăţat de colţurile tăioase ale unor stânci submarine, sau de resturile metalice ale unor vase naufragiate şi să se fi rupt în felul acesta.

3. După declaraţiile unor martori oculari, un delfin, pe care furtuna l-a aruncat pe ţărm, la o distanţă apreciabilă de apă, a fost tras în timpul nopţii de cineva în ocean, iar pe nisip s-au găsit urme de picioare şi parcă de gheare lungi. Este de presupus că un pescar milos a tras delfinul în apă.

Se ştie că vânând diferiţi peşti, delfinii îi ajută pe pescari, înghesuind peştii lângă bancurile de nisip. La rândul lor, pescarii îi ajută deseori pe delfini, la nevoie. Urmele de gheare puteau fi foarte bine urmele unor degete de om. Imaginaţia celor ce le-au văzut i-a făcut să-şi închipuie că sunt urme de gheare.

4. Iedul putea fi adus într-o barcă de vreun poznaş şi aruncat în luntrea pescarilor”.

Oamenii de ştiinţă ai expediţiei găsiră şi alte explicaţii, la fel de simple, ale originii urmelor lăsate de „diavol”.

Ei ajunseră la concluzia că niciun monstru marin nu era capabil de acţiuni atât de complicate.

Totuşi aceste explicaţii nu au satisfăcut pe toţi. Chiar şi între oamenii de ştiinţă erau câţiva care se cam îndoiau de valoarea lor. Oricât de abil şi de perseverent ar fi fost omul care făcea aceste pozne, cum de izbutise atâta timp să nu fie văzut de nimeni? Dar ceea ce era mai curios, lucru pe care savanţii nu l-au menţionat în raportul lor, era că, după cum s-a constatat, „diavolul” îşi săvârşea isprăvile la intervale scurte, în locuri diferite, situate la distanţe mari unele de altele. Explicaţiile erau multiple: fie că „diavolul” putea să înoate cu o viteză nemaipomenită, fie că dispunea de dispozitive speciale ori, în sfârşit, nu exista un singur „diavol” ci mai mulţi. În acest caz, însă, toate glumele păreau şi mai ciudate, şi mai neliniştitoare.

Pedro Zurita îşi amintea de această poveste misterioasă în timp ce se plimba prin cabină.

Nici nu observă când răsări soarele şi o rază trandafirie se strecură prin geamul hubloului.

Stinse lampa şi începu să se spele.

Pe când îşi turna pe cap apă călduţă, se auziră dinspre punte strigăte de groază. Zurita urcă într-un suflet scara, aşa ud cum era.

Pescuitorii de perle, care nu purtau altceva decât o fâşie de pânză în jurul şoldurilor, erau grămădiţi lângă parapet şi vociferau dând din mâini. Pedro aruncă o privire în apă şi văzu că cineva dezlegase bărcile pe care le lăsaseră în apă peste noapte. Briza nopţii le mânase destul de departe, în larg. Acum, briza dimineţii le ducea încet spre ţărm. Vâslele se zăreau plutind ici-colo în golf, pe suprafaţa apei.

Zurita porunci pescuitorilor să adune bărcile, dar niciunul din ei nu se încumeta să intre în apă. Zurita repetă ordinul.

— Aruncă-te tu în ghearele „diavolului", se auzi un glas.

Zurita duse mâna la tocul revolverului. Pescuitorii se dădură înapoi şi se strânseră buluc lângă catarg, privindu-l cu duşmănie. O ciocnire părea inevitabilă. Deodată interveni Baltazar.

— Un araucan nu se teme de nimic, spuse indianul, dacă nici rechinul n-a reuşit să mă mănânce, şi „diavolului" o să-i rămână în gât bătrânele mele ciolane. Şi împreunându-şi palmele deasupra capului se aruncă peste parapet în apă şi înotă spre barcă cea mai apropiată. Pescuitorii veniră lângă parapet şi îl urmăreau cu spaimă în suflet. Deşi bătrân şi cu piciorul bolnav, Baltazar înota admirabil. Din câteva mişcări, ajunse până la barcă, prinse o vâslă care plutea prin apropiere şi se caţără în barcă.

— Frânghia a fost tăiată cu un cuţit, strigă el, şi tăiată bine! Cuţitul era ascuţit ca un brici.

Văzând că nu i se întâmpla nimic rău lui Baltazar, mai mulţi pescari săriră şi ei în apă.

CĂLARE PE DELFIN

Deşi abia răsărit, soarele dogorea fără milă. Pe azurul argintiu al cerului nici urmă de nor, iar oceanul încremenise parcă. „Meduza” ajunse la vreo 20 de kilometri spre sud de Buenos-Aires.

După sfatul lui Baltazar, aruncară ancora într-un mic golf, lângă ţărmul stâncos care se ridica din apă formând două terase.

Bărcile se împrăştiară prin golf. Ca de obicei, în fiecare barcă se aflau doi pescuitori: unul plonja, iar celălalt îşi scotea camaradul din apă; apoi, inversau rolurile.

Una din bărci veni destul de aproape de mal. Pescuitorul care urma să plonjeze prinse cu picioarele o bucată mare de calcar coraligen, legată de capătul unei frânghii şi se lăsă repede la fund.

Apa era foarte caldă şi străvezie. Desluşeai pe fund fiecare pietricică. Mai aproape de ţărm se ridicau de pe fundul oceanului coloniile de mărgean — tufele încremenite ale grădinilor submarine. Peştişori mici, cu licăriri de aur şi argint, mişunau între ele.

Pescuitorul coborî la fund şi, îndoindu-se din şale, începu să strângă repede scoici pe care le punea în săculeţul legat de o cureluşă la şold.

Camaradul său, un indian huron, ţinea de celălalt capăt al frânghiei şi, aplecat peste marginea bărcii, privea în apă.

Deodată huronul văzu cum omul de pe fund sări în picioare cât de repede putu, ridică braţele, apucă frânghia şi o smuci atât de tare, încât puţin a lipsit să-l tragă şi pe el în apă. Barca se înclină. Indianul huron se grăbi să-şi scoată tovarăşul din apă şi îl ajută să se urce în barcă. Omul gâfâia cu gura larg căscată şi ochii holbaţi. Sângele îi pierise din obraji, iar faţa lui, de obicei ca aramă, era acum pământie.

— Un rechin?

Celălalt însă se prăbuşi în fundul bărcii. Nu era în stare să scoată un cuvânt…

„Ce-o fi văzut el de s-a speriat atât de rău?” Huronul se aplecă şi privi atent în apă. Da, acolo se petrecea ceva. Peştişorii mici, asemenea păsărelelor când zăresc un uliu, se grăbeau să se ascundă în hăţişurile dese ale pădurilor submarine.

Deodată, indianul huron văzu cum de după colţul proeminent al unei stânci submarine apăru un fel de pâclă purpurie. Această pâclă se resfiră încet în toate părţile, colorând apa în roz. Apoi, se ivi un corp întunecat: rechinul. Fiara se întoarse încet şi dispăru după stânca. Această pâclă purpurie nu putea fi decât sânge. Ce s-o fi întâmplat pe fundul oceanului? Huronul îşi privi tovarăşul, dar acesta era nemişcat, întins pe spate, şi prindea aerul cu gura larg deschisă privind spre cer cu ochii rătăciţi. Indianul puse mâna pe vâsle şi se grăbi să-l ducă pe puntea „Meduzei” pe camaradul său fulgerat de boală.

În sfârşit omul îşi reveni puţin, dar parcă îi pierise graiul. Scotea doar sunete nearticulate, clătina din cap şi răsufla greu umflându-şi buzele.

Pescuitorii care se găseau pe punte făcură roată în jurul său, nerăbdători să afle ce s-a întâmplat.

— Vorbeşte odată! izbucni în sfârşit un tânăr indian zgâlţâindu-l. Vorbeşte, că de nu, sufletul tău laş se va despărţi de tine.

Pescuitorul scutură din cap şi şopti cu o voce surdă:

— L-am văzut… pe „diavolul mării”.

— *Pe el*?

— Hai spune… Zi-i mai repede! strigau pescuitorii plini de nerăbdare…

— Culegeam scoici… deodată văd că vine… glonţ… o namilă neagră… un rechin… S-a zis cu mine!… Rechinul îşi căscase botul să mă înhaţe… Încă o clipă şi mă sfâşia… Când… din apă… văd că se apropie…

— Un alt rechin?…

— Nu… „diavolul”…

— Cum arată? Are cap?

— Cap? Parcă are. Şi ochi… mari cât un pahar…

— Dacă are ochi trebuie să aibă şi cap, spuse convins tânărul indian, căci ochii trebuie să fie prinşi şi ei de ceva. Şi zi, labe are?

— Are nişte lăboaie de broască, cu degete lungi, verzi, cu gheare şi membrană. Şi trupul îi e acoperit cu solzi lucioşi, ca de peşte. S-a apropiat de rechin şi când i-a tras o labă — hârşti! a ţâşnit sângele din pântecul dihaniei…

— Cum îi sunt picioarele? întrebă un pescuitor.

— Picioarele? se căznea omul să-şi amintească. N-are deloc picioare! În schimb, are o coadă mare de tot, iar la capătul ei, doi şerpi.

— Ia spune drept, de cine te-ai speriat mai rău: de rechin sau de monstru?

— De monstru, răspunse omul fără ezitare. De monstru, deşi mi-a salvat viaţa. *El* a fost…

— Da, *el* a fost.

— „Diavolul mării”, spuse indianul.

— „Zeul mării” care-i ajută pe cei nevoiaşi, îl îndreptă un indian bătrân.

Vestea prezenţei diavolului se răspândi ca fulgerul printre pescuitorii care se aflau cu bărcile în golf. Pescuitorii se îndreptară grăbiţi spre goeletă şi urcară bărcile pe punte.

Se strânseră cu toţii în jurul celui salvat de la moarte de „diavolul mării”. Şi acesta trebui să-şi repete povestirea o dată şi încă o dată, adăugând noi şi noi amănunte. La un moment dat îşi aduse chiar aminte că din nările monstrului ţâşneau flăcări roşii, iar dinţii îi erau ascuţiţi şi lungi cât degetul, că i se mişcau urechile, că pe coaste avea aripioare, iar în spate o coadă ca o cârmă.

Pedro Zurita se plimba pe punte îmbrăcat într-un şorţ alb, gol până la brâu, pe cap cu o pălărie de paie înaltă cu boruri mari şi târşindu-şi papucii, pe care-i purtă pe piciorul gol; trăgea cu urechea ce se vorbea.

Cu cât indianul înflorea mai mult povestirea, cu atât creştea convingerea lui Pedro că omul se speriase pur şi simplu la apropierea rechinului, iar restul erau înflorituri.

„Adică de născocit, n-a născocit el chiar totul. Cineva spintecase într-adevăr burta rechinului: toată apa în golf se înroşise. De minţit, însă, tot minte indianul. Dar povestea lui are un sâmbure de adevăr… Ciudată afacere… ei, drăcia dracului!”

În acest moment gândurile lui Zurita fură întrerupte de un sunet de corn ce răsună de după stâncă.

Echipajul „Meduzei” se sperie de parcă ar fi căzut un trăsnet din senin: amuţiră cu toţii, păliră la faţă. Privirile în care lucea o groază superstiţioasă li se îndreptară spre stânca din dosul căreia răsunau sunetele de corn.

În apropierea stâncii, se zbenguia pe suprafaţa oceanului un cârd de delfini. Un delfin se despărţi de ceilalţi, fornăi puternic ca şi când ar fi răspuns chemării cornului, apoi înotă repede spre stâncă şi dispăru îndărătul ei. Trecură câteva clipe de aşteptare încordată. Deodată, pescuitorii văzură cum de după stânca reapare delfinul călărit de fiinţa misterioasă — „diavolul”, despre care le vorbise cu câteva minute înainte omul scăpat de la moarte. Monstrul avea trup de om, iar pe chipul său atrăgeau îndeosebi atenţia ochii lui mari, asemenea ceasornicelor vechi, cu capacele bombate, lucind în razele soarelui ca farurile unui automobil. Pielea trupului avea o culoare gingaşă, albăstruie, cu reflexe argintii. Mâinile se terminau cu nişte labe ca de broască, de un verde închis, cu degete lungi unite prin membrane. De la genunchi în jos picioarele le ţinea în apă şi nu puteai şti dacă ele se terminau cu aripioare sau erau picioare normale de om. Ciudata făptură ţinea în mână o scoică lungă, răsucită; mai suflă o dată în spirala ei şi izbucni într-un râs voios, omenesc, apoi, pe neaşteptate, strigă într-o spaniolă curată: Înainte, Leading[4], mai repede! Lovi uşor de câteva ori cu laba de broască spinarea lucioasă a delfinului şi-i înfipse călcâiele în coastă. Asemenea unui cal inimos, delfinul mări viteza.

Pescuitorii nu-şi putură reţine o exclamaţie de uimire.

Neobişnuitul călăreţ întoarse capul şi zărindu-i pe oameni, lunecă repede ca o şopârlă de pe spinarea delfinului şi se ascunse după corpul animalului. Apoi se mai ivi doar o mâna verde care lovi delfinul pe spinare. Animalul docil se scufundă împreună cu monstrul.

Ciudata pereche descrise un semicerc sub apă şi dispăru după o stâncă submarină…

Această exhibiţie neobişnuită nu ţinuse decât cel mult un minut, dar oamenii nu putură să-şi revină încă mult timp.

Pescuitorii se agitau pe punte vociferând şi apucându-se cu mâinile de cap. Indienii căzură în genunchi implorând îndurare zeului mărilor. Un tânăr mexican se caţără de groază pe arborele mare al vasului şi începu să ţipe în neştire. Negrii se rostogoliră în cală şi se înghesuiră într-un ungher.

Nu mai putea fi vorba de pescuit. Pedro şi Baltazar abia izbutiră să facă ordine. „Meduza” ridică din nou ancora şi se îndreptă spre miazănoapte.

ZURITA N-ARE NOROC

Căpitanul „Meduzei” coborî în cabina sa ca să chibzuiască la cele întâmplate.

— Să înnebuneşti, nu alta! bombăni Zurita, turnându-şi pe cap o cană cu apă călduţă. Un monstru marin care vorbeşte în cel mai curat dialect castilian! Ce-o mai fi şi asta? Auzi drăcovenie! Poate mi-am pierdut minţile? Dar este cu neputinţă să înnebunească din senin întregul echipaj. Nu se întâmpla ca doi oameni să aibă acelaşi vis. Ori noi am văzut cu toţii pe acest diavol al mărilor. Aici nu mai încape nicio îndoială. Prin urmare el există, oricât de necrezut ar părea. Zurita îşi turnă din nou apă pe cap şi scoase capul prin hublou, ca să se răcorească. În tot cazul, îşi spuse el, după ce se mai linişti puţin, monstrul are minte de om şi poate acţiona cu judecată.

Pare-se că se simte la îndemână şi în apă, şi la suprafaţă. Şi apoi, vorbeşte spaniola. Aşadar, te poţi înţelege cu el. Ce ar fi dacă… Ce ar fi să-l prind pe acest monstru, să-l domesticesc şi să-l pun să caute perle! Un broscoi ca ăsta care poate trăi în apă ar înlocui o echipă întreagă de pescuitori. Şi cât aş fi de câştigat! Vreau, nu vreau, trebuie să-i dau fiecărui pescuitor a patra parte din tot ce găseşte. Broscoiul nu m-ar costa nimic. În felul acesta aş agonisi în te miri cât timp sute de mii, milioane de pesos!

Zurita se lăsă furat de visuri. Până acum, îmboldit de dorinţa de a face avere, căutase perle acolo unde nu mai venise nimeni înaintea lui să pescuiască. Golful Persic, coasta apuseană a Ceylonului, Marea Roşie, apele Australiei — toate aceste locuri bogate în perle se aflau prea departe şi apoi, oamenii le scotoceau de mult. Să se aventureze în golful Mexic sau al Californiei, spre insulele Torna şi Margareta? Zurita n-avea cum să ajungă pe ţărmurile Venezuelei unde se găsesc cele mai frumoase perle din America. Goeleta sa şubredă n-ar fi rezistat unui asemenea drum, şi apoi nici n-avea destui pescuitori. Zurita ar fi vrut să lucreze în stil mare, dar nu-i ajungeau banii! De aceea a rămas el să moşmondească tot pe lângă ţărmurile Argentinei. Acum însă! Acum, dacă ar reuşi să-l prindă pe «diavolul mării”, s-ar putea îmbogăţi într-un singur an.

Va deveni cel mai bogat om din Argentina, sau poate chiar din America. Banii îi vor deschide drumul spre putere. Numele lui Pedro Zurita va fi pe toate buzele. Trebuie să fie însă cu multă băgare de seamă, şi mai ales să păstreze taina.

Zurita se urcă pe punte şi după ce adună întregul echipaj inclusiv bucătarul, le spuse:

— Ştiţi ce au păţit acei care au răspândit zvonuri despre „diavolul mării”? Poliţia i-a arestat şi acum stau cu toţii la puşcărie. Ţin să vă previn că la fel va păţi oricare dintre voi dacă o să sufle măcar o vorbuliţă despre ceea ce a văzut. O să vă putrezească oasele în închisoare. Aţi înţeles? De aceea, dacă ţineţi la viaţă, să nu vorbiţi nimănui despre „diavol”.

„Oricum nu le-ar da nimeni crezare: toate acestea seamănă prea mult a poveste”, se gândi Zurita şi coborând în cabină împreună cu Baltazar, îi împărtăşi planul său.

Baltazar ascultă cu atenţie ce-i spunea stăpânul, şi, după o scurtă tăcere, îi răspunse:

— Toate acestea sunt foarte bune. „Diavolul mării” valorează cât o sută de pescuitori. N-ar fi rău să-l pui pe „diavol” să muncească pentru tine. Dar cum să-l prinzi?

— Cu năvodul, îşi dădu Zurita cu părerea.

— O să taie năvodul, cum a spintecat şi burta rechinului.

— Am putea comanda o plasă de metal.

— Dar cine se va învoi să-l prindă? Pescuitorilor noştri li se moaie genunchii numai când aud vorbindu-se de „diavol”. Nu s-ar învoi nici pentru un sac cu aur.

— Dar tu, Baltazar? Indianul ridică din umeri:

— Nu mi s-a întâmplat până acum să vânez diavoli în mare. Cred că nu va fi uşor să-l pândim pe ăsta, dar de omorât n-ar fi mare lucru dacă e făcut şi el din carne şi oase. Vrei însă să-l prinzi viu.

— Spune, Baltazar, nu ţi-e frică de el? Ce gândeşti despre „diavolul mării”?

— Ce aş putea gândi despre un jaguar care zboară deasupra apei sau despre un rechin care se caţără în copaci? O fiară necunoscută pare mai fioroasă. Mie însă îmi place să vânez fiare fioroase.

— Te voi răsplăti cu dărnicie. Zurita îi strânse mâna lui Baltazar şi continuă să-i vorbească despre planul său:

— Cu cât vor participa mai puţini oameni la această afacere, cu atât va fi mai bine. Să stai de vorbă cu toţi araucanii. Sunt oameni îndrăzneţi şi ageri la minte. Alege vreo cinci, nu mai mult. Dacă nu se vor învoi ai noştri, găseşte în altă parte. „Diavolul” se ţine tot pe lângă ţărm. Întâi şi întâi va trebui să aflăm unde îşi are vizuina. Atunci ne va fi uşor să-l prindem cu plasa.

Zurita şi Baltazar se puseră îndată pe treabă. Zurita comandă o reţea de sârmă care semăna cu un butoi mare, fără fund. Înăuntru Zurita întinse o mreajă din sfoară de cânepa, în care „diavolul” putea să se încurce ca într-o pânză de păianjen. Îi concediară pe pescuitori. Din întregul echipaj al „Meduzei”, Baltazar reuşi să convingă numai pe doi indieni araucani să ia parte la vânarea „diavolului”. Mai tocmi alţi trei la Buenos-Aires.

Hotărâră să-l pândească pe „diavol” în golful unde echipajul „Meduzei” îl văzuse pentru prima oară. Pentru a nu-i trezi bănuielile, goeleta ancorase la câţiva kilometri departe de micul golf. Zurita şi tovarăşii săi se apucau din când în când de pescuit peşte, ca şi când pentru aceasta ar fi venit aici. În acelaşi timp, însă, trei din ei, pitindu-se pe rând îndărătul pietrelor de pe ţărm iscodeau cu atenţie apele golfului.

Trecu o săptămână, trecură aproape două, şi nici urmă de „diavol”.

Baltazar se împrieteni cu localnicii, cu fermierii indieni ce locuiau pe litoral, le vindea ieftin peştele şi, pălăvrăgind cu ei despre una, despre alta, aducea pe nesimţite vorba de „diavolul mării”. Bătrânul indian putu să-şi dea astfel seama că aleseseră bine locul: mulţi din indieni care locuiau prin apropierea golfului auziseră sunete de corn şi văzuseră pe nisip urme de paşi. Ei susţineau că, „diavolul” are călcâie de om, degetele însă erau mult mai lungi. Totodată, indienii găseau uneori pe nisip o adâncitură ca aceea lăsată de un om care stă întins pe spate, pesemne că „diavolul” ieşea pe plajă să se odihnească. „Diavolul” nu făcea niciun rău localnicilor şi aceştia nu mai luau în seamă urmele pe care le lăsa el din când în când, anunţându-şi astfel prezenţa. Şi totuşi, nimeni nu-l văzuse încă.

„Meduza” stătea de două săptămâni ancorată în golf, îndeletnicindu-se de ochii lumii, cu pescuitul. Zurita, Baltazar şi indienii pe care îi tocmiseră, timp de două săptămâni iscodiră neîncetat suprafaţa oceanului, dar „diavolul mării” nu apăru. Zurita devenea tot mai neliniştit. Pe cât era de nerăbdător, pe atât era de zgârcit. Fiecare zi îl costa bani, iar „diavolul” se cam lăsa aşteptat. La un moment dat, Pedro începu să aibă îndoieli. Dacă „diavolul” e o fiinţă supranaturală, nu e plasă în care să-l poţi prinde. Şi apoi era primejdios să-şi puie mintea cu necuratul. Zurita era superstiţios. Ce-ar fi să aducă pe vas un preot cu crucea şi sfintele daruri? Noi cheltuieli! Sau, mai ştii, poate „diavolul mării” nu e diavol, ci un bun înotător care se ţine de pozne şi face pe diavolul doar ca să sperie oamenii? Iar delfinul? Ca orice alt animal, poate fi şi el domesticit şi dresat. N-ar fi mai bine să lase baltă toată afacerea?

Zurita făgădui o recompensă aceluia care îl va zări primul pe „diavol” şi hotărî să mai aştepte câteva zile.

Mare îi fu bucuria când, la începutul celei de a treia săptămâni, „diavolul” reapăru în sfârşit.

Într-o zi, pe înserat, după pescuit, Baltazar lăsase lângă mal o barcă plină cu peşte. În zori, urmau să vină cumpărătorii. Baltazar se duse la o fermă să viziteze pe un cunoscut de al său, un indian. Când se întoarse pe mal, barca era goală.

Baltazar se gândi îndată că numai „diavolul” putea săvârşi asemenea ispravă. „Oare să se fi îndopat cu atâta peşte?” se minună Baltazar.

În noaptea aceea, unul din indienii care stăteau de veghe, auzi sunând cornul spre sud de golf. Peste alte două zile, în zori un tânăr araucan îl anunţă că avusese în sfârşit norocul să-l zărească pe „diavol”. Şi de data asta venise cu delfinul, dar nu-l călărea, ci înota alături de el, ţinând cu mâna „hamul” — o zgardă lată de piele. Când ajunseră în golf, „diavolul” scoase zgarda de pe gâtul animalului, îl lovi de câteva ori uşor cu palma şi dispăru în adâncul golfului, la poalele unei stânci abrupte. Delfinul se ridică la suprafaţă şi se făcu nevăzut.

După ce ascultă toate astea, Zurita mulţumi indianului, îi făgădui că-l va răsplăti şi adăugă:

Mă îndoiesc că în cursul zilei „diavolul” să-şi părăsească adăpostul. De aceea trebuie să cercetăm fundul golfului. Cine are curaj?

Dar niciunul nu era dispus să coboare pe fundul oceanului, riscând să se întâlnească nas în nas cu monstrul nemaivăzut. Baltazar făcu un pas înainte.

— Sunt gata! spuse el scurt. Obişnuia să se ţină de cuvânt.

„Meduza” tot mai stătea ancorată în acelaşi loc. Coborâră cu toţii pe mal în afară de oamenii care făceau de gardă şi se îndreptară spre stânca abruptă de pe malul golfului.

Baltazar se încinse cu o funie, ca la nevoie să poată fi tras la suprafaţă (dacă va fi rănit bunăoară), luă un cuţit, strânse un pietroi între picioare şi se lăsă la fund.

Araucanii aşteptau cu nerăbdare întoarcerea bătrânului, urmărind cu atenţie pată întunecată ce tremura în întunericul siniliu al apei, umbrită de stânci. Trecură patruzeci de secunde, cincizeci, un minut — Baltazar nu se întoarse. În sfârşit, el smuci funia şi fu ridicat la suprafaţă. După ce respiră de câteva ori adânc, spuse:

— O galerie îngustă duce spre o peşteră submarină. Acolo e întuneric ca în burta unui rechin. Numai în această peşteră a putut să dispară „diavolul mării”. Iar de ambele părţi ale peşterii se înalţă un perete neted.

— Straşnic! exclamă Zurita. Cu atât mai bine că e întuneric acolo. Vom arunca plasa şi peştişorul va fi al nostru.

Îndată ce apuse soarele, indienii coborâră mreaja de sârmă, legată de frânghii trainice, chiar la intrarea peşterii. Capetele frânghiilor le fixară pe ţărm. Baltazar atârna de aceste frânghii nişte clopoţei care trebuiau să sune la cea mai uşoară atingere a reţelei.

Zurita, Baltazar şi cei cinci araucani se aşezară pe mal şi începură să aştepte în tăcere.

Pe goeletă nu mai rămase nimeni.

Întunericul devenea tot mai dens. Apoi răsări luna şi lumina ei se răsfrânse pe suprafaţa oceanului liniştit. Oamenii erau foarte emoţionaţi. Vor vedea poate peste câteva clipe fiinţa ciudată care băgase groaza în pescari şi în căutătorii de perle.

Orele nopţii se scurgeau încet. Începură să moţăie.

Deodată se auzi un sunet de clopoţel.

Oamenii săriră în picioare, apucară frânghiile şi începură să tragă plasa. Era grea. Frânghiile tremurau: cineva se zbătea în plasă.

Iată că plasa ajunse la suprafaţa oceanului. Văzură la lumina palidă a lunii cum se zbate în ea o fiinţă, pe jumătate om, pe jumătate animal. Ochii ei neobişnuiţi de mari şi solzii argintii străluceau în razele lunii. „Diavolul” se zbătea din răsputeri că să-şi elibereze braţul prins în plasă. În sfârşit reuşi. Atunci smulse cuţitul care-i atârna la şold de o cureluşă subţire şi începu să taie plasa.

— Aş! N-o să-ţi meargă! murmură Baltazar, în care se trezise vânătorul pasionat.

Dar spre mirarea lui, „diavolul” veni de hac reţelei de sârmă. Prin mişcări iscusite lărgi gaura. Pescuitorii dădeau zor, să tragă mai repede plasa la ţărm.

— Trageţi, nu vă lăsaţi! Hei-rup! începu să strige Baltazar.

Dar chiar în clipa când li se păru că au pus mâna pe pradă, „diavolul” ţâşni prin gaura pe care o făcuse în reţeaua de sârmă, stârnind o jerbă de stropi sclipitori şi dispăru în adâncuri.

Pescuitorii, disperaţi, lăsară să cadă plasa.

— Straşnic cuţit! Auzi, taie sârmă! exclamă Baltazar cu admiraţie. Făurarii de sub apă sunt mai buni decât ai noştri.

Zurita se uită abătut în apă. Avea o mutră de parcă i s-ar fi dus la fund tot tezaurul.

Apoi ridică capul, îşi ciupi mustaţa şi lovi înciudat din picior.

— Las’ că-ţi vin eu de hac! strigă el. Mai bine să crapi tu în peştera ta submarină, decât să mă dau eu bătut. N-am să mă uit la bani, am să tocmesc scafandri, voi înţesa tot golful cu plase şi curse. N-ai să-mi scapi!

Era îndrăzneţ, îndărătnic, nu se lăsa bătut cu una cu două. Nu degeaba în vinele lui Pedro Zurita curgea sângele conquistadorilor[5]

spanioli. Şi apoi, avea şi pentru ce să lupte.

Aşa deci, „diavolul mărilor” nu era o fiinţă supranaturală, atotputernică. Era şi el făcut din carne şi oase, cum spunea Baltazar. Prin urmare, putea fi prins, pus în lanţuri şi silit să caute pentru Pedro Zurita bogăţii pe fundul oceanului. Baltazar îl va prinde, chiar dacă Neptun, zeul mărilor, în persoană îl va scăpa cu tridentul său pe acest diavol.

DOCTORUL SALVADOR

Zurita începu să-şi ducă la îndeplinire ameninţarea. Fixă de fundul golfului numeroase baraje de sârmă; întinse reţele în toate direcţiile; aşeză curse. Deocamdată însă singurele lui victime erau peştii. Pe „diavolul mării” parcă îl înghiţiseră adâncurile. Nu se mai arăta şi nu-şi mai anunţa prin nimic prezenţa. Zadarnic apărea în fiecare zi, în golf, delfinul domesticit, plonjând şi fornăind ca şi când ar fi invitat la o plimbare pe ciudatul său prieten. Acesta însă nu se ivea şi delfinul dispărea în larg, fornăind supărat.

Vremea începu să se strice. Vântul care bătea dinspre răsărit învălura suprafaţa oceanului; apele golfului se tulburară de nisipul stârnit de valuri. Crestele înspumate ascunseră fundul. Nimeni nu mai putea desluşi ce se petrece acolo.

Zurita era în stare să rămâie ore întregi pe ţărm privind crestele valurilor. Talazuri uriaşe se fugăreau pe suprafaţa oceanului prăbuşindu-se în chip de cascade tumultuoase, iar păturile lor inferioare se rostogoleau cu vuiet mai departe, pe nisipul umed, cărând pietriş şi scoici până la picioarele lui Zurita.

— Nu, aşa nu mai merge, îşi spunea Zurita. Trebuie să născocesc altceva. „Diavolul” trăieşte pe fundul oceanului şi nu vrea să-şi părăsească adăpostul. Prin urmare, ca să-l putem prinde, trebuie să ne ducem la el, adică să coborâm pe fundul oceanului. E limpede! Şi adresându-se lui Baltazar, care meşterea o nouă capcană, foarte complicată, îi spuse:

— Du-te îndată la Buenos-Aires şi adu-mi de acolo două costume de scafandru cu rezervoare de oxigen. Aici, nu o scoatem la capăt cu costumul obişnuit, numai cu tubul pentru pomparea aerului: Diavolul ar putea să taie tubul. Şi apoi, poate va trebui să întreprindem o mică călătorie sub apă. Să nu uiţi să iei şi nişte lanterne electrice.

— Vreţi să faceţi o vizită „diavolului”? întrebă Baltazar.

— Fireşte, împreună cu tine, bătrâne!

Baltazar aprobă, clătinând din cap, şi plecă la drum.

Aduse nu numai costume de scafandru şi lanterne, ci şi două cuţite de bronz, lungi, încovoiate, de o formă ciudată.

— Acum nu mai găseşti pe nimeni care să ţi le facă, spuse el. Sunt cuţite vechi, araucaniene, cu care străbunii mei spintecau burţile albilor — adică ale străbunilor voştri, nu vă fie cu supărare.

Zurita nu fu prea încântat de această informaţie istorică, dar cuţitele îi plăcură.

— Eşti foarte prevăzător, Baltazar.

A doua zi, în zori, deşi oceanul era foarte agitat, Zurita şi Baltazar îşi puseseră costumele de scafandru şi coborâră pe fundul apei. Desfăcură cu greutate plasele de la intrarea peşterii submarine şi pătrunseră în coridorul îngust. În jurul lor era un întuneric de nepătruns. Ridicându-se în picioare şi scoţându-şi cuţitele, scafandrii aprinseră lanternele. Mai întâi, speriaţi de lumină, peştişorii o zbughiră cât colo; apoi, însă, se apropiară de lanterne şi începură să se vânzolească în lumina lor albăstruie, asemenea unui roi de musculiţe.

Zurita îi alungă cu mâna; strălucirea solzilor îl orbea. Peştera era destul de mare. Avea cel puţin patru metri înălţime şi cinci-şase lăţime. Scafandrii cercetară toate ungherele. Peştera era goală şi nelocuită. Nu se aflau aici decât cârduri de peştişori veniţi să se adăpostească probabil de furia valurilor şi de duşmani.

Zurita şi Baltazar înaintau cu multă băgare de seamă. Peştera devenea din ce în ce mai îngustă. Deodată Zurita se opri uimit. Raza lanternei lumină un grilaj cu drugi groşi de fier, ce le bara drumul.

Nu-i venea să-şi creadă ochilor. Apucă drugii grilajului şi începu să-i zgâlţâie, încercând să-şi croiască drum prin acest baraj de fier. Dar grilajul era foarte solid. Cu ajutorul lanternei, Zurita se convinse că e bine fixat în pereţii cioplіţi ai peşterii şi prins cu balamale; iar de partea cealaltă se închide cu un zăvor.

Se aflau în faţa unei noi enigme.

Pare-se că „diavolul mării” nu era numai o fiinţă dotată cu raţiune, dar şi cât se poate de înzestrată. El izbutise să domesticească un delfin, ştia cum se lucrează metalul. În sfârşit, reuşise să dureze pe fundul oceanului un zid trainic, de fier, ca să-şi apere adăpostul… De necrezut! Dar el n-avea cum să făurească drugi de fier sub apă! Prin urmare, el nu trăieşte numai în apă sau, în orice caz, iese pentru mai mult timp pe uscat.

Zurita simţea cum îi zvâcnesc tâmplele ca şi când n-ar fi avut destul oxigen în cască, cu toate că nu stătuse în apă mai mult de câteva minute.

Îi făcu semn lui Baltazar. Ieşiră amândoi din peşteră — nu mai aveau ce face aici — şi se ridicară la suprafaţă.

Araucanii, care îi aşteptau cu nerăbdare, se bucurară foarte mult când îi văzură nevătămaţi.

După ce-şi scoase casca şi respiră de câteva ori adânc, Zurita îl întrebă pe bătrânul indian:

— Ce zici de asta, Baltazar?

Araucanul îşi desfăcu cu un gest de resemnare braţele:

— După părerea mea va trebui să mai zăbovim multă vreme pe aici. „Diavolul” se hrăneşte probabil cu peşte, iar acolo găseşti peşte cât vrei. Ca să-l înfometăm şi să-l silim astfel să iasă din peşteră, nici vorbă. Singura soluţie ar fi să dinamităm grilajul şi să-l aruncăm în aer.

— Spune-mi, Baltazar, nu crezi că peştera ar putea să aibă două ieşiri: una spre golf, iar cealaltă să răspundă undeva pe ţărm?

— Baltazar nu s-a gândit la aşa ceva.

— Trebuie să te gândeşti totuşi. Cum de nu ne-a venit până acum în minte să cercetăm împrejurimile! Zise Zurita.

Începură să exploreze litoralul.

Într-o bună zi, Zurita dădu de un zid înalt din piatră albă, care împrejmuia un teren întins de cel puţin zece hectare. Ocoli zidul, dar nu găsi decât o singură poartă, din tablă groasă. În poartă se vedea o uşă mică de fier cu un ochi de ferestruică închis pe dinăuntru.

„Parcă ar fi o închisoare sau o fortăreaţă, gândi Zurita. Foarte ciudat. Fermierii nu obişnuiesc să facă ziduri atât de groase şi de înalte. Nicăieri nu se vede o deschizătură sau o crăpătură prin care să poţi strecura o privire înăuntru.”

În jur, nu era nicio locuinţă omenească. Nu se vedeau decât stânci golaşe, cenuşii, şi pe alocuri mărăciniş şi cactuşi.

Iar jos, se aşternea golful.

Zurita dădu câteva zile în şir târcoale zidului şi pândi îndelung poarta de fier. Dar porţile nu se deschideau: nu ieşea şi nu intra nimeni. Niciun zgomot nu răzbătea de după zid.

Într-o seară, întorcându-se pe vas, Zurita îl chemă pe Baltazar şi-l întrebă:

— Ştii oare cine locuieşte în fortăreaţa aceea de pe ţărm, deasupra golfului?

— Ştiu, i-am întrebat pe indienii care lucrează pe la ferme. E locuinţa lui Salvador.

— Cine e acest Salvador?

— Un zeu, răspunse Baltazar.

Zurita îşi ridică mirat sprâncenele negre, groase.

— Glumeşti, Baltazar?

Indianul schiţă un zâmbet.

— Repet şi eu ce-am auzit. Foarte mulţi indieni susţin că Salvador e un zeu şi îl numesc mântuitorul lor.

— Şi de la ce îi salvează?

— De la moarte. Ei spun că Salvador e atotputernic, că poate să facă minuni. El ţine în mâinile sale viaţa şi moartea. Ologilor le dă picioare noi, picioare vii, orbilor, ochi ageri ca ai vulturului. Învie chiar şi morţii.

— Afurisită treabă! mormăi Zurita, zbârlindu-şi cu degetele mustaţa stufoasă. În apă s-a oploşit „diavolul mării”, iar pe ţărm trăieşte un „zeu”. Nu crezi, Baltazar, că „diavolul” şi „zeul” se ajută între ei?

— Cred doar atât, că ar fi bine s-o ştergem cât mai repede de aici, până nu ne-om scrânti de atâtea minuni.

— Ai văzut tu pe vreunul din cei tămăduiţi de Salvador?

— Da, am văzut. Indienii mi-au arătat un om care îşi rupsese un picior. După ce a trecut pe la Salvador, omul a început să alerge ca un mustang. Am mai văzut un indian pe care Salvador l-a înviat. Tot satul e martor că acest indian era un cadavru când l-au adus la Salvador: avea ţeasta crăpată, i se vedeau creierii. De la Salvador s-a întors teafăr şi vesel şi după învierea din morţi s-a însurat cu o fată vrednică. Şi am mai văzut copii de indieni…

— Prin urmare, Salvador primeşte?…

— Da, dar numai indieni. Şi aceştia vin la el de pretutindeni: din Ţara de Foc, de prin ţinutul Amazonului, din deşertul Atacama şi din Asuncion.

Aflând toate acestea, Zurita hotărî să facă un drum la Buenos-Aires.

I se spuse acolo că Salvador îi lecuieşte pe indieni şi se bucură printre ei de faimă de făcător de minuni. Adresându-se medicilor, Zurita află că Salvador e un chirurg eminent, genial chiar, dar în acelaşi timp un om foarte ciudat, ca dealtfel mulţi dintre oamenii remarcabili. Numele lui Salvador era bine cunoscut în cercurile ştiinţifice ale Lumii Vechi şi Noi. În America devenise celebru datorită îndrăzneţelor sale intervenţii chirurgicale. Când starea bolnavului era disperată şi medicii refuzau să opereze, era chemat Salvador. El nu refuza niciodată. Îndrăzneala şi ingeniozitatea lui nu cunoşteau margini. În timpul războiului imperialist a fost pe frontul francez, unde s-a ocupat aproape exclusiv de trepanaţii. Mii de oameni îi datorau viaţa. După încheierea păcii, s-a întors în patrie, în Argentina. Practica medicală şi afacerile izbutite cu nişte terenuri i-au adus o avere imensă. Cumpără apoi un teren mare lângă Buenos-Aires, îl împrejmui cu un zid puternic — una din ciudăţeniile sale — şi după ce se instală acolo, încetă să mai practice medicina. Nu se ocupă decât de munca ştiinţifică în laboratorul său. Singurii pe care îi primea şi îi trata erau indienii care spuneau despre el că e un zeu coborât pe pământ.

Zurita izbuti să afle încă un amănunt în legătură cu viaţa lui Salvador. Acolo unde se întindea astăzi vastul domeniu al doctorului, înainte de război fusese o căsuţă cu o grădină de asemenea împrejmuită cu un zid de piatră. În tot timpul cât Salvador se afla pe front, căsuţa a fost păzită de un negru şi câţiva câini uriaşi. Aceşti paznici incoruptibili nu lăsau niciun om să intre în curte.

De la o vreme, Salvador se înconjurase de şi mai mult mister. Refuza să primească până şi pe foştii săi colegi de universitate.

Aflând toate acestea, Zurita îşi spuse:

„O dată ce Salvador e medic, el nu are dreptul să refuze un bolnav care-l solicită. Ce-ar fi să mă îmbolnăvesc? În felul acesta voi putea pătrunde la el, iar odată intrat, văd eu ce fac.”

Zurita se îndreptă spre poarta de fier care străjuia intrarea în domeniul lui Salvador şi începu să bată. A bătut mult şi bine, dar n-a venit nimeni să-i deschidă. Scos din fire, apucă un pietroi şi începu să lovească cu el în poartă. Zgomotul pe care-l făcea ar fi putut să trezească şi morţii.

Undeva departe, dincolo de zid, se auzi lătratul unor câini. Apoi se întredeschise ferestruica din uşiţa porţii.

— Ce vrei? îl întrebă cineva într-o spaniolă stâlcită.

— Sunt bolnav, deschideţi repede, se văita Zurita.

— Un bolnav nu bate aşa, îi răspunse calm aceeaşi voce şi un ochi iscodi prin ferestruică. Domnul doctor nu primeşte.

— Dar el n-are dreptul să refuze ajutorul cerut de un bolnav, se mânie Zurita.

Ferestruica se închise şi se auziră paşii îndepărtându-se. Numai câinii continuau să latre cu furie.

După ce epuiza tot stocul său de înjurături, Zurita se întoarse pe goeletă.

Să-l reclame pe Salvador la Buenos-Aires? N-ar rezolva nimic prin aceasta. Zurita tremura de furie. Mustaţa lui neagră, stufoasă era în mare primejdie — scos din sărite, o smucea întruna. Vârfurile ei se lăsară în jos, asemenea acului unui barometru, ce arată timp urât.

Încetul cu încetul se linişti şi începu să chibzuiască la ce ar mai putea face.

Pe măsură ce se gândea, degetele sale cafenii, arse de soare, răsuceau în sus, tot mai des, mustaţa răvăşită. Barometrul urca — arăta din nou vreme frumoasă.

În sfârşit se sui pe punte, şi, spre mirarea tuturora, dădu comanda pentru ridicarea ancorei.

„Meduza” se îndreptă spre Buenos-Aires.

— Foarte bine! aprobă Baltazar. Destul timp am pierdut de pomană! Dracul să-l ia pe „diavol” cu „zeu” cu tot.

NEPOŢICA BOLNAVĂ

Soarele dogorea năprasnic. Pe drumul prăfos ce şerpuia de-a lungul lanurilor mănoase de grâu, porumb şi ovăz, mergea un indian bătrân, vlăguit, îmbrăcat în zdrenţe. Purta în braţe un copilaş bolnav, învelit cu o pătură veche, cu care căuta să-l ferească de razele arzătoare ale soarelui. Copilul ţinea ochii întredeschişi. Avea la gât o umflătură mare. De câte ori bătrânul se poticnea, copilul scotea un geamăt ca un horcăit şi ridica puţin pleoapele. Atunci bătrânul se oprea şi sufla uşor pe feţişoara copilului, să-l mai învioreze.

— Numai de n-ar muri pe drum! murmură moşneagul, grăbind pasul.

Apropiindu-se de poarta de fier, indianul schimbă braţul în care ţinea copilul şi lovi de patru ori cu dreapta în poartă.

Cineva crăpă uşor ferestruica porţii, un ochi apăru în deschizătură, apoi scârţiiră zăvoarele şi poarta se deschise.

Indianul trecu cu sfială pragul. În faţa lui stătea un negru bătrân, cu părul creţ, alb ca neaua şi îmbrăcat într-un halat alb.

— Am venit la doctor, e bolnav copilul, spuse indianul.

Negrul dădu în tăcere din cap, închise poarta şi-i făcu semn să-l urmeze.

Indianul privi în jur. Se afla într-o curte mică, pavată cu lespezi late de piatră. Într-o parte a curţii se înălţa un zid înalt, exterior, iar de cealaltă parte — un zid mai scund o despărţea de partea interioară a domeniului. Nicăieri nu se zărea nici fir de iarbă, nici tufă — o adevărată curte de închisoare. Într-un colţ al curţii, lângă poarta zidului mai scund, se înălţa o clădire albă cu ferestre mari, largi. Lângă casă aşteptau, şezând pe pământ, mai mulţi indieni, bărbaţi şi femei. Mulţi din ei erau însoţiţi de copii.

Aproape toţi copiii păreau cu desăvârşire sănătoşi. Unii dintre ei se jucau cu scoici de-a „cu soţ sau fără soţ”; alţii se luaseră la trântă, însă în cea mai desăvârşită linişte. Negrul cu părul nins veghea cu străşnicie să nu se facă gălăgie.

Bătrânul indian se aşeză, umil, pe pământ, la umbra casei şi începu să sufle uşor pe feţişoara încremenită, vânătă a copilului. Lângă el şedea o bătrână indiană cu un picior umflat. După ce se uită la copilaşul culcat pe genunchii indianului, întrebă:

— Fiică?

— Nu, nepoţică, răspunse indianul. Bătrâna spuse clătinând din cap:

— Duhul bălţilor a intrat în nepoţica ta. Dar *dânsul* e mai tare decât duhurile rele. *Dânsul* va izgoni duhul bălţilor şi nepoţica ta se va face bine.

Indianul dădu afirmativ din cap.

Negrul în halat alb se uită la fiecare bolnav şi când ajunse la indianul cu copilul în braţe, îi făcu semn spre uşa casei.

Indianul intră într-o încăpere mare, pardosită cu dale de piatră, în mijlocul căreia se afla o masă lungă, îngustă, acoperită cu un cearceaf alb. Printr-o altă uşă, cu geamuri mate, intră în cameră doctorul Salvador, un bărbat înalt, oacheş, lat în spate, îmbrăcat într-un halat alb. Doctorul avea sprâncene şi gene negre. Pe cap, însă, nici urmă de păr. Se rădea probabil întotdeauna pe cap, încât pielea îi era tot atât de bronzată în creştet ca şi pe faţă. Nasul său acvilin, destul de mare, bărbia ascuţită şi puţin proeminentă, buzele strânse îi dădeau un aer de cruzime, făcându-l să semene cu o pasăre de pradă. Ochii căprui priveau rece. Indianul nu se prea simţi în largul său, sub această privire.

Bătrânul se înclină adânc şi întinse doctorului copilul. Salvador luă fetiţa bolnavă din mâinile indianului cu un gest iute, sigur şi totodată delicat; desfăcu cârpele în care era învelită şi le zvârli într-o ladă aşezată într-un colţ. Indianul porni, şontâc-şontâc, spre ladă, ca să ia cârpele, dar Salvador îl opri cu severitate:

— Lasă-le acolo, nu pune mâna!

Apoi culcă fetiţa pe masă şi se aplecă asupra ei. Indianul îl vedea din profil şi i se păru dintr-o dată că nu doctorul, ci un condor se apleacă asupra fetiţei ca asupra unei păsărele. Salvador începu să palpeze umflătura de la gâtul copilului şi degetele doctorului îl impresionară şi ele pe indian. Erau lungi, extraordinar de flexibile. Părea că se pot îndoi, nu numai în jos, dar şi lateral, ba chiar şi în sus. Indianul, care nu era deloc un fricos, căuta să nu se lase biruit de groază pe care i-o inspira acest om bizar.

— Foarte bine. Minunat, spunea Salvador, admirând parcă tumoarea pe care o palpa cu degetele.

După ce examina copilul, Salvador se întoarse spre indian şi-i zise:

— Acum e lună nouă. Vino peste patru săptămâni, când va fi iarăşi lună nouă, şi-ţi vei lua fetiţa vindecată.

Apoi, ridicând în braţe copilul, ieşi prin uşa cu geamurile mate. Dincolo se afla camera de baie, sala de operaţii şi saloanele pentru bolnavi.

Între timp negrul introduse în sala de consultaţii o altă pacientă: bătrâna cu piciorul bolnav.

Indianul se înclină în faţa uşii cu geamuri care se închise în urma lui Salvador, şi ieşi.

Exact peste douăzeci şi opt de zile văzu deschizându-se aceeaşi uşă cu geamuri mate.

În prag stătea fetiţa, sănătoasă, cu bujori în obraji şi îmbrăcată într-o rochiţă nouă. Ea se uita speriată la bunic. Indianul se repezi spre ea, o strânse în braţe, o sărută şi-i cercetă gâtul. Nici urmă de tumoare. Doar o cicatrice mică, roşcată, abia vizibilă, amintea de operaţie.

Fetiţa se ferea de îmbrăţişările bunicului, respingându-l cu mânuţele şi scoase chiar un ţipăt când, sărutând-o, o înţepă cu barba de mult nerasă. Indianul fu nevoit să lase copilul jos. Imediat intră şi Salvador.

Acum doctorul zâmbea şi plimbându-şi degetele prin părul copilului spuse:

— Acum, poţi s-o iei. Ai adus-o la timp. Dacă întârziai încă câteva ore, nici eu n-aş fi putut să-i mai salvez viaţa.

Chipul bătrânului indian se crispă, buzele începură să-i tremure: îl podidi plânsul. Ridică din nou fetiţa în braţe, o strânse la piept, apoi, căzând în genunchi în faţa doctorului, îi spuse cu glasul întretăiat de lacrimi:

— Aţi salvat viaţa nepoatei mele. Cu ce vă poate răsplăti un sărman indian decât oferindu-vă viaţa lui?

— Ce-mi trebuie viaţa ta? se miră Salvador.

— Sunt bătrân, dar încă în putere, urmă indianul, fără să se ridice. Am să-mi duc nepoata la mama ei, adică la fiica mea şi apoi am să mă întorc. Vreau să vă dăruiesc tot restul vieţii mele pentru binele ce mi-aţi făcut. Am să vă slujesc ca un câine. Vă rog, nu-mi respingeţi această rugăminte.

Salvador îl privi gânditor.

Ezită. Întotdeauna era foarte prudent când angaja servitori noi. Deşi de lucru s-ar găsi, şi încă destul. Jim nu prididește singur cu grădina. Pare-se că acest indian este un om nimerit, deşi doctorul ar fi preferat un negru.

— Îmi oferi viaţa ta în dar şi mă rogi s-o primesc ca şi cum prin asta ţi-aş face o favoare. Bine. Fie cum vrei tu. Când zici că te întorci?

— Nu se va sfârşi încă primul pătrar al lunii şi mă voi întoarce, spuse indianul, sărutând poala halatului lui Salvador.

— Cum te cheamă?

— Pe mine?… Cristo — Cristofor.

— Du-te, Cristo. Te voi aştepta.

— Să mergem, nepoţico! se adresă Cristo fetiţei, ridicând-o din nou în braţe. Dar fetiţa începu să plângă şi Cristo plecă grăbit.

GRĂDINA MINUNILOR

Când Cristo se întoarse peste o săptămână, doctorul Salvador îl privi cu luare-aminte în lumina ochilor şi-i spuse:

— Ascultă-mă cu atenţie, Cristo. Te iau în serviciul meu. Vei primi mâncare şi o leafă bună…

— Nu-mi trebuie nimic, nu doresc decât să vă slujesc, răspunse indianul, agitându-şi braţele a refuz.

— Taci şi ascultă-mă, urmă Salvador. Nu-ţi va lipsi nimic. Un singur lucru pretind: să nu sufli o vorbă despre tot ce-ai să vezi aici.

— Mai curând mi-aş tăia limba şi aş arunca-o la câini, decât să las să-mi scape o vorbă.

— Bagă de seamă, să nu păţeşti chiar aşa cum spui, îl preveni Salvador. Apoi îl chemă pe negrul în halat alb şi-i porunci: Condu-l în grădină şi să-l ia Jim în primire.

Negrul se înclină în tăcere şi urmat de indian ieşi din casa cea albă, traversă curtea în care acesta mai fusese şi bătu în portiţa de fier din zidul mai mic.

Dincolo se auziră lătrături de câini. Portiţa se deschise încet, scârţâind. Negrul îl împinse în grădină, strigă ceva cu o voce guturală către alt negru care stătea după portiţă şi plecă.

Cristo se lipi speriat de zid: spre el se năpustiseră nişte dihănii nemaivăzute, de un roşu gălbui, cu pete de culoare închisă, iar hămăitul lor părea mai curând un răget. Dacă Cristo le-ar fi întâlnit în pampas, ar fi jurat că sunt jaguari. Fiarele însă lătrau aidoma câinilor. Deocamdată Cristo nu stătu să se întrebe ce animale veneau spre el, ci fugi cât îl ţineau picioarele până la cel mai apropiat copac şi se caţără din creangă în creangă cu o repeziciune surprinzătoare. Negrul sâsâi la animale ca o cobră înfuriată. Dulăii se liniştiră ca prin farmec, încetând să mai latre, se culcară la pământ şi, punându-şi botul pe labele întinse, se uitau din când în când pieziş la negru.

Acesta sâsâi din nou, adresându-se de data aceasta lui Cristo, care rămăsese căţărat în copac şi începu să dea din mâini, poftindu-l să coboare.

— Ce tot sâsâi ca un şarpe? făcu Cristo, fără a coborî însă din copacul unde se simţea în siguranţă. Ţi-ai înghiţit limba?

Negrul mârii supărat.

„O fi mut”, gândi Cristo… Şi-şi aminti de avertismentul lui Salvador. S-ar putea oare ca Salvador să taie într-adevăr limba slugilor care-i trădează secretele? Mai ştii, poate i-a tăiat-o şi acestui negru… Şi deodată îl cuprinse o groază atât de mare, încât era cât p-aci să cadă din copac. Dorea din toată inima să fugă de aici cu orice preţ şi cât mai repede. Calculă în minte distanţa de la copacul pe care se căţărase, până la zid. Nu, degeaba, nu va reuşi să sară dincolo… Între timp, negrul se apropie de copac şi apucându-l pe indian de picior începu să-l tragă în jos cu nerăbdare. Silit să se supună, Cristo sări din copac, zâmbi cât putu de amabil şi, întinzând mâna, întrebă cu prietenie:

— Jim?

Negrul încuviinţă din cap.

Cristo îi strânse cu putere mâna. «Dacă tot am nimerit în iad, să mă pun bine cu „diavolii”», gândi el şi urmă cu voce tare:

— Eşti mut?

Negrul nu răspunse.

— N-ai limba?

Negrul tăcea mereu.

„Cum să fac să mă uit în gura lui?” se gândi Cristo. Dar se vede treaba că Jim n-avea de gând să stea de vorbă, nici măcar prin gesturi. Îl luă pe Cristo de mână, îl duse spre dihăniile roşcate şi sâsâi ceva. Animalele se ridicară, se apropiară de Cristo, îl mirosiră şi apoi se îndepărtară potolite. Cristo mai prinse puţină inimă.

Făcându-i semn să-l urmeze, Jim îl duse să-i arate grădina.

În contrast cu curtea mohorâtă, pavată cu piatră, grădina impresiona prin abundenţa de flori şi diferite plante. Ea se întindea spre soare-răsare, coborând în pantă lină spre ţărmul oceanului.

Cărările acoperite cu scoici roşcate, fărâmiţate, se resfirau în toate direcţiile. De-a lungul cărărilor creşteau cactuşi cu siluete bizare şi agave[6] cărnoase, de un verde albăstrui, precum şi panicule purtând o puzderie de flori galben-verzui. Livezi întregi de piersici şi măslini ocroteau cu umbra lor iarba deasă, smălţată cu flori multicolore. Ici-colo străluceau bazine de apă împrejmuite cu parapete de piatră albă. Fântâni ţâşnitoare, bogate în ape, răcoreau aerul din jur…

Prin grădină răsunau tot felul de zgomote, de la cântecul şi ciripitul păsărilor, până la răgetul, ţipetele şi schelălăitul animalelor!

Cristo nu mai văzuse până atunci animale atât de ciudate. În această grădină trăiau dihănii nemaivăzute.

Iată, trecu în fugă drumul o şopârlă cu şase labe, cu solzi sclipitori de un verde arămiu. Din copac, atârna un şarpe cu două capete. Cristo sări speriat la o parte, văzând reptila bicefală care începu să sâsâie la el, căscându-şi gurile roşii. Negrul răspunse cu un sâsâit şi mai puternic şi şarpele, după ce-şi agită capetele în aer, căzu din copac şi dispăru în stufăriş. O altă reptilă, foarte lungă, se îndepărtă târâş de pe cărare sprijinindu-se în două labe. După o reţea de sârmă guiţa un purcel. Grăsunul se holba la Cristo cu singurul ochi neobişnuit de mare pe care-l avea în mijlocul frunţii.

Doi guzgani albi cu trupurile lipite formând un singur corp alergau pe cărarea trandafirie — monstru cu două capete şi opt picioare. Câteodată această fiinţă dublă se lupta cu ea însăşi: guzganul din dreapta trăgea spre dreapta, iar cel din stânga spre stânga şi amândoi chiţcăiau supăraţi. Dar cel din dreapta învingea întotdeauna. La marginea cărării păşteau două oi cu lâna fină: aveau coastele lipite, ca nişte adevărate „surori siameze”, dar nu se dondăneau ca guzganii. Se vede că la ele voinţa şi toate dorinţele ajunseseră la o armonie deplină.

Una din aceste pocitanii îl impresiona îndeosebi pe Cristo: era un câine mare, trandafiriu, fără pic de păr, pe spinarea căruia, ca şi când i-ar fi ieşit din corp, trăia o mică maimuţă, adică mai precis pieptul, braţele şi capul ei. Câinele se apropie de Cristo dând din coadă. Maimuţa întorcea capul în toate părţile, dădea din mâini, lovea cu palmele spinarea câinelui cu care alcătuia un singur tot şi ţipa, uitându-se la Cristo. Indianul scoase din buzunar o bucăţică de zahăr şi o întinse maimuţei. Cineva îl prinse însă repede de mână şi auzi un sâsâit în spatele său. Întoarse capul şi-l văzu pe Jim. Bătrânul negru îi explică prin semne că n-are voie să dea de mâncare maimuţei. În aceeaşi clipă, o vrabie cu cap de mic papagal smulse din zbor bucăţica de zahăr din mâna lui Cristo şi dispăru în tufiş. Mai încolo, pe pajişte, mugea un cal cu cap de vacă.

Două lame trecură în goană pe poiană, legănându-şi cozile de cal. Din iarbă, din tufăriş, din copaci îl priveau pe Cristo tot felul de reptile, fiare şi păsări nemaivăzute: câini cu cap de pisică, gâşte cu cap de cocoş, mistreţi cu coarne, struţi nandu cu ciocuri de vulturi, berbeci cu trup de puma…

La un moment dat, lui Cristo i se păru că delirează… Se frecă la ochi, îşi udă fruntea cu apă rece a havuzelor, dar nimic nu se schimbă. Văzu în bazine şerpi cu cap de peşte şi branhii, peşti cu labe de broască şi broaşte râioase de o mărime neobişnuită având corpul lung ca de şopârlă…

Şi Cristo fu din nou ispitit să fugă de aici.

Dar iată că Jim îl duse pe un teren mai întins acoperit cu nisip. În mijlocul terenului, între palmieri se înălţa o vilă din marmoră albă, construită în stil maur. Printre trunchiurile lor se întrezăreau bolţi şi coloane. Din havuzurile de aramă în formă de delfini ţâşneau torente de apă în bazinele transparente, în care se zbenguiau peştişori de aur. Havuzul cel mai mare din faţa intrării principale înfăţişa un tânăr călare pe un delfin — asemenea miticului Triton[7]

— Suflând dintr-un corn răsucit.

În spatele vilei se aflau câteva locuinţe şi acareturile, iar mai încolo se întindeau hăţişuri de cactuşi ţepoşi, până la un zid alb.

„Încă un zid”, gândi Cristo.

Jim îl conduse pe indian într-o cameră răcoroasă, nu prea mare. Îi explică prin semne că va locui aici şi plecă, lăsându-l singur.

AL TREILEA ZID

Încetul cu încetul Cristo se deprinse cu lumea neobişnuită care-l înconjura. Toate fiarele, păsările şi reptilele care mişunau prin grădină erau domesticite. Cristo se împrietenise chiar cu unele din ele. Astfel, câinii cu blană de jaguar, de care se speriase atât de rău în prima zi, se ţineau scai de el, îi lingeau mâinile şi se gudurau la picioarele sale. Lamele mâncau pâine din mâna lui, iar papagalii i se aşezau pe umăr.

Doisprezece negri la fel de taciturni sau muţi ca şi Jim îngrijeau de grădina şi animalele ce trăiau aici. Cristo nu-i auzise vreodată vorbind, nici măcar între ei. Fiecare îşi vedea tăcut de treabă. Jim era un fel de vătaf. El îi supraveghea pe negri şi-i arăta fiecăruia ce trebuie să facă. Cristo fusese numit, spre mirarea lui, ajutorul lui Jim. Nu prea avea mult de lucru, iar mâncarea era bună. N-ar fi putut spune că n-o ducea bine. Un singur lucru îl neliniştea: tăcerea sinistră a negrilor. Era convins că Salvador tăiase limbile acestor oameni. Şi când se întâmpla ca Salvador să-l cheme rareori pe Cristo la el, indianul se gândea de fiecare dată: „Acum îmi taie limba”. În curând însă, avu prilejul să vadă că frica de a rămâne fără limbă era exagerată.

Într-o bună zi îl surprinse pe Jim dormind la umbra unor măslini. Negrul era întins pe spate, cu gura deschisă. Profitând de împrejurarea ivită, se apropie tiptil şi, uitându-se în gura negrului, se convinse că limba bătrânului era la locul ei. De atunci, îi mai veni puţin inima la loc.

Salvador avea un program riguros al zilei. Dimineaţa de la şapte la nouă îi consultă pe indienii bolnavi; de la nouă la unsprezece opera; după aceea se retrăgea în vila lui şi lucra în laborator. Doctorul opera diferite animale, şi le studia mult timp. Când termină cu observaţiile, trimitea animalele în grădină. Dereticând câteodată prin casă, Cristo nimerea şi în laborator. Aici totul îl uimea: în nişte borcane de sticlă pline cu diferite soluţii pulsau tot felul de organe. Braţele şi picioarele tăiate continuau să trăiască. Şi când aceste părţi vii, separate de trup, se îmbolnăveau, Salvador le trata pentru a le reda viaţa.

Toate acestea îl îngrozeau pe Cristo, încât prefera pocitaniile vii din grădină.

Deşi Salvador arăta multă încredere indianului, acesta nu îndrăznea să treacă de al treilea zid, deşi era tare curios să vadă ce e dincolo. Într-o zi, totuşi, la amiază, când toată lumea se odihnea, Cristo se apropie de zidul cel înalt.

De dincolo răsunau glasuri de copii. Desluşea cuvinte indiene. Uneori însă, glasurile de copii se împleteau cu alte glasuri mai subţiri, stridente, care păreau că se ceartă cu copiii şi vorbeau o limbă pe care n-o înţelegea deloc.

Odată, întâlnindu-l pe Cristo în grădină, Salvador se apropie de el şi privindu-l drept în lumina ochilor, după cum îi era obiceiul, spuse:

— Eşti mai bine de o lună în serviciul meu, Cristo, şi sunt mulţumit de tine. În grădina de jos s-a îmbolnăvit unul din servitorii mei. Îi vei lua locul. Ai să vezi acolo multe lucruri noi. Nu uita însă înţelegerea noastră: ţine-ţi bine gura, dacă nu vrei să-ţi pierzi limba.

— Aproape că m-am dezvăţat să vorbesc, de când mă aflu între slugile dumneavoastră mute, răspunse Cristo.

— Cu atât mai bine. Tăcerea e de aur. Dacă vei tăcea şi de acum încolo, vei primi mulţi pesos de aur. Sper că în două săptămâni să-l pun pe picioare pe servitorul meu bolnav. Spune, cunoşti bine Anzii?

— M-am născut în munţi.

— Admirabil. Va trebui să-mi completez menajeria cu noi animale şi păsări. Vei veni cu mine. Şi acum, pleacă. Jim te va conduce până în grădina de jos.

Cristo se obişnuise cu multe, dar ceea ce văzu în grădina de jos depăşi toate aşteptările sale.

Pe o pajişte întinsă, scăldată în soare, zburdau copilaşi goi şi maimuţe. Copiii aparţineau diferitelor triburi indiene. Unii erau mici de tot, cel mult de trei ani, iar cei mai răsăriţi păreau să aibă doisprezece. Aceşti copii erau pacienţii lui Salvador. Mulţi dintre ei suferiseră operaţii serioase şi-i datorau doctorului viaţa. Copiii convalescenţi se jucau, zburdau prin grădină, până le reveneau deplin puterile. Părinţii îi luau atunci acasă.

Împreună cu copiii, trăiau nişte maimuţe. Maimuţe fără coadă. Maimuţe fără pic de păr pe corp.

Şi lucrul cel mai uimitor era că toate maimuţele ştiau să vorbească. Unele mai bine, altele mai puţin. Ele se ciorovăiau cu copiii, se luau la harţă şi între ele, ţipau strident. Totuşi maimuţele trăiau în bună înţelegere cu copiii şi nu se certau cu ei mai mult decât se certau copiii între dânşii.

Câteodată Cristo se întreba dacă aceste făpturi sunt maimuţe sau oameni.

După ce cercetă grădina, observă că este mai mică decât prima, aşezată în partea de sus, şi coboară în pantă şi mai repede spre golf. La capătul dinspre ocean era mărginită de o stâncă abruptă ca un zid.

Oceanul nu era pesemne departe de acea stâncă, fiindcă de acolo se auzea zgomotul valurilor ce se spărgeau de ţărm.

După câteva zile, cercetând de aproape stânca, Cristo constată că este o stâncă artificială. De fapt era încă un zid: al patrulea la număr. În desişul de glicină, Cristo descoperi o poartă cenuşie de fier, vopsită în această culoare pentru a o confunda cu stânca.

Cristo trase cu urechea, dar de după stânca nu se auzea niciun alt zgomot în afară de mugetul valurilor, încotro ducea această poartă îngustă? Spre ţărm?

Deodată, auzi ţipetele ascuţite ale copiilor. Se întoarse şi-i văzu privind spre cer. Cristo ridică şi el capul şi văzu un mic balon roşu, ca acelea cu care se joacă copiii, zburând încet deasupra grădinii. Vântul îl mâna spre ocean.

Acest balon obişnuit, jucărie de copil, îl tulbură mult pe Cristo. Nu-şi mai găsea locul. Şi îndată ce se întoarse servitorul vindecat, Cristo se înfăţişă înainte lui Salvador şi-i spuse:

— Domnule doctor, în curând vom pleca în Anzi, poate pentru multă vreme. Îngăduiţi-mi să mă duc să-mi văd fata şi nepoata.

Lui Salvador nu-i prea plăcea să-şi învoiască servitorii şi de aceea prefera să angajeze oameni care n-aveau familie. Cristo aştepta în tăcere, uitându-se drept în ochii doctorului.

Salvador îl privi cu răceală şi-i aminti:

— Să nu uiţi de învoiala noastră. Vezi să nu rămâi fără limbă! Fie, du-te. Dar să nu cumva să întârzii mai mult de trei zile. Stai puţin!

Salvador se duse în camera alăturată şi reveni aducând o punguţă de piele de antilopă în care sunau monezi de aur:

— E pentru nepoata ta. Dar ţine şi pentru tine, ca să-ţi ţii gura.

ATACUL

Dacă nu vine nici astăzi, mă lipsesc de ajutorul tău, Baltazar, şi voi tocmi oameni mai isteţi, oameni de nădejde, spunea Zurita, ciupindu-şi cu nerăbdare mustaţa stufoasă. Era îmbrăcat într-un costum alb de oraş, iar în cap avea o panama. Îi dăduse întâlnire lui Baltazar prin împrejurimile Buenos-Aires-ului, acolo unde se termină ogoarele şi începe pampasul.

Baltazar, îmbrăcat într-o bluză albă şi pantaloni vărgaţi bleumarin, şedea pe marginea drumului şi tăcea ruşinat, smulgând fire de iarbă pârjolite de soare.

Şi lui îi părea rău că trimisese pe fratele său, Cristo, ca iscoadă la Salvador.

Cristo era cu vreo zece ani mai mare decât Baltazar. Deşi în vârstă, rămăsese puternic şi abil. Cristo era viclean ca felinele din pampas, dar nu era un om pe care să te poţi bizui. Pe vremuri se ocupase de agricultură, dar această îndeletnicire i se păruse prea plicticoasă; îşi deschisese atunci o cârciumioară în port, dar căzuse în darul beţiei şi ajunsese repede la faliment, în ultima vreme, Cristo se ocupa cu tot felul de afaceri dubioase, făcând uz de extraordinară lui şiretenie, ce mergea până la perfidie. Un asemenea om putea fi iscoada visată de Zurita, dacă s-ar fi putut încrede în el. Cristo, însă, era în stare să-şi vândă şi fratele pentru bani. Baltazar ştia asta şi de aceea era tot atât de neliniştit că şi Pedro.

— Eşti sigur că Cristo a văzut balonul lansat de tine?

Baltazar ridică din umeri: cine ştie? Ar fi dorit să lase baltă toată afacerea, să se ducă mai repede acasă, să-şi ude gâtlejul cu apă rece amestecată cu vin şi să meargă mai devreme la culcare.

Ultimele raze ale soarelui în asfinţit luminară mici trâmbe de colb răsărite de după un dâmb. În aceeaşi clipă se auzi un fluierat strident, prelung.

Baltazar tresări.

— Uite-l!

— În sfârşit!

Cristo venea spre ei cu pasul vioi. Nu mai semăna deloc cu bătrânul şi istovitul indian. După ce mai fluieră o dată voiniceşte, se apropie de cei doi şi le dădu bineţe.

— Ei, ia spune, l-ai văzut pe „diavolul mării”? îl întrebă Zurita.

— Încă nu, dar e acolo. Salvador îl ţine pe „diavol” ferit de patru ziduri. Dar principalul s-a făcut: m-am băgat slugă la Salvador şi i-am câştigat încrederea. Povestea cu nepoţica bolnavă a mers strună. Cristo pufni în râs, mijindu-şi ochii vicleni. Când s-a făcut bine, era cât p-aci să strice totul. Am îmbrăţişat-o şi am sărutat-o, cum şade bine unui bunic care-şi iubeşte nepoţica, dar ea prostuţa a început să se zbată şi mai-mai s-o podidească plânsul. Cristo râse din nou.

— Ia spune, unde ai făcut rost de o nepoată? se interesă Zurita.

— Bani nu găseşti uşor, fetiţe însă când pofteşti, răspunse Cristo. Cât de mulţumită a fost mama copilului. Mi-a dat cinci pesos de hârtie. În schimb i-am adus fetiţa teafără.

Se înţelege, fireşte, că Cristo nu spuse nimic despre punguţa burduşită cu monezi de aur pe care i-o dăduse Salvador, la plecare. Nici prin gând nu-i trecea să dea aceşti bani mamei copilului.

— Ce de minuni am văzut la Salvador! O adevărată menajerie. Şi Cristo începu să descrie tot ce văzuse.

— Foarte interesant, îl întrerupse Zurita, aprinzându-şi o ţigară de foi, dar principalul, adică pe „diavol” tot nu l-ai văzut. Şi acum ce ai de gând să faci?

— Ce să fac? O mică excursie prin Anzi. Şi Cristo povesti celor doi că Salvador vrea să plece la vânătoare, după animale sălbatice.

— Straşnic! exclamă Zurita. Proprietatea lui Salvador e departe de orice aşezare. În lipsa lui, o vom ataca şi-l vom răpi pe „diavolul mării”.

Dar Cristo clătină din cap cu îndoială:

— Jaguarii o să vă smulgă capul dintre umeri şi nu-l veţi putea găsi pe „diavol”. De altfel, nici dacă vă rămâne capul, tot nu-l veţi găsi, dacă nici eu n-am reuşit să-l dibuiesc.

— În cazul acesta, iată ce vom face, hotărî Zurita după o scurtă gândire. Când Salvador va pleca la vânătoare, îl vom pândi, îl vom face prizonier şi ca răscumpărare vom cere să ni-l dea pe „diavolul mării”.

Cristo scoase cu dibăcie ţigara de foi al cărei capăt ieşea din buzunarul de la piept al lui Zurita.

— … Mulţumesc! Această idee e mai bună. Dar Salvador o să vă tragă pe sfoară: o să vă promită tot ce-i veţi pretinde, dar de dat n-o să vă dea nimic. Te pui cu spaniolii… Pe Cristo îl înecă tusea.

— Atunci ce propui? îl întrebă iritat Zurita.

— Răbdare, Zurita! Salvador are încredere în mine, dar numai până la al patrulea zid. E nevoie ca doctorul să se încreadă în mine ca în el însuşi, şi atunci mi-l va arăta pe „diavol”.

— Ei şi?

— Ascultă aici. Salvador va fi atacat de bandiţi, şi Cristo îşi propti degetul în pieptul lui Zurita, iar eu, continuă el, lovindu-se cu pumnul în piept, ca araucan cinstit ce sunt, îi voi salva viaţa. Atunci nu va mai exista nicio taină pentru Cristo în casa lui Salvador. („Şi punga mi se va umple cu pesos de aur”, completă el în gând.)

— Să ştii că nu-i rău. Şi se înţeleseră pe ce drum îl va conduce Cristo pe Salvador.

— În ajunul zilei stabilite pentru plecare, am să arunc peste gard o piatră roşie. Să fiţi gata.

Deşi planul atacului fusese chibzuit cu multă grijă, o împrejurare neprevăzută era cât p-aci să strice totul.

Într-o noapte, Zurita, Baltazar şi cele zece haimanale pe care le tocmiseră în port, îmbrăcaţi cu toţii ca nişte gaucho[8] călări şi bine înarmaţi, îşi pândeau victima într-un loc aflat departe de orice locuinţă omenească.

Era întuneric beznă. Călăreţii trăgeau cu urechea, aşteptându-se în orice clipă să audă tropot de cai.

Cristo nu ştia însă că Salvador nu pleacă la vânătoare aşa cum se obişnuia cu ani în urmă.

Banditii auziră deodată huruitul unui motor, care se apropia repede. De după un dâmb ţâşni orbitoare lumină farurilor. Un automobil uriaş, negru, trecu ca fulgerul prin faţa călăreţilor, înainte ca aceştia să se fi dezmeticit.

Zurita revărsă un potop de înjurături, ceea ce îl făcu pe Baltazar să pufnească în râs.

— Nu te necăji, Pedro, îl consolă indianul. Ziua e prea cald, de aceea merg noaptea. Salvador are la maşină două lumini ca soarele. Ziua se vor odihni. Îi putem ajunge din urmă la primul popas. Şi dând pinteni calului, Baltazar porni în galop în direcţia în care dispăruse automobilul. Ceilalţi îl urmară.

După vreo două ceasuri, călăreţii zăriră dintr-o dată în depărtare un foc de tabără.

— Ei sunt. Să ştiţi că li s-a întâmplat ceva. Mă voi târî până acolo să văd ce este. Voi, aşteptaţi-mă aici.

Şi, sărind jos de pe cal, Baltazar plecă târâş, ca un şarpe. Se întoarse peste o oră.

— Au o pană. Acum, repară maşina. Cristo stă de pază. Să ne grăbim.

Restul merse repede. Banditii atacară micul grup. Luaţi prin surprindere, Salvador, Cristo şi cei trei negri care-l însoţeau fură prinşi şi legaţi fedeleş.

Unul din tâlharii tocmiţi, şeful bandei — Zurita prefera să se ţină în umbră — îi pretinse lui Salvador o răscumpărare destul de mare.

— Am să plătesc, daţi-mi drumul, răspunse Salvador.

— Asta, pentru tine. Trebuie să dai însă tot atâta şi pentru ăştia patru! Nu-şi pierdu cumpătul banditul.

— N-aş putea plăti dintr-o dată o sumă atât de mare, răspunse Salvador, după ce se gândi puţin.

— Atunci, la moarte cu ei! urlară bandiţii.

— Dacă nu accepţi condiţiile noastre, în zori eşti mort! îl ameninţă banditul.

Salvador ridică din umeri şi răspunse:

— Nu dispun momentan de atâţia bani.

Până şi bandiţii fură impresionaţi de calmul doctorului.

După ce-i aruncară pe prizonieri în spatele maşinii, bandiţii prinseră a scotoci peste tot şi găsiră alcoolul pe care doctorul îl luase cu el, pentru colecţii, îl dădură pe gât şi, beţi morţi, căzură grămadă.

… Cu puţin înainte de ivirea zorilor cineva se furişă tiptil spre Salvador.

— Eu sunt, şopti Cristo. Am izbutit să-mi desfac curelele. M-am târât până la banditul cu puşcă şi l-am ucis. Ceilalţi sunt beţi. Şoferul a reparat maşina. Trebuie să ne grăbim…

Fără să mai zăbovească, se suiră cu toţii în maşină. Şoferul negru ambală motorul, automobilul se smuci şi porni cu viteză. În spatele lor se auziră strigăte şi răsunară mai multe focuri de armă trase la întâmplare.

Salvador îi strânse puternic mâna lui Cristo.

Abia după ce plecă Salvador, bandiţii povestiră lui Zurita că doctorul acceptase să plătească suma cerută. „N-ar fi oare mai simplu, gândi Zurita, să-i luăm banii, decât să încercăm să-l răpim pe „diavol”, când nici nu ştim bine câte parale face?” Dar era prea târziu şi nu le rămânea decât să aştepte veşti de la Cristo.

OMUL-AMFIBIE

Cristo spera că după cele întâmplate în noaptea atacului Salvador se va apropia de el şi-i va spune: «Cristo, mi-ai salvat viaţa. Acum pe proprietatea mea nu mai există niciun secret pentru tine. Vino, să ţi-l arăt pe „diavolul mării”».

Dar Salvador nu părea dispus s-o facă. Îl răsplăti cu generozitate pe Cristo şi se cufundă din nou în cercetările sale ştiinţifice.

De cum s-au reîntors, Cristo începu să cerceteze cel de al patrulea zid şi portiţa misterioasă. Dură mult timp până să-i găsească secretul. Dar într-o zi tot pipăind portiţa, apăsă o mică proeminenţă şi portiţa se deschise. Era o portiţă grea şi masivă ca uşa unei case de fier. Cristo se strecură repede prin deschizătură, dar portiţa se închise imediat în urma lui. Aceasta îl cam puse pe gânduri. Începu din nou s-o cerceteze din partea cealaltă, apăsând pe toate proeminenţele, dar fără niciun rezultat.

— M-am prins singur în capcană, mormăi Cristo. Dar nu era nimic de făcut. Şi fiindcă tot era aici, hotărî să cerceteze şi această ultimă grădină necunoscută a doctorului Salvador.

Cristo se afla într-o grădină cu o vegetaţie bogată. Terenul era o mică depresiune împrejmuită de un zid înalt din bucăţi de stânca puse acolo de mâna omului. De aici se auzea nu numai zgomotul valurilor, dar şi foşnetul prundişului pe plajă.

În grădină creşteau copaci şi arbuşti cărora le place umezeala. Între copacii înalţi, umbroşi, care te apărau bine de razele soarelui, susurau nenumărate pârâiaşe. Zeci de fântâni ţâşnitoare împrăştiau stropi de apă care umezeau aerul. Era o umezeală ca în luncile de pe malurile fluviului Mississippi. În mijlocul grădinii se vedea o casă de piatră, nu prea mare, cu un acoperiş-terasă. Pereţii clădirii erau năpădiţi de iederă, iar jaluzelele verzi de la ferestre lăsate. Casa părea nelocuită.

Cristo ajunse la capătul grădinii. Lângă zidul care despărţea proprietatea doctorului de golf se afla un bazin uriaş de formă pătrată, înconjurat de rânduri dese de copaci. Acest bazin de cel puţin cinci sute metri pătraţi avea o adâncime de vreo cinci metri.

La apropierea lui Cristo o fiinţă ţâşni speriată din desiş şi se aruncă în bazin, stârnind o ploaie de stropi. Cristo se opri emoţionat: „el” e! „diavolul mării”. În sfârşit îl va vedea.

Indianul se apropie de bazin şi privi în apă limpede.

Pe fundul bazinului o maimuţă mare şedea pe lespezile albe de piatră. Ea îl privea de sub apă cu teamă şi curiozitate. Cristo nu-şi putea reveni din uimire. Maimuţa respira sub apă, după cum se vedea din mişcarea pieptului care se ridica şi cobora ritmic.

După ce se dezmetici, Cristo izbucni fără voie în râs:» diavolul mării”, care băgase spaimă în pescari nu era decât o maimuţă amfibie. „Mare e grădina lui Dumnezeu!” îşi spuse bătrânul indian.

Cristo era mulţumit: în sfârşit izbutise să afle totul. Dar era oarecum decepţionat: maimuţa nu semăna deloc cu monstrul despre care vorbeau localnicii. Ce înseamnă frica şi o imaginaţie bogată!

Acum însă trebuia să găsească un mijloc pentru a ieşi de aici. Se întoarse lângă portiţă, se caţără într-un copac înalt ce creştea lingă împrejmuire, şi cu riscul de a-şi rupe picioarele sări de pe zidul înalt.

Abia apucă să se ridice în picioare, când se auzi chemat de Salvador:

— Cristo! Unde eşti?

Indianul apucă nişte greble ce zăceau pe cărare şi se făcu că strânge frunze uscate.

— Aici sunt.

— Vino cu mine, Cristo, spuse Salvador, apropiindu-se de portiţa de fier camuflată în stâncă. Uite, aşa se deschide această portiţă. Şi Salvador apăsă pe proeminenţa, cunoscută de Cristo, de pe suprafaţa zgrunţuroasă.

«Ai cam întârziat, doctore, l-am văzut pe „diavol”», gândi Cristo.

Salvador şi Cristo intrară în grădină. Trecând pe lângă casa năpădită de iederă, doctorul se îndreptă spre bazin. Maimuţa tot mai şedea sub apă, scoţând balonaşe de aer… Cristo scoase un strigăt de uimire, ca şi când ar fi văzut-o pentru prima oară. Dar îndată după aceea îi fu dat să se mire cu adevărat.

Salvador nu dădu nicio atenţie maimuţei. Făcu numai un gest în direcţia ei, ca şi când prezenţa ei l-ar stingheri. Maimuţa se ridică la suprafaţă, ieşi din bazin, se scutură de apă şi se caţără într-un copac.

Salvador se aplecă, pipăi ceva în iarbă şi apăsă cu putere o mică placă verde. Se auzi un zgomot surd. Pe fundul bazinului la margini se deschiseră nişte trape. Peste câteva minute bazinul se goli. Atunci trapele se închiseră la loc şi din perete apăru o scară de fier ce ducea spre fundul bazinului.

— Vino, Cristo.

Coborâră în bazin. Salvador apăsă cu piciorul pe o lespede şi îndată se deschise o altă trapă în mijlocul bazinului, descoperind o deschizătură de un metru pătrat. Trepte de fier duceau undeva, sub pământ.

Cristo intră după Salvador în hruba ce se căsca în faţa lor. Au mers destul de mult. De sus, prin deschizătură, se cernea o lumină difuză. În curând însă dispăru şi ea şi acum înaintau prin beznă. Paşii răsunau înfundat în această galerie subterană.

— Bagă de seamă să nu cazi, Cristo. Ajungem îndată.

Salvador se opri. Bâjbâi cu mâna pe perete. Se auzi ţăcănitul sec al unui întrerupător şi o lumină puternică inundă locul din jurul lor. Se aflau într-o peşteră cu stalactite, în faţa unei uşi de bronz, împodobită cu capete de leu ţinând inele între dinţi. Salvador trase de un inel şi poarta masivă se deschise lin. Pătrunseră într-o sală întunecoasă. Se auzi din nou ţăcănitul întrerupătorului şi un glob mat lumină o peşteră vastă care avea un perete de sticlă. Salvador umblă la comutator, peştera se cufundă în întuneric, dar reflectoare puternice luminară spaţiul de dincolo de peretele de sticlă. Era un acvariu în imens, sau, mai bine zis, o căsoaie de sticlă construită pe fundul oceanului. De pe fund se ridicau alge şi tufe de mărgean, între care zburdau peşti.

Deodată, Cristo văzu o fiinţă semănând a om, care ieşea din desiş. Avea ochi mari, bulbucaţi şi nişte labe ca de broască. Trupul necunoscutului era acoperit cu solzi strălucitori, albaştri-argintii.

Ciudata făptură se apropie înotând cu mişcări repezi şi îndemânatice de peretele de sticlă, dădu din cap salutându-l pe Salvador, şi pătrunse în acvarium închizând uşa în urma ei. Apa începu să se scurgă repede din această cameră, apoi necunoscutul deschise o altă uşă şi intră în grotă.

— Scoate-ţi masca şi mănuşile, spuse Salvador.
Necunoscutul scoase ascultător ochelarii şi mănuşile şi în faţa lui Cristo apăru un tânăr chipeş şi bine făcut.

— Ţi-l prezint pe Ichtyandro, omul-peşte sau, mai bine zis, omul-amfibie, poreclit şi „diavolul mării”, îl recomandă Salvador.

Tânărul întinse indianului mina zâmbind prietenos, şi-i spuse în spaniolă:

— Bună ziua!

Cristo strânse în tăcere mâna tânărului. De uimire, îi pierise graiul.

— Negrul care este în serviciul lui Ichtyandro s-a îmbolnăvit, urmă între timp Salvador. Am să te las cu Ichtyandro pentru câteva zile. Dacă îţi vei îndeplini bine noile tale îndatoriri, ai să rămâi şi mai departe aici.

Cristo aprobă dând din cap, fără să poată scoate o vorbă.

O ZI DIN VIAŢA LUI ICHTYANDRO

E încă noapte, dar în curând vor miji zorile.

Aerul cald şi umed e îmbălsămat de mireasma dulceagă a magnoliilor, tuberozelor şi rezedei. Nicio frunză nu mişcă.

E linişte… Ichtyandro străbate grădina pe o cărare acoperită cu nisip. Prins de centură se leagănă ritmic pumnalul, masca şi înotătoarele de la mâini şi picioare— „labe de broască”. Numai sub picioare scârţâie uşor nisipul de scoici sfărâmate. Cărarea abia se distinge, gâtuită de tufe şi copaci care par pete negre şi diforme. Deasupra bazinelor pluteşte ceaţa. De câte ori Ichtyandro atinge o ramură, stropi de rouă îi udă părul şi obrazul cald.

Cărarea coteşte brusc spre dreapta şi începe să coboare. Aerul devine mai răcoros şi mai umed. Tânărul simte sub picioare lespezi de piatră. Îşi încetineşte pasul, se opreşte. Apoi, fără grabă, îşi pune ochelarii mari cu sticle groase, şi înotătoarele. Expiră tot aerul din plămâni şi sare în bazin. Apa îi învăluie trupul într-o răcoare mângâietoare, un fior rece îi gâdila branhiile., Branhiile încep să se mişte ritmic: omul s-a transformat în peşte.

Din câteva mişcări viguroase a ajuns pe fundul bazinului.

Tânărul se orientează perfect, deşi e întuneric beznă, întinde mâna şi apucă o scoabă de fier fixată în zidul de piatră. Apoi a doua, a treia… Aşa ajunge el până la tunelul plin de apă. Înaintează pe fundul acestuia, înfruntând contracurentul rece. Apoi, bătând cu picioarele fundul, iese la suprafaţă şi parcă se cufundă într-o baie caldă. Încălzită în bazinele din grădină, apa curge prin tunel, la suprafaţă, spre ocean. Acum Ichtyandro se poate lăsa în voia curentului. Îşi încrucişează braţele pe piept, se întinde pe spate şi pluteşte cu capul înainte.

Iată, se apropie capătul tunelului. Acolo jos, chiar în dreptul locului unde tunelul dă în ocean, ţâşneşte cu putere dintr-o crăpătură a stâncii un izvor cald, făcând să foşnească pietricelele şi scoicile de pe fund.

Ichtyandro se întoarce cu faţa în jos şi priveşte înainte. E întuneric. Întinde braţul şi simte că apa este aici un pic mai rece. Palmele ating grilajul de fier ale cărui drugi sunt acoperiţi cu vegetaţie acvatică moale şi lunecoasă, şi de scoici zgrunţuroase. Prinzându-se de gratii, tânărul găseşte în sfârşit închizătoarea complicată. Partea grilată, grea şi rotundă, care barează ieşirea din tunel, se întredeschide. Ichtyandro se strecoară prin deschizătură şi poarta se închide la loc.

Omul-amfibie se îndreaptă spre ocean, vâslind din mâini şi din picioare. În apă e încă întuneric. Numai pe alocuri licăresc în hăul negru scânteierile sinilii ale noctilucelor. Trec meduze de un roşu pal. Dar nu mai e mult până la revărsatul zorilor şi făpturile luminiscente îşi sting una după alta luminiţele.

Ichtyandro simte mii de mici înţepături în branhii. Respiraţia îi devine anevoioasă. Aceasta înseamnă că a trecut de promontoriul stâncos. Apa oceanului tulburată aici de particule de alumină, fire de nisip şi tot felul de resturi este potabilă, deoarece prin apropiere se varsă un fluviu.

„Mă miră cum pot trăi peştii în această apă tulbure, dulce, îşi zice Ichtyandro. Se vede că branhiile lor nu sunt atât de sensibile la nisip şi mâl, ca ale mele.”

Ichtyandro se ridică puţin în sus, mai spre suprafaţă, cârmeşte brusc spre dreapta, spre miazăzi pentru ca ceva mai încolo să coboare din nou în adâncuri. Aici apa e mai curată. Nimereşte în curentul rece, submarin, care trece de-a lungul coastei, de la sud spre nord până la vărsarea fluviului Parana care îl abate spre răsărit. Deşi acest curent trece la o mare adâncime, marginea lui superioară se află numai la cincisprezece-douăzeci metri de suprafaţa apei. Acum, poate să se lase din nou în voia curentului: îl va duce departe, în larg.

Poate să şi tragă un pui de somn. Nu e niciun pericol: e încă întuneric şi animalele răpitoare din ocean dorm. Ce plăcut e somnul în faptul dimineţii. Chiar dormind, simţi pe suprafaţa pielei cum se schimbă temperatura apei, simţi curenţii submarini.

Deodată, urechea lui surprinde o huruitură surdă, urmată de a doua, a treia. Zornăie lanţurile ancorelor: în golf, la câţiva kilometri de Ichtyandro, bat iar largul goeletele pescarilor. Se apropie zorile… De departe se aude un ropot ritmic — vine de la elicea şi motoarele „Horrox" -ului, un mare transatlantic englez, care circulă pe linia Buenos-Aires — Liverpool: vasul e încă departe, la vreo patruzeci de kilometri, dar cât de limpede se aude…! În apa mării, sunetul străbate o mie cinci sute de metri pe secundă. Ce frumos e „Horrox" -ul noaptea — un adevărat oraş plutitor, scăldat în lumină. Dar ca să-l poţi vedea noaptea, trebuie să porneşti de cu seară departe, în larg. Când „Horrox" -ul ajunge la Buenos-Aires, luminile lui sunt stinse pentru că a răsărit soarele. Nu, nu va mai putea dormita: elicele, cârmele şi motoarele „Horrox" -ului, trepidaţiile vasului, luminile hublourilor şi reflectoarelor îi vor trezi pe locuitorii oceanului. Delfinii auziseră probabil primii că se apropie „Horrox" -ul şi, plonjând, stârniseră acum câteva minute hula uşoară care-l făcu pe Ichtyandro să ciulească urechile. Acum, vor goni în întâmpinarea vasului.

Duduitul mărunt al motoarelor de vapor răsună din toate părţile: se trezeşte portul, se trezeşte golful.

Ichtyandro deschide ochii, îşi scutură capul ca să scape din mrejele somnului, îşi repede înainte braţele, bate apa cu picioarele şi iese la suprafaţă.

Ridică prudent capul din apă şi priveşte în jur. În apropiere nu se vede nicio barcă, nicio goeletă. Iese din apă până la brâu şi rămâne aşa, mişcându-şi încet picioarele.

Jos de tot, aproape de suprafaţa apei, zboară cormorani şi pescăruşi. Atingând uneori cu pieptul sau cu un vârf de aripă oglinda apei, stârnesc cercuri care se lărgesc încet. Strigătul pescăruşilor albi seamănă cu plânsul unui copil. Deodată simte ca o pală de vânt. Deasupra lui trece în şuieratul aripilor uriaşe un albatros enorm, alb ca neaua, vestitorul furtunii, cu pene lungi, negre, ciocul roşu cu vârful galben şi picioarele portocalii. Zboară spre golf. Ichtyandro îl urmăreşte din ochi cu oarecare invidie. Aripile îndoliate ale păsării au, desfăcute, cel puţin patru metri. De-ar avea şi el astfel de aripi…!

Noaptea se retrage după soare-apune şi se topeşte dincolo de munţii din zare. O dâră purpurie mijeşte la răsărit. O tremurare domoală, uşoară învăluream luciul oceanului înspicat în firicele aurii. Pescăruşii albi, ridicându-se mai sus, se colorează în roz.

Pe întinderile palide ale oceanului prind să şerpuiască poteci pestriţe, azurii şi albastre: primele rafale de vânt. Potecile albastre devin tot mai dese. Vântul se înteţeşte. Acolo unde valurile se sparg de ţărm apar dâre înspumate alb-gălbui. Lângă ţărm apa se face verde.

Se apropie o flotilă întreagă de goelete pescăreşti. Tata i-a spus să bage de seamă, să nu fie văzut de oameni. Ichtyandro se cufundă adânc până ce dă iar de curentul rece. Acesta îl poartă şi mai departe de ţărm, spre răsărit, în larg. În jur, e beznă albastră-liliachie a abisului. Aici, înoată mulţi peşti care par de un verde deschis, cu pete şi dungi întunecate. Peşti roşii, galben-cafenii sau de culoarea lămâii se vânzolesc prin apă ca un roi de fluturi multicolori.

De sus, se aude un huruit. Se întunecă: a trecut jos de tot un hidroavion militar.

Într-o zi, un hidroavion aterizase chiar lângă el. Ichtyandro se prinsese pe nesimţite de suportul de fier al flotoarelor şi era cât p-aci s-o plătească cu viaţa. Hidroavionul demarase pe neaşteptate şi Ichtyandro trebuise să sară de la o înălţime de zece metri.

Ridicând puţin privirea, Ichtyandro văzu că soarele a ajuns aproape deasupra capului: era aproape de amiază. Suprafaţa apei nu mai părea o oglindă în care se reflectă bolovanii de pe bancul de nisip, peştii mari, şi el, Ichtyandro. Acum această oglindă se deforma, se învălura, se agita neîncetat…

Ichtyandro se ridică la suprafaţă şi rămase nemişcat, legănat de valuri. Scoase capul din apă, se avântă pe creasta unui val. Coborî. Se avânta din nou. Cât de zbuciumat era oceanul! Lângă ţărm, valurile mugeau furioase, rostogolind bolovani. Acolo apa devenise galben-verzuie. Dinspre sud-vest se pornise un vânt puternic. Valurile se făceau din ce în ce mai înalte. Pe coamele lor apăreau berbecii albi. Stropii îl împroşcau de pretutindeni, producându-i o senzaţie plăcută.

„De ce o fi asta? se întrebă Ichtyandro. Dacă înot împotriva valului, el îmi pare de un albastru închis, iar dacă întorc capul, în urma lui, văd o nuanţă palidă?”

De pe crestele talazurilor ţâşnesc cârduri de peşti zburători. Când înălţându-se în aer, când coborând, sărind peste creşte şi peste vâlcelele dintre ele, aceşti peşti străbat prin aer cam o sută de metri, apoi se lasă pe apă, ca după un minut sau două să sară din nou în aer. Se agită, tânguindu-se, pescăruşii albi. Spintecă văzduhul cu aripile largi, păsările cele mai iuţi — fregatele. Un cioc lung încârligat, gheare ascuţite, pene de un cafeniu închis cu reflexe metalice verzi şi guşă portocalie: e masculul. În apropiere o altă fregată, în culori mai deschise şi cu pieptar alb: femela. Iat-o prăbuşindu-se ca o piatră în apă şi peste o clipă în ciocul ei îndoit că un cârlig se zbate un peştişor albastru-argintiu. Spintecă aerul albatroşii… Vine furtuna.

Palamedeea, această pasăre minunată, curajoasă a şi pornit probabil în întâmpinarea norului care aduce furtuna. Ea o înfruntă întotdeauna cântând. În schimb goeletele pescarilor şi iahturile elegante gonesc cu toate pânzele sus, spre ţărm, la adăpost.

E o lumină verzuie crepusculară, dar prin stratul gros de apă mai poţi distinge încă locul unde se găseşte soarele: o pată mare, luminoasă. E destul ca să te poţi orienta. Trebuie neapărat să ajungă la bancul de nisip înainte ca norul să acopere complet soarele, că de nu, adio prânz. I s-a făcut de mult foame. Pe întuneric nu va putea găsi nici bancul de nisip şi nici stâncile submarine. Ichtyandro dă voiniceşte din mâini şi din picioare: înoată ca broaştele.

Din când în când se întinde pe spate pentru a verifica direcţia, ghidându-se după o dâră de lumină ce abia se întrezăreşte în semiîntunericul verde-albăstrui; uneori priveşte cu atenţie înainte, să vadă dacă nu se apropie de bancul de nisip. Simte cu branhiile şi cu pielea cum se schimbă apa; în apropierea bancului ea nu mai e atât de densă, devine mai sărată şi conţine mai mult oxigen — o apă plăcută, uşoară. Încearcă gustul apei cu limba, asemenea unui marinar cu experienţă, care deşi nu vede încă pământul, ştie că nu mai e departe, după anumite semne, numai de el cunoscute.

Încetul cu încetul se face mai multă lumină. Din dreapta şi din stânga apar contururile familiare ale stâncilor submarine. Între ele un mic platou, după care se înalţă un zid de piatră. Ichtyandro botezase locul — golful submarin. Aici e linişte chiar atunci când la suprafaţă bântuie cea mai năprasnică furtună.

Ce de peşti s-au adunat în liniştitul golf submarin! Ei se vânzolesc ca într-un cazan în care fierbe ciorbă de peşte. Unii sunt mici, de culoare închisă, cu o dungă galbenă ce le taie mijlocul trupului şi cu coada tot galbenă; alţii, cu dungi piezişe de culoare închisă, roşii, albaştrii sau azurii. Când dispar fără veste, când reapar pe neaşteptate în acelaşi loc. Dacă te ridici mai la suprafaţă şi te uiţi în jur— pretutindeni mişună peştii. Dacă priveşti în jos, nici urmă de ei, parcă i-ar fi înghiţit adâncul. Multă vreme Ichtyandro nu putuse să înţeleagă cauza acestui fenomen, până ce într-o bună zi prinsese un peştişor cât palma de mare, dar aşa de turtit încât era greu să-l vezi de sus.

Acum ia masa de prânz. Pe o platformă netedă, lângă o stâncă pieptişă— puzderie de stridii. Ichtyandro înoată spre stâncă, se întinde pe tăpşanul de piatră chiar lângă scoici şi începe să mănânce. Scoate câte o stridie din scoică şi o înghite. S-a obişnuit de mult să mănânce sub apă; după ce ia mâncarea în gură elimină cu îndemânare apa printre buzele strânse. Totuşi puţină apă tot înghite o dată cu mâncarea, dar e deprins cu sărătura oceanului.

În jurul său se mlădie algele — agare cu frunze verzi şi ciuruite, caulerpa mexicană cu frunze în formă de pene, verzi şi ele, filiformele de culoare gingaşă, trandafirie. Acum, însă, ele par toate de un cenuşiu închis: în apă e o lumină crepusculară — tot mai bântuie furtuna. Din când în când se aude surd bubuitul tunetului. Ichtyandro priveşte în sus.

De ce s-a întunecat dintr-o dată? Chiar deasupra capului său apare o umbră. Ce să fie? Acum, când a terminat prânzul, poate urca la suprafaţă. Lunecând de-a lungul stâncii abrupte, se ridică prudent spre pata întunecoasă. De aproape înţelege ce s-a întâmplat: un albatros uriaş s-a aşezat pe apă. Picioarele portocalii ale păsării sunt chiar lângă Ichtyandro. Tânărul ridică braţele şi apucă pasărea de picioare. Speriat, albatrosul îşi desface aripile puternice şi se înalţă în aer, trăgându-l pe Ichtyandro afară din apă. În aer, însă, corpul tânărului devine mult mai greu şi albatrosul se prăvăleşte greoi în valuri împreună cu povara sa, acoperind trupul omului cu pieptul său moale, acoperit cu pene. Ichtyandro nu aşteaptă ca albatrosul să-l lovească în cap cu ciocu-i roşu, plonjează şi peste câteva clipe iese la suprafaţă, ceva mai încolo. Albatrosul zboară spre răsărit şi se face nevăzut după coamele talazurilor stârnite de vijelie.

Ichtyandro stă întins pe spate. Furtuna a trecut. Bubuitul tunetului se aude de departe, dinspre soare-răsare. Dar ploaia n-a stat: toarnă cu găleata. Ichtyandro închide ochii de plăcere. Într-un târziu îi deschide, se ridică, rămânând pe jumătate cufundat în apă şi priveşte în jurul său. E cocoţat tocmai pe creasta unui talaz uriaş. Cerul, oceanul, vântul, norii, ploaia torenţială, valurile, învălmăşite toate, au devenit o masă unică, ce vuieşte, urlă, mugeşte, huruie. Spuma dantelează crestele şi sfârâie mânioasa pe coamele valurilor. Munţi de apă se înalţă vertiginos şi se prăvălesc asemenea unor avalanşe; se înalţă talazuri, bate ploaia, vântul şuieră turbat.

Ceea ce îl îngrozeşte de obicei pe un pământean, pe Ichtyandro îl încânta. Trebuie să fie totuşi prevăzător, că de nu îl poate lovi, în cădere, unul din munţii aceştia de apă, deşi Ichtyandro se descurcă printre valuri tot atât de bine ca şi peştii. El cunoaşte bine valurile: unul te saltă sus de tot şi apoi te aduce jos, iar altul, dacă nu bagi bine de seamă, te dă peste cap. Ştie de asemenea ce se petrece sub valuri. Ştie cum dispar ele când vântul se potoleşte: la început se sting valurile mici, apoi cele mari, iar hula domoală, fără viaţă, mai încreţeşte multă vreme suprafaţa oceanului. Îi place să se dea de-a dura în valurile de lângă ţărm, deşi ştie că e un joc primejdios. Într-o zi, valul îl răsturnase pe neaşteptate şi el se lovise rău cu capul de fund şi îşi pierduse cunoştinţa. Un om obişnuit în locul lui s-ar fi înecat, dar Ichtyandro zăcuse întins pe fundul apei până îşi venise în fire.

A stat şi ploaia: dispare pe urma vijeliei undeva spre răsărit. S-a schimbat şi vântul. Dinspre nordul tropical vine acum o boare caldă. Printre nori apar crâmpeie de azur. Razele soarelui, răzbind printre nori, săgetează undele. La sud-est, pe cerul încă întunecat, posomorât, apare un curcubeu dublu. Oceanul e de nerecunoscut: acum, el nu mai este negru-plumburiu, ci albastru, cu pete verzi, strălucitoare în locurile unde îl dezmiardă soarele.

Soarele! Într-o clipă cerul şi oceanul, ţărmul şi munţii din zare se schimbară cu desăvârşire. Cât este de minunat, de uşor, aerul umed după ce se potoleşte furtuna! Ichtyandro, când trage cu nesaţ, adânc în piept, aerul sănătos şi curat al oceanului, când începe să respire cu branhiile. Dintre toţi oamenii, el singur ştie cât de uşor respiri după ce vijelia, furtuna, vântul, valurile, ploaia fac una cerul cu oceanul, amestecă văzduhul cu apa şi satură apele de oxigen, înviorând toţi peştii, toate vieţuitoarele oceanului.

Când se potoleşte furtuna din hăţişurile junglelor marine, din fisurile înguste ale stâncilor, din bizarele desişuri de mărgean şi bureţi se ivesc întâi peştişorii mici, apoi peştii mai mari care se adăpostiseră în adâncuri şi, în sfârşit, când totul se linişteşte gingaşele şi plăpândele meduze, crustaceii transparenţi, aproape imponderabili, sifonoforele, ctenoforele şi cestus-Veneris — brâul Venerei.

O rază de soare căzu pe unde. În jur, apa se făcu dintr-o dată verde, prinseră a străluci băşicuţe mărunte de apă, să fâşâie spuma… Nu departe de Ichtyandro zburdă prietenii săi — delfinii, aruncându-i priviri şăgalnice, viclene, curioase. Spinările lor întunecate, lucioase apar când ici, când colo printre valuri. Delfinii se bălăcesc, fornăie, se fugăresc. Ichtyandro râde, încearcă să-i prindă, înoată şi plonjează împreună cu ei. I se pare că oceanul, delfinii, cerul, soarele au fost create numai pentru dânsul.

… Ichtyandro înalţă capul şi, mijindu-şi ochii, priveşte soarele care coboară spre apus. Se apropie seara. Astăzi nu-i vine să se întoarcă acasă devreme. Se va lăsa legănat de valuri până ce se va întuneca cerul albastru şi o să apară stelele.

În curând, însă, i se urăşte să nu facă nimic. Undeva prin apropiere pier micile vietăţi marine. El poate să le salveze. Se saltă în apă şi priveşte spre ţărmul îndepărtat. Va porni într-acolo, spre limba de nisip! Acolo se simte mai mult decât oriunde nevoie de ajutorul său. Acolo fac multe victime talazurile care se sparg de stâncile ţărmului. După fiecare furtună valurile turbate aruncă pe ţărm grămezi de alge şi vieţuitoare marine: meduze, peşti, crabi, stele de mare, iar uneori şi câte un delfin imprudent. Meduzele mor foarte repede, unii peşti izbutesc să se întoarcă în apă, dar mulţi din ei pier pe plajă. Crabii însă se întorc aproape cu toţii în ocean. Ba uneori ei ies singuri pe ţărm ca să se înfrupte din victimele furtunii. Ichtyandro e bucuros ori de câte ori poate salva viaţa animalelor pe care valurile le aruncă pe ţărm.

După furtună, Ichtyandro rătăcea ore în şir pe ţărm şi salva ce mai putea fi salvat. Era fericit când peştii pe care îi aruncă în ocean dispăreau, lovind cu voioşie din coadă, sau când peştii aproape morţi care pluteau pe o parte, sau cu burtă în sus, îşi reveneau în cele din urmă. Câteodată, se nimerea să găsească un peşte mare. Pe când îl ducea spre apă peştele se zbătea în mâinile sale, iar Ichtyandro râdea şi îl îndemna să n-aibă frică, să mai rabde puţin. Fireşte că dacă ar fi prins acest peşte în ocean, când îi era foame, l-ar fi mâncat cu poftă. Era un rău inevitabil. Aici însă, pe ţărm, el era protectorul, prietenul şi salvatorul acestor locuitori ai mărilor.

De obicei Ichtyandro se înapoia pe ţărm tot aşa cum pleca, adică lăsându-se dus de curenţi submarini. Astăzi, însă, nu voia să se cufunde pentru multă vreme— prea erau frumoase toate, şi oceanul şi cerul. Tânărul plonja, înota un timp sub apă şi reapărea la suprafaţă, asemenea păsărilor care vânează peşti.

Soarele şi-a stins şi ultimele raze. Doar la apus mai stăruie abia, abia o dâră gălbuie. Valurile posomorite se fugăresc asemenea unor umbre cenuşii.

Cât este de cald în apă, în contrast cu aerul rece de la suprafaţă! În jur e deja întuneric, dar el nu se teme. La această oră nu-l poate ataca nimeni. Animalele de pradă, care vânează ziua, au adormit, iar cele de noapte n-au pornit încă la vânătoare.

În sfârşit, găsi ceea ce căuta: curentul submarin nordic, care curge aproape de tot de suprafaţa oceanului. Hula fără viaţă ce nu se potolise încă făcea să unduiască uşor apa acestui râu submarin, care îşi poartă domol undele, dinspre nordul torid spre sudul rece. Iar mult mai în adânc curge, de la sud spre nord, contracurentul rece. Ichtyandro se foloseşte foarte des de aceşti curenţi când trebuie să înoate mai mult timp de-a lungul coastei.

Astăzi a înaintat mult spre miazănoapte. Acum, curentul cald îl va purta până la tunel. Numai de n-ar aţipi şi n-ar trece mai departe cum i s-a întâmplat cândva. Purtat de curent, Ichtyandro când ridică mâinile, când le întinde în lături, desfăcând şi strângând încet picioarele: face gimnastică. Curentul îl duce spre sud. Apa caldă şi mişcările lente ale braţelor şi picioarelor îi produc o destindere plăcută…

Ichtyandro priveşte în sus — deasupra capului său e o boltă presărată cu pulbere de stele: sunt noctilucele care şi-au aprins luminiţele şi se ridică spre suprafaţa oceanului. Ici, colo se zăresc în întuneric mici nebuloase luminiscente, albăstrii şi trandafirii, aglomerări compacte de fiinţe minuscule, luminoase. Trec încet nişte sfere care iradiază o lumină blândă, verzuie. Aproape de tot o meduză luminoasă — parcă ar fi o lampă acoperită cu un abajur cochet, împodobit cu dantele şi franjuri lungi, care se leagănă domol, ca la mângâierea zefirului, la fiecare mişcare a meduzei. Pe bancurile de nisip licăresc stelele de mare. În adâncuri săgetează luminile animalelor mari de pradă care au ieşit la vânat o dată cu căderea nopţii. Luminile se fugăresc, descriu cercuri, se sting pentru a se reaprinde peste o clipă.

Iată un alt banc de nisip. Trunchiurile şi ramurile bizare de mărgean sunt luminate din interior de o lumină când albastră, când roză, verde sau albă. Unele tufe de corali licăresc mocnit, altele scânteiază ca metalul incandescent.

De pe pământ nu se văd noaptea decât stele mici ce licăresc departe, în înaltul cerului şi câteodată luna. Aici însă sunt mii de stele, mii de luni, mii de sori mici, multicolori care răspândesc o lumină blândă, delicată. În ocean, noaptea este infinit mai frumoasă decât pe pământ.

Ichtyandro se ridică la suprafaţă ca să compare cele două lumi.

Aerul s-a încălzit. Deasupra capului bolta de-un albastru închis a cerului e presărată cu stele. Ridicat la orizont străluceşte discul argintiu al lunii, care aruncă pe oglinda oceanului un pod de argint.

Din port răsună prelung şi grav sirena: uriaşul „Horrox” se găteşte de drum. Cât de târziu e! Nu mai e mult până să răsară soarele. Ichtyandro a lipsit de acasă aproape douăzeci şi patru de ore. Desigur o să-l certe tata.

Se îndreaptă spre tunel; introduce mâna între drugi; deschide grilajul; înoată printr-o beznă de nepătruns. La întoarcere este nevoit să înoate jos de tot pentru a se lăsa dus de curentul rece care vine din ocean spre bazinele din grădină.

Îl trezeşte o uşoară lovitură în umăr. A ajuns în bazin. Se ridică repede la suprafaţă, începe să respire cu plămânii, trage adânc în piept aerul înmiresmat de parfumul atât de cunoscut al florilor.

Peste câteva minute doarme dus în patul lui, aşa cum îi poruncise tata.

FATA ŞI NEGRICIOSUL

Într-o zi după furtună, Ichtyandro înota în ocean.

Ieşind la suprafaţă zări în apropiere, legănându-se pe valuri, un obiect ce semăna cu o bucată de pânză albă smulsă de furtună de pe o goeletă pescărească. Venind mai aproape, văzu cu uimire un om: o tânără femeie, legată de o scândură. Să fie moartă această fată frumoasă? Era atât de tulburat de descoperirea făcută, încât pentru prima oară simţi vrăjmăşie pentru ocean.

Dar poate fata era numai leşinată? Îi îndreptă capul, care atârna neputincios, apucă scândura şi se îndreptă spre ţărm.

Înota repede, din răsputeri, oprindu-se doar din când în când, câteva clipe, pentru a îndrepta capul fetei, care luneca mereu de pe scândură. Îi şoptea ca peştelui la ananghie: „Puţină răbdare!” Dorea ca fata să deschidă ochii, dar se şi temea de aceasta. Dorea să vadă că fata nu murise, dar îi era frică să n-o sperie. Dacă şi-ar scoate masca şi înotătoarele? Dar în felul acesta ar pierde timp şi apoi înoată mai greu fără ele. Porni iarăşi grăbit înainte, împingând spre mal scândura cu preţioasa încărcătură.

Iată şi locul unde valurile se sparg de ţărm. Acum trebuie să fie cu multă băgare de seamă. Valurile îl poartă singure spre plajă. Din când în când întinde un picior ca să pipăie fundul. În sfârşit au ajuns într-un loc unde apa e mai mică. Scoase fata pe ţărm şi, dezlegând-o de scândură, o întinse la umbra unei dune năpădită de mărăciniş. Încercă s-o readucă în simţiri, făcându-i respiraţia artificială.

I se păru la un moment dat că pleoapele îi tresar, făcând să-i fluture genele. Îşi lipi urechea de pieptul fetei şi auzi bătăile slabe ale inimii. Era vie… îi venea să chiuie de bucurie.

Fata întredeschise ochii şi când îl văzu pe Ichtyandro îi apăru pe faţă o expresie de groază. Apoi pleoapele îi căzură din nou. Ichtyandro era în acelaşi timp şi mâhnit şi fericit. Izbutise totuşi să salveze fata. Acum trebuie să plece, ca să n-o mai sperie. Dar cum s-o lase singură în starea aceasta? În timp ce chibzuia ce să facă, auzi apropiindu-se paşi repezi, apăsaţi. Nu mai avea timp de pierdut: se aruncă în valuri, plonjă, înotă sub apă spre pragul de piatră, ieşi la suprafaţă şi, pitindu-se între sfărâmăturile de stânci, începu să iscodească ţărmul.

De după dună apăru un bărbat negricios cu mustaţă şi barbişon, având pe cap o pălărie cu boruri largi. Necunoscutul exclamă încet, în spaniolă: „Iat-o, Jesus Maria!” şi se îndreptă alergând aproape spre locul unde zăcea fata. Deodată coti brusc spre ocean şi se cufundă în valuri. Apoi, ud leoarcă, se apropie de fată şi începu să-i facă respiraţie artificială („ce rost mai are acum?”), se plecă spre faţa ei… O sărută, începu să-i vorbească ceva precipitat, cu înflăcărare. Ichtyandro nu prindea decât crâmpeie de fraze: „Te-am prevenit… Era curată nebunie… Bine că m-am gândit să te leg de scândură…”

Fata deschise ochii şi ridică puţin capul. Expresiei de spaimă îi luă loc mirarea, mânia, ciuda. Mustăciosul continuă să-i vorbească cu înflăcărare şi o ajută să se scoale. Dar fata mai era încă foarte slăbită şi fu nevoită să se aşeze din nou.

Abia peste jumătate de oră porniră la drum. Trecură aproape de stâncile îndărătul cărora era pitit Ichtyandro. Adresându-se omului cu sombrero, fata îi spuse încruntată:

— Dumneata mi-ai salvat viaţa? Îţi mulţumesc. Să te răsplătească Cel-de-sus.

— Nu Cel-de-sus, ci numai dumneata m-ai putea răsplăti, răspunse negriciosul.

Faţă parcă nici nu auzise aceste cuvinte. După o scurtă tăcere, spuse:

— Ciudat. Mi s-a părut că lângă mine stătea un monstru.

— Asta ţi s-a năzărit, fără îndoială, răspunse însoţitorul ei. Sau poate era diavolul care, crezându-te moartă, a vrut să pună stăpânire pe sufletul dumitale. Spune o rugăciune şi sprijină-te de braţul meu. Cât timp eşti lângă mine, niciun diavol nu va îndrăzni să te atingă.

Fată minunată plecă însoţită de negriciosul antipatic, care o asigura că îi salvase viaţa. Ichtyandro nu putea să-i dea pe faţă minciuna. La urma urmelor treaba lor — Ichtyandro şi-a făcut datoria.

Fata şi mustăciosul se făcură nevăzuţi îndărătul dunelor. Ichtyandro privi lung în urma lor. Apoi întoarse capul spre ocean. Cât era de întins şi de pustiu!…

Valurile aruncară pe nisip un peştişor albăstrui cu pântecele argintiu. Ichtyandro se uită în jur — nu se vedea nimeni. Ieşi repede din ascunzătoare, apucă peştele şi-l zvârli în apă. Peştele începu să înoate, dar Ichtyandro se întrista. De ce? Nici el nu ştia. Rătăci îndelung pe malul pustiu adunând peşti şi stele de mare şi-i aruncă în apă. Încetul cu încetul această muncă începu să-l pasioneze şi recapătă obişnuita lui bună dispoziţie şi rămase aici până seara, cufundându-se din când în când în apă, atunci când vântul de coastă îi usca şi-i ardea branhiile.

SERVITORUL LUI ICHTYANDRO

Salvador hotărî să plece din nou în munţi, dar de data asta fără Cristo. Era mulţumit de felul cum acesta îl îngrijea pe Ichtyandro. Indianul se bucură mult: în lipsa lui Salvador îi va fi mai uşor să se întâlnească cu Baltazar. Cristo îi comunicase fratelui său că îl găsise în sfârşit pe „diavolul mării”. Rămânea de văzut cum să-l răpească.

Cristo locuia acum în căsuţa albă năpădită de iederă şi îl vedea des pe Ichtyandro. Se împrieteniseră repede. Lipsit de societatea oamenilor, Ichtyandro s-a ataşat de bătrânul indian care îi povestea cum e viaţa pe pământ. Ichtyandro cunoştea viaţa mării mai bine decât cei mai eminenţi savanţi şi îl iniţia la rândul său pe Cristo în tainele lumii marine. Tânărul avea cunoştinţe destul de bogate de geografie, cunoştea oceanele, mările, principalele cursuri de apă; avea de asemenea cunoştinţe de astronomie, fizică, botanică, zoologie, arta navigaţiei. Despre oameni ştia însă prea puţin: ştia câte ceva despre rasele ce populează pământul, avea o idee vagă despre istoria popoarelor, dar în ceea ce priveşte relaţiile politice şi economice nu ştia mai mult decât un copil de cinci ani.

Ziua, când soarele dogorea puternic, Ichtyandro cobora în grota subterană şi dispărea. Se întorcea în căsuţa albă când se mai răcorea şi rămânea acolo până dimineaţa. Dacă plouă sau dacă oceanul era zbuciumat de furtună, petrecea ziua întreagă în căsuţă. Pe vreme umedă se simţea destul de bine şi pe uscat.

Căsuţa nu era mare, doar patru încăperi. Într-o cameră lângă bucătărie locuia Cristo. Alături era sufrageria, iar mai încolo o cameră mai mare, biblioteca. Ichtyandro cunoştea spaniola şi engleza. În sfârşit în ultima cameră, cea mai mare, era dormitorul lui Ichtyandro. În mijlocul camerei era un bazin, iar lângă perete un pat. Ichtyandro dormea uneori în pat, dar prefera bazinul. Totuşi, la plecare, Salvador îi poruncise lui Cristo să aibă grijă ca, cel puţin trei nopţi pe săptămână, Ichtyandro să doarmă în pat. În fiecare seară Cristo intra în dormitorul lui Ichtyandro şi bombănea ca o dădacă bătrâna, dacă tânărul refuza să se culce în pat.

— Îmi place mai mult şi-mi e mai comod să dorm în apă, protesta Ichtyandro.

— Doctorul a poruncit să dormi în pat, trebuie să-l asculţi pe tata.

Ichtyandro îi spunea lui Salvador tată, dar Cristo se cam îndoia de rudenia lor. Ce-i drept pielea de pe faţă şi mâinile lui Ichtyandro aveau o culoare destul de deschisă, dar se prea poate ca ea să se fi deschis pentru că tânărul petrecea mult timp în apă. Ovalul regulat al feţei, nasul drept, buzele înguste, ochii mari luminoşi, toate trădau un indian din tribul araucan, căruia îi aparţinea şi Cristo.

Ar fi dat mult să vadă culoarea pielii lui Ichtyandro pe corpul pe care se mula un tricou solzos, confecţionat dintr-un material necunoscut.

— Nu-ţi scoţi cămaşa când te culci? îl întrebă odată Cristo pe tânăr.

— Pentru ce? Solzii nu mă stingheresc deloc. Respir în voie cu branhiile şi pielea, şi în acelaşi timp solzii mă apără: nici dinţii rechinului şi niciun cuţit cât de ascuţit nu pot străpunge această platoşă, răspunse Ichtyandro, întinzându-se în aşternut.

— Dar pentru ce-ţi pui masca, înotătoarele? întrebă Cristo privind ciudatele mănuşi aruncate lângă pat. Erau confecţionate din cauciuc verzui, iar degetele lungi din tulpini articulate de trestie, montate în cauciuc şi unite prin nişte membrane. La picioare, degetele erau şi mai lungi.

— Cu ajutorul lor înot mai repede, iar masca îmi apără ochii, când furtuna stârneşte nisipul de pe fundul oceanului. N-o pun întotdeauna, cu ea însă văd şi mai bine sub apă. Fără mască, în apă totul îmi apare ca prin ceaţă. Şi continuă, zâmbind: Când eram mic de tot, tata îmi dădea uneori voie să mă joc cu copiii din grădina vecină. Eram foarte mirat, văzând că ei înoată în bazin fără mănuşi: „Oare se poate înota fără mănuşi?” i-am întrebat. Dar ei nu pricepeau despre ce mănuşi e vorba, deoarece nu m-au văzut niciodată înotând.

— Te mai aventurezi şi acum prin golf? se interesă Cristo.

— Fireşte! Numai că acum pătrund acolo printr-un tunel submarin, lateral. Nişte oameni haini erau cât p-aci să mă prindă cu năvodul şi de atunci sunt foarte prudent.

— Hm… Aşadar există şi un alt tunel submarin care duce spre golf?

— Da, da, chiar mai multe. Păcat că nu poţi veni cu mine sub apă! Ţi-aş arăta lucruri uimitoare. De ce nu pot trăi toţi oamenii sub apă? Ne-am plimba amândoi cu calul meu de mare.

— Calul de mare? Ce-o mai fi şi asta?

— Un delfin pe care l-am dresat, sărmanul! Într-o zi l-a aruncat furtuna pe ţărm şi s-a rănit rău de tot, la o aripioară. L-am dus în apă. Nu era uşor. Pe uscat delfinii sunt mult mai grei decât în apă. În general, la voi totul e mai greu. Chiar şi propriul tău corp. E mai uşor să trăieşti în apă. Şi, după cum spuneam, l-am dus în apă, dar el nu putea să înoate şi prin urmare nici să se hrănească. L-am hrănit cu peşte multă vreme, o lună întreagă. Între timp nu numai că s-a deprins, dar s-a şi ataşat de mine. Am devenit prieteni. Şi ceilalţi delfini mă cunosc. Ce bine e să zburzi în ocean cu delfinii! Valuri, stropi, soare, vânt, larmă! Şi pe fund e bine. Parcă ai pluti printr-un aer compact, azuriu, în jurul tău e tăcere. Nici nu simţi greutatea corpului. Liber, uşor, el se supune fiecărei mişcări pe care o faci… Am mulţi prieteni în ocean. Hrănesc peştişorii, aşa cum hrăniţi voi păsările şi ei mă urmează pretutindeni cârduri, cârduri.

— Dar duşmani?

— Am şi duşmani: rechinii, caracatiţele. Dar nu mă tem de ei. Am doar cuţitul.

— Dar ce te faci dacă unul se furişează pe nesimţite?

Această întrebare îl uimi pe Ichtyandro:

— Îi aud de departe.

— Auzi sub apă? se miră, la rândul său, Cristo. Chiar când se apropie pe nesimţite?

— Desigur! Cum de nu pricepi? Aud şi cu urechile şi cu tot corpul. Ei fac să vibreze apa şi aceste vibraţii vin înaintea lor. Când le simt, întorc capul.

— Chiar când dormi?

— Fireşte.

— Dar peştii…

— Peştii pier nu pentru că sunt atacaţi prin surprindere, ci pentru că nu se pot apăra de duşmanii mai puternici. Eu însă sunt mai tare decât ei toţi. Şi fiarele oceanului o ştiu — nici nu îndrăznesc să se apropie de mine.

«Zurita are dreptate: un flăcău al mării ca acesta merită toată osteneala, îşi spuse Cristo. Dar nu va fi uşor să-l prindem în apă. „Aud cu tot corpul!” Doar să-i întindem o cursă. Va trebui să-i dau de veste lui Zurita.»

— Ce frumoasă e lumea marină! continuă Ichtyandro extaziat. Niciodată n-aş schimba oceanul pentru pământul vostru plin de praf, unde nici nu pot respira în voie…

— De ce pământul nostru? Şi tu eşti un fiu al pământului, spuse Cristo. Cine a fost mama ta?

— Nu ştiu… răspunse Ichtyandro, şovăind. Tata spune că a murit la naşterea mea.

— Bănuiesc că a fost o femeie, un om, nu un peşte.

— Poate, consimţi Ichtyandro. Pe Cristo îl pufni râsul.

— Şi acum, ia spune, de ce te ţineai de pozne? De ce necăjeai pe pescari? Le tăiai năvoadele şi le aruncai peştii din bărci?

— Pentru că ei prindeau mai mult peşte decât ar putea mânca.

— Bine, dar ei îl prindeau pentru a-l vinde. Ichtyandro nu înţelese.

— Ca şi alţi oameni să poată mânca, explică indianul.

— Oare oamenii sunt atât de numeroşi? se miră Ichtyandro. Oare nu le ajung păsările şi animalele de pe pământ? De ce nu lasă în pace vieţuitoarele oceanului?

— Asta n-aş putea să-ţi explic în două vorbe, spuse Cristo, căscând. Este timpul să mergem la culcare. Să nu cumva să te culci din nou în baia asta. Tatăl tău ar fi foarte nemulţumit. Şi cu aceste cuvinte Cristo plecă.

În zori, când veni în dormitor, nu-l mai găsi pe Ichtyandro. Pe pardoseala de piatră erau urme ude.

— A dormit din nou în baie, mormăi indianul. Pe urmă a întins-o, probabil, în ocean.

Ichtyandro veni cu mare întârziere la micul dejun. Părea tulburat. După ce împunse de câteva ori biftecul cu furculiţa, spuse:

— Iarăşi carne prăjită!

— Da, iarăşi, făcu cu severitate Cristo. Aşa a poruncit doctorul. Iar tu ai mâncat pesemne din nou peşte crud, în apă? Ai să te dezobişnuieşti cu totul de mâncare gătită. Şi ai dormit în baie. În pat nu vrei să te culci. Branhiile se vor dezobişnui cu aerul şi ai să te vaieţi iar că te înjunghie în coaste. Ai întârziat la masă. Lasă, când vine doctorul îi spun eu toate. Nu mă asculţi deloc.

— Să nu-i spui, Cristo, nu vreau să-l necăjesc. Lăsă capul în jos şi rămase pe gânduri. Deodată îl privi pe indian cu ochii săi mari, acum trişti, şi spuse: Cristo, am văzut o fată. De când sunt n-am văzut ceva mai frumos, nici chiar pe fundul oceanului…

— Atunci de ce ai ocărât pământul nostru? îl dojeni Cristo.

— Călăream pe delfinul meu de-a lungul coastei. Am văzut-o pe ţărm, nu departe de Buenos-Aires. Avea ochii albaştri şi părul de aur. Şi Ichtyandro adăugă: Când m-a văzut… a fugit speriată. De ce mi-am pus masca şi înotătoarele? Şi după o scurtă tăcere, povesti încet de tot: Într-o zi am salvat viaţa unei fete care era să se înece în ocean. N-am avut timp s-o privesc cu luare-aminte, să văd cum arată. Poate-i aceeaşi fată? Dacă nu mă înşel şi aceea avea păr auriu. Da, da… Acum îmi aduc aminte… Tânărul rămase pe gânduri, apoi se apropie de oglindă şi se cercetă pentru prima oară în viaţă…

— Şi după asta, ce-ai făcut?

— Am aşteptat-o, dar nu s-a mai întors. Spune, Cristo, oare nu va mai reveni niciodată pe ţărm?

„Poate nu e rău că-i place fata”, îşi spuse Cristo.

Până atunci, deşi Cristo nu contenea să laude oraşul, nu reuşise să-l convingă pe Ichtyandro să viziteze Buenos-Aires, unde Zurita ar putea uşor pune mâna pe el.

— Se prea poate să nu vină, dar te voi ajuta s-o găseşti. Ai să-ţi pui haine frumoase şi ai să vii cu mine la oraş.

— Şi am s-o văd?! exclamă Ichtyandro.

— Acolo sunt multe fete. Poate vom întâlni-o şi pe aceea care şedea pe ţărm.

— Să mergem chiar acum!

— Acum e târziu. Nu-i uşor să ajungi în oraş, pe jos.

— Eu am să merg cu delfinul meu, iar tu ai s-o iei pe ţărm.

— Ce iute eşti! răspunse Cristo. Vom pleca amândoi mâine în zori. Tu vei străbate golful, iar eu te voi aştepta cu costumul pe plajă. Şi apoi, trebuie să-ţi mai fac rost şi de haine. („Până dimineaţă am tot timpul să-l văd pe fratele meu”, gândi Cristo.) Aşadar, pe mâine, în zori.

ÎN ORAŞ

Ichtyandro străbătu golful şi ieşi pe plajă. Cristo îl aştepta aici cu un costum alb, de oraş, atârnat pe braţ. Ichtyandro privi hainele ca şi când i-ar fi adus cineva o piele de năpârca, oftă şi începu să se îmbrace. Se vedea că nu prea avea des prilejul să-şi pună un costum. Indianul îl ajută să-şi facă nodul la cravată şi, după ce-l examină atent, rămase mulţumit de înfăţişarea tânărului.

— Să mergem, spuse Cristo vesel.

Indianul îşi pusese în gând să-l uluiască pe Ichtyandro şi-l purtă prin străzile principale ale oraşului: Avenue de Alvear, Vertis, îi arătă Piaţa Victoriei cu catedrala şi clădirea primăriei în stil maur, Piaţa Fuerto şi Piaţa 25 Mai[9] cu obeliscul Lebertăţii, înconjurat de copaci frumoşi, palatul prezidenţial.

Dar Cristo dădu greş. Zgomotul, forfota marelui oraş, praful, zăpuşeala, aglomeraţia îl zăpăciră cu totul pe Ichtyandro. Privea mereu prin mulţime doar, doar va găsi pe fata pentru care venise aici. La tot pasul îl apuca pe Cristo de mână, şoptindu-i:

— Uite-o!… dar îşi dădea îndată seama că greşise. Nu, nu e ea…

Se făcuse ora douăsprezece. Era o căldură insuportabilă. Cristo propuse să intre într-un birt ce se afla într-un subsol, să îmbuce ceva. Aici era răcoare, dar gălăgie şi aer închis. Nişte oameni murdari, prost îmbrăcaţi, fumau ţigări de foi ce răspândeau un miros infect. Fumul ţigărilor îl sufoca pe Ichtyandro. În jurul său oamenii se certau în gura mare, agitând ziare mototolite, strigând nişte cuvinte al căror sens îi scăpa. Ichtyandro bău multă apă rece, dar nici nu atinse mâncarea.

Într-un târziu, spuse trist:

— E mai uşor să găseşti un peştişor în ocean, decât un om în această vâltoare. Oraşele voastre sunt dezgustătoare. Te sufoci aici şi miroase urât.

Simt că mă înjunghie iar în coaste. Hai acasă, Cristo.

— Fie, consimţi Cristo. Să ne abatem numai pentru câteva clipe la un prieten al meu şi apoi ne întoarcem acasă.

— Nu vreau să intru la nimeni.

— Dar e în drum, şi apoi, nu voi zăbovi mult. După ce Cristo achită nota, ieşiră în stradă. Tânărul îl urma gâfâind, cu capul plecat, de-a lungul clădirilor albe şi grădinilor unde creşteau cactuşi, măslini şi piersici. Indianul îl ducea la fratele său Baltazar, care locuia în Portul nou.

Când ajunseră pe ţărm, Ichtyandro trase lacom în piept aerul umed. Cu greu se abţinea să nu-şi smulgă hainele de pe corp şi să se arunce în apă.

— Ajungem îndată, îl linişti Cristo, care-l supraveghea îngrijorat, urmărindu-l cu coada ochiului.

Trecură de linia ferată.

— Am ajuns. Aici e, făcu Cristo. Coborând câteva trepte, intrară într-o dugheană întunecoasă.

Când ochii lui Ichtyandro se deprinseră cu întunericul, privi cu uimire în jurul său: dugheana amintea un colţişor de pe fundul oceanului. Rafturile şi chiar o bună parte din podele erau pline de scoici — mici, mari, în spirală, bivalve. De pe tavan atârnau înşirate pe sfoară stele de mare alături de corali, peşti împăiaţi, crabi uscaţi şi tot felul de vieţuitoare de apă, care de care mai ciudate. Pe tejghea, sub geam, erau lăzi cu perle. Într-o ladă se aflau perlele trandafirii, „piele de înger” cum le spun pescuitorii. Ichtyandro îşi mai veni în fire în mijlocul acestor obiecte familiare.

— Odihneşte-te. Aici e linişte şi răcoare, spuse Cristo oferindu-i un scaun vechi, împletit.

— Baltazar! Guttiere! Chemă indianul.

— Tu eşti, Cristo? se auzi un glas din camera vecină. Vino-ncoace.

Aplecându-se, Cristo intră printr-o uşă scundă în camera de alături.

Aici îşi avea Baltazar laboratorul. Cu ajutorul unei soluţii acide slabe reda perlelor culoarea pe care o pierduseră din cauza umezelii. Cristo închise bine uşa. O lumină anemică pătrundea printr-o ferestruică din tavan, luminând o mulţime de sticluţe şi băiţe de sticlă înşirate pe o masă veche, înnegrită.

— Bună ziua, frate. Unde e Guttiere?

— S-a repezit până la o vecină să ia un fier de călcat. I-e gândul numai la dantele şi panglicuţe. Se întoarce îndată, răspunse Baltazar.

— Dar Zurita, unde e? Întrebă Cristo nerăbdător.

— A dispărut undeva, fir-ar să fie. Aseară m-am cam ciorovăit cu el.

— Tot din cauza fetei?

— Zurita îi dă întruna târcoale. Ea însă ştie una şi bună: nu şi nu. Ce să-i fac? E mofturoasă şi încăpăţânată. Prea se crede. Nu-i intră în cap că orice fată indiană, chiar de n-ar fi pe lume alta mai frumoasă, ar fi fericită să se mărite cu un astfel de om. Are o goeletă, o echipă de pescuitori, mormăia Baltazar, spălând perlele în soluţie. Zurita s-o fi îmbătat din nou de ciudă.

— Atunci, ce facem?

— L-ai adus?

— E acolo.

Baltazar se apropie de uşă şi privi, curios, prin gaura cheii.

— Nu văd nimic, şopti el.

— Şade pe scaun, lingă tejghea.

— Dacă-ţi spun că nu-l văd. Guttiere e acolo. Baltazar smuci uşa şi dădu buzna în dugheană, urmat de Cristo.

Nici urmă de Ichtyandro. Într-un colţ întunecos stătea Guttiere, fiica adoptivă a lui Baltazar, vestită pentru frumuseţea ei şi nu numai în Portul nou. Dar pe cât era de timidă, pe atât era de dârză. De cele mai multe ori răspundea cu voce melodioasă, dar fermă:

— Nu!

Guttiere îi căzuse cu tronc lui Pedro Zurita. Voia s-o ia de nevastă. Bătrânul Baltazar nu avea nimic împotrivă să se înrudească cu proprietarul goeletei şi să-i devină tovarăş.

Dar la insistenţele lui Zurita fata avea un singur răspuns:

— Nu.

Când cei doi fraţi intrară în cameră, faţă stătea într-un colţ aplecată asupra unui lucru.

— Bună ziua, Guttiere, o salută Cristo.

— Unde-i tânărul? întrebă Baltazar.

— Nu ascund niciun tânăr, răspunse fata zâmbind. Când am intrat, m-a privit într-un fel foarte ciudat, ca şi când s-ar fi speriat, apoi s-a ridicat, şi-a dus mâna la inimă şi a fugit. Până să mă dezmeticesc, dispăruse.

„Ea este”, îşi spuse Cristo.

DIN NOU ÎN OCEAN

Ichtyandro alergă, gâfâind, de-a lungul ţărmului, îndată ce ieşi din acest oraş oribil, coti brusc de pe drum şi fugi direct spre ocean. Se ascunse între bolovanii îngrămădiţi pe ţărm, privi în jur, apoi se dezbrăcă repede, îşi ascunse hainele între stânci, alergă spre apă şi se aruncă în adânc.

Deşi foarte obosit, nu înotase niciodată atât de repede, peştii se fereau speriaţi din calea lui. Abia după ce se îndepărtă câteva mile de oraş, se ridică mai la suprafaţă şi o luă de-a lungul ţărmului. Aici, se simţea ca acasă. Îi era cunoscută fiecare piatră, fiecare adâncitură a fundului. Aici întinşi pe fundul nisipos trăiesc calcanii, care nu se prea aventurează prin împrejurimi. Mai încolo cresc tufe roşii de corali între ale căror ramuri se aciuează peştişori mici, cu aripioare purpurii, în această barcă de pescari, care zăcea pe fundul apei, şi-au făcut sălaş două familii de caracatiţe şi de curând au scos pui. Sub pietrele cenuşii trăiesc crabii. Lui Ichtyandro îi plăcea să observe ore în şir viaţa acestor făpturi. El cunoştea micile lor bucurii, când vânătoarea era norocoasă şi necazurile lor — când pierdeau un cleşte sau îi atacau caracatiţele. Lângă stâncile din apropierea coastei erau o sumedenie de stridii.

În sfârşit, aproape de golf, Ichtyandro scoase capul din apă. Văzând un cârd de delfini care zburdau printre valuri, dădu un strigăt puternic, prelung. Un delfin voinic, fornăind vesel, se apropie repede de prietenul său, când plonjând, când scoţând spinarea lui neagră, lucioasă deasupra valurilor.

— Mai repede, Leading, mai repede! îl îndemna Ichtyandro, înotând în întâmpinarea delfinului. Apoi se prinse de el şi strigă: înainte, repede, înainte!

Călăuzit de mâna tânărului, delfinul înotă repede în larg, înfruntând vântul şi talazurile. Stârni spumă, spintecă în goană valurile cu pieptul. Lui Ichtyandro însă i se părea că înaintează prea încet.

— Hai, Leading. Mai repede, mai repede! Ichtyandro îl istovi pe delfin, dar nici această goană pe valuri nu izbuti să-l calmeze. Îşi părăsi prietenul nedumerit, se lăsă să lunece de pe spinarea lui lucioasă şi se cufundă din nou în apă. Delfinul aşteptă puţin, fornăi, plonja, reapăru la suprafaţă, mai fornăi o dată nemulţumit şi cârmind brusc cu coada o luă spre ţărm, uitându-se din când în când înapoi. Dar prietenul său nu mai reapăru şi Leading se întoarse la cârdul de delfini, întâmpinat cu bucurie de cei mai tineri. Ichtyandro cobora tot mai mult în întunecatele adâncuri ale oceanului. Dorea să fie singur, să se dezmeticească după atâtea impresii noi, să se gândească la tot ce aflase şi văzuse în oraş. Înainta departe în larg, fără să se gândească la primejdii, încerca să priceapă de ce nu este şi el ca toţi, de ce este străin şi mării şi pământului…

Se cufunda mai încet. Apa devenea tot mai compactă, începu să-l apese. Respira din ce în ce mai greu. Aici în adâncuri lumina era de un verde cenuşiu ca în amurg. Vieţuitoarele erau mult mai puţine şi pe multe din ele Ichtyandro nici nu le cunoştea: niciodată nu coborâse atât de adânc. Şi pentru prima oară îl îngrozi această lume sumbră, tăcută. Se grăbi să se ridice la suprafaţă şi înotă spre ţărm. Soarele era la asfinţit. Raze roşii săgetau apele; amestecându-se cu albastrul oceanului, aprindeau reflexe gingaşe roz-liliachii sau albastre-verzui.

Ichtyandro nu purta mască şi de aceea, privind de sub apă, vedea suprafaţa mării aşa cum o văd şi peştii: privită de jos ea nu apare plană, ci conică, de parcă te-ai afla pe fundul unei pâlnii foarte mari. Marginile conului erau încercuite parcă de dungi roşii, galbene, verzi, albastre şi violete. Dincolo de ele se aşternea suprafaţa lucie a apei în care se reflectau ca într-o oglindă stâncile, algele şi peştii.

Ichtyandro se întoarse cu faţa în jos, înotă spre ţărm şi se aşeză sub apă între stânci, nu departe de bancul de nisip. Nişte pescari coborâră din barcă în apă şi acum trăgeau barca la ţărm. Unul din ei intră în apă până la genunchi. Uitându-se de jos, Ichtyandro văzu deasupra apei un pescar fără picioare, iar în apă numai picioarele sale, care se mai reflectară o dată pe luciul apei. Un alt pescar se cufundă până la umeri. În apă apăru o fiinţă ciudată, fără cap, dar în schimb cu patru picioare, ca şi când cineva ar fi tăiat capetele a doi oameni care semănau leit şi ar fi lipit umerii unuia de umerii celuilalt. Când oamenii se apropiau de ţărm Ichtyandro îi vedea aşa cum îi văd peştii: oglindiţi ca într-o sferă. Îi vedea din cap până în picioare chiar înainte ca ei să fi ajuns la ţărm. De aceea reuşea întotdeauna să plece înainte ca oamenii să-l zărească.

Aceste trunchiuri ciudate cu patru picioare şi fără cap, sau aceste capete fără trunchiuri i se părură acum lui Ichtyandro respingătoare. Oamenii… Ei fac atâta gălăgie, fumează ţigările acelea oribile, răspândesc un miros infect. Nu, îi place mult mai mult tovărăşia delfinilor — aceştia sunt curaţi şi veseli. Zâmbi, aducându-şi aminte cum supsese odată lapte de delfin.

Departe, spre sud, cunoaşte un mic golf. Stâncile colţuroase submarine şi o limbă de nisip barează intrarea vaselor dinspre ocean. Ţărmul e stâncos şi abrupt. Nici pescarii şi nici căutătorii de perle nu se abat prin aceste meleaguri. Pe fundul puţin adânc se aşterne un adevărat covor de plante. În apă călduţă trăiesc sumedenie de peşti. De ani în şir venea aici o femelă delfin, în apa caldă a golfului năştea pui — doi, patru, câteodată chiar şase. Pe Ichtyandro îl amuzau nespus aceşti pui de delfin şi era în stare să-i urmărească ore de-a rândul, pitindu-se în hăţişuri. Puii făceau tumbe caraghioase la suprafaţa apei, se repezeau spre mama lor să sugă, îmbrâncindu-se cu boturile. Ichtyandro începuse să-i domesticească puţin câte puţin: prindea şi le dădea peştişori. Încetul cu încetul puii de delfin şi femelă se deprinseră cu el. Zburda împreună cu puii: îi prindea, îi aruncă în aer, se hârjonea cu ei. Pare-se că şi lor le plăcea jocul. Se ţineau scai de el. De câte ori apărea în micul golf cu daruri — peştişori gustoşi sau pui de caracatiţă mici, cu carne fragedă, şi mai gustoasă, toată ceata se repezea glonţ spre dânsul.

Odată, când femela făcuse pui şi aceştia erau încă atât de mici, încât se hrăneau numai cu laptele mamii, Ichtyandro se gândi să guste şi el laptele de delfin.

Se apropie pe furiş de femelă şi când ajunse dedesubtul ei o cuprinse cu braţele şi începu să sugă. Ea nu se aşteptase la un asemenea atac şi ţâşni îngrozită afară din golf. Ichtyandro dădu îndată drumul animalului speriat. Laptele avea un puternic iz de peşte.

Scăpând de neobişnuitul sugaci, femela îngrozită dispăru undeva în noianul apelor, iar puii se împrăştiară, amuşinând în toate părţile. Ichtyandro rămase mult timp aici, adunând la un loc puii prostuţi şi îi duse în golful vecin până ce li se va reîntoarce mama. Abia peste mai multe zile se restabili între familia de delfini şi Ichtyandro încrederea şi prietenia.

Cristo era foarte îngrijorat. Se împlineau trei zile de când Ichtyandro nu mai dăduse pe acasă. În sfârşit se întoarse: obosit, palid, dar mulţumit.

— Unde mi-ai umblat? îl luă în primire indianul, bucuros că în sfârşit tânărul se întorsese.

— Am fost pe fund, răspunse Ichtyandro.

— De ce eşti atât de palid?

— Eu… eram cât p-aci să mor, minţi Ichtyandro pentru prima oară în viaţă şi-i povesti lui Cristo o întâmplare petrecută cu mult timp înainte.

În adâncul oceanului se înalţă un platou stâncos, iar în mijlocul său se cască o cavitate mare, ovală — un adevărat lac de munte, submarin.

Într-o zi Ichtyandro înota deasupra acestui lac submarin, îl surprinse culoarea cenuşie deschisă, neobişnuită a fundului. Se cufundă mai mult şi rămase uimit de ceea ce văzu: acolo era un adevărat cimitir a diferitelor animale marine — de la peştişorii cei mai mici până la rechini şi delfini. Unele din ele, nimerite aici pe puţină vreme, erau încă intacte şi totuşi în preajma lor nu mişunau ca de obicei animale de pradă mai mici — crabii şi peştii. Totul era în nemişcare, încremenit. Doar pe alocuri se ridicau de pe fund băşicuţe de gaze. Ichtyandro înota chiar deasupra marginii acestei depresiuni. Se cufundă mai mult şi simţi deodată o durere ascuţită în branhii, sufocare, ameţeală. Începu să cadă, neputincios, aproape leşinat, în cele din urmă se opri la marginea depresiunii. Tâmplele îi zvâcneau, inima îi bătea în piept, să se spargă, o ceaţă roşie îi juca înaintea ochilor. De nicăieri nu se putea aştepta la vreun ajutor. Văzu deodată că alături de el se scufunda zvârcolindu-se spasmodic un rechin. Dihania îl urmărise probabil până ce nimerise singură în apele sinistre, otrăvite ale lacului submarin. Pântecul şi coastele fiarei se ridicau şi se lăsau repede, botul era larg deschis, lăsând să se vadă lamelele albe şi tăioase ale dinţilor. Rechinul era în agonie. Ichtyandro se cutremură. Încleştându-şi fălcile şi căutând să nu-i pătrundă apa prin branhii, ieşi în patru labe din lac, şi odată ajuns pe margine se ridică şi porni. Ameţit, căzu din nou. Apoi lovi cu picioarele pietrele cenuşii, mişcă braţele şi iată-l ajuns la vreo zece metri departe de marginea lacului…

După ce-şi termină povestirea, Ichtyandro repetă explicaţia pe care i-o dăduse odinioară Salvador:

— Se vede că în această depresiune s-au strâns gaze otrăvitoare: hidrogen sulfurat sau poate bioxid de carbon, spuse Ichtyandro. Pricepi? La suprafaţa oceanului aceste gaze se oxidează şi nici nu le simţi, pe când în depresiune, chiar acolo unde se degajă, ele sunt foarte concentrate. Şi acum, adu-mi ceva să mănânc, că mor de foame.

După ce îmbucă ceva la repezeală, Ichtyandro îşi puse masca şi înotătoarele şi o porni spre uşă.

— Cum, numai pentru asta ai venit? întrebă Cristo arătând masca. De ce nu vrei să spui ce se petrece cu tine?

Dar în caracterul lui Ichtyandro apăruse o trăsătură nouă: învăţase să-şi ascundă sentimentele.

— Nu mă întreba, Cristo, nici eu nu ştiu ce-i cu mine. Şi cu aceste cuvinte ieşi grăbit din cameră.

O MICĂ RĂZBUNARE

Întâlnind pe neaşteptate fata cu ochii albaştri în dugheană vânzătorului de perle Baltazar, Ichtyandro se tulbură atât de tare, încât ieşi fuga din prăvălie şi o luă spre ocean. Acum însă dorea din nou să cunoască fata, dar nu ştia cum. Cel mai simplu ar fi fost să apeleze la ajutorul lui Cristo şi să se ducă împreună cu el în oraş. Nu voia însă s-o întâlnească în prezenţa indianului. Venea zilnic pe malul mării, acolo unde o văzuse pentru prima oară. Rămânea aici din zori şi până în seară, pitit îndărătul bolovanilor îngrămădiţi pe ţărm, sperând întruna s-o revadă. Pe ţărm îşi scotea masca şi înotătoarele şi-şi punea costumul alb ca fata să nu se sperie. Adeseori rămânea pe plajă câte 24 de ore cufundându-se noaptea în apă şi hrănindu-se cu peşti şi stridii. Dormea un somn agitat, iar dis-de-dimineaţă, încă înainte de răsăritul soarelui, era din nou la postul său.

Într-o seară, se hotărî în sfârşit să treacă pe lângă dugheana vânzătorului de perle. Uşa era deschisă, dar la tejghea şedea bătrânul indian: fata nu era aici. Se întoarse pe ţărm. Aici, printre stânci, văzu faţa îmbrăcată într-o rochie uşoară, albă, cu pălărie de pai. Se opri, neîndrăznind să se apropie. Fata aştepta pe cineva. Se plimba nerăbdătoare încolo şi încoace, aruncând din când în când o privire spre drum. Pe Ichtyandro, care se oprise la adăpostul unui colţ al stâncii, nu-l observă.

Deodată faţa începu să facă cuiva semne cu braţele. Ichtyandro întoarse capul şi văzu un tânăr înalt, lat în spate, care venea grăbit pe drum. Niciodată nu văzuse un păr şi ochi de culoare atât de deschisă ca ai necunoscutului. Uriaşul se apropie de fată şi întinzându-i palma lui lată, spuse cu duioşie:

— Bună ziua, Guttiere.

— Bună ziua, Olsen, răspunse fata. Necunoscutul îi strânse tare mânuţa. Ichtyandro se uita la ei aproape cu duşmănie. Fu năpădit de o mare tristeţe, cât p-aci să-l podidească plânsul.

— Ai adus? întrebă uriaşul uitându-se la colierul de perle pe care-l purta Guttiere la gât.

Fata dădu din cap.

— Tatăl tău n-o să afle? Întrebă Olsen.

— Nu, răspunse fata. Şi apoi e colierul meu şi pot să fac ce vreau cu el.

Guttiere şi Olsen se apropiară de marginea ţărmului stâncos discutând încet. Apoi Guttiere îşi desfăcu colierul şi apucându-l de un capăt, ridică braţul şi admiră frumuseţea perlelor:

— Uite ce frumos strălucesc perlele în razele asfinţitului. Ia-l, Olsen…

Acesta întinse mâna, când deodată colierul scăpă dintre degetele fetei şi căzu în apă.

— Vai, ce-am făcut! exclamă Guttiere. Amândoi tinerii erau foarte necăjiţi.

— Să încercăm să-l scoatem? Spuse Olsen.

— Nu, aici e foarte adânc oceanul, răspunse Guttiere şi adăugă: Vai, Olsen, ce nenorocire!

Văzând cât de mâhnita e fata, Ichtyandro uită pe loc că ea voia să dăruiască colierul acestui uriaş blond. Durerea ei nu-l putea lăsa nepăsător: ieşi de după stânca şi se apropie hotărât de Guttiere. Olsen se încruntă, iar Guttiere îl privi cu interes şi mirare: recunoscu pe tânărul care fugise din prăvălie, la intrarea ei.

— Dacă nu mă înşel, v-a căzut în mare un colier de perle? întrebă Ichtyandro. Dacă doriţi, vi-l aduc înapoi.

— Nici chiar tatăl meu — cel mai bun pescuitor de perle — nu l-ar putea găsi, obiectă fata..

— Am să încerc totuşi, spuse Ichtyandro cu modestie şi spre mirarea fetei şi a lui Olsen se aruncă în apă de pe malul înalt, fără să se dezbrace măcar, şi dispăru în valuri.

Olsen nu ştia ce să creadă.

— Cine-i ăsta? De unde a răsărit?

Se scurse un minut, încă unul, iar tânărul nu reapărea.

— S-a înecat, se alarmă Guttiere privind valurile. Ichtyandro nu dorea ca fata să afle că el poate trăi sub apă. Dar tot căutând colierul nu calculase bine timpul şi rămase sub apă puţin mai mult decât poate rezista un pescuitor de perle. Apoi ieşi la suprafaţă şi spuse zâmbind:

— Mai aveţi puţină răbdare. Pe fund sunt îngrămădite bucăţi de stânci — e greu să caut colierul. Dar îl voi găsi. Şi se cufundă din nou.

Guttiere asistase de multe ori la pescuitul perlelor. Era foarte mirată că după ce rămăsese sub apă aproape două minute, tânărul avea respiraţia regulată şi nu părea deloc obosit.

Peste alte două minute capul lui Ichtyandro reapăru la suprafaţă. Radia de bucurie. Ridică mâna deasupra apei şi le arătă colierul.

— Se agăţase de un colţ de piatră, îi lămuri el cu o voce normală, fără să gâfâie, ca şi când ar fi intrat din camera de alături. Dacă nimerea într-o crăpătură de stânca nu l-aş fi găsit atât de repede.

Se caţără cu îndemânare pe stânci şi apropiindu-se de Guttiere îi întinse colierul. Apa curgea şiroaie de pe hainele sale, dar părea că el nici nu se sinchisea de asta.

— Luaţi-l.

— Vă sunt foarte recunoscătoare, spuse Guttiere uitându-se şi mai curioasă la acest tânăr neobişnuit.

Se aşternu tăcerea. Niciunul din cei trei nu ştia ce să facă mai departe. Guttiere nu îndrăznea să dea colierul lui Olsen de faţă cu Ichtyandro.

— Dacă nu mă înşel aţi avut de gând să-i daţi lui colierul, întrerupse Ichtyandro tăcerea, arătând spre Olsen.

Acesta roşi, iar Guttiere spuse jenată:

— Da, da, şi întinse colierul lui Olsen, care îl lăsă să lunece în buzunar fără o vorbă. Ichtyandro era foarte mulţumit. Aceasta a fost mica lui răzbunare. Uriaşul primise, ce-i drept, în dar, colierul pierdut din mâinile tinerei, dar în fond din partea lui, a lui Ichtyandro.

Şi după ce salută fata printr-un semn cu capul, se îndepărtă grăbit pe drum.

Dar bucuria pe care i-a dat-o această izbândă fu de scurtă durată. Noi gânduri şi întrebări i se iviră în minte. Îi cunoştea prea puţin pe oameni. Cine era uriaşul blond? De ce i-o fi dăruit Guttiere colierul ei? Ce au discutat ei acolo, pe ţărmul stâncos?

În noaptea aceea Ichtyandro goni din nou pe unde, călare pe delfin, îngrozind pe întuneric, cu ţipetele sale, pe pescari.

A doua zi, nici nu ieşi de sub apă. Cu mască dar fără înotătoare, se târî mereu pe fundul nisipos căutând scoici cu perle. Seara, se abătu pe la Cristo care îl întâmpină bombănind supărat, dojenindu-l. În dimineaţa următoare, îmbrăcat, aştepta lângă stâncă unde se întâlniseră Guttiere şi Olsen. Dar ca şi rândul trecut, fata veni abia spre seară, şi din nou fu prima la întâlnire.

Ichtyandro ieşi de după stânca şi se apropie de fată.

Văzându-l, Guttiere îl salută din cap, ca pe o veche cunoştinţă şi-l întrebă zâmbind:

— Mă urmăreşti?

— Da, răspunse simplu Ichtyandro, de când te-am văzut pentru prima oară… şi continuă, sfios, ai dăruit colierul acestui om… lui Olsen. Dar înainte de a i-l da ai admirat perlele. Îţi plac atât de mult mărgăritarele?

— Da, îmi plac.

— Atunci, ţine asta… din partea mea, şi îi întinse o perlă.

Guttiere cunoştea bine valoarea perlelor. Mărgăritarul din palma lui Ichtyandro întrecea tot ce văzuse până atunci, tot ce-i povestise despre perle tatăl ei. Era o perlă rară, mare, de o formă ireproşabilă şi un alb imaculat. Avea cel puţin 200 de carate şi preţuia pe puţin un milion de pesos de aur. Guttiere privea uluită când perla extraordinară, când pe tânărul chipeş din faţa ei. Voinic, zvelt, plin de sănătate, dar oarecum sfios, îmbrăcat într-un costum alb, mototolit, nu semăna cu tinerii bogaţi din Buenos-Aires. Şi totuşi, deşi aproape nu o cunoştea, îi oferea un cadou atât de scump.

— Ia-o, stărui Ichtyandro.

— Nu, făcu fata, clătinând din cap. Nu pot primi un dar atât de preţios.

— Nu e deloc preţios, obiectă cu înflăcărare tânărul. Pe fundul oceanului se găsesc mii de asemenea perle.

Guttiere zâmbi. Ichtyandro se fâstâci, roşi şi după o scurtă tăcere stărui din nou:

— Te rog!

— Nu.

Tânărul se încruntă. Se simţea jignit.

— Dacă nu vrei s-o primeşti pentru tine — ia-o pentru el… pentru Olsen, nu te va refuza.

Guttiere se supără.

— Nu le ia pentru el, spuse fata cu asprime. Nu ştii nimic…

— Aşadar, mă refuzi?

— Da.

Atunci Ichtyandro aruncă perla departe în ocean, O salută din cap fără să scoată o vorbă, se întoarse şi se îndreptă grăbit spre drum.

Guttiere rămase înmărmurită locului. Să arunce în apă un milion de pesos, ca pe-o pietricică oarecare? Acum, îi părea rău. De ce îl mâhnise pe acest tânăr ciudat?

— Stai, de ce pleci?

Dar Ichtyandro se îndepărtă cu capul plecat. Guttiere îl ajunse din urmă şi luându-l de mână îl privi în faţă. Pe obrajii tânărului se prelingeau lacrimi. Nu mai plânsese niciodată până atunci şi acum nu înţelegea de ce vede totul ca prin ceaţă, ca şi când ar fi înotat sub apă fără mască.

— Iartă-mă că te-am mâhnit, spuse fata luându-l de amândouă mâinile.

ZURITA E NERĂBDĂTOR

După această întâmplare, Ichtyandro venea înot în fiecare seară spre ţărm şi, ieşind pe uscat în apropierea oraşului, îmbrăca hainele ascunse între pietre şi se ducea spre stâncă unde mai târziu venea şi Guttiere. Se plimbau amândoi pe ţărm discutând cu însufleţire. Cine era noul ei prieten, fata n-ar fi putut s-o spună. Era inteligent, spiritual şi în multe privinţe cunoştinţele lui le întreceau pe ale ei, dar în acelaşi timp nu pricepea multe lucruri simple, cunoscute oricărui copil de la oraş. De ce oare? Lui Ichtyandro nu-i plăcea să vorbească despre sine. Nu vroia ca fata să afle adevărul. Fata ştia numai că Ichtyandro este fiul unui medic care părea să fie foarte bogat. Acesta îşi crescuse fiul departe de oraş şi de oameni, dându-i o educaţie originală şi unilaterală.

În unele seri, zăboveau îndelung pe ţărm. La picioa relelor se spărgeau cu zgomot valurile. Cerul era presărat cu stele. Rămâneau mult timp tăcuţi. Ichtyandro se simţea fericit.

— Trebuie să plec, spunea într-un târziu fata.

Ichtyandro se ridica cu regret, o conducea până la marginea oraşului, apoi se întorcea în grabă, îşi lepăda hainele şi pornea înot spre casă.

În zilele acelea dimineaţa, după micul dejun, cu o pâine mare albă sub braţ Ichtyandro înota spre golf. Instalându-se pe fundul nisipos, hrănea peştişorii cu pâine. Aceştia roiau în jurul lui, îi lunecau printre mâini şi apucau cu lăcomie pâinea umedă chiar din palmele tânărului. Câteodată, printre ei năvăleau peşti mari, de pradă, fugărindu-i pe cei mici. Ichtyandro se ridica în picioare, gonea dihăniile, în timp ce peştişorii stăteau ascunşi în spatele său.

Începuse să strângă perle şi să le depoziteze în grota submarină. Lucra cu tragere de inimă şi în curând strânsese o grămadă de mărgăritare superbe.

Era pe cale să devină fără s-o ştie omul cel mai bogat din Argentina sau poate chiar din America de Sud. Dacă ar fi voit ar fi putut deveni omul cel mai bogat din lume. Dar nici nu se gândea la avere.

Aşa au trecut câteva zile, de nimic umbrite. Tânărului îi părea rău că Guttiere trebuia să trăiască în oraşul gălăgios, plin de praf, unde nici nu poţi respira în voie. Ce bine ar fi fost dacă şi ea ar fi putut trăi în apă, departe de zgomot, de oameni! I-ar fi arătat o lume nouă, de nimeni ştiută şi minunatele flori ale grădinilor submarine. Dar Guttiere nu putea trăi sub apă, iar el nu putea trăi pe uscat. Şi aşa rămânea prea mult timp pe pământ. Organismul său se resimţea: tot mai des când şedea cu Guttiere pe malul mării o durere vie îl înjunghia între coaste. Dar chiar atunci când durerea devenea insuportabilă, nu se îndura să se despartă de fată, înainte ca ea singură să spuie că trebuie să plece. Dar mai era şi altceva care nu-i dădea pace: ce a vorbit atunci Guttiere cu uriaşul blond? Ichtyandro se pregătea în fiecare zi să o întrebe, dar se temea să nu o jignească.

Într-o seară Guttiere îi spuse lui Ichtyandro că a doua zi nu poate să vină.

— De ce? întrebă el încruntându-se.

— Sunt ocupată.

— Ce treabă ai?

— Nu trebuie să fii atât de curios, spuse fata zâmbind. Astăzi, nu mă conduci, adăugă ea şi plecă.

Ichtyandro se cufundă în apă. Stătu întins toată noaptea pe pietrele năpădite de muşchi. Era trist. Abia în zori înotă spre casă.

În apropierea golfului văzu cum pescarii trăgeau din barcă în delfini. Un delfin mai mare, rănit de un glonte, ţâşni din apă şi recăzu greoi.

— Leading! murmură Ichtyandro îngrozit.

Între timp unul din pescari sărise din barcă şi aştepta că animalul rănit să iasă la suprafaţă. Delfinul însă apăru la vreo sută de metri mai încolo şi după ce respiră de câteva ori se cufundă din nou.

Pescarul începu să înoate repede spre delfin. Ichtyandro se grăbi să vină în ajutorul delfinului prieten. Când animalul, ajuns la capătul puterilor, apăru din nou la suprafaţă, pescarul îl prinse de o aripioară şi începu să-l tragă spre barcă.

Înotând sub apă, Ichtyandro ajunse pescarul şi îl muşcă tare de picior.

Crezând că este atacat de un rechin, pescarul începu să dea cu disperare din picioare. Apărându-se, lovi la întâmplare cu cuţitul pe care îl avea în cealaltă mână şi nimeri gâtul lui Ichtyandro, ce nu era protejat de solzi.

Acesta dădu drumul pescarului, care se înapoie cât putu de repede spre barcă. Delfinul şi Ichtyandro, amândoi răniţi, o porniră spre golf. Tânărul porunci delfinului să-l urmeze şi pătrunse în peştera submarină. Apa ajungea numai până la jumătatea înălţimii peşterii şi prin crăpăturile stâncilor pătrundea aerul. Aici, delfinul avea aer suficient şi era în siguranţă. Ichtyandro examina rana. Nu era primejdioasă. Glontele nimerise sub piele şi se oprise în grăsime. Ichtyandro izbuti să-l scoată cu degetele. Delfinul suportă răbdător operaţia.

— O să treacă, spuse Ichtyandro, bătându-şi cu duioşie prietenul pe spinare.

Acum, trebuia să se îngrijească şi de el… Străbătu repede tunelul submarin, ieşi în grădină şi intră în căsuţa albă.

Văzându-l rănit, Cristo se îngrozi.

— Ce-ai păţit?

— M-au rănit nişte pescari în timp ce apăram delfinul, răspunse Ichtyandro. Dar Cristo nu-l crezu.

— Te-ai dus iarăşi la oraş, fără mine! îl certă el bănuitor, pansându-i rana. Dar Ichtyandro nu răspunse nimic.

— Ia dă-ţi solzii la o parte, spuse Cristo şi dezveli umărul lui Ichtyandro. Pe umăr zări o pată roşietică.

— Te-au lovit cu vâsla? se sperie bătrânul, pipăind umărul. Dar nu se simţea nicio umflătură. Pata era probabil un semn din naştere.

— Nu, nu m-au lovit, răspunse tânărul.

Apoi, Ichtyandro se duse în camera lui să se odihnească, iar bătrânul indian rămase îngândurat cu bărbia proptită în palme. Stătu aşa multă vreme, apoi se ridică şi ieşi din cameră.

Cristo porni grăbit spre oraş şi intră cu sufletul la gură în dugheana lui Baltazar. Aici, uitându-se bănuitor la Guttiere care era la tejghea, întrebă:

— Tata e acasă?

— E acolo, răspunse fata, arătând cu capul spre camera vecină.

Cristo intră în laborator şi închise uşa. Îşi găsi fratele lângă retortele sale, spălând perle. Baltazar era necăjit, ca şi rândul trecut.

— Să înnebuneşti, nu altceva, bombăni Baltazar. Zurita e supărat foc că nu l-ai adus până acum pe „diavolul mării”, Guttiere lipseşte zile întregi. Nici nu vrea să audă de Zurita. Ştie una şi bună: „Nu”. Şi iar „nu”! Iar Zurita mi-a spus: „M-am plictisit! Am s-o răpesc într-o bună zi. O să plângă ea cât o să plângă, apoi o să se liniştească”. De la el te poţi aştepta la orice.

După ce ascultă lamentările fratelui său, Cristo îi spuse:

— N-am putut să-l aduc pe „diavolul mării” pentru că la fel ca şi Guttiere pleacă deseori de acasă fără mine şi lipseşte toată ziua. Nu mă lasă să-l însoţesc în oraş. Nu mă mai ascultă deloc. Ce o să mă mai ocărască doctorul pentru că nu l-am supravegheat bine pe Ichtyandro.

— Prin urmare trebuie să-l prindem cât mai repede sau să-l răpim; iar tu vei pleca de la Salvador înainte ca el să se întoarcă şi apoi…

— Stai puţin, Baltazar. Nu mă întrerupe. În ce îl priveşte pe Ichtyandro să nu ne pripim.

— De ce să nu ne pripim?

Cristo oftă ca şi când ar fi ezitat să-şi dezvăluie planul.

— Stai să vezi… începu el într-un târziu.

Dar chiar în clipa aceea intră cineva în dugheană. Auziră glasul tunător al lui Zurita.

— Poftim, murmură Baltazar aruncând perlele în băiţă, iar a venit!

Zurita deschise cu zgomot uşa şi intră în laborator.

— Aha! Frăţiorii sunt amândoi aici. Cât timp o să mă mai purtaţi cu vorba? se răsti el uitându-se când la Baltazar, când la Cristo.

Acesta din urmă se ridică în picioare şi, zâmbind amabil, răspunse:

— Fac şi eu ce pot. Trebuie să aveţi răbdare. „Diavolul mării” nu este un peştişor să-l prinzi cu una cu două. Odată însă am reuşit să-l aduc aici, dar nu eraţi de găsit, „diavolului” nu i-a plăcut oraşul şi nu mai vrea să revină.

— Nu vrea? Atâta pagubă! Eu unul m-am plictisit să tot aştept. Am hotărât să termin în săptămâna aceasta cu amândouă treburile. Salvador n-a venit încă?

— Vine zilele acestea.

— Atunci trebuie să ne grăbim. Aşteaptă musafiri. Am ales oameni de încredere. Ai să ne deschizi poarta, Cristo, iar în ceea ce-i priveşte pe ceilalţi, mă descurc eu singur. Am să-l anunţ pe Baltazar, când va fi totul gata. Şi apoi, către Baltazar: Iar cu tine, stăm noi mâine de vorbă. Dar ţine bine minte, e pentru ultima oară.

Fraţii se înclinară în tăcere. Dar când Zurita le întoarse spatele, surâsurile amabile dispărură de pe feţele indienilor. Baltazar înjură pe înfundate, iar Cristo se adânci în gânduri…

În prăvălie, Zurita prinse să-i şoptească ceva Guttierei.

— Nu! auziră fraţii răspunsul fetei. Baltazar clătină necăjit din cap.

— Cristo! chemă Zurita. Urmează-mă, am nevoie de tine astăzi.

O ÎNTÂLNIRE NEPLĂCUTĂ

Ichtyandro se simţea foarte rău. Îl durea rana de la gât, avea febră. Pe uscat respira anevoie.

Cu toate acestea, plecă de dimineaţă spre stânca de pe ţărm ca s-o întâlnească pe Guttiere. La amiază veni şi fata. Era o căldură insuportabilă. Din cauza arşiţei şi pulberii fine, albe, Ichtyandro simţea că se sufocă. Ar fi preferat să rămână lângă apă pe ţărm, dar Guttiere era grăbită: trebuia să se întoarcă în oraş.

— Tata trebuie să plece undeva după treburi şi mă lasă pe mine în prăvălie.

— În cazul acesta, am să te conduc, se oferi tânărul şi porniră amândoi pe drumul colbuit ce urca în pantă spre oraş.

Din direcţia opusă venea Olsen, cu capul în piept. Părea foarte preocupat şi trecu pe lângă ei fără s-o observe pe Guttiere. Dar fata îl strigă.

— Trebuie să-i spun numai două vorbe, explică ea şi întorcându-se se apropie de Olsen. Discutară cu glas scăzut, cu însufleţire. Se părea că faţa îi cere ceva.

Ichtyandro îi urmă la câţiva paşi.

— Fie! Aşadar, astăzi după miezul nopţii, îl auzi pe Olsen spunând. Apoi uriaşul strânse mâna fetei, îl salută din cap pe Ichtyandro şi îşi văzu grăbit de drum.

Când Guttiere se întoarse lângă Ichtyandro, acesta avea obrajii şi urechile aprinse. Luase în sfârşit hotărârea să discute cu Guttiere despre Olsen, dar nu găsea cuvintele.

— Nu mai pot, începu el respirând greu, trebuie să ştiu… Olsen… îmi ascunzi o taină. Am auzit că vă veţi întâlni la noapte. Spune, îl iubeşti?

Guttiere luă pe Ichtyandro de mână şi privindu-l cu duioşie îl întrebă, zâmbind:

— Ai încredere în mine?

— Desigur… ştii, te iubesc, Ichtyandro învăţase între timp acest cuvânt, dar eu… dar sufăr cumplit.

Acesta era adevărul. Îl chinuia incertitudinea, pe lângă aceasta însă simţea şi o durere sfredelitoare în coaste. Se înăbuşea. Sângele îi fugise din obraji şi era foarte palid.

— Pari bolnav, spuse fata cu îngrijorare. Linişteşte-te, te rog, dragul meu băiat. N-am vrut să-ţi povestesc totul, dar am s-o fac ca să te linişteşti. Ascultă.

În clipa aceea un călăreţ trecu în goană pe lângă ei, zărind-o însă pe Guttiere, întoarse brusc calul şi se apropie de cei doi tineri. Ichtyandro văzu un om negricios, nu prea tânăr, cu mustaţă stufoasă cu vârfurile răsucite în sus şi un mic barbişon.

Îl mai văzuse undeva, cândva. Poate în oraş? Nu… Aha, acolo, pe ţărm.

Lovindu-şi cizma cu cravaşa, călăreţul îl cercetă bănuitor şi cu duşmănie pe Ichtyandro şi întinse mâna tinerei.

Deodată, prinzând-o de braţ o săltă puţin, îi sărută mâna şi izbucni în râs.

— Te-am prins! Apoi, dând drumul fetei care se încruntase, continuă cu ironie, dar fără să-şi ascundă iritarea: Unde s-a pomenit ca o fată să se plimbe cu un tânăr în ajunul cununiei?

Guttiere se supără foc, dar el nu-i dădu răgaz să răspundă:

— De când te aşteaptă tata în prăvălie! Peste o oră vin şi eu acolo.

Ichtyandro nu auzise ultimele cuvinte. Deodată i se făcu negru înaintea ochilor, simţi un nod în gât. Se sufoca. Nu mai putea rămâne pe uscat.

— Aşadar… m-ai minţit totuşi… murmură el cu buzele vinete. Dorea să vorbească, să-şi verse toată obidă; să afle adevărul; dar durerea din coaste deveni insuportabilă şi simţea că este pe punctul de a-şi pierde cunoştinţa.

Nemaiputând să îndure alergă spre ţărm şi se aruncă în apă din vârful stâncii abrupte.

Guttiere scoase un ţipăt şi se clătină. Apoi se aruncă spre Pedro Zurita.

— Grăbiţi-vă… Trebuie să-l salvaţi! Dar Zurita nu se clinti.

— Nu intră în obiceiurile mele să împiedic pe cineva să-şi pună capăt zilelor dacă o doreşte cu tot dinadinsul, spuse el.

Atunci Guttiere alergă spre ocean cu gândul să se arunce în apă. Zurita dădu pinteni calului, o ajunse din urmă şi săltând-o de subsuori o aşeză pe cal şi plecă.

— Nu obişnuiesc să-i încurc pe alţii, dacă nici alţii nu-şi bagă nasul în treburile mele. Acum, e în ordine! Vino-ţi în fire, Guttiere!

Dar fata nu răspunse! Era leşinată. Îşi reveni abia când ajunseră lângă dugheana tatălui ei.

— Cine a fost tânărul? se interesă Pedro. Guttiere îl privi cu o furie pe care nu încerca s-o ascundă.

— Dă-mi drumul!

Zurita se încruntă. „Prostii, îşi spuse el. Drăguţul ei s-a aruncat în mare. Cu atât mai bine”. Şi întorcând capul spre uşa prăvăliei, strigă:

— Ei, Baltazar! Ei-ei! Bătrânul indian veni în grabă.

— Ia-ţi fata. Trebuie să-mi fii recunoscător. Am salvat-o de la moarte. Era cât p-aci să se arunce în apă după un tânăr destul de drăguţ. E a doua oară când îi salvez viaţa şi ea tot nu vrea să se uite la mine. Nu-i nimic, am să-i frâng eu curând cerbicia, adăugă el râzând zgomotos. Mă întorc peste o oră. Nu uita ce-am vorbit.

Înclinându-se slugarnic, Baltazar luă fata din braţele lui Pedro.

Acesta dădu pinteni calului şi dispăru.

Tatăl şi fiica intrară în prăvălie. Guttiere sfârşită de puteri se lăsă să cadă pe un scaun şi îşi îngropa obrazul în palme. Tulburat, Baltazar închise uşa şi, tot plimbându-se prin prăvălie, începu să vorbească cu însufleţire. Dar fata nu-l asculta. Cu acelaşi rezultat ar fi putut ţine o predică crabilor uscaţi şi scorpionilor de mare de pe rafturi.

„S-a aruncat în apă, bietul băiat, se gândea fata, revăzând în minte chipul lui Ichtyandro. Mai întâi Olsen, apoi această întâlnire stupidă cu Zurita. Cum de a îndrăznit el să spună că sunt logodnica lui. Acum totul e pierdut…”

O podidiră lacrimile. Îi părea rău de Ichtyandro. Atât de simplu, de sfios. Oare l-ai putea compara cu vreunul din filfizonii uşurateci şi îngâmfaţi din Buenos-Aires?

„Şi acum ce să mă fac? se întrebă ea. Să mă arunc în apă, ca Ichtyandro? Să-mi pun capăt zilelor?”

Iar Baltazar turuia mereu:

— Înţelegi, Guttiere? Asta înseamnă ruină totală. Tot ce vezi în prăvălie aparţine lui Zurita. Nici a zecea parte din marfă nu-i a mea. Toate perlele mi le dă Zurita în consignaţie. Dacă ai să-l mai refuzi o dată, o să-şi ia înapoi toată marfa şi n-o să mai facă afaceri cu mine. Ori asta înseamnă faliment! Ruină! Fii înţelegătoare. Ai milă de bătrânul tău tată!

— Spune mai departe, nu te sfii: „şi mărită-te cu el”. Niciodată! Reteză scurt Guttiere.

— Mii de draci! Urlă Baltazar, scos din fire. Dacă este aşa, atunci… Zurita îţi va frânge încăpăţânarea! Şi bătrânul indian intră în laborator trântind uşa cu zgomot.

LUPTA CU CARACATIŢELE

Cufundându-se în ocean, Ichtyandro uitase pentru moment tot ce îndurase pe uscat. După arşiţa din ziua aceea înăbuşitoare răcoarea apei îl calmă şi-l învioră. Junghiurile dispărură. Respira adânc şi regulat. Avea nevoie de odihnă şi căuta să nu se gândească la cele întâmplate.

Simţea nevoia să se mişte, să facă ceva. Dar ce anume? În nopţile întunecoase îi plăcea să se arunce în apă din vârful unei stânci înalte în aşa fel încât să ajungă dintr-o dată la fund.

Acum, însă, în plină amiază suprafaţa apei e brăzdată de fundurile negre ale bărcilor pescăreşti.

„Am găsit! Voi face ordine în peşteră”, îşi spuse Ichtyandro.

În stânca abruptă de la marginea golfului se căsca o grotă boltită de unde se deschidea o panoramă admirabilă spre valea submarină ce cobora în pantă lină spre adâncuri. Ichtyandro o ochise de mult. Dar ca să se poată instala în grotă trebuia să evacueze mai multe familii de caracatiţe ce trăiau de mult aici.

Ichtyandro îşi puse masca, se înarma cu un cuţit lung, puţin încovoiat şi înotă curajos spre grotă. Socoti însă că e mai prudent să nu intre peste duşman şi hotărî să-l silească pe acesta să iasă afară. Observase de mult o cange lungă, zăcând lângă o barcă scufundată. Se postă cu cangea la intrarea grotei şi începu s-o mişte încolo şi încoace pentru a-şi întărâta duşmanii. Furioase că un străin le tulbură liniştea, caracatiţele prinseră să se agite. Pe pereţii grotei apărură tentacule lungi, şerpuitoare, îndreptându-se cu băgare de seamă spre cange. Dar Ichtyandro smucea cangea înainte că tentaculele dihăniilor s-o apuce. Acest joc dură câteva minute. Acum, la marginea grotei, apărură zeci de tentacule care se agitau ca şerpii de pe capul Gorgonei Meduza[10]. În sfârşit, o caracatiţă bătrâna, imensă, scoasă din fire, hotărî să se răfuiască cu obraznicul intrus. Ea ieşi afară dintr-o crăpătură a stâncii, mişcându-şi ameninţător tentaculele şi înotă încet spre inamic, schimbându-şi culoarea pentru a-l speria. Ichtyandro se dădu în lături, aruncă cangea şi se pregăti de luptă. Ştia perfect de bine că unui om care nu are decât două mâini îi este foarte greu să lupte cu acest inamic înzestrat cu opt braţe lungi. Nici nu apuci să tai unul, că celelalte şapte îţi încolăcesc şi-ţi răsucesc mâna. Şi tânărul se pregăti să lovească cu cuţitul în aşa fel, încât să nimerească în trupul caracatiţei. Lăsând monstrul să se apropie până ce îl atinseră capetele tentaculelor, Ichtyandro se repezi deodată înainte, printre ele, spre capul dihăniei.

Caracatiţa nu se aştepta la o asemenea mişcare. I-ar fi trebuit cel puţin patru secunde pentru a apropia vârfurile tentaculelor şi a-l încolăci pe duşman. Dar Ichtyandro izbuti să spintece cu o mişcare iute şi precisă trupul caracatiţei, s-o lovească în plin şi să-i taie sistemul motor. Tentaculele uriaşe care prinseseră a se încolăci în jurul trupului său căzură neputincioase.

— Pe una am dat-o gata!

Apucă din nou cangea. De data aceasta îl atacară două caracatiţe dintr-o dată. Una venea direct spre Ichtyandro, iar cealaltă îl ocolea pentru a-l ataca pe la spate. Jocul devenea primejdios. Tânărul se aruncă curajos spre caracatiţa care era în faţa lui, dar înainte de a-i da lovitura ucigătoare, cealaltă, care se afla în spate, îşi încolăci tentaculele în jurul gâtului său. Tânărul spintecă dintr-o mişcare braţul dihăniei chiar lângă gât. Apoi, se întoarse cu faţa spre ea şi îi reteză tentaculele. Legănându-se încet, animalul mutilat se lăsă la fund.

Între timp, Ichtyandro îi veni de hac şi celeilalte caracatiţe.

— Trei, continuă el să numere.

Fu nevoit să întrerupă pentru un timp lupta. Din grotă se ivi o ceată întreagă de caracatiţe. Sângele curs tulburase apa. În această negură sângerie superioritatea era de partea caracatiţelor, deoarece ele îl puteau găsi uşor, pe dibuite, în întuneric, în timp ce Ichtyandro nu le putea vedea. El se depărta cât mai mult de locul luptei acolo unde apa se limpezea şi în retragere ucise încă o caracatiţă ce apăruse din pâcla de sânge.

Cu mici întreruperi, lupta ţinu câteva ore.

În sfârşit ucise ultima caracatiţă. Apa limpezindu-se, Ichtyandro văzu pe fund leşurile caracatiţelor şi cioturile tentaculelor care se mai mişcau încă. Atunci pătrunse în grotă. Găsi câţiva pui de caracatiţă, mari cât pumnul şi cu tentaculele de grosimea degetului. Ichtyandro se gândi întâi să-i ucidă, dar i se făcu milă. „Am să încerc să-i domesticesc. N-ar fi rău să am asemenea paznici”.

După ce curăţi grota de caracatiţe, Ichtyandro se gândi să-şi mobileze locuinţa submarină. Aduse de acasă o măsuţă cu picioare de fier şi tăblie de marmoră Şi două vase chinezeşti. Aşeză măsuţa în mijlocul grotei, puse pe ea vasele, le umplu cu pământ şi sădi în ele flori de mare. Un timp pământul spălat de apă se ridica asemenea fumului deasupra vaselor, apoi, însă, apa se limpezi. Mişcate de o uşoară unduire, florile se legănau încet ca la mângâierea zefirului.

Peretele grotei avea o ieşitură ca o bancă naturală de piatră. Noul stăpân se întinse cu plăcere pe această bancă. În apă nu se simţea duritatea pietrei.

Avea o înfăţişare foarte ciudată această încăpere submarină cu vase chinezeşti pe masă. O sumedenie de peşti curioşi veniră să vadă locuinţa nemaipomenită. Ei mişunau între picioarele mesei, se apropiau de florile din vase, parcă să le miroasă: forfoteau peste tot şi pe sub capul lui Ichtyandro care sta culcat. Un guvid marmorat se opri la intrare, strecură o privire înăuntru, apoi dădu speriat din coadă şi dispăru. Veni, târându-se pe nisipul alb un crab mare, îşi ridică un cleşte ca şi când l-ar fi salutat pe stăpân şi se instala sub masă.

Toate acestea îl amuzau pe Ichtyandro. „Cu ce să-mi mai împodobesc locuinţa? se întrebă el. Voi sădi la intrare cele mai frumoase plante submarine, voi presăra podeaua cu mărgăritare, iar pe marginile pereţilor voi pune scoici. Ce-ar zice Guttiere, dacă ar putea să vadă această cameră… Dar ea mă înşală. Sau poate nu. Nici n-a avut timp să-mi explice relaţiile ei cu Olsen”. Ichtyandro se încruntă. Acum, de-abia terminase cu treaba şi se simţea din nou singur, atât de singur şi de diferit de ceilalţi oameni. „De ce oare nu mai pot trăi şi alţi oameni sub apă? Sunt atât de singur. De s-ar întoarce tata mai repede! Am să-l întreb pe el…”

Dorea tare mult să-şi arate nouă locuinţă unei fiinţe vii. „Leading”, îşi aminti Ichtyandro de delfin. Tânărul îşi luă scoica răsucită, ieşi la suprafaţă şi o chemare prelungă răsună deasupra apelor. În curând se auzi cunoscutul fornăit — delfinul nu se depărta niciodată de golf.

Ichtyandro îl îmbrăţişa cu duioşie când delfinul se opri lângă el:

— Vino cu mine, Leading, îi spuse, am să-ţi arăt noua mea locuinţă. N-ai văzut niciodată o masă şi nici vase chinezeşti.

Şi se cufundă, poruncind delfinului să-l urmeze.

Dar delfinul se dovedi a fi un oaspete foarte incomod. Masiv şi neîndemânatic stârni atâta agitaţie în grotă, încât vasele începură să se clatine. Pe deasupra, se lovi cu botul de un picior al mesei şi o răsturnă. Vasele căzură şi dacă aceasta s-ar fi întâmplat pe uscat, desigur că s-ar fi spart. Aici însă totul se termină cu bine. Numai crabul de sub masă, speriat, porni cu o iuţeală neobişnuită spre stâncă, mişcându-se pieziş.

„Ce neîndemânatic eşti”, gândi Ichtyandro despre prietenul său, împingând masa în fundul peşterii şi ridicând vasele.

Apoi, îmbrăţişând delfinul, îl rugă:

— Rămâi aci, cu mine, Leading.

Dar delfinul începu în curând să se agite, să dea semne de nelinişte. Nu putea să stea mult timp sub apă.

Avea nevoie de aer. Dând viguros din aripioare, ţâşni din grotă şi se ridică la suprafaţă.

„Nici Leading nu poate să rămână cu mine sub apă, se întrista Ichtyandro când rămase singur. Numai peştii pot sta aici. Dar ei sunt atât de proşti şi de sperioşi…”

Şi se întinse din nou pe culcuşul său de piatră. Soarele dispăru la orizont şi în peşteră se făcu întuneric. Obosit de atâtea frământări şi de muncă, Ichtyandro adormi legănat de unduirea molcomă a apei.

UN NOU PRIETEN

Olsen şedea într-un barcaz mare şi se uita în apă. Soarele se ridicase chiar atunci deasupra orizontului şi razele sale oblice străbăteau prin undele străvezii ale micului golf, până în fund. Câţiva indieni, pescuitori de perle, umblau de-a buşilea pe fundul alb, nisipos. Din când în când, se ridicau la suprafaţă ca să respire şi apoi se scufundau din nou. Olsen îi supraveghea cu ochi ageri. Deşi foarte devreme, era foarte cald. „Ce-ar fi să mă cufund puţin ca să mă răcoresc?” se întrebă Olsen. Se dezbrăcă repede şi se aruncă în apă. Nu plonjase niciodată până atunci. Simţi o senzaţie plăcută şi se convinse că poate rămâne sub apă mai mult decât indienii obişnuiţi cu aceasta. Atunci se alătură pescuitorilor şi se lăsă furat curând de această nouă îndeletnicire.

După ce se cufundă a treia oară, Olsen văzu doi indieni care până atunci stătuseră în genunchi pe fundul apei, sărind în picioare şi ieşind la suprafaţă atât de repede ca şi când i-ar fi urmărit un rechin sau un peşte ferăstrău. Surprins, întoarse capul. Văzu cum se apropie de el înotând repede o fiinţă bizară, jumătate om — jumătate broască, cu trupul acoperit de solzi argintii, ochii imenşi, bulbucaţi şi labe de broască. Înota ca broaştele, aruncându-şi labele în lături, şi înainta cu mişcări viguroase.

Înainte ca Olsen să fi avut timpul să se ridice în picioare, monstrul ajunse lângă el şi-l apucă de braţ cu laba lui de broască. Deşi speriat, Olsen observă totuşi că această făptură are un obraz frumos, omenesc, sluţit doar de ochii holbaţi, strălucitori. Uitând pesemne că se află sub apă, strania făptură începu să vorbească, dar Olsen nu putea auzi ce spune. Vedea numai cum i se mişcă buzele. Deşi ciudata fiinţă ţinea strâns braţul lui Olsen cu labele, acesta lovi puternic fundul cu picioarele şi se ridică repede la suprafaţă, ajutându-se cu mâna liberă. Monstrul îl urmă, fără să dea drumul braţului.

Văzându-se la suprafaţă, Olsen se prinse de marginea barcazului, se caţără, sări în barcă şi îmbrânci atât de tare semiomul cu labe de broască, încât acesta căzu cu zgomot în apă. Indienii care şedeau în barcă săriră în apă şi înotară cât putură de repede spre ţărm.

Ichtyandro însă reveni lângă barcaz şi se adresă lui Olsen în spaniolă:

— Ascultă-mă, Olsen, trebuie să stăm de vorbă despre Guttiere.

Aceste cuvinte îl uimiră pe Olsen tot atât de mult ca şi întâlnirea de sub apă. Olsen era un tânăr curajos, cu mintea sănătoasă. Dacă această fiinţă năzdrăvană ştie cum îl cheamă şi o cunoaşte pe Guttiere, înseamnă că are în faţa lui un om, nu un monstru.

— Te ascult, răspunse Olsen.

Ichtyandro se caţără în barcaz, se aşeză turceşte la proră, cu labele încrucişate la piept.

„Poartă ochelari!” îşi spuse Olsen examinând cu atenţie ochii bulbucaţi şi strălucitori ai străinului.

— Numele meu este Ichtyandro. Eu sunt acela care v-am adus colierul de pe fundul mării.

— Aveai însă atunci ochi şi mâini de om. Ichtyandro îşi agită în aer labele de broască şi zâmbi:

— Se scot… răspunse el scurt.

— Am bănuit eu.

Pitiţi după stâncile de pe ţărm, indienii urmăreau cu uimire ciudată discuţie, deşi nu puteau desluşi cuvintele.

— O iubeşti pe Guttiere? întrebă Ichtyandro după o scurtă tăcere.

— Da, o iubesc, răspunse Olsen simplu. Ichtyandro oftă cu durere:

— Şi ea te iubeşte?

— Da, şi ea mă iubeşte.

— Şi totuşi mă iubeşte şi pe mine. Olsen dădu din umeri:

— O priveşte.

— Cum, o priveşte? E doar logodnica dumitale! Olsen fu foarte mirat, dar răspunse la fel de calm:

— Nu, nu e logodnica mea.

— Minţi! izbucni Ichtyandro. Am auzit cu urechile mele pe călăreţul negricios spunând că e logodită.

— Cu mine?

Ichtyandro se zăpăci. Într-adevăr negriciosul nu precizase cu cine e logodită Guttiere. Dar este cu neputinţă ca această fată atât de tânăra să fie logodită cu bătrânul acela negricios şi antipatic! Negriciosul o fi vreo rudă de-a ei… Ichtyandro hotărî să afle adevărul pe ocolite.

— Ce faci aici? Cauţi perle?

— Ca să fiu sincer, nu-mi plac întrebările dumitale, răspunse încruntat Olsen. Şi dacă nu mi-ar fi povestit Guttiere câte ceva despre dumneata, te-aş fi aruncat de mult în apă şi cu aceasta s-ar fi încheiat discuţia noastră. Lasă cuţitul. Aş putea să-ţi crăp capul cu vâslă, înainte de a apuca să faci vreo mişcare. Dar nu văd de ce să-ţi ascund că, într-adevăr, am căutat aici perle.

— O perlă mare pe care am aruncat-o în apă? Guttiere ţi-a vorbit de ea?

Olsen dădu afirmativ din cap. Ichtyandro triumfă.

— Vezi? I-am spus eu că n-ai să renunţi la o asemenea perlă. I-am oferit-o ei, ca ea să ţi-o dea dumitale. Dar ea a refuzat şi acum văd că o cauţi singur.

— Da, pentru că acum perla nu-ţi mai aparţine dumitale, ci oceanului. Şi dacă o voi găsi, nu voi datora nimănui nimic.

— Îţi plac atât de mult perlele?

— Nu sunt femeie să-mi placă podoabele, obiectă Olsen.

— Bine, dar perlele se pot… cum se spune asta?! Se pot vinde, îşi aminti Ichtyandro cuvântul al cărui sens precis îl scăpa, şi se pot lua pentru ele mulţi bani.

Olsen confirmă din nou din cap.

— Aşadar, iubeşti banii?

— Ia spune drept, ce vrei de la mine? se enervă Olsen.

— Vreau să ştiu de ce îţi dăruieşte Guttiere perle. Nu-i aşa că ai vrut să te însori cu ea?

— Nu, n-am avut acest gând, răspunse Olsen. Şi chiar de l-aş fi avut e prea târziu. Guttiere s-a măritat cu altul.

Ichtyandro păli şi îl apucă pe Olsen de mină.

— Nu cumva… cu negriciosul? întrebă el îngrozit.

— Da, s-a măritat cu Pedro Zurita.

— Dar cum se poate… Dacă nu mă înşel, ea m-a iubit… îngăimă Ichtyandro.

Olsen îl privi cu compătimire şi după ce-şi aprinse încet pipa lui scurtă, spuse:

— Da, cred că te-a iubit. Dar ce voiai să facă dacă chiar sub ochii ei te-ai aruncat în ocean şi te-ai înecat. Aşa cel puţin a crezut ea.

Ichtyandro îl privi mirat. Nu-i mărturisise niciodată fetei că poate trăi sub apă. Nici prin gând nu-i trecuse că atunci când sărise de pe stânca în apă, fata şi-ar fi închipuit că s-a sinucis.

— Noaptea trecută am văzut-o pe Guttiere, urmă Olsen. Moartea dumitale a mâhnit-o tare mult. „Numai eu sunt vinovată de moartea lui Ichtyandro”, aşa mi-a spus.

— Dar de ce s-a grăbit să se mărite cu altul? Doar ea… Doar am salvat-o de la moarte. Da, da! De mult mi se părea că Guttiere seamănă cu fata aceea care era să se înece în ocean. Am scos-o din apă, am culcat-o pe ţărm şi apoi m-am ascuns după bolovani. Mai târziu a venit negriciosul acela — pe el l-am recunoscut îndată — şi a căutat s-o convingă că el ar fi fost cel care a salvat-o.

— Guttiere mi-a vorbit despre aceasta, spuse Olsen. Până la urmă tot n-a reuşit să afle cine a salvat-o, Zurita sau fiinţa ciudată pe care o întrezărise când a început să-şi revină. De ce nu i-ai mărturisit singur că ai salvat-o?

— Este penibil s-o spui când e vorba despre tine. Şi apoi nu eram sigur că Guttiere era fata pe care am salvat-o, până ce nu l-am văzut pe Zurita. Dar cum de-a consimţit ea? întrebă Ichtyandro.

— Nici eu nu înţeleg cum s-a întâmplat asta, spuse rar Olsen.

— Spune-mi ce ştii, îl rugă Ichtyandro.

— Lucrez la o fabrică de nasturi, la recepţia scoicilor. Acolo am cunoscut-o pe Guttiere. Tatăl ei o trimitea cu scoicile când avea treabă. Apoi ne-am împrietenit.

Câteodată ne întâlneam în port şi ne plimbam pe ţărm. Într-o bună zi mi-a destăinuit durerea ei: o cerea în căsătorie un spaniol bogat.

— Zurita acela?

— Da, el. Tatăl Guttierei, indianul Baltazar, dorea mult această căsătorie şi făcea totul pentru a-şi convinge fiica să nu refuze acest candidat de invidiat.

— Cum de invidiat? E bătrân, dezgustător şi apoi miroase urât, izbucni Ichtyandro.

— Pentru Baltazar însă Zurita era ginerele ideal. Şi unde mai pui că Baltazar era dator lui Zurita o sumă mare de bani. Bogătaşul l-ar fi putut ruina pe Baltazar, dacă Guttiere n-ar fi acceptat să-i devie soţie. Îţi închipui ce chin ajunsese viaţa sărmanei fete. Pe de o parte curtea sâcâitoare a lui Zurita, iar pe de altă parte veşnice reproşuri, morală şi ameninţările părintelui ei…

— Dar de ce nu l-a dat Guttiere pe uşă afară? De ce dumneata atât de înalt, atât de puternic nu l-ai cotonogit pe Zurita?

Olsen zâmbi mirat: Ichtyandro nu părea prost şi totuşi punea întrebări atât de naive. Între ce oameni o fi crescut el?

— Nu-i chiar atât de simplu s-o faci, cum îţi închipui, răspunse Olsen. Legea, poliţia şi justiţia ar fi luat apărarea lui Zurita şi a lui Baltazar. Şi văzând că Ichtyandro tot nu pricepe, adăugă: într-un cuvânt, nu s-a putut.

— Atunci de ce Guttiere n-a fugit?

— Asta ar fi fost într-adevăr mai uşor. Se hotărâse chiar să fugă din casa părintească, iar eu am făgăduit s-o ajut. De altfel de mult mă bătea gândul să plec din Buenos-Aires în America de Nord şi i-am propus şi ei să vină cu mine.

— Ai vrut s-o iei de nevastă? întrebă Ichtyandro.

— Degeaba îţi vorbeşte omul, zâmbi din nou Olsen. Ţi-am spus doar că eram prieteni. Ce s-ar fi întâmplat mai târziu, asta nu ştiu…

— Atunci de ce n-aţi plecat?

— Fiindcă n-am avut bani de drum.

— Oare o călătorie cu „Horrox” costă atât de scump?

— „Horrox”! Numai milionarii îşi pot permite să călătorească pe acest vas. Ce Dumnezeu, Ichtyandro, ai căzut din lună!?

Ichtyandro se fâstâci, roşi şi hotărî să nu mai pună întrebări din care Olsen să vadă că el nu cunoaşte lucruri din cele mai elementare.

— N-aveam bani de ajuns nici pentru a pleca cu un vas de comerţ. Şi apoi am fi avut nevoie de bani şi acolo pentru început. Doar nu se găseşte de lucru la tot pasul.

Ichtyandro dădu să-i puie iarăşi o întrebare lui Olsen, dar se stăpâni.

— Atunci Guttiere a hotărât să-şi vândă colierul.

— Vai, dacă aş fi ştiut! exclamă Ichtyandro, aducându-şi aminte de comorile sale submarine.

— Dacă ai fi ştiut ce?

— Nu, am spus şi eu aşa, într-o doară… continuă, Olsen.

— Totul era pregătit pentru această fugă.

— Dar eu… cum aşa? Iartă-mă… Aşadar avea de gând să mă părăsească?

— Toate acestea au început când nu te cunoştea încă. După câte ştiu, avea de gând să te pună la curent. Ţi-ar fi propus poate chiar să pleci cu ea. În sfârşit, ţi-ar fi putut scrie din drum, dacă n-ar fi avut timp să te iniţieze în planurile noastre.

— Dar de ce cu dumneata şi nu cu mine? Cu dumneata s-a sfătuit, cu dumneata a vrut să plece!

— Păi, o cunoşteam de mai bine de un an, pe când dumneata…

— Spune, spune mai departe, nu lua în seamă că te-ntrerup.

— … Şi după cum ziceam, totul era pregătit, continuă Olsen. Dar iată că te-ai aruncat în apă chiar sub ochii ei, iar Zurita v-a întâlnit din întâmplare împreună, în zori, înainte de a mă duce la fabrică, m-am abătut pe la Guttiere. O făcusem de multe ori şi mai înainte. Aveam impresia că Baltazar priveşte cu ochi buni vizitele mele. Se temea poate de pumnii mei sau, mai ştii, poate socotea că dacă din cauza încăpăţânării Guttierei, Zurita s-ar fi lăsat păgubaş, i-aş fi putut deveni ginere. În tot cazul Baltazar nu ne stingherea deloc şi ne ruga numai să avem grijă să nu ne vadă Zurita împreună. Se înţelege că bătrânul indian nu bănuia nimic despre planurile noastre. În dimineaţa aceea am venit să-i spun prietenei mele că am cumpărat biletele pentru vapor şi că trebuie să fie gata de plecare seara, spre ora zece. M-a întâmpinat însă Baltazar. Bătrânul era foarte agitat. „Guttiere nu este acasă. Şi de fapt nici n-o să mai fie acasă, îmi spuse Baltazar. Acum o jumătate de oră s-a oprit în faţa casei noastre Zurita într-o maşină strălucitoare, nou-nouţă. Ce zici de asta!? exclamă Baltazar. Un automobil e o raritate pe strada noastră şi unde mai pui că a tras chiar la uşa noastră. Guttiere şi cu mine am ieşit fuga să-l vedem. Zurita stătea în picioare lângă portiera deschisă a maşinii şi se oferi s-o ducă pe Guttiere până la piaţă şi înapoi. Ştia că la ora aceea Guttiere se duce după cumpărături. Fata se uită la maşina strălucitoare — cred că înţelegi ce ispită era pentru o fată tânără. Dar Guttiere, şireată şi neîncrezătoare, a refuzat politicos. „Unde s-a mai văzut o fată atât de îndărătnică!?” izbucni furios Baltazar, dar îndată pufni în râs. Zurita nu şi-a pierdut cumpătul. „Văd că vă jenaţi, făcu el, atunci îmi permiteţi să vă ajut”. Spunând aceasta o aşeză cu forţa în maşină. Guttiere nici nu apucă să strige: „Tată!” că duşi au fost.

„Cred că nu se vor mai întoarce. Să ştii că Zurita a dus-o la el acasă”, încheie Baltazar şi se vedea că e încântat de cele petrecute.

„Ţi-a fost răpită chiar sub ochii tăi şi mi-o povesteşti cu atâta nepăsare, cu bucurie chiar!” am izbucnit eu, revoltat.

— „De ce să fiu neliniştit? se miră Baltazar. De ar fi fost altcineva aş fi avut motive, dar pe Zurita îl cunosc de mult. Dacă un zgâriebrânză ca el nu s-a zgârcit să cumpere o maşină, înseamnă că e nebun după Guttiere. Dacă a răpit-o, o va lua de nevastă. Iar ei trebuie să-i fie de învăţătură: îndărătnicia nu e bună. Bogătaşi ca el nu se găsesc la tot pasul. N-are ce regreta. Nu departe de oraşul Parana, Zurita are o haciendă „Dolores”, unde trăieşte maică-sa. Cred că acolo a dus-o şi pe Guttiere a mea”.

— Şi nu i-ai tras o mamă de bătaie lui Baltazar? întrebă Ichtyandro.

— De-ar fi după dumneata, n-aş avea altă treabă decât să mă bat, răspunse Olsen. Ca să fiu sincer îmi cam dădea inima brânci să-l cotonogesc, dar mi-am spus că n-am să izbutesc decât să stric treaba. Îmi închipuiam că nu este încă totul pierdut… N-am să-ţi înşir toate amănuntele. După cum ţi-am spus, am reuşit s-o văd pe Guttiere.

— La hacienda „Dolores”?

— Da.

— Şi nu l-ai omorât pe ticălosul de Zurita? N-ai eliberat-o pe Guttiere?

— Iar să-l bat şi încă să-l omor! Cine ar putea crede că eşti atât de sângeros?

— Nu sunt sângeros, izbucni Ichtyandro cu lacrimi în ochi. Dar e revoltător!

Lui Olsen i se făcu milă de el:

— Ai dreptate, Ichtyandro! Zurita şi Baltazar sunt nişte nemernici şi nu merită decât ură şi dispreţ. O bătaie nu le-ar strica deloc. Dar viaţa este mult mai complicată decât îţi închipui, probabil. Guttiere a refuzat să fugă de la Zurita.

— Cum? A refuzat?

Lui Ichtyandro nu-i venea să-şi creadă urechilor.

— Da, da.

— Dar de ce?

— Întâi şi întâi fata e convinsă că te-ai sinucis, că te-ai înecat din pricina ei. Moartea dumitale o tortureează. Sărăcuţa de ea, te-a iubit probabil tare mult. «Pentru mine viaţa s-a sfârşit, Olsen, mi-a spus fata. Nu-mi mai trebuie nimic, nu-mi mai pasă de nimic. Nici nu mi-am dat seama de ce se petrece când preotul, pe care l-a chemat Zurita, ne-a cununat. „Nimic nu se face fără vrerea Domnului, aşa a spus preotul, punându-mi verigheta în deget. Iar ceea ce Domnul a unit, omul nu trebuie să desfacă”. Voi fi nefericită cu Zurita, dar mă tem să atrag asupră-mi mânia cerului şi de aceea nu-l voi părăsi.»

— Dar bine, toate acestea nu sunt decât prostii! Care Dumnezeu? Tata spune că Dumnezeu e o poveste pentru adormit copii! exclamă indignat Ichtyandro. Oare n-ai putut s-o convingi?

— Din păcate, Guttiere crede în această poveste. Misionarii au făcut din ea o catolică fanatică. De mult am încercat, dar n-am izbutit s-o fac să-şi schimbe părerile. M-a ameninţat chiar că va rupe prietenia cu mine, dacă am să-i mai vorbesc despre biserică şi Dumnezeu aşa cum i-am vorbit. Nu-mi rămânea decât să aştept. Iar în haciendă nici n-am avut când s-o conving. Abia dacă am reuşit să schimbăm câteva vorbe. Da, să nu uit, iată ce mi-a povestit ea. Când s-a văzut cununat, Zurita a exclamat râzând: „Hei, o treabă am dus-o la bun sfârşit. Am prins păsărică şi am închis-o în colivie. Acum nu-mi rămâne decât să prind şi peştişorul!” El i-a explicat Guttierei, iar ea mie, despre ce peştişor e vorba. Zurita pleacă la Buenos-Aires ca să prindă pe „diavolul mării” şi atunci Guttiere va deveni nevastă de milionar. Nu eşti dumneata oare acela? Văd că poţi rămâne sub apă, fără primejdie, îi sperii pe pescuitorii de perle…

Prudenţa îl opri pe Ichtyandro să-şi dezvăluie taina, cu atât mai mult cu cât el singur n-ar fi putut să şi-o lămurească pe deplin. Şi fără să răspundă la întrebare, întrebă la rândul său:

— Ce nevoie are Zurita de „diavolul mării”?

— Pedro vrea să-l pună pe „diavol” să pescuiască perle. Şi dacă dumneata eşti „diavolul mării”, fereşte-te!

— Îţi mulţumesc că m-ai prevenit, spuse tânărul. Ichtyandro nici nu bănuia că isprăvilor sale li s-a dus vestea pe întreg litoralul, că despre el au scris atât de mult ziarele şi revistele.

— Nu mai pot să îndur, izbucni deodată Ichtyandro, trebuie s-o văd. Chiar de-ar fi pentru ultima oară. Oraşul Parana, spui? Am auzit. Ca să ajungi acolo trebuie s-o iei în sus pe fluviul Parana. Dar cum se poate ajunge de la oraş până la hacienda „Dolores”?

Olsen îi dădu explicaţiile necesare. Ichtyandro strânse viguros mina uriaşului.

— Iartă-mă. Credeam că-mi eşti duşman, dar pe neaşteptate am găsit un prieten. Rămâi cu bine. Plec s-o caut pe Guttiere.

— Chiar acum? întrebă Olsen zâmbind.

— Da, fără să pierd nicio clipă, răspunse Ichtyandro. Cu aceste cuvinte sări în apă şi înotă spre ţărm.

Olsen îl urmări cu privirea, clătinând din cap.

Partea a doua

LA DRUM

Ichtyandro se pregăti repede de drum. Îşi luă hainele şi ghetele pe care le avea ascunse între stânci, le prinse la spate de cingătoarea de care atârna şi cuţitul, apoi îşi puse masca şi înotătoarele şi porni la drum.

În golful Rio de la Plata erau ancorate numeroase vapoare şi vase transatlantice, goelete şi barcazuri, între ele se strecurau mici şalupe de cabotaj. De sub apă, fundurile lor păreau nişte coleoptere de mare care brăzdau în toate direcţiile suprafaţa golfului. Lanţurile şi cablurile ancorelor se ridicau de pe fund asemenea trunchiurilor subţiri ale unei păduri submarine. Fundul golfului era acoperit cu tot felul de resturi, fier vechi, grămezi de cărbune risipit şi zgură aruncată, bucăţi de tuburi de cauciuc, pânza. Aici zăceau claie peste grămadă bidoane, cărămizi, sticle sparte, borcane şi cutii goale de conserve, iar mai aproape de ţărm hoituri de câini şi pisici.

O pojghiţă subţire de petrol acoperea suprafaţa. Deşi soarele nu apusese încă, aici domnea o penumbră verde-cenuşie.

Fluviul Parana căra în golf nisip şi nămol care tulburau apa.

Ichtyandro s-ar fi rătăcit în acest labirint de nave dacă nu s-ar fi ghidat după curentul slab al fluviului care se vărsa în golf. „E uimitor cita murdărie pot face oamenii”, gândi el privind cu dezgust fundul apei care părea o groapă de gunoi. Înota în mijlocul golfului sub chilele vaselor. Respira greu în apele murdare aşa cum ar respira cineva într-o cameră neaerisită.

Ici, colo zăceau cadavre de oameni şi schelete de animale. Un cadavru avea ţeasta crăpată, iar de gât o funie cu un pietroi la capăt. Aici era înmormântata taina unei crime. Ichtyandro se grăbi să treacă mai repede de aceste locuri sinistre.

Dar cu cât înainta mai mult în golf, cu atât se făcea mai puternic simţit contracurentul. Înainta anevoie. Şi în ocean există curenţi, dar pe aceia tânărul îi cunoaşte bine şi se slujea de ei ca un marinar de vântul prielnic. Dar aici, exista un singur curent: potrivnic. Ichtyandro era un înotător excelent şi îl enerva să înainteze atât de încet.

Ceva trecu ca fulgerul la doi paşi de el, cât pe aci să-l atingă: o navă aruncase ancora. „E primejdios aici”, gândi Ichtyandro şi, auzind zgomot, privi îndărăt. Văzu apropiindu-se un vas mare. Se cufundă şi mai mult, şi când vasul trecu deasupra lui se prinse de chilă. Polipii năpădiseră metalul, acoperindu-l cu o masă zgrunţuroasă, datorită căreia mâinile nu-i lunecau. Nu era prea comod să stai întins sub apă în această poziţie. În schimb, acum era protejat de masa vasului Şi plutea repede, tras de vapor.

Ieşind din deltă, vasul o luă în sus pe fluviul Parana. Apele fluviului cărau cantităţi uriaşe de nămol. Ichtyandro respira greu în apă dulce. Braţele îi amorţiseră şi totuşi nu dorea să se despartă de vas. „Păcat că n-am putut să-l iau pe Leading în această călătorie”, îşi aminti el de delfin. N-o făcuse, pentru că delfinul ar fi putut fi ucis pe fluviu şi apoi Leading n-ar fi fost în stare să înoate tot drumul sub apă, şi Ichtyandro evita să se ridice la suprafaţă fiindcă aici circulau, aglomerându-se, tot felul de ambarcaţiuni.

Braţele îl dureau tot mai rău. Pe lângă aceasta, îl chinuia foamea: nu mâncase nimic de dimineaţă. Fu nevoit să se oprească. Dându-şi drumul, se lăsă pe fundul apei.

Întunericul serii devenea tot mai dens. Ichtyandro cercetă fundul milos, dar nu găsi nici calcani turtiţi, nici stridii. În jurul său forfoteau peşti de apă dulce, cărora nu le cunoştea obiceiurile, şi i se păreau mai şireţi decât peştii din ocean. Nu reuşi mult timp să prindă niciunul. Abia la căderea nopţii, când peştii adormiră, prinse o ştiucă mare. Avea carnea tare şi mirosea a nămol. Dar tânărul era foarte înfometat şi înfulecă cu poftă, înghiţind bucăţi întregi cu oase cu tot.

Era obosit şi avea nevoie de odihnă. Cel puţin, în acest fluviu, putea dormi în linişte fără să se teamă nici de rechini, nici de caracatiţe. Trebuia să aibă numai grijă ca în timpul somnului să nu-l ducă curentul la vale. Ichtyandro găsi pe fundul apei mai mulţi bolovani, îi strânse grămadă şi se culcă, petrecându-şi braţul în jurul unui pietroi.

Dar somnul nu-i fu de lungă durată. Simţi curând că se apropie un vas. Deschise ochii şi după poziţia luminilor înţelese că vasul plutea în susul fluviului. Tânărul sări în picioare şi se pregăti să se prindă de chilă vasului. Nu era însă decât o barcă cu motor, cu fundul complet plat. Încercând zadarnic să se prindă de vas, Ichtyandro fu cât p-aci să nimerească în bătaia elicei.

Mai multe vase trecură în jos pe fluviu. În cele din urmă izbuti să se prindă de un vas de pasageri care plutea în susul fluviului.

Şi aşa ajunse Ichtyandro până la oraşul Parana. Aici prima parte a călătoriei se terminase. Îi mai rămânea partea cea mai grea: drumul pe uscat.

În revărsatul zorilor, Ichtyandro părăsi portul zgomotos al oraşului şi înotă până într-un loc mai pustiu. Aici privi cu băgare de seamă în jurul său şi ieşi pe mal. Îşi scoase masca şi înotătoarele, le îngropa în nisip, îşi uscă hainele la soare şi se îmbrăcă, în costumul său mototolit părea un vagabond, dar aceasta nu-l prea preocupa.

Ichtyandro o luă de-a lungul malului drept, aşa cum îl învăţase Olsen, întrebând pe pescarii pe care îi întâlnea în drum cum să ajungă la hacienda lui Pedro Zurita, „Dolores”.

Pescarii îl măsurau bănuitor, clătinând negativ din cap.

Se scurseră mai multe ore. Zăpuşeala creştea şi el încă nu izbutise să afle nimic. Pe uscat, Ichtyandro nu ştia să se orienteze defel în locurile necunoscute. Arşiţa îl vlăguia: avea ameţeli, şi gândurile i se încâlceau.

Ca să se mai învioreze, îşi scoase în câteva rânduri hainele şi se cufundă în apă.

În sfârşit, cam pe la patru după prânz avu norocul să dea de un ţăran bătrân, după înfăţişare, argat. După ce-l ascultă pe Ichtyandro, moşneagul îi spuse:

— Ţine-o mereu pe drumul acesta printre ogoare. Ai să ajungi la un iaz mare. Treci podul şi după ce vei urca un dâmb, vei putea spune că ai ajuns la mustăcioasa donna Dolores.

— Cum mustăcioasă? „Dolores” nu e o haciendă?

— Ba da! E o haciendă. Dar pe stăpâna haciendei tot Dolores o cheamă. E mama lui Pedro Zurita. O bătrână grasă, mustăcioasă. Să nu cumva să te tocmeşti argat la ea. O să te mănânce de viu zgripţuroaica. Umblă zvonul că Zurita şi-a adus o nevastă tânără. O să-i otrăvească zilele soacra, trăncănea limbutul ţăran.

„E vorba de Guttiere”, gândi Ichtyandro.

— Şi mai e mult până la haciendă? întrebă el.

— Ajungi spre seară, răspunse bătrânul uitându-se la soare.

Ichtyandro mulţumi moşneagului şi porni grăbit la drum pe lângă lanurile de grâu şi porumb. Umblatul îl obosise curând. Drumul şerpuia ca o panglică albă, nesfârşită. Holdele de grâu alternau cu izlazuri cu iarbă deasă, înaltă, unde păşteau turme de oi.

Ichtyandro ajunsese la capătul puterilor. Durerea sfredelitoare dintre coaste devenise din ce în ce mai puternică. Îl chinuia setea. În jur, niciun strop de apă. „De-aş ajunge mai repede la iaz!” gândi Ichtyandro. Era tras la faţă, ochii i se adânciseră în orbite, gâfâia. Îi era şi foame, dar ce să mănânce? Departe, pe pajişte, păştea o turmă de berbeci păzită de cioban şi câini. Pe un zid de piatră atârnau ramuri de piersici şi portocali ce se îndoiau sub povara fructelor coapte. Aici însă nu e ca în ocean. Aici totul are un stăpân, totul e împărţit, îngrădit şi păzit. Numai păsările par libere, nu sunt păzite de nimeni şi zboară ciripind lângă drum. Dar cum să le prinzi? Şi poate nici nu e voie! Mai ştii? Or fi aparţinând şi ele cuiva. Aici poţi muri de sete şi de foame între eleşteie, grădini şi turme.

Din direcţia opusă văzu venind un om gras, îmbrăcat într-o tunică albă cu nasturi strălucitoare. Purta un chipiu alb şi un pistol la cingătoare. Omul venea agale, cu mâinile la spate.

— Spuneţi-mi, vă rog, mai e mult până la hacienda „Dolores”? întrebă Ichtyandro.

Omul îl măsură bănuitor din cap până în picioare.

— Tu ce treabă ai acolo? De unde vii?

— Din Buenos-Aires.

Omul în uniformă deveni atent.

— Am de vorbit cu cineva care locuieşte la haciendă, adăugă Ichtyandro.

— Ia întinde mâinile, făcu deodată grăsanul. Aceste cuvinte îl uimiră pe Ichtyandro, dar fără a bănui nimic rău întinse mâinile. Omul scoase din buzunar o pereche de cătuşe şi prinse în ele, cât ai clipi, mâinile lui Ichtyandro.

— Te-am prins, bombăni omul cu nasturii lucioşi şi înghiontindu-l pe Ichtyandro între coaste strigă: Marş înainte! Te duc eu la „Dolores”!

— De ce mi-aţi încătuşat mâinile? întrebă Ichtyandro nedumerit, ridicându-şi braţele şi privind „brăţările”.

— Gura! îi reteză vorba grăsanul. Ia-o din loc! Ichtyandro porni, târându-şi picioarele, cu capul plecat. Noroc că nu l-au silit să se întoarcă din drum. Nu înţelegea ce i se întâmplase. N-avea de unde să ştie că noaptea trecută la o fermă în vecinătate fusese comis un asasinat; ferma fusese jefuită şi acum poliţia îi căuta pe criminali. De asemenea, nu bănuia că în costumul său boţit avea un aer foarte suspect, iar răspunsul său vag despre scopul călătoriei îi pecetluise soarta.

Poliţistul îl arestase pe Ichtyandro şi acum îl ducea în localitatea cea mai apropiată, ca de acolo să-l trimită la închisoarea din Parana.

Un singur lucru înţelegea Ichtyandro: nu mai era liber şi faptul că trebuia să-şi întrerupă călătoria îl supăra. Hotărî să-şi recapete libertatea cu orice preţ, la prima ocazie.

Mulţumit de izbândă, poliţistul cel gras îşi aprinse o ţigară lungă de foi. Mergea în spatele lui Ichtyandro, învăluindu-l în nori de fum. Tânărul simţea că se înăbuşă.

— Ce-ar fi să nu mă afumi? Nu pot respira, spuse el întorcându-se către poliţist.

— Co-o-om? Fumatul interzis? Ha, ha, ha! Poliţistul pufni în râs, încreţindu-şi tot obrazul. Auzi ce sensibil e! Şi suflând rotocoale de fum drept în faţa tânărului, îi porunci: Haide!

Tânărul se supuse.

În sfârşit, iată şi iazul peste care era aruncată o punte îngustă. Fără să vrea Ichtyandro iuţi pasul.

— Văd că te grăbeşti la Dolores a ta! strigă din urmă grăsanul.

Intrară pe pod. În mijlocul punţii, Ichtyandro se plecă deodată peste balustradă şi se aruncă în apă.

Poliţistul nu se aştepta la aşa ceva din partea unui om cu mâinile încătuşate.

Dar nici Ichtyandro nu se aştepta la ceea ce făcu peste o clipă poliţistul. Acesta se aruncă în apă după Ichtyandro — ca să-l scape de înec. Poliţistul dorea să-l aducă viu la post: ar fi putut să aibă neplăceri dacă s-ar îneca cel arestat cu cătuşele la mâini. Sări atât de repede, încât izbuti să-l prindă pe Ichtyandro de păr şi nu-i mai dădu drumul. Atunci Ichtyandro, cu riscul de a rămâne fără păr, îl trase pe poliţist la fund. Manevra îi reuşi: în curând simţi că poliţistul slăbeşte încleştarea şi-i dă drumul. Atunci se depărta înot câţiva metri şi scoase capul din apă ca să vadă dacă poliţistul ieşise la suprafaţă. Îl văzu pe acesta zbătându-se în apă. Când îl observă pe Ichtyandro, începu să strige:

— Ai să te îneci, ticălosule! Vino spre mine! „Să ştii că e o idee”, gândi Ichtyandro şi deodată începu să răcnească:

— Ajutor! Mă înec… şi se lăsă la fund.

De sub apă îl urmărea cu privirile pe poliţist. Acesta se cufunda mereu, căutându-l. În sfârşit, pierzându-şi probabil speranţa de a-l mai găsi, omul ieşi la mal.

„O să plece îndată”, îşi spuse Ichtyandro. Dar poliţistul, nici gând să plece. Hotărâse să rămână aici, până la sosirea organelor de anchetă. Faptul că înecatul se afla pe fundul iazului nu schimbă cu nimic situaţia.

În timpul acesta trecu pe pod un ţăran călărind un catâr încărcat cu saci. Poliţistul îi porunci să descarce sacii şi să se repeadă cu un bilet la postul cel mai apropiat. Lucrurile luau o întorsătură primejdioasă pentru Ichtyandro. Pe lângă această iazul era plin de lipitori şi abia izbutea să şi le desprindă de pe corp. Trebuia să se mişte cu multă băgare de seamă, ca să nu agite apa stătătoare, ceea ce ar fi atras atenţia poliţistului.

Cam peste o jumătate de oră ţăranul se întoarse, arătă cu mâna spre drum, îşi încarcă sacii pe spinarea catârului şi se grăbi să plece. Peste vreo cinci minute se şi văzură venind spre iaz încă trei poliţişti. Doi dintre ei duceau pe cap o barcă uşoară, iar al treilea o cange şi o vâslă. Coborâră barca pe apă şi începură să-l caute pe înecat. Ichtyandro nu-şi făcea multă grijă. Pentru el, aceasta era o jucărie. Nu trebuia decât să treacă dintr-un loc în altul. Poliţiştii cercetară cu cangea tot fundul iazului, dar cadavrul nicăieri.

Acela care îl arestase pe Ichtyandro dădea din mâini, nu-şi mai putea reveni de uimire, ceea ce îl amuza pe tânăr. Dar în curând buna lui dispoziţie dispăru. Poliţiştii stârniseră cu cangea nori de mil. Apa se tulbură şi Ichtyandro nu mai vedea nimic la doi paşi. Situaţia era foarte primejdioasă. Dar mai grav era că nu putea respira cu branhiile în apa iazului, săracă în oxigen; şi pe deasupra, nămolul…

Ichtyandro se sufoca. Branhiile îl ardeau tot mai rău. Nu mai putea să îndure. Nu-şi putu stăpâni un geamăt. Câteva băşicuţe de aer ţâşniră din gura lui. Ce să facă? Să iasă din iaz — altă soluţie nu era. Trebuia să iasă, orice i s-ar fi întâmplat. Îl vor prinde fireşte, îl vor maltrata poate şi apoi îl vor trimite la închisoare. Dar fie ce-o fi. Ichtyandro se îndreptă, clătinându-se spre locul unde iazul era mai puţin adânc şi scoase capul din apă.

— Aoleu! răcni ca de frica morţii unul din poliţişti care se aflau în barcă şi sări în apă ca să ajungă mai repede la mal.

— Iesus Maria! O-o-o! ţipă al doilea, prăbuşindu-se pe fundul bărcii.

Cei doi poliţişti rămaşi pe mal se închinau de zor, murmurând rugăciuni.. Palizi şi tremurând de groază, căutau fiecare să se ascundă în spatele celuilalt.

Ichtyandro nu se aştepta că apariţia lui să producă asemenea efect şi la început nu înţelese de ce s-au speriat poliţiştii. Apoi însă îşi aduse aminte că spaniolii sunt foarte religioşi şi superstiţioşi. Poliţiştii îşi închipuiseră probabil că văd un strigoi. Atunci Ichtyandro, ca să-i sperie şi mai tare, îşi rânji dinţii, dădu ochii peste cap şi, urlând lugubru, porni încet spre mal. Ieşi agale din apă şi se depărta, cu pas măsurat.

Niciun poliţist nu schiţă vreo mişcare ca să-l oprească. Frica de strigoi, groaza superstiţioasă îi împiedica să-şi facă datoria.

E „DIAVOLUL MĂRII”!

Dolores, mama lui Pedro Zurita, era o femeie corpolentă, lăbărţată, cu un nas coroiat şi bărbia proeminentă. Mustaţa groasă îi dădea un aer ciudat şi respingător. Această podoabă rară pentru o femeie făcuse să fie poreclită prin partea locului „Dolores mustăcioasa”.

Când fiul ei aduse în casă pe tânăra lui nevastă, bătrâna o cercetă fără nicio jenă. Dolores căuta în primul rând cusururi la oameni. Frumuseţea tinerei femei o surprinse, dar nu-şi trădă prin nimic această impresie. Aşa era firea mustăcioasei Dolores: după ce cumpăni îndelung la bucătărie, hotărî că frumuseţea nurorei sale este în fond un cusur.

Rămânând între patru ochi cu fiul ei, bătrâna clătină din cap cu dezaprobare şi spuse:

— E chipeşă! Chiar prea chipeşă! şi adăugă oftând: Ai să-ţi găseşti beleaua cu frumuseţea ei… Da. Mai bine ai fi luat o spaniolă. Şi după ce se gândi puţin urmă: Şi îşi dă nişte aere. Iar pielea de pe mâini îi este moale, delicată — n-o să facă nicio treabă în gospodărie.

— Lasă că facem noi să-şi plece capul, răspunse Pedro şi se adânci în socotelile gospodăriei.

Dolores începu să caşte şi pentru ca fiul ei să poată lucra în linişte, ieşi în grădină să se bucure de răcoarea serii. Îi plăcea să viseze la lumina lunii.

Mimozele răspândeau un parfum plăcut. Crinii albi luceau în clar de lună. Frunzele laurilor şi ficuşilor se mişcau abia perceptibil.

Dolores se aşeză pe o bancă între mirţi şi se lăsă legănată de visuri: în curând va cumpăra parcela vecinului, va creşte oi cu lâna fină, va construi şoproane noi.

— Să vă ia naiba! izbucni ea deodată, plesnindu-se peste obraz. Ţânţarii ăştia nu te lasă o clipă în pace.

Încetul cu încetul norii acoperiră cerul şi în grădină se făcu întuneric. În zare se contura mai puternic dâra aurie — reflexul luminilor oraşului Parana.

Deodată, văzu răsărind deasupra zidului scund capul unui om. Apoi apărură două braţe încătuşate. Necunoscutul sări zidul, căutând să nu facă zgomot.

Bătrâna se sperie. „Un ocnaş evadat a intrat în grădina noastră”, gândi ea. Dădu să strige, dar niciun sunet nu-i ieşea din gâtlej. Încercă să se scoale şi să fugă, dar îşi simţea genunchii moi. Rămase pe bancă urmărind fiecare mişcare a necunoscutului.

Omul cu cătuşe se strecura tiptil printre tufişuri şi apropiindu-se de casă privi la ferestre.

Deodată — sau poate i se năzărise — ocnaşul chemă încetişor:

— Guttiere!

„Din astea îmi eşti, frumoaso! Buni prieteni ai, n-am ce zice! Această podoabă este în stare să mă omoare şi pe mine şi pe feciorul meu, să jefuiască hacienda şi să fugă cu ocnaşul”, îşi spuse Dolores.

Bătrâna simţi o ură aprigă pentru nora ei şi totodată o bucurie răutăcioasă. Aceasta îi dădu putere. Sări în picioare şi alergă spre casă.

— Vino repede! îşi chemă ea în şoaptă fiul. A intrat un ocnaş în grădină şi a strigat-o pe Guttiere pe nume.

Pedro ieşi afară în fugă, de parcă ar fi luat casa foc, puse mâna pe o lopată aruncată pe cărare şi ocoli în fugă clădirea.

Văzu lângă perete un necunoscut îmbrăcat într-un costum murdar, boţit. Omul avea mâinile încătuşate. Se uita pe fereastră.

— Mii de draci! bombăni Zurita şi lovi cu lopata în capul omului.

Acesta se prăbuşi fără un geamăt.

— L-am dat gata… murmură Zurita.

— L-ai dat gata, întări Dolores, care venise în urma lui, pe un ton ca şi când fiul ei ar fi strivit un scorpion veninos.

Zurita o privi întrebător:

— Unde-l ducem?

— În eleşteu. E adânc.

— O să iasă la suprafaţă.

— Îi legăm o piatră. Mă întorc îndată… Dolores fugi în casă şi începu să caute în grabă un sac în care să bage cadavrul celui ucis. Uitase că de dimineaţă umpluse toţi sacii cu grâu şi-i trimisese la moară. Până la urmă aduse o faţă de pernă şi o sfoară lungă.

— N-am găsit sac, spuse ea fiului ei. Uite, ai aici o faţă de pernă. Umple-o cu pietre şi leag-o cu sfoară de cătuşe…

Zurita dădu din cap, aburcă cadavrul şi-l duse la capătul grădinii unde era un mic eleşteu.

— Să nu te mânjeşti, îi spuse în şoaptă Dolores, luându-se şontâc-şontâc după fiul ei, cu faţa de pernă şi sfoara în mână.

— Las'că o să speli tu, spuse Pedro, lăsând totuşi să atârne mai jos capul tânărului pentru ca sângele să picure pe pământ.

Ajunşi la eleşteu, Zurita umplu repede faţa de pernă cu pietre, o legă bine de mâinile tânărului şi aruncă corpul în apă.

— Acum trebuie să-mi schimb hainele. Pedro privi cerul. O să plouă. Până dimineaţa nu mai rămâne nici urmă de sânge pe pământ.

— N-o să înroşească apa din iaz? întrebă mustăcioasă Dolores.

— Nicio grijă. Apa e curgătoare… Să fii afurisită! mârâi Zurita, îndreptându-se spre casă şi ameninţând cu pumnul spre o anumită fereastră.

— Frumoasă ţi-a trebuit! se văicări bătrâna, ţinându-se după el.

Odaia Guttierei era la mezanin. În noaptea aceea nu reuşise să adoarmă. Era cald, o chinuiau ţânţarii. Gânduri triste o năpădiră.

Nu-l putea uita pe Ichtyandro, moartea lui. Pe bărbatul ei nu-l iubea, iar de soacră îi era pur şi simplu silă. Şi când te gândeşti că de acum încolo va trebui să-şi ducă traiul alături de această bătrână mustăcioasă…

Peste noapte i se păruse că aude vocea lui Ichtyandro, strigând-o pe nume. Din grădină se auzise un zgomot ciudat, glasuri înăbuşite. Văzând că tot nu va reuşi să adoarmă, ieşi din casă.

Soarele nu răsărise încă. Grădina era învăluită în lumina slabă a zorilor. Vântul împrăştiase norii. Pe iarbă şi pe copaci străluceau stropi mari de rouă. Guttiere se plimba pe iarbă, desculţă, într-un capot subţire. Deodată se opri şi se uită cu atenţie pe jos. În faţa ferestrei sale, pe nisipul cărării erau pete de sânge. Tot aici era aruncată şi o lopată însângerată.

„Aici s-a săvârşit azi noapte o crimă. Altfel de unde aceste pete de sânge?”

Guttiere porni maşinal după urmele de pe cărare şi ele o aduseră la eleşteu.

„Poate în acest eleşteu se găsesc ultimele dovezi ale crimei?” gândi ea, uitându-se cu teamă în apa verzuie.

Din adâncul eleşteului o privea faţa lui Ichtyandro. Avea la tâmplă o despicătură adâncă. Chipul său exprima suferinţă şi totodată bucurie.

Guttiere privea pierdută faţa înecatului. Oare îşi ieşise din minţi?

Dădu să fugă, dar nu era în stare să plece de acolo, nu-şi putea lua ochii de la chipul din apă.

Între timp, faţa lui Ichtyandro începu să se apropie. Capul său apăru deasupra apei, făcând să-i unduie uşor oglinda liniştită. Ichtyandro întinse spre Guttiere mâinile sale încătuşate şi i se adresă zâmbind, spunându-i pentru prima oară „tu”:

— Guttiere! Scumpa mea! În sfârşit, Guttiere, am… dar nu izbuti să termine fraza.

Apucându-se cu mâinile de cap, Guttiere strigă speriată:

— Piei, strigoi nenorocit. Ştiu bine că eşti mort. De ce mi-ai apărut?

— Nu, nu, Guttiere, nu sunt mort, răspunse în grabă strigoiul, nu m-am înecat. Iartă-mă că ţi-am ascuns adevărul… Nici eu nu ştiu de ce am făcut-o… Nu pleca, ascultă-mă. Sunt viu. Iată, atinge-mi braţele…

Cu aceste cuvinte îi întinse mâinile încătuşate. Guttiere îl privea nemişcată.

— Nu te teme… Sunt viu… Pot trăi sub apă. Nu sunt la fel ca toţi oamenii. Numai eu pot trăi sub apă. Nu m-am înecat atunci când m-am aruncat în mare. Am făcut-o pentru că simţeam că mă sufoc pe uscat.

Ichtyandro se clătină şi apoi urmă tot atât de precipitat, de incoerent:

— Te-am căutat, Guttiere. În noaptea asta, bărbatul tău m-a lovit în cap, când m-am apropiat de fereastra ta, şi apoi m-a aruncat în eleşteu. În apă mi-am venit în fire. Am reuşit să dezleg sacul cu pietre, dar acestea, Ichtyandro arătă cătuşele, nu le-am putut scoate…

Încetul cu încetul Guttiere îşi dădu seama că în faţa ei se află un om în carne şi oase.

— Dar de ce ai cătuşe la mâini? îl întrebă ea.

— Am să-ţi povestesc mai târziu… Să fugim împreună, Guttiere. Ne vom adăposti la tatăl meu. Acolo nu ne va găsi nimeni… Şi vom trăi împreună… Dă-mi mâna, Guttiere… Olsen mi-a spus că sunt poreclit „diavolul mării”, dar sunt om. Atunci de ce ţi-e teamă de mine?

Ichtyandro ieşi din apă. Era plin de nămol. Se prăbuşi extenuat pe iarbă. Guttiere se aplecă asupra lui şi în sfârşit îl luă de mină.

— Bietul meu băiat! spuse ea.

— Ce întâlnire romantică! se auzi deodată o voce ironică.

Întoarseră capul şi-l văzură pe Zurita stând în apropiere.

Ca şi Guttiere, Zurita nu închise ochii toată noaptea. Când a auzit-o strigând pe Guttiere, ieşise în grădină. Nu-i scăpase niciun cuvânt din ceea ce vorbiseră cei doi tineri. Aflând că în faţa lui se află „diavolul mării”, pe care zadarnic încerca să pună mâna de atâta amar de vreme, se bucură mult şi hotărî pe loc să-l ducă pe Ichtyandro pe goeleta lui, „Meduza”. Dar după o scurtă gândire hotărî să procedeze altfel.

— N-ai s-o poţi duce pe Guttiere la doctorul Salvador, pentru că Guttiere e nevasta mea. Mă îndoiesc că te vei putea întoarce singur la tatăl tău, fiindcă eşti căutat de poliţie.

— Bine, dar n-am făcut nimic rău! exclamă tânărul.

— Poliţia nu onorează cu asemenea „brăţări” pe oameni nevinovaţi. Şi odată ce te-am prins, datoria mea este să te dau pe mâna poliţiei.

— Oare ai într-adevăr această intenţie? se indignă Guttiere.

— Sunt dator s-o fac, răspunse Pedro, ridicând din umeri.

— Bine i-ar sta să lase un ocnaş să fugă! se amestecă deodată Dolores care apăruse fără veste lângă ei. Şi pentru ce, mă rog? Poate pentru că acest bandit dă târcoale pe la ferestre străine şi vrea să răpească nevasta altuia?

Guttiere se apropie de soţul ei, îl luă de mână şi-i spuse cu blândeţe:

— Redă-i libertatea. Te rog. Nu m-am făcut cu nimic vinovată faţă de tine…

Temându-se că nu cumva fiul ei să se lase înduplecat, Dolores începu să strige, agitându-şi braţele:

— Să n-o asculţi, Pedro!

— Când mă roagă o femeie, cedez, spuse amabil Zurita. De acord.

— Abia te-ai însurat şi ai şi nimerit sub papuc, mormăi bătrâna.

— Lasă, mamă. Şi apoi, către Ichtyandro: O să-ţi tăiem cătuşele cu ferăstrăul, tinere, te vom îmbrăca în haine mai ca lumea şi te vom îmbarca pe „Meduza”. Când vei ajunge la Rio de la Plata, vei putea sări în apă şi pleca oriunde vei voi. Dar am să-ţi dau drumul cu o singură condiţie: trebuie s-o uiţi pe Guttiere. Iar tu, Guttiere, vei veni cu mine. Aşa e mai sigur.

— Eşti mai bun decât credeam, îi spuse sincer Guttiere.

Zurita îşi răsuci satisfăcut mustaţa şi făcu o plecăciune în faţa soţiei sale.

Dolores, care îşi cunoştea bine fiul, înţelese pe dată că el pune ceva la cale. Şi ca să-i cânte în strună, bombăni, prefăcându-se supărată:

— Te-a vrăjit! Acum nu mai scapi de sub papuc!

CU TOATĂ VITEZA, ÎNAINTE!

Mâine vine Salvador. Am fost reţinut din cauza frigurilor. Noi doi avem multe de vorbit, spuse Cristo lui Baltazar. Se aflau în dugheana din Portul nou. Ascultă-mă, frate, ascultă-mă cu luare-aminte şi nu mă întrerupe ca să nu uit ce vreau să-ţi spun.

După o scurtă tăcere în care părea că-şi adună gândurile, Cristo continuă:

— Ne-am spetit amândoi pentru Zurita. El are mai mulţi bani ca mine şi ca tine împreună, dar vrea să se întreacă pe el însuşi în avuţie. Şi-a pus în gând să-l prindă pe „diavolul mării”…

Baltazar schiţă o mişcare.

— Taci, frate, taci, căci altfel pierd firul. Zurita vrea ca „diavolul mării” să-i fie rob. Dar tu-ţi dai seama ce reprezintă „diavolul mării”? E o comoară. Un izvor nesecat de bogăţie. „Diavolul mării” poate culege perle pe fundul mării — perle multe şi neasemuit de frumoase. Dar „diavolul mării” poate să aducă de pe fundul mării nu numai perle. Pe fund zac multe corăbii scufundate cu comori fără număr. Le-ar putea aduce de acolo, pentru noi. Zic pentru noi doi, iar nu pentru Zurita. Ştii tu, frate, că Ichtyandro o iubeşte pe Guttiere?

Baltazar dădu să spună ceva, dar Cristo îl opri.

— Taci şi ascultă. Nu pot vorbi când sunt întrerupt, a, Ichtyandro o iubeşte pe Guttiere. Mie nu-mi scapă nimic. Când am aflat, mi-am spus: „Foarte bine. Să se îndrăgostească şi mai tare. Va fi un bărbat şi un ginere mai bun decât este Zurita”. Guttiere îl iubeşte şi ea pe Ichtyandro. I-am urmărit fără să-i stingheresc. Las’ să se întâlnească.

Baltazar oftă, dar nu întrerupse pe Cristo.

— Şi asta încă nu-i totul, frate. Ascultă mai departe! Vreau să-ţi aduc aminte de lucruri petrecute cu ani în urmă. Am însoţit-o pe nevasta ta — au trecut vreo 20 de ani de atunci — când se întorcea de la neamurile ei. Cred că n-ai uitat, a plecat în munţi la înmormântarea mamei sale. Pe drum, nevasta ta a dat viaţă unui băiat, dar dânsa a murit. Copilul a murit şi el. Pe atunci, nu ţi-am povestit totul ca să nu te mâhnesc mai tare. Acum însă am să-ţi spun. Află dar că atunci când nevasta ta a murit, copilul mai era încă viu, deşi viaţa abia pâlpâia în el. Toate acestea s-au întâmplat într-un sat indian. O bătrână de prin partea locului mi-a spus că nu departe de acolo trăieşte un făcător de minuni, zeul Salvador…

Baltazar era numai urechi.

— Ea m-a sfătuit să duc copilul la Salvador, ca să-l scape de la moarte. I-am ascultat sfatul şi l-am dus. „Salvează-l”, i-am spus. Salvador luă copilul, îl privi şi-mi spuse, clătinând din cap: „Nu-i uşor”. Plecă cu el. Am aşteptat acolo până la asfinţit. Seara veni un negru şi-mi spuse: „Copilul a murit”. Atunci, am plecat.

— Deci iată cum stau lucrurile, continuă Cristo, Salvador mi-a trimis vorbă prin negru că băiatul a murit. Am observat, însă, la prunc — adică la feciorul tău — un semn din naştere. Ţin foarte bine minte ce formă avea acest semn. Şi după o scurtă tăcere: Nu de mult l-a rănit cineva pe Ichtyandro la gât. Pe când îl bandajam, desfăcui gulerul cămăşii cu solzi pe care o poartă şi ce să văd? O pată aidoma aceluia pe care o văzusem la fiul tău.

Baltazar holbă ochii şi întrebă emoţionat:

— Şi crezi că Ichtyandro e fiul meu?

— Taci, frate, taci şi ascultă. Da, aşa cred. Cred de asemenea că Salvador m-a minţit. Fiul tău n-a murit. Salvador a făcut din el „diavolul mării”.

Un răcnet sălbatic izbucni din gâtlejul lui Baltazar.

— Cum de a îndrăznit? Am să-l ucid pe Salvador, cu mâinile mele!

— Taci! Salvador e mai puternic ca tine. Şi apoi, poate am greşit. Au trecut totuşi douăzeci de ani. Şi altcineva poate să aibă o pată pe gât. Se prea poate ca Ichtyandro să nu fie fiul tău. Trebuie să fim cu multă băgare de seamă. Iată cum vom face: te vei duce la Salvador şi îi vei spune că Ichtyandro e fiul tău. Eu am să-ţi fiu martor. Îi vei pretinde să-ţi redea feciorul. Iar de nu, îl vei ameninţa că ai să-l dai în judecată pentru că schilodeşte copii. Asta îl va speria. Dar dacă nici acest lucru nu va ajuta, te vei duce la tribunal. Dacă nici acolo nu vom izbuti să dovedim că Ichtyandro este fiul tău, el o va lua de nevastă pe Guttiere, doar Guttiere îţi e fiică adoptivă. Ţii minte, când erai chinuit de dorul nevestei şi fiului tău, ţi-am adus-o pe această orfană, pe Guttiere…

Baltazar sări ca ars de pe scaun. Începu să umble prin prăvălie, lovindu-se de grămezile de crabi şi scoici.

— Fiul meu! Fiul meu! Vai, ce nenorocire!

— De ce nenorocire? se miră Cristo.

— Nu te-am întrerupt şi te-am ascultat cu luare-aminte. Acum ascultă-mă şi tu pe mine. Cât timp ai zăcut de friguri, Guttiere s-a măritat cu Pedro Zurita.

Această veste îl ului pe Cristo.

— Iar Ichtyandro… sărmanul meu fiu… Baltazar îşi plecă capul, Ichtyandro e în mâinile lui Zurita!

— Nu se poate! ripostă Cristo.

— Da, da. Ichtyandro e pe „Meduza”. Chiar azi dimineaţă a fost aci Zurita. A râs de noi şi ne-a ocărât. Spunea că l-am înşelat. Gândeşte-te, a reuşit să-l prindă pe Ichtyandro fără ajutorul nostru! Acum, n-o să vedem de la el nicio para chioară. Dar tot n-aş lua bani de la el. Cum să-ţi vinzi propriul tău fiu?

Baltazar era disperat. Cristo îl privea reprobativ. Acum, trebuia să procedeze cu hotărâre. Dar în halul în care era Baltazar putea mai curând să strice, decât să fie de vreun folos. Cristo, ce-i drept, nu prea credea în legăturile de rudenie dintre Ichtyandro şi Baltazar. E adevărat că pruncul avea un semn la gât. Dar asta nu era o dovadă incontestabilă. Când văzuse semnul pe gâtul lui Ichtyandro, hotărâse să profite de această asemănare, dacă se poate să ciupească ceva de pe urma ei. Dar oare putea bănui cum va reacţiona Baltazar? În schimb, noutăţile pe care le aflase de la Baltazar avură darul să-l sperie.

— Acum, n-avem timp de văicăreli. Trebuie să întreprindem ceva. Salvador vine mâine dis-de-dimineaţă. Fii bărbat. Aşteaptă-mă în zori, pe dig. Trebuie să-l salvăm pe Ichtyandro. Dar bagă bine de seamă, să nu-i spui lui Salvador că eşti tatăl băiatului. Încotro a luat-o Zurita?

— Nu mi-a spus, dar îmi închipui că spre miazănoapte. De mult şi-a pus în gând să caute perle lângă coastele Panamei.

Cristo dădu din cap.

— Deci, ţine bine minte: mâine dimineaţă, înainte de a răsări soarele, să fii pe ţărm. Să stai acolo şi să nu pleci chiar de ar trebui să mă aştepţi până seara.

Cu aceste cuvinte, Cristo plecă spre casă. Toată noaptea s-a gândit la întâlnirea cu Salvador. Trebuia neapărat să iasă cu faţa curată.

Salvador sosi în zori. Cristo îi ieşi în întâmpinare, îl salută şi simulând mâhnire şi devotament spuse:

— S-a întâmplat o nenorocire… Şi de câte ori i-am spus lui Ichtyandro să nu se aventureze în golf…

— Dar ce-a păţit? îi tăie nerăbdător vorba Salvador.

— L-au răpit, l-au suit pe o goeletă şi duşi au fost… Eu…

Salvador îşi încleşta degetele pe umărul lui Cristo şi îl privi ţintă în lumina ochilor. Aceasta nu ţinu decât o clipă, dar privirea iscoditoare a doctorului îl făcu pe indian să se schimbe la faţă. Salvador se încruntă, murmură ceva şi, dându-i drumul, spuse grăbit:

— Ai să-mi povesteşti amănunţit mai târziu. Apoi chemă pe negru, îi porunci ceva într-o limbă pe care Cristo n-o înţelegea şi, întorcându-se către bătrân, îi strigă poruncitor:

— Urmează-mă!

Fără să se odihnească şi fără să-şi schimbe hainele, Salvador ieşi din casă şi se îndreptă cu paşi repezi spre grădină. Cristo abia reuşea să se ţină după el. Lângă al treilea zid îi ajunseră din urmă doi negri.

— L-am păzit pe Ichtyandro ca un câine credincios, spuse Cristo gâfâind şi alergând în urma doctorului. Nici cu un pas nu m-am îndepărtat de el… Dar Salvador nu-l asculta. Se oprise la marginea bazinului şi bătea nerăbdător cu piciorul, ca apa să se scurgă prin gurile ce se deschiseseră pe fund.

— Vino după mine, îi porunci din nou doctorul, coborând scara subterană. Cristo şi cei doi negri îl urmară pe Salvador într-un întuneric de nepătruns. Doctorul sărea câteva trepte deodată, ca unul ce cunoştea bine acest labirint subteran.

Ajungând pe ultima platformă, Salvador nu întoarse comutatorul ca prima oară ci, după ce dibui cu mâna prin întuneric, deschise o uşă în zidul din dreapta Şi porni pe o galerie întunecoasă. Aici nu erau trepte Şi Salvador iuţi şi mai mult pasul, fără să aprindă lumina.

„Să nu cad într-o cursă sau într-un puţ”, gândi Cristo, căutând să nu rămână în urmă. Merseră aşa multă vreme şi, în sfârşit, Cristo simţi că galeria începu să coboare lin în pantă. Câteodată i se părea că aude clipocind slab apa. Dar iată-i ajunşi la ţintă. Salvador, care le-o luase înainte, se opri şi făcu lumină. Se aflau într-o grotă mare, lungă, cu o boltă ovală plină cu apă. Bolta, pe măsură ce se îndepărta, se cufunda în ocean. Chiar la marginea cheiului de piatră pe care stăteau era ancorat un mic submarin. Salvador, Cristo şi cei doi negri intrară în el. Salvador făcu lumină în cabină, unul din negri închise tambuchiul etanş, iar celălalt trebăluia lângă motor. Deodată Cristo simţi că submarinul tresare, apoi coteşte încet, se scufundă şi începe să plutească lin. Nu trecură nici două minute, şi ieşiră din nou la suprafaţă. Salvador şi Cristo urcară pe puntea de comandă. Cristo nu mai fusese până atunci pe un submarin. Ambarcaţiunea care luneca pe suprafaţa oceanului ar fi putut uimi chiar pe un constructor de nave. Avea un profil neobişnuit şi după toate probabilităţile un motor extrem de puternic. Submarinul înainta repede, dar viteza putea fi mult mărită.

— Încotro au luat-o acei care l-au răpit pe Ichtyandro?

— Spre miazănoapte, de-a lungul coastei, răspunse Cristo. Aş îndrăzni să vă propun să-l luăm şi pe fratele meu. L-am prevenit şi acum ne aşteaptă pe ţărm.

— De ce să-l luăm?

— Pe Ichtyandro l-a răpit Zurita, acela care se îndeletniceşte cu pescuitul perlelor.

— De unde ştii? întrebă bănuitor doctorul.

— Când am descris fratelui meu goeleta, el a ghicit îndată că e vorba de „Meduza”, care aparţine lui Pedro Zurita. Îmi închipui că Zurita l-a răpit pe Ichtyandro ca să-l pună să pescuiască perle. Fratele meu, Baltazar, cunoaşte foarte bine locurile unde pescuieşte Zurita. Ne va fi de folos.

După o scurtă gândire, doctorul acceptă:

— Fie! Îl luăm şi pe fratele tău.

Baltazar îşi aştepta fratele pe dig. Submarinul coti spre ţărm. De pe ţărm, Baltazar îl privea încruntat pe Salvador care îi furase şi schilodise fiul. Cu toate acestea, îl salută politicos şi, aruncându-se în apă, ajunse înot până la submarin.

— Cu toată viteza, înainte! porunci Salvador.

Doctorul stătea pe puntea de comandă şi scruta suprafaţa oceanului.

UN PRIZONIER NEOBIŞNUIT

Zurita tăie cu pila cătuşele care imobilizau mâinile lui Ichtyandro, îi dădu haine noi şi îi îngădui să ia cu sine masca şi înotătoarele pe care le ascunsese în nisip. Dar îndată ce tânărul se urcă pe puntea „Meduzei”, Zurita porunci indienilor să-l lege şi să-l arunce în cală. Lângă Buenos-Aires făcu o scurtă escală pentru a lua provizii.

Aici, îl vizită pe Baltazar, îi povesti, lăudându-se, de norocul ce dăduse peste el şi îşi continuă călătoria de-a lungul coastei, îndreptându-se spre Rio de Janeiro. Avea de gând să ocolească ţărmul estic al Americii de Sud şi să caute perle în Marea Caraibelor.

Pe Guttiere Zurita o instalase în cabina căpitanului, asigurând-o că i-a redat lui Ichtyandro libertatea în golful Rio de la Plată. Curând însă, ea îşi dădu seama că o minţise. Chiar în seara acelei zile auzi, venind din cală, strigăte şi gemete. Recunoscu glasul lui Ichtyandro. Zurita se afla pe covertă. Guttiere dădu să iasă din cabină, dar uşa era încuiată. Începu să bată cu pumnii în uşă, însă nu veni nimeni.

Auzind strigătele lui Ichtyandro, Zurita coborî de pe puntea de comandă, înjurând furios, şi intră, împreună cu matrozul indian, în cala întunecoasă şi neaerisită.

— De ce urli? întrebă, brutal, Zurita.

— Mă… mă sufoc, se auzi glasul lui Ichtyandro. Nu pot trăi numai pe uscat. E o zăpuşeală aici! Daţi-mi drumul în ocean. Nu rezist până dimineaţa…

Zurita trânti tambuchiul şi urcă pe punte.

„Te pomeneşti că se sufocă chiar”, gândi el îngrijorat, şi aşa ceva nu i-ar fi convenit deloc.

Porunci să se aducă în cală un butoi, pe care matrozii îl umplură apoi cu apă.

— Iată-ţi şi baia, îi spuse el lui Ichtyandro. Poftim, înoată. Iar mâine dimineaţă îţi dau drumul în ocean.

Ichtyandro se grăbi să se cufunde în butoi. Matrozii indieni care stăteau în prag îl priveau uimiţi. Încă nu aflaseră că prizonierul de pe „Meduza” era „diavolul mării”.

— Căraţi-vă pe punte! se răsti la ei Zurita.

În acest butoi nu numai că nu putea să înoate, dar nici măcar să stea în picioare. Fu nevoit să se chircească, aşa ca apa să-i acopere tot trupul. Pe vremuri, în acest butoi se păstrase carne sărată. Apa prinse repede mirosul şi Ichtyandro se simţea în butoi aproape la fel de prost ca şi în aerul stătut al calei.

Iar deasupra oceanului bătea dinspre sud-est un vânt răcoros, minând goeleta tot mai departe, spre nord.

Zurita zăbovi îndelung pe puntea de comandă şi abia în zori intră în cabină. Îşi închipuia că soţia lui se culcase de mult. O găsi însă şezând pe un scaun lângă măsuţa îngustă, cu capul căzut pe braţe. Când intră Zurita, ea se ridică şi la flacăra firavă a lămpii din tavan ce pâlpâia gata să se stingă văzu că era palidă şi încruntată.

— M-ai minţit, îi spuse ea cu o voce surdă. Zurita nu prea se simţi la îndemâna sub privirile mânioase ale soţiei sale şi ca să-şi ascundă tulburarea arboră o mină degajată, îşi răsuci vârfurile mustăţilor şi-i răspunse pe un ton glumeţ:

— Ichtyandro a preferat să rămână pe „Meduza”, ca să fie mai aproape de tine.

— Minţi! Eşti un nemernic, un ticălos, te urăsc! Cu o mişcare bruscă apucă un cuţit mare ce atârna pe perete şi ridică braţul, să-l lovească.

— Oho! exclamă Zurita. O apucă fulgerător de mină şi o strânse atât de tare, încât Guttiere lăsă să-i scape cuţitul.

Zurita împinse cu piciorul cuţitul afară din cabină, dădu drumul braţului, şi-i spuse:

— Acum e în ordine. Eşti foarte emoţionată. Bea puţină apă.

Ieşi din cabină, încuind uşa cu cheia şi urcă pe punte.

La răsărit, zările se colorară în roz. Norii vaporoşi, luminaţi de soarele ce nu se înălţase încă deasupra orizontului, păreau nişte limbi de foc. Vântul dimineţii, răcoros şi sărat, umfla pânzele. Deasupra oceanului zburau pescăruşii, pândind cu ochii lor ageri peştii ce se zbenguiau la suprafaţă.

Dar iată că a răsărit şi soarele şi Zurita tot se mai plimba pe punte, cu mâinile la spate.

— Nu-i nimic, o fac eu să se astâmpere, îşi spuse el, cu gândul la Guttiere.

Apoi strigă matrozilor să strângă velele şi să arunce ancora. „Meduza” se opri legănându-se pe valuri.

— Daţi-mi un lanţ şi aduceţi-l pe omul din cală, porunci Zurita. Voia să vadă cât mai repede cum va pescui Ichtyandro perle. „Cu acest prilej se va mai înviora puţin în apă”, gândi el.

Ichtyandro apăru pe punte escortat de doi indieni. Părea istovit. Privi cu atenţie în jur. Se afla lângă arborele artimon, numai la câţiva paşi de parapet. Deodată se smuci, alergă spre parapet şi îşi aruncă trupul ca să sară. Dar în clipa aceea pumnul greu al lui Zurita se abătu asupra capului său. Tânărul se prăbuşi pe punte, leşinat.

— Altă dată să nu te pripeşti, spuse Zurita pe un ton moralizator.

Se auzi zornăit de fiare. Un matroz îi dădu lui Zurita un lanţ subţire, lung, la capăt cu un cerc de fier.

Zurita încinse cu cercul mijlocul tânărului leşinat, încuie acest brâu de fier cu un lacăt şi spuse matrozilor:

— Turnaţi-i apă pe cap.

Tânărul îşi veni în fire şi privi mirat lanţul de care fusese legat.

— Aşa n-ai să-mi scapi, îl lămuri Zurita. Acum, am să-ţi dau drumul în ocean. Vei căuta pentru mine scoici de mărgăritar. Cu cât vei găsi mai multe perle, cu atât vei putea rămâne mai mult în apă. Dacă însă n-ai să-mi aduci scoici, am să te închid în cală şi ai să stai în butoi. Ai înţeles? De acord?

Ichtyandro confirmă dând din cap.

Era gata să-i aducă lui Zurita toate comorile lumii, numai să se poată cufunda mai repede în apa curată a oceanului.

Zurita, Ichtyandro legat de lanţ şi matrozii se apropiară de parapetul goeletei. Cabina Guttierei se afla la celălalt capăt. Zurita nu vroia ca ea să-l vadă pe Ichtyandro înlănţuit.

Îl coborâră în apă. O, dacă ar putea rupe lanţul! Dar lanţul era foarte solid şi Ichtyandro trebui să se resemneze. Începu să strângă scoici de mărgăritar şi să le pună în sacul mare ce-i atârna la şold. Cercul de fier îi apăsa coastele, împiedicându-l să respire în voie. Şi totuşi se simţea aproape fericit că scăpase din cala înăbuşitoare şi din butoiul împuţit.

De pe bordul navei matrozii urmăreau cu uimire spectacolul nemaivăzut. Minutele se scurgeau unul după altul, iar omul coborât pe fundul oceanului nici gând să urce la suprafaţă. La început apărură câteva băşicuţe de aer, apoi— nimic.

— Să mă mănânce rechinul, dacă i-a mai rămas în plămâni un pic de aer. Se vede că în apă se simte ca peştele, spuse cu uimire un bătrân pescuitor, căutând să străpungă cu privirile apa.

Pe fund, se vedea limpede, tânărul, târându-se în genunchi.

— Mai ştii, poate-i chiar „diavolul mării”, murmură un matroz.

— Oricine o fi, căpitanul Zurita a făcut o afacere straşnică, răspunse şeful de echipaj. Un pescuitor ca ăsta face cât zece.

Soarele se ridicase cam de trei suliţe, când în sfârşit Ichtyandro smuci lanţul, semn prin care cerea să fie ridicat. Sacul îi era plin de scoici. Ca să continue pescuitul, trebuia să-l golească.

Matrozii ridicară repede pe bord pe năzdrăvanul pescuitor. Erau nerăbdători să afle ce pradă aduce. De obicei, scoicile sunt lăsate câteva zile, ca moluştele să putrezească. În felul acesta perlele se scot mai uşor. Acum însă matrozii şi Zurita erau prea nerăbdători. Se apucară cu toţii să deschidă scoicile cu cuţitul.

Când matrozii terminară această treabă, începură să vocifereze cu toţii deodată. Pe punte domnea o fierbere neobişnuită. Se prea poate ca Ichtyandro să fi avut norocul să dea peste un loc bun, dar, chiar aşa stând lucrurile, ceea ce adusese dintr-o singură dată depăşea toate aşteptările. Printre perlele aduse vreo douăzeci erau neobişnuit de grele, de o formă desăvârşită şi de cele mai gingaşe culori. Chiar de prima dată Zurita se alesese cu o întreagă avere! Cu o singură perlă mare şi-ar putea cumpăra o goeletă nouă, minunată. Zurita păşise pe drumul bogăţiei. Îşi vedea visul cu ochii.

La un moment dat Zurita observă că matrozii privesc cu lăcomie perlele. Aceasta îi displăcu. Se grăbi să le strângă pe toate în pălăria lui de paie şi spuse:

— E timpul să îmbucăm ceva. Iar tu, Ichtyandro, eşti un pescuitor bun. Am o cabină liberă. Te voi instala acolo. Vei putea respira în voie. Am să-ţi comand o cadă mare, din tablă zincată. Dar poate nici n-ai să ai nevoie de ea, pentru că în fiecare zi vei putea înota în ocean. E adevărat că ai să fii legat de lanţ, dar n-am încotro! Altfel, te vei duce la crabii tăi şi nu te vei mai întoarce.

Ichtyandro n-ar fi vrut să stea de vorbă cu Zurita, dar, întrucât era prizonierul acestui individ lacom, trebuia să se gândească la o locuinţă mai suportabilă.

— Cada e mai bună decât butoiul acela împuţit, spuse el lui Zurita, dar ca să nu mă înăbuş va trebui să schimbi des apa.

— Cât de des? întrebă Zurita.

— La fiecare jumătate de oră. Şi mai bine ar fi să am apă curgătoare.

— Ehe, văd că ţi-ai luat-o în cap. Te-a lăudat omul şi tu — gata începi cu pretenţiile şi cu toanele.

— Astea nu sunt toane, se supără tânărul. Eu… înţelege-mă bine, dacă vei înghesui un peşte mare într-o găleată, el nu va trăi mult. Peştele respiră oxigenul care se găseşte în apă, iar eu… sunt şi eu un peşte foarte mare, adăugă tânărul zâmbind.

— În privinţa oxigenului, nu ştiu dacă-i aşa, dar că peştii pier dacă nu li se schimbă apa, asta e adevărat. Se poate să ai dreptate şi cu oxigenul. Dar dacă aş pune oameni anume ca să-ţi pompeze tot timpul apa în cadă, m-ar costa prea mult, mai mult decât valorează perlele tale. Ai să mă aduci la sapă de lemn!

Ichtyandro n-avea idee cât valorează perlele şi nu ştia că Zurita plăteşte pescuitorilor şi matrozilor o nimica toată. Tânărul îi dădu crezare şi exclamă:

— Dacă nu-ţi convine să mă ţii, dă-mi drumul în apă! Şi privi lung oceanul.

— Nostim mai eşti! râse cu poftă Zurita.

— Te rog! Am să-ţi aduc de bună voie perle, am strâns de mult o grămadă, uite atât, şi Ichtyandro arătă cu mâna în dreptul genunchiului, toate netede, egale, una şi una şi fiecare mare cât un bob… Ţi le aduc toate, numai să-mi dai drumul.

Zurita simţi că i se taie respiraţia.

— Basme! făcu el căutând să pară calm.

— N-am minţit pe nimeni în viaţa mea, se supără Ichtyandro.

— Şi zi, unde se află comoara ta? întrebă Zurita fără să-şi mai ascundă emoţia.

— Într-o peşteră submarină. Numai Leading ştie unde e.

— Leading? Cine e ăsta?

— Delfinul meu.

— Aha! Iar în sinea lui: „Zău aşa, parc-aş avea halucinaţii. Dacă e adevărat — şi bănuiesc că nu minte — asta depăşeşte tot ce mi-aş fi putut dori vreodată. Am să devin neasemuit de bogat. Rotschild şi Rockefeller vor părea săraci pe lângă mine. După cum mi se pare, tânărul poate fi crezut. Ce-ar fi să-i redau libertatea pe cuvânt de onoare?”

Dar Zurita era un om de afaceri. Nu obişnuia să se încreadă în cuvântul oamenilor. Stătu să chibzuiască cum să pună mâna pe această comoară a lui Ichtyandro. „Dacă îl va ruga Guttiere, n-are s-o refuze şi-i va aduce comoara.”

— Se prea poate să-ţi dau drumul, începu Zurita, dar un timp va trebui să mai rămâi la mine. Da. Am anumite motive. Şi cred că nici tu nu vei regreta, dacă vei mai rămâne. Iar cât timp eşti, deşi fără voie, oaspetele meu, ţin să te instalez comod. Ce-ar fi ca în loc de cadă, care e prea scumpă, să te pun într-o cuşcă mare de fier? În această cuşcă te vom coborî în apă şi ea te va apăra şi de rechini.

— Asta aşa e, dar trebuie să ies şi la suprafaţă.

— Nu-i nimic, din când în când te vom ridica. În orice caz m-ar costa mai ieftin, decât să pompez întruna apă în cadă. Într-un cuvânt voi aranja totul ca să fii mulţumit.

Zurita era foarte bine dispus. Spre uimirea tuturora porunci să se dea matrozilor la masă câte un pahar de rachiu.

Pe Ichtyandro îl duseră înapoi în cală — cada nu era încă gata. Zurita deschise cu oarecare emoţie uşa cabinei şi, stând în prag, arătă nevestei sale pălăria plină de perle.

— Nu-mi uit făgăduielile, începu el zâmbind, nevestelor le plac perlele, le plac darurile. Iar ca să obţii multe perle, îţi trebuie un pescuitor bun. Tocmai de aceea l-am făcut prizonier pe Ichtyandro. Priveşte aici, el le-a adus, într-o singură dimineaţă.

Guttiere aruncă în treacăt o privire spre perle şi cu greu îşi stăpâni o exclamaţie de mirare. Dar asta nu-i scăpă lui Zurita şi el râse mulţumit:

— Vei deveni cea mai bogată femeie din Argentina sau poate chiar din întreaga Americă. Vei avea tot ce-ţi va dori inima. Am să-ţi construiesc un palat pentru care te vor invidia şi regii. Iar ca o garanţie pentru viitor, primeşte jumătate din aceste perle.

— Nu! Nu-mi trebuie niciuna din aceste perle pe care le-ai obţinut printr-o fărădelege, îi tăie vorba Guttiere cu asprime. Şi te rog să mă laşi în pace.

Zurita îşi pierdu cumpătul. Nu mai putea de ciudă; la o astfel de primire chiar că nu se aşteptase.

— Vreau să vă mai spun două cuvinte, ca să dea mai multă importanţă vorbelor sale începu să-i spuie „dumneavoastră”. N-aţi dori să-i redau libertatea lui Ichtyandro?

Guttiere îl privi cu neîncredere, întrebându-se ce mai pune la cale.

— Spune mai departe, zise ea cu răceală.

— Soarta lui Ichtyandro e în mâinile dumneavoastră. Dacă i-aţi porunci să aducă pe „Meduza” perlele pe care le ţine ascunse undeva sub apă, am să-l las să plece unde vrea.

— Ia bine aminte la ce-ţi spun. Nu cred niciun cuvânt. Cum vei avea perlele îl vei fereca din nou pe Ichtyandro. Asta e tot atât de adevărat pe cât este de adevărat că sunt soţia celui mai mincinos şi mai perfid om. Să nu uiţi ce ţi-am spus şi să nu încerci vreodată să mă amesteci în afacerile tale murdare. Şi-ţi repet: să mă laşi în pace.

Văzând că nu mai au ce vorbi, Zurita plecă. Ajuns în cabina lui, puse perlele într-un săculeţ pe care îl închise cu grijă într-un cufăr şi ieşi pe punte. Cearta cu soţia nu-l prea necăjise. Se şi vedea om bogat, înconjurat de stima tuturor.

Se urcă pe puntea de comandă şi-şi aprinse o ţigară de foi. Gândindu-se la viitoarele avuţii, se înfiora de plăcere. Deşi întotdeauna era cu ochii în patru, de data aceasta nu observă cum matrozii, adunându-se grupuri, grupuri, se sfătuiau pe şoptite.

„MEDUZA” PĂRĂSITĂ

Zurita sta rezemat de parapet, în faţa arborelui trinchet. Deodată la un semn al şefului de echipaj mai mulţi matrozi se năpustiră asupra lui. Nu erau înarmaţi, dar în schimb erau numeroşi. Zurita însă nu putea fi învins atât de uşor. Doi matrozi îl apucară pe la spate. Zurita se smuci din mijlocul marinarilor şi, depărtându-se în fugă câţiva paşi, se izbi cu toată puterea cu spatele de marginea parapetului.

Cei doi matrozi dădură drumul, gemând, victimei lor şi se prăbuşiră pe punte. Zurita se îndreptă şi începu să se apere cu pumnii de ceilalţi duşmani. Nu se despărţea niciodată de revolverul său, dar atacul fusese atât de neaşteptat, încât nu apucă să-l scoată din toc. Se retrăgea încet spre arborele trinchet şi deodată începu să se caţere pe sarturi cu agilitatea unei maimuţe.

Un matroz îl apucă de picior, dar Zurita îl lovi cu celălalt în cap şi omul căzu ameţit pe punte. Zurita reuşi să ajungă până-n gabie şi se aşeză pe ea, înjurând de mama focului. Aici se simţea într-o relativă siguranţă. Scoase revolverul şi strigă:

— Primului care încearcă să se urce până la mine îi crăp ţeasta!

Jos pe punte matrozii vociferau, sfătuindu-se ce să facă mai departe.

— În cabina căpitanului sunt arme! strigă şeful de echipaj, căutând să acopere hărmălaia. Hai să spargem uşa!

Mai mulţi matrozi o luară spre scară.

„S-a zis cu mine, îşi spuse Zurita, o să mă împuşte!”

Scrută marea ca şi când s-ar putea să-i vină de acolo un ajutor neaşteptat. Nu-i veni să-şi creadă ochilor, când văzu un submarin brăzdând luciul apei şi apropiindu-se cu o viteză neobişnuită de „Meduza”.

„Numai de nu s-ar scufunda! îşi zise el. Văd nişte oameni pe puntea de comandă. S-ar putea să nu mă observe şi să treacă mai departe?”

— Ajutor! Săriţi! Mă omoară! ţipă Zurita cât îl ţinea gura.

Cei de pe submarin îl văzuseră, pesemne. Submarinul venea direct spre „Meduza” cu toată viteza.

Între timp câţiva matrozi înarmaţi apărură în capul scării. Ei dădură năvală pe punte, dar se opriră nehotărâţi. De „Meduza” se apropia un submarin înarmat— militar probabil. Doar nu puteau să-l omoare pe Zurita sub ochii acestor martori nepoftiţi.

Zurita triumfă, dar triumful său fu de scurtă durată. Pe puntea de comandă a submarinului stăteau Baltazar Şi Cristo, iar alături de ei un bărbat înalt cu nasul acvilin şi ochi de vultur. Acesta strigă tare:

— Pedro Zurita! Te somez să mi-l predai imediat pe Ichtyandro pe care mi l-ai răpit! Îţi dau cinci minute. Dacă nu te execuţi, am să-ţi scufund goeleta.

„Trădători! scrâşni Zurita, privindu-i cu ură pe Cristo şi Baltazar. Dar mai bine mă lipsesc de Ichtyandro, decât să-mi pierd viaţa.”

— Îl aduc îndată, spuse Zurita, coborând pe sarturi. Matrozii înţeleseră că trebuie să-şi salveze pielea.

Unii coborâră în grabă bărcile, alţii se aruncară în apă şi porniră înot spre ţărm. Fiecare se gândea numai la el.

Zurita coborî în fugă scara, intră în cabina sa, scoase în pripă săculeţul cu perlele, îl băgă în sân, luă câteva curele, o batistă şi în clipa următoare intră în cabina nevestei sale, o ridică în braţe şi ieşi pe punte.

— Ichtyandro nu se simte prea bine, îl veţi găsi în cabină, spuse Zurita fără s-o lase pe Guttiere din braţe.

Apoi fugi spre parapet, o aşeză într-o barcă pe care o coborî în apă şi sări şi el înăuntru.

Submarinul nu putea urmări acum barca: apa era prea mică, aici, dar Guttiere îl zărise pe Baltazar stând pe puntea submarinului.

— Tată, salvează-l pe Ichtyandro! El să află… nu izbuti să termine ce avea de spus.

Zurita îi astupă gura cu batistă şi se grăbi să-i lege mâinile cu o curea.

— Lasă femeia în pace! strigă Salvador, văzând ce se întâmpla.

— Această femeie e soţia mea şi nimeni n-are dreptul să se amestece în treburile mele! răspunse Zurita vâslind de zor.

— Nimeni n-are dreptul să se poarte aşa cu o femeie! strigă Salvador enervat. Dacă nu te opreşti,

Dar Zurita continuă să vâslească. Răsună un foc de armă. Glontele lovi marginea bărcii.

Atunci Zurita o ridică pe Guttiere şi ţinând-o în faţa lui drept pavăză strigă:

— Continuă!

Guttiere se zbătea în braţele lui.

— Mai rar aşa nemernic! murmură Salvador, lăsând în jos revolverul.

Baltazar se aruncă în apă, de pe puntea de comandă a submarinului şi încercă să ajungă înot barca. Dar Zurita era aproape de ţărm. Se opinti o dată cu nădejde şi un val îl ajută, aruncând barca pe plajă. Pedro o luă pe Guttiere şi dispăru cu ea îndărătul pietrelor de pe ţărm.

Văzând că nu e chip să-l prindă pe Zurita, Baltazar înotă spre goeletă şi, prinzindu-se de lanţul ancorei, se caţără pe punte. Apoi, coborî scara şi începu să-l caute pe Ichtyandro. Cercetă tot vasul, cercetă cala… Goeleta era goală.

— Ichtyandro nu e pe vas! îi strigă el lui Salvador.

— Dar e viu şi trebuie să fie undeva pe aici! Guttiere ne-a spus doar „Ichtyandro se află…” Dacă acest bandit nu i-ar fi astupat gura, am fi ştiut unde să-l căutăm, spuse Cristo.

Scrutând suprafaţa apei, Cristo observă nişte vârfuri de catarge. Se vede că aici se scufundase nu de mult o navă. Nu s-o fi aflând acolo?

— Poate Zurita l-a trimis pe Ichtyandro să-i caute comori pe nava scufundată? îşi dădu cu părerea Cristo.

Baltazar ridică lanţul cu un cerc la capăt, care zăcea pe punte.

— Se vede că Zurita îl ţinea legat pe Ichtyandro de acest lanţ, când îl cobora în apă. Altfel Ichtyandro nu s-ar mai fi întors. Nu, este imposibil să se afle pe nava scufundată.

— Da, spuse gânditor Salvador. L-am învins pe Zurita, dar tot nu l-am găsit pe Ichtyandro.

NAVA SCUFUNDATĂ

Urmăritorii lui Zurita nu ştiau nimic de evenimentele petrecute pe „Meduza” în dimineaţa aceea.

Matrozii se sfătuiseră toată noaptea, iar în zori hotărârea era luată: la prima ocazie urmau să-l atace pe Zurita, să-l omoare şi să pună stăpânire pe Ichtyandro şi pe goeletă.

În faptul zilei Zurita stătea pe puntea de comandă. Vântul se potolise şi „Meduza” înainta încet numai cu trei noduri pe oră.

Zurita privea ţintă un anumit punct pe ocean. Desluşi prin binoclu antenele unei nave scufundate.

Văzu apoi un colac de salvare plutind la suprafaţa apei. Porunci matrozilor să coboare o barcă şi să aducă colacul de salvare pe bord.

Când l-au adus, Zurita citi pe el numele vasului: „Mafaldu”. «Cum s-a scufundat „Mafaldu”?» se miră Zurita. Cunoştea acest vas mare de pasageri ce naviga sub pavilion american. Pe un vas ca acesta trebuie să fi fost multe lucruri de valoare. „Ce-ar fi să-l pun pe Ichtyandro să mi le aducă? Dar e oare destul de lung lanţul? N-aş crede… Iar dacă îi dau drumul fără lanţ, nu se mai întoarce…”

Zurita căzu pe gânduri. În el se dădea lupta între lăcomie şi teama de a-l pierde pe Ichtyandro.

Între timp „Meduza” se apropia încet de vârfurile catargelor ce se vedeau din apă.

Matrozii se strânseră grămadă lângă parapet. Nu se simţea nicio adiere. „Meduza” se opri.

— Într-o vreme am lucrat pe „Mafaldu”, spuse un matroz. E un vapor mare, adevărat oraş. Cu el călătoreau doar americani bogaţi.

«Se vede că „Mafaldu” se scufundase fără să aibă timp să lanseze un S.O.S., îşi spuse Zurita. Poate se defectase postul de radiotelegrafie, căci altfel i-ar fi sosit ajutor, din toate porturile din împrejurimi, şalupe rapide, glisoare, iahturi, aducând pe reprezentanţii autorităţilor, reporteri, fotografi, operatori de cinematograf, ziarişti şi scafandri. Nu e timp de pierdut. Va trebui să risc şi să-i dau drumul lui Ichtyandro fără lanţ. Altă soluţie nu văd. Dar cum să-l fac să se întoarcă pe navă? Şi dacă tot risc, n-ar fi mai bine să-l trimit să-mi aducă răscumpărarea? Comoară de perle! Dar să fie chiar atât de preţioasă comoara lui? Nu cumva Ichtyandro exagerează?»

Desigur că ar fi şi mai bine să pună mâna şi pe perle şi pe comorile de pe „Mafaldu”. Perlele n-o să dispară nicăieri, căci nimeni nu le poate găsi fără Ichtyandro, numai să reuşească să-l păstreze pe tânăr în mâinile sale. Comorile de pe „Mafaldu” însă vor deveni inaccesibile peste câteva zile, sau poate chiar peste câteva ore. «Aşadar, mai întâi „Mafaldu”», se hotărî Zurita. Porunci oamenilor să arunce ancora, apoi coborî în cabină, aşternu câteva rânduri pe o foaie de hârtie şi se duse la Ichtyandro.

— Ascultă, Ichtyandro, ştii carte? Ai un bilet de la Guttiere.

Ichtyandro apucă repede biletul şi citi: «Ichtyandro, îndeplineşte rugămintea mea. Alături de „Meduza” se află un vapor scufundat. Coboară în apă şi adă de pe acest vas tot ce vei găsi de preţ. Zurita te va lăsa să pleci fără lanţ, dar trebuie să te întorci pe „Meduza”. Fă-o pentru mine, Ichtyandro, şi în curând vei fi din nou liber. Guttiere.»

Până atunci, Ichtyandro nu primise niciun rând de la Guttiere şi nu-i cunoştea scrisul. Se bucură foarte mult primind acest răvaş. Îndată însă căzu pe gânduri: Să nu fie vreun nou vicleşug al lui Zurita.

— De ce nu m-a rugat Guttiere personal? întrebă Ichtyandro, arătând biletul.

— Nu se simte prea bine, răspunse Zurita, dar ai s-o poţi vedea îndată ce te vei întoarce.

— Ce-i trebuiesc ei aceste lucruri preţioase? continuă tânărul neîncrezător.

— Dacă ai fi fost un om ca toţi oamenii, n-ai pune asemenea întrebări. Care femeie nu vrea să se îmbrace frumos, nu vrea să poarte podoabe scumpe? Or pentru aceasta e nevoie de bani. Pe vasul scufundat se află o grămadă de bănet. Acum, el nu aparţine nimănui — de ce să nu-l aduci pentru Guttiere? În special trebuie să cauţi monezi de aur. Acolo trebuie să fie nişte saci poştali de piele. Pe lângă aceasta şi pasagerii or fi având asupra lor obiecte de aur, inele…

— Cred că nu-ţi închipui că am să scotocesc cadavrele! întrebă Ichtyandro indignat. Şi în general nu cred nimic din ce spui. Guttiere nu râvneşte bogăţii, ea nu m-ar trimite să săvârşesc o asemenea faptă…

— Mii de draci! exclamă Zurita. Îşi dădea seama că planul său e gata să eşueze, dacă nu va izbuti să-l convingă imediat pe Ichtyandro.

Reuşi să se stăpânească şi spuse râzând, simulând bună dispoziţie:

— Văd că nu e chip să te păcălească cineva. Ei bine, voi fi sincer. Atunci ascultă. Nu Guttiere, ci eu râvnesc la aurul de pe „Mafaldu”. Asta crezi?

Ichtyandro nu-şi putu reţine un zâmbet.

— Ba bine că nu!

— Foarte bine. Dacă ai început să mă crezi, înseamnă că până la urmă ne vom înţelege. Da, am nevoie de acest aur. Şi dacă pe „Mafaldu” se va găsi aur cât valorează perlele tale, îndată ce mi-l vei aduce, îţi voi da drumul în ocean. Nenorocirea e că tu nu prea ai încredere în mine, şi de altfel nici eu în tine. Mă tem că dacă îţi voi da drumul în apă fără lanţ, ai să te scufunzi şi…

— Dacă am să-mi dau cuvântul de onoare că mă voi întoarce, aşa va fi.

— Încă n-am avut prilejul să mă conving că eşti un om de onoare. Nu-ţi sunt simpatic şi nu m-ar mira dacă nu te-ai ţine de cuvânt. O iubeşti însă pe Guttiere şi îi vei îndeplini rugămintea. Aşa e? De aceea m-am înţeles cu dânsa. Ea ar dori, fireşte, să nu te mai ţin prizonier, de aceea ţi-a scris acest răvaş şi mi l-a dat ca să-ţi uşureze calea spre libertate. Acum ai înţeles?

Tot ce-i spunea Zurita i se părea lui Ichtyandro verosimil şi convingător. Nu observase însă că Zurita promite să-i redea libertatea numai dacă se va convinge că aurul de pe „Mafaldu” valorează cât perlele sale…

«Ca să pot face o comparaţie, îşi spuse Zurita, Ichtyandro va trebui — am să-i pretind acest lucru — să-şi aducă aici perlele. Astfel voi avea în mina aurul de pe „Mafaldu” şi comoara, şi pe Ichtyandro.»

Dar Ichtyandro n-avea cum să cunoască planurile lui Zurita. Tonul sincer al acestuia avu darul să-l convingă şi după ce se codi puţin, se învoi.

Zurita oftă uşurat. „N-o să mă înşele”, gândi el.

— Vino mai repede.

Ichtyandro ieşi în grabă pe punte şi se aruncă în apă. Când matrozii îl văzură pe Ichtyandro plonjând, fără lanţ, înţeleseră pe dată că tânărul a plecat să aducă comorile vasului scufundat. Oare Zurita se gândeşte să devină numai el singur stăpânul acestor bogăţii? Nu era timpul de pierdut. Şi se năpustiră asupra lui.

În timp ce echipajul se lupta cu Zurita, Ichtyandro începu să cerceteze vasul scufundat.

Prin deschizătura uriaşă de pe covertă pătrunse în navă, înotă deasupra scării, ce semăna cu scara unei clădiri mari, şi nimeri în sfârşit într-un culoar larg. Aici era aproape întuneric. Doar o lumină palidă se cernea prin uşile deschise. Ichtyandro pătrunse printr-una din aceste uşi deschise şi se văzu într-un salon. Hublouri mari, rotunde, luminau slab sala vastă în care puteau să încapă sute de oameni. Ichtyandro se instală pe un policandru superb şi se uită în jur. Ce privelişte bizară! Scaunele de lemn şi măsuţele ridicate de apă se legănau sus, aproape de tavan. Pe o mică estradă văzu un pian cu capacul deschis. Pe podea erau aşternute covoare moi. Lambriul lustruit de mahon al pereţilor se coşcovise pe alocuri. Lângă un perete văzu câţiva palmieri.

Ichtyandro părăsi policandrul şi înotă spre palmieri. Deodată, se opri uimit. Un om îi venea în întâmpinare, repetind fiecare din mişcările sale. „O oglindă”, ghici Ichtyandro. Era o oglindă mare care ocupă tot peretele, reflectând vag, prin apă, interiorul salonului.

Nu avea niciun rost să caute aici comori. Ieşi înot în culoar, coborî pe puntea următoare şi pătrunse într-o încăpere la fel de somptuoasă şi de mare ca salonul de sus — restaurantul, probabil. Pe rafturile bufetului, pe tejghele şi lângă tejghele, pe jos, erau o mulţime de sticle de vin, borcane de conserve, tot felul de cutii. Din cauza presiunii apei, la multe sticle dopurile intraseră înăuntru, iar cutiile de tablă erau turtite. Tacâmurile rămăseseră pe mese, dar şi pe jos erau o mulţime de furculiţe şi cuţite de argint.

Ichtyandro se îndreptă spre cabine.

Intră în câteva cabine mobilate după ultima expresie a confortului american, dar nu văzu nicăieri niciun cadavru. Doar într-o singură cabină de pe puntea a treia găsi un cadavru umflat ce se legăna sub tavan.

„Se vede că mulţi pasageri s-au salvat cu bărcile”, îşi spuse Ichtyandro. Dar coborând şi mai jos, pe puntea clasei a treia văzu un spectacol înfiorător: în cabine, mulţime de trupuri de bărbaţi, femei şi copii. Erau aici cadavre de albi, chinezi, negri şi indieni.

Echipajul căutase să salveze în primul rând pe pasagerii bogaţi din clasa întâia, lăsându-i pe ceilalţi în voia soartei. Ichtyandro nu reuşi să pătrundă în unele cabine: uşile erau barate de cadavre. Cuprinşi de panică, oamenii se înghesuiseră, căutând să răzbată până la ieşire, împiedicându-se unii de alţii şi pierzând astfel ultima şansă de salvare. În culoarul nesfârşit se legănau încet cadavre umflate. Se mişca apa ce pătrundea prin hublourile deschise. Îngrozit, Ichtyandro se grăbi să părăsească acest cimitir submarin.

„Oare Guttiere nu ştia unde mă trimite?” se întrebă Ichtyandro. Oare era ea în stare să-l pună să scotocească prin buzunarele înecaţilor, să forţeze încuietoarele valizelor? Nu, ea nu era capabilă de aşa ceva! Se vede că din nou căzuse în cursa întinsă de Zurita. „Voi ieşi la suprafaţă, hotărî Ichtyandro, şi voi cere ca Guttiere să iasă pe punte şi să întărească toate acestea cu gura ei”.

Lunecând ca un peşte prin nesfârşitele culoare, şi urcând astfel de pe o punte pe alta, tânărul ieşi repede la suprafaţă. Înotă grăbit spre „Meduza”.

— Zurita! chemă el. Guttiere!

Dar nu răspunse nimeni. „Meduza” se legăna mută pe valuri. „Unde or fi dispărut cu toţii? se întrebă tânărul. Ce mai pune la cale Zurita?” Se apropie tiptil de goeletă şi se caţără pe punte.

— Guttiere! mai strigă el o dată.

— Aici suntem! se auzi slab, dinspre mal, glasul lui Zurita. Se uită într-acolo şi-l văzu pe Zurita care-I privea scoţând prudent capul dintre tufişuri.

— Guttiere s-a îmbolnăvit! Vino încoace, Ichtyandro! strigă Zurita.

Guttiere e bolnavă! O va vedea îndată. Sări în apă şi înotă cât putu de repede spre ţărm.

Ichtyandro dădu să iasă din apă, când auzi vocea înăbuşită a Guttierei:

— Zurita minte! Fugi, Ichtyandro!

Tânărul făcu repede cale întoarsă şi se îndepărtă înotând sub apă. Când ajunse departe de ţărm, ieşi la suprafaţa şi privi în jurul său. Văzu pe mal fluturând ceva alb. Poate era Guttiere care îl felicita pentru libertatea recâştigată. O va mai revedea oare vreodată?…

Ichtyandro înotă repede spre larg. În depărtare zări un mic vas, care înconjurat de spumă se îndrepta spre sud, brăzdând apa cu prova ascuţită.

„Să mă ţin cât mai departe de oameni”, îşi spuse Ichtyandro şi, cufundându-se adânc, dispăru sub apă.

Partea a treia

INIMĂ DE TATĂ

După călătoria nereuşită cu submarinul, Baltazar era frământat de cele mai negre gânduri. Pe Ichtyandro nu l-au găsit, iar Zurita dispăruse undeva împreună cu Guttiere.

— Afurisiţii de albi! bombănea moşneagul, stând singur în dugheană lui. Ne-au alungat de pe pământurile noastre şi ne-au făcut sclavi. Ne schilodesc copiii. Ne răpesc fiicele. Vor să ne nimicească pe toţi, până la unul.

— Bună ziua, frate! se auzi deodată glasul lui Cristo. Îţi aduc o noutate! O mare noutate. Ichtyandro a fost găsit.

— Cum?! Baltazar sări de pe scaun. Spune mai repede!

— Îţi voi spune, numai să nu mă întrerupi, căci altfel îmi pierd firul. Ichtyandro a fost găsit. Tot eu am avut atunci dreptate: se afla pe vasul scufundat. Când ne-am depărtat, a ieşit la suprafaţă şi a pornit înot spre casă.

— Şi unde e acum? La Salvador?

— Da, la Salvador.

— Mă voi duce la acest Salvador şi-i voi pretinde să-mi dea copilul înapoi.

— N-o să ţi-l dea! ripostă Cristo. Pe lângă toate Salvador i-a interzis lui Ichtyandro să iasă în larg. Câteodată însă îi mai dau eu drumul, pe ascuns…

— Ba o să-l dea! Căci de nu, am să-l omor pe Salvador. Să mergem chiar acum.

Cristo începu să dea speriat din mâini:

— Aşteaptă măcar până mâine. Abia am reuşit să-l înduplec pe doctor să mă învoiască să-mi văd „nepoţica”. Salvador a devenit foarte bănuitor. Când te priveşte în ochi, parcă te împunge cu pumnalul. Te rog, aşteaptă până mâine.

— Fie. Voi veni mâine la Salvador. Iar acum mă duc acolo, pe malul golfului. Poate îl voi vedea măcar de departe pe fiul meu.

Baltazar a stat toată noaptea pe ţărmul stâncos al golfului, scrutând valurile. Oceanul era foarte agitat. Dinspre miazăzi bătea în rafale un vânt rece, smulgând spuma de pe greabănele valurilor şi împrăştiind-o pe stâncile de pe ţărm. Valurile izbeau cu un zgomot asurzitor malul. Înecată în avalanşa de nori ce goneau pe cer, luna când lumina valurile, când dispărea. Cu toată strădania lui, Baltazar nu putu desluşi nimic pe suprafaţa spumegândă a oceanului. Zorile îl surprinseră încremenit pe o stâncă de pe ţărm. Din negru, oceanul devenise ca plumbul, rămânând însă la fel de pustiu.

Deodată, Baltazar tresări. Ochii săi ageri zăriră un obiect întunecat ce se legăna pe valuri. Un om! Un înecat poate! Ba nu, omul e întins liniştit pe spate, cu braţele sub cap. Oare el să fie?

Baltazar nu se înşela. Era Ichtyandro.

Se ridică şi strângându-şi mâinile la piept strigă:

— Ichtyandro, fiul meu! Şi ridicând braţele bătrânul se aruncă în apă.

Căzând de pe stâncă, se cufundă adânc. Când ieşi la suprafaţă, nu mai văzu nimic. Înfruntând valurile, cu disperare se mai cufundă o dată, dar un val uriaş îl prinse, îl dădu peste cap şi-l aruncă pe ţărm, retrăgându-se cu un vuiet surd.

Ud până la piele, Baltazar se ridică, privi valurile şi oftă adânc.

— Să mi se fi părut?

După ce vântul şi soarele îi uscară hainele, Baltazar se îndreptă spre zidul ce străjuia proprietatea lui Salvador şi bătu în poarta de fier.

— Cine e acolo? întrebă un negru, strecurând o privire prin ferăstruică întredeschisă.

— Am venit la domnul doctor pentru o chestiune foarte importantă.

— Domnul doctor nu primeşte pe nimeni, răspunse negrul şi închise ferăstruica.

Baltazar continuă să bată, să strige, dar nu veni nimeni să-i deschidă. De după zid nu se auzea decât hămăitul ameninţător al câinilor.

— Stai că-ţi arăt eu ţie, spaniol afurisit, ameninţă Baltazar şi porni spre oraş.

Nu departe de tribunal se afla pulperia[11] „Palma” — o clădire albă, veche şi scundă, cu ziduri groase de piatră. În faţa intrării se afla terasa, nu prea mare, umbrită cu o pânză vărgată.

Aici erau mai multe măsuţe şi cactuşi în vase albastre, emailate. Terasa prindea viaţă o dată cu căderea serii. Ziua, muşterii preferau odăile joase şi răcoroase. Pulperia era parcă o secţie a tribunalului. Când se judecau procesele, aici veneau reclamanţii, pârâţii, martorii şi acuzaţii care nu erau încă puşi sub stare de arest.

Aceştia preferau să-şi petreacă timpul aici, bând vin şi pulche, în nesfârşitele ore de aşteptare, până ce le venea rândul la judecată. Un puşti isteţ, care făcea mereu naveta între judecătorie şi „Palma", le povestea tot ce se petrece la tribunal. Aranjamentul era foarte comod. Tot aici veneau tot felul de cârciogari dubioşi şi martori de profesie, care îşi ofereau fără nicio jenă serviciile.

Baltazar fusese de mai multe ori la „Palma" cu treburile prăvăliei sale. El ştia că va găsi aici cine să-i scrie o petiţie. Şi tocmai pentru aceasta venise.

Traversă grăbit terasă, pătrunse în antreu unde se simţi învăluit de o răcoare plăcută, trase aerul în piept, îşi şterse fruntea năduşită şi-l întrebă pe puştiul care se învârtea în jurul lui:

— Larra a venit?

— Don Flores de Larra a venit şi e la masa lui, răspunse dezgheţat băiatul.

Omul, care purta răsunătorul nume de don Flores de Larra, fusese pe vremuri un slujbaş mărunt la judecătorie de unde l-au dat afară pentru luare de mită. Acum, avea mulţi clienţi: acest mare cârciogar era foarte căutat de toţi cei cu procese dubioase. Şi Baltazar avusese de-a face cu el.

Larra şedea la măsuţă, lângă o fereastră gotică cu pervaz larg. Avea în faţa lui o cană cu vin şi o servietă burduşită, atât de roasă încât părea roşcată. Din buzunarul hainei sale ponosite, de un verde măsliniu, apărea un stilou gata oricând să intre în acţiune. Larra — rotofei, chel, complet ras, cu obrajii rumeni, nasul roşu, era plin de sine. Vântuleţul ce pătrundea prin fereastră făcea să-i fluture cele câteva fire de păr cărunt. Nici chiar preşedintele curţii în persoană nu şi-ar fi primit clienţii cu mai multă măreţie ca acest Larra.

Văzându-l pe Baltazar, schiţă nepăsător din cap un salut, arătă cu un gest fotoliul împletit din faţa lui şi spuse:

— Luaţi loc, vă rog. Ce vă aduce la mine? Doriţi vin sau pulche?

De obicei, el comandă, şi clientul plătea. Baltazar se făcu că nu aude:

— O chestiune importantă, foarte importantă, Larra.

— Don Flores de Larra, îl îndreptă cârciogarul, sorbind din cană.

Dar Baltazar nu-l luă în seamă.

— Şi în ce constă, mă rog, această importantă chestiune?

— Tu ştii bine, Larra…

— Don Flores de…

— Ţine-ţi boscăriile pentru fraieri! se răsti Baltazar. E ceva foarte serios.

— Atunci dă-i drumul mai repede, răspunse Larra, schimbând pe dată tonul.

— Îl ştii pe „diavolul mării”?

— N-am avut onoarea să-i fiu prezentat personal, dar am auzit multe despre el, răspunse Larra, reluând din obişnuinţă tonul grav.

— Ascultă aici! Acela căruia lumea îi spune „diavolul mării” este fiul meu, Ichtyandro.

— Cu neputinţă! exclamă Larra. Eşti beat, pesemne, Baltazar.

Indianul trânti cu pumnul în masă:

— De ieri n-am luat în gură decât câteva înghiţituri de apă de mare.

Atunci, situaţia e şi mai gravă…

— Ce, crezi poate că m-am scrântit? Nu, sunt în toate minţile. Taci şi ascultă.

Şi Baltazar îi depănă întreaga poveste. Larra îl asculta pe indian, fără să scoată o vorbă. Sprâncenele sale cărunte se ridicau tot mai sus. Până la urmă nu se mai putu stăpâni, renunţă la măreţia lui olimpică şi, pocnind cu palma-i grasă în tăblia mesei, strigă:

— Un milion de draci!

Chelnerul, într-un şorţ alb şi cu un şervet murdar, veni fugă:

— Ce doriţi?

— Două sticle de Sauternes la gheaţă! Şi adresându-se lui Baltazar: Straşnic! Formidabilă afacere! Spune drept, ai născocit singur totul? Deşi, ca să fiu sincer, paternitatea ta este tocmai punctul cel mai slab din întreaga afacere.

— Cum, te îndoieşti? Baltazar se aprinse la faţă de mânie.

— Lasă, bătrâne, nu te burzului. Ţi-am spus-o numai ca jurist, din punct de vedere al valorii probelor judiciare: sunt cam şubrede. Dar asta se poate drege. Da. Şi putem câştiga o groază de bănet.

— Îl vreau pe fiul meu, nu bani, obiectă Baltazar.

— Nu-i om să n-aibă nevoie de bani, mai ales unul — ca tine, de pildă — a cărui familie s-a mărit, spuse Larra sentenţios şi, mijindu-şi ochii cu viclenie, continuă: Iar lucrul cel mai preţios şi cel mai sigur în afacerea Salvador este că am izbutit să aflăm cu ce experienţe şi operaţii se îndeletniceşte doctorul. Îl lucrăm noi şi ai să vezi că din acest sac cu aur — Salvador adică — o să înceapă să curgă pesos, ca portocalele răscoapte pe timp de furtună.

Baltazar abia atinse paharul de vin pe care i-l umpluse Larra.

— Vreau să-mi recapăt fiul. Să-mi faci o petiţie s-o dau la tribunal, spuse el.

— Nu, nu! În niciun caz! se împotrivi speriat Larra. Dacă începem cu asta stricăm totul. Asta o vom face la sfârşit.

— Tu, cum mă sfătuieşti? întrebă Baltazar.

— Întâi şi întâi, Larra îşi îndoi degetul mare, vom trimite lui Salvador o scrisoare ticluită în cei mai aleşi termeni. Îl vom informa că am aflat despre operaţiile şi experienţele sale care sunt împotriva legii. Şi dacă doreşte ca ele să nu devină de notorietate publică, va trebui să ne plătească o sumă frumuşică. O sută de mii. Da, cel puţin o sută de mii. Larra se uită întrebător la Baltazar.

Dar acesta tăcea, încruntat.

— Apoi, continuă Larra, după ce vom primi această sumă — şi o vom primi fără îndoială — îi vom trimite încă o scrisoare în termeni şi mai aleşi. Îl vom anunţa că s-a găsit adevăratul tată al lui Ichtyandro şi că dispunem de probe incontestabile. Îi vom scrie că tatăl doreşte să-şi recapete fiul şi nu va ezita să intenteze o acţiune, cu care prilej s-ar putea descoperi cum l-a schilodit Salvador pe Ichtyandro. Dacă Salvador nu vrea să apară în faţa justiţiei şi vrea să păstreze copilul, va trebui să plătească persoanelor indicate de noi, într-un anumit loc şi la anumită oră, un milion de dolari.

Dar Baltazar nu-l mai asculta. Apucă sticla şi dădu s-o arunce în capul lui Larra. Acesta nu-l văzuse niciodată pe bătrân atât de furios.

Nu te enerva. Încetează. Am glumit. Pune jos sticla! exclamă Larra, apărându-şi cu mâna ţeasta lucioasă.

— Tu!... Tu!... urlă Baltazar scos din fire. Îmi propui să-mi vând copilul, să renunţ la Ichtyandro. Ce, n-ai inimă? Sau poate nu eşti om, eşti un scorpion, o tarantulă, şi nici nu ştii ce înseamnă inimă de tată!

— Cinci! Cinci! Cinci! răcni Larra, înfuriindu-se la rândul său. Cinci inimi ar trebui să am! Am cinci feciori! Cinci drăcuşori de toate mărimile! Cinci guri! Ştiu, înţeleg, simt! Şi tu îl vei avea pe al tău. Numai să ai răbdare şi să mă asculţi până la sfârşit.

Baltazar se linişti. Puse sticla pe masă şi coborând capul în piept îl privi pe Larra pe sub sprâncene.

— Hai, să te aud!

— Aşa te vreau! Prin urmare, Salvador ne va plăti un milion. Asta va fi zestrea lui Ichtyandro al tău. Fireşte că voi ciupi şi eu ceva. Ia, colo, vreo sută de mii pentru osteneală şi ca drept de autor pentru invenţia mea. Las' că ne-nţelegem noi. Salvador va plăti milionul, îmi pun capul. Şi îndată ce va plăti…

— Îl vom da în judecată.

— Mai ai niţică răbdare. Vom oferi editorilor şi redactorilor responsabili de la cel mai mare concern de ziare material despre o crimă senzaţională pentru, să zicem, vreo douăzeci sau treizeci de mii. O să ne prindă bine pentru cheltuieli mărunte. De asemenea poate vom ciupi ceva şi din fondurile speciale ale poliţiei secrete. Cu o afacere ca asta un agent de poliţie poate să facă repede carieră. După ce vom stoarce din cazul Salvador tot ce se poate stoarce, atunci, mă rog, n-ai decât să te duci la tribunal să invoci sentimentele părinteşti şi, de-ţi va ajuta Themis[12] în persoană, ai să-ţi dovedeşti drepturile şi ai să strângi la pieptu-ţi de părinte pe fiul tău iubit.

Larra dădu păhărelul de duşcă, lovi cu el în masă şi îl privi triumfător pe Baltazar.

— Ce zici de asta?

— Nu mănânc, nu dorm nopţile şi tu îmi propui să tărăgănesc lucrurile la nesfârşit? începu Baltazar.

— Bine, dar pentru ce? îl întrerupse Larra înflăcărat. Pentru ce? Pentru milioane. Mi-li-oane! Oare nu mai eşti în stare să înţelegi atâta lucru? Doar ai trăit douăzeci de ani fără Ichtyandro.

— Am trăit. Acum însă… într-un cuvânt, scrie petiţia.

— A încetat să mai judece! exclamă Larra. Vino-ţi în fire, omule. Trezeşte-te, bagă-ţi minţile în cap! Milioane! Bani! Aur! Vei putea cumpăra orice îţi pofteşte inima. Tutun de cea mai bună calitate, o maşină, douăzeci de goelete, pulperia asta…

— Scrie petiţia, că de nu, mă voi adresa altcuiva, spuse cu hotărâre Baltazar.

Înţelegând că nu mai are rost să insiste, Larra clătină din cap, oftă, scoase o coală de hârtie din servieta roşcată şi-şi smulse stiloul din buzunarul de la piept.

În câteva minute ticlui o reclamaţie împotriva lui Salvador în care arăta că acesta îşi însuşise în mod ilegal şi-l schilodise pe fiul lui Baltazar.

— Îţi spun pentru ultima oară: gândeşte-te ce faci, mai zise Larra.

— Ad-o încoace, făcu indianul, întinzând mâna.

— S-o dai procurorului general. Ştii unde? Îşi dăscăli Larra clientul şi apoi mormăi pentru sine: „Să te poticneşti pe scară şi să-ţi rupi picioarele!”

Ieşind de la procuror Baltazar se lovi nas în nas, pe scară mare, albă, cu Zurita.

— Tu ce cauţi aici? îl întrebă acesta bănuitor. Nu cumva ai venit să mă reclami?

— Pe toţi ar trebui să vă reclam, răspunse Baltazar, gândindu-se la spanioli în general, dar n-am cui. Ascultă, unde ai ascuns-o tu pe fiica mea?

— Cum îndrăzneşti să mă tutuieşti! izbucni Zurita. Dacă n-ai fi tatăl soţiei mele, te-aş cotonogi cu bastonul ăsta.

Apoi, dându-l brutal la o parte pe Baltazar ca să-şi facă loc, urcă scara şi dispăru după o uşă mare de stejar.

UN CAZ COMPLICAT

Procurorul Buenos-Aires-ului fu vizitat de un oaspe rar — episcopul Juan de Garcilasso, superiorul catedralei din localitate. Procurorul, un omuleţ gras, vioi, cu ochişorii înecaţi în grăsime, părul tuns scurt şi mustaţa cănită, se ridică din jilţul său pentru a-l saluta pe episcop. Apoi, grijuliu, îl pofti pe scumpul său oaspe să şadă într-un fotoliu masiv de piele, chiar lângă birou.

Episcopul şi procurorul erau doi oameni foarte diferiţi. Faţa procurorului era cărnoasă şi roşie, cu buze groase şi un nas borcănat ca o pară. Degetele de la mâini păreau nişte cioturi scurte, groase, iar nasturii de pe pântecul rotund stăteau parcă gata să sară în orice clipă, neputând să reţină mormanul tremurător de grăsime.

Faţa episcopului impresiona prin slăbiciune şi paloare. Nasul subţire, coroiat, bărbia ascuţită şi buzele subţiri, aproape vinete, îi dădeau o înfăţişare tipică de iezuit. Deşi episcopul nu se uită niciodată în ochii interlocutorului său, îl observa totuşi cu cea mai mare atenţie. Se bucura de o imensă influenţă şi abandonă deseori treburile bisericeşti pentru a trage iţele complicatului joc politic. Îndată ce salută pe procuror, trecu la scopul vizitei sale.

— Aş dori să ştiu, începu încet episcopul, în ce stadiu se află cazul profesorului Salvador.

— Prin urmare şi prea sfinţia ta se interesează de acest caz! exclamă amabil procurorul. Da, e un proces ce iese cu totul din comun! Apoi, luând de pe birou un dosar gros, procurorul îl răsfoi şi continuă: în urma reclamaţiei lui Pedro Zurita, am procedat la o percheziţie la domiciliul profesorului Salvador. Declaraţiile lui Zurita, că Salvador face animalelor operaţii cu totul neobişnuite, s-au confirmat pe deplin. În grădinile lui Salvador am descoperit o adevărată fabrică de monştri. Ceva uluitor! Aşa, de pildă, Salvador…

— Cunosc din ziare rezultatele percheziţiei, îl întrerupse cu moliciune episcopul. Ce măsuri aţi luat faţă de acest Salvador? E arestat?

— Da, e arestat. Pe lângă aceasta noi am adus în oraş, ca probă materială şi martor al acuzării, un tânăr pe nume Ichtyandro, poreclit şi „diavolul mării”.

V-ar fi trecut prin minte că faimosul „diavol al marii”, care ne-a preocupat atâta vreme, nu este decât un monstru din menajeria lui Salvador? În prezent, experţii şi profesorii universitari studiază pe toţi aceşti monştri. Se înţelege că n-am putut aduce în oraş toată menajeria, toate aceste probe materiale vii. Pe Ichtyandro, însă, l-am adus şi l-am instalat în subsolul tribunalului. Avem multă bătaie de cap cu el. Închipuiţi-vă, am fost nevoiţi să comandăm anume o cadă mare, deoarece nu poate trăi fără să stea în apă. Şi într-adevăr se simţea foarte rău. Se vede că Salvador a adus nişte modificări cu totul extraordinare în organismul său, în urma cărora tânărul s-a transformat într-un om-amfibie. Savanţii noştri cercetează această problemă.

— Mă interesează mai mult soarta lui Salvador, spuse tot atât de şters episcopul. În ce articol poate fi încadrată fapta sa? Şi ce părere aveţi: va fi sau nu osândit?

— Afacerea Salvador e un caz rar în analele justiţiei, răspunse procurorul. Ca să fiu sincer nu ştiu încă să încadrez această infracţiune. Lucrul cel mai simplu ar fi, fireşte, să-l acuzăm pe Salvador de vivisecţii interzise de lege şi de mutilări cauzate acestui tânăr…

Episcopul se încruntă:

— Socotiţi poate că toate aceste fapte ale lui Salvador nu constituie o crimă?

— Admiţând chiar că ar constitui, dar ce crimă anume? Continuă procurorul. Am mai primit o declaraţie de la un oarecare Baltazar, un indian. Acesta susţine că Ichtyandro e fiul său. Probele sunt cam slabe, dar ne-am putea folosi de acest indian, ca de un martor al acuzării, dacă experţii ar stabili că Ichtyandro este într-adevăr fiul lui.

— Prin urmare, în cazul cel mai bun, singura acuzaţie ce i se va aduce lui Salvador va fi nerespectarea statutului medicilor şi va fi judecat numai pentru că a operat un copil fără încuviinţarea părintelui?

— Şi poate pentru cauzare de mutilări. Această acuzaţie e mai gravă. Mai există încă ceva care complică acest caz. Experţii înclină să creadă — ce-i drept asta nu este concluzia lor definitivă — că unui om normal nici nu i-ar putea trece prin minte să creeze asemenea monştri şi să facă o operaţie atât de neobişnuită. Se poate întâmpla că experţii să-l declare pe Salvador iresponsabil, alienat.

Strângându-şi buzele subţiri, episcopul rămase tăcut, privind spre un capăt al mesei. Apoi spuse aproape în şoaptă:

— Nu m-am aşteptat la aşa ceva din partea dumitale.

— La ce anume, prea sfinţia ta? întrebă nedumerit procurorul.

— Chiar şi dumneata, un apărător al dreptăţii, pari să justifici faptele lui Salvador, considerând că operaţiile sale n-ar fi chiar lipsite de rost.

— Dar ce e rău în asta?

— ... Şi nu ştii să găseşti în ele elementele crimei. Dar justiţia bisericii — justiţia divină — priveşte altfel faptele lui Salvador. Îngăduie să-ţi vin în ajutor şi să-ţi dau un sfat.

— Vă rog chiar, bâigui jenat procurorul. Episcopul începu să vorbească încet, ridicând treptat glasul ca un predicator, ca un acuzator.

Susţii că faptele lui Salvador nu sunt lipsite de un rost? După părerea dumitale, omul şi animalele pe care le-a schilodit ar fi căpătat astfel unele avantaje, pe care înainte nu le-au avut. Ce înseamnă asta? Oare Creatorul l-a făcut pe om ca pe o fiinţă imperfectă? Oare era necesară intervenţia unui profesor pe nume Salvador pentru ca să devină desăvârşit corpul omului?

Procurorul şedea nemişcat cu privirile pironite în pământ. În faţa bisericii el apărea acum în postură de acuzat. Nu se aşteptase la aşa ceva.

— Oare ai uitat ce scrie în Sfânta Scriptură, în Cartea Facerii, capitolul unu, versetul douăzeci şi şase: „Şi-a zis Dumnezeu: să facem pe om după chipul şi după asemănarea Noastră” — şi mai departe versetul douăzeci şi şapte: „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său”. Iar Salvador are îndrăzneala să denatureze acest chip, această asemănare şi dumneata — chiar dumneata! — găseşti că faptele sale nu sunt lipsite de un scop!

— Iertare, sfinte părinte… reuşi să îngâne procurorul.

— Oare Domnul nu a considerat că opera lui este sublimă, desăvârşită? Urmă inspirat episcopul. Dumneata cunoşti bine legile omeneşti, dar le uiţi pe cele divine. Adu-ţi aminte de versetul treizeci şi unu, tot din primul capitol al „Facerii”: „Şi a văzut Domnul tot ce a creat şi toate erau foarte bune”. Iar Salvador al dumitale socoate că ceva trebuie schimbat, transformat, schilodit, că oamenii trebuie să devină făpturi care să poată trăi şi pe pământ şi în apă. Şi dumneata găseşti toate acestea inteligente, raţionale. Oare nu e hulă adusă Domnului? Nu e un sacrilegiu? O profanare? Sau poate legile laice nu mai pedepsesc la noi crimele religioase? Ce se va întâmpla dacă asemenea dumitale toţi vor spune: „Da, Dumnezeu nu l-a creat bine pe om.

Doctorul Salvador trebuie să-l schimbe pe om”? Oare nu e o crimă monstruoasă împotriva religiei?… Domnul a socotit că tot ce a creat este bun. Iar Salvador se apucă să mute capetele animalelor, să le schimbe blănurile, creând monştri cu adevărat oribili, de parcă şi-ar râde de Creator. Şi dumneata te întrebi dacă faptele lui Salvador sunt criminale!?

Episcopul se opri. Era foarte mulţumit de efectul vorbelor sale. Apoi, după o scurtă tăcere, începu din nou să vorbească încet, ridicând treptat glasul:

— Am spus că mă interesează mai mult soarta lui Salvador. Dar mi-ar putea fi indiferentă soarta lui Ichtyandro? Această făptură nu are măcar un nume creştinesc, deoarece Ichtyandro nu înseamnă altceva în limba greacă decât omul-peşte. Chiar dacă Ichtyandro personal nu s-a făcut vinovat cu nimic, dacă el nu este decât o victimă, reprezintă totuşi o jignire adusă Domnului, un sacrilegiu. Prin însăşi existenţa lui poate să zăpăcească minţile, să trezească gânduri păcătoase, să ducă în ispită pe cei slabi cu duhul, să clintească din credinţa lor slabă pe alţii. Ichtyandro nu trebuie să existe! Cel mai bun lucru ar fi fost dacă Domnul l-ar fi chemat la el, dacă acest sărman tânăr s-ar fi stins din cauza imperfecţiunii trupului său mutilat, episcopul aruncă procurorului o privire plină de subînţelesuri. În orice caz el trebuie să fie acuzat, scos din rândurile oamenilor, lipsit de libertate. După câte ştiu a săvârşit şi el fărădelegi. A furat peşte de la pescari, le-a rupt năvoadele şi în cele din urmă i-a speriat într-atât, încât, după cum cred că ţii minte, ei au refuzat să mai iasă în larg şi oraşul a rămas fără peşte. Salvador cel fără de Dumnezeu şi abjecta sa operă — Ichtyandro — reprezintă o neruşinată provocare aruncată bisericii, Domnului, cerului! Şi biserica nu va depune armele, până ce ei nu vor fi nimiciţi.

Episcopul îşi continua rechizitoriul. Procurorul şedea abătut în faţa lui, cu ochii în pământ, fără a încerca măcar să întrerupă această avalanşă de cuvinte teribile.

Când în sfârşit episcopul termină, procurorul se ridică şi, apropiindu-se de el, spuse cu voce surdă:

— Sunt creştin şi voi veni la confesional să-mi mărturisesc păcatul şi să obţin iertarea sfinţiei voastre. Iar ca funcţionar superior, ţin să vă exprim recunoştinţa pentru ajutorul pe care mi l-aţi dat. Acum crima lui Salvador îmi este clară. El va fi acuzat şi pedepsit. Nici Ichtyandro nu va putea scăpa de sabia justiţiei.

UN NEBUN GENIAL

Procesul nu-l demoraliza pe Salvador. La închisoare rămăsese calm şi sigur de el, cu judecătorul de instrucţie şi cu experţii vorbea de sus, indulgent, aşa cum vorbeşte un adult copiilor.

Firea lui energică nu suporta inactivitatea. Scria mult, făcu câteva operaţii strălucite la spitalul închisorii. Printre pacienţii săi era şi soţia primului temnicer. O tumoare malignă îi punea viaţa în primejdie şi Salvador a salvat-o de la moarte, atunci când medicii chemaţi la consult au refuzat orice intervenţie, declarând că, în cazul acesta, medicina este neputincioasă.

Sosi şi ziua procesului.

Uriaşa sală de şedinţe era neîncăpătoare pentru toţi acei care doreau să asiste la judecată. Oamenii se înghesuiau prin coridoare, umpluseră toată piaţa din faţa clădirii, priveau prin ferestrele deschise. Mulţi curioşi se urcaseră în copacii ce creşteau lingă tribunal.

Salvador îşi ocupă calm locul, pe banca acuzaţilor. Avea o ţinută atât de demnă, încât un neiniţiat şi-ar fi putut închipui că nu el e acuzatul, ci judecătorul. Salvador refuză să apeleze la serviciile unui avocat.

Sute de priviri curioase erau aţintite asupra lui, dar rar era în stare cineva să înfrunte ochii lui scrutători.

Ichtyandro stârnise un interes tot atât de mare, dar el nu era în sală. În ultimele zile se simţea foarte rău şi aproape tot timpul şi-l petrecea în cadă plină cu apă, scăpând astfel de iscodirile sâcâitoare ale curioşilor, în procesul lui Salvador, Ichtyandro figura doar ca martor al acuzării, sau mai curând, după cum se exprimase procurorul, ca una din probele materiale.

Procesul în legătură cu activitatea criminală a lui Ichtyandro urma să fie judecat separat, după procesul lui Salvador.

Procurorul fusese nevoit să procedeze în felul acesta pentru că episcopul îl zorea să termine mai repede cu Salvador, iar strângerea de probe împotriva lui Ichtyandro cerea timp. Agenţii procurorului recrutau energic, dar prudent, la pulperia „Palma”, martori pentru viitorul proces, în care Ichtyandro urma să figureze ca acuzat. Dar episcopul făcea mereu aluzii procurorului că cea mai bună soluţie ar fi dacă Domnul l-ar chema la el pe nefericitul Ichtyandro. Moartea lui ar fi fost cea mai bună dovadă că mâna omului nu poate decât să strice opera divină.

Trei experţi savanţi, profesori universitari, au dat citire concluziilor expertizei. Întreaga asistenţă ascultă cu cea mai mare atenţie părerea oamenilor de ştiinţă, căutând să nu scape niciun cuvânt.

— La cererea instanţei, îşi începu cuvântarea expertul principal al tribunalului, profesorul Chein, un om între două vârste, am examinat animalele şi pe tânărul Ichtyandro, operaţi de profesorul Salvador în laboratoarele sale. De asemenea, am cercetat laboratoarele şi sălile de operaţie ale doctorului, nu mari, dar utilate cu multă pricepere. Profesorul Salvador a aplicat la operaţii nu numai ultimele realizări ale tehnicii chirurgicale, cum ar fi bisturiuri electrice, raze ultraviolete pentru sterilizare şi altele, dar şi instrumente necunoscute încă chirurgilor. Ele au fost confecţionate, probabil, după indicaţiile sale. Nu voi insista asupra experienţelor profesorului Salvador făcute asupra animalelor. Aceste experienţe au constat în operaţii strălucite şi extrem de îndrăzneţe ca concepţie: transplantarea ţesuturilor şi a unor organe întregi, împreunarea prin sutură a două animale, transformarea animalelor cu respiraţia pulmonară în animale cu respiraţia pulmonară şi branhială şi invers, transformarea femelelor în masculi, precum şi în aplicarea unor noi metode de întinerire. În grădinile lui Salvador am văzut copii şi adolescenţi de la vârsta de câteva luni până la paisprezece ani, aparţinând diferitelor triburi indiene.

— În ce stare sunt copiii? întrebă procurorul.

— Sunt cu toţii sănătoşi şi plini de viaţă — zburdă şi se joacă prin grădină. Pe mulţi dintre ei Salvador i-a scăpat de la moarte. Indienii aveau încredere în el şi îi aduceau copii din cele mai îndepărtate regiuni — de la Alaska până la Ţara de Foc. La el veneau eschimoşii, iaganii, apaşii, taulipangii, sanapanii, indienii botocuzi, pano şi araucani.

În sală se auzi un oftat.

— Indienii din toate triburile îşi aduceau copiii la Salvador.

Procurorul dădu semne de îngrijorare. După discuţia cu episcopul, care a avut darul să-i îndrepte gândurile pe un făgaş nou, nu putea asculta cu calm aceste elogii aduse Iui Salvador. De aceea, îl întrebă pe expert:

— Ce părere aveţi dumneavoastră, operaţiile pe care le făcea Salvador erau utile şi raţionale?

Dar preşedintele Curţii, un bătrân cărunt cu chipul aspru, temându-se că nu cumva expertul să răspundă afirmativ, se grăbi să intervină:

— Părerile personale ale expertului asupra problemelor ştiinţifice nu interesează Curtea. Vă rog să continuaţi. Ce a rezultat din examinarea tânărului araucan Ichtyandro?

— Corpul său era acoperit cu un înveliş solzos, artificial, continuă expertul, dintr-o substanţă necunoscută, elastică, dar extrem de rezistentă. Analiza acestei substanţe e în curs. Ichtyandro se slujea câteodată în apă de nişte ochelari cu sticle speciale din flintglass masiv, având indicii de refracţie aproape doi. În felul acesta el putea să vadă bine sub apă. Când i-am scos învelişul solzos, am văzut sub omoplaţi nişte deschizături rotunde având zece centimetri în diametru şi acoperite cu cinci lamele subţiri semănând cu branhiile de rechin.

În sală se auziră exclamaţii înăbuşite, de uimire. Da, continuă expertul, pare de necrezut, dar Ichtyandro are plămâni de om şi în acelaşi timp şi branhii de rechin, de aceea el poate trăi şi pe pământ şi în apă.

Un om-amfibie? întrebă ironic procurorul.

— Da, într-o anumită privinţă, un om-amfibie.

— Dar de unde au răsărit branhii de rechin la Ichtyandro? întrebă preşedintele.

Expertul desfăcu larg braţele:

— E o enigmă pe care poate profesorul Salvador în persoană va binevoi să ne-o explice. Iată părerea noastră: conform legii biologice a lui Haeckel, orice fiinţă vie, în dezvoltarea sa, repetă toate formele pe care le-a parcurs specia respectivă în decursul vieţii sale de veacuri. Se poate afirma cu certitudine că primii strămoşi ai omului respirau cu ajutorul branhiilor.

Procurorul dădu să se scoale, dar preşedintele îl opri cu un gest.

— În a douăzecea zi a dezvoltării sale, găsim la embrionul uman patru pliuri branhiale, aşezate una după alta. Mai târziu însă aparatul branhial al embrionului se modifică: primul arc branhial se transformă parte în canalul auditiv cu oscioare auditive şi în trompa lui Eustache, iar porţiunea sa de jos în mandibulă; arcul al doilea se transformă în coarnele şi corpul osului hioid; şi al treilea în cartilagiul tiroid al laringelui. Nu credem că profesorul Salvador a reuşit să oprească dezvoltarea lui Ichtyandro în fază embrionară. E adevărat însă că ştiinţa cunoaşte cazuri, când la adulţi s-au păstrat pe gât, sub maxilar, orificiile branhiale neacoperite, aşa-numitele fistule cervicale. Se înţelege însă că nu poţi trăi în apă cu aceste resturi de branhii. Dacă în dezvoltarea embrionului ar fi intervenit o anomalie, ar fi putut rezulta două situaţii: sau ar fi continuat să se dezvolte branhiile, pe seama organului auditiv, survenind şi alte modificări anatomice şi în acest caz Ichtyandro ar fi devenit un monstru cu un cap nedezvoltat, pe jumătate de peşte, pe jumătate de om; sau ar fi învins totuşi tendinţa de dezvoltare normală a omului, şi ar fi dispărut branhiile. Ori Ichtyandro e un tânăr perfect normal, cu un auz bun, mandibulă bine dezvoltată şi plămâni normali. Dar pe lângă această el posedă şi branhii bine dezvoltate. Cum funcţionează branhiile şi plămânii, care este corelaţia dintre ele, dacă apa trece prin gură şi plămâni, spre branhii sau pătrunde în ele prin deschiderea mică pe care am găsit-o pe corpul lui Ichtyandro, mai sus de orificiul branhial rotund, asta, n-o ştim. Am putea răspunde la aceste întrebări, numai dacă am fi făcut o disecţie. Repet, e o enigmă, pe care trebuie să o dezlege profesorul Salvador. Profesorul ar trebui să ne explice de asemenea cum au apărut câinii care seamănă cu jaguarii, animale ciudate, neobişnuite, precum şi maimuţele-amfibii — aceste repetări ale cazului Ichtyandro.

— Aşadar, care este în principiu concluzia dumneavoastră? întrebă preşedintele.

Profesorul Chein, care şi el era un savant şi chirurg cu renume, răspunse cu toată sinceritatea:

— Recunosc că nu pricep nimic din toate acestea. Un singur lucru pot să spun: ceea ce a făcut profesorul Salvador poate fi numai opera unui geniu. Se vede că Salvador s-a gândit că în meseria lui de chirurg a atins o perfecţiune care îi permite să desfacă, să refacă şi să adapteze corpul animalului şi al omului după bunul său plac. Şi cu toate că aceste transformări el le-a realizat într-un mod strălucit, cutezanţa şi amploarea concepţiei frizează… nebunia.

Salvador zâmbi dispreţuitor.

N-avea de unde să ştie că experţii doreau să-i uşureze situaţia, şi să pună problema iresponsabilităţii sale, pentru a putea înlocui regimul penitenciar cu un regim de spital.

— Nu susţin că ar fi nebun, continuă expertul, observând zâmbetul lui Salvador, dar în tot cazul, după părerea noastră, acuzatul ar trebui internat într-un ospiciu, unde să rămână mult timp sub observaţia psihiatrilor.

— Curtea n-a ridicat problema iresponsabilităţii acuzatului, dar va examina această chestiune, spuse preşedintele. Profesor Salvador, sunteţi bun să răspundeţi la unele întrebări ale experţilor şi ale procurorului?

— Da, răspunse Salvador, am să dau explicaţiile necesare. Doresc însă că acesta să fie şi ultimul meu cuvânt.

ACUZATUL ARE CUVÂNTUL!

Salvador se ridică încet şi-şi plimbă privirile prin sală, ca şi cum ar fi căutat pe cineva. Printre cei de faţă îi zări pe Baltazar, Cristo şi Zurita. În prima bancă şedea episcopul. Salvador zăbovi puţin cu privirile asupra lui şi zâmbi abia perceptibil. Apoi începu să caute din nou, cercetând cu atenţie întreaga sală.

— Nu văd aici pe adevăratul păgubaş, spuse în sfârşit Salvador.

— Eu sunt păgubitul! strigă deodată Baltazar, sărind de pe scaun. Dar Cristo îl trase de mâneca şi-l sili să se aşeze.

— La care păgubaş vă referiţi? întrebă preşedintele. Dacă aveţi în vedere animalele pe care le-aţi schilodit, Curtea n-a găsit de cuviinţă să le aducă aici.

Dar Ichtyandro, omul-amfibie, se află în clădirea tribunalului.

— Mă gândesc la Cel-de-sus, răspunse calm şi serios Salvador.

Auzind acest răspuns, preşedintele uimit se lăsă pe speteaza fotoliului: „Salvador a înnebunit cu adevărat? Sau simulează nebunia pentru a scăpa de închisoare?”

— Ce vreţi să spuneţi prin asta? întrebă preşedintele.

— Cred că acest lucru trebuie să fie limpede Curţii, răspunse Salvador. Cine este principalul şi singurul păgubaş? E clar că numai Dumnezeu. După părerea Curţii, am adus prin faptele mele un prejudiciu prestigiului său, pătrunzând cu forţa în domeniul lui. El s-a declarat perfect satisfăcut de tot ce a creat, când deodată vine un doctor oarecare şi spune: „Asta nu e bine făcut. Asta trebuie modificat”. Şi începe să transforme opera Domnului, după cum crede el că e mai bine…

— E o profanare! Cer ca spusele acuzatului să fie trecute în procesul-verbal, izbucni procurorul cu aerul unui om jignit în cele mai sacre sentimente.

Salvador ridică din umeri.

— Nu fac decât să redau esenţa rechizitoriului. Oare toată acuzarea nu se reduce la aceasta? Am studiat dosarul. La început eram acuzat că aş fi făcut vivisecţii şi cauzat mutilări. Acum, mi se mai aduce încă o învinuire: blasfem. De unde bate acest vânt? Oare nu dinspre catedrală?

Profesorul Salvador aruncă o privire episcopului. Aţi pus singur la cale un proces în care figurează, nevăzut, din partea acuzării, Cel-de-sus, în calitate de păgubit, iar pe banca acuzării, alături de mine, se află în calitate de inculpat Charles Darwin. Se prea poate ca spusele mele să mâhnească unele persoane care se află în sală, dar insist asupra afirmaţiei că organismul animalelor şi chiar al omului nu este perfect şi necesită unele modificări. Sper că episcopul Juan de Garcilasso, superiorul catedralei, aici de faţă, va confirma acest lucru.

Cuvintele doctorului stârniră uimirea întregii săli.

— Prin 1915, cu puţin înaintea plecării mele pe front, continuă Salvador, am avut prilejul să fac o mică modificare în organismul onorabilului episcop, şi anume: i-am tăiat apendicele, această anexă inutilă şi dăunătoare a cecumului. După câte îmi amintesc, pe când era întins pe masa de operaţie, sacerdotul, pacientul meu, n-a obiectat împotriva denaturării chipului asemănător cu Domnul, pe care am săvârşit-o cu bisturiul, tăindu-i o părticică din corp. Oare n-a fost aşa? întrebă Salvador, uitându-se ţintă la episcop.

Juan de Garcilasso nici nu clipi. Numai obrajii săi palizi se colorară un pic în roz, iar degetele sale subţiri tremurară uşor.

— Şi am mai avut şi un alt caz, pe când mă ocupam încă cu practica particulară şi făceam operaţii de întinerire. Oare nu mi s-a adresat, cu rugămintea să-l întineresc, onorabilul procuror, signor Augusto de…

Procurorul încercă să protesteze, dar cuvintele sale fură înăbuşite de râsetele sălii.

— Vă rog să reveniţi la subiect, interveni aspru preşedintele.

— Această observaţie ar fi mult mai indicată pentru Curtea însăşi, pară Salvador. Nu eu, ci Curtea a pus astfel problema. Se prea poate că unii dintre cei prezenţi să se fi speriat la gândul că toţi cei de faţă nu sunt decât maimuţele sau chiar peştii de ieri, care au căpătat facultatea de a vorbi şi auzi, deoarece arcurile lor branhiale s-au transformat în organele vorbirii şi audiţiei. Ei, dacă nu chiar maimuţe sau peşti, în orice caz urmaşii acestora. Şi apoi, adresându-se procurorului care dădea semne de nerăbdare: Liniştiţi-vă! N-am de gând angajez aici discuţii în contradictoriu sau să ţin o conferinţă despre teoria evoluţiei. Şi, după o scurtă pauză, Salvador continuă: Nenorocirea nu este că omul se trage din animal, ci că n-a încetat să fie animal… Un animal brutal, rău, lipsit de raţiune. Savantul meu coleg n-a făcut bine că v-a speriat. Ar fi putut să nu vă vorbească despre dezvoltarea embrionului. N-am încercat să influenţez embrionul şi nici să încrucişez animalele. Sunt chirurg. Singura mea unealtă este bisturiul. Ca chirurg am avut prilejul să-i ajut pe oameni, am căutat să-i vindec. În timpul operaţiilor a trebuit de multe ori să transplantez ţesuturi, organe, glande. Ca să perfecţionez această metodă am făcut experienţe de transplantarea ţesuturilor la animale.

Ţineam mult timp sub observaţie animalele operate, la mine în laborator, străduindu-mă să aflu, să cercetez ce se întâmpla cu organele transplantate într-un loc nou, câteodată neobişnuit. Când observaţiile mele se terminau, animalul era mutat în grădină. Aşa a luat fiinţă această grădină-muzeu. M-a pasionat îndeosebi problema schimbului şi transplantării ţesuturilor la animale foarte diferite din punct de vedere al structurii lor, de pildă peşti şi mamifere, şi invers. Şi aci am ajuns la rezultate pe care chiar oamenii de ştiinţă le consideră în general irealizabile. Dar eu nu văd nimic extraordinar în aceasta. Ceea ce am făcut eu astăzi, mâne o va face orice chirurg. Profesorul Chein a auzit probabil de ultimele operaţii ale chirurgului german Sauerbruch. Acesta a reuşit să înlocuiască un femur bolnav cu o tibie.

— Dar Ichtyandro? întrebă expertul.

— Ichtyandro e mândria mea. Dificultăţile de care m-am lovit la operaţia ce i-am făcut-o nu erau numai de ordin tehnic. Trebuia să modific însuşi modul de funcţionare a organismului omenesc. Am sacrificat şase maimuţe cu experienţele prealabile, până mi-am atins scopul şi l-am putut opera pe copil, fără să-i pun viaţa în primejdie.

— Dar în ce a constat această operaţie? întrebă preşedintele.

— Am transplantat copilului branhiile unui rechin tânăr şi astfel copilul a căpătat posibilitatea de a trăi şi pe uscat şi în apă.

În sală răsunară exclamaţii de uimire. Corespondenţii diferitelor ziare, prezenţi în sală, alergară la telefon, grăbiţi să comunice redacţiilor respective această noutate.

— Mai târziu, am obţinut rezultate şi mai bune. Ultima mea realizare — maimuţa-amfibie pe care aţi văzut-o — poate trăi un timp nedeterminat, atât pe uscat cât şi în apă, fără ca acest lucru să-i periclitеze sănătatea. Ichtyandro, însă, poate trăi pe uscat cel mult 3-4 zile. Pentru el este foarte vătămător să se afle prea mult timp pe uscat; plămânii îi obosesc, branhiile se usucă şi îi provoacă dureri sfredelitoare intercostale. Din păcate, timpul cât am fost plecat, Ichtyandro n-a respectat regimul prescris de mine: a stat prea mult pe uscat, şi-a obosit excesiv plămânii şi a contractat o boală gravă. Echilibrul organismului său a fost tulburat şi acum e nevoit să stea în apă cea mai mare parte din timp. Din omul-amfibie el se transformă în omul-peşte…

— Îngăduiţi-mi să pun o întrebare acuzatului, se adresă procurorul preşedintelui. Cum de i-a venit lui Salvador ideea să creeze un om-amfibie şi ce scop a urmărit prin aceasta?

— Ideea care m-a îndemnat s-o fac e mereu aceeaşi: omul nu este perfect. Devenind în cursul evoluţiei mult superior strămoşilor săi — animalele, omul a pierdut în acelaşi timp multe din însuşirile pe care le avusese în fazele inferioare de dezvoltare, pe când era animal. Astfel, omul ar avea imense avantaje dacă ar putea trăi în apă. De ce să nu-i redăm această însuşire? Istoria evoluţiei faunei ne învaţă că toate animalele terestre şi pasările se trag din animalele acvatice, adică au ieşit din ocean. Ştim de asemenea că unele animale terestre s-au întors din nou în apă. Delfinul era un peşte. Ieşind pe uscat a devenit mamifer, iar apoi s-a întors în apă, deşi, asemenea balenelor, a rămas mamifer. Şi balena şi delfinul respiră prin plămâni. Delfinul ar putea fi ajutat să devină o amfibie care respiră şi prin branhii şi prin plămâni. Ichtyandro m-a rugat să fac o asemenea operaţie. Atunci prietenul său, delfinul Leading, ar putea rămâne mai mult timp împreună cu el sub apă. Tocmai mă pregăteam s-o fac. Primul peşte între oameni şi primul om între peşti, era firesc ca Ichtyandro să se simtă singur. Dacă, după el şi alţi oameni ar pătrunde în ocean, viaţa s-ar schimba cu desăvârşire. Atunci oamenii ar birui uşor această puternică stihie: apa. Ştiţi voi oare câtă forţă ascunde această stihie? Suprafaţa oceanului este de trei sute şaizeci şi unu de milioane cincizeci de mii kilometri pătraţi. Întinsul apelor ocupă mai mult de şapte zecimi din suprafaţa globului pământesc. Dar această pustietate cu inepuizabilele ei rezerve de hrană şi de materii prime industriale ar putea cuprinde milioane, miliarde de oameni. Peste trei sute şaizeci şi unu de milioane kilometri pătraţi, asta este numai întinderea, suprafaţa. Or, oamenii ar putea trăi acolo pe câteva etaje submarine. În ocean s-ar putea instala miliarde de oameni, neînghesuiţi, nestrâmtoraţi.

Şi ce forţă! Ştiţi voi oare că apele oceanului absorb o energie solară egală ca forţă cu şaptezeci şi nouă de miliarde cai putere? Dacă n-ar ceda căldura aerului şi dacă n-ar exista şi alte forme de pierdere a căldurii, oceanul ar fierbe în clocot. Deci, practic, o rezervă inepuizabilă de energie. Cum valorifică omul terestru această energie? Aproape deloc.

Dar puterea curenţilor marini?! Numai Golfstream-ul deplasează împreună cu curentul Florida nouăzeci şi unu de miliarde tone de apă pe oră. De vreo trei mii de ori mai mult decât deplasează un fluviu mare. Şi aceasta doar un singur curent marin! Cum valorifică omul terestru curenţii? Aproape deloc.

Iar unde mai puneţi puterea valurilor, a fluxului! Forţa cu care izbesc valurile ţărmul atinge treizeci şi opt de mii de kilograme — treizeci şi opt de tone, la fiecare metru pătrat de suprafaţă. Înălţimea la care se avânta valurile atinge patruzeci şi trei de metri şi valul poate ridica o greutate până la un milion de kilograme — ca de pildă, bucăţi de stâncă. Fluxurile ating o înălţime de peste şaisprezece metri, adică înălţimea unui bloc cu patru etaje. Cum valorifică omenirea aceste forţe? Aproape deloc.

Pe uscat, vieţuitoarele nu se pot ridica mult deasupra suprafeţei şi nici pătrunde prea adânc în interior, în ocean, însă, viaţa e pretutindeni — de la ecuator până la poli, de la suprafaţă până la o adâncime de aproape zece kilometri.

Cum folosim noi inepuizabilele bogăţii ale oceanelor? Pescuim, sau mai bine zis prindem peşti din pojghiţa superficială a oceanului, şi nu folosim deloc adâncurile. Culegem bureţi, mărgean, perle, alge şi atât.

Efectuăm şi unele lucrări sub apă: construirea podurilor şi stăvilarelor, ridicăm navele scufundate — şi asta-i tot. Dar şi aceste lucrări se efectuează cu multă greutate, cu mult risc, adeseori cu jertfe omeneşti. Sărman om terestru, care nu rezistă sub apă nici două minute. Cum se poate lucra în asemenea condiţii!?

Altceva ar fi dacă omul ar putea trăi şi lucra în apă fără costume de scafandru, fără aparate de oxigen.

Ce de comori ar fi descoperit el! Iată Ichtyandro de pildă. El mi-a povestit… dar mai bine tac, ca să nu ispitesc demonul lăcomiei omeneşti. Ichtyandro mi-a adus de pe fundul mării probe de metale rare şi de alte roci. O, nu vă emoţionaţi. Mi-a adus probe mici de tot. Dar s-ar putea ca aceste zăcăminte să se găsească în ocean în cantităţi imense.

Dar comorile scufundate?

Amintiţi-vă, de pildă, de transatlanticul „Luisitania”.

În primăvara anului 1916 a fost scufundat de nemţi lângă coastele Irlandei. În afară de bijuteriile pe care le aveau cei o mie cinci sute de pasageri care au pierit, pe „Luisitania” se găseau monezi de aur în valoare de o sută cincizeci de milioane de dolari, precum şi lingouri de aur în valoare de cincizeci de milioane de dolari! (*Rumoare în sală.*) Pe lângă această, mai existau două casete cu briliante cu destinaţia Amsterdam. Printre briliante se afla unul dintre cele mai preţioase din lume — „Calif”, care valorează milioane. Se înţelege că nici chiar un om ca Ichtyandro n-ar putea coborî la o adâncime mare — pentru aceasta ar trebui creat un om (*aici procurorul scoase o exclamaţie de indignare*) care ar putea suporta o presiune mare, asemenea peştilor abisali. De altfel nu cred că acest lucru ar fi absolut imposibil. Dar nu se poate face totul dintr-o dată.

— Dacă nu mă înşel, vă atribuiţi însuşirile unei divinităţi atotputernice? remarcă procurorul.

Salvador nici nu dădu atenţie cuvintelor sale şi continuă:

— Dacă omul ar putea trăi în apă, atunci valorificarea oceanului, a adâncurilor sale ar progresa cu paşi gigantici. Marea ar înceta să mai fie o stihie îngrozitoare, care reclamă victime omeneşti. N-ar mai trebui să jelim înecaţii.

Toţi cei prezenţi parcă vedeau aievea lumea submarină cucerită de omenire. Ce largi perspective ar deschide supunerea oceanului! Nici chiar preşedintele nu-şi putu stăpâni o întrebare:

— De ce n-aţi publicat rezultatele experienţelor dumneavoastră?

— Nu eram grăbit să ajung pe banca acuzaţilor, răspunse zâmbind Salvador, şi pe lângă aceasta, mă temeam că în condiţiile regimului nostru, invenţia mea să nu facă mai mult rău decât bine. S-a şi încins lupta în jurul lui Ichtyandro. Cine m-a pârât din răzbunare? Acest Zurita care mi l-a răpit pe Ichtyandro. Iar de la Zurita te pomeneşti că l-ar fi luat pe Ichtyandro generalii şi amiralii, ca să-l silească pe omul-amfibie să scufunde nave de război. Nu, n-am putut să fac din Ichtyandro sau din „Ichtyandrii” un bun al tuturora, într-o ţară unde lupta şi cupiditatea transformă într-o calamitate cele mai de seamă descoperiri, făcând să crească suferinţele oamenilor. M-am gândit la…

Salvador tăcu. Schimbă brusc tonul şi, continuă, uitându-se zâmbind spre expert:

— Mai bine să tac, că altfel mă veţi socoti nebun. Nu, refuz cinstea de a fi socotit nebun, chiar dacă s-ar adăuga şi epitetul de genial. Nu sunt nici nebun şi nici maniac. Oare n-am înfăptuit tot ce mi-am propus? Aţi văzut cu ochii voştri realizările mele. Dacă consideraţi că ceea ce am făcut este o crimă, vă rog să mă judecaţi după toate rigorile legii. Nu solicit indulgenţă.

LA ÎNCHISOARE

Experţii care primiseră misiunea să-l examineze pe Ichtyandro trebuiau să avizeze nu numai asupra însuşirilor fizice ale tânărului, dar şi asupra facultăţilor sale mintale.

— În ce an suntem? În ce lună? Ce zi e astăzi? îl întrebau experţii.

Ichtyandro răspundea:

— Nu ştiu.

Uneori nu putea răspunde la cele mai simple întrebări. Dar nu se putea spune că nu e normal. Ignoră multe din cauza condiţiilor specifice în care fusese crescut şi în care trăise. Parcă ar fi fost un copil mare. Şi experţii conchiseră: „Ichtyandro nu are capacitatea juridică”. Asta însemna că nu poate fi judecat. Instanţa clasă dosarul şi institui o tutelă asupra lui Ichtyandro. Doi oameni s-au oferit să fie tutorii lui: Zurita şi Baltazar.

Salvador avea dreptate susţinând că Zurita îl pârâse din răzbunare. Dar pe lângă dorinţa de a se răzbuna pentru pierderea lui Ichtyandro, Zurita mai urmărea şi alt scop: dorea să pună din nou mâna pe Ichtyandro, şi de aceea voia să-i devină tutore. Mitui cu vreo zece perle de valoare pe judecători şi pe membrii consiliului de tutelă. Acum era pe cale să-şi atingă scopul.

Invocându-şi paternitatea, Baltazar cerea ca el să fie numit tutorele lui Ichtyandro. Dar n-avu noroc. Cu toată strădania lui Larra, experţii declarară că nu se poate stabili identitatea lui Ichtyandro cu copilul lui Baltazar, născut cu douăzeci de ani în urmă. Declaraţiile unui singur martor — Cristo, care pe lângă această mai era şi fratele lui Baltazar, nu inspirau experţilor prea multă încredere.

Larra nu ştia că în această afacere se amestecaseră procurorul şi episcopul. Tribunalul avea nevoie de Baltazar în timpul procesului ca de un păgubit, ca de un părinte al cărui fiu fusese răpit şi schilodit. Dar nici tribunalul şi nici biserica n-aveau niciun interes să recunoască paternitatea lui Baltazar şi să îi redea copilul: ele doreau să se descotorosească de Ichtyandro odată pentru totdeauna.

Cristo, care între timp se mutase la fratele său, era îngrijorat de starea acestuia. Baltazar putea să stea ore în şir dus pe gânduri, uitând să doarmă şi să mănânce, sau fără veste începea să se agite ca un nebun, să alerge de colo până colo prin dugheană ţipând: „Fiul meu, fiul meu!” în asemenea clipe îi înjura pe spanioli în toate limbile pe care le cunoştea.

Odată, după o astfel de criză, Baltazar îi spuse fără veste lui Cristo:

— Ascultă, frate, mă duc la închisoare. Am să dau temnicerului cele mai frumoase perle pe care le am, ca să-mi dea voie să-l văd pe Ichtyandro. Vreau să-i vorbesc. El singur o să recunoască în mine pe tatăl său. Este cu neputinţă ca un fiu să nu-şi recunoască tatăl: vocea sângelui!

Cristo încercă să-l convingă pe fratele său să nu se ducă, dar degeaba. Baltazar era neclintit în hotărârea să.

Se duse le închisoare. Se tăvăli plângând la picioarele temnicerilor. Milogindu-se şi presărând cu perle tot drumul de la poartă până la clădirea închisorii, ajunse în sfârşit la celula lui Ichtyandro.

Era o cămăruţă mică, unde abia pătrundea lumina printr-o ferăstruică îngustă, cu zăbrele. Aici era zăpuşeală şi un aer infect: temnicerii schimbau rar apa din cadă şi nu prea îşi dădeau osteneala să strângă de pe jos resturile putrede de peşte, cu care era hrănit neobişnuitul deţinut.

La perete, în faţa ferestrei, stătea o cadă de tablă.

Baltazar se apropie de cadă şi privi suprafaţa întunecată a apei sub care se afla Ichtyandro.

— Ichtyandro! Chemă el încet. Ichtyandro… Suprafaţa apei se încreţi, dar tânărul nu apăru. După ce aşteptă puţin, Baltazar întinse o mână tremurândă şi o cufundă în apa caldă. Mâna sa atinse un umăr.

Din cadă apăru deodată capul ud al lui Ichtyandro. Tânărul întrebă:

— Cine eşti? Ce doreşti?

Baltazar căzu în genunchi şi întinzând braţele începu să vorbească repede:

— Ichtyandro! Eu sunt tatăl tău. Adevăratul tău tată. Salvador nu ţi-e tată. Salvador e un om rău. El te-a schilodit… Ichtyandro! Ichtyandro! Hai, uită-te bine la mine. Oare nu-ţi recunoşti tatăl?

Apa se prelingea încet din părul des al tânărului pe faţa lui palidă şi picura de pe bărbie. Se uita trist, puţin mirat, la bătrânul indian.

— Nu te cunosc, răspunse tânărul.

— Ichtyandro, strigă Baltazar, uită-te bine la mine! Şi deodată bătrânul indian apucă capul tânărului, îl trase spre el şi începu să-l acopere cu sărutări, vărsând lacrimi fierbinţi. Ferindu-se de aceste mângâieri neaşteptate, Ichtyandro începu să se agite în cadă, revărsând apa pe dalele pardoselii.

O mână îl apucă pe Baltazar de guler, îl ridică în aer şi-l zvârli într-un ungher. Bătrânul se prăbuşi cu zgomot pe podea, lovindu-se tare cu capul de peretele de piatră.

Când deschise ochii îl văzu pe Zurita aplecat asupra lui. Ţinea strâns pumnul drept, gata să-l lovească, iar în mâna stânga avea o hârtie pe care o agita triumfător.

— O vezi? E decizia prin care sunt numit tutorele lui Ichtyandro. Va trebui să-ţi cauţi aiurea un fiu bogat. Iar pe acest tânăr îl duc mâine dimineaţa acasă la mine. Ai înţeles?

Întins pe podea, Baltazar începu să mârâie surd, ameninţător.

Peste o clipă sări în picioare şi se năpusti, răcnind sălbatic, asupra duşmanului său şi reuşi să-l doboare.

Smulse din mâinile lui Zurita hârtia şi o băgă în gură, continuând să-i care la pumni. Se încinse o luptă crâncenă.

Temnicerul, care stătea în prag cu cheile în mină, se socoti dator să păstreze cea mai strictă neutralitate. Amândoi combatanţii îl mituiseră bine şi nu voia să-i stingherească. Numai când Zurita îşi încleşta degetele pe gâtul bătrânului, se alarmă:

— Să nu-l gâtui!

Turbat de mânie, Zurita nu ţinu seama de cuvintele temnicerului şi Baltazar ar fi păţit-o rău de tot, dacă în celulă n-ar fi apărut un personaj nou.

— Splendid! Domnul tutore se antrenează în exercitarea drepturilor sale! Se auzi glasul lui Salvador. Ce păzeşti aici? Sau poate nu-ţi cunoşti îndatoririle? Se răsti el la temnicer, ca şi când ar fi fost directorul închisorii.

Intervenţia doctorului avu efect. Temnicerul se aruncă între cei doi oameni încăieraţi.

Atraşi de zgomot mai veniră şi alţi temniceri şi în curând reuşiră să-i despartă.

Zurita avea toate motivele să se considere învingător. Totuşi, deşi înfrânt, Salvador era mai puternic decât toţi adversarii săi. Până şi aici, în această celulă, deţinut fiind, Salvador reuşea să se facă ascultat de oameni şi să dea evenimentelor cursul dorit.

— Duceţi-i de aci pe aceşti scandalagii, porunci Salvador temnicerilor. Vreau să rămân singur cu Ichtyandro.

Temnicerii îi dădură ascultare. Îi scoaseră afară pe Zurita şi Baltazar, fără să ţină seama de protestele şi de înjurăturile lor. Uşa celulei se închise cu zgomot.

Când glasurile se topiră undeva în fundul coridorului, Salvador se apropie de cadă şi-i spuse lui Ichtyandro care scosese capul din apă:

— Ridică-te, Ichtyandro. Vino în mijlocul celulei, vreau să te examinez.

Tânărul făcu întocmai.

— Foarte bine, continuă Salvador. Vino mai la lumină. Respiră. Mai adânc. Încă o dată. Acum nu respira. Aşa…

Salvador percuta pieptul lui Ichtyandro şi, lipindu-şi urechea, îi auzi respiraţia întretăiată.

— Ai senzaţia că te înăbuşi?

— Da, tată, răspunse Ichtyandro.

— Singur eşti de vină, răspunse Salvador. N-aveai voie să rămâi atât de mult pe uscat.

Ichtyandro plecă capul şi căzu pe gânduri. Apoi deodată îl privi pe Salvador drept în ochi şi-l întrebă:

— De ce n-aveam voie, tată? De ce toţi au voie şi eu nu?

Lui Salvador îi era mult mai greu să suporte această privire plină de un reproş ascuns, decât îi fusese să răspundă întrebărilor ce i se puseseră la proces. O înfruntă însă cu curaj:

— Fiindcă ceea ce ai tu, nu are niciun alt om: eşti singurul care poate trăi în apă… Spune, Ichtyandro, dacă ţi s-ar fi dat să alegi între a fi la fel ca toţi oamenii şi a trăi pe pământ, sau a trăi numai în apă, ce-ai fi preferat?

— Nu ştiu… răspunse tânărul, după o scurtă gândire. Îi erau la fel de dragi lumea marină şi pământul,

Guttiere. Acum însă, pe Guttiere o pierduse pentru totdeauna…

— Acum aş prefera oceanul, răspunse tânărul într-un târziu.

— Această alegere ai făcut-o mai de mult, Ichtyandro, prin aceea că, nedându-mi ascultare, ai tulburat echilibrul organismului tău. De acum înainte vei putea trăi numai în apă.

— Dar nu în această apă murdară, oribilă. Am să mor aici. Vreau în larg, în ocean!

Salvador îşi înăbuşi un suspin.

— Voi face totul ca să te scot cât mai repede din această închisoare, Ichtyandro. Curaj! Şi lovindu-l îmbărbătător de câteva ori pe umăr, se întoarse în celula lui.

Aici, se aşeză pe un scăunel lângă masa îngustă şi căzu pe gânduri.

Ca orice chirurg, cunoscuse şi el insuccese. Câte vieţi se stinseseră sub bisturiul său, din vina lui, înainte ca el să fi atins perfecţiunea. Dar nu se gândea niciodată la aceste victime. Au pierit zeci de oameni, dar mii de vieţi au fost salvate. Acest calcul îl satisfăcea pe deplin.

Se simţea însă răspunzător de soarta lui Ichtyandro. Tânărul era mândria lui. Îl iubea ca pe operă sa cea mai bună. Pe lângă această se ataşase de Ichtyandro şi-l îndrăgise ca pe propriul său fiu. De aceea, boala şi soarta tânărului îl preocupau, îl îngrijorau atât de mult pe Salvador.

Cineva bătu la uşa celulei.

— Intră! strigă Salvador.

— Nu vă deranjez, domnule profesor? întrebă încet temnicerul şef.

— Deloc, făcu Salvador, ridicându-se. Cum se simte nevasta, copilul?

— Mulţumesc, foarte bine. I-am trimis la soacra mea, departe de aici, în Anzi…

— Da, aerul de munte le va face bine, remarcă Salvador.

Dar temnicerul nu pleca. Trăgând cu ochiul spre uşă, se apropie de Salvador şi-i spuse încet:

— Domnule profesor! Pentru că mi-aţi salvat soţia puteţi dispune de viaţa mea. O iubesc ca…

— Nu-mi mulţumi, mi-am făcut datoria.

— Aş dori să vă arăt recunoştinţa mea pentru binele ce mi-aţi făcut, răspunse temnicerul. Şi nu numai atât. N-am învăţat multă carte, dar citesc ziarele şi ştiu ce reprezintă profesorul Salvador. Nu se poate ca un asemenea om să zacă în închisoare, împreună cu toţi vagabonzii şi tâlharii.

— Dacă nu mă înşel, preasavanţii mei prieteni, spuse zâmbind Salvador, m-au declarat nebun ca să mă poată interna la infirmerie.

— Infirmeria închisorii tot închisoare e, obiectă temnicerul. Chiar mai rău: în loc să fiţi între tâlhari veţi fi între nebuni. Salvador, între nebuni! Nu, nu, asta nu trebuie să se întâmple!

Coborând vocea până la şoaptă, continuă:

— M-am gândit la toate. Nu degeaba mi-am trimis familia în munţi. Am să vă ajut să evadaţi şi apoi voi dispare şi eu. Numai nevoia m-a silit să vin aici, dar mi-e silă de această muncă. Pe mine n-o să mă găsească, iar dumneavoastră… Veţi părăsi această ţară blestemată, cârmuita de popi şi negustori. Am vrut să vă mai spun ceva, continuă el după o scurtă ezitare. Voi divulga acum un secret de serviciu, un secret de stat…

— Nu te pune nimeni s-o faci, îl întrerupse Salvador.

— Da, dar… n-aş putea niciodată… nu pot să execut îngrozitorul ordin ce mi s-a dat. Toată viaţa m-ar chinui conştiinţa. Iar dacă voi divulga acest secret, voi fi cu cugetul împăcat. Aţi făcut atâta pentru mine, iar ei… Nu datorez nimic superiorilor, şi… apoi… mă pun să săvârşesc o crimă.

— Până aici au ajuns? întrebă Salvador.

— Da. Am aflat că Ichtyandro nu va fi predat nici lui Baltazar, nici tutorelui său Zurita. Cu toate că acesta are documentul la mână şi deşi a împărţit şperţuri grase, tot nu-l va primi pentru că… ei au hotărât să-l ucidă pe Ichtyandro.

Salvador tresări uşor.

— Aşa stau lucrurile? spune mai departe!

— Da, să-l ucidă pe Ichtyandro! Cel mai mult a stăruit episcopul, deşi n-a pronunţat niciodată acest cuvânt. Mi-au dat otravă, cred că e cianură de potasiu. La noapte ar urma s-o pun în cada lui Ichtyandro. Medicul închisorii a fost şi el cumpărat. Va constata că Ichtyandro a murit din cauza operaţiei prin care l-aţi transformat într-un om-amfibie. Dacă nu voi executa ordinul, mă aşteaptă o grea pedeapsă. Or, am familie… Dacă îl execut, mă vor ucide şi pe mine şi nimeni nu va afla nimic. Ei mă au la mina. Am călcat odată, în trecut, legea… N-a fost o faptă gravă… Mai mult un accident… Oricum, am hotărât să fug şi am pregătit totul. Dar nu pot, nu vreau să-l omor pe Ichtyandro. Iar ca să vă salvez pe amândoi, pe dumneavoastră şi pe Ichtyandro, ar fi greu, aproape imposibil, într-un timp atât de scurt. Dar pe dumneavoastră singur pot să vă salvez. M-am gândit la toate. Mi-e milă de Ichtyandro, dar viaţa dumneavoastră e mai preţioasă. Aţi putea crea prin măiestria dumneavoastră un alt Ichtyandro, dar nimeni în toată lumea n-ar putea crea un alt Salvador.

Doctorul se apropie de temnicer, îi strânse mâna şi-i spuse:

— Îţi mulţumesc, dar pentru mine nu pot accepta acest sacrificiu. Ai putea fi prins şi judecat.

— Nu e niciun sacrificiu! Totul e bine chibzuit.

— Aşteaptă. Nu pot accepta pentru mine acest sacrificiu. Dar dacă îl salvezi pe Ichtyandro, faci pentru mine mult mai mult chiar decât a mă elibera. Sunt sănătos, voinic şi oriunde aş fi voi găsi prieteni, care să mă ajute să-mi recapăt libertatea. Ichtyandro, însă, trebuie scos de aici fără nicio zăbavă.

— Dorinţa dumneavoastră e ordin pentru mine, spuse temnicerul.

După plecarea acestuia, Salvador murmură zâmbind:

— E mai bine aşa. Să nu revină nimănui mărul discordiei.

Salvador se plimbă puţin prin celulă, şoptind: Bietul băiat! Se aşeză apoi la masă, aşternu câteva cuvinte pe o foaie de hârtie, se apropie de uşă şi bătu.

— Chemaţi-l pe temnicerul şef. Când acesta veni, Salvador îi spuse:

— Mai am o rugăminte. N-ai putea să-mi aranjezi o întrevedere cu Ichtyandro? Pentru ultima oară!

— Nimic mai simplu. Din superiori nu-i nimeni aici. Toată închisoarea a rămas în grija noastră.

— Foarte bine. Şi mai am o rugăminte.

— Sunt la dispoziţia dumneavoastră.

— Redându-i lui Ichtyandro libertatea, vei face foarte mult pentru mine…

— Dar dumneavoastră, domnule profesor, mi-aţi făcut un bine atât de mare…

— … Fie, să admitem că suntem chit, îl întrerupse Salvador. Totuşi, pot şi vreau să-ţi ajut familia. Iată aici un bilet. Pe el scrie o adresă şi o singură literă: „S” — adică Salvador. Te vei duce la această adresă. E o persoană de încredere. Dacă va trebui să stai ascuns un timp, dacă vei avea nevoie de bani…

— Dar…

— Niciun „dar”. Du-mă mai repede la Ichtyandro. Tânărul se miră foarte mult, când Salvador apăru iar în celula lui. Niciodată nu-l văzuse Ichtyandro atât de trist, atât de duios.

— Ichtyandro, fiul meu, începu Salvador, va trebui să ne despărţim mai repede decât crezusem şi, poate, pentru mult timp. Sunt foarte neliniştit pentru soarta ta. Te ameninţă mii de primejdii… Dacă ai rămâne aici, ai putea pieri sau, în cel mai bun caz, ai deveni prizonierul lui Zurita sau al vreunui alt tâlhar ca dânsul.

— Dar tu, tată?

— Judecătorii mă vor condamna fără îndoială şi mă vor arunca în închisoare, unde voi rămâne probabil vreo doi ani, sau poate mai mult. În timpul acesta vreau să te ştiu în siguranţă, cât mai departe de aici… Cunosc un asemenea loc, dar este tocmai de cealaltă parte a Americii de Sud, la vest, în Oceanul cel Mare, pe o insulă din Tuamotu sau, cum i se mai spune, Arhipelagul de Jos. Nu-ţi va fi uşor să ajungi până acolo, dar toate primejdiile pe care va trebui să le înfrunţi nu se compară cu acele care te ameninţă aici, acasă, în golful La Plata. Îţi va fi mai uşor să ajungi până acolo şi să găseşti aceste insule, decât să eviţi aici plasele şi cursele perfidului duşman.

Ce itinerariu să-ţi recomand? Ai putea porni într-acolo, spre vest, ocolind America de Sud dinspre miazănoapte sau dinspre miazăzi. Amândouă drumurile au părţile lor bune şi părţile lor rele. Drumul pe la nord este puţin mai lung. Pe lângă aceasta, dacă te-ai hotărât pentru el, ar trebui să înoţi din Oceanul Atlantic în cel Pacific, străbătând Canalul Panama, ceea ce este foarte primejdios: ai putea fi prins, mai ales în ecluze sau — la cea mai mică neatenţie — te-ar putea strivi o navă. Canalul nu este prea larg şi nici prea adânc: lăţimea maximă e de 91 de metri, adâncimea este de 12 metri şi jumătate, iar transatlanticele moderne de mare pescaj ating aproape fundul cu chila.

În schimb ai înota tot timpul în ape calde şi pe căi umblate. De la Canalul Panama pornesc spre vest trei mari drumuri oceanice: două spre Noua

Zeelandă şi unul spre insulele Fiji, şi mai departe. Dacă ai alege drumul din mijloc, observând pe unde merg vapoarele, sau poate agăţându-te chiar de ele, ai ajunge aproape la ţinta călătoriei. În tot cazul, amândouă căile ce duc spre Noua Zeelandă cuprind zona arhipelagului Tuamotu. N-ai avea decât să urci ceva mai spre nord.

Drumul ce trece pe la extremitatea sudică e mai scurt, în schimb vei fi nevoit să înoţi în apele reci de la miazăzi, la hotarul gheţurilor plutitoare, mai ales dacă vei ocoli Capul Horn din Ţara de Foc — extremitatea cea mai sudică a Americii de Sud. Strâmtoarea Magelan este foarte agitată. Pentru tine ea nu prezintă fireşte un pericol atât de mare ca pentru corăbii şi vapoare, dar totuşi este destul de primejdios. Strâmtoarea a fost un adevărat cimitir pentru vasele cu pânze. La est– e largă, iar la vest — îngustă, plină de stânci şi insuliţe. Vânturi năprasnice ce bat dinspre apus mâna apele spre răsărit, şi va trebui să le înfrunţi. Aceste vârtejuri te ar putea strivi chiar şi sub apă.

De aceea te sfătuiesc să alegi calea mai lungă şi să ocoleşti mai bine Capul Horn, decât să treci prin strâmtoarea Magelan. Apa oceanului se răceşte încetul cu încetul şi sper că te vei obişnui treptat cu schimbarea temperaturii, iar sănătatea ta nu va avea de suferit. De hrană nu va trebui să te îngrijeşti, căci o vei avea mereu la îndemână, ca şi apa de altfel. Te-ai obişnuit de mic copil să bei apa de mare, fără să-ţi strice.

Îţi va fi oarecum mai greu să găseşti drumul de la Capul Horn spre arhipelagul Tuamotu, decât dacă ai fi traversat Canalul Panama. De la Capul Horn nu pornesc spre miazănoapte drumuri largi, oceanice pe care să circule multe vapoare. Am să-ţi indic cu precizie longitudinea şi latitudinea; le vei putea calcula cu ajutorul instrumentelor speciale pe care le-am comandat anume pentru tine. Dar nu-ţi va fi chiar atât de uşor să duci cu ţine aceste instrumente, ele îţi vor îngreuna şi stingheri mişcările…

— Am să-l iau pe Leading cu mine. El va căra toată povara. Şi apoi, cum m-aş putea despărţi de el? Cred că-i e tare dor de mine.

— Nu se ştie cui îi este mai mult dor, spuse zâmbind Salvador: lui de tine sau ţie de el. Îl iei aşadar pe Leading. Perfect. Vei ajunge deci la arhipelagul Tuamotu. Aci, va trebui să găseşti o insulă izolată, de mărgean. Iată cum ai s-o recunoşti: pe insulă se înalţă un stâlp în vârf cu o giruetă — un peşte mare. E uşor să ţii minte. Se prea poate să treacă o lună, două sau chiar trei până ai să găseşti această insulă, dar nu-i nicio nenorocire:

Acolo e apa caldă, iar stridii ai să găseşti câte vrei.

Salvador îl obişnuise pe Ichtyandro să asculte cu răbdare fără să întrerupă. Dar când doctorul ajunse aici cu explicaţiile, Ichtyandro nu-şi putu stăpâni curiozitatea:

— Şi ce-am să găsesc pe această insulă cu giruetă în formă de peşte?

— Prieteni credincioşi, care te vor înconjura cu grijă şi dragoste, răspunse Salvador. Acolo trăieşte vechiul meu prieten, savantul francez Armand Villebois, oceanograf celebru. Ne-am cunoscut şi ne-am împrietenit cu mulţi ani în urmă, pe când mă aflam în Europa. Armand Villebois e un om extrem de interesant, dar acum n-am timp să-ţi vorbesc despre el. Nădăjduiesc că ai să-ţi dai tu singur seama ce fel de om e. O să-ţi povestească fără îndoială ce l-a făcut să se retragă pe acea insulă singuratică de mărgean, pierdută în Oceanul Pacific. Dar el nu este singur. El trăieşte pe această insulă împreună cu soţia lui, o femeie simpatică, cu mult suflet, şi cu copiii lor, un băiat şi o fată, născută chiar acolo. Fata trebuie să aibă vreo 17 ani, iar băiatul, vreo 25.

Ei te cunosc din scrisorile mele şi sunt încredinţat că te vor primi cu drag în familia lor… Şi după o scurtă ezitare: Se înţelege că acum vei fi nevoit să-ţi petreci mai tot timpul în apă. Vei putea însă ieşi zilnic pentru câteva ore, ca să te întâlneşti şi să vorbeşti cu prietenii tăi. Se prea poate că te refaci şi atunci vei putea să rămâi pe uscat tot atât de mult cât şi în apă.

Armand Villebois va fi pentru tine ca un al doilea tată, iar tu îi vei fi un ajutor nepreţuit în cercetările sale ştiinţifice, în domeniul oceanografiei. Ceea ce ştii despre ocean şi locuitorii săi este de ajuns pentru zece profesori. Salvador zâmbi. Caraghioşii de experţi îţi puneau la proces întrebări după tipic: în ce an, zi şi lună suntem. N-ai putut să răspunzi, numai pentru că toate acestea nu te interesează deloc. Dacă te-ar fi întrebat despre curenţii submarini sau, să spunem, despre temperatură apei, despre salinitatea în golful La Plata şi prin împrejurimile sale, din răspunsurile pe care le-ai fi dat s-ar putea alcătui un tratat întreg. Vei afla însă mult mai multe şi îţi vei putea împărtăşi cunoştinţele celorlalţi oameni, dacă explorările tale submarine vor fi călăuzite de un savant atât de eminent şi cu atâta experienţă ca Armand Villebois. Sunt convins că voi amândoi veţi da un studiu în domeniul oceanografiei, care va face epocă în dezvoltarea acestei ştiinţe şi vâlvă în întreaga lume. Iar numele tău va sta alături de numele lui Villebois — îl cunosc bine, va stărui asupra acestui lucru. Te vei pune în slujba ştiinţei şi prin aceasta vei fi de folos întregii omeniri.

Dacă însă vei rămâne aici, vei fi silit să slujeşti interesele josnice ale unor indivizi ignoranţi şi lacomi. Sunt încredinţat că în apele curate şi străvezii ale atolului şi în familia Iui Armând Villebois vei găsi refugiu şi fericire.

Şi acum, încă un sfat. Îndată ce vei ajunge în ocean, ceea ce se poate întâmpla chiar la noapte, înoată direct spre casă prin tunelul subteran —

(acasă nu-i decât credinciosul nostru Jim) — ia-ţi instrumentele de navigaţie, cuţitul şi celelalte, caută-l pe Leading şi pleacă la drum înainte ca soarele să se înalţe deasupra oceanului. Adio, Ichtyandro! Nu, la revedere!

Şi pentru prima oară în viaţă, Salvador îl îmbrăţişa pe Ichtyandro şi-l sărută cu drag. Apoi îl bătu zâmbind pe umăr.

— Un flăcău ca tine nu se pierde nicăieri. Cu aceste cuvinte ieşi repede.

EVADAREA

Olsen abia se întorsese de la fabrica de nasturi unde lucra şi stătea la masă. Deodată, cineva bătu în uşă.

— Cine e? strigă Olsen, nemulţumit că e deranjat. Uşa se deschise şi în cameră intră Guttiere.

— Guttiere! Tu? De unde vii? exclamă Olsen uimit şi totodată bucuros, ridicându-se de pe scaun.

— Bună ziua, Olsen, spuse Guttiere. Stai şi mănâncă. Şi rezemându-se de uşcior, continuă:

— Nu mai pot trăi cu bărbatul meu şi cu mama lui. Zurita… a îndrăznit să mă lovească. Am plecat de la el. L-am părăsit pentru totdeauna, Olsen.

La această noutate, Olsen lăsă mâncarea.

— Ce veste neaşteptată! exclamă el. Stai jos. Abia te ţii pe picioare. Dar parcă tu spuneai: „Ce Dumnezeu a unit, omul nu trebuie să desfacă”. Zici să nu mai vorbim despre asta? Cu atât mai bine. Mă bucură. Te-ai întors la tatăl tău?

— Tata nu ştie nimic. Şi apoi, Zurita ar fi venit acolo şi m-ar fi luat acasă. M-a găzduit o prietenă.

— Şi… ce-ai de gând să faci?

— Am să intru la fabrică. Am venit chiar să te rog să-mi găseşti ceva de lucru acolo… indiferent ce.

Olsen clătină îngrijorat din cap:

— Acum e foarte greu să găseşti de lucru. Totuşi eu am să încerc, fireşte. Şi după o clipă de gândire: Dar ce va zice bărbatul tău de toate acestea?

— Nici nu vreau să ştiu de el.

— Dar el va dori să ştie unde este nevasta lui, spuse Olsen zâmbind. Şi apoi să nu uiţi că te afli în Argentina. Zurita te va găsi până la urmă şi atunci… ştii prea bine că nu-ţi va da pace. Legea şi opinia publică sunt de partea lui.

Guttiere rămase pe gânduri. Deodată spuse cu hotărâre:

— Dacă-i aşa, am să plec în Canada sau în Alaska…

— … în Groelanda, la Polul Nord! o întrerupse Olsen, şi continuă pe un ton mai serios: O să ne mai gândim noi la asta. Aici e primejdios să rămâi. Şi pe mine, de mult mă bate gândul să plec. Cine m-a pus să vin aici, în America Latină? Aici se dă încă prea multă ascultare popilor. Păcat că n-am reuşit să fugim atunci. Dar Zurita te-a răpit, iar biletele şi banii noştri s-au dus… Cred că acum n-ai bani să-ţi plăteşti călătoria cu vaporul în Europa. De altfel nici eu n-am. Dar nu e neapărat nevoie să plecăm direct în Europa. Dacă vom ajunge însă, zic „vom ajunge”, pentru că nu te voi părăsi până ce nu vei fi în afară de orice primejdie — dacă vom ajunge în statul vecin Paraguai, sau mai bine în Brazilia, lui Zurita nu-i va mai fi atât de uşor să te găsească şi vom avea tot timpul să ne pregătim de plecarea în Statele Unite sau chiar în Europa… Ştii că doctorul Salvador e la închisoare, împreună cu Ichtyandro?

— Ichtyandro? L-au găsit? De ce la închisoare? L-aş putea vedea? Îl copleşi Guttiere cu întrebările pe Olsen.

— Da, Ichtyandro e la închisoare şi ar putea să devină iarăşi sclavul lui Zurita. Stupid proces şi absurde învinuiri au fost aduse lui Salvador şi lui Ichtyandro.

— E groaznic! Şi nu poate fi salvat?

— Am încercat tot timpul s-o fac, dar degeaba. Iată însă că pe neaşteptate temnicerul şef în persoană s-a oferit să mă ajute. La noapte urmează să-i redăm lui Ichtyandro libertatea. Chiar acum am primit două bilete: unul de la Salvador, iar celălalt de la temnicerul şef.

— Vreau să-l văd pe Ichtyandro, spuse Guttiere. Pot veni cu tine?

Olsen se gândi şi răspunse:

— Cred că nu. Şi pentru tine ar fi mai bine să nu-l mai vezi.

— Dar de ce?

— Pentru că Ichtyandro e bolnav. Dar, deşi bolnav ca om, e sănătos ca peşte.

— Nu pricep.

— Ichtyandro nu mai poate trăi pe uscat. Ce se va întâmpla dacă o să te revadă? I-ar fi foarte greu, şi poate nici pentru tine n-ar fi uşor. Ichtyandro va dori să se întâlnească cu tine, iar viaţa pe uscat i-ar fi fatală…

Guttiere plecă trist capul.

— Cred că ai dreptate… spuse ea după o scurtă gândire.

— Între el şi restul omenirii s-a ridicat o barieră de netrecut: oceanul. Ichtyandro e condamnat. De acum încolo numai în apă poate trăi.

— Dar cum se va simţi acolo? Singur, pe întinderile nesfârşite ale oceanului? Un om între peşti şi monştri marini?

— S-a simţit fericit în lumea lui submarină, până ce…

Guttiere roşi.

— Acum nu va mai fi atât de fericit…

— Încetează, Olsen, spuse cu glas trist Guttiere.

— … Dar timpul lecuieşte toate rănile. Poate că-şi va recăpăta chiar liniştea pierdută. Şi aşa va trăi, între peşti şi monştri marini. Şi dacă nu-l va sfâşia un rechin, va ajunge până la adânci bătrâneţi… Iar moartea e pretutindeni aceeaşi…

Umbrele serii se adânceau. În cameră se făcuse aproape întuneric.

— E timpul să plec, zise Olsen, ridicându-se. Guttiere se ridică şi ea.

— Poate aş putea să-l văd de departe? întrebă ea.

— Desigur, dacă nu-ţi vei trăda prezenţa.

— Asta ţi-o făgăduiesc.

Se întunecase de-a binelea când Olsen, îmbrăcat ca un sacagiu, pătrunse pe poarta închisorii dinspre strada Coronel Dias[13].

— Încotro? îl apostrofă paznicul.

— Am adus „diavolului” apă de mare, răspunse Olsen, după cum îl dăscălise temnicerul şef.

Toţi paznicii ştiau că în închisoare se găseşte un deţinut neobişnuit — „diavolul mării” — care şade într-o cadă plină cu apă de mare, fiindcă nu suportă apa dulce. Din când în când apa din cadă trebuia schimbată şi ea era adusă cu un car, într-un butoi mare.

Olsen se apropie de clădirea închisorii, ocoli colţul, ajunse în dreptul bucătăriei şi se opri lângă intrarea personalului. Temnicerul pregătise totul. Paznicii postaţi de obicei în coridor şi la intrare fuseseră îndepărtaţi sub diferite pretexte. Însoţit de temnicer, Ichtyandro ieşi din închisoare, fără să-l oprească nimeni.

— Şi acum, bagă-te repede în butoi! spuse temnicerul.

Ichtyandro nu aşteptă să i se spună a doua oară.

— Mână!

Olsen pocni din hăţuri, ieşi din curtea închisorii şi o luă fără grabă pe Avenue de Alvar, pe lângă gara Ritero şi staţia de mărfuri.

În urma căruţei se vedea mai încolo silueta unei femei.

Se făcuse noapte, când Olsen ieşi din oraş. Drumul trecea chiar pe ţărm. Vântul bătea din ce în ce mai tare. Valurile se rostogoleau pe mal, zdrobindu-se cu zgomot de stânci.

Olsen privi în jur. Pe drum nu se vedea nimeni. Numai în depărtare străluceau farurile unui automobil care venea în mare viteză. „Să treacă maşina”.

Automobilul trecu ca un fulger în sunetul claxonului şi în lumina orbitoare a farurilor şi dispăru pe drumul ce ducea spre oraş.

— E momentul! Olsen întoarse capul şi-i făcu semn Guttierei să se ascundă îndărătul pietrelor. Apoi ciocăni în butoi şi strigă: Am sosit! Ieşi de acolo!

Din butoi se ivi un cap.

Ichtyandro se uită în jur, apoi ieşi repede şi sări pe pământ.

— Îţi mulţumesc, Olsen! zise tânărul, strângând tare cu palma-i umedă mâna uriaşului.

Ichtyandro gâfâia ca într-un acces de astmă.

— N-ai pentru ce! Rămâi cu bine! Fii cu multă băgare de seamă! Să nu te apropii de ţărm. Fereşte-te de oameni ca să nu ajungi din nou prizonier.

Nici chiar Olsen nu ştia ce instrucţiuni primise Ichtyandro de la Salvador.

— Da, da, făcu gâfâind Ichtyandro. Am să plec departe de aici, unde se află insulele de mărgean. Acolo e multă linişte şi nu trece niciun vas. Îţi mulţumesc, Olsen! Tânărul alergă spre apă.

Dădu să se arunce în valuri, când deodată se întoarse şi strigă:

— Olsen, Olsen! Dacă ai s-o vezi vreodată pe Guttiere transmite-i salutări de la mine şi spune-i că n-am s-o uit niciodată!

Tânărul se aruncă în apă strigând:

— Adio, Guttiere!

— Adio, Ichtyandro! răspunse încet Guttiere, ascunsă după grămada de pietre.

Vântul bătea atât de năprasnic, încât aproape nu te puteai ţine în picioare. Oceanul era zbuciumat, foşnea nisipul, pietrele se rostogoleau cu zgomot.

O mână strânse braţul Guttierei.

— Să mergem, Guttiere! îi spuse cu duioşie Olsen. O conduse până la drum.

Guttiere mai întoarse o dată capul, să privească oceanul şi, sprijinindu-se de braţul lui Olsen porni spre oraş.

După ce îşi împlini pedeapsa, Salvador se întoarse acasă unde se consacră din nou activităţii ştiinţifice. Totodată se pregătea pentru o lungă călătorie.

Cristo rămase mai departe în serviciul său.

Zurita îşi cumpărase o goeletă nouă şi acum căuta perle în golful Californiei. Deşi n-a ajuns omul cel mai bogat din America, totuşi nu se poate plânge de soarta lui. Vârfurile mustăţilor sale arată, asemenea acelor unui barometru, timp frumos.

*

Guttiere divorţă de bărbatul ei şi se căsători cu Olsen. Ei s-au stabilit la New York şi lucrează amândoi la o fabrică de conserve. Pe coasta golfului La Plata nimeni nu-şi mai aminteşte de „diavolul mării”.

Doar uneori în nopţile înăbuşitoare, când în linişte se aude vreun sunet bizar, pescarii bătrâni spun celor tineri:

— Aşa trâmbiţa din scoică „diavolul mării”. Şi povestesc despre el legende.

Un singur om din Buenos-Aires nu l-a uitat pe Ichtyandro.

Nu e puşti în oraş să nu-l cunoască pe bătrânul cerşetor indian, aproape nebun.

— Iată, vine tatăl „diavolului mării”!

Dar indianul nu dă nicio atenţie ştrengarilor.

De câte ori întâlneşte un spaniol, bătrânul se întoarce, scuipă în urma lui şi murmură blesteme.

Dar poliţia îl lasă în pace pe bătrânul Baltazar. Nu-i un nebun furios şi nu face nimănui vreun rău.

Numai când oceanul e răscolit de furtună, bătrânul indian devine foarte agitat.

Porneşte grăbit spre ţărm şi, riscând să fie luat de valuri, se suie pe bolovanii grămădiţi acolo şi strigă, strigă zi şi noapte, până se potoleşte furtuna:

— Ichtyandro! Ichtyandro, fiul meu! Dar oceanul îşi păstrează taina.

SFÂRŞIT

CAPUL PROFESORULUI DOWELL

Traducere: Tamara Moraru
EDITURA LITERA
CHIŞINĂU
1997

Dedic această carte soţiei mele, Margarita Beleaeva

PRIMA ÎNTÂLNIRE

— Ia loc, te rog.

Marie Laurent se aşează în fotoliul adânc de piele.

În timp ce profesorul Kern, desfăcând plicul, se apucă să citească scrisoarea, ea aruncă o privire fugitivă în jur.

Ce cameră sumbră! În schimb aici poţi lucra în linişte: nimic nu-ţi distrage atenţia. Lampa cu abajur luminează doar masa de scris, doldora de cărţi, manuscrise şi corecturi. Mobila grea din lemn de mahon abea se desluşeşte în umbră. Tapetele de culoare închisă par nişte draperii negre. În semiobscuritate licăresc doar titlurile aurii ale cărţilor din dulapurile masive. Pendulul lung al ceasornicului străvechi din perete se leagănă regulat şi lin.

Laurent se uită la Kern şi zâmbi fără voie: profesorul se potrivea de minune cu stilul cabinetului. Greoi şi ursuz, sculptat parcă şi el din mahon, părea un detaliu din mobilă. Ochelarii mari în ramă de baga semănau cu două cadrane, iar ochii de culoarea oţelului se mişcau ca nişte penduluri trecând de la un rând la altul al scrisorii. Nasul dreptunghiular, tăietura dreaptă a ochilor şi a gurii şi bărbia pătrată proeminentă dădeau feţei expresia unei măşti decorative stilizate, creată de mâna unui sculptor cubist.

„Asemenea mască s-ar potrivi pe un cămin”, se gândi Laurent.

— Colegul Sabatier mi-a vorbit de dumneata. Da, am într-adevăr nevoie de un asistent. Eşti medic? Perfect. Patruzeci de franci pe zi. Salariul o dată pe săptămână. Dejun, prânz. Dar cu o singură condiţie…

Profesorul ciocăni uşor cu degetu-i osos în masă şi întrebă pe neaşteptate:

— Dumneata ştii să-ţi ţii gura? Toate femeile sunt vorbăreţe. Dumneata eşti femeie, ceea ce deja e rău. Eşti frumoasă, iar asta e şi mai rău.

— Dar ce legătură?…

— Cea mai directă. O femeie frumoasă e de două ori femeie. Deci are de două ori mai multe cusururi pur feminine. Poţi avea un soţ, un prieten sau logodnic. Şi atunci toate tainele se duc dracului.

— Dar…

— Niciun „dar”! De la dumneata se cere să taci ca peştele. Trebuie să ţii sub tăcere tot ce vei vedea şi auzi aici. Accepţi condiţia asta? Ţin să te previn: nerespectarea ei va avea consecinţe foarte neplăcute pentru dumneata. Foarte neplăcute.

Laurent fu surprinsă şi intrigată în acelaşi timp…

— Accept, dacă toate acestea nu presupun…

— O crimă, vrei să spui? Poţi fi absolut liniştită. Nu te ameninţă niciun fel de răspundere… Cum stai cu nervii?

— Sunt sănătoasă…

Profesorul Kern dădu din cap.

— În familie n-aţi avut alcoolici, neurastenici, epileptici sau alienaţi?

— Nu.

Kern mai dădu o dată din cap.

Degetul său uscăţiv şi subţire apăsă butonul soneriei electrice.

Uşa se deschise fără zgomot.

În semiobscuritatea camerei apăru, ca pe un clişeu fotografic pus la developat, mai întâi albuşul ochilor, apoi faţa lucioasă a unui negru. Părul corbiu şi costumul se contopeau cu draperia neagră a uşii.

— John! Arată-i domnişoarei Laurent laboratorul.

Negrul înclină capul, poftind-o astfel să-l urmeze, şi deschise uşa următoare.

Laurent păşi într-o cameră cufundată în beznă.

Întrerupătorul pocni şi lumina puternică a patru globuri mari mate inundă odaia. Laurent închise ochii fără voie. După semiobscuritatea din cabinet, albeaţa pereţilor o orbea… Licăreau geamurile dulapurilor cu o mulţime de instrumente chirurgicale sclipitoare. Aparate de oţel şi aluminiu de care Laurent nu mai văzuse se distingeau prin strălucirea lor rece. Reflexe gălbui de lumină jucau pe detaliile de aramă lustruită. Tuburi, spirale, retorte, cilindre de sticlă… Sticlă, cauciuc, metal…

În mijlocul camerei era instalată o masă mare de disecţie. Alături de masă — o lădiţă de sticlă; în ea pulsa o inimă omenească. Inima era legată prin tuburi de nişte baloane.

Laurent întoarse capul şi pe neaşteptate zări ceva ce o făcu să se cutremure ca după un şoc electric.

La ea se uita ţintă un cap de om — un cap fără corp.

Capul era fixat pe o placă pătrată de sticlă, susţinută de patru picioruşe înalte şi lucitoare de metal. De la arterele şi vinele retezate porneau tuburi care, trecând prin găurile făcute în sticlă, se uneau câte două şi duceau la baloane. Un tub ceva mai gros ieşea din gât şi comunica cu un cilindru enorm. Cilindrul şi baloanele erau prevăzute cu robinete, manometre şi o mulţime de alte aparate, de care Laurent nu mai văzuse încă.

Capul privea la Laurent atent şi mâhnit, clipind din pleoape. Nu încăpea nicio îndoială: capul despărţit de trup trăia o viaţă independentă şi conştientă.

Deşi zguduită la culme, Laurent observă totuşi că acest cap seamănă uimitor cu capul unui savant chirurg ilustru, mort de curând, cu capul profesorului Dowell, vestit prin experienţele sale de readucere la viaţă a unor organe extirpate de la cadavre proaspete. Laurent asistase nu o dată la strălucitele lui conferinţe publice şi îşi amintea perfect fruntea aceasta înaltă, profilul caracteristic, părul des şi buclat, de culoarea paiului copt, argintat de bruma anilor, ochii albaştri… Da, era capul profesorului Dowell. Numai buzele şi nasul i se subţiaseră, tâmplele şi obrajii i se supseseră, ochii i se înfundaseră mai mult în orbite, iar pielea căpătase o nuanţă galbenă-cafenie de mumie. Însă căutătura îi era vie, gânditoare.

Laurent ca fascinată nu-şi putea rupe privirea de la ochii aceştia albaştri.

Capul îşi mişcă buzele, dar nu se auzi niciun sunet.

Asta însemna deja prea mult pentru nervii fetei. Laurent era cât pe ce să leşine. Negrul îi întinse mâna şi o scoase din laborator.

— Înfiorător, înfiorător… murmură Laurent, căzând într-un fotoliu.

Profesorul Kern răpăi tăcut cu degetele în masă.

— Spuneţi-mi, acesta nu e cumva capul…

— Profesorului Dowell? Da, e capul lui. Capul lui Dowell, mult stimatului meu confrate mort, pe care eu l-am readus la viaţă. Din păcate, am putut reînvia numai capul. Nu poţi face totul dintr-o dată. Sărmanul Dowell suferea de o boală incurabilă deocamdată. Înainte de moarte el şi-a exprimat dorinţa ca după deces cadavrul său să fie supus experienţelor ştiinţifice, pe care le elaborasem împreună. „Toată viaţa mi-am închinat-o ştiinţei. Vreau ca şi moartea mea să-i slujească ei. Prefer ca în cadavrul meu să scormonească nu viermii, ci un prieten savant”. Iată testamentul ce şi l-a făcut profesorul Dowell. Şi eu am căpătat corpul lui neînsufleţit. Am reuşit să-i reînviu nu numai inima, ci şi raţiunea, să-i reînvii „sufletul”, dacă-i să vorbim cu limba gloatei. Ce-i aici înfiorător? Până acum oamenii socoteau că înfiorătoare este moartea. Parcă învierea din morţi nu e visul de secole al omenirii?

— Prefer moartea unei asemenea învieri.

Profesorul Kern făcu un gest vag cu mâna.

— Da, există anumite inconvenienţe pentru cel înviat. Sărmanul Dowell s-ar fi simţit penibil să se arate publicului în asemenea stare… incomplctă. Iată de ce ţinem în taină experienţa aceasta. Zic „ţinem”, pentru că e şi dorinţa lui Dowell. Afară de asta, experienţa nu e terminată.

— Dar cum a putut profesorul Dowell, mai bine zic capul profesorului, să-şi exprime această dorinţă? Capul poate vorbi?

O clipă profesorul Kern păru încurcat.

— Nu… capul profesorului Dowell nu vorbeşte. Dar el aude, înţelege şi chiar răspunde cu mimica feţei…

Şi ca să schimbe tema discuţiei, profesorul Kern întrebă:

— Aşadar, primeşti propunerea mea? Foarte bine. Te aştept mâine dimineaţă la ora nouă. Dar ţine minte: tăcere şi încă o dată tăcere.

TAINA ROBINETULUI INTERZIS

Marie Laurent n-avusese parte de o viaţă uşoară. Avea doar şaptesprezece ani, când îi muri tatăl. Pe umerii ei rămăsese grija pentru mama bolnavă. Micile economii moştenite după moartea tatei se topiră curând. Marie se văzu nevoită să îmbine învăţătura cu munca, pentru a-şi întreţine familia. Câţiva ani lucrase corector de noapte la un ziar. Căpătând diploma de medic, căută zadarnic un loc vacant. I se propusese să plece în Noua Guinee, unde bântuiau frigurile galbene. Dar Marie nu putea să-şi ducă acolo mama bolnavă şi nici nu vroia să se despartă de ea. Propunerea profesorului Kern fu pentru ea o ieşire din situaţie.

Deşi lucrul ce urma să-l facă i se păruse straniu, ea acceptă aproape fără nicio şovăire.

Laurent nu ştia că înainte de a o chema, Kern se interesase amănunţit de ea.

Trecuseră două săptămâni de când lucra la Kern. Obligaţiile ei nu erau complicate. În decursul zilei trebuia să ia seama de starea aparatelor, ce întreţineau viaţa capului. Noaptea o înlocuia John.

Profesorul Kern îi explicase cum să mânuiască robinetele baloanelor. Arătându-i un cilindru mare, care printr-un tub gros comunica cu gâtul capului, Kern îi interzise cu asprime să deschidă robinetul cilindrului.

— Dacă vei deschide robinetul, capul va muri imediat. Cândva o să-ţi explic tot sistemul de alimentare a capului şi misiunea acestui robinet. Deocamdată însă e de ajuns să ştii cum se mânuiesc aparatele.

Însă Kern nu se grăbea cu explicaţiile promise.

Într-o nară a nasului era băgat adânc un termometru micuţ. La ore anumite Laurent trebuia să-l scoată şi să înregistreze temperatura. Cu termometre şi manometre erau înzestrate şi baloanele. Laurent lua seama de temperatura lichidelor şi presiunii din baloane. Aparatele bine reglate nu-i provocau necazuri şi funcţionau cu precizia unui ceasornic. Un aparat extrem de sensibil, instalat la tâmpla capului, înregistra pulsaţiile pe o bandă de hârtie. La fiecare douăzeci şi patru de ore banda era schimbată. Conţinutul baloanelor se completa în lipsa domnişoarei Laurent, până la venirea ei.

Încetul cu încetul Marie se obişnui cu capul şi chiar se împrieteni cu el.

Când Laurent intra dimineaţa în laborator cu obrajii îmbujoraţi de mers şi aer curat, capul îi zâmbea uşor şi pleoapele îi tresăreau în semn de bun venit.

Capul nu putea vorbi. Însă curând între el şi Laurent se stabili un semn convenţional, deşi destul de primitiv. Când capul lăsa pleoapele în jos, însemna „da", dacă le ridica în sus, însemna „nu". Întrucâtva ajutau şi buzele ce se mişcau fără glas.

— Cum vă simţiţi astăzi? întrebă Laurent.

Capul surâse cu „o umbră de zâmbet" şi lăsă pleoapele în jos: „Mulţumesc, bine".

— Cum aţi dormit?

Aceeaşi mimică.

În timp ce punea întrebări, Laurent îşi îndeplinea cu îndemânare obligaţiile sale de dimineaţă. Controlă aparatele, temperatura, pulsul. Făcu însemnările cuvenite în jurnal. Apoi spălă cu multă atenţie faţa cu un burete muiat în apă cu spirt, îi şterse urechile cu un tampon de vată sterilizată. Înlătură o bucăţică de vată rămasă pe gene. Îi spălă ochii, urechile, nasul, gura, pentru aceasta în gură şi în nas se introduceau tuburi speciale. Îi aranjă părul.

Mâinile ei se atingeau iute şi cu îndemânare de cap. Pe faţa capului apăru o expresie de satisfacţie.

— Azi e o zi minunată, zise Laurent. Cerul e albastru-albastru. E ger şi aer curat, îţi vine să respiri cu tot pieptul. Uitaţi-vă ce frumos străluceşte soarele, de parc-ar fi primăvară.

Colţurile buzelor profesorului Dowell se lăsară în jos cu amărăciune. Ochii priviră mâhniţi la geam şi se opriră asupra domnişoarei Laurent.

Fata roşi stânjenită. Făptură sensibilă, ea evită instinctiv să vorbească despre lucruri inaccesibile pentru cap şi care i-ar fi amintit încă o dată de mizerabila lui existenţă.

Marie simţi o nespusă milă faţă de cap, ca o mamă faţă de un copil bicisnic, obidit de natură.

— Şi acum să ne apucăm de lucru, zise repede Laurent pentru a-şi repara greşeala.

În fiecare dimineaţă, până la venirea profesorului Kern, capul se ocupa cu cititul. Laurent aducea un maldăr de reviste şi cărţi de medicină recent apărute şi le răsfoia în faţa capului. Capul le privea şi, dând de articolul ce-l interesa, mişca din sprâncene. Laurent punea revista pe un pupitru, şi capul se adâncea în citire. Laurent îi urmărea privirea ochilor, obişnuită să ghicească ce rând anume citeşte, reuşind astfel să întoarcă pagina la timp.

Dacă era nevoie să noteze ceva pe câmp, capul făcea un semn, iar Laurent găsea rândurile cu degetul urmărind ochii capului şi bifând cu creionul pe marginea paginii.

Laurent nu pricepea de ce capul o pune să facă însemnări pe câmpuri, dar nu-l întreba, căci îşi dădea seama că nu va putea primi un răspuns satisfăcător cu ajutorul limbajului lor sărac de mimică.

Însă odată, trecând prin cabinetul profesorului Kern în lipsa acestuia, zări pe birou revistele cu însemnările făcute la cererea capului. Iar pe o filă de hârtie erau copiate de mâna profesorului Kern pasajele indicate. Asta o făcu pe Laurent să cadă pe gânduri.

Amintindu-şi acum de asta, Marie nu putu să nu-i pună o întrebare. Poate capul va reuşi să-i răspundă?

— Spuneţi-mi, de ce însemnăm unele pasaje din articolele ştiinţifice?

Pe faţa profesomlui Dowell apăru o expresie de nemulţumire şi nerăbdare. Capul se uită grăitor la Laurent, apoi la robinetul de la care ducea tubul spre gâtul capului, şi înălţă sprâncenele de două ori. Asta însemna rugăminte.

Laurent înţelese că profesorul vrea ca ea să deschidă robinetul interzis. Nu era pentru prima dată, când capul i se adresa cu această rugăminte. Însă Laurent îşi explica dorinţa capului în felul său: capul, probabil, vrea să scape de existenţa-i nefericită. Şi Laurent nu se hotăra să deschidă robinetul interzis. Nu vroia să fie vinovată de moartea capului, se temea şi de răspundere, şi că-şi va pierde postul.

— Nu, nu, răspunse Laurent îngrozită la rugămintea capului. Dacă voi deschide robinetul, veţi muri. Iar eu nu vreau, nu pot, n-am dreptul să vă omor.

Faţa capului se crispă de nerăbdare şi neputinţă.

El ridică energic ochii şi pleoapele de trei ori…

„Nu, nu, nu. Nu voi muri!” — aşa înţelese Laurent. Şi totuşi mai şovăia.

Capul începu să-şi mişte buzele mute şi domnişoarei Laurent i se păru că buzele încearcă să spună: „Deschide-l. Te implor, deschide-l.”

Curiozitatea fetei era aţâţată la culme. Simţea că aici se ascunde o taină.

În ochii capului se citea o tristeţe fără margini. Ochii rugau, implorau, cereau. Părea că toată puterea raţiunii omeneşti, toată încordarea voinţei se concentrase în privirea aceasta.

Laurent se decise.

Inima ei bătea cu putere, mâna îi tremura, când deschise încetişor robinetul.

Imediat din gâtul capului ce auzi un şuierat. Laurent auzi o voce slabă, surdă, dogită, tremurătoare şi siflantă, ca un gramofon stricat:

— Îţi mul-ţu-mesc…

Robinetul interzis lăsa să iasă aerul comprimat din cilindru. Trecând prin gâtul capului, aerul punea în mişcare coardele vocale şi capul căpăta posibilitatea să vorbească. Muşchii gâtului şi coardele vocale nu mai puteau funcţiona normal:

aerul trecea şuierând prin gât chiar şi când capul tăcea. Iar retezarea ramificaţiilor nervoase din regiunea gâtului a dereglat funcţionarea normală a muşchilor coardelor vocale şi a imprimat glasului un timbru înăbuşit, dogit, metalic.

Faţa capului exprima satisfacţie.

Însă în clipa asta se auziră paşi în cabinet şi zângănitul cheii în broască — uşa laboratorului se închidea întotdeauna din cabinet. Laurent abia avu timp să închidă robinetul. Şuieratul din gâtul capului încetă.

Intră profesorul Kern.

CAPUL VORBEŞTE

Din ziua când Laurent descoperise taina robinetului interzis, trecuse aproape o săptămână.

În acest răstimp între Laurent şi cap se stabiliră legături şi mai strânse de prietenie. În orele când profesorul Kern era plecat la Universitate sau la clinică, Laurent deschidea robinetul şi îndrepta spre gât un şuvoi mic de aer, în aşa fel, ca profesorul Dowell să poată articula şoapte desluşite. Şi Laurent vorbea încet. Se temea ca negrul să nu-i audă discutând.

Discuţiile acestea acţionau binefăcător asupra capului profesorului Dowell. Ochii lui deveniră mai vioi, şi chiar cutele de amărăciune dintre sprâncene se neteziră.

Capul vorbea mult şi cu plăcere, recompensându-se astfel pentru timpul când era silit să tacă.

Cu o noapte mai înainte Laurent văzuse în vis capul profesorului Dowell, şi, trezindu-se, se gândi: „Oare şi capul lui Dowell are vise?”

— Vise, şopti încet capul. Da, şi eu visez. Şi nu ştiu ce-mi aduc ele mai mult: amărăciune sau bucurie. În vis mă văd sănătos, plin de puteri şi mă trezesc şi mai nenorocit: oropsit şi fizic, şi moral. Doar eu sunt lipsit de tot ce are un om viu. Mi s-a lăsat doar posibilitatea de a cugeta. „Cuget, deci exist”, cită cu un surâs amar capul cuvintele filosofului Descartes. Exist…”

— Şi ce vedeţi în vis?

— Nu m-am văzut încă nicio dată în situaţia mea de acum. Mă văd întotdeana aşa cum am fost cândva… îmi văd rudele, prietenii… Nu demult mi-am văzut răposata soţie şi am retrăit cu ea primăvara dragostei noastre. Cândva Betty mă consultase ca pacientă: îşi scrântise piciorul pe când cobora din automobil. Prima noastră întâlnire a avut loc în cabinetul meu de primire. Ne-am plăcut de la prima vedere. După a patra vizită am întrebat-o dacă nu vrea să vadă fotografia de pe birou a miresei mele. „O să mă însor cu ea, dacă o să accepte”, am spus eu. Ea se apropie de masă şi văzu o oglinjoară. Se privi în ea, râse şi răspunse: „Eu cred… că nu va refuza”. Peste o săptămână era deja soţia mea. Scena aceasta am văzut-o nu demult în vis… Betty a murit aici, la Paris. Am venit încoace din America, ca chirurg în timpul războiului din Europa. Mi s-a propus o catedră şi am rămas să trăiesc în apropierea mormântului drag. Soţia mea a fost o femeie extraordinară…

Faţa capului se lumină de amintiri, dar se posomori pe dată.

— Ce departe au rămas vremurile acelea!

Capul se îngândură. Aerul şuiera încet prin gât.

— Noaptea trecută mi-am văzut în vis fiul. Ce mult aş vrea să-l mai văd o dată! Dar nu îndrăznesc să-l supun unei astfel de încercări… Pentru el sunt mort.

— E mare? Unde se află acum?

— Da, e mare. E de anii dumitale, ori poate ceva mai în vârstă. A terminat Universitatea. În momentul de faţă trebuie să fie în Anglia, la mătuşă-sa din partea mamei. Nu, ar fi mai bine să nu văd vise. Însă pe mine, continuă capul, mă fac să sufăr nu numai visele. Mă chinuiesc aievea şi senzaţii false. Oricât ar părea de straniu, dar uneori am senzaţia că-mi simt corpul. Pe neaşteptate mă cuprinde dorinţa să respir cu tot pieptul, să mă întind, să-mi desfac braţele, cum face un om ce-a stat prea mult în aceeaşi poziţie. Iar alteori simt o durere podagrică în piciorul stâng. Caraghios, nu-i aşa? Deşi, ca medic, dumneata poţi înţelege acest lucru. Durerea e atât de reală, încât fără să vreau las ochii în jos şi, bineînţeles, prin sticlă văd sub mine doar un spaţiu gol, doar lespezile de piatră ale pardoselii… Uneori am impresia că îndată o să mă apuce un acces de astmă, şi atunci sunt aproape mulţumit de „existenţa mea postumă”, care mă scuteşte cel puţin de această maladie… Toate astea nu sunt decât activitatea reflectorie a celulelor creierului, legate cândva de viaţa corpului…

— Înfiorător! exclamă Laurent.

— Da, e înfiorător… Cândva, când eram în viaţă, mi se părea că trăiesc numai cu forţa cugetului. Ştii dumneata, pe atunci aproape nu-mi sesizam corpul, fiind cufundat completamente în cercetări ştiinţifice. Acum însă, ca niciodată în viaţa mea, mă gândesc la aroma florilor, la fânul înmiresmat undeva la o margine de pădure, la plimbări lungi pe jos, la marea în talazuri… Nu mi-am pierdut simţul mirosului, al pipăitului şi alte simţăminte, dar sunt izolat cu totul de bogata lume a senzaţiilor. Mireasma fânului e plăcută în luncă, atunci când e legată de alte mii de senzaţii: şi de izul pădurii, şi de frumuseţea amurgului, şi de ciripitul păsărilor. Mirosurile artificiale nu mi le-ar putea înlocui pe cele naturale. Mirosul parfumului „Roza” în loc de trandafir? Asta m-ar satisface la fel de puţin, ca mirosul de pateu pe un flămând. Pierzându-mi corpul, eu am pierdut lumea — toată această lume imensă şi minunată a lucrurilor pe care nu le observam, lucruri pe care le poţi lua, pipăi şi în acelaşi timp să-ţi simţi corpul tău, pe tine însuţi. O, aş schimba cu plăcere existenţa mea himerică de acum pentru unica bucurie de a simţi în mână greutatea unui simplu bolovan! De-ai şti ce plăcere îmi face atingerea buretelui dimineaţa, când îmi speli faţa. Căci palpabilitatea e singura posibilitate de a mă simţi în lumea lucrurilor reale… Tot ce pot face singur, e să-mi ating buzele uscate cu vârful limbii…

În seara aceea Laurent se întoarse acasă desperată şi tulburată. Bătrâna ei mamă îi pregătise, ca de obicei, un ceai cu o gustare rece, dar Marie nu se atinse de sandviciuri, bău în grabă ceaiul cu lămâie şi se ridică pentru a se retrage în odaia sa. Ochii inteligenţi ai mamei o urmăreau.

— De ce eşti indispusă, Marie? o întrebă bătrâna. Poate ai neplăceri la serviciu?

— Nu, mamă, nu-i nimic, pur şi simplu am obosit şi mă doare capul… O să mă culc mai devreme şi o să-mi treacă.

Marie se schimbase mult de când intrase în serviciu. Devenise nervoasă, posacă. Mama şi fiica fuseseră întotdeauna prietene. Între ele nu existase niciun secret. Şi iată acum au apărut. Bătrâna Laurent simţea că fiică-sa ascunde ceva. La întrebările ei referitoare la serviciu, Marie răspundea scurt şi evaziv.

— Profesorul Kern are acasă o clinică pentru bolnavi ce prezintă un interes deosebit pentru medicină. Iar eu îi îngrijesc.

— Ce fel de bolnavi?

— Diferiţi. Sunt cazuri foarte grave… Marie se posomora şi schimba tema discuţiei.

Pe bătrână n-o satisfăceau asemenea răspunsuri. Şi ea începu să se intereseze pe ocolite, dar nu reuşi să afle mai mult decât ştia de la fiică-sa.

„Nu cumva e îndrăgostită de acest Kern fără nicio speranţă din partea lui?… se gândi bătrâna, dar tot atunci se contrazise: Nu, fiica ei nu şi-ar ascunde acest sentiment. Şi afară de asta, parcă Marie nu e drăguţă? Iar Kern nu-i însurat. Şi dacă Marie l-ar iubi, Kern cu siguranţă că n-ar rezista. Altă fată ca Marie nu găseşti în lumea întreagă. Nu, aici e cu totul altceva…” Şi bătrâna multă vreme nu putu să adoarmă, zvârcolindu-se pe pernele bine zbătute.

Nu dormea nici Marie. Stinsese lumina, ca maică-sa să creadă că adormise, şi acum şedea pe marginea patului cu ochii larg deschişi, îşi amintea fiecare cuvânt rostit de cap şi încerca să se pună în locul lui: îşi atingea uşurel cu vârful limbii buzele, cerul gurii, dinţii şi se gândea:

„Asta e tot ce poate face capul. Poate să-şi muşte buzele, vârful limbii. Poate mişca sprâncenele, să întoarcă ochii. Să-i închidă, să-i deschidă. Ba nu, mai poate să-şi mişte pielea de pe frunte. Şi atât…”

Marie închidea şi deschidea ochii, făcea grimase. O, de-ar vedea-o mama în clipa asta! Bătrâna ar crede că fiică-sa şi-a ieşit din minţi.

Apoi Marie începu să-şi pipăie umerii, genunchii, mâinile, sânii, îşi înfipse degetele în părul des şi şopti:

— Doamne sfinte! Ce fericită sunt! Ce multe am! Cât sunt de bogată! Şi n-am ştiut până acum, n-am simţit acest lucru!

Oboseala organismului tânăr îşi cerea dreptul său. Ochii fetei se închiseră fără voie. Şi atunci văzu capul profesorului Dowell. Capul se uită la ea atent şi mâhnit. Se dezlipi apoi de măsuţă şi zbură prin aer. Marie alergă înaintea capului. Kern se aruncă ca un uliu asupra lui. Coridoare întortocheate… Uşi, care se deschid cu greu… Marie se repede să le deschidă, dar nu poate, şi Kern ajunge capul, capul şuieră, îi fosăie lângă ureche… Marie simte că se sufocă. Inima îi bate să-i spargă pieptul, bătăile ei accelerate trezesc un ecou dureros în tot corpul. Un fior rece o săgetează din creştet până-n tălpi… Ea deschide mereu alte uşi, o uşă după alta… Ah, ce grozăvie!

— Marie! Marie! Ce-i cu tine! Trezeşte-te, Marie!

Acesta nu mai era vis. Mama stătea la căpătâi şi îi mângâia îngrijorată părul.

— Nu-i nimic, mamă, am avut un vis urât.

— Prea des ai început să ai vise urâte, fetiţa mea…

Bătrâna plecă oftând, iar Marie rămase încă multă vreme să stea cu ochii deschişi şi inima zvâcnind.

— Mi se pare că nervii mei nu mai fac nici două parale, şopti ea şi de data asta adormi buştean.

DECES SAU ASASINARE?

Într-o zi, răsfoind înainte de culcare o revistă de medicină, Laurent citi articolul profesorului Kern despre noi descoperiri în medicină. În articolul acesta Kern făcea trimiteri la lucrările altor savanţi din acelaşi domeniu. Toate citatele erau luate din publicaţii ştiinţifice şi cărţi şi corespundeau întocmai cu acele pe care Laurent le subliniase în timpul lecturii de dimineaţă la indicaţiile capului.

A doua zi, de cum avu posibilitatea să vorbească cu capul, Laurent întrebă:

— Cu ce se ocupă profesorul Kern în laborator în lipsa mea?

După o mică ezitare, capul răspunse:

— Continuăm împreună lucrările ştiinţifice.

— Va să zică toate aceste însemnări le faceţi pentru el? Dar ştiţi că lucrările dumneavoastră el le publică sub semnătura sa?

— Mi-am închipuit.

— Dar e revoltător! Cum de permiteţi una ca asta?

— Ce pot face?

— Dacă nu puteţi dumneavoastră, o voi face eu! exclamă Laurent cu indignare.

— Mai încet… Zadarnic… Ar fi caraghios ca în situaţia mea să am pretenţii de autor. Bani? La ce mi-ar folosi? Slavă? Ce-mi poate da slava? Afară de asta… dacă totul se va descoperi, lucrul nu va putea fi dus la capăt. Iar ca să fie dus până la capăt sunt interesat şi eu. Recunosc, aş vrea să văd rezultatele muncii mele.

Laurent se îngândură.

— Da, un asemenea om ca Kern e în stare de orice, rosti ea încet. Când m-a luat în serviciu, profesorul Kern mi-a spus că aţi murit de o boală incurabilă şi că v-aţi exprimat dorinţa ca după moarte corpul dumneavoastră să fie supus experienţelor ştiinţifice. E adevărat?

— Îmi vine greu să vorbesc despre acest lucru. Aş putea să greşesc. E adevărat, însă e posibil ca… nu totul să fie adevărat. Noi lucram împreună la învierea organelor omeneşti, luate de la cadavre proaspete. Kern era asistentul meu. Scopul final al experienţelor mele era învierea capului omenesc despărţit de corp. Terminaserăm toate lucrările prealabile. Readuserăm la viaţă multe capete de animale, dar hotărâserăm să nu vorbim despre succesele noastre până când nu vom reuşi să demonstrăm un cap de om. Înainte de această ultimă experienţă, de succesul căreia eram convins, i-am trimis lui Kern un manuscris pregătit pentru tipar, în care descriam tot lucrul meu ştiinţific în acest domeniu. În acelaşi timp noi lucram şi asupra altei probleme ştiinţifice, care era aproape rezolvată. În timpul acesta am avut un acces puternic de astmă — boală pe care eu ca savant am căutat s-o înving. Între mine şi ea de mult se dădea o luptă înverşunată. Era o chestie de timp: cine va ieşi biruitor! Ştiam că victoria poate rămâne de partea ei. Şi eu într-adevăr mi-am lăsat corpul pentru lucrări anatomice, deşi nu mă aşteptam ca anume capul meu să fie înviat. Şi iată… în timpul ultimului acces Kern se afla lângă mine şi-mi acorda ajutor medical. Mi-a făcut o injecţie cu adrenalină. Poate că… doza a fost prea mare, sau poate că accesul a fost prea puternic.

— Şi apoi?

— Asfixie, o agonie scurtă după care urmă moartea care pentru mine a însemnat doar pierderea cunoştinţei… Apoi am trecut prin nişte stări destul de stranii. Cunoştinţa a început să-mi revină încetul cu încetul. Mi se pare că ea a fost trezită de o durere acută în regiunea gâtului. Încet, încet, durerea se potoli. Atunci nu mi-am dat seama ce înseamnă asta. Când făceam cu Kern experienţe de înviere a capetelor de câini, retezate de corp, băgasem de seamă că animalele simt o durere acută după trezire. Capul câinelui se zbătea pe farfurie cu atâta putere, încât uneori din vasele sangvine ieşeau tuburile prin care căpăta lichidele nutritive. Atunci am propus să anesteziem locul tăieturii. Iar ca gâtul câinelui să nu se usuce şi să nu fie ameninţat de acţiunea bacteriilor, îl cufundam într-o soluţie specială Ringen-Lock-Dowell. Această soluţie conţine elemente nutritive şi antiseptice şi anesteziante, în asemenea lichid fusese introdus şi gâtul meu. Fără această măsură de prevedere aş fi murit a doua oară după înviere, după cum mureau capetele câinilor la primele noastre experienţe. Însă, repet, în momentul acela nu m-am gândit la toate acestea. Mintea mea era tulbure, de parcă cineva m-ar fi trezit dintr-o beţie grea, când acţiunea alcoolului încă nu trecuse. Însă în creierul meu încolţi bucuria, că o dată ce cunoştinţa, fie şi tulbure, mi-a revenit, însemna că n-am murit. Fără a deschide ochii, reflectam asupra ultimului acces atât de ciudat. De obicei accesele de astmă îmi treceau brusc. Uneori intensitatea asfixierii slăbea treptat. Dar încă nicio dată nu-mi pierdusem cunoştinţa după acces. Era ceva cu totul nou pentru mine. Nouă era şi senzaţia de durere acută în jurul gâtului. Şi încă un lucru straniu: mi se părea că nu respir deloc, şi în acelaşi timp nu simţeam că mă înăbuş. Încercai să inspir, dar n-am putut. Mai mult decât atât, nu-mi mai simţeam pieptul. Nu puteam să-mi umflu coşul pieptului, oricât de tare, cum mi se părea mie, îmi încordam muşchii… „Straniu, mă gândeam eu, ori dorm, ori aiurez…” Cu multă greutate deschisei ochii. Întuneric. În urechi îmi stăruia un sunet ciudat. Iarăşi închisei ochii… Ştii, când omul moare, organele lui de simţ nu se sting toate odată. Mai întâi omul pierde simţul gustului, apoi i se stinge vederea, pe urmă auzul. Probabil că în ordine inversă urmează şi restabilirea lor. Peste un răstimp mi-am ridicat iarăşi pleoapele şi am văzut o lumină obscură. De parcă mă scufundasem în apă la mare adâncime. Apoi ceaţa verzuie începu să se destrame şi desluşii cu greu faţa lui Kern, dar în acelaşi timp auzii destul de clar vocea lui: „V-aţi revenit? îmi pare foarte bine să vă văd iarăşi viu.” Cu un efort de voinţă mi-am silit creierul să se limpezească mai repede. M-am uitat în jos şi am văzut chiar sub bărbie o masă, pe atunci măsuţa asta încă nu era, ci o masă simplă, ca una de bucătărie, amenajată în grabă de Kern pentru experienţe. Am vrut să mă uit în urmă, dar n-am putut întoarce capul. Alături de masa asta era încă una — de disecţie. Pe ea zăcea un corp fără cap. Mă uitai la el şi corpul mi se păru grozav de cunoscut, deşi n-avea cap, iar toracele îi era desfăcut. Tot aici, alături, într-o lădiţă de sticlă se zbătea o inimă de om… Privii nedumerit la Kern. Încă nu-mi puteam da seama de ce capul meu e instalat pe masă şi nu-mi văd corpul. Am încercat să întind mâna, dar n-o simţeam. „Ce-i cu mine?” am vrut să-l întreb pe Kern, dar buzele mele nu scoaseră niciun sunet. Iar el se uita la mine şi zâmbea. „Nu-l recunoaşteţi? mă întrebă el, arătând cu capul spre masa de disecţie. E corpul dumneavoastră. Acum aţi scăpat de astmă pentru totdeauna.” Încă mai era în stare să glumească!… Şi atunci înţelesei totul. Recunosc, în primele clipe îmi venea să ţip, să sar de pe măsuţă să pun capăt la toate, să-l omor pe Kern… Da n-a fost să fie aşa. Eram conştient că trebuie să mă supăr, să ţip, să mă indignez, dar în acelaşi timp eram cuprins de un calm glacial. Poate că şi eram indignat, dar ca un simplu spectator faţă de mine şi lumea înconjurătoare. În psihicul meu surveniră schimbări. M-am încruntat doar… şi am tăcut. Parcă mai puteam să mă tulbur ca odinioară, acum, când inima mea se bătea într-o lădiţă de sticlă, iar în locul ei funcţiona un motor?

Laurent se uită îngrozită la cap.

— Şi după toate acestea… după toate acestea continuaţi să colaboraţi cu el. De nu era el, aţi fi biruit astma şi aţi fi fost şi acum un om sănătos… El e un hoţ şi un ucigaş, iar dumneavoastră îl ajutaţi să se înalţe pe piedestalul slavei. Dumneavoastră lucraţi pentru el. El, ca un parazit, se hrăneşte cu produsul activităţii creierului dumneavoastră, a făcut din capul dumneavoastră un fel de generator al gândirii creatoare şi câştigă cu asta bani şi slavă. Iar dumneavoastră!… Ce vă dă el dumneavoastră? Asta e viaţă?… Sunteţi lipsit de toate. Sunteţi un ciot nenorocit, în care, spre nenorocul dumneavoastră, mai trăiesc dorinţe. Kern v-a furat lumea. Scuzaţi-mă, dar nu vă înţeleg. Cum de puteţi lucra pentru el docil, fără a vă revolta?

Capul zâmbi trist.

— Revolta unui cap? Ar fi spectaculos! Ce pot face? Doar sunt lipsit chiar şi de ultima posibilitate omenească: de a-mi curma zilele.

— Însă puteţi refuza să colaboraţi cu el!

— Dacă vrei să ştii, am trecut şi prin asta. Însă revolta mea fu înfrânată din cauza că Kern se folosea de aparatul meu de gândire. La urma urmei ce importanţă are numele autorului? Important e ca ideea să prindă rădăcini şi să dea rezultate. Mă simţeam incomod pentru că îmi venea greu să mă deprind cu noua mea existenţă. Preferam să mor decât să duc o asemenea viaţă… O să-ţi povestesc un caz, întâmplat cu mine pe vremea aceea. Odată rămăsesem singur în laborator. Pe neaşteptate, prin fereastra deschisă intră în zbor un bondar mare, negru. De unde se luase în centrul acestui oraş imens? Nu ştiu. Poate îl adusese un automobil, întors dintr-o plimbare în afara oraşului. Bondarul se roti pe deasupra mea şi se aşeză pe sticla măsuţei, alături de mine. Urmăream cu privirea insecta aceasta scârboasă, fără a avea posibilitatea s-o alung. Labele bondarului lunecau pe sticlă. Foşnind din încheieturi, el se apropia de capul meu. Nu ştiu dacă mă vei înţelege… întotdeauna am simţit o repulsie deosebită, o scârbă nespusă faţă de asemenea insecte. Niciodată nu mi-am putut impune să le ating măcar cu un deget. Şi iată că acum eram neputincios chiar şi în faţa acestui duşman de nimic. Iar pentru el capul meu nu era decât o trambulină comodă pentru a-şi lua zborul. Şi continua să se apropie foşnind din picioruşe. După câteva sforţări reuşi să se agaţe de firele de barbă. Se zbătea îndelung, încurcat în barbă, dar se ridica în sus cu îndărătnicie. Aşa se târî peste buzele mele strânse, peste nara stângă, peste ochiul stâng închis, până, în sfârşit, ajunse la frunte, căzu înapoi pe sticlă şi de acolo jos. O întâmplare prostească. Dar asupra mea a produs o impresie zguduitoare. Şi când veni profesorul Kern, am refuzat cu hotărâre să continuu cu el lucrul ştiinţific. Ştiam că nu va îndrăzni să-mi demonstreze capul în public. Iar fără folos n-ar fi continuat să ţină la el un cap, care poate deveni o mărturie împotriva lui. Şi o să mă omoare. Aşa îmi făcusem eu socoteala. Între noi se încinse lupta. El recurse la măsuri destul de sălbatice. Într-o seară târziu intră la mine cu un aparat electric, îmi fixă la tâmple electrozii şi, fără să dea drumul la curent, mi se adresă cu o cuvântare. Stătea în faţa mea, cu mâinile încrucişate pe piept şi vorbea cu un ton foarte blând şi dulce, ca un adevărat inchizitor. „Dragă colega, începu el, suntem azi singuri între patru ochi, în spatele unor ziduri groase de piatră. De altfel, chiar dac-ar fi mai subţiri, nu s-ar schimba nimic, întrucât nu puteţi striga. Sunteţi cu totul la cheremul meu. V-aş pricinui cele mai groaznice chinuri rămânând nepedepsit. Dar la ce bun să vă torturez? Suntem amândoi savanţi şi putem ajunge la o înţelegere. Ştiu că viaţa de acum vă este o povară, dar asta nu-i vina mea. Am nevoie de dumneavoastră, şi nu vă pot elibera de această existenţă mizerabilă, iar dumneavoastră nu puteţi fugi de mine nici măcar în neant. Deci, n-ar fi mai raţional să ajungem la o înţelegere? Dumneavoastră o să continuaţi experienţele noastre ştiinţifice…”. Am mişcat cu indignare din sprâncene şi buzele mele au rostit fără glas: „Nu!” — „Sunt foarte amărât. Nu doriţi o ţigaretă? Ştiu că nu puteţi avea o satisfacţie deplină, întrucât n-aveţi plămâni, prin care nicotina ar pătrunde în sânge, dar totuşi, senzaţii cunoscute…”.

A scos din tabachercă două ţigarete, pe una o aprinse, iar pe cealaltă mi-o băgă în gură. Cu câtă plăcere scuipai jos ţigareta aceea! „Ei bine, colega, zise el cu aceeaşi voce blajină şi plină de respect, mă siliţi să recurg la măsuri de forţă…” Şi puse în circuit curentul electric. Mi se părea că un sfredel înroşit îmi pătrunde în creier… „Cum vă simţiţi? mă întrebă el grijuliu, cum ar întreba un medic pe pacientul ăău. Nu vă doare capul? Poate doriţi să-l lecuiţi? Pentru asta ar fi de ajuns dacă aţi…” „Nu!” răspunseră buzele mele. „Îmi pare foarte rău. Mă văd silit să intensific curentul. Sunt foarte amărât.” Şi intensifică atât de mult curentul, încât simţeam că mi se aprinde capul. Durerea deveni insuportabilă. Scrâşneam din dinţi. Mintea mi se tulbura. Ce mult doream să-mi pierd cunoştinţa! Dar din nefericire, n-o pierdeam. Am închis ochii şi mi-am strâns buzele. Kern fuma, îmi sufla fumul în obraz şi continua să-mi ardă capul ca într-o frigare. Nu mai căuta să mă înduplece. Şi când am redeschis ochii, am văzut că încăpăţânarea mea îl face să turbe. „Lua-te-ar naiba! Dacă n-aş fi avut nevoie de creierii dumitale, chiar astăzi i-aş prăji şi mi-aş hrăni câinele cu ei! Ptiu, încăpăţânatule!” Şi, smulgându-mi brutal firele electrice de la cap, mă părăsi. Dar mă bucurasem prea devreme. Curând reveni şi începu să introducă în lichidele care-mi alimentau capul substanţe iritante, care-mi provocau dureri de neînchipuit. Iar când fără să vreau mă crispam de durere, mă întreba: „Ce zici, colega, te hotărăşti? Sau încă nu?” Rămâneam neînduplecat. El plecă şi mai înfuriat, aruncându-mi mii de blesteme. Îmi savuram victoria. Câteva zile Kern nu mai apăru în laborator şi cu fiece zi îmi aşteptam moartea izbăvitoare. A cincea zi apăru iarăşi, fluierând vesel, de parcă nu se întâmplase nimic. Începu să lucreze, fără ca măcar să se uite la mine.

Două sau trei zile l-am urmărit ce face, fără să mă amestec. Dar ceea ce făcea el nu putea să nu mă intereseze. Şi când, efectuând câteva experienţe, comise nişte greşeli, care-ar fi dus la pierzanie tot lucrul nostru comun, nu m-am putut reţine şi am făcut un semn. „Demult trebuia!” zise el cu un zâmbet de mulţumire şi deschise balonul cu aer comprimat. I-am explicat ce greşeală a săvârşit şi de atunci continui să-i dirijez munca… El a fost mai şiret decât mine.

VICTIMELE UNUI ORAŞ MARE

Din ziua când aflase taina capului, Laurent începu să-l urască pe Kern. Sentimentul acesta creştea cu fiece zi. Adormea cu el şi tot cu el se trezea. Visa mereu coşmaruri cu Kern. Aproape că se îmbolnăvise de atâta ură. În ultimul timp, când îl vedea pe Kern, se reţinea cu greu să nu-i strige: „Criminalule!”

Se purta cu el rece şi distant.

— Kern e un criminal fioros! exclamă Marie, rămânând singură cu capul. O să-l denunţ… O să spun la toţi ce crimă a săvârşit, n-o să mă liniştesc până n-o să-i destram această slavă furată, până n-o să-i dau în vileag toate crimele. N-o să mă cruţ.

— Mai încet… linişteşte-te, o rugă Dowell. Ţi-am mai spus, de acum nu nutresc răzbunare. Dar dacă sufletul dumitale este indignat şi cere răzbunare, nu voi căuta să te opresc… dar nu te grăbi. Te rog, mai aşteaptă până vom sfârşi experienţele. Doar şi eu am acuma nevoie de Kern, ca şi el de mine. Fără mine el nu poate termina lucrările, precum nici eu nu pot fără el. Asta e tot ce mi-a mai rămas. Mai mult nu voi mai reuşi să creez nimic, însă lucrul început trebuie dus până la capăt.

În cabinet răsunară paşi.

Laurent închise iute robinetul şi se aşeză cu cartea în mână, dar nu se putu calma imediat. Capul lui Dowell închise pleoapele, ca un om cufundat în toropeală.

Intră profesorul Kern.

El se uită bănuitor la Laurent.

— S-a întâmplat ceva? De ce eşti indispusă? Totul e în regulă?

— Da, nu-i nimic… Totul e în regulă… am neplăceri în familie…

— Ia să-ţi verific pulsul.

Laurent întinse mâna în silă.

— E accelerat… Nervii încordaţi… Pentru oameni nervoşi lucrul acesta e, probabil, cam anevoios. Dar sunt mulţumit de dumneata. Îţi dublez salariul.

— Mulţumesc, n-am nevoie.

— „N-am nevoie”. Cine n-are nevoie de bani? Doar ai familie.

Laurent nu răspunse.

— Iată ce. Trebuie să facem anumite pregătiri. Capul profesorului Dowell o să-l mutăm deocamdată în camera din spatele laboratorului… Temporar, colega, temporar. Nu dormi? i se adresă el capului. Iar aici mâine vor fi aduse două cadavre prospeţele, şi o să pregătim din ele două capete cuvântătoare, pe care le vom demonstra la societatea ştiinţifică. E timpul să facem publică descoperirea noastră.

Şi Kern se uită scrutător la Laurent.

Pentru a nu-şi trăda înainte de vreme toată ura de care era cuprinsă, Laurent se sili să-şi dea un aer indiferent şi se grăbi să-i pună prima întrebare care-i veni în minte:

— Ale cui cadavre vor fi aduse?

— Nu ştiu, şi nimeni nu ştie. Pentru că acum ele nu sunt cadavre, ci oameni vii şi sănătoşi. Mai sănătoşi decât mine şi dumneata. Asta ţi-o pot spune cu siguranţă. Am nevoie de capetele unor oameni absolut sănătoşi. Dar mâine îi aşteaptă moartea. Iar peste o oră cel târziu după moarte, ei vor fi aici, pe masa de disecţie. De asta voi avea eu grijă.

Laurent, care se aştepta la orice de la profesorul Kern, îl privi atât de îngrozită, încât el se fâstici pe o clipă, apoi izbucni în hohote de râs.

— Nimic mai simplu. Am comandat două cadavre proaspete la morgă. Chestia e că oraşul, această râşniţă contemporană, cere zilnic noi victime omeneşti. În fiecare zi, cu fermitatea legilor naturii, în fiecare oraş pier în accidente de stradă câţiva oameni, nemaivorbind de accidentele de la uzine, fabrici, construcţii. Şi aceşti oameni sortiţi pieirii, sănătoşi şi plini de viaţă, se vor culca astă-seară liniştiţi, fără să ştie ce-i aşteaptă mâine. Iar mâine dimineaţă se vor scula şi, fredonând vesel, se vor îmbrăca pentru a se duce, cum îşi închipuie ei, la serviciu, iar în realitate, în întâmpinarea morţii lor inevitabile. În acelaşi timp în alt capăt al oraşului, fredonând la fel de vesel, se va îmbrăca şi „călăul” lor involuntar: un şofer sau un vatman. Când „victima” va ieşi din locuinţa sa, „călăul” va ieşi din garaj sau din parcul de tramvaie, situat în partea opusă a oraşului. Înfruntând torentul de maşini şi pietoni, ei se vor apropia inevitabil unul de altul, neştiindu-se unul pe altul până în punctul fatal de intersecţie a căilor

lor. Apoi o secundă unul din ei nu va fi atent şi gata. Pe calculatorul statistic, ce ţine cont de numărul jertfelor accidentelor rutiere, se va mai adăuga o bilă. Mii de mărunţişuri întâmplătoare trebuie să-i aducă la acest punct fatal de intersecţii. Dar totuşi ele se vor săvârşi cu precizia mecanismului unui ceasornic, care mişcă într-o clipă în acelaşi plan două ace cu viteză diferită.

Încă nicio dată profesorul Kern nu fusese atât de vorbăreţ cu Laurent. Ce l-a făcut să fie atât de darnic pe neaşteptate? „Îţi dublez salariul…”

„Vrea să mă îmbuneze, să mă cumpere, se gândi Laurent. Presupune, probabil, că bănuiesc sau poate că ştiu multe. Dar nu va reuşi să mă cumpere.”

NOII LOCATARI AI LABORATORULUI

A doua zi dimineaţa pe masa de disecţie din laboratorul profesorului Kern se aflau într-adevăr două cadavre proaspete.

Cele două capete noi, destinate pentru a fi demonstrate public, nu trebuiau să ştie de existenţa capului profesorului Dowell. Iată de ce prevăzătorul profesor Kern l-a mutat în camera alăturată.

Cadavrul bărbătesc era al unui muncitor de vreo treizeci de ani, decedat într-un accident rutier. Corpul lui vânjos fu strivit. În ochii sticloşi, întredeschişi încremenise spaima.

Profesorul Kern, Laurent şi John, în halate albe, stăteau aplecaţi asupra cadavrelor.

— Acolo mai erau câteva cadavre, zise profesorul Kern. Un muncitor căzuse de pe schele. Nu l-am luat. Putea să aibă comoţie cerebrală. N-am luat nici pe cei câţiva sinucigaşi, care se otrăviseră. Dar tânărul acesta mi s-a părut potrivit… Şi frumoasa asta…

Făcu un semn cu capul către cadavrul unei femei cu faţa frumoasă, dar ofilită, pe care se mai vedeau urme de fard şi rimel. Faţa era liniştită. Numai sprâncenele ridicate şi gura întredeschisă exprimau un fel de uimire copilărească.

— Cântăreaţă de bar. A fost omorâtă pe loc de un glonte rătăcit tras de nişte apaşi turmentaţi ce se certau. Drept în inimă, vedeţi? Chiar să vrei, n-ai să nimereşti aşa.

Profesorul Kern lucra repede şi cu îndemânare. Capetele fură despărţite de corp, cadavrele scoase din laborator.

Peste câteva minute capetele fuseseră deja instalate pe două măsuţe înalte. În gât, vine şi în artera carotidă fuseseră introduse tuburi.

Profesorul Kern avea o dispoziţie excelentă. Se apropia clipa triumfului său. De succes nu se îndoia.

Pentru a asista la demonstrarea şi la referatul profesorului Kern la societatea ştiinţifică fuseseră invitaţi mulţi savanţi iluştri. Presa, condusă de o mână abilă, publicase articole, în care era ridicat în slăvi geniul ştiinţific al profesorului Kern. Revistele îi publicau fotografia. Experienţa cu învierea capetelor de oameni de către Kern era apreciată ca un triumf al ştiinţei naţionale.

Fluierând vesel, profesorul Kern îşi spălă mâinile, îşi aprinse o ţigară şi se uită satisfăcut la capetele din faţa sa.

— He, he! Pe tavă a nimerit nu numai capul lui Ioan, ci şi a Salomeei. Întâlnirea promite să fie interesantă. Ne mai rămâne să deschidem robinetul şi… morţii vor învia. Ce mai aştepţi, domnişoară? Învie-i. Deschide toate robinetele. Cilindrul acesta mare conţine aer comprimat, nu otravă, dragă domnişoară, he, he…

Pentru Laurent vestea asta de mult nu mai era o noutate. Dar cu o şiretenie aproape instinctivă, nu se trădă prin nimic. Kern se posomorî, deveni serios. Apropiindu-se de Laurent, zise, sacadând fiecare cuvânt:

— Dar la profesorul Dowell te rog să nu deschizi robinetul cilindrului cu aer… La el… sunt vătămate coardele vocale şi…

Observând privirea neîncrezătoare a fetei, el adăugă enervat:

— Aşa ori altfel… îţi interzic s-o faci. Şi te rog să nu-mi ieşi din cuvânt, dacă nu vrei să ai mari neplăceri.

Şi, înveselindu-se iarăşi, cântă fredonând o melodie din opera „Paiaţe”:

— Aşadar, începem!

Laurent deschise robinetele.

Primul începu să dea semne de viaţă capul muncitorului. Îi tremurară abia perceptibil pleoapele. Pupilele se limpeziseră.

— Circulaţie este. Totul merge strună…

Deodată ochii capului se mişcară, se întoarseră spre fereastră. Cunoştinţa îi revenea cu încetul.

— Trăieşte! exclamă voios Kern. Măreşte şuvoiul de aer.

Laurent deschise robinetul mai tare.

Aerul şuieră în gât.

— Ce-i asta? Unde mă aflu?… bolborosi capul.

— La spital, prietene, zise Kern.

— La spital?… Capul îşi roti ochii, îi lăsă în jos şi văzu doar un spaţiu gol.

— Dar unde mi-s picioarele? Unde mi-s mâinile? Unde mi-i corpul?

— Nu mai este, drăguţule. A fost făcut piftie. Numai capul ţi-a rămas întreg, trunchiul a trebuit să-l tăiem.

— Cum aşa, să-l tăiaţi? Ei nu, aşa nu sunt de acord. Ce fel de operaţie e asta? La ce mai sunt bun în halul ăsta? Numai cu capul n-o să-ţi câştigi o bucată de pâine. Am nevoie de mâini. Fără mâini şi fără picioare nu te primeşte nimeni la lucru… Când o să ies de la spital… Ptiu!… Nici n-o să am cu ce ieşi. Ce-o să mă fac? Doar trebuie să mănânc şi să beau. Las’ că ştiu eu spitalele noastre. Mă veţi ţine un timp şi mă veţi alunga: eşti lecuit, cică. Nu, aşa nu-mi convine, se indigna el.

Accentul cu care vorbea, faţa lui lată, pistruiată, arsă de soare, frizura, privirea naivă a ochilor săi albaştri — toate dovedeau că era venit de la ţară.

Nevoia îl mânase de pe ogoarele natale, oraşul îi strivise corpul tânăr şi viguros.

— Poate că voi obţine vre-o pensie?… Dar unde-i acela? îşi aminti el deodată, şi ochii i se lărgiră.

— Cine?

— Acela… care m-a călcat… aici un tramvai, dincolo altul, un automobil, şi el a venit drept asupra mea…

— Fii pe pace. Şi-a lua pedeapsa cuvenită. Numărul camionului a fost luat: 4711, dacă te interesează. Cum te cheamă? îl întrebă profesorul Kern.

— Pe mine? Thomas mă cheamă. Thomas Bouche, aşa mă cheamă.

— Uite ce este, Thomas… Dumneata n-o să duci lipsă de nimic şi nu vei suferi nici de frig, nici de foame, nici de sete. Şi nimeni n-o să te arunce în stradă, n-avea grijă.

— Da ce, o să mă hrăniţi degeaba, sau o să mă arătaţi pe la bâlcuiri?

— De arătat te vom arăta, dar nu la bâlcuiri. Te vom arăta savanţilor. Iar acum odihneşte-te. Şi, uitându-se la capul femeii, Kern observă îngrijorat: Văd că Salomeea se cam lasă aşteptată.

— Ce-i asta, tot un cap fără trup? întrebă capul lui Thomas.

— Cum vezi. Ca să nu te plictiseşti, ţi-am adus o domnişoară să-ţi ţină de urât… Laurent, închide-i robinetul cilindrului de aer ca să nu ne încurce cu vorbăria lui.

Kern scoase termometrul din nara femeii.

— Temperatura e mai ridicată ca la un cadavru, dar încă destul de joasă. Învierea decurge foarte încet…

Timpul trecea. Capul femeii nu învia. Profesorul Kern începu să dea semne de enervare. Umbla prin laborator, se uita la ceas, şi fiecare pas făcut pe pardoseala de piatră răsuna ca un ecou în camera spaţioasă.

Capul lui Thomas îl privea cu uimire şi mişca mut din buze.

În sfârşit, Kern se apropie de capul femeii şi examină cu atenţie tubuşoarele de sticlă de la capetele celor de cauciuc, introduse în arterele carotide.

— Iată care-i cauza. Tubul ăsta intră prea liber şi de aceea circulaţia se face încet. Dă-mi unul mai gros.

Capul lui Briquet, aşa o chema pe femeie, reacţionă mai furtunos la învierea sa. Când îşi reveni cu totul şi putu să vorbească, începu să strige răguşit, implorând ca mai bine să fie omorâtă decât lăsată aşa schiloadă.

— Ah, ah, ah!… Trupul meu! Bietul meu trupuşor!… Ce-aţi făcut cu mine? Salvaţi-mă sau omorâţi-mă. Eu nu pot trăi fără corp!… Lăsaţi-mă măcar să-l văd… Nu! Nu! Nu vreau! E fără cap… Ce grozăvie!… Ce grozăvie!

Când se mai linişti puţin, zise:

— Dumneavoastră spuneţi că m-aţi înviat. Eu nu sunt prea învăţată, dar ştiu că un cap nu poate trăi fără corp. Ce-i asta, minune sau vrăjitorie?

— Niciuna, nici alta. E o victorie a ştiinţei.

— Dacă ştiinţa voastră e în stare să facă asemenea minuni, ea trebuie să poată face şi altele. Coaseţi-mi alt corp. Măgarul de George m-a găurit cu un glonte… Dar parcă puţine fete îşi trimit singure un glonte în frunte? Tăiaţi-le corpul lor şi lipiţi-l la capul meu, dar mai întâi să mi-l arătaţi. Trebuie să-mi aleg un corp frumos. Eu nu pot aşa… Femeie fără corp. Asta e mai rău decât să fii bărbat fără cap. Şi, întorcându-se spre Laurent, o rugă: Fii drăguţă şi dă-mi o oglindă.

Privindu-se în oglindă, Briquet se studie îndelung şi serios.

— Înfiorător!… Aş putea să te rog să-mi arangezi părul? Nu mă pot pieptăna singură…

— Acum o să ai mult de lucru, Laurent, zâmbi Kern.

Respectiv îţi voi mări şi salariul. Eu trebuie să plec.

Se uită la ceasornic şi, dându-se mai aproape de Laurent, îi şopti:

— În prezenţa lor, el arătă din ochi spre capete, să nu sufli o vorbă despre capul profesorului Dowell!…

Când Kern ieşi din laborator, Laurent se duse la capul profesorului Dowell.

Capul lui Dowell o privi cu tristeţe. Un surâs amar îi crispă buzele.

— Sărmane, sărmane! şopti Laurent. Nu-i nimic, curând vei fi răzbunat.

Capul făcu un semn. Laurent deschise robinetul cilindrului cu aer.

— Mai bine povesteşte-mi cum a decurs experienţa, şopti capul, zâmbind abia perceptibil.

CAPETELE SE DISTREAZĂ

Capetele lui Thomas şi Briquet se adaptau la noua lor existenţă şi mai greu decât capul lui Dowell. Creierul acestuia se ocupa acum cu aceleaşi cercetări ştiinţifice care îl interesaseră şi până atunci. Thomas şi Briquet erau oameni simpli, şi fără corp existenţa lor nu avea niciun rost. Nu era deci de mirare că foarte curând căzură în depresie.

— Parcă asta-i viaţă? se plângea Thomas. Stârceşti ca un ciot. Toată ziua mă holbez la pereţii ăştea, le ştiu fiecare crăpătură…

Proasta dispoziţie a „captivilor ştiinţei”, cum îi numea Kern în glumă, îi provoca multe griji.

Capetele puteau să se ofilească mai înainte de a fi demonstrate în public.

Şi profesorul Kern se străduia din răsputeri să le distreze.

Făcu rost de un aparat de proiecţie şi Laurent cu John le organizau în fiecare seară reprezentaţii de cinema. Drept ecran servea peretele alb al laboratorului.

Capului lui Thomas îi plăceau filmele comice cu Charlie Chaplin şi Monty Bencks. Privind la năzdrăvăniile lor, Thomas uita pe un răstimp de umila sa existenţă. Din gâtlejul lui izbucneau sunete ce semănau a râs, iar în ochi îi apăreau lacrimi.

Dar ţopăielile lui Bencks luară sfârşit şi pe peretele alb al laboratorului apăru imaginea unei ferme. O fetiţă hrăneşte puii. O găină moţată îşi cheamă grijulie puişorii la mâncare. Pe fundalul unui grajd o femeie tânără şi durdulie mulge vaca, alungând cu cotul viţelul, care se bagă cu botul la uger. Trecu alergând un câine lăţos, bâţâind vesel din coadă, iar în urma lui se arătă şi fermierul, ducând un cal de frâu.

Thomas hârâi cu o voce înaltă, străină, şi pe neaşteptate scoase un strigăt:

— Nu vreau! Nu vreau!

John, care mânuia aparatul, nu înţelese imediat ce se întâmplase.

— Opreşte filmul! strigă Laurent şi se grăbi să aprindă lumina. Imaginea palidă mai rulă câteva minute şi, în sfârşit, dispăru. John opri aparatul de proiecţie.

Laurent se uită la Thomas. În ochii lui sclipeau lacrimi, dar acestea nu mai erau lacrimi de veselie. Faţa lui bucălată era schimonosită ca a unui copil obidit, gura crispată.

— Ca la noi… în sat… îngână el suspinând. Vacă… găinuşe… Toate s-au dus, acum totul e pierdut…

Lângă aparat se postă Laurent. Curând lumina fu stinsă şi pe peretele alb apărură alte imagini. Harold Loid fugea de poliţiştii care-l urmăreau. Însă dispoziţia lui Thomas era deja stricată. Acum oamenii ce goneau pe ecran îl indispuneau şi mai tare.

— Ia te uită, fuge ca un desperat, bombăni capul lui Thomas. De ar fi ţintuit şi el ca şi mine, nu i-ar mai arde de ţopăit.

Laurent mai încercă o dată să schimbe programul.

Imaginea unui bal în societatea înaltă o indispuse cu totul pe Briquet. Femeile frumoase şi toaletele lor elegante o enervau.

— Nu vreau… nu vreau să văd cum trăiesc alţii, zise ea.

Aparatul de proiecţie fu luat de acolo.

Aparatul de radio îi distră ceva mai lungă vreme.

Pe amândoi îi tulbura muzica, mai ales melodiile de dans.

— Doamne, cum mai dansam dansul acesta! exclamă odată Briquet, izbucnind în lacrimi.

Fu nevoie să li se născocească alte distracţii.

Briquet avea capricii, cerea în fiecare clipă oglinda, inventa coafuri noi, cerea să i se rimeleze ochii, să i se fardeze obrajii. O enerva neîndemânarea lui Laurent, care nu putea nicidecum pătrunde în tainele cosmeticii.

— Oare chiar nu vezi, o repezea enervată capul lui Briquet, că ochiul drept e rimelat mai pronunţat decât cel stâng? Ridică oglinda mai sus.

Ea cerea să i se aducă jurnale noi de modă şi o punea să-i drapeze măsuţa, pe care-i era instalat capul.

Ciudăţeniile ei n-aveau margini; într-o zi declară cu o pudicitate întârziată că nu poate dormi în aceeaşi cameră cu un bărbat.

— Izolează-mă de el noaptea cu un paravan, sau cel puţin cu o carte.

Şi Laurent îi făcea „paravan” dintr-o carte mare deschisă, aşezată pe sticla măsuţei lângă capul lui Briquet.

Nu mai puţine griji îi provoca şi capul lui Thomas.

Într-o zi el ceru vin şi profesorul Kern fu nevoit să-i satisfacă dorinţa, introducând în preparatele de alimentare doze mici de alcool.

Uneori Thomas şi Briquet cântau în duet. Coardele vocale slăbite nu se supuneau. Ieşea un duet îngrozitor.

— Sărmana mea voce… De m-ai fi auzit cum cântam înainte! zicea Briquet şi sprâncenele ei se arcuiau a suferinţă.

Spre seară capetele se îngândurau. Neobişnuita lor existenţă îi făcea chiar pe aceşti oameni simpli să cugete asupra problemelor de viaţă şi moarte.

Briquet credea în nemurire. Thomas era materialist.

— Se înţelege că suntem nemuritori, zise capul lui Briquet. Dacă sufletul ar muri odată cu trupul, el nu s-ar întoarce în cap.

— Dar unde era sufletul dumitale, în cap sau în trup? o întrebă caustic Thomas.

— Sigur că în trup… era peste tot… răspunse derutată Briquet, bănuind în întrebare o cursă.

— Păi cum aşa, iese că sufletul trupului dumitale umblă acum pe ceea lume fără cap?

— Dumneata eşti fără cap, se supără Briquet.

— Eu sunt cu cap. Numai atâta mi-a mai rămas, nu se potolea Thomas. Probabil că sufletul capului dumitale a rămas pe ceea lume? Sau poate că s-a întors înapoi pe pământ prin tubul acesta de cauciuc? Nu, zise el, devenind serios; noi suntem ca o maşină. S-a dat drumul la aburi şi iar a început să funcţioneze. Dar când se sfarmă bucăţele, niciun fel de aburi nu-i mai sunt de folos…

Şi fiecare se cufunda în gândurile sale…

CER ŞI PĂMÂNT

Argumentele lui Thomas n-o convingeau pe Briquet. Deşi dusese o viaţă dezordonată, era totuşi o catolică înfocată. Trăise o perioadă destul de furtunoasă şi n-avusese timp să se gândească la viaţa de apoi, nici măcar să umble la biserică. Cu toate acestea spiritul religios în care fusese educată din copilărie prinsese rădăcini adânci în sufletul ei. Şi acum se pare că sosise momentul cel mai potrivit ca seminţele credinţei să dea roade. Viaţa ei pământească fusese îngrozitoare, dar moartea — perspectiva unei a doua morţi — o înfricoşa şi mai mult. Noaptea o chinuiau coşmaruri despre viaţa de dincolo de mormânt.

I se năzăreau văpăile iadului. Vedea chiar cum trupul ei păcătos se zvârcoleşte pe o tigaie uriaşă încinsă.

Briquet se trezea îngrozită, clănţănind din dinţi şi sufocându-se. Da, simţea cu adevărat că se sufocă. Creierul ei excitat avea nevoie de mai mult oxigen, dar ea n-avea inimă — acel motor viu, care reglează atât de perfect cantitatea necesară de sânge pentru fiecare organ al corpului. Ea încerca să strige ca să-l trezească pe John, care făcea de serviciu în camera lor. Însă John se săturase de chemările ei nesfârşite şi, ca să doarmă în pace măcar câteva ore pe noapte, închidea robinetul cilindrelor de aer, deşi Kern îi interzisese cu asprime s-o facă. Briquet deschidea gura ca un peşte scos din apă şi încerca să strige, dar strigătul ei era ca al unui peşte în agonie… Iar prin cameră continuau să lunece umbrele negre ale himerelor, focul gheenei le lumina feţele. Umbrele se apropiau de dânsa, căutând s-o înşface cu ghearele lor înfiorătoare. Briquet închidea ochii, dar asta nu-i ajuta: umbrele nu dispăreau. Şi, ciudat lucru: i se părea că inima ei încremeneşte şi îngheaţă de spaimă.

— Doamne Dumnezeule, oare chiar n-o s-o ierţi pe păcătoasa roaba ta, Tu ieşti atotputernic, Doamne, şopteau buzele ei mute, bunătatea Ta e nemărginită. Am păcătuit mult în viaţa mea, dar parcă am fost vinovată? Tu doar ştii de ce am păcătuit. Pe mama nici n-o ţin minte, şi n-a avut cine să mă înveţe de bine… Muream de foame. De câte ori Te-am rugat să mă ajuţi? Nu Te supăra, Doamne, nu Te învinuiesc pe Tine, îşi continua ea speriată rugăciunea mută, vreau să spun că nu-s chiar atât de vinovată. Şi prin marea milă a Ta poate că o să mă trimiţi în purgatoriu… Numai nu în iad! Acolo o să mor de frică!… Ce proastă sunt, doar acolo nu mai moare nimeni!

Şi iar relua de la început rugăciunile sale naive.

Dormea rău şi Thomas. Însă pe el nu-l urmăreau coşmarurile iadului. Îl chinuia dorul de viaţă lumească. Trecuseră doar câteva luni de când plecase din satul natal, lăsând acolo tot ce fusese drag inimii sale şi luând cu el doar traista cu turte şi speranţa — să adune în oraş bani pentru un petic de pământ. Şi atunci o să se însoare cu durdulia Marie… O, atunci tatăl ei nu se va mai împotrivi să i-o dea de nevastă.

Iar acum toate s-au dus pe apa sâmbetei… Pe peretele alb al închisorii sale neprevăzute văzuse o fermă şi mai văzuse o femeie veselă, zdravănă, leit Marie, ce mulgea vaca. Însă nu el, Thomas, ci alt bărbat ducea prin curtea fermei, pe lângă grijulia cloşcă cu pui, un cal de căpăstru, ce se apăra cu coada de muşte. Iar el, Thomas, e mort, nimicit, şi capul lui e pus în ţeapă, ca o sperietoare de ciori. Unde-s mâinile lui puternice, trupul vânjos!

De desperare Thomas scrâşni din dinţi. Apoi începu să plângă încetişor, şi lacrimile îi picurau pe placa de sticlă.

— Ce-i asta? întrebă mirată Laurent, când îi făcea toaleta de dimineaţă. De unde s-au luat picăturile astea?

Deşi cilindrul cu aer fusese deschis de prevăzătorul John, Thomas nu răspunse. El se uită duşmănos şi ursuz la Laurent, iar când ea se depărtă de el pentru a se apropia de Briquet, horcăi încet în urma ei:

— Ucigaşo!

Uitase deja de şoferul care-l strivise şi îşi concentrase toată furia asupra oamenilor care-l înconjurau.

— Ce-ai spus, Thomas? îl întrebă Laurent, întorcându-se spre el. Însă buzele lui Thomas erau iarăşi strâns lipite, numai ochii o priveau pe Marie cu o ură făţişă.

Laurent rămase uimită şi era gata să-l întrebe pe John care-i cauza proastei dispoziţii a lui Thomas, însă Briquet îi distrase atenţia. Apropie oglinjoara de capul lui Briquet.

— Întoarce-o mai spre dreapta, nu văd nimic. Încă puţin… Mulţumesc… Laurent, vreau să te întreb ceva.

— Poftim.

— Spune-mi, te rog, dacă… dacă un om foarte păcătos se spovedeşte unui preot şi se pocăieşte de păcatele sale, el poate să capete iertarea păcatelor şi să ajungă în rai?

— Sigur că poate, îi răspunse Laurent serioasă.

— Mă tem grozav de chinurile iadului… recunoscu Briquet. Te rog foarte mult, cheamă un preot… vreau să mor ca o creştină…

Şi capul lui Briquet, luând înfăţişarea unei muceniţe pe moarte, îşi ridică ochii în sus. Apoi îi lăsă în jos şi exclamă:

— Ai o rochie foarte drăguţă! E cusută după ultima modă? De mult nu mi-ai adus jurnale de mode.

Gândurile lui Briquet se reîntoarseră la cele lumeşti.

— Fusta scurtă… Nişte picioare frumoase au numai de câştigat în asemenea fustă. Picioarele mele! Sărmanele mele picioare! Dumneata le-ai văzut? O, când dansam, picioarele mele îi scoteau pe bărbaţi din minţi!

În cameră intră profesorul Kern.

— Ce se mai aude? întrebă el vesel.

— Domnule profesor, i se adresă Briquet, eu nu mai pot aşa… trebuie să-mi daţi corpul cuiva… V-am rugat deja odată şi vă mai rog şi acum. Sunt încredinţată că e de ajuns numai să vreţi şi puteţi s-o faceţi.

„Fire-ar al naibii, şi de ce nu?” se gândi profesorul Kern. Deşi îşi însuşise toată slava de readucere la viaţă a unui cap de om despărţit de trunchi, în adâncul sufletului îşi dădea seama că experienţa asta, încununată cu succes, îi aparţine întru totul profesorului Dowell. Dar de ce n-ar merge mai departe? Din doi oameni morţi să întruchipezi unul viu — ar fi ceva grandios! Şi toată onoarea de pe urma acestei experienţe, în caz de reuşită, i-ar reveni pe drept numai lui Kern, personal. De altfel, sfaturile capului lui Dowell l-ar putea ajuta întrucâtva şi aici. Da, e cazul să se gândească serios la asta.

— Dumneata ai mare dorinţă să mai dansezi? zâmbi Kern, suflând spre capul lui Briquet fumul ţigaretei sale.

— Dacă vreau? Sunt gata să dansez zi şi noapte. O să dau din mâini ca o moară de vânt, o să zbor ca un fluture… Daţi-mi un corp frumos de femeie!

— De ce neapărat de femeie? o necăji Kern. E destul să vrei, şi-ţi pot dărui un corp de bărbat.

Briquet îl privi cu mirare şi groază.

— Un corp de bărbat? Un cap de femeie la un corp de bărbat? Nu, nu, ar fi înfiorător! E chiar greu să-ţi închipui un costum…

— Însă atunci nu vei mai fi femeie. O să te prefaci în bărbat. O să-ţi crească mustăţi şi barbă, ţi se va schimba vocea. Parcă dumneata nu vrei să devii brăbat? Multor femei le pare rău că nu s-au născut bărbaţi.

— Le pare rău, probabil, acelor femei, cărora bărbaţii nu le dau nicio atenţie. Ele, desigur, ar avea doar de câştigat, văzându-se bărbaţi. Însă eu… eu n-am nevoie de aşa ceva. Şi Briquet îşi arcui mândră sprâncenele frumoase.

— Ei bine, fie cum doreşti. O să rămâi femeie. O să caut să-ţi găsesc un corp potrivit.

— O, profesore, o să vă fiu veşnic recunoscătoare. Puteţi s-o faceţi chiar astăzi? îmi închipui ce senzaţie voi face când voi apărea iarăşi la „Chat-noir”…

— Asta nu se face chiar aşa de repede.

Briquet continuă să pălăvrăgească, însă Kern îi întoarse spatele şi i se adresă lui Thomas:

— Ce mai faci, prietene?

Thomas nu auzise discuţia profesorului cu Briquet. Cufundat în gândurile sale, el se uită posomorât la Kern şi nu-i răspunse nimic.

De când profesoml Kern îi promisese lui Briquet un corp nou, dispoziţia ei se schimbă brusc. Coşmarurile n-o mai chinuiau. Acum nu se mai gândea la viaţa de apoi. Toate gândurile ei erau îndreptate spre viitoarea ei viaţă pământească. Privindu-se în oglindă, se necăjea că faţa îi slăbise, iar pielea căpătase o nuanţă gălbuie. O chinuia mereu pe Laurent, punând-o să-i onduleze părul, să-i facă coafură şi să-i fardeze obrazul.

— Profesore, chiar voi rămâne tot aşa de slabă şi galbenă? îl întrebă îngrijorată pe Kern.

— Vei fi şi mai frumoasă de cum ai fost, o linişti el.

— Nu, cu fardul nu faci nimic, asta e doar o autoînşelare, zise ea după ce profesorul plecă. Domnişoară Laurent, o să facem comprese reci şi masaj. În jurul ochilor şi lângă nas mi-au apărut riduri noi. Cred că dacă le vom masa binişor vor dispărea. O prietenă de-a mea… Ah da, uitasem să te întreb: ai găsit mătase gri de rochie? Griul mă prinde grozav de bine. Dar jurnale de modă ai adus? Foarte bine! Ce rău îmi pare că nu putem lua măsura! încă nu ştiu ce corp voi avea. Ar fi bine să se găsească un corp înalt, cu coapse înguste… Deschide jurnalul.

Şi ea se adânci în tainele frumuseţii toaletelor feminine.

Laurent nu uita de capul profesorului Dowell. Se ocupa ca şi înainte de îngrijirea capului, dimineaţa îi citea nouăţi, însă pentru discuţii nu-i mai rămânea timp, iar Laurent avea încă foarte multe de discutat cu Dowell. Ea obosea tot mai mult şi devenea din ce în ce mai nervoasă. Capul lui Briquet n-o lăsa în pace nicio clipă. Uneori Laurent îşi întrerupea cititul ca să alerge la ţipetele ei numai pentru a-i îndrepta un cârlionţ sau pentru a-i răspunde dacă a fost la magazinul de lenjerie.

— Păi dumneata încă nu-ţi ştii măsura corpului, îi răspundea Laurent, reţinându-şi cu greu iritarea, îi îndrepta la repezeală părul şi se grăbea să se întoarcă la capul lui Dowell.

Gândul la viitoarea operaţie îndrăzneaţă îl captivase pe Kern.

Lucra neobosit, pregătindu-se de această experienţă complicată. Se închidea în cameră cu capul profesorului Dowell şi discuta cu el îndelung. Kern nu se putea lipsi de consideraţiile lui Dowell, oricât de mult ar fi vrut.

Dowell îi aminti de o mulţime de greutăţi, la care Kern nu se gândise şi care i-ar fi complicat rezultatul operaţiei; îl sfătuise să experimenteze mai întâi pe corpuri de animale şi ceru să se ţină cont de sfaturile sale. Aşa era forţa intelectului profesorului Dowell: îl captivase total preconizata experienţă. Capul lui Dowell chiar se învioră oarecum. Gândirea lui lucra cu o claritate extraordinară.

Kern era şi în acelaşi timp nu era mulţumit de ajutorul lui Dowell. Cu cât mai mult avansau pregătirile, cu atât mai mult se convingea că fără Dowell n-ar fi scos-o la capăt. Şi nu-i rămase decât să se mângâie cu gândul că realizarea acestei noi experienţe o va face anume el.

— Dumneata eşti un discipol destoinic al răposatului profesor Dowell, îi spusese odată capul lui Dowell cu un zâmbet ironic abia perceptibil. Ah, de-aş putea participa mai activ la lucrul acesta!

Nu era nici rugăminte, nici aluzie. Capul lui Dowell ştia prea bine că Kern nu va voi, nu se va decide să-i dea un corp nou.

Kern se posomorî, dar se prefăcu că nu-i auzise exclamaţia.

— Aşadar, experienţele cu animale s-au încununat de succes, zise el. Am operat doi câini. I-am decapitat, apoi am cusut capul unuia de trunchiul celuilalt. Amândoi trăiesc, suturile de la gât se vindecă.

— Hrana? întrebă capul.

— Deocamdată, artificială. Prin gură le introduc doar soluţie dezinfectată cu iod. Însă curând voi trece la alimentarea lor normală.

Peste câteva zile Kern declară:

— Câinii mănâncă bine. Am scos pansamentele şi cred că peste o zi-două vor putea zburda.

— Mai aşteaptă o săptămână, îl sfătui capul. Câinii tineri fac mişcări violente cu capul şi suturile s-ar putea desface. Nu forţa lucrurile. „O să dovedeşti încă să culegi lauri”, vru să adauge capul, dar se reţinu. Şi încă ceva: ţine câinii în încăperi diferite. Împreună s-ar putea lua la hârjoană şi să-şi provoace leziuni.

În sfârşit veni ziua când profesorul Kern aduse triumfător în camera capului lui Dowell un câine cu capul negru şi corpul alb. Câinele, după toate aparenţele, se simţea bine. Ochii îi erau vii, dădea vesel din coadă. Văzând capul profesorului Dowell, câinele se zburli deodată, mârâi şi începu să latre cu turbare. Probabil că înfăţişarea lui neobişnuită îl uimise şi-l înspăimântase.

— Plimbă câinele prin odaie, zise capul.

Kern făcu câţiva paşi, trăgând câinele după el. De ochiul ager şi experimentat al lui Dowell nu scăpă nimic.

— Dar asta ce-i? întrebă Dowell. Câinele aligneşte uşor de piciorul stâng din urmă. Şi glasul nu i-i tocmai în regulă.

Kern se fâstici.

— Câinele şchiopăta şi până la operaţie, zise el. Avea piciorul vătămat.

— Deformaţia nu se vede, iar să-l pipăi, din păcate, n-am posibilitate. N-ai putut găsi doi câini absolut sănătoşi? întrebă capul cu îndoială în glas. Cred că cu mine ai putea fi sincer, stimate colega. Probabil că ai reţinut prea mult operaţia învierii şi prea ai lungit „pauza mortală” în activitatea inimii şi respiraţiei, iar asta, după cum trebuia să ştii din experienţele mele, duce adesea la zdruncinarea funcţionării sistemului nervos. Totuşi, nu te amărî, aceste simptome pot dispărea. Caută numai ca Briquet a dumitale să nu şchiopăteze de ambele picioare.

Kern turba, însă căuta să nu-şi dea furia pe faţă. Recunoştea în capul lui Dowell pe fostul profesor Dowell — franc, exigent şi sigur de sine.

„Nemaipomenit! se gândi Kern. Capul ăsta, cu glas hodorogit şi sforăitor ca un balon plesnit, continuă să mă dăscălească şi să-şi bată joc de gafele mele, iar eu sunt nevoit să-l ascult ca un şcolar… O singură întorsătură de robinet şi bostanul ăsta putred îşi dă duhul…” însă în loc să facă acest lucru Kern îşi stăpâni nervii şi ascultă atent alte câteva indicaţii.

— Vă mulţumesc pentru sfaturi, zise Kern şi, salutând din cap, ieşi din cameră.

„Nu, se consolă Kern, lucrul e făcut excelent. Nu-i chiar atât de uşor să-i faci pe plac lui Dowell. Piciorul şchiop şi glasul răguşit al câinelui sunt un fleac în comparaţie cu rezultatul obţinut”.

Trecând prin camera în care era instalat capul lui Briquet, el se opri şi, arătând spre câine, îi zise:

— Domnişoară Briquet, dorinţa dumitale se va realiza foarte curând. Vezi capul acesta? El, ca şi dumneata, era un cap fără corp, iar acum priveşte, trăieşte şi aleargă de parcă e aşa de când lumea.

— Eu nu sunt câine, îi răspunse ofensat capul lui Briquet.

— Însă eu trebuia să fac această experienţă. Şi odată ce a înviat un câine într-un corp nou, înseamnă că vei învia şi dumneata.

— Nu înţeleg ce are a face aici câinele, repetă Briquet cu încăpăţânare. Pe mine nu mă interesează câinele. Mai bine spuneţi-mi când o să înviu. Dumneavoastră în loc să vă ocupaţi de mine, pierdeţi timpul cu nişte câini.

Kern dădu a lehamite din mână şi, continuând să zâmbească vesel, zise:

— N-a mai rămas mult. Trebuie doar să găsesc un cadavru, adică un corp potrivit. Şi atunci vei fi în formă cum se cuvine.

Kern duse câinele, apoi se întoarse cu un centimetru şi măsură cu atenţie grosimea gâtului domnişoarei Briquet.

— Treizeci şi şase de centimetri, zise el.

— Doamne, să fi slăbit atât de tare? exclamă capul lui Briquet. Aveam treizeci şi opt. Iar pantofi port numărul…

Însă Kern n-o mai ascultă şi se retrase iute în cabinet. Dar nici nu reuşi să se aşeze la masă, că auzi un ciocănit la uşă.

— Intraţi.

Uşa se deschise. Intră Laurent. Ea căuta să fie calmă, dar faţa ei trăda tulburare.

VICIU ŞI VIRTUTE

— Ce este? S-a întâmplat ceva cu capetele? întrebă Kern, ridicându-şi ochii de la hârtiile de pe birou.

— Nu, dar vreau să vorbesc cu dumneavoastră, domnule profesor.

Kern se lăsă pe speteaza jilţului.

— Te ascult, domnişoară Laurent.

— Spuneţi-mi, dumneavoastră aveţi de gând la modul serios să-i daţi corp capului lui Briquet sau o consolaţi numai?

— Absolut serios.

— Şi speraţi să reuşiţi această operaţie?

— Desigur. Doar ai văzut câinele?

— Dar pe Thomas nu aveţi de gând… să-l puneţi pe picoare? începu Laurent de departe.

— De ce nu? El m-a rugat chiar. Dar nu le pot face toate odată.

— Dar Dowell… Laurent începu să vorbească repede şi cu tulburare în glas. Desigur, fiecare are dreptul la viaţă, la o viaţă normală de om, şi Thomas, şi Briquet. Însă dumneavoastră, fără îndoială, vă daţi seama, că importanţa capului profesorului Dowell e mult mai mare decât toate celelalte capete… Şi dacă doriţi să redaţi o viaţă normală lui Thomas şi Briquet, de ce n-aţi readuce la o viaţă normală şi capul profesorului Dowell?

Kern se posomori. Faţa lui căpătă o expresie dură şi bănuitoare.

— Profesorul Dowell, mai bine zis capul său de profesor, şi-a găsit un apărător înfocat în persoana dumitale, zise el cu un zâmbet ironic, însă aş zice că el n-are nevoie de asemenea apărare şi degeaba te aprinzi şi te tulburi astfel. Se înţelege că m-am gândit şi la învierea capului lui Dowell.

— Însă de ce nu începeţi experienţa cu el?

— Păi anume de aceea că pentru mine capul lui Dowell e mai scump decât mii de alte capete. Am început cu un câine, înainte de a da un corp capului lui Briquet. Capul lui Briquet e mai scump decât capul unui câine, precum capul lui Dowell e mai scump decât al lui Briquet.

— Viaţa unui om nu poate fi comparată cu viaţa unui câine, domnule profesor…

— La fel şi capul lui Dowell cu capul lui Briquet. Asta-i tot ce vrei să-mi spui?

— Da, domnule profesor, răspunse Laurent, îndreptându-se spre uşă.

— În cazul acesta, domnişoară, vreau să-ţi pun câteva întrebări. Mai stai o clipă.

Laurent se opri lângă uşă, uitându-se întrebător la Kern.

— Apropie-te, te rog, de masă şi ia loc.

Laurent, cu o teamă ascunsă, se aşeză în fotoliul adânc. Faţa lui Kern nu prevestea nimic bun. El se lăsă pe spate şi privi lung şi scrutător în ochii fetei, până când ea nu şi-i aplecă în jos. Apoi se ridică brusc în picioare cât era de înalt, se rezemă cu pumnii în masă, aplecă capul spre Laurent şi o întrebă încet, dar poruncitor:

— Spune, ai deschis robinetul cilindrului cu aer de la capul lui Dowell? Ai stat de vorbă cu el?

Laurent simţi cum i se răcesc degetele. Gândurile i se învălmăşeau în cap. Mânia ce i-o provoca Kern fierbea în ea şi era gata să izbucnească.

„Să-i spun, sau să nu-i spun adevărul?” Laurent sta la îndoială. O, cu câtă plăcere i-ar fi aruncat omului acesta în faţă cuvântul „ucigaşule”, dar sinceritatea putea să-i fie fatală.

Laurent era aproape sigură că Kern n-o să-i dea capului lui Dowell un corp nou. Ştia prea multe, ca să creadă în această minune. Şi singura ei dorinţă era să-l lipsească pe Kern de laurii ce şi i-a câştigat în faţa societăţii datorită lucrărilor lui Dowell şi să-i demaşte crima săvârşită. Îşi dădea seama că Kern nu cunoştea niciun fel de scrupule şi că, declarându-i-se duşman făţiş, îşi punea viaţa în primejdie. Însă nu instinctul de autoconservare o oprea. Ea nu vroia să moară până nu-l va demasca pe Kern în crima sa. Iată de ce trebuia să mintă, însă ea nu putea minţi. Asta nu-i permitea conştiinţa, educaţia primită. Nu minţise încă nicio dată în viaţă, şi acum era foarte tulburată.

Kern nu-şi lua ochii de la ea.

— Nu minţi, zise el batjocoritor, nu-ţi lua pe conştiinţă păcatul minciunii. Recunoaşte, dumneata ai stat de vorbă cu capul, o ştiu precis. John v-a auzit…

Laurent tăcea cu capul aplecat.

— Aş vrea doar să ştiu, despre ce aţi vorbit?

Laurent simţi cum îi năvăli sângele în obraz. Ridică semeţ capul şi-l privi pe Kern drept în ochi.

— Despre toate.

— Aşa, zise Kern, fără să-şi ia mâinile de pe masă. Aşa şi mi-am închipuit. Despre toate.

Se aşternu o pauză. Laurent îşi lăsă iarăşi ochii în jos cu înfăţişarea unui om ce-şi aşteaptă sentinţa.

Pe neaşteptate Kern se apropie cu paşi grăbiţi de uşă şi o încuie cu cheia. Măsură de câteva ori odaia, păşind pe covorul moale de pe jos, cu mâinile la spate. Apoi se apropie cu paşi neauziţi de Laurent şi o întrebă:

— Şi ce ai de gând să faci, fetiţă dragă? Să-l dai pe mâna justiţiei pe această canalie sângeroasă de Kern? Să-l compromiţi? Să-i demaşti ticăloşiile? Dowell, probabil, te-a rugat s-o faci?

— Nu, nu, exclamă cu ardoare Laurent, uitând frica de adineaori, vă asigur că profesorul Dowell nu nutreşte gânduri de răzbunare. O, e un suflet de mare nobleţe! Chiar… m-a convins să nu întreprind nimic. El nu-i ca dumneavoastră, nici nu vă puteţi compara cu el! îşi încheie ea tirada cu sfidare şi ochi sclipitori.

Kern zâmbi acru şi iarăşi începu să se plimbe prin cabinet.

— Bun, bun, foarte bine! Prin urmare, ai avut totuşi intenţia să mă denunţi, şi de nu era capul lui Dowell, profesorul Kern înfunda puşcăria. Dacă virtutea nu poate triumfa, cel puţin viciul să-şi ia pedeapsa cuvenită. Dacă nu mă înşel, aşa se terminau toate romanele pe care le-ai citit, dragă domnişoară?

— Viciul va fi pedepsit! exclamă ea aproape fără să-şi dea seama ce spune.

— O da, desigur, acolo, în ceruri. Kern îşi ridică ochii spre plafonul acoperit cu plăci pătrate de lemn de mahon. Însă aici pe pământ triumfă viciul, aşa să ştii, făptură naivă ce eşti! Viciul şi numai viciul! Iar virtutea… virtutea stă cu mâna întinsă, cerşind un ban de la viciu, sau stârceşte uite colo, Kern arătă spre camera unde se afla capul lui Dowell, ca o sperietoare de ciori, şi filosofează despre greutăţile vieţii pământeşti.

El se apropie de Laurent şi, oprindu-se în faţa ei, zise cu glas înăbuşit:

— Îţi dai seama, cred, că aş putea vă te fac scrum în adevăratul sens al cuvântului — şi pe dumneata, şi capul lui Dowell, şi niciun suflet de om nu va afla despre asta.

— Ştiu că sunteţi în stare de orice…

— Crimă? Şi e foarte bine că ştii acest lucru.

Kern porni iarăşi să măsoare odaia în lung şi în lat, apoi continuă cu vocea lui de totdeauna, de parcă ar fi cugetat în glas:

— Şi totuşi, ce să fac cu dumneata, frumoasă răzbunătoare? Din păcate, faci parte din acel soi de oameni pe care nu-i opreşte niciun fel de obstacol şi de dragul adevărului sunt gata să-şi ia cununa de martir. Eşti o făptură gingaşă, nervoasă, impresionabilă, însă nu ştii de frică. Să te omor? Chiar azi, în clipa asta? Nu-mi va fi greu să şterg urmele crimei, dar totuşi o să-mi răpească timp. Iar pentru mine timpul e scump. Să-ţi cumpăr tăcerea? E mult mai greu decât să încerc a te speria… Ei, spune, ce să fac cu dumneata?

— Lăsaţi totul aşa cum este… Doar nu v-am denunţat până acum.

— Şi nici n-o să mă denunţi?

Laurent şovăi cu răspunsul, apoi zise încet, dar ferm:

— O să vă denunţ.

Kern bătu din picior.

— Ah, ce fată încăpăţânată! Atunci uite ce-ţi voi spune. Aşază-te imediat la masă… Nu te teme, n-am de gând să te sugrum, nici să te otrăvesc. Ei, aşază-te odată.

Laurent îl privi nedumerită, se gândi puţin şi se aşeză în jilţul din faţa biroului.

— La urma urmei, am nevoie de serviciile dumitale. Dacă o să te omor acum, voi fi silit să angajez pe cineva să te înlocuiască. Şi nu am siguranţa că în locul dumitale nu va veni un şantajist, care, descoperind taina capului lui Dowell, nu va începe să mă stoarcă de parale, ca până în cele din urmă să mă denunţe totuşi. Pe dumneata cel puţin te cunosc… Aşadar, scrie. „Dragă mamă, — sau aşa cum o mai numeşti pe mama dumitale — starea bolnavilor pe care îi îngrijesc îmi cere să fiu mereu în casa profesorului Kern…”

— Vreţi să-mi răpiţi libertatea? Să mă închideţi în casa dumneavoastră? întrebă indignată Laurent fără a începe să scrie.

— Exact, draga mea asistentă virtuoasă.

— N-am să scriu asemenea scrisoare! declară hotărâtă Laurent.

— Destul! strigă Kern cu voce atât de tunătoare, încât zângăni arcul ceasornicului. Înţelege odată că n-am altă soluţie. Nu fi proastă, la urma urmei.

— N-am să rămân la dumneavoastră şi nici n-am să scriu această scrisoare.

— Ah, aşa vasăzică! Ei bine. Poţi să pleci unde te duce capul. Însă înainte de a părăsi această casă, o să vezi cum o să-i iau viaţa lui Dowell şi o să-i dizolv capul într-o soluţie chimică. Iar după asta n-ai decât să strigi în gura mare că ai văzut la mine capul lui Dowell. Cine te va crede? Pur şi simplu vei fi luată în râs. Dar păzeşte-te! N-o să te iert că m-ai denunţat. Hai odată!

Kern o înşfăcă pe Laurent de mână şi o trase spre uşă. Ea era prea firavă ca să reziste acestei forţe brutale.

Kern descuie uşa, trecu repede prin camera lui Thomas şi Briquet şi intră în camera unde se afla capul profesorului Dowell.

Capul lui Dowell privea nedumerit la această vizită neobişnuită. Iar Kern, fără să dea capului vreo atenţie, se apropie iute de aparate şi răsuci brusc robinetul balonului cu sânge.

Capul întoarse liniştit ochii, nedumeriţi încă, spre robinet, apoi se uită la Kern şi la Laurent, care se buimăcise cu totul. Cilindrul cu aer nu era deschis şi capul nu putea vorbi. Mişcă doar din buze şi Laurent, obişnuită cu mimica capului, îi înţelese întrebarea: „E sfârşitul?”

Apoi ochii capului, fixaţi asupra lui Laurent, se înceţoşară, pleoapele se deschiseră larg, bulbii erau gata să iasă din orbite, faţa i se crispa convulsiv. Capul se sufoca.

Laurent scoase un ţipăt isteric. Apoi, clătinându-se, se apropie de Kern, îl apucă de mână şi, aproape leşinată, îngână cu greu, printre spasmele ce-i sugrumau gâtlejul:

— Deschideţi, deschideţi mai repede robinetul… Voi face tot ce doriţi!

Cu un surâs abia perceptibil, Kern deschise robinetul. Şuvoiul dătător de viaţă porni iarăşi prin tub spre capul lui Dowell. Convulsiile feţei încetară, ochii îşi recăpătară expresia normală, privirea i se limpezi. Reveni şi conştiinţa, pentru că Dowell se uită din nou la Laurent cu nedumerire şi chiar cu o urmă de regret.

Laurent abia se mai ţinea pe picioare de tulburare.

— Îmi permiteţi să vă ofer braţul, zise Kern galant, şi ciudata pereche părăsi încăperea.

Când Laurent se aşeză iar la masă, Kern zise, de parcă nu se întâmplase nimic:

— La ce ne-am oprit? Da... „Starea bolnavilor cere să fiu mereu prezentă, sau nu, scrie aşa: să nu părăsesc nicio clipă casa profesorului Kern. Profesorul Kern a fost atât de amabil şi mi-a pus la dispoziţie o cameră încântătoare cu vederea spre grădină. Afară de asta, ziua de muncă s-a mărit, aşa că profesorul Kern îmi va plăti salariu întreit.

Laurent se uită cu reproş la Kern.

— Asta nu e minciună, zise el. Împrejurările mă silesc să-ţi iau libertatea, însă socot de datoria mea să te compensez cu ceva. Eu într-adevăr îţi majorez salariul. Scrie mai departe: „Aici nu duc lipsă de nimic şi, deşi am mult de lucru, mă simt minunat. La mine nu trebuie să vii: profesorul Kern nu primeşte niciun vizitator în casă. Nu te amărî, am să-ţi scriu...” Aşa. Iar acum adaugă ceva de la dumneata, vreo gingăşie, pe care o scrii de obicei, pentru ca scrisoarea să nu-i trezească bănuieli.

Şi, uitând parcă de Laurent, Kern începu să cugete cu glas tare:

— Desigur că aşa nu va merge mult. Sper, însă, că nu va trebui să te ţin prea îndelung aici. Lucrările noastre se apropie de sfârşit şi atunci... Vreau să spun că viaţa capului nu e veşnică. Iar când îşi va sfârşi existenţa... Ce mai încolo-încoace, dumneata ştii prea bine. Mai în scurt, când eu şi Dowell vom termina experienţele noastre, va lua capăt şi existenţa capului lui Dowell. Din cap nu va rămâne nici cenuşă, şi atunci te vei putea întoarce la scumpa dumitale mămică. Atunci nu vei mai prezenta un pericol pentru mine. Îţi mai repet o dată: dacă totuşi ai de gând să trăncăneşti, nu uita că dispun de martori, care la nevoie vor jura că au văzut rămăşiţele pământeşti ale profesorului Dowell, cu tot cu cap, picioare şi celelalte atribute profesorale, pe care le-am ars la crematoriu, după ce i-am făcut autopsia. În asemenea cazuri crematoriul e foarte binevenit.

Kern apăsă soneria. Intră John.

— John, condu pe domnişoara Laurent în camera albă, ce dă cu geamul spre grădină. Domnişoara Laurent va sta în casa mea, deoarece acum o să aibă foarte mult de lucru. Întreab-o pe domnişoară de ce are nevoie pentru a se instala comod şi fă rost de tot ce-ţi va cere. În numele meu poţi face comandă la orice magazin. Conturile le voi plăti eu. Nu uita să comanzi masa pentru domnişoară.

Kern ieşi, făcând o plecăciune.

John o conduse pe Laurent în camera indicată.

Kern nu minţise: camera era într-adevăr minunată — luminoasă, spaţioasă şi mobilată cu gust. Fereastra enormă dădea spre grădină, însă nici cea mai întunecată închisoare n-ar fi apăsat-o pe suflet mai mult decât această odaie încântătoare. Distrusă, Laurent se apropie încet de geam şi se uită afară.

„Etajul doi… cam înalt… de aici n-ai să fugi…” se gândi ea. Însă chiar de-ar fi putut fugi, n-ar fi făcut-o, pentru că evadarea ei ar fi fost egală cu condamnarea la moarte a capului profesorului Dowell.

Cuprinsă de deznădejde, Laurent căzu pe canapea şi se cufundă în gânduri triste. Mai târziu nu-şi putu da seama cât timp a ţinut această înţepenire.

— Masa e servită, auzi ea ca prin vis vocea lui John şi ridică pleoapele obosite.

— Mulţumesc, nu mi-i foame, strânge masa.

Servitorul, bine instruit, execută ordinul şi ieşi.

Marie se adânci iarăşi în gândurile sale. Când în ferestrele casei de peste drum se aprinse lumina, se simţi atât de părăsită, încât hotărî să se ducă imediat la pacienţi. Vroia mai ales să vadă capul profesorului Dowell.

Neaşteptata vizită o bucură grozav pe Briquet.

— În sfârşit! exclamă ea. Gata? A şi fost adus?

— Ce?

— Corpul meu, zise Briquet cu un ton de parcă era vorba de o rochie nouă.

— Nu, încă nu este adus, răspunse Laurent zâmbind fără să vrea. Însă curând va fi adus, n-a mai rămas mult să aştepţi.

— Ah, de l-ar aduce mai degrabă!

— Şi eu voi avea alt corp? întrebă Thomas.

— Da, desigur, îl linişti Laurent. Vei fi iarăşi zdravăn şi sănătos ca şi înainte. Şi atunci vei aduna bani, te vei întoarce în satul dumitale şi te vei căsători cu Marie.

Laurent ştia năzuinţele tainice ale capului.

Thomas plescăi din buze.

— De-ar veni mai curând ziua aceea.

Laurent se grăbi să intre în camera capului profesorului Dowell.

Imediat ce fu deschis cilindrul cu aer, capul o întrebă pe Laurent:

— Ce înseamnă toate acestea?

Laurent îi transmise capului discuţia cu Kern şi concluziile pe care le trăsese.

— E revoltător! zise capul. Dac-aş putea să te ajut… Şi eu cred că te-aş putea ajuta, dacă dumneata mă vei ajuta pe mine…

Ochii capului scăpărau de mânie.

— Totul e foarte simplu. Închide robinetul de la tuburile de alimentare, şi voi muri. Crede-mă, am fost chiar dezolat, când Kern a redeschis robinetul şi m-a readus la viaţă. Dacă voi muri, Kern o să te lase să pleci acasă.

Laurent clătină din cap.

— Niciodată n-o să mă întorc acasă cu preţul acesta! exclamă ea.

— Aş vrea să am talentul oratoric al lui Cicero ca să te pot convinge să faci acest lucru.

— Nici chiar Cicero nu m-ar convinge să fac aşa ceva! Niciodată n-o să mă pot decide să curm viaţa unui om…

— Parcă eu sunt om? o întrebă capul cu surâs amar.

— Amintiţi-vă cuvintele lui Descartes, pe care le-aţi repetat nu demult: „Cuget, deci, exist”, răspunse Laurent.

— Să admitem că e aşa. Iată ce voi face: de azi înainte n-o să-l mai instruiesc pe Kerm. Şi niciun fel de chinuri nu mă vor sili să-l ajut. Şi atunci el personal o să-mi curme zilele.

— Nu, nu, vă implor… Laurent se apropie de cap. Ascultaţi-mă. Până azi mă gândeam la răzbunare, acum însă mă gândesc la altceva. Dacă Kern va da un corp capului lui Briquet şi operaţia va reuşi, există speranţa că şi dumneavoastră veţi fi readus la viaţă… De Kern, sau de altcineva…

— Din păcate şanse sunt prea puţine, răspunse Dowell. Ar fi de mirare ca experienţa să-i reuşească chiar şi lui Kern. El e un om rău şi un criminal orgolios ca o mie de Herostraţi. Însă e un chirurg talentat şi aş zice chiar unul din cei mai buni asistenţi din câţi am avut. Dacă nu va reuşi el, care s-a folosit de sfaturile mele până în ziua de azi, nu va reuşi nimeni. Deşi mă îndoiesc că el va îndeplini cu succes asemenea operaţie nemaipomenită.

— Dar câinii…

— Câinii e altceva. Ambii câini, vii şi sănătoşi, erau întinşi pe aceeaşi masă până în clipa operaţiei de transplantare a capetelor. Toate s-au petrecut într-un răstimp foarte scurt. Însă după cum se vede, Kern a reuşit să readucă la viaţă un singur câine, altminteri i-ar fi adus pe amândoi ca să se laude în faţa mea. Iar un cadavru poate fi reanimat doar peste câteva ore, până a începe procesul de descompunere. De faptul că operaţia e foarte complicată îţi dai seama, doar eşti medic. Asta nu ţi-i să coşi la loc un deget tăiat. Trebuie să uneşti, să „sudezi” cu atenţie toate arterele, venele şi, principalul, nervii şi măduva spinării, altminteri vei căpăta un invalid; apoi să restabileşti circulaţia sângelui… Nu, e o sarcină foarte grea şi anevoioasă, peste puterile chirurgilor contemporani.

— Dar parcă dumneavoastră nu v-aţi fi încumetat să faceţi această operaţie?

— Eu am chibzuit totul, am făcut înainte experienţe cu animale, cred că mie mi-ar fi reuşit…

Uşa se deschise pe neaşteptate. În prag apăru Kern.

— Complotaţi? N-o să vă deranjez.

Şi trânti uşa după el.

DIANA MOARTĂ

Capului lui Briquet i se părea că a găsi un corp potrivit pentru a fi cusut la capul unui om e la fel de uşor cum ai coase o rochie nouă. Măsura gâtului i s-a luat, mai rămâne să găseşti un cadavru cu gâtul de aceeaşi grosime, şi gata.

Însă în curând se convinse că nu-i atât de simplu.

Într-o dimineaţă veniră la ea, îmbrăcaţi în halate albe, profesorul Kern, Laurent şi John. Kern dădu ordin să fie ridicat cu atenţie capul lui Briquet de pe placa de sticlă şi culcat cu faţa în sus astfel ca să se poată vedea toată tăietura gâtului. Alimentarea capului cu sânge şi oxigen rămase intactă. Kern se apucă să măsoare şi să studieze.

— Deşi anatomia omului pare a fi neschimbată, zise Kern, corpul fiecărui individ are particularităţile sale individuale. Uneori e foarte greu să determini unde se află artera carotidă. Se întâmplă să difere şi grosimea arterei, lărgimea traheei chiar şi la oameni cu gâtul de aceeaşi grosime. Vom avea mult de furcă şi cu nervii.

— Dar cum o să operaţi? întrebă Laurent. Dacă veţi suprapune tăietura gâtului pe cea a corpului, veţi acoperi întreaga suprafaţă…

— Aici e şi buba. Am studiat cu Dowell problema asta. Va trebui să fac o serie de crestături longitudinale — pornind de la centru spre periferie. E un lucru foarte complicat. Voi face tăieturi proaspete pe gâtul capului şi al cadavrului pentru a ajunge la celule vii, ce n-au reuşit încă să moară. Şi totuşi nu asta e dificultatea principală. Important e cum să neutralizezi începutul de putrefacţie din corpul cadavrului sau locurile de contaminare infecţioasă, cum să curăţi vasele sanguine de sângele coagulat, să le umpli cu sânge proaspăt şi să faci să funcţioneze „motorul” organismului — inima… Dar şira spinării? Cel mai mic contact cu ea provoacă o reacţie puternică cu urmări extrem de grave.

— Şi cum aveţi de gând să depăşiţi aceste obstacole?

— O, deocamdată e secret. Dacă operaţia va reuşi, voi publica toată istoria cu învierea din morţi. Ei, ajunge pe azi. Puneţi capul la loc. Deschideţi cilindrul cu aer. Cum te simţi, domnişoară? întrebă Kern, adresându-se capului lui Briquet.

— Mulţumesc, bine. Dar, domnule profesor, sunt foarte îngrijorată… aţi vorbit aici despre o mulţime de lucruri neînţelese pentru mine, însă ceva am priceput totuşi, că aveţi de gând să-mi ciopârţiţi gâtul în lung şi-n lat. Păi asta-i adevărată neobrăzare. Cum o să mă arăt în lume cu un gât ce va semăna cu o pârjoală?

— Mă voi strădui ca cicatricele să fie cât mai puţin vizibile. Dar, bineînţeles, n-o să pot şterge complet urmele operaţiei. Nu nu te speria, domnişoară, ai putea purta la gât o panglică de catifea sau un colier. Ei bine, o să ţi-l dăruiesc chiar în ziua „naşterii” dumitale. Dar mai e ceva. Acum capul dumitale s-a uscat oarecum. Când vei începe a trăi o viaţă normală, capul se va îngrăşa. Pentru a afla grosimea normală a gâtului dumitale, va trebui să te punem „la îngrăşat” chiar de pe acum, altminteri putem avea surprize neplăcute.

— Dar eu nu pot mânca, răspunse capul cu glas plângăreţ.

— O să te hrănim prin tub. Am pregătit un preparat special, se adresă el lui Laurent. Afară de asta va trebui să mărim afluxul de sânge.

— Aţi introdus în lichidul de alimentare substanţe ce conţin grăsimi?

Kern dădu nehotărât din mână.

— Chiar dacă nu se va îngrăşa, capul se va „umfla”, iar asta e tocmai ceea de ce avem nevoie. Aşadar, zise el în încheiere, ne rămâne principalul: roagă-te lui Dumnezeu, domnişoară Briquet, să moară mai repede o fată frumoasă care să-ţi împrumute după moartea-i corpul său minunat.

— Nu vorbiţi aşa, e înfiorător! Cineva trebuie să moară pentru ca eu să-i moştenesc corpul… să ştiţi, doctore, mă tem. Doar va fi corpul unui mort. Dar dacă vine şi-mi cere să-i dau corpul înapoi?

— Cine?

— Moarta.

— Păi nu va avea picioare să vină, râse Kern. Şi chiar dacă va veni, o să-i spui că dumneata ai dat un cap corpului ei şi nu ea ţi-a dat corpul, aşa că, fără îndoială, va rămâne mulţumită de acest dar. Mă duc să fac de planton la morgă. Uraţi-mi succes!

Reuşita operaţiei depindea mult şi de cadavru, care trebuia să fie cât mai proaspăt, iată de ce Kern abandonase toate ocupaţiile sale şi aproape că nu pleca de la morgă, în aşteptarea unei coincidenţe fericite.

Cu ţigara de foi în gură el umbla atât de liniştit prin clădirea lungă, de parcă se plimba pe bulevard. O lumină difuză cădea din tavan peste mesele de marmoră, înşirate în rânduri nesfârşite.

Pe fiecare masă zăcea câte un cadavru gol, spălat deja cu un şuvoi de apă.

Cu mâinile înfundate în buzunarele paltonului şi pufăind din ţigară, Kern trecea de la o masă la alta, se uita la feţe şi din când în când ridica giulgiul de piele ca să cerceteze corpul.

Odată cu el umblau şi rudele sau prietenii celor morţi. Kern îi privea duşmănos, temându-se să nu-i ia de sub nas cadavrul mult căutat. Să capete un cadavru nu era prea uşor. Timp de trei zile fiecare cadavru trebuia să fie expus şi predat rudelor, dacă îl vor recunoaşte. Însă după trei zile cadavrul intrat în putrefacţie nu mai prezenta pentru Kern niciun interes. El avea nevoie de un cadavru absolut proaspăt, şi pe cât posibil, cald încă.

Kern nu se va scumpi la mită, pentru a căpăta cadavrul potrivit imediat. Numărul de înregistrare a cadavrului va fi schimbat, şi vreo nefericită va fi, la urma urmei, trecută ca „dispărută".

„Totuşi nu-i uşor să găsesc o Diană pe gustul lui Briquet", se gândea Kern, privind tălpile late şi mâinile bătucite ale cadavrelor. Majoritatea nefericiţilor ce zăceau aici nu făcea parte dintre acei ce se plimbă cu automobilul. Kern străbătu morga dintr-un capăt în altul. Între timp câteva cadavre fuseseră recunoscute şi luate, iar în locul lor erau aduse altele. Dar nici printre ele Kern nu găsi material bun pentru operaţie. Văzu câteva cadavre fără cap, dar fie că erau de o constituţie nepotrivită, fie că aveau răni pe corp, sau, în sfârşit, fie că începură să se descompună. Ziua era pe sfârşite. Kern simţi că i se face foame şi îşi imagină cu plăcere nişte pâijoale de găină cu mazăre fierbinte.

„Azi n-am avut noroc", se gândi Kern, uitându-se la ceas. Şi pomi spre uşă prin mulţimea ce se perinda pe lângă cadavre, plină de desperare, jale şi groază. Calea i-o tăiară slujitorii, care duceau un cadavru de femeie fără cap. Corpul tânăr, spălat, lucea ca de marmoră albă.

„O, iată ceva potrivit! se gândi el şi porni după ei. Când cadavrul fu aşezat pe masă, Kern îl cercetă în grabă şi se convinse şi mai mult că găsise ceea ce-i trebuia. Se pregătea de acum să le şoptească paznicilor să-l ia de acolo, când deodată de cadavru se apropie un bătrân jerpelit a cărui barbă şi mustaţă de mult se cereau tunse.

— Uite-o pe Marta! exclamă el şi-şi şterse cu palma sudoarea de pe frunte.

„Dracu' l-a adus!" înjură Kern printre dinţi şi, apropiindu-se de bătrân, zise:

— Aţi recunoscut cadavrul? Doar e fără cap.

Bătrânul îi arătă o alunică mare pe umărul stâng al fetei.

— Are semn, răspunse el.

Kern se miră că bătrânul vorbeşte cu atâta calm.

— Cine-i dânsa? Soţia sau fiica dumitale?

— Mare-i Dumnezeu, răspunse bătrânul bun de gură. Mi-a fost o nepoată de-a doua. Vară-mea a murit şi mi-a lăsat trei pe cap. Şi eu am patru. Sărăcie. Dar ce pot face, domnule? Doar nu-s motănaşi să-i arunci sub gard. Aşa că i-am luat. Şi acum, ce nenorocire! Locuiam într-o casă veche, demult ni s-a cerut să ne căutăm alta, dar unde să te duci? Şi am păţit nevoia. S-a prăbuşit acoperişul. Ceilalţi au scăpat cu vânătăi, da ei i-a retezat capul ca cu briciul. Eu şi baba mea nu eram acasă, vindeam castane prăjite. Vin eu acasă, da Marta a şi fost dusă deja la morgă. Şi de ce la morgă? Cică în locuinţele vecine de asemenea s-au găsit oameni striviţi, unii n-aveau pe nimeni, de aceea au fost căraţi toţi aici la grămadă. Vin eu acasă, măcar i-aţi lumea în cap, nici n-ai chip să intri, de parcă a fost cutremur.

„Nu-i prea rău", se gândi Kern şi, luând bătrânul la o parte, îi zise:

— Ce s-a întâmplat, nu mai poţi schimba. Vezi dumneata, eu sunt medic şi am nevoie de un cadavru. O să vorbesc deschis. Îţi dau o sută de franci şi… du-te acasă.

— Vrei s-o ciopârţeşti? bătrânul clătină cu dojană din cap şi se îngândură. Ei, bineînţeles, acum i-i totuna… Suntem oameni săraci… Şi totuşi nu mi-i străină…

— Două sute.

— Sărăcia-i mare, copiii trag foame… dar îmi pare rău… Bună fată era, tare bună, miloasă, şi faţa ca un trandafir, nu ca ăştia, bătrânul făcu un gest de dispreţ spre mesele cu cadavre.

„Măi, ce bătrân! Mi se pare că începe să-şi laude marfa”, se gândi Kern şi hotărî să schimbe tactica.

— De altfel, cum doreşti, zise el cu nepăsare. Cadavre sunt destule şi nu-s cu nimic mai rele decât nepoata dumitale. Şi Kern îi întoarse spatele.

— Stai, cum aşa, stai, să mă gândesc… bătrânul se porni după el, gata să încheie târgul.

Kern triumfa, însă situaţia se schimbă pe neaşteptate încă o dată.

— Eşti aici? se auzi o voce emoţionată de femeie în etate.

Kern se întoarse şi văzu apropiindu-se cu pas grăbit o bătrânică grasă şi curăţică, cu scufie albă pe cap. Văzând-o, bătrânul icni fără să vrea.

— Ai găsit-o? îl întrebă bătrânica, căutând speriată înjur şi şoptind rugăciuni.

Bătrânul îi arătă tăcut cadavrul cu mâna.

— Porumbiţa mea, sărmana mucenică! prinse a se boci bătrâna, apropiindu-se de cadavrul decapitat.

Kern văzu că-i va fi mai greu să înduplece bătrâna.

— Ascultă, doamnă, zise el, prietenos, adresându-se bătrânei. Am stat de vorbă cu soţul dumitale şi am aflat că o duceţi foarte greu.

— Treaba noastră cum o ducem, nu umblăm cu cerşitul, îl repezi bătrâna nu fără mândrie.

— Da, însă… vezi dumneata, eu sunt membrul unei societăţi de binefacere. O putem înmormânta pe nepoata dumneavoastră pe contul societăţii. Dacă doriţi, eu o să fac toate formalităţile necesare pentru înmormântare, iar dumneavoastră duceţi-vă acasă, vă aşteaptă copiii şi orfanii…

— Ce-ai trăncănit aici? se repezi bătrâna la bărbatu-său. Şi, întorcându-se spre Kern, zise: îţi mulţumesc, domnule, dar eu trebuie să fac singură toate cele de cuviinţă. S-a trece cumva şi fără ajutorul societăţii dumneavoastră de binefacere. Ce holbezi ochii? trecu ea la tonu-i obişnuit când vorbea cu bărbatul său. Ia răposata şi mergem. Am adus şi roaba.

Toate astea fuseseră spuse pe un ton atât de hotărât, că Kern se înclină rece şi plecă.

„Păcat! Da, azi e într-adevăr o zi fără noroc”.

Se îndreptă spre ieşire şi, luând la o parte paznicul, îi zise cu voce scăzută:

— Nu uita, dacă o fi ceva potrivit, telefonează-mi imediat.

— O, domnule, negreşit, dădu din cap paznicul, primind un bacşiş gras de la Kern.

Kern mâncă copios la restaurant şi se întoarse acasă. Când intră în camera lui Briquet, aceasta îl întâmpină cu întrebarea obişnuită din ultima vreme:

— Aţi găsit?

— Am găsit, dar n-am avut noroc, fire-ar al dracului! răspunse el. Mai rabdă.

— Dar ce, într-adevăr n-a fost nimic potrivit? nu se ogoia Briquet.

— Erau nişte caracatiţe cu picioarele strâmbe. Dacă vrei, pot să…

— Vai, nu, mai bine mai rabd. Nu vreau să fiu caracatiţă.

Kern hotărî să se culce mai devreme ca de obicei, ca în zori să se scoale şi să se ducă iarăşi să facă de planton la morgă.

Dar nu adormise încă, şi sună telefonul de pe noptieră. Kern înjură şi luă receptorul.

— Alo! Vă ascult. Da, profesorul Kern. Ce? O deraiere de tren chiar lângă gară? O mulţime de cadavre? Da, da, desigur, imediat. Mulţumesc.

Kern se îmbrăcă la repezeală, îl chemă pe John şi-i porunci:

— Maşina!

Peste 15 minute maşina lui gonea în noapte pe străzi ca la incendiu.

Paznicul spusese adevărul. În noaptea asta moartea strânsese o roadă bogată. În fiecare clipă erau aduse cadavre noi. Toate mesele erau încărcate. Curând morţii se puneau şi pe jos. Kern rămase încântat. Mulţumea destinului că această catastrofă nu se întâmplase ziua. Vestea despre ea, probabil, încă nu se răspândise în oraş. Străini încă nu erau la morgă. Kern cercetă cadavrele aşa cum fuseseră ele aduse. Toate erau absolut proaspete. Cam rar aşa întâmplare norocoasă. Una era rău, că întâmplarea nu ţinuse cont de cerinţele speciale ale lui Kern. Majoritatea cadavrelor erau strivite sau aveau leziuni în diferite părţi ale corpului. Însă Kern nu pierdea nădejdea, căci cadavrele se aduceau fără încetare.

— Arată-mi-o pe asta, i se adresă el slujitorului, ce ducea un cadavru de fată îmbrăcată în costum gri.

Craniul era spart la ceafă. Părul năclăit de sânge, hainele la fel, dar nemototolite. „Probabil că n-are leziuni prea mari… Merge. Siluetă ordinară, probabil e vreo cameristă, dar mai bine un astfel de corp decât nimic”, se gândi Kern.

— Dar asta? Kern arătă spre altă targă. Păi asta e o adevărată comoară! Un tezaur! Fire-ar al naibii, păcat totuşi că a murit o asemenea femeie!

Pe pardosea fu aşezat cadavrul unei femei tinere, cu faţă nobilă, neobişnuit de frumoasă, pe care încremenise o expresie de adâncă uimire. Avea craniul spart mai sus de urechea dreaptă. Probabil că moartea survenise subit. Pe gâtul alb se vedea un şirag de perle. Rochia elegantă de mătase neagră era doar puţin ruptă la poale şi de la guler până la umăr. Pe umărul dezgolit se vedea o alunică.

„Ca şi la cealaltă, se gândi Kern. Dar asta… ce frumuseţe! Kern îi măsură grăbit gâtul. Ca la comandă”.

Kern smulse de la gâtul fetei şiragul de perle naturale, îl aruncă slujbaşului şi spuse:

— Iau cadavrul acesta. Însă deoarece n-am timp să le cercetez aici mai amănunţit, pentru orice eventualitate îl iau şi pe ăsta, şi arătă spre cadavrul cameristei. Mai repede, mai repede. Înveleşte-le într-o pânză şi du-le de aici. Auzi? Se adună mulţimea. Va trebui să deschizi morga şi peste câteva minute aici va fi o adevărată babilonie.

Cadavrele fură duse, aşezate în automobil şi curând nimeriră în casa lui Kern.

Toate cele necesare pentru operaţie fuseseră pregătite dinainte. Ziua, mai bine zis noaptea învierii lui Briquet venise. Kern nu vroia să piardă nicio clipă.

Ambele cadavre fură spălate şi aduse în camera lui Briquet, învelite în cearşafuri şi aşezate pe masa de operaţie.

Capul lui Briquet ardea de nerăbdare să-şi vadă noul corp, însă Kern într-adins pusese astfel masa ca ea să nu vadă cadavrele până când nu vor fi încheiate toate pregătirile.

Kern reteză repede capetele cadavrelor. John le înveli într-o pânză şi le duse de acolo; tăietura gâtului şi masa fură spălate cu grijă, corpurile — aduse în regulă.

Cercetând încă o dată cadavrele cu o privire critică, Kern clătină îngrijorat din cap. Corpul cu alunica pe umăr era de o frumuseţe perfectă, mai ales în comparaţie cu corpul „cameristei”, cu oase late, colţuroase ca din topor, însă zdravăn. Briquet, desigur, va alege corpul acestei Diane aristocrate. Dar la o cercetare mai amănunţită a cadavrului, Kern observă că Diana, cum o poreclise el, avea un defect: la talpa piciorului drept se vedea o rană mică pricinuită, probabil, de o bucată de fier. Însă ea nu prezenta un pericol prea mare. Kern dezinfectă rana: n-avea niciun motiv să presupună o septicemie. Şi totuşi corpul „cameristei” presupunea un succes mult mai sigur.

— Întoarceţi capul lui Briquet, zise Kern, adresându-se lui John. Pentru ca Briquet să nu-i încurce cu pălăvrăgeala ei în timpul lucrului, gura îi fu astupată, adică închis balonul cu aer comprimat. Deschide balonul.

Când capul lui Briquet văzu cadavrele, scoase un ţipăt strident, de parcă s-ar fi fript pe neaşteptate. Ochii ei se lărgiră de groază. Unul din aceste cadavre trebuia să devină corpul ei. Pentru prima dată simţi profund până la durere caracterul neobişnuit al acestei operaţii şi o cuprinse îndoiala.

— Ei, ce-i cu dumneata? Cum îţi plac aceste cada… corpuri?

— Eu… mă tem… horcăi capul. Nu, nu, n-am crezut că e aşa de grozav… nu vreau…

— Nu vrei? în acest caz o să cos unul din ele la capul lui Thomas. Thomas va deveni femeie. Vrei Thomas să capeţi imediat un corp?

— Nu, nu vă grăbiţi, se sperie capul lui Briquet. Sunt de acord. Vreau să am corpul acesta… cu alunică pe umăr.

— Te-aş sfătui să-l alegi pe celălalt. Nu-i atât de frumos, în schimb, nicio zgârietură.

— Eu nu-s spălătoreasă, sunt artistă, zise cu mândrie capul lui Briquet. Vreau să am un corp frumos. Cu alunică pe umăr. Ea place bărbaţilor.

— Fie cum doreşti, răspunse Kern. Domnişoară Laurent, mută capul domnişoarei Briquet pe masa de operaţie. Şi fii atentă, alimentarea artificială cu sânge a capului nu trebuie întreruptă până în ultima clipă.

Laurent făcea ultimele pregătiri la capul lui Briquet. Faţa capului exprima încordare şi tulburare. Când capul fu mutat pe masă, Briquet nu rezistă şi începu să strige ca niciodată:

— Nu vreau! Nu vreau! Nu, nu! Mai bine omorâţi-mă! Mă tem! A-a-a-a!…

Kern, fără să înceteze lucrul, îi strigă aspru lui Laurent:

— Închide mai repede balonul cu aer! Introdu în soluţia alimentară ghedonal şi ea va adormi.

— Nu, nu, nu!

Robinetul se închise, strigătele încetară, dar capul continua să mişte buzele şi se uita cu groază şi implorare.

— Domnule profesor, avem noi dreptul să facem operaţia aceasta împotriva voinţei ei? întrebă Laurent.

— Acum nu-i timpul să ne ocupăm cu probleme de etică, îi răspunse sec Kern. Pe urmă o să ne spună mulţumesc. Fă ce ai de făcut sau pleacă şi nu mă încurca.

Însă Laurent ştia că nu va pleca — fără ajutorul ei rezultatul operaţiei ar fi fost şi mai îndoielnic. Şi, făcând un efort de voinţă, continuă să-i ajute lui Kern.

Capul lui Briquet se zbătea aşa de tare, că tuburile erau cât pe ce să iasă din vasele sanguine.

John sări în ajutor şi ţinea capul cu mâinile, încetul cu încetul zvâcniturile capului încetară, ochii se închiseră: ghedonalul îşi făcea efectul.

Profesorul Kern începu operaţia.

Liniştea era tulburată doar de ordinele scurte ale lui Kern, care cerea un instrument sau altul. De încordare tocmai i se umflaseră venele de pe frunte. Îşi pusese în joc toată măiestria lui strălucită de chirurg, îmbinând iuţeala cu o scrupulozitate şi atenţie extraordinară. Cu toată ura sa faţă de Kern, Laurent îl admira sincer în clipa asta. El lucra cu însufleţire, ca un artist. Degetele lui abile şi fine făceau minuni.

Operaţia ţinu o oră şi 55 de minute.

— Gata, zise în sfârşit Kern, îndreptându-şi spatele, de azi înainte Briquet a încetat să mai fie un cap fără corp. Rămâne doar să-i insuflăm viaţă: să facem ca inima să-i bată, să restabilim circulaţia sângelui. Dar asta o pot face şi singur. Dumneata du-te şi te odihneşte, domnişoară Laurent.

— Mai pot lucra, răspunse ea.

Deşi era foarte obosită, dorea să asiste la ultimul act al acestei operaţii neobişnuite. Însă Kern, probabil, nu vroia s-o iniţieze în taina învierii. El îi propuse insistent încă o dată să se odihnească şi Laurent se supuse.

Kern o rechemă peste o oră. Arăta şi mai obosit, dar pe faţă i se citea o adâncă satisfacţie.

— Încearcă-i pulsul, îi propuse el lui Laurent.

Fata luă nu fără un cutremur lăuntric mâna lui Briquet, acea mână care abia trei ore în urmă aparţinea unui cadavru rece. Mâna era caldă şi se simţea zvâcnetul pulsului. Kern apropie o oglinjoară de buzele lui Briquet. Oglinjoara se aburi.

— Respiră. Acum trebuie s-o înfăşăm binişor pe nou-născută. Câteva zile va trebui să stea absolut nemişcată.

Tot corpul fu înfăşat, iar gura legată strâns.

— Să nu-i treacă prin cap să vorbească, exclamă Kern. Primele zile o s-o ţinem în stare de somnolenţă, dacă inima ei va permite.

Briquet fu dusă într-o cameră vecină cu a lui Laurent, culcată pe un pat şi supusă electronarcozei.

— O vom hrăni artificial până se vor cicatriza cusăturile. Dumneata va trebui s-o îngrijeşti.

Abia a treia zi Kern îi permise lui Briquet „să-şi revină”.

Era ora patru după-amiază. O rază oblică de soare străbătu odaia şi căzu pe faţa lui Briquet. Ea mişcă uşor din sprâncene şi deschise ochii. Fără să-şi dea seama încă unde se află, se uită la fereastra luminată, apoi la Laurent şi în sfârşit lăsă ochii în jos. Acolo nu mai era gol. Ea văzu un piept ce respira uşor şi un corp — corpul ei, acoperit cu un cearşaf. Un zâmbet uşor îi lumină faţa.

— Nu încerca să vorbeşti şi stai liniştită, îi zise Laurent. Operaţia a decurs foarte bine şi acum totul depinde de felul cum te vei comporta. Cu cât vei sta mai liniştită, cu atât mai curând te vom pune pe picioare. Deocamdată o să ne înţelegem prin mimică. Când laşi pleoapele în jos, însemnă „da”, în sus — „nu”. Simţi vreo durere undeva? Aici. Gâtul şi piciorul. Va trece. Nu ţi-e foame? Nici sete?

Lui Briquet nu-i era nici foame, nici sete.

Laurent îi telefonă lui Kern. El apăru imediat din cabinetul său.

— Ei, cum se simte nou-născuta noastră? O examină şi rămase mulţumit. Totul e normal. Acum răbdare, domnişoară, şi în curând vei putea să dansezi.

Kern dădu câteva ordine şi plecă.

Pentru Briquet zilele de „convalescenţă” păreau foarte lungi. Era o pacientă exemplară: îşi înfrâna nerăbdarea, sta culcată, foarte liniştită, şi făcea orice i se spunea. În sfârşit, veni ziua când fu desfăşată, însă nu căpătă permisiunea să vorbească.

— Îţi simţi corpul? o întrebă Kern tulburat.

Briquet lăsă pleoapele în jos.

— Încearcă să mişti încetişor degetele de la picioare.

Briquet, probabil, încerca s-o facă, deoarece pe faţa ei se citea încordare, însă degetele nu se mişcară.

— Probabil că funcţia sistemului nervos central nu s-a restabilit complet, zise Kern autoritar. Însă nădăjduiesc că în curând se va restabili, iar odată cu el se vor restabili şi mişcările.

Însă în sinea lui se gândi: „De n-ar şchiopăta într-adevăr de ambele picioare”.

„Se va restabili — ce straniu sună aceste cuvinte”, se gândi Laurent, amintindu-şi cadavrul de pe masa de operaţie.

Acum Briquet avea o nouă ocupaţie. Ore întregi încerca să-şi mişte degetele de la picioare. Laurent urmărea cu mare interes rezultatele. Şi deodată exclamă bucuroasă:

— Se mişcă! Degetul mare de la piciorul stâng se mişcă.

Mai departe lucrurile merseră şi mai repede. Începură să se mişte şi alte degete de la mâini şi picioare. În curând Briquet putea să-şi ridice puţin braţele şi picioarele.

Laurent era uluită. Sub ochii ei se săvârşise o minune.

„Oricât de criminal ar fi Kern, se gândi ea, e totuşi un om extraordinar. E adevărat că fără capul lui Dowell n-ar fi reuşit să înfăptuiască această dublă înviere din morţi. Cu toate acestea, Kern e un om talentat, asta o adevereşte şi capul lui Dowell. Ah, dacă Kern l-ar învia şi pe el! Dar nu, el nu va face una ca asta”.

Peste alte câteva zile Briquet căpătă permisiunea să vorbească. Avea o voce destul de plăcută, deşi cu un timbru nestabil.

— Va trece, o încredinţă Kern. O să mai poţi cânta.

Şi Briquet încercă să cânte. Laurent rămase uimită de cântarea asta. Notele înalte Briquet le intona cu voce destul de neplăcută, în registrul mijlociu glasul părea înăbuşit şi chiar răguşit. În schimb notele joase erau fermecătoare. Poseda o voce minunată de contralto.

„Doar coardele vocale se află mai sus de sutura gâtului şi aparţin lui Briquet, se gândi Laurent, de unde dar a apărut această voce dublă, cu un timbru diferit în registrul înalt şi cel grav? E o enigmă fiziologică. Oare asta n-are legătură cu procesul de întinerire a capului lui Briquet, care e mai în vârstă decât noul ei corp? Sau poate ţine de tulburarea sistemului nervos central? Nu înţeleg nimic… Curios lucru, al cui e acest corp tânăr şi graţios, cărui cap nefericit aparţinuse…”

Fără a-i spune ceva lui Briquet, Laurent începu să răsfoiască numerele de ziar, în care erau publicate listele celor morţi în catastrofa feroviară. Curând dădu peste o informaţie în care se spunea că vestita artistă italiană Angelica Gay, ce călătorea cu trenul nimerit în catastrofă, a dispărut fără urmă. Cadavrul ei nu fusese găsit, şi de rezolvarea acestei enigme se preocupă corespondenţii publicaţiei respective. Laurent era aproape convinsă că Briquet căpătase corpul artistei dispărute.

EXPONATUL EVADAT

În sfârşit în viaţa lui Briquet sosi ziua cea mare. Îi fuseseră scoase ultimele bandaje, şi profesorul Kern îi dădu voie să se scoale.

Ea se ridică şi, sprijinindu-se de braţul lui Laurent, făcu câţiva paşi prin odaie. Mişcările ei erau nesigure şi oarecum zvâcnite. Uneori făcea gesturi stranii cu mâna: până la un anumit punct mâna se ridica lin, apoi se oprea, urma o mişcare oarecum forţată ce trecea iarăşi în una lină.

— Şi asta va trece, zicea cu convingere Kern.

Îl îngrijora puţin rana de la talpa lui Briquet. Rana se vindeca foarte încet. Însă cu timpul se cicatriză într-atât, că Briquet nu mai simţea durerea, ba chiar putea să calce pe piciorul bolnav. Iar peste câteva zile încercă chiar să danseze.

— Nu înţeleg ce-i cu mine, zicea ea, unele mişcări le fac liber, iar în altele parcă-s încătuşată. Probabil că încă nu m-am deprins să-mi dirijez noul corp… Ce corp perfect! Uite ce picioare, domnişoară Laurent. Şi înălţimea e minunată! De n-aş avea cicatricele astea pe gât… Va trebui să le maschez. În schimb alunica asta pe umăr e fermecătoare, nu-i aşa? O să-mi cos o rochie cu un model care s-o scoată în evidenţă… Categoric, sunt foarte mulţumită de corpul meu.

„Corpul tău! se gândi Laurent. Sărmana Angelica Gay!”.

Dorinţele sale, pe care Briquet le înfrânase atâta vreme, izbucniră toate deodată. O copleşi pe Laurent cu o mulţime de pretenţii, comenzi de costume, lenjerie, pantofi, pălării, jurnale de modă, cosmetică.

În noua sa rochie gri de mătase ea fu prezentată de Kern lui Dowell. Şi deoarece acesta era un cap de bărbat, Briquet nu se putu reţine să nu cocheteze. Fu foarte măgulită, când capul lui Dowell horcăi:

— Excelent! Ţi-ai îndeplinit strălucit misiunea, colega, felicitările mele!

Şi Kern cu Briquet la braţ, radios ca un tânăr însurăţel, ieşi din odaie.

— Ia loc, domnişoară, o pofti el galant, când ajunseră în cabinetul lui.

— Nici nu ştiu cum să vă mulţumesc, domnule profesor, zise ea lăsând galeşă ochii în jos, apoi uitându-se cochet la Kern. Aţi făcut atât de mult pentru mine. Iar eu nu vă pot oferi o recompensă.

— Nici nu-i nevoie. Sunt răsplătit mai mult chiar decât îţi închipui.

— Îmi pare bine. Şi Briquet îi aruncă lui Kern o privire şi mai radioasă. Iar acum permiteţi-mi să plec… să plec de la spital.

— Cum să pleci? De la care spital? Kern nu înţelese deodată ce dorea ea.

— Să plec acasă. Îmi închipui ce senzaţie va produse apariţia mea în faţa prietenelor mele!

Ea vrea să plece! Kern nici nu-şi putea închipui una ca asta. El depusese o muncă titanică, rezolvase o problemă nemaipomenit de complicată, a realizat imposibilul nu pentru ca Briquet să facă furori printre prietenele sale de moravuri uşoare. El însuşi vroia să producă senzaţie în faţa savanţilor. Mai târziu poate şi o să-i dea o anumită libertate, însă acum nici să se gândească la aşa ceva.

— Îmi pare rău, dar nu-ţi pot permite să pleci, domnişoară Briquet! Trebuie să mai rămâi un timp oarecare în casa mea, sub supravegherea mea.

— Dar de ce? Mă simt excelent, se miră ea, jucându-se cu mâna.

— Da, însă sănătatea dumitale se poate înrăutăţi.

— Atunci o să mă întorc la dumneavoastră.

— Ştiu eu mai bine ca dumneata, când vei putea pleca de aici, zise Kern tăios. Nu uita ce ai fi fost de nu eram eu.

— V-am mulţumit deja pentru asta. Dar nu sunt o fetiţă şi nici prizonieră şi am libertatea să fac ce vreau!

„Oho, are caracter fetiţa!” se gândi Kern cu uimire.

— Vom mai vorbi despre asta, zise el. Iar acum fii bună şi te du în camera dumitale. Probabil că John ţi-a şi servit supa.

Bosumflată, Briquet se ridică şi, fără ca să privească la Kern, ieşi.

Briquet lua masa împreună cu Laurent în camera acesteia. Când intră, Laurent şedea de acum la masă. Briquet se aşeză pe scaun şi făcu un gest graţios, a nepăsare, cu mâna dreaptă. Laurent observase şi mai înainte gestul acesta la ea şi încerca să ghicească cui de fapt îi aparţine: corpului Angelicăi Gay sau lui Briquet? Dar parcă nu putea să rămână în corpul Angelicăi Gay automatismul mişcărilor fixate în nervii motori?

Pentru Laurent întrebările acestea erau prea complicate.

„De asta se vor ocupa, probabil, fiziologii”, se gândi ea.

— Iarăşi supă! M-am săturat de mâncarea asta de spital, zise capricios Briquet. Acum aş mânca cu plăcere o duzină de stridii şi aş bea un pahar de bere. Sorbi câteva înghiţituri de supă din ceaşcă şi continuă: Profesorul Kern mi-a declarat adineauri că n-o să-mi permită să ies din casă câteva zile. Cum să nu! Eu nu sunt pasăre de colivie. Aici poţi să mori de urât. Nu, mie îmi place să trăiesc în vâltoarea vieţii, să am totul din plin: lumină, muzică, flori, şampanie…

Tot pălăvrăgind aşa, Briquet mâncă repede, se ridică de pe scaun, şi, apropiindu-se de fereastră, se uită în jos.

— Noapte bună, domnişoară Laurent, zise ea. Astă-seară vreau să mă culc mai devreme. Te rog să nu mă trezeşti mâine dimineaţă. În casa asta somnul e singura distracţie.

Şi, făcând o plecăciune din cap, se retrase în camera ei.

Iar Laurent se aşeză să-i scrie o scrisoare mamei sale.

Toate scrisorile erau cenzurate de Kern. Laurent ştia că el o urmăreşte cu severitate şi de aceea nici nu încerca să expedieze vreo scrisoare pe ascuns.

De altfel, pentru a n-o tulbura pe mamă-sa, hotărî — chiar de-ar putea expedia vreo scrisoare fără cenzura lui Kern — să nu-i scrie adevărul despre prizonieratul său.

În noaptea asta Laurent dormi ca niciodată rău. Se răsuci multă vreme în pat, gândindu-se la viitor. Viaţa ei era în pericol. Ce va întreprinde Kern ca s-o facă „inofensivă”?

Nici pe Briquet, se vede, n-o prindea somnul. Din camera ei se auzi un foşnet.

„Îşi încearcă rochiile noi”, îşi zise Laurent. Apoi totul se linişti. Laurent auzi ca prin vis un ţipăt înăbuşit şi se trezi. „Nervii mei nu mai fac nici două parale”, se gândi ea şi adormi din nou să-şi împlinească somnul din zori.

Se deşteptă ca de obicei la 7 dimineaţa. Din camera lui Briquet nu se auzea niciun zgomot. Laurent hotărî să n-o deranjeze şi intră în camera unde se afla capul lui Thomas. Capul tânărului era mohorât ca întotdeauna. După ce Kern i-a „cusut un corp” capului lui Briquet, tristeţea lui Thomas crescu. El îi ruga, implora, pretindea să i se dea şi lui cât mai curând un corp nou, uneori înjura brutal. Laurent cu greu îl putea linişti. Ea oftă uşurată când termină toaleta de dimineaţă a capului lui Thomas şi intră în camera lui Dowell, care o întâmpină cu un zâmbet prietenos.

— Ciudat lucru e viaţa! zise capul lui Dowell. Încă nu demult vroiam să mor. Însă creierul meu continuă să lucreze. Acum trei zile mi-a venit o idee foarte îndrăzneaţă şi originală. Dacă voi reuşi să-mi realizez ideea, asta ar produce o adevărată revoluţie în medicină. I-am expus considerentele mele lui Kern şi să fi văzut cum i s-au aprins ochii. El probabil şi-a văzut aievea monumentul pe care i-l vor ridica contemporanii recunoscători… Aşadar, eu trebuie să trăiesc pentru el, pentru idee, iar asta înseamnă că şi pentru mine. Zău, într-adevăr e un fel de cerc vicios.

— Şi în ce constă ideea asta?

— O să ţi-o povestesc mai târziu, când se va coace mai bine în mintea mea…

La ora nouă Laurent bătu la uşa lui Briquet, dar nu primi niciun răspuns. Îngrijorată, încercă să deschidă uşa, dar uşa era încuiată pe dinăuntru. Nu-i rămase altceva de făcut decât să-i raporteze despre asta lui Kern. Kern, ca întotdeauna, acţionă repede şi hotărât.

— Sparge uşa! îi porunci el lui John.

Negrul izbi cu umărul în uşă. Uşa grea trosni şi sări din ţâţâni. Kern, Laurent şi John intrară în cameră.

Aşternutul mototolit al lui Briquet era gol. Kern se repezi la fereastră. De mânerul ramei atârna o frânghie dintr-un cearşaf sfâşiat şi două prosoape.

— Ăsta-i lucrul dumitale! strigă Kern, uitându-se furios la Laurent.

— Vă asigur că n-am participat cu nimic la evadarea domnişoarei Briquet, zise Laurent neclintită.

— Ei bine, cu dumneata o să mai stăm de vorbă, replică Kern, deşi din răspunsul ferm al lui Laurent se convinse că Briquet acţionase fără complici… Acum trebuie s-o prindem pe fugară.

Kern intră în cabinet şi începu să se plimbe agitat de la cămin până la masă şi înapoi. Primul gând fusese să anunţe poliţia, dar renunţă imediat. Poliţia în niciun caz nu trebuie implicată în afacerea asta. Va trebui să se adreseze detectivilor particulari.

„Fire-ar al naibii, eu unul sunt de vină… Trebuia să iau măsuri de pază. Dar cine-şi putea închipui. Cadavrul de ieri a evadat! Kern râse acru. Iar acum te pomeneşti că va pălăvrăgi peste tot ce i s-a întâmplat… Doar vorbise de senzaţia pe care avea s-o facă apariţia ei. Istoria asta va ajunge la corespondenţii ziarelor şi atunci… Nu trebuia să-i arate capul profesorului Dowell… Acum ţine-te! Bine mi-a mai mulţumit!”

Kern chemă prin telefon un agent al unei firme particulare de detectivi, îi înmână o sumă solidă pentru cheltuieli, îi promise o sumă şi mai mare în caz de reuşită şi-i dădu semnalmentele dispărutei.

Agentul cercetă locul pe unde evadase şi urmele ce duceau spre grilajul de fier al grădinii. Grilajul era înalt şi sfârşea cu bare ascuţite. Agentul clătină din cap: „Bravo, fetiţo!” Pe una din bare zări o fâşie de mătase gri, o luă şi o băgă grijuliu în portofel.

— În rochia asta era îmbrăcată în ziua evadării. Vom căuta femeia în gri.

Şi, asigurându-l pe Kern că „femeia în cenuşiu” va fi găsită în mai puţin de 24 de ore, agentul plecă.

Detectivul era om cu experienţă în meserie. Află ultima adresă a lui Briquet şi adresele câtorva din prietenele ei, făcu cunoştinţă cu ele, la una văzu fotografia lui Briquet şi află în ce cabarete lucrase. Câţiva agenţi fură trimişi prin cabaretele acestea în căutarea fugarei.

— Păsărica nu putea să zboare prea departe, zise încredinţat detectivul.

Însă de data asta greşise. Trecură două zile şi încă nu dăduse de urmele ei. Abia a treia zi de căutări, vizitatorii permanenţi ai unui birt din Montmartre i-au comunicat agentului că în noaptea evadării acolo fusese „înviata din morţi” Briquet. Dar unde dispăruse apoi, nu ştia nimeni.

Kern se îngrijora tot mai mult. Acum nu se temea doar că Briquet va da în vileag tainele lui. Se temea să nu piardă pentru totdeauna un „exponat” preţios. E adevărat că mai putea face unul, din capul lui Thomas, însă nu era sigur că noua experienţă se va termina atât de strălucit. Demonstrarea câinelui înviat, se înţelege, nu va produce efectul dorit. Nu, Briquet trebuia găsită cu orice preţ. Şi el dubla, întreia onorariul pentru căutarea „exponatului” evadat.

CÂNTECUL ISPRĂVIT

Briquet, cu ajutorul noului său corp sprinten, mlădios şi viguros, sări peste gard şi ieşi în stradă, apoi opri un taxi şi-i dădu o adresă stranie:

— Cimitirul Pere-la-Chaise.

Dar, înainte de piaţa Bastiliei schimbă maşina şi se îndreptă spre Montmartre. Pentru primele cheltuieli luase poşeta lui Laurent, în care se găseau câteva zeci de franci. „Un păcat mai mult sau mai puţin, n-are a face, dar nu mă pot lipsi de ei”, se consola dânsa.

Pocăirea pentru păcatele săvârşite fu amânată pe un termen nedefinit. Ea se simţea iarăşi om întreg, viu, sănătos, ba chiar mai tânăr precum fusese. Până la operaţie, după socoteala ei de femeie, avea aproape de 30. Noul ei corp te-i fi mirat să aibă mai mult de 20. Glandele acestui corp întineriră capul lui Briquet: ridurile de pe faţa ei dispărură, culoarea pielii deveni mai gingaşă. „Acum să tot trăiesc”, se gândi Briquet, contemplându-se visătoare în oglinjoara găsită în poşetă.

— Opreşte aici, porunci ea şoferului şi, după ce-i plăti, merse mai departe pe jos.

Era aproape de patru dimineaţa. Ajunse la cabaretul cunoscut „Chat-Noir”, unde cântase în aceea noapte fatală, când un glonte curmase la jumătate de cuvânt şansoneta veselă, pe care o interpreta. Ferestrele cabaretului erau încă luminate puternic.

Briquet intră emoţionată în vestibulul cunoscut. Portarul obosit se vede că n-o recunoscuse. Se strecură repede prin uşa laterală şi trecu prin coridor în încăperea pentru artişti, din vecinătatea scenei. Prima o zări Marta Roşcata. Scoţând un ţipăt de spaimă, ea se ascunse în cabina ei. Briquet începu să râdă şi ciocăni la uşă, însă Marta Roşcata nu răspunse.

— O, Rândunico! auzi Briquet o voce de bărbat. Porecla asta o căpătase la cabaret pentru că îi plăcea grozav coniacul cu rândunică pe etichetă. Prin urmare, eşti vie? Dar noi de mult te socoteam moartă!

Briquet se întoarse şi văzu un bărbat frumos, îmbrăcat elegant, cu faţa bărbierită şi foarte palidă. Asemenea feţe palide au oamenii care arareori văd lumina soarelui. Era Jean, soţul Martei Roşcata. Lui nu-i plăcea să vorbească despre profesia sa. Iar prietenii şi tovarăşii de chefuri socoteau ca lipsit de tact să-l întrebe din ce surse trăieşte. Era de ajuns că Jean avea deseori bani şi că era „un băiat de suflet”. În nopţile când avea buzunarele pline, vinul curgea gârlă, şi Jean plătea pentru toţi.

— De unde-ai apărut, Rândunico?

— De la spital, răspunse Briquet.

De teamă ca rudele sau prietenii aceleia căreia îi aparţinuse corpul să nu i-l ceară înapoi, Briquet găsea că e mai bine să nu vorbească despre neobişnuita operaţie.

— Starea mea era foarte gravă, continuă ea să inventeze. Toţi au crezut că am murit şi chiar am fost dusă la morgă. Dar acolo un student, ce controla cadavrele, mă apucă de mână şi simţi că pulsul mai bate. Mai eram vie. Glontele a trecut chiar pe lângă inimă fără s-o atingă. Am fost imediat dusă la spital şi totul s-a sfârşit cu bine.

— Minunat! exclamă Jean. Ai noştri vor cădea jos de uimire. Trebuie să sărbătorim învierea ta.

Ţăcăni cheia în broască. Marta Roşcata, care după uşă trăgea cu urechea la discuţia asta, se convinse că Briquet nu-i fantomă şi deschise. Prietenele se îmbrăţişară şi se sărutară.

— Parcă te-ai făcut mai suplă, mai înaltă şi mai graţioasă, Rândunico, zise Marta Roşcata, privind silueta prietenei apărute atât de neaşteptat.

Briquet se simţi stingherită de această privire pătrunzătoare de femeie.

— Se înţelege c-am slăbit, răspunse ea. Am fost hrănită numai cu supă. Înălţimea? Mi-am cumpărat pantofi cu tocuri mai înalte. Şi modelul rochiei…

— Dar de ce ai apărut la noi atât de târziu?

— O, e o istorie întreagă… Ţi-ai executat deja numărul? Poţi să stai cu mine câteva minute?

Marta dădu din cap afirmativ. Prietenele se aşezară lângă măsuţa cu oglindă mare, ticsită cu cutii, creioane şi creme de machiaj, flacoane de parfum, rimeluri, pudriere şi tot felul de cutiuţe cu bolduri şi agrafe.

Jean se instală alături fumând o ţigaretă egipteană.

— Am fugit de la spital. Pur şi simplu, am şters-o, le declară Briquet.

— Dar de ce?

— M-am săturat de supă. Înţelegi, toată ziua numai supă şi supă. Aveam oroare să iau cel puţin o înghiţitură. Iar doctorul nu mă lăsa să plec. Vroia să mă demonstreze studenţilor. Mă tem că mă va cauta cu poliţia… Nu mă pot întoarce acasă, aş vrea să rămân la tine. Dar şi mai bine ar fi să plec din Paris pe câteva zile… Dar aproape că n-am bani.

Marta Roşcata chiar plesni din palme, atât i se păruse de interesantă toată povestea.

— Se înţelege că vei rămâne la mine, zise ea.

— Mă tem că şi pe mine mă va căuta poliţia, zise îngândurat Jean, scoţând rotocoale de fum. Nici mie nu mi-ar strica să dispar pe câteva zile.

Rândunica era om de-al casei şi Jean nu-şi ascundea de ea profesia. Ştia că Jean e „pasăre rară”. Specialitatea lui era spargerea seifurilor.

— Hai, Rândunico, cu noi la sud. Tu, eu şi Marta. La Riviera, să mai respirăm aer de mare. Prea mult am stat pe loc, trebuie să mă mai vântur. Mă crezi, aproape două luni n-am văzut soarele. Am şi început să uit cum arată.

— Foarte bine, bătu bucuroasă din palme Marta Roşcata.

Jean se uită la ceasornicul său de aur cu brăţară.

— Mai dispunem de timp. Fire-ar al naibii, trebuie să-ţi termini de cântat şansoneta… Iar apoi ne luăm zborul şi las' să te caute.

Briquet îi acceptă cu plăcere propunerea. Apariţia ei făcu senzaţie, după cum se şi aşteptase.

Jean ieşi pe estradă în rol de prezentator, aminti tragica istorie petrecută cu Briquet aici câteva luni în urmă, iar apoi declară că domnişoara Briquet la cererea publicului a înviat, după ce el, Jean, i-a turnat pe gât un păhărel de coniac „Rândunica”.

— Rândunica! Rândunica! scandă zgomotos publicul.

Jean tăcu, ridică mâna, şi când aclamaţiile încetară, continuă:

— Rândunica va cânta şansoneta din locul în care a fost întreruptă atât de neaşteptat. Orchestra, „Pisicuţa”!

Orchestra începu să cânte şi, reluat sub o ploaie de aplauze de la jumătatea cupletului, Briquet îşi duse cântecul până la capăt. E adevărat că se stârni un zgomot infernal, încât nici ea nu-şi auzea vocea, dar nici nu era nevoie de asta. Se simţea mai fericită ca oricând şi era încântată că nu a fost uitată, fiind întâmpinată atât de călduros. Că această căldură izvora din prea mult vin consumat, n-o jena defel.

Terminând de cântat, făcu pe neaşteptate un gest graţios cu mâna dreaptă. Era un gest nou. Publicul aplaudă şi mai tare.

„De unde a luat gestul ăsta? Ce maniere frumoase. Trebuie să mă învăţ şi eu…” îşi zise Marta Roşcata.

Briquet coborî de pe scenă în sală. Prietenele o sărutau, cunoscuţii întindeau pocalele să ciocnească cu ea. Se îmbujorase, ochii îi străluceau. Succesul şi vinul o ameţiră. Uită că poate fi urmărită şi era gata să rămână aici toată noaptea. Însă Jean, deşi nu băuse mai puţin ca alţii, nu pierdea simţul realităţii.

Din când în când se uita la ceas şi, în sfârşit, se apropie de Briquet şi-i întinse mâna.

— E timpul.

— Nu mă duc. Duceţi-vă singuri, răspunse Briquet, dând galeş ochii peste cap.

Atunci Jean o luă în braţe şi o purtă spre uşă.

Publicul începu să murmure.

— Spectacolul s-a terminat! le strigă Jean din uşă. Aşteptaţi învierea următoare!

El o scoase afară pe Briquet, care se zbătea în braţele lui, şi o băgă în automobil. Curând veni şi Marta cu câteva geamantanaşe.

— Spre Piaţa Republicii, îi zise Jean şoferului pentru a nu-i indica punctul final. Era obişnuit să călătorească cu transbordare.

FEMEIA-ENIGMĂ

Valurile Mării Mediterane loveau ritmic în litoral. Un vântuleţ lin umfla uşor pânzele iahturilor albe şi pescadoarelor. Deasupra capului, în înâltul azuriu al cerului, huruiau vesel hidroplanele cenuşii, ce săvârşeau raiduri de plăcere între Nisa şi Mentona.

Un bărbat tânăr în costum alb de tenisman şedea într-un balansoar şi citea un ziar. Lângă jilţ zăcea o rachetă de tenis şi câteva reviste ştiinţifice în limba engleză.

Alături de el, sub o umbrelă albă uriaşă lucra la şevalet prietenul său, pictorul Armand Laré.

Arthur Dowell, fiul răposatului profesor Dowell, şi Armand Laré erau prieteni nedespărţiţi, şi prietenia asta era cea mai bună dovadă că extremele se atrag.

Arthur Dowell era o fire tăcută şi sobră. Îi plăcea ordinea, studia insistent şi sistematic. Mai avea un an până la absolvirea Universităţii, dar lucra deja ca asistent la catedra de biologie.

Laré, ca un adevărat francez de la sud, era de felul său înflăcărat, haotic, zănatic. Uita de penel şi vopsele săptămâni întregi, ca apoi să se reapuce de lucru ca un nebun, şi atunci nicio putere din lume nu-l putea smulge de lângă şevalet.

Numai în una prietenii se asemănau: ambii erau talentaţi şi ştiau să-şi atingă scopul odată pus, deşi mergeau spre el pe căi diferite: unul prin izbucniri şi salturi, celălalt cu pas măsurat.

Lucrările de biologie ale lui Arthur Dowell atraseră atenţia specialiştilor în materie, şi i se prezicea un viitor strălucit. Iar tablourile lui Laré trezeau discuţii aprinse la expoziţii şi majoritatea din ele fuseseră achiziţionate de multe muzee renumite din diferite ţări.

Arthur Dowell zvârli ziarul pe nisip, îşi rezemă capul de speteaza jilţului, miji ochii şi zise:

— Corpul Angelicăi Gay încă n-a fost găsit.

Laré dădu neconsolat din cap şi oftă din greu.

— Încă n-o poţi uita? îl întrebă Dowell.

Laré se răsuci atât de brusc spre Arthur, că acela zâmbi fără să vrea. În faţa lui nu mai era un pictor îndrăgostit de arta sa, ci un cavaler înarmat cu scut-paletă în mâna stângă şi spadă-pensulă în dreapta, un cavaler înfuriat, gata să-l nimicească pe acela, care l-a jignit de moarte.

— S-o uit pe Angelica! exclamă Laré, agitându-şi armele, s-o uit pe aceea care…

Pe neaşteptate un val furişat îi udă picioarele până la genunchi şi el încheie melancolic:

— Parcă poate fi uitată Angelica? Lumea a devenit mai tristă de când au amuţit cântecele ei…

Laré auzise pentru prima dată de moartea, mai bine zis, de dispariţia Angelicăi Gay la Londra, unde venise pentru a picta „simfonia ceţii londoneze”. Laré nu fusese numai admiratorul talentului cântăreţei, ci şi amicul ei, cavalerul ei. Nu zadarnic se născuse în sudul regiunii Provence, printre ruinele castelelor medievale.

Aflând despre nenorocirea Algelicăi, fu atât de zguduit, încât pentru prima dată în viaţă îşi întrerupse „beţia picturii” în punctul cel mai culminant al creaţiei.

Arthur, care sosise la Londra din Cambridge, încercă să-l distragă pe prietenul său de la negrele sale gânduri şi propusese această călătorie pe litoralul Mării Mediterane.

Dar nici aici Laré nu-şi găsea locul. Întorcându-se de la plajă la hotel, îşi schimbă hainele, apoi urcă la tren, plecă în cel mai aglomerat loc — tripoul de la Monte Carlo. Vroia să uite de tot şi de toate.

Deşi era încă devreme, lângă clădirea joasă se îmbulzea lume multă. Laré intră în prima sală. Vizitatori erau puţini.

— Faceţi jocul, zise crupierul, înarmat cu o lopăţică de adunat banii.

Laré, fără să se oprească, trecu în sala următoare, pereţii căreia erau pictaţi cu nuduri de femei vânând, călărind sau scrimând, mai în scurt, tot ce trezea patimă. Tablourile creeau o atmosferă de luptă aprinsă, de pofte şi lăcomie, dar şi mai puternic erau imprimate simţăminte acestea pe feţele oamenilor vii, adunaţi în jurul mesei de joc.

Uite un comerciant gras cu faţa palidă întinde banii cu mâinile tremurânde, puhave şi pistruiate, acoperite cu pufuşor roşcat. Respiră greu ca un astmatic. Ochii lui urmăresc cu încordare ruleta. Laré constată fără greş că grăsanul pierduse enorm şi acum pune ultimii bani în speranţa să câştige. Iar de nu — omul acesta buhăit se va retrage, poate, pe aleea sinucigaşilor şi acolo îşi va încheia socotelile cu viaţa…

În spatele grăsanului stă un bătrân bărbierit, prost îmbrăcat, cu părul zbârlit şi ochi de maniac. Ţine în mână un carneţel de notiţe, face nişte socoteli… El demult şi-a pierdut la joc toată averea şi a devenit robul ruletei. Administraţia tripoului îi dă o mică pensie lunară pentru pâine şi joc: un fel de reclamă. Acum el elaborează propria-i „teorie a probabilităţii”, studiază caracterul capricios al fortunei. Când greşeşte în ipotezele sale, loveşte supărat cu creionul în carneţel, se lasă într-un picior, bolmojeşte ceva şi iarăşi se adânceşte în socoteli. Dacă ipotezele sale se adeveresc — faţa i se luminează, şi el întoarce capul spre vecini de parcă ar vrea să spună: iată, vedeţi, în sfârşit, am reuşit să aflu legea hazardului.

Doi lachei aduc la braţ o bătrânică în rochie neagră, cu colier de diamante la gâtu-i zbârcit, şi o aşează într-un fotoliu la masă. Obrazul ei e pudrat atât de tare, încât nu mai poate păli. Văzând bila tainică, ce împarte necazuri şi bucurii, ochii ei înfundaţi în orbite se aprind de lăcomie şi degetele subţiri, încărcate cu inele, încep să tremure.

O femeie tânără, frumoasă şi zveltă, îmbrăcată într-un costum elegant verde-închis, trece pe lângă masă, aruncă cu un gest graţios o bancnotă de o mie de franci, pierde, zâmbeşte cu nepăsare şi trece în camera alăturată.

Laré puse pe roşu o sută de franci şi câştigă.

„Azi trebuie să câştig”, se gândi el, punând o mie, şi pierdu. Dar nu-l părăsea încrederea că la urma urmei o să câştige. Patima pusese stăpânire pe el.

De masa ruletei se apropiară trei: un bărbat înalt şi prezentabil, cu faţa foarte-foarte palidă, şi două femei, una cu părul roşcat, iar cealaltă într-un costum gri… Aruncându-i o privire fugară, Laré simţi o uşoară tulburare. Neînţelegând încă ce-i provoacă această emoţie, pictorul începu să urmărească cu privirea femeia în gri şi fu frapat de un gest pe care-l făcea ea cu mâna dreaptă. „Un gest cunoscut! O, asemenea gest făcea Angelica Gay!” Gândul acesta îl uimi atât de tare, că nu mai putu să joace. Iar când cei trei necunoscuţi se retraseră râzând de la masă, Laré, uitând să-şi ia banii câştigaţi, porni după ei.

La ora patru dimineaţa cineva ciocăni tare la uşa lui Arthur Dowell. Punându-şi supărat halatul, Dowell deschise.

În cameră intră cu paşi împleticiţi Laré şi, căzând obosit într-un jilţ, zise:

— Mi se pare că-mi ies din minţi.

— Ce s-a întâmplat? exclamă Dowell.

— Vorba e că… nici nu ştiu cum să-ţi explic… Am jucat aseară până la două de noapte. Ba câştigam, ba pierdeam. Şi deodată am văzut o femeie. Un gest de-al ei m-a frapat atât de mult, încât am lăsat jocul şi am urmat-o la restaurant. M-am aşezat la o masă şi am cerut o cafea tare. Cafeaua îmi ajută întotdeauna, când nervii mei o iau razna… Necunoscuta şedea la masa vecină. Cu ea era un bărbat tânăr, bine îmbrăcat, dar care nu-mi inspira încredere, şi o femeie cu părul roşcat, destul de vulgară. Vecinii mei beau vin şi pălăvrăgeau vesel. Necunoscuta în costum cenuşiu începu să cânte o şansonetă. Avea o voce piţigăită, cu un timbru destul de neplăcut. Dar pe neaşteptate luă câteva note joase… Laré îşi strânse capul în palme. Dowell! Era vocea Angelicăi Gay. Aş recunoaşte-o dintr-o mie!

„Sărmanul! La ce-a ajuns!” se gândi Dowell şi, punându-i prietenos mâna pe umăr, îi zise:

— Ţi s-a părut, Laré. Uit-o, prietene. O asemănare întâmplătoare.

— Nu, nu! te asigur, îl întrerupse cu înflăcărare Laré. Am început să mă uit şi mai atent la cântăreaţă. E destul de drăguţă, cu profil pronunţat şi ochi frumoşi, şăgalnici. Însă silueta ei, corpul ei! Dowell, să mă ia toţi dracii, dacă corpul cântăreţei nu seamănă ca două picături de apă cu al Angelicăi Gay!

— Ştii ce, Laré, ia brom, fă un duş rece şi du-te la culcare. Mâine, mai bine zis azi, când te vei trezi…

Laré se uită cu dojană la Dowell.

— Crezi c-am înnebunit?… Nu te grăbi cu concluziile. Asta încă nu e tot. Ascultă-mă până la capăt. Când cântăreaţa şi-a terminat cântecul, a făcut iarăşi gestul acela cu mâna. Era gestul preferat al Angelicăi, gest absolut individual, irepetabil.

— Şi ce vrei să spui? Nu cumva îţi închipui că această cântăreaţă necunoscută posedă corpul Angelicăi?

Laré îşi frecă fruntea.

— Nu ştiu… într-adevăr, poţi să-ţi ieşi din minţi.. Dar ascultă mai departe. Necunoscuta poartă la gât un colier, mai precis nu colier, ci un adevărat guleraş, cusut cu mărgăritare, înalt de cel puţin patru centimetri. Iar la piept are un decolteu destul de adânc. Decolteul îi descoperă pe umăr o alunică — alunica Angelicăi Gay. Colierul seamănă cu un bandaj. Mai sus de colier capul unei femei necunoscute, mai jos de el — corpul Angelicăi Gay, pe care-l cunosc până la cele mai mici amănunte, linii şi forme. Nu uita că sunt pictor, Dowell. Şi ştiu să reţin în minte liniile irepetabile şi particularităţile individuale ale corpului omenesc… Am multe schiţe, am pictat atâtea portrete de-ale Angelicăi, încât e imposibil să greşesc.

— Dar e cu neputinţă! exclamă Dowell. Doar Angelica a murit…

— A murit? însă aici e aici, că nimeni nu ştie nimic. Ea sau cadavrul ei a dispărut fără urmă. Şi iată că acum…

— Ai întâlnit cadavrul înviat al Angelicăi?

— O-o!… Laré scoase un geamăt. M-am gândit anume la asta.

Dowell se ridică în picioare şi începu să se plimbe prin odaie. Se vedea că nu va mai dormi în noaptea asta.

— Hai să chibzuim la rece, zise el. Spui că necunoscuta dumitale parcă avea două voci: una a ei, mai mult mediocră, şi alta a Angelicăi Gay?

— În registrul de jos e contraltul ei unic, răspunse Laré, dând afirmativ din cap.

— Însă fiziologic acest lucru e imposibil. Nu-ţi închipui cumva că omul scoate din gât sunetele înalte cu capetele de sus ale coardelor vocale, iar sunetele joase cu capetele de jos? înălţimea sunetului depinde de încordarea mai mare sau mai mică a coardelor vocale pe toată lungimea lor. E ca şi la strune: dacă e întinsă mai tare, struna face mai multe vibraţii şi produce un sunet mai înalt, şi viceversa. Afară de asta, dacă i s-ar fi făcut o operaţie, coardele vocale ar fi fost scurtate şi, ca urmare, vocea ar fi devenit foarte înaltă. Ş-apoi te-i mira ca un om să poată cânta după asemenea operaţie: cicatricele ar împiedica vibraţia normală a coardelor şi vocea în cel mai bun caz ar fi răguşită… Nu, e absolut cu neputinţă. În sfârşit, pentru a „învia” corpul Angelicăi, trebuie să ai un cap, un cap al cuiva, fără corp.

Dowell tăcu brusc, căci îşi amintise ceva, ce într-o măsură oarecaree întăreau presupunerile lui Armand Laré.

Arthur asistase personal la câteva experienţe făcute de tatăl său. Profesorul Dowell introducea în vasele sanguine ale unui câine mort o soluţie hrănitoare cu adrenalină, încălzită până la 37 grade

Celsius, o soluţie iritantă, care le făcea să se contracte. Când soluţia asta sub o anumită presiune ajungea la inimă, restabilea funcţionarea ei şi inima începea să trimită sângele prin artere. Încetul cu încetul circuitul sanguin se restabilea şi animalul învia.

„Cauza principală a morţii organismului, spuse atunci tatăl lui Arthur, este încetarea alimentării organelor cu sânge şi cu oxigenul ce se conţine în el”.

„Vasăzică tot aşa poate fi înviat şi un om?” îl întrebă Arthur.

„Da, îi răspunse vesel tatăl, eu mă apuc să săvârşesc învierea şi cândva voi face această „minune”. Spre asta duc experienţele mele”.

Prin urmare învierea unui cadavru e posibilă. Dar e posibil oare să învii un cadavru, al cărui corp aparţinea unui om, iar capul — altuia? E posibilă asemenea operaţie? Arthur se îndoia. E adevărat, văzuse cum tatăl său făcuse operaţii îndrăzneţe şi reuşite cu transplantarea de ţesuturi şi oase. Dar ele erau totuşi mai puţin complicate, şi le făcuse tatăl său.

„Dacă tata ar fi în viaţă, probabil că presupunerea lui Laré despre un cap străin pe corpul Angelicăi Gay ar fi verosimilă. Numai tata ar fi îndrăznit să facă asemenea operaţie complicată şi neobişnuită. Dar poate că experienţele tatei le continuă asistenţii lui? se gândi Dowell. Dar una e să învii un cap sau un cadavru întreg şi alta — să coşi capul unui om la corpul altuia”.

— Ce ai de gând să întreprinzi? întrebă Dowell.

— Vreau s-o găsesc pe femeia aceea în gri, să fac cunoştinţă cu ea şi să-i descopăr taina. Vrei să mă ajuţi?

— Se înţelege, răspunse Dowell.

Laré îi strânse mâna cu putere şi amândoi se apucară să chibzuiască planul de acţiune.

O PLIMBARE VESELĂ

Peste câteva zile, Laré reuşi să facă cunoştinţă cu Briquet, cu prietena ei şi cu Jean. Le propuse o plimbare cu iahtul şi invitaţia fu acceptată cu plăcere.

În timp ce Jean şi Marta Roşcata discutau pe punte cu Dowell, Laré îi propuse lui Briquet să meargă jos să vadă cabinele. Erau de tot două cabine, destul de mici, şi în una din ele se afla un pian.

— O, aici este şi pian! exclamă Briquet.

Se aşeză la pian şi execută un foxtrot. Iahtul se legăna lin pe valuri. Laré sta în picioare lângă pian, se uita atent la Briquet şi chibzuia cu ce să înceapă ancheta.

— Cântă ceva cu vocea, o rugă el.

Briquet nu se lăsă mult rugată. Începu să cânte, privindu-l cochet pe Laré: îi plăcea băiatul.

— Ce voce… stranie ai, zise Laré, privind-o scrutător în ochi. În gâtul dumitale parcă sunt îmbinate două voci: vocile a două femei…

Briquet se zăpăci, dar curând îşi recăpătă sângele rece şi râse silit.

— O, da! Le am din copilărie. Un profesor de muzică a găsit că sunt contralto, iar altul — mezzosoprano. Fiecare îmi perfecţiona vocea în felul său şi iată ce-a ieşit… afară de asta, sunt cam răcită…

„Nu dă prea multe explicaţii pentru un singur fapt? se întrebă Laré. Şi de ce s-a zăpăcit aşa? Bănuielile mele se adeveresc. Aici e ceva la mijloc”.

— Când cânţi note joase, începu el cu tristeţe, mi se pare că aud vocea unei bune cunoscute de-a mea… Era o cântăreaţă renumită. Sărmana a murit într-o catastrofă de tren. Spre mirarea tuturor, corpul ei n-a putut fi găsit… Dar statura dumitale seamănă cu ea ca două picături de apă… S-ar putea crede că ai corpul ei.

Briquet îl privi pe Laré îngrozită. Îşi dădu seama că nu degeaba pornise el vorba despre asta.

— Sunt oameni ce seamănă foarte mult unul cu altul, zise ea cu glas tremurat.

— Da, însă până acum n-am întâlnit o astfel de asemănare uimitoare… Gesturile dumitale… uite, mişcarea aceasta cu mâna dreaptă… Apoi şi altele… Vezi, acum te-ai apucat cu mâinile de cap de parcă ţi-ai îndrepta un păr bogat. Aşa păr avea Angelica Gay. Şi tot aşa ea îşi îndrepta şuviţa rebelă de la tâmplă… Dar dumneata n-ai bucle lungi. Dumneata eşti tunsă scurt, după ultima modă.

— Şi eu aveam înainte părul lung, zise Briquet. Faţa ei pălise, degetele îi tremurau vizibil. Aici e prea cald… Să mergem sus…

— Nu te grăbi, o opri Laré, tulburat şi el. Trebuie să stau de vorbă cu dumneata.

O aşeză cu forţa într-un jilţ lângă hublou.

— Mi-e rău… Sufăr de rău de mare! exclamă Briquet, încercând să plece.

Însă Laré ca din greşeală îi atinse gâtul cu mâinile, întorcând marginea colierului. Îi observă pe gât cicatricele trandafirii.

Briquet se clătină. Laré abia reuşi s-o prindă în braţe: faţa leşinase.

Pictorul, neştiind ce să facă, o stropi cu apă pe faţă direct din garafă. Curând Briquet îşi veni în fire. O groază indescriptibilă i se citea în ochi. Câteva clipe lungi se priviră în tăcere. Lui Briquet i se păru că sosise clipa răzbunării. Clipa cruntă a răsplatei pentru că şi-a însuşit un corp străin. Buzele ei tremurară şi ea şopti abia auzit:

— Nu mă omorî! Ai milă…

— Linişteşte-te, n-am de gând să-ţi fac nimic… dar trebuie să aflu taina dumitale cu orice preţ. Laré ridică mâna ce atârna ca moartă a lui Briquet şi o strânse cu putere. Recunoşti că nu e corpul dumitale? De unde l-ai luat? Spune-mi tot adevărul!

— Jean! încercă să strige Briquet, însă Laré îi astupă gura cu palma şi-i şuieră la ureche:

— Dacă mai strigi o dată, nu mai ieşi din cabina asta. Apoi, lăsând-o pe Briquet, încuie repede uşa cabinei cu cheia şi închise bine hubloul.

Briquet începu să plângă ca un copil, însă Laré era neînduplecat.

— Lacrimile n-o să-ţi ajute! Povesteşte-mi mai repede, cât nu mi-am pierdut cumpătul.

— Nu sunt vinovată cu nimic, zise Briquet printre sughiţuri. Am fost omorâtă… Iar apoi am înviat… Numai capul meu… pe o măsuţă de sticlă… înfiorător!… Şi capul lui Thomas era tot acolo… Nu ştiu cum s-a întâmplat. Profesorul Kern, el m-a înviat… Eu l-am rugat să-mi dea corpul înapoi. El mi-a promis… şi mi-a adus nu ştiu de unde corpul acesta… Ea se uită cu groază la umerii săi, la mâini. Dar când am văzut că-i mort, am refuzat… Mi s-a făcut groază… N-am vrut, l-am implorat să nu-mi lipească capul meu de un cadavru… Acest lucru poate să-l adevereasccă domnişoara Laurent care ne îngrijea, însă Kern nu mi-a dat ascultare. M-a adormit şi m-am trezit aşa cum mă vezi. N-am vrut să rămân la Kern şi am fugit la Paris, apoi încoace… Acum nu mai vreau să rămân fără corp. El a devenit al meu. Niciodată n-am fost atât de liberă în mişcări. Atât doar că mă doare piciorul… Dar asta va trece… Nu vreau să mă întorc la Kern!

Ascultând aceste cuvinte fără şir, Laré îşi zise în gând: „Briquet, după cât mi se pare, nu e vinovată. Însă Kern… Cum de-a putut face rost de corpul Angelicăi Gay şi să-l folosească pentru un experiment atât de înfiorător? Kern! Am auzit numele acesta de la Arthur. Kern, pare-se, fusese asistentul tatălui său. Taina aceasta trebuie să fie descoperită”.

— Nu mai plânge şi ascultă-mă cu atenţie, îi zise Laré cu asprime. O să te ajut cu o singură condiţie: să nu sufli nicio vorbă despre ceea ce ţi s-a întâmplat până în clipa de faţă. Nimănui, afară de unui singur om care va veni îndată încoace. E Arthur Dowell, dumneata îl cunoşti de acum. Va trebui să-mi dai întru totul ascultare. Dacă nu mă vei asculta, te aşteaptă o pedeapsă grea. Dumneata ai săvârşit o crimă care se pedepseşte cu moartea. Şi nicăieri n-o să-ţi poţi ascunde capul şi corpul străin pe care ţi l-ai însuşit. Vei fi găsită şi trimisă la ghilotină. Deci, ascultă: în primul rând, linişteşte-te, în al doilea, aşază-te la pian şi cântă. Cântă cât mai tare ca să se audă acolo sus. Te simţi aici foarte bine şi n-ai de gând să te întorci pe punte.

Briquet se apropie de pian şi începu să cânte cu vocea, acompaniindu-se. Degetele abia de o ascultau.

— Mai tare, mai vesel, comandă Laré, deschizând hubloul şi uşa.

Era un cântec foarte straniu — un strigăt de desperare şi groază, în tonalitate majoră.

— Loveşte mai tare clapele! Aşa! Cântă şi ascultă-mă. Vei pleca la Paris odată cu noi. Să nu-ţi treacă prin cap să fugi. La Paris vei fi în afară de orice pericol. Noi vom şti să te ascundem.

Laré se ridică vesel pe punte.

Iahtul înclinat spre dreapta, luneca iute pe valurile line. Armand respiră cu lăcomie aerul umed al mării. El se apropie de Arthur Dowell şi, luându-l pe neobservate la o parte, îi zise:

— Du-te jos în cabină şi sileşte-o pe domnişoara Briquet să-ţi repete tot ce mi-a spus mie, iar eu o să mă ocup de oaspeţi. Cum vă place iahtul, doamnă? i se adresă el Martei Roşcata şi începu cu ea o conversaţie uşoară, degajată.

Jean, tolănit într-un balansoar, se simţea în culmea fericirii departe de poliţie şi detectivi.

Nu mai voia nici să gândească, nici să stea cu ochii în patru, voia să uite că e mereu ca o fiară încolţită. Sorbea cu plăcere din păhărel un coniac excelent şi se cufunda tot mai mult într-o stare de contemplare şi somnolenţă. Era tocmai cum îi convenea lui Laré.

Marta Roşcata se simţea în al nouălea cer. Auzind cântecul prietenei în cabină, începu şi ea să fredoneze printre fraze melodia săltăreaţă.

Pe Briquet s-o fi calmat cântecul, ori poate că Arthur i se păruse un interlocutor mai puţin periculos, dar de data asta ea îi relată mai închegat şi mai clar istoria morţii şi învierii sale.

— Asta-i tot. Cu ce sunt de vină? întrebă ea surâzând şi cântă o şansonetă scurtă, „Vinovată nu sunt”, repetată pe punte de Marta.

— Descrie-mi al treilea cap, care trăia la profesorul Kern, zise Dowell.

— Pe-al lui Thomas?

— Nu, pe acela, căruia te-a arătat profesorul Kern! De altfel…

Arthur Dowell scoase înfrigurat din buzunar portofelul, îl scotoci, luă din el o fotografie şi i-o arătă lui Briquet.

— Spune-mi, bărbatul acesta seamănă cu capul… cunoscutului meu, pe care dumneata l-ai văzut la Kern?

— Păi e chiar el! exclamă Briquet. Ea încetă să cânte. Uimitor. Are umeri. Cap cu corp. Nu cumva şi lui i s-a cusut deja un corp? Ce-i cu dumneata, dragă? îl întrebă ea speriată, plină de compătimire.

Dowell se clătină. Devenise alb ca varul. Reuşind cu greu să-şi ţină cumpătul, el făcu câţiva paşi, se prăbuşi într-un fotoliu şi îşi îngropă faţa în mâini.

— Ce-i cu dumneata? îl întrebă Briquet încă o dată. Dar el nu-i răspunse nici de astă dată. Apoi buzele lui şoptiră: „Sărmanul tata”, însă Briquet nu auzi cuvintele acestea.

Arthur Dowell îşi recăpătă curând sângele rece. Când înălţă capul, faţa lui era aproape calmă.

— Iartă-mă, mi se pare că te-am speriat, se scuză el. Am uneori asemenea accese din cauza inimii. Acum mi-a trecut.

— Dar cine e omul acesta? Seamănă atât de mult cu… e fratele dumitale? se interesă Briquet.

— Orice ar fi, dumneata trebuie să ne ajuţi să găsim capul acesta. Vei pleca cu noi. O să te ascundem în aşa fel, că nimeni n-o să te găsească. Când ai putea să pleci?

— Chiar şi azi, răspunse Briquet. Dar dumneata… n-o să-mi ei corpul înapoi?

Dowell nu înţelese, apoi zâmbi şi răspunse:

— Desigur că nu… dacă o să ne asculţi şi o să ne ajuţi. Să mergem pe punte.

— Cum vă place călătoria? întrebă el vesel pe cei de pe punte. Apoi, privind la orizont cu o expresie a feţei de marinar încercat, clătină îngrijorat din cap şi zise: Nu-mi place astăzi marea… Vedeţi fâşia aceea întunecată la orizont?… Dacă nu ne întoarcem în port, riscăm…

— Vai, să ne întoarcem imediat! Nu vreau să mă înec! mai în glumă, mai în serios exclamă Briquet.

De furtună nu era nici pomeneală. Pur şi simplu Dowell hotărâse să-şi înspăimânte musafirii tereştri pentru a se întoarce mai curând pe ţărm.

Laré se înţelesese cu Briquet să se întâlnească pe terenul de tenis după-amiază „dacă nu va fi furtună”. Se despărţeau doar pe câteva ore.

— Ascultă, Laré, am căzut fără să ne aşteptăm pe urmele unor taine grozave, zise Dowell, când se întoarseră amândoi la hotel. Dumneata ştii al cui cap se află la Kern? Capul tatălui meu, al profesorului Dowell!

Laré, care se aşezase pe un scaun, sări ca muşcat de şarpe.

— Capul? Capul viu al tatălui dumitale! Dar cum e cu putinţă? Şi toate astea sunt isprăvile lui Kern! El… o să-l căsăpesc! Vom găsi capul tatălui dumitale.

— Mă tem că n-o să-l mai găsim în viaţă, răspunse Arthur. Tata mi-a demonstrat posibilitatea învierii capetelor despărţite de corp, dar capetele acestea trăiau cel mult o oră şi jumătate, apoi mureau, căci li se coagulează sângele, iar soluţiile care le alimentau, puteau să le întreţină viaţa un răstimp şi mai scurt.

Arthur Dowell nu ştia că tatăl său cu puţin înainte de moarte, descoperise un preparat, pe care-l numise „Dowell-217”, preschimbat de Kern în „Kern-217”. Introdus în sânge, preparatul acesta făcea cu neputinţă coagularea sângelui, şi, deci, făcea posibilă existenţa îndelungată a capului.

— Viu sau mort, vom găsi capul tatălui meu. Plecăm chiar acum la Paris!

Laré alergă în camera sa să-şi facă bagajele.

LA PARIS!

Mâncând la repezeală, Laré alergă la terenul de tenis.

Briquet, care cam întârziase, se bucură văzând că el o aşteaptă deja. Cu toată groaza ce i-o inspira omul acesta, Briquet găsea totuşi că e un bărbat interesant.

— Dar unde-i racheta dumitale? îl întrebă ea dezamăgită. Astăzi nu-mi dai lecţii?

Laré de câteva zile o învăţa pe Briquet să joace tenis. Ea se dovedise a fi o elevă foarte capabilă. Însă Laré ştia taina acestui progres mai bine decât însăşi Briquet: ea poseda corpul antrenat al Angelicăi, care fusese o jucătoare de forţă. Pe vremuri ea îl învăţase pe Laré câteva mişcări. Şi acum lui Laré nu-i rămânea decât să concordeze corpul deja antrenat al Angelicăi Gay cu creierul încă neantrenat al lui Briquet — să fixeze în creierul ei mişcările obişnuite ale corpului. Câteodată mişcările lui Briquet erau nesigure, neîndemânatice. Însă deseori făcea pe neaşteptate mişcări foarte abile. De exemplu, îl uimise mult pe

Laré când ea începu să „taie mingea” — nimeni n-o învăţase aşa ceva.

Iar acest procedeu greu şi iscusit era mândria Angelicăi. Şi privind la mişcările lui Briquet, Laré uita uneori că nu joacă cu Angelica. Anume în timpul partidelor de tenis în sufletul lui Laré răsări sentimentul gingaş pentru „Angelica renăscută”, cum o numea el uneori pe Briquet. E adevărat că sentimentul acesta nu semăna nici pe departe cu adoraţia şi idolatrizarea faţă de Angelica.

Briquet sta lângă Laré, apărându-se cu racheta de razele soarelui în asfinţit— unul din gesturile Angelicăi.

— Astăzi n-o să jucăm.

— Ce păcat! Eu însă aş fi vrut să joc, deşi azi mă doare şi mai mult piciorul, zise Briquet.

— Hai cu mine. Plecăm la Paris.

— Astăzi?

— Chiar acum.

— Dar trebuie să-mi schimb hainele şi să-mi iau câteva lucruri.

— Bine. Îţi dau pentru asta patruzeci de minute şi nicio clipă mai mult. Vom veni să te luăm cu automobilul. Du-te mai repede şi-ţi fă bagajele.

„Într-adevăr şchiopătează”, se gândi Laré, uitându-se în urma ei.

În drum spre Paris pe Briquet începu s-o doară piciorul din ce în ce mai tare. Stătea culcată în cupeul său şi gemea încetişor. Laré o consola cum putea. Călătoria asta îi apropie şi mai mult. Ce-i drept, lui i se părea că o îngrijeşte cu atâta dragoste nu pe Briquet, ci pe Angelica Gay. Însă Briquet considera că toate mângâierile lui sunt anume pentru ea. Atenţia lui o mişca.

— Eşti atât de bun, zise ea sentimental. Acolo, pe iaht, m-ai speriat, însă acum nu mă mai tem de dumneata.

Şi ea zâmbi atât de fermecător, încât Laré nu-şi putu stăpâni un zâmbet de răspuns. Acest zâmbet era adresat deja numai capului: doar zâmbise capul lui Briquet. Ea făcea progrese, fără să-şi dea seama de asta.

În apropiere de Paris, se produse o mică întâmplare care o bucură şi mai mult pe Briquet şi-l uimi pe însuşi făptaşul ei. În timpul unui acces de durere Briquet întinse mâna şi zise:

— Dac-ai şti cât sufăr…

Laré îi luă instinctiv mâna întinsă şi i-o sărută. Briquet roşi, iar Laré se fâstici.

„Ei drăcie, îşi zise el, mi se pare c-am sărutat-o. Dar i-am sărutat numai mâna— mâna Angelicăi. Însă durere simte capul, deci, sărutându-i mâna, am consolat capul. Însă capul simte durere pentru că o doare piciorul Angelicăi, iar durerea Angelicăi o simte capul lui Briquet…”

Se încurcă cu totul şi se fâstâci şi mai mult.

— Cum i-ai explicat prietenei dumitale plecarea atât de subită? o întrebă Laré ca să-şi ascundă jena.

— Nicicum. E deprinsă cu capriciile mele. De altfel şi ea se va întoarce curând la Paris cu soţul ei. Aş fi vrut s-o văd… Te rog foarte mult, s-o inviţi la mine.

Şi Briquet îi dădu adresa Martei Roşcata.

Laré şi Arthur Dowell hotărâră s-o instaleze pe Briquet într-o vilă micuţă, nelocuită, din capătul străzii Du Main, ce aparţinuse lui Laré-tatăl.

— Alături de cimitir! exclamă superstiţios Briquet, când autobuzul trecu pe lângă cimitirul Montparnasse.

— Înseamnă că o să trăieşti mult! o linişti Laré.

— Aşa să fie? se îndoi superstiţioasă Briquet.

— Precis.

Şi Briquet se linişti.

Bolnava fu instalată într-o odaie destul de confortabilă pe un pat mare de pe vremuri, cu baldachin.

Briquet oftă, rezemându-se de un munte de perne.

— Trebuie să chemăm un medic şi o infirmieră, zise Laré.

Însă Briquet refuză cu încăpăţânare. Se temea că oamenii aceştia o vor denunţa poliţiei.

Cu mare greutate Laré o convinse să arate piciorul unui prieten al său, medic tânăr, şi s-o invite ca îngrijitoare pe fiica portarului.

— Portarul acesta lucrează la noi de douăzeci de ani. Poţi avea deplină încredere şi în fiica lui.

Medicul invitat îi cercetă piciorul umflat şi înroşit, îi prescrise comprese, o linişti pe Briquet şi ieşi cu Laré în camera alăturată.

— Ce zici? îl întrebă alarmat Laré.

— Deocamdată nu văd nimic grav, însă trebuie s-o supraveghez. O s-o vizitez o dată la două zile. Dar pacienta trebuie să stea mereu culcată.

Laré în fiecare dimineaţă intra pe la Briquet. Odată intră pe nesimţite în cameră. Îngrijitoarea ieşise. Briquet dormita sau pur şi simplu şedea cu ochii închişi. Ciudat, chipul ei zi de zi întinerea. Acum nu-i puteai da mai mult de douăzeci de ani. Trăsăturile feţei se înduioşară, deveniră mai fine.

Laré se apropie tiptil de pat, se aplecă asupra ei, îi privi îndelung faţa şi… pe neaşteptate o sărută gingaş pe frunte. De astă dată Laré nu mai analiză dacă sărută „rămăşiţele pământeşti” ale Angelicăi, capul lui Briquet ori pe Briquet în întregime.

Briquet ridică încet pleoapele şi se uită la Laré. Un zâmbet palid îi juca pe buze.

— Cum te simţi? o întrebă Laré. Te-am trezit?

— Nu, nu dormeam. Mulţumesc, mă simt bine. De n-ar fi durerea asta…

— Doctorul spune că nu-i nimic grav. Stai culcată liniştit şi în curând o să te faci bine…

Intră îngrijitoarea. Laré o salută din cap şi ieşi. Briquet îl urmări cu o privire gingaşă. În viaţa ei survenise ceva nou. Acum dorea din tot sufletul să se însănătoşească. Cabaretul, dansurile, şansonetele, vizitatorii veseli şi beţi de la „Chat-noir”, toate rămăseseră undeva departe, îşi pierduseră pentru ea valoarea şi sensul. În sufletul ei luau naştere noi închipuiri despre fericire. Posibil că asta era minunea cea mai mare a „întruchipării” pe care n-o bănuia nici ea, nici Laré! Corpul neprihănit al Angelicăi Gay nu numai că întinerise capul lui Briquet, ci îi schimbase şi felul ei de a gândi. Şanteza frivolă de cabaret se preschimba într-o fată modestă.

VICTIMA LUI KERN

În timp ce Laré era absorbit de îngrijirea lui Briquet, Arthur Dowell aduna informaţii despre casa lui Kern. Din când în când prietenii se sfătuiau cu Briquet, care le comunica tot ce ştia despre această casă şi locatarii ei.

Arthur Dowell hotărî să acţioneze cu multă precauţie. Din clipa dispariţiei lui Briquet, Kern era probabil cu ochii în patru. Deci nu putea fi luat deodată prin surprindere. Se cerea ca lucrurile să decurgă în aşa fel, ca până în ultimul moment Kern să nu bănuiască că asupra lui se pregăteşte un atac.

— Vom acţiona cât mai precaut, îi zise el lui Laré. Întâi de toate trebuie să aflăm, unde locuieşte domnişoara Laurent. Dacă nu e într-o gaşcă cu Kern, o să ne fie de mare ajutor. Chiar mai mare decât ajutorul lui Briquet.

Nu le fu prea greu să afle adresa lui Laurent. Însă când se prezentă la locuinţa ei, Dowell rămase dezamăgit. În locul lui Laurent o găsi numai pe mama acesteia, o bătrânică simpatică şi curăţel îmbrăcată, plânsă, bănuitoare, copleşită de durere.

— Aş putea s-o văd pe domnişoara Laurent? întrebă el.

Bătrâna îl privi cu suspiciune.

— Pe fiica mea? Dumneata o cunoşti?… Dar cu cine am onoarea să vorbesc şi de ce o cauţi pe fiica mea?

— Dacă-mi permiteţi…

— Intraţi, vă rog.

Şi mama domnişoarei Laurent îl introduse pe vizitator într-un salonaş mic, cu mobilă străveche, îmbrăcată în huse, cu şerveţele croşetate pe speteze. Pe perete atârna un portret mare. „E drăguţă fata”, constată Arthur.

— Mă numesc Radier, zise el. Practic medicina în provincie, abia ieri am sosit de la Tulon. Pe vremuri am cunoscut pe una din prietenele de Universitate ale domnişoarei Laurent. Aici, la Paris, am întâlnit-o întâmplător pe fata aceea şi am aflat de la ea că domnişoara Laurent lucrează la profesorul Kern.

— Dar cum o cheamă pe prietena fiicei mele?

— Cum o cheamă? Rishe!

— Rishe! Rishe!… N-am auzit de ea, zise bătrâna Laurent şi cu o neîncredere vădită îl întrebă: Kern te-a trimis la mine?

— Nu, nu m-a trimis Kern, îi răspunse Arthur zâmbind. Dar aş dori foarte mult să fac cunoştinţă cu el. Vorba e că Kern lucrează într-un domeniu care mă interesează grozav de mult. Am aflat că o serie de experienţe, din cele mai interesante, le face acasă. Dar el e un om foarte închis şi nu doreşte să iniţieze pe nimeni în tot ce are mai sfânt.

Bătrâna Laurent decise că spusele lui Arthur seamănă a fi adevărate: intrând în serviciul lui Kern, fiică-sa îi spusese că acesta duce o viaţă solitară şi nu primeşte pe nimeni în casa sa. „Cu ce se ocupă?” îşi mai întrebase ea fiica, şi primi un răspuns evaziv: „Cu tot felul de experienţe ştiinţifice”.

— Şi atunci, continuă Dowell, m-am gândit să fac cunoştinţă mai întâi cu domnişoara Laurent şi să-i cer sfatul, cum să-mi ating mai uşor scopul. Ea ar putea pregăti terenul, vorbind în prealabil cu profesorul Kern, să-mi facă cunoştinţă cu el şi să mă introducă în casă.

Înfăţişarea tânărului inspira încredere, însă tot ce era legat de numele lui Kern trezea în sufletul doamnei Laurent tulburare şi teamă, şi ea nu ştia cum să se comporte mai departe. Oftă greu şi, abia reţinându-se să nu plângă, zise:

— Fiica mea nu-i acasă. E la spital.

— La spital? La care spital?

Doamna Laurent nu se mai putu stăpâni. Fusese prea mult singură cu amărăciunea sa şi acum, uitând de orice precauţie, îi povesti musafirului său totul: că fiică-sa îi trimisese pe neaşteptate o scrisoare, în care-i comunica că serviciul o sileşte să rămână un timp oarecare în casa lui Kern, pentru a îngriji nişte bolnavi; că ea, ca mamă, a încercat zadarnic să-şi vadă fiica în casa lui Kern; că şi-a pierdut liniştea, că, în sfârşit, Kern îi comunicase că fiica ei s-a îmbolnăvit de nervi şi e internată într-un spital de alienaţi.

— Îl urăsc pe acest Kern, zise bătrâna, ştergându-şi lacrimile cu batista. El a dus-o pe fiică-mea până la nebunie. Nu ştiu ce-a văzut în casa lui Kern şi cu ce se ocupa acolo — despre asta nu sufla o vorbă, nici chiar mie, dar ştiu una, că de cum Marie a intrat la slujba asta, a devenit nervoasă. N-o m-ai recunoşteam. Venea acasă palidă şi tulburată, îşi pierduse pofta de mâncare şi somnul. Noaptea o chinuiau coşmarurile. Sărea din pat şi vorbea prin somn, că Kern şi capul unui oarecare profesor Dowell gonesc după ea… Kern îmi trimitea prin poştă leafa fiicei mele, o sumă destul de frumoasă, mi-o trimite şi acum. Dar eu nu mă ating de bani. Sănătatea n-o cumperi cu bani…

Şi bătrâna izbucni în lacrimi de deznădejde.

„Nu, în casa asta nu pot trăi complici de-ai lui Kern”, se gândi Arthur Dowell. El hotărî să nu mai ascundă adevăratul scop al vizitei sale.

— Doamnă, zise el, acum vreau să vă mărturisesc cinstit că am şi eu motive nu mai puţin puternice să-l urăsc pe Kern. Aveam nevoie de fiica dumneavoastră ca să închei anumite socoteli cu dânsul… să-i demasc crimele.

Doamna Laurent scoase un ţipăt.

— O, nu vă speriaţi, fiica dumneavoastră nu-i implicată în crimele astea.

— Fiica mea mai curând o să moară decât o să săvârşeasccă o crimă, zise cu mândrie Laurent.

— Vroiam să apelez la ajutorul domnişoarei Laurent, dar acum văd că ea însăşi are nevoie de ajutor. Am motive să presupun că fiica dumneavoastră n-a înnebunit, ci a fost special închisă de Kern într-o casă de nebuni.

— Dar de ce? De ce?

— De aceea că fiica dumneavoastră mai curând va prefera să moară decât să săvârşească o crimă, cum aţi binevoit să vă exprimaţi. Probabil că devenise periculoasă pentru Kern.

— Dar despre ce crime vorbeşti dumneata?

Arthur Dowell o cunoştea prea puţin pe Laurent şi se temea ca nu cumva, ca orice bătrână, să pălăvrăjească, de aceea hotărî să nu-i spună totul.

— Kern făcea operaţii interzise de lege. Fiţi bună şi spuneţi-mi, la ce spital a trimis-o Kern pe fiica dumneavoastră?

Laurent, tulburată la culme, abia mai avea puteri să continuie vorba. Ea răspunse printre suspine:

— Kern n-a vrut să-mi spună multă vreme. În casa lui nu vroia să mă primească. Eram nevoită să-i scriu scrisori. El îmi răspundea în doi peri, căuta să mă liniştească şi să mă încredinţeze că fiica mea e pe cale de vindecare şi în curând se va întoarce acasă. Când am ajuns la capătul răbdării, i-am scris că o să mă plâng asupra lui, dacă n-o să-mi răspundă imediat unde se află fiica mea. Şi atunci mi-a dat adresa spitalului. Se află în apropierea Parisului, la Sceaux. Spitalul e particular, aparţine doctorului Ravinot. Vai, am fost acolo! Dar nu mi s-a permis să intru nici măcar în curte. E o adevărată închisoare, împrejmuită cu un zid de piatră… „La noi aşa e regula, îmi răspunse portarul, nu primim niciun fel de vizitatori, nici chiar pe mamele bolnavilor”.

L-am chemat pe medicul de gardă şi mi-a răspuns la fel: „Doamnă, mi-a zis el, vizitele rudelor întotdeauna îi tulbură pe bolnavi şi le înrăutăţeşte starea sufletească. Vă pot spune doar că fiica dumneavoastră se simte mai bine”. Şi îmi trânti poarta în nas.

— Totuşi eu voi încerca s-o văd pe fiica dumneavoastră. Poate chiar voi reuşi s-o eliberez.

Arthur notă cu atenţie adresa şi îşi luă rămas-bun.

— Voi face tot ce-mi va sta în puterile mele. Credeţi-mă că sunt interesat în acest lucru, ca şi cum domnişoara Laurent ar fi sora mea.

Şi, însoţit de sfaturile şi urările de bine ale bătrânei, Dowell ieşi din casă.

Arthur hotărî să vorbească neîntârziat cu Laré. Prietenul său şedea zile întregi cu Briquet. Şi Dowell se duse pe strada Du Main. Lângă vilă stătea automobilul lui Laré.

Dowell urcă repede la etaj şi intră în salon.

— Arthur, ce nenorocire! strigă Laré.

Era grozav de agitat, umbla prin cameră şi îşi zbârlea părul negru cârlionţat.

— Ce s-a întâmplat, Laré?

— Oh… gemu prietenul său. A fugit…

— Cine?

— Domnişoara Briquet, desigur!

— A fugit? De ce? Vorbeşte mai lămurit.

Dar nu era uşor să-l faci pe Laré să vorbească. El continua să se zbucіume prin odaie, să ofteze şi să geamă. Trecură cel puţin zece minute, până fu în stare să vorbească:

— Încă ieri dimineaţa domnişoara Briquet se plânse că piciorul o doare tot mai rău. Piciorul se umflase tare şi se învineţise. Am chemat medicul. El a examinat piciorul şi a constatat, că starea bolnavei s-a înrăutăţit subit. Începuse cangrena şi era nevoie de operaţie. Medicul nu se încumetă să-i facă operaţia acasă şi insistă ca bolnava să fie internată de urgenţă la spital. Dar domnişoara Briquet refuză cu încăpăţânare. Se temea că la spital i se vor descoperi cicatricele de la gât. Plângea şi spunea că trebuie să se întoarcă la Kern. Kern o prevenise că trebuie să rămână la el până se va „însănătoşi” complet. Nu l-a ascultat şi acum e pedepsită crunt pentru neascultarea sa. Şi că ea crede în Kern ca chirurg. „Dacă a fost în stare să mă învie din morţi şi să-mi dea un corp nou, va putea să-mi vindece şi piciorul.

Asta e un fleac pentru el”. Toate argumentele mele n-au ajutat la nimic. Nu vroiam s-o las să se ducă la Kern. Şi am hotărât să recurg la o şiretenie. I-am spus că eu însumi o s-o duc la Kern, iar de fapt s-o internez la spital. Însă eu mai trebuia să iau măsuri ca taina „învierii” lui Briquet într-adevăr să nu fie descoperită înainte de vreme — n-am uitat de dumneata, Arthur. Şi am plecat pentru o oră, cel mult, ca să mă înţeleg cu nişte medici cunoscuţi. Am vrut s-o păcălesc pe Briquet, dar ea s-a dovedit a fi mai şireată şi ne-a păcălit pe mine şi pe îngrijitoare. Când m-am întors, ea nu mai era. Asta-i tot ce-a rămas, uite, scrisorica asta, pe care am găsit-o pe noptiera de lângă patul ei. Poftim, citeşte.

Şi Laré îi întinse lui Arthur o filă de hârtie, pe care erau scrise în grabă cu creionul câteva cuvinte:

„Laré, iartă-mă, dar nu pot altfel. Mă întorc la Kern. Nu căuta să mă vezi. Kern mă va pune pe picioare, cum a mai făcut-o o dată. Mă mângâi doar cu gândul că ne vom revedea în curând”.

— Nici măcar nu s-a iscălit.

— Priveşte-i atent scrisoarea, zise Laré. E scrisul Angelicăi, deşi puţin schimbat. Aşa ar fi scris Angelica într-un amurg, sau dacă ar fi durut-o mâna — cu litere mai mari, mai lăbărţate.

— Şi totuşi cum s-a întâmplat? Cum de-a putut fugi?

— Vai, ea a fugit de la Kern, ca acum să fugă de la mine la Kern. Când am venit aici şi am văzut colivia pustie, eram cât pe ce să omor infirmiera. Însă ea mi-a explicat că a fost indusă în eroare. Briquet se ridicase cu greu, se apropiase de măsuţă şi mă chemase la telefon. Era un şiretlic. Nu mă chemase la telefon, Briquet i-a declarat infirmierei că eu, chipurile, am aranjat totul şi o rog să vină imediat la spital. Şi Briquet a rugat-o să cheme un automobil, apoi ajutată de infirmieră coborî în stradă şi plecă, renunţând în continuare la ajutorul ei. „Spitalul nu-i departe, acolo mă vor lua sanitarii”, zise ea. Şi infirmiera rămase, încredinţată că totul se face cu ştirea mea. Arthur! strigă deodată Laré, aprinzându-se iarăşi. Mă duc imediat la Kern. Nu pot s-o las acolo. Am cerut la telefon să-mi vină automobilul. Hai cu mine, Arthur!

Arthur făcu câţiva paşi prin odaie. Situaţia se complicase pe neaşteptate. Admitea că Briquet le comunicase tot ce ştiuse despre casa lui Kern. Însă sfaturile ei le-ar fi prins bine şi pe viitor, nemaivorbind de faptul că ea însăşi era o dovadă contra lui Kern. Şi acum Laré şi-a pierdut minţile! Dragostea e sfetnic rău.

— Ascultă-mă, dragă prietene, îi zise Arthur, lăsându-şi mâna pe umărul pictorului. Acum mai mult ca oricând să ne luăm în mâini şi să nu facem niciun pas nechibzuit. Faptul e împlinit. Briquet e la Kern. Face oare să stârnim fiara din bârlog înainte de vreme? Cum crezi, Briquet îi va povesti lui Kern tot ce i s-a întâmplat după evadarea ei de la dânsul, că a făcut cunoştinţă cu noi şi că am aflat multe despre el?

— Pun mâna-n foc că nu-i va povesti nimic, răspunse ferm convins Laré. Mi-a dat cuvântul de onoare acolo, pe iaht, şi mi-a repetat de nenumărate ori că va păstra taina. Acum îşi va ţine cuvântul nu numai de frică, ci… şi din alte motive.

Arthur pricepu de ce motive e vorba: observase de mult că Laré îi acordă atenţie tot mai mare lui Briquet.

„Sărmane romantic, se gândi Dowell, ai parte de iubiri tragice. De data asta o pierzi nu numai pe Angelica, ci şi dragostea nouă ce-a încolţit în sufletul tău. Şi totuşi, încă nu e totul pierdut”.

— Fii răbdător, Laré, zise el. Scopurile noastre sunt aceleaşi. Deci, să ne unim forţele şi să acţionăm cu băgare de seamă. Avem două căi: să-l atacăm pe Kern imediat, sau să căutăm mai întâi să aflăm pe ocolite de soarta capului tatălui meu şi a domnişoarei Briquet. După ce Briquet a fugit de la el, Kern şi-o fi luat măsuri de precauţie. Dacă n-a nimicit încă capul tatălui meu, sunt sigur că l-a ascuns să nu poată fi găsit. Ca să nimiceşti un cap e nevoie doar de câteva minute. Imediat ce poliţia va începe să bată la uşa lui, el, înainte de a deschide, va şterge toate urmele crimelor sale. Şi nu vom găsi nimic. Nu uita, Laré, că şi Briquet e „o urmă de crimă”. Kern făcea operaţii interzise. Mai mult: a furat corpul Angelicăi. Iar Kern e un om pe care nu-l opreşte nimic. Doar a îndrăznit să învie pe ascuns capul tatălui meu. Ştiu că tata a scris în testament că dă voie să i se disece corpul după moarte, dar n-am auzit niciodată că ar fi acceptat să i se învie capul. De ce Kern a ascuns de toată lumea, chiar şi de mine, existenţa capului? Pentru ce are nevoie de el? Pentru ce are nevoie de Briquet? Poate că practică vivisecţia oamenilor şi Briquet a avut rol de cobai?

— Cu atât mai mult trebuie salvată, ripostă Laré cu înflăcărare.

— Da, s-o salvăm, dar nu să-i grăbim moartea. Iar apariţia noastră la Kern poate să grăbească această clipă fatală.

— Atunci ce să facem?

— Să mergem pe calea a doua, pe ocolite. Vom căuta ca ea să fie cât mai scurtă. Marie Laurent ne poate da informaţii mult mai precise decât Briquet.

Laurent cunoaşte topografia casei, a îngrijit de capete. Poate că a stat de vorbă cu tata… cu capul tatei.

— Atunci să mergem mai repede la Laurent.

— Din nefericire, mai întâi trebuie să fie eliberată.

— E la Kern?

— La spital. Şi, probabil, în unul din acele spitale, unde pentru bani stau închişi bolnavi ca mine şi dumneata. Vom avea mult de furcă, Laré.

Şi Dowell îi povesti prietenului său despre vizita făcută bătrânei Laurent.

— Blestematul! El seamănă în jurul său nenorociri şi groază. De mi-ar cădea în mâini…

— Ne vom strădui să ne cadă. Şi primul pas spre asta e o întrevedere cu Laurent.

— Mă duc imediat la ea.

— Ar fi o nechibzuinţă. Noi personal trebuie să ne arătăm doar în caz că nu vom găsi altă soluţie. Deocamdată vom apela la serviciul altora. Noi doi vom fi un fel de comitet secret, care dirijează acţiunile unor persoane de încredere, dar care rămâne necunoscut duşmanului. Trebuie să găsim un om de nădejde, care va pleca la Sceaux, va face cunoştinţă cu sanitarii, cu infirmierele, cu bucătarii şi portarii — cu oricine va putea. Dacă va reuşi să-l cumpere măcar pe unul, lucrul va fi ca şi făcut.

Laré ardea de nerăbdare. Dorea să intre imediat în luptă, dar se supuse lui Arthur care era mai chibzuit, şi până la urmă acceptă politica acţiunilor prudente.

— Dar pe cine să-l rugăm?

— Pe Shaub! E un pictor tânăr, venit de curând din Australia. E prietenul meu, un om minunat şi un sportiv excelent. Pentru el misiunea noastră va fi un fel de sport. Fire-ar al naibii, înjură Laré, de ce nu mă pot apuca eu însumi de asta?

— Găseşti că e atât de romantic? îl întrebă Dowell zâmbind.

SPITALUL LUI RAVINOT

Shaub, un tânăr blond şi rumen, de douăzeci şi trei de ani, cu o constituţie fizică de atlet, acceptă cu încântare propunerea „complotiştilor”. Nu fu iniţiat deocamdată în toate amănuntele, dar i se spusese că ar putea face prietenilor un serviciu preţios. Şi el dădu vesel din cap în semn de acord, fără ca măcar să-l întrebe pe Laré dacă nu-i vreo afacere necurată: credea în onestitatea lui Laré şi a prietenului acestuia.

— Excelent! exclamă Shaub. Plec chiar acum la Sceaux. Planşeta mea va explica concludent scopul apariţiei unei persoane noi în orăşel. Voi face portretele sanitarilor şi infirmierelor. Dacă nu vor semăna cu Muma-Pădurii, voi încerca chiar să le fac curte.

— Dacă va fi nevoie, oferă-le mâna şi inima, zise Laré cu înflăcărare.

— Pentru asta nu sunt destul de frumos, replică modest tânărul. În schimb, în caz de nevoie, o sămi pun cu plăcere muşchii la contribuţie.

Noul aliat o pomi la drum.

— Nu uita, acţionează repede şi cu prudenţă maximă, îl sfătui Dowell.

Shaub făgădui să se întoarcă peste trei zile. Dar chiar a doua zi spre seară veni la Laré foarte amărât.

— E imposibil, zise el. Ăsta nu-i spital, ci o adevărată închisoare, înconjurată cu un zid de piatră. Dincoace de zid nu iese niciun slujitor. Toate proviziile sunt aduse de furnizori, care nu intră nici măcar în curte. Intendentul vine la poartă şi cumpără tot de ce are nevoie… M-am învârtit în jurul acestei închisori ca un lup pe lângă stână. Dar n-am reuşit să arunc nicio privire dincolo de zid.

Laré se indispuse grozav.

— Credeam, zise el cu necaz, că dumneata vei da dovadă de mare spirit de inventivitate, Shaub.

— Poate o să dai dumneata asemenea dovadă, îi răspunse Shaub la fel de caustic. Să nu crezi c-am dat imediat bir cu fugiţii. Dar, întâmplător, am făcut cunoştinţă cu un pictor localnic, care cunoaşte bine orăşelul şi obiceiurile de la spital. Mi-a spus că spitalul acesta nu-i ca altele. El ascunde multe crime şi taine în spatele zidurilor sale. Moştenitorii îşi închid acolo rudele bogate, care nu mai au de gând să moară, îi declară pe bătrâni nebuni şi le instituiesc o tutelă. Tutorii minorilor îşi bagă la spital pupilii înainte de majorat, pentru a-i „tutela” şi mai departe şi să le folosească averea cum găsesc ei de cuviinţă. E o adevărată temniţă pentru oameni avuţi, o închisoare pe viaţă pentru soţii şi soţi nedoriţi, părinţi senili şi pupili. Proprietarul spitalului e în acelaşi timp şi medic-şef, încasează venituri colosale de la persoanele interesate. Tot personalul e plătit foarte bine. Aici e neputincioasă chiar şi legea, aplicarea căreia o face imposibilă nu zidurile, ci aurul. Aici totul se bazează pe corupţie. Vă daţi seama că în asemenea condiţii aş fi putut sta la Sceaux un an întreg, fără ca să mă apropii măcar cu un pas de spital.

— Nu trebuia să stai, ci să acţionezi, replică sec Laré.

Shaub îşi ridică demonstrativ piciorul şi îi arătă pantalonii sfâşiaţi la manşete.

— Cum vezi, am acţionat, zise el cu ironie amară. Noaptea trecută am încercat să sar peste zid. Pentru mine acest lucru e un fleac. Dar n-am reuşit să sar dincolo de zid, că asupra mea s-au năpustit nişte dogi enormi, şi poftim rezultatul… De nu eram sprinten şi nu aveam o abilitate de maimuţă, m-ar fi sfâşiat bucăţele. În aceaşi clipă în tot parcul enorm al spitalului se auziră vocile paznicilor, licăriră lanterne. Dar asta încă nu e totul. Când eram deja în afara spitalului, gardienii au asmuţit câinii după mine. Câinii aceştia sunt dresaţi la fel ca şi cei de pe plantaţiile din America de Sud pentru prinderea negrilor fugari… Laré, dumneata ştii câte premii am câştigat la competiţiile de alergări! De-aş fi alergat întotdeauna aşa ca în noaptea trecută, când fugeam de blestemaţii ceea de câini, azi aş fi campionul lumii. E de ajuns să-ţi spun că fără multă greutate am sărit pe scăriţa unui camion ce gonea cu o viteză de cel puţin treizeci de kilometri pe oră şi numai asta m-a salvat!

— Blestem! Ce-i de făcut acum? exclamă Laré, zbârlindu-şi părul. Va trebui să-l chem pe Arthur.

Şi se repezi la telefon.

Peste câteva minute Arthur strângea deja mâna prietenilor săi.

— La asta ne-am fi putut aştepta, zise el, aflând de eşec. Kern ştie să-şi ascundă jertfele în locuri de nădejde. Ce-i de făcut? repetă el întrebarea lui Laré. S-o pornim pieptiş, să folosim aceeaşi armă ca şi Kern, să-l cumpărăm pe medicul-şef şi…

— O să-i dau toată averea mea fără să-mi pară rău! exclamă Laré.

— Mă tem că şi ea va fi prea puţin. Vorba e că întreprinderea comercială a stimabilului doctor Ravinot se ţine pe sume uriaşe, pe care le capătă de la clienţii săi, pe de o parte, şi pe nemărginita încredere a acestor clienţi faţă de el, căci sunt siguri că odată ce doctorul Ravinot a încasat o mită frumoasă, pentru nimic în lume nu le va trăda interesele. Ravinot nu va accepta să-şi păteze renumele şi să-şi submineze astfel întreprinderea. Mai bine zis, poate că şi ar face-o dacă i-am putea înmâna o sumă egală cu toate veniturile sale de douăzeci de ani. Iar noi, mă tem că n-o să putem aduna asemenea sumă, chiar dacă ne-am lipsi amândoi de toate capitalurile noastre. Ravinot are de a face cu milionari, nu uita. Ar fi fost mult mai simplu şi mai ieftin să corupem pe vreun slujbaş mai mărunt. Însă toată nenorocirea e că Ravinot îşi supraveghează şi slujbaşii ca pe nişte deţinuţi. Shaub are dreptate. E mult mai uşor să pătrunzi într-o închisoare de criminali şi să organizezi acolo o evadare, decât să faci acelaşi lucru la închisoarea lui Ravinot. El ia în slujba sa oameni bine verificaţi, mai ales din cei ce n-au rude. Nu se dă în lături să primească la el şi indivizi certaţi cu legea, ce vor să scape de ochiul ager al poliţiei. Îi plăteşte bine, însă nimeni dintre ei n-are dreptul să iasă din curtea spitalului câtă vreme lucrează acolo, iar sorocul slujbei e de cel puţin douăzeci de ani.

— Însă unde găseşte el asemenea oameni care s-ar învoi benevol la închisoare pe viaţă? întrebă Laré

— Găseşte. Pe mulţi îi ademeneşte gândul că vor fi asiguraţi la bătrâneţe. Majoritatea vor să scape de sărăcie. Însă desigur că nu toţi rezistă. La Ravinot se întâmplă, deşi foarte rar — o dată la câţiva ani — să evadeze câte cineva dintre slujitori. Nu demult a evadat un asemenea slujbaş, ce tânjea după libertate. În aceeaşi zi cadavrul lui a fost găsit în apropierea oraşului Sceaux. Poliţia din Sceaux e la cheremul lui Ravinot. A fost întocmit un protocol, cum că slujbaşul şi-a pus el însuşi capăt zilelor. Ravinot a luat cadavrul şi l-a dus la spitalul său. Restul vi-l puteţi închipui. Ravinot, probabil, le-a arătat cadavrul celorlalţi slujbaşi şi a rostit o cuvântare corespunzătoare, lăsându-i să înţeleagă că aceeaşi soartă îl aşteaptă pe oricine îşi va călca contractul. Şi atâta tot.

Laré rămase zguduit.

— De unde ai asemenea informaţii?

Arthur Dowell zâmbi satisfăcut.

— Ei, vezi, zise Shaub înveselit. Îţi spuneam eu că nu e vina mea.

— Îmi închipui ce bine o duce Laurent în locul acesta blestemat. Ce să facem, Arthur? Să-i aruncăm zidurile în aer cu dinamita? Să săpăm un gang subteran?

Arthur se aşeză într-un fotoliu şi căzu pe gânduri. Prietenii se uitau la el în tăcere.

— Evrica! strigă deodată Dowell.

„NEBUNII”

O odaie mică cu o fereastră ce dă în parc. Pereţi fumurii. Un pat cenuşiu, acoperit cu o pătură pufoasă tot cenuşie. O măsuţă albă şi două scaune albe.

Laurent stă la fereastră şi priveşte cu un aer absent afară. O rază de soare îi aureşte părul blond. A slăbit mult şi e foarte palidă.

Prin fereastră se vede o alee pe care se plimbă grupuri de bolnavi. Printre ei alicesc halatele albe tivite cu negru ale surorilor medicale.

— Ei sunt nebuni… zise încet Laurent, uitându-se la bolnavii ce se plimbă. Şi eu sunt nebună… Ce absurditate! Asta-i tot ce-am obţinut…

Îşi strânse mâinile, de-i pocniră degetele.

Cum de-a ajuns aici?…

Kern o chemase în cabinet şi-i spusese:

— Trebuie să stăm de vorbă, domnişoară Laurent. Îţi aminteşti prima noastră convorbire, când ai venit la mine, dorind să capeţi un serviciu?

Ea dădu afirmativ din cap.

— Atunci ai făgăduit să nu scoţi o vorbă despre tot ce vei vedea şi auzi în casa asta, aşa este?

— Da.

— Repetă încă o dată promisiunea dată atunci şi vei fi liberă să-ţi vizitezi mama. Vezi, am încredere în cuvântul dumitale.

Kern atinsese coarda cea mai sensibilă a fetei. Laurent fu pusă în mare încurcătură. Câteva minute tăcu. Era obişnuită să-şi ţină cuvântul dat, însă după toate cele văzute aici… Kern simţi ezitarea ei şi aştepta îngrijorat rezultatul acestei lupte lăuntrice.

— Da, v-am făgăduit să tac, zise ea în sfârşit cu glas încet. Dar dumneavoastră m-aţi minţit. Aţi ascuns multe lucruri de mine. Dacă mi-aţi fi spus de la început adevărul, nu v-aş fi făgăduit aşa ceva.

— Prin urmare te dezici de cuvântul dat?

— Da.

— Mulţumesc pentru sinceritate. Cu dumneata e bine să ai de a face măcar pentru faptul că nu umbli cu tertipuri. Ai curajul să spui adevărul.

Kern vorbea aşa nu numai pentru ca să se linguşească faţă de Laurent. Deşi considera cinstea o aberaţie, în clipa asta el într-adevăr o stima pentru caracterul ei curajos şi stoicismul moral. „Fire-ar al dracului, o să-mi pară rău s-o mătur din drum pe fetişcana asta. Dar ce să fac cu dânsa?”

— Aşadar, domnişoară Laurent, la prima ocazie te vei duce să mă denunţi? Dumneata îţi dai seama, cred, ce urmări va avea acest denunţ pentru mine. Voi fi condamnat. Ba mai mult, numele meu va fi dezonorat.

— La asta trebuia să vă gândiţi mai înainte, răspunse Laurent.

— Ascultă, domnişoară, continuă Kern, de parcă nu-i auzise cuvintele. Morala, de care te conduci e îngustă. Renunţă la punctul dumitale de vedere. Pricepe, că de nu eram eu, profesorul Dowell de mult ar fi putrezit în pământ sau ar fi fost ars la crematoriu. Lucrările lui ar fi încetat. Ceea ce face acum capul lui e, de fapt, o creaţie postmortem. Şi asta numai datorită mie. Fii de acord că în asemenea situaţie eu am anumite drepturi asupra ceea „ce produce” capului lui Dowell. Mai mult, fără mine Dowell — capul lui — nu şi-ar fi putut înfăptui descoperirile. Dumneata ştii că creierul nu poate fi operat şi concrescut. Cu toate acestea operaţia de „concreştere” a capului lui Briquet cu trunchiul a reuşit de minune. Măduva spinării, care trece prin vertebrele gâtului, s-a concrescut. La rezolvarea acestei probleme a contribuit capul lui Dowell şi mâinile lui Kern. Iar mâinile acestea, Kern îşi privi mâinile întinse, preţuiesc şi ele ceva. Ele au salvat sute de vieţi omeneşti şi vor mai salva încă multe sute, dacă nu vei ridica asupra mea sabia răsplatei. Dar şi asta nu e totul. Ultimele noastre lucrări vor face revoluţie nu numai în medicină, ci şi în viaţa întregii omeniri. De acum înainte medicina va putea reîntoarce omul la viaţă. Câţi oameni iluştri vor putea fi înviaţi după moartea lor, să li se continue viaţa spre binele omenirii. Voi prelungi viaţa unui geniu, voi întoarce copiilor tatăl, soţul — soţiei. Nu va trece mult şi asemenea operaţii va putea săvârşi orice chirurg. Numărul amărăciunilor omeneşti va scădea…

— Pe contul altor nefericiţi.

— Fie şi aşa, dar acolo unde plângeau doi va plânge numai unul. Acolo unde erau doi morţi va fi numai unul. Parcă asta nu e o perspectivă mare? Şi ce-s în comparaţie cu ea faptele mele, fie chiar criminale? Ce-l interesează pe suferind ceea ce se face în sufletul chirurgului care i-a salvat viaţa. Dumneata o să mă omori nu numai pe mine, ci şi acele mii de vieţi, pe care le-aş fi putut salva în viitor. Te-ai gândit la asta? Dumneata vei săvârşi o crimă de o mie de ori mai gravă decât a mea, dacă totuşi am săvârşit-o. Gândeşte-te încă o dată şi răspunde-mi. Acum du-te. N-o să te grăbesc cu răspunsul.

— V-am răspuns deja.

Şi Laurent ieşi din cabinet.

Ea intră în camera profesorului Dowell şi-i transmise discuţia cu Kern. Capul lui Dowell se îngândură.

— N-ar fi fost mai bine să-ţi fi ascuns intenţiile sau cel puţin să-i fi dat un răspuns evaziv? şopti el în sfârşit.

— Eu nu pot să mint, răspunse Laurent.

— Asta îţi face onoare, însă… dumneata ţi-ai semnat singură verdictul. Vei fi nimicită şi jertfirea dumitale nu va aduce nimănui niciun folos.

— Eu… nu pot altfel, zise Laurent şi, salutând capul cu tristeţe, se retrase.

— Zarurile sunt aruncate, repeta ea una şi aceeaşi frază, stând la fereastra din camera sa.

„Sărmana mămică, îi trecu pe neaşteptate prin minte. Dar şi ea ar fi procedat la fel”, se consolă Laurent. Ar fi vrut să-i scrie o scrisoare, în care să-i spună tot ce se petrecuse cu dânsa. Ultima scrisoare. Dar n-avea nicio posibilitate să i-o trimită. Laurent era sigură că va fi omorâtă. Şi era gata să-şi întâmpine moartea cu sânge rece. O amăra doar grija de mamă-sa şi gândul că Kern nu-şi va încasa răsplata pentru fărădelegile sale. Şi totuşi era încredinţată că mai devreme sau mai târziu va suna şi pentru el ceasul răsplatei.

Nenorocirea pe care o bănuia veni mai curând decât se aştepta.

Laurent stinse lumina şi se culcă în pat. Nervii îi erau încordaţi la culme. Auzi un zgomot uşor după dulapul de lângă perete. Zgomotul acesta mai mult o miră decât o sperie. Încuiase uşa cu cheia. Nimeni n-ar fi putut intra fără să-l audă. „Oare ce să fie? Poate nişte şoareci?”

Mai departe totul se petrecu cu iuţeala fulgerului. În urma foşnetului se auzi un scârţâit. Cineva se apropia cu paşi grăbiţi de pat. Laurent se ridică speriată în capul oaselor, dar în aceeaşi clipă nişte mâini puternice o trântiră pe pernă şi-i apăsară pe faţă o mască cu cloroform.

„Moartea!”... o fulgeră prin minte şi, înfiorându-se din cap până-n picioare, se smuci instinctiv.

— Mai calm! auzi ea vocea lui Kern, care suna la fel ca în timpul operaţiilor, apoi îşi pierdu cunoştinţa.

Îşi reveni abia la spital...

Profesorul Kern îşi îndeplinise ameninţarea despre „urmările extrem de grave pentru ea”, dacă îi va divulga taina. De la Kern se putea aştepta la orice. El se răzbunase pe ea, fără să-şi primeasccă răsplata cuvenită. Marie Laurent se jertfise, dar jertfirea ei rămase zadarnică. Gândul acesta îi zdruncina şi mai mult echilibrul sufletesc.

Era aproape de desperare. Chiar şi aici simţea influenţa lui Kern.

În primele două săptămâni nu i se dădu voie nici măcar să iasă în grădina mare şi umbroasă, unde se plimbau bolnavii „liniştiţi”. Liniştiţi erau acei care nu protestau împotriva întemniţării lor, nu căutau să-i convingă pe doctori că sunt absolut sănătoşi, nu ameninţau că o să-i demaşte şi nu încercau să evadeze. În tot spitalul erau cel mult zece la sută de adevăraţi bolbavi, dar şi aceea fuseseră scoşi din minţi la spital. În acest scop doctorul Ravinot elaborase un sistem complicat de „otrăvire psihică”.

„UN CAZ GRAV ÎN PRACTICĂ”

Pentru doctorul Ravinot, Marie Laurent era „un caz grav în practică”. E adevărat că serviciul la Kern îi zdruncinase lui Laurent sistemul nervos, însă voinţa îi rămăsese nestrămutată. De ea începu să se ocupe Ravinot.

Deocamdată nu se apucase serios de „otrăvirea psihică” a lui Laurent, ci o studia de la distanţă. Profesorul Kern însă nu-i dăduse indicaţii precise în privinţa ei: s-o bage cât mai curând în mormânt sau s-o scoată din minţi. Ultima versiune în tot cazul o cerea însuşi sistemul „spitalului” de psihiatrie al doctorului Ravinot.

Laurent aştepta îngrijorată clipa când soarta ei va fi pecetluită. Moartea sau nebunia — altă cale nu există pentru ea, după cum nu există nici pentru ceilalţi. Şi ea îşi aduna forţele sufleteşti pentru a se împotrivi cel puţin nebuniei. Încerca să fie docilă şi ascultătoare, liniştită în aparenţă. Dar era greu să-l păcăleşti pe doctorul Ravinot, care avea o mare experienţă şi era un psihiatru excelent. Docilitatea lui Laurent îi întărea şi mai mult bănuelile.

„E un caz grav”, se gândi el, vorbind cu Laurent în timpul obişnuitei vizite de dimineaţă.

— Cum te simţi? o întrebă el.

— Mulţumesc, bine, răspunse Laurent.

— Noi facem tot posibilul pentru pacienţii noştri, însă totuşi atmosfera neobişnuită de aici şi relativa lipsă de libertate acţionează negativ asupra unora dintre ei. Se simt părăsiţi, îi copleşeşte tristeţea.

— Sunt deprinsă cu singurătatea.

„Nu-i uşor s-o faci să vorbească deschis”, se gândi Ravinot şi continuă:

— Dumneata, la drept vorbind, nu eşti bolnavă. Ai nervii puţin zdruncinaţi şi atâta tot. Profesorul Kern mi-a spus că ai luat parte la experimente ştiinţifice, care pot produce o impresie destul de negativă asupra unui om neiniţiat. Eşti atât de tânără. Surmenare şi neurastenie uşoară… Şi profesorul Kern, care te preţuieşte foarte mult, a hotărât să-ţi acorde un răgaz de odihnă…

— Sunt adânc recunoscătoare profesorului Kern.

„E o fire ascunsă”, se înciudă Ravinot. Trebuie să-i aranjez contactul cu alţi pacienţi. Cu ei va fi poate mai sinceră şi astfel îmi va fi uşor să-i studiez caracterul”.

— Stai prea mult închisă, îi zise el. De ce nu ieşi în grădină? Avem o grădină minunată, un adevărat parc de câteva hectare.

— N-am voie să mă plimb.

— Cum aşa? se prefăcu mirat Ravinot. E o greşeală la mijloc. Dumneata nu faci parte dintre acei bolnavi, cărora plimbarea le face rău. Poftim, plimbă-te. Fă cunoştinţă cu bolnavii noştri, printre ei sunt oameni interesanţi.

— Mulţumesc, o să mă folosesc de permisiunea dumneavoastră.

Şi când Ravinot plecă, Laurent ieşi din camera sa şi pomi spre uşă pe coridorul lung, vopsit într-un cenuşiu mohorât cu chenar negru. Din spatele uşilor închise răsunau urlete, gemete, ţipete, râsete isterice, bolboroseală…

— O… o… o… se auzea din stânga.

— U… u… u… Ha-ha-ha-ha, răsuna din dreapta.

„Ca la menajerie”, se gândi Laurent, căutând să nu dea atenţie acestei atmosfere apăsătoare. Dar îşi lărgi pasul şi se grăbi să iasă afară. În faţa ei se aştemea o cărare dreaptă ce ducea spre fundul grădinii, şi Laurent porni pe ea.

„Sistemul” doctorului Ravinot se simţea chiar şi aici. Peste tot domnea o atmosferă apăsătoare. Peste tot doar copaci de coniferi, de un verde întunecat. Băncile de lemn fără spetează erau vopsite în culoare neagră-cenuşie. Dar cel mai mult o izbi pe Laurent florăria. Straturile semănau cu nişte morminte, iar cele mai multe flori erau pansele albastre întunecate, aproape negre, înrămate cu o fâşie de romaniţe ca o panglică albă de doliu. Arbori de molizi completau tabloul.

„Un adevărat cimitir. Aici fără să vrei te gândeşti la moarte. Dar pe mine nu mă duci, domnule Ravinot, eu ţi-am prins mişcarea şi „efectele” dumitale nu mă vor lua prin surprindere”, se autoîncuraja singură Laurent şi, trecând repede pe lângă „florăria de cimitir”, păşi pe o alee de pini. Trunchiurile înalte, ca nişte colonade de templu, se avântau în sus, încununate de cupole verzi-întunecate. Vârfurile pinilor foşneau uscat, lin şi monoton.

În multe locuri din parc aliceau halatele cenuşii ale bolnavilor. „Care dintre ei e nebun şi care om normal?” Acest lucru se putea determina fără greş, urmărind puţin comportimentul lor. Acei sănătoşi se uitau curioşi la „noua pacientă”, la Laurent. Bolnavii cu conştiinţa întunecată păreau adânciţi în gânduri, izolaţi de lumea înconjurătoare, la care priveau cu ochi absenţi.

De Laurent se apropie un bătrân înalt, uscăţiv, cu o barbă albă. Bătrânul îşi înălţă sprâncenele stufoase, o zări pe Laurent şi-i zise, de parcă ar fi continuat să vorbească cu sine însuşi:

— Unsprezece ani am numărat zi cu zi, apoi le-am pierdut numărul. Aici nu există calendar şi timpul s-a oprit. Nu mai ştiu câţi ani am cutreierat aleile acestea. Poate că douăzeci, ori poate o mie de ani. În faţa Domnului o zi face cât o mie de ani. E greu să apreciezi timpul. Şi dumneata vei umbla aici o mie de ani încolo — spre zidul de piatră, şi o mie de ani înapoi. De aici nu-i scăpare. Lasă-şi speranţa toţi cei ce vin aici, aşa a zis domnul Dante. Ha-ha-ha! Nu te aşteptai? Crezi că sunt nebun? Sunt şiret. Aici numai nebunii au dreptul la viaţă. Dar nici eu, nici dumneata nu vom mai ieşi de aici. Noi… Dar văzând că se apropie un sanitar, obligaţia căruia era să tragă cu urechea la discuţiile pacienţilor, bătrânul, fără să schimbe tonul, continuă, făcându-i cu hâtrie din ochi: Eu sunt Napoleon Bonaparte şi suta mea de zile încă n-a trecut. M-ai înţeles? o întrebă el când sanitarul se depărtă.

„Sărmanul, se gândi Laurent, oare într-adevăr trebuie să se prefacă nebun pentru a scăpa de moarte? Se vede că nu numai eu sunt nevoită să apelez la o mască de salvare”.

Încă un pacient se apropie de Laurent, un bărbat cu bărbuţă neagră, ascuţită, şi începu să debiteze nişte aiureli despre scoaterea rădăcinii pătrate din cvadratura cercului. Dar de data asta sanitarul nu se apropie de Laurent — se vede că tânărul era în afară de orice bănuială. El se apropie de Laurent şi începu să vorbească din ce în ce mai repede şi mai insistent, împroşcând-o cu salivă:

— Cercul este o infinitate. Cvadratura cercului este cvadratura infinităţii. Ascultă-mă cu atenţie. Să scoţi rădăcina pătrată din cvadratura cercului înseamnă să scoţi rădăcina pătrată din infinitate. El va fi o parte din infinitate, ridicată la oarecare grad, astfel vom putea determina şi cvadratura… Dar dumneata nu mă asculţi, se înfurie tânărul pe neaşteptate şi o înşfăcă pe Laurent de mână.

Ea se smulse şi porni aproape alergând spre clădirea în care locuia, în uşă îl văzu pe doctorul Ravinot. El îşi reţinu cu satisfacţie un zâmbet.

Laurent abia intră alergând în camera sa, că cineva bătu la uşă. S-ar fi închis cu plăcere cu cheia, dar uşa nu se încuia pe dinăuntru. Hotărî să nu răspundă. Însă uşa se deschise şi în prag apăru doctorul Ravinot.

Capul lui era, ca de obicei, dat pe spate, ochii bulbucaţi, uşor lărgiţi, rotunzi şi pătrunzători, o priveau prin sticla ochelarilor, mustăţile negre şi bărbuţa i se mişcau odată cu buzele.

— Scuză-mă că am intrat fără permisiunea dumitale. Însă obligaţiile mele de medic îmi dau anumite drepturi…

Doctorul Ravinot socoti că e momentul potrivit pentru a începe „subminarea valorilor morale” ale lui Laurent. În arsenalul său se găseau cele mai diferite mijloace de influenţă — de la bunătate respectuoasă şi comportare plină de atenţie, până la cinism şi grosolănie. Hotărâse s-o scoată din fire pe Laurent cu orice preţ şi de aceea luă un ton nepoliticos şi batjocoritor:

— De ce nu-mi spui: „Intraţi, vă rog, scuzaţi că nu v-am poftit să intraţi. M-am luat cu gândurile şi n-am auzit când aţi bătut la uşă…” sau ceva în felul acesta?

— Ba da, am auzit când aţi bătut la uşă, dar n-am răspuns, pentru că doream să rămân singură.

— Spuneţi adevărul ca întotdeauna! observă el cu ironie.

— Adevărul nu-i un obiect potrivit pentru ironizare, zise Laurent uşor enervată.

„Prinde”, se gândi vesel Ravinot. El se aşeză obraznic în faţa lui Laurent şi o fixă cu ochii săi nemişcaţi ca de rac. Laurent încercă să-i suporte privirea, dar la urma urmei se simţi neplăcut şi îşi aplecă ochii, roşind uşor de necaz.

— Dumneata îţi închipui, rosti Ravinot cu acelaşi ton batjocoritor, că adevărul nu e un obiect potrivit pentru ironizare. Însă eu aş zice că e chiar foarte potrivit. Dacă ai iubi atât de mult adevărul, m-ai da afară, căci ştiu că mă urăşti, însă dumneata cauţi să-ţi păstrezi zâmbetul cuviincios de stăpână ospitalieră.

— Asta e… doar o purtare cuviincioasă, datorită educaţiei, răspunse sec Laurent.

— Şi dacă n-ai fi bine educată, m-ai da afară? Ravinot izbucni pe neaşteptate într-un râs ce semăna a lătrat. Excelent! Foarte bine! Educaţia nu se împacă cu adevărul. Prin urmare, de dragul educaţiei se poate neglija adevărul. Una la mână. Şi el îndoi un deget. Astăzi te-am întrebat cum te simţi, ai răspuns că „foarte bine”, deşi pe ochi te vedeam că eşti gata să-ţi pui laţu-n gât. Prin urmare, m-ai minţit şi atunci. Tot din bună-cuviinţă?

Laurent nu ştia ce să răspundă. Trebuia sau să mai mintă o dată, sau să recunoască că a hotărât să-şi camufleze sentimentele. Şi tăcu.

— O să te ajut, domnişoară Laurent, continuă Ravinot. Asta ai făcut-o, dacă se poate spune aşa, din instinct de autoconservare. Da sau nu?

— Da, răspunse Laurent cu sfidare.

— Aşadar, dumneata minţi de dragul bunei-cuviinţe, una la mână, şi din instinct de autoconservare, două la mână. Dacă o să mai continuăm discuţia asta, mă tem că n-o să-mi ajungă degetele de la mână. Dumneata minţi şi din milă. Parcă n-ai scris scrisori în care o linişteai pe mama dumitale?

Laurent încremeni. Nu cumva doctorul Ravinot ştie absolut totul? Da, el într-adevăr ştia totul. Şi asta intra în sistemul său. El cerea de la clienţii săi, care-i aduceau pretinşi bolnavi, să-i dea informaţii complete despre motivele internării lor la spital, precum şi date precise despre tot ce se referea la pacienţii săi. Clienţii ştiau că o fac în propriul lor interes şi nu ascundeau de Ravinot tainele lor oricât de îngrozitoare ar fi fost.

— Dumneata l-ai minţit pe profesorul Kern în numele dreptăţii insultate şi din dorinţa să pedepseşti viciul. Dumneata ai minţit de dragul dreptăţii! Ce paradox amar! Iar dacă ai sta să te gândeşti, iese că adevărul dumitale se hrănea mereu cu minciună.

Ravinot lovea drept în ţintă. Laurent era distrusă. Nicio dată nu-i trecuse prin cap că minciuna jucase un rol atât de mare în viaţa ei.

— Şi acum socoate şi dumneata, adeptă a dreptăţii, câte păcate ai săvârşit în viaţă. Şi ce ai câştigat cu adevărul dumitale? Să-ţi spun eu: ţi-ai câştigat această închisoare pe viaţă. Şi nicio putere din lume nu te va scoate de aici, nici cea omenească, nici cea dumnezeiască. Iar minciuna? Dacă mult stimatul profesor Kern e considerat monstru şi tatăl minciunii, păi el continuă să trăiască fără nicio grijă.

Ravinot, care n-o slăbea pe Laurent din ochi, tăcu pe neaşteptate. „Pentru azi ajunge, are la ce se gândi”, îşi zise el mulţumit şi ieşi, fără a-şi lua rămas-bun.

Laurent nici nu-i observă plecarea. Şedea cu faţa îngropată în palme.

Din ziua aceea Ravinot venea la ea în fiecare seară să-şi continue vorbele iezuistice. Să-i submineze principiile morale, şi o dată cu asta şi psihicul, devenise pentru Ravinot o chestiune de prestigiu profesional.

Laurent suferea profund şi sincer. A patra zi îşi pierdu cumpătul şi, sărind în picioare cu faţa aprinsă de mânie, strigă:

— Eşiţi afară! Sunteţi un demon, nu om!

Scena îi făcu mare plăcere lui Ravinot.

— Văd că faci progrese, rânji el, fără să se mişte din loc. Devii mai sinceră decât ai fost.

— Plecaţi de aici! zise Laurent, sufocându-se.

„Minunat, curând o să mă ia la pumni”, se gândi doctorul şi ieşi, fluierând o melodie veselă.

Laurent, ce-i drept, încă nu-l lua la pumni şi probabil că ar fi făcut acest lucru numai dacă i s-ar fi întunecat complet minţile, însă sănătatea ei psihică era în mare pericol. Rămasă singură, se gândea cu groază că nu va mai putea rezista mult.

Iar Ravinot nu scăpa niciun prilej, care ar fi grăbit finalul. Spre seară pe Laurent începură s-o urmărească sunetele unei melodii tânguitoare, executate la un instrument necunoscut. De parcă undeva plângea un violoncel, apoi sunetele se revărsau din registrul acut al viorii şi brusc, fără întrerupere, sunetele îşi schimbau înălţimea şi timbrul şi răsuna parcă o voce omenească curată şi fermecătoare, însă de o tristeţe fără margini. Melodia tânguitoare făcea un fel de cerc, repetându-se la nesfârşit.

Când Laurent auzi muzica asta prima dată, melodia chiar îi plăcuse. Însă muzica era aşa de duioasă şi lină, încât Laurent începu să se îndoiască dacă e cântată într-adevăr ori e o halucinaţie a auzului. Minutele treceau unul după altul, însă muzica continua să se învârtă în cercul ei fermecat… Violoncelul era urmat de vioară, vioara de glasul omenesc tânguios. Acompaniamentul suna pe aceeaşi notă nespus de tristă. Peste o oră Laurent era convinsă că muzica aceasta nu e cântată în realitate, că există numai în capul său. Melodia tristă o urmărea peste tot. Laurent îşi astupă urechile, însă i se părea că totuşi continuă să asculte muzica — violoncel, vioară, voce… violoncel, vioară, voce…

— Aşa poţi să-ţi ieşi din minţi, şopti Laurent. Ea începu să fredoneze singură, încercă să vorbească în glas cu sine însăşi, ca să nu audă muzica, dar nu-i ajuta nimic. Muzica o urmărea chiar şi prin somn.

„Oamenii nu pot cânta fără încetare. E, probabil, o muzică mecanică… o obsesie”, se gândi ea, stând culcată cu ochii deschişi, fără s-o prindă somnul şi ascultând la nesfârşit: violoncel, vioară, voce… violoncel, vioară, voce…

Abia cum se făcu dimineaţă, fugi în parc, însă melodia se prefăcuse deja în idee fixă. Laurent într-adevăr începu să audă acea muzică, ce venea de nicăieri. Şi doar ţipetele, gemetele şi râsetele nebunilor ce se plimbau prin parc o înăbuşeau întrucâtva.

NOUL PACIENT

Încetul cu încetul Marie ajunse într-un aşa hal cu nervii, încât pentru prima dată în viaţă începuse să se gândească la sinucidere. Într-o zi, la plimbare, prinse a chibzui cum e mai bine să-şi pună capăt zilelor şi se adâncise atât de mult în gândurile acestea, încât nici nu observă cum se apropie de ea un nebun şi, tăindu-i calea, bolborosi:

— Fericiţi sunt acei ce nu ştiu ce-i aşteaptă… Toate acestea sunt desigur vorbe sentimentale…

Laurent tresări speriată şi se uită la bolnav. Acesta era îmbrăcat ca şi ceilalţi, în halat cenuşiu. Era un bărbat şaten, înalt, cu trăsături nobile şi-i atrase imediat atenţia.

„Se vede că e venit de curând, se gândi ea. S-a bărbierit cel mult cinci zile în urmă. Dar de ce faţa lui mi se pare atât de cunoscută?…”

Pe neaşteptate tânărul îi şopti repede:

— Eu te cunosc, domnişoară Laurent. Ţi-am văzut portretul la mama dumitale.

— De unde mă cunoşti? Cine eşti dumneata? îl întrebă uimită Laurent.

— În lume — foarte puţin. Eu sunt fratele fratelui meu. Prin urmare fratele meu sunt eu? strigă tare tânărul.

Pe alături trecea un sanitar, care îi aruncă o privire fugitivă, însă foarte atentă.

Când sanitarul se depărtă, tânărul îi şopti repede:

— Sunt Arthur Dowell, fiul profesorului Dowell. Nu sunt bolnav, ci doar m-am prefăcut nebun ca să…

Sanitarul iarăşi se apropie de el.

Pe neaşteptate Arthur se depărtă de Laurent strigând:

— Iată-l pe răposatul meu frate! Tu eşti eu, iar eu sunt tu. Tu ai intrat în mine după moarte. Noi am fost fraţi gemeni, dar ai murit tu, nu eu.

Şi Dowell se repezi asupra unui melancolic, speriat de acest atac neaşteptat. Sanitarul alergă după el, vrând să-l apere pe melancolicul mic şi prizărit de acest bolnav furios. Când tustrei ajunseră la capătul parcului, Dowell, părăsindu-şi victima, făcu cale întoarsă. El alerga mai iute decât sanitarul. În dreptul lui Laurent îşi încetini pasul şi îşi termină fraza:

— Am venit aici ca să te salvez. La noapte evadăm. Fii gata, şi, sărind la o parte, începu să ţopăie în jurul unei bătrâne anormale, care nu-i dădu nicio atenţie. Apoi se aşeză pe o bancă şi îşi lăsă capul în piept ca un om căzut pe gânduri.

El îşi juca rolul atât de bine, încât Laurent nu-şi putea da seama: e nebun Dowell, sau doar simulează nebunia. Însă speranţa încolţise deja în sufletul ei. Nu se îndoia că tânărul era într-adevăr fiul profesorului Dowell. Asemănarea cu tatăl său era izbitoare, deşi halatul cenuşiu de spital şi faţa nebărbierită îl „depersonalizară” substanţial. Afară de asta el o recunoscuse după portret. Posibil că într-adevăr fusese pe la mamă-sa. Totul pare verosimil. Mai în scurt, Laurent hotărî să nu se culce în noaptea asta şi să vegheze în aşteptarea salvatorului său inopinat.

Perspectiva salvării o înaripă, îi dădu puteri noi. Se simţi ca trezită dintr-un vis urât. Chiar şi cântecul obsedant începuse parcă să răsune mai încet, să se depărteze, să se destrame în văzduh. Laurent oftă uşurată ca un om ieşit la aer curat dintr-o subterană lugubră. Dragostea de viaţă izbucni în ea cu o putere nouă. Îi venea să râdă de bucurie. Însă acum, mai mult ca oricând, trebuia să fie foarte prudentă.

Când gongul îi chemă la dejun, ea îşi luă o mină tristă — mina ei obişnuită din ultima vreme — şi se îndreptă spre casă.

Lângă uşă, ca întotdeauna, stătea doctorul Ravinot. El îşi supraveghea pacienţii ca un gardian arestaţii, întorşi de la plimbare în celulele lor. De privirea lui nu scăpa nimic: nici bolovanul ascuns sub halat, nici zgârieturile de pe mâinile şi faţa bolnavilor. Dar mai ales îl interesa expresia feţelor acestora.

Trecând pe lângă el, Laurent încercă să nu-l vadă şi îşi aplecă ochii. Vroia să se strecoare mai repede în casă, însă el o reţinu un minut şi o privi scrutător în ochi.

— Cum te simţi? o întrebă el.

— Ca de obicei, răspunse ea.

— A câta minciună o spui şi de ce? o întrebă el cu ironie şi, lăsând-o să treacă, îi zise din urmă: O să mai stăm de vorbă deseară.

„Mă aşteptam la melancolie. Nu cumva cade în extaz? Se vede că n-am dat destulă atenţie la evoluţia gândurilor şi stării ei de spirit, va trebui să clarific…” îşi zise el.

Şi seara veni să clarifice. Laurent se temea grozav de întâlnirea asta. Dacă va rezista, poate va fi ultima. De nu, e pierdută. Acum în gândul ei îl numea pe doctorul Ravinot „marele inchizitor”. Şi într-adevăr, să fi trăit el câteva secole în urmă, ar fi meritat pe deplin titlul acesta. Ea se temea de sofismele lui, de iscodirile lui, de întrebările lui viclene, de felul cum cunoaşte psihologia omului, de mintea lui analitică, diavolească. El poseda într-adevăr „o logică de fier”, era un adevărat Mefistofel modem, în stare să-ţi distrugă toate calităţile morale şi să zdruncine cel mai absolut adevăr, semănându-ţi în suflet neîncredere.

Şi ca să nu se trădeze şi să piară, hotărî să-şi adune toată voinţa şi să tacă, să tacă orice i s-ar spune. Dar şi acesta era un pas periculos, însemna să-i declare război deschis, ultimul protest al instinctului de autoconservare, care putea să ducă la înteţirea atacului. Dar altă ieşire n-avea.

Iar când veni Ravinot, fixând-o ca de obicei cu ochii săi rotunzi şi o întrebă: „Aşadar, de dragul cui ai minţit?" — Laurent nu rosti niciun cuvânt. Ea ţinea buzele strâns, ochii aplecaţi.

Ravinot îşi începu interogatoriul inchizitorial. Laurent pălea, roşea, dar continua să tacă. El începu să-şi piardă răbdarea şi să se enerveze — lucru ce i se întâmpla foarte rar.

— Tăcerea e de aur, zise el batjocoritor. După ce ţi-ai pierdut virtuţile, vrei să-ţi păstrezi măcar această calitate a dobitoacelor necuvântătoare şi a idioţilor absoluţi, dar n-o să reuşeşti. După tăcere va urma explozia. O să plesneşti de răutate dacă nu-ţi vei deschide supapa şuvoiului de cuvinte demascatoare. Şi apoi ce rost are să taci?

Îţi închipui că nu-ţi pot citi gândurile? „Vrei să mă scoţi din minţi, te gândeşti dumneata acum, dar n-o să reuşeşti." Hai să fim sinceri: o să reuşesc, domnişoară dragă. Să stric un sufleţel de om penrtu mine e la fel de uşor ca a strica mecanismul unui ceasornic de buzunar. Cunosc pe dinafară toate şurubaşele acestei maşini necomplicate. Cu cât te vei împotrivi mai mult, cu atât mai grea şi fără întoarcere îţi va fi căderea în bezna nebuniei.

„Două mii patru sute şaizeci şi unu, două mii patru sute şaizeci şi doi…"— număra Laurent, ca să nu audă ce-i spune Ravinot.

Nu se ştie cât ar fi durat chinurile acestea, dacă infirmiera n-ar fi ciocănit sfios la uşă.

— Intraţi, zise nemulţumit Ravinot.

— Mi se pare că pacienta din salonul şapte trage să moară, zise infirmiera.

Ravinot se ridică fără chef.

— Moare? Cu atât mai bine, mormăi el. Mâine o să continuăm această discuţie interesantă, zise el şi, ridicându-i bărbia, îi rânji batjocoritor în faţă şi plecă.

Laurent oftă uşurată şi aproape sleită de puteri căzu cu capul pe masă.

Iar dincolo de perete răsuna de acum muzica tânguioasă a tristeţei nemărginite. Şi puterea acestei muzici diavoleşti era atât de mare, încât Laurent căzu fără voie sub influenţa ei. I se părea că întâlnirea cu Arthur Dowell e doar fantezia creierului său bolnav, că orice împotrivire n-are niciun rost. Moartea, numai moartea o va izbăvi de chinuri. Se uită în jurul său… însă sinuciderea bolnavilor nu intra în sistemul doctorului Ravinot. Aici nu ai nici de ce te spânzura. Laurent se cutremură. Văzu ca aievea chipul mamei sale.

„Nu, nu, nu voi face una ca asta, de dragul ei n-o voi face… cel puţin în această ultimă noapte… O să-l aştept pe Dowell. Dar dacă nu va veni…”

Ea nu-şi sfârşi gândul, dar simţea cu toată făptura sa ce se va întâmpla cu ea, dacă el nu-şi va respecta promisiunea.

EVADAREA

Noaptea asta a fost cea mai grea din toate cele petrecute de Laurent la spitalul doctorului Ravinot. Minutele se scurgeau neînchipuit de încet şi de plictisitor, ca şi muzica ce plutea prin cameră.

Laurent umbla nervoasă prin odaie, de la fereastră la uşă şi înapoi. Auzi zgomot de paşi furişaţi în coridor. Inima începu să-i bată mai tare. Bătu şi încremeni: recunoscuse paşii infirmierei de gardă, care se apropiase de vizorul de la uşă s-o urmărească ce face. Becul electric de două sute de lumini nu se stingea toată noaptea. „Asta ajută la insomnie”, hotărâse doctorul Ravinot. Laurent se culcă repede în pat fără să se dezbrace, se acoperi cu plapuma şi se prefăcu că doarme. Dar i se întâmplă ceva neobişnuit: chinuită de insomnie câteva nopţi la rând, adormi imediat, complet sleită de toate câte le îndurase. Dormi doar câteva minute, însă i se păru că trecuse toată noaptea. Sări speriată în picioare şi alergă la uşă, unde aproape că se ciocni de Arthur Dowell. El n-o minţise. Ea abia îşi înăbuşi un ţipăt.

— Mai repede, şopti el. Infirmiera e în coridorul de vest. Să mergem.

Arthur o luă de mână şi o trase atent după el. Paşii lor erau înăbuşiţi de strigătele bolnavilor, ce sufereau de insomnie. Ajunseră la capătul coridorului nespus de lung. Iată, în sfârşit, şi uşa.

— În parc stau paznici de gardă, noi însă o să ne furişăm pe lângă ei… îi şopti grăbit Dowell ducând-o pe Laurent spre fundul parcului.

— Dar câinii…

— I-am hrănit mereu cu resturi de la masă şi mă cunosc. Mă aflu aici de câteva zile, dar te-am evitat ca să nu trezesc bănuieli.

Parcul era cufundat în întuneric. Însă pe zidul de piatră la oarecare distanţă unul de altul erau puse felinare, ca la o închisoare.

— Acolo sunt nişte tufişuri… încolo…

Deodată Dowell se trânti la pământ şi o trase de mână şi pe Laurent. Ea îi urmă exemplul. Un paznic trecu chiar pe Iangă fugari. Când paznicul se depărtă, ei continuară să se furişeze spre zid.

Mârâi un câine, se repezi la ei, însă recunoscându-l pe Dowell începu să dea din coadă. Arthur îi zvârli o bucată de pâine.

— Ei vezi, şopti Arthur, principalul l-am făcut. Acum ne-a rămas doar să trecem zidul. O să te ajut.

— Dar dumneata? îl întrebă alarmată Laurent.

— Fii pe pace, o să te urmez, răspunse Dowell.

— Dar ce o să fac după zid?

— Acolo te aşteaptă prietenii mei. Am pregătit totul. Ei, te rog, puţină gimnastică.

Dowell se rezemă cu spatele de zid şi cu o singură mână o aburcă sus, pe creastă.

Însă în clipa asta o zări un paznic şi dădu alarma. Deodată tot parcul se lumină de felinare. Paznicii, chemându-se unul pe altul şi asmuţind câinii, se apropiau de fugari.

— Sari, îi porunci Dowell.

— Dar dumneata? exclamă speriată Laurent.

— Sari odată! strigă el şi Laurent sări.

Două mâini puternice o prinseră în braţe.

Arthur Dowell sări şi el, se apucă cu mâinile de zid şi începu să se aburce. Însă doi sanitari i se agăţaseră de picioare. Dowell era atât de puternic, încât, încordându-şi muşchii, aproape că îi ridică după el. Dar mâinile îi lunecară şi el căzu jos, aproape strivindu-i pe sanitari.

După zid se auzi zgomotul unui automobul. Prietenii, se vede, îl aşteptau pe Dowell.

— Plecaţi mai repede! Viteză maximă! le strigă el, luptându-se cu sanitarii.

Drept răspuns automobilul claxonă şi Arthur îl auzi cum se depărtează în goană.

— Lăsaţi-mă, mă duc de bunăvoie, zise Dowell, încetând să se mai împotrivească.

Însă sanitarii nu-l lăsară. Ţinându-l strâns de mâini, ei îl duseră spre casă. În uşă stătea doctorul Ravinot în halat, cu ţigara aprinsă în gură.

— La izolator! Puneţi-i cămaşa de forţă! le porunci el sanitarilor.

Dowell fu adus într-o celulă mică, fără ferestre, ai cărei pereţi şi podea erau căptuşiţi cu saltele. Aici erau băgaţi în timpul acceselor bolnavii furioşi. Sanitarii îl trântiră pe podea. În urma lor în celulă intră Ravinot. Acum nu mai fuma. Cu mâinile înfundate în buzunarele halatului el se aplecă asupra lui Dowell şi începu să-l scruteze cu ochii săi rotunzi. Dowell îi înfruntă privirea. Apoi Ravinot făcu un semn din cap şi sanitarii ieşiră.

— Eşti un simulant bun, se adresă Ravinot lui Dowell, dar pe mine e greu să mă păcăleşti. Am ştiut acest lucru chiar din prima zi de când ai apărut aici. Te-am urmărit, dar, recunosc, nu ţi-am ghicit intenţiile. Dumneata şi Laurent o să-mi plătiţi scump pentru asta.

— Nu mai scump decât dumneata, îi răspunse Dowell.

Ravinot îşi muşcă mustăţile de gândac.

— E o ameninţare?

— Un răspuns la ameninţarea dumitale, răspunse laconic Dowell.

— Cu mine e greu să lupţi, zise Ravinot. Am înfrânt oameni puternici, nu pui cu caş la gură ca dumneata. O să te plângi autorităţilor? N-o să-ţi ajute, amice. Afară de asta o să dispari cu mult înainte de venirea autorităţilor. Din dumneata nu va rămâne nici urmă. Apropo, care e numele dumitale adevărat? Dubarrie e un nume fals.

— Arthur Dowell, fiul profesorului Dowell.

Ravinot fu vădit surprins.

— Bucuros de cunoştinţă, zise el, încercând să-şi ascundă necazul în spatele ironiei. Am avut onoarea să-l cunosc pe stimatul dumitale tată.

— Mulţumeşte lui Dumnezeu că mi-s mâinile legate, răspunse Dowell, astfel ai păţi-o de la mine. Şi să nu îndrăzneşti să mai pomeneşti numele tatei… ticălosule!

Ravinot se răsuci pe călcâie şi ieşi. Ţăcăni lacătul. Dowell rămase singur.

El nu se îngrijora prea tare de soarta sa. Prietenii n-o să-l lase la ananghie şi-l vor scoate din închisoarea asta. Însă totuşi ştia ce pericol îl pândeşte. Ravinot, probabil, îşi dădea perfect seama că de rezultatul luptei cu Dowell depinde soarta întreprinderii sale. Nu degeaba Ravinot s-a oprit la jumătate de cuvânt şi a părăsit celula. Ca bun psiholog, el a înţeles îndată cu cine are de a face şi nici nu încercase măcar să-şi aplice talentul de inchizitor. Pentru doborârea lui Arthur Dowell se cere nu psihologie, nici cuvinte, ci numai acţiuni hotărâte.

ÎNTRE VIAŢĂ ŞI MOARTE

Arthur îşi slăbi strânsoarea legăturilor. Asta îi reuşi, pentru că atunci când i se punea cămaşa de forţă, el într-adins îşi încordase muşchii, încetul cu încetul începu să se elibereze de feşe. Însă era supravegheat. Şi abia încercă să-şi scoată o mână, că ţăcăni zăvorul, uşa se deschise; intrară doi sanitari şi-l înfăşară la loc, legându-i pe deasupra cămăşii de forţă şi câteva curele. Sanitarii îl izbiră cu brutalitate şi-l ameninţară cu bătaia, dacă va încerca încă o dată să se elibereze. Dowell nu le răspunse. Legându-l fedeleş, sanitarii plecară.

Deoarece celula n-avea geamuri şi era luminată doar de becul electric din tavan, Dowell nu ştia dacă se făcuse sau nu dimineaţă. Timpul se scurgea foarte încet. Ravinot încă nu întreprinse nimic şi nici nu-şi facea apariţia. Lui Dowell i se făcu sete. Curând simţi şi foame. Însă nimeni nu intră în celulă şi nu-i aduse nici apă, nici mâncare.

„Nu cumva vrea să mor de foame?” se gândi Dowell. Foamea îl chinuia tot mai tare, însă el nu ceru de mâncare. Odată ce Ravinot a hotărât să-l omoare cu foamea, n-avea niciun rost să se umilească.

Dowell nu ştia că Ravinot îi încerca puterea de voinţă. Şi spre marea lui nemulţumire, Dowell susţinu examenul.

Deşi suferea de foame şi sete, Dowell, după lungă vreme de nesomn, pe neaşteptate adormi. Dormea strâns şi liniştit, fără să bănuiască măcar că îi provoacă cu asta noi neplăceri doctorului Ravinot. Nici lumina puternică, nici „exerciţiile” muzicale nu aveau vreun efect asupra lui Dowell. Atunci Ravinot apelă la măsuri mult mai drastice, pe care le folosea pentru înfrângerea celor tari de fire. În camera alăturată sanitarii începură să bată cu ciocane de lemn în plăci de tablă şi în nişte huruitoare speciale. Acest zgomot infernal îi trezea din somn pe oamenii cei mai tari de nervi, făcându-i să privească îngroziţi în jurul lor. Însă Dowell, se vede, era mai rezistent decât toţi ceilalţi. El dormea ca un copil. Acest caz extraordinar îl surprinse chiar şi pe Ravinot.

„Nemaipomenit! se miră Ravinot. Doar omul acesta ştie că viaţa lui atârnă de un fir de păr. Pe el n-o să-l trezească nici trâmbiţele arhanghelilor”

— Destul! strigă el sanitarilor şi muzica infernală încetă.

Ravinot nu ştia că zgomotul îl trezise pe Dowell. Însă ca un om cu voinţă de oţel, el se stăpâni şi nu se trădă prin niciun geamăt sau mişcare că nu mai doarme.

„Dowell poate fi nimicit numai fizic”, concluzionă sentenţios Ravinot.

Iar Dowell, când zgomotul încetă, adormi iarăşi şi nu se trezi până în seară. Se simţea viguros şi bine odihnit. Foamea nu-l mai chinuia atât de tare. Sta culcat cu ochii deschişi şi zâmbea, uitându-se la vizorul uşii. Zări un ochi rotund, care-l urmărea cu atenţie.

Arthur, pentru a-şi zădărî duşmanul, începu să fredoneze un cântec vesel. Asta era prea de tot chiar şi pentru Ravinot. El simţi pentru prima oară în viaţă că nu-şi poate supune o voinţă străină. Dincolo de uşă se auzi o exclamaţie furioasă. Ochiul dispăru.

Dowell continua să cânte din ce în ca mai tare, când deodată se înecă. Ceva îi irita gâtlejul. Dowell adulmecă aerul şi simţi un miros. Gâdejul şi nasul i se iritau tot mai mult. Curând începu să-l doară ochii. Mirosul se inteţea.

Dowell îngheţă. Înţelese că-i bătuse ceasul din urmă. Ravinot îl otrăvea cu clor. Dowell îşi dădea seama că nu va fi în stare să se smulgă din cămaşa de forţă şi curelele cu care era legat. Dar de data asta instinctul de autoconservare fu mai puternic decât raţiunea. Începu să facă sforţări supraomeneşti ca să se elibereze. Se zvârcolea ca un vierme, se îndoia, se răsucea, se rostogolea de la un perete la altul, însă nu striga, nu cerea ajutor, el tăcea, încleştându-şi dinţii. Aproape că îşi pierduse cunoştinţa. Lipsit de raţiune, corpul său se apăra instinctiv.

Apoi lumina se stinse şi Dowell se prăbuşi în beznă…

Îl trezi un vânt răcoros, care-i flutura părul. Cu o sforţare de voinţă supraomenească deschise ochii: o clipă văzu în faţa sa un chip cunoscut, parcă era Laré, dar în haine de poliţist. La urechea lui ajunse huruit de automobil. Capul îi plesnea de durere. „Aiurez, dar mi se pare că mai trăiesc”, se gândi Dowell. Pleoapele lui căzură iarăşi, dar imediat le ridică din nou. În ochi îl lovi dureros lumina zilei. Arthur miji ochii şi deodată auzi un glas de femeie:

— Cum te simţi?

Peste pleoapele inflamate ale lui Dowell cineva trecu un tampon umed de vată. Deschizând definitiv ochii, Arthur o văzu pe Laurent, aplecată asupra lui. El îi zâmbi şi, uitându-se în jurul său, văzu că se află în aceeaşi cameră în care zăcuse cândva Briquet.

— Vasăzică n-am murit? întrebă el încet.

— Din fericire, nu, dar ai fost la un pas de moarte, zise Laurent.

În camera de alături se auziră paşi repezi şi Arthur îl văzu pe Laré.

Acesta dădea din mâini şi striga:

— Te-am auzit vorbind. Ded, ai înviat. Noroc, prietene! Cum te simţi?

— Mulţumesc, bine, răspunse Dowell, dar, simţind durere în piept, zise: Mă doare capul… şi pieptul…

— Nu vorbi mult, îl preveni Laré, îţi face rău. Ticălosul cela de Ravinot era cât pe ce să te otrăvească cu gaze ca pe un şobolan în cala unui vapor. Dar, Dowell, ce excelent l-am tras pe sfoară!

Şi Laré începu să râdă cu atâta poftă că Laurent îl privi cu dojană, temându-se ca nu cumva veselia lui prea gălăgioasă să-l tulbure pe bolnav.

— Gata, nu mai râd, se scuză el, întâlnindu-i privirea. Îndată o să-ţi povestesc totul pe rând. După ce-am răpit-o pe domnişoara Laurent şi am aşteptat puţin, am înţeles că dumneata n-ai reuşit s-o urmezi…

— Voi… aţi auzit ce v-am strigat? întrebă Arthur.

— Am auzit. Taci! Şi ne-am grăbit să plecăm înainte ca Ravinot să-şi trimită copoii pe urmele noastre. Dumneata i-ai reţinut pe haidăi şi astfel ne-ai ajutat să dispărem neobservaţi. Ştiam precis ce te aşteaptă acolo. Doar îţi dăduseşi cărţile pe faţă. Noi, adică eu şi Shaub, vroiam să-ţi venim cât mai repede în ajutor. Însă trebuia mai întâi s-o ascundem pe domnişoara Laurent şi abia după asta să întocmim un plan de salvare şi să-l punem în aplicare. Doar prizonieratul dumitale nu fusese prevăzut… Acum şi noi trebuia să pătrundem cu orice preţ dincolo de zidul de piatră, iar aceasta, o ştii prea bine, nu era lucru uşor. Şi am hotărât următoarele: eu şi Shaub am făcut rost de haine poliţiste, am venit la spital cu automobilul şi am declarat că suntem în inspecţie sanitară. Shaub fabricase chiar şi un mandat cu toate ştampilele cuvenite. Spre norocul nostru în poartă nu stătea portarul, ci un simplu sanitar, care, pesemne, nu ştia ordinul lui Ravinot de a nu primi pe nimeni pe teritoriul spitalului fără a-l preveni mai întâi la telefon. Ne ţineam dârz şi…

— Vasăzică, nu aiuream… îl întrerupse Arthur. Îmi amintesc că te-am văzut în uniformă de poliţist şi că am auzit motorul automobilului.

— Da, da, în automobil te-a răcorit vântul şi ţi-ai venit în fire, dar apoi ţi-ai pierdut iarăşi cunoştinţa. Ascultă mai departe. Sanitarul ne-a deschis poarta şi am intrat. Restul n-a fost prea greu, deşi nici chiar atât de uşor, cum am crezut.

Am cerut să fiu condus în cabinetul lui Ravinot. Însă celălalt sanitar, căruia ne-am adresat, avea, se vede, mai multă experienţă. El ne privi bănuitor şi, zicând că ne va anunţa, intră în casă. Peste câteva minute ieşi un om cu nasul coroiat în halat alb şi ochelari de baga…

— Asistentul lui Ravinot, doctorul Bouche.

Laré afirmă din cap şi continuă:

— El ne declară că doctorul Ravinot e ocupat şi că putem sta de vorbă cu el, cu Bouche. Eu continuam să insist că avem nevoie numai de Ravinot. Bouche repetă că acum lucrul acesta e imposibil, căci Ravinot se află la un pacient grav bolnav. Atunci Shaub, fără a sta la gânduri, îl înşfăcă pe Bouche de mână — uite aşa! Laré se apucă cu mâna dreaptă de încheietura mâinii stângi — şi o răsuci. Bouche ţipă de durere, iar noi am trecut pe lângă el şi am intrat în casă. Fire-ar al naibii, nu ştiam unde se află Ravinot şi ne găseam în mare încurcătură. Spre norocul nostru, el tocmai atunci venea pe coridor. L-am recunoscut, pentru că îl văzusem, când te-am adus în calitate de „prieten bolnav”. „Ce doriţi?” ne întrebă Ravinot cu asprime. Am înţeles că nu e cazul să jucăm teatru şi, apropiindu-ne de Ravinot, ne-am scos revolverele şi i le-am băgat sub nas. Însă în momentul acesta năsosul Bouche — cine s-ar fi aşteptat ca stârpitura asta să fie atât de sprinten! — l-a izbit pe Shaub peste mână atât de brusc şi de tare, că a scăpat revolverul, iar Ravinot m-a înşfăcat pe mine. Aici s-a început un tărăboi pe care îmi vine foarte greu să ţi-l descriu ca lumea. În ajutorul lui Ravinot şi Bouche alergau sanitari din toate părţile. Erau mulţi şi fără doar şi poate că ne-ar fi burduşit, dar, din fericire, îi oprea uniforma de poliţist. Ştiau ce pedeapsă grea îi aşteaptă pe cei ce opun rezistenţă poliţiei, cu atât mai mult, când se ridică mâna asupra reprezentanţilor puterii. Oricât le striga Ravinot că hainele noastre de poliţist e o mascaradă, majoritatea sanitarilor preferară rolul de spectatori şi numai puţini dintre ei îndrăzniră să ridice mâna asupra uniformei sfinte şi inviolabile de poliţist. Următorul nostru avantaj erau armele, pe când sanitarii nu le aveau. Ei, şi probabil că un rol important a jucat şi forţa noastră fizică, sprinteneala şi desperarea. Asta ne egala puterile. Un sanitar sări asupra lui Shaub, care se aplecase să-şi ridice revolverul. Shaub se dovedi a fi un adevărat maestru la diferite procedee de luptă. El se scutură de duşman şi, împărţind lovituri iscusite în dreapta şi în stânga, izbi cu piciorul revolverul, spre care se întindea de acum mâna cuiva. Trebuie să recunoaştem că se bătea cu multă chibzuinţă şi sânge rece. Iar în spatele meu săriseră doi sanitari. Nu ştiu cu ce s-ar fi terminat bătălia asta, de nu era Shaub. Bravo lui. Reuşi să-şi ridice revolverul şi fără a sta la gânduri începu să tragă. Câteva împuşcături tăiară imediat din avântul sanitarilor. Când unul din ei scoase un ţipăt şi se apucă de umărul însângerat, ceilalţi se retraseră cât ai clipi din ochi. Însă Ravinot nu se dădu bătut. Deşi îi pusesem ambele revolvere la tâmplă, el strigă: „Şi eu am arme. O să dau ordin oamenilor mei să tragă în voi, dacă n-o să plecaţi imediat de aici!” Atunci Shaub fără niciun cuvânt începu să-i răsucească mâna. Această metodă provoacă o durere atât de infernală, încât şi bandiţii cei mai fioroşi zbiară ca nişte hipopotami şi devin cuminţi şi ascultători. Oasele lui Ravinot trosneau, din ochi îi ţâşniră lacrimi, dar el nu se lăsa. „Ce staţi? le striga el sanitarilor. La arme!” Câţiva sanitari dădură fuga, se vede, după arme, ceilalţi iarăşi se apropiară de noi. Am depărtat o clipă revolverul de capul lui Ravinot şi am tras două focuri. Slugile încremeniră iară, afară de unul, care căzu cu un geamăt înăbuşit…

Laré îşi trase răsuflarea şi continuă:

— Da, a fost o bătălie zdravănă. Durerea insuportabilă îl istovea tot mai mult pe Ravinot, iar

Shaub continua să-i răsucească mâna. În sfârşit, Ravinot, sugrumat de durere, horcăi: „Ce vreţi de la mine?” — „Să ni-l predai imediat pe Arthur Dowell”, i-am zis eu.

„Înţeleg, răspunse Ravinot, scrâşnind din dinţi, te-am recunoscut. Lasă mâna, fire-ar al dracului! O să vă duc la el…” Shaub îi slăbi mâna doar atât cât trebuia ca să-şi vină în fire: doctorul era pe cale să leşine. Ravinot ne duse la celula în care te închisese şi arătă din ochi spre cheie. Am deschis uşa şi am intrat în celulă însoţit de Ravinot şi Shaub. În faţa ochilor văzurăm un tablou destul de trist: înfăşat ca un prunc, dumneata te zbăteai în agonie, ca un vierme strivit. În celulă domnea un miros înăbuşitor de clor. Shaub, pentru a nu-şi mai pierde timpul cu Ravinot, îi aplică o lovitură uşoară în bărbie şi doctorul se prăbuşi ca un sac. Iar noi, sufocându-ne, te-am scos din celulă şi am trântit uşa.

— Dar Ravinot? El…

— Dacă s-a sufocat, n-o fi mare pagubă, ne-am zis noi. Însă probabil că după plecarea noastră a fost eliberat şi readus în simţiri… Din cuibul cela de viespi am scăpat destul de ieftin, dacă nu socotim că a trebuit să tragem ultimele gloanţe în câini… Şi iată-ne aici.

— Am zăcut mult fără cunoştinţă?

— Zece ore. Doctorul a plecat abia nu demult, când pulsul şi respiraţia ţi-au revenit la normal şi am constatat că eşti în afară de orice pericol. Da, dragul meu, continuă Laré, frecându-şi mulţumit mâinile, ne aşteaptă procese zgomotoase. Ravinot îşi va ocupa locul pe banca acuzaţilor alături de profesorul Kern. De asta o să am eu grijă.

— Însă mai întâi trebuie să găsim — viu sau mort — capul tatălui meu, zise încet Dowell.

IARĂŞI FĂRĂ CORP

Profesorul Kern era atât de bucuros de întoarcerea lui Briquet, încât chiar uită s-o certe. De altfel, nici nu era cazul. John o adusese în braţe pe Briquet, care gemea de durere.

— Iertaţi-mă, doctore, zise ea, văzându-l pe Kern. Nu v-am ascultat…

— Şi te-ai pedepsit singură, răspunse Kern, ajutându-l pe John să culce fugara pe pat.

— Doamne, nici măcar nu mi-am scos paltonul.

— Permite-mi să te ajut.

Kern începu să-i scoată grijuliu paltonul, examinând-o în acelaşi timp cu ochi experimentat. Faţa ei întinerise şi se împrospătase cu mult. De riduri nu rămaseră nici urmă. „E lucrul glandelor cu secreţie internă, se gândi el. Corpul tânăr al Angelicăi Gay a întinerit capul lui Briquet”.

Profesorul Kern de mult ştia al cui cadavru luase atunci de la morgă. El urmărea cu atenţie ziarele şi zâmbea ironic, citind despre căutările Angelicăi Gay, „dispărută fără urmă”.

— Mai încet… mă doare piciorul, se crispă Briquet de durere, când Kern o întoarse pe altă parte.

— Ai păţit-o! Te-am prevenit doar.

Intră infirmiera, o femeie bătrână cu faţa tâmpă.

— Dezbrac-o, îi porunci Kern, arătând spre Briquet.

— Dar unde-i domnişoara Laurent? se miră Briquet.

— Nu-i. E bolnavă.

Kern se întoarse cu spatele la dânsa, răpăi cu degetele în speteaza patului şi ieşi din odaie.

— De mult lucrezi la profesoral Kern? o întrebă Briquet pe noua infirmieră.

Aceea scoase nişte sunete nedesluşite şi arătă spre gură.

„E mută, se pricepu Briquet. Nici măcar n-o să am cu cine sta de vorbă…”.

Infirmiera îi luă paltonul în tăcere şi ieşi. Intră iarăşi Kern.

— Arată-mi piciorul.

— Am dansat mult, îşi începu Briquet spovedania de pocăinţă. Curând însă rana de la picior a început să sângereze. Dar nu i-am acordat atenţie…

— Şi ai continuat să dansezi?

— Nu, prea mă durea piciorul. Însă câteva zile am mai jucat tenis. E un joc atât de fermecător!

Kern asculta pălăvrăgeala lui Briquet, şi în acelaşi timp îi examina piciorul şi se posomora tot mai tare. Piciorul se umflase până la genunchi şi se înnegrise. El apăsă în câteva locuri.

— Vai, mă doare! ţipă Briquet.

— Ai febră?

— Da, de aseară.

— Aşa… Kern scoase o ţigară de foi şi o aprinse. Starea dumitale e foarte gravă. Iată la ce duce neascultarea. Cu cine ai binevoit să joci tenis?

Briquet se fâstici.

— Cu… cu un tânăr cunoscut.

— Poate că-mi povesteşti ce ai făcut în general de când ai fugit de la mine?

— M-am dus la o prietenă. Ea rămase grozav de uimită că mă vede în viaţă. I-am spus că rana mea n-a fost mortală şi că m-am vindecat la spital.

— Despre mine şi… capete n-ai spus la nimeni?

— Desigur că nu, răspunse convingător Briquet. Cum puteam să vorbesc. M-ar fi socotit nebună.

Kern răsuflă uşurat. „E chiar mai bine decât mă puteam aştepta”, se gândi el.

— Ce-i cu piciorul meu, domnule profesor?

— Mă tem că va trebui să-l tai.

Ochii lui Briquet se umplură de groază.

— Să-mi tăiaţi picioml? Piciorul meu? Să devin schiloadă?

Nici Kern n-ar fi vrut să schilodeze un corp, căpătat şi înviat cu atâta greutate. Afară de asta şi demonstrarea lui n-ar avea acel efect, dacă o lasă schiloadă. Ar fi minunat să poată evita amputarea piciorului, dar era aproape imposibil.

— Poate că veţi reuşi să-mi daţi alt picior?

— Nu te alarma, să aşteptăm până mâine. O să mai vin la dumneata, îi făgădui Kern şi ieşi.

În locul lui veni iarăşi infirmiera cea mută. Ea îi aduse o ceaşcă cu supă şi pâine prăjită. Briquet n-avea poftă de mâncare. Avea febră şi, cu toate rugăminţile mute ale infirmierei, nu putu înghiţi decât două linguri.

— Nu mai pot.

Infirmiera ieşi.

— Trebuia mai întâi să-i măsori temperatura, auzi Briquet vocea lui Kern în odaia vecină. Nu ştii nici atâta lucru. De câte ori să-ţi spun?

Infirmiera intră iarăşi şi-i întinse lui Briquet un termometru.

Pacienta îşi puse ascultătoare termometrul. Iar când îl scoase şi se uită la el, văzu că arată treizeci şi nouă. Infirmiera notă temperatura şi se aşeză lângă bolnavă.

Briquet, ca să nu mai vadă faţa tâmpă şi indiferentă a infirmierei, întoarse capul la perete. Însă chiar şi această mişcare neînsemnată îi provocă durere în picior şi în partea de jos a abdomenului. Briquet gemu încet şi închise ochii. Se gândi la Laré. „Dragul meu, oare când o să te revăd?”

La ora nouă seara temperatura i se ridică şi mai mult, începu să aiureze. Lui Briquet i se părea că se află în cabina iahtului. Valurile cresc, iahtul se zbuciumă şi din cauza asta din piept i se ridică un nod care i se opreşte în gât… Laré se năpusteşte asupra ei şi vrea s-o sugrume. Ea ţipă, se zbate… Ceva umed şi rece i se lipeşte de frunte şi de inimă. Coşmarurile dispar.

Briquet se vede iarăşi pe terenul de tenis împreună cu Laré. Prin plasa uşoară albăstreşte marea. Soarele arde fără milă, o doare capul. Ameţeşte… „De nu m-ar durea aşa capul… Ce soare îngrozitor!… Nu pot să pierd mingea…” Ea urmăreşte încordată mişcările lui Laré, care ridică racheta pentru lovitură. „Loveşte!” strigă Laré, dinţii lui strălucesc la soare şi înainte ca ea să-i poată răspunde, aruncă mingea. „Aut”, zise tare Briquet, bucuroasă de greşeala lui Laré…

— Continui să joci tenis? auzi ea un glas neplăcut şi deschise ochii. Asupra ei stă aplecat Kern şi o ţine de mână. Îi controlează pulsul. Apoi îi examinează piciorul şi clatină din cap.

— Cât e ora? întrebă Briquet cu limba împleticită.

— Unul după miezul nopţii. Iată ce este, dragă ştrengăriţă, sunt nevoit să-ţi amputez piciorul.

— Ce înseamnă asta?

— Să ţi-l tai.

— Când?

— Chiar acum. Nu mai putem amâna nicio oră, altminteri începe septicemia generală.

Gândurile lui Briquet se încurcă. Aude ca prin vis vocea lui Kern şi îl înţelege cu greu.

— O să retezaţi mult? întrebă ea aproape cu nepăsare.

— Uite-aşa, Kern făcu o linie cu muchia palmei în josul abdomenului. Raţiunea lui Briquet se limpezea.

— Nu, nu, nu! strigă ea îngrozită. Nu vă dau voie! Nu vreau!

— Vrei să mori? o întrebă liniştit Kern.

— Nu.

— Atunci alege una din două.

— Dar Laré? El mă iubeşte… bolborosi Briquet. Vreau să trăiesc şi să fiu sănătoasă. Iar dumneavoastră vreţi să mă lipsiţi de toate… Sunteţi un om rău, mă tem de dumneavoastră! Salvaţi-mă! Ajutor!…

Ea începu să aiureze, să strige şi încercă să se scoale. Infirmiera abia o putu ţine. Curând în ajutor fu chemat John.

În timpul acesta Kern lucra febril în camera alăturată, pregătindu-se de operaţie.

Fix la ora două Briquet fu adusă pe masa de operaţie. Îşi recăpătase cunoştinţa şi se uita tăcută la Kern, cum se uită la călăul său un condamnat la moarte.

— Fie-vă milă, şopti ea în sfârşit. Salvaţi-mă…

O mască îi acoperi faţa. Infirmiera îi cercetă pulsul. John apăsă masca tot mai tare. Briquet îşi pierdu cunoştinţa.

Se trezi în pat. O durea capul şi-i venea să vomiteze. Îşi aminti ca prin vis de operaţie şi, deşi avea o slăbiciune grozavă, se uită la picior şi gemu încet. Piciorul îi fusese tăiat mai sus de genunchi şi era strâns bandajat. Kern îşi ţinuse promisiunea: făcuse tot posibilul ca să schilodeze cât mai puţin corpul lui Briquet. Riscase şi-i ampută piciorul astfel, ca mai târziu să-i poată face o proteză.

Toată ziua după operaţie Briquet se simţi binişor, deşi febra nu trecea, ceea ce-l îngrijora mult pe Kern. El venea la dânsa la fiecare oră şi-i examina piciorul.

— Ce-o să fac acum fără picior? îl întrebă Briquet.

— Fii pe pace, o să-ţi dau alt picior, mai frumos decât primul, o liniştea Kern. O să mai poţi dansa. Însă faţa lui se întuneca: piciorul se înroşise mai sus de locul amputaţiei şi se umflase.

Spre seară temperatura se ridică. Briquet începu să se zvârcolească, să geamă şi să aiureze.

La ora unsprezece seara termometrul arătă patruzeci şi şase zecimi.

Kern înjură supărat: înţelese că începuse septicemia generală. Şi fără a se mai gândi cum să salveze corpul lui Briquet, Kern hotărî să smulgă din gura morţii măcar o parte din exponat. „Dacă o să-i spăl vasele sanguine cu preparat antiseptic, apoi cu unul fiziologic şi o să le umplu cu sânge proaspăt şi sănătos, capul va trăi”.

Şi porunci ca Briquet să fie dusă iarăşi pe masa de operaţie.

Briquet zăcea fără cunoştinţă şi nu simţi cum scalpelul ascuţit îi făcu o tăietură pe gât mai sus de cicatricele roşii, rămase după prima operaţie. Această tăietură nu numai că reteza capul lui Briquet de minunatul ei corp tânăr. Ea o izola de toată lumea, îi lua toate bucuriile şi speranţele cu care trăise.

THOMAS MOARE A DOUA OARĂ

Capul lui Thomas se ofilea pe zi ce trecea. Thomas nu era făcut să trăiască numai cu gândul. Ca să se simtă bine, el trebuia să lucreze, să se mişte, să ridice greutăţi, să-şi obosească trupul vânjos, apoi să mănânce de saţ şi să doarmă buştean.

El închidea ochii şi îşi imagina cum, încordându-şi spinarea, ridică şi duce saci grei. I se părea că-şi simte fiecare muşchi încordat. Senzaţia asta era atât de reală, încât deschidea ochii în speranţa să-şi vadă corpul său puternic. Dar sub el se vedeau doar picioarele mesei.

Thomas scrâşnea din dinţi şi iar închidea ochii.

Ca să se mai distreze, începu să se gândească la satul de baştină. Dar îndată îşi amintea şi de logodnica sa, pe care o pierduse pentru totdeauna. Nu o dată îl rugase pe Kern să-i dea şi lui un corp nou, dar acela refuza zâmbind:

— Încă n-am găsit unul potrivit, mai rabdă.

— Măcar un corp cât de bicisnic, se ruga Thomas: atât de puternică era dorinţa lui de a se reîntoarce la viaţă.

— Cu un corp bicisnic o să te pierzi. Ţie-ţi trebuie un corp sănătos, îi răspundea Kern.

Thomas aştepta, zilele treceau una după alta, însă capul său tot mai stârcea pe măsuţa înaltă de sticlă.

Se chinuia mai ales în nopţile de insomnie. Începu să aibă halucinaţii. Camera se învârtea, se lăsa o ceaţă şi din ceaţă ieşea un cap de cal. Răsărea soarele… Şi pe neaşteptate venea în goană nebună un camion, huruind asurzitor, drept asupra lui Thomas. Tabloul acesta se repeta la nesfârşit şi Thomas murea de nenumărate ori.

Ca să scape de coşmaruri, Thomas începea să îngâne melodii — i se părea că chiar cântă — sau să numere.

Odată îşi găsi o distracţie. Thomas încercă să reţină în gură şuvoiul de aer. Când deschidea apoi brusc gura, aerul izbucnea cu un zgomot amuzant.

Lui Thomas îi plăcu zgomotul acesta şi el reluă jocul de la început. Ţinea în gură aerul atâta vreme, până începea să iasă singur printre buzele lipite strâns. Thomas începu să-şi răsucească limba: ieşeau nişte sunete foarte hazlii. Curios, câte secunde va putea reţine şuvoiul de aer? Thomas începu să numere. Cinci, şase, şapte, opt… „Ş-ş-ş”, aerul ţâşni. Încă o dată… trebuie să ajungă la o duzină… Unu, doi, trei… şase, şapte, nouă, unsprezece, doispre…

Deodată aerul comprimat îl izbi cu atâta putere în cerul gurii, încât Thomas simţi cum i-a săltat capul pe postament.

„Te pomeneşti că aşa o să zbor din ţeapa mea”, se gândi Thomas.

El întoarse ochii şi văzu pe sticla mesei sânge vărsat, de unde picura jos. Probabil că şuvoiul de aer, ridicându-i capul, slăbise tubuşoarele, introduse în vinele gâtului. Capul lui Thomas se îngrozi: să-i fi venit sfârşitul? Şi într-adevăr, mintea începu să i se întunece. Thomas simţea că nu-i ajunge aer: sângele, care-i hrănea capul, nu mai pătrundea în creierul său în cantitatea necesară şi nu-i aducea oxigenul dătător de viaţă. Thomas îşi vedea sângele, simţea cum se stinge încetul cu încetul. Dar el nu vroia să moară! Instinctul îi cerea să trăiască! Să trăiască cu orice preţ! Să ajungă ziua, când va căpăta corpul promis de Kern…

Thomas încercă să-şi tragă capul la loc în jos, îşi încorda muşchii gâtului, vru să se legene, dar nu reauşea decât să-şi înrăutăţească situaţia: capetele de sticlă ale tubuşoarelor ieşeau şi mai mult din vene. Atunci Thomas, aproape pierzându-şi cunoştinţa, începu să strige, să strige cum nu strigase încă nicio dată în viaţa lui.

Dar acesta nu mai era strigăt. Era un horcăit de muribund.

Când John, care dormea ca un iepure, se trezi, auzind aceste sunete ciudate, şi întră fuga în odaie, capul lui Thomas abia îşi mai mişca buzele. John puse cum putu capul la loc, băgă tuburile mai adânc şi şterse cu grijă sângele ca profesoml Kern să nu vadă urmele întâmplării nocturne.

Dimineaţa capul lui Briquet, despărţit de corp, stătea la locul său vechi de pe măsuţa de metal cu placă de sticlă, iar Kern încerca să-l readucă la viaţă.

Când „spălă” capul de rămăşiţele de sânge infectat şi dădu drumul la un şuvoi de sânge proaspăt şi sănătos, încălzit până la treizeci şi şase de grade, faţa lui Briquet deveni trandafirie. Peste câteva minute ea deschise ochii şi, neînţelegând încă ce se întâmplă, se uită la Kern. Apoi cu vădită sforţare se uită în jos şi ochii i se lărgiră.

— Iarăşi fără corp… şopti capul lui Briquet şi ochii i se umplură de lacrimi.

Acum putea doar să sâsâie: coardele vocale îi fuseseră retezate mai sus de cusăturile vechi.

„Minunat, se gândi Kern, vasele se umplu repede cu lichid, dacă asta nu e apa rămasă în canalele lacrimale. Totuşi n-are rost să pierdem acest lichid preţios pentru lacrimi.”

— Nu plânge şi nu te amărî, domnişoară Briquet, dumneata te-ai pedepsit aspru pentru că nu m-ai ascultat. Dar eu o să-ţi dau alt corp, chiar mai frumos decât primul, mai rabdă câteva zile.

Şi, lăsând capul lui Briquet, Kern se apropie de capul lui Thomas.

— Ei, ce mai face fermierul nostm?

Kern se posomorî deodată şi se uită cu atenţie la capul lui Thomas. El arăta foarte rău. Pielea i se înnegrise, gura era întredeschisă. Kern controlă tuburile şi începu să strige la John.

— Credeam că Thomas doarme, se îndreptăţi John.

— Tu dormi, măgarule!

Kern începu să se ocupe de cap.

— Vai, ce grozăvie! sâsâia capul lui Briquet. A murit. Mă tem grozav de morţi… Mă tem să nu mor şi eu… De ce a murit?

— Închide-i robinetul de la cilindrul cu aer! porunci Kern enervat.

Briquet amuţi la jumătatea cuvântului, dar continua să se uite îngrozită şi rugător în ochii infirmierei, mişcând neputincios din buze.

— Dacă peste douăzeci de minute nu readuc capul la viaţă, îmi rămâne doar să-l arunc, zise Kern.

Peste cincisprezece minute capul începu să dea semne de viaţă. Pleoapele şi buzele îi tresăriră, dar ochii priveau în gol, lipsiţi de vitalitate. Peste alte două minute capul rosti câteva cuvinte fără şir. Kern savura deja victoria. Însă capul amuţi din nou. Niciun nerv nu-i tresări pe faţă.

Kern se uită la termometru:

— Temperatură de cadavru. S-a sfârşit!

Şi, uitând de prezenţa lui Briquet, smunci cu răutate capul de părul lui des, îl smulse de pe măsuţă şi-l aruncă într-un lighean mare de metal.

— Du-l în frigorifer… Va trebui să-i fac autopsie.

Negrul înşfăcă ligheanul şi ieşi. Capul lui Briquet îl urmări cu ochii lărgiţi de groază.

În cabinetul lui Kern sună telefonul. Kern zvârli înciudat ţigara, pe care se pregătea s-o aprindă şi ieşi, trântind uşa.

A sunat Ravinot. Îi spuse că i-a trimis prin cineva o scrisoare urgentă, care trebuia s-o fi primit.

Kern coborî jos şi scoase personal plicul din cutia poştală de la uşă. Urcând scara, Kern rupse nervos plicul şi începu să citească. Ravinot îi scria că Arthur Dowell a pătruns în spital sub pretext de boală, a răpit-o pe domnişoara Laurent şi a fugit cu ea.

Kern se împiedică şi era cât pe ce să cadă de pe scară.

— Arthur Dowell!… Fiul profesorului… E aici! Şi, desigur, ştie totul…

Apăruse un duşman nou, care nu avea să-l cruţe. În cabinet Kern arse scrisoarea, şi păşi agitat pe covor, chibzuind un plan de acţiune. Să nimicească imediat capul profesorului Dowell! Asta o poate face oricând, e o chestie de un minut. Însă deocamdată mai are nevoie de el. Trebuie doar să ia măsuri ca acest corp delict să nu fie văzut de străini. E posibilă o percheziţie, un atac din partea duşmanilor. Afară de asta… trebuie să grăbească demonstrarea capului lui Briquet. Învingătorii nu sunt judecaţi. Orice ar spune Laurent şi Arthur Dowell, lui Kern îi va fi mai uşor să lupte cu ei când numele lui va fi încununat de aureola recunoaşterii şi stimei generale.

Kern luă receptorul, formă numărul secretarului societăţii ştiinţifice şi-l pofti la el pentru a se înţelege în privinţa şedinţei, la care el, Kern, va demonstra rezultatele ultimelor sale lucrări. Apoi Kern telefonă la redacţiile unor publicaţii mari şi rugă să i se trimită câţiva reporteri.

„Ziarele trebuie să facă vâlvă în jurul descoperirii extraordinare a profesorului Kern… Demonstrarea o voi putea face peste vreo trei zile, când capul lui Briquet îşi va reveni puţin după cele întâmplate şi ea se va resemna la gândul, că şi-a pierdut corpul… Ei, iar acum…”

Kern se duse în laborator, scotoci prin dulăpaşe, luă o seringă, o lămpiţă de bunzenit, vată, o cutie cu inscripţia „Parafină” şi se duse la capul profesorului Dowell.

COMPLOTIŞTII

Vila lui Laré servi cartier general pentru „complotişti”: Arthur Dowell, Laré, Shaub şi Laurent. Consiliul general hotărâse că Laurent nu poate risca să se întoarcă acasă. Însă deoarece Marie vroia să-şi revadă cât mai curând mama, Laré se duse la doamna Laurent şi o aduse cu maşina acasă la el.

Văzându-şi fiica vie şi sănătoasă, bătrâna mai nu leşină de bucurie: Laré trebui s-o prindă în braţe şi s-o aşeze într-un jilţ.

Mama şi fiica fură instalate în două camere de la etajul doi. Bucuria doamnei Laurent era adumbrită doar de faptul că Arthur Dowell, „salvatorul” fiicei sale, tot mai zace bolnav. Din fericire tânărul nu se aflase prea mult sub acţiunea gazului otrăvitor. Organismul său sănătos şi plin de vigoare rezistase.

Doamna Laurent şi fiica ei făceau de gardă pe rând la căpătâiul bolnavului. În acest răstimp Arthur Dowell se împrietenise foarte mult cu ambele Laurent, iar Marie îi acorda îngrijiri deosebite: nefiind în puterile ei să-l ajute pe tată, îl copleşi cu atenţiile sale pe fiu.

Aşa i se părea ei. Însă şi din alt motiv îi ceda fără chef mamei sale rolul de infirmieră. Arthur Dowell era primul bărbat care-i impresionă puternic sufletul ei de fată. Făcuse cunoştinţă cu el în mod romantic: el, ca un cavaler din evul mediu, o răpise, eliberând-o din spitalul înfiorător al doctorului Ravinot. Soarta tragică a tatălui lăsase amprenta tragismului şi asupra fiului. Iar calităţile lui personale— bărbăţia, forţa şi tinereţea — desăvârşeau acel farmec, căruia era greu să te împotriveşti.

Arthur Dowell de fiecare dată o întâmpina pe Marie Laurent cu o privire la fel de drăgăstoasă. El îşi dădea mai bine seama decât dânsa de sentimentele sale şi în sinea sa ştia că gingăşia lui izvorăşte nu numai din recunoştinţa unui bolnav faţă de grijulia sa infirmieră.

Privirile gingaşe ale tinerilor nu scăpară celor din jurul lor. Bătrâna Laurent se prefăcea că nu observă nimic, deşi era clar că încuviinţează pe deplin alegerea fiicei sale. Shaub, pasionat de sport şi căruia-i erau indiferente femeile, zâmbea ironic şi în adâncul sufletului îl compătimea pe Arthur, iar Laré ofta din greu, văzând zorile fericirii altora şi amintindu-şi fără să vrea de corpul minunat al Angelicăi, dar care în amintirile lui acum avea mai adesea capul lui Briquet decât al lui Gay. Se supăra pe sine însuşi pentru această „trădare”, însă se îndreptăţea cu gândul că aici şi-a jucat rolul legea asociaţiei: capul lui Briquet urmase pretutindeni corpul lui Gay.

Arthur Dowell aştepta cu nerăbdare ziua, când medicul îi va da voie să umble. Însă acesta îi permise lui Arthur doar să vorbească stând culcat, iar ceilalţi primiră ordin să menajeze plămânii lui Dowell.

Vrei nu vrei, el fusese nevoit să-şi ia rolul de preşedinte, să asculte părerile celorlalţi şi să riposteze sau să curmeze pe scurt „dezbaterile”.

Dezbaterile erau furtunoase. Vorbeau cu multă înflăcărare mai ales Laré şi Shaub.

Ce să facă cu Ravinot şi Kern? Shaub îşi alesese drept jertfă pe Ravinot şi întocmea „planuri de atac” anume asupra lui.

— N-am reuşit să-i venim de hac câinelui ăsta. Însă el trebuie nimicit. Fiecare răsuflare a ticălosului acesta pângăreşte pământul! N-o să-mi recapăt liniştea, până n-o să-l sugrum cu mâinile mele. Vezi, dumneata spui, îi zicea el lui Arthur, înfierbântându-se tot mai tare, că e mai bine să lăsăm asta pe seama justiţiei şi a călăului. Dar însuşi Ravinot se laudă că poliţia e la cheremul lui.

— Cea locală, îl corectă Arthur.

— Taci, Dowell, intervenea în vorbă Laré. Dumneata n-ai voie să vorbeşti. Nici dumneata, Shaub, nu spui ce ar trebui să spui. Cu Ravinot ne putem răfui oricând. Acum problema principală e să demascăm fărădelegile lui Kern şi să găsim capul profesorului Dowell. Trebuie să pătrundem cu orice preţ în casa lui Kern.

— Dar cum? întrebă Arthur.

— Cum? Aşa cum pătrund spărgătorii şi hoţii.

— Dumneata nu eşti spărgător. Iar a fi spărgător e o artă.

Laré se îngândura, apoi se lovi cu palma peste frunte.

— O să-l chemăm în turneu pe Jean. Doar Briquet mi-a destăinuit ca unui prieten taina profesiei lui Jean. Va fi măgulit! Va fi prima dată în viaţa lui, când va sparge dezinteresat o uşă.

— De ce crezi că o va face dezinteresat?

— O să-i plătim. El va trebui doar să ne deschidă calea şi să se retragă mai înainte ca noi să chemăm poliţia, lucru pe care, desigur, îl vom face.

Însă Arthur Dowell îi tăie planul. Începu să vorbească încet şi rar:

— Eu cred că în cazul de faţă tot romantismul acesta n-are niciun rost. Kern, mai mult ca precis, a aflat deja de la Ravinot că am sosit la Paris şi am luat parte la răpirea domnişoarei Laurent. Prin urmare, n-are rost să mai acţionăm incognito. Asta în primul rând. Afară de asta, eu sunt fiul… răposatului profesor Dowell şi am dreptul legal, cum se exprimă juriştii, să intentez un proces, să-l dau în judecată, să cer să i se facă percheziţie…

— Iarăşi justiţia, Laré dădu a lehamite din mână. Se vor invoca tot felul de motive şi Kern iarăşi va scăpa basma curată.

Arthur începu să tuşească şi durerea din piept îi crispă faţa.

— Dumneata vorbeşti prea mult, zise îngrijorată madam Laurent, ce şedea la căpătâiul lui Arthur.

— Nu face nimic, răspunse el, frecându-şi pieptul. Îndată trece.

În clipa asta în cameră intră Marie Laurent. Părea foarte tulburată.

— Poftim, citeşte, îi zise ea lui Arthur şi-i întinse ziarul.

Pe pagina întâia era tipărit cu litere de-o şchioapă:

DESCOPERIREA SENZAŢIONALĂ A PROFESORULUI KERN

Alt titlu, cu litere ceva mai mici:

Demonstrarea unui cap de om înviat din morţi

În informaţie se spunea că a doua zi seara, în sala societăţii ştiinţifice, profesorul Kern va ţine un referat. Referatul va fi însoţit de domonstrarea unui cap de mort înviat.

Mai departe se descria istoria lucrărilor lui Kern, se enumărau lucrările lui ştiinţifice şi operaţiile sale strălucite.

Sub prima informaţie era tipărit un articol semnat de Kern, în care vorbea în linii generale despre experienţele sale de înviere a capetelor mai întâi de animale, apoi de oameni.

Laurent urmărea cu atenţie încordată ba expresia feţei lui Arthur Dowell, ba privirea ochilor lui, ce sărea de la un rând la altul. Dowell îşi păstra în aparenţă calmul. Doar când termină de citit, pe faţa lui apăru şi se stinse un surâs amar.

— Parcă nu-i revoltător? exclamă Marie Laurent, când Arthur îi restitui tăcut ziarul. Ticălosul acesta nici nu aminteşte măcar de rolul tatălui dumitale în această „descoperire senzaţională”. Nu, nu pot permite una ca asta! Obrajii lui Laurent ardeau. Pentru tot ce-a făcut Kern cu mine, cu tatăl dumitale, cu dumneata, cu capetele acelor nefericiţi pe care i-a înviat din morţi pentru iadul unei existenţe fără corp, pentru toate trebuie să-şi primească răsplata. El trebuie să răspundă nu numai în faţa judecăţii, ci şi în faţa lumii. Ar fi o nedreptate strigătoare la cer, dacă l-am lăsa să triumfe măcar o oră.

— Şi ce vrei să faci? o întrebă încet Dowell.

— Să-i zădărnicesc triumful! răspunse Laurent cu aprindere. Să mă duc la şedinţa societăţii ştiinţifice şi să-l acuz pe Kern faţă de toţi că e un criminal şi un hoţ…

Doamna Laurent era foarte alarmată. Abia acum îşi dădu seama cât de tare erau zdruncinaţi nervii fiicei sale. Pentru prima dată o vedea pe fiică-sa, de obicei calmă şi reţinută, într-o stare atât de excitată. Doamna Laurent încercă s-o potolească, dar fata părea că nu vede pe nimeni în jurul său. În ea clocotea mânia şi dorinţa de răzbunare. Laré şi Shaub o priviră uimiţi: în ardoarea şi mânia ei nepotolită ea îi întrecuse. Bătrâna Laurent se uită rugătoare la Arthur Dowell. El îi observă privirea şi zise:

— Pasul acesta, domnişoară Laurent, deşi e dictat de sentimente nobile, e totuşi o impru…

Laurent îl întrerupse:

— Uneori imprudenţa face mai mult decât înţelepciunea. Să nu credeţi că vreau să joc rolul de eroină demascatoare. Pur şi simplu nu pot proceda altfel. Aşa îmi dictează conştiinţa.

— Dar ce o să câştigi? Doar nu poţi spune toate acestea judecătorului de instrucţie?

— Vreau să-l fac de ocară în public! Kern vrea să-şi câştige slavă prin nenorocirea altora, prin fărădelegi şi crime! Mâine vrea să culeagă laurii gloriei! Însă el trebuie să-şi culeagă slava pe care o merită.

— Sunt împotriva acestui pas, domnişoară Laurent, zise Arthur Dowell, temându-se că intervenţia aceasta o să-i zdruncine şi mai mult sistemul nervos.

— Îmi pare foarte rău, răspunse ea. O să mă duc chiar dacă aş avea împotrivă o lume întreagă! Dumneata încă nu mă ştii!

Arthur Dowell zâmbi. Înflăcărarea ei îi plăcea, iar Marie, cu obrajii învăpăiaţi, şi mai mult.

— Dar va fi un pas nechibzuit, zise el din nou, riscul e prea mare…

— O s-o apărăm! exclamă Laré, ridicând mâna în care ţinea o spadă închipuită gata să lovească.

— Da, te vom apăra, îşi susţinu prietenul Shaub, agitându-şi pumnul.

Marie Laurent, văzând că e susţinută, se uită cu dojană la Arthur.

— În acest caz şi eu te voi însoţi, zise el.

În ochii fetei licări bucuria, dar tot atunci se posomori.

— Dumneata n-ai voie… Eşti încă bolnav.

— Şi totuşi o să mă duc.

— Dar…

— Şi o să mă duc chiar dacă aş avea împotrivă-mi o lume întreagă! Dumneata încă nu mă ştii, repetă el, zâmbind, cuvintele ei.

TRIUMFUL ZĂDĂRNICIT

În ziua demonstraţiei Kern examină cu şi mai multă atenţie capul lui Briquet.

— Iată ce-i, îi zise el când termină examinarea. Deseară la opt o să te duc la o adunare numeroasă. Acolo va trebui să vorbeşti. Să răspunzi scurt la întrebările ce ţi se vor pune. Să nu flecăreşti. M-ai înţeles?

Kern dădu drumul la aer şi Briquet şopti:

— Am înţeles, însă aş vrea… daţi-mi voie…

Kern ieşi fără s-o asculte.

Tulburarea lui creştea. Trebuia să rezolve o problemă complicată: cum să transporte capul la sala de şedinţe. O simplă zdruncinare putea fi fatală pentru viaţa capului.

Comandase un automobil special amenajat. Măsuţa, pe care era instalat capul şi toate aparatele, a fost pusă pe o platformă specială, având rotile, pentru a fi împinsă pe pardoseală, şi mânere pentru a putea fi dusă pe scări. În sfârşit, totul fu gata. La ora şapte seara porniră la drum.

… în sala albă uriaşă era lumină ca ziua. La parter domnea părul cărunt şi pleşurile lucioase ale oamenilor de ştiinţă, înveşmântaţi în fracuri negre şi redingote. Licăreau sticlele ochelarilor. Lojele şi amfiteatrul fuseseră puse la dispoziţia unui public ales, ce avea oarecare legătură cu lumea oamenilor de ştiinţă.

Toaletele luxoase ale doamnelor, gătite cu diamante, aminteau o sală de teatru în timpul unui spectacol cu artişti de renume mondial.

În sală domnea zumzetul spectatorilor ce aşteptau cu nerăbdare începutul.

La măsuţele de lângă scenă un furnicar de ziarişti îşi ascuţeau înfriguraţi creioanele pentru stenograme.

În dreapta fuseseră înşirate aparate de filmat, pentru a imprima pe peliculă toate momentele apariţiei lui Kern cu capul înviat. Pe scenă urcase prezidiul de onoare, alcătuit din savanţii cei mai iluştri. În mijlocul scenei se înălţa o catedră, pe care era instalat un microfon pentru transmiterea cuvântărilor prin radio. Alt microfon se afla în faţa lui Briquet. Capul ei se înălţa pe măsuţă în partea dreaptă a scenei. Machiajul discret şi iscusit îi dădea un aspect gingaş şi atrăgător, ceea ce trebuia să atenueze impresia nefastă făcută de cap asupra spectatorilor nepregătiţi. Infirmiera şi John stăteau în picioare lângă măsuţa ei.

Marie Laurent, Arthur Dowell, Laré şi Shaub şedeau în rândul întâi la doi paşi de scenă, pe care se înălţa catedra. Numai Shaub, pe care „nu-l bănuia nimeni”, avea înfăţişarea lui obişnuită. Laurent venise în toaletă de seară şi pălărie. Ea îşi ţinea capul aplecat, ascunzându-şi faţa sub borurile pălăriei pentru ca Kern, zărind-o întâmplător, să n-o recunoască. Arthur Dowell şi Laré veniseră grimaţi. Bărbile lor negre şi mustăţile erau făcute cu adevărată artă. Pentru o conspiraţie mai bună, hotărâseră să se comporte ca doi oameni ce nu se cunosc unul pe altul. Fiecare şedea tăcut, privindu-şi distrat vecinii. Laré era foarte abătut: văzând capul lui Briquet, mai cât pe ce să leşine.

La opt fix la catedră apăru profesorul Kern. Arăta mai palid ca de obicei, însă plin de demnitate.

Sala îl salută cu aplauze lungi şi furtunoase.

Aparatul de filmat începu să zumzăie. Furnicarul de ziarişti se mulcomi. Profesorul Kern îşi începu referatul despre pretinsele sale descoperiri.

Era un discurs strălucit ca formă şi foarte iscusit alcătuit. Kern nu uită să amintească de lucrările foarte preţioase ale profesorului Dowell, care murise atât de prematur. Însă, recunoscând meritele defunctului, el nu uita nici de „modestele sale merite”. Auditoriul nu trebuia să se îndoiască nicio clipă, că tot meritul descoperirii îi aparţine lui, profesorului Kern.

Discursul lui fu de câteva ori întrerupt de aplauze. Sute de doamne îşi îndreptau asupra lui binoclurile şi lornetele. Binoclurile şi monoclurile bărbaţilor erau îndreptate cu un viu interes asupra capului lui Briquet, care zâmbea silit.

La un semn al profesorului Kern infirmiera deschise robinetul, dădu drumul la şuvoiul de aer şi capul lui Briquet căpătă posibilitatea să vorbească.

— Cum te simţi? o întrebă un savant bătrân şi pirpiriu.

— Mulţumesc, bine.

Vocea lui Briquet se auzi înfundat şi răguşit, şuvoiul prea puternic de aer şuiera, sunetele erau aproape lipsite de modulaţie, cu toate acestea cuvintele capului făcură senzaţie. Cu asemenea furtună de aplauze rar erau răsplătiţi chiar şi artiştii cu renume mondial. Însă Briquet, care cândva savura cu plăcere aplauzele pe scena cabaretelor, de astă dată doar îşi aplecă obosită pleoapele.

Tulburarea lui Laurent creştea mereu. Începu să tremure ca scuturată de friguri şi îşi încleşta dinţii să nu-i dârdâie. „Acum”, îşi zise ea de câteva ori, dar de fiecare dată nu-i ajungea curaj. Atmosfera din sală o apăsa. După fiecare moment potrivit pierdut, se consola cu gândul că, cu cât profesorul Kern se va înălţa mai sus, cu atât mai grea îi va fi căderea.

Şi în clipa când Laurent se aştepta mai puţin, un vifor de mânie îndelung reţinută şi de ură o smulse din loc. Ea nu mai era stăpână pe faptele sale.

Marie se repezi la catedră, îmbrâncindu-l aproape pe bătrânelul înmărmurit, îi ocupă locul şi, palidă ca o moartă, cu ochii aprinşi, ca la o furie ce urmăreşte un ucigaş, cu voce întretăiată de mânie îşi începu cuvântarea înflăcărată, haotică.

Sala fremătă la apariţia ei.

În prima clipă profesorul Kern păru încurcat, şi făcu involuntar o mişcare spre Laurent cu intenţia s-o oprească. Apoi se întoarse iute spre John şi-i şopti câteva cuvinte la ureche. John se strecură pe uşă afară.

În încurcătura generală nimeni nu-i dădu nicio atenţie.

— Nu-l credeţi! strigă Laurent, arătând spre Kern. E un hoţ şi un ucigaş! A furat lucrările profesorului Dowell! L-a ucis pe Dowell! El şi acum exploatează capul profesorului! El îl sileşte prin chinuri să continue experienţele ştiinţifice, pe care le dă apoi drept descoperirile sale… însuşi Dowell mi-a spus că Kern l-a otrăvit…

Încurcătura din sală se prefăcu în panică. Mulţi săriră în picioare. Unii ziarişti scăpaseră creioanele din mână şi încremeniseră de uimire. Numai operatorul de cinema învârtea de zor mâneml aparatului de filmat, bucuros de acest incident neaşteptat, care asigura filmului un succes senzaţional.

Profesoul Kern îşi recăpătă sângele rece. El stătea liniştit, un zâmbet de compătimire îi flutura pe buze. Prinzând o clipă când un spasm nervos o sugrumă pe Laurent, el profită de pauza intervenită, se întoarse spre controlorii auditoriului, ce stăteau în uşă, şi le zise poruncitor:

— Luaţi-o de aici! Nu vedeţi că are un afces de nebunie?

Controlorii se repeziră la Laurent. Însă înainte de a ajunge la ea prin mulţime, Laré, Shaub şi Dowell alergară la dânsa şi o scoaseră în coridor. Kern urmări tot grupul cu o privire bănuitoare.

În coridor pe Laurent încercă s-o reţină poliţia, însă tinerii reuşiră s-o scoată în stradă şi s-o urce în automobil. Toţi plecară.

Când panica se mai potoli, profesorul Kern se urcă la catedră şi se scuză în faţa adunării de „acest incident trist”.

— Laurent e o fată nervoasă şi isterică. Ea n-a rezistat la acele impresii puternice pe care le-a avut îngrijind zi de zi capul cadavrului lui Briquet înviat de mine. Psihicul lui Laurent s-a dezechilibrat. Ea a înnebunit…

Aceste cuvinte au răsunat în sală într-o linişte mormântală.

Se auziră câteva aplauze, dar imediat fură ţistuite. De parcă moartea îşi fluturase aripa pe deasupra sălii… Acum sute de ochi priveau la capul lui Briquet cu groază şi milă, ca la un sculat din mormânt… Dispoziţia celor prezenţi fusese stricată definitiv. Mulţi părăsiră sala, fără să aştepte sfârşitul. Fură citite în grabă cuvântările pregătite din timp, telegramele de felicitare, decizia despre alegerea profesorului Kern membru de onoare a diferitor institute şi academii de ştiinţe, şi adunarea fu închisă.

În spatele profesorului Kern apăru negrul şi, făcându-i un semn abia perceptibil din cap, începu să pregătească de cale întoarsă capul palid, obosit şi speriat al lui Briquet.

Rămas singur în automobilul închis, profesorul Kern îşi dădu frâu liber furiei. El îşi strângea pumnii, scrâşnea din dinţi şi înjura aşa de tare, încât şoferul micşoră de câteva ori viteza şi-l întrebă prin tubul acustic:

— Alo?

ULTIMA REVEDERE

Dimineaţa, a doua zi după eşecul lui Kern la societatea ştiinţifică, Arthur Dowell se duse la şeful poliţiei, îşi spuse numele şi declară că cere să se facă o percheziţie în locuinţa lui Kern.

— Percheziţia am făcut-o noaptea trecută, îi răspunse sec şeful poliţiei. Dar ea n-a dat niciun rezultat. Declaraţia domnişoarei Laurent, cum şi era de aşteptat, se dovedi doar fructul fanteziei sale bolnave. Parcă dumneata n-ai citit despre asta în ziarele de dimineaţă?

— De ce aţi crezut cu atâta uşurinţă că declaraţia domnişoarei Laurent este doar un fruct al unei fantezii bolnave?

— Păi judecă şi dumneata, răspunse şeful poliţiei, e un lucru absolut neverosimil şi afară de asta percheziţia a demonstrat aceasta.

— Aţi interogat capul domnişoarei Briquet?

— Nu, n-am interogat niciun cap, răspunse şeful poliţiei.

— Trebuia s-o faceţi! Şi ea v-ar fi adeverit că a văzut capul tatălui meu. Ea personal mi-a declarat acest lucru. Insist să faceţi percheziţie a doua oară.

— N-am niciun motiv s-o fac, îi răspunse rece şeful poliţiei.

„Nu cumva şi el e mituit de Kern?” se gândi Arthur.

— Afară de asta, continuă şeful poliţiei, a doua percheziţie va trezi indignarea generală. Publicul şi aşa e contrariat de cuvântarea acestei nebune Laurent. Numele profesorului Kern e pe toate buzele. El primeşte sute de scrisori şi telegrame în care i se exprimă simpatie şi se condamnă fapta lui Laurent.

— Şi totuşi susţin că Kern a săvârşit câteva crime.

— Nu se poate să arunci neîntemeiat asemenea învinuiri, îi zise cu un ton moralizator şeful poliţiei.

— Atunci daţi-mi posibilitatea să le susţin prin probe, ripostă Dowell.

— Posibilitatea asta ai avut-o o dată. Autorităţile au făcut percheziţie.

— Dacă refuzaţi categoric, voi fi nevoit să mă adresez procurorului, zise Arthur cu hotărâre şi se ridică în picioare.

— Nu pot să vă ajut cu nimic, răspunse şeful poliţiei, ridicându-se şi el.

Totuşi numele procurorului îşi făcu efectul. Chibzuind puţin, el zise:

— Aş putea da ordin să se mai facă o percheziţie, neoficială. Dacă percheziţia va da ceva nou, eu personal îi voi raporta procurorului.

— Percheziţia trebuie să fie făcută în prezenţa mea, a domnişoarei Laurent şi a prietenului meu, Laré.

— Nu e prea mult?

— Nu, aceste persoane pot aduce un folos esenţial.

Şeful poliţiei îşi desfăcu braţele şi zise oftând:

— Ei bine! o să pun câţiva agenţi la dispoziţia dumitale. Voi chema şi un judecător de instrucţie.

La ora unsprezece dimineaţa Arthur suna de acum la uşa lui Kern.

Negrul John întredeschise uşa grea de stejar, dar nu scoase lanţul.

— Profesorul Kern nu primeşte.

Însă poliţistul îl sili pe John să le deschidă acestor vizitatori nepoftiţi.

Profesorul Kern îi aştepta în cabinetul său, cu înfăţişarea unui om ofensat pe nedrept.

— Poftiţi, le zise el cu ton glacial, deschizând larg uşa laboratorului şi aruncându-i o privire ucigătoare lui Laurent.

Judecătorul de instrucţie, Laurent, Arthur Dowell, Kern, Laré şi doi poliţişti trecură pragul.

Atmosfera cunoscută, de care erau legate atâtea amintiri grele, o tulbură pe Laurent. Inima ei începu să bată cu putere.

În laborator se afla numai capul lui Briquet. Obrajii ei, lipsiţi de fard, aveau culoarea galbenă-pământie de mumie. Văzându-i pe Laurent şi Laré, ea zâmbi şi clipi des din ochi. Laré se cutremură îngrozit şi întoarse capul.

Intrară în camera vecină cu laboratorul.

Acolo se afla capul bărbierit al unui bărbat în vârstă cu nasul mare şi cămos. Ochii capului erau ascunşi în dosul unor ochelari negri cu desăvârşire. Buzele îi tresăreau uşor.

— Îl dor ochii… le explică Kern. Asta-i tot ce vă pot pune la dispoziţie, adăugă el cu un zâmbet ironic.

Şi într-adevăr, în toată casa, de la subsol până în pod, nu mai descoperiră alte capete.

Întorcându-se înapoi, trecură din nou prin camera unde se afla capul cu nasul mare. Dowell se îndreptase de acum dezamăgit spre uşă, urmat de judecătorul de instrucţie şi de Kern.

— Staţi! îi opri Laurent.

Apropiindu-se de capul cu nasul mare, ea deschise cilindrrul cu aer şi întrebă:

— Cine eşti dumneata?

Capul îşi mişcă buzele, dar vocea nu i se auzi. Laurent mări şuvoiul de aer.

Se auzi o şoaptă şuierătoare:

— Cine întreabă? Dumneata eşti, Kern? destupă-mi urechile! Nu aud ce spui…

Laurent se uită în urechile capului şi scoase din ele bucăţi vârtoase de vată.

— Cine eşti dumneata? repetă ea întrebarea.

— Eu am fost profesorul Dowell.

— Dar faţa dumneavoastră? Laurenţ se sufocă de tulburare.

— Faţa?… capul vorbea cu greu. Da… Mi s-a luat chiar şi faţa… O mică operaţie… sub pielea nasului mi s-a injectat parafină… Vai… al meu a rămas doar creierul din acest craniu desfigurat… dar şi el refuză să lucreze… Eu mor… lucrările noastre n-au fost desăvârşite… deşi capul meu a trăit mai mult decât am presupus teoretic.

— De ce aveţi ochelari? îl întrebă judecătorul de instrucţie, apropiindu-se.

— În ultimul timp Kern n-are încredere în mine, şi capul încercă să zâmbească. El mă lipseşte de posibilitatea de a auzi şi vedea… Ochelarii nu-s străvezii… ca să nu mă trădez în faţa unor vizitatori nedoriţi… Scoateţi-mi ochelarii…

Laurent îi scoase ochelarii cu mâinile tremurânde.

— Domnişoară Laurent? Dumneata? Bună ziua, dragă prietenă! Kern a spus că ai plecat… Mă simt rău… nu mai pot lucra… Colegul Kern abia ieri s-a milostivit să-mi declare amnistie. Dacă nu voi muri azi, mi-a făgăduit că mâine o să mă elibereze…

Deodată, zărindu-l pe Arthur care stătea încremenit la o parte, fără picătură de sânge în obraz, capul rosti bucuros:

— Arthur!… Fiule!…

O clipă ochii lui se limpeziră.

— Tată! Dragă tată! Arthur făcu un pas spre cap. Ce au făcut din tine?…

El se clătină. Laré îl sprijini de braţ.

— Ce bine… că ne-am mai văzut o dată… după moartea mea… şopti capul profesorului Dowell.

Coardele vocale aproape nu-l mai slujeau, limba i se mişca cu greu. În pauze aerul ţâşnea şuierând din gât.

— Arthur, sărută-mă pe frunte… dacă nu… ţi-i neplăcut…

Arthur se aplecă şi-l sărută.

— Uite-aşa… acum e bine…

— Profesor Dowell, zise judecătorul de instrucţie, ne puteţi da amănunte despre împrejurările morţii dumneavoastră?

Capul întoarse spre judecătorul de instrucţie privirea sa aproape stinsă, probabil înţelegând cu greu ce vrea de la el. Apoi înţelese, arătă din ochi spre Laurent şi şopti:

— Eu… i-am spus… Ea ştie totul.

Câtva timp toţi rămaseră tăcuţi, zguduiţi de cele auzite.

— Ei bine, rupse tăcerea sinistră judecătorul de instrucţie şi, întorcându-se spre profesorul Kern rosti:

— Urmaţi-mă în cabinet. Trebuie să vă interoghez.

Când uşa se închise în urma lor, Arthur se prăbuşi pe scaun lângă capul tatălui său şi îşi acoperi faţa cu palmele.

— Bietul! Bietul tata!

Laurent îi puse duios mâna pe umăr. Arthur se ridică impulsiv şi îi strânse mâna cu putere.

În cabinetul lui Kern răsună o împuşcătură.

SFÂRŞIT

STEAUA KEŢ

Traducere: M. Cardaş şi V. Probeanu
EDITURA TINERETULUI
BUCUREŞTI
1963

În memoria lui Konstantin Eduardovici Ţiolkovski

I. ÎNTÂLNIREA CU BĂRBOSUL

Niciodată nu mi-aş fi închipuit că un fapt divers ar putea să-mi hotărască destinul.

Eram burlac şi locuiam la Casa oamenilor de ştiinţă din Leningrad. Într-o seară şedeam tolănit la fereastra deschisă privind vrăjit arborii din scuar ce abia se înveşmântaseră într-un voal vaporos de un verde gingaş. Asfinţitul scălda în aur etajele de sus ale clădirilor, aşternând peste cele de jos umbre viorii. În depărtare sclipea luciul Nevei şi fulgera spre înălţimi săgeata Amiralităţii. Priveliştea aceasta mirifică se cerea însoţită de o muzică bună. Dar aparatul meu de radio se nimerise tocmai atunci să se defecteze. Din apartamentul de alături se auzea învăluitor o melodie suavă. Ferice de vecini! Până la urmă mi-am spus că, în definitiv, Antonina Ivanovna mi-e vecină şi că, prin urmare, n-aş fi nelalocul meu dac-aş ruga-o să mă ajute să repar radioul. Pentru ea treaba asta ar însemna o nimica toată. Ne cunoşteam numai din vedere, ştiam însă că e asistentă la institutul fizico-tehnic. De câte ori ne întâlneam pe scară, îmi răspundea cu amabilitate la salut. Mi se părea suficient ca să mă simt îndreptăţit să apelez la ea.

Peste câteva clipe sunam la uşa învecinată.

Întâmplarea a vrut să-mi deschidă chiar Antonina Ivanovna, care mi-a zâmbit cu toată tinereţea atrăgătoare a celor douăzeci şi cinci de ani. În ochii ei mari, cenuşii, cu o privire fermă şi voioasă, am desluşit însă o ironie amuzată. Năsucul cârn dădea chipului o expresie de îndrăzneală ştrengărească. Arăta, ce-i drept, cam încrezută. Rochia închisă de stofă, ajustată pe corp, de o croială simplă, îi venea impecabil.

Fâstâcindu-mă pe negândite, am izbutit totuşi, de bine de rău, înghiţind cuvintele, să-i explic scopul vizitei.

— Azi e o adevărată ruşine să nu cunoşti tehnica radiofonică, mă dojeni ea în glumă.

— Sunt biolog, bâiguii eu, dezvinovăţindu-mă.

— Ce mai scuză! La noi orice şcolar ştie să repare un aparat de radio.

Reproşul fu simţitor atenuat de un nou zâmbet care dezvălui albeaţa strălucitoare a danturii. Gheaţa era spartă.

— Poftim în sufragerie. Cum termin ceaiul, mă duc să vă doftoricesc aparatul.

N-a fost nevoie să repete invitaţia.

În sufrageria spaţioasă, afară de Antonina Ivanovna nu se afla decât mama ei, o bătrânică rumenă, plină la trup, căruntă de tot. Mi-a răspuns la „bună seara” cu o politeţe rece, oferindu-mi o ceaşcă de ceai.

Am refuzat. Îndată ce Antonina Ivanovna şi-a terminat ceaiul, ne-am dus în apartamentul meu.

Mi-a demontat aparatul în doi timpi şi trei mişcări. Urmăream cu admiraţie mâinile ei îndemânatice cu degete lungi, subţiri, repezi. Am schimbat doar câteva cuvinte. După ce mi-a pus aparatul la punct, a plecat.

Au trecut câteva zile. Tot timpul eram cu gândul la ea. Aş fi bătut la uşa ei ca s-o văd, dar nu găseam un pretext. În sfârşit — mi-e şi ruşine, dar ce să-i faci, uite, mărturisesc — mi-am stricat dinadins aparatul şi am fugit glonţ la ea după ajutor.

A dibuit îndată defectul şi, aruncându-mi o privire batjocoritoare, mi-a spus fără înconjur:

— E ultima oară când îl mai repar…

M-am înroşit ca un rac.

A doua zi însă nu m-a răbdat inima şi m-am dus din nou la ea să-i comunic că radioul merge perfect. S-o văd pe Tonia, cum o numeam în gând, deveni curând pentru mine, ca să spun aşa, o necesitate vitală.

Era destul de amabilă cu mine, cu toate că mă califica drept „savant de birou”, rupt de viaţă şi închistat în specialitatea lui. Îmi găsea şi alte cusururi: pe lângă faptul că mă făceam vinovat de „crima” ignoranţei în ale radiotehnicii, mai eram şi un fel de „lasă-mă să te las” şi, colac peste pupăză, aveam tabieturi de moşneag: nu mă scoteai din laborator nici cu arcanul. La fiecare întâlnire îmi punea pe tapet toate aceste păcate capitale, sfătuindu-mă să mă schimb.

Rănit în amorul meu propriu, juram să nu-i mai calc pragul, dar parcă eram în stare să mă ţin de cuvânt! Mai mult — fără să-mi dau seama începusem, de fapt, să-i urmez sfaturile: mă plimbam ore în şir, mă bătea gândul să fac sport (îmi cumpărasem chiar nişte schiuri şi o bicicletă), ba mi-am luat şi un manual de radiotehnică.

Şi aşa, într-o zi, străbătând străzile Leningradului cu aerul unuia care nu cunoaşte altă desfătare mai grozavă decât plimbarea, am remarcat pe bulevardul 25 Octombrie, colţ cu strada 3 Iulie, un tânăr cu o barbă neagră ca pana corbului.

După ce mă fixă câteva clipe, tânărul se îndreptă spre mine cu un aer decis.

— Nu vă supăraţi, nu sunteţi dumneavoastră Artemiev?

— Eu sunt.

— Mi se pare că o cunoaşteţi pe Nina… Antonina Gherasimova. În orice caz, v-am văzut odată împreună. Aş vrea să-i transmiteţi din partea mea ceva despre Evgheni Palei.

În momentul acela lângă bordură stopă o maşină şi omul de la volan strigă tânărului care mă acostase:

— Hai odată, că întârziem!

Bărbosul sări în maşină apucând să-mi mai strige doar atât:

— Spuneţi-i: Pamir, KEŢ…

Automobilul dispăru după colţ.

Muncit de întrebări, am pornit spre casă. Cine era tânărul? De unde îmi cunoştea numele? Unde m-a văzut cu Tonia sau cu Nina, cum îi spunea el? Am rulat pe ecranul amintirii toate întâlnirile, toate cunoştinţele noastre comune… Ar fi fost cu neputinţă să nu fi reţinut nasul acela acvilin desenat precis, barba aceea neagră, ascuţită. Hotărât, nu-l văzusem niciodată până atunci. Dar celălalt, misteriosul Palei, cine-o mai fi?

Am urcat la Tonia şi i-am descris din fir în păr bizara întâlnire. Ei bine, fata asta, pe care o ştiusem atât de calmă, a fost cuprinsă brusc de o nespusă emoţie. Iar când i-am pomenit de Palei, a scăpat un „ah” din adâncul inimii. M-a pus să repet de la început toată întâmplarea şi apoi mi-a făcut un scandal teribil din pricină că nu-mi dăduse prin minte să mă sui şi eu în maşină ca să aflu toate amănuntele.

— Uf, parcă ai fi un urs!

Îi răspunsei ofensat:

— Mă rog, nu am pretenţia, ba chiar sunt mândru, că nu semăn cu eroii filmelor americane de aventuri. Să mă arunc din mers în maşina unui necunoscut? Mulţumesc, nu-i genul meu.

Fără să mă asculte, repeta ca în delir:

— Pamir… KEŢ… Pamir… KEŢ…

Se repezi la bibliotecă şi, despăturind o hartă a Pamirului, căută cu înfrigurare o localitate cu numele KEŢ.

Ia-o de unde nu-i!

— KEŢ… KEŢ… Oraş nu e. O fi poate vreun sat, un cătun sau, mai ştiu eu, cine ştie ce instituţie? Trebuie să aflu neapărat! izbucni ea. Chiar azi sau cel mai târziu mâine dimineaţă…

N-o mai recunoşteam. Ce izbucnire clocotitoare la fata asta de obicei atât de calmă, de metodică! Subita metamorfoză se datora unui singur cuvânt magic: Palei. Nu îndrăzneam s-o întreb cine-i acest Palei. Mă grăbii să mă retrag.

Mărturisesc că în noaptea aceea n-am închis ochii, eram tare amărât. A doua zi nici nu m-am dus s-o văd.

Dar iată că, seara târziu, a venit ea la mine, senină, prietenoasă. S-a aşezat pe un scaun şi mi-a spus:

— Am aflat: KEŢ e un oraş nou, în Pamir. Nici n-au apucat încă să-l treacă pe hartă. Chiar mâine plec acolo, iar dumneata ai să vii cu mine. Nu-l cunosc pe bărbos, aşa că o să mă ajuţi să dau de el. Vezi ce păţeşti, Leonid Vasilievici, pentru că n-ai încercat să afli numele omului care mi-a adus veşti despre Palei?

Vă închipuiţi ce ochi am holbat! Asta-i culmea — să-mi las baltă cercetările, laboratorul şi s-o întind până în Pamir ca să caut un oarecare Palei!

— Antonina Ivanovna — mă stăpâneam ca să adopt un ton pe cât posibil mai sec — presupun că ştiţi că nu o singură instituţie aşteaptă rezultatul experienţelor mele ştiinţifice. La ora actuală sunt pe punctul să închei seria de experienţe privind întârzierea coacerii fructelor. Aceste experienţe s-au făcut şi în America, dar până acum, practic, nu s-a realizat vreun progres. Aţi auzit, probabil, că fabricile de conserve din sudul ţării, care prelucrează fructe locale — caise, mandarine, piersici, portocale, gutui — lucrează o lună sau cel mult o lună şi jumătate zi şi noapte, peste capacităţi, iar restul anului stau înţepenite. Şi aceasta deoarece fructele se coc aproape simultan şi nu pot fi prelucrate toate imediat. Anual se pierd aproape nouă zecimi din recolta de fructe… Să înmulţeşti numărul fabricilor care două luni pe an nu produc decât timpi morţi nu-i rentabil. De-aceea am primit misiunea să plec la vară în Armenia, ca să organizez nişte experienţe extrem de importante, cu privire la întârzierea artificială a coacerii fructelor. E limpede? Fructele se vor culege încă verzi şi vor fi lăsate să se coacă eşalonat, lot cu lot, pe măsură ce se eliberează capacităţile întreprinderilor. În felul acesta fabricile vor lucra în tot cursul anului, iar…

Mi-am azvârlit întâmplător privirea spre Tonia şi restul frazei mi-a rămas în gât. Ea nu mă întrerupsese — ştia să asculte atent — dar o umbră i se aşternea pe faţă. O cută i se săpase între sprincene, iar genele lungi îi acoperiseră privirea. Când ridică ochii, citii în ei un dispreţ adânc.

— Aşadar, nu eşti un şoarece de bibliotecă! Te afli în miezul vieţii, nu-i aşa? Bravo! Apoi, schimbând brusc tonul: Crezi că eu plec în Pamir din sete de aventuri? Trebuie să-l găsesc pe Palei cu orice preţ. Călătoria noastră n-o să dureze mult aşa că o să ai tot timpul să ajungi în Armenia până la strângerea recoltei…

Mii de trăsnete! Cum s-o fac să înţeleagă că mă pune într-o postură caraghioasă? Să plec cu fata pe care o iubesc în căutarea unui misterios Palei, care — cine ştie — îmi este poate rival!? Dar parcă spunea că nu o mână setea de aventuri. Atunci ce treabă o fi având cu el? S-o întreb — nu-mi îngăduia mândria. Nu, m-am săturat! Dragostea nu mă lăsa să-mi văd de muncă. Zău aşa! Înainte se întâmpla — şi nu o dată — să mă prindă şi noaptea în laborator. Acum însă, cum se face ora patru, am şi zbughit-o pe uşă. Era cât pe ce să-mi repet refuzul când Tonia mi-o luă înainte:

— N-am ce face, trebuie să plec singură — şi se ridică. În felul ăsta lucrurile se complică, dar poale voi izbuti să-l găsesc pe bărbos şi fără ajutorul tău. Adio, Artemiev! Să ţi se coacă fructele după pofta inimii!

— Antonina Ivanovna! Tonia! Aşteaptă puţin.

Plecase.

Să fug după ea? S-o rog să se întoarcă? Să-i spun că sunt gata s-o urmez până-n pânzele albe? Nu se poate! Trebuie să mă ţin tare! Acum ori niciodată!

Şi m-am ţinut tare toată seara, toată noaptea (o noapte de insomnie), toată dimineaţa — o dimineaţă mohorâtă — a zilei următoare. La laborator — nici să nu văd în ochi prunele, obiectul experienţelor mele.

Fără îndoială că Tonia o să plece singură. Fata asta nu se teme de niciun fel de greutăţi. Dar ce se va întâmpla în Pamir când îl va găsi pe bărbos, iar prin el pe Palei? Dacă aş putea să fiu de faţă la întâlnirea lor, să-mi smulg ghimpele din inima! Hotărârea mea de a nu pleca împreună cu Tonia însemna nici mai mult nici mai puţin decât despărţirea definitivă. Nu degeaba îmi spusese „adio”. Dar nu, voi fi tare. Acum ori niciodată!

Nici n-am de gând să plec. Dar nici să fiu atât de grosolan ca să n-o ajut să se pregătească de drum. Ce dracu, mi-e doar obrazul în joc!

Nu bătuse încă patru că şi coboram val vârtej de la etajul trei, sărind câte cinci trepte odată. M-am aruncat din mers într-un troleibuz în plină viteză. Am năvălit în camera Toniei — mă tem că nici n-am bătut la uşă — răcnind:

— Plec eu tine, Antonina Ivanovna!

Mă întreb şi azi pe cine l-au surprins mai mult aceste cuvinte — pe ea sau pe mine. Mă tem că pe mine.

Şi aşa am fost atras într-un şir de aventuri care de care mai extraordinare.

II. FEBRA VITEZEI

Din călătoria Leningrad — misteriosul oraş KEŢ am păstrat o amintire foarte vagă. Hotărârea subită pe care o luasem, întreaga mea atitudine, energia impetuoasă a Toniei erau tot atâtea motive de tulburare, de descumpănire. Mă simţeam pur şi simplu copleşit de desfăşurarea vertiginoasă a evenimentelor.

Hotărâtă să nu piardă nicio zi, Tonia întocmi de grabă un itinerar prevăzând folosirea celor mai rapide mijloace de transport.

Până la Moscova am zburat cu avionul. Deasupra Podişului Valdai ne-a zgâlţâit atât de rău că m-a scos pe un timp din circulaţie. Trebuie să ştiţi că nu suport balansul nici pe mare, nici în aer. Tonia m-a îngrijit cu o gingăşie maternă. De cum ne-am pornit la drum, a început să mă înconjoare cu o caldă şi senină afecţiune. Într-un cuvânt, purtarea ei faţă de mine a devenit alta. Treceam din surpriză în surpriză: de câtă duioşie, de câtă abnegaţie se dovedea în stare această fată! Înainte de a pleca în călătorie muncise mai mult ca mine, dar nu se resimţea de loc. Era voioasă şi fredona mai tot timpul.

La Moscova ne-am îmbarcat în stratoplanul semireactor al lui Ţiolkovski, care făcea cursa directă Moscova — Taşkent, fără escală.

Aparatul zbura cu o viteză uluitoare. Cele trei fuzelaje de forma unor ţigări de foi erau sub o singură aripă şi prevăzute cu ampenaj. Tonia se interesă numaidecât de construcţia stratoplanului, apoi îmi dădu şi mie explicaţii complete. În corpul din stânga se află pilotul şi pasagerii. În cel din dreapta carburanţii, iar la mijloc — elicea, compresorul, motorul şi instalaţia de răcire. Mă mai informă că avionul este pus în mişcare cu ajutorul elicelor ca şi prin reculul produselor arderii. Adăugă şi alte amănunte interesante, dar eram prea impresionat pentru a reţine totul. Îmi amintesc numai de clipa când am intrat în cabina ce se închidea ermetic şi ne-am instalat comod în nişte fotolii moi. Avionul a început să lunece pe şine: când a atins viteza de o sută de metri pe secundă, a decolat. Zburam la o înălţime colosală — poate chiar dincolo de limitele troposferei — cu o mie de kilometri pe oră. Vă închipuiţi senzaţia ce m-a cuprins auzind că, de fapt, nu atinsesem viteza maximă.

Nici nu apucai să mă deprind bine cu fotoliul, că şi lăsasem în urmă teritoriul R.S.F.S.R. Un văl de nori ascundea de privirile noastre pământul. Când se mai risipi, văzui jos, până la marginea zării, o întindere cenuşie, ca o vastă cupolă răsturnată.

— Stepele Kirghiziei, mă lămuri Tonia.

— Atât de repede?

Viteza aceasta izbutea să potolească până şi nerăbdarea febrilă a Toniei.

Iată şi marea Aral, sclipind smaraldin în depărtare. Pasagerii nu mai vorbeau despre Moscova pe care abia o părăsiseră, ci despre Taşkent, Andijan, Kokanda.

N-am reuşit nici măcar să dau o raită prin Taşkent Am picat ca trăsnetul pe aerodrom pentru ca, peste alte câteva clipe, să pornim val vârtej cu maşina spre gara trenului ultrarapid cu reacţie construit de acelaşi Ţiolkovski. Acest prim expres cu reacţie fusese pus în funcţiune pe linia Taşkent-Andijan. Ca viteză putea rivaliza cu stratiplanul.

Înaintea noastră se afla o namilă de vagon lung, aerodinamic, fără roţi, culcat pe un fel de uluc de beton care depăşea nivelul solului. Vagonul avea de ambele părţi nişte reborduri care prindeau între ele marginile ulucului, asigurând stabilitatea la cotituri.

Mi s-a explicat că sub fundul vagonului se pompează aer, care apoi este ejectat îndărăt prin nişte ajutaje. Vagonul lunecă astfel vertiginos pe un strat subţire de aer. Frecarea este redusă la minimum, înaintarea se realizează prin expulzarea puternică a unui curent de aer în direcţia opusă mişcării. Viteza atinsă permite trenului cu reacţie să sară peste micile cursuri de apă, nefiind nevoie nici măcar de poduri.

Mi-am luat inima în dinţi şi m-am suit în vagon. Din nou la drum!

Într-adevăr, călătoria a întrecut orice închipuire. Din pricina vitezei, peisajul se contopea în fâşii monotone de un cenuşiu gălbui. Numai cerul ar fi părut cel dintotdeauna — o vastă întindere azurie — de n-ar fi fost norii care zburau în direcţia opusă de parcă ar fi fost mânaţi din urmă. Recunosc că, deşi noul mijloc de locomoţie prezenta evidente avantaje, abia aşteptam să se sfârşească această scurtă, dar ameţitoare călătorie. Abia am apucat să zărim oglinda unei ape, că hop, am şi ajuns pe malul celălalt. Fără pod! Instinctiv am sărit din fotoliu şi din adâncul gâtlejului mi-a scăpat un ţipăt. Văzându-mă atât de înapoiat şi de provincial, ceilalţi pasageri izbucniră în râs. Tonia bătea din palme încântată:

— E grozav! Aşa călătorie mai zic şi eu!

Din când în când priveam necăjit pe fereastră: când se va isprăvi odată şi amalgamul ăsta tulbure de imagini?

La Andijan am încercat să protestez: lăsaţi-mă să mai răsuflu niţel după peripeţiile astea supersonice! Dar Tonia, aflată în plină febră a vitezei, nici nu voia să audă…

— Fii serios, omule! Îmi dai tot graficul peste cap. Totul e calculat la secundă!

Şi până să mă dezmeticesc, m-am şi pomeni, într-o maşină care gonea nebuneşte spre aerodrom.

De la Andijan la Oş am călătorit cu un avion obişnuit. Deşi zbura cu patru sute cincizeci pe oră — recunoaşteţi şi dumneavoastră că nu-i o viteză de dispreţuit— Tonia se plângea că avionul se mişcă ca o broască ţestoasă. Colac peste pupăză, motorul începu dintr-o dată să-şi facă de cap, încât ne văzurăm siliţi să aterizăm forţat. Mi-am zis că până termină mecanicul reparaţia am tot timpul să mă prăjesc puţin la căldura soarelui meridional. Zadarnică speranţă: nisipul dogorea, soarele ardea năprasnic, aşa că până la urmă am preferat să mă sufoc în avion.

Eram lac de năduşeală şi blestemam în gând călătoria asta. Cât n-aş fi dat pentru o ploicică de-a noastră leningrădeană!

Tonia era un pachet de nervi: se temea să nu pierdem zepelinul. Spre ghinionul meu nu l-am pierdut, ba am ajuns chiar cu o jumătate de oră înainte de decolare. Uriaşul din oţel ondulat urma să ne ducă la KEŢ. Deşi timp mai era berechet, am alergat după ea, într-un suflet, până la pilonul de acostare, am urcat cu ascensorul rapid şi ne-am instalat în nacelă.

Zborul cu dirijabilul mi-a lăsat cea mai plăcută amintire. Instalaţia de aer condiţionat te făcea să uiţi zăpuşeala de afară. Viteza nu trecea de 220 km pe oră. Nici tu balans, nici tu hopuri şi nici măcar un fir icel de praf. Am înfulecat pe cinste în confortabila şi eleganta sală de mese. În vocabularul conversaţiei noastre apăruseră cuvinte noi: Alai, Kara-Kul, Horog…

Privit din nacela dirijabilului, Pamirul mi-a făcut o impresie dezolantă. Nu degeaba „acoperişului lumii” i se mai spune şi „pragul morţii”. Fluvii îngheţate, munţi brăzdaţi de văgăuni, morene. Negrul de zăbranic al stâncilor ce zimţuiau uriaşii pereţi de zăpadă îndoliau şi mai mult jalnicele meleaguri. Abia jos de tot, pierdute prin funduri de prăpăstii, mijeau nişte păşuni înverzite.

Unul dintre călători, alpinist exersat, îi explica Toniei înfăţişând cu gesturi largi munţii acoperiţi cu gheaţă verzuie:

— Acesta e un gheţar nebte

— Kara-Kul. Trei mii nouă sute nouăzeci de metri deasupra nivelului mării! anunţă solemn alpinistul.

— Priveşte, mă îndemnă entuziasmată Tonia.

Un lac ca toate lacurile. Tonia era însă în extaz.

— Ce splendoare!

— Mda, zisei eu ca să n-o indispun. Străluceşte…

III. IATĂ-MĂ ŞI DETECTIV!

Zepelinul începe să piardă din înălţime. Sub noi se desfăşoară panorama oraşului înghesuit într-o vale lungă şi îngustă, străjuită de piscuri înzăpezite. Valea se întindea aproape în linie dreaptă de la vest la est. Spre miazăzi o scaldă apele unui lac întins şi, după cum pretinde alpinistul, foarte adânc. Oraşul este resfirat pe o porţiune mai largă a văii.

Vreo două sute de case îşi scânteiază în soare acoperişurile plane, de metal, mare parte dintre ele albe ca de aluminiu. Sunt însă şi altele de culori mai închise. Edificiul cu cupolă de pe versantul nordic al muntelui nu poate fi decât un observator. În spatele caselor se profilează clădirile unor întreprinderi industriale.

Aerodromul se află în vestul oraşului. În partea opusă ni se înfăţişează privirilor o linie ferată cu ecartament neobişnuit de larg care se întinde până la marginea văii, unde probabil se întrerupe.

Imaginaţi-vă valul de bucurie care m-a inundat când am simţit, în sfârşit, pământul sub picioare.

Ne ducem la hotel. Nu, nu vreau să vizitez oraşul, sunt prea obosit de drum. Tonia se îndură şi-mi îngăduie să mă odihnesc. Mă descalţ şi mă întind cu voluptate pe studio. Uf, ce bine! În urechi îmi mai vâjâie încă motoarele tuturor „supersonicelor”. Pleoapele atârnă tot mai grele. Ce pui de somn o să trag!

Bate cineva la uşă sau îmi duduie vreun motor în cap? Bate! Asta-mi lipsea. Fir-ar să fie de odihnă…

— Poftiţi! strig supărat, sărind în picioare.

E Tonia. Ei bine, fata asta vrea pur şi simplu să mă bage în mormânt.

— Te-oi odihnit? Să mergem.

— Unde să mergem? De ce să mergem? mă zborşesc eu.

— Cum unde? Dar ce, am venit aici să zăcem tolăniţi în pat?

Aha! Vrea să şi pornim în căutarea bărbosului. Da, dar în curând se întunecă. Nu ar fi mai bine să începem căutarea de dimineaţă? Protestul meu e inutil. Dau să-mi azvârl pe umeri pardesiul subţire din Leningrad, dar Tonia mă opreşte grijulie:

— Pune-ţi blana. Nu uita la ce altitudine ne aflăm. Şi soarele e la asfinţit…

Pun şuba şi ieşim în stradă.

Vreau să trag adânc în piept aerul rece. Dar simt că nu merge. Tonia bagă de seamă că am început să „casc” şi se grăbeşte să-mi dea asigurări liniştitoare:

— Nu-i nimic, trece repede. Nu eşti încă deprins cu aerul rarefiat de munte.

— Dar la hotel m-am simţit perfect…

— La hotel aerul este comprimat cu ajutorul unui compresor. Nu toţi suportă înălţimile. Sunt unii care nici nu scot nasul din hotel şi dau, ca să spun aşa, consultaţii „la domiciliu”.

— Ce păcat că de acest privilegiu nu se pot bucura şi căutătorii de bărbi negre, glumii eu cu o mină acră.

Oraşul mi s-a părut curat şi bine luminat. Caldarâmul natural, din granit şlefuit, era probabil cel mai neted şi cel mai trainic din lume. Un caldarâm monolit!

Printre locuitori erau, probabil, mulţi meridionali, deoarece întâlneam la tot pasul oameni cu bărbi negre.

Tonia mă trăgea mereu de mânecă:

— Nu-i ăsta?

Clătinam posomorit din cap. Pe nesimţite ajunserăm pe malul lacului. Deodată se năpusti în văzduh vuietul sirenei. Munţii, deşteptaţi din somn, răspunseră ca un ecou sumbru. Brrr, ce concert!

Pe maluri se aprinseră lumini strălucitoare şi lacul prinse a sclipi ca într-o ramă bătută cu diamante. Imediat seninul cerului fu străpuns de razele albastre a zeci de reflectoare puternice. Sirena tăcu, ecoul se stinse şi el pe piscuri. Oraşul însă fu cuprins deodată de o agitaţie febrilă.

De-a lungul malurilor începură să forfotească şalupe şi hidroglisoare rapide. Pâlcuri, pâlcuri, oamenii grăbeau spre lac.

— Unde căşti ochii? mă chemă la ordine Tonia.

Acest glas mi-aduse aminte de trista mea îndatorire. Fără nicio ezitare, am întors spatele lacului şi luminilor şi m-am pus să scormonesc cu privirea mulţimea asta de oameni, căutând bărboşi.

La un moment dat mi se păru că-l văd în sfârşit pe omul nostru. Dar când să-i comunic Toniei descoperirea, ea exclamă arătând cerul:

— Priveşte! Priveşte!

O steluţă de aur cobora vertiginos spre pământ. Mulţimea amuţise. Liniştea fu însă spartă în ţăndări de un tunet depărtat. Tunet pe timp senin! Munţii îl îngânară şi, multiplicându-l, dezlănţuiră o canonadă înăbuşită. Bubuitul creştea în tărie, în vreme ce, din clipă în clipă, steluţa se mărea. În spatele ei începea să se desluşească un fel de aură fumurie. Mai dură puţin şi căpătă sub privirile noastre forma unei ţigări de foi cu aripioare. Nu putea fi decât o navă cosmică. În mulţime răsunau exclamaţii:

— KEŢ 7!

— Ba nu, e KEŢ 5!

Deodată, racheta descrise o rotaţie şi se întoarse cu vârful în sus. Din duze ţâşniră flăcări şi nava cosmică începu să coboare tot mai lin pe lac. Era mult mai lungă decât cea mai uriaşă locomotivă din câte văzusem vreodată şi, probabil, la fel de grea.

Când nu mai avea de străbătut decât câţiva zeci de metri până la suprafaţa lacului, colosul acesta de metal rămase suspendat în aer, menţinut în această poziţie de forţa exploziilor. Gazele ejectate învolburau apa. Fumul se lăţea în rotocoale pe suprafaţa lacului. Apoi, ţigara de oţel începu să coboare imperceptibil şi, când atinse luciul lacului, apa prinse să clocotească şi să sfârâie. Un vălmăşag de vapori ascunse racheta de privirile noastre. Exploziile conteniră. Din mijlocul vălmăşagului alburiu se ivi vârful ascuţit al rachetei care apoi păru că se prăvale. Bâldâbâc! Un val uriaş zbuciumă lacul ridicând pe creasta sa şalupele şi hidroglisoarele. Racheta, nicăieri! Ba nu, iat-o, legănându-se pe apă, în bătaia reflectoarelor.

Urale izbucniră din mii de piepturi. Amerizarea reuşise! O flotilă întreagă de şalupe se repezi într-un iureş spre rachetă ca un stol de păsări tăbărând pe o balenă. Remorcată de o şalupă mică, neagră, racheta fu adusă în port, iar de aici două tractoare puternice o traseră de-a lungul unui pod special pe uscat. În sfârşit trapa se deschise şi cosmonauţii făcură primii paşi pe pământ.

Primul din ei începu să strănute — ceva de speriat. „Noroc, faci chef”, se auziră din mulţime strigăte vesele.

— De fiecare dată păţesc aşa, mormăi înciudat proaspătul coborâtor din ceruri. Cum pun piciorul pe pământ, gata şi guturaiul.

Mă uitam cu o respectuoasă curiozitate la omul acesta poposit printre noi din nemărginirile cosmice. Ce îndrăzneală! Eu nu m-aş sui nici să mă tai într-o rachetă.

Domnea o veselie generală. După ce răspunseră la nu ştiu câte întrebări şi strânseră nu ştiu câte mâini, cosmonauţii s-au urcat într-o maşină şi au plecat. Mulţimea se rărea văzând cu ochii. Luminile se stinseră. Abia atunci mi-am dat seama că picioarele mi se făcuseră bocnă de frig. Mă treceau frisoane prin tot trupul şi simţeam o uşoară greaţă. Tonia se milostivi în sfârşit de mine.

— Vai, te-ai învineţit de tot! Hai acasă!

În holul hotelului un bărbat rotofei şi chel mă privi îndelung şi-mi spuse clătinând din cap:

— Se pare că nu-ţi prea prieşte aerul înălţimilor, tinere.

— Am îngheţat, bâiguii eu.

Conversaţia continuă în sufrageria caldă cu aspect prietenos. Rotofeiul era medic. Sorbind încetişor ceaiul fierbinte, l-am întrebat de ce şi oraşul şi racheta poartă numele acesta — KEŢ.

— Ba chiar şi steaua se numeşte aşa, răspunse doctorul. Steaua KEŢ. Ai auzit de ea, nu? La drept vorbind ea este personajul principal al acestor locuri. Pot spune că ea a creat oraşul. Ce înseamnă KEŢ? Cum, chiar nu ghiceşti? Ia spune-mi, ştii măcar cine a inventat stratoplanul cu care aţi zburat până aici?

— Ţiolkovski, pare-mi-se.

— Pare-mi-se? făcu doctorul cu dojană. Nu e vorba de nicio părere, ci de ceva precis. Tot după planurile lui au fost construite şi racheta pe care aţi văzut-o adineauri, şi Steaua. De aceea toate se numesc KEŢ: Konstantin Eduardovici Ţiolkovski. E clar?

— Clar. Dar ce-i cu Steaua KEŢ?

— E un satelit artificial al Pământului. O staţie-laborator şi, în acelaşi timp, rachetodrom pentru zboruri interplanetare îndelungate.

IV. O URMĂRIRE NEREUŞITĂ

De mult n-am mai dormit atât de adânc ca în noaptea aceea. M-ar fi prins cu siguranţă amiaza în pat, de n-ar fi avut Tonia grijă să mă trezească la şase fix.

— Să ieşim repede, mă zori ea. Acum e momentul, când se duc toţi la lucru.

Deşteptat cu noaptea în cap, iată-mă nevoit sămi reiau rolul de detectiv.

— N-ar fi mai bine să întrebăm la biroul de informaţii dacă Palei locuieşte într-adevăr aici?

— Nu cumva mă crezi copil? Am făcut treaba asta încă de la Leningrad.

Din nou ne purtară paşii pe caldarâmul monolit. Soarele se înălţase binişor deasupra piscurilor, dar mie frigul tot nu-mi ieşea din oase; din când în când, mi se tăia răsuflarea. Mai erau pe deasupra gheţarii care te orbeau cu strălucirea lor!

La un moment dat am ajuns lângă o grădiniţă în miniatură — rodul strădaniei horticultorilor din oraş. Mi se spusese că înainte de a se fi construit KEŢ nu răsărea pe aici nici măcar un fir de iarbă, necum alte plante sau cereale.

Mersul mă obosise. I-am propus Toniei să ne tragem sufletul un pic. Nu s-a opus.

Puhoiul de oameni se scurgea necontenit prin faţa noastră. Vorbeau, râdeau, într-un cuvânt păreau că se simt în elementul lor.

— Iată-l! mă pomenii deodată răcnind.

Tonia sări ca arsă, mă trase de mână şi o rupserăm amândoi la goană după o maşină ce se depărta ca săgeata pe şoseaua ce ducea spre rachetodrom.

Cursa asta a fost un chin infernal pentru mine. Gâfâiam de simţeam că-mi crapă coşul pieptului, ameţeam, îmi tremurau mâinile şi picioarele. Nici Tonia nu se simţea prea bine, dar nu s-ar fi lăsat nici moartă.

Am alergat aşa vreo zece minute. Automobilul în care se afla bărbosul abia se mai zărea ca un punct minuscul în depărtare. Deodată, Tonia se repezi în mijlocul drumului şi, cu mâinile larg desfăcute, se înfipse drept în faţa unei maşini ce gonea în direcţie opusă. Şoferul opri maşina brusc, în scrâşnetul strident al frânelor. Tonia sări în maşină trăgându-mă şi pe mine înăuntru.

Omul de la volan ne privi zăpăcit.

— Să ajungi din urmă maşina de colo! îi striga Tonia pe un ton atât de poruncitor că, fără să crâcnească, omul întoarse vehiculul şi porni cu viteza maximă.

Şoseaua era splendidă. După ce trecură ca fulgerul prin faţa noastră şi ultimele case ale oraşului, ne apăru în faţă, ca în palmă, rachetodromul. Semănând cu un somn gigantic, racheta odihnea pe o cale ferată cu ecartamentul larg. În jurul rachetei — un întreg furnicar uman. Deodată, ne ţiui în urechi şuieratul sirenei. Se dădură cu toţii în grabă la o parte. Racheta se năpusti pe şine, mai repede, tot mai repede, până ce atinse o viteză fantastică. Rachetele mici de manevră nu intraseră încă în funcţiune şi ea înainta cu ajutorul curentului electric, întocmai ca tramvaiul. Calea ferată urca cu vreo treizeci de grade. Când până la capătul ei rămase cam un kilometru, din coada rachetei ţâşni un snop uriaş de foc şi imensul ei trup se mistui în rotocoale de fum. Imediat după aceea văzduhul fu cutremurat de o explozie asurzitoare. Peste alte câteva clipe un suflu năprasnic era cât pe ce să ne doboare la pământ. Lăsând în urmă un şirag de ghemotoace de fum, racheta se împlântă în văzduh. Se mai zări câteva minute cât un punct negru, pentru ea să se mistuie apoi în adâncurile cerului.

Cu chiu cu vai ajunserăm la rachetodrom, dar printre cei rămaşi nu găsirăm niciunul cu barbă neagră.

V. SUNT PE CALE SĂ-MI MUT DOMICILIUL ÎN CER

Tonia se repezi în mulţime, întrebând în dreapta şi în stânga dacă n-au văzut un om cu barbă neagră. Oamenii se consultau din ochi, căutau să-şi amintească, până ce, în sfârşit, un bărbat cu cască albă şi costum de piele din aceeaşi culoare spuse:

— Trebuie să fie Evgheniev.

— Să ştii că ai dreptate! În afară de ei n-a fost azi aici niciunul cu barbă neagră.

— Şi unde îl putem găsi? i-o reteză Tonia, cu sufletul la gură.

Omul făcu un gest semnificativ spre înălţimi.

— Acolo! Tocmai străbate stratosfera în drum spre Steaua KEŢ.

Tonia păli. Am luat-o de braţ şi am suit-o într-un taxi.

— La hotel!

Tot drumul se adânci într-o muţenie de nepătruns. La hotel urcă scara rezemându-se resemnată de umărul meu. Am dus-o la ea în cameră şi am aşezat-o într-un fotoliu. Şi-a lăsat istovită capul pe speteaza fotoliului şi a rămas mult timp aşa cu ochii închişi. Sărmana Tonia! Lovitura fusese prea dureroasă. Dar bine că, până la urmă, toată povestea asta a luat sfârşit. Doar n-o să rămânem aici până se întoarce bărbosul din Cosmos! Încet-încet, pe chipul Toniei începură să revină culorile. Fără să deschidă ochii, zâmbi înseninată.

— Şi ce dacă a plecat spre Steaua KEŢ! Zburăm după el!

Să cad de pe scaun, nu alta!

— Cum? Să zburăm cu o rachetă? Să ne cufundăm în abisul negru al cerului?

Am rostit aceste cuvinte cu atâta groază şi pe un ton atât de tragic, încât pe Tonia o umflă râsul.

— Şi când te gândeşti că te credeam mai curajos…

Acum avea o expresie gravă şi, pare-se, chiar un pic dezamăgită.

— Dacă nu vrei să mă însoţeşti, n-ai decât să te întorci la Leningrad sau să pleci în Armenia. E treaba ta. Ştiu cum îl cheamă pe bărbos, aşa că o să mă descurc şi singură. Acum treci în camera ta şi culcă-te. Arăţi groaznic. Da, da, e limpede că nu eşti creat pentru înălţimi şi pentru lumi siderale!

La drept vorbind nu mă simţeam de loc în apele mele şi m-aş fi conformat bucuros ordinului Toniei, dar, credeţi-mă, am şi eu mândrie! În clipa aceea voiam nespus să rămân pe Pământ şi, în acelaşi timp, mă temeam nespus c-o pierd pe Tonia. Care sentiment se va dovedi mai puternic? În timp ce mă zbuciumam, pradă acestei cumplite dileme, buzele deciseseră singure în locul meu:

— Antonina Ivanovna! Tonia! Sunt grozav… grozav de fericit că mă laşi să te însoţesc acum când nu mai ai nevoie de mine ca să-l cauţi pe bărbos. Zburăm!

Cu un surâs triumfător, pe care în zadar încercă să-l ascundă, îmi întinse mâna.

— Îţi mulţumesc, Leonid Vasilievici. Ei bine, acum a venit momentul să-ţi spun tot. Crezi că n-am observat cât te chinuieşte acest Palei pe care-l caut cu atâta încăpăţânare? Spune sincer, de câte ori nu ţi-a trecut prin gând că Palei ăsta m-a abandonat şi că, înnebunită de o dragoste neîmpărtăşită, cutreier lumea cu speranţa să recâştig — ah! — inima bărbatului iubit?

M-am pomenit roşind până-n vârful urechilor.

— Ţi-am admirat tactul: nu mi-ai pus niciun fel de întrebări. Fii liniştit: Palei şi cu mine nu suntem altceva decât prieteni din facultate. E un tânăr savant foarte talentat. Are multe invenţii. Se entuziasmează uşor, dar nu-i destul de perseverent. În ultimul an de facultate am început împreună o lucrare ştiinţifică care ar putea să revoluţioneze electromecanica. Ne-am împărţit munca pe din două, înaintând spre acelaşi ţel ca muncitorii care sapă un tunel din direcţii diferite ca să se întâlnească la punctul dinainte stabilit. Acest punct nu mai era departe. Palei îşi însemna toate datele într-un carnet. Pe neaşteptate a fost detaşat la Sverdlovsk. Plecarea lui a fost atât de rapidă încât nici nu mi-a lăsat carnetul. Acesta e cusurul lui: întotdeauna a fost distrat. I-am scris la Sverdlovsk, dar nu am primit răspuns De atunci parcă a intrat în pământ. Interesându-mă la Sverdlovsk am aflat că a fost transferat la Vladivostok. De acolo însă i-am pierdut urma. Am încercat să continui singură lucrarea. Zadarnic! Fără calculele făcute de Palei n-o pot scoate la capăt. Într-o zi o să-ţi povestesc pe larg despre această lucrare. Ea a devenit pentru mine o adevărată obsesie. M-a împiedicat luni de-a rândul să-mi văd de alte treburi. Să laşi la mijloc o problemă atât de importantă! Nici azi nu pot pricepe atitudinea asta neserioasă a lui Palei. Cred că înţelegi acum de ce m-a emoţionat într-atâta vestea pe care mi-ai adus-o despre el. Asta-i tot… Vai, arăţi îngrozitor. Du-te şi bagă-te imediat în pat!

— Dar tu nu te odihneşti?

— O să mă culc şi eu puţin…

Dar, în loc să se odihnească, s-a dus la serviciul cadre al direcţiei generale KEŢ, unde i s-a spus că numai pe bază de angajament poţi ajunge pe Stea. Fizicieni şi biologi? Da, e nevoie. Fără să mai stea pe gânduri Tonia a încheiat un contract pentru amândoi pe un an întreg.

Peste vreo oră a dat buzna radioasă în cameră şi mi-a povestit cu dezinvoltură isprava pe care o făcuse. Apoi a scos dintr-o servietă de piele formularele respective, un stilou şi mi le-a întins.

— Uite cererea de angajare. Iscăleşte.

— Bine, dar… pe un an întreg…

— N-avea nicio grijă. Am aflat că direcţia nu e chiar atât de riguroasă în ce priveşte respectarea contractului. Se ia în consideraţie că acolo condiţiile de existenţă sunt neobişnuite — ambianţa, clima. Şi cine nu suportă…

— Climă acolo?

— E vorba de încăperile de locuit de pe Steaua KEŢ. Se poate obţine orice climă vrei, reglând după plac temperatura şi umezeala aerului.

— Presupun că acolo atmosfera e la fel de rarefiată ca aici, pe crestele Pamirului…

— Cam la fel, răspunse Tonia. Dar se grăbi să adauge: Poate chiar un pic mai densă. Pentru tine asta va fi piedica cea mai grea. Condiţia fizică a candidaţilor este supusă celui mai sever control. Cine se dovedeşte predispus la boala alpină este respins.

Recunosc că m-am bucurat, aflând că mai există această portiţă pentru o retragere onorabilă. Dar Tonia se grăbi să-mi răpească şi această iluzie:

— Las' că aranjăm noi într-un fel! Am auzit că acolo există camere cu presiune atmosferică obişnuită. Presiunea se micşorează treptat şi noii veniţi se deprind repede cu clima. O să stau de vorbă cu doctorul.

E de rău, băiete! M-am agăţat cu disperare de ultimul argument.

— Cum rămâne însă cu munca mea de pe Pământ?

Răspunsul veni prompt (se vede că-l avea pregătit).

— Nu fi îngrijorat de un asemenea fleac! Dacă o instituţie cum e KEŢ o să anunţe la institutul tău că ai semnat un contract, or să-ţi dea drumul imediat, fără nicio discuţie. Mi-e teamă numai să nu ne joace sănătatea ta vreo festă. Cum te simţi?

Îmi luă pulsul.

Când un medic atât de drăgălaş te ia de mână, s-ar putea oare să nu-i răspunzi „splendid"?

— Atunci e în regulă. Semnează repede, ca să mă duc la doctor.

Nici n-am apucat să mă dezmeticesc că am şi iscălit cu mâna mea cererea de mutare în cer.

— Stări de slăbiciune? Învineţirea pielii? Ameţeli? Greaţă? mă interogă doctorul. Aha! Nu cumva ai şi vomitat?

— Cât pe ce. Atunci când am fugit după maşină…

După ce se consultară câteva clipe, doctorul decise pe un ton definitiv şi fără drept de apel:

— La dumneata boala se prezintă sub o formă uşoară.

— Prin urmare… pot zbura?

— Da. Cred că poţi. E drept, în rachetă e numai o zecime din presiunea atmosferică normală. În schimb o să respiri oxigen pur şi nu amestec cu azot în proporţie de patru cincimi ca în atmosferă. E mai mult decât suficient. Iar pe Steaua KEŢ există camere interioare cu presiune normală. Aşa că, de fapt, numai în timpul zborului îţi va veni ceva mai greu. Dar până la Stea nu-s decât o mie de kilometri.

— Şi… câte zile durează zborul?

Doctorul îmi azvârli o privire piezişă, plină de o evidentă şi usturătoare ironie.

— Văd că nu te prea pricepi la călătorii interplanetare. Află, dragul meu, că racheta străbate distanţa până acolo într-un răstimp care durează de la opt la zece minute. Dar când sunt transportate persoane nedeprinse, zborul se încetineşte puţin. Pentru a se profita de forţa centrifugă, racheta este lansată în sensul rotaţiei Pământului, sub un unghi de douăzeci şi cinci de grade fată de orizont. În primele zece secunde viteza creşte până la cinci sute de metri pe secundă, scade puţin până când racheta străpunge pătura atmosferică, ca să crească din nou când aceasta începe să se rarefieze.

— De ce scade viteza când racheta trece prin atmosferă? Din cauza rezistenţei pe care o opune?

— Frânarea atmosferică n-ar conta. Viteza prea mare ar face însă ca, prin frecare, să se încingă din cale afară învelişul rachetei. Apoi, nu uita că odată cu viteza sporeşte şi greutatea. Şi, crede-mă pe mine, nu e prea plăcut să-ţi simţă corpul de zece ori mai greu.

— Dar n-o să ne transformăm în fripturi din cauza frecării învelişului rachetei de atmosferă?

— Fii fără grijă. Cel mult o să transpiraţi oleacă. Atât. Trebuie să ştii că învelişul rachetei se compune din trei straturi. Cel interior este confecţionat dintr-un metal foarte rezistent şi are ferestre de cuarţ acoperite cu sticlă obişnuită, şi uşi care se închid ermetic. Al doilea e dintr-un material care se topeşte numai la temperaturi extrem de înalte. Acest înveliş aproape nu lasă să treacă căldura. În sfârşit, cel exterior, cu toate că e relativ subţire, e făcut dintr-un metal foarte greu fuzibil. Presupunând că stratul superior se va încălzi până la incandescenţă, cel din mijloc va opri căldura, nelăsând-o să pătrundă în interiorul rachetei. Gândeşte-te însă că, pe deasupra, mai există şi o excelentă instalaţie de răcire. Gazul de răcire circulă neîntrerupt între învelişuri, pătrunzând printr-un strat intermediar spongios, care este şi el rău conducător de căldură.

— Doctore, vorbeşti ca un adevărat inginer.

— Păi, în condiţiile noastre, să nu vrei şi tot devii inginer. E mai uşor să adaptezi racheta la organismul omului decât organismul la condiţii neobişnuite de viaţă. De aceea, în chip firesc, colaborez strâns cu tehnicienii. Ehei, dacă ai fi asistat la primele experienţe! Câte eşecuri, câte jertfe pe altarul zborurilor cosmice!

— Au fost şi… jertfe omeneşti?

— Da, au fost.

Am cam băgat-o pe mânecă, dar nu mai puteam da înapoi.

Când m-am întors la hotel, Tonia mă anunţă cu un aer victorios:

— Ştiu totul. Doctorul mi-a spus că eşti sănătos tun. Totul s-a aranjat cum nu se poate mai bine. Mâine la douăsprezece fix ne luăm zborul. Nu-i nevoie de niciun fel de bagaje. Dimineaţa înainte de zbor — o baie şi dezinfecţie. O să primeşti rufărie şi haine sterilizate.

O ascultam ca prin vis. Frica îmi dădea o stare de stranie ameţeală. Inutil să povestesc cum am petrecut ultima noapte pe Pământ şi ce gânduri mi-au frământat creierii…

VI. „PURGATORIUL”

Iată şi zorii. Ultima dimineaţă pe Pământ. M-am sculat cu moartea în suflet şi m-am uitat pe fereastră. Ardea pe cer un soare strălucitor. Deşi nu-mi era foame, am înghiţit totuşi în silă micul dejun şi m-am dus să mă „purific” de microbi pământeşti. Această procedură a durat mai bine de o oră. Medicul bacteriolog m-a ameţit cu tot felul de cifre. Cică în straiele mele terestre şi-ar fi găsit adăpost miliarde de microbi. Cum s-ar zice, umbli prin lume fără să-ţi pese, deşi ai asupra ta tifosul, paratifosul, dezinteria, gripa, tusea măgărească şi, dacă nu mă înşală memoria, chiar şi holera. Mi-au găsit pe mâini bacili pioceanici şi ai tuberculozei. Pe pantofi — dalac. Prin buzunare sălăşluia bacilul tetanosului. În cutele paltonului febra recurentă era în bună vecinătate cu febra aftoasă. Turbarea, variola şi erizipelul preferaseră pălăria… Când mi-a înşiruit toate astea, am început să tremur ca apucat de friguri. Uite câţi duşmani invizibili abia aşteptau prilejul să se năpustească asupra mea şi să mă înhaţe! Nu, orice s-ar spune, şi pe planeta noastră maternă, la urma urmelor, te pasc destule primejdii. Această constatare m-a făcut să-mi schimb întrucâtva părerea despre călătoria astrală în care urma să pornesc.

Mi-au făcut spălături stomacale, m-au iradiat cu nişte aparate cum nu văzusem până atunci, aparate menite să ucidă întreaga armată de microbi dăunători cuibăriţi în organismul meu. Eram literalmente stors.

— Doctore, bâiguii eu la capătul puterilor. Toate măsurile astea de precauţie sunt lipsite de sens. Parcă văd cum mă aşteaptă microbul la uşă, gata să se înfigă din nou în trupul meu.

— Aşa e, fără îndoială, dar ai scăpat cel puţin de microbii aduşi din marele oraş de unde vii. Află că în centrul Leningradului sunt mii de bacterii la un metru cub în aer, prin parcuri numai câteva sute, iar la înălţimea turnului catedralei sfântului Isakii, doar câteva zeci. Aici, în Pamir, n-avem decât câteva bacterii la un metru cub de aer. Ce dezinfecţie mai bună vrei decât frigul, soarele puternic, lipsa de praf şi de umezeală? Pe KEŢ o să treci din nou printr-un purgatoriu. Aici facem, ca să spun aşa, doar o dereticare sumară. Abia acolo o să fii purificat cum scrie la carte. Te strâmbi, ai? N-ai ce face. În schimb o să fii sigur că n-o să contractezi niciun fel de boli infecţioase. Cel puţin acolo riscul e minim. Aici însă, precum ai văzut, boala te pândeşte la tot pasul.

— Da, într-adevăr, e o mare mângâiere, răspunsei eu în timp ce mă îmbrăcam cu hainele dezinfectate. Dacă până atunci n-o să mă prăjesc, n-o să mă sufoc, n-o să…

— Nenorocirile astea ţi se pot întâmpla şi pe pământ, mă întrerupse doctorul.

Maşina ne şi aştepta lângă bordura trotuarului. Aproape imediat ieşi şi Tonia din pavilionul rezervat femeilor. Se aşeză zâmbind lângă mine pe banchetă. Pornirăm.

— Te-au curăţat bine?

— Grozav! Am dat jos trei sute de cuadrilioane, două sute trilioane şi o sută bilioane de microbi.

M-am uitat la Tonia. Bronzată, cu obrajii uşor rumeniţi, părea mai proaspătă ca oricând. Era atât de calmă de parcă ne-am fi dus la o promenadă prin Parcul de cultură şi odihnă. Bine am făcut că m-am învoit s-o însoţesc!

E amiază. Soarele s-a înălţat în vârful bolţii. Cerul senin are limpezimea cristalului de stâncă. Zăpada scânteiază în munţi, albăstresc torentele încremenite ale gheţarilor, văile răsună de cântecul zglobiu al pâraielor şi cascadelor, iar jos, pe văi, se aştern pajişti verzi presărate cu turme de oi ce par de aici bulgări de omăt. Soarele dogorăşte, dar vântul aduce pe aripile lui suflarea de gheaţă a munţilor. Ce plin de splendori e pământul nostru! Şi când te gândeşti că numai peste câteva minute îl voi părăsi ca să mă pierd în abisul negru al cerului. E mai plăcut să citeşti despre asemenea aventuri în romane…

— Uite şi racheta noastră! se bucură Tonia. Parcă ar fi o băşică de peşte, zău aşa!

Rotofeiul doctor ne şi aştepta. Coborând din maşină, din obişnuinţă am dat să-i strâng mâna, dar el o trase, ca fript, la spate.

— Nu uita, dragul meu, că eşti dezinfectat. Nu mai ai voie să te atingi de nimic pământesc.

Parcă aş fi un proscris. Noroc că şi Tonia e „celestă”. Am luat-o la brat şi am pornit spre rachetă.

— Iată şi opera noastră, spuse doctorul, arătându-ne racheta. În vocea sa răzbătea o abia perceptibilă undă de foarte terestră mândrie. După cum vedeţi n-are roţi, iar în loc de şine lunecă pe nişte jgheaburi de oţel. În corpul rachetei sunt săpate mici adâncituri pentru bilele pe care se mişcă. Curentul necesar pentru accelerare este furnizat de o uzină electrică terestră, iar unul din jgheaburile de oţel serveşte de cablu… Să ştii că ai început să capeţi culoarea normală. Te obişnuieşti? Foarte bine. Ei, transmiteţi „celeştilor” salutări de la mine. Rugaţi-o pe Anna Ignatievna Meller să trimită raportul lunar în legătură cu racheta KEŢ 5. O femeie tare simpatică. Cred că-i medicul cu cei mai puţini pacienţi din lume. Şi totuşi, crede-mă, are destulă treabă…

Ultimele cuvinte ale doctorului fură acoperite de urletul de lup al sirenei. Trapa rachetei se deschise şi scara fu coborâtă.

— E timpul! Drum bun! ne ură doctorul, având grijă să-şi ascundă mâinile la spate. Să-mi scrieţi!

Scara n-avea decât zece trepte care mi-au dat însă nişte palpitaţii teribile. După mine urca Tonia, urmată de mecanic. Pilotul se instalase de mult în faţa aparatelor de zbor. Eram destul de înghesuiţi în încăperea strâmtă, luminată de un bec electric. Parcă am fi fost în cabina unui minuscul ascensor.

Uşa se închise fără zgomot. „Ca un capac de coşciug”, mă fulgeră un gând bizar. Legătura cu pământul era întreruptă.

VII. O SCURTĂ CĂLĂTORIE

Deoarece jaluzelele cabinei erau închise, nu vedeam ce se petrece afară. Aşteptam cu încordare prima zdruncinătură. Acele ceasornicelor se suprapuseră pe cifra douăsprezece, dar nu simţeam nicio mişcare. Ciudat! Să ştii că a intervenit ceva care întârzie startul.

— Mi se pare că am şi pornit! spuse Tonia.

— Eu nu simt nimic.

— Probabil pentru că racheta se mişcă încet şi lin pe bilele care ţin loc de roţi.

Şi iată că de unde până atunci şedeam ţeapăn, m-am pomenit dintr-o dată răsturnat în fotoliu.

— Precis că am pornit! exclamă Tonia. Acum îţi dai seama? Parcă o forţă te lipeşte de spetează.

— Da, da.

Liniştea fu zguduită de o explozie care se transformă într-un vuiet prelung. Racheta începu să trepideze mărunt. Nu mai era nicio îndoială: zburam. Temperatura creştea cu fiecare clipă. Centrul de greutate începu să se deplaseze spre spate. La un moment dat avui impresia că nu şed într-un fotoliu, ci sunt întins în pat cu genunchii ridicaţi. Era, probabil, momentul când racheta se angaja pe verticală.

— Parcă am fi nişte gândaci răsturnaţi pe spate, râse Tonia.

— … şi striviţi sub o cărămidă zdravănă, mormăii eu Mă apasă destul de zdravăn pe piept…

— Şi pe mine. Ce să mai spun de mâini! Le simt ca de plumb. Nici nu le pot ridica.

Când exploziile încetară, ne simţirăm mai bine. În pofida straturilor izolatoare şi a sistemului de răcire, se făcuse foarte cald: străbăteam atmosfera şi racheta se încingea din cauza frecării. Un nou răgaz. Exploziile conteniseră. Am răsuflat uşurat. Deodată o izbitură scurtă şi puternică mă trânti pe coasta dreaptă. O catastrofă! Ne vom prăbuşi în Pamir! Degetele mi se încleştară spasmodic de umerii Toniei.

— Ne-am ciocnit de un bolid!

Pe faţa palidă a Toniei ochii erau dilataţi de groază, dar îmi răspunse cu calmul ei obişnuit:

— Ţine-te de spetează ca mine.

Imediat racheta se redresă. În cabină parcă e mai răcoare. Niciodată nu ne-am simţit trupul atât de uşor. Ridic mâinile, dau din picioare. E minunat! Când dau să mă scol, mă desprind încet de fotoliu şi rămân suspendat în aer. Cobor apoi lin la locul meu. Tonia dă din mâini ca o pasăre în zbor şi cântă. Râdem amândoi. E o senzaţie nespus de plăcută.

Deodată, ca prin minune, jaluzelele ce acoperă luminatoarele se deschid şi în faţa noastră se întinde priveliştea cerului spuzit de stele. Aştrii nopţilor bat uşor în cărămiziu şi nu sclipesc. Calea Lactee este împestriţată cu stele de diferite culori şi nu apare de loc în culoarea aceea alburie-lăptoasă care se vede de pe Pământ.

Tonia îmi arată un astru mai mare în imediata vecinătate a stelei Alfa din Carul mare — un astru nou într-o constelaţie cunoscută.

— E Steaua KEŢ!

În nemărginirea aceasta de stele fără sclipiri, ea singură îşi licăreşte razele, care sunt rând pe rând roşii, verzi, portocalii. Uneori îşi înteţeşte strălucirea, alteori ai zice că e gata să se stingă, pentru ca imediat să izbucnească din nou ca o văpaie! Steaua creşte văzând cu ochii apropiindu-se încet de marginea dreaptă a ferestrei. Prin urmare racheta se îndreaptă spre ea pe o traiectorie curbă. Dinspre stea ţâşnesc fascicole de raze lungi, albastre, apoi dispare din cadrul ferestrei. Acum nu se văd pe fondul întunecos al cerului decât stele şi nebuloase alburii. Aceste îndepărtate lumi stelare par acum la o aruncătură de băţ.

Jaluzelele se închid. Rachetele mici, ajutătoare, reintră în funcţiune. Nava execută felurite manevre. Tare aş fi curios să văd cum va „acosta" în rada rachetodromului cosmic…

O zdruncinătură extrem de uşoară şi — stop! Oare chiar să fi ajuns la ţinta călătoriei? Încercam o senzaţie foarte ciudată, de parcă corpul nostru n-ar cântări nimic.

Uşa cabinei de comandă se deschide. Prinzându-se de nişte scoabe, căpitanul coboară în poziţie culcată. În urma lui, tot târâş, vine spre noi un tânăr pe care nu l-am văzut până acum.

— Vă rog să ne scuzaţi pentru cele câteva momente neplăcute din timpul călătoriei. Tânărul meu practicant e de vină: a bracat prea brusc direcţia! Bănuiesc că aţi căzut din fotolii…

Căpitanul îi dădu tânărului un bobârnac, făcându-l să zboare într-o parte, uşor ca un fulg de păpădie.

— Am ajuns cu bine. Puneţi-vă hainele călduroase şi măştile de oxigen. Apoi, adresându-se către tânărul pilot: Ajută-i, Filipcenko.

Din cabină apăru mecanicul de bord, înveşmântat într-un costum cosmic care semăna cu al unui scafandru, cu deosebirea că era mai mic şi mai puţin greoi. Pe umeri avea o pelerină dintr-un material subţire şi strălucitor ca aluminiul.

— Vedeţi pelerinele astea? ne instrui căpitanul. Deprindeţi-vă să le daţi la o parte când vă e frig şi dimpotrivă, să vă înfăşuraţi în ele când e prea cald: au însuşirea să respingă razele solare.

Ajutaţi de mecanic şi de căpitan, ne-am îmbrăcat repede în hainele astrale, aşteptând cu emoţie clipa debarcării.

VIII. SUNT UN NOU-NĂSCUT

Ne-au cerut să intrăm în camera atmosferică şi au început să evacueze treptat aerul. După ce s-a format aşa-numitul „vid interplanetar”, s-a deschis uşa.

Când să coborâm — nici urmă de scară. Racheta era culcată pe o parte. Trecând pragul, am încremenit de uimire, aproape orbit: în faţa mea se contura, strălucitoare, o sferă uriaşă, cu un diametru de câţiva kilometri.

Nici n-am apucat să fac primul pas că s-a şi ivit lângă mine un „selenit” într-un costum cosmic. Cu o abilitate şi o iuţeală extraordinară mi-a prins încheietura braţului într-un laţ de mătase. Frumoasă primire! Indignat, am smucit mâna şi am bătut din picior. În aceeaşi clipă m-am pomenit zvârlit la vreo zece metri înălţime. Noroc de „selenit” care nu-şi pierduse cumpătul şi ţinând în mână capătul şnurului de mătase m-a tras înapoi, pe luciul argintiu al globului. Abia atunci mi-am dat seama că dacă nu era lasso-ul ăsta, la prima mişcare imprudentă aş fi ţâşnit în spaţiul cosmic de unde nu le-ar fi fost prea uşor să mă aducă înapoi. Vă veţi întreba însă cum de nu l-am tras după mine pe omul care mă ţinea legat? Aceeaşi întrebare mi-am pus-o şi eu. Răspunsul l-am primit, uitându-mă la suprafaţa strălucitoare a sferei şi văzând acolo numeroase scoabe în care îşi înfipsese picioarele ghidul meu.

La câţiva paşi de mine stătea Tonia, legată şi ea de capătul unui arcan. Am dat să mă apropii, dar însoţitorul meu îmi bară drumul. Prin geamul căştii văzui un chip tânăr şi surâzător. Lipindu-şi casca de a mea ca să-l pot auzi, îmi spuse:

— Ţine-mă bine de mână!

M-am supus. În clipa aceea el îşi trase piciorul din scoabă şi făcu un salt. În spatele său fulgeră o flacără. O smucitură şi iată-ne zburând deasupra suprafeţei sferice. Călăuza mea purta pe spate, ca pe o raniţă, o rachetă portativă pentru curse interplanetare de scurtă durată. Trăgând „focuri” din pistoalele aşezate în diferite direcţii spre a regla mersul, mă antrena tot mai departe pe o traiectorie ce descria un arc deasupra globului. Cu toată dexteritatea însoţitorului, lipsa mea de îndemânare şi exerciţiu îşi spunea cuvântul: făceam nişte tumbe de clovn, zburând când cu capul în sus, când cu capul în jos, dar fără să simt aproape niciun aflux de sânge.

După puţin timp racheta noastră se pierdu dincolo de orizont. Acum zburam deasupra golului ce se căsca între rachetodrom şi Steaua KEŢ. La drept vorbind „zburam” e un fel de a spune, deoarece aveam impresia că stăm pe loc şi un tub strălucitor se apropie vertiginos de noi mărindu-şi tot mai mult proporţiile. Apoi tubul se răsuci în jurul axei transversale, întorcându-se spre noi cu un capăt acoperit de o calotă lucioasă. Văzut din acest unghi, tubul părea o bilă de dimensiuni nu prea mari în comparaţie cu rachetodromul. Şi iată că această bilă venea vertiginos spre noi — cu viteza unei bombe. Prea plăcut nu era, vă mărturisesc, să vezi această bombă strălucitoare gata să te facă zob. Deodată, cu o iuţeală extraordinară, bomba descrise un semicerc şi ne pomenirăm că o avem în spatele nostru: ghidul ne călăuzise în aşa fel mişcarea, încât să ne întoarcem cu spatele la Stea, pentru a frâna coborârea. Câteva explozii scurte, o senzaţie de parcă cineva îţi lipeşte pe spinare o palmă uriaşă şi însoţitorul meu se prinse de o scoabă aflată pe suprafaţa emisferei.

Era vizibil că ne aşteptau. De cum am „abordat” se deschise o uşă a calotei. Însoţitorul mă împinse înăuntru, intră şi el, apoi uşa se închise automat în urma noastră.

Ne găseam din nou într-o cameră atmosferică, luminată electric. Pe pereţi— manometre, barometre şi termometre. Călăuza mea privea atent aparatele. Când presiunea şi temperatura atinseră anumite valori, începu să-şi scoată haina de scafandru cosmic, invitându-mă printr-un gest să-i urmez exemplul.

— Cum ţi-au plăcut tumbele? mă întrebă râzând. Am făcut-o dinadins.

— Voiai să te distrezi pe socoteala mea, mă supărai eu.

— Cum se poate să-ţi treacă prin gând aşa ceva? Mi-era teamă că, neştiind să te foloseşti de pelerina termoregulatoare, ai să fii crunt încercat de frig şi de căldură. De aceea, te-am răsucit ca pe o oaie la frigare ca să te „rumeneşti" pe toate feţele, mă lămuri el ieşind în sfârşit din costum. Şi acum dă-mi voie să mă recomand: Kramer, laborant biolog. O să lucrezi şi dumneata la noi?

— Da. Şi tot ca biolog. Mă numesc Artemiev Leonid Vasilievici.

— Perfect! Înseamnă că o să lucrăm împreună.

Când am început să mă dezbrac, mi-am dat seama că faimoasa lege a fizicii: „acţiunea este egală cu reacţiunea" se înfăţişează aici în forma cea mai pură, nealterată de gravitaţia terestră. Toate obiectele — şi întocmai ca ele — şi omul se transformau în „aparate cu reacţie". Când mi-am aruncat „jos" costumul — fireşte „jos" în accepţia terestră — m-am săltat în aceeaşi clipă spre tavan. Vă rog să mă lămuriţi: eu am aruncat costumul sau, de fapt, el m-a aruncat pe mine?

— Iar acum ne vom purifica în camerele de dezinfecţie, mă informă Kramer.

— Păi, dumneata ce să cauţi acolo?!

— Cum aşa? Nu te-am atins?

„Asta-i bună! Parcă aş fi fost dintr-un ţinut bântuit de ciumă".

Şi iată-mă din nou în „purgatoriu". Aparate bâzâitoare care îţi deretică tot trupul cu raze invizibile, haine sterilizate şi din nou vizita medicală — ultima, sper — în micuţul ambulatoriu al „medicului astral”. Aici nici scaune, nici mese. Numai dulapuri cu instrumente medicale, fixate de pereţi.

Medicul, Anna Ignatieva Meller, era o femeie scundă, delicată şi foarte vioaie. Îmbrăcată într-o rochie uşoară, argintie, nu părea de loc să aibă cei patruzeci de ani ai ei. I-am transmis salutările şi rugămintea „medicului pământean” din oraşul KEŢ.

După dezinfecţie, m-a informat că în hainele mele pământene se mai găsiseră un număr apreciabil de microbi.

— O să le scriu neapărat celor de la secţia sanitară din oraşul KEŢ să dea mai multă atenţie unghiilor. Sub ale dumitale, de pildă, am găsit o colonie întreagă de bacterii. Să nu ne mai trimită pe nimeni aici înainte de a-şi tăia şi a-şi curăţi bine unghiile. Eşti perfect sănătos şi, în momentul acesta, relativ curat. Îndată o să chem pe cineva să te conducă în camera dumitale şi să-ţi dea să mănânci.

— Să mă conducă? Să-mi dea de mâncare! Bine, dar drept cine mă luaţi? Nu sunt nici bolnav, nici copil. O să fiu în stare să merg şi să mănânc fără ajutorul nimănui.

— Nu te mai lăuda! În Cosmos nu eşti decât un prunc nou născut…

Zicând aceste cuvinte mă înghionti uşor. Zburai spre perete şi, ricoşând, m-am pomenit proiectat în mijlocul încăperii, unde rămasei suspendat, bălăbănindu-mi picioarele într-un mod caraghios, spre hazul de nedescris al doctoriţei.

— Ei, acum te-ai convins? Şi nu uita că aici mai avem totuşi o oarecare greutate. Nu spuneam că eşti ca un prunc? Acum hai, copăcel!

Copăcel, pe dracu’! Abia după un minut picioarele mele izbutiră să atingă din nou podeaua. Cum am încercat însă să fac un pas, am ţâşnit iar în sus. M-am izbit cu capul de tavan, dar, ce-i drept e drept, aproape n-am simţit lovitura.

Cuprins de o caraghioasă disperare, am început să dau din mâini. În clipa aceea se deschise uşa şi intră biologul Kramer, prima mea cunoştinţă de pe Steaua KEŢ. Când m-a văzut, l-a umflat râsul, nu alta.

— Ia-l la remorcă pe copilaş, dragă Kramer, şi du-l în camera şase, îi spuse Anna Ignatieva. Nu prea suporta încă aerul rarefiat, aşa că ai grijă să-i dai o jumătate de raţie.

— Nu s-ar putea ca acum, la început, să-mi daţi presiunea normală? o rugai eu.

— Ajunge jumătate. Ce dracu', trebuie odată şi odată să te obişnuieşti!

— Dă-mi mâna, îmi spuse Kramer.

Vârându-şi picioarele în baretele de piele fixate pe podea, se apropie de mine destul de repede şi, prinzându-mă de centură, mă trase afară. Aici mă învârti ca pe o minge şi mă zvârli în lungul culoarului. Ţipai din toate puterile, dar era prea târziu: zburam. Şutul fusese calculat în aşa fel încât, după ce străbătui în diagonală vreo zece metri, mă apropiai de un perete.

— Apucă-te de curea! îmi strigă Kramer.

Aceste curele, ca nişte mânere de port-pied erau agăţate pretutindeni: pe pereţi, pe jos, în tavan. M-am prins zdravăn de curea, aşteptându-mă la o smucitură, dar constatai cu uimire că oprirea nu mă costă niciun efort. Kramer ajunsese de-acum lângă mine. Deschise o uşă şi, luându-mă sub braţ ca pe un pachet, pătrunse într-o încăpere cilindrică unde nu văzui nici pat, nici masă şi nici măcar un scaun. Numai curele pe pereţi şi o fereastră mare cu o perdea verzuie, transparentă. Lumina din cameră era tot verzuie.

— Simte-te ca la dumneata acasă. Acuş o să-ţi mai adaug puţin oxigen.

— Spune-mi, Kramer, de ce rachetodromul e separat de Stea?

— E o inovaţie recentă. Înainte rachetele se opreau direct aici. Dar nu toţi piloţii sunt destul de îndemânateci ca să evite un şoc la abordare. Într-o zi, căpitanul lui KEŢ 7 s-a ciocnit destul de tare de Stea. Din cauza zdruncinăturii s-au făcut ţăndări geamurile din Sera mare şi o parte din plante au pierit. Nici până azi nu s-au putut termina reparaţiile. După acest accident inginerii noştri au hotărât să construiască rachetodromul la oarecare distanţă. În prima fază rachetodromul avea forma unui uriaş disc plan. Experienţa ne-a învăţat însă că o emisferă e mult mai potrivită. Când se vor termina reparaţiile, vom face ca Steaua KEŢ să se rotească cu seră cu tot în jurul axei sale transversale. Datorită forţei centrifuge, o să apară atunci şi gravitaţia.

— Dar ce sunt razele multicolore pe care le-am văzut în timpul zborului, ţâşnind dinspre Stea?

— Semnale luminoase. Recunoaşte că nu-i uşor să găseşti o steluţă pierdută în nemărginirea cerească. De aceea am recurs la un „foc bengal”. Ei, cum te simţi? Respiri mai uşor? Să ştii că mai mult nu-ţi pot oferi: o să te îmbeţi de atâta oxigen pur. Nu ţi-e cald?

— Dimpotrivă, mi-e cam răcoare. Dintr-un salt, Kramer fu lângă fereastră şi dădu în lături perdeaua. Camera fu inundată de razele orbitoare ale soarelui. Temperatura începu să crească repede. Apoi Kramer zbură spre peretele celălalt şi trase jaluzelele.

— Vino s-o admiri pe frumoasa frumoaselor! M-am îndreptat spre fereastră şi am amuţit de încântare. Pământul acoperea o jumătate de boltă. Văzut de la o mie de kilometri depărtare nu părea o emisferă convexă, cum mă aşteptam, ci, dimpotrivă, concavă. O negură subţire îi învăluia marginile de o configuraţie capricioasă, crestate de piscurile munţilor. Contururile erau fireşte vagi. Dincolo de marginile Pământului se zăreau nişte pete cenuşii, alungite — norii umbriţi de pătura groasă a atmosferei. Mai spre centru, alte pete, de data aceasta luminoase. Am recunoscut Oceanul îngheţat, ţărmurile Siberiei şi ale Europei septentrionale. Polul Nord era vizibil ca o pată sclipitoare. Soarele se reflecta în marea Barenţ ca o minusculă scânteie.

În timp ce mă desfătam cu priveliştea aceasta uluitoare, Pământul începu să semene cu luna în descreştere. Nu puteam să-mi iau ochii de la semiluna asta gigantică, luminată din belşug de soare.

— Steaua KEŢ — mă lămuri Kramer — se mişcă spre est, înconjurând Pământul în răstimp de o oră şi patruzeci de minute. Prin urmare la noi ziua nu durează decât şaizeci şi şapte de minute, iar noaptea treizeci şi trei. Peste vreo patruzeci ori cincizeci de minute intrăm în umbra Pământului…

Partea întunecoasă a Pământului abia se putea desluşi la lumina reflectată a Lunii. Hotarul dintre zona întunecoasă şi cea luminoasă era demarcat precis de nişte zimţi uriaşi, întunecaţi — umbrele munţilor. Deodată apăru şi Luna, cea veritabilă. Părea foarte apropiată, însă de dimensiuni mai mici decât acelea cu care eram obişnuit pe Pământ.

În sfârşit Soarele dispăru în spatele Pământului. Acum planeta noastră contura ca un fel de disc negru — în mijlocul unui nimb strălucitor — zorile. Erau razele Soarelui care luminau atmosfera terestră. Reflexele trandafirii jucau până şi pe pereţii camerei noastre.

— După cum vezi, aici nu ne învăluie niciodată întunericul, spuse Kramer. Când Luna dispare în spatele Pământului, văpăile aurorei sau ale asfinţitului înlocuiesc perfect lumina astrului.

— Am impresia că s-a făcut destul de rece.

— E răcoarea nopţii. Dar această scădere a temperaturii nici nu merită să fie luată în seamă. Stratul mijlociu al învelişului staţiei noastre o fereşte de pierderile de căldură. Mai adaugă marea cantitate de căldură iradiată de Pământ, precum şi faptul că aici, pe Steaua KEŢ, nopţile sunt extrem de scurte şi o să-ţi dai seama că nu există nicio primejdie să îngheţi. Pentru noi, biologii, e o fericire. Fizicienilor însă nu le convine treaba asta: îţi închipui cât trebuie să se chinuiască până obţin temperatura apropiată de zero absolut de care au nevoie pentru experienţe. Ca un uriaş cuptor, Pământul radiază căldură chiar şi la o depărtare de mii de kilometri. Plantele din seră suportă bine răcoarea nopţilor scurte. Nici nu punem în funcţiune radiatoarele electrice. Avem o climă de munte fără egal. Peste câteva zile or să se rumenească până şi obrajii dumitale palizi de leningrădean. Eu, unul, de când sunt aici, am prins în greutate şi am o poftă de mâncare de speriat…

— Află, dragă prietene, că şi mie mi s-a făcut foame.

— Hai atunci la cantină, mă pofti Kramer, întinzându-mi o mână bronzată.

Mă scoase în culoar şi pornirăm ţopăind şi agăţându-ne de curele.

Cantina era o sală mare, cilindrică, inundată în lumina aurie a „zorilor”. Fereastra mare, zăbrelită, cu geamuri groase, era împodobită cu plante agăţătoare de un verde strălucitor cum nu văzusem pe Pământ.

— Uite-l şi pe dumnealui!

Recunoscui glasul doctoriţei Meller şi întorsei instinctiv capul. O văzui agăţată de perete ca o rândunică. Lângă ea — Tonia într-o rochiţă subţire de culoarea crinului. Dezinfectarea îi stricase coafura şi părul îi flutura vâlvoi. I-am zâmbit cu o neascunsă bucurie.

— Poftiţi la „masă”, ne invită doctoriţa. Cu ce să vă ospătăm?

Pe o poliţă se înşirau borcane închise ermetic de diferite forme: sferice, cubice etc.

— O să vă hrănim cu biberonul. Vă dăm hrană lichidă — griş cu lapte… Dacă v-am oferi altfel de mâncare, aţi scăpa-o din mâini şi n-aţi mai putea s-o prindeţi. Noi preferăm regimul vegetarian, mai ales că avem „plantaţii” proprii. În borcanul acesta găsiţi cremă de mere, dincoace orez cu căpşuni, caise, piersici, compot de banane. Avem şi nişte napi KEŢ cum n-aţi mâncat pe Pământ. La alegere! Doriţi napi?

Doctoriţa luă de pe poliţă un cilindru din care se desprindea într-o parte o ţeavă subţire. În partea opusă se afla o altă ţeavă, mai groasă, pe care doctoriţa o introduse în orificiul unei pompe. Punând-o în funcţiune, în vârful tubului apăru o spumă gălbuie. Cu un gest graţios întinse Toniei cilindrul:

— Suge! Dacă vezi că nu merge, mai pompează puţin. Tubul e sterilizat. Ce te strâmbi? Da, ai dreptate, vesela noastră nu are frumuseţea amforelor greceşti, în schimb e cea mai nimerită pentru condiţiile de aici.

Tonia se supuse cu oarecare şovăială.

— Ei?

— E delicios.

Kramer îmi întinse şi mie un „biberon”. Într-adevăr, ce să spun, pireul din „napi KEŢ” era foarte gustos. Ca de altfel şi compotul de banane. Abia prideam să pompez. Veni rândul jeleului de caise şi cremei de căpşuni.

Înfulecam cu poftă. Tonia însă părea cu gândul aiurea şi nu mânca aproape nimic. Pe culoar am prins-o de mână şi am întrebat-o:

— Ce-i cu tine, Tonia?

— Am fost adineauri la directorul Stelei KEŢ ca să mă interesez de Evgheniev. Nu mai e aici. A plecat într-o lungă călătorie interplanetară.

— Şi, pornim mai departe după el?

— În niciun caz! Trebuie să ne apucăm de lucru. Totuşi directorul mi-a spus că n-ar fi de loc exclus ca tu să pleci într-o călătorie interplanetară.

— Unde? mă îngrozii eu.

— Nu ştiu încă, în Lună, în Marte, poate şi mai departe…

— Nu se poate lua legătura cu Evgheniev prin radio?

— Ba da. Numai cu Pământul nu are KEŢ legături radiofonice. Din cauza zonei lui Heaveside, care respinge undele hertziene. Aceasta va fi de altfel şi sarcina mea ştiinţifică: să încerc a străpunge cu fascicole de unde scurte acest strat, ca să stabilim legătura prin radio cu Pământul. Deocamdată, legătura este asigurată numai de telegraful optic. Impulsurile reflectorului de un milion de lumini sunt perfect recepţionate pe Pământ dacă nu se ridică vreun zăgaz de nori. Noroc că deasupra Pamirului, în oraşul KEŢ, cerul e aproape întotdeauna senin. Cu navele aflate în spaţiul cosmic se comunică însă regulat prin radio… Tocmai mă duc la staţie. Să vedem, poate izbutesc să stabilesc legătura cu racheta care explorează spaţiul cosmic între Steaua KEŢ şi Lună. Da, să nu uit: directorul te-a rugat să treci pe la el. După ce-şi consultă ceasul de la mână, Tonia adăugă: azi nu mai ai când. Ştii ce? Hai cu mine la staţie. E în camera numărul nouă.

Culoarul imens, inundat de lumina electrică, se pierdea în depărtare ca un tunel de metrou. Vocile noastre răsunau aici mult mai slab decât pe Pământ, datorită aerului rarefiat. Aşa că, la început, nici n-am auzit că sunt strigat de cineva.

Era Kramer. Zbura spre noi, bătând din nişte aripi nu prea mari. Pe coaste şi pe spate purta ceva care semăna cu nişte evantaie.

— V-am adus şi aripi. Aşa o să deveniţi adevărate făpturi cereşti. Când sunt strânse seamănă într-o oarecare măsură cu cele ale liliecilor. Le prindeţi de încheieturile mâinilor. Sunt pliante şi rabatabile, aşa că n-o să vă stingherească la lucru…

Kramer ne fixă cu îndemânare la mâini aripile acestea de mărimea unei frunze de brusture şi ne arătă cum să umblăm cu mecanismul. După aceea se depărtă. Cuprinşi de o adevărată frenezie a zborului, Tonia şi cu mine ne apucarăm imediat să facem exerciţii. Cotind când nici nu ne aşteptam, ne ciocneam cap în cap şi ne izbeam de pereţi, fără să simţim însă nici cea mai mică durere.

— Într-adevăr, parcă am fi nişte lilieci, se amuză Tonia. Hai să vedem cine ajunge primul la staţie.

Ne-am desprins din loc.

— De ce o fi atât de pustiu coridorul ăsta? mă mirai eu.

— Cum de ce? La ora asta toată lumea e la lucru. Am auzit însă că seara oamenii roiesc pe aici ca nişte cărăbuşi într-o zi cu soare.

Ne-am apropiat de camera numărul nouă. Tonia apăsă pe un buton şi uşa se deschise fără zgomot. Rămăsei cu gura căscată: radiotelegrafistul era cocoţat în „tavan”. Cu casca pe urechi recepţiona o radiotelefonogramă.

— Gata, ne spuse el, vârând bloc-notes-ul în geanta de la centură care îi ţinea loc de masă de scris. Vreţi să vorbiţi cu Evgheniev? O să încerc să vă dau legătura.

— E oare atât de greu? se nelinişti Tonia.

— Nu, dar tocmai azi emiţătorul pe unde lungi are toane. Să prind pe unde scurte racheta care se înalţă în spirală deasupra Pământului este, desigur, mai complicat. Un moment, vă rog, numai să calculez poziţia rachetei.

Atingând din nebăgare de seamă peretele, radiofonistul fu proiectat în direcţia opusă, dar firul de la cască îl trase înapoi. Omul îşi scoase carnetul şi aruncând o privire la cronometru se afundă în tot felul de calcule. După aceea acordă aparatul pe lungimea de undă necesară.

— Alo! Alo! Aici Steaua KEŢ! Da, da! Dă-mi-l pe Evgheniev la aparat. Nu-i acolo? Cum se întoarce, transmite-i să ne cheme. O nouă angajată a noastră vrea să-i vorbească. Cum o cheamă?

— Antonina Gherasimova, îi suflă Tonia.

— Tovarăşa Gherasimova. Se aude bine? Aşa, cum zici? Aţi prins mulţi? La mai mare.

Închise aparatul.

— Până în trei ore Evgheniev nu se întoarce. Face o mică plimbare prin spaţiu să vâneze asteroizi mai mărunţei. Un material de construcţie excelent: fier, aluminiu, granit… Când ne cheamă Evgheniev vă comunic.

IX. LA BIBLIOTECĂ

Seara, la ceai, Kramer mă întrebă:

— Ţi-ai întocmit vreun program? Citindu-mi pe faţă nedumerirea, continuă: nu te mai mira aşa. Cu toate că la noi o zi şi o noapte nu durează decât o sută de minute, ne-am organizat din obişnuinţă un regim de viaţă aidoma cu cel de pe Pământ. Facem „noapte” închizând jaluzelele şi dormim câte şapte zile „astrale” la rând. Acum e opt după ora Moscovei şi, precum vezi, ziua de lucru s-a terminat. N-ai vrea să ne vizitezi biblioteca?

— Bucuros.

Ca şi celelalte încăperi de pe Steaua KEŢ, biblioteca avea o formă cilindrică. Nici urmă de ferestre. De-a lungul pereţilor laterali numai sertare. De la uşă până la peretele opus erau întinse patru coarde de care se ţineau cititorii deplasându-se prin acest straniu coridor. În intervalul dintre culoarul de coarde şi pereţii laterali, se înşirau nişte cuşete cu plasă. În aerul ozonat stăruia parfum de cetină. Tuburile fluorescente montate între sertare răspândeau o lumină blândă, dulce.

Linişte. Pe câteva cuşete sunt întinşi comod oameni cu capul vârât într-un fel de cutii negre. Din când în când, „cititorii” răsucesc butoanele de pe pereţii cutiei.

Ciudată bibliotecă! S-ar zice mai curând că te afli într-o sală de tratamente medicale. Ţinându-mă de corzi îl urmez pe Kramer, spre fundul încăperii. Aici, prinsă de zidul cu sertare, o fată într-o rochie de mătase de un roşu prins, pare un splendid fluture.

— E bibliotecara noastră, Elsa Nilson. Daţi-mi voie să vă prezint, râse Kramer, îmbrâncindu-mă spre tânăra bibliotecară. Elsa mă prinse din zbor şi, în felul acesta, făcurăm cunoştinţă.

— Ce-ţi doreşte inima? Avem un milion de volume, aproape în toate limbile lumii.

Un milion de volume! Cum de încap toate aici? Ghicesc însă îndată:

— Aha, filmotecă!

— Da, cărţi imprimate pe peliculă. Se citesc cu ajutorul aparatelor de proiecţie.

— Simplu ca bună ziua, intervine Kramer. Un volum întreg imprimat filă cu filă pe peliculă nu ocupă mai mult loc decât un mosorel de aţă.

— Bine, dar ce se întâmplă cu ziarele?

— În locul lor avem radioul şi televiziunea, mă lămureşte simpatica bibliotecară.

— O bibliotecă de microfilme nu mai e o noutate, spuse Kramer. Avem aici lucruri şi mai grozave. Ei, ce program să întocmim pentru tovarăşul Artemiev? Propun la început o cronică mondială să-şi dea seama că aici, pe Steaua KEŢ, suntem la curent cu tot ce se întâmplă în lume. Apoi aş zice să-i oferim „tromba solară”.

— E un roman nou?

— Ceva de genul ăsta, răspunse Kramer, zâmbind enigmatic. Iar, ca încheiere, „Centrala atmosferică”.

Nilson încuviinţă şi scoase din sertare câteva cutiuţe plate de metal.

Kramer mă îndemnă să mă întind pe o cuşetă şi introduse cutiuţele într-o lădiţă cu butoane. Apoi îmi spuse:

— Priveşte şi ascultă!

— Nu văd şi nu aud nimic. E linişte şi beznă.

— Răsuceşte butonul din dreapta.

M-am supus. Răsună un declic urmat de un uşor bâzâit. Un mănunchi strălucitor de raze mă orbi. În aceeaşi clipă se auzi o voce: „Jungla tropicală din

Africa va fi prefăcută, prin agricultura avansată, în vaste întinderi roditoare”.

Am întredeschis pleoapele. Imensitatea verde-albăstruie a oceanului sclipea sub suliţele de foc ale soarelui african. Pe întinsul apelor se zărea o flotă uriaşă înşirată în formaţie de luptă: cuirasate, supercuirasate, bastimente de linie, crucişătoare şi distrugătoare de toate tipurile. Erau printre ele şi nave vechi, pe ale căror coşuri pântecoase năvăleau rotocoale de fum negru şi gros, dar se găseau şi mai noi, cu motoare Diesel, precum şi unele de tipul cel mai recent, cu motoare electrice.

Spectacolul mi se păru atât de neaşteptat, încât nu-mi putui stăpâni o tresărire. Cum, din nou război? Cu neputinţă: capitalismul a fost lichidat definitiv pe tot globul. Te pomeneşti că amicii vor să mă „distreze” cu vreun film vechi din timpul ultimului război, al cărui rezultat a fost triumful revoluţiei!

„Navele de război, odinioară mijloace de distrugere în masă, noi le-am transformat în cargoboturi paşnice”, continuă vocea.

— Deci asta e. Orbit de lumina prea puternică, nu băgasem de seamă lipsa turelelor din care cândva se iveau cumplitele guri de foc ale marinei militare, în locul lor se înălţau macarale. Între nave şi rada portului nou-nouţ mişunau într-o forfotă harnică sute de şalupe, remorchere şi şlepuri. Portul clocotea de freamătul muncii.

O răsucire de buton şi… iarăşi o imagine ce aduce a vremuri de război. O tabără uriaşă. Vopsite în alb se conturează nişte corturi şi căsuţe din placaj. În faţa lor roiesc o sumedie de oameni — europeni şi băştinaşi — în haine de asemenea albe. Dincolo de tabără o perdea de fum se înalţă aproape până în zenit. Vălătucii de fum te poartă cu gândul la un incendiu de proporţii colosale…

Altă secvenţă: pădurea tropicală în flăcări. În mijlocul vârtejului de foc înaintează un şir de furgoane uriaşe — nişte cutii din plasă metalică pe şasiuri de oţel. Înăuntrul lor se află câţiva oameni, are smulg cioturile cu ajutorul unor aparate minuscule.

„Ţinuturile tropicale, care sunt cele mai însorite de pe globul terestru, au fost socotite înainte vreme inaccesibile pentru agricultura modernă. Jungle de nestrăbătut, mlaştini, fiare sălbatice, şerpi şi insecte veninoase, ucigătoarele friguri tropicale — iată ce însemnau înainte aceste locuri. Priviţi-le cum arată astăzi…”

Un şes întins brăzdat de tractoare. Negrii care conduc aceste maşini îşi dezvelesc dinţii sclipitori în zâmbete vesele. Pe orizont îşi desenează contururile blocuri şi grădini verzi, umbroase. „Regiunile tropicale vor hrăni milioane de oameni… Ideile lui Ţiolkovski prind şi aici viaţă”.

„Şi aici tot despre Ţiolkovski e vorba? mă mir eu. Cum s-ar zice a lăsat urmaşilor idei cu carul, să le tot ajungă!”

Ca şi cum ar fi intenţionat să-mi întregească reflecţia, se perindară alte imagini, ilustrând opera de transformare a Pământului după ideile lui Ţiolkovski. Energia solară face să înflorească deşerturile; în munţii sălbatici, transformaţi cu ajutorul serelor în splendide grădini înmiresmate, răsar aşezări omeneşti; apar noi tipuri de motoare solare, de maşini acţionate prin forţa mareelor şi a valurilor mării; se răspândesc noi specii de plante, care folosesc în cantităţi mari energia soarelui…

Aici sunt în elementul meu. Realizările astea îmi sunt familiare.

Cronica mondială s-a terminat. După o scurtă pauză, aceeaşi voce a început să depene firul unei povestiri. Imaginile care ilustrau povestirea erau atât de expresive, încât aveai impresia că iei tu însuţi parte la fapte aievea întâmplate.

*
* *

„Misiunea noastră era limpede: să încercam însuşirile unor sănii cu elice de un tip nou, istorisea vocea. Condiţiile cursei nu erau dintre cele mai uşoare… Trebuia să străbatem sute de kilometri prin tundră, mult dincolo de cercul polar. Ca şef al cursei, înaintam în fruntea coloanei. Coloana noastră se îndrepta spre Nord în linie dreaptă.

Era întuneric. Aurora boreală nu învăpăia văzduhul. Ne luminau calea numai farurile. Termometrul înţepenise parcă la minus cincizeci de grade. În jur, cât vedeai cu ochii. Întinderi pustii, înzăpezite. Consultând într-una busola am mers aşa vreo două zile.

La un moment dat, în zare, cerul parcă începu să capete nuanţe vag-trandafirii.

— Îşi face apariţia aurora boreală, se bucură tovarăşul meu de drum, care conducea sania. Aşa mai merge…

După o jumătate de ceas bolta se înveşmântase spre miazănoapte într-o mantie de purpură.

— Ciudată auroră! Fără jocuri de lumini… murmurai eu. Apoi şi culorile… Aurora boreală este, de obicei, la început verzuie şi abia mai târziu se colorează în diferite nuanţe de roz. Ceea ce vedem noi însă parcă ar fi un răsărit de soare încremenit. Singura deosebire e că se intensifică treptat, trecând de la trandafiriu la alb pe măsură ce înaintăm.

— Poate e lumina zodiacală?

— Imposibil! Nu-i nici locul, nici timpul. Şi, la urma urmelor, nici nu seamănă. Vezi? Fâşia de lumină cuprinde aproape întreg cerul de la zenit până la orizont, lăţindu-se treptat ca un con.

Absorbiţi de desfăşurarea misteriosului fenomen ceresc, nimeriserăm într-o vâlcea adâncă; panta era destul de abruptă. Era cât pe ce să facem ţăndări tălpigele saniei.

Când am ieşit afară, după câteva minute, am constatat că se mai încălzise. Într-adevăr, termometrul arăta minus 38°. Şi asta după gerul de cincizeci de grade de acum o oră.

— Poate tocmai de la lumina asta izvorăşte căldura care a înmuiat gerul, îmi dădui eu cu părerea.

— Bine, dar e neverosimil, râse tovarăşul meu de drum. O trombă de lumină care încălzeşte tundra.

Tromba îşi răsfrângea sclipirile chiar în drumul nostru, aşa că nu ne rămânea decât să ne înarmăm cu răbdare. Poate că ajungând acolo, o să putem înţelege despre ce fenomen este vorba.

Temperatura creştea o dată cu lumina. Curând tovarăşul meu stinse farurile: se vedea foarte bine şi fără ele. Deodată, ca din senin, se stârniră nişte curenţi de aer de parcă ar fi fost atraşi de conul luminos de pe zare. În vârful conului se distingea acum secera lucitoare a planetei Venus, văzută prin binoclu.

Prin urmare, pe măsură ce ne apropiem, misterul, în loc să se lămurească, devenea dimpotrivă şi mai de nepătruns.

— Seamănă grozav cu lumina solară, exclamă tovarăşul meu, din ce în ce mai intrigat.

După scurtă vreme se făcu lumină ca ziua. Totuşi, în dreapta, în stânga şi în spatele nostru stăruia un fel de amurg neguros care se prefăcea treptat într-o noapte neagră. Vântul mătura tot mai năprasnic şesul stârnind vârtejuri de nea. Înaintam printr-un adevărat simun de zăpadă viscolită.

Temperatura însă creştea între timp vertiginos.

— Minus treizeci… Douăzeci şi cinci… Şaptesprezece… Nouă… anunţa tovarăşul meu. Zero. Plus două grade. Şi aceasta după minus cincizeci. Acum înţeleg de ce s-a iscat vântul. „Tromba solară” încălzeşte aerul şi solul creând zone cu temperaturi diferite. Aerul rece năvăleşte pe jos spre zona caldă, iar acolo sus goneşte probabil un contracurent de aer cald.

Ne apropiarăm de regiunea aflată chiar în bătaia luminii. Fulgii zburătăciţi de vânt se topeau; viscolul luase subit înfăţişarea unei ploi care, în loc să cadă din cer, ne biciuia din spate. Zăpada se transforma în zloată. Pe povârnişurile movilelor şi în văioage susurau pâraiele. Nu se mai putea trece cu sania. Ca la semnul unei baghete magice, primăvara proaspătă risipea bezna îngheţată a nopţii polare.

Înaintând riscam să distrugem săniile. La o comandă a mea tot trenul de sănii se opri. Şoferii, inginerii, reporterii şi operatorii de cinema care participau la această cursă săriră din sănii asaltându-mă cu întrebări. Toţi erau ca şi mine extrem de intrigaţi de fenomenul acesta atât de straniu petrecut sub privirile noastre.

Am dispus să se aşeze câteva sănii lateral ca să ne fie pavăză împotriva vântului şi am ţinut o scurtă consfătuire. Toţi erau de acord că e prea riscant să înaintăm. S-a hotărât ca un mic grup condus de mine să pornească pe jos în explorare, iar ceilalţi să rămână lângă sănii. După ce se va lămuri în privinţa naturii fenomenului, grupul trebuia să se întoarcă, urmând ca apoi toată expediţia să ocolească „tromba solară” şi să-şi continue astfel drumul.

Pe locul unde ne opriserăm, termometrul arăta plus opt grade Celsius. Ne-am scos hainele de blană, îmbrăcaţi doar în costume de piele şi cizme vânătoare şi luând cu noi ceva provizii şi instrumente, am plecat.

Drumul n-a fost uşor. Din când în când ne pomeneam până la brâu în puful moale al zăpezii ori ne împotmoleam în noroi. A trebuit să ocolim pâraie, mlaştini, ba chiar şi mici lacuri. Din fericire noroiul nu acoperea decât o porţiune destul de îngustă. Se şi vedea „ţărmul” celălalt, uscat, înveşmântat într-un covor de iarbă ca smaragdul, smălţuit cu flori.

— Lumină, căldură şi iarbă verde dincolo de Cercul polar. Şi încă la sfârşit de decembrie, izbucni prietenul meu. Ciupeşte-mă să-mi dau seama dacă nu visez.

— Nu e chiar primăvară. E o insulă fermecată a primăverii în oceanul iernii polare, fu de părere altcineva dintre tovarăşii de drum. Altminteri toate bălţile şi lacurile întâlnite în cale ar fi fost năpădite de păsări.

Operatorul nostru de cinema tot meşterea ceva la aparat, dar tocmai când se pregătea să filmeze, se dezlănţui o vijelie care-l trânti în noroi cu aparat cu tot. Pledul îi fu smuls de vânt şi, ridicându-se la o înălţime ameţitoare, zbură cine ştie unde.

Uraganul nu se potolea de loc, izbindu-ne cu putere. Direcţia vântului nu era însă constantă: bătea în rafale când din spate, când din faţă, iar uneori se învârtejea nebuneşte, mai-mai să ne ia pe sus. Pesemne că ne aflam la punctul unde afluxul de aer rece, întâlnindu-se cu cel încălzit, isca vârtejuri de curenţi ascendenţi. Aici era, aşadar, graniţa ciclonului provocat de misterioasa „trombă solară”.

Nu mai mergeam, ci ne târam de-a buşilea prin noroi, ţinându-ne unul de altul cu ultimele noastre puteri…

Când ajunserăm în sfârşit pe un sol uscat, unde domnea calmul cel mai desăvârşit, eram de-a dreptul extenuaţi. Aerul se ridica de pe pământul încălzit întocmai ca în câmp în arşiţa unei amiezi de vară. Temperatura atinsese plus douăzeci de grade.

În câteva minute ne şi uscarăm. Umblam cu hainele deschise: nimeriserăm doar în plină vară.

În apropiere se înălţa o colină acoperită cu iarbă, flori şi mesteceni polari târâtori. Iar în jur zumzăiau ţânţari, muşte şi fluturi înviaţi de razele dătătoare de viaţă.

Am urcat pe colină şi am rămas încremeniţi de uimire. Într-adevăr, priveliştea ce ni se dezvăluia părea un miraj.

Chiar în faţa noastră se aşternea un lan de grâu. Alături — un câmp cu floarea-soarelui şi altul cu porumb verde. Mai încolo se întindeau grădini cu varză, castraveţi, sfeclă, roşii, straturi de fragi şi căpşuni. Dincolo de acestea se distingea zona tufişurilor: coacăze, agrişe, ba chiar şi viţă de vie care oferea privirilor ciorchini grei de struguri copţi. Apoi veneau la rând peri, meri, vişini, portocali, iar şi mai departe mandarini, caişi şi piersici. În sfârşit, pe un teren circular din inima oazei, unde temperatura era fără îndoială foarte ridicată, creşteau portocalul, lămâiul, arborele de cacao, alternând cu plantaţii de ceai şi arbori de cafea. Cum s-ar zice, aici, pe un teren nu prea întins, erau reprezentate principalele plante cultivate în zona continentală, subtropicală şi chiar tropicală. Drumurile care străbăteau ogoarele, livezile şi grădinile aveau formă de cercuri concentrice şi de raze convergând spre centrul oazei. Iar acolo se înălţa o clădire cu cinci etaje şi cu balcoane pe al cărei acoperiş pilonul unei antene sclipea orbitor în bătaia razelor verticale. Pretutindeni, pe balcoane şi în pervazurile ferestrelor deschise, erau puzderie de flori, iar zidurile se pierdeau în îmbrăţişarea plantelor agăţătoare…

Pe ogoare, în grădini şi în livezi lucrau oameni îmbrăcaţi în haine de vară şi purtând pe cap pălării cu boruri largi.

Am rămas câteva minute muţi de surpriză. În sfârşit, prietenul meu izbuti să rostească primele cuvinte:

— Bine, dar asta întrece orice închipuire. E ca într-un basm dintr-o mie şi una de nopţi.

Am pornit pe o cărare radială spre centrul oazei. Priveam din când în când cerul de unde se revărsa enigmatica lumină. Conul care strălucea ca Soarele lua treptat forma unui disc.

Dinspre centrul oazei se îndrepta spre noi, pe cărarea presărată cu nisip auriu şi străjuită de portocali plini de fructe coapte, un bărbat ars de soare într-o cămaşă albă, un şort la fel de alb şi cu sandale pe picioarele goale. Faţa îi era umbrită de borurile largi ale pălăriei. Încă de departe ne făcu semne însufleţite de bun venit. Când ajunse lângă noi ne spuse:

— Bună ziua, tovarăşi. Mi s-a transmis vestea că veniţi. Toată admiraţia pentru curajul de care aţi dat dovadă străbătând zona cicloanelor.

— Nimic de spus, aveţi nişte paznici de nădejde, răspunse râzând prietenul meu.

— La drept vorbind, nici nu avem împotriva cui să punem pază, replică omul în alb. Vârtejurile de la „frontieră” sunt, ca să spun aşa, un produs secundar. Dacă am fi vrut însă, am fi putut crea un baraj de vijelie, care să nu lase să pătrundă aici nicio fiinţă. Şoarece sau elefant să fi fost şi tot i-ar fi ridicat ca pe nişte fulgi la vreo zece kilometri înălţime şi i-ar fi proiectat înapoi în deşertul de zăpadă. Dar nici primejdia la care v-aţi expus nu este de dispreţuit. Aflaţi însă că înspre est există o galerie prin care poţi traversa fără niciun pericol „zona furtunilor”… Ei, dar să facem cunoştinţă. Numele meu e Crooks, William Crooks. Sunt directorul oazei experimentale. Bănuiesc că nici n-aţi ştiut de existenţa ei: de altfel văd asta după uimirea întipărită pe feţele voastre. Şi, totuşi, nu e niciun secret. Presa, radioul s-au ocupat destul de această oază. Nu mă surprinde însă că v-a scăpat: de când oamenii muncii s-au apucat să transforme lumea, în fiecare colţ al globului se fac atâtea lucruri, încât este, într-adevăr, imposibil să fii la curent cu toate. De Steaua KEŢ aţi auzit?

— Bineînţeles, răspunsei eu.

— Ei bine, „soarele artificial”, care vă arde creştetele — explică Crooks, arătând cerul — îşi datorează existenţa Stelei KEŢ. Având această primă bază cosmică, n-a mai fost nicio complicaţie să ne creăm şi un „soare” propriu. Probabil că aţi început să vă lămuriţi despre ce e vorba. E pur şi simplu o oglindă concavă, compusă din foi metalice lustruite. La înălţimea unde este plasată, când soarele se află sub linia orizontului terestru, razele sale nimeresc în luciul oglinzii care le reflectă vertical pe Pământ. Observaţi, vă rog, umbrele. Sunt verticale ca la ecuator în plină amiază. Un băţ înfipt drept în pământ nu azvârle niciun fel de umbră. În tot cursul anului temperatura se menţine aici zi şi noapte la plus treizeci de grade. Spre marginile teritoriului nostru e ceva mai scăzută din cauza afluxului de aer rece. Dar acest aflux e aproape neglijabil: de cum ajunge în apropiere aerul rece este ridicat de curenţii ascendenţi. Plantele sunt, precum vedeţi, repartizate în raport cu aceste zone de temperatură. În centrul oazei creşte până şi arborele de cacao, care este, ştiţi şi dumneavoastră, mare iubitor de căldură.

— Ce s-ar întâmpla dacă acest soare artificial s-ar stinge?

— În acest caz plantele din oaza noastră ar pieri în câteva minute. Numai că atâta timp cât străluceşte soarele adevărat, nu se va stinge nici soarele nostru artificial. Temperatura poate fi reglată prin răsucirea cu un număr oarecare de grade a plăcilor oglinzii. Aici însă este constantă. Rezultatul e că strângem câteva recolte pe an. Acest „soare” nu este decât primul din zeci şi zeci de alţi sori similari, care se vor aprinde în curând aproape de ambii poli ai globului pământesc. O reţea întreagă de oaze la fel cu a noastră va aduce viaţa în ţinuturile polare. Treptat se va încălzi şi aerul dintre oaze. Vom aprinde un „soare” puternic deasupra Polului Nord şi vom topi străvechile gheţuri. Prin încălzirea aerului vor lua naştere noi curenţi aerieni, care vor îndulci clima pe tot întinsul emisferei boreale. Groenlanda cea îngheţată va deveni o grădină înfloritoare în care va domni o veşnică vară. În cele din urmă vom ajunge şi la Polul Sud, cu nesecatele sale bogăţii naturale. Vom smulge din încleştarea rece un întreg continent care va adăposti şi va hrăni milioane de oameni. Planeta noastră va fi cea mai frumoasă dintre planete…”

… Vocea tăcu. Se făcu întuneric. Nu se auzea decât bâzâitul aparatului. Apoi lumina se reaprinse şi alte imagini neobişnuite mi se perindară prin faţa privirilor.

Pe vastele întinderi ale stratosferei, sub un cer de ardezie, gonesc nişte bolizi ciudaţi ca un soi de arici zburliţi. Sub aceste aparate plutesc, uşori, vaporoşi, norii cirus, iar mai jos se rostogolesc bolovănoşi, norii cumulus şi stratus… Prin perdeaua de nori se întrezăreşte covorul împestriţat al Pământului: petele verzi ale pădurilor, pătratele negre ale ţarinilor, şerpuitoarele fire de beteală ale râurilor şi fluviilor, paietele argintii ale lacurilor şi liniile subţiri de tot, ca trasate cu sfoară ale drumului de fier. „Aricii” zburători săgetează spaţiul în toate direcţiile, lăsând în urma lor trene de fum. Din când în când îşi domolesc goana, oprindu-se. Atunci din adâncul lor ţâşnesc fulgere orbitoare ce cad vertical pe pământ.

… O cabină spaţioasă. Luminatoare din sticlă groasă de cuarţ. Aparate cum n-am mai văzut. În faţa lor trebăluiesc doi tineri. Al treilea, aşezat la o masă cu o mulţime de cadrane, dă comenzi răspicate:

— … Cinci mii… şapte… Stabilizează! Zece amperi… Cinci sute de mii de volţi… Stop… Descărcarea.

Unul din cei doi tineri trage brusc de o manetă. Fulgerul izbucneşte, cu un bubuit sec care sfâşie tăcerile, mistuindu-se spre pământ.

— Înainte cu toată viteza! ordonă comandantul.

Apoi, întorcându-se spre mine:

— Vă aflaţi la centrala atmosferică, una din filialele Stelei KEŢ. Construindu-se Steaua KEŢ, am putut să explorăm în amănunţime stratosfera şi să studiem electricitatea atmosferică. Existenţa ei este de multă vreme cunoscută. S-a încercat chiar să fie folosită în scopuri industriale, dar fără succes, deoarece se află în cantitate infimă. Se consideră că deasupra unui kilometru pătrat nu se acumulează mai mult de 0,04 kWh energie. De altfel aşa şi este, dacă ne gândim numai la straturile atmosferei apropiate de suprafaţa Pământului. E drept că fulgerele dau mult mai multă energie — şase sute kWh într-o sutime de secundă. Dar ştiţi prea bine că fulgerul e un oaspe rar pe Pământ. În păturile superioare însă situaţia este cu totul alta.

Noi, cei de pe Pământ, trăim, am putea spune, pe fundul unui ocean aerian. Încă din vremuri îndepărtate, oamenii au învăţat să pună în slujba lor curenţi aerieni orizontali mânând cu ajutorul lor corăbii pe întinderile mărilor, învârtind aripile morilor de vânt. Mai târziu au descoperit şi obârşia acestor curenţi: încălzirea inegală a aerului sub revărsarea razelor solare. Când au început să zboare, oamenii au aflat că din aceeaşi cauză au loc şi mişcările aerului pe verticală — de jos în sus şi de sus în jos. În sfârşit, recent de tot, s-a stabilit că forţa de atracţie a Soarelui şi în special a lunii generează în atmosferă fenomene identice cu mareele oceanelor. Şi e firesc ca aceste fenomene să se manifeste mult mai intens: aerul doar e aproape de o mie de ori mai uşor decât apa. Fluxurile şi refluxurile ne îndreptăţesc să asemuim atmosfera cu un uriaş ocean adânc de opt kilometri.

Luna îşi exercită atracţia asupra atmosferei şi oceanul nostru aerian se înalţă şi se umflă în direcţia acestui astru. Aceasta şi explică uriaşele deplasări periodice ale straturilor de aer. În cursul deplasărilor se produce o frecare între particulele gazelor puternic ionizate. Înţelegem astfel de ce păturile superioare ale atmosferei sunt bune conducătoare de unde radiofonice. Când aceste pături puternic ionizate se deplasează în raport cu câmpul magnetic al Pământului, apar curenţi de inducţie — curenţii Foucault — întocmai ca într-un conductor.

Prin urmare, datorită mareelor atmosferice se creează în natură un fel de dinam, care influenţează starea magnetismului terestru. Magnetografele înregistrează cu precizie fenomenul.

Studiindu-se funcţionarea acestei grandioase maşini naturale, acestui formidabil „perpetuum mobile”, s-a constatat că rezervele de electricitate atmosferică sunt inepuizabile, acoperind cu prisosinţă nevoile omenirii în ce priveşte energia electrică. Trebuie însă să ştii cum să pui stăpânire pe această inepuizabilă sursă energetică.

Ceea ce vedeţi aici reprezintă doar o primă şi încă imperfectă rezolvare a problemei. Rachetele pe care le-aţi văzut sunt prevăzute cu vârfuri ascuţite care captează electricitatea acumulată în nişte dispozitive asemănătoare cu buteliile de Leyda. Apoi se produce descărcarea. „Fulgerul” este îndreptat spre regiunile nepopulate unde există staţii de recepţie cu globuri de metal, staţii care prinse de cabluri planează la mare înălţime.

În prezent începem construirea unei colosale centrale atmosferice complet automatizată. Vom împânzi stratosfera cu instalaţii fixe interconectate. Aceste instalaţii permanente vor acumula electricitatea pe care o vor lansa apoi spre Pământ printr-o coloană de aer ionizat. Oamenii vor deveni astfel stăpânii unei nesecate surse de energie, atât de trebuincioase măreţei transformări a Pământului.

… Din nou întuneric şi tăcere. Se aprinde apoi o lumină albăstruie care se nuanţează treptat în roz. Un splendid revărsat de zori. Meri înfloriţi. O tânără mamă îşi leagănă pruncul în braţe. Pruncul îşi înalţă minutele în întâmpinarea scânteietoarei zile care se naşte…

Imaginea s-a topit.

Deodată răsună acorduri maiestuoase şi văd Pământul nostru străbătând necuprinsul Cosmosului. Se depărtează tot mai mult, până se face minuscul, ca o steluţă pe bolta cerească. Muzica se stinge şi ea. Nu mai urmează nimic, dar rămân multă vreme cu ochii închişi, copleşit de bogăţia impresiilor.

Se pare că Tonia are dreptate: până în prezent în afară de munca mea nu exista altceva care să mă intereseze. Abia acum mi-am dat seama cât de mult s-a schimbat viaţa în întreaga lume de la revoluţia mondială. Ce lucrări impresionante şi la ce proporţii uluitoare! Şi când te gândeşti că n-am văzut încă decât foarte puţine lucruri! Ce surprize m-or mai fi aşteptând!

X. LA DIRECŢIE

Cabinetul directorului se deosebea oarecum de celelalte camere. Lângă fereastră — un birou de aluminiu. Pe birou — mape, un dictafon, un radio şi o mulţime de butoane numerotate. Rafturile rotative, tot din aluminiu, erau pline de cărţi şi clasoare. Deoarece pe Stea exista o mică forţă de gravitaţie, obiectele stăteau cuminţi la locul lor, luându-şi însă zborul la cea mai mică atingere. De aceea erau toate prevăzute cu fixatoare automate.

La birou, într-un fotoliu uşor de aluminiu, şedea directorul, încins cu o cureluşă.

Era un bărbat de vreo treizeci de ani, cu tenul bronzat, sănătos, cu un nas acvilin şi cu ochi mari, negri, expresivi. Purta un costum uşor şi comod. După ce mă salută prieteneşte din cap (aici nu se obişnuiau strângerile de mână), întrebă:

— Ei, tovarăşe Artemiev, cum te simţi pe Steaua noastră? Nu suferi de lipsa oxigenului?

— Încep să mă adaptez. Constat însă că în biroul dumneavoastră e frig de-a binelea şi aerul e rarefiat ca pe cele mai înalte piscuri de pe Pământ.

— Ce vrei, e chestie de obişnuinţă! După cum te poţi convinge, mă simt perfect, chiar mai bine ca pe Pământ. Acolo eram condamnat la moarte: sufeream de tuberculoză în ultimul grad, scuipam sânge. M-au adus cu targa în rachetă. Acum, după cum vezi, sunt sănătos tun. Nu e singura minune pe care a făcut-o Steaua KEŢ. Află de la mine că nu există staţiune de odihnă mai ideală. În comparaţie cu cele de pe Pământ, Steaua KEŢ prezintă avantajul că pentru fiecare om se poate crea climatul cel mai prielnic.

— Un lucru nu înţeleg. Trierea doar e atât de strictă: cum de v-au lăsat să veniţi aici cu caverne deschise?

— Se mai întâmplă, Cum s-ar zice, s-a făcut o excepţie pentru un „element de valoare”, mă lămuri directorul cu un zâmbet uşor ironic. M-au expediat cu o rachetă sanitară specială, iar aici m-au ţinut la izolator, până ce a dispărut orice urmă de proces evolutiv. Medicul nostru, Anna Ignatievna Meller, pe care o iubim şi o stimăm cu toţii, se tot agită să înfiinţeze nişte sanatorii cosmice pentru T.B.C. Osos. Experienţele pe care le-a făcut au dat rezultate fenomenale. În condiţiile noastre niciun fel de presiune nu apasă oasele atinse de boală. N-ai nevoie nici de paturi gipsate, nici de corsete ori cârje. În schimb îţi stau la dispoziţie raze ultraviolete dintre cele mai intense, pielea poate respira în voie, ba chiar, după necesitate, se poate crea şi aer marin. Nu există dificultate care să nu poată fi învinsă pe Steaua KEŢ. Mai adaugă la aceasta odihna deplină şi alimentaţia corespunzătoare. Află de la mine că până şi cele mai grave forme se vindecă într-un timp record.

— Dar nu e oare primejdios pentru om ca, odată vindecat, să se întoarcă pe Pământ?

— De ce? Din moment ce procesul s-a închis dispare orice pericol. Mulţi s-au întors şi te asigur că n-au de ce să se plângă. Dar ne-am cam întins la vorbă… Să revenim la treaba noastră. Aşadar, tovarăşe Artemiev, avem mare nevoie de biologi. E de lucru berechet la noi… Întâi şi întâi trebuie asigurată aprovizionarea Stelei cu fructe şi legume din sera noastră proprie. Grădinarul nostru, Andrei Pavlovici Slikov, îşi face perfect datoria, n-avem nimic de zis. Numai că domeniile noastre cereşti capătă o tot mai mare extindere. Pe Pământ câmpiile fertile se pot lărgi numai în patru direcţii: spre răsărit, spre apus, spre nord şi spre sud. Aici, la aceste patru direcţii trebuie să mai adăugăm două: sus şi jos. Într-un cuvânt, ne extindem în toate direcţiile posibile. Gospodăriile noastre anexe se înmulţesc neîncetat. Uite, chiar acum construim o seră nouă. Acolo lucrează Kramer, ajutorul lui Slikov.

— L-am cunoscut.

— Află că… urmă directorul schiţând un gest cu mâna, în care ţinea creionul.

Creionul însă îi alunecă printre degete şi, descriind un arc, trecu prin dreptul meu. Vrui să-l prind, dar picioarele mi se desprinseră de podea, genunchii mi se îndoiră şi iată-mă din nou în stare de „plutire”. Trecu mai bine de un minut până ce am simţit din nou podeaua sub picioare.

— Lucrurile de aici se cam ţin de giumbuşlucuri, glumi directorul. Cum n-ai băgat de seamă, şi-au şi luat tălpăşiţa. Află deci, reluă el, că noi cultivăm fructe şi legume în condiţii de imponderabilitate aproape absolută. Îţi dai seama ce probleme extraordinare se deschid în faţa biologului. Cum rămâne cu geotropismul plantelor dacă dispare forţa de atracţie? Cum se desfăşoară în aceste condiţii diviziunea celulelor, metabolismul, circulaţia sevei? Ce efect au razele ultrascurte? Dar razele cosmice? Şi câte şi mai câte! Aproape că nu trece zi fără ca Slikov să se laude cu vreo nouă descoperire. Sau animalele… Da, da, ce te uiţi aşa, vom creşte şi animale. Am şi adus câteva pentru experienţe. Precum vezi, laboratorul ăsta cosmic e o comoară pentru un savant cu adevărat îndrăgostit de ştiinţa lui. Pare-mi-se că şi dumitale ţi s-au aprins ochii…

Nu ştiu ce zărise directorul în ochii mei, dar eram fermecat. În clipa aceea uitasem nu numai de Armenia, dar — trebuie să mărturisesc — chiar şi de Tonia.

— Abia aştept să mă pun pe treabă!

— De mâine începi, spuse directorul. Dar deocamdată nu în sera de aici. Trimitem o expediţie ştiinţifică în Lună. Veţi fi trei — un astronom, Feodor Grigorievici Tiurin, „bătrânul” cum i se mai zice printre tovarăşi, un geolog, Boris Mihailovici Sokolovski, şi dumneata…

Gândul îmi fugi brusc la Tonia. Se poate s-o las singură pentru cine ştie câtă vreme? Şi nici să n-am habar ce se întâmplă în lipsa mea?

— Dar ce rost are un biolog în această expediţie? După câte ştiu, Luna e o planetă moartă.

— Aşa s-ar părea. Totuşi… Ştii ce, mai bine stai le vorbă cu astronomul nostru. Are el unele îndoieli în această privinţă. Şi adăugă zâmbind: bătrânul e cam… Mă rog, îl urmăreşte o marotă, „filosofia mişcării”. Când începe să-ţi vorbească pe tema asta te apucă durerea de cap. Dar în materie de astronomie nimic de zis, e o somitate neîntrecută. Ce-i al lui e-al lui! Ce să-i faci, de la o anumită vârstă unii oameni încep să aibă câte o păsărică, un „hobby”, cum spune englezul. Du-te chiar acum la Tiurin. E un om interesant. Când vezi că-şi dă drumul, opreşte-l fără sfială!

Directorul apăsă pe unul din nenumăratele butoane de pe birou.

— Parcă ziceai că-l cunoşti pe Kramer, nu? O să te conducă la observator. Bagă de seamă că acolo n-ai să găseşti nici măcar rămăşiţa aceasta de gravitate…

Intră Kramer. După ce primi toate instrucţiunile, mă lua de mână şi ieşirăm zburând pe coridor.

— Ce dracu', trebuie să învăţ odată şi odată să mă mişc şi singur în spaţiul interplanetar, îi spusei cu un aer foarte hotărât.

— Bravo! încuviinţă Kramer. Să ştii că moşul la care ne ducem pare ursuz, dar are o inimă de aur. Un fel de hrean amestecat cu miere. Ai grijă ca nu cumva să-l întrerupi când o să se apuce să-ţi vorbească despre filosofie, că n-o să ţi-o ierte nici în Lună. Încolo e o comoară de om. Ţinem cu toţii grozav la el…

Ca să vezi! Directorul îmi spune să nu-l las pe Tiurin să-mi împuie capul cu filosofia lui, pe când Kramer mă îndeamnă să nu-l mâhnesc pe bătrânul astronom-filozof. Ce mai calea-valea, până şi aici, pe Steaua KEŢ, e nevoie de diplomaţie, băiete!

XI. PĂIANJENUL SAVANT

Îmbrăcaţi în costume cosmice şi cu rachetele portative la spinare, trecurăm prin camera atmosferică şi, deschizând uşa, ne pomenirăm afară. O mişcare de respingere cu piciorul fusese de ajuns ca să ne proiecteze în gol. Pe cer era din nou „terra plină”. Imensa şi luminoasa cupă a Pământului se întindea pe o jumătate de boltă sau „o sută doisprezece grade” cum preciza cu pedanterie Kramer.

Vedeam limpede contururile Europei şi Asiei, în vreme ce nordul ne apărea perdeluit de nori albi. Prin câteva spărturi în stratul de nori îşi scânteiau gheţurile mările polare. Pe masivele brune ale munţilor Asiei albeau piscuri înzăpezite. Soarele se oglindea în apele Baikalului ale cărui ţărmuri erau desenate cu precizie. Între pete verzui se mlădiau, argintii, Obi şi Eniseiul. Am recunoscut imediat configuraţia familiară a Mediteranei, Caspicii, Mării Negre. La fel de clar se distingeau Iranul, Peninsula Arabică, India, Marea Roşie, Nilul. În schimb, contururile Europei occidentale se zăreau destul de şters. Peninsula Scandinavă era ascunsă sub o pătură de nori. Extremitatea vestică şi cea sudică a Africii nu se vedeau nici ele prea bine. Pe întinderea albastră a Oceanului Indian Madagascarul apărea ca o zdreanţă difuză, lăbărţată. Tibetul se decupa perfect, dar răsăritul Asiei era pierdut în neguri. Iată Sumatra, Borneo, pata lăptoasă a litoralului vestic al Australiei… Insulele Japoniei se desluşeau abia schiţate. Ce viziune extraordinară! Să ai simultan în faţa ochilor nordul Europei şi Australia, coastele răsăritene ale Africii şi Japonia, mările noastre polare şi Oceanul Indian. Niciodată încă oamenii n-au avut putinţa să îmbrăţişeze dintr-o singură privire întinderi atât de vaste ale Pământului. Rămânând acolo, pe Pământ, dacă ai pune la socoteală numai o secundă pentru fiecare hectar, ţi-ar trebui patru sau cinci secole ca să cuprinzi cu ochii toată imensitatea planetei.

Kramer mă apucă de braţ, atrăgându-mi atenţia asupra unui punct luminos ce se vedea în depărtare: ţinta călătoriei noastre. M-am văzut nevoit, cu părere de rău, să-mi întorc ochii de la impresionanta panoramă a Pământului. Am cercetat din nou cu privirea Steaua KEŢ, rachetodromul care semăna cu o uriaşă lună scânteietoare. Departe de tot, în abisul de întuneric al cerului, ba se aprindea, ba se stingea o steluţă roşie. Mi-am dat seama că e o rachetă care vine dinspre Pământ. De altfel, în jurul Stelei KEŢ străluceau pe firmamentul întunecat o sumedenie de stele extrem de apropiate. La o privire mai atentă îţi apărea limpede că sunt create de mâna omului. Erau „anexele” despre care îmi vorbise directorul. Cele mai multe semănau cu nişte cilindri luminoşi, dar nu lipseau şi unele cu alte forme geometrice: cuburi, sfere, conuri, piramide. Câteva aveau la rândul lor anexe: tuburi, un fel de braţe sau discuri, al căror rost nu-l cunoşteam încă.

Alte „stele” emiteau din când în când raze orbitoare. Erau printre ele stele imobile, stele care se mişcau încet şi, în sfârşit, câteva care se învârteau vertiginos unele în jurul altora, legate pesemne cu fire sau cabluri ce nu se puteau vedea de aici. Aşa se crea, probabil, în mod artificial forţa de atracţie.

Kramer mă smulse iar din contemplare. Arătând cu un deget spre observator, îşi lipi casca de a mea şi îmi spuse:

— O să mai ai de o mie de ori ocazia să te desfeţi cu priveliştea asta. Acum apasă pe discul de la piept ca să porneşti! N-avem timp de pierdut.

I-am ascultat îndemnul şi am apăsat. Am simţit un ghiont în spate şi m-am rostogolit de-a dura. Universul părea că dănţuieşte haotic în juru-mi. Ba îmi apărea în faţa ochilor soarele albastru, ba Pământul gigantic, ba nemărginirea întunecată a cerului spuzită cu stele de toate culorile. Totul îmi juca înaintea ochilor. Ameţeam. Nu mai ştiam în ce direcţie zbor şi nici unde se află Kramer. Încumetându-mă la un moment dat să întredeschid pleoapele, am avut senzaţia că-mi îngheaţă inima de frică: cădeam ca un bolid pe rachetodrom. Am apăsat înfrigurat pe alt buton. Un ghiont în spate şi am zbughit-o spre stângă. Idioată situaţie! Nu mai ştiam pur şi simplu ce să fac. Mă ghemuiam, mă lungeam ca o coardă, mă răsuceam în toate chipurile, dar degeaba. Am închis atunci ochii şi am mai apăsat o dată pe buton. Iarăşi un ghiont în spate… De mult nu mai vedeam observatorul. Pământul se contura, albastru, departe, sub mine. Una din marginile lui se învăluise de-acum în perdele de umbră: scurta noapte era aproape.

La dreapta clipi o luminiţă: mi-am zis că trebuie să fie racheta portativă a lui Kramer. Ajunge, n-o să mai apăs la nimereală pe butoane. În clipa aceea de neagră deznădejde mi s-a ivit în faţa privirilor Steaua KEŢ, dar în cu totul altă direcţie decât m-aş fi aşteptat. Pierzându-mi capul de bucurie, am apăsat pe butoane declanşând un şir de tumbe mai teribile decât cele dinainte. Mă treceau, vă spun drept, fiorii morţii. N-am avut niciodată vreo deosebită înclinaţie pentru exhibiţii de circ... Deodată am simţit o izbitură în picior urmată de încă una în mână... Nu cumva o fi un asteroid?! Dacă-mi rupe costumul, mă sufoc cât ai clipi şi mă prefac într-un sloi de gheaţă atârnat, cum s-ar zice, între cer şi pământ Am simţit prin şira spinării nişte furnicături reci. Să ştii că mi-a plesnit costumul şi gerul cosmic năvăleşte prin spărtură, strecurându-se spre trupul meu. Mă înăbuşeam. Deodată braţul drept îmi fu apucat ca într-un cleşte. O ciocănitură în cască şi am auzit glasul înăbuşit al iui Kramer:

— În sfârşit, bine că te-am prins. M-ai făcut să trec prin toate chinurile iadului! Te credeam mai îndemânatic. Nu mai apăsa, te implor. Săreai de colo-colo ca o jucărie pirotehnică. Puţin lipsea să-ţi pierd urma, şi să dispari pe vecie în hăul cosmic.

Kramer trase la o parte pelerina mea albă, în care mă încurcasem de tot, şi simţii din plin căldura binefăcătoare a soarelui. Aparatul de oxigen era intact. Se vede că mă înăbuşeam din pricina emoţiei. Luându-mă la subsuoară ca în ziua când debarcasem, Kramer trase succesiv cu pistoalele-rachetă în stânga, în dreapta şi înapoi. Pornirăm valvârtej. De fapt, nu simţeam nicio mişcare. Văzui însă că universul întreg îşi reia locul obişnuit. Steaua KEŢ se prăvale în adâncuri, iar observatorul se apropie vertiginos, sporindu-şi tot mai mult strălucirea, ca o steluţă variabilă.

După puţin timp observatorul mi se înfăţişă destul de limpede. Era o construcţie de-a dreptul bizară. Imaginaţi-vă un tetraedru echifacial, adică un poliedru cu patru feţe triunghiulare egale. Toate aceste piramide triunghiulare aveau în vârf nişte globuri mari de metal cu numeroase ferestre rotunde. Globurile erau unite între ele printr-un sistem de ţevi care, după cum aveam să aflu mai târziu, nu erau altceva decât galerii de comunicaţie. Pe globuri se aflau instalate telescoape-reflectoare şi o sumedenie de oglinzi uriaşe, concave, prinse cu stâlpi uşori, de aluminiu. Spre deosebire de cele terestre, telescoapele cereşti n-aveau niciun fel de tub. De altfel tubul ar fi fost inutil: neexistând atmosfera, dispare şi fenomenul difuziei luminii. În afara giganticelor telescoape, pe globuri erau vizibile şi felurite instrumente astronomice de dimensiuni mai mici: spectrografe, astrografe, heliografe.

Kramer încetini şi făcu un viraj. Ne-am apropiat pe tangentă de unul din globuri oprindu-ne la un pas de ţeava de comunicaţie, însă fără s-o atingem.

Precauţia aceasta avea şi ea o explicaţie: după cum mi-a explicat mai târziu Kramer, observatorul trebuia ferit de cea mai mică zdruncinătură. Vai de acela care îl împinge cât de cât la abordare! Tiurin îl năpădea pe bietul om cu tot felul de reproşuri, demonstrându-i că l-a făcut să rateze cea mai reuşită fotografie a bolţii înstelate, jeluindu-se că i-a distrus viaţa…

Kramer apăsă cu băgare de seamă pe un buton. Uşa se deschise şi pătrunserăm în camera atmosferică. Când încăperea se umplu de aer, ne scoaserăm costumele. Binevoitorul meu ghid îmi spuse:

— Moşul nu se dezlipeşte cu niciun chip de telescop. Nici măcar ca să mănânce. Şi-a îngrămădit lângă el un morman de borcane şi, din când în când, soarbe câte ceva fără să-şi întrerupă barem o clipă observaţiile. O să-l vezi imediat. Până stai de vorbă cu el, mă reped la sera cea nouă să văd cum mai merg lucrările.

În timp ce Kramer îşi punea din nou scafandrul, am deschis uşa ce dădea spre interior şi am nimerit într-un coridor luminat electric. Lumina se afla sub picioarele mele. În felul acesta m-am dumirit că intrasem în observator cu capul în jos. Ca nu cumva să fac praf vreun bec, m-am apucat de curelele salvatoare de pe pereţi. Aveam la mine aripile pliante, dar nu îndrăzneam să le folosesc în sanctuarul bătrânului acesta pe care Kramer şi directorul mi-l zugrăviseră în culori atât de teribile.

Nu se auzea nici urmă de zgomot. Observatorul părea nelocuit. Numai zumzetul uşor al ventilatoarelor şi un susur izvorât probabil din nişte aparate de oxigen tulburau tăcerea. Nu ştiam încotro s-o apuc. Tuşii uşor şi mă încumetai:

— Alo!

Nimic!

Tuşii mai tare şi strigai:

— Nu-i nimeni aici?

Uşa din fund se întredeschise şi se ivi capul creţ al unui negru.

— Ce doriţi?

— Feodor Grigorievici Tiurin e acasă? Primeşte? încercai eu o glumă.

Zâmbetul dezveli dantura sclipitoare a negrului.

— Poftiţi, vă rog. Ştiţi, am tras un pui de somn. Dorm întotdeauna când la noi, în Florida, e noapte. M-aţi trezit la timp, spuse negrul, care avea chef de vorbă.

Întrebai intrigat:

— Cum de-ai ajuns din Florida tocmai în cer?

— Nimic mai simplu: cu vaporul, cu trenul, cu avionul, apoi şi cu racheta.

— Bine, asta ştiu, dar de ce?

— Pur şi simplu din curiozitate. Şi apoi, la drept vorbind, aici e la fel de cald ca la noi, în Florida. Ştiţi, eu am grijă de profesor (cuvântul acesta băiatul îl rostea cu un vădit respect). Parcă ar fi un copil, zău aşa, dacă nu eram eu, s-ar fi prăpădit de foame lângă ocular. Am o maimuţică, o cheamă Mickey. Cu Mickey asta nu te plictiseşti niciodată. Avem şi cărţi. Cea mai mare şi mai interesantă rămâne însă tot cerul. Profesorul îmi povesteşte atât de multe despre stele…

„N-o fi moşneagul chiar atât de fioros cum i s-a dus faima”, gândii eu.

— Zburaţi pe coridor drept înainte, până la glob. Acolo o să găsiţi o frânghie. Mergând de-a lungul ei, ajungeţi la profesorul Tiurin.

Se auzi ţipătul strident al unei maimuţe.

— Ce-i, Mickey? Aha, vrei să vezi şi tu cine a venit? Cu cine stau de vorbă? Nostim mai e şi Mickey asta! Se zvârcoleşte în mijlocul camerei şi nu reuşeşte să coboare pe podea. Ca mâine o să-i crească aripi, adăugă negrul cu deplină convingere. Ce să-i faci, fără aripi nu te descurci aici.

Am zburat până la peretele curbat de la capătul coridorului, am deschis o uşă mică şi iată-mă în interiorul „globului”. De pereţii încăperii erau fixate tot felul de maşini, aparate, cutii şi tuburi. O frânghie destul de groasă pornea oblic de la uşă dispărând într-o deschizătură a peretelui despărţitor care tăia globul în două. Ţinându-mă de frânghie am început să înaintez. Nici măcar nu ştiu dacă mergeam în sus sau în jos. Aici trebuia să-ţi iei rămas bun de la aceste noţiuni eminamente terestre.

În sfârşit, după ce mă strecurai prin deschizătură, văzui un bărbat culcat în aer. De la trupul lui porneau în toate direcţiile şnururi subţiri de mătase legate de pereţi. „Ca un păianjen în mijlocul propriei sale plase”, mă fulgeră un gând.

— Tu eşti, John? întrebă bărbatul cu un glas surprinzător de subţire.

— Bună ziua, tovarăşe Tiurin. Numele meu e Artemiev. Am venit..

— Ştiu, ştiu. Mi-a vorbit de-acum directorul despre dumneata. În Lună, ai? Perfect. O să zburăm.

Rostea cuvintele fără să-şi desprindă ochii de la ocular, fără să schiţeze nici cel mai mărunt gest.

— Nu te poftesc să şezi că tot n-ai unde. De altfel, fie vorba între noi, nici nu-i nevoie.

Mi-am îngăduit să mă apropii cu precauţiune, curios să ştiu cum arată la faţă „păianjenul”. De unde mă aflam, nu se vedea decât o claie de păr des, alb ca neaua, o jumătate de obraz palid, complet ras, şi un nas drept. Când Tiurin întoarse puţin capul spre mine, îi văzui şi ochii — negri, ageri, cu pleoapele înroşite. Probabil că-şi supunea vederea la eforturi excepţionale.

M-am pomenit, fără voia mea, tuşind.

— Să nu tuşeşti în direcţia asta, o să faci dezordine! se îngrozi bătrânul.

„Aha, a şi început. N-are voie omul barem să tuşească”.

O simplă privire m-a îndemnat însă să-i dau dreptate. În jurul lui atârnau în aer cărţi, coli de hârtie, creioane, caiete, o batistă, o pipă şi o tabacheră. Cea mai uşoară mişcare a aerului ar fi fost suficientă pentru ca toate aceste obiecte să se învălmăşească împrăştiindu-se care încotro. Şi, fără îndoială o să trebuiască să-l cheme pe John, căci profesorului desigur nu-i vine uşor să se descurce singur în acest păienjeniş care îi asigură, pesemne, o poziţie imobilă în faţa telescopului.

— Telescopul dumneavoastră are o ţeavă gigantică, aruncai eu ca să schimb vorba.

Tiurin râse măgulit.

— Da, da. Astronomii de pe Pământ n-au văzut nici în vis un telescop ca ăsta. Realitatea e că n-are niciun fel de ţeavă. Mă mir că n-ai băgat de seamă când te-apropiai de observator. Scuză-mă o clipă, trebuie să dictez ceva ca să nu uit…

Rosti câteva fraze presărate cu termeni de astronomie şi matematică. Apoi întinse lin mâna şi răsuci butonul unei lădiţe negre prinsă şi ea cu şnururi. Dacă aceste mişcări ar fi fost proiectate pe un ecran, spectatorii ar fi avut impresia certă că au fost filmate cu încetinitorul.

— E secretarul meu particular, un magnetofon automat, mă lămuri Tiurin. Stă liniştit în cutie, lucrează ireproşabil, nu cere de mâncare. E mai practic şi mai rapid decât dacă aş nota singur totul. Dictez fără să-mi întrerup observaţiile. Maşina asta mai are o însuşire: mă ajută şi la calcule. Pentru orice eventualitate am însă la îndemână creioane şi hârtie. Te rog, nu respira în direcţia mea… Despre ce-ţi vorbeam? A, da, telescopul… Mda. Pe Pământ nu e posibil să construieşti unul de asemenea proporţii. Acolo greutatea îngrădeşte dimensiunile. Acesta pe care-l vezi e un telescop reflector cu oglinzi. Şi nu e singurul… Oglinzile au diametru de sute de metri. Reflectoarele sunt şi ele gigantice. Şi nu uita că sunt confecţionate chiar aici, din materiale cereşti, iar lentilele din meteoriţi cristalini. Am organizat o adevărată întreprindere de exploatare a meteoriţilor bolizi… Unde m-am oprit? Aha! Păi ce, pe Pământ se face parcă astronomie? În comparaţie cu mine astronomii de acolo sunt nişte biete cârtiţe. În doi ani eu i-am întrecut cu un secol întreg. Să-mi apară numai lucrările şi ai să vezi… Să luăm planeta Pluton! Ce se ştie despre ea pe Pământ? Perioada de revoluţie? Cu aproximaţie. Distanţa medie de Soare? Înclinaţia orbitei? Nici pe atât. Masa? Densitatea? Forţa gravitaţiei la ecuator? Perioada de rotaţie în jurul axei? Nimic. Şi asta se mai cheamă că ai descoperit o planetă!

Izbucni într-un râs mărunt, bătrânesc.

— Ori să luăm stelele duble, piticii ăştia albi! Sau structura Galaxiei! Sau, în general, structura Universului! Şi, la urma urmelor, ce le poţi pretinde dacă nu sunt încă bine lămuriţi nici măcar în ce priveşte atmosfera planetelor? Şi azi se mai ciondănesc. Eu am făcut aici descoperiri cât douăzeci de Galilei luaţi la un loc. Să nu crezi cumva că mă laud: Aici nu omul sfinţeşte locul, ci dimpotrivă. Pus în condiţii asemănătoare, orice astronom ar fi în stare să facă aceeaşi ispravă. Şi mai află că nu lucrez de unul singur. Am o mulţime de colaboratori. În schimb, omul care a născocit acest observator cosmic, acela — da, în faţa lui merită să te închini. A fost un adevărat geniu. Stelei KEŢ îi datorăm toate acestea.

În deschizătură se mişcă ceva. Mai întâi apăru maimuţa, apoi chipul lui John. Maimuţa şedea cocoţată pe capul cârlionţat al băiatului negru.

— Încă nu v-aţi luat micul dejun, tovarăşe profesor, spuse John.

— Şterge-o! se enervă Tiurin.

Maimuţa scoase un ţipăt ascuţit.

— Uite, şi Mickey vă roagă. Vă implor, zău, să luaţi o cafeluţă caldă, nu se lăsa intimidat John.

— Dispari din ochii mei! Şi ia-l de aici pe scandalagiul ăla al tău…

Maimuţa începu să urle ca din gură de şarpe.

— Nu-l iau până nu mâncaţi!

— Fie, fie! Uite, beau, mănânc.

Tiurin luă cu grijă un borcan şi, deschizând robinetul, sorbi pe ţeavă vreo două înghiţituri.

John şi Mickey se mistuiră, ca să reapară însă peste câteva minute. Scena se repetă de câteva ori până ce, după părerea lui John, profesorul se hrănise suficient.

— Vezi? Şi la chinul ăsta mă supun în fiecare zi, se lamentă Tiurin. Mă omoară cu grija lor! Mărturisesc însă că fără ei aş fi uitat nu o dată de mâncare. Nu există pe lume, tinere, nimic mai captivant decât astronomia! Îţi închipui, desigur, că e o ştiinţă oarecare. O ştiinţă care se ocupă de aştri! Te înşeli. Dacă vrei să ştii, află de la mine că astronomia e o întreagă concepţie despre lume. Un sistem filosofic…

Gata, şi-a dat drumul, mă înspăimântai eu. Şi, ca să-l distrag de la tema asta riscantă, îl întrebai:

— Nu vă supăraţi, e oare cu adevărat nevoie de un biolog în Lună?

Tiurin întoarse încetişor capul şi mă cercetă iscoditor:

— Cum, tinere, nu te interesează de loc filosofia?

Amintindu-mi de sfaturile lui Kramer, m-am grăbit să schiţez un protest:

— Dimpotrivă, aş putea spune că mă pasionează. Dar să vedeţi… nu prea am timp acum, trebuie să mă pregătesc. Aş vrea să ştiu…

Cu fruntea lipită de ocularul telescopului Tiurin se cufundase într-un soi de muţenie. Te pomeneşti că s-a supărat! Nu ştiam ce să-i mai spun ca s-o dreg. Dar tot el fu acela care rupse tăcerea:

— Acolo, pe Pământ, n-am pe nimeni. Nici soţie, nici copii. Cum s-ar spune, sunt singur cuc. Dar tot Pământul şi întreg cerul îmi sunt casă şi patrie. Iar familia mea sunt oamenii muncii din lumea întreagă, oameni de treabă ca dumneata.

Auzind acest compliment neaşteptat, îmi mai veni inima la loc.

— Crezi oare că odată angrenat în păienjenişul ăsta, m-am rupt cu totul de Pământ, de interesele lui? Da de unde! Ceea ce lucrăm aici are o însemnătate colosală pentru locuitorii planetei noastre. Ai să-ţi dai seama mai bine când ai să cunoşti toate ramificaţiile ştiinţifice ale Stelei KEŢ…

— Am şi văzut câte ceva, la bibliotecă. Dacă-ar fi numai „Trombele solare”…

M-am întrerupt, fiindcă în acel moment Tiurin întinse lin mâna, puse în funcţiune „secretarul automat” şi dictă câteva fraze cuprinzând probabil ultimele sale observaţii sau idei. După câteva clipe răsună din nou vocea lui, de data asta luminată parcă de nu ştiu ce rază lăuntrică.

— Mă uit îndelung la cer. Ce crezi oare că impresionează mai presus de orice cugetul meu? Eterna mişcare. Mişcarea înseamnă viaţă. Încetarea mişcării e moarte. Orice încătuşare, orice oprire aduce pacoste şi suferinţă. Fericirea adevărată constă în mişcare — în mişcarea trupului, a gândirii. E un fundament bun şi pentru etică, ce părere ai?

Iată şi momentul critic: mă aflam în încurcătură, nu ştiam ce să răspund.

— Cred că aveţi dreptate, izbutii să îngân în cele din urmă. Dar, ştiţi, la o idee atât de profundă ar trebui să reflectez temeinic, înainte de a mă pronunţa.

— Aha! Prin urmare recunoşti, totuşi, că e o idee profundă! se bucură profesorul, întorcându-se pentru prima oară spre mine, vioi. Păienjenişul de şnururi începu să tremure. Noroc că aici căderile erau imposibile.

— Voi chibzui neapărat asupra ideilor pe care mi le-aţi destăinuit, întării eu ca să câştig simpatia viitorului meu tovarăş de călătorie. Dar ştiţi, îndată vine Kramer să mă ia şi aş vrea să aflu…

— … ce are de făcut un biolog în Lună, pe o planetă cu desăvârşire moartă, nu-i aşa? S-ar părea că, lipsind total atmosfera, acolo nici nu poate fi vorba de formele organice ale vieţii. În tot cazul aceasta este părerea încetăţenită în lumea ştiinţifică. Ei bine, află că eu gândesc oarecum altfel. Telescopul meu… Dar ştii ce, mai bine vino să vezi şi dumneata Luna! Agaţă-te de şnururi, dar fii atent să nu atingi cărţile. Aşa! Ei, aruncă o privire!

M-am uitat în ocular şi am rămas perplex. Suprafaţa Lunii se vedea extrem de bine. Distingeam clar până şi blocurile de piatră, crăpăturile. M-a frapat scânteietoarea irizaţie de pe marginea unei stânci. Era, cred, un aflorisment de roci cristaline.

— Ei, făcu mândru profesorul.

— Am impresia că văd Luna mai de aproape decât Pământul de pe Steaua KEŢ.

— Dacă o să priveşti Pământul prin acest telescop, o să vezi până şi Leningradul dumitale… Aşa… Pe temeiul observaţilor mele presupun că în Lună există măcar o cantitate infimă de gaze. Prin urmare, n-ar fi de loc exclus să vieţuiască aici şi unele plante… Iată de ce vom pleca mâine acolo: o să verificăm această ipoteză la faţa locului. Eu, unul, fie vorba între noi, nu prea mă prăpădesc după călătorii. Văd foarte bine lumea şi de aici. Dar din moment ce insistă directorul… Disciplina înainte de toate! Aşa… Şi acum să ne întoarcem la discuţia noastră despre filosofia mişcării…

Perpetua mişcare rectilinie a unui punct în spaţiu este, dragul meu, un nonsens. Această mişcare nu s-ar deosebi prin nimic de starea de imobilitate. Infinitul în faţă, infinitul în spate — n-ar exista niciun etalon pentru măsurarea distanţelor, în comparaţie cu infinitul, orice porţiune străbătută este egală cu zero.

— Cum rămâne atunci cu mişcarea din întregul Cosmos? Cosmosul este veşnic. În Cosmos mişcarea nu încetează niciodată. Să fie oare această mişcare atât de lipsită de sens?

— Am reflectat ani în şir la natura mişcării şi până la urma i-am găsit rostul. Totul e, de fapt, cât se poate de simplu: o veşnică mişcare neîntreruptă, fie ea rectilinie sau curbilinie, nu există în natură. Orice mişcare este discontinuă. În aceasta constă tot secretul. Încă Mendeleev a demonstrat că discontinuitatea mărimilor (observă, chiar şi a mărimilor!), în speţă a atomilor, este un fenomen cu totul firesc. Teoria evoluţionistă este înlocuită, sau, mai precis, aprofundată prin cea genetică, în care un rol tot mai mare în dezvoltarea organismelor se atribuie salturilor, mutaţiilor. Discontinuitatea mărimilor magnetice a fost demonstrată de Weiss, cea a radiaţiilor de Planck, iar cea a caracteristicilor termice de Konovalov. Cosmosul este etern, dar toate mişcările din Cosmos sunt discontinue. Sistemele solare se nasc, se dezvoltă, îmbătrânesc şi mor. Iau naştere mereu tot felul de sisteme noi. Există, aşadar, un sfârşit şi un început, există deci şi un etalon al mişcării. La fel se întâmplă şi în lumea organică… M-ai urmărit cu atenţie? Ţi se pare totul clar?

Noroc că în momentul acela apăru din nou băiatul negru cu maimuţica lui poznaşă în creştetul capului.

— Tovarăşe Artemiev, sunteţi aşteptat de Kramer în camera atmosferică.

M-am grăbit să-mi iau rămas bun şi să ies din acest straniu păienjeniş.

Recunosc că Tiurin mi-a dat imbold spre meditaţie asupra teoriei sale. „Fericirea constă în mişcare!” Interesant… Dar ce spectacol lamentabil oferă creatorul filosofiei mişcării! Pierdut în bezna fără hotare a cerului, prins într-o pânză de păianjen, el atârnă nemişcat zile, luni, ani… Cert e însă că omul acesta e fericit. Imobilitatea trupului este din plin compensată de activitatea intensă a gândirii, a celulelor creierului.

XII. TIURIN SE ANTRENEAZĂ

Kramer nu-şi scosese scafandrul. Se vede că era grăbit. M-am îmbrăcat şi eu cât am putut de repede. După ce a redus presiunea atmosferică până aproape de vidul absolut, ciceronele meu deschise uşa ce dădea în spaţiul cosmic, împingându-mă uşor înainte şi ţinându-mă totodată strâns cu mâna, se desprinse pe nesimţite de pereţii observatorului cu o mişcare laterală, prelinsă. Cu ajutorul unor puşcări de intensitate minimă, porni spre Steaua KEŢ. Când ne îndepărtarăm de-a binelea de observator, trase de câteva ori din plin şi ne avântarăm vijelios spre Stea. Acum Kramer ar fi putut să-mi dea drumul, dar fiind sceptic, probabil, în privinţa capacităţilor mele icariene, continuă să mă ţină de cot.

Aruncând o privire spre Steaua KEŢ, care se apropia tot mai mult de noi, am remarcat că acum se roteşte destul de repede în jurul axei sale transversale. Se vede că reparaţiile luaseră sfârşit, făcând astfel cu putinţă să se creeze artificial o forţă de gravitaţie mult mai sensibilă.

Nu e uşor să „aterizezi” cu precizie pe aripile unei mori care se învârtesc vertiginos. Dar experimentatului Kramer manevra îi reuşi perfect.

Descrise câteva cercuri deasupra Stelei în sensul în care se rotea însuşi cilindrul ei. Sincronizând astfel mişcarea noastră cu a cilindrului, izbuti să se agaţe de o scoabă.

Nici n-am apucat bine să mă dezbrac că am şi fost chemat la doctoriţa Meller.

Nu ştiu în ce măsură crescuse gravitaţia. În tot cazul nu cred să fi fost mai mare de o zecime din cea terestră. Am încercat însă cu plăcere senzaţia familiară că muşchii îmi sunt încordaţi, că „merg pe podea”, că există un „sus” şi un „jos”.

Am intrat în ambulator cu pasul voios.

— Bună ziua, mă salută doctoriţa. Am trimis după Tiurin. Trebuie să pice şi el din moment în moment. Ei, cum îl găseşti?

— E un extravagant. Recunosc că m-am aşteptat să dau de un…

— Nu la asta m-am referit. Vreau să ştiu cum arată. Te întreb din punct de vedere medical…

— E foarte palid şi cam buhăit…

— Te cred. Cu viaţa pe care o duce! La observator există o mică grădină, o sală de gimnastică, aparate pentru antrenarea sistemului muscular, dar omul ăsta îşi neglijează complet sănătatea. Dacă vrei să ştii, află că eu l-am convins pe director să-l trimită în Lună. Pe viitor o să fac tot ce-i posibil ca să-şi schimbe radical regimul de viaţă. Altfel n-o să treacă multă vreme şi o să-l pierdem pe omul acesta de o valoare excepţională…

Curând se ivi Tiurin. La lumina puternică din ambulator înfăţişarea lui era şi mai alarmantă. Abia se ţinea pe picioare: nu e exclus ca din pricina lipsei de mişcare muşchii lui, măcar parţial, să se fi atrofiat. Genunchii îi tremurau şi dădea din mâini neputincios. Readus pe Pământ fără îndoială că s-ar simţi ca o balenă aruncată pe uscat.

— Uite în ce hal ai ajuns! îl dojeni cu asprime Meller. Parcă ai fi de gelatină…

Ghemotocul ăsta de femeie deşteaptă şi energică îl certa pe bătrânul savant ca pe un copil neascultător. Fără să admită vreo replică, îl trimise la masaj, ordonându-i să se prezinte neapărat după aceea la vizita medicală.

Mi se adresă apoi mie:

— Eşti biolog şi o să mă înţelegi. Tiurin e o excepţie. Noi ceilalţi, după cum vezi, ne simţim excelent. Totuşi, această viaţă „uşoară” mă îngrijorează foarte mult. Nu-ţi simţi sau aproape că nu-ţi simţi de loc trupul. Care vor fi consecinţele în viitor? KEŢ e o stea tânără. Chiar şi cei mai „vechi” locuitori au un stagiu de imponderabilitate de cel mult trei ani. Dar ce se va întâmplă peste vreo zece ani? Cum se va răsfrânge această adaptare la mediu asupra stării generale a organismului? Şi, în sfârşit, cum se vor dezvolta copiii născuţi aici? Şi copiii acestor copii? E de presupus că oasele descendenţilor noştri vor pierde tot mai mult din consistenţă devenind cartilaginoase sau poate chiar gelatinoase. Muşchii se atrofiază din pricina inactivităţii. Vezi, asta mă nelinişteşte cel mai mult, deoarece sunt direct răspunzătoare de sănătatea membrilor coloniei noastre cereşti. Pe urmă, nu uita că mai sunt şi razele cosmice. Cu tot învelişul care reţine parţial aceste raze, suntem expuşi acţiunii lor într-o măsură mult mai mare decât pe Pământ. Deocamdată n-am reuşit să descopăr niciun fel de efecte dăunătoare. Dar, repet, materialul pentru observaţii este încă insuficient. În condiţiile noastre, la drosophile, de pildă, se constată mutaţii intense, multe nu mai dau descendenţă. Ce ne facem dacă razele vor avea acelaşi efect şi asupra oamenilor de pe Steaua KEŢ? Dacă se vor naşte copii morţi sau nişte monştri? În ultima analiză, totul e în mâinile noastre. Putem preveni toate consecinţele dăunătoare, putem să creăm artificial orice forţă de atracţie, la nevoie chiar şi una mai mare decât pe Pământ. Ne putem izola şi de razele cosmice. Dar ca să stabilim condiţiile optime îţi dai seama că e nevoie încă de o mulţime de experienţe. Vezi, aşadar, câtă muncă vă aşteaptă pe voi biologii…

— Da, e un câmp larg de activitate, răspunsei eu, vădit interesat. Toate acestea vor folosi, desigur, nu numai coloniilor astrale, dar şi Pământului. Cât de mult se vor îmbogăţi cunoştinţele noastre cu privire la natura organică şi anorganică! Vă spun sincer, acum sunt fericit că întâmplarea m-a adus aici…

— Cu atât mai bine! Avem nevoie de entuziaşti…

Rostind aceste cuvinte: „întâmplarea care m-a adus aici”, mi-am adus aminte de Tonia. Copleşit de mulţimea impresiilor noi, nu mă mai gândisem de loc la ea. Ce-o fi făcând? L-o fi găsit în sfârşit pe cel căutat?

Am ieşit în zbor de la Meller. Coridorul răsuna de râsete, glume, cântece şi fâşâit de aripi. Cu toate că forţa de atracţie se făcea simţită, tineretul prefera din obişnuinţă să zboare. Unii se amuzau făcând salturi de câţiva metri ca nişte adevăraţi peşti zburători. Alţii se antrenau la marş. Câte chipuri tinere, bronzate, surâzătoare! Născoceau tot felul de jocuri, se ţineau de năzdrăvănii. Iată un grup de fete care, călcând „regulile circulaţiei”, se apucaseră să joace volei, „mingea” fiind o fetişcană durdulie care ţipa de-ţi spărgea urechile.

Domnea, cum s-ar spune, o veselie de zile mari. Se vede că munca nu era prea obositoare în această lume atât de „uşoară”. Păşind la marginea coridorului m-am strecurat de-a lungul peretelui până la uşa Toniei. Am găsit-o la fereastră, într-un fotoliu uşor de aluminiu. Se vede că între timp aduseseră mobila de la magazie.

Uriaşa jerbă circulară de flăcări a Pământului „nocturn” care scânteia pe bolta neagră împurpura chipul şi braţele Toniei. Părea preocupată.

Ca s-o mai distrez (zburdălnicia celor de pe culoar se dovedea molipsitoare) am prins-o de umeri şi, ridicând-o uşor, de parcă ar fi fost o fetiţă de trei ani, i-am spus râzând:

— Ia să vedem cât cântăreşti acum!

Mă respinse cu un gest mut.

— Ce s-a întâmplat că te-ai întristat în halul ăsta? o întrebai cam ruşinat.

— Nu ştiu… Mă gândesc la mama.

— „Atracţia Pământului?” „Dorul de patrie?”

— Poate, răspunse ea vag.

— Dar cu Evgheniev ce se aude?

— N-am reuşit încă să vorbesc cu el. Sună mereu ocupat. Ai fost la director? Ce ţi-a spus?

— Mâine voi zbura în Lună.

Ridică o clipă ochii.

— Pentru multă vreme?

— Depinde. După câte am auzit, călătoria nu ţine mai mult de cinci, şase zile. Nu se ştie însă cât timp vom rămâne acolo.

— Trebuie să fie extrem de interesant, spuse Tonia, privindu-mă ţintă. Mi-ar plăcea să zburăm împreună, dar m-am detaşat la un laborator atât de depărtat de planeta noastră, încât radiaţiile terestre nici nu ajung până acolo. E întuneric şi frig, teribilul frig cosmic. Am misiunea să organizez un nou laborator pentru studierea rezistenţei electrice a metalelor la temperaturi joase…

Ochii i se aprinseră brusc ca de un incendiu.

— Nici nu-ţi dai seama cât de pasionantă e problema asta! După cum ştii, o dată cu scăderea temperaturii se reduce şi rezistenţa electrică a metalelor La temperaturi apropiate de zero absolut, rezistenţa ajunge aproape nulă. Kapiţa s-a ocupat mai de mult de asemenea probleme. Dar jos pe Pământ era nespus de dificil să obţii temperaturi joase. În spaţiul cosmic e simplu de tot. Închipuie-ţi un inel de metal aşezat în vid la un frig absolut. În inel este indus curent electric care poate atinge o intensitate cu totul neobişnuită. Dacă nu se va mări temperatura, curentul va circula în inel la nesfârşit. Mărimea temperaturii are în schimb ca efect o descărcare fulgerătoare. La o anumită tensiune a curentului indus obţinem un fel de fulger conservat care se va declanşa de cum va creşte temperatura.

— Un fulger conservat într-un vas Dewar prevăzut cu un focos — completai eu. Vasul se prăbuşeşte pe Pământ. Şocul face să explodeze amorsa, temperatura din interiorul vasului creşte şi fulgerul distruge tot ce-i în jur.

Tonia zâmbi amuzată.

— Vai, cât de crud poţi fi! Nici nu mi-a trecut prin gând că ar putea avea şi o asemenea întrebuinţare.

— Crud? Fii serioasă! Doar război n-o să mai fie niciodată. Putem însă arunca în aer stânci, aisberguri…

— Bineînţeles! Numai că, lipsind rezistenţa, scade şi tensiunea, deci şi intensitatea curentului. Se cer, deci, făcute anumite calcule. Ce bine mi-ar prinde ajutorul lui Palei! exclamă ea cu înfocare.

Cu o înfocare de om de ştiinţă, desigur, dar, vă asigur, nu mai puţin neplăcută pentru mine.

*
* *

N-am plecat în ziua următoare; se îmbolnăvise Tiurin.

Am întrebat-o pe doctoriţă ce s-a întâmplat.

— L-au lăsat balamalele pe filosoful nostru, îmi răspunse ea cu amărăciune. S-a îmbolnăvit de atâta „fericire” şi „mişcare”. La drept vorbind nu-i prea grav: se plânge numai că-l dor grozav picioarele. Poţi să-l laşi să plece spre Lună în starea asta? Ar fi o pacoste şi pentru el şi pentru voi. Dacă o zecime din gravitaţia terestră l-a muiat atât de rău, ce-o să păţească pe Lună unde e numai o şesime? Cred că acolo nici n-o să se poată ţine pe picioare.

De aceea i-am prescris câteva zile de antrenament. Unde se antrenează? Să-ţi explic. Avem în spaţiu depozite cu asteroizi captaţi. Toate aceste pietre cereşti şi sfărâmături de planete le strângem în nişte grămezi sferice pentru ca bucăţile să nu se împrăştie din cauza unor şocuri accidentale, heliosudorii noştri au topit şi sudat suprafaţa acestor planete în miniatură. De una din aceste „bombe” am prins cu un cablu de oţel o sferă goală şi dându-i un impuls, i-am imprimat o mişcare circulară. A rezultat o anumită forţă de gravitaţie. Mişcarea sferei a fost determinată, în aşa fel încât atracţia din interiorul ei să fie egală cu cea de pe Lună. În această sferă se antrenează Tiurin. Presiunea şi cantitatea de oxigen sunt acolo la fel ca în costumul cosmic. Fii, te rog, bun, şi repede-te până acolo să vezi cum îi mai merge astronomului. Vezi să nu zbori cumva fără dădacă!

L-am găsit pe Kramer în sala de gimnastică. Executa la trapez nişte figuri de care n-ar fi fost în stare nici cel mai grozav acrobat de pe Pământ.

— De însoţit te însoţesc, bineînţeles, dar ar fi de-acum timpul să înveţi să zbori singur. Cine ştie ce se poate întâmplă în timpul călătoriei pe Lună!

Kramer m-a legat de el cu o sârmă lungă şi am zburat aşa până la „manejul” lui Tiurin. Nu mai făceam tumbe şi mă învăţasem să „trag” binişor din pistoalele-rachetă, dar fără ajutorul lui Kramer n-aş fi reuşit să „aterizez” pe globul rotitor. Şi iată că după patru minute de zbor, intram târâş în sfera metalică.

Ne-au întâmpinat nişte ţipete şi strigăte asurzitoare. Curios, mi-am plimbat privirea în jur. În lumina unui uriaş bec electric l-am văzut ne Tiurin. Profesorul zăcea „jos”, bătând furios cu pumnii într-un covor de cauciuc. Lângă el negrul John făcea nişte salturi gigantice, iar maimuţoiul Mickey ţâşnea de pe umerii băiatului până în „tavan”, se apuca de curele pentru a-i pica apoi drept în creştet. Gravitaţia selenică părea să le convină de minune băiatului şi maimuţei. Nu s-ar fi putut însă spune acelaşi luciu despre Tiurin.

— Ridicaţi-vă, tovarăşe profesor! striga pe un ton poruncitor John. Tovarăşa doctor v-a prescris cincisprezece minute de mers şi n-aţi făcut nici cinci…

— Ba n-o să mă scol! mârâi Tiurin mânios. Ce sunt eu, cal de manej? Şi aşa m-a sleit durerea de picioare.

În clipa aceea Kramer şi cu mine ne-am făcut apariţia la un pas de Tiurin, spre nespusa bucurie a lui John.

— Zău aşa, tovarăşe Artemiev, începu să turuie micul negru, nu ştiu ce să mă mai fac cu tovarăşul profesor că nu mă ascultă de loc. Vrea să se bage iar în păienjenişul ăla…

Maimuţoiul se stropşi fără veste şi începu să ţipe.

— Opreşte odată patefonul ăsta! răcni Tiurin cu o voce şi mai piţigăiată.

După ce se mai calmă puţin, ne dădu bună ziua şi se ridică anevoie, cu mari eforturi.

„Cum să zbori cu el în Lună?” mă cuprinse îndoiala, aruncând o privire semnificativă spre Kramer. Acesta înţelese şi clătină din cap.

— Chiar dumneavoastră, tovarăşe profesor, îmi spuneţi mereu că mişcarea înseamnă fericire, nu se lăsa înduplecat John.

Acest argument „filosofic”, venit din partea micului negru, fu atât de neaşteptat, încât Kramer şi cu mine izbucnirăm în râs. Tiurin se împurpură la faţă de mânie.

— Nu se pot interpreta gândurile mele aşa, mecanic! Nu-ţi dau voie, mă înţelegi? strigă el, luând cele mai înalte note din registrul său vocal. Există diferite feluri de mişcări. Astea, de pildă, care sunt pur fizice, le stingheresc pe cele superioare, ale celulelor creierului meu, ale raţiunii mele. Şi apoi, orice mişcare e discontinuă, iar tu vrei să mărşăluiesc în neştire, la nesfârşit, fără să răsuflu o clipă. Poftim, înfruptă-te din trupul meu, soarbe sângele meu!

Începu să meargă cu un aer de martir, oftând şi gemând la tot pasul.

John mă trase deoparte şi îmi şopti în grabă:

— Mă tem tare mult, tovarăşe Artemiev, pentru profesorul meu. E complet stors de vlagă. Nici nu vă închipuiţi ce primejdios e să zboare fără mine în lună. Dacă nu mă ţin de capul lui nu vâră nimic în gură. Cine o să aibă grijă de el acolo?…

Îi dădură lacrimile. Se legase cu trainice fibre sufleteşti de profesorul său. L-am liniştit cum m-am priceput făgăduindu-i să am grijă de profesor în timpul călătoriei.

— Răspundeţi pentru el! rosti solemn micul negru.

— Bineînţeles!

Când m-am întors pe Stea, am povestit totul doctoriţei. Anna Ignatievna rămase pe gânduri.

— Va trebui să mă ocup personal de Tiurin.

Fără multă vorbă, femeia aceasta scundă şi energică plecă la „manej”.

Nici eu nu stăteam degeaba. Învăţam să zbor în spaţiul interplanetar şi, după spusele instructorului meu, Kramer, făceam progrese vizibile.

— Acum nu mă mai tem că în timpul călătoriei pe Lună ai putea să te topeşti în hăurile cosmice, mă măguli el.

După câteva zile, Meller se întoarse de la „manejul” unde se antrena profesorul şi ne anunţă:

— Pe Pământ încă nu l-aş lăsa, dar pentru Lună „e în formă”.

XIII. SPRE ORBITA LUNEI

Cu o zi înainte de startul nostru spre Lună, am condus-o pe Tonia, care pleca la laboratorul frigului cosmic. A fost un bun rămas scurt, dar plin de căldură. Reţinându-mi mâna într-a ei, îmi spuse:

— Ai grijă de tine…

Numai câteva cuvinte, dar câtă fericire mi-au revărsat în suflet!

A doua zi dimineaţă Tiurin intră voios în rachetă. John avea însă un aer tare nenorocit, mai-mai să-l înece plânsul.

— Răspundeţi pentru profesor! mai apucă să-mi strige, înainte de a se închide ermetic uşa rachetei.

Abia în interiorul navei cosmice am aflat că plecăm spre Lună nu de-a dreptul, ci pe o spirală răsucită în jurul Pământului şi că nici nu se ştie cât va dura călătoria. În racheta care putea adăposti douăzeci de persoane nu eram decât şase: pe lângă echipaj — căpitanul, navigatorul şi mecanicul — noi, cei trei membri ai expediţiei ştiinţifice. Restul spaţiului îl ocupau proviziile, explozibilul şi oxigenul lichid. În vârful rachetei se afla fixat un fel de automobil pentru drumuri mai lungi pe suprafaţa Lunei. Deoarece nu exista rezistenţa aerului „automobilul selenic” nu reducea de loc viteza rachetei.

În sfârşit, racheta părăsi ospitalierul rachetodrom al Stelei KEŢ. Tiurin se simţea din ce în ce mai rău. Şi era firesc: o dată cu creşterea vitezei şi cu înmulţirea exploziilor, începu să oscileze şi greutatea corpului. Îl înţelegeam foarte bine pe Tiurin: te poţi obişnui cu suprasolicitările, cu starea de imponderabilitate, dar e cu neputinţă să te obişnuieşti ca după ce corpul tău n-a cântărit mai nimic să devină imediat ca de plumb.

Noroc că rezervele suficiente de alimente şi carburanţi ne îngăduiau să nu ne grăbim, aşa că frecvenţa şi puterea exploziilor erau moderate. Cu zgomotul lor, care se transmitea exclusiv prin pereţii rachetei, te mai puteai obişnui, aşa cum la un moment dat încetezi să mai remarci zbârnâitul motorului sau tic-tacul ceasornicului, dar ce te faci cu creşterea asta continuă a greutăţii…

Tiurin ofta şi gemea. Ba i se urca sângele la cap — şi atunci se făcea stacojiu, aproape vânăt — ba îi fugea tot din obrazul acoperit brusc de o paloare cadaverică.

Numai Sokolovski, geologul nostru, un bărbat solid şi plin de viaţă, cu o pereche de mustăţi falnice, era tot timpul într-o molipsitoare bună dispoziţie.

Când starea de imponderabilitate revenea pentru o vreme, astronomul începea să vorbească de unul singur. Meteahna asta o deprinsese în cursul vieţii solitare pe care o ducea. Vorbea, ce-i drept, cam fără şir, amestecând date ştiinţifice extrem de interesante şi necunoscute astronomilor de pe Pământ cu „maxime filosofice”, rostite pe un ton sentenţios.

— De ce e atât de atrăgător cinematograful? Pentru că ne pune în contact vizual cu mişcarea…

După un nou acces de gemete şi zvârcoliri îşi relua monologul.

Priveam pe fereastră. Pe măsură ce ne depărtam de Pământ, planeta noastră maternă părea tot mai mică. Pentru noi „zilele” deveneau mult mai lungi, iar „nopţile” mai scurte. Nici nu puteau fi numite nopţi, ci nişte simple eclipse de soare.

Cu Luna se petreceau întâmplării de toată nostimada.

Când racheta noastră se afla într-un punct al orbitei diametral opus Lunii, satelitul Pământului ne părea mărunt de tot, mult mai mărunt decât se vede pe Pământ. Dimpotrivă, când ne apropiam pe orbită de Lună, astrul lua proporţii colosale.

Sosi în sfârşit şi clipa când Luna începu să ne pară de aceeaşi mărime cu Pământul. Căpitanul rachetei, care nu era la prima lui călătorie pe orbita lunară, ne spuse:

— Vă felicit, dragi tovarăşi. Am străbătut patru cincimi din distanţa până la Lună, lăsând în urmă patruzeci şi opt de raze terestre. Trebuie să ştiţi că în zborurile interplanetare din cadrul sistemului nostru solar, raza Pământului, care măsoară 6378,4 kilometri, este singura unitate de măsură. Un fel de „milă cosmică” — a astronauţilor…

Mărimea Lunii varia mult în decursul unei zile şi unei nopţi necesare rachetei pentru a face ocolul Pământului. În prima jumătate din acest răstimp Luna „se umfla” pentru ca în cealaltă jumătate treptat să se „dezumfle”. Numai că aici o zi şi o noapte nu aveau douăzeci şi patru de ore ca pe Pământ, ci mult mai mult.

Zilele luminate de fantastica strălucire a Lunii erau în continuă creştere.

Căpitanul ne spunea că oră cu oră atracţia Lunei se face tot mai simţită, deformând atracţia rachetei. Într-adevăr, remarcam şi noi oscilaţiile de viteză datorate faptului că ne aflam în încleştarea acestui satelit al Pământului. Parc-ar fi vrut să ne ţină priponiţi de el. De nu i s-ar fi împotrivit motoarele rachetei noastre, am fi ajuns pe vecie captivi ai Lunii. Cu cât trebuie să fie mai primejdioasă atracţia uriaşelor planete ale sistemului solar!

În primele ore de zbor, căpitanul îşi părăsea adesea şi pentru răstimpuri destul de îndelungate postul de comandă, lăsând racheta să-şi urmeze automat traiectoria prescrisă. Pe măsură însă ce înaintam căpitanul se desprindea mai rar de lângă tablourile de comandă, cu toate că sistemele rachetei erau complet automatizate.

Acum goneam în jurul Pământului pe o orbită asemănătoare cu a Lunii, atingând o perioadă de revoluţie egală cu a acestui astru — de circa treizeci de zile şi nopţi pământeşti. Aici nopţile, adică eclipsele solare, deveniseră la fel de rare cum sunt eclipsele de Lună pe Pământ. Racheta întrecea tot mai puţin Luna. În sfârşit, mişcările lor se sincronizară: şi noi şi Luna ne aflam la aceeaşi distanţă de Pământ. Depărtarea dintre rachetă şi Lună rămânea însă constantă. Ai fi zis că Luna, Pământul şi racheta sunt imobile şi că numai bolta înstelată este în neîntreruptă mişcare.

— În curând, rupse tăcerea Sokolovski, vom construi aici adevărate colonii cereşti.

— Te înşeli, stimate, treburile astea nu se rezolvă chiar aşa de repede, îl contrazise Tiurin. Mai întâi trebuie să facem rost, chiar pe loc, de materialele trebuincioase, că doar n-o să transportăm totul de pe Pământ. Dimpotrivă, noi trebuie să aducem Pământului daruri „cereşti”. I-am şi trimis o colecţie de meteoriţi: tot roiul Leonidelor. O grozăvie, nu altceva, încheie el râzând mulţumit.

— Aveţi dreptate, răspunse Sokolovski. Ca să construim prin locurile astea locuinţe avem nevoie de fier, nichel, oţel, cuarţ în mari cantităţi…

— Şi de unde o să le extrageţi? scăpai eu spre hazul lui Sokolovski.

— N-o să le extragem, dragul meu, ci o să le prindem din zbor, mă corectă el. Meteoriţii sunt „zăcămintele” noastre. Numai eu ştiu cât am alergat după ei…

— Să-mi fie cu iertare, captarea meteoriţilor a fost ideea mea! interveni Tiurin, pe un ton ce nu admitea ripostă.

— De acord, scumpe profesore. Dumneata ai fost cu ideea, noi cu realizarea. Zilele acestea Evgheniev a plecat să facă noi prospecţiuni.

Pronunţarea acestui nume avu un efect magic: mi se perindară prin minte toate peripeţiile care mă aduseseră în cer. Noianul de impresii extraordinare care se succedaseră vertiginos în ultimul timp făcuseră să treacă pe planul al doilea preocupările mele personale! Sokolovski mă sustrase năvalei de gânduri.

— Află, tovarăşe Artemiev, că noi am descoperit aici, cum s-ar spune la doi paşi de Steaua KEŢ, un roi întreg de meteoriţi mici. Mai departe însă se găsesc şi alţii, mai mari, care conţin fier, nichel, bioxid de siliciu, aluminiu, oxid de calciu, feldspat, fier-crom, oxid de fier, grafit şi alte substanţe, simple şi compuse. Pe scurt, tot ce avem nevoie pentru construcţii şi, în afară de asta, oxigen pentru plante şi apă. Prelucrând aceste materiale cu ajutorul energiei solare, putem obţine tot ce ne este necesar, de la case până la creioane. E drept că oxigenul şi apa nu se găsesc de-a gata pe tavă, ci în diverse combinaţii, dar pentru chimişti nu-i o problemă…

— Uiţi să adaugi că pe baza datelor furnizate de dumneata am putut studia mişcarea acestor cioburi de aştrii pieriţi şi am putut ajunge la concluzii toarte interesante, interveni Tiurin. Unii meteoriţi ne-au venit de departe, cei mai mulţi însă zburau în jurul Pământului pe aceeaşi orbită ca şi Steaua KEŢ.

— Asupra acestui fenomen eu v-am atras atenţia, dragă profesore, îl întrerupse Sokolovski.

— Mă rog! Totuşi concluziile sunt ale mele.

— Nu merită să ne formalizăm pentru atâta lucru, zâmbi împăciuitor Sokolovski.

— Nu e vorba de vreo formalizare. Pur şi simplu îmi place precizia în toate. E o normă absolută pentru un om de ştiinţă, replică Tiurin dând să se ridice din fotoliu, dar recăzu imediat gemând. Meller are dreptate, se tângui el. Anii de imobilitate în lumea imponderabilităţii m-au vlăguit de tot. Trebuie să-mi schimb regimul de viaţă. Neapărat.

— Las' că drumul ăsta în Lună o să vă facă bine, glumi geologul.

— Mda! Şi, ca să revenim la ipoteza mea, reluă Tiurin, în jurul Pământului roiesc atâţia meteoriţi încât e de presupus că nu sunt altceva decât rămăşiţele unui mic satelit al Pământului, cum s-ar spune o a doua Lună, care odinioară s-a făcut ţăndări. Era o Lună măruntă de tot. Când vom calcula cu precizie numărul şi masa acestor meteoriţi, o să putem reconstitui dimensiunile satelitului aşa cum paleontologii reconstituie din câteva oase scheletul vieţuitoarelor de mult dispărute. Cu toate ca era minuscul, acest al doilea satelit al Pământului trebuie să fi luminat la fel de puternic ca şi Luna noastră, deoarece era mai aproape de Pământ.

— Nu vă supăraţi — se amestecă pe neaşteptate mecanicul, un tânăr uscăţiv, indian după figură. Părerea mea este că, de la o distanţă atât de mică, Pământul ar fi trebuit să atragă micuţa Luna. Nu-i aşa?

— Cum? Ce face? ţipă Tiurin, oţărându-se la el. Dar de ce nu cade pe Pământ Steaua KEŢ, care e incomparabil mai mică? Vezi că nu poţi să răspunzi! Repeziciunea mişcării, iată ce hotărăşte totul… Apoi adăugă, mai calm: Totuşi micuţa Lună a pierit. A fost sfâşiată până la urmă de cele două forţe antagonice— inerţia şi atracţia Pământului. Aceeaşi soartă aşteaptă, din păcate, şi Luna noastră. Până la urmă se va preface şi ea în ţăndări. Şi atunci Pământul va căpăta un inel superb ca al lui Saturn. După părerea mea, nu va lumina mai puţin decât Luna, devenind o adevărată podoabă a nopţilor pământene. Şi totuşi, va fi o pierdere, încheie el oftând.

— O pierdere ireparabilă, adăugai eu.

— Hm… Rămâne încă de văzut. Am eu un proiect, dar… e încă prematur să vorbim despre el.

— Spune-mi şi mie, cum ai vânat meteoriţii? mă întorsei spre Sokolovski.

— A, e o ocupaţie foarte amuzantă! I-am vânat nu numai pe orbita Stelei KEŢ, ci şi…

— În zona asteroizilor, între orbitele lui Marte şi Jupiter, îl întrerupse Tiurin. Astronomii de pe Pământ descoperiseră doar ceva mai mult de o mie din aceşti asteroizi. Catalogul întocmit de mine a depăşit însă cifra de patru mii. Aceşti asteroizi sunt, la rândul lor, rămăşiţele unei planete, care a fost chiar mai mare decât a doua Lună. Ba chiar, după calculele mele, a fost mai mare şi decât Mercur. Atracţia în sensuri contrare a planetelor Marte şi Jupiter a făcut-o bucăţele. N-au putut să şi-o împartă! Inelul lui Saturn este şi el alcătuit din sfărâmăturile unui satelit dispărut al acestei planele. Vedeţi câţi răposaţi avem de pe acum în sistemul nostru solar! Cui îi vine rândul? Of, of, izbucni el deodată, iarăşi zdruncinăturile astea!

Ţinându-mă de rezemătoarele moi şi îmbrăcate în piele ale fotoliului, mi-am azvârlit o privire pe fereastră. Mereu acelaşi cer negru presărat cu pulberea diamantină a stelelor. Poţi zbura ani şi secole în şir prin peisajul acesta tulburător în grandioasa-i imobilitate.

În acele clipe mi-am adus aminte de o călătorie pe care o făcusem cândva, cu un tren obişnuit, tras de o locomotivă tare bătrână şi astmatică. Era un amurg de vară, Scăpătând între vârfurile pomilor, soarele aurea marginile norilor. Dinspre pădure o adiere jilavă aduce pe fereastra vagonului miros proaspăt de iarbă şi parfum dulce de tei. Sus pe cer, Crai Nou gonea să prindă trenul. Apoi s-a ivit oglinda unui lac, nişte coline pe care se resfirau căsuţe înecate în verdele grădinilor. După aceea au prins să se perinde ogoare şi am simţit în nări o mirozną caldă de hrişcă. Ce avalanşă de impresii, câtă „mişcare”, ca să folosesc expresia lui Tiurin, pentru văz, auz şi miros. Pe când aici — nici tu vânt, nici tu ploaie, nici vreme bună ori rea, nici noapte, nici vară, nici iarnă. Un cer veşnic îndoliat, un soare sinistru bătând în vânăt, iar în rachetă aceeaşi invariabilă climă…

Nu, de o mie de ori nu! O fi interesant să zbori în Cosmos, să călătoreşti spre Lună, să vizitezi alte planete, dar pentru nimic în lume n-aş schimba viaţa de pe Pământ pe viaţa asta „cerească”.

— După cum vezi, nu există ceva mai captivant decât vânătoarea de asteroizi, mă readuse la realitate vocea profundă a lui Sokolovski.

Îmi place să-l ascult. Are un fel de a povesti simplu, „pământesc”, ca la gura sobei, de parcă ar la la el acasă, la Leningrad, pe insula Vasilievski. Ambianţa aceasta neobişnuită părea să nu aibă asupră-i nicio înrâurire.

— Când te apropii de zona asteroizilor trebuie să fii cu ochii în patru, continuă Sokolovski. Altfel rişti să dea peste rachetă vreun pietroi cam cât Palatul Sindicatelor din Moscova sau poate chiar mai mare şi atunci s-a zis cu ea! De aceea te străduieşti să zbori pe tangentă, apropiindu-te treptat de traiectoria asteroizilor… Cerul îşi schimbă înfăţişarea. Priveşte bine cerul! La drept vorbind, nu-i chiar atât de negru cât pare la prima vedere. Pe fundalul întunecat sclipesc o puzderie de stele. Deodată, în forfota asta de licurici cosmici, observi nişte dungi întunecoase: trec asteroizi!, neluminaţi de soare. Unii lasă pe cer urme argintii, alţii dâre prelungi de culoare arămie. Un cer vărgat! Cotind spre traiectoria asteroizilor, racheta accelerează şi ajunge să zboare aproape cu viteza lor. Asteroizii nu-ţi mai par nişte dungi. Te trezeşti într-o lume feerică, ţi se pare că zbori în mijlocul unei puzderii de „luni” de diferite dimensiuni, a căror viteză întrece încă viteza rachetei.

Când una din aceste „luni” trece mai aproape, constaţi că nu e de loc rotundă. Ele sunt de cele mai felurite forme. Una seamănă cu o piramidă, alta este aproape sferică sau cubică, dar cele mai multe sunt simple bucăţi amorfe de rocă. Unele zboară înmănuncheate, altele, sub influenţa reciprocă a gravităţii, se contopesc, formând, cum spunem noi, adevăraţi „ciorchini de struguri”… Au suprafaţa mată ori strălucitoare, ca a cristalului de stâncă.

„Luni” în dreapta, „luni” în stânga, „luni” sus, „luni” jos… E de ajuns ca racheta să încetinească cât de cât, pentru ca să ţi se pară că „lunile” par să-şi domolească la rândul lor zborul. În sfârşit, racheta întrece „lunile”, lăsându-le în urmă.

Un lucru este absolut limpede: nimic mai primejdios decât să zbori mai încet ca asteroizii. S-ar putea să te ajungă şi să-ţi sfărâme racheta. Nu rişti, în schimb, absolut nimic dacă zbori în sensul şi cu viteza lor. Dezavantajul e că în acest caz priveliştea apare văduvită: vezi numai asteroizii din jur. Ba, mai mult decât atât, ţi se pare că totul, e încremenit în nemişcare: şi racheta, şi „lunile” din stânga şi cele din dreapta, de sus, din spate. Numai stelele ţi se perindă încet prin faţa privirii, deoarece, în realitate, şi asteroizii şi racheta sunt în plin zbor vertiginos, schimbându-şi necontenit poziţia pe cer.

Căpitanul nostru prefera să zboare ceva mai repede ca asteroizii: În felul acesta avea o siguranţă că n-o să ne pocnească pe negândite, de undeva, din spate, vreun bolovan ceresc. Şi-apoi mai era ceva: înaintând în mijlocul roiului, ai de unde alege. Ca drăcuşorul acela de Gogol când se pregătea să fure luna de pe cer… Numai că „lunile” noastre sunt olecuţă mai mici. Încă nu ne dă mână să smulgem de pe orbită un coşcogea asteroid şi să-l remorcăm de Steaua KEŢ. Nu de alta, dar ne e teamă ca nu cumva să consumăm tot combustibilul, ajungând până la urmă să fim noi înşine remorcaţi de asteroid, care ne-ar purta cine ştie unde… La început îi alegeam pe cei mai mititei. E nevoie de multă îndemânare şi pricepere ca să te apropii lin şi să abordezi asteroidul. Căpitanul manevra în aşa fel încât racheta, având aceeaşi viteză cu asteroidul, să ajungă la câţiva paşi de acesta. Apoi exploziile laterale erau oprite şi se punea în funcţiune electromagnetul. Ştii, desigur, că asteroizii, cu excepţia celor cristalici, se compun mai ales din fier. În sfârşit, când distanţa rămânea infimă, deconectam electromagnetul, lăsând restul operaţiei pe seama forţei de atracţie. O ciocnire aproape imperceptibilă şi iată-ne zburând mai departe împreună cu un „frate siamez” — satelitul nostru. Primele „vânători” n-au mers chiar atât de uşor. Uneori ne ciocneam destul de rău. Se întâmpla de asemenea ca, fără să băgăm de seamă, asteroidul să se abată de pe orbita lui, iar racheta, fiind mai uşoară, să-şi continue drumul pe vechea traiectorie. Ia-o, frate, de la început şi agaţă-l din nou la remorcă! Mai târziu am deprins şmecheria şi ne-am învăţat să abordăm în chip artistic asteroizii. Bine, de vânat îi vânam noi, dar cum să-i ţinem „încătuşaţi” de rachetă? Am încercat să-i legăm cu lanţuri, să-i târâm după noi cu electromagnetul. Mergea şi nu prea. Am învăţat chiar să sudăm meteoriţii de învelişul rachetei căci energie solară avem doar berechet şi nu ni se întâmplă să pornim la drum fără aparate de heliosudură.

— Oare nu era nevoie ca, pentru treaba asta, să ieşiţi din rachetă? îl întrerupsei eu.

— Bineînţeles. Aşa şi făceam. Ba, la drept vorbind, mă şi plimbam pe asteroizi.

Izbucni în râs.

— Una din aceste promenade n-o s-o uit cât oi trăi. Racheta noastră se apropia de un asteroid mare, care părea o bilă de piatră cioplită grosolan şi puţin turtită. Am ieşit în zbor din rachetă şi, agăţându-mă de colţurile ascuţite ale asteroidului, am pornit într-o călătorie „în jurul Lunii”. Şi să vezi drăcovenie! La cei doi „poli” turtiţi mă ridicam în picioare, în vreme ce la „ecuatorul” bombat din pricina deplasării centrului de greutate, trebuia să umblu cu capul în jos. Şi aşa înaintam, prinzându-mă cu mâinile de suprafaţa asteroidului.

— Probabil că era o mică planetă care se rotea, îl rectifică Tiurin. Se deplasa nu centrul de greutate, ci greutatea relativă. La suprafaţa polilor de rotaţie greutatea atinge valori maxime, convergând, cum e şi firesc, spre centru. Şi, la fel de firesc, cu cât ne depărtăm de pol, greutatea scade. Mergând de la pol spre ecuator era ca şi cum ai fi coborât de pe un munte, panta devenind din ce în ce mai repede. Pe porţiunea dintre pol şi ecuator, deoarece direcţia forţei de atracţie coincidea cu orizontala, aveai senzaţia că te prăvăleşti pe un povârniş teribil de abrupt. Iar mai încolo îţi făcea impresia că umbli pe un tavan înclinat şi, de aceea, te agăţai de ce-ţi venea la îndemână ca să te menţii cât de cât pe micuţa planetă… De pe Pământ, chiar şi cu ajutorul celor mai puternice telescoape, se văd numai planetele cu un diametru de la şase kilometri în sus. Or, se ştie prea bine că există asteroizi cât un firicel de praf…

— Am văzut tot felul de asteroizi, reluă Sokolovski. La suprafaţa unora dintre ei atracţia e atât de mică, încât e destul să salţi uşurel ca să-ţi iei zborul. Am fost pe un asteroid cu o circumferinţă de şaptesprezece kilometri şi jumătate. Când am sărit în sus la înălţimea de un metru, mi-au trebuit 22 de secunde ca să ating din nou suprafaţa asteroidului. Cu efortul de care ai nevoie pe Pământ ca să treci, să zicem, pragul, acolo te-ai putea ridica la o înălţime de două sute zece metri, adică ceva mai puţin decât înălţimea Turnului Eiffel. Am aruncat câteva pietre şi, crede-mă, nu s-au mai întors.

— Ba or să se întoarcă, dar nu aşa de repede, interveni astronomul.

— Pe o altă planetă, relativ mare, cu un diametru doar de şase ori mai mic ca al Lunii, am ridicat într-o singură mână douăzeci şi doi de inşi, pe tovarăşii mei de călătorie. Acolo te-ai putea da într-un leagăn confecţionat pur şi simplu din sfoară pescărească, ai putea construi cu uşurinţă un turn înalt de şase kilometri şi jumătate. M-a apucat o trăsnaie şi am tras cu revolverul. Vă închipuiţi ce a fost! Dacă detunătura nu m-ar fi proiectat de pe planetă, gloanţele m-ar fi străpuns prin spate, după ce făcuse cu o iuţeală fantastică ocolul asteroidului. O fi zburând şi azi în jurul lui, ca un fel de satelit.

— Pe o planetă ca asta, completă Tiurin, trenurile ar goni cu o viteză de o mie două sute optzeci kilometri pe oră. Aflaţi însă de la mine că, la urma urmelor, n-ar fi de loc rău să apropiem de Pământ câteva din aceste planete. Mai multe lampioane n-au ce să strice bătrânei noastre Terra. Şi apoi, de ce nu le-am da vreo folosinţă! Da, da, le-am putea transforma într-un soi de sere în care să cultivăm plante ori am putea să le populăm cu animale. Şi să ştiţi că nu s-ar trăi de loc rău acolo. Cu timpul, am putea popula în felul acesta şi Luna…

— În Lună e când prea frig, când prea cald, obiectai eu.

— O atmosferă artificială sub un clopot de sticlă şi un sistem de jaluzele ar înmuia dogoarea Soarelui. Cât priveşte părerea care circulă în legătură cu răcirea formidabilă a suprafeţei Lunii în timpul nopţilor selenare, îmi îngădui să am o părere proprie, adaugă Tiurin pe un ton semnificativ. N-am renunţat oare noi la teoria sâmburelui incandescent al Pământului, a cărui temperatură extrem de ridicată ar fi la originea căldurii terestre? Şi totuşi, chiar fără această teorie, planeta noastră nu e mai puţin caldă…

— Păi Soarele şi plapuma atmosferei… începu geologul, dar Tiurin i-o tăie scurt:

— De acord, dar nu e vorba numai de asta. Scoarţa Pământului este încălzită în primul rând datorită dezintegrărilor radioactive din măruntaiele sale. În definitiv, de ce n-ar avea loc asemenea fenomene şi în Lună? Ba chiar într-o măsură şi mai mare. S-ar putea, în fond, ca dezintegrările radioactive să încălzească şi solul acestui astru. Unde mai pui că nu se poate nega existenţa magmei calde de sub scoarţa Lunii… Hotărât lucru, Luna nu e chiar atât de rece pe cât pare. Iar dacă mai există cumva acolo şi un rest de atmosferă… Iată de ce a fost inclus şi un biolog în expediţia noastră, mi se adresă cu o privire plină de înţelesuri.

Sokolovski clătină din cap a îndoială.

— Nu prea am întâlnit asteroizi încălziţi prin dezintegrarea radioactivă a elementelor…

— Nu uita că asteroizii sunt mai mici decât Luna, ripostă astronomul cu un glas piţigăiat.

După o scurtă tăcere, se lansă din nou sinuozităţile filosofiei de parcă în creierul său procesul de gândire s-ar fi desfăşurat simultan pe două linii paralele.

Stelele pe care le vedem prin fereastra rachetei noastre erau moarte, fără clipiri. Pe neaşteptate se dezlănţuie o ploaie de bolizi ce ţâşnesc vijelios în lături şi în sus. Racheta cârmeşte cu abilitate.

— Şi aşa ne-am făcut un depozit frumuşel de asteroizi… îmi spune cu glas scăzut Sokolovski, lăsându-l în plata domnului pe Tiurin care îşi rosteşte din când în când sentinţele filosofice cu un aer de oracol. Întâi şi întâi, punem o „temelie” solidă rachetodromului nostru: cu cât va avea o masă mai mare cu atât va fi mai stabil, iar zdruncinăturile accidentale ale rachetelor nu-l vor putea deplasa în spaţiu. În afară de asta, furnizăm asteroizi fabricilor şi uzinelor noastre: n-ai nicio grijă, o să le cunoşti. Nu demult am reuşit să prindem o planetă măruntă de tot, un hârb, nu altceva, să tot fi avut, în măsurile noastre pământene, vreo tonă şi jumătate. Numai că era din aur curat… Nu e rău, ce zici? Mine de aur în cer!

Auzind pesemne ultimele cuvinte ale geologului, pe Tiurin nu-l răbda inima să nu arunce o remarcă:

— În planetele mari, elementele sunt dispuse de la suprafaţă spre centru, în ordine ascendentă, după greutatea specifică: straturile superioare cuprind siliciu şi aluminiu — „sial”, apoi întâlnim siliciu şi magneziu — „sima”, iar mai jos nichel şi fier —

„nife”. Urmează metalele şi mai grele — platina, aurul, mercurul şi plumbul. Asteroidul dumitale de aur este, de fapt, o frântură din miezul unei planete dispărute. Şi, fie vorba între noi, o astfel de întâlnire e extrem de rară. Aşa că să nu-ţi faci prea multe iluzii în privinţa zăcămintelor de aur din cosmos…

Mi se îngreuiaseră pleoapele. Organismul meu nu se dezobişnuise încă de succesiunea terestră a zilelor şi nopţilor şi nici de stările corespunzătoare de trezire şi somn.

— Ţi-e somn? mă întrebă Tiurin. Noapte bună! Cu mine se întâmplă ceva foarte ciudat. La Observator m-am dezobişnuit să dorm la ore fixe. Am ajuns ca animalele acelea care aţipesc pe apucate. Un fel de motan…

A mai mormăit el ceva, dar, vă spun drept, nu l-am mai auzit: mă furase somnul. Câtă linişte, câtă pace! Nu se mai aud nici exploziile… Am revăzut, în vis, laboratorul meu din Leningrad…

… Când m-am uitat pe boltă — după o zi şi o noapte de drum — am rămas uluit: Luna ocupa o şeptime din spaţiul ceresc de deasupra noastră. Te şi speriai văzând-o atât de mare. Mai erau până la Lună doar vreo două mii de kilometri. Munţii, văile şi „mările” ei uscate se zăreau ca în palmă. Desluşeam clar contururile lanţurilor de munţi, craterele conice ale vulcanilor stinşi de mult, morţi, aşa cum e, de altfel, totul pe Lună. Se vedeau până şi crăpăturile solului lunar căscate ameninţător…

Astronomul nu-şi desprindea privirea de la Lună. Potrivit unei expresii a lui, „fiecare pietricică de pe suprafaţa Lunii” îi era de mult familiară.

— Uite colo, la margine, e Clavius. Mai jos e Tycho, iar şi mai jos Alphonse, Ptolemeu. Spre dreapta, vezi, e Copernic, apoi vin munţii Apenini, munţii Caucaz, Alpii…

— Mai lipsesc Pamirul, Himalaia şi Cordilierii, făcui o glumă.

— O să dăm numele astea piscurilor de pe cealaltă faţă a Lunii, răspunse râzând geologul. Doar n-a apucat încă nimeni să le boteze.

— Asta mai zic şi eu Lună! se extazia Tiurin. E de o sută de ori mai mare decât o vedem de pe Pământ. Aoleu, iar se simte greutatea!

— Căpitanul a început să frâneze, îl lămuri geologul. Luna ne atrage cu tot mai multă putere. Într-o jumătate de oră vom fi pe suprafaţa ei.

Eram bucuros, dar la drept vorbind, şi cam speriat. Numai cel care n-a avut emoţii înainte de aselenizare, la prima sa călătorie în Lună, poate să mă învinuiască de laşitate.

Luna e chiar sub noi. Acum acoperă o jumătate de boltă. Masivele muntoase cresc văzând cu ochii.

Ciudat: Luna, ca şi Pământul, pare de la mare înălţime nu suprafaţa concavă a unui glob, ci, dimpotrivă, scobită ca o umbrelă pestriţă răsturnată.

Tiurin gemea de ţi-era mai mare mila: retro-exploziile se înteţeau mereu. Dar nici acum nu-şi rupea privirea de la Luna care începuse deodată să fugă în lături. Faptul că începusem să-mi simt corpul mai greu într-o parte, era un indiciu că racheta o cârmise din nou. Direcţia forţei de greutate se deplasase atât de mult, încât acum „simţeam” Luna deasupra noastră, sus de tot. Nici nu-mi puteam imagina cum o să umblăm cu capul în jos.

— Curaj, scumpe profesore, i se adresă geologul lui Tiurin. Nu mai avem de străbătut decât vreo doi-trei kilometri. Racheta zboară încet de tot. Nu face mai mult de o sută de metri pe secundă. Deoarece acum presiunea gazelor rachetei este egală cu atracţia Lunii, înaintăm în virtutea inerţiei.

Greutatea dispăruse şi ne simţeam din nou uşori ca fulgul.

— Unde coborâm? întrebă peste vreo douăzeci de secunde Tiurin, care-şi mai revenise.

— Ne aşteaptă cu braţele deschise confratele dumitale Tycho Brache. Mai avem cinci sute de metri, îi răspunse Sokolovski.

— Vai de mine, iar au început retro-exploziile! se lamentă Tiurin.

Gata! Luna era exact sub noi.

— Coborâm, anunţă solemn şi emoţionat Sokolovski. Numai de n-ar păţi ceva „automobilul lunar” la aselenizare.

Se mai scurseră zece secunde. Simţirăm o zguduitură uşoară… Exploziile încetară. Căzurăm, destul de lin, pe o parte.

XIV. ÎN LUNĂ

— Bun sosit în Lună! ne ură Sokolovski. Totul e în cea mai perfectă ordine.

— Ce imprudenţă! Nici n-am închis jaluzelele la aselenizare, bombăni Tiurin. Ce ne făceam dacă se izbea geamul de un vârf de stâncă!

— Nicio grijă, doar căpitanul nostru nu e la primul său zbor în Lună, îl linişti Sokolovski. Și acum, dragi tovarăşi, îmbrăcaţi costumele de cosmonauţi şi ocupaţi-vă locurile în automobilul lunar.

Ne-am înveşmântat la iuţeală cu tot dichisul cuvenit şi am ieşit din rachetă.

Am răsuflat adânc. Aveam impresia că oxigenul din aparat are aici alt „gust”. Dar nu era, fireşte, decât un joc al imaginaţiei. O altă senzaţie — dar aceasta pe deplin reală — era aceea a uşurinţei. Am mai încercat-o şi înainte, în timpul zborurilor cu racheta şi pe Steaua KEŢ, unde imponderabilitatea era aproape totală. Pe Lună însă simţeam greutatea ca o „mărime constantă”, fiind însă cu mult mai mică decât pe Pământ. Şi, credeţi-mă, nu e o glumă să cântăreşti doar o şesime din greutatea ta terestră!

Mi-am rotit privirea de jur împrejur. Deasupra — acelaşi cer îndoliat, cu stele fără licăr. Soarele nu se vedea. Nici Pământul. Numai fascicolul de lumină ce ţâşnea pe fereastra laterală a rachetei străpungea această beznă fără fund. Tot ce vedeam nu se potrivea de loc cu imaginea pe caro mi-o formasem despre luminosul satelit al Pământului. Pe urmă m-am dumirit: racheta aselenizase ceva mai la sud de Clavius, pe cealaltă faţă a Lunii, invizibilă de pe Pământ. Iar în momentul aselenizării aici era noapte.

Ne înconjura un vast deşert mort. Deoarece costumul era încălzit electric, nu simţeam frigul. Dar şi simpla privelişte a acestui pustiu înecat în beznă era suficientă pentru ca să-ţi îngheţe sângele în vine.

Căpitanul şi mecanicul ieşiră din rachetă ca să coboare automobilul. Geologul ne invită cu un gest să le dăm o mână de ajutor. Îmi aruncai o privire spre autoracheta noastră. Fără a fi prea mare, acest vehicul oval cântărea, desigur, destul de mult. Nu văzui nicăieri nici cablu, nici troliu, niciun fel de ustensile folosite în mod obişnuit pentru asemenea operaţii. Cocoţat pe rachetă, mecanicul deşuruba piuliţele. Căpitanul, Sokolovski, Tiurin şi cu mine aşteptam jos, gata să prindem „automobilul” în braţe. Cum, dar n-o să ne strivească?… Păi bine, suntem doar pe Lună! Cu gândul ăsta nu te obişnuieşti aşa, cu una cu două. Iată „pupa” vehiculului lăsându-se încet în jos. Sokolovski apucă marginea orificiului duzei, căpitanul stă la mijloc, iar eu în dreptul „provei”. Încă o clipă şi automobilul se va prăvăli peste noi. Întind mâinile să-l prind, dar trag şi cu ochiul căutând un loc unde aş putea, la nevoie, să sar într-o parte. Dar degeaba mi-am făcut atâtea griji! Şase perechi de mâini prind autoracheta şi o aşeză cu destulă uşurinţă pe roţi.

Fluturându-şi mâinile a rămas bun, căpitanul şi mecanicul dispărură în interiorul rachetei care ne adusese pe Lună. Tiurin ne pofti pe mine şi pe Sokolovski să urcăm în automobil.

Şedeam destul de înghesuiţi, dar în schimb nu aveam nevoie de costume şi puteam vorbi între noi.

Sokolovski, care apucase să se familiarizeze cu construcţia micului vehicul, acţionă cu rapiditate: aprinse lumina, umplu racheta cu oxigen, puse în funcţiune sistemul de încălzire electrică.

În interior, autoracheta era asemenea unei limuzine cu patru locuri. Banchetele se aflau în partea din faţă, deoarece două treimi din spaţiu erau ocupate de carburanţi, alimente şi diverse mecanisme. Te strecurai anevoie în această parte a vehiculului, printr-o portieră extrem de îngustă.

Când ne dezbrăcarăm, începurăm să simţim din plin frigul, deşi cuptorul electric se încinsese bine. Mă treceau fiori reci. Tiurin îşi puse o jachetă îmblănită.

— A îngheţat bocnă automobilul nostru. Aveţi însă puţină răbdare şi o să se facă mai cald, ne linişti Sokolovski.

— Uite şi zorile, mormăi Tiurin, aruncând o privire pe ferestruica vehiculului.

— Zori în Lună? Aici unde nu există atmosferă? mă minunai eu.

— Precum vezi, se poate.

Tiurin nu mai fusese niciodată pe Lună, dar erudiţia sa în ale astronomiei îi îngăduia să cunoască condiţiile de aici la fel de bine ca şi pe cele terestre.

Privind, la rândul meu, pe ferestruică, am zărit în depărtare câteva puncte luminoase, asemeni unor fărâme de metal incandescent. Erau piscurile munţilor luminate de soarele care răsărea. Învăpăierile lor aruncau reflexe şi asupra altor culmi. Această lumină, care se propaga tot mai departe, pălind treptat, crea iluzia zorilor.

Începeam să disting masivele impunătoare învăluite în penumbră, depresiunile „mărilor”, vârfurile conice. Pe fundalul cerului înstelat, crestele se conturau bizar crenelate, cu văgăuni negre, tăiate adânc.

— În curând va răsări Soarele, riscai eu un pronostic.

— Mai e destul până atunci, mă contrazise profesorul. Pe Pământ, la ecuator, Soarele răsare în două minute. Aici însă, va trece nu mai puţin de o oră până ce discul solar se va ridica întreg deasupra orizontului. Nu uitaţi că un interval de o zi şi o noapte pe Lună este de treizeci de ori mai lung decât pe Pământ.

Nu mă dezlipeam de la fereastră. Priveliştea era feerică! Piscurile scăpărau unul după altul brusc, orbitor, de parcă cineva ar fi aprins clipă de clipă nişte torţe uriaşe. Şi câte piscuri pe Lună! Razele soarelui, care, deocamdată, rămânea invizibil, retezară toate piscurile la aceeaşi distanţă de sol. Era ca şi când s-ar fi ivit dintr-o dată în „văzduh” munţi de forme fantastice; dar cu baze drepte, ca trase cu sfoara. Lanţurile de munţi învăpăiaţi se înmulţeau pe măsură ce înainta lumina solară. În sfârşit, ne apărură „în proiecţie”, risipind iluzia, că ar fi suspendaţi în gol, pe un fundal de smoală.

La poale munţii aveau o culoare cenuşie, cu o nuanţă de argint, iar mai sus erau de un alb strălucitor care-ţi lua ochii. Încet-încet, lumina reflectată scoase din umbră şi poalele munţilor. Un adevărat revărsat de zori pe Lună!

Eram orbit acest spectacol măreţ, dar nu mă înduram să-mi desprind privirea de la fereastră. Ţineam nespus să descopăr măcar o trăsătură distinctă a munţilor de pe Lună. Totuşi, spre marea mea dezamăgire, nu exista aproape nicio deosebire faţă de cei de pe Pământ Doar ici-colo câte o stâncă înclinată peste hăuri ca o cornişă uriaşă. Nu se prăbuşea în virtutea faptului că forţa gravitaţiei era aici mult mai slabă, şi, prin urmare, cântărea mai puţin.

Şesul lunar era sfârtecat, ca un câmp de luptă, de nişte gropi în formă de pâlnie. Unele dintre aceste gropi erau mici de parcă ar fi fost săpate de obuzele unui tun de câmp de trei ţoli; altele însă erau cât un crater de vulcan. Să fie oare urmele meteoriţilor care căzuseră pe Lună? Tot ce se poate! Neavând atmosferă, acest astru este lipsit de pavăza protectoare care fereşte Pământul de ghiulelele cereşti. Ehe, după cum se vede, aici nu prea suntem în siguranţă. Ce te faci, băiete, dacă te nimereşte cumva vreo bombiţă de câteva sute de tone!

Când i-am împărtăşit lui Tiurin temerile ce mă frământau, chipul i s-a destins într-un zâmbet:

— După câte înţeleg, ţi-e frică să nu te pomeneşti cu un meteorit în cap? N-ar fi exclus. Unele din aceste pâlnii sunt de origine vulcanică, altele se datoresc însă într-adevăr meteoriţilor. Dar teoria probabilităţilor demonstrează că aici riscul e doar un pic mai mare decât pe Pământ.

— Cum o să fie aşa? izbucnii eu. Oare mulţi meteoriţi cad pe Pământ? Acolo sunt căutaţi ca o raritate. Iar aici, uitaţi-vă, pur şi simplu au ciuruit suprafaţa Lunii.

— Ai dreptate, răspunse Tiurin netulburat. Nu uita însă că Luna şi-a pierdut de mult atmosfera şi că e bătrână de milioane de ani. Unde mai pui că aici nu există nici vânturi şi nici ploi, aşa că urmele meteoriţilor nu se şterg niciodată. Pâlniile pe care le vezi sunt un fel de letopiseţ în piatră al milioanelor de ani din viaţa acestui astru. Chiar dacă pe suprafaţa Lunii cade un singur meteorit într-un secol şi tot e mult. Unde n-am avea norocul să cadă unul tocmai acum, sub ochii noştri. Eu, să-ţi spun drept, n-aş avea nimic împotrivă, bineînţeles cu condiţia să nu-mi pice drept în creştet, ci la câţiva paşi mai încolo.

— Hai mai bine să ne facem planul de bătaie, propuse Sokolovski.

Tiurin fu de părere să începem cu un examen general al suprafeţei astrului.

— De câte ori n-am admirat prin telescop circul lui Clavius, craterul lui Copernic! Vreau să fiu primul astronom care pune piciorul pe aceste meleaguri…

— Eu aş zice să începem cu studiul geologic al solului, obiectă Sokolovski, mai ales că pe faţa Lunii care e vizibilă de pe Pământ mai e întuneric, iar aici s-a făcut dimineaţă.

Tiurin îl contrazise:

— Nu e adevărat, nu e chiar aşa cum spui dumneata. În clipele acestea Luna se vede de pe Pământ în primul ei pătrar. Cu racheta am putea ocoli această „seceră” — marginea răsăriteană a Lunii — în patruzeci şi cinci de ore, mergând cu vreo două sute de kilometri pe oră. N-o să facem decât două halte: la Clavius şi la Copernic. Se înfurie brusc: În definitiv, cine e şeful expediţiei, eu sau dumneata?

O plimbare pe „lună nouă” mă tenta.

— Într-adevăr, îmi spusei şi eu părerea, de ce n-am vizita cel mai mare circ şi unul dintre craterele Lunii? Cred că prezintă un mare interes şi din punct de vedere geologic.

Sokolovski înălţă din umeri. El mai călătorise o dată pe suprafaţa Lunii care se vede de pe Pământ, dar dacă majoritatea e pentru această variantă…

— Ia spune-mi, nu cumva te-ai urcat şi pe crater? se nelinişti Tiurin.

Sokolovski râse.

— Fii pe pace! Acolo n-a păşit încă picior de om. Dumneata vei fi cel dintâi. Am fost însă pe „fundul” mării Fecundităţii. Şi pot spune că, în ce priveşte materialele geologice, nu există denumire mai potrivită! Am strâns o colecţie grozavă… Dar să nu ne pierdem vremea! Dacă s-a hotărât să facem această excursie, apoi să pornim! Numai să-mi daţi voie să merg cu o viteză mai mare. Automobilul nostru poate înghiţi şi peste o mie de kilometri pe oră. Hai, treacă de la mine, vă duc la Clavius.

— Şi la Copernic — sări Tiurin. În trecere o să vedem şi Carpaţii. Sunt ceva mai la nord de Copernic.

— ’nţeles, să trăiţi! răspunse scurt Sokolovski, pornind motorul.

Autoracheta se smuci din loc şi, după ce străbătu o oarecare distanţă pe roţi, se desprinse de sol, înălţându-se tot mai mult. Văzui racheta care ne adusese aici adăstând în vale, apoi mă orbi o lumină puternică: Soarele!

Abia se săltase peste dunga orizontului. Soarele acesta matinal de pe Lună era cu totul altfel decât cel pe care-l vedem de pe Pământ! Deoarece nu exista atmosfera care să-l rumenească, strălucea albăstrui pe cerul de grafit. Lumina lui era însă orbitoare, iar căldura se făcu simţită îndată prin geamul ferestruicii.

Sub noi se înşirau crestele munţilor, a căror configuraţie Tiurin o cerceta cu luare-aminte. Uitase şi de zdruncinăturile care însoţeau schimbarea vitezelor, şi de filosofie. În clipele acestea era numai astronom.

— Clavius! El e! Am şi descoperit acolo trei mici cratere…

— Îl oprim pe domnul la circ? glumi Sokolovski.

— Da, da. Şi ai grijă să coborâm cât mai aproape de crater! se bucură Tiurin, începând, dintr-o dată, să cânte.

Eram surprins de parcă aş fi auzit un păianjen dând un concert. V-am mai spus că Tiurin avea o voce extrem de ascuţită, ceea ce nu se putea spune, din păcate, şi despre auzul lui. Firicelul lui de cântec nu avea nici ritm, nici melodie. Sokolovski clipi mucalit.

— Ce te-a apucat? îl întrebă Tiurin bănuitor.

— Caut şi eu un loc unde să cobor, o scaldă geologul.

— Loc de coborât? Păi ai aici loc berechet… Clavius ăsta măsoară două sute de kilometri în diametru. O treime din distanţa Leningrad-Moscova!

Circul Clavius — se grăbi să ne informeze Tiurin — era o vale împrejmuită de o coamă înaltă de şapte kilometri. Mai înalt ca Alpii! Sau cât Cordilierii! Umbra zimţată dovedea că muchia coamei împrejmuitoare nu are o formă regulată. Aproape pe toată întinderea circului se aşterneau umbrele a trei mici cratere.

— E ora cea mai nimerită pentru vizitarea circului, se bucură Tiurin. Acum solul abia începe să se încălzească. Când Soarele e la zenit, te topeşti de căldură, de parcă ai avea sub tine un cuptor încins.

— Nu face nimic, răspunse Sokolovski. Costumele ne feresc perfect şi de arşiţă şi de frig. Atenţiune, coborâm! Ţin'te bine, dragă profesore!

M-am prins şi eu cu mâinile de rezemătoare. Dar racheta se lăsă aproape fără nicio zdruncinătură pe roţi, sări ca o minge, mai zbură vreo douăzeci de metri, căzu din nou, iar sări şi, în sfârşit, începu să lunece uşor pe terenul destul de neted.

Tiurin ceru să pornim spre centrul triunghiului marcat de cele trei cratere.

Autoracheta goni ca o săgeată spre punctul indicat. Deoarece terenul devenea tot mai accidentat, eram hurducaţi rău de tot.

— Sunt de părere să facem mai bine un salt până acolo, că altfel rămânem fără roţi, spuse geologul.

În clipa aceea simţirăm o zguduitură teribilă, de parcă ar fi trosnit ceva sub noi. Lăsându-se brusc pe o rână, maşina se târî mai departe cu viteză de melc.

— Na! V-am spus eu? izbucni Sokolovski cu ciudă. O pană! Trebuie să ne dăm jos.

— Nu-i nimica, doar avem roţi de rezervă, îl linişti Tiurin. În cel mai rău caz, o pornim apostoleşte. Nu cred să fi rămas mai mult de zece kilometri până la cratere. Îmbrăcarea!

Îşi aprinse pipa şi trase cu sete câteva fumuri.

— Cred că ar fi timpul să îmbucăm ceva, protestă Sokolovski.

Deşi stătea ca pe ghimpi, Tiurin trebui să se supună. Mâncarăm ceva la repezeală şi coborârăm din maşină. Sokolovski clătină amărât din cap: roata nu mai era bună de nimic. Altă soluţie nu aveam decât s-o înlocuim.

— Până terminaţi, trag o fugă până acolo, spuse Tiurin.

Şi, într-adevăr, o luă la fugă! Când te gândeşti că acum câteva zile doctoriţa îl considera o masă de gelatină! Curată gelatină! Ca să vezi ce face din om curiozitatea ştiinţifică… Sokolovski se uita după el cu gura căscată. Tiurin sărea ca un fulg peste crăpături de doi metri lăţime, ocolind numai prăpăstiile mai largi. În timp ce partea expusă la soare a costumului strălucea puternic, cealaltă aproape nici nu se distingea în umbră. Ziceai că-i o bîzdîganie care ţopăie într-un picior, dând dintr-o mână. Piciorul şi braţul stâng scăpărau doar din când în când ca o dunguliţă subţire, un soi de „lună nouă”. Silueta lui Tiurin se pierdea rapid în depărtare.

Reparaţia nu ne luă decât câteva minute. După aceea Sokolovski îmi propuse să ne aşezăm mai bine pe platforma de sus, descoperită, a rachetei unde se afla al doilea sistem de comenzi. După ce ne instalarăm comod pe platformă, o pornirăm pe urmele Iui Tiurin. De aici, de sus, mi se desfăşura în faţa ochilor o panoramă mult mai vastă. În dreapta noastră, valea scăldată în soare era brăzdată de umbrele a patru munţi. În stânga piscurile păreau incendiate de flăcări, în timp ce poalele munţilor erau cufundate într-o umbră crepusculară. Contemplată de pe Pământ, această parte a Lunii pare cenuşie. Povârnişurile erau mai line decât îmi închipuisem. Înaintam chiar pe muchia „secerii”, adică pe „terminator”, cum denumise Tiurin hotarul dintre lumină şi umbră.

La un moment dat, Sokolovski mă atinse uşor cu cotul ca să mă facă atent: în faţa noastră se căsca un abis uriaş. Până acum săriserăm din viteză peste câteva crăpături din acestea, iar peste altele, şi mai late, trecuserăm în zbor. Probabil că geologul vrea să mă prevină ca să mă ţin bine! Observându-mi nedumerirea, Sokolovski îşi lipi casca de a mea:

— Uite-l pe profesor…

Am întors capul şi l-am văzut într-adevăr, pe Tiurin ţâşnind din zona umbrită. Alerga pe malul prăpastiei făcându-ne semne disperate. Să sară dincolo era vădit că nu putea.

— Se teme să nu i-o luăm înainte şi să nu ajungem cumva primii în centrul circului, presupuse geologul. Hai să-l aşteptăm!

Nici nu se opri bine racheta, că Tiurin, făcându-şi vânt, poposi lângă noi, pe platforma de sus. Hotărât lucru, Luna îl întinerise.

M-am convins însă imediat că exagerasem: Tiurin se lăsă moale peste mine. În dreptul pieptului, costumul îi tresălta convulsiv. Bătrânul ajunsese la capătul puterilor.

La câţiva paşi de prăpastie Sokolovski apăsă pe pedală. O explozie — şi racheta îşi luă zborul. În acelaşi moment, îmi fulgerară prin faţa ochilor picioarele lui Tiurin. Extenuat, astronomul nu se agăţase la timp de bară şi fusese proiectat afară din rachetă. Trupul lui descrise un arc şi căzu lin, însă de la o înălţime destul de mare. Am simţit că mi se opresc bătăile inimii: moare profesorul!

Racheta era în plin zbor deasupra abisului. Sokolovski însă, văzând ce se întâmplase, făcu o manevră bruscă şi vehiculul execută un viraj de

180 de grade, atât de abrupt încât era cât pe aici să cad şi eu. Picarăm pe suprafaţa Lunii la câţiva paşi de Tiurin. Geologul, om cu experienţă, îi examină întâi şi întâi costumul să vadă dacă nu se rupsese pe undeva. Cea mai infimă ruptură i-ar fi fost fatală profesorului: frigul cosmic l-ar fi transformat pe loc într-un sloi de gheaţă. Din fericire, deşi murdar de pulbere neagră şi zgâriat în câteva locuri, costumul era intact. Tiurin ridică o mână, mişcă un picior… Trăieşte! Pe neaşteptate, se ridică şi porni singur spre rachetă. Eram stupefiat. Numai în Luna poţi să te prăbuşeşti de la o asemenea înălţime şi să nu păţeşti nimic. Tiurin se aşeză calm la locul lui şi întinse braţul înainte: La drum! Mă uitai uluit prin vizorul căştii sale. Zâmbea!

De data asta, după câteva minute de zbor, ajunserăm în sfârşit la ţintă. Profesorul coborî primul din rachetă. Era solemn ca un maestru de ceremonii. Parcă ar fi oficiat un ceremonial! N-o să uit scena câte zile oi avea. Deasupra noastră se boltea un cer negru presărat cu stele. Un soare siniliu. De o parte munţi strălucind orbitor, de cealaltă — piscuri „suspendate în gol”, care păreau din metal incandescent. Valea largă a circului era aproape în întregime năpădită de umbre zimţate. Pe solul pietros, aşternut cu praf şi scrum, se zăreau distinct urmele roţilor maşinii noastre. Ei bine, credeţi-mă, aceste urme pe suprafaţa Lunii îţi produc o impresie extraordinară. Chiar la marginea zonei umbrite înaintează cu pas măsurat o făptură stranie, semănând cu un scafandru şi care lăsa urme, urme omeneşti! Făptura se opreşte. Priveşte craterele, cerul, ne fixează şi pe noi câteva clipe. Apoi strânge nişte pietroaie, clădeşte o mică piramidă, se apleacă şi caligrafiază cu degetul în scrum:

TIURIN

Inscripţia aceasta, pe care atingerea uşoară a unui deget omenesc o aşternuse în scrumul fin, e mai durabilă decât urmele săpate pe stâncile Pământului: nu va fi spălată de ploi şi nici spulberată de vânt. Dacă hazardul cosmic nu va face să cadă tocmai aici un meteorit, va dăinui milioane de ani.

Tiurin exulta de satisfacţie. Ne reluăm locurile în rachetă şi zburăm spre miazănoapte. Soarele se înalţă treptat, smulgând întunericul şi câteva piscuri care se conturează la răsărit. Dar cât de lentă este mişcarea Soarelui pe cer!

Un salt peste aceeaşi prăpastie. Păţit, Tiurin strânge zdravăn cu mâna bara de fier. Mă uit în jos. Ce hău adânc! Nu cred să existe vreunul asemănător pe Pământ. E larg de mai mulţi kilometri şi nici nu i se vede fundul. Sărmană, bătrână Lună! Ce zbârcituri adânci îţi brăzdează chipul!

Tiurin şi-a luat în primire postul de ghid voluntar:

— Alphonse… Ptolemeu… De altfel, vă aduceţi aminte, le-am mai văzut şi înainte de aselenizare.

În depărtare, desluşesc vârful unui crater. Tiurin îşi lipeşte casca de a mea — altfel nu putem să comunicăm.

— Priveşte-l! E Copernic! Unul dintre cele mai mari cratere de pe Lună. Peste optzeci şi cinci de kilometri în diametru! Trebuie să ştii că cel mai mare crater de pe Pământ — cel din Ceylon — n-are nici şaptezeci de kilometri lăţime.

— Să coborâm în crater! ordonă Tiurin.

Cabrându-se, racheta se ridică vertiginos pentru a escalada buza craterului. De sus zăresc un cerc regulat, iar în centrul lui se înalţă un con. Racheta coboară la picioarele conului. Tiurin sare de pe platformă şi se depărtează în salturi. N-o fi vrând să se caţere pe vârf!? Ba da, uite-l că a şi început să ia cu asalt stâncile abrupte, aproape verticale. Urcă cu o repeziciune pe care i-ar invidia-o şi cel mai bun alpinist de pe Pământ. E adevărat că pe Lună e mult mai uşor să urci. Aici Tiurin nu cântăreşte decât vreo zece-douăsprezece kilograme. Nu e mult nici chiar pentru muşchii săi istoviţi.

În jurul conului, la o oarecare distanţă, remarc un val din bolovani care mă intrigă. Admiţând că, mai de mult, o erupţie azvârlise din adâncuri aceste pietroaie, ar fi fost firesc să le văd împrăştiate la mare distanţă, iar nu aşezate în formă de inel.

Răspunsul veni pe neaşteptate. Nişte vibraţii puternice mă făcură să-i arunc o privire nedumerită lui Sokolovski: o fi oare un „cutremur de Lună”? Geologul îmi arătă cu un gest larg craterul. Din vârf se prăbuşeau, sfărâmându-se, bucăţi mari de stâncă. Iuţeala le făcea să se rostogolească până la zidul acela înalt.

Deci în asta constă secretul! Nici vântul, nici ploaia care macină munţii de pe Pământ nu există în Lună. Dar masivele de aici au un duşman mult mai de temut: formidabile diferenţe de temperatură dintre zi şi noapte. Aici două săptămâni cu un ger de minus două sute de grade alternează cu alte două, în care domneşte o arşiţă de tot atâtea grade plus. O diferenţă de patru sute de grade! Stâncile crapă ca un pahar rece în care s-a turnai brusc ceai în plină fierbere. Tiurin trebuia să ştie acest lucru mai bine decât mine. Atunci cum de a putut fi atât de imprudent! Se vede că profesorul îşi dăduse seama de primejdia care îl păştea; sărind din stâncă în stâncă venea la vale cât îl ţineau puterile. Încă o surpătură la dreapta lui, încă una la stânga. În sfârşit, Tiurin apucă să coboare, ajungând lângă noi.

— Să ştiţi ca n-am de gând să renunţ! ne anunţă el pe un ton categoric. Am făcut o greşeală, deoarece n-am ales momentul potrivit. Pe Lună poţi să faci alpinism numai la sfârşitul zilei locale ori în timpul nopţii. Deocamdată ne e suficient. Zburăm spre oceanul Furtunilor, iar de acolo drept spre est, către partea cealaltă a Lunii, pe care n-a văzut-o încă niciun pământean.

— Mă întreb cine o fi născocit toate aceste denumiri năstruşnice, făcui eu o remarcă în timpul drumului. Copernic, Platon, Aristotel, mai înţeleg. Dar un ocean al Furtunilor aici, unde nu bate nici vântul? Sau Marea Fecundităţii… Fecundă poate numai în bolovani. Ori Marea Crizelor? Să mori de râs, nu alta: crize în Lună. Şi ce fel de mare e aia care nu are barem un strop de apă?

— Mde, denumirile nu sunt chiar dintre cele mai inspirate, admise Tiurin. Să nu uităm însă că depresiunile de pe suprafaţa Lunii au fost pe vremuri funduri de mări şi de oceane. Cât despre nume… Trebuia să li se spună într-un fel! Planetele, la început, în virtutea tradiţiei, erau botezate cu nume de zei din mitologia greacă. Iată însă că zeii s-au terminat, iar planetele nici gând. Ba, dimpotrivă, se descopereau din ce în ce mai multe. Atunci a venit rândul celebrităţilor: Flamarion, Gauss, Picering. N-a fost de ajuns: li s-a dat şi numele unor cunoscuţi filantropi, cum ar fi americanul Edward Took. Iată-l deci pe capitalistul Took un soi de proprietar funciar în cer. Dacă ar fi după mine, pur şi simplu aş numerota planetele, şi cu asta basta… Iar Carpaţii, Alpii şi Apeninii din Lună nu dovedesc altceva decât lipsă de imaginaţie. Uite, eu, de pildă, am şi găsit nişte nume originale pentru munţii, vulcanii, mările şi circurile pe care le vom descoperi dincolo…

— Printre care va figura fireşte şi craterul Tiurin! îl tachina Sokolovski.

— O să fie loc pentru toţi, replică astronomul. Şi craterul Tiurin şi marea Sokolovski sau circul Artemiev, fireşte, cu voia dumnealui.

În mai puţin de o jumătate de oră racheta, căreia Sokolovski îi dăduse pinteni, ne aduse în Oceanul Furtunilor, pe al cărui „fund” poposirăm. Relieful era extrem de capricios. Aceste piscuri singuratice vor fi fost odinioară insule. Când coboram în văile adânci, ne scufundam parcă în valuri de umbră. Totuşi întunericul nu era de nepătruns; dinspre piscuri răzbătea o lumină reflectată.

Mă uitam atent în jur străduindu-mă să nu scap nimic din priveliştea care mi se deschidea în faţa ochilor. Pietrele mari aruncau umbre prelungi şi dense. Deodată observai într-un loc o umbră bizară, de parcă ar fi fost proiecţia împletiturii unui coş rupt. Îi făcui semn lui Sokolovski să se oprească şi mă îndreptai în goană spre locul cu pricina. Şi iată că dădui aici peste o piatră cu totul neobişnuită: semăna cu un fragment de coloană vertebrală. Se puteau vedea şi câteva coaste. O fi oare fosila vreunui monstru dispărut? Dacă ar fi aşa, ar însemna că pe Lună au existat cândva şi vertebrate! În cazul acesta, s-ar putea trage o concluzie pe deplin firească: atmosfera a persistat aici multă vreme. În raport cu dimensiunile lor, „vertebrele” şi „coastele” erau foarte subţiri. E şi explicabil: întrucât greutatea e pe Lună de şase ori mai mică decât pe Pământ, animalele de aici puteau avea un schelet mai delicat. Mai ales că fosila era, probabil, a unui animal marin.

Geologul sfărâmă o „coastă” neagră care zăcea lângă schelet. În interior osul era spongios şi bătea mai mult în cenuşiu. Sokolovski clătină din cap:

— Nu cred să fie oase. Mai degrabă presupun că e mărgean.

— Bine, dar aspectul, forma…

Tocmai când era pe cale sa se încingă o dispută ştiinţifică interveni Tiurin. Uzând de prerogativele cu care fusese învestit, ne somă să plecăm imediat mai departe. Era grăbit să exploreze reversul Lunii, atâta timp cât mai era scăldat aproape în întregime de soare. Am fost nevoiţi să ne supunem. Totuşi, am luat cu mine câteva „oase”, cu intenţia de a le supune unor analize, când ne vom înapoia pe Steaua KEŢ. Gândul la aceste oseminte nu-mi dădea pace. Eram încredinţat că ar fi de ajuns să sapi puţin în acest fund de mare, ca să-ţi iasă pur şi simplu în întâmpinare o sumedenie de descoperiri surprinzătoare. A reconstitui tabloul vieţii efemere de pe Lună! Efemeră, bineînţeles, la scara proporţiilor astronomice…

Mica noastră rachetă gonea acum spre est. Priveam mirat Soarele: urca destul de iute spre zenit. Deodată Tiurin se pipăi la şold.

— Fir-ar să fie, mi-am pierdut aparatul fotografic… Tocul e gol… Înapoi! Nu pot rămâne fără aparat. Cred că mi-o fi căzut după ce am tras câteva poze lângă scheletul acela buclucaş! Aici lucrurile cântăresc atât de puţin, că nici nu apuci să-ţi dai seama când scapi ceva pe jos…

Geologul făcu un gest înciudat, dar întoarse racheta fără să crâcnească. Deodată rămăsei încremenit de stupoare! Soarele o luă îndărăt spre răsărit, rostogolindu-se treptat spre orizont. Credeam că aiurez. M-o fi pălit dogoarea prin cască! Ce dracu, doar n-o fi început Soarele s-o ia razna pe cer când încolo, când încoace! Se înţelege că n-am spus nimic celorlalţi, continuând să observ pe furiş fenomenul. Când ajunserăm aproape de locul cu pricina — racheta îşi încetinise mersul până la vreo cincisprezece kilometri pe oră — se întâmplă o alta bazaconie: Soarele se opri! Pas de mai pricepe ceva!

Băgând de seamă, probabil, că îmi sucesc mereu gâtul după Soare, Tiurin zâmbi amuzat şi-şi lipi casca de a mea.

— Văd că te îngrijorează comportarea Soarelui. Fii liniştit, totul are o explicaţie foarte simplă. Deoarece Luna e un corp ceresc de dimensiuni reduse, punctele ei ecuatoriale se mişcă extrem de încet — cu nici patru metri pe secundă. De aceea, dacă înaintezi spre vest, de-a lungul ecuatorului, cu circa cincisprezece kilometri pe oră, ţi se pare că Soarele stă neclintit pe cer. Dacă accelerezi, îl vezi până la urmă „apunând” la răsărit! Şi, dimpotrivă, atunci când mergem spre răsărit în întâmpinarea Soarelui, deplasându-ne cu viteză pe suprafaţa Lunii, l-am „silit” să suie mai repede pe cer. După cum vezi, aici ni se oferă posibilitatea unică de a „dirija” mişcarea Soarelui. Pe Lună cincisprezece kilometri îi faci şi pe jos fără niciun efort. În cazul acesta Soarele va rămâne nemişcat deasupra pietonului care înaintează pe ecuator, spre vest… E grozav de comod. Închipuie-ţi, de pildă, că mergi pe urmele Soarelui când acesta e gata să scapete. Solul n-a apucat încă să se răcească, ai lumină suficientă, dar nu te expui arşiţei. Cu toate că costumele noastre ne feresc de urmările variaţiilor de temperatură; trebuie să recunoşti că diferenţa dintre lumină şi umbră este destul de sensibilă…

Oprirăm. Tiurin se porni imediat să-şi caute aparatul iar eu profitai de prilej ca să mai scotocesc o dată fundul Oceanului Furtunilor. Cine ştie, poate cândva în vremuri imemorabile, suprafaţa acestui ocean a fost într-adevăr bântuită de furtuni năprasnice. S-or fi înălţat talazuri de cinci sau şase ori mai mari decât cele de pe oceanele Pământului, nişte adevăraţi munţi de apă gonind dezlănţuiţi. Şi peste tot clocotul acesta, trăsnete spintecând tăriile cutremurate de bubuituri… Marea o fi colcăit de monştri gigantici, cum nici n-au existat vreodată pe Pământ…

M-am apropiat de buza unei crăpături late de cel puţin un kilometru. Ce-o fi acolo, în adânc? Mi-am aprins lanterna electrică şi am început să cobor malul puţin înclinat. Coborâşul era nespus uşor. Am îndrăznit să fac un salt, apoi încă unul şi prinzând curaj, am ajuns repede la o mare adâncime. Deasupra mea— puzderie de stele. În jur o bezna groasă de s-o tai cu cuţitul. Aveam impresia că, pe măsură ce mă cufund, temperatura creşte. Sau poate mă încălzisem eu sărind într-una? Ce păcat că nu-i cerusem geologului termometrul! Aş fi putut verifica ipoteza lui Tiurin, potrivit căreia solul Lunii ar fi mai cald decât presupun oamenii de ştiinţă.

După o vreme, am dat de nişte pietroaie cilindrice foarte ciudate. E cu putinţă oare să fie nişte trunchiuri pietrificate? Cum de au ajuns pe fundul mării, în văgăuna asta adâncă?

Un colţ ascuţit mi-a izbit atât de puternic costumul că era cât pe-aci să mi-l rupă. Mi-a îngheţat inima de groază: fusesem la un pas de moarte. Aplecându-mă am dibuit cu mâna ceva ce semăna cu nişte dinţi de furcă. La lumina lanternei am văzut zbârlindu-se din stâncă un fel de ferăstrău zimţuit de ambele părţi, asemănător cu cel al „peştelui ferăstrău” din oceanele Pământului. Doar n-o fi şi ăsta mărgean… Am plimbat de jur împrejur fascicolul luminos al lanternei, smulgând din întuneric colţi răsuciţi ca de morsă, plăci cartilaginoase, coaste.. Un cimitir întreg de fosile… Era primejdios să înaintezi printre aceste arme de atac şi de apărare şi totuşi umblam mai departe, ca vrăjit. Ce descoperire uluitoare! Dacă n-ar fi fost decât asta şi tot ar fi meritat să zbor în Lună. Mă şi vedeam coborând aici cu o expediţie specială, însărcinată să adune osemintele lighioanelor pierite cu milioane şi milioane de ani în urmă, şi să le aducă pe KEŢ, iar apoi pe Pământ, la muzeul Academiei de Ştiinţe, unde savanţii vor reconstitui „animalele selenite”…

Uite, ăsta este într-adevăr mărgean! E mai mare nu de şase, ci de zece ori decât cele mai mari specimene de pe Pământ. O pădure întreagă de coarne ramificate! Unele şi-au păstrat chiar şi coloritul — sunt ivorii sau roze, dar predomină, totuşi, roşul. Aşadar şi în Lună a existat viaţă. Te pomeneşti că Tiurin are dreptate şi că vom reuşi să descoperim rămăşiţele acestei vieţi. Nu fosile, ci chiar supravieţuitori ai florei şi faunei selenice.

O pietricică zbură pe lângă mine, nimerind într-o tufă de mărgean. M-am trezit la realitate. Ridicând capul, am văzut sus, la marginea prăpastiei, licărul unor luminiţe. Cine ştie de când îmi tot semnalizează tovarăşii mei de drum!

Trebuie să mă întorc. Le-am semnalizat şi eu cu lanterna, aprinzând-o şi stingând-o succesiv de câteva ori şi m-am grăbit să-mi burduşesc rucsacul cu probele cele mai interesante. Povara pe care o căram acum în spate ar cântări pe Pământ cel puţin şaizeci de kilograme, dar aici nu putea avea mai mult de zece, aşa că nu-mi fu prea greu să urc.

Astronomul mă luă imediat la rost pe motivul că am plecat fără să-i cer învoirea, dar când i-am povestit ce am găsit în văgăună, i-a trecut pe loc supărarea.

— Ai făcut o descoperire epocală. Felicitările mele! O să organizăm negreşit o expediţie. Dar să nu mai zăbovim. Înainte, fără nicio escală!

Şi, totuşi, ne-am mai oprit o dată. Nu mai era mult până la „ţărmul” oceanului. În faţa noastră se profilau, luminate de soare, un şir de stânci. Feeric spectacol! Sokolovski micşoră viteza aproape fără să-şi dea seama.

Sub noi se perindau stânci din porfir roşietic şi din bazalt de cele mai felurite culori şi nuanţe: verde, roz, gri, galben, albastru, auriu… Ca un splendid covor oriental înmănunchind într-o jerbă scânteietoare toate culorile curcubeului! Steiuri albe ca zăpada, obeliscuri trandafirii, aglomerări de uriaşe cristale de stâncă sclipind orbitor. Rubine ce păreau şiraguri de stropi sângerii, hiacinturi portocalii, melanituri sumbre, almandine viorii — o întreagă grădină de flori cu petale transparente. Apoi mormane întregi de safire, smaralde, ametiste… De pe un vârf de stei fulgeră un snop de raze multicolore. Numai diamantele pot scânteia în felul acesta! Trebuie să fie o despicătură recentă deoarece praful cosmic nu apucase încă să stingă strălucirea şi bogăţia culorilor.

Geologul frână atât de brusc, încât Tiurin era cât p-aci să cadă iar din rachetă. Scoţându-şi din fugă ciocanul, Sokolovski se îndepărtă, sărind pe stâncile scânteietoare. M-am luat după el, urmat de

Tiurin. Sokolovski fusese cuprins de o adevărată frenezie „geologică”. Nu, nu era vorba de aviditatea neînfrântă a arghirofilului la simpla vedere a pietrelor preţioase, ci de curiozitatea mistuitoare a omului de ştiinţă, care a dat de zăcăminte rare.

Sokolovski izbea blocurile diamantine cu îndârjirea minerului îngropat de o surpătură, care luptă aprig să-şi croiască drum spre suprafaţă. Sub potopul loviturilor diamantele ţâşneau în toate părţile — fermecătoare ploaie de irizaţii. Nebunia e molipsitoare. Tiurin şi cu mine ridicam câte un braţ de diamante, aruncându-le apoi pentru a ne repezi asupra altora, şi mai frumoase. Ne umpleam rucsacurile, răsuceam pietrele pe toate feţele făcându-le să-şi joace apele şi sclipirile în bătaia razelor solare, le aruncam în sus ca jetul unei fântâni arteziene. O adevărată orgie de culori şi frumuseţe!

Lună! Astru nocturn! De pe Pământ pari, chiar şi în nopţile cele mai limpezi, de un argintiu destul de şters. Dar ce caleidoscop de culori orbitoare, nebănuite dezvălui cutezătorului venit să te cunoască!

Comorile pe care le descoperirăm mai târziu nu erau cu nimic mai prejos. Crestele, stâncile, piscurile de aici erau presărate de nestemate ca de o rouă policromă. Diamante, smaralde, cele mai scumpe podoabe terestre se găseau aici cu duiumul aproape la tot pasul. Până la urma spectacolul acesta a devenit pentru noi banal. Nu voi uita însă niciodată „febra diamantelor” care ne prinsese în mrejele ei atunci, pe ţărmul Oceanului Furtunilor…

Iată-ne din nou gonind spre răsărit, peste munţi şi hăuri. Geologul „dădea bătaie”: vroia sa recupereze timpul pierdut.

Ţinându-se cu o mână de rezemătoare, Tiurin înălţă solemn braţul celălalt, schiţând chiar o mişcare de parcă ar fi avut intenţia să se ridice: în clipele acelea treceam hotarul părţii vizibile de pe Pământ. Iată-ne în plin necunoscut! Ceea ce va apare de acum înainte în faţa privirilor noastre n-a fost văzut încă de niciun pământean. Atenţia mi-e încordată la maximum.

Primii kilometri se soldară cu o decepţie. Exact ca atunci când treci pentru întâia oară graniţa unei ţări străine. Întotdeauna te stăpâneşte iluzia că e de ajuns să treci graniţa pentru ca totul să se schimbe. Iată însă că întâlneşti în cale aceiaşi mesteceni, aceiaşi brazi… Poate doar arhitectura clădirilor şi îmbrăcămintea localnicilor sunt oarecum diferite. Mai apoi însă, pas cu pas, ţi se dezvăluie specificul ţării prin care călătoreşti. Aici deosebirea era şi mai imperceptibilă. Mereu munţi, circuri, cratere, văi, depresiuni adânci ale mărilor de odinioară…

Tiurin era pradă unei vizibile agitaţii. Nu se putea decide dacă să rămâie pe platforma de sus, de unde se vedea mai bine, sau dacă nu cumva să se mute înăuntrul rachetei pentru a face însemnări. Ori una, ori alta. Până la urmă sacrifică însemnările: oricum „reversul" Lunii o să fie explorat mai târziu cu cea mai mare minuţiozitate şi toate aceste forme de relief vor fi, cu timpul, trecute pe hartă. Acum important era să-şi facă o idee generală despre această parte a reliefului Lunii invizibil oamenilor. Hotărârăm să mergem de-a lungul ecuatorului. Tiurin „boteza" cele mai mari circuri şi cele mai înalte cratere. Dreptul acesta, al primului explorator, îl umplea de o nespusă bucurie. Era, totuşi, destul de modest pentru a nu se grăbi să dea numele său vreunui crater sau vreunei mări. Bănuiesc că pregătise din timp un catalog întreg, deoarece lansa în serie, fără nicio ezitare, nume de eroi ai revoluţiilor socialiste, de savanţi, scriitori şi călători celebri.

— Ce zici de marea asta? mă întrebă el la un moment dat, cu aerul unui suzeran mărinimos care intenţionează să-şi fericească vasalul cu o moşioară. N-ai vrea cumva să se cheme „Marea Artemiev”?

M-am uitat la depresiunea adâncă ce se aşternea în faţa noastră cât vedeai cu ochii. O mare ca toate mările de pe suprafaţa Lunii.

— Dacă n-aveţi nimic împotrivă — riscai eu cu oarecare sfială — mi-ar place mai curând să se numească „Marea Antoninei”.

— Antoniu? Marc Antoniu, mâna dreaptă a lui Iuliu Cezar? se miră Tiurin, care n-auzise bine. Îi era capul calendar de atâtea nume de celebrităţi şi de zei. Să ştii că merge… Marc Antoniu! Nu sună rău şi unde mai pui că acest nume n-a fost folosit încă de astronomi. Aşa o să şi scriem: „Marea Marcus Antonius”.

Mă jenam să-i spun că e la mijloc o neînţelegere: astfel mâna dreaptă a lui Iuliu Cezar s-a pomenit post-mortem cu un domeniu în Lună. Să fie sănătos! Mai sunt destule mări pentru Tonia şi pentru mine…

Tiurin ne ceru din nou să oprim. Iată-ne într-o văioagă unde nu ajungeau încă razele Soarelui.

Astronomul împlântă un termometru în sol. Geologul coborî şi el. După câteva minute Tiurin scoase termometrul şi, aruncând o scurtă privire asupra gradaţiei, îl întinse lui Sokolovski. Îşi lipiră apoi căştile pentru a-şi împărtăşi, probabil, unele consideraţii. După aceea se urcară repede pe platformă unde continuară să discute foarte aferaţi. M-am uitat întrebător la Sokolovski.

— Uite despre ce e vorba, mă lămuri acesta. Temperatura solului e de minus două sute cincizeci de grade Celsius. Pentru motivul ăsta o aşa de plouat Tiurin. După el explicaţia ar consta în faptul că aici există prea puţine substanţe radioactive, a căror dezintegrare ar putea să încălzească solul. Zice că şi pe Pământ oceanele s-au format acolo unde solul era mai rece. E drept că, uneori, pe fundul mărilor tropicale, temperatura e mai scăzută chiar decât în mările nordice. Tiurin e sigur că mai încolo o să dăm de zone încălzite prin dezintegrare radioactivă. Fie vorba între noi, adevărul e că aportul dezintegrării în regimul termic general al Pământului e cu totul neînsemnat. Bănuiesc că şi pe Lună lucrurile se petrec la fel.

Sokolovski propuse să ne ridicăm mai sus, ca să avem o imagine de ansamblu a suprafeţei lunare.

— Harta părţii acesteia a Lunii se va desfăşura toată sub ochii noştri şi o s-o putem fotografia.

Astronomul se declară de acord. Ne prinserăm bine de rezemătoare şi Sokolovski înteţi exploziile. Racheta luă înălţime. Tiurin fotografia de zor. Într-un loc observai pe un tăpşan o îngrămădire de bolovani sau de stânci dispuse în fermă de dreptunghi perfect.

„Or fi construcţiile seleniţilor care au trăit aici înainte ca Luna să se fi transformat într-un astru mort, lipsit de atmosferă?” Înlăturai îndată această ipoteză absurdă, dar dreptunghiul acesta regulat îmi rămase întipărit în minte ca încă o enigmă ce-şi aşteaptă dezlegarea.

Tiurin se foia într-una pe scaunul lui. Se vede că povestea cu termometrul îl tulburase rău de tot. Când trecurăm deasupra unei alte „mări”, îi ceru lui Sokolovski să coborâm în zona umbrită a acesteia şi măsură din nou temperatura soiului. Acum termometrul arăta minus 180°. O diferenţă colosală, dacă excludem supoziţia că ea s-ar datora încălzirii solului de Soare. Tiurin îl săgetă pe Sokolovski cu o privire triumfătoare şi decretă:

— Se va numi „Marea Arşiţei”!

„Arşiţă” de o sută optzeci de grade sub zero! Şi, la urma urmei, de ce ar fi mai nepotrivit numele ăsta decât „Marea Ploilor” sau „Marea Fecundităţii”? Ce ţi-e şi cu imaginaţia astronomilor!

Tiurin propuse să străbatem pe roţi vreo două sute de kilometri, ca să mai măsurăm de câteva ori temperatura.

Mergeam acum pe fundul altei mări, pe care eu unul aş fi numit-o „Marea Hurducăturilor”. Tot fundul era presărat cu muşuroaie şi dâmburi, dintre care unele cu un luciu unsuros. N-or fi straturi petrolifere? Ni se zdruncinau toate măruntaiele, dar ne continuam drumul fără răgaz. Tiurin lua din când în când temperatura solului. Când, într-un loc, termometrul indică minus două sute de grade, astronomul îl vârî sub nasul lui Sokolovski. Parcă i-ar fi zis: uite, temperatura scade mereu, deşi mergem în întâmpinarea zilei lunare. E clar ca nu poate fi vorba numai de încălzirea solului de către Soare. S-ar putea ca, totuşi, în această privinţă dreptatea să fie de partea profesorului.

Tiurin era mai bine dispus. Ieşirăm, în sfârşit, din căldare, ocolirăm o crăpătură, escaladarăm bariera de piatră a circului şi, după o scurtă goană pe şesul ca în palmă, ne avântarăm spre creste. Dincolo de ele ne pomenirăm în faţa unui zid gigantic, înalt de vreo cincisprezece kilometri, care ascundea de tot Soarele, deşi luminosul astru se ridicase destul de sus deasupra orizontului. Eram cât pe ce să ne izbim de stavila aceasta neaşteptată. Sokolovski vira scurt şi racheta luă înălţime mai mare.

— Nemaipomenită descoperire. Tiurin bătea din palme, ca un copil. Munţii aceştia nu poţi să-i botezi nici Alpi, nici Cordilieri, ci mai curând… mai curând…

— Tiurinieri! sugeră Sokolovski. Da, da, ce vă uitaţi aşa la mine? Numai munţi ca aceştia sunt demni să poarte un nume cu o asemenea rezonanţă. Nu cred să găsim alţii mai semeţi…

— Tiurinieri, murmură astronomul copleşit. Hm… e prea mult. Totuşi, suna frumos: Tiurinieri! Bine, dacă insişti, facă-se, voia dumitale.

Prin geamul căştii îi vedeam faţa radioasă.

Ne-am înălţat, descriind un semicerc larg. Masivul părea că se împlântă în cer. În sfârşit, văzurăm din nou Soarele. Un Soare albastru, orbitor. Instinctiv, am închis ochii. Când i-am redeschis, aş fi putut jura că părăsiserăm Luna şi goneam în necuprinsul cerului… Întorsei capul: în spatele nostru Tiurinierii ce zăreau ca un zid strălucitor ce se pierdea departe, în abis. Sus nimic, jos iarăşi nimic. Un gol negru… Lumina reflectată pălea treptat şi ne cufundam în beznă.

Formidabil! Reversul Lunii nu e o emisferă, ci un fel de retezătură cioturoasă a unei sfere. Îi văd şi pe ceilalţi doi la fel de tulburaţi. Mă uit la dreapta, mă uit la stânga. Nimic! Gol. Recapitulez ipotezele privitoare la reversul lunii, invizibil de pe Pământ. Cei mai mulţi astronomi susţineau că această parte este, neîndoielnic, identică cu cea vizibilă şi că pe ea s-ar găsi tot mări, oceane. Cineva lansase supoziţia că Luna are forma unei pere şi că, tocmai de aceea, înfăţişează Pământului mereu aceeaşi parte, şi anume cea sferică, mai grea. Ceea ce descoperiserăm noi le întrecea, însă, pe toate. Luna este, de fapt, o jumătate de glob. Ce s-o fi întâmplat cu jumătatea cealaltă?

Zburam de câteva minute şi sub noi se întindea mereu acelaşi abis negru. Tiurin părea năucit. Sokolovski, cufundat în tăcere, înteţea mereu exploziile: era, desigur, nerăbdător să vadă cum se vor sfârşi toate astea.

Nu ştiu câtă vreme am gonit prin bezna înstelată când, deodată, se ivi la răsărit dunga luminoasă a suprafeţei lunare. Ne-am bucurat ca nişte navigatori rătăciţi pe ocean în faţa cărora s-ar fi profilat conturul unor ţărmuri cunoscute. Care va să zică, nu ne desprinseserăm de Lună. Atunci?

Tiurin se dumiri primul.

— O crăpătură! exclamă el, plesnindu-se cu palma peste cască. O crăpătură nemaipomenit de adâncă şi de largă.

Da, asta era.

Curând ajunserăm pe malul opus.

Am azvârlit o privire înapoi. Tiurinierii se mistuiseră în zare. Nu se vedea în spatele nostru decât aceeaşi nemărginire neagră.

Toţi trei eram răscoliţi la culme de această descoperire. Sokolovski ochii o platformă potrivită şi aseleniză la numai câţiva paşi de marginea prăpastiei.

Ne privirăm în tăcere. Tiurin se frecă pe cască cu aerul omului, care, de uimire, se scarpină la ceafă. Ne lipirăm căştile nerăbdători să ne împărtăşim cât mai repede impresiile.

— E limpede — spuse Tiurin. Crăpătura peste care am zburat nu e ca toate celelalte. Ea străbate aproape de la un capăt la altul reversul planetei, atingând o adâncime care trece poate de o zecime din diametrul Lunii. Scumpul nostru satelit e bolnav, şi încă grav de tot. Iar noi nici n-am bănuit-o! Da, aceasta este trista realitate: Luna e un glob spintecat în două.

Mi se perindară grabnic prin minte alte ipoteze pe cure le citisem prin cărţi, de data aceasta cu privire la felul în care va pieri Luna. Unii susţineau că, tot învârtindu-se în jurul Pământului. Luna se îndepărtează din ce în ce mai mult. Iată de ce, potrivit acestei ipoteze, generaţiilor care vor veni, ea le va apare tot mai mică, mai întâi ca Venus, Luceafărul zorilor, apoi ca o steluţă oarecare dintre cele mărunţele, pentru ca, până la urmă, credinciosul nostru tovarăş de drum să se topească pentru totdeauna în spaţiul cosmic. Alţii, mai prăpăstioşi, pretindeau că soarta Lunii este de a fi atrasă de Pământ şi de a cădea pe suprafaţa lui. Zice-se că odinioară, de mult de tot, s-ar mai fi întâmplat ceva asemănător cu un alt satelit al Pământului, o minusculă Lună secundă. Prăbuşirea acestui satelit ar fi stat la originea depresiunii Pacificului.

— Şi ce va deveni Luna noastră? întrebai, cu nelinişte în glas. Va cădea pe Pământ ori se va pierde în spaţiul cosmic, unde se va alege din ea praful şi pulberea?

— Niciuna, nici alta. Mai curând cred că va zbura la nesfârşit în jurul Pământului, dar sub o altă ipostază, răspunse Tiurin. Dacă va crăpa în două. Pământul va avea în loc de unul, doi sateliţi. Două „semilune”! Dar e mai mult ca sigur că se va face ţăndări şi atunci Pământul o să fie înconjurat de un brâu luminos ca al planetei Saturn. De altfel, la drept vorbind, i-am şi prezis această soartă, dar, mărturisesc, nu mi-aş fi închipuit că perspectiva de a pierde Luna e atât de apropiată. Da, păcat de băbuţa asta, murmură astronomul scrutând bezna hăului de sub noi. Hm…

Apoi, fulgerat de o idee:

— Ce-aţi zice dacă am grăbi inevitabilul deznodământ! O tonă de exploziv puternic aruncat în crăpătură ar fi de ajuns ca să transforme Luna în bucăţi. Dacă îi e dat în orice caz să piară, cel puţin să se întâmple asta când vrem noi, nu?

— Aş fi curios să ştiu până la ce adâncime despică crăpătura asta scoarţa Lunii? reflectă cu glas tare Sokolovski.

Ca geolog îl interesa nu atât soarta astrului cât posibilitatea de a-i explora străfundurile.

Tiurin se declară gata să plece imediat în explorare.

Discutarăm pe îndelete planul operaţiei. Tiurin propunea să coborâm încet cu racheta pe malul abrupt al crăpăturii, frânând cu ajutorul exploziilor.

— În felul acesta ne vom putea opri din când în când ca să măsurăm temperatura…

Sokolovski se opuse: acest mod de a coborî era greu, ba chiar primejdios. Şi, în afară de asta, s-ar consuma o cantitate prea mare de combustibil.

— Mai bine coborâm direct pe fund. La întoarcere vom face două-trei halte, fireşte dacă o să găsim locuri accesibile.

Deoarece Sokolovski era, în fond, „şoferul” rachetei, Tiurin trebui de data aceasta să se supună. Ceru numai ca racheta să coboare cât mai aproape de margine şi cu viteză nu prea mare, pentru ca să-şi poată face pe cât posibil o idee despre structura geologică a peretelui prăpastiei.

Şi acum, plecarea!

După ce se roti deasupra abisului negru, racheta se angajă pe panta de coborâre. Soarele, care între timp urcase pe boltă cam la o înălţime de trei suliţe, lumina una din coaste până la o adâncime considerabilă. Cealaltă însă era cufundată în beznă.

Racheta mergea înclinată ca o săniuţă care coboară pe derdeluş, la vale. Şedeam răsturnaţi pe spătare, ţinându-ne picioarele bine proptite. Tiurin începu să ţăcăne cu aparatul fotografic.

Prin faţa noastră curgeau în jos nişte stânci negre, aproape netede, care pe alocuri băteau în albastru, întâlnirăm apoi şi alte nuanţe: roşietice, galbene, verzui. M-am gândit că atmosfera trebuie să se fi menţinut aici o vreme destul de îndelungată deoarece oxidarea metalelor, şi mai ales a fierului, se desfăşurase deosebit de intens, la fel ca şi pe Pământ. Mai târziu Tiurin şi Sokolovski aveau să-mi dea dreptate.

Ne învălui pe neaşteptate un întuneric de nepătruns: racheta intrase în zona de umbră. Trecerea fu atât de bruscă încât în primele clipe ni se păru că rămăseserăm fără lumina ochilor. Racheta o coti spre dreapta. Era primejdios să zbori pe întuneric la numai câţiva paşi de stânci. Apoi tentaculele de foc ale reflectoarelor declanşate din pântecele rachetei scotociră bezna, fără a scoate nimic la iveală. Coborârea încetini. Minutele se scurgeau lent unul după altul, iar noi continuam să zburăm în gol. Numai stelele lipseau pentru ca iluzia unui zbor în spaţiul cosmic să fie completă. Dar iată că fascicolul de raze întâlni în calea lui un colţ de stâncă. Sokolovski încetini şi mai mult. Reflectoarele luminau roci colţuroase ale căror straturi se distingeau neclar. Când se ivi în dreapta noastră zidul opus, cotirăm din nou spre interior. Dar şi aici întâlnirăm în cale un zid. Ne aflam într-un soi de canion îngust. De jur împrejur se îngrămădeau mormane uriaşe de sfărâmături colţuroase. N-aveai unde să opreşti. Zburarăm kilometri întregi, dar văgăuna nici gând să se lărgească.

— Mă tem că va trebui să ne mulţumim cu atât şi să facem cale întoarsă, mormăi Sokolovski.

Considerându-se răspunzător pentru vieţile noastre şi pentru integritatea rachetei, nu voia să rişte. Dar Tiurin îl opri cu un gest autoritar, interzicându-i să manevreze cârma de înălţime.

Nu mai ştiu cât timp am zburat — o oră, două sau, poate, trei.

În sfârşit, când pierduserăm orice nădejde, zărirăm o platformă. Era, ce-i drept, destul de piezişă, dar în lipsă de altceva mai bun… Racheta rămase câteva clipe nemişcată în spaţiu, apoi coborî extrem de încet. Stop! Platforma pe care ne opriserăm avea o înclinaţie de treizeci de grade…

— Poftim, izbucni Sokolovski. De adus v-am adus, dar să mă ia naiba dacă ştiu cum o să decolăm!

— Principalul e că ne-am atins ţinta, căută Tiurin să-l liniştească.

Pe astronom nu-l mai interesa acum nimic altceva decât temperatura solului, pe care se apucă, febril, s-o măsoare. Spre nespusa lui satisfacţie termometrul arăta minus o sută cincizeci de grade. Nu era prea ridicată temperatura, dar părea, totuşi, să-i confirme ipoteza.

Geologul izbea de zor cu ciocanul în stâncă, făcând să scapere scântei, însă nu izbuti să desprindă nici măcar o fărâmă de rocă. Ostenit, se lăsă păgubaş. Îşi lipi casca de a mea şi-mi zise:

— Fier sută în sută. Era şi de prevăzut. Va trebui să mă mulţumesc cu bucăţile pe care o să le găsesc pe jos. După ce rosti aceste cuvinte, începu să cerceteze metodic platforma.

Am ridicat ochii. Sus, deasupra noastră, se zăreau stele, fâşii din Calea Lactee şi marginile crăpăturii, presărate cu scântei multicolore. Lăsând privirile să-mi lunece de-a lungul fascicolei de raze a reflectorului, mi s-a părut la un moment dat că, în dreptul unei fisuri laterale, lumina are un tremur abia vizibil. M-am dus până acolo. Din adâncuri se prelingea un firicel subţire de abur sau de gaze. Ca să mă asigur că nu am de-a face cu o simplă iluzie optică, am luat un pumn de cenuşă şi am aruncat-o spre fisură. Cenuşa zbură în lături. Interesant! Găsind la marginea platformei un coşcogea bolovan, l-am dat de-a dura pentru ca zdruncinătura solului să atragă atenţia tovarăşilor mei. Trecură cel puţin zece secunde până se simţi o uşoară vibraţie. Urma a doua, a treia, a patra, din ce în ce mai puternice. Nu înţelegeam ce se întâmplă. Eram zgâlţâit tot de trepidaţii. Deodată o bucată uriaşă de stâncă se prăvăli ca un bolid la un pas de mine, sclipi ca un meteor în bătaia luminii şi dispăru în adâncuri, Stâncile se cutremurau. În fulgerarea unei clipe mi-am dat seama de greşeala groaznică pe care o făcusem. Totul se petrecuse ca în munţi când căderea unei pietricele provoacă surpături cumplite. De peste tot rostogoleau bolovani, bucăţi de rocă, pietre. Se izbeau de stânci, ricoşau şi, ciocnindu-se între ele, scăpărau scântei… Dacă toate acestea s-ar fi întâmplat pe Pământ aerul s-ar fi cutremurat de bubuituri şi de un zgomot ca de canonadă, multiplicat la nesfârşit de ecoul munţilor. Aici însă, în lipsa aerului, niciun zgomot nu tulbura tăcerile. „Sunetul” sau, mai precis, vibraţiile solului ţi se comunicau numai prin picioare. Nu ştiam de unde vine primejdia, în ce parte să alerg pentru a mă adăposti… Încremenisem cuprins de spaimele morţii şi acolo mi-aş fi găsit sfârşitul dacă nu-l zăream întâmplător pe Sokolovski, care îmi făcea semne disperate de lângă rachetă. Da, fireşte, racheta era singura noastră salvare.

Din câteva salturi ajunsei lângă rachetă, mă aruncai din viteză pe platformă şi, în aceeaşi clipă, Sokolovski smuci pârghia de comandă. Venirăm peste cap. Am zburat aşa câteva minute, deoarece Sokolovski aşezase racheta aproape vertical. Exploziile ei puternice se succedau fără întrerupere.

Ca să ne depărtăm rapid de perete, Sokolovski, dirijă racheta în sus şi un pic spre dreapta. Nici azi nu înţeleg cum de izbutea să conducă în poziţia asta incomodă! Această extraordinară stăpânire de sine era însuşirea vădită a unui ora trecut prin multe, deprins să nu-şi piardă prezenţa de spirit. Şi când te gândeşti că la prima vedere l-ai fi caracterizat pur şi simplu ca pe un băiat de viaţă, bun de gură, ghiduş al petrecerilor „în sânul familiei”.

Abia când racheta pătrunse în zona luminată de Soare, depărtându-se simţitor de pereţii abisului, Sokolovski reduse viteza şi o repuse în poziţia normală de zbor.

Tiurin se lăsă să cadă pe scaun frecându-şi casca. Se lovise pesemne la ceafă.

Aşa cum se întâmplă adesea când scapi cu bine dintr-o mare primejdie, furăm cuprinşi de o exuberanţă nervoasă. Ne priveam prin vizoarele căştilor şi ne prăpădeam de râs…

Tiurin întinse mâna spre peretele luminat de Soare. Văzurăm acolo un teren de aselenizare parcă anume pregătit pentru noi. Şi încă ce teren! O terasă uriaşă pe care s-ar fi putut amenaja un rachetodrom pentru zeci de nave cosmice. Un viraj şi iată-ne lunecând pe roţi ca pe asfalt. Oprirăm aproape de marginea opusă. Aici zidul de piatră ori poate de fier era brăzdat de fisuri verticale. În fiecare din ele ar fi încăput, unul lângă altul, mai multe trenuri.

Coborârăm. Surescitarea nu ne părăsise încă. Energia noastră nervoasă, destinsă după clipele de maximă încordare, cerea acum muncă, mişcare.

Le-am povestit lui Tiurin şi lui Sokolovski despre „gheizerul” pe care îl descoperisem, mărturisindu-le totodată că eu provocasem surpăturile din pricina cărora era cât pe ce să ne pierdem viaţa. Tiurin fu atât de interesat de povestea gheizerului că uită să mă muştruluiască pentru imprudenţa săvârşită.

— Păi asta e o descoperire colosală! exclamă el. Întotdeauna am afirmat că Luna nu e chiar atât de moartă pe cât pare. Aici trebuie să se fi păstrat un rest infim de gaze, de atmosferă, indiferent cu ce compoziţie. Ceea ce ai văzut era, probabil, o gură prin care răzbeau vapori de sulf. Undeva, în măruntaiele Lunii, o mai fi rămas magmă fierbinte. Ultimii tăciuni mocniţi ai marelui pârjol! Aburii au dibuit o ieşire în adâncurile crăpăturii care spintecă Luna pe cel puţin un sfert din raza ei. Ce păcat că n-am luat măcar o probă! Trebuia s-o facem cu orice preţ. Închipuiţi-vă ce ochi or să caşte savanţii de pe tot mapamondul! Gheizerul lui Artemiev! Să nu mă contrazici! E o cinste pe care o meriţi din plin. Hai la drum!

Cu aceste cuvinte se îndreptă spre rachetă, dar Sokolovski îi opuse un refuz categoric.

— E destul pentru azi. Trebuie să ne şi odihnim…

— Ce înţelegi prin „azi”? se aprinse Tiurin. Pe planeta asta o zi este egală cu treizeci de zile pământeşti. Nu cumva vrei să ne ţii aici o luna întreagă?

— Nicidecum, răspunse Sokolovski împăciuitor. Dar dacă ai fi condus dumneata racheta când am zbughit-o din groapa aia afurisită, crede-mă că ai fi vorbit acuma altfel.

Tiurin cercetă atent faţa obosită a lui Sokolovski şi nu mai spuse nimic.

Hotărârăm să împrospătăm rezervele de oxigen din scafandre şi să ne împrăştiem, dar fără să ne depărtăm prea mult unul de altul.

M-am îndreptat mai întâi spre cea mai apropiată văgăună, al cărei colorit mă intriga. Stâncile de aici băteau în roşu şi trandafiriu. Pe acest fundal se detaşau clar pete neregulate de un verde intens, probabil intercalaţii ale altor roci. Era o combinaţie de culori încântătoare. M-am afundat în canion. Razele soarelui, care îşi azvârleau lumina pe un perete, nu ajungeau decât să-l brăzdeze pieziş pe celălalt, în vreme ce jos se întindea un triunghi de umbră.

Eram, cum s-ar spune, în formă. Puţin ameţit — dar în chip plăcut — de oxigenul pe care-l trăgeam în piept, mă simţeam teribil de uşor şi de sprinten. Aveam uneori impresia că trăiesc un vis feeric, captivant.

Într-unul din canioanele laterale îşi scânteia nestematele o cascadă încremenită pe vecie. Ispitit de frumuseţea pietrelor o luai spre dreapta. Am mai cotit o dată şi încă o dată. Îmi dădui în sfârşit seama că e un întreg labirint de canioane în care te puteai rătăci cu uşurinţă. Înaintam însă fără nicio grijă, străduindu-mă totuşi să-mi întipăresc în minte drumul. Peste tot întâlneam aceleaşi pete.

Verdele lor, care sclipea crud în bătaia soarelui, se prefăcea, pe măsură ce pereţii erau mai slab luminaţi sau acoperiţi de umbră, în ruginiu şi brun. Ciudată metamorfoză cromatică! Şi doar Luna nu avea atmosferă în stare să provoace asemenea schimbări de nuanţe! M-am apropiat de una din aceste pete şi am examinat-o cu luare-aminte. În niciun caz nu e un afloriment de rocă. Pata era bombată şi părea moale ca pâsla. M-am aşezat pe o piatră ca s-o pot studia în linişte.

La un moment dat am avut impresia că se deplasase o idee spre partea luminată. Să fie o iluzie optică? Îmi încordasem cumva prea mult ochii? Făcând un semn imaginar pe o cută a peretelui, mi-am continuat observaţiile. Peste alte câteva minute orice îndoială dispăru: pata se mişcase din nou. Marginea ei depăşise zona umbrită şi „înverzea” sub ochii mei.

Am sărit în picioare repezindu-mă la perete. Ţinându-mă de un colţ stâncos, m-am săltat până la pata cea mai apropiată şi am rupt o bucată din materia aceea pâsloasă. Era moale şi alcătuită din firicele aşezate în zigzag, ca acele cetinei. O plantă! Nu încape nicio îndoială! Muşchi pe Lună! Fenomenală descoperire! Am mai rupt o bucată dintr-o pată brună, care era însă uscată ca iasca. Răsturnând-o în palmă am văzut că are pe dos un fel de prelungiri albe cu nişte ventuze în vârf.

Iată şi o enigmă biologică! După aspect, planta seamănă mai curând cu muşchiul. Dar cum rămâne cu ventuzele? „Rizopodele” acestea se pot deplasa pe urmele razelor solare. Culoarea lor verde se datoreşte desigur clorofilei. Dar cum respiră? De unde iau umezeală?… Mi-am adus aminte de discuţiile pe care le avusesem în legătură cu KEŢ, despre pietrele cosmice din care se poate extrage oxigen şi apă. Desigur că şi în rocile de pe Lună ar putea să existe, în diverse combinaţii, oxigenul şi hidrogenul, elemente care intră în compoziţia aerului şi a apei. Şi de ce n-ar exista, în definitiv? Oare plantele de pe Pământ nu sunt, în fond, nişte „uzine” miraculoase, în care se desfăşoară cele mai complicate procese chimice? Oare unele din plantele de pe planeta noastră maternă — cum e „Mâna-Maicii-Domnului” bunăoară — nu cad într-un fel de amorţeală din pricina arşiţei şi a secetei, ca să învie de cum le pui în apă? Se vede că plantele de aici „adorm” în timpul nopţii pentru ca să se trezească ziua, când lumina soarelui pune din nou în funcţiune „uzina” care produce toate cele necesare vieţii. Cât despre mişcare, la urma urmelor nici despre plantele de pe Pământ nu se poate spune că sunt cu desăvârşire lipsite de ea. Şi apoi, unde mai pui că facultatea de adaptare a organismelor nu cunoaşte margini…

Înfrigurat, mi-am umplut rucsacul cu muşchi şi am făcut cale întoarsă, nerăbdător să le înfăţişez şi celorlalţi descoperirea asta grozavă.

Când ajunsei la capătul canionului lateral, am cotit-o la dreapta şi apoi din nou la dreapta. Parcă aici văzusem grămezile acelea de rubine şi diamante. Ei drăcie! Nu se mai văd! Am făcut stânga-mprejur şi m-am înfundat într-un alt canion. Nu, hotărât, nici pe aici nu trecusem.

O luai la goană. Acum nu mai mergeam, ci săream. La marginea unei prăpăstii am rămas pironit: o privelişte cu totul nouă mi se desfăşura în faţa ochilor. Dincolo de prăpastie se înălţau lanţuri muntoase printre ale căror piscuri trei îţi săreau imediat în ochi. Egale în înălţime cele trei piscuri străluceau ca nişte căpăţâni de zahăr. De când sunt nu mai văzusem culmi atât de albe. Că nu erau acoperite de zăpadă e sigur. De unde să fi apărut în Lună zăpadă? S-ar fi putut să fie cretă sau ghips. Dar, să vă spun drept, problema asta mă lăsa în momentul acela rece. Era limpede că mă rătăcisem şi încă rău de tot.

Ros de viermele neliniştii, ara început să privesc cu alţi ochi această lume selenică. Acum îmi apărea vrăjmaşă omului. Nu-ţi mângâia privirile, ca pe Pământ, nici păduri fermecătoare, nici câmpii sau pajişti în veşmânt de ierburi şi flori, cu norodul lor de păsăret şi cu celelalte vieţuitoare. Aici nu-ţi ies în cale nici râuri, nici lacuri pline de peşte. Zgârcită ca un Harpagon, Luna nu-i dă omului nici de mâncare şi nici de băut. Pe Pământ, dacă se întâmplă să te rătăceşti, poţi rezista zile în şir hrănindu-te, bunăoară, cu rădăcini. Pe când aici… Stâncă seacă şi atât. Poate doar muşchii ăia… Ei aş, nu cred să fie mai comestibili decât nisipul. Dar chiar de-ar curge la doi paşi de mine râuri de lapte şi miere, tot m-aş prăpădi în ghearele foamei şi setei îndurând chinurile lui Tantal. Şi aceasta din simplul motiv că nu am voie să scot casca.

Casca! Am tresărit, de parcă frigul de gheaţă al nemărginirilor cosmice mi-ar fi pătruns în trup. „Atmosfera” pe care o respir şi care îmi întreţine viaţa este concentrată în micul rezervor pe care-l port în spate şi care nu ajunge decât pentru şase ore. Adică, la drept vorbind, nici pentru atât, căci au şi trecut două ore de când îmi reînnoisem provizia de oxigen. Şi ce va urma după aceea? Moartea prin asfixiere… Nu, în ruptul capului nu, trebuie să găsesc neapărat canionul cel mare, atâta timp cât mai am oxigen şi cât mă mai ţin puterile!

M-am întors din nou şi am pornit ţopăind ca un greiere. Era bine, cel puţin, că aici săriturile nu-ţi cereau un efort atât de mare ca pe Pământ…

Înaintea mea se întindea un alt canion, scăldat în lumina soarelui şi aşternut cu un covor verde. Muşchii izbutiseră probabil să se târască din locurile umbroase până aici. Acum îmi produceau senzaţia de dezgust! Mi-era şi scârbă să mă tot uit la ei, dar oriunde îmi roteam privirea mă urmărea acelaşi verde sâcâitor…

Te pomeneşti că o fi chiar canionul pe care-l caut, dar nu-l recunosc pentru că între timp, muşchii ăştia mişcători se coloraseră în verde?

O nouă cotitură şi iată că nimeresc într-un defileu îngust, cufundat în beznă. Am impresia că mă pătrunde un suflu rece răzbind chiar şi prin costumul încins de soare. Ori poate e numai un fior nervos…

Încotro s-o apuc? În spatele meu, după două cotituri, se cască o prăpastie, iar în faţa mea zăresc un canion negru, strâmt, care nu ştiu unde duce.

O sfârşeală cumplită îmi sleise puterile: mă văzui nevoit să mă aşez pe un bolovan. Dar, deodată, pe nepusă masă, bolovanul o luă din loc, cu mine cu tot. Am sărit ca muşcat de şarpe. Nervii îmi erau ca nişte coarde întinse. O piatră vie! Un animal necunoscut! Încă o descoperire senzaţională! Credeţi-mă însă că în clipele acelea nu-mi mai ardea de niciun fel de descoperiri. Am lăsat dihania să se îndepărteze, fără să-i arunc măcar o privire şi am pornit, ca un automat, drept înainte.

Mergeam în neştire. Aveam uneori impresia că oxigenul e pe sfârşite şi că mi se taie răsuflarea. Atunci mă opream, ţinându-mă de inimă. Apoi senzaţia aceasta neplăcută trecea. Erau, pur şi simplu, feste de-ale nervilor! O, dacă ar fi existat în Lună atmosferă, chiar şi irespirabilă! Aş fi putut barem semnaliza după ajutor, izbind piatra de piatră. Unde mai pui că atmosfera ar fi reflectat luminile rachetei. De altfel, tot nu mi-ar fi folosit la nimic, deoarece soarele revărsa o lumină orbitoare, care mi-ar fi luat vederea dacă ochii n-ar fi fost protejaţi de sticlele fumurii ale căştii.

Tocmai când, pradă unei cumplite deznădejdi, mă pregăteam sufleteşte pentru inevitabilul sfârşit, am dat de marele canion. M-am bucurat de parcă aş fi nimerit prin cine ştie ce minune pe bulevardul principal de pe insula Vasilievski.

Ăsta noroc şi pace! Instinctul îmi călăuzise fără greş paşii, de când încetasem să mai calculez şi să fac pe deşteptul.

Dar bucuria îmi fu de scurtă durată: Încotro să mă îndrept? Spre dreapta? Spre stânga? Nu mă mai puteam orienta de loc. Am făcut din nou apel la instinct, dar de data aceasta rămase mut. Fie că o luam la dreapta ori la stânga — instinctul nu protesta.

Tot creierul, săracul, va trebui să mă scoată din încurcătură, la să vedem! Când am coborât din racheta, am cotit la dreapta. Va să zică, acum trebuie s-o iau la stânga.

Am mers aşa cel puţin o oră. Îmi chiorăiau maţele de foame, dar canionul nici gând să se termine. Ciudat! La venire nu făcusem nicio jumătate de oră până la cotitură. Să ştii că trebuia s-o iau în direcţia cealaltă. Ce să fac? Să mă întorc iar din drum? Cât timp irosit! M-am încăpăţânat să-mi continui calea înainte. La un moment dat, canionul s-a îngustat. E clar, am greşit din nou direcţia. Fuga înapoi!

Soarele dogorea năprasnic. M-am înfăşurat în pelerina albă. Vlăguit şi lihnit de foame, săream totuşi fără răgaz de parc-aş fi fost fugărit de monştri. Deodată o crăpătură îmi tăie calea. Nu era atât de largă încât să n-o pot sări. Dar cum se face că la venire n-o văzusem? Sau poate, furat de gânduri, n-o băgasem de seamă? Mă trecură toate nădușelile. Inima bătea într-un ritm turbat, gata-gata să-mi spargă pieptul. Vedeam moartea cu ochii! M-am trântit pe jos ca să mă odihnesc un pic şi să-mi adun gândurile. Din cerul negru mă fixa un soare mort, siniliu. Cu aceeaşi sinistră nepăsare îmi va lumina cadavrul… Pe naiba! Mai trăiesc! Mai am oxigen şi energie… Am sărit în picioare, mi-am făcut vânt peste prăpastie şi am luat-o la goană. Încotro? Înainte sau înapoi, nu contează, numai să mă mişc!

Canionul se lărgea treptat. Am alergat aşa, ca împins de un vârtej, cel puţin o oră, până m-am prăbuşit mai mult mort decât viu. Abia atunci am simţit cu adevărat că nu mai am destul aer. De data aceasta nu mai era un rod al halucinaţiei. Gonind într-una, fără oprire, consumasem prea mult oxigen şi rezerva se epuizase mai repede ca de obicei.

Iată şi finalul! Rămâi cu bine, Tonia!… Armenia…

Mintea mi se învăluie într-un zăbranic.

Deodată văzui chiar deasupra capului, strălucind în soare, racheta noastră ovală care zbura înclinată mult pe o parte. Tovarăşii mei mă caută! Sunt salvat! Adunându-mi ultimele puteri, mă ridicai, începui să dau din mâini, să ţip, uitând că ţipetele mele rămân înmormântate în cască… Dar vai! Speranţa se stinse tot atât de repede cum se născuse: nu mă zăriseră. Racheta dispăru în spatele crestelor…

După această ultimă explozie de energie, mă înşfacă în mrejele ei o apatie totală. Simţeam tot mai acut lipsa oxigenului. În faţa ochilor îmi jucau mii de sori albaştri, urechile îmi vâjâiau. Încet, încet, mă scufundai în toropeala leşinului.

Nu ştiu cât timp am zăcut fără cunoştinţă. Ţin minte doar atât: la un moment dat am tras adânc o boare de aer în piept, simţind cum oxigenul dătător de viaţă îmi scaldă plămânii. Deschizând ochii, l-am văzut deasupra mea pe Sokolovski, care mă privea alarmat prin vizorul căştii. Eram întins pe podeaua rachetei noastre. Dar de ce nu-mi scoseseră casca?

— Apă… murmurai eu, uitând din nou că nu pot fi auzit. Sokolovski mă înţelese însă după mişcările buzelor. Mă aşeză pe o banchetă şi, lipindu-şi casca de a mea, îmi spuse:

— Ţi-e foame şi sete?

— Da.

— Din păcate trebuie să mai rabzi. Suntem avariaţi. Surpăturile din prăpastia aceea ne-au făcut geamurile ţăndări…

Mi-am adus aminte de loviturile laterale care zgâlţâiseră racheta pe când zburam afară din „văgăuna morţii”. Nu le dădusem atunci nicio atenţie.

— E drept, avem geamuri de rezervă, continuă Sokolovski, dar montarea lor cere timp. Mult mai repede putem ajunge la racheta mare. Aşadar călătoria în Lună a luat sfârşit!

— Dar de ce m-aţi adus aici, în interior?

— Pentru că e neapărat necesar să te duc acolo în două-trei ore şi va trebui, prin urmare, să imprim rachetei viteza cosmică. Exploziile vor fi puternice, iar greutatea corpului o să crească mult. În halul ăsta de slăbiciune în care ai ajuns n-o să te poţi menţine pe platformă. Profesorul Tiurin rămâne şi el cu dumneata în cabină.

— Sunt fericit că ai scăpat cu viaţă! răsuna atunci glasul lui Tiurin. Nici nu mai speram să te găsesc…

Fiorul cald de duioşie din glas mă surprinse.

— Iar acum cel mai bine ar fi să te culci pe podea. Mă întind şi eu alături, iar Sokolovski o să ne conducă la destinaţie…

Peste câteva momente racheta noastră cu geamurile sparte se înălţă ca o săgeată deasupra piscurilor şi viră scurt spre vest. O clipă zburarăm pe o parte şi văzui căscându-se sub mine hăul unde era să ne găsim moartea, „rachetodromul”, canionul. Racheta trepida teribil din pricina exploziilor. Îmi simţeam trupul ca de plumb. Sângele îmi fugea când la cap, când spre picioare. Gândurile mi se învălmăşiră iarăşi, dar de data aceasta mă simţeam în stare să înving senzaţia de leşin. Ce înviorător e oxigenul! Sokolovski îmi mărise, probabil, doza care intra în cască. A avut însă grijă ca presiunea să nu treacă de o atmosferă deoarece la mai mult costumul n-ar fi rezistat. Şi aşa se umflase ca al unui scafandru când i se blochează supapa de evacuare a aerului.

Spre sfârşitul zborului îmi revenisem până într-atâta, încât am coborât singur şi m-am urcat apoi, fără ajutorul nimănui, în nava cosmică.

Bănuiţi, fireşte, că după ce m-am descotorosit în sfârşit de costumul cosmonautic, am înfulecat şi am băut cât şapte.

Eram din nou bine dispuşi. Le-am povestit tovarăşilor mei de drum într-o formă cât am putut de glumeaţă peripeţiile prin care trecusem, le-am vorbit şi despre descoperirile mele ştiinţifice, căinându-mă că lăsasem să-mi scape „broasca ţestoasă” pe care o luasem drept piatră. Acum însă, la drept vorbind, mă cam îndoiam de existenţa ei. Poale n-o fi fost decât un coşmar, un joc al imaginaţiei mele surescitate. Dar „muşchii târâtori” îi aveam în rucsac, preţios trofeu adus din „Ţara viselor”.

Deşi scurtă, expediţia noastră în Lună se dovedise foarte rodnică în ce priveşte rezultatele ştiinţifice.

Ne pregăteam să împărtăşim oamenilor de ştiinţă de pe Pământ o sumedenie de descoperiri de-a dreptul senzaţionale.

Drumul de întoarcere s-a desfăşurat fără nicio complicaţie. Dispăruse tulburarea pe care o simte oricine în faţa necunoscutului. Ne întorceam

„acasă”. Dar unde o fi Steaua KEŢ? M-am uitat pe cer. Sus de tot se vedea ca o seceră „terra nouă” (îi spuneam aşa prin analogie cu luna nouă), iar dedesubt Luna se întindea pe o jumătate de boltă. Cu toate că nu lipsise mult ca să-mi devină lăcaş de veci, nu-mi mai părea de loc fioroasă.

Îmi purtasem paşii prin Lună lăsând urme pe suprafaţa ei. Aduceam pe KEŢ şi apoi pe Pământ „crâmpeie de Lună”. Aveam senzaţia copleşitoare că acest astru ne era acum mai aproape, devenise, ca să spun aşa, mai „de-al nostru”…

XV. PE STEA VIAŢA ÎŞI URMEAZĂ CURSUL

— Ia să te vedem! spuse Meller, cercetându-l cu atenţie pe Tiurin. Uite ce s-a mai bronzat şi cum a întinerit „păianjenul” nostru! E bun de însurătoare, zău aşa! Dar cu muşchii cum mai stai? Potoleşte-te, nu mai fă pe grozavul. Mda… Bicepşii lasă încă de dorit, dar picioarele şi-au revenit complet. Şi acum câţi ani ai de gând să stai din nou în păienjeniş?

— N-avea nicio grijă, Anna Ignatievna! răspunse Tiurin. În curând o să zbor din nou în Lună. Am acolo de lucru berechet. Iar mai târziu mă duc pe Marte, pe Venus.

— Auzi ce mai îndrugă voinicosul! râse Meller. Stai cuminte să-ţi iau sânge pentru hemogramă. Sunt curioasă să ştiu câte globule roşii ţi-a dat Soarele de pe Lună… Că doar nu-mi pică în fiecare zi un pacient selenit…

După vizita medicală, mă dusei glonţ la Tonia. Nu ştiu de ce, dar eram convins că se întorsese şi ea. Abia acum îmi dădeam seama cât de mult îi dusesem dorul.

Săream ca un copil pe culoarul cel mare. Pe KEŢ forţa de atracţie era mai mică decât pe Lună. Ca o balerină, făceam poante aproape fără să ating podeaua şi săltam ca un peşte zburător. Toţi cei ce mă întâlneau vroiau neapărat să ştie cum e în Lună.

— Vă povestesc mai târziu, tovarăşi, le răspundeam eu, zburând mai departe.

Iată şi camera Toniei. Bat. Uşa se crapă un pic şi îşi face apariţia un căpşor de fată. N-o cunosc. Zulufi castanii, ochi mari, cenuşii.

— Bună ziua, bâigui eu. O caut pe tovarăşa Gherasimova. Nu cumva s-a mutat?

— Tovarăşul Artemiev? mă întrebă tânăra şi-mi zâmbi ca unei vechi cunoştinţe. Locuiesc aici provizoriu. Gherasimova nu s-a întors încă din deplasare şi nici n-o să se întoarcă atât de curând. Lucrează la laboratorul fizico-tehnic.

Citindu-mi, probabil, mâhnirea pe faţă, se simţi îndemnată să adauge:

— Îi poţi telefona de la staţia de radiotelegrafia…

Îngăimând câteva cuvinte de mulţumire, o luai din nou la goană pe coridor, năvălind valvârtej în cabina operatorului:

— Laboratorul fizico-tehnic, vă rog!

— Vă dau imediat legătura, îmi răspunse omul cu amabilitate manevrând rapid butoanele aparatului. Cu tovarăşa Gherasimova doriţi? Un moment numai… Alo! Alo! Poftiţi!

— Aici e Gherasimova. Cine-i acolo? Artemiev, tu eşti?

Dacă eterul nu minte, vă jur că glasul ei trăda bucurie…

— Ce bine-mi pare că-ţi aud glasul! Cum? Era să nu te mai întorci? Ştiu, ştiu. Am aflat de isprăvile tale selenare încă înainte de sosirea voastră. Ni s-a comunicat de pe bordul rachetei… Totul e bine când se sfârşeşte cu bine. Fac aici nişte cercetări foarte interesante în laboratorul frigului absolut. E amenajat pe un fel de terasă, în partea umbrită a rachetei noastre. Lucrăm în costume cosmice. Nu-i prea comod, dar ce să-i faci, n-avem încotro. În schimb, ca să mă exprim aşa, avem frig absolut direct de la sursă. Am şi făcut până acum câteva descoperiri preţioase în domeniul rezistentei semiconductorilor la temperaturi joase…

Şi începu să-mi vorbească cu pasiune despre aceste descoperiri. Aşteptam să-mi spuie ceva despre bărbos, despre Palei. Mă jenam s-o întreb. Da, da, o să se repeadă până la KEŢ, dar nu mai curând decât într-o lună „terestră”. Până la urmă nu mă putui înfrâna:

— Ai reuşit până la urmă să găseşti omul pe care-l căutai?

Spre ghinionul meu, chiar în clipa aceea operatorul îmi spuse:

— Racheta KEŢ-8 cere o convorbire urgentă, îmi pare rău, sunt silit să vă întrerup.

Am ieşit din cabină cam plouat. Că Tonia mi-a ascultat glasul cu bucurie, asta era sigur. Înseamnă că nu-i sunt chiar atât de indiferent. Totuşi, îmi vorbise mai mult despre lucrările ei ştiinţifice. De Palei nici nu-mi pomenise. Şi mai trebuia să treacă atâta vreme până o să ne revedem…

Pe coridor mă opri un tânăr.

— Tovarăşe Artemiev, sunteţi chemat la direcţie.

M-am dus la Parhomenko. Directorul se interesă în amănunt despre întreaga desfăşurare a călătoriei noastre în Lună. Răspunsurile mele erau însă cam alandala.

— Văd că eşti obosit, se milostivi directorul. Du-te şi odihneşte-te, iar de mâine să-ţi iei postul în primire. Te aşteaptă tovarăşul Slâkov, biologul nostru…

Eram nerăbdător să mă văd singur, dar foamea îmi călăuzi paşii spre cantină. Acolo, vrând-nevrând, a trebuit să le povestesc oamenilor despre călătoria noastră. Devenisem o adevărată celebritate: de, eram unul dintre primii oameni care păşiseră pe Lună. Mă ascultau cu o atenţie încordată şi nu-şi ascundeau invidia. Odinioară toate acestea m-ar fi amuzat, dar acum eram trist din pricină că n-o văzusem pe Tonia. Scurtând povestirea sub pretextul oboselii, ajunsei, în sfârşit, în camera mea. În răstimpul cât lipsisem, fixaseră de perete un pat rabatabil dintr-o plasă fină, pe care m-am şi întins îndată cu voluptate. Aici de saltea n-aveai nevoie. Şi aşa, purtat pe aripile gândului de la peisajele lunare la laboratorul meu de pe insula Vasilievski, de la Tonia la enigmaticul Palei, mă fură pe nesimţite somnul…

*
* *

— Tovarăşe Artemiev! Tovarăşe Artemiev!…

Deşteptându-mă brusc, sării în picioare. În cadrul uşii se afla un tânăr ras pe cap.

— Iartă-mă că te-am trezit. Cred că, oricum, era timpul să te scoli. Nu mă recunoşti? Sunt aerologul Kistenko. Ţii minte, acela care, la cantină, te-a asaltat cu o grămadă de întrebări despre muşchii din Lună. Vestea aceasta a şi ajuns în oraşul KEŢ. „Keţienii” de pe pământ te roagă să le trimiţi o mostră. Şi întrucât tocmai expediez într-acolo o rachetă aerologică, m-am gândit că e prilejul cel mai nimerit…

— Aşa e, desigur, sării eu din pat şi mă grăbii să scot din rucsac o bucată de „pâslă”.

— Perfect. Muşchiul ăsta pare să fie mai greu decât cel de pe Pământ, dar nu cred, totuşi, să cântărească prea mult. Te surprinde că mă preocupă atâta greutatea lui? Nu uita că racheta zboară spre Pământ. Zilnic trimit câte una în oraşul KEŢ. În cursul zborului racheta înregistrează automat toate datele aerologice la diferite distanţe de Pământ — compoziţia atmosferei, intensitatea radiaţiilor cosmice, temperatura, umezeala şi aşa mai departe. Cam trei pătrimi din drum racheta este dirijată de pe Steaua KEŢ cu un fascicul de radiaţie electromagnetică, iar apoi o interceptează un fascicul emis din oraşul KEŢ. Aterizează la mare precizie, cu o paraşută ce se deschide automat, pe un teren care nu măsoară mai mult de un metru pătrat! Nu-i rău, ce zici? Tot cu racheta asta trimitem şi corespondenţa… Greutatea rachetei este calculată la miligram. Iată de ce mă interesează cât cântăreşte muşchiul. Încă o dată, îţi mulţumesc şi la revedere.

După plecarea lui, îmi consultai ceasul. La Leningrad se luminase de-acum de ziuă. Mi-am luat micul dejun şi m-am dus la lucru.

Intrând în cabinetul biologului-şef Andrei Pavlovici Slâkov, m-am oprit o clipă în prag: grozav de mult se deosebea această încăpere de cabinetele pe care le văzusem pe Pământ. Aşa cum Tiurin îţi sugera imaginea unui păianjen scrutând universul din mijlocul unei plase ţesute într-un ungher îngust şi întunecos, Slâkov părea o omidă într-o grădină înverzită. Încăperea era pur şi simplu năpădită de plante agăţătoare cu frunzuliţe minuscule. Semăna cu o peşteră verde, inundată de lumina vie a soarelui. În fund, pe jumătate culcat pe o cuşetă împletită, l-am zărit pe Slâkov — un bărbat corpolent, bronzat, între două vârste. Mi s-a părut cam moale şi somnolent. La intrarea mea, îşi ridică pleoapele grele, parcă umflate, care ascundeau o pereche de ochi cenuşii, ageri, scânteind de inteligenţă. Privirea lui contrasta izbitor cu gesturile molatece.

După obişnuitul schimb de amabilităţi, Slâkov începu să-mi pună diferite întrebări despre Lună. Lângă el, pe o măsuţă de aluminiu, se afla o bucată din muşchiul adus de mine.

— Că ai găsit asta în Lună să ştii că nu mă surprinde de loc, spuse el tărăgănat. Sporii bacteriilor, ca, de altfel, şi cei ai ciupercilor de mucegai de pe Pământ, rezistă la temperaturi foarte scăzute, mergând până la minus 250 de grade, păstrându-şi totuşi vitalitatea. Respiraţia? O fi, poate, intramoleculară, neavând neapărată nevoie de oxigen, fie el în combinaţie sau nu. Se mai întâmplă un asemenea fenomen şi cu azotobacteriile. Alimentaţia? Nu uita de amoebele noastre. Acestea n-au nici măcar gură. Dacă găsesc ceva „comestibil”, îl învăluie cu trupul lor şi-l asimilează. Cât despre „broasca ţestoasă” de care ai pomenit, ea ridică probleme ceva mai greu de dezlegat. Nu este exclus să existe, totuşi, în Lună chiar şi vieţuitoare mai complexe. Dragul meu, facultatea de adaptare a organismelor este aproape fără margini. Principalul e că s-a deschis o fereastră spre această lume nouă. Nu va trece multă vreme şi vom afla despre trecutul vieţii organice de pe Lună tot atâta cât ştim şi despre trecutul Pământului.

Se întrerupse ca să-şi noteze ceva în carneţel, apoi reluă:

— Şi acum să trecem la problemele muncii noastre. Misiunea de căpetenie pe care o avem aici — şi mă refer, desigur, la noi, biologii — este de a folosi la maximum plantele pentru nevoile „locale”. Ce putem pretinde plantelor? Întâi şi întâi hrană. Apoi să purifice aerul şi apa şi, în sfârşit, materiile de dezasimilare pe care trebuie să le valorificăm până la ultima moleculă. De asemenea, o misiune nu mai puţin importantă este de a modifica şi a perfecţiona plantele în raport cu necesităţile noastre. Putem să ne îndeplinim aceste misiuni? Fără discuţie. Şi încă, află de la mine, mult mai uşor decât pe Pământ. Aici plantele nu au a se teme de brumă ori de secetă, nu sunt pârjolite de soare şi nici de vânturi fierbinţi. Putem crea pe cale artificială clima cea mai potrivită pentru orice plantă. Temperatura, umezeala, compoziţia solului şi a aerului, intensitatea radiaţiei solare, toate sunt în mâinile noastre. În cele mai perfecţionate sere de pe Pământ nu se poate crea decât cu multă aproximaţie tot ceea ce ne stă la îndemână aici, pe Steaua KEŢ. Dispunem de raze ultraviolete scurte care nu ating niciodată suprafaţa Pământului, deoarece se pierd în atmosferă. Mă refer, desigur, la radiaţiile cosmice. Unde mai pui şi inexistenţa forţei de atracţie! Cunoşti, desigur, influenţa gravităţii asupra creşterii şi dezvoltării plantelor, ca şi felul cum reacţionează plantele la forţa de atracţie…

— Geotropismul, strecurai eu.

— Exact. Rădăcinile sunt sensibile la direcţia forţei de atracţie terestre, aşa cum este sensibilă busola la direcţia nordului. Şi numai „căutarea” umezelii şi a hranei face să devieze rădăcinile de la această direcţie. Spune-mi, te rog, te-ai întrebat vreodată cum se divizează celulele, cum cresc şi se dezvoltă plantele în condiţii în care nu există forţa de atracţie? Avem aici laboratoare unde gravitaţia lipseşte cu desăvârşire. Aceasta ne şi îngăduie să facem unele experienţe care ar fi de neconceput pe Pământ. După ce găsim răspuns la problemele încă incomplet lămurite legate de viaţa plantelor, ne continuăm experienţele în condiţiile gravitaţiei terestre. Aş prefera să începi cu studierea geotropismului. În Sera Mare îl vei găsi pe asistentul meu Kramer, iar în laborator vei fi ajutat de Zorina, care şi ea e nouă la noi.

Slâkov tăcu. Mă pregăteam să plec, dar el mă opri cu un gest.

— Să ştii însă că nu ne ocupăm numai de plante. Facem experienţe extrem de interesante şi asupra animalelor. De sectorul acesta răspunde Faleev. Fie vorba între noi, nu-s prea mulţumit de el. La început se achita bine de sarcini, dar de la o vreme nu-l mai recunosc. Dacă te interesează aceste probleme, te mut acolo. În orice caz, nu strică să treci şi pe la el, să vezi laboratorul. Acum însă du-te direct la Sera Mare, Kramer o să te pună la curent cu cercetările…

Obloanele pleoapelor căzură. Concediindu-mă cu un salut scurt din cap, Slâkov se adânci în notiţele sale.

XVI. KRAMER DEVINE NESUFERIT

Zburam pe coridor.

— Tovarăşe Artemiev, ai o scrisoare! mă strigă cineva. Tânăra „factoriţă” îmi întinse un plic. Aproape că i-l smulsei din mână. Era prima scrisoare pe care o primeam pe Steaua KEŢ. Un timbru poştal! Pe ştampilă scrie Leningrad. Vă închipuiţi ce emoţie!

— Din Leningrad, şopti fata. N-am fost niciodată acolo. E un oraş frumos?

— Frumos? E puţin spus! mă înflăcărai eu. E al doilea ca mărime după Moscova, dar îţi mărturisesc că mie personal îmi place mai mult.

Şi am început să-i descriu cu lux de amănunte minunatele cartiere noi ale Leningradului, care se întind până la Streina şi Pulkovo, parcurile superbe şi canalele pitoreşti care-l fac să semene cu Veneţia, i-am povestit despre metrou, aerul său limpezit de praf şi de fumul coşurilor de fabrică, acoperişurile de sticlă ale nenumăratelor poduri care îi feresc pe pietoni de vânt, despre grădinile de iarnă pentru copii, excepţionalele sale muzee, teatre, biblioteci…

S-a schimbat până şi clima oraşului. Pe o rază de sute de kilometri au fost asanate turbăriile şi secate mlaştinile, unele canale din oraş au fost astupate şi transformate în alei ori au fost acoperite cu lungi poduri neîntrerupte, adevărate autostrăzi. Umiditatea aerului s-a micşorat simţitor, iar puritatea lui a făcut să sporească raţia de căldură solară a leningrădenilor. La bariere roţile autoturismelor şi camioanelor sunt spălate bine cu furtunul pentru ca niciun pic de praf sau noroi să nu pătrundă în oraş. Ce mai încolo-încoace, unul e pe lume Leningradul!

— O să mă duc negreşit să-l vizitez, spuse fata cu ochii mari de încântare şi, salutându-mă scurt din cap, îşi luă zborul.

Desfăcui plicul. Ajutorul meu însă scria că în laborator reparaţiile sunt pe terminate. După ce se va monta utilajul nou ultramodern, o să plece în Armenia împreună cu profesorul Gabel, deoarece nu mai trage nădejde să mă întorc atât de curând.

Vestea asta mă mâhni. Ce-ar fi să las totul baltă şi să mă întorc pe Pământ?

Apariţia lui Kramer mă smulse din plasa acestor gânduri. Iar sera m-a impresionat atât de mult încât am uitat de toate.

Trebuie să ştiţi însă că n-am putut intra în seră cu una, cu două. Kramer m-a poftit întâi să-mi pun un scafandru, dar unul mult mai uşor decât cel folosit pentru deplasările în spaţiul cosmic. În plus, costumul acesta era prevăzut şi cu un radiotelefon.

— În seră presiunea e mai slabă ca aici, mă lămuri Kramer. Atmosfera ei conţine mult mai mult bioxid de carbon. În atmosfera Pământului gazul acesta nu reprezintă decât o parte din trei mii, pe când la noi în seră trei sutimi, iar în unele compartimente chiar şi mai mult. Înţelegi, deci, că e primejdios pentru om. În schimb, plantele cresc aici ca în Carbonifer!

Fără veste, Kramer izbucni într-un râs cu hohote care nu se mai sfârşea.

— Costumul acesta, reluă el, calmându-şi neaşteptatul acces de veselie, are radiotelefon, aşa că n-o să mai trebuiască să ne lipim frunţile când o să avem să ne spunem ceva. Curând or să se monteze radiotelefoane şi în costumele cosmice. Nu-i aşa că e foarte comod? Află că e opera bunei dumitale cunoştinţe pe care ai adus-o de pe Pământ.

Kramer îmi făcu cu ochiul şi râse din nou… „Dacă e să spunem lucrurilor pe nume, apoi ea m-a adus pe mine”, mă fulgeră un gând. Dar ce l-o fi apucat pe Kramer că râde cu atâta poftă?

Trecând prin camera atmosferică, pornirăm fără grabă de-a lungul coridorului care lega staţia de seră.

Lui Kramer nu-i tăcea gura o clipă.

— Avem mai multe sere, mă iniţia el. Una lungă de tot, pe care ai văzut-o la sosire. Ha-ha-ha! Mai ţii minte cum era să te pierd în spaţiu şi a trebuit să te plimb cu cureluşa după mine ca pe un căţeluş? Acum ne îndreptăm spre o seră nouă, conică. Există şi acolo gravitaţie, dar mică de tot: o miime din cea terestră. O frunză desprinsă de pe ramură la un metru de podea are nevoie de douăzeci de secunde ca să ajungă jos. Gravitaţia asta s-a dovedit însă întru totul suficientă pentru ca praful şi materiile de dezasimilaţie să se aşeze, iar fructele coapte să pice jos în loc să plutească în văzduh… Spune, ai apucat să te scalzi în „baia imponderabilă”? Nu? E ceva grozav de tot! Hai la baie. Waverley! cântă el deodată, pe un firicel de melodie, după care urmă o nouă explozie de râs isteric. Ai aflat, desigur, că avem mai multe laboratoare pentru experienţe, în care nu e nici urmă de gravitaţie. Acolo se găseşte şi baia de care-ţi vorbeam… Uite că am şi ajuns. „Deschide-te, Sesame”, declamă el împingând uşa în lături.

La început fui orbit de o lumină puternică. Pe măsură ce ochii mi se desprindeau, distingeam în faţa mea un tunel imens care se lărgea treptat, ca o pâlnie. Uşa prin care intraserăm se afla la capătul strâmt al pâlniei. În partea opusă pâlnia se încheia cu o uriaşă calotă de sticlă bombată spre exterior.

Prin sticlă se revărsau nesfârşite valuri de lumină. Aveai impresia că sunt aprinse mii de reflectoare din acelea folosite pe platourile de filmare. Plantele care îmbrăcau pereţii ofereau ochiului întreaga gamă a verdelui: de la smaraldin până la verde întunecat, aproape negru. Din loc în loc covorul acesta verzui era tăiat de podeţe din aluminiu cu balustrade subţiri. Un spectacol pe care nu l-ai fi putut vedea în nicio altă parte! Dar şi mai mare mi-a fost uimirea când am examinat îndeaproape câteva plante. Eu, ditamai biologul şi botanistul, care am studiat ani de-a rândul fiziologia plantelor, nici nu bănuisem până în clipa aceea în cât de mare măsură pot fi ele un material docil, „plastic” şi cât de mult se poate modifica forma lor exterioară şi structura lor internă.

Aş fi vrut să cercetez totul cu de-amănuntul, pe îndelete, dar glasul lui Kramer, care turuia într-una, mă distrăgea şi mă agasa:

— Tot ceea ce vezi e făcut de Slâkov! E un geniu. Nu te mira dacă într-o bună zi o să înveţe plantele să facă sluj şi să cânte ca privighetorile. Omul ăsta, atunci când îşi pune ceva în gând, nu există să nu-l ducă la bun sfârşit! „Grânele — ne spunea el — folosesc abia a şaizecea parte din energia solară, pe când bananul de o sută de ori mai mult. Şi asta nu numai datorită climei. Putem deprinde toate plantele să-şi sporească însutit consumul de energie”.

— Mi-a vorbit şi mie despre toate astea, încercai să curm dezlănţuirea verbală a lui Kramer. Ţi-ai găsit!

— Şi Slâkov al nostru nu numai că a afirmat-o în teorie, dar a şi izbutit s-o facă. Iar cât priveşte rezultatele… Ce zici, de pildă, de specimenul acesta? Ei? Ha-ha-ha!…

Amuţisem de uimire. Aveam în faţa ochilor o tufă cât un stat de om, cu frunzele cât palma. Roadele cărnoase, purpurii erau de mărimea unui pepene zdravăn, dar semănau cu fragii. De fapt chiar asta şi erau — nişte fragi colosali. Tufa nu se târa pe pământ, ci stătea dreaptă. Poamele atârnau pe un lujer extrem de subţire. (Ca să vezi ce înseamnă imponderabilitatea!) Unele erau de un roşu aprins, altele încă nu se copseseră îndeajuns.

— Culegem zilnic vreo zece „bobiţe” ca asta numai de pe o singură tufă — nu mă slăbea de loc Kramer. Nici n-apucăm bine să le rupem că s-au şi copt altele. E ceva de speriat! Plantele noastre nu-şi iau nici măcar un concediu de două săptămâni, cum fac cele tropicale de pe pământ. Muncesc, săracele, fără pic de răgaz. Din soare, apă şi gunoi prepară nişte fructe să te lingi pe degete nu altceva. De soare ce să mai zic, că nici nu apune! Aici aerul e întotdeauna străveziu. Asta e una la mână. Al doilea: atmosfera de aici conţine o groază de bioxid de carbon, exact ca în perioada carboniferă…

— Mi-ai mai vorbit despre treaba asta cu bioxidul de carbon.

— Ia priveşte aceste frunze, continuă Kramer fără să se sinchisească. Le lipseşte puţin ca să fie negre de tot: absorb aproape în întregime energia solară fără însă ca plantele să se supraîncălzească. Atât numai că scade procentul de evaporare a apei. Dumneata ştii câtă energie consumă o plantă pentru evaporare? De vreo treizeci şi cinci, patruzeci de ori mai multă decât pentru randamentul ei util. Aici, însă, toată energia se transformă în „carne”. Admiră numai ce cărnoase sunt frunzele! Unele n-au de loc stomate. Și ce uriaşe sunt fructele! Specimenul de dincolo însă nu face decât să producă apă, îmi arătă el o plantă de pe ale cărei frunze picau într-una stropi cristalini. Parc-ar fi fântâna din Baccisarai! Noi îi zicem „fântâna lacrimilor”. Pic, pic, pic, pic! E filtrul nostru natural.

— Vino să-ţi mai arăt ceva interesant, reluă după câteva clipe Kramer, făcând câţiva paşi pe un podeţ îngust. Asta este „chioşcul cu răcoritoare”. Un tubuleţ vârât în despicătura unui trunchi. Hai, trage o gură! E bun, nu-i aşa? Limonadă rece! Priveşte bine solul: granularea e ideală, nu? Află că aici, la noi, găseşti nu o singură bacterie folositoare la o mie de particule solide, ci zeci şi zeci. În schimb, uite ce mazăre, ce mai păstăi, ce mai fasole. Poţi să juri că-s mere! Vezi compartimentele astea de sticlă? Aici creăm condiţii speciale pentru diferite plante: cea mai potrivită compoziţie a mediului gazos, temperatura optimă. N-ai să întâlneşti în compartimente nici dăunători, nici buruiene. Filtrele de lumină lasă să treacă numai anumite raze…

— Ira! Ira! izbucni el deodată. Ai înnebunit? Ce faci acolo? Cu un salt, se avântă spre fundul serei. Ira! Ira! îl auzeam răcnind de undeva, de după tufişuri, de parcă l-ar fi tăiat cineva în bucăţi.

Ce se întâmplase cu băiatul ăsta? Îl ştiam atât de drăguţ, atât de ponderat. E, în chip vădit, prada unei teribile surescitări. Nu puteam înţelege ce-l scosese în halul acesta din sărite! Auzeam doar nişte zgomote ciudate, un fel de şuierat şi vedeam o puzderie de frunze zburând dinspre capătul lat al pâlniei spre cel îngust.

— De ce ai dat drumul atât de tare la ventilator? ţipa Kramer cât îl ţineau rărunchii. Vrei să declanşezi un uragan? Să nenoroceşti plantele? Pune-l să meargă mai încet că te arunc pe Pământ!

Zgomotele şi puhoiul de frunze se mai potoliră. Putui, în sfârşit, să disting un glas subţirel, plângăreţ:

— N-ai spus ieri să punem ventilatorul la douăzeci şi şase?

— Poate ai visat!

Înaintam încet spre calota de sticlă, zăbovind îndelung lângă plantele mai interesante. Pe lujere subţirele ardeau ca nişte vâlvătăi flori de mac cu măciulii cât un cap de copil nou născut.

— Vezi ce ai făcut? Uite cum se leagănă macul şi-şi pierde seminţele! striga Kramer.

Seminţele acestea de a căror soartă se temea atât erau cât bobul de mazăre.

Iar mazărea adevărată îşi târa vrejurile lungi de câţiva metri spre mijlocul „pâlniei”. Paneraşul de o jumătate de metru al floarei-soarelui era aproape lipit de podea. Castraveţi, morcovi, cartofi, fragi, zmeură, viţă de vie, coacăze, agrişe, prune, secară, grâu, ovăz, hrişcă, sfeclă, cânepă… toate aveau nişte dimensiuni şi forme atât de schimbate încât mai, mai să nu le recunosc.

Uneori mă opream nedumerit: dar planta asta ce-o mai fi?…

Pigmeii Pământului deveniseră aici nişte coloşi şi, dimpotrivă, arborii giganţi de pe planeta noastră arătau aici ca nişte pitici. Prin locurile mai umbrite creşteau ciuperci monstruoase.

Iată zona tropicelor şi a subtropicelor. Smochini pitici cu fructe enorme, arbuşti de ceai şi de cafea, arbori de cacao, cocotieri de mărimea unei umbrele, dar cu nuci de două ori mai mari ca pe Pământ.

Într-o ladă de sticlă se găsea, în proporţii liliputane, o veritabilă pădure tropicală. Palmieri, bananieri, ferigi, liane… Nu lipseau decât elefanţi de mărimea unor şoareci ca să mă cred Gulliver în ţara piticilor…

Cât de neînsemnate îmi păreau acum cercetările mele „terestre”! Şi cât de uşor şi simplu se rezolvă aici complicatele probleme cu care îmi bătusem capul atâta amar de ani. Fructele şi legumele creşteau în toate anotimpurile, aşa că fabricile prelucrătoare ar fi putut avea de lucru douăsprezece luni în şir, fără întrerupere…

Oare experienţa de aici n-ar putea fi aplicată şi pe Pământ? Să ne gândim, de pildă, la Pamir. La altitudinea lui sunt, ce-i drept, mai puţine raze ultraviolete decât pe Steaua KEŢ, dar, totuşi, infinit mai multe decât în regiunile aflate la nivelul mării. Podişul Pamirului ar putea fi transformat în întregime într-o uriaşă seră. Cheltuielile s-ar recupera înmiit. Într-o seră poţi crea orice atmosferă vrei, poţi spori după necesităţi cantitatea de bioxid de carbon…

Sau să ne gândim la tropice, cu cerul lor senin, cu clima lor toridă şi soarele care le încălzeşte şi le luminează din belşug… Când vom veni de hac junglei, milioane de oameni vor putea trăi acolo fără grija zilei de mâine.

Sau deşerturile! E drept că, pe alocuri, am şi silit nisipurile să dea înapoi şi am potolit cu apă setea întinderilor aride. Dar câte pustiuri au mai rămas aşa cum ni le-au lăsat moştenire vremurile imemoriale ale formării Pământului! Vom chema şi acolo în ajutor soarele, vom folosi din plin experienţa dobândită pe Steaua KEŢ. Şi acelaşi soare, care a sorbit până şi ultimul strop de vlagă, care a răpus cu dogoarea lui plantele, va da viaţă pustiului. În locul nisipurilor vor răsări grădini înfloritoare…

Nu, hotărât, globul pământesc nu va fi niciodată ameninţat de suprapopulaţie. Omenirea n-are de ce se teme de viitor!

— Ai rămas împietrit, Artemiev, ori ce ai? mă apostrofă Kramer. Tresării.

— Iartă-mă, m-am lăsat pur şi simplu furat de visuri.

Întorsei privirea: sera conică se însufleţise. Pe potecile înguste alergau nişte fete cu coşuleţe. Pe fundalul frunzişului verde costumele lor multicolore păreau şi ele nişte flori. Fetele culegeau fructe. De undeva se revărsau acordurile unei muzici suave.

— Parc-ar fi o scenă mitologică! râse gălăgios Kramer. Zânele de pe stea! Un basm real al zilelor noastre! Dar lasă că azi-mâine vor face treaba asta, în locul lor, nişte automate… Să ne grăbim! Trebuie să-ţi mai arăt laboratorul, care se află în afara Stelei KEŢ, în condiţii de totală imponderabilitate. Va trebui să ne punem costumele cosmice şi să zburăm destul de departe în spaţiu. Ar fi timpul să te deprinzi să umbli cu racheta portativă. Bagă de seamă: dacă şi de data asta o iei razna, nu te mai prind!

Mă învăţasem însă minte: de data asta „trăgeam” mai cu socoteală şi zburam chiar lângă Kramer. Dar nici această cursă cerească nu mă scuti de emoţii. La un moment dat am simţit că-mi îngheaţă piciorul drept. Nu cumva s-o fi rupt costumul şi pătrunde prin spărtură frigul cosmic? Am înţeles însă imediat care era pricina frigului:

ţineam piciorul în umbră. A fost îndeajuns să-l expun câteva clipe razelor soarelui ca să se încălzească pe loc.

Iată şi laboratorul. Are forma unui cilindru, compartimentat prin pereţi de sticlă. Nu poţi pătrunde dintr-un compartiment într-altul fără a trece printr-o cameră „izolatoare” deoarece în fiecare compartiment presiunea şi compoziţia aerului diferă. Toată întinderea unui perete este ocupată numai de ferestre în timp ce peretele celălalt nici nu se vede prin perdeaua de plante. Unele sunt sădite în vase de sticlă, ca să poată fi urmărită dezvoltarea rădăcinilor. Treaba asta mă surprinde: doar rădăcinile se tem de lumină. Găseşti aici şi plante în straturi, dar foarte multe sunt în ghivece aşezate rânduri-rânduri în gol. Dar asta nu e singura ciudăţenie: ramurile şi frunzele se resfiră ca nişte raze de la ghivece spre fereastră. Unele plante cresc cu rădăcinile în sus. Cele mai multe dintre ele îşi ţin rădăcinile în partea umbrită. Lipsa gravitaţiei pare să fi anihilat geotropismul: aici „direcţia” creşterii este determinată exclusiv de heliotropism, adică de forţa care îndrumă plantele spre sursa de lumină.

— Lasă-mă în pace! Pleacă de-aici! Ţi-am spus odată să pleci! aud deodată un glas de femeie însoţit de râsul lui Kramer.

Privesc intrigat spre capătul laboratorului şi văd prin şirul pereţilor de sticlă o tânără într-un costum violet. Tânăra se află undeva, sub „tavan”, iar Kramer, bătând din aripi, se repede mereu spre ea şi-i dă câte un brânci uşor. Fata se loveşte de „tavan”, ricoşează şi zboară în direcţia opusă, dând din nişte aripioare în formă de evantai. Se tot străduieşte să se oprească într-un anumit loc. Bănuiesc că vrea să rămână în faţa unui tufiş de un verde închis. Dar în lumea imponderabilităţii nu e atât de simplu să stai după cum ţi-e voia. Văzând că n-o scoate la capăt cu aripioarele, fata desprinde de la brâu un disc metalic şi îl culcă în gol, ca pe o farfurie pe care o ţii în mână. Apoi învârteşte încet discul, ca şi când s-ar opinti în el, rotindu-se ea însăşi în sens invers. Când vrea să se răsucească în jurul axei verticale, aşază discul pe muchie, slujindu-se de el ca de un trapez.

Mă apropii. Chipul fetei îmi pare cunoscut. Aha, e şatena din camera Toniei. Prin urmare vom lucra împreună. O privesc de jos în sus. Kramer şi cu fata fac mare haz de mişcările mele neîndemânatice. Mă simt, ce e drept, ca un peşte azvârlit pe uscat. Singura mea consolare e că nici fata nu pare să mânuiască cu mai multă dexteritate discul şi aripile. Numai Kramer înoată — da, asta-i expresia cea mai nimerită — ca o zvârlugă. Zburdă în jurul fetei, o răstoarnă, în joacă, cu capul în jos. Ea îl ceartă, se îmbufnează, dar până la urmă nu-şi poate stăpâni râsul. Văzându-mă în apropiere, Kramer face prezentările.

— Nu-i nevoie, ne cunoaştem, îl întrerupse Zorina salutându-mă din cap.

— Aha, vă cunoaşteţi? Cu atât mai bine, se oţărăşte brusc Kramer. Să mergem, Artemiev. Baia e alături. Aici obişnuim să ne îmbăiem înainte şi după lucru.

Străbatem câteva coridoare înguste şi pătrundem într-un alt cilindru, e „vestiarul” băii şi are vreo patru metri în diametru, fiind aproape tot atât de înalt. Ne dezbrăcăm şi ne strecurăm printr-o deschizătură rotundă în încăperea propriu-zisă a „băii”. Şi aceasta e un cilindru, de acelaşi diametru, iar mult mai înalt. Pereţi de aluminiu, absolut netezi, lumină laterală, dar cât priveşte apa — niciun strop. Rămân agăţat în gol în mijlocul cilindrului. Neavând la îndemână nici disc, nici aripi, n-am cum să mă apropii de pereţi. Şi Kramer ăsta nu ştiu de ce întârzie la intrare, îl văd deodată răsucind un mâner. Se aude un gâlgâit şi, dintr-un orificiu din mijlocul peretelui opus, ţâşneşte apa. Jetul se fărâmiţează în stropi şi bule izbindu-mă cu putere. Mă simt zvârlit într-o parte. Bulele de apă zboară în jurul meu contopindu-se la cea mai uşoară ciocnire.

În aceeaşi clipă cilindrul începu să se învârtească din ce în ce mai repede, dând naştere forţei centrifuge. Stropii şi bulele se lipiră de pereţi, care se acoperiră imediat cu un strat de apă gros de un metru. Apă era acuma berechet peste tot — în dreapta, în stânga, deasupra capului. Rămânea goală numai partea din mijloc a cilindrului de-a lungul axei de rotaţie. La un moment dat m-am pomenit atras de peretele cel mai apropiat. Peste alte câteva minute eram cufundat în apă, atingând cu picioarele fundul. Kramer se găsea dincolo, cu faţa spre mine. Amândoi ne simţeam însă pe deplin stabili: umblam pe „fundul apei”, înotam, plonjam. Baia aceea neobişnuită era o adevărată desfătare. Deoarece trupul cântărea foarte puţin, apa te ţinea destul de lesne la suprafaţă.

Kramer înotă spre intrare şi răsuci manivela de aramă. Apa începu să se scurgă repede prin nişte mici orificii, iar rotirea cilindrului se încetini treptat. Când se opri cu totul, în baie nu mai era niciun strop de apă, iar corpurile noastre rămăseseră din nou fără greutate.

În vestiar îmi scăpă din mână costumul. M-am căznit o groază de vreme până l-am prins. În această lume a imponderabilităţii, obiectele abia aşteaptă să-ţi facă o poznă. O clipă de neatenţie şi, vrei nu vrei, începi să te joci cu ele de-a prinselea! Kramer se distra, aruncând obiectele ca nişte bile de biliard şi prinzându-le cu agilitate după câteva ricoşeuri.

— Ce zici de Zorina? E drăguţă, nu? mă întrebă, încruntându-se deodată. Vezi, ai grijă — şi în glasu-i se făcu simţit un ton ameninţător.

Să ştii că trăsnitul ăsta o fi gelos! îmi trecu prin minte.

— Şi acum, haidem la laboratorul de zoologie, continuă Kramer fără nicio tranziţie. O luăm prin

„tunel”. După ce te conduc până acolo, mă întorc.

Mă lăsă chiar la uşa laboratorului, dar înainte de a pleca ţinu să repete apăsat:

— Vezi, ai grijă!

— Ce să văd? De ce să am grijă? îmi sări ţandăra.

Un rictus îi schimonosi faţa.

— Dacă nu eşti om de înţeles o să mă obligi să fiu eu cu ochii în patru! şuieră el printre dinţi, depărtându-se în grabă.

Ce tip sucit!

Când să deschid uşa, mă pomenii din nou cu Kramer. Se prinse cu vârful piciorului de o cureluşă din perete.

— Şi mai vreau să-ţi spun că nu-mi inspiri nicio încredere. Mai ştii, poate c-ai venit aici numai ca să-ţi vâri nasul în lucrările lui Slâkov pentru ca apoi, când o să te întorci pe Pământ, să le dai acolo drept propriile dumitale descoperiri. Slâkov e un geniu şi nu voi permite nimănui…

— Ia ascultă, Kramer, nu mai putui să mă abţin. Ori te-ai ţicnit, ori te trag la răspundere pentru vorbele astea. Cum îţi permiţi să mă jigneşti aşa, fără niciun motiv? Chibzuieşte un pic la enormităţile pe care le îndrugi! Cunoşti oare pe cineva care ar putea să se preteze la o asemenea ticăloşie? Şi în ce scop? Parcă n-ai şti pe ce lume şi în ce vremuri trăim…

— Bagă de seamă, eu te-am prevenit! mă întrerupse din peroraţie şi, cu un salt uriaş, se topi în adâncul tunelului.

Ei comedie! Ce l-o fi apucat? Am deschis cu un gest maşinal uşa şi am intrat în laborator.

XVII. LABORATORUL ZOOLOGIC

Chiar de la primii paşi în laborator fui întâmpinat de un om răsturnat cu capul în jos şi care se holba la mine cu o mutră perplexă. În poziţia asta părea că are maxilarul şi mai dezvoltat decât îl avea probabil în realitate.

— Şi acum ce să fac? se văicări omul.

Pesemne că azi era ziua surprizelor. Până acum cunoscusem pe KEŢ numai oameni normali, sănătoşi, plini de viaţă. Şi acu', poftim! Doi ţicniţi deodată!

— Ce s-a întâmplat, tovarăşe? întrebai şi eu aşa, ca să nu tac.

— Nu ştiu ce să fac cu iedul, sau mai bine zis, cu picioarele lui. În două rânduri am pus să i se transforme boxa, dar picioarele i se lungesc întruna şi nu mai încap. Se răsucesc, se chircesc, se îndoaie, de-mi vine pur şi simplu să i le tai!... Dumneata eşti Artemiev? Numele meu e Faleev. Bine că eşti, cel puţin, om de meserie. Poate că, împreună, o să găsim ceva. Află că în laboratorul ăsta zoologic n-ai clipă de linişte. Te ameţesc tot felul de probleme cornute şi patrupede. Slâkov ce ştie! Fă-i asta, fă-i ailaltă! Dar cum o să-i faci animalului toate năzdrăvăniile astea, când experienţele dau nişte rezultate de rămâi cu gura căscată! Pe de o parte nu există gravitaţie, pe de alta acţionează din plin razele cosmice, care îţi trântesc nişte mutaţii, să vezi şi să nu crezi! Spune şi dumneata, treabă-i asta?

Faleev făcu o tumbă şi, poftindu-mă cu un gest să-l urmez, o porni „înot" prin spaţiul laboratorului, vâslind cu palmele-i enorme. Cu chiu cu vai izbuteam să mă ţin după el.

Aici nu simţeai de loc mirosul acela specific de animale, ceea ce mă îndrituia să cred că aerisirea şi curăţenia se aflau la înălţime. Boxele erau nişte compartimente mărginite de plase. Într-una din ele am văzut o matahală de porc care părea o sferă sau mai curând un ou gigantic, având totuşi picioare lungi şi subţiri ca nişte macaroane. Copitele moi păreau două degete încălecate. Mutat brusc pe Pământ porcul acesta s-ar fi turtit ca o lipie, strivit de propria-i greutate, ca o balenă aruncată pe ţărm.

Iedul mă intrigă şi mai mult. Avea un bot ţuguiat de tot, coarne lungi şi încovoiate ca iataganele turceşti, picioare subţiri, lungi de un metru şi jumătate şi terminându-se cu nişte prelungiri firave şi răşchirate, ca lăbuţele unor păsări. „Ieduţul" era o matahală — cam cât un berbec zdravăn — dar n-avea fir de păr.

— Îl creştem numai pentru carne. E golaş ca un câine african, îmi explica Faleev. O să-ţi arăt pe urmă un ţap crescut pentru lână. E cât o şchioapă, dar are păr pe el de un metru. Şi ce des! O adevărată fabrică de lână.

— Bănuiesc că pe iedul acela îl ţineţi la altă temperatură!

— Bineînţeles. Îl ţinem în frig, dar, în schimb, îl hrănim din belşug. Să ştii însă că lâna nu e mare scofală. Slâkov îţi dă uneori nişte sarcini de te doare capul. De pildă, este nevoie de coarde pentru instrumente muzicale şi rachete de tenis? Ordin lui Faleev: să se selecţioneze o rasă de oi cu nişte maţe kilometrice. Pentru Slâkov nu există nicio dificultate de netrecut. Lozinca lui asta e: totul e cu putinţă. Şi barem de ţi-ar da îndrumări mai amănunţite! Aş, de unde! Numai câteva cuvinte: „Pentru lungirea intestinelor oii stabiliţi regimul de nutriţie cel mai adecvat". Dar ce te faci, frate, dacă, în loc să i se lungească maţele, îi creşte stomacul? În condiţiile de aici poţi să te aştepţi la orice… Şi ca să venim la picioarele iedului, zău dacă mai ştiu ce mă fac! Să m-apuc iar să transform boxa? Ţii minte povestea aia cu mazărea: au spart duşumeaua, au spart şi tavanul, apoi şi acoperişul, dar ea creştea mereu. Numai că aici n-ai cum să faci gaură în acoperiş…

— Nici nu-i nevoie, intervenii eu. Se presupune că razele cosmice au avut un rol colosal în evoluţia animalelor de pe Pământ. Mutaţiile extrem de rapide despre care îmi vorbeşti nu fac decât să confirme această ipoteză. Avem de-a face, după câte se pare, cu adaptarea „în salturi" a organismelor la condiţiile noi ale mediului. Deoarece nu există forţa de atracţie, corpurile nu stau, nu au un suport solid. Animalele planează în spaţiu. Străduindu-se să se elibereze din această poziţie, organismul le înzestrează cu membre din ce în ce mai lungi…

— Aşa e! mă întrerupse Faleev. Să-i fi văzut, pe primii câini aduşi aici! Scânceau de ţi se rupea inimă. Ore în şir dădeau zadarnic din labe ca să ajungă până la perete sau la bucăţica de carne prinsă într-un cârlig. Şi se înţelege că nici nu se urneau din loc…

— Vezi? Tocmai de aceea le cresc picioarele. Părerea mea este că nu trebuie să mai schimbi de loc dimensiunile boxelor. Când picioarele se vor lungii într-atâta încât vor ajunge până la perete, creşterea se va opri. Fireşte, e doar o ipoteză, rămâne s-o verificăm în practică. Sau ştii ce? Pune-le un grilaj de care să se poată agăţa. Înlocuieşte plasa asta deasă prin alta cu ochiuri mai mari ori fă-le un grilaj din vergele împletite. Atunci, în chip firesc, animalelor li se vor dezvolta organe de apucare. Adaptându-se, caprele şi oile vor deveni „cuadrumane” ca maimuţele. Să vezi cum o să se mai caţere peste tot. Ţinându-se de grilaj cu două dintre membre, pe celelalte o să le utilizeze ca să apuce tot ce le trebuie.

— Să ştii că ai dreptate! se bucură Faleev. Cu dumneata treaba o să meargă strună. Că eu nu ştiu ce am de la o vreme: parcă m-am zăpăcit, m-am prostit… adăugă el cu un glas strangulat. Te apucă toate pandaliile, când vezi născându-se sub ochii tăi nişte monştri hidoşi ca într-o viziune de coşmar… Ceea ce mă preocupă este cum să le dirijăm mai just capacitatea de adaptare. N-ar fi oare mai bine să le facem de-a dreptul zburătoare? În condiţiile de aici e cel mai practic. Capre zburătoare! Bietul de mine, iată ce am ajuns, exclamă el cu un umor amar. Dar să ştii că nici ideea cu cuadrumanele nu e rea. Uneia din pisicile mele i-a crescut o coadă uite atâta de mare şi se foloseşte de ea ca o maimuţă. Unde nu ajunge cu labele, se agaţă cu vârful cozii şi apoi se urcă pe ea ca pe o funie. Când sare, coada îi serveşte drept cârmă. Am mai observat, zău aşa, că pe labe îi creşte un fel de membrană. Curat veveriţă! Ce să mai spun de căţeluşa Gipsy! Brrr, e sinistră! Stai s-o vezi… Gipsy, Gipsy!…

Se auzi un lătrat. O bîzdîganie îşi mişca picioarele ca orice câine când fuge rupând pământul şi, totuşi, nu izbutea să se apropie decât foarte încet. Între degetele subţiri se vedeau nişte mici membrane care ajutau monstrul să se deplaseze lopătând aerul. Era ceva mai mare ca un buldog. Avea o blană rară, roşietică şi coada lungă, stufoasă. Botul, fără un fir de păr, era scurt, aproape turtit, cu maxilarul inferior slab dezvoltat: semăna cu ceva intermediar între un bot de câine, unul de maimuţă şi o faţă de om. Sinistră întruchipare, într-adevăr!

Câinele se opri la un pas de noi şi mă privi ţintă cu un aer întrebător. Mă înfiorai: Gipsy avea nişte ochi omeneşti, mari, căprui, cu o expresie inteligentă, dar nespus de trişti. Cârmind printr-o mişcare scurtă şi puternică a cozii, îşi răsuci trupul şi se agăţă cu vârfurile degetelor fără gheare de marginea unei despărţituri.

Faleev se emoţionă de parcă ar fi avut de a face nu cu un câine, ci cu un om. Într-adevăr, ochii aceştia cu licăriri omeneşti pe un chip de câine erau înfricoşători. Vă spun drept că nici eu nu mă simţeam în largul meu…

— Ţi-o prezint pe Gipsy, îngăimă Faleev, evitând privirea câinelui. Dumnealui e tovarăşul Artemiev, noul nostru colaborator.

Închipuindu-mi că Faleev spune toate astea cu familiaritatea obişnuită a persoanelor care ţin foarte mult la câinii lor, schiţai un gest ca să mângâi animalul pe ţeasta pleşuvă. Stupoare! În loc să se lase mângâiată, Gipsy dădu din cap şi-mi întinse o labă! O clipă mâna îmi rămase încremenită în aer. Până la urmă însă am făcut un efort de voinţă şi am strâns laba ei caldă, total lipsită de păr, cu toate că pe Steaua KEŢ strângerile de mâna fuseseră desfiinţate.

— Spune, Gipsy, puii Dianei au mâncat? întrebă Faleev.

Câinele clătină din cap a negare.

— De ce? Nu s-au adus încă biberoanele cu lapte?

De data aceasta răspunsul fu afirmativ.

— Dacă-i aşa, dă fuga şi apasă pe butonul şapte, să vină mai repede Olea!

După ce mă mai aţinti o dată iscoditor, câinele zbură să execute ordinul. Abia atunci îmi dădui seama cât de repede îmi bate inima.

— Ai văzut? mă întrebă Faleev în şoaptă. Pricepe tot, numai că nu poate să răspundă: îi lipseşte aparatul vorbirii. După cum vezi ne înţelegem prin întrebări şi răspunsuri. Ce salt colosal în dezvoltarea creierului! Dar să ştii că nu mă simt deloc la îndemâna cu câinele ăsta în preajmă! Caut să fiu bun cu el şi am impresia că ţine la mine. Pe Kramer în schimb nu-l înghite deloc. Când îşi face apariţia pe-aici, Gipsy se uită urât la el şi fuge. Îmi închipui cât suferă că nu poate să vorbească. Vrând, nevrând m-am văzut nevoit să învăţ eu graiul câinesc.

Din fundul laboratorului se auzi un lătrat sacadat.

— Auzi? Mă cheamă. Înseamnă că ceva nu-i în regulă. Haidem!

Cu lătrăturile lui Gipsy se împletea şi chelălăitul unui căţeluş. Ne grăbirăm într-acolo.

Un căţeluş „palmiped” îşi vârâse un deget în plasă şi nu izbutea să-l scoată. Schelălăia cu disperare, uitându-se la noi cu o privire de copil. Gipsy se agita în jur, căznindu-se să-l ajute cu degetele ei lungi, dar în van. În sfârşit, captivul fu eliberat.

Am încercat să „stau de vorbă” cu Gipsy.

— Ascultă, Gipsy! (Nu, hotărât, nu puteam suporta privirea asta!) Vrei să te învăţ să vorbeşti?

Gipsy dădu din cap repede, repede şi aş putea jura că în ochii ei scapără bucuria. Apoi veni lângă mine şi mă linse pe mână.

— Asta înseamnă că-ţi este foarte recunoscătoare, tălmăci Faleev. Mai mult ca sigur c-o să vă împrieteniţi. Şi acum spune-mi, tovarăşe Artemiev, unde preferi să lucrezi? La laboratorul de fiziologia plantelor sau aici, la noi?

— Depinde de ce va hotărî Slâkov. Deocamdată am treabă la seră. La revedere, tovarăşe Faleev! Pa, Gipsy.

Restul zilei l-am petrecut în seră. Kramer, mereu posomorât, nu-mi adresa niciun cuvânt. Lucra în tăcere lângă nişte tufişuri de căpşuni. Când Zorina venea să mă întrebe ceva, Kramer ne supraveghea cu o privire tulbure. Era greu să lucrezi în atmosfera asta apăsătoare! M-am decis să-l rog pe Slâkov să mă mute la laboratorul de fiziologia animalelor.

Lui Slâkov îi păru bine ca luasem această hotărâre.

— M-am gândit să lărgesc personalul laboratorului zoologic, îmi spuse biologul. O să trimit la seră pe altcineva dintre tovarăşii care trebuie să sosească azi de pe Pământ. Dumneata, prin urmare, te duci la Faleev. Nu ştiu, zău, ce-i cu omul ăsta! Pe zi ce trece e mai zăpăcit, înţelege lucrurile mai greu. Se întâmplă ceva cu el…

— După părerea mea, nu numai cu el.

— Dar cu cine încă? se alarmă Slâkov, schiţând o mişcare ca şi când ar fi vrut să se ridice de pe cuşetă.

— Cu Kramer. E primul om pe care l-am cunoscut pe Steaua KEŢ. Pe atunci mi-a făcut o cu totul altă impresie. Şi zău dacă-l mai recunosc! A devenit irascibil, bănuitor aş îndrăzni să spun, chiar dezechilibrat. Ceva nu e în regulă cu psihicul lui…

— Nu ştiu… Adevărul e că îl văd rar. Dar, din moment ce-ţi face această impresie, n-ar strici să-l examineze Meller. Apropo, să ştii că o mut la laboratorul zoologic şi pe Zorina, noua noastră colaboratoare.

— De ce tocmai pe Zorina?

— Ai ceva împotrivă?

— Nu, dar mă bate gândul că din pricina ei îmi poartă Kramer sâmbetele. Închipuiţi-vă ce se va întâmplă dacă vom mai lucra şi în acelaşi laborator…

— Aha, despre asta e vorba! râse Slâkov. Care va să zică pe Steaua KEŢ a luat naştere gelozia. Acum înţeleg de ce şi-a pierdut Kramer echilibrul. Zău aşa, nu-i da nicio atenţie!

Văzând că ia lucrurile cu prea multă uşurinţă, i-am vorbit şefului şi despre bănuiala lui Kramer că aş fi venit aici ca să-mi însuşesc descoperirile sale, ca şi despre bizarele accese de râs… Slâkov se menţinu însă la părerea că numai gelozia e de vină. Ce era să fac? Mi-am zis că e mai bine să aştept şi să văd cum se va purta Kramer de acum înainte.

XVIII. NOUL MEU PRIETEN

Şi am început să lucrez.

Munca la laborator mă pasiona. Serile şi duminicile le petreceam la club, în „grădina publică”, în sala de gimnastică, ori mă duceam la un film. Tineretul dezlega şarade, juca „mim” ori „de-a cămila”: trei băieţi se acopereau cu o faţă de masă, iar Zorina „se avânta în şa” şi gonea nebuneşte prin culoar. Într-un cuvânt, se zbenguiau ca nişte copii. Dar nici „bătrânii” nu se lăsau mai prejos.

Singur Kramer făcea notă discordantă. Când se dezlănţuia în accese isterice de râs, când se închidea în sine cufundat într-o chinuitoare îngândurare. Nu putea să fie la mijloc numai gelozia. Din ziua când îşi dăduse în vileag bănuielile, nu-mi mai spusese niciun cuvânt, dar continua să-mi spioneze fiecare pas.

Am făcut în acest răstimp multe cunoştinţe, am legat prietenii. Viaţa aceasta „cerească” începea să-mi placă. Un singur lucru îmi umbrea gândurile: dorul după Tonia…

E drept că, din când în când, vorbeam cu ea la telefon. Îmi spunea că bărbosul mai rătăceşte încă undeva, între Marte şi Jupiter, într-un inel de asteroizi, dar că trebuie să se întoarcă în curând pe KEŢ, adăuga că în laboratorul ei s-a mai făcut o „descoperire uluitoare” şi alte veşti asemănătoare.

Noii mei prieteni mi-au făcut cunoştinţă cu întreaga colonie „cerească”. Tânărul inginer Karibaev mă invită stăruitor să vizitez uzina unde lucrează.

— E o construcţie extraordinară, drăguţule, îmi spuse el cu un uşor accent. O adevărata planetă. Un glob imens! Are doi kilometri în diametru. Se roteşte obţinându-se astfel o sutime din forţa de atracţie terestră. Şi închipuiţi-vă că înăuntrul lui trăim noi. Gravitaţia destul de slabă ne-a permis să creăm nişte instalaţii de producţie dintre cele mai complicate. La noi, legile pârghiilor, lichidelor şi gazelor nu sunt „alterate” de influenţa greutăţii. Sunetele şi, în general, orice fel de vibraţie se propagă ca şi pe Pământ. E drept că barometrul nu funcţionează, dar nici nu-i nevoie. Toate ceasurile şi cântarele sunt cu arc. Masa o măsurăm la centrifugă. Acţiunea forţelor magnetice, electrice şi aşa mai departe se manifestă mult mai puternic decât pe Pământ. Pentru maşinile de matriţat n-ai nevoie de greutate. Şi află că nu folosim niciun fel de combustibil lichid sau solid, ci energia electrică pe care ne-o dă din belşug Soarele prin intermediul a tot felul de maşini. Imaginează-ţi, de pildă, doi cilindri. Unul expus luminii solare, celălalt la umbră. Căldura Soarelui evaporă lichidul din primul cilindru, vaporii ţâşnesc pe tub, învârt turbina şi nimeresc în cilindrul celălalt, aflat la umbră, unde se răcesc. După ce toată cantitatea de lichid este „pritocită” sub formă de abur în partea umbrită, poziţia cilindrilor se schimbă automat, cel rece devenind un cazan de abur, iar cel cald — frigorifer. Diferenţa de temperatură dintre partea expusă la soare şi cea umbrită e enormă. Maşina funcţionează la perfecţie în mod automat. Dacă n-ar exista uzura pieselor prin frecare, am putea spune că e un adevărat „perpetuum mobile”.

O altă instalaţie solară are forma unui glob uriaş cu un mic orificiu. În interior, globul e negru. Prin orificiu pătrund raze de soare concentrate de oglindă, încălzind suprafaţa interioară a globului, Această căldură o folosim atât pentru acţionarei maşinilor, cât şi pentru procese metalurgice. La noi nu prezintă nicio greutate să obţii o temperatură de plus şase mii de grade, deci atâta cât are suprafaţa Soarelui. Cred că în drum spre Lună ai remarcat uzina noastră sferică…

— Cum să nu! Pare, într-adevăr, o mică planetă…

— Dar n-ai observat cumva, în spatele sferei, un patrulater uriaş, care ascunde o parte din cerul înstelat?

— Nu, uite că mi-a scăpat…

— Poate ca racheta a mers perpendicular pe una din laturi. În cazul acesta era normal să nu observaţi. Când e în bătaia luminii solare, se vede de departe ca un fel de „Lună pătrată”. De fapt e pur şi simplu o celulă fotoelectrică. O tablă de aramă extrem de fină, cu o suprafaţă de zece mii de metri pătraţi, acoperită cu oxid de cupru. De la celulă pornesc nişte fire subţiri, care nu se văd de departe. Iar deasupra se află o instalaţie şi mai mare semănând cu un calorifer obişnuit. Această instalaţie termoelectrică este alcătuită din ţevi de metale diferite sudate la mijloc. Datorită faptului că Soarele încălzeşte cusătura sudată, rezultă curent electric. Pe scurt, dispunem de energie în cantităţi practic nelimitate. Crearea unor maşini de prelucrat metalele nu mai e o problemă. Se înţelege că nu putem folosi forjarea: ciocanele n-au nicio greutate. Matriţarea şi presarea înlocuiesc însă de minune forjarea. Iată de ce n-ai să găseşti în fabricile şi uzinele noastre nici funingine, nici murdărie. Peste tot te întâmpină o curăţenie ideală, domneşte liniştea, poţi respira în voie aer curat. Orice obiect, oricât ar fi de mare, poate fi deplasat dintr-un loc într-altul fără nicio greutate. Vânătorii noştri de meteoriţi ne-au aprovizionat cu mii de tone de fier, cupru, plumb, staniu, iridiu, platină, crom, wolfram sub formă de sfere care „atârnă” în afara globului ori, ca să spunem aşa, în „curtea” întreprinderii. Când avem nevoie de o sferă dintr-astea, o tragem înăuntru de sârmuliţa cu care e legată. Cam aşa se prezintă la noi „transporturile interne”. Se întâmplă însă ca, uneori, să folosim şi mici „rachetocare cosmice”, care ţin locul electrocarelor. În general, lucrăm cu sudură electrică. Câteodată, însă, folosim nemijlocit „sudura solară”. Dacă te interesează barem cât de cât problemele tehnice, să vii neapărat pe la noi… Apropo, unde ai fost astăzi pe la douăsprezece „ora locală”?

— În seră sau poate în laborator, nu mai ştiu exact. Dar de ce?

— Cum? N-ai auzit alarma?

— Nu.

— Înseamnă că te aflai în laborator, care e destul de departe de KEŢ. Altfel n-ai fi putut să nu auzi sirena că vuia ca o apucată. Tocmai mă aflam în biroul lui Parhomenko. S-a iscat un tărăboi grozav…

— Dar din ce cauză s-a dat alarma?

— S-a petrecut ceva extraordinar, deocamdată unic în analele Stelei. Un meteorit minuscul — poate ceva mai mare decât un firicel de nisip — a străpuns Steaua noastră de la un cap la altul, găurind pe parcurs câteva frunze şi umărul unei fete. Faptul că spărtura din înveliş s-a lipit singură dovedeşte că meteoritul era extrem de minuscul. Dar Goreva, căreia acest oaspete ceresc i-a străpuns costumul şi umărul, ţipa cât o ţineau puterile că a fost o scăpărare şi un bubuit ca de trăsnet. Imediat s-a dat alarma: dacă meteoritul ar fi făcut o spărtură mai mare în învelişul Stelei, s-ar fi scurs gazul şi ne-am fi pomenit pradă frigului cosmic. Tocmai pentru a se preveni o asemenea primejdie staţia este împărţită în compartimente etanşe. Cât ai clipi uşile se închid ermetic pentru ca atmosfera din celelalte secţii să rămână neatinsă, în compartimentul avariat sunt trimişi imediat maiştri reparatori îmbrăcaţi în costume cosmice. Goreva apucase să fugă din camera ei înainte ca uşile să se fi închis automat. De altfel, pentru orice eventualitate, fiecare are la el şi chei. Aşa că, după cum vezi, poţi ieşi chiar dacă uşile s-au închis. Cu toată panica, s-a acţionat disciplinat şi metodic. Meller a examinat-o rapid pe Goreva, declarând că de când practică medicina n-a văzut o rană mai „sterilă”. Dacă se poate numi rană o găurică cât o împunsătură de ac?! Şi, la urma urmelor, adevărul e că nici n-a fost nevoie s-o panseze. Dar văd că m-am întins la vorbă, exclamă inginerul, privindu-şi ceasul-brăţară. Să ştii însă că te aştept!

I-am făgăduit că voi veni neapărat, dar evenimente neprevăzute m-au împiedicat să mă ţin de cuvânt.

Pur şi simplu mă mutasem cu totul în laboratorul zoologic. Uneori nici nu mă mai duceam la cantină: pune-ţi scafandrul, scoate-ţi scafandrul, treci prin camerele atmosferice — toate acestea îmi răpeau prea mult timp. Or pentru mine fiecare minut avea acum preţ. Şi pe drept cuvânt: aici în şaizeci de secunde puteai realiza mult mai mult decât muncind ore în şir pe Pământ. Procesele biologice se desfăşurau cu o repeziciune de necrezut. Mutaţiile drosophilelor se desfăşurau literalmente sub ochii mei. Imensa diversitate a fenomenelor nu înceta să mă uimească. Eram cu totul absorbit de cercetarea legilor care guvernau aceste modificări, înţelegerea profundă a funcţionării acestor legi însemna, totodată, şi găsirea unui nou şi puternic mijloc pentru dirijarea precisă a dezvoltării şi creşterii animalelor. Studiam nucleele celulelor şi cromozomii—

purtătorii caracterelor ereditare. Cercetând garnituri întregi de cromozomi, am ajuns să obţin „la comandă” drosophile de sexul şi mărimea dorită.

Ce perspective extraordinare de dezvoltare pentru creşterea animalelor! E drept că pe Pământ razele cosmice nu sunt atât de intense. Dar nu e mai puţin adevărat că s-au şi descoperit metode pentru dobândirea lor pe cale artificială. Deocamdată folosirea lor pe masă largă e un lux, dar nimic nu ne împiedică să facem experienţele necesare aici, pe Steaua KEŢ. Va veni un timp când şi pe Pământ animalele vor fi expuse iradierii cosmice artificiale în nişte camere speciale, obţinându-se cu precizie efectele scontate Vom putea să avem atâtea vaci şi atâţia tauri câţi ne trebuie nouă şi nu după cum se milostiveşte natura. Se va ajunge la adevăraţi coloşi ca, bunăoară, vaci de mărimea elefanţilor care să dea zeci de găleţi de lapte pe zi. Da, într-adevăr, perspectivele sunt ademenitoare!

În timp ce lucram n-o uitam nici pe Gipsy. Căţeluşa se ataşase de mine şi nu se depărta nici cu un pas. Şi aflaţi că în compania iui Gipsy nu te plictiseai deloc. Ce-i drept, nu mi-a fost lesne să mă obişnuiesc cu înfăţişarea şi cu firea ei stranie. Cu timpul însă am ajuns nici să nu-i mai remarc hidoşenia. Privirea căţeluşei se mai înveselise.

Oamenii nu sunt prea grijulii cu prietenii lor patrupezi. Uite, de pildă, Kramer! „Bă, tu, oaie chelboasă, o repezea el pe Gipsy, ameninţând-o cu pumnul încearcă numai să te apropii!” Nu era de mirare că Gipsy nu-l avea deloc la inimă.

Lecţiile de „vorbire” constau în alcătuirea unui „limbaj convenţional”. Eu căutam în cele mai diferite prilejuri să-mi întipăresc reacţiile fonetice ale căţeluşei. Sunetele acestea aduceau, desigur, prea puţin a vorbire articulată, deşi se deosebeau, totuşi, între ele. Chiar Gipsy mă ajuta, făcându-mă să fiu atent la intonaţii, la intensitatea sunetelor, la pauzele dintre ele. Şi aşa, încet, am ajuns să ne înţelegem destul de bine. Singurul neajuns era că Gipsy continua să fie o „străină” al cărei grai îl pricepeam numai eu. Asta o făcea să ţină şi mai mult la mine. Mereu mă lingea pe mână: păstrase acest mod canin de a-şi manifesta dragostea. De altfel, cum şi-ar fi putut manifesta altfel simţămintele duioase?

Mă amuzam grozav văzând-o pe Gipsy cum îi învăţa cu dragoste şi răbdare pe căţeluşi să se deplaseze sau, mai precis, să zboare în condiţii de imponderabilitate! Şi azi îmi pare rău că n-am filmat aceste scene…

Urmărindu-i comportarea, îmi spuneam că măsura în care omul a reuşit să-şi facă din animale nişte slujitori credincioşi e extrem de mică faţă de ceea ce s-ar mai putea face în această direcţie. Gipsy, cu labele ei palmate, n-are ce căuta pe Pământ: muşchii şi scheletul ei sunt, desigur, prea slabi pentru viaţa terestră. Dar nimic mai simplu decât să se selecţioneze chiar aici, pe Stea, o rasa de câini foarte dezvoltaţi şi perfect adaptaţi condiţiilor de pe Pământ. E necesar numai ca aceşti câini să fie crescuţi în condiţii de gravitaţie artificială. Sub influenţa razelor cosmice atât de intense, creierul li se dezvoltă aici mult mai repede decât pe Pământ. Am remarcat că auzul şi mirosul lui Gipsy sunt de o fineţe excepţională. Ar putea fi nu numai un paznic ideal, capabil să aprindă la nevoie semnale luminoase, să apese pe butonul soneriei ori să dea alarma telefonic, lătrând în receptor, dar şi un fel de reactiv viu în industrie, sesizând fără greş cele mai infime schimbări de miros, temperatură, sunet, culoare şi, totodată, semnalizându-le imediat. De această sarcină se achită, desigur, în mod desăvârşit şi automatele noastre. Gipsy însă, nefiind un automat, e capabilă de ceva mai mult: ea poate nu numai să „sesizeze”, dar şi să modifice desfăşurarea procesului cu ajutorul automatelor.

Era nespus de fericită când îi încredinţam diverse comisioane şi le executa aproape întotdeauna ireproşabil. Dacă se întâmplă să nu mă înţeleagă, clătina din cap. Pentru „da” şi „nu” convenisem, între timp, asupra sunetelor „va” şi „vă”.

Devotamentul căţeluşei nu cunoştea margini. S-a întâmplat odată să intre în laborator un nou angajat, sosit de curând de pe Pământ, care s-a oprit în faţa mea muşcându-şi dezordonat şi neîndemânatec aripile. Închipuindu-şi că omul vrea să mă lovească, Gipsy ţâşni ca o săgeată şi îl îmbrânci cât colo. Văzându-se atacat pe neaşteptate de o dihanie apocaliptică, sărmanul om era să-şi piardă cunoştinţa de frică.

Nu-mi va fi uşor să mă despart de Gipsy, dar nici pe Pământ nu pot s-o iau. Numai bine nu s-ar simţii.

Ce mai calea-valea, eram încântat de Gipsy. În schimb, despre Faleev nu mai ştiam ce să cred: starea lui psihică se înrăutăţea văzând cu ochii. Pur şi simplu se tâmpea. Incapabil să înţeleagă până şi lucrurile cele mai simple, rămânea câteodată minute în şir atârnat lălâu în faţa mea. Se înţelege că nici cu munca n-o mai scotea la capăt. Uita de la mână până la gură, făcea nişte greşeli de mă apucam cu mâinile de cap. Decrepitudinea era vizibilă în întreaga sa înfăţişare: umbla cu o barbă de nu ştiu câte zile, aproape că nu-şi mai schimba hainele şi eram nevoiţi să-l ducem aproape cu forţa la baie. Până şi fizicul său începu să se resimtă.

Nu-mi venea să cred ochilor, dar până la urmă m-am convins că, într-adevăr, creştea mereu sau, mai precis, se lungea. Faţa îi devenea şi ea tot mai prelungă, iar falca de jos tot mai proeminentă. Degetele de la mâini şi de la picioare creşteau şi ele într-una, în vreme ce cartilagiile şi oasele i se îngroşau. Arăta ca şi când s-ar fi îmbolnăvit de acromegalie. L-am luat odată de mână şi l-am condus până la oglindă, în care nu se mai privise, probabil, de vreo lună.

— Uite în ce hal ai ajuns, dragă Faleev.

Se uită îndelung la propria sa imagine şi întrebă:

— Cine e ăsta?

Aoleu, nu se mai recunoaşte nici pe el însuşi!

— Cine să fie?! Dumneata.

— Nu zău?! mormăi cu o totală nepăsare. Sunt mai fioros decât Gipsy. Şi, imediat, schimbă vorba.

Hotărât lucru, omul acesta trebuie neapărat tratat. Nu mai e nicio clipă de pierdut.

M-am decis să mă reped chiar în ziua aceea la KEŢ ca să stau de vorbă cu doctoriţa Meller.

Dar ceea ce s-a întâmplat mai târziu, m-a făcut să discut cu Meller nu despre un singur bolnav, ci despre doi.

XIX. O MALADIE BIZARĂ

Arătătoarele ceasului nostru cu arc (cele cu pendulă nu funcţionează în lumea imponderabilităţii) se apropiau de orele optsprezece. Faleev plecase la Steaua KEŢ. Zorina mai avea ceva de lucru la laboratorul zoologic. Munca o pasiona, ca şi pe mine, şi întârzia deseori aici până la ora cinei. Tânăra asta voioasă, săritoare şi plină de viaţă era nu numai un cercetător excelent, dar şi o bună camaradă.

Îmi punea deseori întrebări legate de preocupările noastre ştiinţifice, iar eu îi răspundeam bucuros.

Aşa s-au petrecut lucrurile şi de data aceasta.

Vera Zorina studia problema influenţei frigului asupra creşterii lânii la ovine. Animalul pe care se efectua experienţa se afla într-o cameră specială, cu o temperatură destul de scăzută, şi din această pricină fata lucra acolo într-un costum călduros. Încăperea respectivă se afla tocmai la capătul laboratorului nostru tubular.

Stăteam singur în faţa unei lădiţe de sticlă, examinând o drosophilă monstruoasă de mărimea unui porumbel. În pofida acestor dimensiuni, musca avea nişte aripioare de albină. Deoarece aripioarele nu-i foloseau aproape la nimic, prefera să se slujească de picioare, alergând sprintenă de colo-colo prin căsuţa de sticlă. E demn de menţionat faptul că musca cea gigantică nu mai era o fiinţă asexuată, ci o femelă — şi asta fiindcă aşa voisem eu! Reflectând la perspectivele pe care le deschidea acest succes, n-am băgat-o în seamă pe Gipsy, care-mi dădea târcoale, căutând să-mi comunice ceva în graiul ei. Abia mai târziu am înţeles că Zorina mă roagă să trec puţin pe la ea.

Mă ridicai şi o urmai pe Gipsy, care o luase înainte vâslind cu labele-i palmate. În fundul laboratorului, mi-am pus un costum călduros şi „am intrat” în încăperea specială. Sus, aproape de tavan, „plutea” un berbec. Părul îi ajunsese atât de lung că nici nu i se vedeau picioarele. Îmi trecui degetele prin blana lui mătăsoasă. O adevărată „lână de aur”, atât de fină încât berbecul părea învăluit într-un abur.

— Nu-i rău, faci progrese, constatai eu.

Zorina se bucură.

— Şi gândiţi-vă că abia deunăzi l-am tuns. Părul i-a crescut rapid la loc, cu firul chiar mai lung ca înainte. Numai că a devenit ceva mai aspru şi asta mă nelinişteşte.

— Aspru? Nici mătasea nu-i mai moale!

— Cel dintâi a fost însă fin ca firul de păianjen, replică Zorina. Compară şi dumneata — şi, cu aceste cuvinte, îmi întinsa un smoc de lână albă ca zăpada şi uşoară ca voalul.

Avea dreptate, era mai fină.

— E posibil oare să fi devenit mai grosolană din pricina tunsului? mă întrebă fata.

Nu-i puteam răspunde pe loc.

— Aici e cam frig. Hai mai bine să discutăm dincolo!

În laborator ne-am scos şubele şi le-am „agăţat” în aer. Un soare albastru ne privea pe fereastră.

Undeva, jos de tot, plutea gigantică secera Pământului. Calea Laptelui îşi risipise pe boltă toate diamantele, a căror strălucire pălea pe alocuri sub scama alburie a nebuloasei. O privelişte care ne devenise familiară… Cu piciorul agăţat de o cureluşă prinsă în „tavan”, Zorina se pregătea să mă asculte. Iar eu, cu braţul după gâtul căţeluşei, mă aşezai chiar lângă fereastră.

Deodată Gipsy mârâi alarmată: „Krmmrrr…” în aceeaşi clipă se auzi glasul lui Kramer:

— Vai, ce idilă divină! Ce duo astral!

Mă uitai la Zorina: fata se încruntase. Gipsy mârâi din nou, dar izbutii s-o liniştesc. Manevrând cu aripa dreaptă, Kramer descria cercuri-cercuri, apropiindu-se tot mai mult de noi.

— Am ceva de vorbit cu Vera! mă anunţă el străpungându-mă cu privirea.

— Şi eu v-aş deranja? îl întrebai.

— Oare pricepi chiar atât de greu? se răsti el la mine întărâtat. Las’ că cu dumneata stau eu de vorbă mai târziu…

Făcându-mi vânt de perete, zburai spre capătul opus al laboratorului.

— De ce pleci, Artemiev? se auzi vocea Zorinei.

Întorcând capul, o văzui pe Gipsy şovăind: nu ştia dacă să zboare după mine sau să rămână cu fata de care se ataşase tot atât de mult.

— Haidem, Gipsy!

Pentru prima oară Gipsy nu-mi execută ordinul, răspunzând că rămâne s-o apere pe Zorina. Kramer nu înţelese nimic căci pentru el „cuvintele” lui Gipsy nu erau decât un şir de lătrături, mârâieli şi clefăieli. Cu atât mai bine!

M-am oprit lângă drosophila mea, dar eram cu urechea la pândă: ce se întâmplă oare la celălalt capăt al laboratorului? Aerul straniu al lui Kramer şi purtarea căţeluşei, care simţise probabil primejdia, mă neliniştiseră. Totuşi niciun zgomot suspect nu tulbura liniştea. Gipsy nu mârâia şi nici nu lătra. Nu-l auzeam nici pe Kramer. Or fi scutind în surdină. Unde mai pui că, deoarece atmosfera din laborator nu era atât de densă ca aceea de pe pământ, sunetele se auzeau aici mai înăbuşit. Trecu însă un minut de aşteptare încordată şi apoi încă unul. Deodată, brusc, izbucniră lătrături disperate: mă chema Gipsy. Apoi lătrăturile se transformară într-un mârâit surd.

Mă smulsei din loc şi făcui rapid cale întoarsă sprijinindu-mă din când în când de pereţi pentru a-mi iuţi zborul.

Văzui o scenă oribilă.

Kramer era cât pe-aci s-o sugrume pe Zorina, care se zbătea zadarnic să scape din încleştarea degetelor lui. Gipsy îşi înfipsese colţii în umărul lui Kramer şi acesta se zvârcolea din tot trupul ca să scuture căţeaua de pe el. Toţi trei se rostogoleau prin laborator ca un ghem viu.

M-am repezit din viteză şi — ce era să fac? — l-am strâns pe Kramer de gât.

— Gipsy! Dă alarma! Sună! Telefonul!

Kramer horcăia, dar nici prin gând nu-i trecea să-i dea drumul Zorinei. Degetele parcă i se înţepeniseră pe gâtul fetei. Pe chipul lui schimonosit de furie sticleau nişte ochi de nebun.

Gipsy goni spre tabloul cu soneriile şi apăsă pe butonul „Alarma”. Apoi se întoarse şi-l strânse pe Kramer de nas. Descreieratul scoase un răcnet şi-şi desfăcu strânsoarea. În clipa aceea şi Gipsy îi dădu drumul.

Era însă prematur să jubilăm. E drept că reuşisem s-o împing pe Vera cât mai departe de Kramer, dar chiar în clipa următoare acesta repezi o directă formidabilă în mutra „turtită” a lui Gipsy şi se năpusti asupra mea. Se încinse o luptă ciudată. Eu dădeam într-una din aripi, străduindu-mă să mă feresc de atacurile lui Kramer. Dar adversarul meu, mai deprins cu imponderabilitatea, se răsucea fulgerător ca să mă trezesc din nou, faţă în faţă cu el. Atunci Gipsy se repezea între noi gata să-şi înfigă colţii în obrazul lui Kramer.

Ca apucat de furii, Kramer mă izbea cu picioarele şi îmi căra la pumni cu nemiluita. Noroc că pumnii lui nu cântăreau nimic: simţeam lovitura numai atunci când, opintindu-se zdravăn de perete, tabăra cu forţe noi peste mine.

La un moment dat izbutise printr-o manevră să mă apuce pe la spate şi încet-încet, îşi apropia degetele de beregata mea. Gipsy îi prinse încheietura braţului drept ca într-o menghină. Ca să scape de câine, Kramer fu nevoit să se folosească de mâna stângă. În aceeaşi clipă interveni şi Vera apucându-l de picioare.

Încercai să-l iau cu binişorul.

— Potoleşte-te, Kramer. Suntem trei contra unul.

Degeaba! Parcă era cuprins de turbare.

În momentul acela se auziră nişte glasuri: cinci tineri săriră între noi să ne despartă. Kramer împărţea lovituri în dreapta şi în stânga, se zbătea, ţipa cât îl ţinea gura. Atunci unul dintre băieţi aduse o frânghie de la micul nostru depozit şi-l legară fedeleş.

— Aruncaţi-mă în gol! şuieră Kramer.

— Mai mare ruşinea! îl mustră unul din tineri. O asemenea poveste nu s-a pomenit nicicând pe Steaua KEŢ!

— Directorul nostru, tovarăşul Parhomenko, este învestit şi cu atribuţii judecătoreşti, interveni altul. Sper că acest act de huliganism — primul din istoria Stelei noastre — va fi şi cel din urmă.

— Nu vă grăbiţi să-l judecaţi, tovarăşi, le spusei cu împăciuitor. Mai curând cred că omul acesta trebuie tratat. E bolnav.

Kramer îşi încleştă fălcile şi nu mai scoase nicio vorbă.

Ca să nu sară din nou la bătaie, îl băgară legat în „scafandru” şi-l transportară pachet. Zorina şi cu mine ne-am dus şi noi pe Steaua KEŢ, lăsând laboratorul în grija tovarăşului de gardă şi, bineînţeles, a lui Gipsy.

Pe KEŢ am cerut insistent ca doctoriţa să-l examineze numaidecât pe Kramer. I-am vorbit pe larg despre purtarea tânărului, din ziua în care l-am cunoscut şi până la ultima lui ispravă. Am adăugat, în aceeaşi ordine de idei, că după părerea mea Faleev suferă şi el de o boală, care-i afectează nu numai trupul, dar şi psihicul, nefiind exclus ca amândoi să se fi îmbolnăvit din aceeaşi cauză.

Meller m-a ascultat cu multă luare-aminte.

— E posibil. Condiţiile de aici sunt prea ieşite din comun. Am mai avut cazuri de demenţă gravă. Unuia dintre primii „colonişti cereşti” i s-a năzărit că se află, pe „lumea cealaltă”. Ca să vezi ce nerozii mai persistă în mintea unora!

Întâi a fost adus în faţa ei Kramer, iar apoi Faleev.

Mereu posomorât, Kramer n-a răspuns la întrebări deschizând gura numai ca să repete cuvintele pe care le mai rostise o dată:

— Aruncaţi-mă în gol!

La Faleev predomina un fel de „mirare blajină”, cum se exprimase în glumă Meller. Răspunsurile lui Faleev fură, totuşi, pentru ea concludente. După plecarea celor doi, îmi spuse:

— Ai perfectă dreptate. Sunt amândoi bolnavi, şi încă grav de tot. Bineînţeles că nici vorbă nu poate fi să-l judecăm pe Kramer. Dimpotrivă, merită toată compasiunea. S-a jertfit pe altarul îndeplinirii datoriei sale de om de ştiinţă. Mă întreb însă cum se face că dumneata, biolog, n-ai descoperit mai înainte cauza?

— Nu sunt de mult timp aici şi, apoi, nu sunt medic, mă bâlbâii eu.

— Și, totuşi, nu era chiar atât de greu. De altfel, uite că mi-a scăpat şi mie, care-s destul de „bătrână” aici! Halal să-mi fie! Razele cosmice — iată cauza! Gândeşte-te bine: chiar şi la o înălţime de 23 de kilometri de la suprafaţa Pământului razele cosmice sunt de 300 de ori mai puternice decât pe Pământ. Prin atmosfera terestră răzbate însă o cantitate cu totul neglijabilă. Dar noi ne aflăm în afara hotarelor atmosferei şi suntem, deci, expuşi, vreme îndelungată, acţiunii razelor cosmice, acţiune care este aici de o mie de ori mai intensă decât pe Pământ…

— Daţi-mi voie, o întrerupsei eu. Dacă-i adevărat ce spuneţi, înseamnă că ar fi fost normal ca întreaga populaţie a Stelei KEŢ să se ţicnească sau să degenereze. Or, după cum vedem, nu-i aşa…

Meller clătină din cap.

— Tot n-ai priceput! Pentru asta trebuie să mulţumim celor care au construit Steaua KEŢ. Cu toate că, la început, se susţinea că razele astea nu prezintă niciun pericol, constructorii au prevăzut în învelişul clădirilor noastre cereşti nişte straturi izolatoare care ne apără chiar şi de cele mai puternice radiaţii cosmice. Acum e clar?

— N-am ştiut…

— Unele din laboratoare însă, cum sunt, de pildă, cel de fiziologia plantelor ori laboratorul zoologic, au fost concepute în aşa fel încât să lase să răzbată cât mai multe raze, pentru ca să se poată stabili cu precizie cum influenţează ele organismul animalelor şi plantelor. Pe ce se bazează toate experienţele voastre cu drosophilele sau cu animalele mai mari? Sau faimoasele voastre mutaţii? Oare nu tocmai pe acţiunea razelor cosmice? Sau nici pe asta n-o ştii…

— Ba da. Acum am înţeles…

— Uf! În sfârşit! Prin urmare la drosophile se constată mereu alte modificări, din câini, capre sau oi ies nişte drăcovenii de nu mai ştii ce-s alea, dar voi, ce se întâmplă cu voi? Ce, sunteţi plămădiţi din alt aluat? Ori poate ţi-ai închipuit că numai animalele sunt supuse influenţei razelor? Să nu-ţi închipui că eu n-am ştiut-o! Ba am şi atras atenţia! Nişte biologi ca dumneata au reuşit însă să-mi vâre-n cap că nu-i nicio primejdie! Şi acum, poftim rezultatul: unul s-a ţicnit, altul e pe cale să devină un monstru. Da, da, dragul meu, razele cosmice au influenţat glandele, iar acestea la rândul lor funcţiile fiziologice şi psihice. E limpede ca lumina zilei! Faleev are acromegalie: de boala asta îl scap eu destul de repede. Cu Kramer însă va fi mai greu. Află că şi dumneata, scumpe prietene, ai să păţeşti la fel dacă mai rămâi vreo doi ani într-un laborator ca ăsta…

— Şi atunci ce să fac? Că doar n-o să las lucrările baltă…

— Nici nu-i nevoie. O să găsim noi un mijloc de apărare. Parcă roentgenologii ori radiologii nu lucrează cu raze nocive? Totul e să ştii să te pui la adăpost. Vom folosi în aceste laboratoare căşti izolatoare cu vizor, costume de protecţie sau mai ştiu eu ce. Animalele pentru experienţe vor fi expuse direct razelor, în timp ce cercetătorii se vor afla sub un „acoperiş” prin care să nu străbată „ploaia” cosmică. Şi nu se va putea intra în camera de experienţe, adică în plină „ploaie”, decât cu o „umbrelă”. Voi da dispoziţiile necesare şi inginerii noştri or să se descurce.

XX. BĂRBOSUL EVGHENIEV-PALEI

S-au scurs opt luni de când am părăsit Pământul.

Steaua se pregătea de sărbătoarea ei anuală, celebrată într-un cadru deosebit de solemn: Ziua întemeierii. Ştiam de la „bătrâni” că la această sărbătoare se adună coloniştii din toate colţurile cerului. Raportul de activitate pe anul expirat este, de obicei, urmat de referate, de comunicări cu privire la diverse realizări, de schimburi de experienţă, planuri de viitor… În acel an Ziua întemeierii urma să fie sărbătorită cu mare pompă. Eu, unul, cel puţin, ştiu că o aşteptam cu nerăbdare: o să am prilejul s-o văd — în sfârşit! — pe Tonia, ca şi pe neastâmpăratul acela de bărbos care, când îl cauţi, e plecat la dracu-n praznic.

Preparativele erau în toi. Din seră s-au adus plante agăţătoare şi flori pentru pavoazarea sălii mari. Pictorii dădeau zor cu pancarte, portrete, diagrame, orchestra învăţa cântece şi melodii noi, se repeta o piesă, şefii de lucrări ştiinţifice întocmeau dări de seamă.

Era o plăcere să zbori „serile” de-a lungul tunelului verde, împodobit cu lampioane multicolore. Peste tot — agitaţie ca în ajun de sărbătoare. Răsunau cântece, glasuri zglobii. În fiecare zi apăreau noi figuri, în majoritate tineri. Aveau loc revederi zgomotoase, schimburi vii de impresii.

— De unde vii?

— Din zona asteroizilor.

— Ai fost pe inelul lui Saturn?

— Te cred!

— Hai, povesteşte-ne, cum e acolo?

Pe loc se forma în jurul povestitorului un grup compact sau, mai bine zis, un adevărat roi: greutatea fiind aici infimă, mulţi zburau pe deasupra.

— După cum ştiţi, inelul lui Saturn este format dintr-o puzderie de frânturi care gonesc toate în aceeaşi direcţie. Sunt, pesemne, rămăşiţele unei mici planete care s-a făcut bucăţi, un satelit al lui Saturn. Unele din aceste frânturi sunt cât o pietricică, altele cât o stâncă uriaşă sau chiar un munte.

— Şi poţi umbla pe inel, sărind din piatră în piatră? se interesă cineva.

— Cine nu te lasă? răspunse cel întrebat în aşa fel încât nu ştiai dacă vorbeşte sau glumeşte. E drept că unele frânturi de-astea sunt atât de înghesuite încât poţi trece uşor de pe una pe alta. În general însă, distanţa între ele nu e chiar atât de mică. Dar cu rachetele noastre portative n-a fost nicio dificultate. Măi, băieţi, acolo zace o adevărată comoară! Unele bucăţi sunt din aur curat, altele din argint, cele mai multe însă de fier.

— Ai adus şi aur, fireşte?

— Câteva probe. Inelul lui Saturn ne ajunge pentru sute de ani. O să desprindem piatră cu piatră din acest minunat colier… La început pe cele mărunte, dat apoi va veni şi rândul celor mari.

— Şi-l veţi deposeda pe Saturn de podoaba lui superbă! Păcat! oftă cineva.

— Într-adevăr, e o privelişte grandioasă. Dacă eşti pe acelaşi plan cu inelul, nu-i vezi decât muchea, o dungă subţire şi luminoasă care taie planeta. De sus însă vezi un cerc scânteietor de o frumuseţe fără egal. Privit dintr-o parte, e ca un arc de aur care se întinde pe o jumătate de boltă şi care, în funcţie de unghi, poate fi eliptic sau chiar parabolic. Dacă îţi mai imaginezi şi cele zece luni satelite, îţi poţi face o idee despre spectacolul feeric care i se înfăţişează exploratorului…

— Ai fost şi pe Saturn?

— Nu, cinstea asta ţi-o las ţie, replică povestitorul în râsetele celorlalţi. În schimb am coborât pe Phoebe, pe Japhet. Nişte luni minuscule, fără atmosferă, atâta tot. Însă, ori încotro ţi-ai arunca privirea ai în faţă o panoramă superbă.

— Pe scurt, cunoaştem acum stratosfera ca aerul camerei în care locuim. Nu mai există nicio taină nedezlegată, se auzi glasul aerologului, care tocmai trecea în zbor la braţ cu bunul meu prieten Sokolovski.

Făcui geologului un semn cu mâna. În clipa aceea îl văzui pe Tiurin. Păşind cam nesigur alături de directorul Parhomenko, astronomul perora pe larg despre mişcare. Te pomeneşti că are de gând să ne ţină un referat despre filosofia mişcării!

Parhomenko se apropie de Zorina. Nu e prima oară că-i văd împreună. Noroc că nu-i pe aici Kramer. Sărmanul! Tot mai zace la izolator. Tiurin, distrat ca întotdeauna, nici nu băgă de seamă că directorul îl părăsise şi porni mai departe vorbind de unul singur:

— Mişcarea e o binefacere, imobilitatea e un dezastru. Mişcarea e sinonimă cu binele, inerţia…

Restul tiradei propovăduitorului noii teorii filosofice se pierdu în acordurile orchestrei.

Am străbătut de câteva ori culoarul de la un cap la altul, apoi am luat la rând sala cea mare, cantina, „stadionul”, bazinul. Lume multă zburând, sărind, căţărându-se. Pretutindeni râsete, glasuri. Tonia însă — nicăieri… Până la urmă mă înapoiai amărât la laboratorul zoologic ca să-mi descarc inima către prietenul meu patruped…

Iată şi ziua aniversării. Pentru ca numeroşii colonişti să stea cât mai comod, forţa de atracţie a fost redusă aproape la zero şi astfel asistenţa se instală uniform pe întreg spaţiul: pe pereţi, pe tavan, după cum îi venea fiecăruia mai la îndemână, întocmai ca drosophilele mele în cutia de sticlă.

În fundul culoarului fusese improvizată o „estradă”. În spatele estradei se înălţa un panou luminos, artistic executat. Pe acest panou erau zugrăviţi trei aştri: jos — Pământul, deasupra Steaua KEŢ, iar mai sus Luna. Pe fundalul panoului se profila o statuie în platină înfăţişându-l pe Konstantin Eduardovici Ţiolkovski în poziţia lui preferată: aşezat, cu o planşetă pe genunchi şi cu creionul în mâna dreaptă. Părea că marele inventator, care deschisese omenirii drumul spre stele, tocmai se întrerupsese din lucru ca să-i asculte pe vorbitori. Sculptorul izbutise să redea extraordinar încordarea întipărită pe chipul acestui bătrân pe care-l părăsise auzul şi, în acelaşi timp, zâmbetul lui senin, fericit, de om a cărui viaţă lungă n-a fost irosită în zadar. Statuia de un argintiu mat, valorificată din plin de lumină, producea o impresie de neşters.

„Masa Prezidiului” era un inel de aur care plana în gol, evocând imaginea văzută de pe KEŢ a planetei noastre materne în faza „Pământului nou”. Membrii prezidiului se înşiruiră în jurul inelului ţinându-se de el. Când în mijlocul lor apăru directorul Parhomenko, sala izbucni în aplauze şi aclamaţii.

În clipa aceea, am simţit pe mână o atingere uşoară. Am întors capul. Tonia!

— Tu!… Altceva n-am fost în stare să-i spun. Dar uite că, pe negândite, începusem s-o tutuiesc.

Încălcând regulamentul de conduită al Stelei KEŢ, ne strânserăm mâinile cu căldură.

— N-am reuşit să termin mai devreme! îmi şopti Tonia. Ştii, am mai făcut o descoperire. Foarte utilă în condiţiile de aici, dar din păcate aproape inaplicabilă pe Pământ… Îţi aduci aminte, desigur, de asteroidul acela minuscul care ne-a străpuns „casa” şi era cât p-aci să provoace o catastrofă? Prin urmare, teoria probabilităţilor arată că riscul e minim, asemenea accidente nu sunt totuşi excluse. Pornind de la această constatare, am inventat…

— Atunci e vorba de o invenţie şi nu de o descoperire?

— Mă rog, fie cum vrei tu. Am inventat un aparat care, reacţionând prompt la apropierea chiar şi a celor mai mărunţi asteroizi, îndepărtează automat şi la timp Steaua din calea acestora.

— Ceva în genul radarului care previne navele când se apropie de aisberguri?

— Cu singura deosebire că aparatul meu nu numai că previne, dar şi deplasează Steaua noastră într-o parte sau alta. Dar o să-ţi explic eu pe larg mai târziu. Să-l ascultăm pe Parhomenko!

În mijlocul unei profunde tăceri, directorul felicită întreaga asistenţă cu prilejul „încheierii cu succes a anului sideral”. O explozie de aplauze şi apoi din nou, linişte. Făcând un bilanţ al activităţii, directorul spuse că „Steaua KEŢ, vlăstarul Terrei a şi început să restituie Planetei mame ceea ce îi datorează”. În cuvinte calde a relevat că întregul colectiv de pe Steaua KEŢ a repurtat izbânzi colosale în domeniul astronomiei, aerologiei, geologiei, fizicii, biologiei, izbânzi care au sporit tezaurul de cunoştinţe al întregii omeniri. Câte descoperiri ştiinţifice măreţe! Câte probleme, insolubile pe Pământ, şi-au aflat aici rezolvarea! Iată, de pildă, descoperirile de o excepţională valoare ale lui Tiurin. Tratatul său „Structura cosmosului” va intra în istoria ştiinţei ca o operă clasică de însemnătate epocală. Numele autorului acestui tratat a şi ocupat locul ce i se cuvine în galeria unor titani de talia lui Newton şi Galilei.

Directorul a vorbit în termeni elogioşi şi despre lucrările aerologului Kistenko, geologului Sokolovski şi ale tovarăşei Gherasimova, „remarcabilă inventatoare şi experimentatoare”. A menţionat şi modestele mele lucrări, acordându-le, după părerea mea, o importanţă mai mare decât merită.

— Ţin să aduc deosebite elogii eroismului autentic al tovarăşului Evgheniev, cuceritor al spaţiilor cosmice, rosti solemn Parhomenko şi, întorcându-se, începu să aplaude pe cineva aflat în spatele său.

— Evgheniev! Să ştii că-i bărbosul nostru! Curios, întind gâtul să-l văd mai bine, dar eroul nu se arată. Nu se ridică nici atunci când izbucnesc aplauzele.

— Tovarăşul Evgheniev face exces de modestie, glumeşte Parhomenko. Dar nu-i nimic, îl convingem noi să-şi istorisească peripeţiile extraordinare din zona asteroizilor. Ca şef al expediţiei, are obligaţia să ne facă o dare de seamă, nu?

Iată-l, în sfârşit, şi pe Evgheniev. Îl recunosc numaidecât.

— Dar tu, dacă nu l-ar fi prezentat directorul, l-ai fi recunoscut? o întrebai pe Tonia.

Tonia zâmbi.

— Numai dacă ar fi fost singurul bărbos de pe lume. Nu uita că l-am zărit doar o frântură de secundă, când gonea spre aerodrom.

Dar când Evgheniev începu să vorbească, Tonia se făcu brusc albă ca varul.

— Ce-i cu tine? exclamai speriat.

— Ştii cine e ăsta? Palei! E glasul lui… Cât de mult s-a schimbat! Palei e Evgheniev… Să mor dacă înţeleg ceva. Nu mai înţeleg nimic!

Cred că mă făcusem la fel de palid ca şi Tonia: noutatea asta mă tulburase şi pe mine nespus.

— Cum termină de vorbit, ne ducem la el! hotărî Tonia.

— N-ar fi cazul sa te duci singură? Doar aveţi să vă spuneţi atâtea!

— N-avem niciun fel de secrete. Crede-mă aşa e mai bine. Haidem!

Când se stinseră ultimele ovaţii şi bărbosul se depărtă de inelul prezidiului, Tonia şi cu mine ne îndreptarăm repede spre el.

Partea oficială a programului se terminase. „Roiul” se puse în mişcare. În acompaniamentul orchestrei, asistenţa intona „Imnul stelelor”. Începea carnavalul florilor.

Croindu-ne anevoie drum prin mulţime, ne apropiarăm, în sfârşit, de Palei. Văzând-o pe Tonia, Palei se revărsă în adevărate efuziuni de bucurie.

— Nina! Tovarăşul Artemiev! Bine v-am găsit, tovarăşi!

— Să găsim un colţişor mai liniştit. Avem atâtea de vorbit, spuse Tonia, prinzând din zbor un buchet de violete.

— Şi eu am multe să-ţi spun, răspunse Palei.

Căutarăm o oază de linişte în fundul sălii, dar n-o găsirăm. Atunci Tonia ne propuse să mergem în bibliotecă.

Palei-Evgheniev părea foarte bine dispus, invitându-ne să ne „aşezăm” în fotolii, cu toate că acestea nu aveau decât un rol fictiv, prinse cu abilitate un scaun care plana în aer şi, fixându-l cu picioarele, se aşeză. I-am urmat exemplul, dar cu mai puţină îndemânare. Tonia se pomeni culcată pe o rână, iar eu cu capul în jos. Mă încăpăţânam totuşi să rămân în această poziţie ca să nu mă fac de râs printr-o mişcare stângace. Observând privirea amuzată a lui Palei, îngăimai:

— Ştiţi, aşa e mai original…

Un timp tăcurăm toţi trei. Exuberanţa pe care o afişase Palei nu-i putea ascunde tulburarea. Tonia era şi ea emoţionată. Între ei doi mă simţeam de prisos şi, deşi muream să ştiu ce-or să-şi spună, aş fi preferat să şterg putina. Iar când Palei, arătându-mă cu un gest din cap, o întrebă pe Tonia: „Ăsta ţi-e logodnicul?” am avut senzaţia că mă prăbuşesc în gol. Din fericire, pe Stea n-ai cum să cazi chiar dacă-ţi vine să leşini. Ce va răspunde Tonia? N-o slăbeam din ochi.

— Da, răspunse ea, fără nicio ezitare.

Răsuflai uşurat. Mă simţeam mai sigur în fotoliul meu „aerian”.

— Deci nu m-am înşelat, murmură Palei.

Mi se păru că-i surprind în glas o undă de mâhnire.

Nu mă înşelasem, deci, nici eu, presupunând că nu era vorba de interes ştiinţific.

— Află, Nina, că mă simt foarte vinovat faţă de tine, adăugă Palei după o scurtă tăcere.

Palei mă cercetă o clipă iscoditor, apoi reluă:

— Suntem între tovarăşi, aşa că putem vorbi deschis. Te-am iubit, Nina… Ai ştiut-o?

Tonia coborî privirea.

— Nu.

— Te cred. M-am străduit cât am putut de bine să-mi ascund sentimentul. Dar tu ce simţeai pentru mine?

— Ceea ce simţi pentru un bun prieten, pentru un bun tovarăş de muncă.

— Am bănuit şi asta. Te pasiona munca noastră. Am suferit cumplit! Îţi aminteşti cu câtă bucurie am primit să plec în Extremul Orient? Credeam că depărtarea…

— Nici nu-ţi închipui cât de necăjită am fost că lucrarea noastră s-a întrerupt tocmai în punctul cel mai interesant. Toate însemnările, toate formulele au rămas la tine. Şi fără ele mi-a fost cu neputinţă să continui…

— Aşadar ai răscolit Pământul şi cerul numai de dragul unor formule?

— Da, mărturisi Tonia.

Spre surprinderea mea, Palei izbucni într-un râs din toată inima.

— Vezi, Nina? Până la urmă totul e spre bine. Mi-ai reproşat — şi asta nu o dată — că mă înflăcărez prea uşor. Recunosc că e un cusur, dar, crede-mă, e şi o calitate… Fără ea n-aş fi avut azi la activul meu cele „douăsprezece isprăvi ale lui Hercule”, despre care a vorbit adineauri Parhomenko. Fie vorba între noi, toţi participanţii expediţiei noastre sunt propuşi pentru decorare. Precum vezi, se găsesc şi unii care apreciază firile înflăcărate… Dar să revenim la subiect. După cum vă spuneam, am plecat în Extremul Orient şi acolo… m-am îndrăgostit de Sonia, ne-am căsătorit şi avem o fetiţă — s-o mănânci, nu alta. Soţia şi copilul mi-au rămas pe Pământ, dar în curând vor veni şi ele aici.

La aceste cuvinte mi-a venit inima la loc.

— Dar de ce Evgheniev? Evghenii Evgheniev — să ştii că nu prea sună grozav, remarcă Tonia.

— Asta e o simplă coincidenţă. Evghenieva e numele de fată al Soniei. Trebuie să ştiţi că nevasta mea are o grămadă de idei năstruşnice. Când ne îndreptam spre starea civilă i-a venit una din aceste idei: „În definitiv, de ce să nu iei tu numele meu?” Am consimţit imediat, sacrificându-l fără nicio părere de rău pe acest Palei, care ţi se părea înflăcărat. Auzi, ce neserios şi acest Palei, să abandoneze o lucrare la punctul cel mai interesant! Vai, vai, vai! Sper că Evgheniev va fi mai serios.

— Bine, dar de ce nu mi-ai trimis cel puţin însemnările?

— Dintr-o mie şi unul de motive. În primul rând pentru că fericirea te face uneori să uiţi de tot şi de toate. În al doilea rând, pentru că mă simţeam vinovat. Dacă vrei să ştii, după plecarea mea subită, am mai fost în două rânduri la Leningrad. Odată v-am văzut împreună. E drept că te-am auzit spunându-i „tovarăşe Artemiev”, dar mi-am dat imediat seama cum stau lucrurile. Pe atunci mă şi încadrasem în complexul KEŢ şi noua mea muncă mă absorbise în întregime. „Problemele cereşti” deveniseră singura mea raţiune de a fi şi recunosc că pierdusem orice interes pentru lucrarea noastră. Ştiam însă că odată şi odată va trebui să-ţi restitui însemnările… Şi iată că întâmplător l-am întâlnit pe tovarăşul Artemiev. Şi, ca un făcut, eram într-o viteză! Cu o oră înainte de decolare mi se comunicase telegrafic să cumpărăm negreşit nişte aparate fizice noi. Colegul meu şi cu mine ne împărţiserăm între noi târguielile, urmând să ne întâlnim pe bulevardul „25 Octombrie”, colţ cu „3 Iulie”. Iată de ce am plecat atât de repede că nici n-am apucat să-ţi comunic adresa. Ţi-am strigat doar atât: „Pamir, KEŢ”. În Pamir m-am luat din nou cu munca, pe urmă am zburat pe Steaua KEŢ, iar de acolo într-o călătorie cosmică… Asta e toată povestea! Recunosc că, la drept vorbind, n-am nicio scuză!

— Dar însemnările, formulele unde sunt?

— Am să-ţi spun, dar să nu dai cu mine de Pământ că mă fac ţăndări, glumi Palei. Află că nu era nevoie să alergi după ele în cer. Caietele au rămas la Leningrad, la sora mea. Locuieşte la doi paşi de tine.

— Şi ţi-a fost atât de greu să mă anunţi? se revoltă Tonia.

— Capul plecat sabia nu-l taie, grăi Palei-Evgheniev, înclinându-se solemn în faţa Toniei.

Tonia îşi vârî degetele în coama lui ca pana corbului şi-l părui în joacă. Mişcarea asta bruscă îi făcu să se răstoarne.

— Meriţi o bătaie, şi nu decoraţie, nesuferitule!

— Pentru o faptă bătaie, pentru alta decoraţie — admise Palei.

Tonia se întoarse deodată spre mine:

— Ei, ce zici, Deonea, ne întoarcem pe Pământ?

„Ne întoarcem pe Pământ! Deonea!” Cu câteva luni în urmă aceste cuvinte m-ar fi umplut de fericire. Acum însă mă bucură numai când îmi acordă diminutivul „Deonea”. Cât despre întoarcerea pe Pământ…

— Mai discutăm noi despre asta. Că nici aşa nu se poate să venim şi să plecăm după cum ne trăsneşte prin cap. Doar avem amândoi lucrări în curs.

Tonia mă privi uimită.

— Cum? Acum tu eşti acela care nu vrei să te întorci pe Pământ?

— Ba vreau, dar înţelege-mă, sunt în pragul unei descoperiri extraordinare în domeniul biologiei şi numai aici o pot face. Munca înainte de toate!

Tonia făcu nişte ochi de parcă m-ar fi văzut pentru întâia oară.

— Am impresia că te-ai încins binişor pe Steaua KEŢ, mă zeflemisi ea.

De fapt însă mi se părea că-i mulţumită. Continuă:

— Această tenacitate n-o aveai înainte. Află însă că aşa îmi placi mai mult. Faci ce crezi. Eu una însă nu mai pot rămâne. Planul de lucrări l-am îndeplinit, ba aş spune chiar că l-am depăşit, şi n-am de gând să încep altele. Ţin neapărat să mă întorc pe Pământ, ca să termin lucrarea pe care am întrerupt-o din vina lui Palei.

— Nina are dreptate, o sprijini bărbosul. De altfel mi se pare că şi ea s-a transformat între timp în Tonia, aşa cum eu sunt astăzi Evgheniev. Da, totul se schimbă! Trebuie neapărat să termine lucrarea! N-a mai rămas mult. O problemă ca asta nu poate fi abandonată aşa, la jumătatea drumului…

— Dar cine oare a abandonat-o, tu sau eu? sări Tonia. Apoi, împăciuitoare: Ei, lasă, treacă de la mine, să ştergem întâmplarea cu buretele. Hai să petrecem, băieţi! E ultima mea noapte pe Stea!

XXI. ÎN SFÂRŞIT, SUNT ŞI EU TARE

A doua zi mă aflam în laborator şi lucram cu Zorina. Acum eram îmbrăcaţi în costume speciale, izolatoare, care ne protejau de razele cosmice. Deasupra noastră aveam un acoperământ de protecţie. Numai animalele de experienţă erau supuse în continuare torentului de raze cosmice.

Zorina mi-a comunicat că Faleev se îndreaptă spre vindecare. Treptat trupul şi chipul îi reveneau la normal. Se ameliorase şi starea lui psihică. Kramer însă mai era într-o stare destul de gravă. Cu toate acestea, Meller nu-şi pierduse speranţa.

Deodată uşa se deschise şi apăru Tonia.

— Plec, Deonea. Am venit să-mi iau rămas bun.

Discretă, Zorina se îndepărtă spre fundul laboratorului. Tonia se uită îndelung după ca şi îmi spuse aproape în şoaptă:

— Îmi pare rău că nu vii cu mine.

— Nu-i nimic, o să fie o despărţire scurtă.

În momentul acela ne pomenirăm cu Gipsy.

— Ţii minte, Tonia, ce ţi-am povestit despre efectul razelor cosmice? Uite, ai în faţă o ilustrare vie…

— Vai, ce monstru! exclamă Tonia.

„Monstrul” rânji prietenos, dând din coadă.

— Mi-e să nu te întorci şi tu pe Pământ la fel de drăgălaş! spuse Tonia.

— N-ai nicio grijă. Hainele şi „umbrelele” îmi protejează perfect trupul, creierul şi… dragostea pe care ţi-o port!

Tonia mă privi cu oarecare îndoială.

— Vezi, ai grijă!

După un rămas bun plin de duioşie, Tonia îşi luă zborul spre Pământ.

— Şi acum, Gipsy, iată-ne burlaci!

Gipsy mă linse pe mână.

XXII. PĂMÂNT ŞI STELE

E primăvară. Ferestrele sunt larg deschise. Boarea înserării aduce cu ea mireasma mestecenilor tineri. Am pus punct la sfârşitul unei fraze şi mi-am întors ochii spre fereastră. Rubiconda Lună pare înfiptă în săgeata Amiralităţii. Din difuzor mă învăluie lin o melodie cântată la vioară. Totul e aidoma ca atunci, cu ani şi ani în urmă… Cu deosebirea că acum Luna nu mai este pentru mine doar un îndepărtat şi inaccesibil satelit al Pământului. Pe suprafaţa acestui astru urmele paşilor mei vor rămâne veşnic proaspete, de parcă abia adineauri le-aş fi întipărit în scrumul şi în pulberea cosmică.

Câteodată am impresia că totul n-a fost decât un vis…

Alături de cabinetul meu se află cabinetul Toniei, care e şi ea acum „tovarăşa profesor”.

Îl aud pe băieţaşul nostru cântând în sufragerie. Merge de-acum la şcoală!

Pe covor, lângă fotoliul meu, doarme încolăcit Gipsy, un pudel negru pe care l-am botezat aşa în amintirea celuilalt Gipsy de care am fost nevoit să mă despart pe Steaua KEŢ. Despărţirea ne duruse pe amândoi.

Mă văd uneori sau sunt în corespondentă cu prietenii mei de atunci. Toţi sunt bine sănătoşi. Zorina s-a măritat cu directorul Stelei, Parhomenko. Kramer, care între timp se vindecase, a primit vestea ca un om normal: nu s-ar putea spune că i-a făcut prea mare plăcere, dar nici în tragic n-a luat-o. Palei-Evgheniev, în calitate de inginer proiectant-şef şi inspector „de teren”, poposeşte şi azi pe rachetele aflate în misiune. Tiurin pregăteşte o expediţie care va depăşi hotarele sistemului solar. Omul ăsta nu vrea să îmbătrânească şi pace!

Acum o lună am terminat un studiu amplu cu titlul: „Experienţele biologice de pe Steaua KEŢ” întemeiat pe lucrările lui Slâkov, Kramer şi ale subsemnatului. Cartea se pare că e extrem de interesantă. Acum se află la tipar. Apoi am simţit nevoia să retrăiesc într-un fel peripeţiile legate de căsătoria noastră, recunosc, cam extravagantă. Aşa s-a născut cartea pe care dumneata, cititorule, o ai acum sub priviri.

… Băiatul meu cântă „Marşul Stelei KEŢ”. Cunoaşte până în cel din urmă amănunt călătoria mea, dar mereu mă roagă să i-o mai povestesc! Când o să se facă mare, nici nu concepe să nu zboare spre stele. Este visul lui cel mai scump. Şi va zbura. Sunt sigur!

SFÂRŞIT

TRAFICANTUL DE AER
Traducere: M. Cardaş şi V. Probeanu
EDITURA TINERETULUI
BUCUREŞTI
1963

I. MELEAGURI BLESTEMATE

„Meleaguri blestemate!” a spus scriitorul V. G. Korolenko despre ţinutul Turuhansk. Acest calificativ se potriveşte cât se poate de bine şi Iakuţiei. O vegetaţie săracă, posomorâtă; în locurile ferite de vânt, cedrii slăbănogi, plopi şi mesteceni strâmbi; mai departe spre miazănoapte, tufişuri rahitice, mesteceni târâtori, arini cu ramurile întinse pe pământ, iarbă neagră; iar mai departe — smârcuri şi muşchi. Când te uiţi la aceşti copaci şi arbuşti pirpirii, prăpădiţi, care se lipsesc nevolnici de pământ, ai impresia că aceste plante nenorocite ar dori să se ascundă undeva în ţărână ca să se pună la adăpost de vânturile îngheţate, să nu mai vadă aceste „meleaguri blestemate”, unde i-a aruncat soarta vitregă. Şi de-ar fi după vrerea lor, şi-ar smulge din pământul îngheţat rădăcinile răsucite şi s-ar târî departe spre miazăzi, spre ţinuturile calde, cu soare binefăcător, unde suflarea vântului e ca o mângâiere… Dar copacii sunt condamnaţi să moară acolo unde se nasc; tot ce pot face este să se plece cât mai mult sub loviturile vântului aşteptând să li se împlinească destinul.

Copacii, dar nu omul. Omul îşi alege singur calea şi soarta: părăseşte ţinuturile calde, însorite, intimitatea căminului şi, dornic de luptă, porneşte spre locuri necunoscute, vitrege, ca să biruie natura sau să cadă răpus pe pământul rece, lângă mesteacănul sfrijit, strâmb…

Aceste gânduri triste m-au năpădit fără veste, pe când înaintam anevoie cu ajutorul şi călăuza mea, iakutul Nikola, de-a lungul fluviului Iana. Baza expediţiei noastre se afla în „capitala” Iakuţiei, Verhoiansk, orăşel a cărui populaţie ar putea încăpea prea bine într-o singură casă de mărime mijlocie din Moscova.

Ca aspect Verhoianskul a rămas acelaşi cum a fost cu ani şi ani în urmă: câteva zeci de case de lemn, în cea mai mare parte neînvelite şi tot atâtea iurte risipite în dezordine pe ambele maluri ale fluviului Iana, într-o depresiune mlăştinoasă, inundabilă, presărată cu bălţi întinse. Aproape în faţa fiecărei case e o balta „proprie”, dar apa ei e tulbure, nu se poate bea şi localnicii sunt nevoiţi să-şi facă rezerve de gheată ca să aibă apă de băut peste an. Când vii pentru prima oară în acest oraş, ai impresia că firmele instituţiilor guvernamentale sovietice, ale magazinelor organizaţiei comerciale din Iakuţia şi ale diferitelor cooperative sunt singurele semne ale timpurilor noi.

Toate instrumentele mele complicate şi scumpe –barografele Richard, microbarografele, anemometrele şi barometrele, le-am lăsat la Verhoiansk. N-am luat cu mine decât un mic barometru, un termometru şi o giruetă destul de rudimentară, spre marea bucurie a lui Nikola. Pentru el girueta nu era decât o jucărie amuzantă de felul micilor mori de vânt cu care se joacă copiii.

Expediţia noastră, al cărei conducător eram, a primit misiunea de a studia condiţiile meteorologice de la Polul frigului care se afla prin împrejurimile Verhoianskului, şi în special de a cerceta de ce s-a schimbat direcţia vânturilor.

De la un timp, meteorologii au observat un fenomen ciudat: alizeele şi musonii au început să-şi schimbe direcţia. În zona ecuatorială vânturile care suflă de obicei de la est spre ecuator au început să se abată spre miazănoapte, şi cu cât înaintam spre nord, această abatere era mai accentuată. Cu ajutorul hărţilor sinoptice[14] s-a constatat că în regiunea Verhoianskului se formase un centru spre care se scurgeau vânturile asemenea unor raze ce se strâng într-un focar uriaş. Toate acestea au dus la schimbarea — ce-i drept nu prea mare — a temperaturii medii: la ecuator ea a scăzut întrucâtva, iar la nord dimpotrivă, a crescut. Acest fenomen era o urmare firească a faptului că vânturile reci care bat dinspre Polul Sud au început să se îndrepte spre ecuator, iar vânturile calde, ecuatoriale — spre miazănoapte. S-au observat şi alte fenomene bizare, care deocamdată au fost înregistrate numai de aparatele de mare precizie şi de câţiva ingineri care supravegheau funcţionarea unor maşini pneumatice. Aceste observaţii dovedeau că presiunea atmosferică scăzuse uşor. Acelaşi lucru îl arătau şi observaţiile din care reieşea că a slăbit intensitatea sunetului, în special la mare înălţime (piloţii se plângeau de rateuri la motor chiar la o înălţime de 2000 de metri.

Pare-se că deocamdată oamenii şi animalele nu simţeau şi nu observau nimic primejdios sau vătămător în aceste tulburări. Dar oamenii de ştiinţă care stăteau de veghe în faţa aparatelor erau îngrijoraţi şi, nedorind deocamdată să alarmeze opinia publică, căutau să lămurească cauzele acestor fenomene ciudate Mi-a revenit şi mie cinstea să particip la aceste lucrări.

Şi în timp ce, la Verhoiansk, intendentul expediţiei noastre făcea ultimele pregătiri şi cumpăra cai şi câini, am hotărât să plec fără niciun bagaj ca să precizez itinerariul expediţiei. La această latitudine vântul suflă dinspre vest şi est, puternic şi uniform, aşa încât mă puteam orienta destul de bine şi cu instrumentele mele mai simple. Ne-am îndreptat spre lanţul munţilor Verhoiansk.

Tovarăşul meu de drum şi călăuza mea, Nikola, era un iakut tipic: braţe subţiri şi lungi, picioare scurte şi strâmbe, mişcările încete şi greoaie. Visa să nu facă nimic, să mănânce mult şi să se îngraşe. Dar în ciuda acestui „ideal” era vrednic şi conştiincios şi putea parcurge kilometri fără să obosească. Natura îl înzestrase cu un optimism viguros, fără de care Nikola n-ar fi putut rezista pe aceste „meleaguri blestemate”. De altfel pentru Nikola locu-i natal nu era de loc blestemat: dacă ai fi stat să-l asculţi, pe tot pământul nu exista un loc mai bun ca Iakuţia şi Nikola n-ar fi schimbat muşchii şi mestecenii strâmbi din acest ţinut pentru palmierii superbi din sud.

Nikola sau pufăia din pipa lui de lemn, sau fredona cântece despre soarele care străluceşte pe cer zi şi noapte, despre fluviu, despre o stâncă, despre pasărea ce tocmai trecuse în zbor, într-un cuvânt despre tot ce vedea. Iar ochii săi negri, puţin oblici vedeau multe din cele ce-mi scăpau mie, deşi, după cum m-am convins, el nu distingea unele culori: este atât de şters coloritul meleagurilor sale natale încât el vedea lumea aproape la fel de cenuşie cum o vedem uneori la cinematograf.

— Foalte bună vala — spuse Nikola scuipând galben din cauza tutunului. Foalte cald.

Avea dreptate, pentru Iakuţia era o vară neobişnuit de caldă. Chiar şi noaptea (zic noaptea, deşi soarele nu apunea) temperatura nu scădea sub zero grade, iar ziua urca până la 300 C, câteodată şi mai mult.

Lăsarăm fluviul în urma noastră şi începurăm să urcăm povârnişul muntelui năpădit de salcie roşie, zadă şi lăstăriş de mesteceni. Deşi era foarte cald, din când în când, trebuia să trecem pe gheaţă sau prin „tarâni” — insule întregi de gheaţă ce n-au apucat încă să se topească. Crăpături adânci — opera gerului năprasnic din timpul iernii — brăzdau solul ca o reţea deasă, asemenea reţelei de riduri de pe faţa lui Nikola.

Era perioada „nopţilor roşii”: soarele stacojiu se rostogolea încet la miazănoapte, scăldând în purpură vârfurile colnicelor, acoperite cu omăt.

Am trecut cu bine peste un pârâu de munte şi am început să privesc în jur ca să aleg un loc unde să poposim pentru noapte. Deodată Nikola s-a oprit, apoi şi-a scos pipa din gură, a scuipat şi a spus netulburat:

— Stligă.

— Cine strigă?

— Un om stligă.

Am ciulit urechile, dar niciun sunet n-a ajuns până la mine.

— Nu aud nimic — am spus eu.

— Depalte stligă! Nikola făcu cu mâna un semn într-o parte. I s-a întâmplat ţeva, totuşi.

— Dacă i s-a întâmplat ceva, să-i sărim în ajutor. O fi poate un vânător, atacat de vreo fiară.

— Cum vlei. Să mergem. Dar nu trebuie să te duci la vânătoare dacă nu ştii să tlagi cu puşca. Dacă nu ştii să tlagi te lâd şi ţiorile — încheie sfătos Nikola începând să urce repede.

Abia reuşeam să mă ţin după el.

Am mers cam un kilometru când, în sfârşit, auzii şi eu un strigăt slab. Fineţea auzului lui Nikola era într-adevăr uimitoare!

Apoi strigătele încetară şi răsunară una după alta două detunături înăbuşite.

— Plost mai e. Mai întâi stligă şi apoi tlage. Tlebuie mai întâi să tlagi — bombănea într-una Nikola.

Ajunserăm în vârful muntelui şi zărirăm un luminiş mlăştinos. Smârcul năpădit de muşchi era mărginit de un perete stâncos. La câţiva metri mai încolo desluşii un om pe jumătate scufundat în mlaştină.

Probabil că omul ne văzuse şi el, fiindcă începu să-şi agite braţele. Sărind din piatră în piatră alergarăm în ajutorul lui. Îi întinsei ţeava puştii mele şi omul se prinse de ea cu mâna dreaptă. În stânga ţinea un obiect plin de noroi, care semăna cu un bidon cilindric pentru petrol.

— Aluncă ulţiorul! îi strigă Nikola.

Se părea însă că omul nu voia nici în ruptul capului să se despartă de bidon. Icnea, îşi făcea vânt, îşi încorda braţul drept, fără să lase vasul din mâna stângă.

— Aruncă-l pe mal! îi strigă el.

Omul ascultă de sfatul meu şi, luându-şi avânt, aruncă bidonul pe mal, apoi se prinse de ţeava puştii cu amândouă mâinile şi încet, încet ieşi din smârc.

Cu greu am reuşit să-l scoatem pe mal. Înfăţişarea necunoscutului mă surprinse. Faţa lui rasă, destul de plină, te făcea să bănuieşti că ai de-a face cu un european. Era îmbrăcat într-un costum de alpinist, plin de noroi, dar de bună calitate, iar pe cap purta o caschetă cenuşie.

Văzându-se pe mal, întâi apucă bidonul la care se vedea că ţine foarte mult, apoi, întinzându-mi mâna spuse într-o rusească stâlcită:

— Vă mulţumesc foarte mult. Nici nu speram să-mi vină cineva în ajutor în această pustietate. Aţi auzit împuşcăturile mele?

— Da, am auzit împuşcăturile, iar el, Nikola, a auzit chiar strigătele.

Necunoscutul dădu din cap admirativ în direcţia lui Nikola.

— Mi-am pierdut revolverul, dar nu face nimic — continuă el. Bravo, iakutule! Păreţi surprins? Fac parte din expediţia Societăţii geografice regale engleze organizată pentru studierea ţinuturilor arctice. Sunteţi şi dumneavoastră om de ştiinţă?

— Da, sunt din partea Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. N-aţi dori să vă uscaţi hainele? îl întrebai, continuând să-l cercetez cu atenţie.

Obiectul pe care îl ţinea în mină nu era un bidon cum am crezut la început, dar nici acum nu-mi puteam da seama ce este. Cilindrul, care avea chiar prin stratul de noroi străluciri de mercur, se termina cu un gât îngust şi, judecând după cât de încordat era braţul omului, atârna destul de greu.

— Să-mi usuc hainele? Nu, mulţumesc, n-am nevoie. Vă mulţumesc încă o dată.

Ne salută dând din cap, apoi se întoarse brusc şi începu să urce cu repeziciune povârnişul.

Îl urmăream cu privirea foarte nedumerit. Omul pe care acum câteva clipe îl salvasem de la moarte ne-ar fi putut arăta mai multă consideraţie. Cum de-o fi nimerit aici? N-am auzit de vreo expediţie engleză prin aceste meleaguri. Şi apoi, bidonul acela ciudat…

— Plost de tot. A aluncat levolvelul ca să salveze ulţiorul — îşi rezumă Nikola părerea despre străin.

Apoi, dus pe gânduri, clătină dojenitor din cap şi începu să adune vreascuri pentru foc. Străduindu-ne să-l salvăm pe englez, ne udasem până la piele.

— Hei, hei! se auzi deodată glasul necunoscutului.

Cocoţat pe un bloc mare de piatră, năpădit de licheni, ne făcea semne cu mâna.

— Serviciu contra serviciu — strigă englezul. Să nu vă duceţi într-acolo — arătă el întinzând braţul în direcţia în care bătea vântul. Acolo e moartea!

Şi salutându-ne din nou din cap se făcu nevăzut.

„Ciudat avertisment! gândii eu. Să nu mergem în direcţia vântului?” Dar, tocmai acesta este itinerariul nostru. Am primit misiunea să cercetez „focarul” spre care converg vânturile din toate colţurile globului pământesc.

II. „CAICUL MORT”

Cum ne-am oprit, o puzderie de ţânţari se năpusti asupra noastră. Se vede însă că asta nu era nimic în comparaţie cu mulţimea de ţânţari care roiau de obicei aici în timpul verii.

— Totuşi, foalte puţin ţânţali — constată Nikola. Îi alungă vântul.

— Dacă şi asta e puţin! mormăii eu.

— Tlebuie mult mai mult. Soale nu e, nu se văd munţii. Uite, atâta ţânţali tlebuie — mă asigură Nikola desfăcând larg braţele.

Apoi agăţă ceainicul deasupra flăcărilor pe un trepied din crengi.

Aşteptând să fiarbă apa, Nikola îşi aprinse luleaua şi se întinse pe pământ. Îl vedeam îngândurat. Împotriva obiceiului nici nu cânta şi nici nu vorbea. Tăcerea se prelungi destul de mult. Într-un târziu, învăluindu-se într-un nor de fum, spuse:

— Plost, totuşi. Tale plost.

Se vedea că pe Nikola îl frământa ceva.

— Ce-i prost, Nikola?

— Cu omul cela… Nu e bine de loc. Mai bine se îneca… De tlei oli vala şi de tlei oli ialna am văzut un om la fel.

— Îl cunoşti? îl întrebai mirat.

— Nu pe el, dar îi seamănă. Acolo! arătă Nikola spre miazănoapte.

Simţii că îmi pierd răbdarea:

— Ia mai lasă ghicitorile, Nikola, şi spune odată despre ce e vorba.

Şi Nikola îmi povesti în limbajul său sărac în cuvinte, dar totuşi sugestiv şi bogat în imagini, o aventură extraordinară.

Se întâmplase acum trei ani. Nikola împreună cu tatăl şi fratele său plecaseră la pescuit, în estuarul Sellah[15]. Vara era pe sfârşite. Vântul mai bătea dinspre ţărm, dar sloiurile de gheaţă care începuseră să apară din ce în ce mai multe în Oceanul îngheţat de Nord vesteau apropierea iernii. Nikola i-a sfătuit pe ai săi să se întoarcă mai repede acasă, dar le mergea în plin şi tatăl lui Nikola, pescar bătrân şi priceput, nu se grăbea. El îi asigura că atunci când va da gerul se va porni un vânt puternic dinspre miazănoapte, care îi va duce repede spre ţărm.

Dar deşi în agonie, vara nici nu se gândea să-i cedeze iernii locul, fără luptă. Vântul sudic bătea tot mai tare şi până la urmă se dezlănţui furtuna. Pescarii fură târâţi spre insula Makar. Vântul smulse mica lor pânză, iar vâsla de cârmă se frânse lovindu-se de un sloi de gheaţă. Talazurile înspumate aruncau micul lor caic în toate părţile ca pe o coajă de nucă. Dar pescarii, deprinşi cu primejdiile meseriei lor, nu-şi pierdură curajul. Gheaţa le asigura apă de băut, iar peşte aveau din belşug. Sufereau ce-i drept de frig, dar nu degeaba crescuseră în ţinutul cel mai friguros de pe glob. Organismul lor lupta cu îndârjire. Rebegiţi de frig, pe jumătate îngheţaţi, glumeau ca să mai prindă inimă.

Dar în ziua a treia s-a întâmplat o nenorocire: caicul lor a nimerit între nişte sloiuri de gheaţă care l-au sfărâmat ca pe o coajă de nucă. Pescarii izbutiră cu greu să se caţăre pe un bloc de gheaţă şi să-şi continue în felul acesta drumul.

Prezicerile tatălui lui Nikola s-au împlinit întocmai, deşi cu întârziere: vântul ce bătea dinspre uscat se potoli şi curând începu să se simtă suflarea îngheţată şi egală a nordului. Blocul de gheaţă pe care se aflau era mânat spre ţărm, dar distanţa pe care trebuiau să o parcurgă era încă foarte mare. Naufragiaţii au început să sufere cumplit de foame. Peştele pierise o dată cu caicul, şi să prinzi peşte cu mâna nu era chiar atât de uşor. Puterile îi părăseau. Marea agitată din cauza schimbării vântului clocotea în jurul lor. Stropi de gheaţă îi împroşcau din cap până-n picioare. Câte un val se rostogolea peste blocul de gheaţă pe care se adăpostiseră.

— Ela tale plost, tlebuia mulit — rezumă Nikola situaţia.

Într-o noapte — deşi în anotimpul acela soarele începe să se ascundă la orizont, nopţile sunt încă foarte luminoase — pescarii văzură „un caic foalte male” venind direct spre ei cu toate luminile aprinse.

Era un vapor uriaş cum nu mai văzuse până atunci Nikola. Pescarii începură să strige şi să dea din mâini. Vasul se apropie, dar nu se vedea pe punte niciun om. Deoarece însă vaporul se îndrepta direct spre blocul lor de gheaţă, pescarii crezură că cei de pe vas îi zăriseră. „De ţe nu ţipă el?” se întrebă Nikola. Cu cât se apropia, vaporul îi apărea tot mai mare. „Tlebuia să mă uit, uite aşa, la el” — spuse Nikola dându-şi capul pe spate.

Dar bucuria pescarilor fu scurtă. Acum, erau îngroziţi: deşi prova uriaşului vapor era la numai câţiva metri de ei, pe punte nu apăruse nimeni… Peste câteva clipe chila vaporului se împlântă în sloiul lor de gheaţă, despicându-l în două. Se auzi un pârâit asurzitor şi un val îngheţat îl acoperi pe Nikola. Simţi cum îi fuge gheaţa de sub picioare. Când ieşi la suprafaţă nici tatăl şi nici fratele său nu se vedeau nicăieri: rămăseseră pe jumătatea sloiului dinspre babord, iar Nikola era în dreapta vaporului… De atunci Nikola nu şi-a mai revăzut nici tatăl, nici fratele şi nu ştie ce s-a întâmplat cu ei.

Nikola se zbătu ca să se ţină la suprafaţă. Peretele de metal al corpului navei trecea prin dreptul său. Nu mai încăpea nicio îndoială: echipajul nu-i zărise… Nikola era condamnat la pieire, dacă nu va reuşi să se salveze singur. Presiunea apei îl depărta de vapor, dar, bun înotător, reuşea cu un efort supraomenesc să se ţină prin apropiere. Când trecură prin dreptul său hublourile luminate, Nikola ţipă, dar nu se arătă nimeni.

Deodată văzu capătul unui odgon care atârna de pe punte. Cu riscul ca braţele să-i fie smulse din umeri, Nikola se năpusti să-l prindă, dar un val îl zvârli cât colo şi capătul odgonului trecu numai la o jumătate de metru de braţul său. Nikola îşi vedea moartea cu ochii. Şi totuşi nu-i fusese dat să moară. Zări deodată o scară, legănându-se chiar deasupra apei. Suindu-se pe o bucată de gheaţă Nikola se săltă, întinzând mâinile spre scară. Bucata de gheaţă se răsturnă sub greutatea lui, dar Nikola izbutise să se apuce de scară. Era salvat. Se caţără cât de repede putu şi se urcă pe punte aşteptându-se să vadă feţele mirate ale marinarilor.

Când colo el fu cel care se miră: pe punte nici ţipenie de om! O navă moartă! Numai de jos se auzea surd duduitul maşinilor puternice…

Nikola n-avea de unde să cunoască legenda Olandezului zburător, dar sărmanul iakut fu cuprins de o groază tot atât de mare ca aceea a unui marinar care ar fi nimerit pe această corabie legendară.

De spaimă, Nikola era cât p-aci să sară înapoi în apă. Dar văzând oceanul dezlănţuit, se răzgândi.

„Poate oamenii se tem de frig şi stau în cabine” — îşi spuse el şi plecă în recunoaştere, furişându-se ca un hoţ pe scări şi prin coridoare. Cabinele erau goale, inclusiv cabina căpitanului. De asemenea nu găsi pe nimeni în timonerie, în compartimentul echipajului şi în cambuză.

Spaimei îi luă locul nedumerirea. Dacă a pierit întregul echipaj, ar trebui să se găsească măcar cadavrele celor care au murit ultimii. Iar dacă echipajul ar fi părăsit vasul, el n-ar putea înainta. Întrucât însă vaporul merge, mecanicul, fochiştii şi timonierul trebuie să fie la posturile lor.

Nikola coborî, dar nu găsi pe nimeni nici lângă căldări şi nici în sala maşinilor. Avea impresia că vaporul e condus de mâna nevăzută a unui mort. Simţi cum i se face părul măciucă. Înnebunit de spaimă se urcă pe punte şi se furişă în timonerie. Nimeni! Mânat de groază se repezi în partea cealaltă a corăbiei şi aici în sfârşit văzu un om, stând la prova, cu capul plecat.

— Ei! Eu sunt!… Tu cine eşti?… strigase Nikola cu glasul răguşit.

Dar omul nu se mişcă. Era un spectacol înspăimântător, ca totul pe acest vas. Nikola simţea dorinţa arzătoare să vadă măcar o fiinţă vie şi, biruindu-şi groaza, se apropie de omul de la prova şi-l privi în faţă. Era mort! Abia acum observă Nikola că trupul neînsufleţit era legat de parapet cu o saulă…

Din descrierea lui Nikola reieşea că mortul semăna foarte mult cu englezul pe care-l scosesem din smârc: avea şi el faţa rasă şi era îmbrăcat la fel. Abia acum am înţeles de ce părea Nikola atât de abătut: întâlnirea cu englezul i-a adus aminte de cele mai tragice clipe din viaţa lui.

— Şi când ai văzut că e mort, ce-ai făcut?

— Am început să ulu ca lupii — răspunse Nikola.

Apoi îşi continuă povestirea. De când e, n-a văzut Nikola nimic mai înspăimântător decât acest „vapor mort”. În orice caz, pe vapor era cald şi uscat. Foamea birui frica şi Nikola porni să caute de-ale gurii. Găsi câteva butoaie cu apă de băut, dar cu alimentele situaţia era mai proastă. În sfârşit dibui un sac cu galeţi, căzut după nişte lăzi goale, şi nepretenţiosul iakut fu mulţumit.

„Se vede că morţii se satură cu apă şi mănâncă foarte puţin” — îşi spuse Nikola şi nu fără teamă duse la gură primul galet. Se aştepta ca din spatele său să se întindă o mână descărnată şi o voce cavernoasă să-i strige: „Dă-mi înapoi galeţii!”

Morţii păreau să fie însă băieţi de treabă şi nu-l împiedicară pe Nikola să dea gata vreo zece galeţi stropiţi cu două carafe pline cu apă.

Acum, după ce se săturase şi-şi uscase hainele îi mai veni inima la loc. Îşi alese cabina ce-i păru lui mai bună şi, adresând pentru orice eventualitate câteva cuvinte de mulţumire morţilor care s-au arătat atât de buni cu el, se întinse îmbrăcat cum era pe cuşeta moale. Ultimul său gând, înainte de a-l prinde somnul, a fost că vreun spirit ocrotitor trimisese anume pentru el acest vas. Moartea fratelui şi tatălui său îl durea, dar unuia îi e scris să trăiască şi altuia să moară!…

Nikola căzu într-un somn adânc şi dormi buştean ore în şir. Îl treziră scrâşnete şi pocnete asurzitoare şi legănatul puternic al vasului. La început nu înţelese unde se află. Aducându-şi aminte în sfârşit că era pe „caicul mort” sări în picioare. Nu-i mirosea a bine toată această hărmălaie; avea impresia că morţii înviaseră şi acum joacă tontoroiul zăngănindu-şi oasele. Cuprins de groază, se urcă pe punte.

Vântul năprasnic şi îngheţat era cât p-aci să-l doboare. Vasul se legăna puternic. Aruncând o privire spre prova, înlemni de groază: sloiuri uriaşe de gheaţă dănţuiau în jurul vasului izbindu-se şi sfărâmându-se cu un zgomot asurzitor. Dar altceva îl sperie: prins de un curent puternic, vaporul gonea cu o viteză nebună într-o strâmtoare îngustă străjuită de două stânci abrupte, drept spre un zid vertical de piatră. Morţilor le ardea de pozne şi Nikola se întrebă dacă vasul i-a fost trimis într-adevăr de un spirit ocrotitor…

Nikola se repezi spre mortul legat la prova şi apucându-l de umeri începu să-l zgâlţâie atât de tare încât ar fi scos şi sufletul din el dacă altcineva nu i-ar fi luat-o înainte.

— Tu ţe faţi aiţi? Nu vezi? ţipă Nikola. Întoalce înapoi!

Mortul se prăbuşi cu faţa înainte şi cascheta îi căzu peste bord, dar nu-i dete ascultare lui Nikola şi vasul continua să gonească drept spre stâncă. Nikola se repezi la cârmă, dar înţelese îndată că orice ar face ar fi zadarnic: strâmtoarea era prea îngustă. Cu o ultimă licărire de speranţă, se urcă pe puntea de comandă şi strigă în portavoce:

— Maşinile înapoi! aşa cum îl auzise strigând pe căpitanul vaporului ce circula pe Lena.

Se vede însă că spiritul mecanicului nu voia nici el să i se supună şi maşinile duduiau înainte.

— Sunteţi nişte ploşti! se răstise Nikola la imaginarii săi tovarăşi de drum.

Iakutul era deprins să ia hotărâri prompte. Văzând că nu poate împiedica catastrofa, luă toate măsurile de salvare: coborî ca vântul scara, aduse pe punte sacul cu galeţi, îl azvârli în barcă, apoi se căţăra şi el, aşteptând să vadă ce-o să se întâmple. Şi nu aşteptă prea mult! Vaporul se izbi de stâncă cu atâta putere, încât Nikola, cu barcă cu tot, fu proiectat pe punte. Zgomotul cumplit al loviturii fu acoperit de vuietul asurzitor al căldărilor care explodaseră şi vasul începu să se scufunde. Se culcă pe dreapta şi valurile începură să măture puntea. Nikola profită de acest moment pentru a trage în apa mica lui ambarcaţiune.

Barca fu prinsă îndată de vârtejuri, iar sloiurile îl împiedicau să vâslească. Trebuia totuşi să se depărteze cât mai repede, fiindcă, cufundându-se, vaporul l-ar fi atras şi pe el în adâncuri. Era un moment extrem de primejdios. Uitându-se mereu spre vapor cu coada ochiului, Nikola reuşi încetul cu încetul să ajungă în larg şi nimeri un curent care ocolea stânca. Barca lui luneca sprintenă de-a lungul stâncii verticale şi coti după colţ înainte de a se isca cumplitul vârtej în locul unde se scufundase vaporul.

Nikola era salvat. După două zile ajunse cu barca la insula Makar, iar de acolo, pe gheaţă — se făcuse iarnă — la ţărm.

După ce-şi povesti odiseea, Nikola tăcu şi, îngândurat, începu să cioplească un băţ cu cuţitul său vânătoresc, cu prăseaua din os de mamut, închipuind un cap lunguieţ de ren cu gâtul întins. Nikola ştia să meşterească cu multă artă diferite obiecte în os.

Căzui şi eu pe gânduri… Povestea cu „caicul mort” era atât de neobişnuită încât părea o născocire. Dar eu îl cunoşteam bine pe Nikola: putea să înflorească o întâmplare, dar nu era un mincinos. Deodată îmi veni o idee.

— Spune, cum se numea vaporul? îl întrebai pe Nikola.

Drept răspuns, plescăi încurcat din buze şi clătină din cap, arătând că nu ştie.

— Ai văzut ce scria pe colacii de salvare? Poate îţi aminteşti măcar de prima literă? Cu ce semăna…?

Nikola se gândi puţin şi spuse:

— Cu aceste pirostrii de care e agăţat ceainicul — şi schiţă pe palma întinsă, cu vârful cuţitului, un desen care închipuia destul de bine litera A.

Oare presupunerea mea să fie adevărată?

Îmi aduceam aminte că acum trei ani, un mare capitalist pe nume mister Bailey echipase o expediţie care s-a îmbarcat pe spărgătorul de gheaţă „Arctic”. Expediţia a fost admirabil înzestrată cu toate cele necesare pentru cercetări ştiinţifice şi urma să înainteze de-a lungul ţărmului siberian, până în Alaska. Pe bord se aflau câţiva savanţi iluştri.

Dar această expediţie avu un sfârşit tragic. Ultimele ştiri prin radio fură primite de pe spărgătorul de gheaţă când acesta se afla în apropierea capului Borhai. Câteva zile „Arctic” nu dădu niciun semn de viaţă, iar apoi lansă semnale de „S.O.S.”. De atunci nu s-a mai auzit nimic despre acest vas. Abia după un an nişte pescari au dat pe o mică insulă pustie peste două bărci sfărâmate care aparţinuseră spărgătorului de gheaţă, iar valurile au aruncat pe ţărm, nu departe de gura Lenei, un colac de salvare, purtând inscripţia „Arctic”. Pare-se că aceasta era tot ce mai rămăsese din spărgătorul de gheaţă. Memoria bravilor navigatori a fost cinstită cum se cuvine, numele le-au fost trecute în lungul pomelnic al celor care şi-au jertfit viaţa pentru ştiinţă, iar „Arctic” a fost şters de pe lista navelor. Apoi nu s-a mai vorbit de acest naufragiu.

Dar iată că aici, pe aceste „meleaguri blestemate” mi-a fost dat să aud din gura iakutului o poveste care arunca puţină lumină asupra soartei spărgătorului de gheaţă, învăluind totodată destinul său într-un mister de nepătruns. Ce s-au făcut pasagerii? Cum s-a putut ca acest vas, fără echipaj, să gonească cu toată viteza pe întinderile oceanului? Şi cum putea să înainteze, cum puteau funcţiona maşinile fără să fie conduse de cineva? Era cu neputinţă să nu explodeze o căldare sau, şi această presupunere era mai plauzibilă, căldările ar fi trebuit să se răcească, focul nefiind alimentat, iar vaporul să se oprească.

Şi cine să fie englezul pe care l-am salvat din încleştarea smârcului? A afirmat că face parte dintr-o expediţie arctică engleză. Dar nu arată de loc ca un om care a naufragiat cu câţiva ani în urmă care a fost nevoit să trăiască atâta timp într-unul din cele mai pierdute colţuri ale lumii. Şi, în sfârşit, ce semnificaţie are avertismentul său? De ce m-ar ameninţa un pericol de moarte, dacă aş porni în direcţia vântului? Acest avertisment ascunde şi el un mister. Dar nu va reuşi să mă sperie! „Să mergem în direcţia vântului” — iată sarcina pe care şi-a propus-o expediţia noastră.

În tot cazul, trebuie să fiu prevăzător. Prudenţa cea mai elementară îmi dicta să mă întorc la Verhoiansk şi să continui cercetările împreună cu ceilalţi membri ai expediţiei noastre. Dacă aş fi urmat acest gând înţelept, multe lucruri ar fi luat o cu totul altă întorsătură. Dar curiozitatea şi firea mea neastâmpărată de explorator mă îndemna să merg înainte. Amăgindu-mă singur, îmi spuneam că am să mai merg numai câţiva kilometri ca să văd ce primejdie m-ar putea ameninţa.

— Ceaiul e gata — anunţa Nikola, luând de pe foc ceainicul în clocot.

III. NARA LUI AI-TOION

Osteniţi de atâta mers, am adormit adânc cu capetele bine învelite ca să ne ferim de ţânţari. Când Nikola m-a trezit, soarele care nu apunea se afla înspre răsărit. Era dimineaţa. Vântul se mai potolise puţin în timpul nopţii, dar se înteţi din nou. Bătea uniform, nu în rafale, din ce în ce mai tare.

— Să mergem într-acolo — spusei eu, arătând direcţia în care bătea vântul.

În faţa noastră se înălţa un lanţ de munţi.

— Ial întl-acolo? întrebă Nikola vădit îngrijorat. Tlebuie înapoi. Nu melg mai depalte.

Acest răspuns mă uimi. Neînfricatul şi vrednicul Nikola refuza să mă însoţească! Să-l fi speriat cuvintele englezului!?

— Şi de ce nu vrei să vii? îl întrebai.

— Un tovalăş al meu şi încă un tovalăş au plecat şi nu s-au mai întols — răspunse el posomorât. De acolo nimeni nu se mai întoalce. Acolo este nala lui Ai-Toion.

Ştiam că Ai-Toion — „moşneagul sfânt" — este divinitatea supremă a iakuţilor. Dar până acum nu auzisem niciodată despre nara lui Ai-Toion.

— Oare mai crezi în basmele despre toioni şi iori? Şi apoi cum poate să-ţi fie frică dacă eşti cu mine?

— Eu ştiu că tu — om foalte male. Tu — bolşevic. Dar de acolo nu se întoalce nimeni.

Nikola nu încerca să mă linguşească, spunându-mi „om foalte male" — bolşevic. (Pentru el oricine venea dintr-un oraş mare din Rusia era bolşevic.) Lauda lui era sinceră. Organizaţia comercială din Iakuţia l-a scăpat pe el ca şi pe ceilalţi iakuţi de exploatarea negustorilor care le luau pentru o nimica toată blănurile şi îi deprindeau să bea vodcă. Copiii lui învăţau la şcoală, iar doctorii i-au lecuit nevasta de o boală pe care o abătuse asupra ei un spirit rău — un ior. Toate acestea erau „agitaţie prin fapte", pe care Nikola o pricepea cât se poate de bine. Iar când omul începe să se îndoiască de puterea zeilor, se clatină şi credinţa în zei. Mi se părea că Nikola nu mai crede atât de mult în zei, considerându-i mai curând o născocire poetică folosită pentru a întruchipa diferite fenomene, aşa cum spunem şi noi uneori „Fortuna", sau „Nemesis cea răzbunătoare", fără să ne gândim la originea religioasă a acestor cuvinte şi păstrându-le doar anumite înţelesuri. Zeii lui Nikola, deşi pe ducă, nu dispăruseră încă cu desăvârşire din conştiinţa lui. Ba dimpotrivă, prindeau viaţă când era pus în faţa unui fenomen pe care nu-l înţelegea sau când îl îngrozea ceva. Aşa se întâmplase şi când a nimerit pe vaporul morţilor şi aşa era pare-se şi acum. Frica înăbuşea glasul raţiunii şi trezea credinţa primitivă în spiritele rele…

— Ce înseamnă asta: nara lui Ai-Toion?

— O nală ca toate nălile. Ai-Toion lăsuflă, ial acolo — Nikola arăta în direcţia muntelui — se află nala lui.

— Dar cum se face că el trage numai aerul în piept fără să-l scoată afară? Nu vezi că vântul bate tot timpul în aceeaşi direcţie? l-am întrebat eu.

— Ai-Toion e foalte male. O mie de ani, totuşi, el tlage aelul în piept şi o mie de ani îl scoate afală…

Asistam pare-se la naşterea unei noi legende.

— Prostii! Vino cu mine, Nikola, şi ai să te convingi că nu există nicio nară a lui Toion.

Dar Nikola nici gând să se urnească din loc. Clătina din cap a refuz.

— Nu vii?

— Mi-e tale teamă. Totuşi, nu te duce nici tu! îmi spuse el.

Şovăiam. Era primejdios să mă duc singur. Cuvintele englezului nu fuseseră aruncate aşa într-o doară. Mă ameninţa poate într-adevăr un pericol neprevăzut. Dar deodată se trezi în mine amorul propriu. Dacă renunţam, Nikola ar fi putut să-şi închipuie că şi eu cred în povestea aceasta stupidă, cu nara.

— Dacă nu vrei, mă duc singur! spusei hotărât şi începui să urc muntele.

Vântul bătea din spate, înlesnindu-mi urcuşul.

— Nu te du! strigă Nikola în urma mea Nu te du!

Eu însă îmi urmai drumul, fără să întorc capul.

Stâncile erau tot mai înalte, tot mai pieptişe. Am obosit repede şi am început să urc mai încet. M-am oprit în faţa unui repeziş să-mi trag sufletul. Deodată am auzit pe cineva gâfâind în spatele meu. Am întors capul: era Nikola. Iakutul zâmbea eu gura până la urechi, arătându-şi dinţii strâmbi.

— Totuşi te-ai dus şi m-am dus şi eu — mă lămuri el, văzându-mă mirat.

— Bravo, Nikola! exclamai bucuros.

Eram nevoit să strig. Vântul vuia şi şuiera atât de tare încât aproape că nu ne auzeam unul pe altul.

— Spune, Nikola, nu ţi-e frică?

— Mi-e tale flică, totuşi. Să melgem!

Începurăm să ne căţărăm pe stânci. În curând vântul smulse girueta de campanie ce-mi atârna pe spate. Nikola dădu să se repeadă după ea, dar l-am oprit. Vântul bătea atât de constant, încât mă puteam lipsi foarte bine de giruetă, iar Nikola ar fi putut să cadă în prăpastie, împins de acest vânt turbat.

— Vino încoace! Ţine-te de mine! Să mergem împreună! i-am strigat.

Ne-am agăţat unul de altul şi în felul acesta ajutându-ne am putut să ne continuăm drumul. Mergeam puternic înclinaţi pe spate şi totuşi nu reuşeam întotdeauna să ne ţinem pe picioare. Am căzut de multe ori şi ne ridicam cu greu. Vântul era atât de puternic încât aveam impresia că ducem saci plini cu nisip în spinare. Eram leoarcă de sudoare şi ajunşi la capătul puterilor. Deşi regretam hotărârea mea pripită, nici nu mă gândeam să mă întorc. Dar când am ajuns aproape de vârful muntelui mi-am dat cuvântul că îndată ce voi fi văzut ce se petrece de partea cealaltă a lanţului stâncos, vom face cale întoarsă ca să nu ispitim mai mult soarta.

Mica distanţă până la creasta muntelui a trebuit s-o străbatem târâş. Vântul, compact şi apăsător, părea că ne va strivi ca pe nişte viermi în orice clipă. Parcă ne aflam în ocean, la mare adâncime şi sute de tone de apă ne apăsau cu greutatea lor. Ne astupam gura şi nasul ca să oprim năvala sufocantă a aerului; expiram cu multă greutate ca bolnavii de astmă.

Ştiam că pe creastă vântul o să bată cu mai multă furie. Ca să nu fim târâţi în prăpastie, am luat unele măsuri de precauţie. Am ochit o crăpătură între două stânci şi ne-am îndreptat într-acolo ca să putem înainta la adăpostul pereţilor de granit.

Am străbătut târâş această crăpătură îngustă care în mijloc coteşte în unghi drept şi, în sfârşit, iată-ne ajunşi sus pe creastă. M-am aplecat, m-am uitat în jos şi am rămas mut de uimire.

Am văzut un crater uriaş, cu pereţii uşor înclinaţi asemenea craterelor de pe suprafaţa lunii. Dar ceea ce mă surprinse îndeosebi era povârnişul acestui crater. Nicăieri o piatră sau o proeminenţă, parcă fusese şlefuit. Avea forma unei pâlnii complet netede, slab înclinate, iar la mare adâncime, în mijlocul ei se căsca o gaură rotundă, enormă. Oare această pâlnie cu pereţii şlefuiţi şi gaura de pe fundul craterului, având forma unui cerc regulat, să fie o operă a naturii? Era greu de crezut.

Ţinându-se bine de un colţ ascuţit al stâncii, Nikola îmi făcu un semn cu mâna şi strigă ceva. Nu-i puteam desluşi cuvintele şi mă uitai în direcţia arătată de el. Am văzut un copac care zbura de-a lungul circumferinţei craterului, descriind un cerc uriaş, ca prins de vâltoare. Am urmărit copacul cu privirile. El continua să descrie cercuri regulate sau mai precis să zboare în spirală: fiecare cerc era mai mic şi trecea sub cel anterior, viteza cu care zbura copacul crescând mereu. Un fel de Maelström[16] aerian!… Copacul mai descrise câteva cercuri şi dispăru în gaura neagră din fundul craterului.

Iată deci o nouă enigmă. Îmi era clar că puternicul curent de aer se scurge spre adâncul pământului. Toate acestea erau de neînţeles şi păreau la fel de absurde ca şi povestea cu nara lui Ai-Toion.

„Dar unde să fie cealaltă nară din care trebuie să iasă aerul?”

Dar firul gândurilor mi-l curmă un alt fenomen. Un uriaş bloc de piatră, cântărind cel puţin o tonă, se smulse dintr-o dată de pe vârful unei stânci, dar nu căzu în jos cum ar fi fost normal, ci parcurse, zburând în spirală, aproape două treimi din circumferinţa craterului înainte de a atinge fundul şi de a dispare în gaura rotundă.

„Cât de puternic e vântul aici!” gândii eu şi mă cutremurai fără voie, închipuindu-mă în locul blocului de piatră.

Ne aflam în faţa unui fenomen extraordinar şi misterios al naturii şi deşi nu credeam în existenţa nării divine, totuşi nu-mi mai venea sa râd de legenda născocită de Nikola: ea părea să conţină un grăunte de adevăr. Noi am descoperit, căscându-se în scoarţa pământului, o nară uriaşă, care aspiră aerul de pe suprafaţa planetei.

„Această ştire va face senzaţie în lumea ştiinţifică!” îmi spusei eu, vanitos. Dar acum nu e momentul şi nici locul pentru asemenea gânduri. Să vedem cum am putea scăpa de această vâltoare aeriană. Desprinzând cu cea mai mare prudenţă un braţ, l-am atins uşor pe Nikola pe umăr şi i-am făcut semn cu capul că trebuie să ne întoarcem.

„Dar cum se face că această gaură nu se astupă?” mă întrebai intrigat… Dar ceea ce se petrecu în clipa următoare îmi alungă toate gândurile.

Nikola îşi desprinse prea repede şi imprudent amândouă mâinile de pe stâncă şi deodată, sub presiunea maselor compacte de aer, corpul său începu să lunece repede de pe platforma pe care eram întinşi. Abia de avui timpul să-l apuc pe Nikola de picioare, dar simţii cu groază că şi corpul meu lunecă spre marginea prăpastiei. Încercai să mă agăţ cu vârfurile cizmelor de orice proeminenţă ca să ne oprim, dar în zadar: lunecam încet, dar implacabil spre marginea prăpastiei. Trupul lui Nikola atârna pe jumătate în gol. Vântul îi smulse sacul pe care-l avea în spinare. Sacul se mai ţinea de curele şi atârna orizontal, pe acelaşi plan cu capul lui Nikola. Încă o clipă şi tot corpul lui Nikola va fi fost suspendat deasupra hăului. Simţii deodată că iakutul se smuceşte ca şi când ar dori să-şi elibereze picioarele. La început n-am înţeles de ce o face. Nikola întoarse cu un mare efort capul şi îmi strigă:

— Lasă!

Un tovarăş credincios şi un adevărat bărbat. Dându-şi seama că e pierdut vroia ca cel puţin eu să scap cu viaţă. Nu puteam accepta acest sacrificiu şi-l ţineam mai departe cu putere de picioare. Trupul lui Nikola se întinse ca o coardă. Sacul cu merinde, de care erau legate ceainicul şi instrumentele, se desprinse şi zbură spre stângă de-a lungul marginii giganticei pâlnii. În aceeaşi clipă Nikola se smuci atât de tare, încât picioarele sale îmi scăpară din mâini. Nikola zbură cu o viteză nebună în urma sacului, ca şi când l-ar fi urmărit, vrând să-l prindă. În clipa următoare fui târât şi eu după Nikola…

Clipe groaznice, care mi s-au întipărit pentru totdeauna în minte! Prima mea impresie a fost că vântul s-a potolit. Aceasta se datora faptului că acum goneam o dată cu puternicul curent de aer. În acelaşi timp am simţit că mediul în care ne aflam devine neobişnuit de compact ca şi când ne-am fi găsit în adâncul oceanului. Mi-am întins cu un efort supraomenesc braţul, încercând să mă apuc de marginea craterului. Zburam cam la un metru de peretele stâncos. Acum respiram parcă mai uşor.

Întorcând capul, m-am uitat la Nikola care zbura înaintea mea. Părea că şi el încerca să se prindă de peretele craterului. Deşi greoi şi neîndemânatic, se răsucea ca un vierme întinzându-şi braţele lungi şi ţinând picioarele depărtate. Izbuti la un moment dat să atingă cu piciorul pentru o fracţiune de secundă peretele stâncos, dar prin aceasta nu făcu decât să-şi încetinească puţin zborul. Corpul său descrise o tumbă în aer şi se apropie puţin de mine. Îşi reluă poziţia orizontală. Întinsei mâinile, să-l prind. Dar chiar de n-ar fi fost decât un centimetru depărtare, tot n-aş fi putut să-l apuc deoarece distanţa dintre noi rămânea invariabilă. Nu eram în stare să întreprindem nimic.

Între timp sacul descrisese un cerc complet şi acum zbura puţin mai jos de locul de unde căzusem. În urma sacului, trecu prin acest loc Nikola, iar apoi, eu. De aproape, peretele craterului nu părea atât de neted. Pe alocuri se vedeam crăpături, adâncituri şi proeminenţe, dar nu era chip să ne agăţăm de ele şi chiar dacă am fi reuşit puternicul curent de aer ne-ar fi smuls braţul de parcă ar fi fost un picior de muscă. Nu ne rămânea deci decât să ne lăsăm în voia soartei.

Nikola se uită probabil şi el, o dată cu mine, în jos să vadă ce ne aşteaptă. Gaura rotundă, neagră, ce se căsca în fundul craterului, părea tot mai mare, pe măsură ce ne apropiam de ea, zburând în spirală, din ce în ce mai repede, mai repede…

Simţeam că-mi pierd cunoştinţa. Cercurile deveneau tot mai mici. Coboram din ce în ce mai în adânc… Parcă sosise clipa morţii. Eram sigur că sunt pierdut: mă voi prăbuşi în abis şi mă voi zdrobi de fundul de piatră. Zburând chiar deasupra găurii, izbutii printr-un efort să mă mai uit o dată în jos şi — poate era o halucinaţie — mie se păru că văd un grilaj şi lumina unor becuri enorme. Deodată, grilajul începu să se învârtească, lumina se stinse. Am leşinat…

IV. ÎNTÂLNIRE NEAŞTEPTATĂ

Când am început să-mi revin, mi-am simţit în primul rând corpul: mă durea şi mă înjunghia peste tot. Încă înainte de a deschide ochii, am simţit cum mă atinge cineva. Ridicând cu greu pleoapele l-am văzut pe credinciosul meu tovarăş de drum şi prieten, Nikola. La început însă nu l-am recunoscut. În locul hainelor din blană de ren pe care le purta de obicei, avea acum un halat cenuşiu de spital.

Eram culcat pe un pat proaspăt înfăşat şi acoperit cu o pătură pufoasă, cenuşie. Mă aflam într-o cameră mică fără ferestre, luminată de un bec ce atârna în tavan de un fir lung.

— Am sosit! spuse Nikola, salutându-mă cu veşnicul său zâmbet.

— Unde, în nara lui Ai-Toion? încercai eu să fac haz de necaz. Ai văzut, Nikola, că nu există niciun fel de nară?

— De unde ştii? Poate tocmai asta o fi — răspunse Nikola, arătând camera cu un gest circular.

— Cu lumină electrică?!

Aici convorbirea noastră fu întreruptă. Uşa se deschise şi în cameră intră o fată tânără, îmbrăcată într-un halat alb. „Sora de caritate” — gândii. Eram convins că mă găsesc într-un spital. Nu-mi puteam explica însă cât timp am zăcut în nesimţire, cum de am scăpat cu viaţă şi cum am nimerit aici.

Sora mă întrebă ceva într-o limbă pe care n-o cunoşteam. I-am arătat prin gesturi că nu înţeleg ce spune şi în acelaşi timp o cercetam cu atenţie. Era tânără, rumenă la faţă şi respira sănătate. Un zuluf auriu îi ieşea de sub boneta albă. Fata zâmbi, arătându-şi dinţii regulaţi, strălucitori şi repetă întrebarea în englezeşte. Înţelegeam puţin această limbă, o citeam chiar, dar n-o puteam vorbi. I-am dat a înţelege prin gesturi că sunt dezolat. Atunci mi-a pus a treia oară întrebarea, de data aceasta în limba germană.

— Cum vă simţiţi?

— Mulţumesc, bine — răspunsei, deşi, ca să fiu sincer, nu mă simţeam bine de loc.

— Vă doare ceva?

— Mă doare peste tot! Mă simt ca şi cum m-ar fi măcinat nişte pietre de moară — am răspuns eu.

— Putea să fie şi mai rău — spuse fata, zâmbind cu blândeţe.

— Vreţi să fiţi atât de bună şi să-mi spuneţi şi mie unde mă aflu? am întrebat.

— O să aflaţi în curând. Vă simţiţi în putere să coborâţi din pat?

Am încercat sa mă ridic, dar mi-am muşcat buzele de durere.

— Staţi liniştit, am să vă aduc acum ceva de mâncare. Şi ieşi călcând fără zgomot, în papucii ei moi.

Nikola se simţea mai bine ca mine. E adevărat că ba îşi freca coastele, ba spinarea, dar în tot cazul era pe picioare. Plimbându-se încolo şi încoace prin cămăruţă, ofta, ţinându-se de genunchiul drept.

— Lulea s-a dus, tutun s-a dus şi tare aş fuma — se plânse el.

Uşa se deschise din nou şi intră sora. Era însoţită de un bărbat cam de vreo treizeci de ani, cu faţa rasă, îmbrăcat într-un tricou de lână şi încălţat cu sarî — cizme din piele de cal. Îmbrăcămintea lui m-a făcut să-mi amintesc că mă aflu într-o regiune din apropierea polului. Omul aduse pentru mine şi Nikola haine la fel ca ale lui, iar sora — o tavă cu gustarea de dimineaţă: omletă, tartine şi ceşti cu cacao, aburinde.

— Acum mâncaţi — spuse ea pe un ton prietenos — iar când vă veţi putea ridica, îmbrăcaţi aceste haine şi sunaţi la butonul acesta.

Făcu semn omului în tricou şi ieşiră amândoi din cameră. Am întins mâna după farfuria cu omleta de pe noptieră şi am început să înfulec de zor. În ciuda emoţiilor prin care trecusem, Nikola şi cu mine am mâncat cu multă poftă. Nikola savura cu voluptate ceaşca de cacao. Până atunci nu mai băuse aşa ceva. Închise ochii de plăcere şi plescăind din limbă, sorbea cu înghiţituri mari băutura fierbinte.

Se vede însă că la acest spital nu se obişnuia ca bolnavii să zacă prea mult timp în pat. După ce am fost gata cu dejunul, m-am ridicat cu chiu, cu vai şi mi-am cercetat corpul. Cineva avusese grijă să mă spele şi să-mi puie lenjerie curată. Eram plin de vânătăi, dar n-aveam nicio fractură. Umărul drept se inflamase şi mă durea cumplit. Probabil că-mi scrântisem osul de la umăr, dar fusese pus la loc. Da, a avut dreptate sora, putea să fie şi mai rău…

Nikola şi cu mine ne-am îmbrăcat, ajutându-ne unul pe celălalt şi apoi am apăsat pe butonul soneriei de lângă uşă. Peste câteva minute a venit omul în tricou şi ne-a făcut semn să-l urmăm.

Am ieşit din cameră şi am luat-o pe un coridor lung, circular, luminat de becuri. Pe ambele părţi erau uşi, cu numere vizibile pe o parte: 32, 33, 34… iar pe cealaltă 12, 13, 14… ca la un hotel sau într-un minister.

Am mers destul de mult cotind mereu. De undeva se auzea un huruit egal, neîntrerupt. Se vede că zgomotul venea de la nişte maşini uriaşe. Acum înclinam să cred că ne aflăm într-o uzină!

În sfârşit, ciceronele nostru se opri şi bătu la uşa cu numărul 1. Am intrat într-un cabinet spaţios, superb mobilat, cu covoare pe jos. Nici această cameră nu avea ferestre. Pereţii dispăreau îndărătul dulapurilor cu cărţi şi numeroaselor planuri. Într-un colţ, o casă de fier, iar lângă un birou masiv, o etajeră pivotantă, plină cu dosare. La biroul luminat de o lampă cu abajur verde şedea un bărbat cu faţa rasă şi scria ceva. Deodată sună telefonul. Omul întinse mâna şi ridică receptorul.

— Hallo! răspunse el la apel şi dădu un ordin scurt într-o limbă pe care n-o cunoşteam.

Apoi rezemându-se de speteaza fotoliului turnant, se întoarse cu faţa spre noi. Purta o haină gri, iar în loc de vestă un tricou de lână cu un decolteu triunghiular din care se vedea gulerul răsfrânt al cămăşii şi o cravată în pătrăţele. Aveam impresia ca mă aflu în cabinetul unui director de fabrică. După ce i-am examinat hainele m-am uitat la faţa omului şi nu mi-am putut stăpâni o exclamaţie de uimire; era englezul pe care-l scosesem din mlaştină.

Se vede că şi el era surprins.

— Aha, cunoştinţe vechi! exclamă el. Luaţi loc.

Ne-am aşezat lângă birou. Englezul ne privi un minut gânditor, apoi clătinând dojenitor din cap şi lovind uşor cu echerul în masă spuse:

— Văd că nu mi-aţi ascultat sfatul.

— Şi totuşi, deocamdată, mai suntem în viaţă — i-am răspuns străduindu-mă să par cât mai degajat.

— Deocamdată! îmi întoarse englezul vorba pe un ton plin de subînţelesuri. Numai din întâmplare nu v-aţi zdrobit, în cădere, ca o coajă de ou…

Bătu câteva clipe darabana cu degetele în masă şi deodată întorcându-se repede cu fotoliu cu tot se cufundă în hârtii, ca şi când ar fi uitat de prezenţa noastră. Se aşternu o tăcere destul de apăsătoare. Apoi, tot atât de brusc se întoarse din nou spre noi.

— Acei care pornesc în direcţia vântului nu se mai întorc! rosti el răspicat, repetând ceea ce-mi spusese Nikola. Sau mor înainte de a ajunge aici, sau… acum… Voi însă mi-aţi salvat viaţa. Mă simt îndatorat, şi nu vă doresc moartea. Dar… — aici englezul ridică un deget. Se întoarse din nou pe jumătate, aşternu în grabă câteva rânduri pe o foaie de hârtie şi întrebă: Cum vă cheamă şi cine sunteţi.?

— Numele meu e Klimenko, Gheorghi Petrovici. Iar pe el îl cheamă Nikola.

Englezul nota cu grijă răspunsurile mele, de parcă ar fi fost un judecător de instrucţie. Apoi mă întrebă câţi ani am, ce funcţie deţin, ce am studiat, precum şi despre scopul călătoriei (această chestiune părea să-l intereseze cel mai mult). Am socotit că n-are niciun rost să-i ascund adevărul.

— Aş putea să ştiu cu cine am onoarea? am întrebat la rândul meu, ca să echilibrez întrucâtva situaţia.

Englezul pufni şi-mi aruncă drept răspuns:

— De ce nu. Aveţi onoarea să vorbiţi cu mister Bailey…

— Mister Bailey! am exclamat eu surprins. Acela care a echipat expediţia de pe „Arctic”? Aşadar, n-aţi pierit?

— Pentru toţi cei de colo de unde bate vântul, sunt mort. Pentru dumneavoastră însă, după cum vedeţi… Iată ce vreau să vă spun, mister… Kalimenko…

— Klimenko — l-am îndreptat eu.

Dar mister Bailey nu izbutea să-mi pronunţe corect numele şi-l repetă în felul său:

— Dumneavoastră, mister Kalimenko, nu veţi mai pleca de aici. Ca şi mine sunteţi mort pentru cei de acolo, de unde bate vântul. Mă bucur că sunteţi meteorolog. Îmi veţi fi de folos. Dar trebuie să aranjăm în aşa fel lucrurile încât… tovarăşii dumneavoastră să nu vă mai caute.

— Asta e cu neputinţă. Îndată ce se va afla că am dispărut fără veste, va fi trimisă o expediţie în căutarea mea.

— O, ştiu că vă place foarte mult să căutaţi oamenii dispăruţi! spuse ironic Bailey. Şi pe ai voştri şi pe străini: Nobile, Kulik, Gorski…

Eram surprins. Se pare că acest Bailey ştia tot ce se petrece acolo „de unde bate vântul”, adică în lumea întreagă. Avea probabil o staţie de radio.

— Da, noi nu obişnuim să părăsim pe cei care au nevoie de ajutorul nostru — răspunsei eu pe un ton, fără voia mea, înflăcărat.

— Asta e foarte frumos! acceptă Bailey ironic. Vom potrivi însă în aşa fel totul, încât nu veţi avea nevoie de ajutorul nimănui. Nu vă alarmaţi. Am spus doar că am să vă cruţ viaţa. Dar hainele cu care aţi călătorit le vom sfâşia, le vom mânji cu sânge şi le vom arunca în drumul celor care vor porni să vă caute. Aţi fost sfâşiaţi de fiare. Fără nicio îndoială! Expediţia va face cale întoarsă. Nu vreau să vină nimeni aici… Tu poţi pleca — spuse deodată Bailey lui Nikola.

După ce iakutul ieşi din cameră, mister Bailey se ridică, făcu câţiva paşi prin cabinet şi zise:

— Aş mai avea ceva de discutat cu dumneavoastră.

— Şi eu — i-am întors vorba tot mai încercând să „echilibrez situaţia”, dacă este posibil aşa ceva între un prizonier cum eram eu şi omul care ţinea în mână viaţa mea.

Şi ca să nu-i dau timp să deschidă gura, am continuat repede:

— Aţi spus că nu vreţi ca cineva să afle de existenţa voastră şi să vină aici. Dar asta-i cu neputinţă! Să admitem că datorită înscenării pe care o puneţi la cale se va crede că eu am murit. Dar cercetările ştiinţifice nu se vor opri. Nu ştiu încă cu ce vă îndeletniciţi aici, dar sunt de pe acum convins că din vina voastră vânturile şi-au schimbat direcţia, ceea ce a provocat şi schimbarea climei. Deocamdată, populaţia nu este încă alarmată, dar savanţii din lumea întreagă urmăresc de mult, cu îngrijorare, fenomenele ciudate din atmosferă. Mai curând sau mai târziu toată lumea îşi va da seama că presiunea atmosferică a scăzut. În locul expediţiei noastre, alte expediţii vor porni în direcţia vântului, şi vântul le va conduce în mod inevitabil, până atunci.

— Ştiu asta — îmi răspunse Bailey, dând semne de nerăbdare. Mai curând sau mai târziu, trebuie să se întâmple acest lucru. Ei vor veni aici şi… cu atât mai rău pentru ei. Iar dumneavoastră… v-am avertizat o dată, dar nu m-aţi ascultat. Acum însă, ţin să vă previn să nu cumva să încercaţi să fugiţi de aici. Ar putea să vă coste viaţa. A doua oară n-am să vă cruţ. S-o spuneţi şi iakutului. Aţi înţeles, nu? Vă veţi bucura de o oarecare libertate, dacă îmi veţi da cuvântul… De altfel n-are niciun rost: vă veţi convinge singur că de aici nu se poate fugi. Veţi avea mult de lucru. Acum puteţi pleca, mister

Kalimenko. William o să vă arate camera unde veţi locui.

Bailey sună. Intră servitorul.

— William, condu-l pe mister Kalimenko în camera numărul 66. La revedere.

— Daţi-i voie lui Nikola să stea împreună cu mine.

— Fie — încuviinţă englezul, după o scurtă gândire. Dar ţineţi minte: niciun fel de complot. La revedere.

L-am urmat pe William de-a lungul coridorului semicircular, apoi am coborât cu un etaj şi ne-am cufundat într-un adevărat labirint. Mă mira faptul că nu întâlnim pe nimeni. L-am întrebat pe ghidul meu dacă nu mai există şi alţi oameni pe aici, dar omul nu mi-a răspuns nimic. Poate nu înţelegea nici ruseşte, nici nemţeşte. Cred însă mai curând că pur şi simplu n-a vrut să-mi răspundă.

V. CĂZUT DIN CER, DIRECT LA O PRELEGERE

Iată-mă ajuns în „celula mea”. O cameră de cel mult treizeci de metri pătraţi şi înaltă cam de vreo patru metri. Pereţii erau acoperiţi cu placaj. O lampă ardea în tavan, iar alta pe birou. La perete două paturi înguste. Câteva scaune simple completau mobilierul.

După cabinetul luxos al lui mister Bailey, această cameră mi s-a părut mai mult decât modestă. Dar… „putea să fie şi mai rău” mi-au răsunat în urechi cuvintele infirmierei şi situaţia mi s-a părut mai puţin jalnică. William plecă. Continuând să examinez camera, un plan mare care acoperea o jumătate de perete mi-a atras atenţia.

Pe o coală de ozalit era înfăţişat în secţiune verticală orăşelul subteran al lui mister Bailey şi, separat, planul fiecărui etaj. Deşi desenul nu era însoţit de un text explicativ, mi-am putut face o idee generală despre întreaga construcţie. Prin centrul orăşelului trecea conducta uriaşă, în care căzusem. În jurul conductei erau aşezate în cerc încăperi numerotate. Orăşelul avea cinci etaje sub nivelul pământului şi trei etaje chiar în pereţii craterului. Dedesubtul etajului opt se vedeau două grote după toate aparenţele naturale.

De la conducta centrală pornea, spre dreapta, de-a lungul celui de al cincilea etaj (socotind de sus în jos), o conductă laterală care se termina departe, dincolo de perimetrul locuinţelor ieşind în afară. Această conductă mă intriga în cea mai mare măsură. La început mi-am închipuit că serveşte la evacuarea aerului care vine de sus. Dar dacă într-adevăr prin această conductă laterală ar fi ieşit o cantitate de aer egală cu cea absorbită, ar fi trebuit să existe la suprafaţă un al doilea curent contrar şi nu s-ar fi înregistrat nicio pierdere de aer. Or, hărţile sinoptice pe care le întocmisem cu multă grijă au arătat că din toate colţurile pământului curenţii de aer converg spre un singur centru, fără să întâlnească nicăieri un contracurent.

Admiţând că aerul este absorbit în oraşul subteran şi nu mai iese de acolo, atunci — la naiba! — din cauza presiunii întreaga aşezare ar fi trebuit sa sară de mult în aer asemenea unui cazan supraîncărcat cu vapori…

Deodată, se deschise uşa şi mă pomenii cu Nikola. După ce închise uşa cu grijă, iakutul oftă, scărpinându-se în cap. Mă aşteptam să mă dojenească pentru că nu-i ascultasem sfatul, dar el nici n-a adus vorba despre asta. Mi-a povestit cât de surprins a fost întâlnind pe un coridor pe „cei doi Ivani” — iakuţii care dispăruseră acum un an în „nara lui Ai-Toion”.

— Tot mai crezi în povestea cu nara? l-am întrebat.

— Ela mai bine dacă nimeleam în nala lui Ai-Toion decât a iolului ăsta — răspunse Nikola îngrijorat.

Reuşise să schimbe câteva vorbe cu cei doi iakuţi şi aflase că ei lucrează într-o ţeavă mare la strângerea şi transportarea gunoiului adus de vânt în conducta centrală. Privii planul. Acesta era deci rostul conductei laterale!..

„Cei doi Ivani” s-au plâns lui Nikola că sunt trataţi aici ca nişte sclavi, nu sunt lăsaţi să plece nicăieri, dar „hrăniţi bine”.

Deodată, auzirăm o bătaie în uşă. Intră William şi vorbindu-ne în limba lui necunoscută, şi cu gesturi, ne pofti să-l urmăm.

Ne-am supus invitaţiei lui. În coridor, chiar lângă uşă stătea unul dintre iakuţi zis „Ivan cel mare”. William i l-a dat pe Nikola în grijă, iar noi am pornit mai departe. Am traversat coridorul, am intrat în cabina ascensorului nr. 50, am urcat un etaj şi ne-am oprit în faţa uşii nr. 13. William deschisese uşa fără să bată şi intrarăm într-o încăpere vastă. După toate aparenţele era un laborator. Pe masă, într-o ordine desăvârşită se aflau tot felul de aparate complicate, cu compresoare, ţevi de aramă, serpentine şi răcitoare. Tot aici erau aşezate şiruri întregi de pahare, cupe şi alte recipiente. Suprafaţa lor argintată strălucea la lumina puternică a două lămpi cu arc.

Privind aceste vase care te orbeau prin strălucirea lor, aveai impresia că un moştenitor bogat scosese din cufere argintăria familiei, ca să-şi admire comorile. Ştiam însă că asemenea vase (cu pereţii argintaţi pentru a reflecta căldura) se folosesc pentru experienţe cu aer lichid.

Aer lichid!… Densitatea lui este de opt sute de ori mai mare decât a celui atmosferic. Orăşelul lui Bailey nu e oare o întreprindere, unde aerul din atmosferă este transformat în aer lichid?

Cufundat în aceste gânduri nici n-am observat o femeie în halat alb care şedea cu capul aplecat la una din aceste mese. Când şi-a ridicat privirea, am recunoscut-o pe sora de caritate. Şi ea m-a recunoscut. A zâmbit, citindu-mi nedumerirea pe faţă.

— Treceţi, vă rog, în cabinet. Tata vă aşteaptă — îmi spuse sora, arătându-mi o altă uşă.

Am intrat, după ce am bătut la uşă, în camera alăturată. Era aproape tot atât de mare ca prima, dar aici nu se vedeau niciun fel de instrumente. Rafturi pline de cărţi acopereau pereţii, iar pe biroul mare se găseau vrafuri de foi pline cu formule chimice.

De la birou se ridică în întâmpinarea mea un bărbat blond, cu ochi cenuşii şi obrajii rumeni, foarte înalt. Deşi în vârstă, avea un aer tineresc. Zâmbetul său blajin îmi amintea foarte mult de cel al fetei din laborator. El îmi strânse mâna cu putere, spunând:

— Mister Bailey şi Eleonora mi-au vorbit de dumneavoastră. Avem nevoie de asemenea oameni. Păcat că nu sunteţi chimist, dar nu face nimic. Specialitatea dumneavoastră se înrudeşte destul de mult cu a mea… Ca şi mine vă „hrăniţi cu aer”, glumi el.

Vorbea atât de firesc de parcă aş fi venit aici din proprie iniţiativă ca să le pun la dispoziţie cunoştinţele şi puterea mea de muncă.

— Numele meu e Engelbrecht — se recomandă el. Luaţi loc, vă rog.

— Engelbrecht! exclamai eu uimit, rămânând în picioare. Sunteţi Svante Engelbrecht? Întreaga lume civilizată a deplâns pieirea dumneavoastră pe spărgătorul de gheaţă „Arctic”.

— Zvonurile despre moartea mea au fost mult exagerate — repetă celebrul savant suedez butada lui Mark Twain. Da, sunt Svante Engelbrecht în carne şi oase.

— Dar de ce… Ce v-a făcut să vă ascundeţi?

Engelbrecht se încruntă.

— Staţi jos, vă rog — mă pofti el din nou. Sunt inginer şef la întreprinderea lui mister Bailey. Noi producem aici aer lichid, hidrogen şi heliu, obţinem din aer azot, oxigen…

— Şi ce faceţi cu ele? îl întrebai împins de curiozitate.

— Asta îl priveşte pe patron, pe mister Bailey. Cred că le vinde…

— Dar cum? N-am auzit despre nicio concesiune…

— Aspectul financiar al chestiunii mă interesează prea puţin — se grăbi să mă întrerupă Engelbrecht. N-aveţi decât să-l întrebaţi pe mister Bailey. Am cu el un contract şi în afară de laboratoarele mele, nu mă amestec în nimic. Mister Bailey e un om cu iniţiative excepţional de vaste şi lucrează numai în stil mare. Nu precupeţeşte nimic când e vorba să-mi creeze condiţii pentru activitatea ştiinţifică. Când veţi cunoaşte mai bine munca noastră, o să vedeţi că am făcut aici descoperiri ştiinţifice extrem de preţioase, necunoscute încă de nimeni. Dacă mister Bailey le comercializează şi trage profituri de pe urma lor, asta îl priveşte. Eu nu mă amestec în afacerile sale — mai repetă o dată savantul, nerăbdător să ajungă la informaţiile strict necesare. Nu duc lipsă decât de laboranţi. Nici nu am timp să fac singur experienţele. Însemn aici toate datele, şi atâta tot — spuse Engelbrecht, arătându-mi foile de hârtie pline de formule. Mă ajută fiica mea, Eleonora.

— Sora de caritate?

Engelbrecht zâmbi.

— Aici e şi soră de caritate şi laborantă. Ea are grijă şi de mica mea gospodărie — spuse el cu o nuanţă de duioşie în glas. Pricepută la toate! Sper că o să-i ajutaţi în laborator. Ea vă va pune la curent cu lucrările noastre. Dacă nu vă veţi descurca într-o problemă, veniţi la mine; am să vă ajut ori de câte ori va fi nevoie… Şi acum, la lucru! încheie Engelbrecht, întinzându-mi mâna. Timpul e preţios.

L-am salutat din cap şi m-am întors în laborator.

— V-aţi înţeles? întrebă Eleonora.

Mi-am desfăcut braţele a resemnare.

— Staţi jos şi să ne apucăm de lucru — îmi spuse ea simplu, trăgând mai aproape un taburet.

M-am aşezat cu aerul unui şcolar sârguincios. Am fost supus unui adevărat examen.

— Cum se obţine aerul lichid?… Hm… hm… Se procedează în felul următor… începui eu, privind părul Eleonorei care scăpa de sub boneta albă. Scăderea de temperatură obţinută în urma dilataţiei aerului este folosită pentru propria lui răcire. Aerul este comprimat treptat până la două sute de atmosfere, iar apoi presiunea este redusă brusc la douăzeci. Din cauza dilataţiei temperatura scade la treizeci de grade sub zero. Procedeul se repetă de câteva ori până ce se ajunge la o sută optzeci de grade sub zero. Atunci la o presiune de douăzeci de atmosfere aerul trece în stare lichidă…

„Ce păr frumos are…” — această constatare am făcut-o în gând, fireşte.

Eleonora îmi surprinse privirea şi înainte de a-mi fi coborât ochii, îşi îndreptă bucla ce-i scăpase de sub bonetă. Zâmbind aproape imperceptibil îmi spuse cu o gravitate care nu i se potrivea de loc:

— Aţi răspuns superficial şi nu tocmai exact, dar pentru început, merge. Cunoaşteţi aparatul acesta?

— E maşina Linde pentru lichefierea aerului — răspunsei, bucurându-mă ca un şcolar de câte ştiu.

Eleonora aprobă din cap.

— Aşa e, dar nu e decât o jucărie pe lângă maşinile complicate pe care le-a construit tatăl meu…

Apoi, examenul continuă.

— Va trebui totuşi să vă îmbogăţiţi mult cunoştinţele teoretice. Aerul lichid se obţine…

Şi fără să-şi întrerupă munca începu prima prelegere. Am căutat să-mi concentrez toată atenţia, dar gândurile îmi fugeau mereu în altă parte. În clipa de faţă mă interesa mai mult cum de-au nimerit ea şi tatăl ei în acest orăşel subteran; de ce a naufragiat „Arctic”; cine era mortul pe care-l văzuse Nikola la prova vasului; ce întrebuinţare dă Bailey aerului lichid, care sunt raporturile între el şi cei doi Engelbrecht… Întrebările se îmbulzeau cu duiumul în capul meu, dar nu îndrăzneam să le pun profesoarei mele.

— … Aerul lichefiat e un lichid străveziu, de culoare azurie, foarte mobil şi cu o temperatură de minus o sută douăzeci şi trei de grade Celsius, la presiune atmosferică normală — continuă Eleonora. Uneori la ieşirea din acest aparat aerul e tulbure din cauza bioxidului de carbon îngheţat care se găseşte în el într-o cantitate neînsemnată. Dar după ce este trecut printr-un filtru de hârtie, aerul devine transparent…

„Sărmana fată! Nu duce o viaţa prea veselă în hruba asta. Oare ea şi tatăl ei au acceptat de bună voie acest surghiun?” mă întrebai eu.

— … Când aerul lichid se evaporă, azotul se degajă primul în stare de fierbere, punctul său de fierbere este de minus o sută nouăzeci şi patru de grade Celsius, al doilea se degajă argonul… Ce se degajă la evaporarea aerului lichid? mă întrebă ea deodată, surprinzându-mi privirea distrată.

— Argonul — am răspuns maşinal.

Îmi suna încă în urechi ultimul cuvânt pe care-l rostise cu vocea ei profundă.

Eleonora se încruntă.

— Nu sunteţi atent — mă dojeni ea.

— Nu vă supăraţi, dar am picat din cer abia acum câteva ore. Cred că e normal ca după această călătorie neobişnuită pe calea aerului să fiu buimăcit, pomenindu-mă deodată la o prelegere despre aerul lichid…

Pe faţa severei mele profesoare înflori un zâmbet. Şi, neputându-se stăpâni, începu să râdă cu poftă, zglobie ca un copil.

— Aşa e, aveţi dreptate, trebuie să vă odihniţi şi să vă mai reveniţi.

M-a bucurat foarte mult această „recreaţie” şi m-am grăbit s-o întreb:

— Spuneţi-mi, vă rog, cum de am rămas în viaţă?

— V-au observat din întâmplare în timpul zborului. Ventilatoarele au fost oprite şi aţi aterizat destul de lin pe primul grilaj. Conducta este prevăzută cu o serie întreagă de site pentru reţinerea gunoiului. Veţi înţelege toate acestea când o să vizitaţi instalaţia. Mâine e duminică şi am să v-o arăt chiar eu.

— Şi încă o întrebare…

Dar Eleonora se adâncise din nou în munca ei.

— Duceţi-vă să va odihniţi — îmi porunci ea blând.

Pe faţa mea se citea probabil multă părere de rău, pentru că tânără fată se grăbi să adauge cu obişnuitul ei surâs plin de bunătate:

— O să ne mai vedem astăzi, la bibliotecă, după ora şase. E la etajul doi, camera patruzeci şi unu.

Apoi mă salută din cap şi îşi reluă, concentrată, lucrul.

M-am întors în camera mea…

VI. ORĂŞELUL SUBTERAN

În ziua a doua a captivităţii mele, am cercetat destul de amănunţit orăşelul. Eleonora îmi dădu cu dragă inimă toate explicaţiile necesare.

La primul etaj (etajele se numărau aici începând de sus), se aflau camerele personalului administrativ. Aici locuiau inginerii, personalul tehnic superior, mister Bailey, cei doi Engelbrecht şi… ofiţerii.

— Ofiţerii? întrebai surprins.

Eleonora tăcu, încurcată. Se vede că-mi spusese mai mult decât se cădea şi acum nu ştia cum să-şi repare greşeala.

— Un orăşel atât de mare ca al nostru nu poate rămâne fără pază — îmi răspunse în cele din urmă. Avem aici un fel de miliţie sau dacă vreţi un corp de pază. Pe cei care-l conduc, noi îi numim ofiţeri… Dar vă rog să nu afle nimeni că v-am spus-o. Mister Bailey m-a rugat să nu vă vorbesc despre paza noastră, dar m-a luat gura pe dinainte… Bine zis: limbă de muiere! spuse ea înciudată.

Am promis că voi fi mut ca peştele.

— Şi e mare corpul ăsta de pază? am întrebat.

Dar Eleonora mă asigură că nu mai ştie nimic altceva despre forţele armate ale orăşelului.

— Etajele le numărăm de sus în jos — continuă ea să-mi explice structura ciudatului orăşel. La etajul al doilea, în cele două cercuri exterioare, locuieşte personalul de calificare medie.

Întrucât şi camera mea se află la acest etaj, am întrebat-o făcând pe supăratul:

— Ca mine, de pildă?

— Da, numai că ceilalţi sunt ceva mai bine pregătiţi. De-a lungul cercului interior se află bibliotecile şi laboratoarele. Etajul al treilea este rezervat muncitorilor. Tot acolo se află depozitele cu alimente, bucătăriile, cantinele, băile, cluburile, cinematograful…

— Cum, aveţi şi cinematograf?

— Şi cinematograf şi teatru. De ce vă miraţi? Dacă n-am avea distracţii, mulţi ar muri aici de plictiseală.

— Dacă se plictisesc n-ar fi mai simplu să fugă?

Eleonora se prefăcu că n-aude întrebarea mea.

— Al patrulea etaj, sau primul sub nivelul solului e ocupat de maşinile care prelucrează aerul lichid în azot sub formă de amoniac, acid azotic şi ceanamidă — substanţă foarte preţioasă pentru industrie şi agricultură.

Vorbea fără să se oprească, temându-se parcă să n-o întrerup din nou.

— La noi se fabrică anual peste un milion de tone de acid azotic şi mărim mereu producţia. Pe lângă aceasta obţinem şi oxigen. Într-unul din sectoarele de la etajul patru se triază materialul care vine dinafară prin conducta principală. La nivelul etajului patru, conducta este prevăzută cu un sistem întreg de site începând cu cele mari prin ochiurile cărora poate trece un om şi terminând cu altele atât de dese încât prin ele nu trece nici praful.

— Care va să zică Nikola şi cu mine am fost şi noi „triaţi”?

— Bineînţeles. Câteodată nimeresc în conductă cele mai neaşteptate obiecte şi tot felul de vietăţi. Conducta absoarbe în mare cantitate copaci întregi. Uneori, vântul aduce cedri uriaşi smulşi cu rădăcină cu tot, brazi, pini, brazi albi, zadă. Tot acest material este folosit ca lemn de foc. Primăvara şi toamna, în timpul migraţiunilor, nimeresc în conductă o sumedenie de păsări. O parte din ele le congelăm, pregătind rezerve pentru un an, iar altă parte este transformată prin răcire, cu ajutorul aerului lichid, într-o piatră sfărâmicioasă care apoi se macină până se transformă în praf şi se păstrează în depozite, sau se exportă, poate. Adeseori nimeresc în conductă mici sălbăticiuni patrupede şi chiar animale mai mari cum ar fi vulpile polare. De câteva ori au poftit pe la noi venind pe calea aerului urşi albi, ba chiar şi un tigru! Pe la etajul cinci trece conducta prin care sunt aruncate afară, pneumatic, resturile inutilizabile ce vin aici de la etajul patru. În toate etajele subterane — de la al patrulea până la al optulea — aerul din atmosferă, absorbit prin conducta centrală, este transformat în aer lichid. Şi la fiecare din aceste etaje se găsesc încăperi pentru depozitarea aerului lichefiat. Ele sunt deosebit de numeroase la etajul al şaselea. Cele mai interesante sunt însă etajele şapte şi opt. La etajul şapte obţinem, cu ajutorul aerului lichefiat, hidrogen lichid a cărui temperatură depăşeşte cu numai douăzeci de grade zero absolut[17]. Iar cu ajutorul hidrogenului lichid, lichefiem heliul. Este procesul cel mai dificil şi cel mai complicat. Al optulea etaj este rezervat în întregime heliului lichid, un produs foarte preţios. Până acum am strâns sute de mii de litri.

— Dar ce faceţi cu aceste cantităţi colosale?

— Pe noi nu ne interesează operaţiile comerciale ale lui mister Bailey — repetă Eleonora cuvintele pe care le auzisem şi din gura tatălui ei.

Doream să-i mai pun câteva întrebări: unde sunt instalate maşinile, ce se găseşte în grotele subterane. Dar deodată se auzi soneria care ne chema la masă şi nu am mai putut afla nimic în ziua aceea.

Era duminică. Mă plimbam cu Eleonora pe „bulevardul” de la primul etaj — un coridor lung de o formă circulară. Ţi se ura să mergi mereu în cerc. Uşile numerotate de pe ambele laturi făceau să te crezi într-o închisoare uriaşă. Impresia era accentuată şi de faptul că nu vedeai nicăieri ţipenie de om. Ca şi când li s-ar fi interzis „deţinuţilor” să se plimbe.

Abia mai târziu am aflat că locuitorii orăşelului, în special privilegiaţii de la primul etaj aveau voie să se plimbe prin munţii şi pădurile din împrejurimi. Se înţelege că printre aceştia nu se afla niciunul care să prefere excursiilor în aer liber interminabilele plimbări în cerc, pe coridorul „închisorii”.

Când se auzi soneria, uşile camerelor se deschiseră una după alta şi coridorul se umplu de oameni. Mă uitam curios la locuitorii orăşelului. Printre ei nu se vedea nicio femeie. Era un oraş al bărbaţilor şi Eleonora părea să fie o excepţie, ca pe vremuri fiica căpitanului pe o corabie de corsari.

M-a frapat de asemenea că erau cu toţii tineri. Cel mai în vârstă nu părea să aibă mai mult de treizeci şi cinci de ani.

Zadarnic căutam printre ei oameni în uniforme militare. Nu se vedea niciun „ofiţer". Cu toţii erau îmbrăcaţi civil. Dar ţinuta lor, precizia mişcărilor vădea educaţia militară. În orice caz era neîndoios că trecuseră cu toţii prin şcoala de ofiţeri.

Eu, nou venit, eram un străin pentru ei. Dar, oameni manieraţi, niciunul nu mă fixa cu insistenţă. O salutau politicos pe însoţitoarea mea, îmi aruncau o privire fugitivă şi-şi vedeau de drum discutând cu voioşie într-o limbă pe care, din păcate, n-o cunoşteam.

Locuitorii primului etaj aveau cantina lor. Aş fi dat mult să pot pătrunde acolo ca să studiez mai îndeaproape „aristocraţia" locală. Dar mister Bailey luase toate măsurile ca să nu vină în contact cu locuitorii orăşelului. Astfel, eram obligat să rămân în laborator după terminarea lucrului, până ce toţi muncitorii ajungeau în camerele lor. În schimb, începeam lucrul, abia după ce toţi muncitorii erau la locurile lor. Pe lângă aceasta n-aveam acces la niciuna din cantine. Masa mi se servea în cameră, iar micul dejun îl luam în laborator împreună cu Eleonora. Duminicile, micul dejun mi se aducea în cameră. Mi-am luat deci rămas bun de la Eleonora şi am coborât cu ascensorul la etajul doi.

Eram atât de curios să-i văd pe muncitori, încât am îndrăznit să calc întrucâtva instrucţiunile primite: în loc să intru în cameră, am mai coborât cu ascensorul un etaj şi am luat-o pe coridor în întâmpinarea oamenilor care se îndreptau spre cantină. Mulţimea aceasta de oameni m-a surprins. Ştiam că am în faţa mea pe muncitorii adevăraţi ai orăşelului şi totuşi nu vedeam între ei niciun reprezentant tipic al „rasei" omeneşti, creată de împărţirea societăţii pe clase.

Ca aspect exterior muncitorii nu se deosebeau cu nimic de locuitorii etajului superior. Aceleaşi costume aş zice chiar prea fine, de o croială impecabilă, aceleaşi maniere elegante. Erau cu toţii bine făcuţi, cu alură de sportivi, bine antrenaţi. Mai mult supli decât voinici, şi păreau, după înfăţişare, oameni instruiţi. Numai dacă îi examinai cu multă atenţie surprindeai o oarecare deosebire între locuitorii primului şi celui de al treilea etaj, o deosebire de nuanţă, care se observă, de pildă, şi în sânul aceleiaşi clase sociale, între cercuri conexe, cum ar fi de pildă cercurile burgheziei mijlocii şi cele ale marei finanţe, sau între mica nobilime şi cercurile ei superioare — marea aristocraţie.

Ca şi la primul etaj n-am întâlnit aici nici femei şi nici bătrâni. Mulţimea era alcătuită exclusiv din bărbaţi tineri.

Toate acestea m-au uimit şi m-au intrigat în cel mai înalt grad. Dar n-am putut rămâne mai mult aici ca să-mi continui observaţiile. M-am grăbit să mă întorc la etajul doi. În camera mea l-am găsit pe William. M-a privit bănuitor. I-am spus că din nebăgare de seamă am coborât mai jos cu un etaj.

Am început să mănânc, iscodindu-l pe William pe sub sprâncene. Nu mă îndoiam că era pus să mă spioneze. Dar acum nu asta mă interesa. Îi examinam chipul şi îl comparam cu al oamenilor pe care i-am întâlnit în coridoare. Părea puţin mai în vârstă decât ceilalţi, dar şi el avea faţa unui om care nu s-a lovit de greutăţi în viaţă. I-ar fi stat foarte bine ca director al unei mari întreprinderi comerciale. Şi iată că acest „director” mă serveşte la masă ca un lacheu oarecare!

Ciudat era acest orăşel, ciudată fabrica lui mister Bailey…

VII. O ÎNCERCARE DE EVADARE, RATATĂ

Munca în laborator îşi urma cursul ei obişnuit. Peste câteva zile Eleonora mi-a adresat chiar cuvinte de laudă:

— O să ajungeţi să lucraţi bine — observă ea.

În alte împrejurări şi cu altă ocazie aceste cuvinte mi-ar fi făcut multă plăcere. Dar nu mă gândeam de fel să fac aici carieră şi să-mi termin viaţa ca un prea smerit slujbaş al lui mister Bailey. Gândul la evadare nu mă părăsea nicio clipă. Îl aşteptam în chilia mea spartană pe Nikola care venea puţin mai târziu şi ne ţineam în şoaptă conciliabule.

Nikola fusese trimis să lucreze cu ceilalţi iakuţi în conducta prin care, cu ajutorul presiunii aerului, gunoiul şi toate resturile ce se adunau în orăşel erau zvârlite într-o prăpastie foarte adâncă ce se afla în afara craterului. Nikola, care între timp se împrietenise cu bucătarii chinezi şi izbutise chiar să se înţeleagă cu ei într-un fel oarecare, mi-a vorbit despre unele particularităţi ale gospodăriei orăşelului.

Aici, totul îşi găsea o întrebuinţare. Aflasem mai înainte de a-mi spune el de rezervele de hrană ce se făceau din animalele ce nimereau în conductă. Carnea proaspătă se procura prin vânătoare. La vânătoare locuitorii orăşelului foloseau arme ce funcţionau cu ajutorul aerului comprimat. Aici se mai practica şi un alt gen de vânătoare foarte interesant: fiarele mari erau ucise cu bombe încărcate cu aer lichid, închis într-un înveliş termoizolant.

Era destul să răsuceşti „focosul”, pentru ca în interiorul bombei temperatura să crească intens. Aerul lichid se dilata, gazificându-se şi bomba aruncată exploda cu atâta forţă de parcă ar fi fost încărcată cu dinamită, şi rupea fiara în bucăţi.

Nikola nu mi-a descris decât efectul produs de aceste arme, dar nu mi-a fost greu să înţeleg mecanismul lor. Aerul lichid nu era singura sursă de energie folosită în orăşel. Pentru săparea puţurilor noi se folosea un alt exploziv. O sursă necunoscută de energie punea în mişcare maşinile de mare putere ale acestei întreprinderi neobişnuite. Când am cerut explicaţii Eleonorei, mi-a răspuns:

— Asta nu intră în domeniul meu.

„La această întreprindere sunt prea multe secrete de fabricaţie, mi-am spus. Acest Bailey, pe lângă faptul că mi-a răpit libertatea şi a făcut din mine un sclav, poate mă pune să muncesc în interesul capitaliştilor englezi… Mai ştii!? Poate că întreaga cantitate de aer lichid va deveni la un moment dat în mâinile lor o armă teribilă pe care o vor folosi împotriva noastră? Nu, trebuie să fug cât mai repede; trebuie să previn guvernul de această primejdie prin cel mai apropiat Soviet sau celulă.”

L-am pus pe Nikola să-mi descrie de câteva ori şi amănunţit conducta de evacuare, pentru că planul era prea schematic. Conducta avea cel puţin doi kilometri. Se vede ca la început ajungea până la marginea prăpastiei dinafara craterului, dar gunoiul strâns aici cu timpul a prelungit încetul cu inertul platforma din faţa conductei şi acum ea depăşea cu vreo cinci sute de metri peretele abisului. Pe această platformă fuseseră instalate şine pentru vagonetele cu care se transporta gunoiul până la marginea prăpastiei. În locul unde se arunca gunoiul se formase o pantă destul de abruptă. De partea cealaltă peretele prăpastiei era aproape vertical, dar după părerea lui Nikola ne puteam totuşi căţăra pe el. În orice caz, numai pe aici puteam fugi.

Am examinat încă o dată cu atenţie planul conductei. Deodată, am observat nişte semne: acolo unde se termina conducta erau câteva linii, abia vizibile, făcute cu unghia sau poate cu chibrit, înfăţişând nişte săgeţi îndreptate spre gura conductei, iar deasupra săgeţilor erau mai multe semne de exclamaţie.

Ce înseamnă toate acestea? Cine le-o fi făcut? Poate predecesorul meu care locuise în această cameră — un prizonier ca şi mine — mă avertiza astfel că dacă mă voi aventura pe acest drum mă ameninţă o primejdie… Se putea de asemenea ca săgeţile să indice direcţia vântului. Ştiam însă că vântul bătea dinspre conductă, aruncând afară gunoiul. Aerul dinafară nu era aspirat decât prin conducta principală. Iar după câte mă informase Nikola, în timp ce se strângea gunoiul, şi noaptea când oamenii dormeau, în această conductă laterală, de evacuare, nu sufla vântul. În orice caz, nu era altă alegere şi întrucât trebuia să avertizez autorităţile de această primejdie n-aveam niciun motiv să mai zăbovesc.

Nikola şi cu mine hotărârăm să nu mai amintim realizarea planului nostru şi să pornim la drum chiar în acea noapte, îndată ce orăşelul va adormi.

Mă întrebam dacă orăşelul e păzit noaptea. Ne-ar fi destul de greu să trecem neobservaţi, deoarece, după cum aflasem, lumina ardea în coridor fără întrerupere. Pe lângă aceasta era primejdios să plecăm în costumele noastre de casă, destul de subţiri. Eram în pragul toamnei şi, deşi clima se îndulcise, peste noapte putea totuşi să dea un îngheţ. Prin părţile acelea iarna vine foarte repede. Cât despre provizii, le purtam mai puţină grijă. Deşi n-aveam arme, Nikola ştia să meşterească arcuri şi săgeţi şi chiar să împletească un soi de plasă din propriul său păr. El cunoştea o mie de metode de prindere a păsărilor, animalelor şi peştilor, şi cu el n-aveam să mor de foame.

Am stat tăcuţi în camera noastră, ciulind urechile la zgomotele îndepărtate. Undeva, adânc sub pământ, huruiau motoarele, iar deasupra noastră se auzea vântul vuind în conductă. Iată însă că a încetat şi acest vuiet; noaptea laboratoarele nu lucrau…

Miezul nopţii. I-am făcut semn din cap lui Nikola şi am pornit la drum. Nikola mergea înainte. Am parcurs cu bine coridorul fără să întâlnim pe nimeni, am coborât la etajul cinci, aici am urcat o mică scară şi ne-am pomenit într-o cămăruţă, cât cabina unui ascensor, din care răspundea o uşă în interiorul conductei laterale. În cabină moţăia un paznic. M-am tras înapoi. Nikola însă a început să-i vorbească omului, repede şi în şoaptă, în limba iakută; îl recunoscuse: era iakutul „Ivan cel mare”. Am înţeles după ton că Nikola insistă să-l convingă de ceva pe Ivan. Acesta însă dădea din cap şi refuza, oftând şi scărpinându-şi bărbuţa rară.

— Nu vlea să ne lase — mă lămuri Nikola. Se teme tale şi ne sfătuieşte să ne întoalcem. I-e fiică să nu-l uţidă.

Apoi se întoarse spre Ivan şi încercă din nou să-l convingă. Se pare că Ivan începuse să şovăie. Apoi, cu un gest de resemnare deschise uşa ce da în conductă şi trecu primul pragul.

Conducta era largă cât un tunel de cale ferată. Când uşa se închise în urma noastră, întunericul deveni de nepătruns. Deşi ne străduiam să nu facem niciun zgomot, paşii noştri stârneau un ecou puternic intre pereţii căptuşiţi cu tablă. Aproape de capăt conducta cotea lin şi îndată ce trecurăm de cotitură ne apăru lumina palidă a lunii noi… Această lumină m-a emoţionat ca un simbol al libertăţii. Încă câţiva paşi şi vom scăpa din închisoare! Chiar de aici simţeam mirosul frunzelor putrede şi al muşchiului.

Gura conductei părea tot mai largă. Razele lunii luminau pereţii. La capăt am dat de nişte benzi de metal întinse de-a curmezişul ca o podişcă. Nikola sta să urce pe această podişcă, dar l-am apucat ce braţ şi s-a oprit. Mă gândeam că poate aveam în faţă o instalaţie automată de semnalizare. Deşi podişcă nu era prea largă, nu puteam sări peste ea. Mă gândeam cum să ocolim acest obstacol. Nikola nu înţelegea de ce m-am oprit şi mă zorea să ne continuăm drumul. Atunci i-am împărtăşit temerile melc.

Am stat să ne sfătuim. Nikola a propus următorul plan: el şi cu mine o să-l ridicăm pe Ivan, care era mai mic de statură şi mai uşor decât noi, şi o să-i facem vânt peste podişcă. Apoi Ivan va aduce scânduri sau crengi din care vom dura „punte peste punte” — în aşa fel încât să putem trece fără să atingem benzile metalice. Dar Ivan nu voia în ruptul capului să întreprindă această călătorie aeriană: îi era frică să nu se rănească în cădere.

— Am să tlec şi aşa — ne asigură el. Pieziş, pieziş…

Şi, fără să ne dea timp să-i răspundem, Ivan s-a dat câţiva paşi înapoi, şi-a luat avânt şi s-a repezit înainte pe peretele înclinat al conductei, crezând că va putea trece fără să atingă podişcă… Reuşi să facă câţiva paşi, dar chiar la margine lunecă pe panta netedă şi umedă şi căzu cu zgomot cât era de lung, peste benzi… dacă ele erau într-adevăr legate de sistemul do semnalizare, apoi ţine-te!

Nu ne rămânea altceva de făcut decât, fără să ne mai sinchisim de podişcă, să fugim după Ivan. Din două sărituri am ajuns afară, urmat de Nikola. Am luat-o la goană pe traverse, ocolind vagonetele ce stăteau pe şine. În două sau trei minute am parcurs cel puţin jumătate din distanţa care ne despărţea de prăpastie. Căderea pe stratul moale de gunoi nu mă speria de loc.

Alergam cât puteam de repede; Nikola, deşi avea picioare strâmbe, fugea alături de mine. Ivan însă, care nu mai fugise de mult, rămase în urmă. M-am oprit ca să-l aştept, dar Nikola, depăşindu-mă, mi-a strigat:

— Las’ că vine el! Fugi!… şi-a continuat să alerge.

M-am luat şi eu după Nikola. Eram la doi paşi de capătul platformei. Din partea cealaltă a prăpastiei se înălţau stânci posomorâte, luminate de lună.

Deodată am auzit în spatele meu un zgomot ciudat, care creştea mereu, transformându-se într-un huruit puternic, uniform. În acelaşi timp se stârnise şi un curent care-mi bătea în faţă şi nu se datora repeziciunii cu care alergam, fiindcă păstrasem tot timpul aceeaşi viteză. „Poate au pus în funcţiune ventilatorul central…” — dar am respins imediat această ipoteză, fiindcă era prea devreme. Lucrul începea la ora şase dimineaţa, or, acum putea să fie cel mult ora unu după miezul nopţii.

Zgomotul crescu în intensitate, iar curentul de aer deveni atât de puternic încât am fost nevoit să mă plec înainte ca să nu cad. Alergam din ce în ce mai greu. Simţeam că mă înăbuş. Aerul se făcea tot mai dens. Am înţeles totul: în spatele nostru fusese pus în funcţiune ventilatorul. Nu ştiusem până atunci că şi conducta de evacuare putea să absoarbă aer…

„Deci iată ce însemnau săgeţile şi semnele de exclamaţie de pe schiţă!” mi-a străfulgerat prin minte, în clipa aceea curentul stârnit de ventilator începu să vuiască asemenea unui monstru înfuriat că-i scapă prada din gheare.

Vântul s-a transformat în furtună. Cu capul aplecat căutam să răzbat prin această perdea invizibilă de aer gata să ne strivească. Dar nu mai eram în stare să înaintez niciun pas. Nikola se prăbuşi la pământ şi începu să se târască de-a buşilea. I-am urmat exemplul, dar nici asta nu ne-a salvat. Făceam eforturi supraomeneşti, ne agăţam de pământ cu mâinile şi picioarele, dar curentul era mai tare ca noi şi ne trăgea mereu îndărăt.

Plămânii noştri erau plini de aer ca nişte baloane gata să plesnească. Capul ne vâjâia, tâmplele ne zvâcneau. Deşi la capătul puterilor, nu voiam să ne predăm. Mâinile şi picioarele ne sângerau. Numai să ajungem la capătul platformei… dar nu-l mai vedeam. La un moment dat vântul îmi răsuci capul înapoi şi printr-un nor de praf l-am văzut pe Ivan. Corpul său sălta şi descria tumbe în aer, într-o ciudată rostogolire, şi zbura spre gura conductei.

La un moment dat m-a lovit ceva moale, dar n-am fost în stare să întorc capul să văd ce este. Am ghicit că era trupul lui Nikola. Eram aproape sufocat. Simţeam că-mi pierd cunoştinţa. Era zadarnic să mai lupt. Muşchii nu mă ajutau de loc, corpul neputincios s-a lăsat în voia curentului de aer. Am zburat înapoi spre conductă şi am căzut în nesimţire.

VIII. „MISTER FATUM”

M-am trezit în conductă, nu departe de intrare. Lângă mine zăcea Nikola şi Ivan. De data aceasta scăpasem aproape nevătămat. Ventilatorul fusese oprit probabil îndată ce ne-am întors şi aerul comprimat ne-a frânat zborul. L-am zgâlţâit pe Nikola de umăr. El scoase un geamăt şi spuse de parcă aiura:

— A suflat tale, tale.

N-a trecut mult şi a început să mişte şi Ivan.

Am deschis uşa şi am intrat în cămăruţă. Aici l-am lăsat pe Ivan la postul său, pe Ivan care clătina mereu din cap, a reproş, iar noi ne-am dus spre camera noastră. Întregul orăşel subteran dormea şi n-am întâlnit pe nimeni. M-am aruncat disperat pe pat, fără să mă dezbrac, aşteptându-mă să fim arestaţi din clipă în clipă pentru că am încercat sa evadăm.

Dar ceasurile treceau şi nu venea nimeni. Lipsisem cel mult două ore.

„Oare să nu fi observat nimeni că am încercat să evadăm? Se prea poate ca ventilatorul să funcţioneze automat, iar în ce priveşte vuietul, locuitorii orăşelului subteran s-au obişnuit într-atâta cu el încât nici nu-l mai aud”, îmi treceau prin minte gânduri liniştitoare. Şi fără să-mi dau seama, am adormit.

Soneria ne-a trezit ca de obicei la ora şase. Nikola pleca înaintea mea şi, întins pe pat cu ochii închişi, îl auzeam cum se îmbracă, fosăind şi fredonând. Îi invidiam calmul. Apoi am adormit şi nu m-am mai trezit decât la şapte şi jumătate la al doilea semnal. Am băut la repezeală un pahar cu cafea, am înghiţit nişte pesmeţi şi m-am dus la laborator.

— Eşti cam palid astăzi — remarcă Eleonora, uitându-se cu atenţie la mine.

— N-am dormit bine — răspunsei.

— Ce te-a împiedicat să dormi?

— Tot felul de gânduri. Nu mă pot împăca şi nici nu mă voi împăca vreodată cu această stare de captivitate.

Eleonora se încruntă. Am tălmăcit în felul meu supărarea ei. Poate îi plac şi e mâhnită că îi prefer libertatea? Se vede însă că m-am înşelat.

— Trebuie să ştii să te resemnezi în faţa inevitabilului — spuse ea tristă ca şi când s-ar fi aflat în aceeaşi situaţie cu mine. Atitudinea ei mă surprinse şi mă intrigă şi mai mult.

— Inevitabilul?! Un oarecare mister Bailey, comerciant care se îndeletniceşte cu afaceri destul de dubioase, un străin care s-a instalat cu de la sine putere pe teritoriul nostru nu are nicio asemănare cu acel Fatum, căruia trebuie să i te supui. Şi dacă eşti atât de fatalistă… — începui eu pe un ton iritat.

— Nu sunt de loc fatalistă. Dar nici nu trebuie să fii fatalist ca să înţelegi un lucru atât de simplu că uneori împrejurările sunt mai tari ca noi.

— Asta nu înseamnă decât că noi suntem mai slabi decât împrejurările — nu mă lăsai eu, simţind că am pus degetul pe rană.

— Văd că nu înţelegi! răspunse Eleonora şi se adânci în munca ei.

Dar n-aveam de gând să las să-mi scape acest prilej. Starea sufletească în care se afla ea era de aşa natură încât, dacă stăruiam, putea să-mi spuie multe lucruri pe care nu mi le-ar fi mărturisit altădată.

— Atunci lămureşte-mă! Deocamdată din tot ce mi-ai spus am înţeles un singur lucru: că eşti aici prizonieră ca şi mine.

— Te înşeli — răspunse fata. Chiar azi-dimineaţă tata a căutat să mă convingă să plec de aici şi… mister Bailey nu se opune…

— Şi totuşi, nu pleci. Înseamnă că te reţine ceva. Prin urmare, eşti prizonieră, dacă nu a lui mister Bailey, atunci a sentimentelor care te reţin aici. Stai puţin, mi se pare că am ghicit! Ai spus că tatăl dumitale a căutat să te convingă să pleci. Împreună cu el sau singură?

— Fără el — răspunse încet Eleonora. Era foarte tulburată.

— Încep să văd limpede. Nu vrei să pleci fără tatăl dumitale, iar el nu poate sau nu vrea să plece. Ori, mai bine zis, nu-l lasă „mister Fatum."

Eleonora zâmbi numai din ochi, dar nu-mi răspunse.

— Mi-ai povestit într-o zi — urmai eu, însufleţindu-mă — că familia dumitale este foarte cunoscută în Suedia, şi nu în sensul pe care l-ar putea sugera numele dumitale răsunător. Mi-ai spus că minerul Engelbrecht care a condus în secolul al cincisprezecelea răscoala populară împotriva regelui Eric de Pomerania[18] este străbunul dumitale. Un străbun care vă face cinste!… Se poate oare ca după cinci secole în inima celor din familia Engelbrecht să nu fi rămas nici urmă din trăsăturile de caracter ale acestui viteaz miner şi ei să nu fie în stare decât să-şi plece capul în faţa asupritorilor?

Lovitura a fost prea crudă. Nu m-am aşteptat că voi atinge punctul cel mai dureros din inima Eleonorei. Ea mi-a vorbit în repetate rânduri despre strămoşul ei revoluţionar de care părea foarte mândră. Acum însă, comparaţia cu străbunul ei, defavorabilă urmaşilor a tulburat-o şi a indignat-o. Se sculă deodată, se îndreptă cât era de înaltă şi ridică semeţ capul. Sângele îi fugi din obraji, încruntă sprâncenele. Ochii îi scăpărau scântei. Niciodată n-am văzut-o aşa. Mă privi mânioasă şi spuse cu voce întretăiată:

— Dumneata… dumneata… — i se tăie respiraţia. Dumneata nu înţelegi nimic — încheie ea încet şi deodată izbucni în plâns, cu faţa îngropată în palme.

M-am zăpăcit nu ştiam ce să mai fac. N-avusesem de gând s-o jignesc. Am vrut doar s-o fac să-mi dezvăluie adevărul. Eram foarte mâhnit c-am supărat-o.

— Iartă-mă — m-am rugat pe un ton atât de trist încât ar fi mişcat şi pietrele (iar inima Eleonorei nu era de loc de piatră).

Şi-a recăpătat repede stăpânirea de sine. Umerii nu-i mai tresăreau.

— Iartă-mă, te rog. N-am vrut să te jignesc…

Eleonora ridică încet capul şi încercă să zâmbească.

— Să uităm asta… Nervii sunt de vină… Ai grijă ce faci! ţipă ea deodată, observând că am aruncat o bucată de fier pe masa unde se afla un mic cub de alcool solid, ce părea făcut din sticlă (acum câteva minute reuşiserăm să congelăm alcool pur într-un mediu de aer lichid) — nu ştii că alcoolul solid nu arde, dar face explozie dacă-l loveşti?

— „Eterul îngheaţă transformându-se într-o masă cristalină… am continuat eu în glumă, imitându-i tonul de mentor: un tub de cauciuc supus acţiunii aerului lichid devine dur şi sfărâmicios şi poate fi făcut bucăţi sau praf; florile par făcute din porţelan, iar o pălărie de fetru poate fi spartă în bucăţi”.

— N-ai pomenit nimic despre elasticitatea metalelor sub acţiunea aerului lichid — spuse Eleonora, zâmbind cu voie bună.

Am reluat pe acelaşi ton:

— „Rezistenţa de rupere a plumbului se dublează aproape. Majoritatea metalelor îşi măresc elasticitatea şi rezistenţa de rupere la tracţiune…”

— Ajunge pentru astăzi — mă întrerupse ea. Şi acum, hai să lucrăm.

Luă o cupă de sticlă cu pereţii argintaţi, privi în lichidul azuriu şi observând la suprafaţă un fir de praf, băgă deodată degetul în cupa plină cu aer lichid.

— Ce faci? am ţipat îngrozit la rândul meu. Ai să te arzi!

Nu demult făcuse în faţa mea o „experienţă demonstrativă”; un ceainic plin cu aer lichid, aşezat pe o bucată de gheaţă, începuse „să fiarbă” scoţând aburi reci, fiindcă faţă de aerul lichid, până şi gheaţa e un corp încins în comparaţie cu temperatura lui joasă. Şi presupuneam că această temperatură joasă te „arde” mai rău decât metalul încins.

Dar spre mirarea mea, Eleonora n-a ţipat de durere, ci scoţând liniştită degetul din cupă îl scutură şi apoi mi-l arătă: era nevătămat.

— Aerul lichid, care vine în atingere cu degetul, se evaporă foarte intens, deoarece temperatura lui este mult mai joasă decât temperatura degetului. De aceea, se formează un fel de înveliş din aburi de aer lichid — n-ai observat? — care fereşte o fracţiune de secundă degetul de arsură. Dar să nu-ţi dea prin gând să repeţi această experienţă — mă avertiză ea, observând că am întins şi eu degetul spre cupă. Asta trebuie făcută cu multă dibăcie, repede şi fără să atingi pereţii vasului.

Apoi ne-am văzut fiecare de lucru. Se părea că Eleonora nu se mai gândea la mica noastră ceartă, eu însă nu puteam să uit. Sărmana Nora! aşa îndrăzneam să-i spun numai în gând. Prin urmare este şi ea o victimă a lui Bailey! După această descoperire simpatia pe care o simţeam pentru Eleonora a crescut. Iar în gândul meu am mai trecut o crimă la activul lui mister Bailey.

La un moment dat m-am surprins gândindu-mă să evadez împreună cu Eleonora.

În laborator era linişte. Eram amândoi absorbiţi de muncă. Am tresărit deodată auzind o detunătură.

— Iarăşi ai astupat prea tare vasul! mă dojeni Nora.

Da, într-adevăr, greşisem. La temperatura camerei aerul lichid se evaporă repede şi presiunea vaporilor aruncă dopul afară.

— Dacă îl astupi prea tare, explodează, dacă nu închizi destul de bine — se evaporă prea repede — bombănii eu, făcând pe supăratul.

— Nu-i o muncă uşoară, nu-i aşa?… În schimb nu te poţi plânge că lucrăm în condiţii nocive. Ai aici aer cât pofteşti! răspunse Nora.

— Poate de aceea îţi sunt obrajii atât de rumeni?

Nora îmi aruncă pentru prima oară o privire şăgalnică, o privire de femeie, care mă bucură nespus! Deci nu mai era supărată!

Deodată, intră William şi spuse ceva în englezeşte. Nora traduse.

— Mister Bailey îl roagă pe mister Klimenko să vină până la el. Poftiţi la răfuială, domnule — adăugă ea zâmbind.

„Oare au aflat cu toţii de încercarea noastră de evadare?” Eram îngrijorat, dar zâmbetul liniştit al Norei mi-a dat curaj. Nu ştiam — vai! că mister Bailey îi chema pe toţi la el — în afară de tatăl Norei — numai „pentru răfuială”. În acest orăşel subteran el era judecătorul suprem, iar hotărârile sale erau irevocabile.

L-am urmat pe William cu inima grea.

— Îţi urez să scapi uşor! îmi strigă Nora din urmă.

IX. „GRAŢIAT DIN MILA MĂRIEI SALE”

În cabinet se şi aflau Nikola şi Ivan escortaţi de doi gentlemeni înarmaţi cu pistoale automate, ce funcţionau cu ajutorul aerului comprimat. Mister Bailey stătea în picioare lângă birou.

— Apropie-te! îmi porunci el aspru, fără să mă invite să iau loc.

M-am apropiat de birou. Mister Bailey se aşeză. Nu voiam să rămân în picioare în faţa lui şi m-am aşezat şi eu. Lui Bailey îi scăpărară ochii de furie şi se încruntă.

— Aţi încercat să fugiţi?! Era mai curând o afirmaţie decât o întrebare.

— Am vrut şi noi să ne plimbăm puţin — i-am răspuns eu, schiţând un zâmbet.

— Nu are niciun rost să minţi sau să tăgăduieşti! Aţi încercat să fugiţi. V-am avertizat ce urmări poate să aibă aceasta.

Mister Bailey porunci ceva unuia din oamenii înarmaţi. Acesta se apropie de mine şi îmi făcu semn să-l urmez.

Judecata nu ţinuse niciun minut. Acum nu le rămăsese probabil decât să execute sentinţa. Am ieşit în coridor urmaţi de Nikola şi Ivan însoţiţi de restul escortei. La un moment dat ei cotiră, iar noi am mers mai departe. Am coborât şi am luat-o pe un alt coridor. Omul care mă însoţea se opri în dreptul unei uşi înguste de fier, o deschise şi mă împinse destul de brutal într-o cameră mică cu pereţi netezi, de fier, luminată de un bec anemic. Uşa se închise şi am auzit cheia întorcându-se în broască. Am rămas singur.

„Carcera… Nu e chiar atât de grav. Am scăpat ieftin”, mi-am spus eu cercetându-mi închisoarea. Camera era curată, uscată, dar rece. Pe perete atârna un termometru Celsius. Asemenea termometre se aflau în fiecare cameră şi chiar în coridoarele orăşelului subteran. Aici temperatura era supravegheată cu străşnicie. Termometrul arăta plus şase grade.

După noaptea nedormită şi emoţiile prin care trecusem eram frânt de oboseală şi fără putere. Îmi era somn şi abia mă ţineam pe picioare. În cameră, însă, nu se găsea nici măcar un scaun. Mă aşezai pe podeaua rece de piatră şi începui să moţăi. Peste câteva minute, însă m-am trezit din cauza frigului. Mă trecu un fior. M-am ridicat să mă uit la termometru. Arăta două grade sub zero. „Ce o fi însemnând toate acestea? gândii. Să fie o scăpare a fochistului, sau poate o fac intenţionat?”

Ca să mă mai încălzesc am început să mă plimb prin cameră, dar era atât de mică încât nu puteam să fac decât doi paşi înainte şi doi paşi înapoi. Atunci am început să sar şi să dau din mâini. Am obosit şi mai mult, dar am reuşit să restabilesc circulaţia sângelui. Era destul însă să mă aşez ca frigul să mă cuprindă şi mai rău. Dinţii îmi clănţăneau mărunt. Uitându-mă din nou la termometru, am văzut că a coborât la unsprezece grade sub zero.

Simţeam cum mă pătrunde tot mai tare frigul. Mi se strângea inima, iar pe spinare parcă aveam un sloi de gheaţă. Dar această senzaţie nu se datora numai frigului: mi-am dat seama, cu groază, că mister Bailey m-a condamnat la moarte prin îngheţ! M-am repezit instinctiv la uşă şi am început să bat.

— Deschideţi!… Deschideţi!… răcneam ca ieşit din minţi. Dar nu răspundea nimeni.

Mâinile începură să-mi sângereze. În sfârşit m-am lăsat să cad pe podea…

„Câteodată împrejurările sunt mai tari ca noi. Nu trebuie să fii un fatalist ca s-o înţelegi…” îmi trecură prin minte cuvintele Eleonorei. Eu am luptat însă, am încercat să evadez şi mor luptând pentru libertate! Dar ea… De altfel, poate şi ea a luptat. Mi-am adus aminte de cadavrul legat de prova spărgătorului de gheaţă, despre care mi-a povestit Nikola. Aşa se răfuia Bailey cu duşmanii săi. Poate Eleonora are dreptate — e zadarnic să lupţi împotriva lui Bailey…

… Ce frig e!… Mâinile şi picioarele mă dor îngrozitor… Îmi frec degetele, dar ele au înţepenit şi nu se mai îndoaie… Mă ridic cu un efort şi mă uit la termometru. Douăzeci de grade sub zero… Lupta s-a sfârşit! Trebuie să mă supun destinului.

M-am ridicat în capul oaselor pe podea şi am căzut într-un fel de toropeală. La urma urmelor moartea prin îngheţ nu e chiar atât de înspăimântătoare. În orice caz, e de preferat scaunului electric. Încă puţin şi orice durere va înceta, am să adorm…

… Un zgomot uşor, la uşă. Să fie adevărat? Încerc să mă ridic, dar frigul îmi încleştează corpul. E linişte. Mi s-a părut…

Parcă nu mai e atât de frig. Cred însă că simţurile mă înşală. Organismul cedează căldură aerului. Diferenţa de temperatură dintre trupul meu şi aerul înconjurător se micşorează. De aici senzaţia amăgitoare de cald. Toţi acei care îngheaţă trec prin asta. Prin urmare, s-a sfârşit…

Minutele se scurgeau şi totuşi mintea îmi rămânea lucidă, iar senzaţia de cald se accentua chiar. Ciudat! Niciodată n-am fost pe punctul să îngheţ, dar eram convins că în asemenea situaţii oamenii trebuie să se simtă astfel. Pentru a-mi verifica îndoielile am încercat să-mi mişc degetele şi spre uimirea mea am văzut că reuşesc fără nicio greutate, deşi înainte de aceasta nu le puteam nici măcar îndoi. M-am uitat la termometru.

Plus cinci grade!

Temperatura se ridică! Sunt salvat şi frica mea s-a dovedit neîntemeiată. Se vede că mister Bailey a vrut să mă sperie numai.

Peste câteva minute temperatura în cameră s-a ridicat până la douăsprezece grade — temperatura obişnuită din încăperile locuite ale orăşelului subteran. M-am sculat şi am încercat să-mi dezmorţesc mădularele. Degetele erau umflate şi roşii. Simţeam însă cum sângele care pulsa năvalnic începe să le încălzească. Întrucât temperatura se ridica treptat, aşa cum scăzuse, am scăpat de efectele primejdioase ale decongelării.

Şi acum ce o să facă cu mine? Cât o să mă mai ţină în această carceră?

Şi ca un răspuns la această întrebare se auzi din nou un zgomot uşor la uşă şi apoi cheia întorcându-se în broască. Intră William şi-mi făcu semn să-l urmez.

Acum când eram sigur că am scăpat cu viaţă, am ieşit plin de curaj. William m-a condus din nou în cabinetul lui mister Bailey.

De data aceasta Bailey mă pofti să iau loc, iar el ieşind de după birou a început să se plimbe prin cameră.

— Mister Kalimenko — începu el. Ai merita să fii condamnat la moarte şi numai lui miss Engelbrecht să-i mulţumeşti că ai rămas în viaţă…

L-am privit surprins.

— Te condamnasem la moarte. Am ales pentru dumneata mijlocul cel mai puţin dureros de a trece pe celălalt tărâm. Am şi dat ordin ca sentinţa să fie executată… Dar noi ducem lipsă de personal calificat. Miss Eleonora nu poate face faţă singură… Aţi lucrat în calitate de ajutor al ei şi înainte de a termina cu dumneata am hotărât să aflu dacă i-aţi fost de un real folos. Ea nu ştia primejdia ce te ameninţa… Am rugat-o doar atât: să-şi spună părerea. M-a asigurat că lucrezi foarte bine şi că-i eşti un preţios ajutor. S-a opus când am anunţat-o că… ţi-am dat altă funcţie. Şi am fost nevoit… să revin asupra hotărârii mele. Eşti graţiat! încheie el pe un ton solemn, aşteptându-se probabil să-mi exprim recunoştinţa.

Eu însă nu i-am spus nimic şi m-am mulţumit să dau din cap.

— Miss Engelbrecht a pus mult suflet — continuă Bailey, zâmbind ironic — cam prea mult poate ca să mă convingă că-i eşti într-adevăr util. Ea nu ştie de încercarea voastră de evadare. Nu i-ai spus nimic?

— Nu — am răspuns.

— Ce om ingrat! Să fugi… de lângă asemenea fată!

— Să fug din captivitate, din robie — l-am îndreptat eu.

— Dar ea, prezenţa ei, faptul că te afli în compania ei nu te-a reţinut?

— V-aş ruga, mister Bailey, să nu vă amestecaţi în chestiunile mele personale — i-am retezat-o eu. Asta nu vă priveşte sub nicio formă.

— Eşti sigur? răspunse el. Ba da, mister Kalimenko, mă priveşte şi încă mult!

Atunci abia am înţeles intenţia lui Bailey. Voia să ştie probabil dacă Eleonora şi cu mine nu ne-am îndrăgostit unul de altul. Această dragoste ar fi făcut viaţa Eleonorei mai frumoasă, iar pe mine m-ar fi ferecat mai tare ca lanţurile de acest orăşel subteran. Eram atât de indignat de aceste calcule, încât dragostea pe care începusem s-o simt pentru Eleonora era în mare pericol. Bailey nu era un bun psiholog. Nu ştia pesemne că nimic nu este mai primejdios pentru dragoste decât constrângerea. Or el nici nu încerca să ascundă că este dispus să facă pe peţitorul ca să transforme legăturile matrimoniale în lanţuri care să mă ţină legat de „fabrica” lui.

— Îţi aduci aminte? continuă Bailey — ţi-am cerut să-ţi dai cuvântul de onoare că nu vei fugi de aici, dar n-am stăruit. Nu cred în cinstea oamenilor şi mai ales — fără supărare! — nu cred în cuvântul dat în împrejurările în care te afli dumneata. Bine spune un proverb de-al vostru, rusesc: „Pe lup oricât l-ai îndopa, tot spre pădure cată”. Şi atunci ce mi-am spus: lasă-l mai bine să se convingă pe pielea lui că de aici nu se poate fugi. Atunci o să se astâmpere şi o să-şi vadă de treabă. Şi iată că ai încercat-o… Acum eşti al nostru… sper că n-ai să te plictiseşti aici prea tare în afară de cazul… în care ai avea o bucată de lemn în loc de inimă.

Am sărit de pe scaun cu un aer atât de fioros, încât mister Bailey se dădu câţiva paşi înapoi şi începu să râdă, forţat.

— Hai, nu fi supărat — spuse el mai împăciuitor. Doar nu te-am jignit cu nimic nici pe dumneata şi nici pe miss Eleonora. E o fată admirabilă şi orice bărbat ar fi mândru s-o ia de soţie. Şi acum, vino cu mine. Am să-ţi arăt multe lucruri pe care nu le-ai văzut niciodată. O să-ţi prindă bine.

X. O EXCURSIE SUBTERANĂ

Mister Bailey deschise o uşă secretă şi trecu, urmat de mine, în camera alăturată.

— Apropo — spuse mister Bailey — dacă te interesează poţi citi ultimele ştiri transmise prin radio. Toată lumea deplânge moartea dumitale. Te-ai înecat împreună cu Nikola în apele Ienei. Tot ce a rămas de la dumneata este rucsacul cu instrumente. După cum vezi, totul a fost aranjat perfect, mister „cadavru”.

Cu aceste cuvinte, Bailey deschisese un dulap mare în care atârnau câteva costume — de scafandru, cum mi-am închipuit eu. Dar mister Bailey m-a lămurit îndată:

— Aceste costume nu sunt de scafandru. Îmbrăcat cu ele te-ai putea plimba prin spaţiile siderale unde e un frig absolut de două sute şaptezeci şi trei de grade. Costumele sunt confecţionate dintr-un material perfect termoizolant şi prevăzut cu rezervoare de oxigen.

— Dar asta ce e? l-am întrebat, arătând o tijă metalică, cu o bilă în vârf, montată pe cască.

— E antena. Costumele sunt înzestrate cu radiotelefoane, având fiecare câte o minusculă staţie de radio. În felul acesta vom putea discuta. Îmbracă-te!

Am scos un costum din dulap. Era mai uşor decât cel de scafandru. Mister Bailey m-a ajutat să mă îmbrac şi a încheiat cu grija costumul cu nişte butoane speciale.

— Şi acum, suntem gata — spuse el. Îl auzeam foarte bine, deşi capetele noastre erau vârâte în nişte căşti groase. E comod, nu-i aşa? Scafandrii ar fi fericiţi să aibă asemenea costume.

— Sunt sigur însă că n-aţi pus această invenţie la dispoziţia societăţii — observai eu sarcastic.

— Societatea? făcu el cu dispreţ. Ce poate să-mi dea mie societatea? N-am timp de asemenea fleacuri.

Mister Bailey se apropie de perete, trase o manivelă şi în mijlocul podelei se deschise o trapă. Mă uitai în jos şi văzui o mică scară care ducea spre o platformă împrejmuită cu un grilaj subţire de metal.

— Coboară — mă invită Bailey.

Am coborât pe scară, urmat de Bailey. Ajunşi pe platformă el răsuci un mâner montat pe grilaj, şi începurăm să coborâm, lin. Am coborât destul de mult. Când platforma-ascensor se opri, Bailey deschise uşa. În faţa noastră era o poartă scundă, de fier. Bailey o deschise şi intrarăm într-o încăpere mică, foarte îngustă, în fundul căreia se zărea o altă uşă neagră şi netedă de parcă ar fi fost de ebonită. Bailey o deschise şi pe aceasta.

— E făcută dintr-un material care nu lasă să treacă căldura — explică Bailey.

Apoi o altă încăpere la fel de mică şi o altă uşă. Ne strecurăm în felul acesta prin cinci asemenea camere, deschizând cinci uşi.

— În fiecare cameră temperatura este aproximativ cu cincizeci de grade mai scăzută decât în cea precedentă — îşi continuă Bailey explicaţiile. Iar acum vom intra într-o încăpere a cărei temperatură se apropie de frigul care domneşte în spaţiul cosmic.

Când mister Bailey mai deschise o uşă, a şasea la număr, o privelişte uluitoare mi se înfăţişă ochilor!…

Aveam în faţa noastră o uriaşă grotă subterană. Zeci de becuri luminau un lac mare, de un albastru nespus de frumos. Parcă un crâmpei din azurul cerului ar fi căzut în această peşteră.

— E aer lichid — spuse Bailey.

Eram într-adevăr uluit. Până acum nu văzusem aerul lichid decât în recipientele mici din laborator. Nu-mi închipuisem vreodată că se poate obţine şi păstra o cantitate atât de uriaşă de aer lichid.

Am simţit deodată cum costumul începe să mă strângă puţin şi nu înţelegeam de ce.

— Aici presiunea e foarte mare. Ne-ar fi turtit dacă materialul din care sunt confecţionate costumele noastre n-ar avea o elasticitate specială. Datorită lui mister Engelbrecht sunt în posesia unui procedeu care împiedică aproape complet evaporarea aerului lichid. Uită-te cu atenţie la boltă. E îmbrăcată toată într-un material termoizolant. În această peşteră chiar şi becurile nu sunt ca celelalte: sunt făcute din baterii fosforescente! Lumina lor e absolut rece… Da, conţinutul acestui lac albastru ar fi de ajuns ca luna să prindă viaţă, fiindcă i-am putea dărui atmosferă, dacă fireşte luna ar fi în stare să reţină acest cadou. Am aici mai multe lacuri ca acesta. Dar e încă puţin, prea puţin. Aerul lichid este numai de opt sute de ori mai dens decât cel atmosferic. Dacă am lichefia tot aerul din atmosferă, aerul lichid ar forma nu lacuri, ci oceane. Calculează şi dumneata: suprafaţa globului pământesc este de circa cinci sute zece milioane kilometri pătraţi. Aşadar, stratul de aer la o distanţă de numai un kilometru de la suprafaţa Pământului este egal ca volum cu cel puţin cinci sute de milioane de kilometri cubi. Or, stratul de aer mai mult sau mai puţin omogen, în ce priveşte densitatea, are o grosime de opt kilometri. Aceasta reprezintă o masă de peste cinci trilioane de kilograme, sau, cu alte cuvinte, o milionime din masa globului pământesc… Câtă materie primă nefolosită!

— Materie primă?! exclamai eu fără voie.

Dar Bailey continuă imperturbabil:

— Este aproape imposibil fireşte să se evalueze cu precizie rezervele de materie primă aeriană. Între spaţiul cosmic interplanetar şi atmosfera noastră terestră mai există o zonă de gaze rarefiate. S-a stabilit cu exactitate compoziţia chimică a aerului la o înălţime de nouă kilometri. Baloanele cu aparate înregistratoare se ridică doar cu ceva mai mult de treizeci şi şapte kilometri şi jumătate. Meteoriţii în zbor se aprind la o înălţime de 150 — 200 kilometri. Prin urmare şi la această înălţime aerul este încă destul de dens. Nissel a văzut meteori aprinzându-se chiar la o înălţime de şapte sute optzeci de kilometri! În sfârşit, o altă mărturie a grosimii atmosferei sunt aurorele boreale. Omul admiră de mult această feerie cerească, dar relativ recent a aflat că spectrul acestor lumini de o rară frumuseţe se compune în special din linii care indică prezenţa gazelor nobile şi mai ales a heliului. Liniile oxigenului, azotului, neonului şi heliului scânteie în aureola boreală la o înălţime de opt sute de kilometri. Ce-i drept, se prea poate ca vârtejurile electrice să smulgă şi să ridice în straturile superioare ale atmosferei atomii gazelor din care se compune ea. În tot cazul, e cert că aceşti atomi există chiar şi la această înălţime uriaşă. Dar asta încă nu este totul. Să nu-ţi închipui că atmosfera există numai deasupra Pământului. Savantul american Clare a calculat că numai până la o adâncime de 16 kilometri — adâncime accesibilă observaţiilor — substanţele gazoase reprezintă în ce priveşte greutatea trei sutimi din întreaga masă. Aşa că rezervele totale de materie primă aeriană…

— Sper că n-aveţi de gând să răpiţi globului pământesc întreaga atmosferă!? exclamai eu uimit.

— Şi de ce nu? răspunse mister Bailey. Să mergem mai departe şi vă veţi convinge că e un lucru pe deplin realizabil. Svante Engelbrecht e un geniu şi merită cu prisosinţă cât mă costă.

„Oare banii să fie motivul?! mă întrebam eu. Poate tatăl Norei e ahtiat după bani. Fiind bine plătit a consimţit să se îngroape împreună cu fiica lui în această vizuină de cârtiţă şi nu vrea să se întoarcă în patrie; Eleonora moare de plictiseală, dar nu se îndură să-şi părăsească tatăl… Aceasta să fie tragedia Norei?”

— Globul pământesc fără atmosferă?! Pregătiţi un cataclism, rostii eu.

— O, da, răspunse ironic Bailey. Oamenii se vor sufoca, plantele vor pieri o dată cu oamenii, un frig glacial va coborî pe Pământ din înălţimile siderale… Viaţa se va stinge şi globul pământesc va deveni un corp mort, ca Luna cea fără viaţă… Şi chiar aşa va fi, pe toţi dracii! zbieră englezul.

În clipa aceea mă gândii că am în faţa mea un nebun.

— Vreţi să nimiciţi omenirea? întrebai eu.

— Mă sinchisesc prea puţin de omenire. Ea merge singură spre pieire. Şi la urma urmelor, planeta noastră nu va dura o veşnicie. Nu eu am fost acela care a condamnat-o. Iar dacă aceasta se va întâmpla mai devreme sau mai târziu — nu-i totuna?

— Nu-i de loc totuna! Omenirea ar putea să mai existe milioane de ani. Globul nostru pământesc este încă foarte tânăr. Mult mai tânăr decât Marte.

— Ai putea garanta că omenirea va exista milioane de ani? E destul să se rătăcească vreo cometă şi globul dumitale se va duce pe copcă.

— Această eventualitate e foarte problematică.

— Asta din punctul de vedere al unui vierme pământesc care nu vede mai departe de mizerabilul său orizont. Astronomii sunt însă de altă părere. Ei observă mereu explozii formidabile în toate ungherele abisului cosmic. Şi dacă reducem proporţiile cosmice numai la sistemul nostru, sau cum i se spune Galateia, o mică ulicioară a universului numită Calea Lactee, ciocnirile sunt tot atât de frecvente ca între automobile pe străzile unei metropole.

— Asta aşa e, dar pentru noi „viermii Pământului”, intervalele între aceste catastrofe sunt de milioane de ani… Şi cu ce scop vrei să distrugi omenirea?

— Ţi-am mai spus că mă sinchisesc prea puţin de omenire. Nu doresc moartea nimănui, dar n-am de gând să renunţ la planurile mele ca să cruţ omenirea.

— Ce planuri?

Mister Bailey nu-mi răspunse.

Mergeam de-a lungul lacului albastru neînchipuit de frumos. Un abur diafan se ridica deasupra oglinzii sale: cu toate măsurile luate, aerul lichid se evapora totuşi, ce-i drept foarte puţin. Acţiunea căldurii globului pământesc şi a soarelui se făcea simţită în ciuda tuturor barierelor izolante.

În peretele grotei se vedea o uşă neagră.

— Să intrăm aici — spuse Bailey.

Deschise uşa, şi după ce străbăturăm un gang ce cobora în pantă lină ajunserăm într-o altă peşteră, mult mai mică şi fără lac. Peştera era un fel de depozit, sau mai curând un orăşel întreg, unde în loc de case erau înşirate dulapuri enorme din acelaşi material negru, lucios. „Străzile” erau rectilinii, ca pe planurile oraşelor americane. Bailey deschise un dulap, trase afară, cu ajutorul unui mecanism, un sertar şi-mi arătă conţinutul: nişte bile lucioase, mari cât o nucă. Aşteptam cu nerăbdare explicaţii.

— Ştii probabil — începu Bailey — că la temperatura obişnuită, un litru de apă absoarbe până la şapte sute de litri de amoniac gazos, iar la zero grade cantitatea absorbită de amoniac creşte până la o mie patruzeci de litri, volumul apei rămânând aproape neschimbat.

Am dat din cap afirmativ:

— Gazul se aşează în intervalele dintre particulele de apă.

— Chiar aşa e. Intervalele dintre moleculele de gaz sunt enorme în comparaţie cu mărimea moleculelor însăşi. Amplasamentul moleculelor poate fi comparat cu felul cum sunt aşezate planetele în sistemul solar. Distanţele dintre ele sunt uriaşe în comparaţie cu dimensiunile lor. Dacă l-ai citit pe Flammarion, ţii minte cred ce spune el despre comete. Dacă am condensa gazele rarefiate din care se compune fiecare cometă şi care ocupă o suprafaţă de sute de mii de kilometri cubi, întreaga cometă ar încăpea într-un degetar… Şi ceea ce vezi aici nu sunt decât astfel de mici „degetare”. Ingeniosul Engelbrecht a reuşit să transforme aerul lichid într-un corp extrem de dens. Numai în acest sertar se află mai mult aer decât în uriaşul lac de aer lichid. Încearcă să iei o bilă din sertar!

Am întins mâna şi am încercat să scot o bilă din sertar, dar n-am reuşit.

— S-au lipit între ele?

Bailey izbucni în râs.

— Cât cântăreşte un metru cub de aer obişnuit, din cameră? mă întrebă el.

— Circa un kilogram.

— Un kilogram şi un sfert. Iar în această bilă sunt concentraţi o mie de metri cubi de aer. Numai un cal foarte puternic ar putea să tragă un car, având drept încărcătură doar o bilă ca asta.

Mirarea mea făcu multă plăcere lui mister Bailey.

— Da — repetă el. Engelbrecht merită banii ce mă costă. Cred că te-am convins acum că prelucrarea întregii cantităţi de materie primă aeriană nu e un lucru chiar atât de imposibil. Îmi închipui ce panică se va stârni în lume când oamenii vor simţi că se înăbuşă!

Şi cu braţul întins spre bilele strălucitoare, mister Bailey rosti cu emfază:

— De aici pot guverna lumea!

M-a surprins că, fără să ştie, a recitat aproape textual cuvintele „Cavalerului avar” al lui Puşkin.

— Şi ce nu mi-e supus? am declamat eu.

Şi am reluat:

Şi ce nu mi-e supus?
De-aicea pot
Ca demonul să poruncesc în lume;
Să vreau numai — palatele răsar;
Îmi sunt supuse mie toate cele,
Eu, însă nimănui nu sunt supus;
Sunt mai presus de orişice dorinţă,
Sunt liniştit, căci îmi cunosc puterea:
Îmi e destul să ştiu că pot.

— Foarte bine spus — zise Bailey care mă ascultase cu atenţie. Nu ştiam că eşti poet.

— Nu eu am spus-o, ci Puşkin.

— N-are importanţă. E foarte bine spus. Puşkin? Îmi aduc aminte. L-a imitat pe Byron al nostru şi pe Walter Scott. Dar nu-mi place sfârşitul. Mie nu-mi ajunge numai conştiinţa puterii. Sunt capitalist, comerciant. Capitalul mort nu e capital. Trebuie să fac negoţ, şi-l fac chiar… Negustor de aer… Ha, ha, ha! Cui i-ar fi venit în minte aşa ceva?

— Şi cu cine faceţi negoţ? mă minunai eu.

— Cu cine crezi că aş putea face!? exclamă mister Bailey, enervându-se deodată. Doar nu cu comisariatele voastre ale poporului, pentru comerţ.

— Prin urmare cu străinătatea? N-aş spune că acest comerţ e legal. V-aţi instalat pe teritoriul nostru sovietic…

— Şi prelucrez minunatul vostru aer rusesc, nu respect monopolul comerţului exterior şi aşa mai departe. Am să fac comerţ cu Anglia, cu Germania, cu Franţa, am să fac avere, iar voi o să vreţi să mi-o luaţi? Am să mă duc în Anglia? Iar voi o să faceţi acolo revoluţie şi o să mă înhăţaţi pe mine cu toată averea mea? ţipă mister Bailey, din ce în ce mai furios. Ajunge! Aţi stricat rosturile lumii întregi. Nu-i colţişor pe întregul glob unde să nu fi ameninţat de pericolul roşu. Acum aş putea să vă fac una cu pământul. Nu cunoaşteţi încă toate resursele de care dispun. Dar mi s-a urât. Vreau să-mi văd în linişte şi siguranţă de afacerile mele.

— Atunci ar fi poate mai bine să te muţi în Lună — remarcai eu, ironic.

— Nimic mai simplu! Degeaba râzi. Ce-i drept Luna e prea mică pentru a putea reţine atmosfera, dar aş putea amenaja aşezări de locuit subselenice. N-am duce lipsă de aer. Iar pentru călătoriile interplanetare am ceva mai bun decât rachetele încărcate cu pulbere.

— Vorbiţi serios? am întrebat eu, privindu-l uluit.

— Cât se poate de serios.

— Şi o să deschideţi acolo o întreprindere pentru vânzarea aerului? Nu mi-aţi spus adineauri că aţi şi început să-l vindeţi?

— Da, îl vând şi negoţul meu e în floare.

— Şi cui îl vindeţi, dacă nu sunt indiscret?

— Planetei Marte, fu răspunsul. Da, da, îl vând locuitorilor planetei Marte. E o piaţă avantajoasă pentru desfacerea aerului. Ştii, cred că pe Marte barometrul indică o presiune de douăsprezece ori mai mică decât la noi. Bieţii marţieni duc lipsă de aer şi îmi plătesc un preţ foarte bun pentru această marfă.

„E nebun — îmi trecu prin minte. Asta mai lipsea!”

— Şi cum procedaţi — vin ei aici, sau trimiteţi acolo un agent comercial?

— Nu! De ce? Lansez în Marte, cu un tun special, proiectilele pe care le vezi aici. Explodând se transformă în aer. Iar marţienii îmi trimit în schimb, pe aceeaşi cale, un produs de-al lor, uiul.

— Uiul? Ce mai e şi ăsta?

— Un element radioactiv de o energie colosală. Această energie pune în mişcare toate maşinile mele, cu ajutorul ei funcţionează tunul cu care lansez proiectilele spre Marte. Uiul îmi va da şi energia necesară pentru lansarea rachetei cu care voi zbura în Lună.

— Dar de ce n-au venit marţienii pe Pământ, după aer? Marte e o planetă mult mai veche şi în ce priveşte tehnica, marţienii ne-au întrecut probabil foarte mult.

— E adevărat că ne-au întrecut. Dar organismul marţienilor e foarte delicat. Încă acum şase sute de ani au făcut experienţe în vederea călătoriilor interplanetare. Dar piereau în drum, nefiind în stare să suporte condiţiile unei asemenea călătorii. În timpul zborului corpul devine imponderabil. Această stare e dăunătoare circulaţiei sângelui şi celorlalte funcţii biologice. Îndrăzneţii călători îşi găseau moartea, unii în drum, iar alţii scurt timp după ce se întorceau pe Marte. Ei numesc această boală „levitaţie” — cam aşa s-ar putea traduce acest cuvânt.

— Cum de aţi aflat toate acestea? Cum aţi stabilit legătura cu ei?

Mister Bailey se încruntă.

— Ţi-am spus destule. Dacă nu mă crezi, am să-ţi arăt uiulul. De altfel, ai văzut cu ochii dumitale că era cât p-aci să mă înec în mlaştină, când am primit un colet de la marţieni.

Dar totul părea atât de neverosimil, încât nu puteam să-l cred. Şi am ripostat:

— Trecând prin învelişul aerian al Pământului, un asemenea „colet” ar deveni incandescent şi s-ar transforma în aburi ca un fragment de bolid.

— Singur ai recunoscut că tehnica marţienilor trebuie să fi atins un nivel incomparabil mai înalt decât al oamenilor. Proiectilele lor sunt înzestrate cu dispozitive telecomandate de inginerii marţieni, care dirijează zborul.

Am vrut să-i mai pun câteva întrebări lui mister Bailey, dar el închise dulapul şi spuse.

— Să mergem mai departe. Am să-ţi mai arăt o privelişte foarte interesantă şi instructivă.

Mă conduse spre o uşă scundă, îngustă prin care ne-am strecurat într-un coridor slab luminat.

— Încă o întrebare — spusei eu — de ce v-aţi instalat „uzina” în Iakuţia?

— Pentru că acest ţinut este foarte potrivit industriei mele. Aici e polul frigului.

— Dar, în centrul Groenlandei clima e la fel de rece. Acolo, chiar şi vara, temperatura nu se ridică mai sus de treizeci de grade sub zero.

— Acest avantaj e numai aparent. Când aş pune în funcţiune ventilatoarele mele, dinspre sud s-ar îndrepta spre Groenlanda curenţi de aer cald şi temperatura s-ar ridica simţitor. La urma urmelor, acum temperatura aerului înconjurător nu mai are atâta importanţă pentru mine. La început însă numai asta conta. La ora actuală totul este astfel organizat încât aş putea obţine temperatura spaţiului cosmic, chiar la ecuator, desigur numai în orăşelul meu subteran. Pe lângă aceasta în Groenlanda nu poţi scăpa de meteorologii americani veniţi acolo să studieze „patria ciclonilor”. Or eu căutam un colţişor cât mai ferit, unde să nu mă deranjeze nimeni, până ce nu voi pune la punct producţia. Acum, nu mă mai tem de nimeni. Dimpotrivă, toată lumea ar fi trebuit să se teamă de mine. Vai de acei care vor merge în direcţia vântului!… Ştii, am uitat să-ţi mai comunic o noutate! Nu se mai întreprinde nimic pentru găsirea voastră şi expediţia al cărui conducător ai fost va porni la drum îndată ce va sosi omul care te va înlocui. Te asigur că întreaga expediţie îşi va găsi moartea, până la ultimul om! Se apropie iarna. Am să stârnesc o vijelie atât de năprasnică, încât membrii expediţiei vor muri înainte de a fi parcurs jumătatea distanţei de la Verhoiansk până la mine.

— La vară, guvernul o să trimită o altă expediţie. N-ai să mai ai linişte — i-am spus.

— Cu atât mai rău pentru ei — răspunse Bailey şi deschise uşa.

Ne aflam acum într-o peşteră uriaşă, rotundă, cufundată în semiîntuneric. Mister Bailey răsuci comutatorul şi o lumină puternică inundă peştera. Un spectacol uluitor mi se înfăţişă.

Din tavan coborau stalactite, iar de pe pământ se înălţau stalagmite de cele mai bizare forme. În tavan sclipeau prisme de cristal de rocă. Coloanele răsucite ca cele dintr-un templu budist, depunerile ciudat prelinse de pe pereţi şi „perdeluţele” din colţuri dădeau peşterii o înfăţişare de basm.

Chiar în faţa mea, în mijlocul peşterii, stătea un mamut uriaş. Ţinea trompa întinsă ca şi când acest colos s-ar fi pregătit să trâmbiţeze o chemare la luptă. Picioarele uriaşe — mai groase ca trupul meu — erau mult depărtate, iar capul îl ţinea aplecat. Tot corpul colosului strălucea, de parcă ar fi fost acoperit cu sticlă. În jurul mamutului se aflau grupaţi reprezentanţi mai mici ai regnului animal: urşi bruni şi albi, lupi, vulpi, samuri, hermine… O întreagă menajerie îngheţată!

Pe ieşiturile stâncilor stăteau păsări strălucitoare — bufniţe polare, gâşte, raţe, corbi. Iar de-a lungul pereţilor se înşirau reprezentanţii „bipezi” ai ţinuturilor subpolare şi polare: iakuţi, samoiezi, voguli, ciukci — toţi în portul naţional şi ţinând în mână arcuri, săgeţi şi capcane meşterite de ei. Unii îmbrăcaţi ca vânători stau parcă gata să tragă, alţii figurau lângă atelaje de câini sau reni, alţii în sfârşit ţineau câte o cange pentru prins peşte sau o vâslă.

Tot aici se aflau obiecte casnice şi unelte folosite la diferite îndeletniciri.

Era un adevărat muzeu pe cât de bogat, pe atât de variat.

Toate exponatele erau acoperite cu o materie străvezie care strălucea ca sticla şi prin care se distingeau perfect de bine cele mai mici amănunte.

— Extraordinar! exclamai eu.

Mister Bailey zâmbi mulţumit de sine.

— Savanţii voştri abia se pregătesc să amenajeze un asemenea muzeu; al meu, însă, e gata. Ştii, cred că îngheţul permanent conservă cadavrele intacte. Iată, acest mamut pe care l-am dezgropat a zăcut în solul veşnic îngheţat mii şi mii de ani. Totuşi carnea lui e atât de fragedă, încât chiar acum am putea s-o frigem şi s-o mâncăm. Să-i fi văzut pe câinii noştri, înfulecând cu poftă dintr-o „costiţă” de mamut.

— Văd însă că n-ai aici numai animale fosile, ci şi urşi, lupi… Şi apoi văd şi oameni.

— Da, am strâns şi exemplare vii.

— Oameni vii?

— Şi de ce nu? Care-i diferenţa? Mai devreme sau mai târziu, fiecare din ei ar fi fost sfâşiat de un urs sau ar fi murit pur şi simplu de moarte naturală, ar fi pierit fără urmă cum pier fiarele. Or eu am rezervat celor care au nimerit în muzeul meu o soartă sublimă. Datorită frigului se vor păstra ca mumiile egiptene. I-am imortalizat.

— Dar pentru ce? Cine-i vede?

— Eu, dumneata, n-are a face! N-am de gând să fac din muzeul meu o instituţie de material didactic-ilustrativ, sau s-o las cuiva prin testament. E un capriciu al meu, distracţia mea. Doar nu te poţi ocupa numai de afaceri! Îmi trebuie şi mie o distracţie.

— Şi ca să te distrezi… ai ucis oameni?

— Nu sunt primul care spune că vânătoarea de oameni este vânătoarea cea mai pasionantă… De altfel să nu-ţi închipui că mă duc anume să vânez „vânat biped”. Ce idee! Aici se află numai acei care au avut imprudenţa să dea târcoale orăşelului meu. Nimeni nu trebuie să afle de existenţa lui. Şi de aceea cine „a mers în direcţia vântului”, nu s-a mai întors…

— Dar asta încă nu e totul — continuă el, după o scurtă tăcere. Am să-ţi mai arăt şi o altă secţie a muzeului meu. Urmează-mă!

Am intrat în peştera alăturată, mult mai mică decât primele. În fundul ei, de-a lungul pereţilor, erau înşiraţi oameni-statui care străluceau ca sticla.

Ne-am apropiat.

— Iată, priveşte — spuse mister Bailey, arătând statuile. Aceasta este soarta celor care încearcă să evadeze. Vezi acest soclu? Era destinat dumitale.

Mister Bailey aprinse un bec puternic. Lumina strălucitoare inundă statuile. Le-am privit atent şi m-am cutremurat. Erau cadavre de oameni, acoperite cu sticlă solubilă sau cu un alt material transparent.

— Îi congelez, apoi se toarnă peste ei apă, care îngheaţă imediat. Aşa vor rămâne până la judecata de apoi… Un spectacol foarte instructiv, nu-i aşa? Arăt aceste mumii tuturor celor care au greşit pentru prima oară şi efectul e cât se poate de salutar: le piere pofta să mai calce legile pe care le-am stabilit eu… Am nevoie bineînţeles de oameni, mai ales de oameni calificaţi…

Am numărat unsprezece cadavre. Cinci erau iakuţi, trei păreau să fie străini, iar ceilalţi aduceau a vânători siberieni. Pojghiţa de gheaţă era foarte subţire şi le distingeam perfect trăsăturile. Erau îmbrăcaţi aşa cum i-a surprins moartea. Cei mai mulţi aveau feţe calme, numai pe chipul unui iakut încremenise un rânjet care-ţi dădea fiori.

— Cum îţi place „panteonul” meu? întrebă Bailey.

— Oribil spectacol — răspunsei. Trebuie să fii sigur de impunitate, ca să păstrezi aceste probe ale crimelor săvârşite.

— Mai crezi şi acum că răul va fi pedepsit? întrebă Bailey ironic. Se spune că viaţa pare mai uşoară când te hrăneşti cu această iluzie. Dar e timpul să ne întoarcem.

XI. PRIZONIERII ORĂŞELULUI SUBTERAN

M-am întors din această excursie zdrobit şi deprimat. Şi când te gândeşti că Bailey nu-mi arătase încă totul! Astfel, nu văzusem maşinile, nu văzusem armele ucigătoare cu care se putea respinge orice atac, n-am văzut acţiunea „uiului”. Dar şi ceea ce văzusem era destul ca să-mi pierd liniştea. Bailey s-a dovedit a fi mai puternic şi mai de temut decât îmi închipuisem. Era foarte greu să lupţi împotriva lui. Iar proiectele sale nebuneşti constituiau o primejdie pentru întreaga omenire.

Bailey rămânea o enigmă pentru mine. Nu-mi puteam închipui că îndeletnicirile sale „comerciale” urmăresc numai profitul. Şi într-adevăr, ce întrebuinţare ar putea da acestor bogăţii fabuloase un om care s-a declarat în afara societăţii, şi care pregăteşte întregii omeniri, vieţii de pe Pământ, un sfârşit îngrozitor? Numai un nebun era în stare de aşa ceva. Sau poate Bailey întruchipa întreaga disperare a capitaliştilor condamnaţi de istorie şi, asemenea lui Samson, hotărâse să piară o dată cu duşmanii săi? Nu, ar fi absurd! Oamenii din clasa lui nu se grăbesc să moară, mai ales dacă sunt sănătoşi.

Am intrat în laborator. Văzându-mă, Nora m-a salutat cu bucurie, iar obrajii ei rumeni s-au aprins ceva mai tare. Ca să-şi ascundă tulburarea s-a plecat asupra unei eprubete.

— Miss Engelbrecht — începui eu pe un ton destul de solemn — daţi-mi voie să vă mulţumesc…

— Pentru bunele referinţe? Nici nu merită să vorbim despre asta! Le-ai meritat. Când nu eşti cu gândul aiurea, lucrezi foarte bine… Numai să ai grijă să nu astupi prea tare vasele cu aer lichid şi să nu…

— Cum nu merită să vorbim? o întrerupsei eu cu înflăcărare. Mi-ai salvat viaţa.

Nora mă privi mirată şi speriată chiar.

— Spune, vorbeşti serios?

— Desigur! Era să fiu ucis pentru că am încercat să fug.

— Ucis! Nu mi-am închipuit că e atât de grav, altfel aş fi căutat şi mai mult… Dar cine a vrut să te ucidă? Oare…

— Cine altul decât mister Bailey! Nu-i cruţă pe cei care nu se supun voinţei sale! Ai văzut înfiorătorul său „panteon”?

Nora a clătinat din cap şi m-a întrebat ce înseamnă asta. Atunci i-am povestit despre excursia pe care ani făcut-o cu Bailey prin orăşelul subteran şi despre tot ce am aflat de la traficantul de aer.

Am rămas foarte surprins văzând că Nora mă ascultă cu un viu interes. Se vede că multe din cele ce i-am spus le auzea pentru prima oară. Pe măsură ce vorbeam se întuneca la faţă. Mirării îi lua loc neîncrederea, apoi indignarea.

Când am terminat, am ridicat o cupă plină cu aer lichid şi am spus:

— Iată, în oraşul acesta, noi preparăm licoarea destinată să distrugă omenirea. Viaţa mi-a fost cruţată numai ca să contribui la pieirea altora, la distrugerea faimoasei noastre Planete, cu tot ce trăieşte pe ea. Şi nici nu ştiu ce să fac, să mă bucur că am rămas în viaţă sau… să beau eu însumi din această cupă.

Zbârnâitul telefonului întrerupse discursul meu patetic. Nora ridică repede receptorul.

— Hallo… Da… Mister Klimenko, la telefon e mister Bailey.

Luai receptorul.

— Da, eu sunt… Nu… Am înţeles!

— Pari tulburat? spuse Nora, când am terminat convorbirea.

— De data aceasta mister Bailey a întârziat. A uitat să mă prevină că nu trebuie să-ţi spun nimic din câte am văzut şi auzit.

— Şi ce i-ai răspuns?

— I-am răspuns că nu ţi-am spus nimic şi i-am promis că nici nu-ţi voi spune.

Nora răsuflă uşurată.

Apoi, înălţă cupa cu aer lichid pe care o ţinusem înainte în mâna, se uită gânditoare la lichidul azuriu, şi deodată trânti cupa pe podea. Sticla se sparse, aerul lichid se vărsă şi sub influenţa căldurii podelei începu să sfârâie şi să se evapore repede. Peste un minut pe jos n-au mai rămas decât cioburile vasului.

„Admirabil! mi-am spus. Acum am un aliat!”

Nora mă privi iscoditoare în lumina ochilor.

— Mi-ai spus tot?

— Tot — răspunsei eu, dar mă fâstâcii fără să vreau, aducându-mi aminte de planurile lui mister Bailey privind căsătoria mea cu Nora. Nu voiam să vorbesc despre asta. Nora îmi observă tulburarea.

— Îmi ascunzi ceva. Nu mi-ai spus totul!

— Sunt fleacuri, care n-au nicio legătură cu ce ne interesează.

— Nu, minţi. Dacă ar fi fost fleacuri, n-ai fi atât de tulburat.

Mă aflam în mare încurcătură şi am hotărât să trec de la apărare la atac.

— Dar dumneata îmi spui totul? Adu-ţi aminte de discuţia noastră când te-am jignit fără să vreau… Iartă-mă că-ţi amintesc. Mi-ai spus atunci: „Dumneata nu ştii nimic”. Atunci de ce nu mi-ai explicat ceea ce nu ştiu?

De data aceasta Nora fu cea tulburată.

— Sunt lucruri despre care e greu să vorbeşti…

— Prin aceste cuvinte justifici şi tăcerea mea.

— Nu, n-o justific. Nu m-ai lăsat să termin. Sunt lucruri despre care e greu să vorbeşti. Dar în unele împrejurări nu ai dreptul să mai taci. Eşti silit să spui tot, oricât ţi-ar veni de greu.

— Şi ai să-mi spui?

— Da, dacă şi dumneata îmi vei spune totul.

Am căzut în propria mea cursă. Acum era prea târziu să dau înapoi şi nu-mi rămânea decât să-mi divulg secretul. Am căutat totuşi să mai îndulcesc puţin cinismul lui Bailey.

— Bailey a spus… că am o bucată de lemn în loc de inimă, dacă am hotărât să evadez, sacrificând de dragul libertăţii compania unei fete ca dumneata.

La început Nora zâmbi: aceasta suna ca un compliment. Dar, fiind deşteaptă, înţelese îndată ce se ascunde sub acest compliment. Se încruntă.

— Ar trebui să-i fiu recunoscătoare lui mister Bailey pentru buna părere pe care o are despre compania mea. Din păcate mister Bailey priveşte totul din punct de vedere comercial. Într-un timp a fost şi el pretendent la „compania mea”… Şi atunci am avut impresia că nu ascultă de vocea inimii, ci se călăuzeşte după anumite calcule… Vedea că mă plictisesc şi că tânjesc după societate. Tata e extrem de ocupat. Mă iubeşte mult, dar… se pare că ţine şi mai mult la ştiinţă — spuse Nora cu oarecare amărăciune şi parcă geloasă. Nostalgia de care am fost cuprinsă dăuna bunului mers al muncii. Şi mister Bailey… înţelegi? M-a cerut în căsătorie.

— Şi dumneata? întrebai eu, ţinându-mi răsuflarea.

— Fireşte, l-am refuzat categoric — răspunse Nora.

Fără să vreau, am răsuflat uşurat.

— Pe atunci, nu ştiam nimic despre afacerile sale şi la drept vorbind nici nu mă interesau. Dar pur şi simplu nu-mi plăcea. Mult timp s-a încăpăţânat să spere că mă va putea seduce cu milioanele sale. În sfârşit m-a lăsat în pace când i-am declarat categoric că am să plec, dacă o să mă mai plictisească cu cererile sale în căsătorie. El s-a speriat şi mi-a dat cuvântul că va încerca „să mă uite”… Se vede că acum mister Bailey a găsit o altă variantă a vechiului său plan, crezând că în felul acesta va putea prinde doi iepuri dintr-o dată. Sau, mai simplu, vrea să pună la cale căsătoria noastră. Nu-i aşa?…

Simţeam cum îmi ard urechile. Nora pufni în râs şi asta m-a bucurat. Pare-se că acum vedea cu ochi buni planurile lui mister Bailey! Dar ceea ce mi-a spus Nora după aceasta a fost pentru mine ca un duş rece. S-o fi făcut numai din viclenie feminină? Privindu-mă maliţios şi afectând aerul unui om de afaceri, a spus:

— Se înţelege însă că nici nu mă gândesc să mă mărit cu dumneata, mister Klimenko.

— Atunci cu cine? am întrebat-o mâhnit. Iartă-mă, n-am vrut… Aşa ceva nu se întreabă… Dar văd că astăzi nu lucrăm nimic! încercai eu să schimb vorba.

— Da, ai dreptate — răspunse Nora şi ridicând o altă cupă cu aer lichid îi vărsă conţinutul pe masă.

Gestul ei a fost atât de neaşteptat, încât n-am avut timp să-mi trag mâna de pe masă. O parte din aerul lichid îmi nimeri peste degete şi începu să se evapore, sfârâind. Am simţit o arsură.

— Doamne, ce am făcut! exclamă fata. Iartă-mă, te rog.

Aleargă la dulăpiorul cu medicamente, scoase o alifie împotriva arsurilor, vată, tifon şi începu să-mi bandajeze mâna.

Chipul ei exprima o părere de rău atât de sinceră şi mă îngrijea cu atâta duioşie, încât am fost răsplătit pe deplin.

Uşa ce ducea spre cabinetul tatălui ei se deschise şi Engelbrecht apăru în prag.

— Ce se aude, Nora, nu e gata? întrebă el.

— N-am terminat — răspunse Nora. Mister Klimenko s-a ars la mână.

— E ceva grav? întrebă savantul.

— Nu, un fleac — mă grăbii să-l liniştesc.

— Trebuie să bagi bine de seamă — mă sfătui el. Atunci să ştiţi că aştept!

Uşa se închise.

Nora îmi pansase mâna. Ne aşezarăm fiecare la locul său. Fata oftă.

— Hotărâsem să nu mai lucrez — spuse ea — dar dacă mi-o cere tata… Are nevoie de asta.

— Tatăl dumitale ştie totul în privinţa lui mister Bailey?

— Şi eu aş fi curioasă s-o ştiu. Vreau să stau de vorbă cu tata şi să-l rog să-mi spună tot… Când ne pregăteam să plecam în această expediţie nenorocită, tata mi-a spus că pornim în explorarea Marelui drum nordic. Am debarcat nu departe de gura fluviului Iana. Ni s-a spus că piloţii pe care îi aveam pe spărgătorul nostru de gheaţă au descoperit că drumul spre est era blocat de sloiuri. Trebuia să ne oprim aici pentru iernat. S-a scos de pe vas întreaga încărcătură. Era foarte mare, în orice caz mult mai mare decât ar fi fost necesar pentru iernat. Am văzut grămezi de lăzi uriaşe, dar nu ştiu ce era înăuntru. Ne-am instalat pe mal, o parte din echipaj se mai afla pe vas. Tot acolo au rămas şi doi profesori, membri ai expediţiei noastre. Unul era inginer radiotehnician, iar celălalt astronom.

— Ce căuta un astronom într-o expediţie polară?

— Nu ştiu. În timpul călătoriei aceşti doi profesori au avut o neînţelegere cu mister Bailey. Da atunci se ţineau separaţi de ceilalţi, şi-i vedeam deseori şuşotind pe la colţuri. Într-o dimineaţă, am ieşit din cort ca să ajut la descărcare. Am fost foarte surprinsă constatând că vaporul dispăruse. Mi s-a spus că în timpul nopţii a fost luat de vânt şi dus în larg împreună cu cei doi profesori. Mai târziu, valurile au aruncat pe ţărm cadavrul astronomului. Inginerul însă dispăruse împreună cu vaporul. Eram cu atât mai mirată cu cât în noaptea aceea nu fusese furtună. Când i-am făcut lui mister Bailey această remarcă m-a asigurat râzând— mai putea să râdă! — că am dormit pesemne foarte tare şi de aceea n-am auzit când s-a dezlănţuit furtuna. „Dar marea e absolut calmă” — am obiectat eu, arătând oceanul. „În acest anotimp n-ai să vezi pe ocean talazuri — mi-a răspuns mister Bailey — pentru că gheţurile plutitoare fac ca marea să fie mai puţin agitată. S-a iscat un vânt atât de puternic, încât a smuls vaporul din ancoră şi l-a mânat în larg.”

Eleonora tăcu. Notă ceva în caiet privind atentă retorta de pe cântar. Apoi reluă firul povestirii.

— Mi s-a mai părut ciudat şi altceva: de pe vapor s-au descărcat pe ţărm două avioane de mare capacitate. Or, ele nu erau necesare pentru tabăra noastră. După cum am aflat mai târziu, ele au fost aduse pentru a transporta tot bagajul nostru în interiorul ţinutului. Avioanele au început să transporte lăzile, nu ştiam unde. Tata mi-a spus că mister Bailey şi-a schimbat planul. Întrucât vaporul s-a scufundat, a hotărât să întreprindă cercetări geologice pe continent. Deşi intrasem în plină iarnă, transportul încărcăturii nu a fost oprit. O parte din lăzi au fost expediate cu autocamioane aşezate pe schiuri. Toată operaţia a durat câteva luni şi am avut câteva victime omeneşti. I-am înlocuit pe marinarii morţi cu iakuţii care se abăteau din întâmplare pe la tabăra noastră. Ţinutul era nelocuit şi ne-am văzut nestingheriţi de treabă, departe de privirile indiscrete. În sfârşit, tata şi cu mine am plecat cu avionul spre noua tabără. Era un ţinut muntos cu desăvârşire pustiu. Maşinile de foraj scurmau asemenea unor cârtiţe pământul îngheţat. Mă pricep prea puţin la maşini, dar mă uimea cât de puternice erau. Dacă ai fi văzut cum lucrau aceste maşini extraordinare!… Din când în când avioanele mai aduceau aici noi maşini şi materiale. Se vede că mister Bailey întreţinea legături cu restul lumii. Orăşelul subteran s-a construit cu o repeziciune de necrezut.

Toate aceste lucrări nu semănau deloc cu prospecţiuni geologice. Dar mister Bailey mi-a explicat că a găsit aici un zăcământ de minereu de uraniu şi are de gând să extragă radiu. Pe lângă aceasta, a hotărât să extragă azot din aer şi să fabrice aer lichid. În fond nu mă interesa cu ce se îndeletniceşte mister Bailey. Eram foarte tânără când am început să-l ajut pe tata în lucrările sale ştiinţifice şi nu era prima dată când ne mutam dintr-un oraş în altul. Asta nu mă speria. Dar niciodată încă nu-mi fusese dat să trăiesc într-un loc aşa de uitat de lume ca acesta. Tata primise oferte foarte avantajoase de la firme serioase. Când l-am întrebat ce l-a făcut să accepte oferta lui mister Bailey, mi-a răspuns că mister Bailey îi oferă pentru un singur an o sută de mii de lire sterline. O întreagă avere! „Vreau să-ţi asigur viitorul” — mi-a spus tata. Iată însă că a trecut anul şi tata continua să lucreze la mister Bailey. I-am spus într-o zi că ar fi timpul să ne întoarcem în patrie. Tata păru încurcat şi-mi răspunse că acum e foarte ocupat (pe atunci făcea experienţe în legătură cu transformarea oxigenului în hidrogen cu ajutorul curentului electric) şi nu vrea să-şi întrerupă lucrările. „Laboratoarele de aici sunt admirabil utilate şi e o linişte cum n-am să găsesc nicăieri în altă parte. Se lucrează în condiţii ideale”. Mi-a spus toate acestea pe un ton ca şi când ar fi căutat să se justifice. Am rămas cam dezamăgită. Observând aceasta, tata mi-a spus că, dacă vreau, pot să plec singură şi să locuiesc deocamdată la o mătuşă… Mama a murit când eram încă mică de tot.. N-am vrut să-l părăsesc pe tata şi am rămas şi eu în acest orăşel subteran.

— Dar ce l-a determinat pe tatăl dumitale să rămână? Banii?

— Să nu crezi că tata e ahtiat după bani — s-a grăbit să mă asigure Nora. Adică la drept vorbind nimeni nu e dispus să renunţe la o sumă mare când îi pica în mâna. Dar numai pentru bani, n-ar fi rămas.

— Atunci de ce părea încurcat, când l-ai întrebat dacă veţi pleca repede de aici?

— Nu ştiu. Poate pentru că sacrifica interesele mele, ştiinţei. În orice caz aşa credeam pe atunci. Acum însă, după cele ce mi-ai povestit, bănuiesc că poate tata… n-a rămas chiar de bună voie să lucreze la mister Bailey. Sau poate… Dar nici nu vreau să mă gândesc la aşa ceva… Trebuie să lămuresc totul. Am să stau de vorbă cu tata.

— Şi dacă se va dovedi că tatăl dumitale este prizonierul lui mister Bailey?

Faţa Norei căpătă o expresie aspră şi decisă.

— Atunci… Atunci am să lupt şi dumneata ai să mă ajuţi!

I-am întins mâna validă şi Nora mi-a strâns-o.

— Nora, ai terminat? se auzi din nou glasul lui Engelbrecht.

— Peste cinci minute e gata — răspunse ea văzându-şi din nou de retorte.

— Vreau să-ţi dau un sfat — i-am spus eu când uşa s-a închis. Să nu mai spargi vase şi să nu mai verşi aerul lichid. E o copilărie. Până una alta să lucrăm ca şi înainte. Nu trebuie să dăm nimănui de bănuit.

Nora aprobă din cap şi se cufundă în lucru.

În noaptea aceea am dormit singur în cameră. Nikola n-a venit. Se vede că Bailey hotărâse să ne despartă. Asta era pentru mine o adevărată lovitură. Mă obişnuisem cu iakutul, mă ataşasem chiar de el. Pe lângă aceasta îmi era necesar ca să-mi pot realiza planurile. Mai devreme sau mai târziu va trebui să mă războiesc pe faţă cu Bailey. Eram continuu preocupat de gândul evadării sau cel puţin de felul în care aş putea să previn guvernul de primejdia ce ne ameninţă.

Nikola a venit abia a treia zi, seara. Era ca întotdeauna vesel şi senin ca un copil. Natura aspră îl călise şi era deprins să suporte uşor vitregiile soartei.

— Nikola! îl întâmpinai eu, cu bucurie.

— Bună ziua, tovalăşe! îmi răspunse el. Şi aşezându-se pe podea cu picioarele încrucişate începu să cânte, dând din cap în ritmul melodiei: Tlei zile a stat Nikola numai cu apă şi pline. De mâncat n-a plea mâncat, dal toată ziua a cântat.

— Nikola, văd că ştii să faci şi versuri! exclamai.

— Nu ştiu — răspunse el Copiii mei învaţă la şcoală şi cunosc multe cântece. Am auzit şi eu de la ei.

— Dar cu Ivan ce se aude?

— Ivan tlăieşte. A stat cu mine. Acuma s-a dus la luclu.

Bailey şi-o fi spus probabil că „complicii” mei nu merită o pedeapsă prea aspră. Sau mai curând, i-a lăsat în viaţă având nevoie de braţe de muncă.

— Stăm prost, Nikola. Mai vrei şi acum să fugi cu mine?

— Vântul tale a bătut. Dar nu-i nimic. Dacă fugi, vin şi eu cu tine.

XII. O CUNOŞTINŢĂ NOUĂ

Bailey credea probabil că lecţia pe care mi-a dat-o precum şi groaznicul său „panteon” m-au făcut să-mi iau definitiv gândul de la evadare şi să mă resemnez. În orice caz, după excursia pe care am făcut-o împreună am început să mă bucur de mai multă libertate. Acum aveam acces chiar şi în sectoarele unde înainte intrarea îmi era interzisă. Numai în sala maşinilor şi în arsenal unde se păstrau armele n-am reuşit încă să pătrund. În schimb l-am cunoscut pe radiotelegrafist, o cunoştinţă foarte utilă.

Acesta era un scoţian mai în vârstă, care o rupea binişor nemţeşte. Lucrase pe vremuri în Germania la o uzină de radioaparataj. Contrar ideii pe care o are toată lumea despre englezi, mister Luc era foarte vorbăreţ, ceea ce îmi convenea de minune. Pe lângă aceasta, am constatat că este un pasionat jucător de şah, şi întrucât eu eram un jucător de mâna întâia, n-avea acuma, parcă, alt scop în viaţă decât să mă bată, deşi juca mult mai slab.

Şahul ne-a apropiat foarte mult. Serile, după ce îl înlocuia schimbul, se înfăţişa regulat la mine cu piesele sale de şah, turnate din fontă — statuete înfăţişându-i pe regele şi pe regina Angliei, ofiţeri ce semănau cu Don Quijote şi pioni ce aduceau a mercenari din Evul Mediu.

Luc se aprindea repede şi când muta pionii lovea atât de tare pe tabla de lemn încât părea că tropăie cai adevăraţi pe un pod. La fiecare mutare spunea:

— Înainte, pifanule!… Ai mers aşa? Uite cum merg eu.

Mă prefăceam că mutările lui îmi dădeau de gândit şi între timp îi puneam câte o întrebare reuşind astfel să scot de la el, metodic, tot ce mă interesa. Am aflat astfel că mister Luc e un burlac bătrân, singur pe lume; nu-i e dor de patrie şi pare-se că a rămas la mister Bailey de bună voie, tentat de un salariu bun şi de posibilitatea de a bea după pofta inimii gin, de care era mare amator.

— Unde-i mult gin, acolo îmi e şi patria — spunea Luc. Dar eu beau cu socoteală. Când mă duc la lucru sunt limpede ca apa.

Am ţinut cont de această confidenţă şi de câte ori nea Luc venea, găsea la mine o sticlă de gin pe care o obţineam de la bufetier fără nicio dificultate. Ghidându-se după considerente comerciale, Bailey căuta să satisfacă pe cât posibil dorinţele acelora care lucrau cu el, constrânşi sau de bună voie, ca să nu fie chinuiţi de dorul de libertate şi să nu provoace nemulţumiri.

Ca să-mi ating scopul, mi-am sacrificat chiar prestigiul de jucător de prima clasa. Din când în când îl lăsam pe Luc să câştige ultima partidă.

Când ginul şi bucuria victoriei îi dezlegau definitiv limba, îl întrebam ceea ce mă interesa cel mai mult.

Recunosc că felul cum m-am purtat cu Luc n-a fost prea cinstit. Dar oare Bailey a procedat cinstit cu mine? Mi-am spus că în această luptă împotriva lui orice mijloc e bun. Eram ca un ostaş pornit în recunoaştere şi care trebuie să se adapteze condiţiilor şi împrejurărilor. Misiunea mea era mai importantă decât etica raporturilor prieteneşti.

— Ce ai mai auzit azi la radio, mister Luc? îl întrebam căscând.

Şi mister Luc începea să-mi înşire noutăţile. Am aflat în felul acesta că în locul meu în fruntea expediţiei a fost numit bunul meu prieten, tânărul savant Şireaev. Cu toate că iarna începuse, expediţia a pornit la drum. Dar viscolele şi vântul care bătea uneori cu forţa zece au silit expediţia să se întoarcă la Verhoiansk. După ce expediţia şi-a prezentat raportul, s-a ordonat de la centru ca plecarea ei să fie amânată până în primăvară, iar deocamdată expediţia să se ocupe pe loc cu observaţii meteorologice.

Această veste m-a bucurat, dar m-a şi întristat. Şireaev era mai prudent ca mine. Nu voia să-şi rişte viaţa lui şi a celorlalţi membri ai expediţiei. Şi tocmai de aceea a scăpat de soarta ce i-o pregătise Bailey. Eram fericit că prietenul meu procedase în felul acesta. Dar asta însemna că până în primăvară nu puteam spera un ajutor dinafară. De altfel şi asta era spre bine — căutam eu să mă consolez. Bailey ar nimici pe toţi acei care ar face imprudenţa să se apropie de domeniile sale subterane. Statul ar trebui să trimită forţe puternice ca să-l poată răpune…

Dar pentru ca operaţia să reuşească guvernul trebuia avertizat de gravitatea situaţiei. Se prea poate ca până în primăvară să izbutesc, într-un fel sau altul, stabilirea unei legături cu lumea dinafară.

M-am înarmat cu răbdare şi am continuat să „spionez”.

Luc şi cu mine am devenit prieteni buni. Şi într-o zi, într-un moment de sinceritate mi-a destăinuit câte ceva din taina vaporului „Arctic”. Luc era unul dintre puţinii iniţiaţi în această taină, deşi Bailey nu-i spusese nici lui adevăratul scop pe care-l urmărea. După spusele lui Luc, „Arctic”, cu maşinile sub presiune a fost îndreptat în larg, spre miazănoapte, ca să înscenezе un naufragiu. Bailey nici nu se gândea să înainteze mai departe, spre răsărit. Nu voia decât „să strângă în U.R.S.S.-ul vostru nişte minereuri utile fără să-şi mai bată capul cu demersurile necesare pentru obţinerea unei concesiuni”.

— O, mister Bailey e foarte şiret! spuse Luc aproape cu admiraţie. Adevărat comerciant! Ce vrei? La voi, bogăţiile stau degeaba, ca un câine pe iarbă verde, iar el poate să le prefacă în bani. Straşnic v-a mai păcălit mister Bailey! urmă Luc, râzând cu poftă. Mecanicul a ridicat presiunea, timonierul a blocat roata cârmei şi dă-i drumul! Când „Arctic” a pornit cu toată viteza, cei rămaşi pe spărgătorul de gheaţă au sărit într-o barcă cu motor şi s-au întors pe ţărm, iar vaporul şi-a continuat singur drumul, Straşnic, nu-i aşa?

— Şi n-a rămas nimeni pe vapor? l-am întrebat pe Luc.

— Nimeni — răspunse el.

Mă temeam să nu trezesc bănuielile lui mister Luc şi de aceea nu l-am iscodit despre soarta celor doi profesori dispăruţi. După o oarecare ezitare, m-am decis totuşi să-l întreb, foarte prudent:

— Şi totul a mers bine, fără avarii, fără pierderi?

— Câţiva oameni au murit în timpul cât am transportat încărcătura încoace, iar doi profesori au dispărut pe când ne aflam încă pe ţărm. Se spune au plecat la vânătoare şi nu s-au mai întors.

— Dar au fost căutaţi?

— Pare-se că da. Dar pe atunci nu ne ardea nouă de aşa ceva. Aveam cu toţii de lucru până peste cap. Se apropia iarna.

Sau Luc nu voia să-mi spună totul, sau multe nu le ştia nici el. În tot cazul nu mă puteam bizui pe el. Ostilitatea lui faţă de puterea sovietică era evidentă. Era un lefegiu tipic. Idealul său se reducea la atât: să primească un salariu bun, să bea gin şi să strângă bani pentru ca odată întors în patrie să-şi cumpere o căsuţă unde să trândăvească tot restul vieţii, trăind ca un rentier.

I-am spus într-un rând că totdeauna m-a interesat radioul, dar din păcate n-am avut posibilitatea să studiez mai îndeaproape această invenţie minunată.

— Nu-i de loc complicat — răspunse Luc. Vino la mine la staţie, preferabil noaptea când sunt de serviciu şi am să-ţi arăt totul.

Am profitat de aceasta invitaţie şi de atunci am început să fac dese vizite lui mister Luc.

Ce emoţionat am fost când, după o întrerupere de câteva luni, am auzit glasul atât de familiar al crainicului staţiei de radio „Komintern”! Buletinul de ştiri!… Ultimele veşti…

„—… Şi acum să auzim, dragi tovarăşi, ce iarnă ne prezic meteorologii. O veste îmbucurătoare pentru cei care pleacă iama în vilegiatură: ei nu vor mai tremura în vilişoarele lor. Oamenii de ştiinţă ne făgăduiesc anul acesta o iarnă dulce, mult mai caldă chiar decât cea din anul trecut…”

„Cum să nu! gândii eu. Ventilatoarele lui mister Bailey au creat un fel de Gulfstream aerian. Curenţii de aer cald se îndreaptă de la ecuator spre emisfera boreală şi ridică temperatura!

„—… în schimb în sudul Africii, în America de Sud şi în Australia se observă o simţitoare scădere a temperaturii…” — continuă crainicul.

„Se simte răsuflarea pustiurilor de gheaţă de la Polul Sud!” răspunsei eu în gând crainicului… O, dacă aş putea să strig de aici la o distanţă de mii de kilometri că n-au de ce să se bucure că iarna va fi caldă şi că un pericol de moarte ameninţă omenirea!…

„—… Şi acum să ascultăm muzică: *Menuet de Bocherini*. Execută orchestra radio”.

Începu menuetul delicat şi graţios. Dar muzica mă indispuse şi mai mult. Acolo, viaţa îşi urmează cursul normal. Oamenii lucrează, se distrează. Îşi văd de treburile lor, fără să ştie ce primejdie îi ameninţă.

Mi-am scos casca de la urechi. Luc era foarte concentrat; recepţiona o telegramă şi traducea repede în litere punctele şi liniuţele alfabetului Morse. În fiecare dimineaţă aceste telegrame erau înmânate lui mister Bailey.

În sfârşit ridică capul şi, fără să scoată casca, mă întrebă:

— Ceva interesant?

— Da, dar am şi acasă un aparat de radio-recepţie. Mă interesează însă partea tehnica şi nu numai recepţia, dar şi emisia. Aveţi un post emiţător?.

Se prea poate să fi fost exagerat de prudent şi vedeam primejdia chiar acolo unde nu era, dar mi s-a părut deodată că Luc s-a pus în gardă.

— Vrei să transmiţi salutări rudelor sau prietenilor? mă întrebă el zâmbind. Avem un emiţător, dar nu ne folosim de el ca să nu fim reperaţi.

L-am crezut pe moment, dar după scurt timp am constatat că nu-mi spusese adevărul. Într-o zi am venit la staţie mai târziu ca de obicei. Luc transmitea un mesaj.

— Ai hotărât să dai în vileag locul unde ne aflăm? îl întrebai, zâmbind cu naivitate. Pare-se te-am prins în flagrant delict.

Mister Luc se încruntă, apoi râse forţat.

— Nu cumva mă spionezi? mă întrebă el pe un ton glumeţ. Dar această glumă a făcut să mi se strângă inima.

— Prostii! Pentru ce aş face-o? şi urmai, simulând perfect supărarea: Dacă te deranjez, plec.

— Rămâi — răspunse Luc. Data trecută ţi-am spus adevărul: emiţătorul nostru cel mare tace. Dar acesta… O staţie ca asta nu există în toată lumea, în afară de locul unde sunt recepţionate emisiunile noastre. Aparatul emite pe unde atât de scurte încât staţiile obişnuite nu-l pot intercepta. Datorită acestui fapt emisiunile noastre rămân secrete. Sunt secrete comerciale! mă lămuri el. Dar un lucru vreau să-ţi spun, mister Klimenko: ţi-am arătat multă încredere pentru că-mi eşti prieten. Ar fi bine însă să nu spui nimănui că m-ai surprins în timpul unei emisiuni. Şi să nu mai vii la această oră… E un secret de serviciu.

L-am liniştit pe Luc şi m-am întors în camera mea. Această ultimă descoperire m-a convins că Bailey are complici în lumea dinafară, lucru care îl făcea şi mai de temut. Iar Luc pare-se că începuse să mă suspecteze. De nu s-ar fi temut să-şi piardă partenerul de şah, cred că mi-ar fi interzis cu totul să mai vin la staţie. Pe viitor trebuia să fiu şi mai prudent.

XIII. LINIŞTE ÎN PREAJMA FURTUNII

— Noi respirăm în laborator aerul cel mai pur, bogat în oxigen. Şi totuşi parcă îmi lipseşte ceva — mărturisi Nora. „Vitaminele aeriene”, sau poate mirosul de pământ reavăn, mirosul de cetină, cerul, chiar şi cerul nordic… Numai când sunt aici, sus, respiraţia devine pentru mine o adevărată plăcere.

Ne aflam pe un balcon amenajat pe o mică platformă într-o scobitură în partea dinafara craterului.

Pe versantul exterior al muntelui se aflau mai multe balcoane ca acesta. Ele erau legate prin tuneluri înclinate cu cele trei etaje superioare. Fiecare tunel avea câte un ascensor. Aceste balcoane puteau servi ca posturi de observaţie pentru santinele. Însă vântul turbat, ce proiecta în crater pe toţi aceia care se încumetau să se apropie de munte, făcea orice pază inutilă. Locuitorii privilegiaţi de la etajele superioare veneau pe balcoane să respire aer „veritabil” şi să admire cerul.

Nora îşi alesese un balcon şi mister Bailey, mărinimos, i-l dăduse în folosinţă exclusivă. Ea avea cheia de la intrarea tunelului ce ducea spre balcon (o altă cheie o ţinea mister Bailey). Uşa tunelului era în apropierea camerei ei şi Nora putea urca în balcon la orice oră. Zăbovea îndelung aici. Îi plăcea „să stea de vorbă cu stelele”. Era un loc cu totul retras, deoarece proeminenţele stâncilor ascundeau balconul şi de pe platformele vecine nu se vedea ce se petrece aici.

Platforma se termina printr-un perete abrupt. Munţii din jur erau acoperiţi de zăpadă. Stelele străluceau pe cerul întunecat. Nu simţeai nicio adiere.

— Ce bine ai spus „vitamine aeriene”… răspunsei eu. Nu simt mirosul pământului, fiindcă zăpada acoperă totul, dar simt mireasma cetinei. Şi mai simt parcă un iz de fum, venind de departe.

— Iar unde-i fum, acolo sunt case, oameni…

— Care se delectează şi ei cu „vitamine aeriene”. Iar mister Bailey vrea să le răpească toate aceste bucurii!

— Priveşte!

M-am uitat spre miazănoapte. La orizont se înălţa o coloană palidă de lumină.. Mai sus, tot mai sus până la zenit. Din lăptoasă, deveni azurie, iar apoi de un verde-deschis. Vârful stâlpului prinse a se colora în trandafiriu şi deodată, aşa cum pornesc ramurile de la trunchiul copacului, s-au întins în toate direcţiile dungi late. Acum, la orizont se înălţa un văl gingaş, diafan, scăldat în toate culorile curcubeului. Eram vrăjit de frumuseţea nopţii polare. Pe cer se revărsa în tăcere simfonia culorilor. Ele se succedau ca sunetele unei orchestre, aici înmănunchindu-se într-un sclipitor şi viguros acord, aici stingându-se molatece în pianisimul nuanţelor abia perceptibile.

— Ce frumoasă e lumea! spuse Nora cu oarecare melancolie.

I-am luat mâna ascunsă într-o mănuşă îmblănită. Nora parcă nici n-a observat gestul meu şi a rămas nemişcată, contemplând panorama de creste şi văi ce se aşternea în faţa noastră. Zăpada albă reflecta luminile de pe cer şi-şi schimba neîncetat coloritul devenind când albastră, când trandafirie. O frumuseţe care te cucereşte pentru toată viaţa. În jurul nostru totul era pustiu. Nicăieri ţipenie de om. Asistam la parada unor culori negrăit de frumoase, dar mute şi surde… Eram parcă pierduţi într-o lume ireală, de basme.

Şi dincolo de crestele munţilor, spre sud-vest şi spre sud-est se agita furnicarul omenesc.

— Miss Engelbrecht, ai vorbit cu tatăl dumitale? întrerupsei eu tăcerea.

Nora parcă atunci se întoarse pe pământ din tovărăşia stelelor.

— Da, am vorbit — răspunse ea, plecând capul.

— Şi cum s-a terminat convorbirea? Nora ridică obosită ochii.

— Cum s-a terminat?… repeta ea întrebarea, ca şi când nu m-ar fi auzit bine. Tata m-a sărutat pe frunte aşa cum făcea când, copilă încă, mă duceam seara la culcare şi mi-a spus: „Somn uşor, fetiţa tatei”. Atunci m-am retras în camera mea. Tata! Dragul meu tată de care nu m-am despărţit nicio singură zi, parcă s-a depărtat de mine, s-a înstrăinat. Acum nu-l înţeleg şi parcă… mi-e frică de el… Nu mai am în el încrederea de altădată.

Tăcurăm din nou. Imnul ceresc al aurorei boreale se revărsa larg şi măreţ executat de o gigantică orgă, dar cât de rece, de neauzit, cât de străin frământărilor noastre…

Zilele se scurgeau plicticoase, monotone. Nora şi cu mine lucram ca şi înainte în laborator, dar fata îşi pierduse tot entuziasmul. Înainte era foarte fericită când tatăl ei îi adresa cuvinte de laudă. Acum lucra automat, ca un om nevoit să facă o muncă de care îi e silă ca să-şi câştige o bucată de pâine. Suferea cumplit. Frumoşii ei obraji rumeni păliseră, ochii căzuseră în orbite, slăbise mult. Era mereu cu gândul în altă parte. Vasele îi zburau din mână, făcea deseori greşeli. Pe profesorul Engelbrecht îl vedeam foarte rar, dar am constatat că şi el se schimbase mult. Se gârbovise, îmbătrânise, chipul lui căpătase o culoare pământie.

Serile, după terminarea lucrului, Nora şi cu mine urcam uneori pe balconul nostru ca să admirăm aurora boreală, să respirăm „vitaminele aeriene” şi mai ales, ca să stăm de vorbă. Nora nu-şi putea împărtăşi nimănui durerea şi eram singurul om la care găsea sprijin moral.

De câteva zile vântul nu mai vuia deasupra craterului. Se aşternuse o linişte neobişnuită.

— Se vede că mister Bailey a hotărât să dea un scurt răgaz aerului — glumii eu.

— Dar, dar n-avem niciun motiv să ne bucurăm — răspunse Nora. Vom aplica acum o nouă metodă de condensare a aerului. Iarna vântul aduce nori întregi de pulbere fină de zăpadă, ceea ce ne îngreunează mult munca. Zăpada scoasă din ventilator ocupă prea mult loc, iar înlăturarea ei cere multă trudă. Vezi acest munte? E artificial. El nu apucă să se topească în lunile de vară. Peste un an aici s-ar fi înălţat un adevărat Montblanc. Tata a făcut apel la toate forţele chimiei şi electricităţii şi a găsit noi metode de absorbţie şi descompunere a aerului. Dar vai, acum prelucrarea aerului se va face şi mai repede. Nu va trece mult şi tot pământul va simţi că se înăbuşă ca într-un acces de astmă.

— Nora, să fugim de aici! îi propusei eu deodată.

Fata mă privi lung.

— Să ne luăm de mână şi să sărim de pe această platformă? mă întrebă ea în glumă.

Tonul ei aducea a cochetărie. Nedându-mi timp să răspund urmă pe acelaşi ton, privind în prăpastie:

— Adică la drept vorbind cred că n-am muri. Ne-am rostogoli până jos şi am cădea pe omătul moale. Apoi, am porni-o într-acolo…

Privii cu atenţie în direcţia arătată de Nora. Într-adevăr, pe această cale am putea evada! Aici n-avem a ne teme de conductă. Văgăuna şerpuitoare ar fi o bună pavăză împotriva furtunilor stârnite de „zeul vânturilor”, Bailey.

— Să lăsăm gluma, Nora. Ai avut într-adevăr o idee minunată — mi-am exprimat eu gândul cu glas tare. E puţin cam sus, ce-i drept… Dacă n-ai curaj, am să fug singur.

Citii un fel de teamă în ochii Norei:

— Dar nu te gândeşti c-am să rămân aici singură? Nu, n-am să te las…

— Din ordinul majestăţii sale mister Bailey?

— N-am să te las, reluă Nora. S-ar putea să te prindă ca şi data trecută şi atunci degeaba aş mai încerca să te salvez. Şi apoi nu eşti pregătit pentru o asemenea călătorie. Te-ai sacrifica zadarnic. Numai un om născut în această pustietate, un iakut ca Nikola al dumitale s-ar putea aventura… Într-adevăr, ce-ar fi să-l trimiţi pe Nikola? El o s-o scoată minunat la capăt. Şi atunci nu va trece mult şi peste capetele noastre vor ploua bombele. Vom „cădea la datorie ca adevăraţi eroi” — încheie ea cu o ironie amară.

— Trupele noastre vor fi prevenite şi poate vom reuşi să evităm această moarte de eroi. Cred că, asediat, mister Bailey o să se predea, când se va convinge că orice rezistenţă e zadarnică — am încercat eu să mai îndulcesc perspectivele. Da, ideea e bună. Sunt gata să-mi pun oricând pielea în joc, dar ai dreptate, Nikola o să se descurce mai bine.

— Nikola se va învoi?

— Nikola? Nu-l cunoşti. E un om de aur. A privit de atâtea ori moartea în faţă, încât proiectul nostru nici n-o să-l sperie şi nici măcar n-o să-l surprindă.

Simţeam că mi s-a luat o piatră de pe inimă. Nora părea şi ea mai bine dispusă. Parcă întrezărisem o rază de speranţă. Acum aveam un plan concret. Căutam să chibzuim cât mai bine fiecare amănunt şi această preocupare o sustrăgea pe Nora de la gândurile ei sumbre.

Când m-am văzut cu Nikola la noi în cameră, i-am spus în şoaptă:

— Nikola, am găsit un loc pe unde se poate fugi. Ai putea să ajungi până la Verhoiansk? Am să-ţi dau haine călduroase, un revolver, un sac cu pesmeţi şi carne conservată.

— Dar tu? m-a întrebat Nikola tot atât de încet.

— Împreună, nu merge. S-ar putea să ne prindă. Dar dacă cumva n-ai să ajungi tu, voi pleca eu. De altfel în cazul că nu vrei să pleci singur…

— De ţe să nu vleau? Mi-e ulât aiţi. Şi ţe să fac la Verhoiansk?

— Ai să duci o scrisoare. Vrei?

— Desigul — răspunse Nikola.

— Gândeşte-te bine, Nikola. Eu nu te silesc. Dacă te vor prinde, de data aceasta n-ai să scapi atât de uşor. Au să te ucidă.

— Oli un uls mă omoală, oli un om — tot aia e, făcu Nikola fatalist. Şi când tlebuie să plec? Imediat?

— Nu, să mai aşteptăm. Trebuie să chibzuim bine să pregătim totul. Şi apoi, în curând se va arăta puţin soarele. Iarna e pe sfârşite.

— Nu tlebuie soale. Văd şi aşa. Tale vleau acum.

Cu greu am reuşit să-l conving să mai aştepte. Am început să-l pregătim de drum. Am hotărât să-i dau şuba şi cizmele mele. Oricând aş fi putut spune ca Nikola mi le-a „furat”. Revolverul mi l-a procurat Nora. Mai greu a fost cu merindele. La masă trecurăm în buzunar bucăţele de pâine şi pesmeţi. Nikola făcea şi el economii, dar i-am interzis să-şi reducă din raţie: trebuia să prindă puteri.

Nora făcea şi ea rezerve. Zicea că are „o foame de lup”. N-a trecut mult şi taşca pe care o ţineam sub pernă se umpluse aproape. Peste câteva zile Nikola putea pleca.

Trebuia însă să luăm toate măsurile ca bănuielile să nu cadă asupra mea. Dacă Nikola nu va ajunge până la Verhoiansk şi va pieri, voi încerca eu. De aceea era necesar să mă păzesc pentru o asemenea eventualitate.

XIV. „POZNELE” LUI MISTER KLIMENKO

Ascultând de sfatul meu, cu câteva zile înainte de evadare, Nikola a început să se plângă tovarăşilor săi de lucru că nu mai poate de urât în acest orăşel subteran şi că e hotărât să fugă.

— Tovalăşul Klimenko nu ştie nimic. Dacă al afla m-al celta lău de tot — spunea Nikola.

Toţi l-au sfătuit să renunţe, spunându-i că-l aşteaptă o pedeapsă groaznică, dar Nikola ştia una şi bună: „Oli fiala mă omoală, oli un om, tot aia e”. De îndurat nu mai putea să îndure.

Exista primejdia ca cineva dintre acei pe care Nikola îi iniţiase în taina lui să-l denunţe lui Bailey. Dar n-aveam încotro — eram nevoiţi sa acceptăm acest risc. Ca să-i deruteze pe eventualii urmăritori, Nikola spunea că şi de data aceasta va încerca să fugă prin conducta de evacuare. Admiţând chiar că aveau să-i aducă la cunoştinţă lui Bailey intenţiile lui Nikola, acesta nu s-ar nelinişti ştiind prea bine că o asemenea încercare este sortită eşecului. În sfârşit, totul părea pregătit.

A venit şi ziua, mai bine zis noaptea evadării. M-am înţeles cu Nikola să se urce pe platformă gata echipat, când toată lumea va dormi.

La ora convenită Nora şi cu mine ne aflam pe balcon. Noaptea era destul de întunecoasă. Doar fâşii palide, asemenea razelor îndepărtate ale unui reflector slab, brăzdau din când în când cerul.

Minutele se scurgeau, dar iakutul nu se arăta. Am început să fiu îngrijorat, când uşa se deschise şi apăru Nikola.

— De ce ai întârziat atât de mult? îl întrebai eu. Nikola zâmbi cu gura până la urechi.

— Sunt şilet — răspunse el. Am luclat în conductă şi am aşteptat să plece toţi. Apoi am mels cu spatele înainte, ca să vadă aşa ulme ale mele.

Nu degeaba era Nikola un vânător iscusit. El ştia cum încurcă fiarele urmele ca să-l deruteze pe vânător şi hotărâse să se folosească de înţelepciunea animalelor, sporind-o cu viclenia omului. Mergând cu spatele, lăsase urme proaspete pe resturile de zăpadă şi gunoi din conductă, aşa încât să pară, daca ar fi fost cercetate, că a mers prin conductă spre ieşire.

— Ei, îţi doresc succes îi spusei eu emoţionat, dându-i scrisoarea.

— N-ai glijă — răspunse Nikola. Şi apoi, uitându-se în prăpastie: E cam înalt, totuşi. Dar nu-i nimic. Jos e moale. Lămâi cu bine, tovalăşe! Îmi strânse mâna şi dădu din cap adresându-se Norei: Rămâi cu bine.

Nikola a încălecat fără să ezite balustrada de fier a balconului suspendat deasupra prăpastiei, s-a lăsat în muşchii braţelor până la margine şi după ce s-a legănat o clipă în aer, a desfăcut braţele.

M-am aplecat, căutând să străpung cu privirea semiîntunericul. Corpul lui Nikola, din ce în ce mai mic, zbura în jos. Trebuia să parcurgă cel puţin patruzeci de metri înainte de a atinge panta troienită.

Iată că picioarele sale au atins zăpada şi tot corpul i s-a cufundat în omăt ca şi când ar fi plonjat în apă. Oricât mă căzneam, nu vedeam nimic, Nikola dispăruse în nămeţi. Poate e rănit sau a leşinat?… Perdelele învălurate, verde-roz ale aurorei boreale au început să unduiască pe cer, scăldând zăpada într-o lumină tremurată, şovăielnică. Vedeam acum în omăt gaura pe care o făcuse în cădere corpul lui Nikola; dar de el, nici urmă.

— Priveşte, priveşte, uite, acolo, jos, se mişcă ceva… — izbucni Nora emoţionată.

— Unde? Nu văd nimic. Ţi s-o fi părând.

Exploziile de lumină ale aurorei făceau ca umbrele să joace, ba îngroşându-se, ba pălind.

— Nu acolo! Mai jos, mult mai jos!

În sfârşit am văzut şi eu la vreo douăzeci de metri de locul unde căzuse Nikola ceva foarte mic care se agita prin zăpadă.

— O mână! exclamă Nora, care avea ochi mai buni.

Mi-am încordat privirea şi m-am convins în cele din urmă că într-adevăr de sub zăpadă apăruse mâna lui Nikola. În cădere străpunsese ca o ghiulea stratul superior, afânat, care n-apucase să se bătătorească; lunecase sub el pe o distanţă de câteva zeci de metri şi acum căuta să iasă la suprafaţă. Iată că apăru şi a doua mână, apoi căciula-i miţoasă. În sfârşit, Nikola ieşi pe jumătate din zăpadă. Aplecându-se ieşi în sfârşit cu totul. Ridică faţa spre noi şi ne făcu semne cu mâinile înmănuşate.

Abia mă stăpânii să nu scot un chiot de bucurie.

Nikola ne mai făcu o dată semn cu mâna, se culcă pe o rână şi se dădu de-a rostogolul pe panta lină. În felul acesta ajunse până în fundul văgăunii şi acum se vedea doar ca un punct. Apoi, înfundându-se la tot pasul în zăpadă, începu să-şi croiască drum spre gura văgăunii. N-avea schiuri — noi nu reuşisem să i le procurăm — dar nu-şi făcea grijă de asta. „Îmi fac eu” — spunea el.

Da, Nikola va răzbi! Era pregătit pentru viaţa aspră din „meleagurile blestemate” ca şi sălbăticiunile pe care le vâna. Numai de n-ar cădea în mâna lui Bailey, că de natură şi de duşmanii patrupezi n-avea teamă.

Aurora boreală se stinse. Deşi nu-l mai vedeam acum pe Nikola, totuşi am mai zăbovit mult cu ochii aţintiţi în beznă.

— E timpul să plecăm. Nu trebuie să stăm prea mult aici — spuse Nora.

— Da, să plecăm — răspunsei eu, întorcând în sfârşit capul. Mâine va fi ziua răfuielilor. Sunt sigur că mister Bailey îmi va lua un interogatoriu… Nora, vreau să te rog ceva. N-ai putea să-mi faci şi mie rost de un revolver?

— La ce-ţi trebuie?

— Dacă Bailey mă va face pe mine vinovat de evadarea lui Nikola… am să-i trag un glonte în ţeastă.

— Nu ştiu — răspunse Nora după o scurtă gândire — eu n-am alt revolver. Dar e posibil să aibă tata. Dacă voi reuşi să fac rost, ţi-l aduc mâine. Vino mai devreme la laborator.

I-am strâns mâna cu recunoştinţă. Da, Nora era o fată curajoasă. Nu s-a temut să-l ajute pe Nikola să evadeze. Nu ezită să mă ajute şi pe mine să-l omor pe Bailey.

N-am dormit bine în noaptea aceea. Pe la două, când în sfârşit aţipisem, se auziră bătăi puternice la uşă. Îmbrăcându-mă în grabă, am întrebat cine bate.

Mi-a răspuns William. „Deci asta e! Bailey ştie tot şi acum mă cheamă la interogatoriu” — mi-am spus eu deschizând uşa. Intră William însoţit de doi oameni înarmaţi. Am băgat de seamă fără să vreau că feţele lor erau energice şi aristocratice.

Cei doi „gentelmeni” m-au percheziţionat din cap până în picioare. Eram fericit că Nora n-apucase să-mi dea revolverul. Apoi William şi cei doi tineri au percheziţionat cu atenţie şi pricepere toată camera. Spre norocul meu, aici nu se afla nimic compromiţător. După ce au terminat percheziţia, „gentelmenii” m-au condus în cabinetul lui Bailey.

Acesta turbat de furie m-a luat în primire chiar de la uşă.

— Iarăşi te ţii de pozne! zbieră el agitându-şi ameninţător pumnii. Nu-ţi dă pace gândul că fac comerţ cu Marte şi că nu respect legile voastre cu privire la comerţul exterior? Mister Bailey e un criminal! Trebuie deferit Tribunalului Suprem! Haida-de! Mister Bailey îi va lipsi pe muncitorii ruşi de aer şi din cauza lui aerul va fi distribuit numai pe cartelă, prin cooperative, şi numai celor înscrişi în sindicate? Ha, ha, ha! Nu-i aşa? Intrigile imperialiştilor englezi, hai? Las' că-ţi citesc eu gândurile. Socotesc că în curând va trebui să-ţi ocupi locul în panteon. Soclul te aşteaptă cam de multişor.

M-am aşteptat la acest atac şi de aceea mi-am jucat perfect rolul. După ce Bailey tăcu, l-am întrebat calm, cu o „sinceră” mirare:

— Ce s-a întâmplat, mister Bailey? Nu pricep nimic. Cred că n-aveţi nimic să-mi reproşaţi. Îmi dau silinţa să lucrez cât mai bine în laborator şi nu mă ştiu cu nimic vinovat.

— Minţi! Ştii foarte bine despre ce este vorba. Unde-i Nikola?

— N-am idee. Azi-noapte n-a dormit la mine. Mi-am spus că o fi făcut probabil vreun pocinog la lucru sau altceva şi a fost trimis la carceră.

— Minţi! Minţi! răcni Bailey. Iarăşi te ţii de pozne! Ia chemaţi-i pe oamenii care au lucrat cu Nikola.

Muncitorii iakuţi au confirmat că într-adevăr Nikola, care tânjea după libertate, spunea mereu de câteva zile că o să fugă. Le spusese de asemenea că se teme să-şi împărtăşească planul lui Klimenko, pentru că acesta avea să se supere. Ei însă nu-l luaseră în serios şi de aceea nu raportaseră nimic lui Bailey.

Spusele lor au avut darul să potolească întrucâtva furia lui Bailey. Inocenţa mea era dovedită printr-o serie întreagă de mărturii.

— Nu te cred nici pe dumneata şi nici pe ei — spuse Bailey. Sunteţi din aceeaşi bandă! Vă acoperiţi unul pe altul.

Şi deodată, pozând în judecător imparţial, încheie spre surprinderea mea:

— Dar nu te pot judeca fără dovezi. Ancheta îşi va urma cursul. Până una alta rămâi pe lista suspecţilor. Poţi pleca.

M-am întors în cameră fericit că totul s-a terminat cu bine. Numai de nu le-ar da prin minte să cerceteze valea. Dar şiretlicul lui Nikola cu urmele trebuia să îndrepte cercetările pe o cale greşită.

A doua zi de dimineaţă, când am intrat în laborator, Nora mi-a şoptit:

— N-am găsit revolverul.

— E mai bine — răspunsei eu. Nu e chiar atât de uşor să-l cureţi pe Bailey. Mi-a şi luat interogatoriul.

Şi i-am povestit Norei de cele ce s-au petrecut după ce ne-am despărţit. Nora m-a ascultat cu mare atenţie.

— Numai de n-ar găsi urme în vale — am încheiat eu.

— Despre asta, nicio grijă. Am fost pe balcon în zori. Viscolul de azi-noapte a făcut să dispară orice urmă. Numai de nu s-ar fi întâmplat şi cu Nikola la fel…

— Nikola n-o să piară — am încercat s-o liniştesc. O să-şi facă o groapă în zăpadă, ca un câine, şi va dormi somnul pruncilor.

În seara aceleiaşi zile se înfăţişă la mine mister Luc cu un pachet la subsuoară.

— Ce ai acolo? Noi piese de şah? l-am întrebat.

— Am adus şahul şi încă ceva — răspunse scoţianul, desfăcând pachetul. Uite, ai aici un aparat de radio. L-am construit anume pentru dumneata. Mister Bailey a dat ordin să nu te mai primesc la staţie. Ştiind însă cât de mult îţi place să-ţi asculţi „Kominternul” dumitale am hotărât să-ţi fac acest mic cadou. În felul acesta n-ai să te plictiseşti atât de tare.

Eram gata să-i sărut pe Luc pentru „micul său cadou”. Scoţianul nici nu bănuia ce serviciu imens îmi făcea. Drept răsplată l-am lăsat în seara aceea să mă facă de două ori mat. Apoi mi-a instalat chiar el aparatul, l-a încercat şi mi-a spus:

— Acum poţi să asculţi Moscova cât pofteşti.

Urându-mi noapte bună, a plecat, iar eu m-am instalat lângă aparat dornic să aflu noutăţi.

XV. LUMEA SE SUFOCĂ.

Au trecut mai multe săptămâni. Deşi eram suspectat, mister Bailey mă lăsa deocamdată în pace. Probabil că începuse să se convingă de nevinovăţia mea. Încetul cu încetul am încetat să mai fiu îngrijorat de soarta mea. În schimb ştirile auzite prin radio erau deprimante. Lipsa de aer devenea tot mai accentuată. Acum, nu numai oamenii de ştiinţă, dar şi profanii îşi dădeau seama de scăderea presiunii atmosferice.

Primii care au simţit că aerul s-a rarefiat au fost locuitorii regiunilor muntoase: mulţi din ei au fost nevoiţi să coboare în ţinuturile mai joase. În văi lipsa de aer a avut un efect dezastruos asupra bolnavilor: astmaticii mureau în timpul acceselor; tuberculoşii, simţind că se înăbuşă, erau nevoiţi să-şi forţeze plămânii, ceea ce accelera cursul bolii şi provoca hemoragii.

Maşinile care funcţionaseră perfect în condiţiile presiunii atmosferice normale se opreau. Motoarele avioanelor aveau rateuri chiar la mică înălţime. Pistoanele şi pompele maşinilor se blocau mereu. Toate acestea dezorganizau producţia şi transporturile.

Şi, ca şi când n-ar fi fost de ajuns, au dat nişte geruri năprasnice însoţite de furtuni cu caracter foarte ciudat. Trombe de zăpadă se fugăreau ca nişte mesageri ai morţii. Aveai impresia că o mână criminală vrea să răpească Pământului atmosfera, răsucind curenţii de aer şi zvârlindu-i în sus, dincolo de nori. Iar de acolo, din necuprinsurile siderale se revărsau asupra Pământului valuri de frig glacial. Pământul se răcea: lipsită de o mare parte din şuba lui groasă — atmosfera — Pământul începu să cedeze, într-un ritm grăbit, spaţiului cosmic căldura lui lăuntrică.

Catastrofa părea mult mai apropiată decât ne-am fi putut aştepta, judecând după uriaşele rezerve de „materie primă” aeriană.

Am întrebat-o pe Nora cum explică tatăl ei apropierea acestor fenomene înspăimântătoare. Mi-a răspuns că atât tatăl ei cât şi mister Bailey par oarecum surprinşi.

— Tata a vrut chiar să se consulte cu dumneata — spuse Nora. Zice că toate acestea ţin mai mult de specialitatea dumitale.

Şi astfel am avut onoarea să fiu poftit la Engelbrecht. La consfătuire a participat şi Bailey. Nu-i prea păsa de cele ce se petreceau în lume, ba dimpotrivă: traficantul de aer era într-o agreabilă surescitare, ca un jucător sigur pe cărţile ce le are în mână.

Consfătuirea noastră a durat mult. După tot felul de calcule am ajuns la concluzia că aerul, prelucrat în orăşelul subteran, reprezintă o parte infimă a atmosferei şi că sustragerea lui din masa generală de aer, care învăluie Pământul, nu poate să aibă un efect atât de dezastruos.

— Atunci care este explicaţia? întrebă Bailey uitându-se când la mine când la Engelbrecht.

În sfârşit, situaţia s-a echilibrat! Acum are nevoie de părerea mea! Mi-am luat un aer cât se poate de grav şi mi-am expus-o:

— Ventilatoarele lui mister Bailey au modificat direcţia obişnuită a vânturilor, din care cauză s-a schimbat şi factura învelişului atmosferic: aerul a devenit mai dens acolo unde curenţii obişnuiţi aer au coincis cu cei creaţi artificial şi s-a rarefiat acolo unde existaseră înainte curenţi aerieni opuşi. Din această cauză a crescut diferenţa dintre maximul şi minimul presiunii atmosferice. Activitatea ciclonilor s-a intensificat. Ciocnindu-se, ciclonii au început să antreneze vârtejurile de aer spre mari înălţimi, mult mai sus ca de obicei. În felul acesta circulaţia normală a aerului s-a tulburat nu numai pe orizontală, dar şi pe verticală…

Am văzut că Bailey şi Engelbrecht mă ascultau cu cea mai mare atenţie.

— Nu pretind că acest tablou coincide întocmai cu realitatea — am spus eu în încheiere — cred însă că în linii generale am dreptate. Pornesc de la ideea că ventilatoarele lui mister Bailey, tulburând circulaţia obişnuită a aerului, au împins şi forţele elementare ale naturii în acest joc… Dumneavoastră, mister Bailey, puteţi fi asemuit doctorului Faust care a ştiut să cheme „Spiritul Pământului” dar n-a izbutit să-l stăpânească.

Bailey a primit cu bunăvoinţă această comparaţie. Răspunse zâmbind:

— Faust n-a avut de loc simţ practic. Să zburde în libertate „Spiritele Aerului”! Ceea ce mă interesează este cum să trag cât mai multe foloase din această sarabandă.

Cu aceasta şedinţa noastră a luat sfârşit.

Radioul îmi aducea mereu veşti noi. Acum, când se conturase spectrul unui înspăimântător cataclism, lupta pentru existenţă se ascuţise. Cei puternici îşi propuneau ca cel puţin să moară ultimii dacă nu vor putea să supravieţuiască. Or în lumea capitalismului cine erau cei mai puternici dacă nu cei bogaţi?

Nu ştiu dacă Bailey le-a furnizat „conserve de aer” sau bogătaşii au început, poate, să-şi producă singuri aer lichid, ca să nu moară de setea de aer, în tot cazul ei dispuneau acum de această valută nouă, cea mai preţioasă. Aerul lichid îşi făcea triumfător intrarea pe piaţă, făcând să se prăbuşească în faţa sa toate celelalte valori. Aerul lichid se vindea într-un ambalaj special, care-l ferea de explozie şi evaporare.

Cu această valută nouă bogătaşii începură să cumpere alimente şi conserve de tot felul. Era de presupus că Pământul, răcit, nu va mai rodi nimic. Agricultura şi creşterea animalelor urmau să dispară. Va rezista deci mai mult acela care va strânge rezerve mai mari de alimente, apă, aer şi căldură. Nu se mai construiau nicăieri case. Pe alocuri oamenii începuseră chiar de pe acum să-şi sape adăposturi în pământ asemenea cârtiţelor. Aici era mai cald; în jos, în locuinţele ermetic închise, puteai respira în voie consumând treptat din rezervele de aer lichid.

Eram uluit de felul cum se precipitau evenimentele, acolo, departe de orăşelul nostru!…

Aceste pregătiri egoiste, febrile pentru autoconservare se desfăşurau sub ochii muncitorilor şi în unele regiuni au şi avut loc tulburări. Pretextând că din toate colţurile globului pământesc vânturile se îndreptau spre pustiurile îngheţate ale Siberiei, presa burgheză, căreia şi cea conciliatoare îi ţinea hangul, îşi asigura cititorii că groaznica catastrofă care s-a abătut asupra lumii este opera comuniştilor de la Moscova care doresc pe această cale „să îngenuncheze” întreaga lume.

Un val de nebunie cuprinse toate continentele. Europa şi America se înarmau febril pentru a porni război împotriva „duşmanilor neamului omenesc”.

Între timp capitaliştii îşi continuau politica. Muncitorii refuzau să primească bani, care îşi pierdeau tot mai mult valoarea şi cereau „plata în aer”. Capitaliştii au fost nevoiţi să le facă această concesie, dar au stabilit un tarif extrem de redus. Pe lângă aceasta aerul lichid era distribuit în baloane „termice”, speciale, în aşa fel încât muncitorii să nu poată face rezerve. Întrucât în multe regiuni (mai ales în Europa Apuseană, Africa şi America) lipsa de aer se făcea de pe acum puternic simţită, muncitorilor nu le rămânea altceva de făcut decât să muncească numai pentru dreptul de a respira. Au apărut în comerţ măşti, asemenea celor de gaze şi tot mai des puteau fi văzuţi în locuri publice oameni purtând asemenea măşti. Dar întrucât ele nu erau prevăzute cu aparate de radio emisie-recepţie, ca cele de la căştile costumelor de scafandru din orăşelul nostru subteran, oamenii nu se puteau înţelege decât prin gesturi.

„E mai bine aşa — spuneau pe faţă fasciştii — se va face mai puţină agitaţie”. Cei cu dare de mâna îşi procurară radiotelefoane portative. Cu asemenea aparate a fost înzestrată şi poliţia.

Dar agitatorii au continuat să facă propagandă cu ajutorul manifestelor. Lupta de clasă s-a ascuţit mult, manifestându-se deodată cu o deosebită putere. Situaţia era extrem de încordată. „Răscoalele aerului” izbucneau peste tot; mulţimea devasta depozitele de aer lichid. Pe străzi a curs sânge…

Vegheam nopţi întregi lângă aparatul de radio Ceea ce auzeam putea să te ducă la disperare. Până şi mister Luc îşi pierduse obişnuita lui seninătate. Şi acum venea la mine după predarea schimbului, cum îi era obiceiul, dar fără şah.

— Proastă afacere — bombănea scoţianul. La ce-mi folosesc acum banii pe care i-am strâns de când sunt la mister Bailey? Ei nu mai au nicio valoare. E adevărat că pentru un balon sau chiar pentru o sticlă de aer lichid aş putea să-mi cumpăr o căsuţă frumoasă. Dar ce-mi trebuie acum o căsuţă, când pământul se sufocă?

— Şi cine crezi că e de vină? l-am întrebat pe un ton iritat.

— Alarmiştii şi speculanţii — fu răspunsul.

— Dar panica de unde provine?

— Din prostie. Am fi avut aer destul pentru tot restul vieţii. Mister Bailey n-ar fi înghiţit tot.

Nu, n-am să-l pot câştiga pe mister Luc de partea mea. Chiar şi acum, când întreaga lume e ameninţată de un cataclism cumplit, el a rămas acelaşi: căsuţa şi bunăstarea lui personală erau pentru el mai presus de toate. Luc începuse să mă agaseze. Pretinzând că am migrenă sau că am mult de lucru, căutam să mă descotorosesc cât mai repede de el, ca să-mi reiau locul lângă aparatul de radio.

Nervii îmi erau complet zdruncinaţi. Nu mai eram în stare să lucrez. Nora se simţea şi ea rău. Obrajii ei, altădată atât de rumeni, de-ţi era mai mare dragul să-i priveşti, păliseră. Trasă la faţă, slăbită, şedea privind ţintă într-un singur punct.

— Lumea piere — spunea Nora în şoaptă. Noi respirăm aici aer curat, bogat în oxigen, iar acolo — acolo, oamenii mor, copiii se sufocă… Şi nimeni din ei nu cunoaşte motivul…

În sfârşit, într-o zi m-am hotărât să-i spun ceea ce trebuia poate să-i răspund de mult.

— Vor afla — i-am spus. Nikola s-a prăpădit, nu mai încape nicio îndoială. Chiar la noapte am să pornesc la drum… Mister Bailey nu se gândeşte decât la „concurenţii” săi americani, la reorganizarea întreprinderii. Supravegherea nu mai e atât de riguroasă şi cred că voi reuşi să evadez…

Nora întoarse capul spre mine şi spuse şoptit ca o somnambulă:

— Ai să te prăpădeşti şi dumneata ca Nikola.

Pe faţa ei se întipărise disperarea. Părea împietrită.

— Mai bine să mă prăpădesc, decât să stau cu mâinile în sân, când mii de oameni sunt în pericol de moarte.

— Da, mai bine moartea… şopti Nora ca în vis.

În ziua aceea, despărţindu-se de mine nu-mi zâmbi ca de obicei. Cu fiecare zi zâmbetul îi era tot mai palid, mai trist, şi acum se topise cu totul ca şi culorile obrajilor ei.

— Rămâi cu bine — i-am spus, întinzând mâna.

— Cu bine — mi-a răspuns ea.

— Ai să vii pe balcon… să mă conduci?

— Voi veni… Unde ai spus? Ah, da, pe balcon… repetă ea, lăsând capul în jos.

XVI. JOCUL ÎNCEPE

Am ieşit încet din laborator.

Întorcându-mă în camera mea, m-am aşezat obosit pe un scaun. Eram cu moartea pe suflet. Crâmpeie de gânduri se fugăreau în mintea mea. Nikola s-a prăpădit. Lumea piere. Se prăpădeşte şi Nora… nu mai are mult şi-şi va pierde minţile…

Mi-am pus maşinal, mai mult din obişnuinţă, casca.

Vorbea „Kominternul”… De la un timp nu se mai transmitea muzică, nici cântece voioase… Numai şi numai informaţii despre Pământul care se înăbuşea. E adevărat că la noi lucrurile se petreceau altfel decât în celelalte ţări… Oamenii nu luptau ca fiarele pentru ultima înghiţitură de aer. Guvernul făcea tot posibilul pentru a calma spiritele şi a salva populaţia. Dar ce putea să întreprindă?… Situaţia ţărănimii, risipită în numeroase sate, era deosebit de gravă. Oare sosise ceasul morţii?…

Am dat să scot casca, când deodată am auzit o ştire ce mi-a tăiat răsuflarea.

„—… Curaj, tovarăşi! Astăzi guvernul nostru a primit informaţii extrem de importante care vor schimba radical situaţia…”

Şi ridicând glasul, crainicul rosti clar: „— Allo! Allo! Nara lui Ai-Toion! S-a făcut! Apoi adăugă cu glasul său obişnuit: Tovarăşi, voi nu înţelegeţi semnificaţia acestui mesaj, dar nu va trece mult şi veţi auzi cu toţii despre nara lui Ai-Toion. Atunci veţi răsufla — în adevăratul sens al cuvântului — veţi răsufla, cu uşurare”. Primul care a răsuflat cu uşurare am fost eu. „Nara lui Ai-Toion. S-a făcut!” Cerusem ca aceste cuvinte convenţionale să fie transmise prin radio, dacă Nikola va reuşi să înmâneze scrisoarea lui Şireaev, numit în locul meu în fruntea expediţiei. Acesta urma să transmită la Moscova raportul meu. Aşadar, Nikola trăieşte şi guvernul ştie tot despre orăşelul subteran al lui mister Bailey!

M-am îmbrăcat în grabă şi am alergat pe balcon. Nora nu venise încă. Pe cer mereu aceeaşi simfonie de lumini. Acum nu mi se mai părea atât de rece, atât de străină Pământului. Îmi venea şi mie să cânt, să strig, şi m-am pomenit fără veste cântând, pentru prima oară de când mă aflam închis aici:

Tristeţea urmează bucuriei,
Prevestind noi bucurii…

— Ai înnebunit?! am auzit în spatele meu glasul Norei. S-ar putea să te audă cineva. Şi apoi să cânţi pe un ger ca ăsta? Să nu răceşti la gât.

— Da, mi-am pierdut minţile! Nu-mi pasă dacă o să mă audă. Nu-mi pasă dacă mă voi îmbolnăvi. Nikola trăieşte! „Nara lui Ai-Toion! S-a făcut!”…

— Ce-i cu dumneata, Gheorghi? mă întrebă Nora spunându-mi pentru prima oară pe nume.

Am luat-o deodată în braţe, am ridicat-o şi am început să mă învârtesc cu ea pe platformă.

— Nebunule! Dă-mi drumul şi spune ce s-a întâmplat.

— Ah! Ascultă. Totul e cum nu se poate mai bine. Am primit ştiri prin radio. Nikola trăieşte! A dus scrisoarea mea la destinaţie. În curând evenimentele se vor precipita. Aerul captiv va fi eliberat. Iar dumneata şi cu mine vom sări în aer! Dar nu face nimic. Vom încerca să fugim în ultima clipă, când deasupra noastră vor plana bombardierele. Va fi o zi de neuitat!

— Spune, Gheorghi, e adevărat? exclamă Nora şi bujorii îi înfloriră din nou în obraji.

Era tot atât de fericită ca şi mine. Iată însă că faţa ei radioasă se întunecă. Învăţasem să descifrez fără greş toate nuanţele stărilor sufleteşti de pe acest chip. Acum se gândea desigur din nou la tatăl ei. Comportarea acestuia tot mai rămânea pentru Nora o înspăimântătoare enigmă. Apoi, însă gândurile ei luară o altă direcţie.

— Aşadar deocamdată nu va trebui să te aventurezi în această călătorie primejdioasă — spuse ea. Sunt fericită. Însă e prematur să ne bucurăm. Nu-i chiar atât de uşor să-i vii de hac lui mister Bailey. Se va apăra până la ultima suflare. E un duşman de temut.

— Fleacuri! strigai eu. Un singur om nu se poate opune forţelor întregului stat, întregii lumi.

— Cine ştie? Nici nu-ţi poţi închipui de ce arme groaznice de distrugere dispune mister Bailey.

— Cel puţin va fi o luptă, iar nu o moarte resemnată. Şi apoi… Mister Bailey are şi „duşmani interni”. Ce-i drept, nu sunt numeroşi, dar s-ar putea să se dovedească mai primejdioşi decât armatele inamice.

— Aceşti duşmani interni sunt numai doi. Dumneata şi cu mine — spuse Nora. Dar ai dreptate. Ei ar putea fi de mare ajutor. O, dacă şi tatăl meu!… Nora îşi lăsă capul în piept.

Apoi se îndreptă şi rosti cu glas ferm:

— Când va veni momentul, am să-l întreb pe tata fără înconjur: e prieten sau duşman…

Deodată răbufni de jos o suflare îngheţată, iar din crater se auzi un huruit.

— Au pornit din nou ventilatorul — mă lămuri Nora. Mister Bailey se grăbeşte să prelucreze resturile de materie primă aeriană. E frig… Să plecăm.

În seara aceea, la despărţire, Nora îmi zâmbi. Surâsul ei a fost pentru mine ca o rază de soare după noaptea lungă de iarnă.

Mi-am reluat din nou locul lângă aparat.

„Kominternul” transmitea ultimul comunicat al guvernului.

Conducătorul expediţiei, Şireaev, reuşise să determine centrul spre care converg vânturile. Guvernul pregăteşte o nouă expediţie care va avea misiunea să lămurească definitiv cauzele absorbţiei neobişnuite de aer la cutare şi cutare latitudine şi la o sută treizeci şi cinci grade longitudine estică.

Am zâmbit, auzind acest comunicat. Ştiam că Şireaev nici nu s-a mişcat din Verhoiansk. I s-a atribuit cinstea descoperirii „punctului de absorbţie a aerului” în urma sfatului meu, pentru ca mister Bailey, căruia fireşte avea să i se aducă la cunoştinţă această ştire atât de importantă, să nu mă bănuiască pe mine. Îmi închipuiam cum o să se înfurie mister Bailey aflând că locul unde se află orăşelul său subteran a fost descoperit. Această informaţie trebuie să-i pară cu atât mai verosimilă, cu cât în ultima vreme ventilatoarele sale puternice nu funcţionaseră şi membrii expediţiei avuseseră posibilitatea să se apropie destul de mult de crater fără riscul de a fi absorbiţi de curentul de aer.

Ca întotdeauna, guvernul nostru a acţionat prompt şi hotărât. Din păcate, nu puteam comunica nimic Consiliului Revoluţionar Militar despre forţele armate ale lui mister Bailey pentru că nici eu nu eram edificat în această privinţă. Izbutisem să aflu numai că populaţia orăşelului nu întrece cinci sute de oameni. La început, m-a surprins numărul mic al muncitorilor şi funcţionarilor. Dar la mister Bailey totul era mecanizat şi raţionalizat la maximum.

Cinci sute de oameni împotriva unei armate întregi! Părea ridicol! Mă întrebam insă de ce fel de maşini de exterminare dispun aceşti oameni? Tot ce puteam face era să-i avertizez pe ostaşii noştri că lupta va fi grea şi că trebuie să se aştepte la orice surpriză.

În tot cazul, deznodământul era aproape. Zarurile fuseseră aruncate. Jocul începuse…

Mister Bailey a decretat, printr-un ordin, stare de asediu în orăşel. „Garnizoana” se pregătea de luptă. Pe creasta craterului s-au înălţat turnuri de pază pe care erau instalate ascultoare. Pe versanţii exteriori ai craterului s-au deschis nişte obloane descoperind ferestre rotunde cu geamuri groase de a căror existenţă nu ştiusem nimic. Din aceste deschideri priveau ameninţător ţevile tunurilor. Parcă pentru a uşura drumul duşmanului, uriaşele ventilatoare fuseseră din nou oprite.

Eram în pragul primăverii. Vremea era calmă, nu se simţea nicio adiere. După o lungă hibernare, soarele începuse să arunce câte o rază pesta linia orizontului, îmbrăcând în purpură piscurile înzăpezite.

Au urmat zile de chinuitoare aşteptare. În orăşel însă nu se simţea o animaţie deosebită: era la fel de pustiu şi mort ca de obicei. Laboratoarele lucrau normal. Se pare însă că acum atât laboratoarele cât şi atelierele lucrau „pentru apărare”. Elevatoarele ţâşneau neîntrerupt din adâncuri aducând proiectile bateriilor ascunse. Maşinile înlocuiau armate întregi.

Nora şi cu mine lucram ca şi înainte în laborator, transformând coloanele kilometrice de formule ale profesorului Engelbrecht în noi metode de prelucrare a „materiei prime” aeriene. Am făcut numeroase experienţe fără să le cunoaştem rostul şi nici valoarea rezultatelor obţinute. Acest lucru o îngrijora mult pe Nora. Se întreba dacă noi doi nu contribuim la descoperirea unor noi metode de exterminare a omenirii. La întrebările Norei, profesorul dădea răspunsuri vagi.

Serile, Nora şi cu mine urcam în balconul nostru şi priveam cerul pustiu Mesagerii înaripaţi (eram convins că noua expediţie va veni pe calea aerului) întârziau să se arate. Grosul forţelor aeriene ale U.R.S.S. Se afla departe de noi şi am calculat în cât timp ar putea fi aduse aici. După calculele mele reieşea că peste câteva zile avioanele se vor arăta deasupra capetelor noastre, aducându-ne nouă moartea, dar omenirii — eliberarea.

— Priveşte, am impresia că văd nişte oameni lângă tunuri — îmi spuse Nora într-una din aceste seri de chinuitoare aşteptare.

Într-adevăr în găurile negre ale nişelor am văzut mişcându-se nişte umbre. Ascultoarele recepţionaseră probabil apropierea avioanelor şi apărătorii orăşelului se pregăteau să respingă atacul.

Am aşteptat cu sufletul la gură. În jurul nostru era linişte. Soarele apusese şi numai luna în declin lumina anemic priveliştea sălbatecă ce se aşternea la picioarele noastre. Era frig, dar nici nu ne gândeam să plecăm.

A trecut cel puţin o oră. Deodată ne-a orbit o lumină puternică. Zeci de reflectoare uriaşe aşezate în cerc în jurul craterului s-au aprins dintr-o dată luminând până departe împrejurimile. Parcă ne-am fi transpus din noaptea polară într-o radioasă amiază a unei zile de la tropice. Când ochii s-au obişnuit cu această lumina puternică, am desluşit în zare câteva libelule argintii. În acelaşi timp urechile noastre au surprins şi zgomotul abia perceptibil al motoarelor.

— Vin — îmi spuse Nora emoţionată.

— Da! răspunsei încet privind cum departe, spre vest. Libelulele mici se transformă treptat în rândunele, iar rândunelele devin şoimi… Mai aproape, tot mai aproape… Unu, doi, trei, patru…

cinci, şase… şapte, opt, nouă, zece… un cârd întreg aşezat în triunghi asemenea cocorilor!

— Priveşte încoace! exclamă Nora.

Dinspre miazăzi venea o altă escadrilă.

— Uite că vin şi dinspre miazănoapte!…

Huruitul motoarelor umplea văzduhul, stârnind ecouri prin văi. Prima escadrilă zbura direct spre crater, iar celelalte două coteau încet spre răsărit, în aşa fel încât să bombardeze orăşelul în urma primului val…

— Încă puţin şi nu va mai rămâne nimic din noi, spuse Nora.

Mi-am adus aminte că ne-am propus să fugim, şi totuşi stăteam ca pironit locului, privind avioanele.

Între timp ele se apropiaseră într-atâta încât la lumina puternică a reflectoarelor puteam distinge stelele roşii de pe aripi.

— Ciudat — spuse Nora. Sunt convinsă că mister Bailey are tunuri cu tragere lungă. Acum, când avioanele au ajuns atât de aproape de ce o fi tăcând orăşelul?

— N-ai răbdare? Doreşti să vezi avioanele mai repede doborâte? zisei în glumă.

— Vreau să se sfârşească odată… ca şi dumneata de altfel.

Da, era adevărat. Eram şi eu stăpânit de un neastâmpăr nervos, dornic să aflu mai repede inevitabilul, să cunosc mai repede puterea armelor lui mister Bailey. N-a trebuit să aşteptăm prea mult. Servanţii de la baterii au început să se agite, apoi am observat manevrele care urmează de obicei după lansarea proiectilului. Şi totuşi n-am auzit detunătura.

— Sunt tunuri pneumatice şi lansează bombe cu aer — mă lămuri Nora.

— Bombe cu aer? Ce-o mai fi şi asta? o întrebai, încordându-mi vederea ca să nu-mi scape clipa când proiectilele îşi vor atinge ţinta.

Dar efectul bombelor cu aer era cu totul deosebit.

— Nu te uita sus, uită-te în jos — îmi atrase atenţia Nora.

Am privit în jos şi am văzut cum pe suprafaţa albă a omătului se învolburează pulbere de zăpadă.

— Atâta tot?

Îmi venea să zâmbesc.

Dar ce este asta?… Se părea că zăpada a început să fiarbă în clocot în locul unde căzuseră bombele, au apărut ghemotoace uriaşe de aburi şi deodată s-au ridicat cu un vuiet şi şuierat asurzitor trombe uriaşe. Una, ca un imens stâlp răsucit, s-a înălţat parcă până la cer, apoi a început să se desfacă repede, întinzându-se şi transformându-se într-o năprasnică furtună de omăt. Bailey a dezlănţuit atacul! M-am uitat la avioane. Vălul alb se apropia de ele cu o repeziciune uimitoare. Iată că primul avion se răsuci brusc, începu să se zvârcolească în aer, apoi fu aruncat înapoi ca un petic de hârtie gonit de simun.

Al doilea, al treilea avură aceeaşi soartă. Peste câteva clipe, tot cârdul se rotea cu o viteză nebună în văzduh, asemenea frunzelor de toamnă smulse de un uragan.

O pâclă cenuşie acoperi cerul.

Când pâcla se împrăştie, încetul cu încetul, cerul era la fel de pustiu ca şi înainte de furtună. Cornul lunii agăţat cu colţul său ascuţit în vârful unei stânci — ca şi când s-ar fi temut să nu împartă şi el soarta avioanelor — contempla, mohorât, povârnişurile moarte…

Stăteam uluiţi, gâfâind de tulburare. Tremuram de parcă aveam friguri. Palidă, rezemată de perete, Nora se uita cu ochii mari acolo unde acum câteva minute zburau mândre păsările de oţel. Apoi, oftă greu. În cuvintele pe care le rosti deslușii din nou deznădejdea:

— E greu să lupţi cu mister Bailey… Iată rezultatul..

— Dar nu e sfârşitul, ci abia începutul! căutai eu s-o încurajez, deşi ca să fiu sincer începusem să mă cam îndoiesc de victorie. Să vedem ce-o să urmeze.

— N-o să mai urmeze nimic — răspunse Nora. Trebuie să fii nebun ca să rişti un nou atac.

Nora a avut dreptate: atacul nu s-a mai repetat. Trebuie timp ca să te dezmeticeşti după o asemenea lovitură şi să tragi învăţăminte din experienţa primei lupte.

Şi totuşi nu ne înduram să plecăm şi am zăbovit îndelung cu privirile aţintite spre asfinţit.

XVII. „EXPLOZIE DEMONSTRATIVĂ”

A doua zi după primul raid, avioanele Armatei Roşii porniră din nou la atac. Nora şi cu mine ne aflam în laborator când a răsunat semnalul de alarmă. Ne-am înţeles dintr-o privire. Am lăsat eprubetele şi îmbrăcându-ne în grabă am urcat în turn.

Era la amiază. Nori cenuşii acopereau cerul. Undeva sus de tot, se auzea huruitul unui motor, dar avionul nu se vedea. Am înţeles tactica piloţilor noştri: să atingă o înălţime cât mai mare şi să zboare la adăpostul norilor care urmau să-i ascundă privirilor. Comandamentul hotărâse probabil să nu arunce în luptă forţe importante, ci să acţioneze prin raiduri izolate. Era tactica cea mai indicată în aceste condiţii. Din păcate nici în felul acesta nu s-a ajuns la vreun rezultat.

Mister Bailey era un adevărat stăpân al furtunilor. Înainte ca avionul să ajungă la zenit, au intrat în funcţiune giganticele ventilatoare care zvârliră spre înaltul cerului o trâmbă cumplită de aer. Acest berbece aerian făcu o spărtură în nori şi ei se risipiră repede. S-a arătat din nou cerul albastru… Dar avionul? Nu l-am mai văzut. Prin vuietul furtunii ce se dezlănţuise am auzit câteva bătăi neregulate, gâtuite, ale motorului, asemenea strigătului strangulat al unui vultur în agonie. Vântul aruncase cât colo avionul, o dată cu norii…

În aceeaşi zi am aflat prin radio rezultatele primelor lupte. Dacă numărul victimelor nu era ţinut secret din „motive strategice”, aşa cum pretindea Bailey, flota noastră aeriană avusese pierderi mai mici decât mă temusem: trei piloţi morţi, şase răniţi şi două avioane sfărâmate. Majoritatea aparatelor reuşiră să-şi regăsească echilibrul, dar fuseseră purtate de vânt pe o distanţă de sute de kilometri. În ciuda pierderilor suferite, trupelor noastre nu le scăzuse curajul. Guvernul anunţa că va continua lupta până la înfrângerea duşmanului.

— Las’ că o să vedem noi cine va fi înfrânt! spunea cu îngâmfare Bailey. Încă nu le-am dat să guste din toate acadelele mele.

În zilele următoare s-au succedat câteva raiduri, dar cu acelaşi rezultat. Amplificatorii de sunete semnalizau apropierea avioanelor când acestea se aflau încă la mare distanţă, cu toate că pe aparate se montaseră amortizoare care suprimau aproape zgomotul motoarelor. De fiecare dată avioanele erau aruncate înapoi, pe distanţe uriaşe. „Nara lui Ai-Toion” deveni cunoscută lumii întregi. Acum, ea „expira” intens şi nu absorbea de loc (pentru ca împreună cu avionul să nu absoarbă şi bombele care ar putea să explodeze în ventilator).

Atacurile aeriene au încetat: desigur că piloţii noştri s-au convins că orăşelul nu poate fi distrus din văzduh.

— S-au învăţat minte — spuse Bailey. Păcat că a trebuit să irosesc atâta aer. Dar nu există război fără pierderi. Şi apoi eu am să recâştig aerul pierdut! Tot ei o să vină la mine să mă implore în genunchi să le dau o înghiţitură cât de mică!…

Au urmat din nou zile de chinuitoare aşteptare. Numai sentinelele postate în turnurile de observaţie aminteau de război. În orăşel viaţa îşi urma cursul normal.

Dar peste câteva zile liniştea fu sfâşiată de bubuituri îndepărtate. Puteam să jur că e un tir de artilerie, dar nu auzeam exploziile. Asta s-a întâmplat în ultimele ore ale nopţii. M-am îmbrăcat repede şi am ieşit pe coridor. Aici, m-am întâlnit nas în nas cu Bailey.

— Tovarăşii dumitale nu se astâmpără de loc — spuse el furios. Au adus tunuri cu tragere lungă şi vor să distrugă orăşelul. Ce nerozi! Cum de nu înţeleg că prin aceasta nu vor face decât să grăbească sfârşitul lumii. Acum nu mai am de ce să ascund că te afli la noi. Vino cu mine la staţia de radio, am nevoie de dumneata. Expediază o radiogramă — porunci Bailey lui Luc când intrarăm acolo.

Scoţianul se aşeză în faţa emiţătorului şi Bailey începu să dicteze:

— „Către comandantul armatei. Încetaţi imediat bombardamentul. Dacă un singur obuz va nimeri în orăşelul subteran al lui mister Bailey, se va produce o catastrofă mondială. În orăşel sunt stocate cantităţi uriaşe de hidrogen lichid. Dacă acesta se va scurge şi se va aprinde, el se va uni cu aerul lichid şi din această combinaţie, deşi aerul lichid are o temperatură foarte joasă, se va produce gazul detonant care degajă o căldură colosală, deoarece aerul lichid conţine oxigen într-o stare foarte concentrată. Căldura va transforma într-o fracţiune de secundă aerul lichid în aer gazos. Se va produce o explozie fără precedent. Uraganul ce se va stârni va mătura de pe faţa pământului oraşe şi sate. Asupra omenirii se va abate o catastrofă fără precedent. Kalimenko”.

— Vreţi să trimiteţi această radiogramă în numele meu? l-am întrebat surprins.

— Da. Oare n-ai dori să previi o catastrofă înspăimântătoare? Ai mai multe şanse ca mine să fii crezut. Şi apoi, chiar acesta e adevărul. Ai văzut cu ochii dumitale hidrogenul lichid, lacurile cu aer lichid şi grămezile de bile. În sfârşit, dacă nu mă crezi, întreabă-l pe profesorul Engelbrecht.

„Să fie oare Engelbrecht de partea lui Bailey?” gândii eu.

— Nu pot semna această radiogramă, răspunsei.

— Şi de ce, mă rog?

— Pentru că nu cred decât ceea ce văd cu ochii. Or n-am de unde cunoaşte acţiunea acestor bile de aer.

— Care va să zică aşa? Nu mă crezi? Fie, am săţi dau prilejul să te convingi. Asta, ce-i drept, o să mă coste ceva, dar pe tovarăşii dumitale o să-i coste şi mai mult.

Şi apoi, către Luc:

— Trimite totuşi telegrama în numele lui Kalimenko. Ne putem lipsi de asentimentul său!

— Protestez!

— N-ai decât… Să mergem.

Dar eu nu m-am mişcat din loc.

— Vrei poate să te arestez?

Mă avea în mână. N-avea niciun rost să risc să fiu arestat, deoarece rămânând în libertate aş fi izbutit poate să întreprind ceva împotriva lui Bailey. Nu-mi rămânea decât să mă supun.

Şi astfel telegrama a fost expediată şi a ajuns la destinaţie. Un timp, tunurile au tăcut: comandamentul luase probabil legătura cu Moscova. A doua zi însă tunurile au început să bată din nou. Un obuz a explodat chiar la poalele craterului. Atunci Bailey a hotărât că nu mai are niciun rost să rişte şi a dat ordin „să li se dea o lecţie”. A fost expediată o altă radiogramă avertizând de data aceasta că mister Bailey va „descărca” a milioana parte din rezerva lui de armă aeriană, astfel ca inamicul şi lumea întreagă să vadă ce s-ar întâmpla dacă orăşelul ar sări în aer.

Pe clinul vestic al craterului au fost aduse prin rostogolire mai multe butoaie pline cu bile lucioase, în aparenţă atât de inofensive. Toate obloanele au fost închise ermetic, Bailey ne-a invitat pe Nora şi pe mine să urmărim efectul exploziei printr-o ferestruică, cu un geam gros de cinci centimetri, făcută aproape de vârful stâncii.

— Veţi vedea îndată de ce sunt în stare bilele mele — zise el.

— Deocamdată văd că ele stau cuminte, deşi temperatura aerului este de numai 12 grade sub zero, iar presiunea atmosferică e mai scăzută ca de obicei.

— Dacă bilele ar exploda pe loc, noi n-am avea cum să le scoatem afară. Engelbrecht a descoperit o compoziţie care întârzie evaporarea şi explozia. Ai puţină răbdare…

— De ce nu acoperiţi cu această compoziţie toate bilele?

— Nicio compoziţie nu le poate feri de căldura puternică pe care o degajă explozia unui obuz. Priviţi, începe!…

Am observat într-adevăr că bilele de la suprafaţă au început parcă să fumege. Scurt timp după aceea, butoaiele au dispărut după un nor de aburi. Acest nor creştea cu o repeziciune extraordinară, ascunzând totul.

— Asta nu este încă explozia — îmi explică Bailey. S-a evaporat învelişul de siguranţă. Îndată însă… Dar nu apucă să termine fraza.

Se auzi un trosnet urmat de un bubuit asurzitor. Mi-am pierdut cunoştinţa.

… Când am deschis ochii am văzut deasupra mea cerul pe care norii se învârteau şi se sfâşiau într-un vârtej drăcesc. Peretele exterior al încăperii unde ne aflam, precum şi tavanul ei dispăruseră de parcă nici nu ar fi existat. Rafala a fost atât de puternică, încât, spre norocul nostru, n-a căzut aici nicio piatră; vântul le zvârlise cât colo de parcă ar fi fost nişte fire de paie. Lângă mine era întinsă Nora, iar în fund, lângă perete, zăcea Bailey cu capul spart. Băltoaca de sânge sub el se lăţea mereu.

Nu recunoşteam valea muntoasă din faţa noastră. N-a rămas nici urmă din pădurea care creştea aici. Copacii fuseseră smulşi cu rădăcină cu tot şi duşi cine ştie unde. Piscurile munţilor şi chiar culmi întregi fură retezate. În faţa noastră apăruse între munţi o vale nouă, dincolo de care se vedea un pustiu neţărmurit de zăpadă… Acolo vântul bătea încă cu turbare. În jurul nostru, însă, era o relativă linişte.

Am încercat să mă ridic în capul oaselor. Tot corpul mă durea şi mă înjunghia mult mai rău decât atunci când am fost absorbit de ventilator. M-am uitat din nou la Bailey. Avea gura întredeschisă, ochii îi erau sticloşi. Era mort? Cu atât mai bine!… Cu mâna lui şi-a pregătit moartea.

M-am aplecat deasupra Norei şi am încercat s-o readuc în simţiri. Nu era rănită, dar căzuse într-un leşin adânc. M-am chinuit destul până s-o pun pe picioare. Nereuşind s-o readuc la viaţă cu ajutorul respiraţiei artificiale, începusem să disper. Deodată mi-am adus aminte că se poate restabili funcţionarea inimii lovind repede cu pumnul în dreptul ei. Această metodă a fost eficace. Pulsul s-a accelerat şi în sfârşit Nora a deschis ochii.

— Cum te simţi? am întrebat-o.

— Mulţumesc, destul de bine. Unde-i mister Bailey?

— E mort — am răspuns eu, fără să-mi ascund bucuria.

Dar în clipa aceea am auzit un horcăit şi apoi glasul lui Bailey, care suna surd:

— Drăcia dracului!… Am cam sărit peste cal.

Bâjbâia cu mâinile pe podea.

— Nu pot să ridic capul — continuă el cu acelaşi glas înăbuşit. Ajutaţi-mă.

M-am târât până la Bailey şi l-am sprijinit de perete. Capul îi atârna într-o parte.

— O presiune de cincizeci de mii de atmosfere… Valul principal trebuia să se îndrepte în direcţia de unde venea căldura… Sursa de căldură a fost aşezată la apus. Şi totuşi s-a produs un suflu atât de puternic… — mormăia Bailey, căutând să înţeleagă unde a greşit. Apoi gemu şi închise ochii.

Deodată un gând trecu ca fulgerul prin mintea mea. Îl aveam în mână pe Bailey! Ce-ar fi… Nu va afla nimeni!… Am ridicat o bucată mare de piatră şi dădui să lovesc. Dar Nora mi-a prins braţul.

— Nu ţi-e ruşine… să omori un om rănit, bolnav, fără apărare? şopti ea.

Am simţit că roşesc. Piatra îmi scăpă din mână.

— Dar n-ai spus singură…

— Ce este?… Ce tot şuşotiţi acolo? întrebă mister Bailey, deschizând puţin ochiul drept.

— Trebuie să vă ducem în camera dumneavoastră. Am să chem îndată pe cineva — spuse Nora, frecându-şi obrajii, albi de ger. Mister Klimenko, fii bun, te rog, şi cheamă pe cineva să ne dea o mână de ajutor.

Şovăiam, dar chiar în clipa aceea intră William strecurându-se prin uşa spartă. Hainele îi erau numai zdrenţe, iar faţa julită şi plină de vânătăi. Se vede că şi el n-o să uite această explozie. Era urmat de doi servitori. Îl ridicară pe Bailey, scoţându-l cu multă greutate prin uşa spartă.

Nora privea dezastrul pricinuit de explozie.

— E groaznic! spuse ea.

— Ai să regreţi în curând că te-ai lăsat condusă de milă

— Se poate, dar n-am putut proceda altfel — răspunse Nora. Era ceva ce mă depăşea.

XVIII. BAILEY SE DEMASCĂ

Nora a trebuit să rămână lângă Bailey ca să-i dea îngrijirile necesare. Starea lui era destul de gravă. Capul îl durea cumplit. Din când în când aiura. În primele nopţi Nora nu s-a depărtat de el nicio clipă.

— Ei, cum îi merge? o întrebam de câte ori aveam prilejul, cu speranţa nemărturisită că Bailey va muri.

— Tot aşa — îmi răspundea Nora şi citindu-mi pe faţă dezamăgirea, adăuga cu un aer vinovat:

— Văd că nu-mi poţi ierta slăbiciunea de care am dat dovadă. Dar a fost ceva mai puternic ca mine, ţi-am mai spus-o. N-aş fi putut altfel…

— În ce dispoziţie este?

— Azi-dimineaţă şi-a revenit şi-a spus: „M-am ales cu un cucui zdravăn, dar cred că duşmanii au unul şi mai mare”.

Bailey avea dreptate. Explozia demonstrativă pricinuise un dezastru neînchipuit. Pe o distanţă de mii de kilometri spre vest, direcţia spre care fusese îndreptată forţa principală a exploziei, ţinutul oferea o privelişte dezolantă: parcă un brici uriaş ar fi trecut peste glob şi a ras de pe faţa lui codri seculari, sate şi oraşe. Râurile ieşiseră din matcă şi inundaţiile desăvârşeau opera furtunii. Cine nu fusese ucis de vânt şi-a găsit moartea în valuri. Peste tot zăceau cadavre de oameni şi animale. Case întregi fuseseră azvârlite pe crestele munţilor sau în lacuri, câteodată la o depărtare de sute de kilometri.

Zona dintre 60° şi 70° latitudine nordică a fost cea mai năpăstuită. Din fericire, centrul exploziei se afla departe de regiunile cu populaţie deasă din partea europeană a U.R.S.S. Şi Europa Occidentală. Zidul muntos al Uralilor a zăgăzuit şi el întrucâtva uraganul. Ufa, Sverdlovsk, Perm şi alte oraşe aflate în apropierea munţilor Urali au avut mai puţin de suferit decât localităţile din regiunea Volgăi. În pragul Uralului vântul a făcut parcă un salt uriaş şi s-a năpustit cu toată furia peste Samara, Nijni Novgorod, Vologda şi mai departe peste Moscova. Riga, Varşovia, Polonia, Germania, nordul Franţei şi Anglia arătau ca după un puternic cutremur. Apoi, viforul a trecut în goană Oceanul Atlantic scufundând o sumedenie de nave, de aici s-a năpustit asupra coastei răsăritene a Americii de Nord şi, după ce a făcut ravagii înspăimântătoare în Canada şi Statele Unite, s-a îndreptat peste Oceanul Pacific, spre ţărmurile Japoniei, ocolind astfel globul pământesc.

Apoi vântul trecu peste deşerturile Asiei, descriind un cerc complet! Într-o noapte muntele nostru a fost zgâlţâit ca de friguri sub loviturile năprasnice ale vântului de est. Încetinindu-şi mereu goana, viforul a ocolit de patru ori globul. Dar, periodic, furtunile au mai bântuit multă vreme.

Straşnică lecţie! Lumea întreagă s-a cutremurat de groază.

Acum nimeni nu mai dădea crezare basmelor despre crimele bolşevicilor care şi-ar fi pus, chipurile, în gând să asfixieze lumea. Numele lui Bailey era pe buzele tuturor, mai ales după ce lansase în eter o radiogramă adresată „Către toţi! Către toţi”, cerând tuturor ţărilor să-i recunoască puterea şi să depună armele. În statele mai puternic lovite de uragan se stârni panică. Presa cerea încheierea unui armistiţiu şi începerea imediată de tratative cu mister Bailey, în vederea stabilirii unui acord.

Numai Uniunea Sovietică declară că nu va depune armele decât după înfrângerea duşmanului. De această declaraţie se arătă foarte indignată presa germană, franceză şi americană: dacă U.R.S.S. Va continua să se încăpăţâneze, puterile europene şi America vor încheia pace separată cu mister Bailey. Iar dacă Uniunea Sovietică se va opune, atunci „întreaga lume se va ridica împotriva ei”.

Şi într-adevăr, scurt timp după aceea s-a recepţionat o radiogramă din partea guvernelor Germaniei, Franţei, Angliei şi Statelor Unite, care îi cereau lui mister Bailey să-şi formuleze condiţiile de pace.

Bailey nu s-a lăsat mult timp aşteptat. El a formulat trei clauze cu un caracter ultimativ:

1. Instaurarea în lumea întreagă a dictaturii marii finanţe.

2. Exterminarea fizică a comuniştilor.

3. Mister Bailey să aibă monopolul asupra vânzării aerului, măsură care va asigura imuabilitatea sistemului politic pe care îl va instaura.

În sfârşit, Bailey îşi arătase adevăratul său chip. Şi astăzi mă întreb dacă într-adevăr făcea „comerţ exterior” cu Marte. Scopurile sale „pământeşti” însă mi-au apărut clare, când am aflat despre acest ultimatum. Obiectivele lui Bailey aveau un net caracter social-politic: el voia să perpetueze aservirea clasei muncitoare, oferindu-i doar posibilitatea să muncească pentru dreptul de a respira, în sensul cel mai propriu al cu vântului!

Guvernele burgheze au găsit condiţiile lui mister Bailey mai mult decât acceptabile. În rândurile maselor muncitoare, însă, acest ultimatum a stârnit un vehement protest. Dar capitaliştii erau convinşi că-i vor reduce uşor pe muncitori la tăcere. „Cine este împotriva noastră, va rămâne fără aer” — răspundeau laconic partizanii încheierii unui acord cu Bailey.

Lumea era ameninţată de o nouă şi îngrozitoare vărsare de sânge. De altfel, presa reacţionară declara cu cinism (la numai două zile după ultimatum) că de data aceasta, dacă muncitorii vor îndrăzni să facă revoluţie, ea va fi „înăbuşită fără vărsări de sânge”. Se insinua deci că duşmanii de clasă vor fi pur şi simplu asfixiaţi.

Am comunicat toate acestea Norei. Ea m-a ascultat fără să scoată o vorbă. O trăda însă tremurul uşor al buzelor.

— Aşa nu mai poate continua — spuse ea după o scurtă tăcere. Chiar astăzi trebuie să vorbesc cu tata. Vino la miezul nopţii pe balcon. Am să-ţi povestesc tot ce voi afla de la el.

Seara m-am pomenit cu mister Luc. Părea foarte abătut. Contrar obiceiului, nu mi-a propus să jucăm şah. Se plimba posomorât prin cameră, înjurând din când în când de mama focului.

— Pari cam indispus, mister Luc? l-am întrebat.

— Cum să nu fiu indispus — a mormăit el. Dracii să sfâşie măruntaiele lui mister Bailey şi ale „tovarăşilor” dumitale!

— Dar ce s-a întâmplat, mister Luc?

Cu picioarele larg depărtate şi braţele încrucişate pe piept scoţianul mi-a răspuns pe un ton tragic:

— În tot orăşelul nu mai găseşti o picătura de gin!

— Nu mai spune! am exclamat uimit. Oare rezervele orăşelului sunt pe terminate?

— Ba s-au terminat chiar! se răsti Luc posomorât. Nu mai e gin şi nu va trece mult şi n-o să avem nici de mâncare, în afară de carne congelată. Şi după o scurtă ezitare: Nu mai are niciun rost să-ţi ascund adevărul: oricum n-ai să scapi din această cursă de şoareci. Proviziile erau aduse până acum cu avionul. Mister Bailey a întreţinut tot timpul legături cu lumea dinafară. Deşi e putred de bogat, singur n-ar fi izbutit niciodată să construiască şi să întreţină o întreprindere ca asta. Da! Mister Bailey nu e singur. El are numeroşi aliaţi. Şi aceştia l-au susţinut tot timpul, completându-ne rezervele… Acum însă suntem asediaţi. Piloţii voştri — ăştia nu se tem nici de furtună! — au făcut în jurul nostru un adevărat cordon. Nicio cioară nu poate să treacă, darmite un avion. Am trimis aliaţilor noştri din Anglia trei telegrame disperate, dar răspunsul lor e mereu acelaşi: „Nu vă putem ajuta cu nimic! Aveţi răbdare, în curând se va încheia pacea”. Aveţi răbdare! bombăni înciudat Luc. Lor le vine uşor să rabde, dar eu ce mă fac!…

Ceea ce mi-a mărturisit Luc a fost pentru mine o adevărată surpriză. Într-o privinţă Bailey era mai tare decât îmi închipuisem. Aflasem de la Luc că nu acţiona singur, ci se afla în fruntea unui complot al capitaliştilor!

Se prea poate ca Bailey să fie sprijinit de forţele întregului capital internaţional. „Traficantul de aer" nu era decât un paravan pentru ca mânia muncitorilor şi în general a populaţiei să nu fie îndreptată împotriva tuturor capitaliştilor. Totul fusese regizat în aşa fel încât făcea impresia că un nebun sau un scelerat a acaparat tot aerul, iar capitaliştii sunt nevoiţi să-i accepte condiţiile!

Pe de altă parte, din cele aflate de la Luc reieşea că situaţia lui Bailey şi a orăşelului său era aproape disperată. Iar dacă orăşelul va capitula, va fi compromis tot complotul: Aceasta n-o ştiau muncitorii, n-o ştia nici guvernul U.R.S.S. Aşadar iată de ce statele capitaliste erau atât de grăbite să încheie pace cu mister Bailey. Se apropiau zile hotărâtoare. Acum toate mijloacele sunt bune. Şi dacă Nora nu are curajul să-l expedieze pe lumea cealaltă pe mister Bailey, am s-o fac eu!

Cele aflate de la Luc erau atât de importante, încât mi-am spus că merită să-l răsplătesc şi am scos de sub pat sticla de gin pe care o pitisem cu o săptămână înainte.

Văzând licoarea atât de râvnită, mister Luc scoase un fel de răget şi se năpusti asupra sticlei ca o fiară asupra prăzii. A pus sticla la gură şi dintr-o răsuflare a golit-o pe jumătate. Apoi şi-a şters buzele, a astupat drăgăstos sticla, a băgat-o în buzunar şi după ce mi-a mulţumit, m-a lăsat singur.

XIX. MÂINI DEZLEGATE

M-am uitat la ceas. Era douăsprezece fără zece: timpul să mă duc pe balcon.

Nora nu venise încă. Pe cer înfloreau jerbe verzi-liliachii, se vânzoleau voioase fâşii galbene şi albastre. La orizont unduiau parcă în adierea vântului nişte perdeluţe de un portocaliu pal. Astăzi, cerul era luminat ca de sărbătoare. Spectrele oxigenului şi neonului dansau cadril cu spectrele azotului şi heliului.

Uşa scârţâi încet. Am întors capul. Nora!

Avea paloarea unui om mort de îngheţ. Fără să scoată o vorbă s-a apropiat de mine, mi-a pus mâinile pe umăr, şi-a apropiat faţa de a mea şi deodată m-a sărutat apăsat pe buze. De surpriză mi s-a tăiat răsuflarea.

— Nora! exclamai încet.

Dar fata s-a depărtat repede și mi-a spus:

— Acum totul va fi bine. Trebuie să cobor la lacul cu aer lichid. M-a trimis tata — adăugă ea pe un ton semnificativ — şi mister Bailey. Vino cu mine.

— Nora! Nora! Dar ce-a spus tatăl dumitale? Şi ce înseamnă toate acestea? De ce eşti atât de palidă?

Toate cuvintele pe care am vrut să le spun Norei îmi zburară din minte. Purtarea fetei era atât de ciudată şi ea îmi vorbea pe un ton atât de imperativ, încât am urmat-o ca un automat. Mergea foarte repede. De câteva ori am strigat-o şi am încercat să-i vorbesc, dar ea nu făcea decât să grăbească pasul.

Am intrat în camera unde se păstrau hainele pentru excursiile prin peşterile în care domnea frigul absolut.

— Ajută-mă să mă îmbrac mai repede şi nu mă întreba nimic — spuse Nora. Ai să afli îndată totul.

M-am văzut nevoit să mă supun. După ce ne-am pus în grabă costumele „de scafandru” am coborât cu ascensorul. Lăsând în urma noastră mai multe uşi şi mereu tăcuţi, am intrat în peştera subterană. Deasupra oglinzii lacului albastru plutea un abur diafan. Razele reci ale becurilor luminau bine drumul.

Înaintam pe malul lacului. Acum Nora mergea din ce în ce mai încet. S-a poticnit de câteva ori. Se vedea că abia se ţine pe picioare. Am luat-o de braţ, dar ea şi-a tras mâna, spunându-mi:

— Ia-o puţin înainte.

— De ce?

— Aşa trebuie.

Am făcut, docil, câţiva paşi când deodată am auzit un strigăt slab. Am întors repede capul şi am ţipat, cutremurându-mă îngrozit:

— Ce faci?!

Dar era prea târziu.

Nora îşi descheiase costumul izolant, descoperindu-şi pieptul şi capul…

Frigul de două sute şaptezeci şi trei de grade a ucis-o fulgerător. M-am repezit spre ea şi cu mâini tremurătoare am încercat să-i îmbrac înapoi casca, să-i închei haina pe piept. Într-o clipită trupul Norei s-a acoperit cu o promoroacă pufoasă şi s-a făcut dur ca oţelul… Chiar şi ochii ei, care rămăseseră deschişi, s-au acoperit cu o pojghiţă subţire de brumă. De pe buzele ei, pe care încremenise un surâs, căzu un mic bulgăre de gheaţă, ultima răsuflare a Norei. Pe alocuri bruma se desprinse căzându-i la picioare ca o fulguire de zăpadă.

— Nora! Nora… Ce-ai făcut!… am strigat ca înnebunit.

Stăteam în faţa acestei stane de gheaţă neştiind ce să fac… La picioarele ei am zărit un obiect dreptunghiular, acoperit cu promoroacă. L-am ridicat, am scuturat bruma şi am văzut că e un plic.

Când m-am uitat din nou la Nora bruma o acoperise în întregime. Am hotărât s-o duc în „panteon”, s-o urc pe soclul pe care-l pregătise mister Bailey pentru mine. Mi-am spus că în aceste împrejurări acolo era locul de veci cel mai potrivit pentru sărmana fată. Mi-am petrecut braţul pe după mijlocul ei înţepenit şi am încercat s-o ridic. Dar picioarele fetei, prinse în gheaţa care se formase din cauza evaporării căldurii corpului, nu se dezlipeau. Am făcut un efort şi am simţit că trupul Norei s-a frânt. Am tresărit şi mi-am retras mâna. Partea de sus a corpului căzu într-o parte, susţinut acum numai de haine. Câteva bucăţi ale trupului ei congelat căzură, asemenea cioburilor unei statui sparte, din costumul descheiat. Nora, atât de plină de viaţă, se transformase, într-o clipă, într-o statuie mai fragilă decât porţelanul…

Eram profund îndurerat şi zguduit. Reuşind în sfârşit să desprind picioarele fetei, am luat pe umăr rămăşiţele ei fragile, le-am dus în „panteon” şi le-am aşezat pe soclu. Dar am izbutit să fixez pe piedestal numai partea de sus a corpului… Înlăturând cu un gest uşor bruma de pe chipul fetei, am privit pentru ultima oară buzele care abia adineauri mă sărutaseră. Am ieşit apoi din această peşteră sinistră. Întorcându-mă în camera mea am încălzit şi uscat cu prudenţă scrisoarea şi în sfârşit am deschis plicul. Iată ce-mi scria Nora:

„Scumpe prietene!

Iartă-mă că te-am făcut să treci prin clipe atât de dureroase. M-am temut că dacă nu vei fi lângă mine, n-am să am puterea să fac ceea ce eram datoare să fac. Prezenţa dumitale mi-a dat curaj.

Am vorbit cu tata. L-am silit să-mi mărturisească adevărul întreg. Ştiu acum ce l-a determinat să lucreze pentru mister Bailey.

Mister Bailey l-a înşelat pe tata. L-a atras în acest orăşel, făgăduindu-i că peste an an îl va lăsa să plece. Dar când a trecut anul, Bailey i-a declarat că s-a răzgândit, iar dacă tata se va opune, atunci nici el şi nici eu nu vom ieşi vii de aici. Tata, care mă iubeşte foarte mult, n-a vrut să-mi pună viaţa în primejdie şi a rămas. Dar îi venea greu să recunoască faptul că suntem prizonieri. De aceea a căutat să mă convingă că rămâne aici de dragul muncii sale.

Din cauza mea, tata avea mâinile legate şi a fost astfel silit să participe la toată această oribilă poveste.

Mi-ai reproşat într-o zi că nu semăn de loc cu strămoşul meu, minerul revoluţionar Engelbrecht. Da, trebuie să mărturisesc că nu posed voinţa, energia sa nestăvilită. Voinţa lui s-a topit probabil în decursul secolelor şi generaţiilor. Nu m-am putut hotărî să-l omor pe Bailey. Şi mult timp n-am avut curajul să-l întreb pe tata dacă într-adevăr participă şi el la crimele acestuia. Vreau să mor însă ca o strănepoată demnă a minerului Engelbrecht. E tot ce pot face. Acum, tata e liber. Mi-ar fi prea greu să-i scriu. Te rog să-i transmiţi doar atât: „Tată, nu mai ai mâinile legate. Fă întocmai cum ar fi făcut în locul tău minerul Engelbrecht”.

Adio. Nora.”

Am recitit de câteva ori scrisoarea. Sărmana Nora! Se grăbise. Dacă aş fi apucat să-i spun ceea ce aflasem de la Luc, ea ar mai fi în viaţă… Şi… ea m-a iubit. Dar acum totul s-a sfârşit. Unele lucruri din scrisoarea Norei nu-mi erau clare. Poate mă va lămuri tatăl ei.

Între timp se făcuse dimineaţă şi m-am dus la profesorul Engelbrecht.

L-am găsit în cabinetul său cufundat în formule. Văzându-mă, profesorul a ridicat capul şi m-a întrebat calm:

— N-ai văzut-o pe fiica mea?

— Fiicei dumneavoastră… miss Eleonora… i s-a întâmplat o mare nenorocire — i-am răspuns eu.

Engelbrecht se făcu alb la faţă.

— Ce i s-a întâmplat? Spune!

În tăcere am pus pe birou scrisoarea Norei. Mâinile profesorului tremurau, dar căuta să se stăpânească. După ce citi scrisoarea ridică ochii şi mă întrebă cu vocea stinsă:

— Ce-a făcut?

I-am povestit tot ce s-a întâmplat în peştera frigului absolut. Între timp mi-am revenit puţin în fire.

Tatăl îşi îngropă faţa în palme. Rămase aşa câteva minute. N-am vrut să tulbur tăcerea. Când şi-a ridicat capul aproape că nu l-am recunoscut, atât de mult îmbătrânise.

Engelbrecht făcu un efort să se ridice. Se clătină şi fu nevoit să se aşeze din nou.

— Eu am ucis-o…

Apoi trânti cu pumnul în masă şi ochii îi scăpărară de mânie.

— Ba nu! Bailey a ucis-o!

Se părea că în Engelbrecht reînvie sufletul strămoşului său.

— Să mergem împreună la acest bandit! răcni el deodată.

— Vreau să vă pun o singură întrebare, domnule profesor — i-am spus.

— Întreabă, dar repede…

— Miss Eleonora scrie că, după cum i-aţi spus, Bailey a ameninţat că vă va ucide pe amândoi dacă veţi încerca să plecaţi de aici. Ştiu însă, tot de la miss Eleonora, că el nu s-a opus ca ea să plece.

— Era un joc al lui mister Bailey. Un joc psihologic. Era sigur că Nora nu se va despărţi de mine. Iar eu eram nevoit să-i dau fetei mele iluzia că e liberă să plece când vrea. Dacă ar fi aflat că e prizonieră, situaţia noastră ar fi devenit mult mai grea şi s-ar fi simţit mai nefericită.

— Dar dacă ea ar fi vrut totuşi să plece?

— Mister Bailey n-ar fi lăsat-o.

— Atunci de ce… nu l-aţi ucis pe Bailey?

— M-am gândit de multe ori s-o fac. Dar moartea lui Bailey n-ar fi rezolvat nimic. Mister Bailey nu este decât o verigă din lanţul crimei. Ştiţi din cine se compune populaţia orăşelului cu excepţia câtorva salahori iakuţi? Din odrasle de bancheri şi persoane suspuse! Aceştia nu numai că nu m-ar fi lăsat să plec dacă l-aş fi omorât pe

Bailey, ba, dimpotrivă, m-ar fi ucis şi pe mine şi pe Nora. Sau, s-ar fi putut să mă ucidă pe mine, iar pe ea s-o lase în viaţă… Ce-ar fi devenit? Sărmana copilă, a avut dreptate: din cauza ei aveam mâinile legate. Dar dacă aş fi bănuit ce are de gând să facă… De altfel acum e prea târziu să mai vorbim despre asta. Da, mister Bailey nu ştie de glumă. Aş fi avut soarta colegilor mei, cei doi profesori care au fost ucişi pe vasul „Arctic”, pentru că au refuzat să i se supună lui.

Profesorul scotoci în sertarul biroului.

— Ei drăcia dracului, unde mi-o fi revolverul?

Era să-i spun că şi Nora l-a căutat fără să-l găsească, dar până la urmă am tăcut.

— Nu-i nimic, ne putem lipsi de el. Să mergem, mister Klimenko.

— Ce aveţi de gând? l-am întrebat.

— Să-i spun două vorbe de la obraz lui mister Bailey…

N-am nimerit la Bailey într-un moment potrivit. Şedea în fotoliu înconjurat de oamenii săi credincioşi, vreo zece la număr.

Văzând aceasta, Engelbrecht s-a încruntat, dar era prea târziu ca să batem în retragere.

— A, domnul profesor! Foarte bine că aţi venit! spuse Bailey. Chiar acum am vrut să trimit pe cineva după dumneavoastră. Ţinem aici un mic consiliu de război. Din păcate, capul meu nu lucrează încă bine…

Bailey tăcu şi începu să se joace cu nişte mărgeluşe lucioase, aşezate în faţa lui pe un platou. Aceste mărgeluşe erau ultima invenţie a lui Engelbrecht: aer presat, într-un înveliş special. În acest înveliş aerul nu se evapora la temperatura obişnuită şi putea fi transportat fără niciun pericol. Numai o ridicare bruscă a temperaturii putea provoca o explozie. Bailey făcea pregătiri intense pentru exportul de aer, socotind că încheierea păcii în condiţiile formulate de el e un fapt aproape împlinit.

— Da, capul… — continuă Bailey. Ceva nu e în regulă acolo. Vorbeşti, vorbeşti şi deodată începi să îndrugi vrute şi nevrute. Dar o să treacă. Luaţi loc, sir… (Bailey nu mă pofti să stau jos, se mulţumi să-mi arunce o privire chiorâşă, dar nici nu-mi spuse să plec.)

— Refuz să mai lucrez. De-acum încolo puteţi să nu mă mai socotiţi printre funcţionarii dumneavoastră — spuse Engelbrecht, rămânând în picioare.

— Re-fu-za-ţi?! întrebă Bailey. Se întunecă la faţă. Ce vrea să însemne asta, sir?

— Exact ce-am spus.

— Aici contează numai ce spun eu — se înfurie de-a binelea Bailey. Aţi întrecut măsura, mister Engelbrecht. Dacă nu veţi relua îndată…

— Ajunge! zbieră deodată Engelbrecht. Nu vreau să mai fac parte din această bandă de tâlhari.

— Dar asta e răzvrătire! Ştiţi ce vă aşteaptă?

— Ticălosule! urlă Engelbrecht. Mi-ai ucis fiica, ai umplut pământul de groaza, tu… tu… Şi deodată, cu pumnii ridicaţi tăbărî asupra lui Bailey şi-l apucă de gât.

Nimeni nu se aştepta la aşa ceva de la Engelbrecht. Câteva clipe oamenii lui Bailey rămaseră ca pironiţi locului, apoi se năpustiră cu toţii asupra profesorului. M-am grăbit să-i vin în ajutor. S-a iscat o învălmăşeală de nedescris. Engelbrecht era foarte puternic şi nici de pumnii mei nu mă puteam plânge. Duşmanii însă erau prea numeroşi şi nu mai puteam rezista mult timp. Bailey se adăpostise îndărătul biroului şi se baricadase cu scaunele, dirijând de acolo bătălia.

Din cauza emoţiei începu din nou să aiureze şi răcnea cât îl ţinea gura:

— Jos cu ei! În Marte! În Lună… A venit sfârşitul lumii. O sută de mii de lire sterline gramul!

Iar Engelbrecht lupta să-şi croiască drum spre Bailey şi striga răguşit:

— Am să te omor… Am să te rup în bucăţi!

Simţeam că am ajuns la capătul puterilor şi i-am strigat lui Engelbrecht:

— Înapoi! Dacă nu ne retragem, suntem pierduţi…

Engelbrecht se dezmetici puţin. Întorcând capul, văzu că situaţia e disperată. E adevărat că trei din duşmanii noştri zăceau pe duşumea în nesimţire, dar ceilalţi, înarmându-se cu scaune, se pregăteau să ne atace din nou.

Doi din ei ţineau în mână ţevile strălucitoare ale pistoalelor automate.

Engelbrecht şi cu mine, apărându-ne cu îndârjire, am început să ne retragem spre uşă. Am reuşit să ieşim în coridor şi am luat-o la goană cu duşmanii pe urmele noastre. Cotind pe după colţ, am sărit pe platforma liftului şi am coborât un etaj. Peste puţin ne şi aflam în apropierea conductei de evacuare. Dar uşa era încuiată.

— Pe aici, repede! strigă Engelbrecht, care cunoştea bine topografia orăşelului.

XX. CONDAMNAŢI LA MOARTE

Am dat buzna într-o peşteră ce se afla în imediata apropiere a conductei şi ne-am grăbit să închidem uşa.

Era o încăpere neterminată, unde urmau să fie depozitate rezervele de aer condensat. Frigoriferele nu fuseseră încă instalate şi temperatura era suportabilă. Deocamdată se păstrau aici vagonete şi scule de rezervă. Lumina nu fusese instalată.

— Împinge încoace vagonetele! îmi strigă Engelbrecht, căutând să baricadeze intrarea.

Am împins spre poarta de fier vagonetele. Am aruncat peste ele târnăcoape, lopeţi, tot ce ne cădea în mână şi tot ce am putut dibui în întunericul de nepătruns. În sfârşit intrarea era baricadată.

— Bun — făcu profesorul după ce terminarăm. Acum vom putea rezista.

Se auziră bocănind dincolo de uşă paşii urmăritorilor noştri.

Îndată răsunară lovituri puternice în uşă. Noi tăceam. După un timp loviturile încetară şi se făcu linişte. Ne întrebam dacă duşmanii noştri s-au convins că nu vor putea să deschidă uşa ori şi-au schimbat planul de atac. În tot cazul eram bucuroşi că ni se acordă un răgaz, pentru că abia ne mai ţineam pe picioare de oboseală.

Engelbrecht se întinse într-un vagonet şi oftă.

— Am făcut o prostie — spuse el într-un târziu. N-am putut să mă stăpânesc. Ce să-i faci, asta mi-e firea. Rabzi, rabzi, dar într-o bună zi răbufneşti…

Tăcu un timp, apoi reluă:

— Crezi într-adevăr că sunt complicele lui Bailey?

— Doar nu puteaţi… — m-am grăbit eu să-l liniştesc.

— Ba da, puteam. Puteam preîntâmpina catastrofa. Puteam salva omenirea, sacrificând viaţa mea şi a fiicei mele. Dar nu-i uşor să aduci asemenea jertfă. E totuşi mai bine să piară doi oameni, decât mii şi mii, nu-i aşa?

— Ce rost are să vă autoflagelaţi? spusei, ridicând din umeri.

— Asta nu e autoflagelare… Părerea dumitale nu-mi este indiferentă. Căci dumitale şi nu mie a adresat fiica mea ultima ei scrisoare. Te-a iubit… crezi că nu mi-am dat seama?…

N-am răspuns nimic. Engelbrecht, acest om remarcabil, puternic, suferea nespus şi nu-şi mai putea ascunde durerea.

— Dar să nu gândeşti prea rău despre mine — reluă el. Chiar dacă sunt vinovat în faţa omenirii, am fost crunt pedepsit. N-am dormit nopţi în şir, căutând o soluţie. Am încercat să găsesc o modalitate ca fabrica lui mister Bailey să arunce înapoi tot aerul pe care-l înmagazinase, dar în aşa fel ca să nu producă o catastrofă. Tocmai acest lucru îl urmăreau experienţele pe care le-aţi făcut în ultima vreme dumneata şi Nora. Aşa că poţi fi cu cugetul împăcat: n-ai lucrat pentru Bailey, ci împotriva lui. Experienţele au dat rezultate excelente şi lucrările mele se apropiau de sfârşit. Şi dacă Nora nu s-ar fi grăbit… Sărmana mea fetiţă!… Dar m-am căznit mult până să găsesc soluţia. Erau zile când mă cuprindea desperarea. Şi atunci îmi spuneam: astăzi trebuie să se termine totul. Am s-o omor pe Nora, apoi pe Bailey şi îmi voi pune şi eu capăt zilelor… Dar când intra Nora atât de proaspătă, strălucind de tinereţe… Ah!… Engelbrecht oftă greu. Nu puteam ridica mâna. Apoi la un moment dat am observat că nu mai are încredere în mine. Crezi că n-am citit în ochii ei groaznica întrebare? Tatăl ei, omul pe care l-a iubit atât de mult şi de cinstea căruia nu s-a îndoit niciodată, e un criminal?

Engelbrecht se ridică deodată şi făcu un pas spre mine:

— Şi acum, fetiţa mea a murit. Mi-e atât de greu… Totuşi parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă! S-a terminat cu „dedublarea personalităţii”… Noi doi suntem condamnaţi. Nu-mi pasă de ce o să mi se întâmple. Regret un singur lucru: că n-am reuşit să-l gâtui pe banditul de Bailey… Cred că ne vor ţine aici închişi până vom muri de foame. Din fericire, nu ne va omorî frigul. La urma urmei… nu-i acelaşi lucru? Parcă Nora nu s-a dat singură pradă frigului…

Moartea sărmanei fete m-a zguduit şi pe mine. Mi-a fost dragă şi am pierdut-o chiar în clipa când aflasem că şi ea mă iubeşte. Dar incomparabil mai chinuitoare era povara care apăsa cugetul lui Engelbrecht. Şi apoi… eu eram tânăr şi desperarea mea nu putea îi atât de nemărginită ca a lui. Eu voiam să trăiesc.

— Spuneţi, nu există nicio posibilitate de a scăpa de aici? l-am întrebat pe Engelbrecht.

Dar profesorul era prea cufundat în gândurile sale negre şi la început nici n-a înţeles ce spun.

— Să scăpăm de aici? mă întrebă el într-un târziu. Da, dar e greu. Acest perete răspunde în afară.

— Atunci ce aşteptăm? Avem târnăcoape. E adevărat, aici e beznă, dar vom putea lucra şi aşa.

— Vom putea — răspunse Engelbrecht, absent. Dar înainte de a străpunge stânca, vom muri de foame. Ar fi o trudă zadarnică. Culcă-te ca mine şi aşteaptă în linişte sfârşitul.

Dar eu n-aveam de gând să-mi aştept resemnat moartea. După ce m-am odihnit puţin, m-am ridicat, am găsit pe pipăite un târnăcop şi m-am apropiat de zid.

Lovituri puternice răsunară în beznă.

— Nu aici, ceva mai spre stânga — îl auzii pe Engelbrecht. Acolo zidul e mai subţire.

Am făcut câţiva paşi spre stânga şi am început să lovesc din nou.

Când, obosit, m-am aşezat să mă odihnesc puţin, l-am auzit pe Engelbrecht mişcându-se şi un zăngănit de fiare: profesorul sărise din vagonet.

— Sunt prea obosit, obosit sufleteşte, ca să mă mai căznesc să sparg această stâncă pentru a-mi salva viaţa. Dumneata însă eşti tânăr şi ai mai putea să-ţi găseşti fericirea. Trebuie să te ajut de dragul Norei…

Se auzi zornăind metalul. Engelbrecht îşi alegea un târnăcop.

— Aşa se sparge o stâncă? îi auzii glasul, chiar lângă mine. Ia dă-te puţin la o parte. Iată cum mânuia târnăcopul bătrânul miner Engelbrecht.

Răsunară lovituri puternice, regulate. Am lucrat aşa câteva ore. În cele din urmă, extenuat, am aruncat târnăcopul, dar loviturile „bătrânului miner Engelbrecht” au mai răsunat mult timp în peştera vastă, stârnind ecouri puternice.

— Ajunge pentru astăzi — spuse în sfârşit Engelbrecht, aruncând târnăcopul.

Înainte de a ne culca, am împins vagonetele de la uşă şi le-am aşezat pe şine, în şir, în aşa fel încât primul vagonet se sprijinea de uşă, iar ultimul de peretele opus.

— Bun. Acum, dacă aruncăm în vagonete toate sculele şi mai punem şi pietre, nici dracul nu mai deschide uşa.

În sfârşit, sleiţi, ne-am culcat şi am dormit buştean.

M-a trezit frigul şi foamea. L-am auzit pe Engelbrecht căscând îndelung.

— V-aţi trezit? l-am întrebat.

— Nu mai dorm de mult. Mi s-a făcut foame, dar n-avem ce face, va trebui să ne apucăm de lucru cu burta goală.

Şi apucă târnăcopul. La început loviturile erau şovăitoare şi neregulate. Apoi Engelbrecht se încălzi şi începu să lucreze cu aceeaşi energie ca în ajun. Mi-am luat şi eu unealta în mână.

Foamea se făcea tot mai simţită şi puterile începură să ne părăsească. Ne opream mereu-mereu ca să ne odihnim. Timpul se scurgea exasperant de încet. Stâncă părea mai dură ca ieri.

În cele din urmă, am aruncat cât colo târnăcopul şi, cuprins de o desperare neputincioasă, m-am prăbuşit ca un sac pe o grămadă de pietre. Engelbrecht a mai lucrat un timp, apoi s-a stins şi ecoul loviturilor sale.

— Stăm prost — spuse el cu amărăciune. Aşa nu vom rezista mult şi n-am înaintat nici cu o treime. Nu ne-am economisit puterile. Trebuie să facem o spărtură mai mică şi să lucrăm cu rândul.

A mai trecut, după calculele noastre, încă o zi. Am încercat să adormim, culcându-ne amândoi în acelaşi vagonet ca să ne fie mai cald. Frigul ne pătrundea tot mai tare, tot mai chinuitor. Nu reuşeam să adorm. Golul din stomac îmi producea crampe. Picioarele îmi erau îngheţate, capul îmi ardea, mă durea tot corpul. Deşi căutam să le gonesc, gândurile negre nu-mi dădeau pace. Nu mai speram să ies vreodată de aici. Am vrut să-i vorbesc lui Engelbrecht, dar el stătea liniştit, poate dormea şi nu mă înduram să-l trezesc.

Văzând că nu pot să adorm, m-am ridicat, m-am strecurat prin întuneric până la spărtura pe care o făcusem în zid şi am început să măsor distanţa parcursă. Câteva pietre mi se rostogoliră, cu zgomot, de sub picioare.

— Cine e acolo? îl auzii pe Engelbrecht.

— Eu sunt. Nu dormiţi?

— Nu — răspunse profesorul. Blestematele de gânduri nu-mi dau pace… Şi e frig… Hai să ne încălzim puţin.

Engelbrecht se ridică şi luă târnăcopul.

— Dracu' să-l ia că greu s-a mai făcut! înjură el.

Se auziră câteva lovituri, apoi deodată se făcu linişte. L-am auzit cum ofta.

— Nu mai pot — spuse Engelbrecht. Îmi cade târnăcopul din mâini… Dar am să-mi silesc braţele să-l ţină bine! Şi deodată începu să lovească cu atâta putere încât de sub târnăcop scăpărară scântei.

Dar aceasta a fost ultima explozie de energie. Târnăcopul căzu cât colo şi Engelbrecht se întinse pe o grămadă de pietre.

— Odihniţi-vă, voi lucra eu — am spus, începând să lovesc stâncă.

Dar la mine a mers şi mai greu. Mi se părea că dau cu toată puterea şi când colo târnăcopul nu făcea decât să zgârie stânca, desprinzând bucăţele mici. Dacă vom lucra într-un asemenea ritm, n-o să spargem stânca nici în zece zile! Foamea ne va răpune mult mai repede…

Am adormit sau poate am căzut într-un fel de toropeală fără să las târnăcopul din mână. Nu ştiu cât a durat această stare. Poate am zăcut aşa o zi şi o noapte, sau poate numai câteva minute. Şi nici n-aş putea spune cu certitudine dacă, în somn sau aievea, am reluat de câteva ori lucrul, lovind stâncă cu furia desperării, pentru ca să mă prăbuşesc din nou.

Din când în când senzaţia de foame devenea insuportabilă. Dar treptat începu să se atenueze. Am căzut într-un fel de toropeală. Timpul se oprise parcă locului. Nu mai ştiam câte zile trecuseră de când ne-am închis singuri în această capcană. Mintea mea se cufunda tot mai mult într-un întuneric de nepătruns. Uneori mă străfulgera gândul morţii, dar nici el nu mă tulbura.

Nepăsarea punea tot mai mult stăpânire pe mine. Simţul critic însă nu dispăruse cu desăvârşire. Îmi amintesc că urmăream cu oarecare curiozitate procesul morţii mele. Am observat chiar un anumit ritm în desfăşurarea lui. Perioadele de comă alternau cu oarecare trezire a simţurilor şi cunoştinţei, ca şi cum ultimele rezerve ale forţelor vitale strângeau resturile de „combustibil”, pentru a mai lumina o dată creierul… Căci numai creierul putea găsi o soluţie, numai el putea salva organismul, care murea. Şi organismul dăruia creierului meu ultima vlagă, ultima licărire de viaţă a celulelor — singura lui nădejde de scăpare…

Într-unul din aceste momente de luciditate am auzit lovituri depărtate, foarte slabe, de târnăcop.

„Probabil Engelbrecht s-a pus pe lucru. Oare auzul slăbeşte atât de mult la cei care sunt pe punctul să moară de foame? gândii. Sau poate am halucinaţii?

— Dumneavoastră bateţi? l-am întrebat pe Engelbrecht.

— Acelaşi lucru am vrut să te întreb şi eu — răspunse el cu o voce stinsă.

Îl auzeam însă cât se poate de clar, distinct.

— Prin urmare, nu asurzesc şi nici n-am halucinaţii — reflectai eu cu glas tare. Atunci ce înseamnă aceste lovituri? De unde provin? Cine bate?

— Mă gândesc la asta de câteva minute sau poate de câteva ore — răspunse Engelbrecht. Am crezut la început că dumneata te-ai apucat de lucru, dar că nu aud bine loviturile fiindcă am început să asurzesc. Să ştii însă că loviturile se aud dinspre spărtura pe care am făcut-o. Eu stau culcat chiar lângă ea. Şi după o scurtă tăcere: Se vede că mister Bailey vrea să termine mai repede cu noi şi a pus oamenii sa spargă zidul. El ţine mult la procedură şi vrea să ne judece probabil cum scrie la carte, pentru ca apoi să ne congeleze şi să ne aşeze în „panteon”.

Am tăcut, ascultând cu încordare. Loviturile răsunau tot mai puternic, tot mai aproape. Apoi, brusc, au încetat. În locul lor se auzi un sunet nou: scrâşnetul burghiului.

— Au pus burghiurile în funcţiune — spuse Engelbrecht calm. Aşa o să pună mai repede mâna pe noi…

Primejdia a avut darul să ne dea noi puteri. N-aş putea spune că-mi era frică de moarte — mă şi aflam de altfel în pragul ei; dar aceste sunete noi tulburară monotonia vieţii noastre, ritmul stingem noastre treptat. Acum ne-am recăpătat complet cunoştinţa.

— Ce-am putea face? am întrebat eu.

— Să-l primim pe duşman şi să murim luptând aşa cum se cuvine s-o facă un bărbat — răspunse Engelbrecht.

Am zâmbit ironic, ştiind că Engelbrecht nu poate să mă vadă.

— Sunteţi oare în stare să ridicaţi măcar o mâna?

— Am destulă putere ca să crăp ţeasta primului nemernic care-şi va băga capul aici. Încearcă de te târăşte până la mine.

Ne-am târât amândoi până la gura micii spărturi făcute de noi şi ne-am întins de ambele părţi, pregătind la îndemână nişte pietroaie cu colţuri ascuţite. Scrâşnetul monoton al burghiului mă adormea, dar luptam din răsputeri împotriva toropelii. Iar când sunetul se auzi aproape de tot, îmi trecu somnul. M-am încordat tot ca o pisică ce se pregăteşte să se arunce asupra unui şoarece.

— Peste câteva minute vor fi aici — şopti Engelbrecht.

În clipa aceea am înţeles ce ne-a dat puteri noi: ura faţă de duşmani!

Burghiul mai scrâşni o dată, zidul începu să pârâie şi o ploaie de pietricele se rostogoli peste noi. Zgomote stridente şi scrâşnete alternau cu zumzetul burghiului. O gaură, încă una în peretele subţire ce ne despărţea de duşmanii noştri… Apoi, câteva lovituri de târnăcop Spărtura era destul de marc ca să se poată strecura un om în orice caz aşa mi-am închipuit, pentru că la un moment dat încetară şi zgomotul burghiului şi loviturile târnăcoapelor şi se auzi în întuneric un foşnet pe care nu-l putea produce decât un om ce se strecura prin spărtură. Încordându-ne muşchii vlăguiţi, profesorul şi cu mine am ridicat pietroaiele. Eram atent la cel mai mic zgomot. Mai aproape, mai aproape. Lângă noi…

„Acum!” gândii eu şi dădui să lovesc. Dar deodată piatra îmi căzu din mână, fiindcă auzii pe neaşteptate o voce cunoscută…

XXI. „A CLĂPAT NEGUSTOLUL”

— Tale întunelic.

— Nikola! zisei eu.

— O! Tovalăş Klimenko! răspunse el.

Şi am simţit cum o mănuşă miţoasă îmi strângea mâna cu care era cât p-aci să sparg capul lui Nikola.

— Cum ai nimerit aici?

— Plea tale ţipi! spuse Nikola şi, întorcând capul spuse cuiva care stătea de partea cealaltă a spărturii: Intlaţi, tovalăşi, aici sunt ai nostli. Ial noi — continuă el, adresându-se profesorului — am venit pe tine să salvăm, iar pe negustolul Beli să-l omolâm.

— Cine „noi”?

— Almata Losie: iaca!

— Dar cum de v-a venit în gând să spargeţi tocmai acest zid? De unde ştiai că mă găsesc aici?

— Nu ştiam nimic. Dar tu mi-ai spus că pe aiţi e bine de mels în olas — răspunse Nikola.

Nu puteam să-mi amintesc să-i fi spus vreodată aşa ceva. Şi numai mult mai târziu, aducându-mi aminte de timpul când mă sfătuiam nopţi întregi cu Nikola ca să întocmim planul evadării, mi-am amintit că într-adevăr i-am spus că acesta ar fi drumul cel mai comod prin care s-ar putea pătrunde în orăşelul subteran. Nu m-am aşteptat ca Nikola să fie atât de isteţ şi să aibă o memorie atât de bună. Numai din întâmplare am nimerit noi în această peşteră, unde a avut loc fericita întâlnire.

Nikola s-a grăbit să-mi povestească de-a fir-a-păr „cum a fost”.

Comandamentul nostru elabora mereu noi planuri de cucerire a orăşelului subteran. Când atacurile avioanelor s-au dovedit zadarnice, şi artileria n-a putut nici ea face nimic, au intrat în acţiune geniştii. S-a hotărât să se sape o galerie. Această sarcină era uşurată de faptul că întregul crater era acoperit de un strat gros de zăpadă. Era uşor să sapi şanţuri în acest strat pentru a ajunge până la stâncă. Pionierilor le-a trebuit mai bine de trei săptămâni pentru această operaţie, utilizând un sistem special spre a nu fi descoperiţi. Locul a fost bine ales. Nikola a lucrat şi el de multe ori în această peşteră. El ştia că aici nu locuieşte nimeni şi noaptea, când pleacă muncitorii, ar putea să intre fără să fie văzuţi.

În timp ce Nikola îmi povestea toate acestea, intrară în peşteră prin spărtură mai mulţi ostaşi roşii.

— Aici nu ne vede nimeni, putem face lumină — spuse Nikola şi în mâna lui străluci o lanternă electrică. Foalte bună dlăcia asta! spuse el. Ţac, şi gata. Ai, ai, ai! exclamă el când îmi văzu faţa. Ai slăbit tale lău. N-ai mâncat de mult. El e tovalăş? Mâncaţi mai lepede!

Şi Nikola îşi deschise raniţa şi începu să ne ospăteze, pe mine şi pe Engelbrecht.

După ce am mâncat, i-am povestit lui Nikola şi comandantului detaşamentului toate peripeţiile noastre. Apoi ne-am întocmit un plan de acţiune.

Între timp se făcuse dimineaţă. Comandantul a fost de părere că e mai bine să aşteptăm căderea nopţii ca să atacăm prin surprindere.

Căutam să nu facem niciun zgomot, ca să nu atragem atenţia duşmanului. Nikola aprinse un mic foc, puse ceaiul la fiert şi începu să ne îndoape. Ziua trecu pe neobservate. Am vorbit de una de alta şi am pus la punct planul de acţiune. La ora şase seara, comandantul a pus câteva santinele, apoi a dat ordin ca toată lumea să se culce pentru ca oamenii să se odihnească înainte de „operaţie”. După ce am mâncat şi m-am încălzit lângă foc, am adormit buştean şi când m-a trezit noaptea Nikola, mă simţeam proaspăt şi uşor. Ce-i drept nu eram încă complet sigur pe picioare, dar asta nu mă oprea; ţineam morţiş să iau şi eu parte la atac.

Am îndepărtat cu băgare de seamă vagonetele şi am deblocat intrarea. Numai de n-ar fi uşa încuiată! Un ostaş apăsă pe clanţă, uşa se deschise. Engelbrecht şi cu mine eram atât de puţin periculoşi pentru „armata” lui Bailey, încât nici n-au găsit de cuviinţă să ne închidă pe dinafară, mai ales că ştiau că şi de o parte şi de cealaltă a uşii ne aşteaptă moartea.

Comandantul detaşamentului, a dat un ordin şi ostaşii, ţinându-şi armele în cumpănire, au pornit pe coridor. Nu se vedea nimeni. Abia lângă ascensor am dat de prima santinelă. Omul dormea. Trezit de paşii noştri încercă să dea alarma, dar comandantul îndreptă spre el ţeava revolverului.

— Stai cuminte, frăţioare! îi spuse el în ruseşte, dar atât de expresiv că omul înţelese pe dată ce i se cere şi se predă.

Am urcat cu liftul la primul etaj. Când ajunse sus şi ultimul ostaş, ţâşni de undeva o umbră, pentru a dispare imediat după o cotitură. Peste câteva minute se va da alarma! Am grăbit pasul şi am pornit, aproape în fugă, spre cabinetul lui Bailey.

Uşa nu era încuiată. Am dat-o de perete şi am năvălit în cabinet.

Bailey nu se culcase încă. Şedea într-un fotoliu şi-şi plimba degetele peste mărgelele „aeriene" de pe platou. Capul îi era legat cu o batistă.

Văzându-mă în fruntea unui detaşament de ostaşi roşii, Bailey holbă ochii. Falca de jos îi căzu. Rezemat de speteaza fotoliului, se uita la noi fără a încerca să-şi ascundă groaza.

— Dumneata eşti cetăţeanul Bailey? întrebă comandantul detaşamentului.

— Da, el este — răspunsei eu.

Comandantul făcu un pas spre Bailey.

— Eşti arestat.

Faţa lui Bailey se schimonosi. Ochii îi ieşiră şi mai mult din orbile şi acum în ei scăpăra nebunia. Îl apucase din nou una din crizele de care suferea în ultima vreme, de când fusese rănit.

— A-a-a-a-a!!! zbieră el cu o voce sălbatică. Bolşevici! Aha? Şi aici? Peste tot? Nicăieri nu pot scăpa de voi!… Vreţi să-mi răpiţi aerul?

Cu aceste cuvinte îşi cufundă degetele chircite în comoara lui — mărgelele „aeriene" — apucă câteva şi, ducându-le cu greu la gură, le înghiţi.

Engelbrecht, înţelegând ce va urma îl apucă pe Bailey de guler şi-l trase spre uşă.

— Ce vreţi să faceţi cu el? întrebă comandantul, nepricepând ce primejdie ne ameninţa pe toţi.

Bailey, care continua să aiureze, se zbătea să scape.

— Să-l urcăm mai repede sus!… Ajutaţi-mă. Acum e de două ori mai greu! ne strigă cu desperare Engelbrecht.

Eu, Nikola şi doi ostaşi l-am apucat pe Bailey, l-am împins pe coridor, l-am aruncat în ascensor şi ne-am urcat împreună cu el pe platforma unde stătusem de atâtea ori de vorbă cu Nora, admirând aurora boreală, şi respirasem „vitamine aeriene”.

Bailey ţipa într-una, încercând sa scape.

Am observat deodată că din gura lui ţâşneşte un ghemotoc de abur alb, rece. Trupul său începu să se umfle repede, mai ales toracele. Căldura interioară, din stomac, topise învelişul de protecţie al mărgelelor. Aerul începuse să se evapore şi cu Bailey se întâmpla acum acelaşi lucru care se petrece cu un peşte de la mare adâncime scos la suprafaţa oceanului: presiunea interioară întrece presiunea aerului atmosferic şi îl umflă. Încă o clipă şi…

Dar Engelbrecht n-a stat să aştepte această clipa. Înşfăcându-l zdravăn pe Bailey îl aruncă peste balustradă.

În cădere corpul lui Bailey se umflase ca un balon, iar din gură îi ieşeau aburi ca din supapa deschisă a unei locomotive.

Înainte ca Bailey să ajungă la panta înzăpezită, se auzi o explozie, mărgelele „aeriene” explodaseră, într-un nor de aer alb am desluşit braţele şi picioarele lui Bailey rupte de trup şi împroşcate în direcţii opuse. În câteva clipe norul alb se transformă într-un curent puternic de aer, care ne-a proiectat spre perete. Reuşii însă să mă ţin pe picioare şi mă uitai în jos. Numai capul lui Bailey a ajuns până la povârnişul acoperit cu omăt. Trupul său, făcut bucăţele, zbura în cele patru vânturi.

Am stat câteva minute nemişcaţi, impresionaţi de această moarte neobişnuită. Primul care a rupt tăcerea a fost Nikola.

— A clăpat negustolul — spuse el.

Da, „a crăpat negustorul”, a crăpat şi întreaga lui întreprindere aeriană!

Detaşamentul a biruit fără greutate garnizoana orăşelului subteran, iar postul de radio al orăşelului a comunicat lumii întregi vestea victoriei.

În timpul acesta Engelbrecht ridica încet şi prudent temperatura în peşterile subterane, micşorând totodată presiunea atmosferică. Toate deschizăturile, conductele şi obloanele fură deschise. De pretutindeni ţâşnea un abur alb, rece, ce se transforma în aer dătător de viaţă.

Viaţa se întorcea pe pământ. Nara lui Ai-Toion „expira" aer…

SFÂRŞIT

PÂINEA VEŞNICĂ

Traducere: M. Cardaş şi V. Probeanu
Editura Tineretului
BUCUREŞTI
1963

I. O DEZVĂLUIRE TULBURĂTOARE

Într-o seară de toamnă, un pricăjit barcaz pescăresc se apropia încet de insula Föhr din arhipelagul Frisicelor de Nord, aproape de coasta Germaniei. Vântul năprasnic de miazănoapte împroşca pe pescari cu stropi reci ca gheaţa. Chipurile învineţite de frig ale oamenilor erau mohorâte: se întorceau cu năvoadele aproape goale.

— Să ştii că vine iarna înainte de soroc, mormăi un pescar bătrân, pufăind din pipa-i scurtă.

— Aşa se pare, îi dădu dreptate altul mai tânăr şi, după o scurtă tăcere, adăugă:

— Iar i-au furat năvodul lui Karl. Un năvod nou-nouţ.

Cuvintele aruncate în treacăt de un tânăr le dădură ghes la vorbă. Oamenii se tot întrebau cine poate fi hoţul.

— Eu unul zic că-i Hans, afirmă tânărul cu convingere.

— Hans? Fugi de aici! se mirară ceilalţi.

Hans era un moşneag hodorogit, deşirat şi slab de-l bătea vântul. Locuia singur cuc în clădirea veche şi părăsită a farului.

— Hans ăla care abia îşi târăşte picioarele?! Pe ce dovadă te bizui?

— Dovadă? N-aţi văzut şi voi că, de la o vreme, Hans se îngraşă mereu?

Era adevărat. De câteva săptămâni Hans se îngrăşase într-atât că uimise tot satul.

— Cică ar fi găsit o comoară pe care a aruncat-o marea pe ţărm. Când primeşte omul un dar ca ăsta nu-i de mirare să pună osânză pe el, spuse bătrânul pescar, dus pe gânduri.

— Ei aş! Pun rămăşag că-i altceva la mijloc. Hans face contrabandă.

— Ascultaţi-mă pe mine, stărui tânărul. Hans s-a îmbuibat din banii luaţi pe peştele şi năvoadele pe care ni le şterpeleşte. Ştiţi şi voi că se întâmplă s-o ia razna în toiul nopţii. Unde se duce? Ce trebuşoare învârteşte? Mie toate astea nu-mi miros a bine.

Cu toate că unii mai puneau la îndoială spusele tânărului, era limpede că pescarii cam intraseră la bănuieli. Şi când barcazul acostă în dreptul farului, cineva azvârli o vorbă:

— Ce-ar fi, fraţilor, să trecem pe la Hans? O să stăm puţin la căldurică. Cine ştie, poate o să-l tragem şi de limbă…

— Asta da! se bucură tânărul, dând zor cu descărcatul peştelui şi cu strânsul năvoadelor.

Ferestruica farului era luminată. Bătrânul Hans nu se culcase încă. Îi primi cu braţele deschise şi-i pofti să se încălzească lângă o vatră dărăpănată.

— Ei, v-a mers pescuitul? întrebă bătrânul, frecându-şi mâinile cu vine groase şi degete închircite.

— A mers pe dracu! făcu tânărul pescar. Înfuriat de ghinionul ce-i urmărea şi de vremea păcătoasă, abia aştepta să-şi verse năduful pe cineva. Ştii, nene Hans, mă uit la matale şi mă întreb: ce face omul ăsta de pune într-una osânză pe el?

Moşneagul zâmbi cu un aer stingher.

— Şi tu te-ai îngrăşat, Ludwig.

— Eu? Păi când omul vinde peştele pe care l-a prins cu mâna lui, nu-i nicio mirare să arate mai acătării. Dar cum faci matale de te îngraşi fără să munceşti? Hai, destăinuieşte-ne şi nouă secretul. Ne-ar plăcea mai mult să ne întindem oasele la căldurică în loc să rătăcim pe mare. Că toată agoniseala noastră sunt reumatismele…

Era vădit că Hans începuse să nu se simtă în apele lui. Se zgribulea ca de frig, frecându-şi într-una mâinile. Toţi observaseră tulburarea bătrânului. Chiar şi cei care adineauri avuseseră îndoieli, acum începură să-l privească cu ochi bănuitori.

— N-ar strica să-i facem o percheziţie, şopti roşcovanul Fritz unui alt pescar, îl iau eu mai pe departe. Las' pe mine! Apoi, către Hans:

— Cum de nu ţi-e frică să stai în hardughia asta? Dacă se opinteşte bine vântul de la nord-est, zob te face.

— Nu-i nimic. Zidurile sunt groase. Cât mai am eu de trăit, or ţine şi ele.

— Dar dacă se prăbuşesc peste tine? nu se lăsă Fritz. Ţie poate nu-ţi pasă, că ţi-ai trăit traiul, dar pe noi or să ne tragă la răspundere. Că de ce n-am luat măsuri! Află că n-am chef să înfund puşcăria din pricina ta. Trebuie să cercetăm bine toată clădirea.

— Zău că nu merită! bâigui bătrânul. Îşi dădea tot mai limpede seama că pescarii nu veniseră aici de florile mărului. Dar dacă ţineţi morţiş, întoarceţi-vă mâine. Tot e mai bine să cercetaţi pe lumină.

— De ce să amânăm pe mâine ce putem face azi?

— Cine ştie ce nenorocire se mai poate întâmplă pe scările astea care abia se mai ţin. Ce-i atâta zor?

Aşa cum am locuit aici cincizeci de ani, o să mai stau o noapte.

Ludwig, care pricepuse încotro bate Fritz, se vârî şi el în vorbă.

— Aprinde un felinar!

— Cum să-l aprind, păcatele mele, dacă n-am ulei?

Fritz însă, care prinsese să cotrobăiască prin încăperea rotundă, găsise şi una şi alta.

— Ţine felinarul. Uite şi uleiul. Ce-mi umbli cu cioara vopsită, moşule?

Nici nu apucară să se dumirească bine, că Fritz şi turnase ulei şi aprinsese felinarul.

— Haidem!

Se ridicară cu toţii şi se luară după Fritz. Oftând şi târându-şi picioarele, Hans îi urmă. La lumina chioară a felinarului, urcară treptele umede şi tocite ale scării în spirală.

În încăperea de la etaj, sub un strat gros de praf şi de moloz, zăceau, claie peste grămadă, tot felul de hârburi şi ciurucuri. Prin geamurile sparte ţiuia vântul. Speriaţi de lumină, câţiva lilieci se vânzoliră prin odaie, scuturând praful şi păienjenişul de pe pereţi. Fritz cerceta cu atenţie fiecare ungher, răscolea molozul cu cizmele-i grele de pescar, plimba lumina felinarului pe pereţi, spunând, ca să păstreze aparenţele:

— Ce de crăpături.

Nu găsiră nimic suspect.

— Să urcăm la al doilea…

— Acolo e pustiu, sări Hans speriat, dar Fritz nu-i dădu nicio atenţie.

La catul al doilea, vântul bătea cu aceeaşi furie ca afară, pătrunzând prin golurile ferestrelor şi prin crăpăturile mari ce se căscau în ziduri.

— Cred că te-ai înşelat, Ludwig, murmură încetişor Fritz.

— Asta mai rămâne de văzut, răspunse acesta cu voce tunătoare şi, mâniindu-se fără noimă, îl îmbrânci pe Fritz. Adu aici felinarul. Asta ce-o mai fi?

— Nu seamănă a năvod, se zborşi la el Fritz, socotind că nu mai e cazul să joace teatru.

Felinarul desprinse din întuneric o poliţă pe care stătea o oală acoperită cu o scândurică. Ridicând scândurica, Fritz zări un lichid vâscos ca icrele de broască.

— Să plecăm, Ludwig. Mâncarea asta s-a împuţit de când zace aici. Ţi-am spus eu că ai scrântit-o rău de tot…

De ciudă că s-a făcut de râs, lui Ludwig îi venea să-şi tragă palme. Ca să amâne totuşi momentul neplăcut când va trebui să-şi recunoască înfrângerea, îl smulse pe Hans din ungherul întunecos unde se pitise şi-l luă din scurt:

— Ce-i în oala aia?

Spre uimirea tuturor, întrebarea lui Ludwig îl înspăimântă pe Hans. Îngăimă vreo două vorbe, dar de tare ce-i tremurau fălcile, nu se putea înţelege mai nimic. Acum îi cuprinsese pe toţi curiozitatea.

— Taci, ai? nu-i slăbi Ludwig Dacă ştiai ce te aşteaptă, de ce te-ai băgat în chestii d-astea? îl repezi pe bătrân.

— Vă rog, nu mă mai întrebaţi, bolborosi Hans. N-am săvârşit nicio nelegiuire, dar am jurat…

Iată deci unde se afla adevăratul mister! Cu un aer triumfător, Ludwig ridică cu băgare de seamă oala şi, poruncindu-i lui Fritz să-i lumineze drumul, coborî scările urmat de ceilalţi. Aşezând oala pe masă, lângă vatră, îi şopti lui Fritz:

— Asta-i mai ceva decât năvoadele…

Apoi sumbru, către Hans:

— Să nu ne ascunzi nimic, auzi?

— Bine, dar am jurat…

— Ori spui tot, ori puşcăria te mănâncă!…

— De ce?

— Las’ că ştii tu! Află că de mult suntem cu ochii pe tine. Nu degeaba te-ai îngrăşat de nu-ţi mai încapi în piele…

— Cum, ştiţi şi voi?

Ludwig habar n-avea, dar în seara aceea de toamnă îşi descoperise pe neaşteptate aptitudini de detectiv.

— Sigur că ştim. Ce ţi-ai închipuit? Dar dacă nu faci pe mutul, poate te scăpăm de gherlă…

Moşneagul arăta distrus: cu capul prăbuşit în piept, părea cufundat în gânduri negre. După câteva clipe, izbuti să spună:

— Înţelegeţi, îmi vine greu să-mi calc cuvântul. Cine ştie ce necazuri o să căşunez binefăcătorului meu, omului care şi-a făcut pomană cu un sărman moşneag ca mine! Dar de vreme ce tot aţi aflat… „pâinea veşnică” pe care mi-a dăruit-o profesorul Breuer…

Aptitudinile de detectiv ale lui Ludwig nu făceau nici două parale, deoarece îi lipsea cu desăvârşire experienţa. Uitându-şi rolul, întrebă perplex:

— Pâine veşnică? Ce-o mai fi şi asta?

Auzind întrebarea lui Ludwig, ţâşnită dintr-o sinceră uimire, precum şi exclamaţiile nedumerite ale celorlalţi, Hans îşi dădu seama că pescarii habar n-aveau de „pâinea veşnică”, că altă bănuială îi adusese aici şi că numai întâmplător nimeriseră peste taina pe care el o păzise cu atâta străşnicie. Cel puţin dacă n-ar fi pomenit numele profesorului! Acum însă era prea târziu să mai dea înapoi. Umerii i se pleoştiră mai rău şi se lăsă fără vlagă pe o bancă.

— O să vă spun tot…

II. NOROCOSUL HANS

— Ştiţi şi voi în ce sărăcie mă zbăteam: n-aveam nici după ce bea apă — îşi începu spovedania bătrânul Hans. Într-o seară, când nu mă mai ajutau puterile nici să ies din casă, aud nişte bătăi în uşă. Deschid. Era bătrânul profesor

Breuer, aţi auzit de el, cel ce locuieşte în casa aceea aflată la o zvârlitură de băţ de sat…

— Îl ştim. Zi înainte, îi dădu ghes Fritz, fremătând de curiozitate.

— Profesorul îmi spuse: „Ascultă-mă, Hans, îţi dau de mâncare, ba, şi mai mult, n-o să mai ai grija hranei câte zile vei mai trăi, numai să-mi juri că nu sufli nimănui niciun cuvinţel”. Am jurat, dar uite că mi-am călcat jurământul, se căină bătrânul. Apoi continuă: Şi numai ce-l văd pe Breuer că scoate de sub manta un borcan. „În borcanul ăsta, zice, e cocă sau pâine veşnică, poţi să-i spui cum vrei. Dacă mănânci numai jumătate din cât e aici, te simţi sătul toată ziua. Iar până a doua zi, borcanul se umple la loc. Nu te teme, Hans, coca asta n-o să-ţi facă niciun rău. E drept, nu-i prea plăcută la vedere, dar te asigur că e gustoasă şi hrănitoare. Gustă”. Eu, drept să vă spun, mă cam codeam. Atunci profesorul luă el însuşi un boţ de cocă şi-l înghiţi pe dată. „Vezi, zise, n-am păţit nimic”. Mi-a lăsat borcanul şi m-a rugat să trec din când în când pe la el să-i spun cum mă simt. Apoi a plecat…

Pescarii ascultau cu gura căscată.

— Şi… şi? se agită Fritz nerăbdător pe scaun.

— Tot dădeam târcoale borcanului, dar nu cutezam să mă ating de cocă, urmă Hans. Prea seamănă cu icrele de broască. M-am apropiat de câteva ori de borcan, dar numai când vedeam coca, îmi venea rău la stomac. În noaptea aceea, n-am închis ochii de foame. Spre dimineaţă, nemaiputând îndura junghiurile care-mi sfâşiau pântecul, mi-am zis: fie c-o mănânc, fie că n-o mănânc, tot o să mor… Am băgat lingura în borcan şi am înghiţit un cocoloş de cocă. Nu era rea. Avea gustul merelor coapte la cuptor şi apoi bine frecate. Să vezi drăcovenie! Din îmbucătura aia m-am săturat. Şi nu numai că m-am simţit sătul, dar am şi prins puteri. După ce i-am spus în gând bogdaproste profesorului pentru darul ăsta fermecat, am adormit tun. Când m-am trezit, eram zdravăn şi voios.

— Şi coca? Te-ai uitat la ea?

— Mai încape vorbă! Borcanul era plin ochi, cu toate că în ajun mâncasem cam jumătate din el. De atunci m-am pus pe îngrăşat…

Oamenii păreau încremeniţi de uimire. Cum isprăvi bătrânul, săriră însă cu toţii în picioare, gesticulând şi vociferând:

— Cum s-ar zice, un fel de „aşterne-te masă”?

— Ehei, s-avem noi o comoară ca asta, nu ne-ar mai trebui nimic. Nici tu arat, nici tu pescuit. Stai neiculiţă pe cuptor şi îndoapă-te cu pâinică…

— Mai ales pe sărăcia asta de pământ, unde nici cartofii nu cresc ca lumea…

După primele emoţii, îi cuprinse îndoiala. Cum e cu putinţă una ca asta? Să ştii că bătrânul îşi bate joc de ei! Că prea e frumoasă şi extraordinară povestea cu „pâinea veşnică”!…

— Ia zi, moşule, nu cumva ne zăpăceşti cu gogoşi? îl luă la rost Ludwig.

— De ce aş face-o? Uite, dacă vreţi, iau o îmbucătură în faţa voastră.

Şi luă imediat cu lingura o bucată zdravănă de cocă, înghiţind-o cu poftă. Pescarii îl priveau cu nişte ochi de parcă moşneagul ar fi introdus în gâtlej un şarpe viu.

— Poate vrea cineva să guste?

Nu se înghesui niciunul. Neîncrederea însă se risipi. Începură să-şi dea din nou cu părerea despre povestea asta fără asemuire, pizmuindu-l pe norocosul Hans.

Curând, odăiţa se umplu de nevestele şi copiii pescarilor care, de teamă să nu se fi întâmplat ceva, îi căutaseră peste tot. Până la miezul nopţii, istoria cu „pâinea veşnică” făcu ocolul micului sat de pescari. Nu le mai stătu gura până dimineaţa. Încă înainte de a se face ziuă, începu un adevărat pelerinaj la vechiul far. Fiecare ardea de dorinţa să vadă cu ochii lui miraculoasa „pâine veşnică” şi să se încredinţeze că într-adevăr coca a crescut peste noapte. Fritz şi Ludwig, care rămăseseră de veghe până în zori lângă borcan, puteau depune mărturie că într-adevăr coca crescuse ca maiaua, umplând până sus borcanul.

Fritz, primul care se încumetase să guste din cocă, îi asigură că e săţioasă şi foarte plăcută la gust.

Nicicând odăiţa rotundă a farului nu văzuse atâta lume adunată laolaltă. S-ar fi zis că e o întrunire fără sfârşit. Pescarii nu se puteau împăca cu gândul că Hans să fie singurul stăpân al unei asemenea comori. După ce s-au sfătuit îndelung, au luat până la urmă hotărârea să trimită o delegaţie la profesorul Breuer ca, pe de o parte, să lămurească ce-i cu pâinea asta, iar pe de altă parte să-l roage să împartă din ea şi celorlalţi. Fritz, Ludwig şi învăţătorul Otto Weissmann, cărturarul satului, fuseseră aleşi în delegaţie. Hans se rugă să fie luat şi el, ca să se poată dezvinovăţi în faţa profesorului.

Profesorul Breuer era un savant cu faimă mondială. Lucrările sale de biochimie, renumite prin cutezanţa lor uimitoare, suscitau polemici înverşunate, dar şi un viu interes printre oamenii de ştiinţă din Europa şi America. Cu câţiva ani în urmă, acest om care vădea, în ciuda vârstei, o clocotitoare energie, îşi întrerupsese, spre surprinderea generală, ciclul de prelegeri pe care-l ţinea la Universitatea din Berlin şi se retrăsese „la odihnă”, ca să-i folosim expresia. Dorind să evite pe cât posibil marile aglomeraţii urbane, îşi construise o căsuţă tocmai pe insula Föhr. Prietenilor intimi le declarase că fuge de „deşertăciunile lumeşti” pentru a se consacra unor experienţe de laborator, care au drept tel rezolvarea unei probleme de importanţă mondială. Profesorul nu destăinuire nimănui în ce consta această problemă.

— În universităţile noastre, spunea el prietenilor pe un ton de vădită amărăciune, ţi-e îngăduit să lucrezi numai după tipic. Orice idee ştiinţifică revoluţionară sperie, îi pune pe toţi în stare de alarmă. Asistenţii, studenţii, laboranţii, docenţii, membrii corespondenţi, rectorul, ba chiar şi clerul sunt tot timpul cu ochii pe tine. Încearcă să revoluţionezi ştiinţa în asemenea condiţii: te vei acoperi de ridicol, vei fi înăbuşit de plasa intrigilor, înainte de a ajunge la vreun rezultat. Acolo însă, pe insulă, voi fi liber. Erorile mele nu vor fi bârfite pe coridoare, iar rezultatul final va vorbi de la sine…

Şi evadă, într-adevăr, din amalgamul „deşertăciunilor lumeşti”, întrerupând orice contact — chiar şi corespondenţa — cu restul lumii.

Pescarii din cătunul lângă care se stabilise habar n-aveau de faima mondială a profesorului şi, în general, nu ştiau aproape nimic despre el, deoarece savantul rămânea mai tot timpul în casă. Doar rareori, la primele ore ale dimineţii sau în amurg, putea fi văzut rătăcind printre dunele pustii. „Un moşneag cam sucit” ’— aşa i se dusese vestea. Şi când acolo, poftim! În mâinile acestui moşneag se găsea o comoară care i-ar putea ferici pe toţi.

Delegaţii pescarilor nu prea se simţeau în largul lor urcând dâmbul în vârful căruia era cocoţată căsuţa albă a savantului. Cei câţiva pomi ai grădinii îşi înălţau coroanele peste împrejmuirea scundă de piatră. Cum o să-i primească profesorul? O să le îngăduie şi lor să se înfrupte din „pâinea veşnică”?…

Învăţătorul împinse cu oarecare teamă portiţa — nu era încuiată — şi păşi în grădină, urmat de Fritz şi de Ludwig. Hans venea în urma lor, cu chipul nefericit al unui om târât în faţa judecăţii. Doi dulăi din cale-afară de graşi se repeziră la ei, hămăind.

— Uite numai cum atârnă slănina pe câini! S-or fi îndopând cu cocă! Dacă o dă până şi javrelor, n-o să aibă inimă să ne refuze pe noi, nu-i aşa? spuse Fritz.

În prag apăru un bătrânel rumen şi vioi, cu un barbişon cărunt, dar cu părul încă blond şi des. Nu părea să aibă mai mult de şaizeci de ani. Era profesorul Breuer. Alungă dulăii şi îi întrebă prietenos ce doresc.

— Am venit să vă rugăm să ne daţi şi nouă, dacă se poate, din „pâinea veşnică”, îndrăzni Otto Weissmann. Bineînţeles, dacă e într-adevăr aşa de grozavă cum pretinde Hans.

Expresia feţei profesorului Breuer se schimbă fulgerător. De sub sprâncenele încruntate, îl săgeta pe Hans cu o privire care îl băgă pe bătrânul paznic al farului în sperieţi şi-l făcu să se închircească, parcă în aşteptarea unei lovituri.

— N-am nicio vină, domnule profesor! se tângui jalnic bătrânul, lipindu-şi palmele de piept. Numai printr-un vicleşug au izbutit să-mi smulgă secretul.

— Într-adevăr, n-are nicio vină, îi veni în ajutor Fritz şi povesti profesorului cum descoperiseră, din întâmplare, taina „pâinii veşnice”.

Chipul lui Breuer se mai însenină, fără însă să-şi recapete jovialitatea de adineauri. Rămase tăcut câteva minute, reflectând pesemne asupra situaţiei create. Tăcerea le păru delegaţilor chinuitor de lungă. În sfârşit, profesorul se hotărî să vorbească:

— Ce v-a spus Hans nu-i vorbă goală. Un singur kilogram de cocă te hrăneşte o viaţă întreagă, ba mai rămâne şi pentru urmaşi. Cred că ar fi de prisos să vă explic pe ce temeiuri am creat-o. Mă îndoiesc că aţi putea înţelege. De altfel, presupun că nici nu vă interesează…

— Ceea ce ne interesează e să ne hrănim cu ea, răspunse Ludwig. Care va să zică, ne daţi şi nouă?

— Nu, nu vă dau. Cel puţin deocamdată.

Fritz şi Ludwig se posomorâră la faţă.

— Dar lui Hans de ce i-aţi dat? Ba pun rămăşag că şi javrele astea crapă cât intră în ele…

— Aşa este, răspunse Breuer şi, impunându-i lui Fritz cu un gest să tacă, urmă pe un ton sever, care nu se potrivea de loc cu figura lui:

— Ascultaţi-mă cu luare-aminte, înainte de a vă repezi să spuneţi vrute şi nevrute. Am trudit toată viaţa ca să creez această pâine, care va izgoni pentru totdeauna foametea de pe planeta noastră. Vouă mi-am închinat truda şi voi veţi căpăta pâinea asta. Totul mă face să cred că scopul a fost atins, dar nu pot considera încă experienţele încheiate. Deoarece aşa stau lucrurile, nu pot împărţi pâinea în dreapta şi-n stânga.

— Bine, dar Hans…

— Hans e şi el o experienţă, îl întrerupse cu asprime profesorul pe Fritz. Mai întâi am lucrat cu animale — chiar cu câinii pe care i-aţi văzut şi cu cobai. Dar numai după ce am mâncat eu însumi din „pâinea veşnică” şi m-am încredinţat că e absolut nevătămătoare, m-am decis să fac o experienţă şi cu Hans. Asta însă nu e de ajuns. Nu cunosc încă toate proprietăţile „pâinii veşnice”. Poate se va dovedi, cine ştie, că un consum prelungit dăunează sănătăţii. Aşa că nu vă grăbiţi să-l invidiaţi pe Hans. Nu ştiu cum se va comporta „coca” peste o lună. S-ar putea să se înăcrească, să fie bună numai de aruncat. De aceea, ascultaţi-mă pe mine: mai aveţi puţină răbdare. Aşa cum aţi trăit până acum fără coca asta, mai puteţi aştepta câteva luni. Uite, făgăduiesc solemn că satul vostru, voi veţi fi primii care veţi avea pâinea veşnică. Cu o singură condiţie însă: să păstraţi cu străşnicie secretul, în aşa fel încât pescarii din satele vecine să nu afle nimic. Dacă voi afla că măcar un singur om, în afară de voi, a prins de veste, voi distruge şi coca pe care i-am dăruit-o lui Hans şi voi pleca de aici pentru totdeauna. E ultimul meu cuvânt.

— Domnule profesor, îndrăzni învăţătorul, dar…

— Niciun dar!

— Despre altceva este vorba. Aş vrea să ştiu, totuşi, cum creşte pâinea asta. Sunt învăţător la şcoala din sat, aşa că poate voi izbuti să pricep ceva…

— Sunt profesor la Universitatea din Berlin, i-o întoarse pe acelaşi ton Breuer, dar mi-au trebuit patruzeci de ani de muncă îndârjită ca să „pricep” ceva. Cum să-ţi explic? Uite, dacă tai în două o râmă, din cele două părţi se vor forma două specimene noi. E clar? Cam la fel se întâmplă şi cu coca asta. Şi acum vă rog să mă iertaţi, am de lucru. Ţineţi bine minte ce v-am spus: vă cer câteva luni de răbdare şi discreţie şi o să primiţi pâinea. Dacă nu, nu veţi căpăta nimic.

Cu un scurt salut din cap, profesorul intră în casă. Delegaţii rămaseră mofluzi în mijlocul curţii.

— Ne-a lămurit buştean, mormăi Ludwig. În loc să ne dea cocă, ne-a bodogănit ceva despre niscaiva râme. O jumătate de râmă pentru friptură, cealaltă de prăsilă…

— Era pur şi simplu un exemplu! protestă învăţătorul.

— Cu exemple nu-ţi umpli burdihanul. Câinii sunt buni pentru experienţă, Hans la fel, dar noi ce cusur om avea? Să ştiţi că eu tot nu mă las!

Făcură cătrăniţi calea întoarsă, ducând consătenilor vestea cea tristă.

III. HANS DESCHIDE O „BRUTĂRIE”

În sat, spiritele continuau să se agite. Li se părea nedrept oamenilor ca numai Hans să se îndoape cu „pâinea veşnică”. Pescarii ţinură sfat şi hotărâră să declare coca proprietatea obştei, s-o confişte şi să facă din ea parte dreaptă fiecăruia. Primarul satului însă, socotind că e o hotărâre ilegală, refuză s-o ducă la îndeplinire. Cei mai frământaţi de toată povestea asta erau Ludwig şi Fritz. O luaseră până într-atât razna, încât susţineau nici mai mult nici mai puţin că nu trebuie să se ţină seama de legi, deoarece atunci când fuseseră promulgate, încă nu se pomenea de „pâinea veşnică”. Cei mai mulţi însă se temeau ca printr-un act de samavolnicie să nu-şi găsească cumva beleaua cu autorităţile de la centru. La una din adunările ce se ţineau lanţ în acele zile, cineva aduse vestea că în două rânduri lui Hans i se furase din cocă. Se vede că hoţul nu era cu totul lipsit de scrupule, deoarece nu luase de fiecare dată decât vreo treizeci de grame.

— Om deştept! ţipa pe toate drumurile Fritz. Eu nici n-aş numi asta furt. Am spus şi repet: aluatul ăla nu poate să aparţină unui singur om.

De când aflase de hoţie, pe Ludwig îl bătea mereu gândul să şterpelească şi el o bucăţică din coca năzdrăvană.

Într-o noapte întunecoasă, luă cu el o frânghie şi o porni întins spre far. După câteva încercări, nodul gros pe care-i făcuse la un capăt al frânghiei nimeri într-o ieşitură a zidului şi astfel Ludwig izbuti să pătrundă în încăperea unde era păstrată coca. Bâjbâi pe întuneric după oală, dar, pe neaşteptate, o făptură pe care nu reuşea s-o identifice se repezi la el cu nişte ţipete infernale, zgâriindu-l pe mâini şi pe faţă. Luat prin surprindere, Ludwig se trase înapoi şi se rostogoli de-a berbeleacul pe scară. Trezit de hărmălaie, Hans veni într-un suflet cu felinarul.

— Ce-i cu tine, Ludwig?

— Eu… Ştii, am vrut să prind hoţul care-ţi tot fură din cocă. Dar te pui cu ucigă-l toaca! Mi-a sfâşiat tot obrazul cu ghearele!

Ludwig însă nu credea în existenţa necuratului, aşa că stăruia ca Hans să urce împreună cu el în încăperea de la al doilea cat.

De cum intrară, zăriră un coşcogea motan negru care se stropşea la ei.

— Ia te uită cine-mi fu hoţul! se minună Ludwig. În ruptul capului nu m-aş fi gândit că şi mâţele se prăpădesc după cocă.

În sinea lui zâmbi cu amărăciune: „Ferice de ele că nu trebuie să ţină seama de nişte legi neroade". După prima încercare, când fusese cât p-aci să fie prins asupra faptului, Ludwig se lăsă păgubaş. De altfel, în scurtă vreme lucrurile prinseră să ia o cu totul altă întorsătură.

Hans era, ce-i drept, asigurat cu pâinea cea de toate zilele. Dar ce te faci cu ghetele sparte prin care ies degetele, cu zdrenţele care pârâie la cusături şi crapă pe trupul îngrăşat, ce te faci iarna fără lemne într-o şandrama nenorocită? Într-un cuvânt, Hans tot calic era, deşi un calic sătul.

Puteau oare bogătanii satului să nu profite de sărăcia moşului? S-au pus care mai de care să-l momească cu ciubote noi-nouţe, cu şubă caldă, cu lemne de foc, numai să le dea şi lor barem un cocoloş de cocă. Multă vreme Hans se ţinu tare, rezistând tuturor ispitelor. Dar când, pe la mijlocul lui decembrie, dădu un ger de crăpau pietrele, nu mai putu răbda şi începu să vândă din cocă. Trecuse prima perioadă de ghiftuială şi acum organismul lui bătrân se mulţumea cu mai puţin. Hans nu consuma pe zi nici jumătate din borcan, aşa că-i rămânea zilnic câte un mic prisos. Tocmai cu prisosul acesta începu el să facă negoţ, vânzând în fiecare zi altcuiva câte un boţ de cocă. Amatori nu lipseau, aşa că la un moment dat se văzu nevoit să-i programeze pe muşterii — azi ţie, mâine lui, poimâine lui cutărică şi aşa mai departe. Cu timpul puse stăpânire pe el lăcomia. Pretindea preţuri din ce în ce mai mari şi se tocmea ca un cămătar. Oamenii înjurau şi plăteau: „Alţii să aibă şi eu nu?"

Aşa a ajuns Hans vândut banului. Rupându-şi de la gură numai ca să-şi mărească deverul, dădu jos ceva din kilograme. În schimb, cuferele gemeau de blănuri şi alte straie scumpe, în vatră ardeau butuci întregi, iar în micul sipet, bine tăinuit sub pat, teancurile şi fişicurile se înmulţeau într-una. Nu trecuseră nici două luni şi iată-l pe Hans cel mai bogat om din sat.

De atâta noroc ce dăduse peste el arăta pe zi ce trecea mai tânăr. Acum începuse să-i fie frică de moarte şi, ca nu cumva într-o bună zi vechiul far să se dărâme peste el, îşi cumpără o casă unde se mută cu o slujnicuţă care îi spăla rufele, vedea de gospodărie şi-i prepara cafeaua pe care moş Hans o sorbea „ca un adevărat boier”, maimuţărindu-l pe preotul din satul vecin. Ba pusese să i se trimită din oraş şi un aparat de radio. Cât era ziua de mare lenevea într-un fotoliu comod, pufăind din pipă şi ascultând, cu un zâmbet mulţumit, ştirile din lumea largă. Nu-l sâcâiau de loc mustrările de cuget.

Când i se întâmpla să-şi amintească de profesorul Breuer, îşi alunga repede gândurile neplăcute: „În fond, ce rău am făcut? Profesorul mi-a dat de mâncare, dar nu m-a îmbrăcat. Şi apoi trebuie să te îngrijeşti şi de semenii tăi. Nu e drept să se bucure de cocă un singur om, nu-i aşa?”

Pescarii erau şi ei mulţumiţi. E drept că numai cu cocă nu prea se săturau, mai aveau nevoie de pâine şi peşte. Totuşi nici puţinul acela nu era de lepădat. Cei mai nevoiaşi însă nu izbutiseră să încropească suma trebuincioasă ca să-şi cumpere şi ei pâine veşnică. Unul din ei, luând de bune câte se spuseseră cândva la întruniri despre faptul că pâinea veşnică trebuie să fie un bun al tuturor, a încercat să aplice în practică această idee, vârând mâna într-un ulcior cu cocă aflat în cămara, întâmplător deschisă, a unui pescar înstărit. Prins asupra faptului, a încasat o bătaie soră cu moartea, fiind dat şi în judecată pentru furt. Sărmanul nu pricepea de loc de ce ceilalţi pescari sunt atât de porniţi împotriva lui. Încercând să se dezvinovăţească, repetă chiar spusele lor despre „bunul obştesc”. Dar nu izbuti să înduplece pe nimeni.

— Când coca o să se împartă pe gratis — i se răspunse — atunci o să fie într-adevăr bun obştesc. Tu, însă, ai vrut să capeţi prin furtişag şi pe degeaba ceea ce pe noi ne-a costat atâta bănet. Ştii doar ce înseamnă pentru noi banii ăştia? Trudă fără istov, plină de primejdii. Nu un cocoloş de cocă, ci munca noastră ai vrut s-o jefuieşti.

L-au făcut să simtă pe spinarea lui toate rigorile legii. Judecătorii, oameni din acelaşi sat, au avut însă grijă să nu pomenească în sentinţă despre ce fel de cocă e vorba: secretul „pâinii veşnice” era păzit cu străşnicie. Pescarii voiau să trăiască mai bine ca locuitorii satelor megieşe. Şi, mai ales, nutreau încă speranţa că azi-mâine profesorul o să le împartă cocă din belşug. Aşa că la urechile lui Breuer nu ajunse nicio veste despre „brutăria” lui Hans.

După puţin timp însă, profesorul tot a aflat. Şi nu numai el.

Într-o zi, profesorul tocmai lucra în laboratorul său, când fu anunţat că vrea să-i vorbească un tânăr „spălăţel”, orăşean după haină. Breuer strâmbă din nas: nu-i plăcea să fie deranjat în timpul lucrului. Cu atât mai puţin îl încânta vizita acestui orăşean „spălăţel”.

— Spune-i că nu-s acasă.

— I-am spus, dar zice că o să aştepte până vă întoarceţi, îi răspunse servitorul său, Karl.

— Atunci du-te şi spune-i că nu mă întorc azi, se înfurie de-a binelea Breuer.

După aceea, uitând de toate, se adânci în nişte calcule.

A doua zi dimineaţa, Karl veni să-l anunţe că tânărul de ieri s-a întors şi stăruie să fie primit. Servitorul aduse şi o carte de vizită.

Văzând că nu poate să scape de oaspetele acesta atât de insistent, profesorul oftă şi se duse în salon.

La intrarea lui, se ridică grăbit din fotoliu un tânăr cu o pereche de ochelari uriaşi pe un chip complet ras. Era îmbrăcat cu o eleganţă ţipătoare.

— Mii de scuze, dragă profesore, că v-am tulburat singurătatea, prinse a turui vizitatorul.

— Sunt foarte ocupat şi vă pot acorda cel mult cinci minute, răspunse sec bătrânul.

— Nici nu vă reţin mai mult. Sunt de la ziarul berlinez… Tânărul numi unul din cele mai mari cotidiene.

Aflând că are de-a face cu un reporter, profesorul mormăi ceva în barbă. Între timp, însă, reporterul continuă:

— Redacţia m-a trimis să vă solicit un interviu despre formidabila dumneavoastră invenţie…

— Invenţie? Care invenţie? se puse în gardă Breuer.

— „Pâinea veşnică”, fireşte! Ce perspective grandioase!…

— Cum, şi dumneata? strigă profesorul, împurpurându-se la faţă. De unde ai mai scornit-o? Prostii, vorbe de clacă! N-am inventat niciun fel de „pâine veşnică”!

Tânărul întâmpină această dezlănţuire mânioasă cu un zâmbet calm, care îl exasperă şi mai mult pe celălalt.

— Stimate maestre reluă el, noi nu ne-am fi permis să încercăm a pătrunde în tainele muncii dumneavoastră ştiinţifice, dacă întâmplarea nu ni le-ar fi adus la cunoştinţă. Fiţi încredinţat că n-avem absolut nicio vină.

— Ce întâmplare? bâigui profesorul, presimţind că, într-adevăr, totul fusese descoperit.

— Aţi dat, cu titlu de experienţă, o bucată din cocă, pe care oamenii o numesc „pâine veşnică”, bătrânului pescar Hans. Ei bine, acest om s-a apucat să vândă din pâinea asta consătenilor…

— Imposibil! nu-şi putu reţine profesorul explozia de uimire.

— Din păcate, asta e situaţia. Hans nu s-a dovedit demn de încrederea dumneavoastră. Iar pe nevasta unui pescar n-a răbdat-o inima să nu trimită o bucăţică de cocă bătrânei sale mame, care zăcea bolnavă în satul vecin. Sora ei, care locuieşte împreună cu maică-sa, a scris fratelui său de la Berlin despre pâinea asta miraculoasă. Ori acest frate — spre norocul nostru! — e curier la ziarul pe care-l reprezint…

— Spre norocul vostru şi spre ghinionul meu! bombăni profesorul.

— În felul acesta, ziarul nostru are privilegiul de a fi aflat primul despre această invenţie menită să răstoarne lumea. Vestea ne-a uluit într-atâta încât, neputând pune bază pe cuvintele unui curier, redacţia m-a trimis la faţa locului ca să aflu întreg adevărul.

Ar fi fost inutil să tăgăduiască. Resemnat, profesorul lăsă capul în piept.

— Continuă.

— Venind aici, am aflat, recurgând la o stratagemă, că tot ce-a povestit curierul nostru e adevărat: „pâinea veşnică” există.

Ca împins de un resort, profesorul se repezi la tânăr şi-i strânse viguros mâna.

— Te rog, dragul meu, din adâncul sufletului te rog să nu comunici nimic ziarelor! Experienţa nu s-a terminat încă şi divulgarea secretului ar putea avea consecinţe dezastruoase. Îţi făgăduiesc pe cuvânt de onoare că, atunci când voi socoti oportun, vei fi primul care va afla totul despre invenţia mea. Îţi voi scrie personal.

Tânărul clătină din cap cu un zâmbet compătimitor.

— Din păcate, această posibilitate nu mai e acum realizabilă, scumpe maestre. În ziarul nostru a şi apărut o notă. Doar nu era să aşteptăm să ne sufle alţii ştirea asta senzaţională!…

— Senzaţia, numai asta vă interesează, murmură Breuer. N-aveţi decât să publicaţi o altă notă care să informeze cititorii că, în urma verificării la faţa locului, totul s-a dovedit un zvon lipsit de temei.

— Prea târziu. Vor da năvală şi alţi reporteri. În orice caz, vă promit că voi discuta cu redactorul şi această eventualitate. Voi face tot ce-mi stă în putinţă. Dar — serviciu contra serviciu! V-aş ruga să mă lămuriţi măcar în câteva cuvinte în ce constă invenţia dumneavoastră. Mă voi folosi de ceea ce-mi veţi spune numai dacă vestea, în ciuda oricărei oprelişti, se va răspândi. Cel puţin să aibă ziarul nostru prioritatea…

Breuer se plimba nervos prin cameră. Vrând cu tot dinadinsul să-l câştige de partea lui pe reporter, se gândi că n-ar strica să-i facă pe plac. Începu să vorbească, însufleţindu-se pe nesimţite. Reporterul scoase repede un stilou, deschise blocnotesul şi stenografie cuvânt cu cuvânt.

— Fără îndoială, vă este cunoscut că ideea creării în laborator a „pâinii artificiale” îi preocupă de mult pe oamenii de ştiinţă. Dar calea pe care s-a mers până acum este eminamente greşită, deoarece toţi s-au străduit să rezolve problema exclusiv prin mijloacele chimiei. Ar fi absurd să tăgăduim: chimia este o mare ştiinţă şi o mare forţă. Dar, ca toate celelalte ştiinţe, îşi are limitele ei. Chiar dacă, să zicem, s-ar obţine pe cale chimică albumină — ceea ce se va realiza fără doar şi poate mai devreme sau mai târziu — problema alimentaţiei tot nu ar fi încă rezolvată. Întâi şi întâi, din punct de vedere economic. Ca să vă apară totul mai limpede, vă voi da un exemplu din alt domeniu. Oamenii de ştiinţă au înfăptuit visul alchimiştilor de a transforma metalele comune în metale nobile, reuşind să obţină aur pe cale chimică. Numai că un gram de aur preparat în laborator este incomparabil mai scump decât un gram de aur din natură. Aşadar, ceea ce din punct de vedere ştiinţific este, incontestabil, o măreaţă descoperire, din punct de vedere economic se dovedeşte fără valoare. În al doilea rând, nu trebuie să uităm că în alimentaţia noastră, pe lângă albumină, mai intră glucide şi grăsimi. A crea pe cale chimică tot ce este necesar pentru nutriţia organismului reprezintă, desigur, o problemă principal solubilă, dar colosal de grea cât timp cunoştinţele noastre se vor menţine la nivelul actual. De aceea am ajuns la concluzia că e necesar să fac apel la biologie. Căci ce altceva sunt organismele vii decât un laborator, unde se desfăşoară cele mai uimitoare procese chimice, fără intervenţia omului? Sunt zeci de ani de când am început să lucrez la culturi de protozoare — organisme cu cea mai simplă structură — străduindu-mă să obţin o „specie” al cărei „organism” să cuprindă toate elementele necesare pentru alimentaţie. Această problemă am reuşit s-o rezolv exact acum douăzeci de ani.

— Şi aţi tăcut două decenii?! exclamă reporterul.

— Da, am tăcut pentru că mă aflam abia la jumătatea drumului. Protozoarele mele constituiau, ce-i drept, un aliment ideal. Fiind monocelulare, se înmulţeau prin diviziune simplă, având, deci, toate însuşirile „pâinii veşnice”. Partea proastă însă era că viaţa „veşnică” a protozoarelor se întemeia pe o îngrijire anevoioasă şi o hrană specială. Te costa ca şi când ai fi crescut bunăoară o turmă de porci. Cum s-ar spune, aurul meu obţinut în laborator era mai scump decât cel din natură. Ei bine, în aceşti douăzeci de ani m-am străduit să obţin o cultură de protozoare care să nu necesite niciun fel de îngrijire şi nici „nutreţ”.

— Şi aţi reuşit?

— Pe de-a-ntregul. Repet însă că experienţele mele nu sunt încă terminate. Tocmai de aceea te rog insistent să mai aştepţi puţin cu publicarea materialului. Am descoperit şi selecţionat pe cale artificială o „specie” de organisme dintre cele mai simple, care îşi extrag singure hrana necesară direct din aer.

— Din aer! strigă tânărul în culmea uimirii. Dar bine, ce pot găsi ele în aer? Doar ştim cu toţii că aerul nu e alcătuit decât din azot şi oxigen…

— Uiţi argonul şi hidrogenul, reluă profesorul. Dar neonul, dar criptonul, heliul, xenonul?! În afară de aceste elemente constante, atmosfera mai conţine, în cantităţi variabile, aburi, bioxid de carbon, acid azotic, ozon, clor, amoniac, brom, peroxid de hidrogen, iod, hidrogen sulfurat, clorură de sodiu, radiaţii ale unor elemente cum sunt radiul, toriul şi actiniul. Mai găseşti în plus praf anorganic şi — fii atent! — organic. Da, organic: bacteriile. Iată, prin urmare, şi „carnea". Bucătărie, nu glumă!

Reporterul uitase să mai ia note şi îl privea pe profesor cu o expresie de totală uluire. Nu şi-ar fi închipuit în ruptul capului că „golul" aerian are o compoziţie atât de bogată..

— E adevărat că nu tot ce se găseşte în această „cămară" a atmosferei terestre se poate consuma în formă crudă. Dar protozoarele mele iau de acolo ingredientele necesare, le prelucrează în organismul lor şi prepară o mâncare de să te lingi pe degete, nu alta…

Furat de subiectul acesta care-l pasiona, profesorul ar mai fi vorbit mult timp, dacă n-ar fi fost întrerupt de reporter. Tânărul nu mai putea să tacă. Sări de pe scaun, îşi vârî carneţelul în buzunar şi începu să alerge prin cameră, zburlindu-şi părul.

— Fenomenal, domnule! Colosal! Începe o eră nouă în istoria omenirii! S-a terminat cu foametea, cu sărăcia, cu războaiele, cu vrăjmăşia între clase…

— Ar fi mult prea frumos dac-ar fi aşa, spuse profesorul cu amărăciune. Dar nu-mi fac astfel de iluzii. Din păcate, oamenii vor găsi totdeauna motive să se duşmănească. În afară de pâine mai au nevoie de haine, de case, de automobile, de artă, de glorie…

— Oricum, e grandios! Şi cum v-aţi gândit să folosiţi această formidabilă invenţie?

— Se înţelege că n-o să mă apuc s-o speculez ca nenorocitul de Hans! „Pâinea veşnică" trebuie să aparţină tuturor.

— Fireşte, fireşte! Văd că nu sunteţi numai un mare savant, dar şi o inimă generoasă. Sunteţi… sunteţi binefăcătorul omenirii! Daţi-mi voie să vă strâng mâna!

Şi tânărul strânse cu efuziune mina profesorului.

— Nu uita, tinere, ce mi-ai promis! îi aminti Breuer la despărţire.

— Fiţi fără grijă! Voi face tot posibilul şi chiar imposibilul…

Şi nici n-apucă să rostească ultimul cuvânt, că o şi zbughi pe uşă ca o vijelie.

„Ce perspective! gândea el, alergând spre chei. Ce articol senzaţional aş putea trânti… Şi ce de parale…”

Între timp, profesorul Breuer, aplecat în laboratorul său asupra retortelor şi creuzetelor, se întreba cu îngrijorare ce necazuri îl mai aşteaptă.

IV. REGII BURSEI

În sala de lectură a Clubului Comercial domnea tăcerea. Zgomotele nu pătrundeau în încăperea aceasta vastă; erau absorbite de zidurile groase, de covoarele moi şi adânci. O lumină blândă scălda mesele rotunde pe care erau risipite ziare şi reviste, dăruia sclipiri aurii scoarţelor scumpe din rafturile dulapurilor masive, isca licăriri fugare în lentilele ochelarilor unor domni gravi şi impunători, tolăniţi în fotolii comode. Liniştea era tulburată doar de foşnetul ziarelor, de bătăile melodioase ale pendulei şi, când şi când, de câte o frază lapidară. Sala de lectură a bibliotecii — „cea mai liniştită încăperea din Berlin” — era de mult locul plăcut, de odihnă al magnaţilor finanţei. Aici, în această oază de linişte, veneau să-şi calmeze nervii după agitaţia trepidantă a afacerilor de peste zi. Ca să ai acces în acest club, capitalul trebuia să ţi se cifreze la cel puţin un milion.

Rodenstock, proprietarul unor uzine de maşini agricole, un bărbat corpolent, în etate, cu ochii adormiţi, înecaţi în osânză, şi cu mişcări leneşe, puse ziarul deoparte şi, după ce pufăi de câteva ori din trabuc, se adresă cu o voce molatecă vecinului său, bancherul Kriegmann, o făptură uscăţivă, cu trăsături colţuroase.

— Aţi citit, domnule Kriegmann? „În istoria omenirii începe o eră nouă. O invenţie extraordinară. S-a terminat cu foametea”.

Fără o vorbă, Kriegmann apucă ziarul exact cum prinde o pisică şoarecele şi parcurse în grabă articolul cu pricina. Apoi îşi smulse pince-nez-ul de pe nas şi îl scrută nedumerit pe Rodenstock.

— Mă întreb dacă e numai o glumă sau vreo nouă „bombă”, care până la urmă se va dovedi falsă.

— Mă tem că de data asta e vorba de o bombă adevărată, care ar putea să ne arunce în aer pe noi toţi.

— E absurd! „Pâinea veşnică” nu poate fi decât o himeră.

— După inventarea avionului, a radioscopiei, a radioului şi a câte şi mai câte ar trebui să ne deprindem să luăm în serios himerele. Ce naiba! De la savanţii ăştia te poţi aştepta la orice. Eu am şi cules unele informaţii. Ei bine, află că încă o himeră a devenit realitate: „pâinea veşnică” există. E trist, dar aşa e.

Cu aceeaşi mişcare violentă, Kriegmann îşi trânti pince-nez-ul înapoi pe nas şi strigă, destrămând liniştea acestui sanctuar:

— Bine, dar asta înseamnă revoluţie! Ce-o să se întâmple cu sistemul nostru economic? Când vor primi „pâinea veşnică”, muncitorii or să părăsească fabricile şi…

— Muncitorii n-or să părăsească fabricile, în privinţa asta poţi să fii liniştit, îl întrerupse Rodenstock destul de grosolan.

Proprietar al unei firme vechi, „dinainte de război”, Rodenstock îl dispreţuia în sinea lui pe bancherul îmbogăţit abia de curând din speculă ordinară cu valută.

— Muncitorii n-or să părăsească fabricile, mai repetă o dată Rodenstock. Nu uita că în afară de pâine le mai trebuie haine şi încălţăminte. Preţurile la cereale vor scădea, fără îndoială, dar în schimb se vor scumpi mărfurile industriale. Nevoia îi va sili să muncească. E drept însă că ar putea surveni perturbaţii dezastruoase. Toate preţurile se vor prăbuşi peste noapte. Agricultura va fi nimicită. Ţăranul nu va mai avea ce să vândă oraşului şi puterea lui de cumpărare se va reduce la zero. Vom pierde uriaşa piaţă rurală. De aici — crize teribile în industrie, şomaj, tulburări muncitoreşti. Întregi ramuri industriale legate de agricultură vor înceta să mai existe. Cine o să mai aibă nevoie de tractoare, de semănătoare, de batoze? Zguduirile economice vor atrage după ele şi altele, mai periculoase — sociale, revoluţionare. S-ar putea ca în acest cataclism să piară toată civilizaţia noastră… Iată, domnul meu, la ce poate duce „pâinea veşnică”!

Rodenstock zugrăvea aceste orori cu glasul lui de totdeauna, calm, tărăgănat. Tonul acesta firesc îl buimăcea şi mai mult pe Kriegmann: te pomeneşti că Rodenstock îşi bate joc de el!

Ascultând profeţiile bătrânului, bancherul ba îşi trăgea capul între umeri, ba îşi întindea gâtul subţire, ca pentru a auzi mai bine.

— Şi ce putem face? bolborosi el în sfârsit.

— Să distrugem „pâinea veşnică”. Toată, până Ia ultima firmitură. După aceea, coborând glasul, Rodenstock urmă:

— Iar, de va îi nevoie, să-l nimicim şi pe „brutar”.

Acum Kriegmann îşi dădea seama că Rodenstock nu glumeşte. Era clar că bătrânul negustor cumpănise bine totul şi că în mintea lui se conturase o anumită hotărâre. De aceea se dovedea capabil să vorbească pe tonul acesta firesc despre lucruri atât de înspăimântătoare. Lui Kriegmann îi veni inima la loc.

— Şi… oare… se poate distruge?

— Trebuie distrusă. Altă soluţie nu există. Întotdeauna e mai uşor să distrugi decât să creezi.

— Dar cum? Ziarul scrie că un întreg sat de pescari se hrăneşte de pe acum cu „pâinea veşnică”. Doar n-o să-i aruncăm pe toţi în aer?

— Mă îngrozeşti, stimate! N-o să facem decât să cumpărăm pâinea de la pescari. Atâta tot. Nici prin cap nu le trece cât valorează. Ăştia n-au văzut de când sunt o bancnotă de o sută de mărci. Dacă le vom oferi o mie, vor socoti că existenţa le e asigurată până la adânci bătrâneţe.

— Dar ce ne facem cu ăla, cu profesorul Breuer, inventatorul?

Rodenstock tăcu câteva clipe, apoi şuieră printre dinţi:

— Cu el e altă poveste.

Se uită la ceas şi continuă:

— Oamenii mei au şi intrat în acţiune. I-am trimis să cumpere „pâine” în satul acela de pescari. La nouă trebuia să vină Meyer, ca să-mi raporteze cum se desfăşoară „operaţia”. Nu ştiu de ce o fi întârziind.

Tăcură. Cu bărbia în piept, Rodenstock părea că moţăie. Kriegmann se tot agita în fotoliu, mormăind ceva de unul singur. Privirea îi era concentrată, sprâncenele adunate: reflecta adânc.

Pendula monumentală picură lin zece bătăi melodioase.

Rodenstock tresări ca zgâlţâit din somn şi-şi reaprinse trabucul. În aceeaşi clipă trecu pragul sălii un tânăr îmbrăcat civil, dar cu o vădită ţinută militară. Era Meyer, secretarul bătrânului.

Rodenstock îl pofti cu un semn să ia loc în fotoliul liber de lângă el şi închizând ochii pe jumătate, porunci:

— Spune!

Se vedea de la o poştă că pe Meyer îl năpădise oboseala drumului. Îşi întinse cu voluptate trupul în fotoliul moale, dar imediat îşi îndreptă ţinuta şi-şi începu raportul:

— Din păcate, nu vă pot comunica nimic îmbucurător. Ne-am dat peste cap ca să-i convingem, dar degeaba. La început, pescarii nici n-au vrut să stea de vorbă cu noi, refuzând categoric să ne vândă „pâinea veşnică”, sau „coca”, cum spun ei. Abia când am oferit fiecăruia câte trei mii de mărci, au început parcă să şovăie.

— Ce animale! bombăni Rodenstock.

— Dar tot n-au căzut la învoială. Am fost nevoiţi să ridicăm preţul la cinci mii.

— Auzi tâlharii!

— Doar aşa am putut încheia târgul cu doi din ei, Fritz şi Ludwig. Nici nu le cunosc numele întreg.

— Aha, tot i-au ademenit bănuţii…

— Pe urmă a mers mai uşor. Am cumpărat cocă de la jumătate de sat, sperând să isprăvim până seara. Am descoperit însă ceva ce m-a determinat să opresc achiziţiile până la noi ordine.

Rodenstock ridică pleoapele şi întrebă cu acelaşi glas adormit:

— Ce-ai descoperit?

— Toată operaţia are rost numai dacă izbutim să cumpărăm întreaga cantitate de „pâine” până la ultimul gram. Am aflat însă că Fritz şi Ludwig şi-au oprit câte o bucăţică „de prăsilă”, cum spun ei.

— Păi asta e curată pungăşie!

— Au scos ei înşişi la iveală tertipul, dându-şi ifose prin sat cum că „i-au dus” pe negustori. Iar pescarii ceilalţi, de ciudă că n-au făcut la fel, au venit să-i pârască. Partea proastă e că nu ştim exact câtă pâine e în sat, aşa că, oricât am cumpăra, nu putem fi încredinţaţi că am reuşit să punem mâna pe întreaga cantitate. Lecţia pe care ne-au dat-o Fritz şi Ludwig ne-a deschis ochii. În consecinţă, am oprit achiziţiile. Din aceleaşi motive n-am trecut la executarea misiunii următoare, în ce-l priveşte pe profesorul Breuer…

Chipul lui Rodenstock îşi păstra încă aerul somnolent, dar sprâncenele i se târau încet-încet spre rădăcina nasului, încreţindu-i fruntea. Meyer, deprins cu acest simptom, înţepeni de-a binelea în fotoliu.

— Prost, murmură Rodenstock, dar în glasul său se şi simţeau tunetele furtunii ce se apropia.

— Prost! răcni apoi industriaşul, împurpurându-se la faţă.

„Aha, şi mătăluţă ai nervi”, ricană, în gând, Kriegmann. Şi fără a sta mult pe gânduri, ţâşni din fotoliu, aplecându-se spre Rodenstock.

— Ascultaţi-mă şi pe mine, domnilor!

Ochii de obicei placizi ai lui Rodenstock azvârleau acum scântei. Totuşi, catadicsi să-şi plece urechea la spusele lui Kriegmann.

— Crizele, revoluţiile, războaiele, toate acestea sunt adevărate calamităţi, începu bancherul să-şi expună proiectul. Dar ceea ce e o calamitate pentru mase s-ar putea să nu fie chiar o nenorocire — ba poate chiar dimpotrivă — pentru anumite persoane. Dacă ai cap, ştii să profiţi chiar şi de pe urma unui război.

„Da, tu nu te poţi plânge de război” se oţărî Rodenstock, în sinea lui, măsurându-l din cap până-n picioare.

Kriegmann părea să-i fi citit gândul.

— Dumneavoastră, de pildă, domnule Rodenstock, în timpul războiului, aţi preschimbat, cum se spune, plugurile în spade şi aţi început să fabricaţi arme…

Rodenstock îşi strâmbă chipul într-o grimasă. Aşa era: nici el n-avea de ce să fie nemulţumit de război.

— Aţi spus că „pâinea veşnică” e o bombă. Scuturând energic din cap, Kriegmann continuă: Dar şi bombele, domnule Rodenstock, au adus câştiguri frumuşele. Până să izbucnească crizele, revoluţiile şi mai ştiu eu ce, se pot face nişte afaceri grozave şi cu „pâinea veşnică”. Şi acum, ca să închei: decât să distrugem pâinea veşnică”, mai bine s-o comercializăm. O să cumpărăm de la profesorul Breuer brevetul, la orice preţ — eu sunt gata să pun la bătaie tot disponibilul băncii mele — o să înfiinţăm o societate anonimă „Pâinea veşnică”, pentru comercializarea ei pe piaţa internă şi externă, iar până la începerea perturbaţiilor şi a altor chestii d-astea o să câştigăm miliarde. Apoi, vină şi potopul! Gândiţi-vă: numai noi vom avea monopolul pe piaţa mondială. E ceva fantastic! Nu, domnilor, „pâinea veşnică” nu e o bombă, e în primul rând pâine, o pâine din care o să ne înfruptăm noi cu toţii.

— Ce se va alege însă din uzinele mele de maşini agricole?…

— Nu-ţi face iluzii, în orice caz sunt condamnate. Din moment ce „pâinea veşnică” există, n-o mai putem distruge. Nu-mi închipui că Fritz şi celălalt, cum i-o fi zicând, or fi singurii care au dosit câte o bucăţică de cocă, fie chiar şi cât un bob de mazăre. Într-un an, bobul ăsta va creşte cât un munte. Dacă noi vom avea monopolul, acesta va fi un munte de aur.

— Se poate să aveţi dreptate, reflectă Rodenstock. Meyer! Pleci imediat la profesorul Breuer şi-i oferi un milion, două — oricât va cere!

Salutând scurt din cap, Meyer se întoarse brusc pe călcâie şi ieşi.

Câteva zile mai târziu, zelosul funcţionar dădea raportul lui Rodenstock şi Kriegmann.

— Profesorul refuză categoric să facă din invenţia sa un obiect de tranzacţii comerciale. Spune că visul vieţii sale este să izbăvească omenirea de foamete. Hotărârea lui este ca toţi nevoiaşii să aibă parte de „pâinea veşnică”, fără nicio plată.

— Uită-te la el, ce idealist! făcu batjocoritor Kriegmann.

— Ba e un dobitoc, i-o tăie Rodenstock. Spune-mi, Meyer, i-ai transmis oferta noastră?

— Bineînţeles.

— Şi?

— Când i-am oferit un milion, s-a făcut foc, de parcă i-aş fi trântit cea mai groaznică insultă. Când am spus cinci… m-a dat pe uşă afară. Am impresia că nu-i în toate minţile. Nici măcar nu şi-a scos brevet pentru invenţie…”

— N-are brevet? sări Kriegmann. Atunci la ce naiba mai avem nevoie de el? O să obţinem singuri un brevet şi o să ne punem pe treabă. Găsim un chimist deştept, dar pârlit, îl atingem cu vreo două milioane şi ne trage o analiză clasa întâi, ba ne mai spune şi săru-mâna. Putem să mai modificăm ceva în compoziţia „făinii”, îi mai punem nişte mirodenii să miroasă frumos şi-i dăm bătaie…

— Da, dar nu suntem singurii care ştim despre pâine. Nu este exclus să se fi gândit şi alţii la această genială combinaţie comercială! îl ironiză Rodenstock.

Kriegmann se cam posomorî.

— Mda, „mina de aur” de pe insula Föhr trebuie păzită cu străşnicie. Cu banii şi cu relaţiile noastre nu cred că-i vreo problemă.

— Au şi alţii bani şi relaţii, nu-l slăbi Rodenstock.

— Dar altceva ce-am putea face? Trebuie. Este singura soluţie. Parcă aşa aţi binevoit să vă exprimaţi, nu?

Analizând situaţia în fel şi chip, convingându-se că, într-adevăr, altă soluţie nu există, lăsară, baltă toate discuţiile şi începură să pregătească un adevărat plan de bătaie.

V. MINA DE AUR

Încorsetat într-un costum strâmt, pe talie — ultimul răcnet al modei — care abia îi putea cuprinde trupul voinic şi ciolănos, Fritz, abia întors din oraş, se fălea în faţa lui Ludwig cu minunăţiile pe care le târguise. Îngrămădeala de obiecte adunate fără nicio noimă făcea odaia să semene cu o hală de vechituri.

— Ia aşează-te în fotoliul ăsta!

Ludwig privi cu îndoială jilţul înalt şi îngust din metal lucitor, cu pernă moale, de catifea. Până la urmă îi făcu pe plac prietenului său şi se aşeză.

Fritz răsuci o drăcie şi, deodată, scaunul lunecă în jos. Speriat, Ludwig se cramponă de rezemătoare şi ridică picioarele, spre hazul lui Fritz, al neveste-sii şi al băieţaşului lor.

— Ce zici de năzdrăvănia asta? Dai un ban, dar face!

Era un scaun dentar.

Ţâşnind ca ars dintre braţele scaunului, Ludwig respiră uşurat. Apoi cercetă cu un ochi expert şi celelalte cumpărături.

— Ce-i cu bilele astea de biliard? Ce vrei să faci cu ele?

— Le-am luat băiatului, în loc de mingi. Mi-a rămas inima la ele când le-am văzut cât sunt de lustruite. Uite şi o trâmbiţă, continuă el, arătând un ditamai helicon. Sclipeşte de zici că-i aur, nu-i aşa? Se înţelege că n-am uitat-o nici pe nevestică. I-am luat o umbreluţă, nişte catifea de rochie, blană de vulpe…

Ludwig învârtea heliconul pe toate părţile.

— Bine, dar ştii să cânţi?

— Las-că-nvăţ eu!

— Află că eu am cumpărat un pian. Pentru fetiţă, mânca-o-ar tata. Poţi să te ascunzi cu goarna ta…

— Lasă pianul! Mi-am cumpărat ceva de vă bag în cofă pe toţi! Hai la debarcader, să-ţi arăt.

Porniră spre chei, dându-şi care mai de care ifose cu cumpărăturile.

Pe chei se şi îmbulzeau o mulţime de pescari. De fapt, pescari e un fel de a spune, pentru că rămăseseră aşa numai cu numele. De când sătucul lor se transformase peste noapte într-o „mină de aur”, deveniseră cu toţii nişte speculanţi înrăiţi. Mai şmecher decât ceilalţi, Fritz pricepuse primul că la preţurile care se plăteau pentru „pâinea veşnică” e mai convenabil să te hrăneşti cu peşte şi să „creşti” toată coca pentru vânzare. De la o vreme începuse s-o vândă agenţilor lui Rodenstock — un gram pe aproape tot atâta aur. Se umpluse de bani, întrecându-şi cu mult consătenii.

— Ia arată-ne ce dracu ai acolo? îl luară în primire pescarii, pironind priviri arse de invidie şi curiozitate spre un lădoi cât toate zilele.

Împreună cu câţiva oameni care îi săriră imediat în ajutor, Fritz deschise lădoiul şi scoase de acolo o motocicletă cu ataş, nou-nouţă. Oamenii căscară nişte ochi cât cepele. Aşa ceva încă nu se pomenise în satul lor. E dat dracului Fritz ăsta! Chiar că i-a băgat în cofă pe toţi.

Fritz se agita plin de importanţă în jurul motocicletei, punând ulei, gresând, strângând câte un şurub.

— Când naiba ai învăţat toate astea? se mirau oamenii. Nu cumva ştii să şi mergi cu ea?

Fritz porni motorul, sări în şa şi înaintă câţiva metri, dar roţile se împotmoliră în stratul gros de nisip. Motocicleta mai tuşi de câteva ori, apoi amuţi definitiv. Devenit ţinta ironiilor care de care mai usturătoare, Fritz se căznea să învie motorul, dar degeaba.

— Nu-i nimic, le scriu să-mi trimită un şofer şi o să vedeţi voi că o să meargă ca pe unt, se oţărî el, împingând vehiculul la deal.

Ludwig păşea ca hipnotizat după motocicleta strălucitoare. Îl rodea invidia. Simţea în clipele acelea că, pur şi simplu, îl urăşte pe Fritz; pe bunul său prieten, cu care înfruntase, în larg, atâtea primejdii de moarte. Nu, n-o să se lase până n-o să stăpânească şi el o maşină la fel. Pentru asta e de ajuns să facă rost de o bucată zdravănă de cocă. Lui Fritz i-a mai rămas. Da, da, singur s-a lăudat.

Ludwig ştie unde îşi ţine ascunsă Fritz comoara. Mai mult ca sigur că diseară Fritz o să tragă din nou la măsea şi o să zacă beat mort… La noapte…

Orele care se scurseră până la căderea nopţii i se părură lui Ludwig nesfârşit de lungi. Când se stinseră şi ultimele lumini la ferestre, se furişă hoţeşte spre casa lui Fritz. Câinele începu să latre, dar, recunoscându-l, se ghemui cu coada între picioare şi amorţi. Ludwig mai aşteptă un timp şi după aceea încercă să forţeze o fereastră. Geamul se făcu zob, dar din casă nu se auzi nicio suflare. Se strecură uşurel pe fereastră şi o luă pe bâjbâite spre scrinul cel nou, de stejar, unde ştia că-i tăinuită coca.

Uşa scrinului scârţâi. Lui Ludwig i se tăie respiraţia. În camera de alături, cineva se răsuci în aşternut de trosni patul, bolborosi ceva în somn şi sforăi mai departe. Ludwig dibui ulciorul şi, strângând cu grijă la piept prada preţioasă, se furişă înapoi spre fereastră. Atinse pe întuneric heliconul care se prăbuşi cu un zgomot asurzitor. Ca împins: de un resort, Fritz se trezi şi dădu buzna în cameră.

— Cine eşti, mă?

Silueta lui Ludwig se contura limpede în pervazul ferestrei luminat de lună.

„Hoţii!” Cuprins de o furie oarbă, Fritz, se uită repede în jur şi văzu pe masă bilele de biliard. Apucă una şi, ieşit din minţi, o zvârli drept în capul hoţului care se răsturnă, icnind ca secerat, în scaunul dentar. Tremurând de spaimă, nevasta lui Fritz se apropie cu un felinar. Nu le veni să-şi creadă ochilor.

— Ludwig!

În capul prietenului lui Fritz se căsca o rană cumplită. Lovitura fusese atât de năprasnică încât bila pătrunsese până la jumătate în ţeastă şi părea un ochi uriaş, holbat dintr-o îngrămădeală de carne sângerândă.

Femeia se porni pe bocit. Fritz simţea că-şi pierde capul. Iată-l şi asasin! Ce se va întâmpla acum cu el? Se linişti însă repede.

— Ia nu mai vărsa lacrimi pe degeaba! se răsti el la nevastă. N-am săvârşit nicio crimă. Un tâlhar mi-a intrat în casă şi s-a repezit la mine. N-am făcut decât să mă apăr. Atât. Aşa trebuie să spui. Pricepi? Fii fără grijă, n-o să păţesc nimic.

Moartea lui Ludwig zgudui satul. Totuşi pescarii erau de partea lui Fritz. Fiecare îşi apără cum poate avutul! Nici n-au găsit măcar necesar să-l aresteze. Dosarul a fost clasat şi viaţa şi-a urmat cursul. Meyer cu oamenii lui cumpărau de zor coca. Trebuiau să se grăbească înainte de a da năvală şi alţi achizitori. În sat apăreau din când în când nişte indivizi suspecţi, dar Meyer izbutea să-i îndepărteze, „ungându-i” cu sume grase. Unul singur, venit de curând, îi cam dădu de furcă. Acesta refuza să trateze şi nu se lăsa corupt. Meyer era mereu cu ochii pe ei. Omul reuşi să cumpere mai bine de o sută de grame de cocă şi încercă s-o şteargă neobservat cu prada. Dar Meyer se ţinea scai după el.

Într-o seară, s-au întâlnit ca din întâmplare pe mal, lângă vechiul far, acum întunecat şi pustiu.

— Mă urmăreşti? îl apostrofă străinul.

— Exact. Şi te voi urmări până o să accepţi condiţiile mele. Nu vei părăsi insula, nu vei scoate de aici niciun gram de cocă.

Dar se vede că nici achizitorul nu era dintre cei care se sperie cu una, cu două. Îl măsură dispreţuitor pe Meyer şi vârî mâna cu prefăcută nepăsare în buzunar:

— Mă ameninţi? Rău faci! Ştiu să mă apăr.

Prinzând mişcarea, Meyer se repezi înainte. În aceeaşi clipă, omul smulse din buzunar un revolver. Cu o lovitură dibace, Meyer i-l azvârli din mână. Se încăierară într-o luptă crâncenă corp la corp, zbătându-se în nisip, fiecare căutând să-l răzbească pe celălalt. Meyer era mai agil, celălalt însă mai puternic, aşa că şansele erau egale. Meyer obosi primul. Privirea îi căzu întâmplător pe revolverul ce zăcea la câţiva paşi. Rostogolindu-se de vreo două ori împreună cu adversarul său, reuşi, până la urmă, să ajungă lângă armă. Se vede încă că achizitorul înţelese planul lui Meyer: întinse şi el mâna după revolver. Tot scurmând spasmodic nisipul cu degetele, ajunse să sape o groapă. În sfârşit. Meyer izbuti, cu stânga, să răstoarne pe spate capul adversarului şi cu dreapta să apuce revolverul. Celălalt însă îi încleştă braţul cu disperarea ultimelor puteri. Atunci Meyer, printr-o mişcare îndemânatecă, îşi suci mâna, îndreptând ţeava armei spre ţeasta adversarului. O apăsare pe trăgaci. Dunele, valurile ce se spărgeau de ţărm şi vuietul vântului înăbuşiră detunătura. Lupta luase sfârşit. Sângele înroşise încă o dată nisipul insulei de pescari.

Meyer scrută întunericul. Nu se vedea ţipenie de om. Numai pescăruşii zburau jos de tot cu ţipete jalnice. Ridică în spinare trupul neînsufleţit al fostului concurent şi-l ascunse în far, chiar în camera unde îşi păstra cândva Hans comoara.

Aşadar, adversarul cel mai îndărătnic fusese lichidat. Nu era însă exclus să-i ia alţii locul. Meyer îi telegrafie lui Rodenstock că se impun măsuri cu totul excepţionale pentru a grăbi achiziţionarea pâinii.

Când Rodenstock îi citi lui Kriegmann telegrama, bancherul exclamă:

— Gata, am găsit! Să nu-mi spui pe nume, dacă n-o să smulgem toată coca de la nesătuii ăştia. O să ne-o aducă chiar ei plocon. Pe deasupra o să ne alegem şi cu profituri grase.

Ca la semnul unei baghete magice, în micul sat de pe insulă începu o activitate clocotitoare. Acostau nave pline cu lăzi şi lemn de construcţie. În jurul farului, clădiri înălţate la repezeală apăreau ca ciupercile. Mai trecu puţin şi deasupra intrărilor prinseră a scânteia firme ţipătoare: „Bar”,

„Cinematograf”, „Dancing”, încă un bar, încă unul. Toate erau însă dominate de clădirea uriaşă a Cazinoului. Viaţa pescarilor deveni o nesfârşită trândăveală. Femeile nu mai ieşeau din cinematograf, vrăjite de filmele înfăţişând o viaţă de huzur — Kriegmann le alegea personal — iar bărbaţii îşi făceau veacul prin baruri şi la masa de joc. Patima jocurilor de noroc pusese stăpânire pe aceste firi naive şi pescarii i se dăruiau până la uitarea de sine.

Mulţi şi-au tocat în febra zăpăcitoare a goanei după hazard tot ce agonisiseră din speculă, dar, arzând de dorinţa să mai joace „ca să se refacă”, aruncau pe masa verde ultimul lor „capital” — coca, preţuită la gram, întocmai ca aurul. Se apropia ziua când, înnebuniţi de acest vârtej furibund, vor aduce la Cazinou şi ultima fărâmă de cocă, pe care deocamdată o păzeau ca pe lumina ochilor.

Iată însă că manevrele lui Meyer au fost date peste cap într-un mod cu totul neaşteptat.

Într-o noapte de primăvară, trei tineri pescari se apropiau de clădirea veche a farului părăsit. În ultimii ani lucraseră la uzinele din Essen, dar, din pricina şomajului, se întorseseră în sat, reluându-şi vechea îndeletnicire.

— Să intrăm, spuse Johann, cel mai în vârstă dintre ei, arătând cu un gest uşa sfărâmată de vânt a farului.

Urcară, cu Johann în frunte, în camera de la etajul doi.

— Parcă pute a stârv! adulmecă Oskar.

— O fi crăpat p-aici vreo pisică vagaboantă, îşi dădu cu părerea Rudolf.

— Să vedem şi noi pisica, mormăi Johann, scăpărând un chibrit.

Flăcăruia pâlpâitoare dezvălui cadavrul aproape descompus al unui bărbat, orăşean după port.

Ceilalţi doi nu-şi putură reţine o exclamaţie de groază.

— E cadavrul unui achizitor ucis de Meyer, îi lămuri Johann. Totul s-a petrecut sub ochii mei. Dar nu ăsta-i baiul. Un tâlhar mai puţin — nu-i mare pagubă! Hai pe mal, te sufoci în duhoarea asta. Am o vorbă cu voi.

După ce se aşezară tustrei pe o limbă de nisip, Johann îşi continuă gândul:

— Aţi văzut cadavrul? Ştiţi bine că nu e primul şi probabil nici ultimul omor săvârşit în satul nostru. Gândiţi-vă, prieteni, la ce se petrece. Oamenii parcă şi-au ieşit din minţi. Asasinate, furturi, beţii, dezmăţ, jocuri de noroc… Alde Meyer şi ai lui au făcut din oamenii noştri nişte speculanţi şi nişte cartofori.

— E timpul să se termine cu porcăria asta, murmură Oskar.

— Bineînţeles. Dar există ceva mult mai important: „pâinea veşnică”. De la ea a pornit toată halimaua. Ce caută aici jupân Meyer cu toată banda? Pentru ce-i deprind pe pescari cu băutura, pentru ce-i jecmănesc la ruletă?

— Mai încape vorbă? Ca să le smulgă pâinea şi să câştige ei milioane, spuse Rudolf.

— Ai dreptate. Numai că mai e ceva: vor să câştige milioanele astea pe seama muncitorilor flămânzi. Gândiţi-vă însă şi la altceva: dacă pâinea asta ar ajunge în stăpânirea muncitorilor, ea ar deveni o armă extrem de puternică în lupta cu capitaliştii.

— Ajunge, ţi-am înţeles gândul! îl întrerupse Oskar, ridicându-se. Trebuie să punem mâna pe cât mai multă cocă. Dar cum să facem?

— Aici e aici, răspunse Johann. Ca să-i concurăm pe alde Meyer suntem prea săraci…

— N-ar fi bine să stăm de vorbă cu ai noştri? Cine ştie, poate că-i lămurim…

— Prea târziu! Banii şi patima asta nebunească a jocurilor de noroc le-au furat minţile. O să mai treacă mult până or să se dezmeticească pescarii.

— Ce-ar fi s-o şterpelim? propuse Rudolf.

Johann dădu din umeri.

— Mă rog, când e vorba de o cauză mare… Dar cât o să strângem în felul ăsta? Bătrânii nu-şi slăbesc din ochi comoara. Pentru un pic de cocă ajung să se omoare fraţii între ei. Mi-a încolţit însă în minte o idee care ne-ar ajuta poate să ne atingem scopul. Privi în lungul drumului ce ducea spre sat. Totul era pustiu. Îndată trebuie să sosească Meyer. I-am dat întâlnire aici, oferindu-mă chipurile să… să pun la cale o bandă ca să-i jefuiască pe pescari de ceea ce le-a mai rămas din cocă. Adică să le-o smulgă dintr-o dată, în loc să le-o ia cu ţârâita, la ruletă. Meyer nu prea are încredere în mine, dar planul îl ispiteşte.

— Cum s-ar zice, se dumiri Oskar, vrei să capeţi de la Meyer arme, să-i jefuieşti cu ajutorul nostru pe pescari, să pui mâna pe cocă şi s-o trimiţi şomerilor, lăsându-l pe speculant cu buzele umflate…

— Nu-i chiar aşa, răspunse Johann şi, scrutând încă o dată drumul, urmă: Mi se pare că vine. Ascundeţi-vă în far, dar fiţi cu băgare de seamă, ca la o adică să-mi săriţi în ajutor.

Oskar şi Rudolf se făcură nevăzuţi.

Johann îşi aprinse pipa şi, împrăştiind în juru-i nori de fum, aşteptă cu un aer calm, somnolent. Nu se clinti nici atunci când auzi paşi în spatele lui. Privea marea ca un om adânc cufundat în gânduri.

— Bună, Johann! îl strigă Meyer. Unde-ţi zboară gândurile?

Celălalt se ridică alene.

— A, dumneata erai, domnule negustor! Bună, bună!

Meyer se încruntă: salutul îi păru prea familiar. „Ce bădărani!” gândi el, dar întrebă pe un ton afabil:

— Ei, cum merge?

— Cum să meargă? Bine. Hoitul concurentului căruia i-ai făcut de petrecanie s-a împuţit de tot.

Meyer se schimbă la faţă.

— Care concurent? Am făcut eu cuiva de petrecanie? Ce tot îndrugi acolo, băiete?

— Eu îndrug? Ăla îndrugă, răspunse Johann, arătând spre far. Stârvul care putrezeşte acolo. Nu încerca să tăgăduieşti, Meyer. Am fost, cum se spune, martor ocular. Dumneata nu m-ai zărit, eu însă am văzut foarte bine tot ce s-a întâmplat. Tocmai hoinăream între dune.

— O capcană? întrebă Meyer, simţind că-i îngheaţă sângele în vine. Sau poate un şantaj? Cât ceri ca să taci?

— Aşa mai vii de acasă! Cer mult, foarte mult, domnule asasin. Ia nu mai fă mutra asta şi fii cu luare-aminte la ce-ţi spun. Întâi şi întâi, să-mi dai toată coca pe care ai strâns-o. Şi, ca să nu doseşti cumva vreo bucăţică, o să fac eu însumi o percheziţie la dumneata acasă.

— Dar asta e… e neobrăzare curată…

— În al doilea rând, continuă Johann, neluând în seamă indignarea lui Meyer, o să închideţi imediat respectabilele voastre stabilimente. În al treilea rând, o să dai înapoi pescarilor toţi banii pe care i-au pierdut la joc. Stai, încă nu-i totul! Ultima condiţie e să te cărăbăneşti cu toată haita şi ferească Dumnezeu să vă mai prindem pe aici. Ai trei secunde să te gândeşti.

Fost militar, Meyer era deprins să acţioneze prompt şi hotărât. Nu-i trebuiră nici trei secunde ca să tabere pe Johann şi să-l trântească la pământ. Odată adversarul doborât, dădu să fugă, dar Johann apucă să-i pună piedică şi, peste alte două secunde, şedea el călare pe Meyer, care se zbătea cu disperare în încleştarea lui.

Oskar şi Rudolf alergară într-un suflet în ajutorul prietenului lor. Văzându-i, Meyer scrâşni din dinţi.

— Mă predau, mârâi el. Lasă-mi mâna, ai să mi-o rupi, dracu să te ia!

— Cotrobăieşte-l prin buzunare, Oskar!

Tânărul scoase din buzunarele lui Meyer două revolvere.

— Oho, o baterie întreagă! Ia vezi, nu mai are nimic? Ei, acum îţi dau drumul. Totul la timpul său, nenişorule! Ce zici, primeşti condiţiile noastre? Ori preferi să ţii tovărăşie onorabilului dumitale concurent care zace în far?

— Pri… primesc, gâfâi Meyer.

— Dacă-i aşa, haidem la mătăluţă acasă.

Escortat de Johann, Oskar şi Rudolf, Meyer porni, târându-şi picioarele. Locuia singur în căsuţa pe care o închiriase la marginea satului. Pescarii scotociră peste tot, luând, potrivit învoielii, coca şi banii.

Când, în sfârşit, plecară, făgăduindu-i c-o să-l conducă la vapor, era mult după miezul nopţii.

Sleit de puteri, Meyer îşi îngropă obrazul în palme şi rămase nemişcat câteva minute. Apoi ridică brusc capul şi izbi cu pumnul în masă, răcnind ca un apucat:

— Să mă las prostit în halul ăsta…

Când se mai linişti puţin, încercă să compună o telegramă către Rodenstock. Rupse foaie după foaie. Nu-i ieşea textul. Deodată răsunară bătăi la uşă.

„Să fie tot tâlharii ăia?”

— Cine-i?

O telegramă urgentă. După ce se convinse că e într-adevăr poştaşul, Meyer deschise uşa. Telegrama era de la Rodenstock:

„Închide cazinoul şi localurile stop. Lichidează totul stop. Vino imediat”.

Meyer nu înţelegea ce a determinat expedierea acestei telegrame, dar nu-şi putea reţine bucuria, deoarece picase la ţanc: va putea îndeplini toate cerinţele lui Johann, fără să lezeze interesele patronilor.

Nici nu se crăpase bine de ziuă când se puse pe treabă.

Se stinse avalanşa de lumini a barurilor, se închiseră cinematograful şi dancingurile. Clădirea golită a cazinoului se cufundă în tăcere. Trezindu-se dintr-o dată fără toate aceste distracţii, pescarii furioşi erau cât p-aci să-l cotonogească pe Meyer, cerând cu urlete asurzitoare redeschiderea tripoului. Ba încercară chiar să pună stăpânire cu forţa pe clădire. Renunţară însă când aflară că ruleta— sufletul stabilimentului — fusese scoasă încă de cu noapte şi încărcată pe un vas. O singură mângâiere aveau: Johann le dăduse înapoi toţi banii pe care-i pierduseră la joc. Oamenii umblau tăcuţi şi mahmuri, ca după o beţie cruntă. Încet-încet luară sfârşit chefurile, bătăile, furturile. Pescarii hoinăreau fără rost pe uliţi, uitându-se unul la altul cu priviri apatice, neştiind de ce treabă să se apuce, neavând despre ce să schimbe o vorbă. Se înviorau numai la amintirea nopţilor scurse în orgii. Apoi, ochii li se acopereau din nou cu o perdea de umbră şi căscau de le trosneau fălcile. La muncă nu se gândea nimeni. Tot sperau că, dacă nu azi, mâine o să reînceapă febra aurului, specula, vârtejul ruletei şi chefurile. Dar zilele treceau una după alta, fără să aducă vreo schimbare. Numai adierea proaspătă a vântului de primăvară izbutea să-i mai însufleţească.

La Berlin, pe Meyer îl aştepta o veste senzaţională: chimistul angajat de Kriegmann izbutise să definească compoziţia „pâinii veşnice” şi s-o prepare pe cale artificială.

— Acum ne putem lipsi şi de Breuer şi de pescari, se bucura Rodenstock. O să producem singuri „pâinea veşnică”.

— Unde mai pui că s-a dus şi teama de concurenţi, adăugă Kriegmann. N-au decât să cumpere pâinea cu gramul şi să aştepte să crească. Noi o s-o fabricăm cu tonele şi o să le rupem gura la toţi.

Societatea anonimă „Pâinea veşnică”, vânzare şi export, îşi începu operaţiile.

VI. LUPTA CONTINUĂ

Cei mai mari capitalişti din Germania au investit sume uriaşe în această afacere. Tot globul a fost împânzit de reclamele ţipătoare ale companiei:

Cumpăraţi
„PÂINEA VEŞNICĂ!”
Gustos! Hrănitor!
Cu un kilogram eşti sătul o viaţă!

Reclama însă nu sufla o vorbă despre preţul acestui produs — motiv de nesfârşite şi violente discuţii între Rodenstock şi Kriegmann. Bancherul stăruia ca, la început, pâinea veşnică să se vândă la un preţ pipărat, accesibil numai bogătaşilor.

— După ce strângem caimacul, o s-o vindem ieftin pentru marele public.

Rodenstock nu era de acord.

— Nu uita, dragă Kriegmann, că după un timp fiecare kilogram de „pâine” se dublează. Or să se găsească cu duiumul deştepţi care să revândă surplusul. Şi n-o să-i putem opri s-o facă. Dacă vrem să ne scoatem nu numai capitalul, ci şi un profit cumsecade, apoi trebuie să acţionăm rapid, înainte ca negustorii ăştia de ocazie să reducă de tot preţul.

În scurt timp însă s-au văzut siliţi să-l scadă singuri, dar dintr-un cu totul alt motiv: bogătaşii nu se dădeau în vânt după acest produs. Nu voiau să renunţe la mâncărurile alese şi picante, cu care erau deprinşi, de dragul „piftiei ăsteia greţoase”.

În schimb sărăcimea, odată „pâinea veşnică” ieftinită, dădu năvală s-o cumpere.

Nu exista ungher uitat de lume unde să nu ajungă reprezentanţii companiei. Mii de broşuri, de filme şi de agenţi publicitari revărsau asupra populaţiei un potop de vorbe, care trâmbiţau avantajele şi calităţile extraordinare ale acestui produs incomparabil. Societatea făcea afaceri strălucite. Dar nu trecu mult şi lupta în jurul „pâinii” se încinse din nou.

Cel care o declanşa de data asta fu însuşi profesorul Breuer. Aflând că „pâinea” se găseşte de acum în vânzare, el trimise ziarelor o scrisoare de protest, prin care cerea insistent ca guvernul să pună capăt activităţii prosperei societăţi anonime.

„N-am trudit patruzeci de ani — scria profesorul — pentru ca o mână de speculanţi să-şi sporească averile, exploatându-mi invenţia. Protestez categoric! Dar nu e vorba numai de asta, ci mai ales de faptul că „pâinea veşnică” se vinde pe toate drumurile, în timp ce experienţele sunt încă în curs. Este nu numai o revoltătoare violare a dreptului de inventator, dar şi un pericol public, deoarece acest aliment nou încă nu a fost studiat până la capăt!”

— Încearcă să-i bage în sperieţi pe cumpărători, mârâi Kriegmann, când citi în ziar scrisoarea. Dar n-o să-i meargă! Avem doar atâtea avize ale medicilor care atestă că este absolut nevătămătoare. Avem şi aprobarea consiliului medical. Toţi consumatorii sunt perfect sănătoşi şi ne sunt recunoscători. O reclamă mai bună nici că se poate. Nu, domnule profesor, te-ai trezit prea târziu şi n-o să izbuteşti să ne pui beţe în roate!

Totuşi, scrisoarea profesorului produse o puternică impresie, suscitând dispute înverşunate. Guvernului îi devenise clar ce greşeală făcuse, permiţând companiei să comercializeze acest produs. Apariţia pe piaţă a „pâinii veşnice” provocase de acum oscilaţii febrile ale preţurilor. Întreaga lume comercială şi industrială era în fierbere. Nu, „pâinea veşnică” era un mijloc prea puternic de influenţare a economiei — şi nu numai a pieţii interne, dar şi a celei mondiale — ca să fie lăsat în mâinile unor particulari.

Ziarele guvernamentale porniră o campanie, demonstrând că trebuie instituit monopolul de stat asupra „pâinii”.

Ziarele muncitoreşti erau însă de altă părere, invocând dorinţa inventatorului, ele insistau ca „pâinea” să fie declarată bun obştesc şi, ca atare, distribuită în mod gratuit.

În timp ce se desfăşurau aceste controverse violente, în micul sat de pescari evenimentele îşi urmau cursul.

În zorii unei dimineţi de primăvară, pescarii fură martorii unei scene cu totul ieşită din comun: profesorul Breuer, cu capul gol şi cu părul vâlvoi, dând din mâini ca un apucat, alerga spre casa nouă a bătrânului Hans. Abia trezit, Hans savura în tovărăşia menajerei obişnuita cafeluţă cu frişcă de dimineaţă. La intrarea profesorului, se ridică respectuos, potrivit unei vechi deprinderi şi arătă spre fotoliul comod de lângă el.

— Poftiţi, luaţi loc, domnule profesor. O ceaşcă cu cafea?

Profesorul se lăsă istovit în fotoliu. Goana îl obosise atât de rău, încât nu era în stare să scoată o vorbă. Aşa că se mulţumi să refuze cu un gest nervos. După ce-şi recapătă puţin suflul, spuse:

— Hans, mai ai din „coca” pe care ţi-am dat-o?

Bătrânul îşi încordă atenţia.

— Nu mai am nicio fărâmă, domnule profesor, îmi pare rău, dar ştiţi cum e omul! Păcătos! Toţi vindeau, am vândut şi eu. Iar ce mai rămăsese, am pierdut la ruletă.

Profesorul îl privi străpungător drept în ochi.

Moşneagul îşi feri privirea.

— Spui adevărul, Hans?

— Să mă bată Dumnezeu dacă mint!

Profesorul se ridică.

— Află, Hans, că nu te cred. M-ai mai înşelat o dată. Ţi-ai călcat cuvântul.

— Am greşit, domnule profesor, şi… Breuer îl întrerupse iritat:

— Nu-mi arde acum de scuzele dumitale. Ştii ce ai făcut, Hans? Fiindcă nu m-ai ascultat, nici n-ai idee câţi oameni ai nenorocit şi o să mai nenoroceşti. Ia bine aminte la ce-ţi spun. Tocmai am terminat experienţele cu „pâinea”. M-am convins că nu poate fi mâncată. Câinele pe care am început să-l hrănesc cu „pâinea” asta, cu o săptămână înainte de a ţi-o da dumitale, s-a prăpădit în chinuri groaznice. Şi dumneata, dacă n-o să mi-o dai înapoi până la ultimul gram, o să sfârşeşti într-o moarte cumplită. O să te faci ca tăciunele, trupul o să-ţi fie răsucit de convulsii groaznice şi din gură or să-ţi curgă bale ca la un animal turbat. O moarte mai cruntă nici nu poate fi închipuită…

Alb ca varul, Hans se prăbuşi pe marginea fotoliului. Moarte! De atâta huzur, uitase cu totul că mai există şi ea pe lume. Să moară tocmai acum! Să nu mai bea cafea cu frişcă, să nu-şi mai lăfăie trupul în fotoliile astea moi, pe pernele de puf!?

Nu, ar fi prea îngrozitor!

Deodată, îi fulgeră prin ochi o licărire vicleană.

— Dar dumneavoastră, domnule profesor? Ziceaţi că aţi mâncat din coca aia? O să muriţi şi dumneavoastră?

Luat pe neaşteptate, Breuer se zăpăci. Îşi recapătă însă imediat stăpânirea de sine.

— Tot ce se poate, nu ştiu. În orice caz am luat un antidot.

— Dacă-i aşa, sunt sigur că o să-mi daţi şi mie din aia, cum spuneaţi adineauri.

— N-o să-ţi dau! Chiar dacă fac o crimă. Ca să ispăşeşti! Dar îţi mai ofer o singură şansă; adu-mi imediat coca!

Hans se însenină.

— Ei, ce să-i fac! Nimeni nu vrea să moară. Mă întorc îndată, domnule profesor.

Dispăru pentru câteva clipe în camera de alături, închizând bine usa în urma lui. În sfârşit aduse coca, pe care i-o întinse profesorului, oftând din adâncul sufletului.

Breuer aruncă o privire spre cutiuţa rotundă de tablă.

— Asta-i tot?

— Vai de mine, domnule profesor, cum vă închipuiţi că aş mai fi în stare să vă mint?

— Fie. Dar dacă m-ai minţit şi de data asta, cu atât mai rău pentru dumneata.

— Cum rămâne cu antidotul ăla, sau cum naiba i-o fi zicând?

— Ţi-l aduc. N-ai nicio grijă.

La plecarea profesorului, Hans, înecându-se de râs, spuse menajerei:

— Să creadă el că m-a tras pe sfoara. Mi-am oprit totuşi o bucăţică. Pun rămăşag pe orice că profesorul umblă cu fofârlica. Prea e cusută cu aţă albă toată povestea asta cu otrăvirea. Pentru altceva are nevoie de cocă…

Între timp, lângă casa lui Hans se îngrămădiră pescarii, curioşi să afle ce s-a întâmplat. Chiar profesorul îi lămuri, repetând cuvânt cu cuvânt tot ce spusese bătrânului: fără antidot într-o săptămână vor muri cu toţii. Iar antidotul îl vor primi numai în schimbul „pâinii” care le mai rămăsese. Pescarii îl ascultau, unii dând neîncrezători din cap, alţii speriaţi. Dar toţi jurau într-un glas că nu mai au cocă nici cât negru sub unghie — o vânduseră toată sau o pierduseră la joc.

Profesorul ţipa, bătea din picioare, încerca să-i înspăimânte. Degeaba! N-au cocă şi pace! Ei pretindeau însă să le dea antidotul. Numai trei făgăduiră să aducă „pâinea”. Dar nu izbutiră decât să-i aţâţe şi mai mult pe consătenii lor.

— Zicea c-o să ne fericească pe toţi, iar acu, poftim, ne ia şi ce bruma ne-a mai rămas!

— El ne-a otrăvit, el să ne salveze! izbucniră răcnete ameninţătoare.

— Înţelegeţi odată, nebunilor, că pentru binele vostru mă zbat.

— Ei aş! Ne-am săturat de baliverne!

— Nici nu vă închipuiţi ce nenorociri, ce orori vă aşteaptă…

Văzând că nu-i chip să-i convingă, profesorul se aşeză extenuat pe trepte, îngropându-şi obrazul în palme.

— E groaznic, e înspăimântător! murmura el, clătinând din cap.

Câtorva pescari li se făcu milă.

— Să-i dăm câte o bucăţică, altfel se prăpădeşte bătrânul cu zile…

Breuer înălţă fruntea.

— Tot sau de loc! Cu bucăţelele astea n-o să schimbaţi nimic…

— Să mă ia naiba dacă pricep ceva, ridică atunci vocea un bătrân pescar, ieşind în faţa celorlalţi. Cum vine asta, că dacă dăm toată coca, nu ne mai otrăvim?

— Pentru că dacă nu aduceţi tot, nu vă dau antidotul…

— Ce înseamnă că nu ne dai?

Mulţimea izbucni din nou în urlete şi vociferări.

— Dacă nu ni-l dai, o să dai ortul popii înaintea noastră!

Oamenii îl înconjurară, cuprinşi de furie, pe Breuer, îl înhăţară de braţe ca pe un răufăcător şi-l târâră spre casa lui. Profesorul atârna moale în mâinile lor, bolborosind ca în delir:

— Ce oroare! Ce nenorocire!

Odată ajuns în casă, intră cu paşi împleticiţi în laborator şi reveni îndată cu o damigeană plină cu un lichid atât de transparent, de puteai să juri că-i apă chioară.

— Iată. Luaţi fiecare câte o înghiţitură. Să-i duceţi şi lui Hans. Să bea toţi cei care au mâncat din cocă…

Pescarii plecară tăifăsuind despre purtarea ciudată a profesorului.

— Să ştiţi că s-a scrântit rău de tot…

— Nici nu-i de mirare. Întotdeauna i-a lipsit o doagă…

Între timp profesorul intră în cabinet şi, cu mâna tremurătoare, aşternu o telegramă către un deputat cu care era în relaţii amicale.

„Comunicaţi guvernului că trebuie confiscate imediat şi distruse toate stocurile de „pâine veşnică” stop informaţi toate statele stop caz contrar otrăvire în masă stop Breuer.”

Întrucât nu de mult se luase hotărârea cu privire la instituirea monopolului de stat asupra „pâinii veşnice”, consiliul de miniştri fu convocat de urgenţă, pentru a lua în discuţie telegrama. Ca să nu se stârnească panică, totul fu păstrat în cel mai strict secret. Ministrul finanţelor, care sperase că, prin „pâinea” asta miraculoasă, va putea să redreseze bugetul ţării şi să consolideze cursul mărcii, se făcu luntre şi punte pentru a-şi convinge colegii să nu acorde nicio importanţă telegramei.

— E un truc al inventatorului, indignat că n-a putut apare în postura de „binefăcător al omenirii”. Ori, mai curând, aiureala unui nebun. Cei mai iluştri savanţi au analizat minuţios „pâinea” şi n-au descoperit niciun fel de elemente vătămătoare.

Dezbaterile au fost extrem de furtunoase. Până la urmă însă se statornici o părere unanimă: să nu se publice nicio ordonanţă cu privire la distrugerea

„pâinii”, până ce problema nu va fi elucidată până la capăt. Ministerul sănătăţii luă de urgenţă măsuri ca specialiştii să mai examineze o dată „pâinea”. Precum şi pe cetăţenii care o consumaseră sistematic. De asemenea guvernul decise să fie trimişi la Breuer doi profesori — un psihiatru şi un chimist — care se numărau printre cunoştinţele sale intime. Sub pretextul unei vizite amicale, aceştia urmau să-şi facă o părere în ce priveşte starea sănătăţii lui Breuer şi să încerce să-şi dea seama, în mod concret, ce primejdie îi ameninţă pe cei care s-au hrănit cu buclucaşa cocă.

Peste câteva zile, specialiştii îşi prezentară raportul, care nu se deosebea cu nimic de primul: pâinea e hrănitoare, bogată în vitamine, absolut nevătămătoare şi se digeră atât de uşor încât este perfect suportată chiar şi de bolnavi, precum şi de sugaci ca aliment suplimentar. Toţi cei care o consumaseră se simţeau excelent. Bolnavii de anemie şi caşexie se întremaseră rapid, iar în starea sănătăţii tuberculoşilor se înregistrase o ameliorare simţitoare.

Luând cunoştinţă de acest raport, ministrul comerţului răsuflă uşurat.

— Mărturisesc că din curiozitate şi, ca să spun aşa, în interes de serviciu am gustat şi eu din coca asta năzdrăvană. Ei bine, de când cu telegrama aceea alarmantă, am avut tot timpul senzaţia că îmi orăcăie broaşte în burtă.

După câteva zile se întoarseră şi cei doi profesori de pe insula Föhr. Îl găsiseră pe Breuer foarte deprimat.

— Nici nu poate fi vorba de o psihoză, raporta psihiatrul. Totuşi, nervii lui Breuer lasă de dorit. Starea lui sufletească prezintă oscilaţii bruşte, specifice unei neurastenii acute. De la o surescitare exuberantă cade, fără nicio tranziţie, într-o deprimare profundă. Nu se poate spune că ne-a primit prea cordial. N-a vrut să ne comunice nimic concret în privinţa temerilor sale. „Voi aţi încurcat-

o. Voi s-o descurcaţi. Eu unul mi-am făcut datoria şi v-am avertizat. Acum mă spăl pe mâini. Voi răspundeţi de tot ce-o să se întâmple.” Asta-i tot ce ne-a spus.

Raportul profesorilor nu era de natură să-i bucure pe miniştri. Monopol de stat da, dar nici să-şi asume guvernul răspunderea pentru cine ştie ce nenorociri se vor produce. Până la urmă însă se calmară. Vorba aceea: interesul poartă fesul. Aşa că luară hotărârea să nu se acorde nicio importantă telegramei lui Breuer.

Kriegmann, fiind la curent, prin sursele sale de informaţii, cu desfăşurarea evenimentelor, îi spuse lui Rodenstock:

— Guvernul vrea să ne smulgă din „pâine”. N-are decât! Noi am apucat nu numai să ne recuperăm capitalul, dar şi să scoatem un beneficiu, e drept, nu prea mare. Acum, dacă iese vreun bucluc cu „pâinea” asta, noi, cum s-ar zice, nici usturoi n-am mâncat, nici gura nu ne miroase…

VII. O COMOARĂ FĂRĂ FOLOS

Primăvara începuse sub auspicii proaste pentru Hans: menajera lui se măritase cu un pescar din satul vecin şi îl lăsase de izbelişte. Bătrânul nu se putea deprinde cu viaţa de burlac: deretică, găteşte, spală. Mereu îl vedeai prin sat, ţinându-se de capul văduvelor şi orfanelor şi rugând-o ba pe una, ba pe alta să vină să-i ţină gospodăria. Dar ţi-ai găsit! Ca şi bărbaţii, femeile se dezvăţaseră de mult să muncească. Nimeni nu era atât de sărac, încât să fie nevoit să se bage slugă. Aşa că bătrânul trebuia să se resemneze. Ca să nu gătească, începu din nou să se hrănească cu coca pe care o bună bucată de vreme o „crescuse” numai pentru negoţ.

Iată însă că într-o dimineaţă mai caldă ca de obicei deschise bufetul să ia o lingură de cocă din borcan. Mare îi fu mirarea când văzu că aluatul crescuse mai mult decât până atunci, revărsându-se peste gura borcanului. Se repezi în pivniţă, unde avea pus deoparte un stoc pentru anumite combinaţii negustoreşti. Acolo coca se comporta ca întotdeauna, crescând aproape imperceptibil.

Moşneagul nu mai putu de bucurie.

„Să ştii că o fi crescut atât din pricina căldurii”, îşi zise el. Luă cam jumătate din conţinutul borcanului şi înfulecă cu poftă. Până pe la douăsprezece lenevi la soare, fumându-şi pipa, apoi trase un puişor de somn. După vreo două ceasuri, cum se trezi, dădu fuga la bufet. Borcanul — plin ochi!

„Uite, dom’le, ce drăcovenie! Acu să poftească domnii negustori”, gândi el, necăjit că comerţul cu coca se sfârşise atât de lamentabil.

Seara se duse în vizită la un pescar, om pe care-l ştia cu familie grea. Vorbiră de una, de alta, apoi moşul strecură ca într-o doară:

— N-aveţi nevoie de ceva cocă?

Pescarul ridică din umeri.

— Ne cam ajunge cât avem. Deşi, la drept vorbind, un kil acolo aş mai lua.

— Şi cât dai pe el?

— Păi ştiu şi eu? Vreo două mărci.

Supărat, Hans mai îndrugă ceva, de politeţe, despre primăvara asta timpurie şi o luă din loc.

— Vreo două mărci! bombănea bătrânul în drum spre casă. Că ieri luai pentru un kil nu ştiu câte hârtii de o mie. Unde s-or fi topit cumpărătorii? Dracu să-i mai înţeleagă pe orăşenii ăştia. Ba ţi-o smulg din mâini, ba se fac nevăzuţi.

Cătrănit rău, se culcă o dată cu găinile.

A doua zi, primul drum îl făcu tot la bufet. Se trase înapoi cu ochii cât cepele: coca nu numai că se revărsase din borcan, dar umpluse întreg raftul.

— Tiii, cum mai creşte! se cruci bătrânul. Păi dacă merge mai departe aşa, o să ajung chiar s-o dau cu două mărci.

Colindă apoi tot satul, oferind cocă de vânzare. Dar pretutindeni îl întâmpina acelaşi răspuns: — N-avem nevoie.

Peste câteva zile toţi se săturaseră până în gât. E drept că, deoarece vremea se răcise pe neaşteptate, coca nu mai creştea atât de vertiginos, dar între timp fiecare familie îşi strânsese provizii suficiente ca să-şi ţină zilele.

Hans se îngrăşase din nou de nu-l mai încăpeau hainele. De nu l-ar fi ros gândul că atâta bogăţie se iroseşte de pomană, ar fi pus pe el şi mai multă osânză. Mai bine mort decât să arunce coca în stradă! Şi Hans înfuleca de zor, cu o poftă nepotolită de bătrân lacom, până într-o bună zi când a simţit că nu mai poate îndesa atâta cocă în el. Gâfâia la cea mai măruntă mişcare, picioarele i se făcuseră cât doi butuci. Cu mari eforturi izbuti să se ducă până la nişte vecini. Stăpânul casei moţăia lângă portiţă cu cei doi copii ai lui, iar nevastă-sa şedea la fereastră.

— Bună ziua, le ură mieros Hans. Ştiţi, mi-e urât singur. Nu veniţi să mâncaţi nişte cocă?

Pescarul măsură din ochi distanţa între cele două case — nu erau decât vreo treizeci de paşi — şi mormăi alene:

— Prea departe…

— Vai de mine! Dacă eu, care-s mai bătrân…

— Nu, mulţumesc. Sunt sătul. De cinci ori am stat la masă până acum.

— Păcat!

Hans se lăsă pe prispă lângă pescar şi mărturisi adevăratul scop al vizitei:

— V-aş ruga, totuşi, să veniţi, dacă nu în vizită, barem ca să-mi faceţi un bine. Coca aia creşte văzând cu ochii. A umplut trei rafturi din bufet. Mănânc, mănânc şi tot nu scade. Zău, ce dracu, suntem oameni, ajutaţi-mă!

Femeii i se făcu până la urmă milă.

— Trebuie să-l ajutăm pe bietul om. Oricui i se poate întâmpla o nenorocire. Noi mai dovedim că suntem mulţi, dar el e singur şi bătrân…

— N-ai decât, bombăni bărbatul nepăsător. Mie mi-e lene.

Femeia plecă cu Hans, care nu mai contenea cu mulţumirile.

— Nu face nimic. Şi dumneata ne-ai făcut un bine când, văzând cât de săraci suntem, ne-ai vândut cocă mult mai ieftin decât altora.

— Păi aşa se trăieşte între oameni, se bucură Hans. Trebuie să ne ajutăm unii pe alţii. Ia şi mănâncă sănătoasă. Poftă bună!

Femeia luă o lingură de cocă şi înghiţi în sila.

— Mulţumesc că ţi-ai făcut pomană cu un biet bătrân. Mai ia, hai, te rog!

Femeia duse lingura la gură, dar o dădu la o parte scârbită şi îngăimă:

— Nu pot, îmi vine să vomit…

— Încă o bucăţică măcar. Nu refuza un sărman moşneag.

Hans se milogea de parcă ar fi ajuns muritor de foame şi ar fi umblat la cerşit.

— Dacă-ţi spun că nu mai sunt în stare, ce mă tot pisezi? îşi ieşi din fire femeia. Să nu-ţi fie cu supărare…

Plecă.

În urma ei, Hans bătea temenele clămpănind:

— Nu îndrăznesc să mai stărui. Bogdaproste şi pentru atât…

În noaptea aceea somnul nu se lipi nicio clipită de el. Socotea într-una ce de bănet ar fi adunat vânzând coca la o mie de mărci kilogramul. Abia spre ziuă reuşi să aţipească, dar aproape imediat fu trezit de un zgomot ciudat. Sări din pat, privind cu teamă în jur. În lumina leşietică a zorilor văzu că aluatul crescuse atât încât împinsese uşa bufetului şi năpădise podeaua.

Îl cuprinse groaza. Pentru întâia oară se gândi la primejdia pe care o reprezintă coca asta.

„Ce-o să mă fac? Până la urmă blestemata mă scoate şi din casă”.

N-a mai închis un ochi. I se tot năzărea că aluatul, asemeni unui balaur fumuriu, se târăşte spre pat şi vrea să-l sugrume… De cum se lumină bine de ziuă, se postă la marginea drumului pe care se întâmpla să treacă uneori şomeri, vagabonzi, cerşetori. Opri din drumul lor trei flăcăi voinici, lihniţi de foame şi-i aduse acasă, făgăduindu-le o masă pe cinste.

Pesemne că tinerii aceştia nu mâncaseră niciodată cocă. La început se cam codiră, dar, după ce-i văzură pe Hans mâncând, luară şi ei câte o bucăţică şi dând de gust, se puseră cu nădejde pe mâncat. Coca parcă se topea în gură şi până la o vreme puteai să mănânci fără să-ţi simţi stomacul încărcat. Unde mai pui că tinerii aveau nişte stomacuri zdravene şi o poftă de speriat. Nu trecură nici douăzeci de minute şi goliră două rafturi. Hans se mai lumină la faţă.

— Ei, v-a plăcut?

— Nu-i rea, răspunseră tinerii, toropiţi de ospăţul asta îmbelşugat.

— De, câtă foame am mai tras şi eu la viaţa mea! Omul trebuie să-şi ajute aproapele. Sunt singur cuc şi am pâine berechet, de ce să nu potolesc foamea unui flămând?

— Mulţumim!

— N-aveţi pentru ce. Mai poftiţi şi altădată. Săa ştiţi că nu mă supăr dacă veniţi şi în fiecare zi. Ba să vă aduceţi şi prietenii. Am inimă bună, o să vă dau la toţi de mâncare.

— Mulţumim, o să mai venim.

Plecară. Hans nu mai putea de bucurie.

— Aşa mai merge…

Coca nu-i mai părea un monstru fioros, gata-gata să-l înşface şi să-i facă de petrecanie.

— Vlăjganii ăştia sunt în stare să înghită şi un balaur!

A doua zi i-a aşteptat cu nerăbdare, dar degeaba. Arşiţa zilei se simţea din plin. Coca umpluse din nou bufetul şi se revarsă po duşumea. Somnul îi fu iarăşi bântuit de coşmaruri. Se făcea că aluatul se apropie târâş şi că din masa lui amorfă se ridică nişte braţe cenuşii, ameninţătoare… Se trezea din când în când, scăldat în sudori reci. În sfârşit, îl fură un somn adânc şi dormi mai multe ore în şir, până îl deşteptară nişte strigăte.

— Jupâne, ei jupâne!

Soarele se înălţase pe orizont cam de două suliţe. Se sculă buimac şi deschise fereastra. Afară erau trei inşi. Pe doi din ei îi cunoştea: erau şomerii de acum două zile. Al treilea, înveşmântat în nişte ţoale zdrenţuite, părea un cerşetor. Bucuros, se grăbi să deschidă larg uşa.

— Poftiţi, poftiţi! Vi s-a făcut foame, nu-i aşa? V-am aşteptat ieri cu nişte cocă, o grozăvie!

Dar oaspeţii nu se grăbeau să intre. În loc de bună dimineaţa, unul din şomeri întrebă cu aerul cuiva care vrea să încheie un târg:

— O să mâncăm iarăşi cocă?

Oarecum surprins, Hans răspunse cât putu de prietenos:

— Fireşte…

— Şi preţul? stărui tânărul pe acelaşi ton.

Hans făcu ochii mari:

— Preţul? Care preţ? V-am cerut cu vreun ban?

— Asta ar mai lipsi — să mai şi plătim! Vrem să ştim cât ne plăteşti dumneata ca să mâncăm…

— Să vă plătesc? Eu? Ca să mâncaţi? Unde s-a mai pomenit una ca asta?

— S-a pomenit ori ba, află, jupâne, că pe degeaba nu mâncăm. Dacă nu vrei să plăteşti, adio şi-un praz verde. Găsim de lucru în altă parte. Slavă domnului, treabă este berechet!

— Da’ ce, asta-i muncă? Staţi, staţi, nu plecaţi! se sperie Hans. Câţiva bănuţi aş putea să vă dau…

— Cât?

— Să zicem, douăzeci de pfenigi.

— Numai atâta? Aici, în sat, ne roagă lumea cu două mărci kilogramul. Toţi trag de noi…

Hans simţea că înnebuneşte. Auzi, domnule, să le plătească — şi încă pentru ce? Ca să se îndoape cu cocă. Coca pe care acum câtăva vreme o vindea cu peste o mie de mărci kilogramul. Ori oamenii ăştia îşi bat joc de el, ori şi-a pierdut minţile…

— Nu vă dau niciun ban! Găsesc eu destui flămânzi…

— Găseşti pe dracu! Toate satele din jur au prins de veste.

— O să mănânc singur toată coca, se încăpăţână Hans.

— Treaba dumitale. Dar dacă nu crăpi până mâine, o să dai şi patru mărci, cum te văd şi cum mă vezi. Haidem, băieţi!

Îl lăsară singur cu coca cenuşie, care acoperise o bună parte din podea. Peste noapte o să umple odaia…

Pe Hans îl străbătură fiori de groază. Se repezi la fereastră şi strigă după cei trei.

— Hei, băieţi, veniţi înapoi!

Veniră înapoi, cântăriră coca din ochi şi se puseră îndată pe treabă. Mâncară mai întâi coca revărsată pe duşumea. După ce dădură gata şi cele două rafturi de jos, se declarară bătuţi.

Hans le plăti suma cuvenită şi căzu epuizat în fotoliu.

„Mâncătorii de cocă” îşi făceau apariţia zilnic. Se îngrăşau, mâncau din ce în ce mai puţin, dar ridicau în schimb tot mai mult preţul. Banii lui Hans se topeau. Nemaiputând să îndure imaginea propriului său dezastru, se îndopă şi el, într-o zi, după plecarea oamenilor, până la refuz. Dimineaţa nu mai fu în stare nici să se dea jos din pat. Inima îi bate cu poticneli, ca înhăţată de o gheară.

Când veniră „mâncătorii”, le porunci cu o voce întretăiată de spasme:

— Aruncaţi afară porcăria asta! Cât mai departe de casă, să n-o mai văd în ochi!

— Bine c-a dat Dumnezeu, se bucurară oamenii, cărora li se făcuse lehamite de atâta cocă. Alţii de când au aruncat-o…

Dădură zor şi, în sfârşit, casa fu curăţată de cocă. Hans făcu o sforţare să se ridice în capul oaselor, ca sa plătească oamenilor, dar deodată se învineţi la faţă şi se prăbuşi horcăind în aşternut.

— A mierlit-o şi ăsta, spuse cerşetorul, apropiindu-se de pat. S-a înăbuşit în osânză ca şi ăilalţi doi. Ei, băieţi, zic să ne luăm ceva ca amintire şi s-o uşchim la vapor. Am făcut destui purici în satul ăsta împuţit. Dar unde naiba o fi ţinând biştarii?

Unul din cei doi şomeri încercă să-l oprească.

— Lasă, Karl. Ce te faci dacă te prinde?

— Cine să mă prindă? Nu vezi că borţoşii ăştia nici nu se mai mişcă toată ziulica din casă?

Găsi lădiţa cu banii, îşi umplu buzunarele şi plecă împreună cu ceilalţi doi, părăsind mortul.

VIII. POTOPUL DE PÂINE

Satul trăia zile de teroare cumplită. În fiecare casă de pescari se găsea măcar o fărâmitură de „pâine veşnică”. O data cu arşiţa verii, „pâinea” începuse să crească vertiginos şi neaşteptata „recoltă” stârnise o explozie de bucurie. Dar bucuria le fu de scurtă durată. Chiar în zilele următoare îşi dădură seama că, dată fiind repeziciunea cu care creşte, coca ameninţă să se transforme dintr-un aliment preţios într-un duşman cumplit, într-un adevărat potop în stare să-i năclăiască şi să-i sufoce pe toţi.

Primejdia îi mai dezmetici: era limpede că dacă nu iau de urgenţă măsuri hotărâte îi aştepta un sfârşit groaznic.

La început, ca şi Hans, pescarii se străduiră să împuţineze coca, mâncând-o. Înfulecau în disperare, în duşmănie, până cădeau jos săgetaţi de crampe. Mulţi dintre ei fură cuprinşi de o frică sălbatică. Ca să se salveze, cei mari şi puternici îi sileau pe cei mici şi lipsiţi de voinţă să se îndoape cu cocă. Dar totul se dovedea zadarnic! Curând îşi dădură seama că în felul acesta nu obţin niciun rezultat. Coca năpădea încăperile, spărgând geamurile şi se revărsa în stradă ca un puhoi cenuşiu de nestăvilit. Forţa care o făcea să crească era atât de teribilă, că după ce burduşea casa, coca urca pe coş aşternându-se ca un nămete pe acoperiş. Pescarii cu familii numeroase îi mai ţineau de bine, de rău piept. Apucau s-o scoată din timp în stradă. Noaptea, oamenii aruncau bucăţi de cocă lângă casele vecinilor. Cine era însă prins, era bătut măr.

Şi Fritz prinse pe unul. Turbat de furie, îl doborî cu o lovitură cumplită într-un morman de pâine. Până dimineaţa, coca înghiţise cadavrul. Aşa săvârşi Fritz al doilea omor. Nici nu încerca să ascundă: susţinea şi de astă dată că fusese în legitimă apărare. Poate că judecătorii din oraş ar fi găsit că Fritz depăşise limitele legitimei apărări. Pescarii însă îi dădeau cu toţii dreptate, susţinând că Fritz a procedat bine şi că această întâmplare se cuvine să fie învăţătură de minte pentru alţii.

Izgoniţi de cocă din casele lor, aproape înnebuniţi de spaimă, oamenii se adunau deseori la sfat pe ţărmul mării. De cum se strângeau, povesteau care mai de care lucruri care-ţi ridicau părul măciucă. De pildă, cum s-a prăpădit întreaga familie a tâmplarului: noaptea, când dormeau, coca astupase uşile şi ferestrele, năvălise în casă şi îi înăbuşise pe toţi… Cum au murit sufocaţi copii de ţâţă şi bolnavi nevolnici lăsaţi prin case…

Una din mamele care îşi pierduse în felul acesta pruncul, istorisea cu vocea întretăiată de suspine:

— M-am repezit până la vecini să-i rog să mă ajute ca să salvez barem lucrurile din casă. Coca umpluse numai camera din faţă până la jumătate, în cealaltă, din fund, dormea copilul. Credeam c-o să mă întorc repede, dar am umblat tot satul până să găsesc pe cineva să mă ajute. De, fiecare cu necazurile lui. Nu mai ştiu cât am lipsit. Când în sfârşit mă întorc, camera din faţă era aproape plină, aşa că nu mai puteam răzbate dincolo să scot copilul. Mă reped la fereastră — era zăvorâtă pe dinăuntru. M-au trecut toate sudorile. Atunci am hotărât să trec cu orice preţ prin cocă. Era groasă şi lipicioasă cum e clisa. Am reuşit să fac doar câţiva paşi, dar am crezut că se scurge toată vlaga din mine. M-am oprit. Coca îmi ajunsese până la umeri şi, după scurt timp, mi-a încolăcit gâtul, a urcat până la bărbie… Câteva minute şi m-aş fi înăbuşit… Ca atunci când te îneci într-o mlaştină. Am început să ţip. Noroc de Fritz care tocmai trecea prin faţa casei. A adus în grabă o cange şi m-a tras afară. Dar copilaşul, odorul meu, a fost ucis de cocă, nu l-am mai putut salva…

— Da, aşa a fost, întocmai cum spune dânsa, întări Fritz. Am înghiţit şi eu destulă cocă, până ce am izbutit s-o scot afară pe Marta…

Salvarea unui om cu riscul vieţii li se părea ceva de la sine înţeles, ca şi omorârea „aruncătorului” — termen apărut o dată cu noul delict, fiind socotit la fel de infamant ca şi celălalt, mai vechi, de „hoţ”.

Pescarii ascultau, cufundaţi într-o tăcere grea, toate aceste întâmplări sinistre.

— Să murim aşa, toţi cu zile? se revoltă o fată.

— Mai bine să le lăsăm dracului de case şi să fugim cât mai departe de aici, îşi spuse părerea un pescar bătrân.

Fritz privea marea cu creierul frământat de o idee. Într-un târziu spuse:

— Ce-aţi zice dacă am azvârlii coca în mare, mai ales că-i la doi paşi. Acolo, e loc cât vrei. Chiar dacă n-o să se ducă la fund, vântul şi valurile o s-o care departe. În felul ăsta scăpăm de ea…

Toţi încuviinţară. Fie ce-o fi, numai să nu mai aibă senzaţia chinuitoare că stau degeaba. Se puseră cu îndârjire pe treabă. Cărau cocă zi şi noapte şi-o aruncau în apă.

Coca se umezea puţin, dar nu se scufunda, ci plutea la suprafaţă asemeni unui sloi de gheaţă murdar, pe care soarele primăvăratec îl închisese la culoare. Nici nu se depărta măcar de ţărm. Dimpotrivă, valurile aruncau o parte din cocă înapoi pe ţărm. Bine cel puţin că se dovedise pe gustul peştilor, care se îngrămădiseră într-un număr impresionant, devorând-o cu nesaţ.

Spectacolul îi aţâţă pe pescari.

— Să ştiţi că n-or să aibă ce alege din ea… Ia uitaţi-vă câţi au dat năvală…

— Grozavă momeală! Ce de peşte s-ar prinde!

— Niciun năvod n-ar putea să tragă o povară ca asta. Mai ales ale noastre, putrede cum sunt…

De fapt niciunul nu se gândea serios la pescuit. Singura lor preocupare era să care într-una coca şi s-o azvârle în mare.

În a treia zi, un pescar exclamă:

— Ce-o mai fi şi asta? Deşi peştii au înfulecat atâta din ea, în loc să se împuţineze, s-a înmulţit…

— O fi crescând şi în apă, mai ştii!

Mai trecură câteva zile şi deveni limpede că în mare coca creşte şi mai repede, poate unde are la dispoziţie mai multă hrană. Cât se întindea zarea, o vedeai burduşindu-se deasupra apei. Şi, colac peste pupăză, năpădise şi ţărmul, amuţind cu totul zgomotul valurilor şi începând să se prelingă pe uscat. Ai fi zis că marea, sătulă de atâta hrană, nu mai poate înghiţi nicio fărâmitură şi-o înapoiază pământului. Nicio ambarcaţiune nu se mai putea apropia de mal.

Iată, deci, spulberată şi ultima lor speranţă. Nu mai ştiau ce să facă. Priveau deznădăjduiţi această mare stranie, cenuşie şi gelatinoasă ca un fel de piftie, pe care probabil nici nu se putea înainta cu barca. Iar dincoace, pe ţărm, erau casele pustii, părăsite.

Un pescar făcu totuşi o încercare, dar barca lui se împotmoli ca într-un nămol gros.

— Uite ce s-a ales din marea noastră, începu să jelească bătrânul pescar. Acum nu mai e chip nici să fugim de pe insulă. Şi de la cine ni se trag toate astea?

Întrebarea îi fulgeră pe toţi. Oamenii aceştia ajunşi la disperare căutau cu tot dinadinsul un ţap ispăşitor, pe care să-şi verse mânia pentru toate nenorocirile abătute asupra lor.

— Mai şi întrebaţi cine e vinovatul? Profesorul Breuer, care altul!

Uitaseră sau poate nu voiau să-şi amintească în ce fel îşi făcuseră rost de coca şi cât îi implorase profesorul să-i dea lui toate rezervele de „pâine veşnică”.

— El ne-a nenorocit! El ne-a lăsat fără adăpost şi ne-a osândit copiii la pieire. El a dezlănţuit prăpădul. Moarte lui Breuer! Să piară monstrul!

Mulţimea dezlănţuită porni puhoi spre colina în vârful căreia se afla casa profesorului.

Zadarnic încercau Johann, Rudolf şi Oskar să-i oprească de la o faptă necugetată. Mânia e oarbă, nu judecă.

IX. ASEDIUL

Profesorul Breuer trecea prin momente înfiorătoare. Ajunsese şi la urechile lui vestea despre ce se întâmplă în sat. Deşi făcuse tot ce i-a fost omeneşte posibil ca să preîntâmpine urgia, simţea apăsând pe umerii lui o parte din vină.

— E groaznic! E înnebunitor! murmura el, măsurând cu paşi nevolnici cabinetul în lung şi în lat. Ce soartă absurdă! Să trudeşti patruzeci de ani ca să aduci oamenilor fericirea şi să le pricinuieşti atâtea nenorociri…

Accesele de zbucium şi deznădejde alternau cu cele de activitate febrilă: căuta un mijloc ca să distrugă cât mai rapid cu putinţă coca sau cel puţin să-i încetinească creşterea. Rămânea nopţi întregi în laborator, neîngăduindu-şi nicio clipă de odihnă.

Dar nenumăratele experienţe pe care trebuia să le facă pentru a obţine un leac eficace cereau timp.

Şi mai cereau ceva: linişte sufletească. Iar lui toate aceste orori îi creau o tensiune nervoasă vecină cu nebunia. Prevăzând că mai devreme sau mai târziu va fi atacat de mulţimea revoltată, îşi luase din timp toate măsurile. Nu pentru că ar fi pus prea mult preţ pe viaţa lui, ci pentru că era convins că numai el şi nimeni altul poate salva omenirea înainte ca ea să piară înăbuşită de cocă. De aceea era hotărât să-şi apere viaţa în orice chip.

Când servitorul dădu buzna în cabinet şi strigă eu sufletul la gură: „Năvălesc pescarii!”, profesorul avu putere doar să murmure:

— Au şi venit?

Rămase câteva clipe tăcut, cu aerul unui osândit în clipa supremă când i se aduce vestea: „E timpul să mergi la locul execuţiei”. Recăpătându-şi însă rapid sângele rece, înălţă capul şi porunci calm:

— Zăvorăşte uşile, Karl! Pune obloanele de stejar la ferestrele de la parter.

Întrucât totul fusese chibzuit din vreme, pregătirile se desfăşurară cu iuţeală. Uşa din faţă, masivă şi ferecată, putea rezista chiar şi unui atac îndelungat. Obloanele prinse în buloane groase acopereau ermetic ferestrele înguste de la parter. Karl apucă să închidă şi poarta, cu toate că era mai puţin trainică decât uşa de la intrare.

— Dacă-i ţine puţin în loc şi tot e bine…

Vila profesorului era gata să înfrunte asediul. Pe măsură ce mulţimea se apropia, răcnetele ei răzbeau dincolo de ziduri, risipindu-şi ecoul macabru în încăperi.

— Moarte monstrului!

Poarta se cutremură sub loviturile cângilor grele. Dulăii sloboziţi din lanţ izbucniră în hămăituri sălbatice. Lemnul porţii pârâi sub presiunea mulţimii şi, în sfârşit, cedă. Înarmaţi cu căngi şi harpoane, pescarii năvăliră în curte, omorâră câinii şi înconjurară casa.

— Deschide! urlau întărâtaţi pescarii. Degeaba te ascunzi, că tot punem noi mâna pe tine…

Profesorul strecură o privire prin fereastra îngustă de la etaj. Cu tot tragismul situaţiei nu-şi putu reţine un zâmbet amar: nu se mai pomenise vreodată o armată ca asta, alcătuită din indivizi atât de graşi şi cu mişcări greoaie. E drept că necazurile şi truda din ultimele zile le mai topise din osânză, dar şi aşa cum arătau acum păreau adunaţi la un concurs de burtă-verzi. Gâfâiau şi oboseau repede, de-aceea erau mai puţin primejdioşi decât voiau să pară.

— Fie cum vreţi voi, dar mai înainte vă cer să mă ascultaţi, strigă profesorul, încercând să acopere larma. Nu puteţi spune că nu v-am prevenit…

Nu-l lăsară să vorbească.

— Ucigaşule! Monstrule! La moarte! La moarte!

— O să vă învăţ cum să distrugeţi coca! strigă Breuer, străduindu-se să potolească vacarmul.

La auzul acestor cuvinte, oamenii care se aflau mai aproape tăcură. În timp ce ceilalţi continuau să vocifereze.

— Până ce voi găsi un mijloc care să vă scape de cocă, fărâmiţaţi-o între pietre, pisaţi-o, ardeţi-o. Şi, mai ales, lăsaţi-mă să lucrez în linişte. Nu uitaţi că aţi mai refuzat o dată să-mi urmaţi sfatul…

Vuietul mulţimii îi înăbuşi glasul. Oamenii începură să-şi manevreze căngile ca pe un berbece, încercând să spargă uşa. Dar uşa şi obloanele rezistau straşnic.

Pescarii nu aveau de gând să se lase. Când unul obosea, altul îi lua locul, izbind cu furie în uşă. Către seară, uşa se şubrezise, fiind străpunsă în câteva locuri de căngile ascuţite. Dar şi armata de pântecoşi ajunsese la capătul puterilor. Asediatorii se adunară roată, ca să discute situaţia. Găseau că durează prea mult şi că e din cale-afară de obositor să continue asediul cu căngile. Trebuia născocit vreun mijloc mai rapid pentru cucerirea fortăreţei.

Treptat, răcnetele învălmăşite încetară: gloata asta neorganizată era pe cale să se transforme într-o adevărată „armată”, cu comandanţi şi stat major.

„Asta nu-mi place”, îşi spuse Breuer.

— Uite-l cum dă din mâini, bombăni în momentul acela Karl, arătând cu mâna spre un pescar. Asta-i Fritz, îl cunosc.

Fritz explica ceva cu gesturi repezite. Pescarii îl ascultară cu luare-aminte, apoi, vorbind toţi laolaltă, se retraseră pe poartă. Numai câţiva rămăseseră lângă casă.

„Te pomeneşti că o fi izbutit să-i convingă să-şi bage minţile-n cap, gândi Breuer, cu o brumă de speranţă. Dar atunci ce rost au santinelele?”

După o oră, când îi văzu pe pescari urcând din nou costişa, înţelese planul pe care îl urziseră: fiecare căra în spinare o legătură de vreascuri.

— Ce-or fi punând la cale? Doar n-or fi vrând să ne ardă de vii? se îngrozi Karl.

— Trebuie să scăpăm cu viaţă, răspunse Breuer, urmărindu-i din ochi pe pescarii care îngrămădeau vreascurile sub uşă şi de-a lungul zidurilor. Ia să dăm drumul la „artilerie”.

Servitorul aduse un pachet mare de rachete. Înainte ca pescarii să-şi isprăvească pregătirile, Breuer şi Karl aruncară spre ei vreo zece rachete. Aceste proiectile anume preparate şuierau şi pocneau asurzitor, scuipau flăcări şi săreau din loc în loc, împrăştiind un miros respingător. Dar, în ciuda aparenţelor, rachetele erau absolut inofensive.

În rândurile asediatorilor se iscă panică. Pescarii o luară la fugă, strănutând şi acoperindu-şi gura cu mâinile. Erau încredinţaţi că e vorba de gaze asfixiante.

Trecuse de miezul nopţii. Între norii ce goneau sfâşiaţi de vânt se ivi cornul lunii. Văzând că nu se aleseseră decât cu spaima, pescarii se întoarseră spre casa profesorului tocmai când acesta se pregătea să fugă.

În lumina alburie a lunii, Breuer îi văzu înaintând ca o masă compactă de cărbune. Legaţi cu câte o basma care le acoperea nasul şi gura, pescarii înălţau deasupra capetelor torţe aprinse. Deşi burtoşi şi greoi, acţionau de data aceasta rapid şi fără şovăială, ca nişte adevăraţi soldaţi. Înainte ca Breuer să aibă răgazul să azvârle asupra lor o salvă de rachete, dădură foc vreascurilor şi se retraseră la oarecare distanţă.

— Stăm prost, mormăi Breuer, privind cum se preling flăcările pe crengile uscate… Îşi plecă îngândurat fruntea. N-avem ce face, trebuie să-i adormim cu gaze. N-o să moară niciunul, dar cel puţin pentru trei ore îi scoatem din circulaţie… Or să doarmă duşi.

Aduse repede din laborator două butelii. Deşurubă capacul de metal şi lăsă să se scurgă un gaz aproape incolor. După ce şi el şi Karl îşi puseră măşti de gaze, goli încă trei butelii. Efectul fu fulgerător: de îndată ce gazul ajunse în curte, pescarii începură să cadă ca seceraţi.

— Putem pleca, spuse grăbit profesorul.

Ieşiră, încuind uşa după ei, împrăştiară vreascurile aprinse şi stinseră focul. Între timp, vântul începuse să risipească gazele.

— Cu atât mai bine. Într-un ceas-două or să fie pe picioare. Până atunci însă noi suntem departe.

Scoaseră din garaj un automobil micuţ cu două locuri şi goniră spre cel mai apropiat oraş.

X. CRIMINALUL

Dimineaţa, când se treziră, pescarii se priviră unul pe altul nedumeriţi. Ce se întâmplase? Prin curte zăceau risipite ramuri şi crăci. Din casă nu răzbătea niciun zgomot.

Se repeziră şi sparseră uşa. Nu găsiră ţipenie de om!

— A şters-o! Ne-a lăsat cu buzele umflate…

Se întoarseră înciudaţi în sat şi abia atunci îşi aduseră aminte de felul cum i-a învăţat Breuer să distrugă coca. Aduseră un cazan cât toate zilele, aprinseră un foc zdravăn şi aruncară câteva bucăţi înăuntru. Din cazan ieşea un fum înecăcios şi coca se topea văzând cu ochii. Numai un strat subţire de reziduri se depunea pe fund. Cine n-avea cazan, fărâmiţa coca între pietre sau în piuă. Treaba mergea cu spor, dar trebuia să asuzi toată ziua: coca creştea mereu.

În timp ce pescarii se istoveau cu truda asta de ocnaşi, profesorul împreună cu Karl îşi continuau drumul. Lângă un cătun întâlniră un pescar bătrân, care îl cunoştea pe Breuer din vedere.

— Uite-l pe monstru! strigă pescarul, arătându-l ţăranilor pe Breuer.

Se ridică un vuiet de ameninţări. Karl apăsă cât putu pe accelerator, dar unul din ţărani apucă să arunce cu furca după ei şi sparse un cauciuc. Izbutind cu chiu — cu vai să iasă din sat, se dădură jos din maşină ca să schimbe cauciucul, dar, văzând că ţăranii alergau după ei, urlând şi blestemând ca scoşi din minţi, fugiră în pădure. Au rămas ascunşi acolo toată ziua şi numai după ce se lăsă bezna nopţii se încumetară să pornească mai departe.

„Sunt un proscris, se lamenta Breuer. Orice om întâlnit în cale poate să mă ucidă, ca pe un criminal scos de sub scutul legii…”

Când ajunseră, în sfârşit, în oraş, Breuer se înfăţişă imediat procurorului şi, după ce-şi declină numele şi calitatea, spuse:

— Vă rog să mă arestaţi şi să mă trimiteţi la închisoare, ca să nu fiu sfâşiat de mulţime.

— Aţi venit la timp, răspunse procurorul. Chiar adineauri am primit ordin să vă arestez.

— Ca să mă apăraţi de furia mulţimii, nu?

— Hm! făcu vag procurorul. La drept vorbind, nu numai pentru asta. Cred că o să vi se intenteze o acţiune.

Cu toate că vestea îl lovise drept în moalele capului. Breuer tăcu şi, căzând într-o adâncă apatie, se lăsă dus la închisoare fără nicio împotrivire. Curând îl mutară într-o închisoare din Berlin.

— Aveţi cunoştinţă de nenorocirile pe care le-a provocat invenţia dumneavoastră? îl întreba judecătorul de instrucţie.

— Da, dar nu mă consider vinovat. Am avertizat guvernul…

— Despre vinovăţia dumneavoastră o să vorbim mai târziu. Ştiţi, aşadar, ce s-a întâmplat în satul acela de pescari. Presupun însă că ignoraţi ce grozăvii s-au petrecut în lumea întreagă?

— Aceleaşi nenorociri probabil, dar în proporţii mai mari…

— În proporţii mai mari! se revoltă judecătorul. Cum de puteţi vorbi cu atâta sânge rece? Blestemata aia de cocă a năpădit sate, târguri, oraşe. Sute de mii, ce spun, milioane de oameni au rămas fără adăpost. Navigaţia fluvială şi maritimă s-a oprit, pentru că râurile şi mările s-au transformat în nişte uriaşe mlaştini. Erupţia unui vulcan e floare Ia ureche pe lângă catastrofa pe care aţi provocat-o. Iată ce reprezintă aceste „proporţii mai mari”, despre care vorbeaţi adineauri cu atâta calm.

— Şi ce vreţi să fac? Să cad în genunchi şi să cer iertare? ţipă iritat profesorul. Nu cumva eu am umplut lumea de cocă, am făcut negoţ cu „pâinea veşnică”? Spuneţi-mi măcar ce acuzaţii mi se aduc?

— Că, fără să terminaţi experienţele, fără să studiaţi toate însuşirile acestui aluat, aţi comis criminala imprudenţă să daţi o bucată bătrânului pescar Hans. Aici e izvorul răului…

— Bine, dar am luat toate măsurile de precauţie. Ce vină port eu, dacă lacomul acela de Hans a abuzat de încrederea mea?

— Aţi dat o forţă groaznică, nimicitoare pe mâna unui om care abia ştia să citească. Halal precauţie! Poate veţi binevoi, totuşi, să-mi împărtăşiţi toate amănuntele?

Aşezându-se la birou, judecătorul de instrucţie îi luă un interogator în toată regula, care dură multe ore. Îl interesa în special de ce Breuer nu specificase în telegrama lui ce primejdie anume ameninţă lumea, arătând doar că „pâinea” dăunează sănătăţii.

— Dacă aţi fi înfăţişat de pe-atunci tot adevărul, dezastrul putea fi preîntâmpinat. S-ar fi folosit nişte frigidere speciale, sau mai ştiu eu, poate nişte rezervoare ermetice.

— Mi-am închipuit că perspectiva unei otrăviri îi va înfricoşa pe oameni şi-i va face să nu mai consume coca, s-o distrugă. Unde mai pui că, dacă aş fi spus adevărul, s-ar fi putut să nu fiu crezut, aşa cum n-am fost crezut în ceea ce priveşte pericolul de otrăvire. În treacăt fie zis, frigiderele şi rezervoarele despre care vorbeaţi adineauri n-ar fi fost decât un paleativ absurd. Fabricarea lor cere timp, ori coca creşte cu repeziciunea cu care se înmulţesc bacteriile: şaisprezece milioane de descendenţi în douăsprezece ore.

Când i se permise să-şi vadă avocatul, Breuer află de la acesta un şir de amănunte suplimentare.

— Aţi nenorocit o lume, scumpe profesore. Acum milioane de oameni pisează toată ziua afurisita aia de cocă. Cine are bani, angajează câţiva pârliţi să facă treaba asta pentru el. Ceilalţi însă parcă ar fi osândiţi la o trudă de sisif. S-au găsit şi state care au încercat să arunce cocă pe teritoriul statelor vecine. Era cât pe ce să izbucnească războiul. Paradoxal e însă faptul că tot coca le-a domolit ardoarea războinică. Într-adevăr, cum să te războieşti, dacă nici n-ai pe unde trece?

Oamenii şi caii se împotmolesc în cocă. Aşa ca totul s-a rezumat la câteva neînsemnate lupte aeriene. Dar ce ne mai aşteaptă de acum înainte? Ziarele înteţesc panica, scriind că aluatul dumneavoastră se va întinde pretutindeni, acoperind globul cu o crustă compactă. Şi atunci, s-a zis cu omenirea! Soarele va rumeni globul ca pe o pâine uriaşă. Nu este exclus să fie, într-adevăr, gustoasă şi hrănitoare, dar n-o să mai aibă cine s-o mănânce, căci nu va mai exista umanitate pe glob. Cei mai prevăzători — bineînţeles, şi cei mai bogaţi — au şi început să cumpere parcele pe crestele munţilor. Un grup de bogătaşi a acaparat toate gheţarele elveţiene, ca să se adăpostească acolo în speranţa că n-o să ajungă coca atât de sus, mai ales că imediat ce dă de frig creşte mai încet.

— Aş vrea însă să ştiu — îl întrerupse Breuer — de ce sunt acuzat tocmai eu? Doar Rodenstock şi Kriegmann sunt cei care au comercializat pâinea!

Avocatul zâmbi.

— Aflaţi, dragă profesore, că guvernul a apucat să instituie monopolul şi că, prin urmare, în ultimul timp, el a fost marele negustor de pâine. Vă daţi seama că n-o să se acuze guvernul singur. Ar fi stupid, nu-i aşa! Şi, ca să se justifice în ochii maselor, ca să abată atenţia opiniei publice, îi trebuie cu tot dinadinsul un vinovat.

— Acum înţeleg, murmură Breuer. În aceste condiţii, e absurd să mai sper că-mi voi putea dovedi nevinovăţia.

— Da, nu vă ascund că situaţia nu-i de loc uşoară. Cu un singur preţ vă puteţi răscumpăra libertatea: descoperind cât mai neîntârziat un „antidot” eficace, pare să distrugă radical toată coca de pe glob…

— Dar pentru asta trebuie să mi se dea posibilitatea să lucrez!

— Vi se va asigura această posibilitate. Încă în cursul zilei de azi veţi fi instalat într-un laborator utilat, chiar aici în închisoare. Vi se va pune la dispoziţie tot ce vă trebuie Credeţi-mă pe mine, este cea mai bună metodă să înlăturaţi avalanşa de învinuiri…

XI. SALVAREA!

— Daţi-mi voie să mă prezint: Schmidt, docent universitar. Din clipa asta— mâna dumneavoastră dreaptă. Am mai lucrat în domeniul biochimici pentru Rodenstock şi Kriegmann. Eu am fost aceia care am redescoperit formula „pâinii” şi am produs-o pentru export…

— Aha, care va să zică un „complice”! Nu cumva aşa se explică prezenţa dumneavoastră alături de mine în laboratorul închisorii?

— Nu. Mie nu mi-au făcut nimic. Au socotit, pesemne, că o singură victimă e de ajuns.

— Cum, vrei să spui că Rodenstock şi Kriegmann sunt şi ei liberi?

— Mai încape vorbă! Liberi şi prosperi. Acum fabrică nişte maşini pentru distrugerea pâinii prin mijloace mecanice şi câştigă averi colosale. Nu-i om care dispune de ceva bani să nu-şi cumpere o astfel de maşină. Mii de muncitori lucrează la distrugerea „pâinii”. În toată lumea, ziua de lucru a fost prelungită până la douăsprezece ore! Ce să-i faci! Pretutindeni s-a decretat starea de asediu. Muncitorii lucrează cu ordine de mobilizare. Orice încercare de grevă este înăbuşită cu cruzime.

Breuer îl asculta zdrobit, cu bărbia în piept.

„Bietul Breuer! La asta a visat el?!” îl compătimi Schmidt pe bătrân. Schimbă vorba:

— Cum vi se pare laboratorul? Nu-i rău, ce ziceţi?

Smulgându-se din plasa gândurilor negre, Breuer privi în jur cu un ochi de expert şi rămase mulţumit. La vederea microscoapelor, a retortelor se mai învioră parcă după zbuciumul din ultimele zile. Abia aştepta să se pună din nou pe lucru.

— Da, da, nu-i rău de loc. Mai lipseşte câte ceva, dar sunt convins că o să ni se dea tot ce ne trebuie. La muncă, la muncă!

— Aşa-mi plăceţi, se bucură celălalt. Fiţi fără grijă, domnule profesor. Îi venim noi de hac aluatului. Apropo, cum explicaţi intensificarea creşterii „pâinii”? Numai căldurile verii să fie la mijloc?

— Da de unde! Alta este explicaţia: vara aerul conţine mai multe bacterii decât iarna. Deoarece protozoarele au hrană din belşug, „pâinea” creşte vertiginos.

— Da, am bănuit şi eu cu aici e buba. De aceea, cred că „pâinea veşnică” poate fi distrusă prin două mijloace. Ori găsim o cultură de bacterii care să devoreze coca mai repede decât e în stare ea să crească, ori va trebui să sterilizăm aerul din jurul ei, lăsând astfel protozoarele fără hrană.

— Eu m-am gândit numai la primul mijloc. Dar să ştiţi că şi ideea dumneavoastră în ce priveşte sterilizarea nu mi se pare de lepădat.

— Vă mulţumesc! Ar fi, deci, bine să ne ducem cercetările în ambele direcţii.

Schmidt era nu numai priceput şi talentat, dar şi un bun camarad. Lucrau fără răgaz şi fără îndoială că cercetările ar fi progresat mult mai rapid, dacă n-ar fi fost vizitele judecătorului de instrucţie care îl lăsau pe Breuer pradă unor gânduri negre, ori îl aduceau într-o stare de teribilă surescitare. Schmidt se străduia să-l liniştească cum putea.

— Nu-i mai daţi atâta importanţă hârţogarului ăsta. Orice s-ar spune, dumneavoastră aţi realizat o invenţie epocală. Nu există muncă ştiinţifică fără eşecuri. E drept că acum ne străduim să distrugem rodul muncii dumneavoastră. Dar nu ne vom opri la această activitate destructivă. Vom şti să punem frâu aluatului şi nu mă îndoiesc că într-o bună zi o să se supună oamenilor, izbăvindu-i pentru totdeauna de foamete.

Lumea întreagă urmărea cu sufletul la gură cercetările din laboratorul închisorii. Oamenii ajunseseră însă la capătul răbdării. Ziarele cereau tot mai stăruitor ca profesorul să fie adus în faţa tribunalului întrucât e puţin probabil că va rezolva vreodată problema. Schmidt, care îşi mai rupea uneori câteva clipe ca să frunzărească ziarele, nu-i comunica nimic lui Breuer în legătură cu campania de presă, ca să nu-i sporească grijile.

Se întâmplă însă că într-o zi unul din aceste articole îi căzu lui Breuer în mână. Toată ziua se învârti prin laborator, negru de supărare, iar seara stărui ca Schmidt să se culce mai devreme, deoarece de multe nopţi nu închisese ochii.

Schmidt se culcă — dormeau chiar aici, în laborator — dar somnul nu se prinse de el. În seara aceea Breuer păruse mult mai agitat ca de obicei. Prefăcându-se că doarme, Schmidt îl urmărea printre gene. Profesorul se plimbă o vreme prin laborator ca într-o cuşcă, apoi se aşeză să lucreze. Liniştit în privinţa lui, Schmidt era gata să adoarmă, când îl trezi un strigăt:

— Evrika!

Prima lui pornire fu să se scoale ca să-l felicite pe Breuer, dar o presimţire nelămurită îl opri. Între timp profesorul se apropiase de masa de scris, arsese nişte hârtii la flacăra spirtierei şi, după ce aşternu în fugă câteva rânduri pe o bucată de hârtie, scoase o seringă.

„Vrea să se sinucidă!” se îngrozi Schmidt şi, dintr-un salt, fu lângă Breuer.

— Uşor, uşor, domnule profesor, aşa nu merge!

— Dă-mi pace, se împotrivi Breuer. Dacă am avut vreo vină faţă de oameni, mi-am ispăşit-o: am descoperit mijlocul ca să se distrugă coca, dar mă simt sleit de puteri… Îmi ajunge!

— Vă înţeleg, aţi obosit şi aveţi nevoie de odihnă îndelungată. Un creier ca al dumneavoastră nu trebuie să piară înainte de vreme. Şi, smulgându-i seringa din mână, continuă: Daţi-mi voie să vă felicit, scumpe maestre! De altfel, puteţi să mă felicitaţi şi pe mine, deoarece tot în seara asta am rezolvat şi eu problema.

— Şi de ce aţi tăcut?

— Am vrut să mai verific unele amănunte, răspunse Schmidt cu modestie.

Adevărul era însă altul: văzând că Breuer se apropie de ţel, voise să-i lase lui gloria primului descoperitor.

— Şi acum, scumpe profesore, mi se pare că e cazul să tot trăim. Să trăim şi să lucram împreună. Vom perfecţiona „pâinea” — „pâinea” dumneavoastră — şi nu va trece mult până când toată lumea o va mânca, rostind numai cuvinte de laudă la adresa genialului „bucătar”.

Chipul lui Breuer se lumină încet-încet într-un zâmbet cald. Strânse cu efuziune mâna inimosului său colaborator. Peste câteva ore ziarele şi radioul vestiră lumii întregi că mijlocul radical pentru distrugerea „pâinii” fusese descoperit. „Ciuperca profesorului Breuer” avea un efect instantaneu. Erau suficiente câteva grame şi coca începea să se acrească, să se dezumfle şi, acolo unde se înălţau înainte munţi gelatinoşi, să nu rămână decât un ghemotoc de mucegai cenuşiu. Pe măsură ce se usca, chiar şi ghemotocul se pulveriza. Rezultate bune dădură şi sterilizatoarele de aer ale lui Schmidt, dar metoda lui Breuer, fiind mai simplă şi mai ieftină, căpătă o mult mai largă răspândire.

Lumea scăpase de cocă. Omenirea era salvată.

XII. VÂNT PRIMENITOR

Boarea răcoroasă vestea venirea toamnei în sătucul de pescari. Marea îşi revărsa asupra insulei toate miresmele. Peste întinderile de valuri verzi goneau nori albicioşi. Între mare şi cer păsările spintecau văzduhul cu ţipete stridente, guturale. Valurile se spărgeau de ţărm, împodobindu-l cu salbe de spumă.

Pe ţărm se adunase la această oră tot satul în păr. Năvoadele fuseseră reparate, bărcile călăfătuite şi date cu catran. Bărbaţii se pregăteau să plece la pescuit. Chipurile le erau concentrate, iar braţele musculoase, care fixau pânzele, executau mişcări iuţi şi precise.

— Bate un vânt prielnic, se bucură Fritz, aşezându-se la cârmă.

— Semn c-o să prindem mult peşte, fu de părere bătrânul pescar care, încălţat cu nişte cizmoaie cât toate zilele, tocmai venea prin apă spre barcă.

Barcazul fremăta pe valuri ca un cal avid să soarbă depărtările. Iată în sfârşit isprăvite şi ultimele pregătiri.

Toţi se simţeau voioşi şi nerăbdători. Vântul umflă pânza şi barcazul, cotind scurt cu prova spre larg, porni săgeată pe valuri.

Cu părul răvăşit de vânt, Fritz ţinea strâns cârma. Avea senzaţia copleşitoare că vântul puternic, sărat, al mării îi revarsă în vine vigoarea şi energia de altădată. Crâmpeie din viaţa pe care o duseseră în ultimele luni i se perindau prin fata ochilor ca fantoma unui vis îngropat în trecut: bogăţia care dispăruse pe neaşteptate, aşa cum venise, vârtejurile de patimi, omorurile, beţiile, nopţile mistuite de ameţeala nebunească a jocurilor de noroc, ororile potopului de pâine…

Nici nu-i venea acum să creadă că el, pescarul Fritz, a trăit toate acestea. Poate că n-a fost de fapt decât un vis urât, un groaznic coşmar. Privi iscoditor chipul aspru al bătrânului pescar care manevra cu gesturi sigure pânza: fălci încleştate şi ochi ageri de lup de mare — un chip care părea cioplit cu barda în lemn de stejar.

Şi oare, într-adevăr, pe bătrânul acesta l-a văzut lângă masa verde a ruletei, în tripou, cu gura întredeschisă, cu mâinile tremurătoare, cu ochii dilataţi, fioroşi, de nebun, scăpărând de lăcomie…

Nu, nu poate să fi fost decât un vis urât.

Furat de gânduri, Fritz nu cârmi la timp şi un val se prăvăli pe punte.

— Cască bine ochii, flăcăule! îl luă la rost bătrânul.

Strigătul acesta poruncitor îi goni ca prin minune coşmarurile. Cu inima uşoară, Fritz se opinti în cârmă. Înfrăţită cu vântul aspru şi primenitor, barca goni sprintenă spre larg.

SFÂRŞIT

STĂPÂNUL LUMII

În româneşte de D. Manu şi M. Cardaş
Editura Tineretului
BUCUREŞTI
1964

PARTEA ÎNTÂIA

I. UN NAPOLEON ÎN SPE

— M-ai stropit, Stirner! Uite ce mi-ai făcut pe rochie. Nu ştii să vâsleşti!

— Ei, na! Ştiai că mergem să ne plimbăm cu barca. Cine vă pune pe voi, cucoanele, în ocazii de astea, să îmbrăcaţi rochii pe care şi un strop de apă lasă urme de neşters?

— Jérome K. Jérome, „Trei într-o barcă”…

— Felicitările mele, *Fräulein*, văd că eşti foarte citită. Dar ce vină am eu că Jêrome a făcut această remarcă înaintea mea? Ea rămâne valabilă şi în cazul nostru, deşi nu suntem patru, ci cinci în barcă.

— Ba patru! protestă Emma Fit.

— Află, păpuşă blondă, că în barca lui Jérome al patrulea era un câine. Pe când în barca noastră Falk al meu e primul…

— Şi de ce, mă rog, primul?!

— Pentru că-i genial. Falk! Domnişoarei Fit i-a căzut batista. Dă-i-o!

Frumosul setter alb sări sprinten şi, spre hazul tuturor, execută ordinul.

— E clar?

— Stirner se umfla în pene.

— *Fräulein* Glück, am o propunere: hai să ne căsătorim şi să deschidem un circ ambulant. Eu — clovn, cu perucă roşcovană, prezint extraordinarul număr de dresură, iar dumneata stai la casă… Ceva grozav!… Lumea dă năvală, câinii dansează, la casă foşnesc bancnotele… iar după spectacol, un supeu în compania încântătorilor şi credincioşilor noştri prieteni patrupezi. Ar fi colosal! Nu-i aşa? în orice caz, o îndeletnicire mult mai amuzantă decât slujba pe care o am la Karl Gottlieb.

— Mulţumesc, dar… n-am nicio înclinaţie pentru viaţa nomadă.

— Mde… Cu un capital ca al dumitale, e firesc să refuzi o asemenea partidă.

— Capital ca al meu? nu înţelese Elsa Glück.

— Chiar nu-ţi cunoşti comorile? Dar părul acesta care aminteşte de Venus a lui Tizian… E natural, nu? Hai, nu te supăra, ştiu că e natural. Află însă că femeile lui Tizian îşi căneau părul cu o vopsea a cărei formulă s-a păstrat, pare-mi-se. Păi vezi! Celebrele frumuseţi care l-au inspirat pe pictor obţineau prin trudă şi tot felul de artificii ceea ce dumitale natura ţi-a dăruit din belşug, fără reţetă… Şi-apoi ochii aceştia albaştri şi adânci cum e cerul!… N-o să-mi spui că sunt vopsiţi!

— Termină!

— Şi dinţişorii ca nişte perle…

— … Între buze de coral. Nu-i aşa c-am ghicit? Zău, domnule Stirner, parcă n-ai fi secretarul unui bancher anost, ci comisul unei firme de bijuterii. Ei bine, urâciosule, am să-ţi plătesc acest „colier” de complimente! Spune-mi, rogu-te, obrajii dumitale scofâlciţi, nasul lung, pletele lăţoase, braţele până la genunchi, sunt toate veritabile?

— Ştiu, preferi rotunjimile! Ca, de pildă, figura rubicondă a lui Otto Sauer. Unde mai poţi găsi ochi rotunzi ca ai lui şi… în perspectivă, peste vreo zece ani… un capital la fel de rotunjor?

— Pfui! Eşti vulgar! făcu scârbită Elsa Glück.

— Te-aş ruga să nu numeri banii din buzunarul altuia! îl puse la punct Sauer, jurisconsultul bancherului Gottlieb. Urmărise, tăcut şi posomorit, schimbul tăios de cuvinte dintre Stirner şi Elsa, continuând să despice ritmic cu vâslele lungi unda împurpurată de ultimele raze ale soarelui.

Stirner înţelese că a întins prea mult coarda.

— Iertaţi-mă, dar n-am vrut să jignesc pe nimeni. Ţineam să arăt numai că şi în dragoste acţionează legea luptei pentru existenţă: cine-i mai puternic, acela învinge. Cerbii se bat între ei pe viaţă şi pe moarte, iar femela patrupedă e a învingătorului. Or în societatea noastră cine-i mai puternic? Cine are bani!

— Închipuieşte-ţi, *Fräulein*, continuă el, adresându-se Elsei, că aş deveni peste noapte un Cresus, sau, şi mai mult, că aş fi bogat, să zicem, ca venerabilul nostru patron Karl Gottlieb. Atunci n-aş mai părea femeilor chiar atât de scofâlcit.

— Ba, şi mai mult! îl tachină Elsa.

— Hm! făcu Stirner cu ciudă. Cred şi eu! Cu comorile dumitale de frumuseţi îţi poţi alege un Gottlieb după gust. Dar nouă ce ne rămâne să alegem? Nouă, pârliţilor de secretari şi secretăraşi care asistă la ospăţ, fac zâmbre şi sunt nevoiţi să se mulţumească numai cu firimiturile de la masă, în timp ce alţii se îmbuibă ca porcii cu toate bunătăţile din lume!

— Vai, ce urât vorbeşti! se scandaliză şi Emma Fit.

— Scuzaţi, promit să-mi supraveghez cu stricteţe vocabularul… Onestitatea! Iată marele nostru cusur, de care profită suspuşii!… Cinstea! Ştiţi ce-a spus Heine? „Cinstea e ceva foarte bun, dacă în jurul tău toţi sunt cinstiţi şi numai tu eşti şnapan”… întrucât însă am în jur numai şnapani… persoanele de faţă sunt excluse, fireşte… ca să ajung la fericirea râvnită — se uită cu înţeles la Elsa *Glück*[19] — ar trebui să fiu un superarhişnapan, pe lângă care ceilalţi şnapani să pară îngeri…

— Frumos le mai distrezi pe invitatele noastre, îl întrerupse Otto Sauer. Faci nişte glume!…

— Poftim? întrebă Stirner, cu gândul în altă parte. Nu mai spuse nimic. Capul îi căzu pe piept şi o cută adâncă în zigzag i se adânci de-a curmezişul frunţii, îmbătrânindu-l. Părea că meditează la o problemă foarte grea. Scheunând încet, Falk îi puse o labă pe genunchi şi-i căută privirea. Vâslele rămăseseră nemişcate în mâinile lui Stirner; la lumina asfinţitului, stropii ce picurau de pe ele păreau de sânge.

Văzându-i chipul îmbătrânit fără veste, Elsa tresări şi-i aruncă lui Sauer o privire neliniştită.

Deodată Stirner dădu drumul vâslelor şi izbucni în râs.

— Dar ce-ai zice, *Fräulein* Elsa, dacă aş fi omul cel mai puternic din lume? Dacă toţi ar asculta de fiecare cuvânt al meu, de orice gest al meu, întocmai ca Falk? Zvârli cravaşa în apă. Falk! Aport! Câinele ţâşni ca o săgeată peste bord. Uite-aşa!… Dacă aş fi stăpânul lumii?

— Ascultă, Stirner, dă-mi voie să fiu sinceră. Deşi eşti tânăr, ai o faţă groaznic de demodată, ca acelea de care dai în albumele de familie. „Iar aici e bunicul, în tinereţe”… înţelegi ce vreau să spun? Ei bine, eşti exact „bunicul în tinereţe”… Nu, hotărât, n-ai stofă de Napoleon. Poate doar un Napoleonaş de bursă… din ăi mărunţei…

— Aşadar… „adio zic coroanei, castelului şi curţii cu doamne de onoare şi lung alai de paji”… declamă Stirner cu amărăciune. „Nu te mai bucuri de favoarea mea!”… Ei bine, nu ţi-oi fi închipuind că mor şi mă prăpădesc după dumneata. Şi nici c-am să m-apuc să fac pe paladinul numai pentru a fi vrednic de mâna şi de iubirea dumitale. Mă interesezi doar, ştiu eu, ca o dovadă a ceea ce pot înfăptui. O primă miză, atât!

— Puţin îmi pasă ce îndrugi acolo. Mai bine vâsleşte, că s-a făcut târziu.

Stirner îl apucă pe Falk de ceafă şi-l trase în barcă. Scuturându-se, câinele îi stropi pe toţi. Fetele ţipară.

— S-a zis cu rochiţele voastre hidrofobe! ricană Stirner, opintindu-se în vâsle.

Ajutată de curent, barca luneca uşor şi repede. Soarele se ascundea după coama pădurii. Apa părea aur topit, dar spre mal prinseseră să se adune umbre sinilii. Se lăsase răcoare. Emma îşi puse pe umeri baticul pufos.

Tăceau. Nicio tremurare nu încreţea luciul ca oglinda. Doar arar, un peştişor sfâşia pânza apei şi dispărea, scăpărând din solzi.

Într-un târziu, Sauer rupse tăcerea:

— Nu te ştiam atât de orgolios, Stirner! Spune-mi, te rog, ce te-a făcut să-ţi schimbi cariera ştiinţifică pe modesta slujbă pe care o ai la Gottlieb? Dacă sunt bine informat, ai obţinut rezultate destul de frumoase în studiul creierului. De altfel am întâlnit şi eu odată, într-un ziar, un articol despre reuşitele dumitale experienţe în domeniul… asta… cum îi zice… Ştiinţa aceea nouă care era pe-atunci marea dumitale pasiune… reflexologie parcă…

— Ce mai e şi asta? Habar n-am! se miră Elsa.

— Doamnelor şi domnilor, onorat auditoriu! începu Stirner ca un conferenţiar ce ia cuvântul într-un cerc select. Reflexologia studiază reacţiile prin care omul, şi în general orice fiinţă, răspunde acţiunilor exterioare, aceste reacţii fiind caracteristice tuturor relaţiilor dintre organismul viu şi mediul ambiant…

— Nu înţeleg nimic! mărturisi Elsa.

— Atunci să încercăm mai simplu. Ce este actul reflex? O reacţie bruscă, automată, a organismului la anumite excitaţii transmise nervului prin intermediul creierului. Să zicem că un copil întinde mâna spre foc. Are o senzaţie de arsură. Nervii comunică această senzaţie creierului şi de la creier porneşte înapoi reacţia de răspuns: copilul retrage repede mâna. În mintea lui, noţiunea de „foc” se asociază cu cea de durere. Ori de câte ori va vedea o flacără, copilul va retrage speriat mâna. Rezultă ceea ce se numeşte în termeni ştiinţifici un reflex condiţional… Şi-acum un alt exemplu, de data aceasta ceva mai complicat. Dai unui câine să mănânce şi, în acelaşi timp, cânţi la flaut. Cum s-ar spune, masă cu lăutari, în timpul „mesei” câinele salivează abundent. După un timp, când în conştiinţa lui sunetele flautului se vor asocia strâns cu senzaţiile gustative, e de ajuns să cânţi, ca să înceapă câinele să saliveze intens. Aşadar, reflex condiţionat!… Şi când te gândeşti că cele mai „sfinte” sentimente ca datoria, credinţa, cinstea, onoarea, ba chiar şi faimosul „imperativ categoric” al lui Kant, nu-s altceva decât nişte reflexe condiţionate ca şi salivaţia câinelui din exemplul de adineauri! Procesul formării acestor reflexe este, ce-i drept, mai complicat, dar esenţa rămâne aceeaşi. Recunosc că din punct de vedere ştiinţific toate aceste nobile virtuţi mă lasă rece… Câteodată am impresia că unii provoacă această salivaţie de virtuţi cântând la flautul religiei, moralei, onestităţii, iar noi, proştii, îi ascultăm cu botul plin de bale… N-ar fi timpul să dăm dracului toate aiurelile astea şi să nu mai jucăm după cum ne cântă morala atotputernicilor?

— Dar tot nu mi-ai spus: de ce ai abandonat cariera ştiinţifică? întrebă Sauer, ca să schimbe vorba. Cu erudiţia dumitale ai fi avut multe şanse să reuşeşti, să devii celebru.

Ochii lui Stirner luciră poznaş:

— Am să-ţi răspund, dragul meu Sauer. Am disecat vreo mie de creiere de oameni!… Şi, închipuieşte-ţi, în niciunul n-am găsit raţiunea!

Atunci mi-am spus că e mult mai plăcut să ai de-a face cu creierii pane, aşa cum se servesc în casa bunului nostru patron.

— Vai, mi-e greaţă! Creieri de om pane?! auzi Stirner glasul Emmei Fit de pe bancheta din fund.

— Mii de scuze, *Fräulein*! N-am spus că Herr Gottlieb e canibal! Poate doar la figurat, ha-ha! De pildă, presimt că mâine, la micul dejun, va păpa friptă casa bancară Töpfer et Co… Vroiam să spun numai că suzeranilor medievali le dădea mâna să facă pe cărturarii, cu pivniţele gemând de bucate şi de vinaţuri. Pe când astăzi… uite, Sauer şi cu mine, nişte umili slujbaşi ai unui bancher, şi chiar domniile voastre, frumoase domnişoare, dactilografa şi stenografa lui, suntem mai bine plătiţi decât un doctor în cele mai sublime dintre ştiinţe… După cum vedeţi, am fost sincer. Nu sunt nici primul, nici ultimul care, pentru un blid sigur de linte, dă cu piciorul perspectivei de a fi trecut cândva printre deschizătorii de drumuri. De altfel parcă poţi să ştii? Uite, am învăţat la şcoală că drumul cel mai scurt între două puncte este linia dreaptă. Dar în matematici totul e abstract. În realitate nici nu există linii drepte… Stop! Am ajuns! Şi-acum, se întoarse el spre Emma Fit, mânuţa dumitale, *Fräulein*, şi îngăduinţa de a te conduce până la gară!

Stirner şi Emma Fit o luară înainte. Sauer plăti barca şi, la braţ cu Elsa, îi urmă fără grabă.

Se întunecase de-a binelea şi o spuză de stele acoperea cerul. Drumul era pustiu.

— Ce de stele! Să ştii că se schimbă vremea…

Îi spuse Sauer Elsei.

— În orice caz nu înainte de a ajunge noi acasă.

— Ţi-a plăcut plimbarea?

— Nu ţi se pare că-mi vorbeşti prea familiar? zâmbi Elsa, dar fără să-i dea timp să scoată o vorbă, urmă: Hai, nu te mai scuza! Flecarul ăsta nesuferit mi-a stricat tot cheful. Turuie ca o moară hodorogită! Ce-o fi în capul lui! Ce pretenţii şi ambiţii!

— Flecar?… repetă îngândurat Sauer. Nu ştiu. Oricum ar fi însă, flecar — neflecar, te-aş sfătui să fii mai prudentă cu el.

Elsa îl privi mirată.

— Cum adică? Am comis vreo imprudenţă?… O pufni râsul. Vai, Otto, eşti gelos! Nu găseşti că-i prea devreme? încă nu ţi-am dat niciun răspuns. Dacă mă răzgândesc?

— Ştiu că glumeşti. Cu toate astea mi se strânge inima… O fi el flecar, dar nu-i deloc prost. Adu-ţi aminte ce spunea despre onestitate şi despre liniile strâmbe! E un mod de a gândi foarte primejdios. Ca să fiu sincer, mi-e frică de el şi-ţi duc grija, şi dumitale şi bătrânului Gottlieb… Tot ce a trăncănit el în barcă are un tâlc ascuns… Ce-o fi punând la cale? De la el te poţi aştepta la orice…

Elsa îşi aduse aminte de cuta adâncă de pe fruntea lui Stirner, care îl îmbătrânise brusc şi din nou o trecu un fior. Instinctiv se lipi de braţul lui Sauer.

— Ce-a făcut, ce-a dres, nu ştiu, dar n-ai văzut cum i s-a vârât bătrânul sub piele? Un pas nu face fără Stirner. Ba l-a luat şi-n casă, să-l aibă mai aproape… Seara Stirner îl distrează cu câinii lui dresaţi…

— Ce-i al lui e-al lui! Câinii sunt într-adevăr extraordinari!

— Asta-i adevărat. E tot ce s-a putut realiza vreodată mai bun în materie de dresură. Mai ales Falk…

— Dar de pudelul acela negru ce spui? Socoteşte, recunoaşte orice literă şi execută toate ordinele lui Stirner fără să-i spună ceva, fără să-i facă vreun semn… Uneori mi-e frică…

— Te înţeleg… Parcă n-ar fi câine, ci un demon… De ce spun eu de Stirner… Inteligenţa şi talentul lui îl fac şi mai primejdios. Sauer îi aruncă fetei o privire grăitoare.

— În ceea ce mă priveşte pe mine, Otto, fii liniştit. Sunt absolut imună la farmecele lui. Până acum omul acesta îmi era pur şi simplu indiferent. Dar de când i-am văzut expresia aceea… nu găsesc cuvântul potrivit… S-ar putea totuşi să fim nedrepţi… Vai ce m-am speriat!

Apărând fără zgomot din întuneric, Falk o apucase pe Elsa de rochie şi, mârâind a joacă, o trăgea uşor. Sauer, furios, vru să-l gonească, dar Elsa râse amuzată.

— Ne-am speriat degeaba. Tu nu vezi! E un mesaj de la Stirner: ne roagă să mergem mai repede.

II. SUB ROŢILE TRENULUI

Uşa biroului se deschise şi în prag apăru bancherul Karl Gottlieb, însoţit de secretarul său particular, Ludwig Stirner.

Pătrunzând prin pereţii de sticlă, soarele matinal scălda încăperea. Licăriri jucăuşe se aprinseseră pe rama de aur a ochelarilor impunătorului personaj. Bancherul făcu ochii mici şi un zâmbet îi flutură pe buze. Să tot fi avut vreo şaizeci de ani, dar văzându-i tenul sănătos şi obrajii rumeni, nimeni nu-i dădea această vârstă. Proaspăt bărbierit, mirosind a săpun, parfum şi ţigări de foi, toate de cea mai bună calitate, era întruchiparea prosperităţii.

— Ei, a fost reuşită excursia? întrebă el, dând mâna pe rând cu domnişoarele Glück şi Fit, apoi şi cu Sauer. Aţi avut o vreme superbă, nu-i aşa? Sauer, expediază telegramele acestea. A sosit Buletinul Bursei? Care-i cursul dolarului? Aha… Şi acţiunile bumbacului? Urcă? Perfect! A, da, să nu uit — poliţele băncii Töpfer & Co se protestează. Am aşteptat destul! *Fräulein* Fit, dar arăţi excelent astăzi!… Iar dumneata *Fräulein* Glück, eşti nu ştiu cum, parcă mai visătoare! He, he, he! râse bancherul, ameninţând-o în glumă cu degetul. Mi se pare că am ghicit… Primăvara, bat-o vina!…

Îşi potrivi bucheţelul de violete prins la butoniera redingotei şi se uită la ceas:

— Zece fix. Dacă prindem trenul de zece şi patruzeci şi cinci, la două şi cincisprezece minute suntem înapoi. Să ne grăbim, Stirner. E vorba de o uzină care trece în proprietatea băncii. Terminăm repede cu formalităţile. Cu ocazia asta iau şi eu puţin aer, că nu mai ştiu de când n-am ieşit. A venit maşina? Să mergem, Stirner!

Ieşi cu pasul uşor, şi-n clipa următoare îl auziră strigând:

— Ce faci acolo, Stirner?

— Imediat! răspunse acesta, şi, repezindu-se în camera de alături, chemă: Falk! Brutus!

Setterul care îl însoţise în excursie şi o namilă de dog tigrat veniră în goană cu lătrături vesele.

Când trecu pe lângă domnişoara Glück, Stirner îşi lăsă capul spre umăr şi întrebă zeflemitor:

— Ei, te-ai hotărât?

— Ce să hotărăsc?

— Te măriţi cu mine?…

Izbucni în râs şi, urmat de câini, se grăbi să-l ajungă pe patron.

Elsa se încruntă, Sauer bombăni ceva, fără să se ridice de la birou.

Se auzi automobilul pornind. Nimeni nu scotea o vorbă. Fit ţăcănea de zor la maşina de scris, Sauer frunzărea nervos un dosar…

— Să-l ia naiba cu javrele lui! bombăni el iarăşi.

— Ce tot mormăi acolo? îl întrebă Glück.

— Nu vezi? Unde merge, îşi ia câinii cu el! Şi-i de-o făţărnicie!… Ieri numai că nu l-a făcut canibal pe Gottlieb, chipurile pentru că e necruţător cu debitorii, iar azi — poftim!

— Se gudură pe lângă el şi-i caută privirea întocmai ca Falk. De ce crezi că a luat câinii? Ca să-l distreze pe bătrân „în sânul naturii”!…

— Ascultă, Sauer, ai putea să-l mai laşi în pace! N-ai văzut că a ghicit? I-a mâncat fripţi pe Töpfer & Co!

— Cum să nu ghicească! Pun capul că el l-a convins pe patron să le protesteze poliţele!

— Eşti gelos, Sauer. Aia-i! ciripi *Fräulein* Fit.

— Fă-mi, te rog, o copie după borderoul ăsta! o chemă Sauer la ordine.

Fit îl privi spăşită, ca un copil prins cu o şotie, şi îngăimă:

— Cu plăcere!

Maşina de scris îşi reluă ţăcănitul. Erau cu toţii absorbiţi de muncă. Se întrerupeau numai ca să răspundă la telefon.

Pe la unsprezece telefonul zbârnâi din nou. Cu ochii la o scrisoare de afaceri pe care tocmai o citea, Sauer ridică receptorul:

— Alo! Da, biroul secretarului particular al domnului Karl Gottlieb. Poftim? Vorbiţi mai tare!… Cum!!? Imposibil!… Se făcuse alb ca hârtia şi stiloul îi scăpă din mână. Glasul îi era atât de schimbat încât cele două tinere, lăsând lucrul, îl priveau cu teamă şi curiozitate. Sub roţile trenului?!!… Bine: dar… dar cum? Iertaţi-mă, e normal să fiu curios…

Am înţeles… Da… Voi face întocmai!…

Puse receptorul în furcă, îşi trecu mâna prin păr şi se ridică.

— Ce s-a întâmplat? sări *Fräulein* Fit în picioare. Pe cine l-a călcat trenul? Spune odată, omule!

Dar Sauer recăzu pe scaun fără să scoată o vorbă.

— Mda… Mă aşteptam la ceva în genul ăsta… bâigui în sfârşit şi, ridicându-se ca împins de un resort, rosti cu voce gâtuită: Herr Karl Gottlieb…

L-a călcat trenul…

— Trăieşte?! întrebară fetele într-un glas.

— Nu cunosc amănuntele…

— Cum, ăsta-i amănunt?!

— Când am întrebat cum s-a întâmplat, mi-au răspuns că acum nu-i timp de explicaţii. Trebuie să pregătim patul… şi să chemăm un medic.

— Trăieşte deci! deduse Glück.

— Poate… Sauer apăsă pe câteva butoane, chemă servitorii, dădu dispoziţii, telefonă după medici. În casă, toată lumea se agita. Menajera, sau cum i se spunea în casă — „intendenta”, veni cu sufletul la gură şi întrebă ce s-a întâmplat.

Gottlieb fiind holtei, toată gospodăria era pe mâna doamnei Schmiedthof, o bătrânică simpatică şi foarte îngrijită. Când află ce nenorocire s-a întâmplat, *Frau* Schmiedthof se pierdu într-atâta cu firea, încât Elsa trebui să se ocupe de ea. Se auzi un claxon.

— Doctorul! exclamă *Fräulein* Fit.

— Ba nu, e maşina noastră, spuse Sauer. Hans, du-te şi deschide!

Valetul ieşi, mişcându-şi cât putu de repede picioarele bolnave.

Încremeniră toţi într-o aşteptare încordată. *Frau* Schmiedthof zăcea într-un fotoliu, mai mult moartă decât vie.

În vestibul se auziră tropăituri învălmăşite.

— Vin… abia suflă Fit. Numai de-ar fi în viaţă…

Uşa fu dată de perete. Intrară patru oameni, purtând pe braţe trupul oribil mutilat şi plin de sânge al lui Karl Gottlieb. *Frau* Schmiedthof scoase un ţipăt şi-şi pierdu cunoştinţa.

Picioarele cadavrului erau retezate mai sus de genunchi.

Un al cincilea, tot în uniformă de feroviar, ducea un pachet voluminos. Fetele recunoscură pledul bancherului. Într-un colţ pachetul se desfăcuse lăsând să se vadă vârful unui pantof de lac.

„Picioare… Picioarele lui… se înfioră Elsa Glück. Ce oroare! De ce le-o mai fi adus? Ce-i mai trebuie acum?”

Privi faţa mortului. Trăsăturile aproape neschimbate. Doar pielea albă ca hârtia. „Din cauza hemoragiei.”

O frapă un amănunt. Bucheţelul de violete de la butoniera redingotei rămăsese intact. Aceste flori gingaşe pe pieptul mortului o tulburau, nici ea nu ştia de ce.

Tristul alai străbătu cabinetul şi dispăru în dormitorul lui Gottlieb. Stropi de sânge pe parchet îi marcau trecerea.

Ultimul păşea Stirner, mai palid ca de obicei, dar absolut calm. Ocolea cu grijă petele de sânge, cu aerul unui trecător care ia aminte să nu calce într-o băltoacă.

Falk se ţinea după stăpânul său, adulmecând sângele cu nările fremătânde.

La vederea lui Stirner, Elsa se simţi cuprinsă de o teroare inexplicabilă. Întâlnindu-i privirea, el îi zâmbi discret, numai din ochi. Să i se fi părut oare?…

Sauer, care tocmai revenea din dormitor, se apropie de Stirner şi, privindu-l în lumina ochilor, întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

Stirner îi înfruntă privirea fără să clipească. Încruntându-se doar, uşor, răspunse liniştit:

— N-am fost de faţă. Gottlieb tocmai mă rugase să expediez o telegramă urgentă. Totul s-a petrecut în timpul scurtei mele absenţe — cel mult cinci minute am lipsit… Martorii oculari declară că Brutus, câinele meu, s-a speriat de locomotivă şi, sărind la o parte, a nimerit în picioarele lui Gottlieb. Bătrânul şi-a pierdut echilibrul şi s-au prăbuşit amândoi de pe peronul înalt drept sub roţile trenului. Bietul Brutus! În două l-a tăiat… Iar lui Gottlieb i-a retezat picioarele…

— Văd că numai de câine îţi pare rău…

— Lasă prostiile, Sauer! Te sfătuiesc să nu iei prea în serios rolul de „adânc îndurerat”. Moşulică era destul de simpatic şi-l regret sincer. Asta însă nu mă opreşte să-l regret şi pe bunul meu prieten patruped.

— Ciudat! rosti Sauer apăsat, pe un ton care dădea cuvintelor o tainică semnificaţie… Brutus l-a ucis pe Gottlieb.

— Numai că Brutus al meu n-a fost om, iar Gottlieb n-a fost Cezar, pară Stirner cu un surâs batjocoritor, şi trecu în dormitorul patronului.

III. DOUĂ TESTAMENTE

Tragicul sfârşit al marelui bancher Gottlieb a răscolit adânc lumea oamenilor de afaceri din Germania. Cabinetul bancherului fusese unul dintre centrele nervoase ale vieţii financiare şi industriale a ţării. Gottlieb finanţa numeroase alte bănci, dar şi uzine şi fabrici.

Moartea lui subită era considerată drept unul din cele mai importante evenimente ale zilei. Ziarele încercau să prevadă consecinţele dispariţiei lui Gottlieb pentru diverşi creditori ai firmei, se lansau în comentarii pe tema schimbării raportului de forţe în sfera finanţelor, se întreceau în ipoteze asupra destinului băncii care-şi pierduse stăpânul. Îi va lua cineva locul lui Karl Gottlieb, sau banca va fi lichidată? iată cum se punea problema. Se înţelege că găseai în ziare şi informaţii despre rudele cele mai apropiate ale bancherului — presupuşii moştenitori: Oskar Gottlieb, fratele defunctului, care avea un fiu, Rudolf, în vârstă de douăzeci şi patru de ani, precum şi patru fiice, din care două de măritat. Un ziar calculase la cât se va ridica partea de moştenire a tânărului şi a bogatelor mirese, deşi nimeni nu cunoştea exact valoarea averii rămase.

În timp ce marea finanţă era în clocot, iar presa bătea toba, în casa lui Gottlieb se juca ultimul act al tragicomediei.

Oskar Gottlieb — tăpălăgos şi aprins la faţă — şi odraslele lui clăpăuge şi pistruiate dădeau ordine în calitate de moştenitori legali.

Oskar Gottlieb se încrunta mereu şi-şi strivea buzele între dinţi, să pară îndurerat. Perspectiva îmbogăţirii făcea să-i scapere ochii subţiaţi, dar pentru că avea destul tact şi pentru că îşi regreta totuşi fratele, îşi impunea o anumită rezervă. În schimb odraslele jubilau în văzul tuturor, presimţind deliciile apropiatei îmbogăţiri. Junele Rudolf şi domnişoarele Luise şi Gertrude, fiicele mai mari ale lui Oskar, treceau din cameră în cameră, căscau ochii la tablouri, mângâiau bibelourile scumpe, se tolăneau în fotoliile moi, pipăiau tapiţeria, împărţeau între ei toate aceste bunuri, se ciorovăiau, râdeau, făceau proiecte…

Trupul mutilat al lui Karl Gottlieb (împreună cu picioarele retezate) fu înmormântat într-un cavou luxos, de o arhitectură greoaie. A doua zi urma să se procedeze la deschiderea testamentului.

Oskar Gottlieb luase măsuri ca formalităţile să se desfăşoare cu o oarecare solemnitate. Invitase cunoscuţii şi pe câţiva dintre funcţionarii bancherului, printre care Sauer şi Stirner, domnişoarele Glück şi Fit.

Stirner se aşezase la biroul său şi, în aşteptare, cu o mutră plictisită, ca să-şi omoare timpul, desena câini pe o foaie de hârtie.

— Ei, domnule! Mi se pare că dumneata ai fost secretarul regretatului meu unchi. Nu? îl strigă Rudolf Gottlieb. Condu-mă la etaj. Aş vrea să văd…

Fără o vorbă, Stirner apăsă pe butonul soneriei montate pe tăblia biroului. Bătrânul valet răsări în uşă.

— Hans, condu-l pe domnul Gottlieb-junior la etaj!

Şi îşi reluă absorbit ocupaţia din care fusese întrerupt de Rudolf.

Tânărul nu spuse nimic, dar obrajii pistruiaţi i se aprinseseră de mânie. Sauer, care urmărise scena din colţul în care se retrăsese cu colegele lui, rânji:

— Ai văzut, Elsa? îşi dă aere de parcă el ar fi moştenitorul. Pe cuvânt dacă-i înţeleg tactica. S-ar zice că-i provoacă pe noii patroni să-i facă vânt pe poartă.

— Parcă pe noi ştim ce ne aşteaptă? se posomori Emma.

— Dacă mă dă afară, mă angajez casieriţă la un circ ambulant, râse Elsa cu nepăsare.

— Lasă gluma, Elsa. Vorbesc cât se poate de serios. Vă spun eu că Stirner joacă o carte mare.

Iar câteva clipe mai târziu, cu voce scăzută:

— Nu vi se pare că Gottlieb a murit în împrejurări destul de ciudate?

Elsa îi aruncă o privire iscoditoare.

— Dar ştii prea bine că Stirner nu era acolo când s-a întâmplat nenorocirea…

— Aha! Vasăzică şi dumneata bănuieşti că moartea bancherului nu se datoreşte unui accident! Dacă i-a sugerat câinelui ce să facă? După câte ştiu, Stirner, ca om de ştiinţă, tocmai de asta s-a ocupat, de problemele sugestiei şi telepatiei. Cum îţi explici demonstraţiile uimitoare pe care le făcea cu câinii lui? Ţii minte, în seara când ne întorceam din excursie, cum ne-am pomenit deodată cu Falk…

— Vai, dar e groaznic! Emmei Fit îi tremura glasul. Dacă sugerează câinilor să ne sfâşie?!

Sauer zâmbi:

— Ce interes are? Câinii lui Stirner urmăresc… te rog să nu mi-o iei în nume de rău… un vânat mai de soi. Mă întreb totuşi, la ce i-a putut folosi moartea lui Gottlieb? Omul acesta bizar se învăluie în cel mai adânc mister… Uite, de un an şi mai bine suntem colegi şi ne vedem zilnic, dar nici eu, nici altcineva n-a intrat vreodată în camera lui… Ce face acolo? Ce urzeşte în tăcere şi singurătate?

— … Pentru nimic în lume! Peisajul de Corot poţi să-l iei, treacă de la mine! Dar pe sfântul Sebastian nu-l dau!

Surorile Gottlieb trecură pe lângă ei, disputându-şi moştenirea unchiului.

Sauer amuţi.

Prin casă ţârâiră soneriile, invitând toată lumea în cabinetul cel mare al răposatului patron. Notarul — un bătrânel uscăţiv, cu faţa rasă şi cu ochelari în ramă neagră de baga — se şi instalase la birou. Tipicar, sau poate prea conştiincios, refuzase categoric să divulge moştenitorilor conţinutul testamentului înainte de a proceda la deschiderea acestuia după toate formele.

Cu ochii la servieta pântecoasă a omului legii, ce ascundea secretul moştenirii, Oskar, Rudolf şi domnişoarele Gottlieb nu-şi puteau stăpâni emoţia. Foarte tacticos, notarul scoase din servietă un plic, ceru să se constate integritatea sigiliilor, apoi îl deschise şi dădu citire testamentului.

Toată averea trecea în proprietatea lui Oskar Gottlieb, fratele defunctului, cu excepţia unei sume destul de importante lăsată doamnei Schmiedthof şi a unor legate mai mici pentru câţiva funcţionari mai bătrâni.

Fericiţii membri ai familiei Gottlieb răsuflară uşuraţi, dar imediat se schimbară la faţă, pentru că notarul anunţă:

— Acesta a fost primul testament…

— Cum, mai există unul? se alarmă Oskar Gottlieb.

— Există, şi-l voi citi numaidecât.

Repetă procedura examinării sigiliilor, deschise plicul şi începu să citească al doilea testament, pe care Karl Gottlieb îl făcuse cu numai o lună înainte de moarte.

„Declarând nule şi neavenite orice testamente încheiate anterior, las toate bunurile mobiliare şi imobiliare în proprietate exclusivă salariatei mele, stenografa Elsa Glück. Anumite motive mă împiedică să explic de ce-mi dezmoştenesc familia şi-mi testez toată averea domnişoarei Elsa Glück, dar pentru ca rudele mele să nu atace pe cale

judecătorească drepturile ei de moştenire, ţin să specific ce anume m-a îndemânat să procedeze astfel: 1) un serviciu pe care mi l-a făcut domnişoara Elsa Glück, serviciu a cărui valoare întrece capitalul testat şi 2) unele împrejurări de ordin strict personal care m-au determinat să rup orice relaţii cu fratele meu Oskar Gottlieb...”

— Convertită în valută forte, averea testată este evaluată, după un calcul preliminar, la suma de două miliarde dolari, încheie notarul.

Oskar Gottlieb se răsturnă pe spătarul scaunului. Ochii i se înceţoşară, hârâia cu gura larg deschisă şi depăna în neştire din degete.

Surorile Gottlieb boceau una în braţele alteia.

Faţa palidă a lui Rudolf, cu pistrui cafenii pe pielea albă ca varul, părea împroşcată cu noroi.

— Nu se poate! Nu se poate! zbieră el deodată cu un glas de femeie isterică. E o mistificare. Şarlatanie! O crimă! Dar cu mine n-o să vă meargă, bandă de tâlhari ce sunteţi!

Notarul ridică din umeri.

— Tinere domn, te rog să-ţi măsori cuvintele. Eu mi-am făcut datoria şi-atât! Dacă aveţi ceva de obiectat, faceţi contestaţie pe cale legală! Iar până una-alta, testamentul trebuie să-l înmânez moştenitoarei.

Spunând acestea, ieşi din spatele biroului, se apropie de Elsa Glück şi-i întinse respectuos testamentul.

Elsa făcu ochi mari şi luă maşinal documentul.

Sauer o privea uluit, neştiind ce să creadă, iar Emma Fit se întreba dacă e cazul să se bucure sau să plângă. Singurii care-şi păstraseră calmul erau notarul şi Stirner.

Oskar Gottlieb tresări puternic şi lunecă încet de pe scaun. Cei din preajmă săriră să-l sprijine.

— Chemaţi un medic!

Se iscă învălmăşeală.

IV. MIREASA FERICITĂ

Până la confirmarea testamentului, asupra averii se institui o tutelă. Oskar Gottlieb izbuti să obţină numirea sa ca tutore. Iată de ce familia rămase să locuiască în casa defunctului bancher. Ca şi mai înainte, tânărul Rudolf îşi dădea aere de stăpân, ferm încredinţat că justiţia „îi va reintegra în drepturi pe succesorii legali”.

Inventarierea şi evaluarea imensei averi a lui Karl Gottlieb cerea concursul tuturor funcţionarilor. De-aceea, în ziua următoare deschiderii testamentului veniră toţi la lucru, inclusiv Elsa.

— Dumneata!?! se miră Sauer. În ce calitate eşti aici?

— De stenografă, răspunse Elsa, pe tonul cel mai firesc.

— Stenografă miliardară! Unde s-a mai pomenit? O conduse într-un colţ mai retras şi continuă: Ia loc, te rog. Avem de discutat ceva foarte serios.

Otto Sauer se aşeză pe un scaun în faţa ei. Chipul lui palid purta urmele unei nopţi de nesomn. Îşi frecă fruntea, silindu-se să-şi adune gândurile.

— De ieri e un haos în capul meu, de nu mai sunt în stare să leg două cuvinte. Voiam să-ţi spun de Stirner. Una din două: ori l-am bănuit pe nedrept, ori e mai primejdios decât ne-am închipuit… Deocamdată un singur lucru e clar: între mine şi dumneata s-a înălţat un zid de netrecut… Eşti pierdută pentru mine, Elsa!

În ochii fetei citi nedumerire şi reproş.

— Spune-mi sincer, Elsa, cu mâna pe inimă: nu bănuiai chiar nimic despre… despre surpriza care te aştepta?

— Absolut nimic!

— Nu se poate! Este exclus să nu fi ştiut ceva măcar despre serviciul acela „extraordinar”, pe care bătrânul îl consideră mai preţios decât toată bogăţia lui!

— După câte mi-aduc aminte, nu i-am făcut niciun serviciu.

Sauer îşi lipi palma de fruntea înfierbântată:

— Simt că înnebunesc… Să zicem că Stirner este amestecat în toată afacerea asta, deşi încep să mă îndoiesc… Poate că într-un fel sau altul a reuşit să-i bage în cap bătrânului că dumneata i-ai fi adus serviciul acela imaginar, îndatorându-l astfel foarte mult. Să zicem! Dar de ce atunci nu i-a sugerat să-i lase lui averea? Sau poate…

— Sauer se îndreptă ţeapăn pe scaun şi o suferinţă adâncă îi desfigură chipul. Iartă-mă; Elsa, dar nu pot… trebuie să-ţi pun o întrebare foarte delicată… Nu cumva între dumneata şi Karl Gottlieb…

Elsa se ridică indignată.

— Linişteşte-te, pentru dumnezeu! Stai jos… Nu vezi în ce hal sunt? Îmi trec prin cap fel şi fel de prăpăstii… Totuşi, nu pot să te mint, trebuie să-ţi destăinui gândurile care m-au făcut să mă zbucium toată noaptea. A fost un adevărat supliciu! Ştii, mi-am închipuit şi alte năzbâtii… că poate… îi eşti fiică…

— Ascultă, Sauer, dacă nu încetezi, mă scol şi plec!

— Sau poate… asta ar fi culmea! Sau poate te-ai înţeles cu Stirner să-i serveşti de paravan…

Elsa se ridică să plece, dar Sauer o prinse de mână şi o sili să se aşeze din nou.

— Stai! Ascultă-mă până la capăt. Înţelege odată că tot ce-ţi spun acum, în faţă, cu atâta cruzime, se va spune… sau mai precis seva şopti în spatele dumitale. Nu-ţi dai seama că testamentul acesta îţi strică reputaţia? Că te face de râsul lumii!…

— Eu te iubesc, Sauer! Uite, îţi fac o declaraţie în toată regula… Dar orice răbdare are margini! Nici nebunia n-ar fi o scuză pentru câte mi-a fost dat să aud de la dumneata! Cine ţi-a dat dreptul să mă insulţi?

— Dreptul! Dreptul! Dar eu de ce trebuie să suport groaznica tortură a bănuielilor?

Tăcu, sfârşit de puteri, şi capul îi căzu pe piept.

Înduioşată, Elsa îi puse palma pe mână:

— Te chinuieşti singur, dragul meu, şi nu văd de ce. Doar între noi doi nu s-a schimbat nimic. Nici nu înţeleg despre ce zid vorbeai adineaori.

— Cum nu s-a schimbat nimic? Dar milioanele, dar miliardele lui Gottlieb?! Eşti una dintre cele mai bogate femei din lume, pe când eu?… Am mândria mea, mândrie de bărbat. Sunt sărac şi nu vreau să se spună că m-am însurat pentru bani. Banii! Sacii de aur! Uite zidul!

— Dar de unde ai mai scos-o şi pe asta? Zidul acesta nu există, Otto, şi nici nu va exista vreodată!

Înainte de a înţelege bine despre ce este vorba, Sauer simţi că i se ia o piatră de pe inimă.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că nu trebuie să fii un jurisconsult ca Otto Sauer, să nu dormi nopţile şi să ajungi în pragul ţicnelii ca să înţelegi cât de compromiţător este testamentul. N-am de gând să accept darul lui Gottlieb. Renunţ la drepturile de succesiune..

— Elsa! Ai fi în stare?… răcni Sauer.

La celălalt capăt al biroului, Emma Fit încetă să bată la maşină.

— Ce ai, Sauer? M-ai speriat!

— N-am nimic, *Fräulein*. Chiui şi eu de bucurie. Sunt bogat! Sunt omul cel mai bogat din lume!

— Vă căsătoriţi deci?

Emma se repezi să-şi îmbrăţişeze prietena şi să-l felicite pe Sauer, care strălucea de bucurie.

— Măi, măi, ce scenă înduioşătoare! Cu ce ocazie felicitările?

Stirner tocmai intrase.

— Elsa şi Sauer se căsătoresc şi vor înota în aur! Îmi pare atât de bine! Îl lămuri Emma surescitată.

— Serios?

Elsa şi Sauer schimbară o privire. După o ezitare imperceptibilă, Elsa răspunse ferm:

— Da, foarte serios. Poţi să ne feliciţi.

Stirner întinse mâna.

Năuc de fericire, Sauer i-o strânse cu putere.

— Felicitările mele, viitorii mei patroni! Bineînţeles, dacă veţi binevoi să mă păstraţi în serviciul domniilor voastre. Dar nu-i nicio supărare, chiar dacă mă concediaţi. Îmi iau geamantanul, îmi fluier câinii şi deschid un circ ambulant… Cât despre casieriţă, circ să fie… Ce zici, Emma, vii cu mine? Dar ce ai, păpuşico, plângi?

— Plâng… de bucurie, bâigui Emma.

— Eşti sigură că numai de bucurie? o ameninţă cu degetul. Apoi urmă: Şi păpuşelele ar trebui să înveţe să-şi ascundă sentimentele. Spune drept, nu ţi-e milă de Ludwig? Nici măcar atâtica? N-ai fost îndrăgostită de el un piculeţ?

Acoperindu-şi faţa cu mâinile, Emma alergă spre uşă. Intră un servitor.

— Domnul Gottlieb-senior îl roagă pe domnul Otto Sauer să poftească în cabinet.

Sauer aruncă o privire Elsei şi ieşi codindu-se. Rămas cu Elsa între patru ochi, Ludwig Stirner schimbă tonul:

— E adevărat, *Fräulein* Glück?

— Da, e adevărat.

După un moment de gândire, Stirner întrebă:

— Dar eu? N-am nicio şansă?

— Acum mai puţin ca oricând… Ascultă, Stirner, am impresia că numai dumneata ai fi în stare să risipeşti ceaţa care învăluie toată povestea asta. Te-aş ruga să-mi răspunzi la câteva întrebări.

— Sunt numai urechi.

— N-ai putea să-mi explici taina testamentului?

— Karl Gottlieb a luat-o cu el în mormânt.

— Nu e răspunsul pe care îl aşteptam, dar, mă rog… Urmează întrebarea cea mai grea: există vreo legătură între… întocmirea testamentului şi moartea subită a lui Karl Gottlieb?

— Desigur. O legătură cât se poate de strânsă. Numai moartea lui Gottlieb face posibilă executarea testamentului şi intrarea în posesia moştenirii. Dar de ce mă întrebi pe mine? Orice jurist putea să-ţi spună asta.

— Te faci că nu înţelegi…

— Poate chiar nu înţeleg. Ori dumneata, din tact, nu vrei să pui punctul pe *i*. Întreabă-mă direct dacă nu l-am ucis pe bătrân!

Elsa roşi.

— Ţi-aş cere scuze, Stirner, dar cine-i de vină? Uiţi ce spuneai deunăzi? Că onestitatea e un cusur… Mă doboară gândul că printre oamenii cărora le strâng mâna…

— Există şi unul cu mâinile mânjite de sângele pruncului sexagenar, care pe deasupra mai are şi tupeul de a te cere în căsătorie!…

— Ce faci, Stirner? De când te aşteptăm! bombăni Oskar Gottlieb, apărând în uşă.

Stirner se ridică cu un aer plictisit şi ieşi.

— Ce aţi discutat atâta? întrebă curioasă Emma, care între timp se întorsese la maşina de scris.

— Mi-a oferit mâna, inima şi tot globul pământesc drept dar de nuntă!

— Ce noroc pe tine! Două cereri în căsătorie într-o singură zi!

— Ştii, Emma, am renunţat la moştenire.

Fata rămase tablou.

— Eşti nebună de legat! Poţi să te iei de mână cu Stirner.

V. MOŞTENIREA — UITE-O, NU E

Oskar Gottlieb n-a murit, dar moştenirea care-i lunecase printre degete a fost o lovitură prea grea pentru el. Slăbit, cu faţa răvăşită şi pământie, îşi spunea păsul cunoscutului avocat Lüders, în cabinetul acestuia. Capul îi căzuse într-o parte, nu şi-l putea ţine drept. Şi tot răsucea un creion în mână.

— Istoria aceasta cu testamentul e un fel de „uite-o, nu e”. Parcă şi-a băgat necuratul coada, zău aşa! Bine zice Rudolf: o bandă de tâlhari! Tâlhari ori smintiţi… naiba ştie! Judecaţi şi dumneavoastră. A doua zi după deschiderea testamentului trimit după Otto Sauer… jurisconsultul fratelui meu, dumnezeu să-l ierte… ca să discut cu el unele chestii. Ce ziceam, om de încredere al bietului Karl, poate m-ajută el să fac niţică lumină în afacerea asta idioată cu moştenirea. Dar ţi-ai găsit. Ori că nu ştia într-adevăr nimic de schimbarea testamentului, ori umblă cu şoalda. Ce credeţi că-mi zice? Că Elsa Glück renunţă la moştenire. Vă închipuiţi. Repede — să vie Glück! Da, zice, e adevărat. Deci, totul e în regulă!… Şi când colo, mă pomenesc peste câteva zile că testamentul este prezentat instanţei spre confirmare chiar de Sauer, cu procură în regulă de la Elsa Glück. „Ce-i asta, domnule? Una vorbim şi alta facem?” El de colo: „Moştenitoarea s-a răzgândit”.

— Din ziua aceea aţi mai avut vreo discuţie cu *Fräulein* Elsa Glück? întrebă avocatul, pufăind din trabuc.

— Am mai stat de vorbă cu ea, dar… ştiţi… parcă nu-i aceeaşi. Chip de piatră, privirea stinsă, şi se mişcă… parcă-i buimacă de nesomn. Întreb: „Bine, *Fräulein*, parcă ziceai că renunţi la moştenire? „Nu ştiu… îmi răspunde ea cu o voce leşinată. Nu-mi amintesc… poate”. „Atunci de ce-ai mai înaintat testamentul spre confirmare?” Se holbează la mine şi nu spune nimic. Uite, aşa m-am canonit cu ea un ceas şi mai bine. Deodată o văd că se ridică fără o vorbă şi pleacă.

— Dacă nu mă înşel, e logodită cu Sauer…

— Exact.

— Atunci nu-i exclus să-şi fi schimbat într-adevăr hotărârea iniţială sub influenţa lui, presupuse maestrul barei.

— Mai ştiu eu? Tot ce se poate. Parcă el e mai breaz? Umbla cătrănit de parcă moştenirea ar fi fost o pacoste pe capul lor. Şi deodată s-a făcut colţos de nu mai poţi să te înţelegi cu el. Dacă-i spui o vorbă, îţi răspunde zece… Joacă teatru, mă întreb, ori şi-a pierdut minţile…

Oskar Gottlieb îşi strecură creionul în buzunar, dar imediat îl scoase iarăşi. După ce-şi mai trase sufletul, continuă:

— Cert e că testamentul a fost prezentat spre confirmare. Trebuie deci să pornim lupta. Dumneavoastră ce ziceţi, domnule avocat?

Lüders îşi rezemă de spătar capul chel, ca o bilă trandafirie şi privind cum se destramă în aer colacii de fum, vorbi de parcă ar fi gândit cu glas tare:

— Primo — testamentul a fost întocmit de un notar, respectându-se cu stricteţe procedura legală. Aşadar, o acţiune având ca punct de plecare niscaiva vicii de formă cade… Secundo — procesul-verbal dresat de judecătorul de instrucţie şi de poliţie spune limpede că moartea lui Karl Gottlieb se datoreşte unui accident, orice premeditare fiind exclusă… Ce ne mai rămâne de făcut? Să dovedim că în momentul când a întocmit cel de-al doilea testament, testatarul era iresponsabil. Calea nu-i deloc sigură, dar alta nici nu există…

Mai trimise în tavan un rotocol de fum şi îl întrebă pe Oskar Gottlieb:

— Vă rog să-mi spuneţi sincer, în ce relaţii aţi fost cu defunctul dumneavoastră frate? N-au existat între dumneavoastră neînţelegeri, certuri?

— Niciodată! răspunse răspicat Oskar Gottlieb.

— Atunci la ce face aluzie testamentul?

Oskar Gottlieb roşi până în vârful urechilor şi începu să se frământe pe scaun.

— Mai ales pentru afurisita asta de aluzie ţin neapărat să atac testamentul! Aluzia îmi face numele de ocară. Mă doare, desigur, că fratele meu m-a dezmoştenit, dar şi mai rău mă doare că era supărat pe mine fără să fiu vinovat. E ceva necurat la mijloc. M-o fi calomniat cineva, cu gând ascuns…

— Da, încurcată afacere… Voi face tot ce-i omeneşte posibil, dar nu garantez nimic. După un al treilea colac de fum expediat pe urmele celorlalte, asul baroului trecu la o temă mult mai plăcută pentru el: onorariul.

VI. PROCESUL

Procesul Oskar Gottlieb — Elsa Glück făcu mare vâlvă. Onorariul ameţitor pe care urma să-l primească celebrul avocat Lüders dacă va obţine câştig de cauză, averea fabuloasă disputată, testamentul surpriză, moartea năprasnică a bancherului, atât de, curând după întocmirea ultimului testament, frumuseţea moştenitoarei — câte şi mai câte subiecte pentru ziare, câte prilejuri de bârfit. Se emiteau cele mai bizare ipoteze, se încingeau polemici fulminante, se încheiau pariuri. „Ce s-a petrecut în familia Gottlieb? De ce defunctul bancher şi-a dezmoştenit fratele? Ce fire leagă triunghiul Elsa Glück — Karl Gottlieb — Sauer?” Iată problemele care aţâţau cel mai mult curiozitatea marelui public şi interesau în aceeaşi măsură justiţia.

Contestaţia lui Oskar Gottlieb, iscusit adusă din condei de avocatul Lüders, pornea de la premisa că în momentul întocmirii testamentului, bancherul nu s-ar fi aflat „în deplină posesie a facultăţilor sale mintale”. Se făcuse totul pentru a obţine probe în sprijinul acestei afirmaţii. Deranjându-l pe defunct, cei mai iluştri profesori i-au cercetat creierul. Actul de expertiză rezultat în urma acestui examen consemna cu lux de amănunte, greutatea creierului, culoarea, numărul de circumvoluţiuni, un început de scleroză, dar nu furniza dovada dorită. Experţii nu îndrăzniră să scrie negru pe alb că bancherul Gottlieb a fost nebun, cu toate că se constataseră — nu fără „concursul” lui Lüders — „unele anomalii”.

Dar Lüders pregătise şi câţiva martori bine dresaţi, mai înţelegători decât experţii. În jurul lui Karl Gottlieb, care învârtea afaceri de milioane, roiau întotdeauna sumedenie de oameni de tot soiul. Între aceştia, avocatul găsi uşor câţiva care, contra unei sume frumuşele, se arătară dispuşi să dea orice declaraţie li s-ar cere. Sub competenta îndrumare a maestrului, martorii relevară o mulţime de detalii din viaţa bancherului, în aparenţă lipsite de însemnătate, dar care înlănţuite creau un dubiu în privinţa integrităţii facultăţilor mintale.

Stârniră ilaritate, de pildă, depoziţiile şefului contabil despre unele extravaganţe ale bancherului, ce frizau mania, în legătură cu raţionalizarea şi automatizarea. Karl Gottlieb pusese să i se construiască un lift special, pe a cărui platformă era fixat fotoliul în care obişnuia să şadă la masa de scris. O apăsare pe buton — şi din apartamentul său de la etaj cobora la parter, unde se aflau birourile băncii. După ce semna hârtiile şi discuta cu clienţii mai importanţi, se înălţa cu fotoliu cu tot, asemenea unui zeu într-o piesă de teatru, şi, oprindu-se iarăşi în faţa mesei, îşi vedea mai departe de treabă.

Când patronul lucra, nimeni n-avea voie să intre în cabinet, fie el funcţionar sau servitor. Dar pentru că totuşi se mai întâmpla să aibă nevoie de ceva, fuseseră instalate nişte benzi transportoare ce străbăteau toată clădirea. Bancherul spunea la telefon ce doreşte şi imediat banda transportoare, mişcându-se fără niciun zgomot, îi aducea registrul cerut, o cafea sau o cutie cu ţigări de foi.

— Nu era normală nici pasiunea lui pentru igienă, depuse un alt martor. Avea peste tot în camere termometre, hidrometre, şi fel de fel de aparate complicate pentru stabilirea componenţei şi purităţii aerului. Sistemele uzuale de ventilaţie nu-l satisfăceau. „Ce aerisire ar putea fi, când introduci dinafară aer plin de praf şi de vapori de benzină?” obişnuia el să spună. Înainte de a intra în casă, aerai era epurat prin mijloace chimice. Un om special angajat veghea ca temperatura să se menţină invariabil la plus 12o C. Vara, aerul era răcit pe cale artificială până la această temperatură, avându-se grijă să nu fie nici prea uscat, dar nici umed, să nu scadă procentul de oxigen conţinut şi să nu apară bioxidul de carbon. Se făcea de asemenea ozonizare artificială.

Pe baza acestor depoziţii, alţi medici psihiatri, mai puţin dificili decât primii sau poate mai bine zis plătiţi de Lüders, constatară în certificatul de expertiză că defunctul suferea de o boală psihică cu un nume lung, impresionant şi foarte greu de pronunţat. Era limpede că Oskar Gottlieb câştigă teren. Mai trebuia lămurită o singură problemă care întârzia pronunţarea hotărârii: care erau relaţiile dintre Karl şi Oskar. E drept că mai mulţi martori declaraseră că pe cei doi îi lega o „dragoste frăţească”. Nu era exclus totuşi să fi intervenit o ruptură din motive rămase ascunse până şi celor mai intimi prieteni. Din fericire pentru Oskar, nu exista niciun indiciu că s-ar fi certat vreodată cu fratele său Karl. Lüders se şi vedea cu onorariul încasat, îşi făcea planuri: o vilă la Nisa… O maşină nouă… Mariette… Un zâmbet îi înflori pe buze, privirea îi era languroasă. Dacă ar fi fost motan ar fi început să toarcă. Merita să-şi bată capul cu experţii şi cu martorii! Lüders se întrecuse pe sine, punând la bătaie în acest proces toată priceperea, tot talentul, tot darul său oratoric.

Iată şi ziua în care urma să se pronunţe sentinţă. Uriaşa sală a tribunalului se dovedise neîncăpătoare. Sute de ochi o căutau pe Elsa Glück, dar zadarnic: Sauer îi reprezenta interesele.

Lüders, într-o formă de zile mari, analiză subtil declaraţiile martorilor, excelând în juxtapuneri şi în deducţii ingenioase şi pară într-un mod strălucit argumentele morocănosului Sauer. Câteva dintre observaţiile sale deosebit de spirituale stârniră o furtună de aplauze: era clar că publicul, în majoritatea lui, ţine cu „moştenitorii legali”, adică cu Oskar Gottlieb. De altfel şi judecătorii, în sinea lor, erau dispuşi să-i dea dreptate lui Gottlieb.

— … Cât priveşte sentimentele defunctului Karl Gottlieb faţă de clientul meu, spuse în încheiere Lüders, indiferent de natura lor, cine să ţină seama de preferinţele sau de antipatiile unui alienat? Partea adversă spune: „Bine, dar Karl Gottlieb a condus activitatea unei firme mari”.

— Lüders ridică din umeri: — Ei şi? Istoria cunoaşte cazuri când state uriaşe au fost cârmuite de monarhi demenţi, fără ca poporul să bănuiască măcar.

Răsunară câteva aplauze. Preşedintele agită clopoţelul.

În momentul acela se ridică Oskar Gottlieb. Părea toropit de somn. Abia târându-şi picioarele, se apropie de bară şi spuse:

— Cer cuvântul.

Se aşternu o tăcere mormântală. Încreţindu-şi fruntea de parcă s-ar fi căznit să-şi amintească ceva şi înnodând anevoie cuvintele, Oskar Gottlieb bolborosi:

— Nu-i adevărat… Nu e cum spune Lüders. Karl era mai întreg la minte ca noi toţi… şi meritam să mă dezmoştenească pentru că am greşit faţă de el.

Sala încremenise în aşteptare. Lüders îşi pierdu pentru o clipă cumpătul, dar imediat se repezi la Oskar Gottlieb şi-l trase înciudat de mânecă:

— Ce faci?! Ce tot îndrugi acolo? Vino-ţi în fire, omule! Strici totul! îi şuieră el la ureche.

Oskar îşi smuci braţul şi se răsti în gura mare la avocat:

— Ce mă tot bârâi la cap?! Lasă-mă în pace! Destul rău i-am făcut lui Karl… Să-i mai fac şi numele de ocară? Ce rău i-am făcut? Nu pot să spun… Asta ne priveşte pe noi… familia noastră… De altfel are vreo importanţă?…

Până şi judecătorii, care văzuseră multe în viaţa lor, rămaseră stupefiaţi.

— Dar de ce o spuneţi abia acum, întrebă preşedintele.

— Pentru că… pentru că… Tăcu o clipă de parcă şi-ar fi pierdut firul gândurilor… Pentru că abia azi am aflat că fratele meu ştia… ştia anumite lucruri. Moştenirea nu mi se cuvine mie, ci domnişoarei Elsa Glück.

Brusc, sala se umplu de tumult de parcă s-ar fi spart un stăvilar. Strigătele mulţimii acoperiră sunetul clopoţelului. Lüders, palid ca un mort, se ridică clătinându-se, îşi turnă apă cu o mână tremurătoare, dar nu fu în stare să bea: dinţii îi clănţăneau şi conţinutul paharului curse pe robă.

Sauer părea şi el uluit.

Numai Rudolf Gottlieb, roşu de furie, se repezi la taică-său, îl zgâlţâi zdravăn şi-i strigă ceva. Dar bătrânul avea un aer apatic, de parcă toate acestea nu l-ar fi privit pe el. Atunci tânărul se apropie dintr-un salt de masa judecătorului şi, agitându-şi ameninţător pumnii, răcni de se auzi în toată sala:

— Nu vedeţi că şi-a pierdut minţile?! Aici toţi sunt nebuni sau tâlhari!… Dar nu mă las… O să merg până în pânzele albe!

Şedinţa fu suspendată şi preşedintele evacuă sala.

VII. DISPARIŢIA MOŞTENITORULUI

Acţiunea fusese respinsă, iar testamentul — confirmat. Elsa Glück intră în posesia moştenirii.

Rudolf, ca şi Lüders de altfel, căruia îi trecuse pe la nas un onorariu nemaipomenit în analele baroului, nu voiau să se dea bătuţi. Trebuia să întreprindă ceva — dar ce? Să ceară din nou o expertiză medicală pentru a stabili de data aceasta iresponsabilitatea lui Oskar Gottlieb! Dacă bătrânul e pus sub tutela lui Rudolf, acesta are dreptul să facă apel!… Da, ar fi fost ceva, dar de unde să-l iei pe Oskar? Imediat după terminarea procesului, Oskar a dispărut. Experţii n-aveau cum să-l declare iresponsabil… în lipsă! Rudolf cheltuia în dreapta şi-n stingă, înglodându-se în datorii, doar o da de urma părintelui său. Ajunse până acolo încât promise un premiu celui care-i va da de vreun indiciu. Nimic!

Termenul de recurs era pe expirate. În disperare de cauză, Rudolf luă hotărârea să se adreseze Elsei Glück. Ea nu se instalase încă în casa lui Karl Gottlieb, care îi revenea prin testament împreună cu toată averea, clar venea acolo zilnic la ore fixe, pentru a-şi îndeplini atribuţiile de salariată a băncii. Rudolf o găsi în cabinetul secretarului particular, care-i dicta ceva. În halul de nervi în care era, tânărului Gottlieb nu i se păru curios că Elsa continuă să lucreze conştiincios, de parcă n-ar fi privit-o pe ea vizita anunţată.

Stirner îl întâmpină pe Rudolf cu un zâmbet ironic.

— Ei, tinere domn, cum îţi merg treburile?

— Nu te priveşte! i-o întoarse Rudolf înţepat. Am de discutat ceva cu *Fräulein* Glück!

Îl privi de sus pe Stirner, poftindu-l parcă să iasă afară. Secretarul închise un ochi:

— Ceva con-fi-den-ţial?… Mă rog!

Ieşi fără grabă.

Când auzi uşa închizându-se, Rudolf se luă cu mâinile de cap şi începu să se agite prin cameră.

— *Fräulein*, *Fräulein*! gemu el deodată şi, acoperindu-şi faţa cu palmele, izbucni în plâns.

Elsa se zăpăci.

— Ce-i cu dumneata?

Rudolf îi căzu la picioare şi, frângându-şi mâinile, vorbi cu o voce înecată în lacrimi:

— Fie-ţi milă, *Fräulein*! Nu mă nenoroci. Renunţă la moştenire. Ce să faci cu ea?… Iartă-mă. Nu-mi dau seama ce spun… Cum să renunţe cineva la o avere ca asta!… Dar nu ţi se cuvine dumitale! N-ai nici în clin nici în mânecă cu toată bogăţia asta picată din cer… Nu! ce vorbesc… Nu sunt în stare să mă concentrez… Ştiţi, *Fräulein*, numai speranţa asta mai dădea rost vieţii mele… Tata e un zgârie-brânză şi tremură pentru fiecare ban. Eu sunt dator vândut… în definitiv, de ce dumitale? De ce? E… e absurd, e de neconceput, e strigător la cer!… E ceva… vai, nici nu mai ştiu ce spun, dar sunt convins că mă înţelegi şi-ai să te înduri de mine… Dacă nu renunţi la moştenire, îmi zbor creierii!

— Nu pot, răspunse calm Elsa.

— Cum nu poţi?! Cine te poate opri? Doar ai şi vrut s-o faci.

— Nu-mi amintesc.

— Te implor! Îndurare!! Îmi zbor… adică ţi-am mai spus-o.

Sări în picioare şi răvăşindu-şi chica roşcovană, porni să alerge de colo-colo ca apucat de furii. Se opri o clipă în loc cu privirea fixă şi cu mâna stângă încleştată pe bărbie, ca un om cufundat în meditaţie, apoi brusc începu să-şi smulgă părul din cap şi să-şi tragă palme:

— Blestem! Blestem părului meu roşu şi mutrei pistruiate! O, dacă eram un tip bine… Dumneata eşti atât de frumoasă… Poate că eu… poate că noi doi.. Ce-ai zice dacă te-aş cere în căsătorie?

Aerul său încurcat, faţa aprinsă şi părul vâlvoi îi dădeau o înfăţişare nespus de comică. Elsa îl privi amuzată.

— Mulţumesc, domnule, dar sunt logodită.

— Da, ştiu… Pur şi simplu mi-am pierdut controlul şi-mi dau pe faţă toate gândurile. Dar cu toate că eşti frumoasă, nu de dumneata am nevoie, ci de afurisita asta de avere… Nu mi-aş fi închipuit vreodată că o fiinţă atât de fermecătoare poate ascunde atâta cruzime şi… şi lăcomie! încheie el sarcastic.

Elsa se încruntă.

— Nu merit să fiu învinuită de aşa ceva.

— Atunci ce te împiedică să rosteşti cuvântul care ar face din mine şi din surioarele mele cei mai fericiţi oameni din lume?!? O prinse de mână şi o privi drept în ochi: — Renunţă! Renunţă! Te rog! Te implor, renunţă!

Focul ce-l mistuia dădea acestor cuvinte o tărie deosebită. Pe fruntea senină a Elsei trecu o umbră, sprâncenele i se adunară. În inima ei se dădea o luptă.

Cu toată tulburarea lui, Rudolf observă acest lucru şi-şi reluă pledoaria cu şi mai multă insistenţă.

Dar totul nu dură decât o secundă. Faţa Elsei îşi recăpătă calmul, genele îi ascunseră pe jumătate ochii şi spuse încet, dar pe un ton ce nu admitea replică:

— Dă-mi drumul!

Îşi eliberă braţul şi, fără o vorbă, se îndreptă spre uşă.

— De ce pleci? Stai! Rudolf o apucă iarăşi de mână, încercând s-o oprească, dar în momentul acela uşa se deschise, un câine năvăli în cameră şi se postă între ei, mârâind ameninţător. Îndată apăru şi Stirner.

— Ei uite, asta nu-mi place! îl dojeni el pe Rudolf. Aşa se poartă un tânăr manierat cu o domnişoară logodită?

Tremurând ca prins de friguri, Rudolf îl măsură cu ură. Stirner îl înfruntă calm şi ironic. Tânărul bătu din picior, se întoarse şi ieşi ca o vijelie. Sări în maşină, bolborosind ca în delir:

— Totul e pierdut! Totul e pierdut!

— Unde vă duc? întrebă şoferul.

— Totul e pierdut!… La Lüders.

Repetând într-una „totul e pierdut!”, dădu buzna în cabinetul avocatului, fără să ţină seama că acesta discuta cu o clientă.

— Lüders! Totul e pierdut!… Refuză! Refuză pe toată linia, de la primul până la ultimul punct. Era şi de aşteptat… Mâine expiră termenul de recurs… Tata nu-i de găsit. Măcar de-am fi siguri că a murit… Adică, oricum ar fi prea târziu! În câteva ore n-ai cum obţine instituirea tutelei. Nu ne rămâne decât un singur lucru: să facem apel. Procura pe care v-a dat-o tata rămâne valabilă.

— Bine, dar atâta timp cât există la dosar declaraţia lui Oskar Gottlieb, nu avem nicio şansă.

— Avem, n-avem, mergem înainte!… Poate până se judecă apelul apare şi tata.

Lüders dădu din umeri. Apoi însă îşi spuse că tânărul s-ar putea să aibă dreptate. Totul e să nu piardă termenul. În definitiv, poţi să ştii de unde sare iepurele?

Făcură apel. În zadar. Oskar Gottlieb nu era de găsit. Obţinură câteva amânări, dar până la urmă familia Gottlieb pierdu definitiv procesul.

Elsa Glück intră în posesia moştenirii.

VIII. PALATUL DE STICLĂ

Pasiunea defunctului bancher pentru raţionalizări îşi pusese pecetea şi pe arhitectura casei, construită după ultimul cuvânt al tehnicii americanizate. Criteriul estetic al noului stil era utilitatea. Uriaşa clădire cu parter şi două etaje, durată din oţel, beton şi sticlă, fusese concepută în linii drepte, ce te făceau să crezi că arhitectul a folosit ca sursă de inspiraţie o coală de registru contabil, împărţit în rubrici şi subrubrici. Nicio arcuire capricioasă, niciun amănunt ornamental nu înveseleau ansamblul. În loc de ziduri, numai geamuri uriaşe care îi dădeau aspect de acvariu. Acoperişul, tot de sticlă, părea un scut prea fragil pentru milioanele cu care opera banca, Numai că „peştişorii de aur” erau ascunşi în rărunchii clădirii, la subsol. Oţelul şi betonul trezoreriei ofereau o garanţie sigură împotriva gangsterilor, chiar dacă aceştia ar fi atacat banca din aer. Sutele de sonerii şi de semnale luminoase, periscoapele de o construcţie specială prin care gardienii instalaţi la parter vedeau tot ce se întâmplă la subsol, sistemul de uşi cu închidere automată, barajele electrice şi aparatele de filmat, de asemenea automate, condamnau la eşec orice încercare de a pătrunde aici prin forţă sau viclenie. Numai Gottlieb ştia cât bănet a dat reporterilor ca să descrie cât mai pe larg toate aceste minuni ale tehnicii securităţii. Urmărea două scopuri: să convingă lumea că fortăreaţa lui subterană este inexpugnabilă şi să taie astfel banditilor pofta de a ataca safeurile băncii lui. Într-adevăr, în zece ani s-a semnalat o singură tentativă de jaf. Şi aceea însă s-a terminat lamentabil pentru temerarii spărgători. Cu toate că, după cum au declarat singuri, „vedeau o meserie ce nu se există”, bandiţii au fost prinşi ca nişte şoricei în cursă. Din primul moment a intrat în funcţiune aparatul de luat vederi şi filmul a rulat la toate cinematografele ca un fel de „aviz amatorilor”. Gurile rele spuneau că totul a fost doar un truc al bancherului, care i-a tocmit pentru o sumă frumuşică pe aceşti „artişti” din lumea interlopă, luându-şi solemn angajamentul că vor fi puşi în libertate de cum se va potoli zarva iscată de pretinsa lor ispravă. Cum, necum, filmul a avut efectul scontat. Bancherul şi depunătorii puteau dormi liniştiţi.

Birourile băncii se aflau la parter. Un întreg corp de gardieni înarmaţi, necesari mai ales ca decor, păzeau intrările.

Bancherul locuia la primul etaj. Din hol dădeai într-un salon, în birourile secretarului particular şi în cabinetul patronului. Două încăperi din aripa dreaptă comunicau cu cabinetul: dormitorul lui

Gottlieb şi camera lui Stirner, întotdeauna încuiată: secretarul prefera să facă singur curat; nu permitea vreunui servitor să-i calce pragul. În aripa stingă se afla „menajeria” lui Stirner: câini, lupi, porci, pisici şi un urs. Aceste animale dresate trăiau într-o înduioşătoare armonie. Deşi renunţase la cariera ştiinţifică, Stirner continua să studieze psihicul animalelor „ca amator” — spunea el.

Etajul superior (aproape două treimi din el, şi anume partea din mijloc) cuprindea galeria de tablouri — mândria defunctului bancher şi ţinta glumelor sarcastice ale cunoscătorilor. Aici coabitau într-o armonie la fel de înduioşătoare ca şi animalele lui Stirner, un Andrea del Sarto veritabil cu o stângace contrafacere după Correggio, zmângăleala unui diletant obscur, cu un desen în creion al lui Leonardo da Vinci… Tablourile, înşirate pe suporturi, perpendicular pe pereţii de sticlă, primeau lumina dintr-o parte. Gottlieb pretindea că aceasta este „aşezarea cea mai raţională”. În partea de mijloc a sălii, în afară de un pian instalat pe un podium, nu se afla nimic. Pentru banchete sau dineuri oficiale se aduceau nişte mese demontabile de o construcţie foarte complicată, „raţionalizate” şi ele de Gottlieb. E adevărat că, strânse, aceste mese ocupau puţin loc, dar ce chin pe bieţii servitori când trebuiau să le monteze! Întocmai ca la jocurile acelea complicate în care trebuie să compui o figură dintr-o sumedenie de piese aparent desperecheate — dacă o şipcuţă era pusă greşit, totul se dărâma şi… ia-o de la capăt!

Oamenii îşi ieşeau din fire, dar cel mai rău se enerva bancherul.

— Cum de nu pricepeţi? E atât de simplu!

Schimba aici, punea dincolo, potrivea dincoace, şi până la urmă totul îi scăpa din mâini, se lovea, se zgâria şi-l apucau şi pe el pandaliile.

Acum s-a terminat cu toate astea. Mesele se odihneau îmbucătăţite, întocmai ca nefericitul lor stăpân… Ce plăcut era să-ţi auzi paşii răsunând în sala pustie, când te îndreptai spre grădina de iarnă! Aici, palmierii umbreau cu frunzele lor mari un imens acvariu, plante agăţătoare se împleteau dantelat pe pereţii unei grote artificiale, orhidee îţi desfătau ochii cu bogata lor gamă de culori…

Poposeai pe îmbietoare sofale, între lauri şi leandri, iar cântecele păsărelelor care zburătăceau în libertate îţi fermecau auzul.

Pe o altă uşă pătrundeai în biblioteca aflată exact deasupra celor două cabinete ale lui Gottlieb, de la parter şi de la primul etaj. Toate cele trei încăperi comunicau prin intermediul faimosului lift cu fotoliu.

La capătul unei zile de lucru, bancherul „se înălţa”

În biblioteca lui alcătuită din ediţii de lux cu titluri imprimate în aur pe cotor, pentru a fuma în tihnă o havană. Cărţile nu le citea. Rareori lua din raft câte un volum şi se uita la poze.

— *Farsus sepectrum*, maimuţa-strigoi… Ca să vezi ce de jivine pe lumea asta!… Parc-ar purta ochelari, zău aşa… Ia mai dă-o dracului, c-o visez la noapte!

Închidea cartea cu pocnet şi căsca. Ultimele două încăperi erau goale. Una se afla deasupra dormitorului lui Gottlieb, cealaltă deasupra camerei lui Stirner. Cu acestea încheiară Stirner şi Elsa vizitarea casei.

— Ei, ţi-ai văzut palatul. Sper că ai să te simţi bine aici. Camerele sunt pline de aer şi de lumină, ca de altfel toată casa. Nu degeaba avea testatarul dumitale o mină atât de sănătoasă.

La aceste cuvinte, Elsa tresări şi o umbră uşoară îi trecu pe faţă.

Stirner se posomori.

— Cum, Elsa, nu te bucuri? Gândeşte-te că eşti una dintre cele mai bogate femei din lume! îţi poţi satisface orice dorinţă, orice capriciu! Dacă nu-ţi place casa asta, te poţi instala în oricare din celelalte douăzeci şi şase de clădiri care-ţi aparţin în oraş… sau într-una din vilele dumitale de la Nisa, Menton, Ospidaletti, din Majorca ori din Algeria, din… nici nu le mai ţin minte pe toate… După o clipă de gândire, adăugă: Totuşi, *trebuie* să-ţi placă aici.

— Da, *trebuie* să-mi placă aici, răspunse Elsa ca un ecou.

— Dincolo va sta camerista dumitale. Iar aici, şi în toată casa, numărul soneriilor întrece pe al cuişoarelor de tapiţerie din mobile, iar telefoane sunt şi mai multe. Aşa că, din orice fotoliu, poţi comanda tot ce-ţi pofteşte inimioara. Deocamdată stai jos şi odihneşte-te. În câteva clipe banda transportoare îţi va aduce o cafeluţă. Pa!

După plecarea lui Stirner, Elsa căzu sfârşită în fotoliu şi-şi acoperi faţa cu mâinile. În câteva rânduri bătăile unei pendule speriară tăcerea, dar Elsa nu se mişcă.

Se gândea la soarta ei atât de ciudată. Fiică de oameni nevoiaşi, a rămas de mică orfană şi a gustat din plin amarul sărăciei. De copilă era neobişnuit de frumoasă. Această frumuseţe i-a adus multe bucurii, dar şi multă suferinţă. Într-o zi a venit la orfelinat o văduvă bătrână şi bogată — *Frau* Bäcker. Fermecată de frumuseţea micuţei, a hotărât pe loc s-o înfieze. Avea doisprezece ani atunci. Cei cinci ani cât a stat în casa bătrânei au fost cei mai frumoşi din viaţa ei. *Frau* Bäcker ţinea la Elsa ca la copilul ei, i-a dat o educaţie bună, iar Elsa o iubea ca pe o mamă. Dar bătrânica s-a stins pe neaşteptate, fără să lase niciun testament. De ochii lumii, rudele ei i-au oferit ceva şi Elsei, dar într-o formă atât de jignitoare, încât fata a refuzat şi şi-a căutat o slujbă, în cei doi ani care au urmat i-a fost dat să cunoască hidoşeniile vieţii. Cu frumuseţea ei, găsea uşor un loc de vânzătoare sau manechin, dar la fel de repede trebuia să renunţe la slujbă, ca să scape de asiduităţile patronilor. Şi-a spus atunci că trebuie să încerce altceva şi, seară de seară, renunţând la odihnă şi la orice distracţie, a început să înveţe stenografia, în sfârşit i-a surâs norocul şi a fost angajată la banca Gottlieb. Aici l-a cunoscut pe Sauer. Impresionată de politeţea, amabilitatea şi de bunele lui maniere, a ajuns să-l îndrăgească.

Şi iată că moştenirea asta a smuls-o din făgaşul obişnuit!

Nu putea pricepe nici în ruptul capului ce a făcut-o să accepte moştenirea, după ce la un moment dat hotărâse ferm să renunţe la ea.

„De ce? De ce?” întrebarea revenea ca o obsesie.

Deodată trăsăturile i se destinseră şi genele îi acoperiră pe jumătate ochii, iar după câteva minute răsufla adânc, ca atunci când scapi dintr-o încăpere neaerisită. Constată cu mirare că din tot zbuciumul de adineauri nu rămăsese nici urmă. Se ridică, se întinse cu voluptate şi-şi roti curioasă privirile prin încăpere.

— Chiar că-i tare drăguţ aici! Ce aer plăcut şi câtă lumină! Uite ce covor frumos!

Îmboldită de o lacomă curiozitate, pe care nu şi-o cunoscuse până atunci, prinse a cerceta minuţios, de una singură, noua ei locuinţă, biblioteca, galeria de tablouri, minunata grădină de iarnă… „Şi toate acestea îmi aparţin!” Pentru întâia oară gândi: „Are dreptate Stirner!

Sunt fericită, nespus de fericită!”

IX. UN SPOR DE 50%

După ce se despărţi de Elsa, Stirner coborî la primul etaj. În birou, Sauer, Emma Fit şi *Frau* Schmiedthof, menajera, păreau că-l aşteaptă.

Sauer îl întâmpină cu o plivire ostilă, în timp ce Fit şi Schmiedthof nu-şi puteau ascunde îngrijorarea. Nimeni nu ştia exact ce rol avea în această casă după schimbările survenite.

— Bună ziua! îi salută cu vioiciune Stirner. Vă aduc o veste bună! Patroana a dat dispoziţie: toată lumea rămâne în serviciu. Asta am discutat în primul rând cu Elsa, adică vreau să spun cu *Fräulein* Glück. Să ştiţi însă că vom avea mult de lucru. Frumoasa noastră stăpână n-a condus niciodată o bancă, aşa că tot greul noi doi îl vom duce, Sauer şi cu mine.

— Te-aş ruga să nu iei hotărâri în numele meu şi să nu-mi fixezi atribuţiile! se zbârli Sauer.

— Nu văd ce-am putea face altceva. Dar lasă. Discutăm noi mai târziu. Am ceva urgent de rezolvat.

Trecu repede în cabinetul lui Gottlieb, se aşeză la birou şi scrise ceva, încuie hârtia într-un sertar şi trecu în camera lui, iar peste câteva minute se întoarse şi se aşeză din nou la biroul răposatului bancher.

Intră Elsa, urmată aproape imediat de Sauer, Emma Fit şi *Frau* Schmiedthof, care desigur văzuseră că a coborât.

Emma şi menajera se grăbiră să-i mulţumească Elsei pentru că le-a îngăduit să rămână în serviciul ei.

— A, *Fräulein* Glück! Ce surpriză plăcută! spuse Stirner, fără să se ridice de la birou. Cum te simţi?

— Mulţumesc, bine.

— Îţi place casa?

— Foarte mult! se însufleţi Elsa. Etajul de sus e scăldat în soare. Ai impresia că pluteşti pe un ocean de lumină. Iar grădina de iarnă, zău, e încântătoare! Nu mai am ce căuta la Nisa!

— Perfect! Deci totul e în ordine! se bucură Stirner.

Asupra lui Sauer însă, voioşia Elsei avu un efect contrar. Logodnicul îi aruncă o privire bănuitoare şi-şi muşcă buzele.

— Iar acum, scutură-ţi de pe umeri povara afacerilor, o invită Stirner pe acelaşi ton glumeţ.

Am pregătit procura generală pe numele meu, aşa cum mi-ai poruncit. O semnătură, şi gata.

Sauer, Schmiedthof, până şi naiva Emma încremeniră de uimire: normal ar fi fost ca procura s-o primească Sauer, logodnicul Elsei, sau cel puţin să-şi împartă cu Stirner conducerea băncii.

— Cu plăcere, răspunse Elsa şi puse mâna pe stilou.

— O clipă! Stirner apăsă pe buton şi în cameră intră bătrânul notar însoţit de doi martori.

— Iertaţi-mă că v-am deranjat! Stirner îi vorbea notarului politicos, dar cu autoritate. Întrucât însă sunteţi, ca să spun aşa, de-al casei…

Bătrânelul dădu din cap îndatoritor. Elsa semnă procura şi toate formalităţile se terminară în câteva minute.

— Astfel de acte trebuiesc întocmite după toate formele. Vă mulţumesc! îl concedie Stirner pe notar.

Bătrânul ieşi însoţit de martori. *Fräulein* Fit şi *Frau* Schmiedthof îi urmară exemplul.

— Dumneata, Sauer, rămâi ca şi până acum jurisconsult. Numai că noul nostru patron, mai cumsecade, îţi măreşte salariul cu 50%. Sper că am înţeles bine, nu?

— Da, desigur! încuviinţă Elsa. Sauer se făcu verde la faţă:

— Foarte onorat, dar renunţ şi la spor şi la post!

— Vai, Otto, ce-ţi veni? Sper că glumeşti! sări Elsa.

Stirner ridică din umeri, într-un gest de neputinţă: „Ce pot face eu?”

— Sauer dragă, înţelege-te cu patroana… Eu am treabă jos, la bancă. Bună idee a avut bătrânul Karl. Nici că poate exista un mijloc de locomoţie mai comod. Apăsă pe un buton, o trapă se deschise şi dispăru cu fotoliu cu tot.

— Sper că glumeşti, Otto, repetă Elsa când rămase singură cu Sauer. Puse mângâietor palma pe braţul lui.

Sauer îşi trase mâna, cu o grimasă de dezgust.

— Nu ştiu care din noi glumeşte, *Fräulein* Glück!

— Otto!

— Numai că glumele dumitale sunt insulte… Îţi baţi joc de demnitatea mea de om, de dragostea, de încrederea, de prietenia mea!

După o scurtă tăcere, urmă cu mâhnire:

— Ce-i cu tine, Elsa? Ai jurat că renunţi la moştenire, şi m-ai minţit… De ce?

— Dar nu pricepi, Otto? Aşa trebuie!… Şi-apoi, nu tu mi-ai apărat interesele la proces?

— E adevărat… Dar să mă bată Dumnezeu dacă ştiu de ce am făcut-o… Parcă mă împingea cineva de la spate… Adică… la urma urmelor, tu m-ai rugat… Şi ştii că nu pot să-ţi refuz nimic. Dar tu, tu de ce m-ai minţit?! Ai stârnit în inima mea toţi demonii îndoielii! Moştenirea asta te compromite, pângăreşte dragostea noastră. Şi-acum, colac peste pupăză, te apuci să-i dai procură lui Stirner!… Cum să-mi alung bănuielile? Nu-nseamnă că eşti una cu el?!… Că sunteţi… intimi! Că-i eşti complice!… M-ai dus de nas ca pe un copil!

— Otto!

— Lasă-mă! Cum de nu înţelegi că o să te bârfească toţi şi-o să te împroaşte cu noroi?! Da, da, tot noroiul din stradă o să pătrundă în palatul acesta de aur! Tu în aceeaşi casă cu Stirner! Tu…

— Linişteşte-te, Otto, te implor!

— Nu, nu mă liniştesc! Şi nu te mulţumeşti cu atâta!… Ca să mă umileşti mai rău, mă gratifici cu un spor de 50%! Ha-ha-ha! 50%! Contravaloarea dragostei şi a demnităţii!

Izbucni într-un râs amar.

Elsa îl privi zguduită şi neputincioasă. În inima ei se dădea o luptă cumplită. În sfârşit, nervii ei cedară şi o înecă plânsul.

Sauer amuţi şi se prăbuşi pe un scaun. Din când în când, suspine spasmodice îi trădau zbuciumul.

— Cât sunt de nenorocit!… Nenorocitul de mine! murmură el cu capul strivit între pumni.

Elsa se apropie de el şi-l îmbrăţişă.

— Cum poţi gândi atât de urât despre mine, Otto?… Ştii doar că te iubesc… Hai, linişteşte-te, dragul meu, scumpul meu… Voi face tot ce-mi spui tu…

— Adevărat?

— Pe cuvânt, făgădui ferm Elsa. Şi nu mă mai învinui. Nici eu nu ştiu cum s-a întâmplat.

Sauer se ridică şi-i cuprinse mâinile:

— N-am nevoie de bogăţie, Elsa. Dragostea ta mi-ajunge. Şi în numele acestei iubiri, îţi cer ca mâine — da, chiar mâine!

— Să ne cununăm şi tot mâine să-i faci vânt pe uşă ticălosului ăstuia de Stirner, cu haita lui de câini!

— Cum spui tu, iubitule.

— Elsa!

— Ce scenă înduioşătoare! auziră ei glasul ironic al lui Stirner. Speriaţi, se smulseră unul din braţele celuilalt şi întoarseră capul.

Stirner îi privea din fotoliu, pufăind dintr-o havană.

— Ca cauţi aici?! izbucni Sauer.

— Am venit, ca să spun aşa, în interes de serviciu! pară Stirner. Încrederea cu care m-a onorat stimata noastră patroană…

— Patroana noastră s-a răzgândit şi te concediază! i-o reteză Sauer. Procura va fi anulată!… Ţinând însă seama de meritele dumitale, vei primi salariul pe două luni înainte, plus un spor de 50%!

— Ei, ce să fac. O să deschid un circ ambulant, se căină Stirner, scărpinându-se la ceafă.

Dar când rămase singur, se întunecă la faţă, scoase dintr-un sertar nişte planuri, le studie bombănind, apoi se încuie în camera lui.

X. „FATA CU ULCIORUL SPART”

Trecu o lună. Emma Fit şedea la locul ei obişnuit şi în aşteptarea orei de încheiere a programului bătea ceva la maşină. Tras la faţă, palid, nepieptănat, nebărbierit, Sauer măsura camera cu paşi mari, privind-o pe furiş. La un moment dat se opri în faţa Emmei, încordat, legănându-se de pe un picior pe celălalt.

Emma se făcu roşie ca focul şi degetele ei de obicei atât de sprintene începură să încurce clapele:

— Uf! M-am zăpăcit! De ce mă priveşti aşa, domnule Sauer? Parcă mă vezi prima oară…

— Exact, *Fräulein* Emma. Unde mi-au fost ochii până acum? Eşti pur şi simplu delicioasă!

Emma roşi mai tare; se prefăcu însă că nu aude.

— Ciudat! continuă Sauer. Eşti la noi de un an şi mai bine, ne vedem zilnic, şi totuşi… abia de o lună pot spune că te văd: ce oval gingaş, ce păr mătăsos… tot să-l mângâi, ce ochi minunaţi!… Văd în ei când candoarea copilului, când o poznaşă viclenie de drăcuşor… Leit „Fata cu ulciorul spart”!

— Ce ulcior? N-am spart niciun ulcior!

— E un tablou de Greuze… Iar dumneata…

— Termină, Sauer!

Cuvintele lui îi făceau plăcere, dar, de frica Elsei, încerca să-şi ascundă sentimentele. Patroana i-a şi surprins de câteva ori discutând în felul acesta. Trecea demnă şi nepăsătoare, dar Emma simţea că „stăpâna”, cum îi spunea ea în glumă, vede şi înţelege tot.

— Domnule Sauer, nu te mai recunosc!

— Nici eu nu mă mai recunosc, fetiţo… Filosofii susţin că lucrul cel mai greu pe lume e să te cunoşti pe tine însuţi…

Într-adevăr, era de nerecunoscut. Cumpătatul, ordonatul, ba chiar pedantul Sauer de la o vreme nu-şi mai îngrijea deloc ţinuta, frecventa cele mai deocheate cârciumi, unde chefuia cu toţi derbedeii, şi-şi neglija serviciul.

— Ascultă, scumpă domnişoară, ai ţăcănit destul la pianul acesta afurisit care se cheamă maşină de scris. Hai sus să-ţi arăt noii peştişori de aur. Stirner i-a comandat ca să-i facă surpriză patroanei.

Emma şovăia.

Zâmbind, Sauer arătă din ochi spre uşa cabinetului:

— Ţi-e frică?

Fata se aprinse la faţă şi se ridică:

— De ce să-mi fie frică? Merg. Dar numai pentru câteva minute. Vreau astăzi să ajung mai devreme acasă…

Cele câteva minute se făcură jumătate de oră, o oră…

Sauer flecărea fără încetare, copleşind-o cu complimentele. Deşi nu arăta, Emma tremura de frică să nu-i surprindă cineva. La un moment dat se uită la ceas şi se ridică decisă:

— Vai, ce târziu e! Potrivindu-şi părul din mers, ieşi din grădină în sala cu tablouri.

— Ştii ceva, Emma? Hai să mergem diseară la teatru. Pe urmă trecem pe la „Continental”… Au un jazz pe cinste!

Emma, care îl ştia atât de grav şi serios, pufni în râs. Sauer o luă de braţ şi, patinând pe parchet, porniră amândoi spre ieşire.

Dintr-un colţ al sălii, Elsa văzuse toată scena. Vizita des galeria. Unele tablouri o atrăgeau. Când cei doi se depărtară, Elsa intră în grădină şi căzu fără vlagă pe banca din faţa acvariului. Havuzul susura, peştişorii de aur înotau alene îndărătul sticlei verzui, iar uneori se ridicau la suprafaţă pentru a sufla mărgeluşe de aer. Era linişte. Păsărelele, înfoiate pe ramuri, picoteau ca înainte de ploaie.

Privirea-i căzu pe o servietă de piele galbenă, cu iniţiale de argint: „O.S.”…

În aceeaşi clipă auzi paşi care se apropiau.

„Otto se întoarce să-şi ia servieta”, îi fulgeră prin minte. Prima ei pornire fu să se ascundă în grotă, dar se răzgândi.

Sauer intră fredonând un cântec la modă. Când o văzu pe Elsa, rămase locului descumpănit, imediat însă afectă un aer degajat:

— Doamna se plimbă? Cum vă plac peştişorii de aur?… Cu sos picant trebuie să fie delicioşi!

Gluma, cum era şi firesc, n-o înveseli.

— Ascultă, Sauer, ce înseamnă asta?!

— La ce face aluzie stăpâna?

— La ceea ce s-a petrecut aici acum câteva minute şi în general la purtarea dumitale din ultima vreme.

Sauer se aprinse la faţă:

— Aceeaşi întrebare aş putea să ţi-o pun eu, *Fräulein* Glück! Ce înseamnă purtarea dumitale? Ne-am căsătorit? L-ai concediat pe Stirner cum mi-ai promis? N-ai niciun drept să mă controlezi!

— Nici nu pretind acest drept! Dar de promisiune, tot am să mă ţin. Mi-am dat cuvântul doar.

— De ce n-ai făcut-o până acum?

Fu rândul Elsei Glück să-şi piardă cumpătul. Într-adevăr, de ce?… Nici ea nu ştia. Din nou o lacună în mintea ei!… Din nou oribila senzaţie că şi-a pierdut memoria! Gândurile i se izbeau de o stavilă nevăzută, aşa cum se zbate o muscă de geam. Lăsă capul în jos şi nu răspunse nimic.

Privirile lui Sauer lunecau pe chipul şi pe trupul Elsei. Se întrebă mirat: „Cum de-am iubit-o? E atât de banală! Manechine din astea frumoase găseşti cu duiumul, la orice casă de mode! Gâtul e graţios, dar atât de lung!… Unde ţi-au fost ochii, băiete? Şi umerii ăştia înguşti… Şi cum o urâţeşte aluniţa de sub ochiul stâng!…”

— Nu răspunzi? Cred şi eu! Nici n-ai ce răspunde!

În sfârşit Elsa vorbi:

— Parcă tu n-ai zis că demisionezi? De ce n-ai făcut-o?

Pusese degetul pe rană. Şi Sauer se întreba mereu ce l-a făcut să rămână la bancă. Dragostea pentru Elsa? Aş! Cu o lună în urmă, spre propria-i surprindere, simţise că Elsa îi este indiferentă şi că s-a îndrăgostit lulea de Emma. Dar nu era asta singura schimbare petrecută în el. Uneori se simţea sfâşiat de porniri şi sentimente contradictorii, încerca un fel de dedublare a personalităţii. De aceea îşi căuta uitarea în vin şi în petreceri.

N-ar fi recunoscut însă în ruptul capului că nici el nu ştie de ce n-a plecat de la bancă. Aşa că tălmăci întrebarea cum îi venea la socoteală.

— Nu ştii cum să scapi mai repede de mine?! M-am lămurit!

Elsa îl privi cu reproş.

— Iar începi cu insinuările?

— A, nu! Fii pe pace! Ne-am torturat destul unul pe altul… e timpul să dăm cărţile pe faţă. Ei bine, nu plec pentru că o iubesc pe Emma Fit!… Da, o iubesc şi chiar astăzi îi voi cere mâna!

Explicaţia i se părea plauzibilă, deşi undeva în subconştient îşi dădea seama că ar fi putut foarte bine să plece împreună cu Emma.

Elsa abia suflă:

— Otto!

În inima lui Sauer încolţi un grăunte de milă, dar imediat îşi spuse: „Minte! Se preface!” Şi-i trânti în faţă cu toată indignarea:

— Dar ce-ai fi vrut? Să faci din mine un soţ paravan? Iar Stirner să fie prietenul oficial al casei?! Mulţumesc de această cinste! Dar nu te necăji. Cu banii tăi ai să găseşti pretendenţi. Pe mine însă, iartă-mă! Emma Fit nu e deşteptăciunea întruchipată şi nu se joacă cu milioanele, dar are un suflet bun, curat, şi-mi va fi o soţie credincioasă!…

Elsa se încovoie ca sub lovituri de bici.

Sauer îşi luă servieta:

— Da, sunt sărac! Dar nimeni nu mă poate cumpăra cu un spor de 50%! Şi-acum, iartă-mă, sunt aşteptat!

Se înclină cu o curtoazie exagerată şi ieşi. Rezonanţa sălii goale amplifică zgomotul paşilor.

Elsa rămase într-un fel de înţepenire. Numai bătăile pendulei o readuseră în fire. Tresări.

— S-a făcut cinci?

Umbrele înserării de iarnă se adunau tot mai dese.

Ieşi din sală şi privi în jur. Întâmplător ochii îi lunecară asupra pianului, şi simţi o dorinţă irezistibilă să cânte. Ridică din mers capacul, se aşeză şi-şi trecu degetele pe claviatură.

Niciodată muzica nu-i făcuse atâta plăcere.

Deodată se opri speriată.

Drept în faţa ei se afla Stirner. Când a intrat?… Rezemat de pian, o privea ţintă. Era palid şi trist. Buzele lui subţiri aveau zvâcniri nervoase.

Elsa scoase un ţipăt uşor.

— Cântă, Elsa, o rugă el cu căldură.

Îi făcu pe voie. Stirner o ascultă cu atenţie, apoi vorbi rar şi încet:

— Cânţi atât de frumos! E „Cântecul lebedei”, nu? De Saint-Saëns… Se spune că lebăda cântă o singură dată: înainte de moarte… Trăieşte însă mult, foarte mult, şi numai o rană mortală îi poate scurta zilele… şi dumneata eşti rănită?… Dar de cine?… Gândeşte-te dacă merită să-ţi pierzi viaţa pentru el.

— Ce vrei să spui? întrebă Elsa, lăsându-şi mâinile pe genunchi. De cine vorbeşti?

— De el, de Sauer! De cine altcineva!… Doar nu-i un secret.

În Elsa se trezi mândria de femeie. Se ridică în picioare.

— Domnule Stirner, te poftesc să nu te amesteci în treburile mele personale!

— Numai că aceste treburi personale sunt şi ale mele, *Fräulein* Elsa. Ştii că te iubesc.

— Dar şi dumneata ştii că eu nu te iubesc!

— Asta-i toată nenorocirea!… A mea şi-a dumitale… Da, da, şi-a dumitale, deşi n-ai de unde s-o ştii… Ce frumos ar fi totul dacă m-ai iubi de bună voie!

— Nu înţeleg! Poţi iubi şi altfel? Îţi ies câteodată nişte vorbe din gură!…

Stirner ocoli întrebarea.

— Ascultă, Elsa, hai să vorbim serios. Ei drăcie, în sala asta raţionalizată n-ai unde să stai jos… Să trecem în grădină.

Se aşezară pe banca pe care stătuse Elsa adineaori.

— Pentru dumneata viaţa a fost o şcoală destul de aspră, aşa că o cunoşti bine, începu Stirner. Ştii cât de greu îşi poate câştiga existenţa o fată frumoasă şi săracă, dacă vrea să rămână cinstită. Acum eşti bogată. Dar află că şi bogăţia îşi are neajunsurile ei. Pentru bărbaţi, eşti de două ori mai ispititoare. Frumuseţea cade deseori pradă donjuanilor, iar bogăţia aventurierilor şi altor mizerabili. Aşa că de-acum înainte nu vei şti niciodată dacă eşti iubită pentru dumneata sau pentru banii pe care-i ai. Ce te aşteaptă? Cu Sauer s-a terminat. Eşti singură, încearcă să judeci la rece. De ce să nu mă iei pe mine de bărbat?… Da, da, ştiu! Nu mă iubeşti… Cele mai fericite căsătorii însă, după câte se spune, sunt clădite nu pe dragoste, ci pe raţiune. Poate că mai târziu ai să mă iubeşti. Se întâmplă deseori… Şi-apoi, trebuie să-ţi spun… Am întreprins ceva colosal… am nişte planuri ameţitoare… Iar felul în care te porţi cu mine mă paralizează, nu-mi permite să-mi iau avânt, să mă dăruiesc în întregime operei mele. Te implor… pentru ultima oară: hotărăşte-te!

Elsa clătină din cap.

— Nu, te rog! i-o luă înainte Stirner. Nu-mi da răspunsul acum. Gândeşte-te în linişte, cumpăneşte totul… Azi e joi. Duminică seara, la şase, aştept răspunsul!

Făcu o uşoară plecăciune şi se retrase.

Ceasul bătu de şase ori.

XI. CĂLĂTORIA DE NUNTĂ N-A AVUT LOC

Dimineaţa, când se trezi, Elsa îşi simţi capul ceva mai limpede. Nici urmă de apăsarea pe care o încerca de la o vreme încoace. Trebuia să decidă dacă primeşte să se mărite sau nu cu Stirner. Nu se întreba de ce e neapărat nevoie să ia o decizie. După micul dejun se aşeză în colţişorul ei preferat, în faţa acvariului.

Totuşi nu avu linişte. Un servitor veni s-o anunţe că domnul Oskar Gottlieb o roagă insistent să-l primească.

„Oskar Gottlieb? De unde a mai apărut?” se miră. Elsa. I se perindară prin minte toate amănuntele procesului.

Coborî în holul de la primul etaj.

Aici îi veni în întâmpinare, cu adânci temenele, un bărbat vârstnic, în care nu-l recunoscu din prima clipă pe fratele defunctului bancher. Oskar Gottlieb slăbise şi nu mai purta favorite, ci o barbă mare, căruntă. Era tras la faţă, obrajii i se scofâlciseră şi avea pungi mari sub ochi. Dar schimbarea nu era numai exterioară. Ţinuta lui, fiecare gest purta amprenta înfrângerii şi-a umilinţei îndurate, iar ochii, jucându-i în cap, trădau înfrigurare.

— Mii de scuze pentru deranj, spuse el sărutându-i mâna. Dacă nu-mi ajungea cuţitul la os…

— Vă rog, îl pofti Elsa, arătându-i un fotoliu.

Se aşezară. Oskar Gottlieb tăcea cu un aer încurcat, răsucindu-şi pălăria în mâini. În sfârşit vorbi cu glas nesigur:

— Zău dacă ştiu cu ce să încep… Întâi şi întâi, daţi-mi voie să vă asigur că m-am resemnat… Nu mai am niciun fel de pretenţii… Dar pierderea neaşteptată a moştenirii m-a dat peste cap… Ştiţi, când mi-aţi spus că renunţaţi la moştenire… mi-am ipotecat moşioara, cu gândul că mâine-poimâine pun mâna pe bani şi scap de toate datoriile. Ce era să fac?… Tineretul se dă în vânt după petreceri… după toalete… într-un oraş mare sunt atâtea ispite! Am avut cheltuieli şi cu gospodăria… Cumpără una, drege alta… Scadenţa era aproape, dar ce-mi păsa mie! N-aveam de unde şti c-o să vă răzgândiţi peste noapte. Departe de mine gândul să vă învinuiesc pentru asta!… O spun numai ca să înţelegeţi mai bine cum stau lucrurile. În sfârşit, ce mai tura-vura! De azi într-o săptămână îmi vinde moşia cu toba şi rămân la bătrâneţe pe drumuri, cu o liotă de copii…

— La cât se ridică datoria?

Oskar Gottlieb începu să se bâlbâie:

— E o sumă măricică… pentru buzunarul meu, fireşte… Două sute de mii…

Elsa se gândi.

— O clipă. Vă dau imediat răspunsul.

Gottlieb, care nu se aşteptase ca totul să se aranjeze atât de uşor, se risipi în mulţumiri umile şi călduroase.

Elsa intră în biroul secretarului particular, dar imediat îşi dădu seama că Stirner nu mai lucrează de mult acolo. Străbătu încăperea şi trecu în cabinetul defunctului bancher.

— Oskar Gottlieb e aici…

Stirner ridică mirat din sprâncene:

— Nu mai spune?! A înviat din morţi? Ei, mai bine mai târziu decât prea devreme… Şi ce pofteşte?

— Îmi cere nişte bani… I se vinde moşia la licitaţie.

— Cât?

— Zice că a ipotecat-o pentru două sute de mii…

Stirner se strâmbă.

— Minte! Paragina lui de pământ cu tot ce are acolo nu merită nici jumătate! îi dăm o sută de mii şi să nu-l mai prindem pe-aici!

— Ascultă, Stirner! Oricât, mă simt vinovată de toate necazurile lui. Şi-apoi… e atât de nenorocit…

Crede-mă, nu i-a fost uşor să vină la mine. Dă-i două sute de mii… Te rog.

Stirner râse amuzat.

— „Te rog”… Asta-i bună! Stăpâna băncii îl roagă pe preasupusul ei servitor!… *Fräulein* Glück, aici totul îţi aparţine şi orice dorinţă a dumitale e lege. Treaba mea este să fac să meargă bine căruţa şi să-ţi execut ordinele!

Completă repede un cec pentru două sute de mii, apoi încuie carnetul în sertar.

— Poftim!

— Mulţumesc.

— Iarăşi? Când ai să înveţi să te porţi ca o stăpână?

Fericită, Elsa îi dădu lui Gottlieb cecul.

— Două sute de mii.

Oskar Gottlieb luă cecul cu o mână tremurătoare şi începu din nou să mulţumească şi să se scuze.

— Nu-mi mai mulţumiţi atât, îl rugă Elsa jenată. Spuneţi-mi mai bine ce aţi păţit? Unde aţi dispărut după proces?

— Am fost… am fost bolnav. Da, bolnav. O boală tare ciudată. Când am ieşit din sală, m-a cuprins deodată frica şi o cumplită ruşine de oameni… Fotografiile noastre au apărut în toate ziarele… Ţineţi minte, nu? Ei bine, mi se părea că fiecare trecător, fiecare birjar, toţi puştii mă arată cu degetul şi spun: „Uite-l pe ăla de l-a dezmoştenit frate-său pentru mârşăvia ce i-a făcut-o”… Şi pentru că nimeni nu ştia despre ce este vorba, putea să-şi închipuie orice: că i-am falsificat semnătura pe poliţe, că am vrut să-l otrăvesc… Atunci am fugit… Răsuflă adânc şi continuă: Da, *Fräulein*, am fugit… Dar nu departe. În timp ce ai mei mă căutau prin toată lumea, eu stăteam ascuns chiar aici, în oraş, la un vechi prieten al meu, un holtei bătrân. Doar atât i-am spus: „O vorbă dacă sufli, îmi fac seama”. Deşi nu era cazul să-l ameninţ. El, oricum, nu m-ar fi trădat.

— Iertaţi-mă, râse Elsa, dar de prietenul dumneavoastră nu vă era ruşine?

— Deloc! Dar nu v-am spus nostimada: nici nu-i ştiam adresa. Cu toate acestea m-am dus direct la el, fără să şovăi, ca împins de la spate… Şi unde mai pui că amicul meu m-a primit de parcă m-ar fi aşteptat şi doar nu ne văzuserăm de un car de vreme… Nici nu ne-am scris măcar de vreo zece ani încoace… Când mi-a deschis, a exclamat: „În sfârşit, ai venit!” Aşa că la el am stat, ros de teamă şi de ruşine. Seara mă simţeam ceva mai bine şi-mi ziceam că a doua zi o să ies de dimineaţă să iau aer. Dar în toiul nopţii mă apuca o groază de mi se ridica părul măciucă în cap. Să nu râdeţi de mine, dar cred că-mi făcea cineva farmece! Mă băgăm cu capul sub plapumă şi acolo încremeneam. Dimineaţa nici în sufragerie nu îndrăzneam să ies… îi ziceam prietenului că mă doare capul şi-l rugam să astupe bine ferestrele, să nu mă vadă cineva de afară.

— Ciudat, foarte ciudat…

— Citeam ziarele şi urmăream cercetările cu sufletul la gură. Din fericire apucaseră pe un drum greşit. Cât timp am stat ascuns la prietenul meu. O singură dată am râs: când am citit în ziar că m-ar fi găsit undeva în Argentina, într-un oraş… nu mai ştiu cum îi zice. Apoi s-au dumerit. Cel pe care l-au înhăţat era un fermier venit la târg cu nişte treburi. I-am văzut poza în ziare. E drept că semăna cu mine…

— Şi cât a durat starea asta?

— Exact până în ziua când ultima instanţă mi-a respins definitiv apelul. Am simţit deodată că nu-mi pasă de nimic şi m-am întors acasă… Mi-am văzut de treabă… până am primit somaţia. Atunci mi-am spus că singurul om care mă poate salva…

O bătaie în uşă îl întrerupse. Sauer şi Emma Fit cerură voie şi intrară. Dându-şi seama că deranjează, bătrânul se grăbi să plece.

Elsa făcu ochi mari: Sauer purta frac, iar Emma o rochie albă, cu un bucheţel la piept. Amândoi radiau.

Sauer, cu Emma de braţ, se apropie:

— Dă-mi voie să ţi-o prezint pe… Emma Sauer. Felicită-ne, *Fräulein* Glück, ne-am căsătorit!

Elsa, albă ca varul, se ridică în picioare. Emma, după o clipă de şovăire, dădu s-o îmbrăţişeze. Biruindu-şi tulburarea, Elsa o sărută cu răceală şi-i întinse mâna lui Sauer. Prea fericită ca să observe ceva, Emma începu să ciripească:

— Să vezi, dragă… Mare năzdrăvan e Otto al nostru. Îşi învălui soţul într-o privire drăgăstoasă şi continuă: Aseară eram la teatru. Deodată îl aud: „Ne cununăm… chiar acum. Haide!”

— Şi te-ai hotărât pe loc? se miră Elsa.

Emma făcu o mutrişoară care voia să spună:

„Cine dă cu piciorul norocului?”

— Ştii, parcă ne împingea cineva de la spate. Nici n-am mai stat să vedem sfârşitul, deşi era o piesă tare interesantă… Stai, cum îi spune… îmi scapă titlul. Cu o contesă… Dar n-are nicio importanţă. Aşadar, nici nu mai aşteptăm sfârşitul şi fuga după pastor. L-a sculat din pat nebunul de Otto! Era un bătrânel caraghios, buimac de somn! Ne-a citit el acolo, bâr-bâr-bâr, bâr-bâr-bâr, şi gata!… Spune, Elsa, eşti supărată pe mine? încheie ea spăşită.

Candoarea ei copilărească aduse un zâmbet pe buzele Elsei. De astă dată ca urmare a unui sincer îndemn, o prinse în braţe şi o sărută.

— Cum să fiu supărată pe… o păpuşică? Sper că eşti fericită, nu?

— Mai mă-ntrebi? răspunse Emma, încruntându-se ca să dea mai multă greutate cuvintelor sale.

Dar când Elsa se uită la Sauer, zâmbetul îi îngheţă pe buze: acesta o pierdea din ochi pe tânăra-i soţie.

„Aşadar, n-a făcut-o din răzbunare. O iubeşte! Şi tocmai acum… Parcă-i un făcut. Ia stai! Cine a mai spus-o? Aha! Oskar Gottlieb… Zicea şi el că parcă i-a făcut cineva farmece… Ce-or fi însemnând toate astea? Uf, iar mi se încurcă gândurile!…”

Glasul lui Stirner o făcu să se cutremure.

— Uite-i şi pe tinerii căsătoriţi! exclamă el, apărând. În uşa cabinetului.

„De unde ştie?” se miră Elsa.

Ca să nu fie de faţă când Stirner va felicita tânăra pereche, ieşi fără zgomot.

— Felicitările mele!

Sauer îi strânse mâna bărbăteşte, fără nicio urmă de resentiment.

— Am vrea să plecăm diseară în călătorie de nuntă, gunguri Emma. Aveţi ceva împotrivă?… Dumneata şi cu Elsa…

Stirner dădu să se încrunte, dar imediat se stăpâni şi-i zâmbi Emmei:

— Absolut nimic, păpuşico! Şi unde vreţi să mergeţi?

— La Nisa, ori poate în Norvegia… Otto vrea să mergem în Norvegia, dar mie mi-ar place mai mult la Nisa.

— Cum adică, au şi început divergenţele? Prea devreme! glumi Stirner. Ai dreptate, Emma. Ce să cauţi în Norvegia? Acolo îţi îngheaţă năsucul! Ai grijă de ea, Sauer! Aşadar, la Nisa!

— Mulţumesc, Stirner. Să ne grăbim atunci. Câte avem de pregătit… îşi prinse soţul de mână şi-l trase spre ieşire. Hai, Otto, mişcă-te odată! Doar câteva ceasuri mai avem…

Sauer închiriase nu de mult un mic şi cochet apartament într-o casă bătrânească, iar de dimineaţă îşi adusese şi Emma lucrurile aici.

Tinerii căsătoriţi năvăliră pe uşă cu o exuberantă voioşie şi tot flecărind se apucară să-şi facă bagajele.

— Aşadar, la Nisa!

— Dacă zici tu.

— Doamne, ce zor pe noi. Ca la foc! Uite, valiza asta-i bună. E mai încăpătoare. Trase de sub pat un geamantan cât toate zilele. Ce ai în el, bolovani?

— Nu, nişte cărţi. Lasă că le scot eu… Ascultă… Ce-ar fi să amânăm plecarea?… Dă-mi trusa…

— Cum să amânăm?! Ce-ţi veni?! Ba plecăm diseară!… Mă gândesc numai că nu am un costum de voiaj…

— Îţi cumperi pe drum. Deocamdată pune-ţi rochiţa gri. Îţi stă bine şi-i mai comodă…

Se aşezară jos, în faţa geamantanului uriaş, şi începură să-l golească de cărţi. Deodată încremeniră ca săgetaţi de un gând neaşteptat, apoi se priviră miraţi:

— Ce ne-a venit să ne aşezăm pe parchet?! se miră Emma. Uite, mi-am murdărit rochia!… Şi de ce-ai scos valiza? Pleci undeva?

— Nu plec nicăieri… Poate ai vrut să-mi vezi cărţile.

— Eu?! Cărţile astea plicticoase?… Fii serios! Să ştii, iubitule, că ne-am zăpăcit de fericire!

Râse cristalin şi sări peste valiză drept în braţele lui Sauer.

Acesta însă se indispusese: întâmplarea cu geamantanul ajuns cine ştie cum în mijlocul camerei îl obseda.

— Hai, ce te-ai bosumflat? Te-am supărat cu ceva? Emma făcu un botic atât de nostim încât Sauer se mai însenină.

— Păi cum să nu mă supăr? Nici nu te-ai mutat bine aici şi mi-ai şi întors casa pe dos!

— Eu! Ce nevoie avem de cărţile tale şi de… cufărul ăsta? bombăni Emma dând un picior geamantanului. O fi ieşit singur de sub pat. Marş la loc! Marş! Hai, ajută-mă, urâciosule!

Zvârli cărţile de-a valma înăuntru, împinseră valiza sub pat şi nici că mai pomeniră de călătoria de nuntă…

XII. LA ŞASE SEARA

— Nu uita, Elsa, că mâine e duminică! La şase seara aştept un răspuns. Iar acum, plec. Ceva foarte urgent. Mă întorc la noapte sau, poate, dimineaţa. Aşadar, pe mâine…

Elsa rămase singură în grădina de iarnă. Nu se gândea la răspunsul pe care trebuia să i-l dea lui Stirner. Altceva o frământa: neaşteptata căsătorie a lui Sauer a durut-o cumplit.

Niciodată nu s-a simţit atât de singură şi de părăsită.

Peştişorii se mişcau încet în acvariu, cu mlădieri şi întorsături zvâcnite ce făceau să le scapere solzii aurii.

Elsa pizmuia micuţele făpturi. Şi peştişorii erau captivi, ca şi ea, într-un palat de cleştar, dar erau mulţi, zglobii, şi nu-i frământau, ca pe ea, atâtea gânduri chinuitoare. Nici în zilele cele mai grele, când se zbătea pentru o bucată de pâine, nu s-a simţit atât de năpăstuită. La urma urmelor, ce i-a dat bogăţia?…

Procesul plin de enigme şi averea moştenită au izolat-o de fremătătoarea mulţime a oamenilor simpli care trăiesc cum le place, se plimbă pe străzi, se duc la cinematograf. Când ieşea în oraş, stârnea curiozitatea. Toţi erau cu ochii pe ea, de nu mai putea face o mişcare. Până la urmă s-a claustrat de bună voie în clădirea băncii. Nu exista gust sau capriciu pe care să nu şi-l poată permite şi totuşi nimic n-o bucura. Numai un perete transparent, de sticlă, o despărţea de lumea plină de culori scânteietoare, dar pentru ea acest perete era de netrecut.

— Vai, cât sunt de nefericită!… şopti copleşită de durere.

Azi, ca şi ieri, ca şi alaltăieri, stă aici, singură, ascultând bătăile pendulei care trezesc ecouri lugubre în odăile pustii. De jos se auzi mormăitul unui motor: pleca Stirner.

Ah, da, Stirner!… Mâine trebuie să-i dea răspuns. Ştia, simţea că i s-a dat un ultimatum.

Dar ce o poate sili să răspundă?

Timpul trecea. Ciudat! îşi simţea mintea din ce în ce mai limpede. De când? De când a plecat Stirner. Parcă i se luau pe rând văluri de pe ochi. Boala lui Oskar Gottlieb: „parcă îi făcea cineva farmece”, căsătoria subită a lui Sauer, la fel de stranie…

De când a murit Karl Gottlieb, în casa asta toţi se întreceau în fapte absurde, contradictorii, lipsite de cea mai elementară logică. Aici, desigur, se ascunde cheia misterului!… Un singur om a “rezistat acestui val de nebunie: Stirner!

Stirner!…

Ori poate chiar el a declanşat totul?! Atunci. În barcă, a pomenit ceva despre o armă puternică, o armă care i-ar îngădui să stăpânească lumea… A crezut că glumeşte… Să fie cu putinţă? E întradevăr în stare să se joace cu oamenii ca mâţa cu şoriceii? Dar de unde această putere? În ce constă ea?… Să fie Stirner un fel de magician, un al doilea Cagliostro?…

O străbătură fiori de gheaţă şi începu să tremure.

Imaginea unui uliu rotind deasupra prăzii îi stăruia în minte. Pasărea hrăpăreaţă era Stirner, iar prada… ea! N-are unde să se ascundă, n-are unde să fugă, să se smulgă din ghearele lui ascuţite!

Se ridică în picioare, cu răsuflarea tăiată, dar imediat recăzu pe bancă.

O cuprinse groaza.

— Nu, nu, nu! Speriate de strigătele ei, păsărelele ţâşniră stol din rămuriş.

Din sală pustie de alături, spre care uşa rămăsese deschisă, ecoul repezi înapoi ca un hohot: „Nu, nu, nu!” Spre mirarea Elsei, acest ecou neaşteptat o învioră, îi dădu curaj. Era ca şi cum un prieten nevăzut i-ar fi spus „Fireşte că nu!” Nu trebuie să se predea fără luptă, nu trebuie să se lase înfrântă, jucărie în mâinile lui, nu trebuie să se dăruiască unui om pentru care nu simte niciun pic de dragoste.

Trecu în sală.

„Ce să fac, ce să fac?” se zbuciuma ea, rătăcind printre tablouri. Privirea îi căzu din întâmplare pe unul din ele: un beduin călare pe un cal arab gonea ca vântul prin deşert, ca să scape de urmăritori. Burnusul alb îi flutura ca o aripă.

„Chiar dacă beduinul va pieri, şi-a apărat viaţa până la ultima suflare… Să fug! Să fug cu orice preţ!”

Se apropie de pian. Revăzu ca aievea scena de acum câteva zile. Stirner, cu faţa palidă, prelungă, cu veşnicul rictus batjocoritor, stătea aici şi o asculta cum cântă. Niciodată nu i s-a părut atât de respingător.

Să fugă imediat! Dar cum? Unde? Nu are niciun ban!

— Sunt miliardară! şopti ea cu amărăciune. O miliardară săracă!… Abia ieri i-a dăruit lui Gottlieb două sute de mii. Pentru ea însă n-a cerut niciodată nimic. Ceva o oprea. Ce anume? Poate mândria?

De fapt, nici n-a avut nevoie. Nu ieşea aproape niciodată, iar când făcea cumpărături, totul i se aducea acasă şi Stirner achita notele.

Dar stai! îşi aduse aminte că trebuie să-i mai fi rămas ceva bani din ultimul salariu. Fugi în camera ei şi îşi scotoci febril poşeta.

Banii erau acolo! Nu mulţi, dar de ajuns ca să poată lua trenul. Bine, dar pe urmă? Oriunde, orice bancă i-ar deschide credit nelimitat. În felul acesta însă Stirner ar afla unde se găseşte.

Căzu pe gânduri.

Fie ce-o fi! Decât viaţa care o aşteaptă aici, mai bine muritoare de foame!…

În câteva clipe se îmbrăcă şi coborî la primul etaj. Un dog bălţat sta tolănit pe covor, chiar în faţa uşii. Văzând-o, câinele dădu prietenos din coadă. Elsa îl mângâie şi încercă să-l dea la o parte, dar câinele nu se clinti din loc. Iar când încercă să-l ocolească şi să deschidă uşa, dogul îi puse labele pe umeri şi, mârâind ameninţător, începu s-o împingă înapoi.

Speriată, bătu în retragere.

— Ce-i cu tine, Bucefal? întrebă ea blând.

Câinele începu iar să dea din coadă, dar la o nouă încercare a Elsei îşi arătă colţii înspăimântători. Da, Stirner avea paznici de nădejde!… Să ceară ajutor? Ar însemna să se trădeze. Îi veni o idee. Intră în cabinetul lui Gottlieb (uşa era deschisă), se aşeză în fotoliul de pe platforma liftului, apăsă pe buton şi cobori la parter, în birourile băncii.

„Am fost mai vicleană ca tine, Stirner!”

Deşi surprinşi, gardienii, o lăsară să treacă fără o vorbă, arătându-i tot respectul cuvenit. Uf! I-a fost teamă că paznicii au consemn să nu lase pe nimeni să iasă.

Când păşi pragul clădirii pe care ajunsese s-o urască, inima îi bătea cu putere. Respiră cu nesaţ aerul îmbălsămat al primăverii şi se pierdu în mulţime. În sfârşit liberă! Dădu colţul, strigă un taxi şi porunci şoferului s-o ducă la cea mai apropiată gară. Să plece mai repede, cât mai departe!

La gară, hamalul o întrebă ce bilet să-i ia.

— Vezi şi dumneata… până unde ajung banii…

Abia când îi observă mirarea, Elsa înţelese că a comis o imprudenţă: dacă se vor face cercetări, omul îşi va aduce aminte de această călătoare. Dar ce mai putea face? În înfrigurarea ei, nu era în stare să-şi măsoare vorbele.

Se linişti abia când trenul se puse în mişcare. Până în ultima clipă s-a temut că-l va vedea pe Stirner apărând pe peron, deşi ştia că e plecat din oraş.

Când suburbiile Berlinului rămaseră în urmă şi văzu câmpia aşternându-se până-n zare, îi dădură lacrimile de bucurie. Lumina asfinţitului poleia în aur clădirile risipite ale fermelor. Turmele se mişcau alene pe verdele de smarald al ierbii tinere.

Totul o încânta. Se uita mereu pe fereastră şi fredona: „Ca o rândunică pretutindeni zbor”.

Nu se gândea la nimic. Gusta din plin bucuria libertăţii recâştigate. Dar când umbrele serii perdeluiră priveliştea, iarăşi o năpădiră îndoielile.

— Eh, mai rău în orice caz nu poate fi!

Se dezbrăcă repede şi, obosită de zbuciumul acelei zile, adormi imediat.

Cât a dormit? Nu-şi putea da seama.

Se trezi brusc şi se uită mirată în jur. E într-un vagon! Cum a ajuns aici? Simţea crescând în ea o nelinişte, şi încă un sentiment pe care deocamdată nu reuşea să-l definească. Sentimentul acesta, limpezindu-se treptat, ajunse până la urmă s-o domine.

„De ce am plecat?… Trebuie să mă întorc! Stirner! Iubitul meu! Mă aşteaptă!…” Îi revăzu chipul trist din seara când o ascultase cântând. Chipul acesta îi era acum nespus de drag.

Se îmbrăcă repede şi ieşi pe culoar. Era foarte devreme. Pasagerii buimaci de somn se îndreptau spre toaletă cu prosoapele pe umăr.

— Domnule conductor, când opreşte trenul?

— La prima staţie… Conductorul, un bărbat corpolent, cu mişcări exasperant de încete, îşi scoase tacticos ceasul mare de argint, deschise fără grabă capacul şi, după o îndelungă chibzuială, răspunse:

— Peste douăsprezece minute, *Fräulein*.

Elsa bătea din picior nerăbdătoare.

— Vai ce mult!… Şi am vreun tren înapoi spre Berlin?

— Cum sosim noi, pleacă acceleratul. Dacă îl apucaţi…

Elsa îşi muşca buzele.

Când trenul ajunse în gară, sări din vagon înainte de a opri şi reuşi să prindă acceleratul.

Găsind-o fără bilet, controlorul îi dresă proces-verbal, dar Elsa aproape că nu-şi dădea seama ce se întâmplă. Răspundea totuşi automat la toate întrebările.

Când îşi rosti numele, omul o privi cu respect şi curiozitate.

Elsa nu-şi găsea locul. Ieşea mereu pe culoar, trecea de la o fereastră la alta. I se părea că acceleratul se târăşte ca un melc şi îi venea să plângă de ciudă.

Aerul ei bizar şi mişcările dezordonate atrăgeau atenţia celor care treceau pe coridor.

— Mai avem mult? întreba ea din clipă în clipă şi, plictisiţi, pasagerii începură să se ferească de ea. Atunci intră într-un compartiment gol, se trânti cu faţa în jos pe bancă şi murmură ca în delir:

— Ludwig! Ludwig! Ludwig! Ce dor mi-e de tine!

În sfârşit ajunse în Berlin.

Elsa îşi croi drum prin mulţime, străbătu în fugă peronul şi sări în primul taxi.

— Banca „Elsa Glück”! Cât se poate de repede!

Stirner o aştepta în picioare, în mijlocul cabinetului.

Elsa năvăli pe uşă cu părul în dezordine şi, plângând în hohote, i se aruncă în braţe.

— Ludwig, dragul meu, în sfârşit!

Pe faţa lui Stirner, fericirea lupta cu tristeţea.

— Eşti a mea! şopti el, sărutându-i ochii închişi.

Ceasul bătu de şase ori.

PARTEA A DOUA

I. DEZASTRU LA BURSĂ

Lumea financiară intrase în panică.

Bursa părea că-şi duce activitatea pe un vulcan. Peste două mii de falimente în mai!… Cinci mii în iunie!… Cât timp a fost vorba de întreprinderi mai mici, ziarele financiare încercau să atenueze impresia de catastrofă iminentă şi să liniştească opinia publică. „Criza — pretindeau ele — nu va face decât să epureze viaţa economică a ţării de firmele neserioase şi efemere răsărite pe terenul speculei.” În iunie însă criza înghiţi şi câteva societăţi mari, cu tradiţie. A fost o lovitură cumplită pentru industrie şi pentru mulţimea micilor acţionari. Presa nu mai încerca să-şi ascundă îngrijorarea: cataclismul se anunţa redutabil, cu atât mai mult cu cât — de astă dată — apariţia crizei nu putea fi explicată prin obişnuitele fluctuaţii ale „conjuncturii economice”. Părea că un flagel s-a abătut asupra întreprinderilor financiare, făcând ravagii cumplite. În primele zile ale lui iulie doar trei bănci mari mai rămăseseră în toată tara: „Münsterberg”, „Schumacher” şi „Elsa Glück”. Primele două pierduseră circa treizeci la sută din capital. Banca „Elsa Glück”, dimpotrivă, în loc să piardă, aproape că îşi triplase capitalul. Ultima luptă, pe viaţă şi pe moarte, urma să se dea între aceşti trei coloşi ai finanţei. Capitalul băncii „Elsa Glück” întrecea şi capitalul băncii „Münsterberg” şi pe cel al băncii „Schumacher”. Dacă însă cele două bănci s-ar fi unit, ar fi realizat un capital precumpănitor, cu toate pierderile suferite între timp.

Mai era posibilă, pentru fiecare din ele, şi o altă combinaţie: să ajungă la o înţelegere avantajoasă cu banca „Elsa Glück” sau chiar la o fuziune, cu păstrarea unor anumite drepturi. Şi Münsterberg, şi vulpoiul de Schumacher — fiecare pe cont propriu şi ferindu-se de celălalt — trimiseră oameni de încredere la Stirner, ca să „sondeze terenul”. Dar cum să te înţelegi cu „geniul rău”? (Aşa i se spunea în cercurile financiare lui Stirner!) Necruţător cu rivalii, îl concedie şi pe primul, şi pe al doilea, cu aceeaşi ironie batjocoritoare. Nemaipomenitul său noroc în afaceri, precizia cu care prevedea cursul bursei şi inexplicabila influenţă pe care o avea asupra celor din jur făceau din el un adversar de temut.

Financiarii şi curtierii povesteau în şoaptă, de parcă s-ar fi temut să nu-i audă un duşman nevăzut, despre diferiţi bancheri care, la puţină vreme după ce dădeau ochi cu Stirner, îşi pierdeau parcă minţile şi, asemenea unor novici fără experienţă, se lansau în tranzacţii absurde, care îi duceau în câteva zile la ruină. Iar capitalurile lor se mutau invariabil în safeurile subterane ale băncii „Elsa Glück”. Ce au discutat cu Stirner la ultima întrevedere, înainte de prăbuşire, nimeni n-ar fi putut spune. Chiar şi cei care încă nu şi-au pus capăt zilelor, căzuţi într-o adâncă stare depresivă, nu erau în stare să dea un răspuns coerent. Tocmai de aceea Münsterberg şi Schumacher evitau o întrevedere personală şi acţionau printr-o reţea întreagă de intermediari.

Cum tratativele nu duseră la niciun rezultat, Schumacher şi Münsterberg înţeleseră că numai contopirea acestor bănci — rivale de mai bine de cincizeci de ani — le va permite dacă nu să învingă, cel puţin să continue lupta.

De fapt lupta comună împotriva băncii Glück părea să aibă mulţi sorţi de izbândă, în mâinile lor fiind concentrat grosul acţiunilor celor mai mari firme comerciale şi industriale ale ţării: minele de cărbuni, fabricile de coloranţi, uzinele de automobile, de aparate de radio şi electrice, căile ferate urbane şi numeroase şantiere navale… Unde mai pui milioanele de mici acţionari — fermieri, funcţionari, bucătari ai navelor, ba chiar şi lift-boy. Soarta modestelor lor economii atârna de destinul băncilor „Münsterberg” şi „Schumacher”. Aşadar, cei doi bancheri aveau de partea lor şi „cercurile largi ale opiniei publice”.

În dimineaţa zilei de 15 iulie Sauer, cel mai devotat şi cel mai zelos ajutor al lui Stirner, intră în cabinet să dea raportul.

Stirner îi întinse mâna şi Sauer, strălucind de fericire, i-o strânse cu putere.

— Servus, Sauer! Ce-ţi face păpuşica?

— Mulţumesc. M-am alarmat degeaba. Ieri a fost medicul s-o vadă.

— Şi?

Sauer roşi:

— Vom avea un copil…

— Ei, nu mai spune! Felicitările mele! Şi cele mai bune urări Emmei. Ceva noutăţi la bursă?

— Da, şi încă senzaţionale. Münsterberg şi Schumacher pactizează împotriva noastră! Vor să fuzioneze într-o societate anonimă şi se aude că guvernul îi va sprijini.

— Ştiam.

Observând mirarea lui Sauer, Stirner zâmbi din colţul gurii:

— Păi ce altceva le rămâne de făcut?… Când vor să înfrunte un duşman mai puternic, fiarele se adună în haite. Cât despre cei din guvern… sunt bucuroşi să aibă un tampon între banca de stat şi mine. Dacă sare în aer grăsanul de Münsterberg şi ţârul de Schumacher după el, în tot statul rămân numai două forţe financiare: eu, adică banca soţiei mele, şi banca de stat… Şi-n cazul ăsta, nu se ştie cine va fi mai tare.

Deşi obişnuit cu succesele ameţitoare ale prietenului său, Sauer rămase stupefiat:

— Nu mergi prea departe, Stirner?

— Ascultă, prietene. Lumea în care trăim se află — ca să spun aşa — într-un echilibru instabil. Ori urci, ori te prăbuşeşti. Cercul, când nu se mai învârteşte, cade… Şi cum reacţionează bursa la proiectata fuzionare?

— Într-o singură zi, acţiunile lui Münsterberg şi Schumacher au urcat cu cincizeci de puncte.

— Dă ordin tuturor agenţilor noştri să le cumpere!

— Cum?! Mizezi pe Münsterberg şi pe Schumacher?!

— Mizez pe Glück! Cum de nu-mi înţelegi jocul?… Fă-le să urce mereu! Cu cât vor fi mai bine cotate, cu atât mai bine pentru noi. M-am plictisit de vânat mărunt! Vreau să dau lovitura cea mare!

Semnă hârtiile, dar când Sauer dădu să iasă, îl strigă:

— Îmi trebuie adresa ministrului comerţului şi-a ministrului finanţelor! De acasă…

— Sunt în îndreptar!

— Ai dreptate… Ce zici, Sauer, n-am putea găsi un pretext să-i aducem aici?

— N-aş crede.

— Nu vin, zici? Să-l refuze ei pe Ludwig Stirner? Dar lasă. Mai avem timp. Ne descurcăm noi şi fără această vizită… Adu-mi, te rog, planul oraşului.

Sauer se execută.

— Mulţumesc. Nu mai am nevoie de dumneata.

Stirner luă o busolă, orientă planul, notă cu puncte locuinţele celor doi miniştri, trase linii drepte de la aceste puncte la un al treilea punct ce marca banca „Elsa Glück” şi măsură unghiul făcut de fiecare linie cu direcţia nord-sud a hărţii orientate.

— Gata! Şi-acum, domnilor miniştri, dacă muntele nu vine la Mahomed…

Apoi se închise în camera lui.

Peste vreo zece minute Elsa intră şi se aşeză în fotoliul adânc din faţa biroului. Imediat se auzi o cheie răsucindu-se în broască şi apăru Stirner. Elsa îi alergă în întâmpinare cu braţele întinse, iar Stirner, luându-i mâinile, i le sărută cu duioşie.

— M-ai chemat, Ludwig?

O luă de braţ şi ieşiră:

— Da, scumpa mea. Am terminat ce am avut de făcut în dimineaţa aceasta, aşa că-mi pot îngădui un ceas de odihnă. Vrei să luăm masa în grădina de iarnă?

Elsa se lumină la faţă:

— Ne vedem atât de rar.

— Ce să fac, scumpa mea… Bătălia e în toi!… Ştii că averea ta s-a triplat? Iar peste câteva zile vei fi stăpână pe capitalurile tuturor băncilor particulare din ţară.

Se aşezară la masă. Stirner turnă vin în pahare.

— Vei fi regina bursei! Sorbi o înghiţitură. De altfel, nu va mai exista niciun fel de bursă. Bursa va fi aici. Dacă nu erai măritată, câţi prinţi de sânge ţi-ar fi oferit bucuroşi mâna şi inima! Dar şi eu, nu poţi să spui că-s de lepădat. Datorită mie…

— Vai, dar n-am spus-o niciodată!

— N-ai spus?… Cu atât mai bine.

Ciocniră.

— Ştii, Ludwig, aş fi mai fericită dacă în loc să-mi fi triplat averea, ai sta de trei ori mai mult cu mine. Mi-e atât de urât singură… Nu trăiesc decât pentru clipele când ne vedem…

— Mai ai puţină răbdare, draga mea. După ce-i voi doborî pe ultimii noştri adversari, ţi-i voi zvârli la picioare ca pe o pradă de război…

Sauer intră şi se înclină respectuos în faţa Elsei. Ea îi răspunse cu un mic semn din cap.

— Iertaţi-mă că vă deranjez. Apoi către Stirner: În hol e un individ care vrea să-ţi vorbească personal. Spune că-i ceva foarte urgent. Am impresia că e un agent al lui Schumacher.

Stirner ieşi.

— Cum se simte Emma? întrebă Elsa.

— Mulţumesc… Mai bine.

— Vezi că am avut dreptate? Te-ai speriat degeaba. Emma mamă!… Nici nu-mi vine să cred… Zău că i-ar sta bine să se joace cu păpuşile… Am să trec azi s-o văd.

— O să se bucure.

Stirner se întoarse:

— Ai ghicit, Sauer! În ultima clipă, vulpoiul de Schumacher e gata să-şi trădeze aliatul dacă primesc să-mi fie asociat… A încercat să mă intimideze, mi-a promis marea cu sarea… Într-un cuvânt, a aruncat în luptă întreg arsenalul său de speculant bătrân.

— Şi?

— L-am trimis la plimbare. I-am spus: transmite-i domnului Schumacher că n-am nevoie nici de asociat, nici de dădacă. Scurt pe doi! Stai, Sauer. Serveşte…

Şi se aşezară la şuetă, ca doi buni prieteni pe care îi leagă şi o stimă reciprocă. Recentele furtuni n-au lăsat nicio urmă în inimile lor.

II. CEL MAI PUTERNIC ÎNVINGE

În ziua când guvernul urma să aprobe constituirea noii societăţi, rezultată prin fuzionarea băncilor „Münsterberg” şi „Schumacher”, Stirner îl chemă pe Sauer la o oră foarte matinală şi-i dădu următoarea dispoziţie:

— Vinde toate acţiunile „Münsterberg” şi „Schumacher”! Una să nu rămână!

— Bine, dar într-o singură noapte ele au urcat cu 26 de puncte! Am fost informat din sursă sigură că guvernul va da aprobarea cerută. Cred că…

— Crezi ce vrei, dar execută întocmai instrucţiunile. Du-te imediat la bursă şi ţine-mă la curent prin telefon!

Sauer dădu din umeri şi plecă. Peste o oră îl sună pe Stirner.

— Acţiunile se vând ca pâinea caldă! Cursul urcă mereu.

— Perfect! Când se întruneşte guvernul?

— La două fix!

— Le poţi vinde pe toate până la ora aceea?

— Într-o oră, una nu-mi mai rămâne!

— Bine! Peste o oră mă chemi iar!

Dar Sauer telefonă peste o jumătate de ceas.

— Am vândut toate acţiunile! La bursă se petrece ceva nemaipomenit. Mulţimea a înţesat toată piaţa. Circulaţia e blocată. Tramvaiele abia îşi fac loc, iar maşinile…

— Nu mă interesează! Acţiunile noastre cum stau?

— Îmi pare rău, dar… au început să scadă…

— Minunat! Lasă-le să mai scadă, apoi cumpără!

Elsa apăru în uşă:

— Ludwig, eşti tare ocupat?

— … cumpără tot ce se oferă! continuă Stirner în receptor. Şi sună-mă cât mai des! Apoi, către Elsa: Da, draga mea. Mănâncă singură. Rămân lângă telefon toată ziua şi probabil, toată noaptea!

Elsa nu-şi putu stăpâni un gest de ciudă. Stirner puse receptorul în furcă şi veni lângă ea.

— Puţină răbdare, dragostea mea. Astăzi dăm bătălia decisivă. Trebuie s-o câştig. Mâine vei fi o regină neîncoronată şi în mâinile tale vor fi bogăţii…

— Ludwig, murmură Elsa cu reproş.

— Fie! Nu-ţi mai vorbesc despre asta. Ce face Emma? Ai fost la ea?

— Doctorul spune că are ceva la rinichi… Cine şi-ar fi închipuit!… Şi că o naştere i-ar putea fi fatală.

— Mda… făcu Stirner cu gândul în altă parte.

— Dar ea spune că mai bine moare decât să renunţe la copil.

— Foarte bine, foarte bine…

Din nou zbârnâi telefonul. Stirner tresări şi o sărută absent pe frunte:

— Fii cuminte şi caută de te distrează. Când se va termina totul, plecăm pe Riviera!… Alo! Da…

Elsa suspină şi ieşi.

— La douăsprezece? Adică peste o oră?… N-au decât! Cum afli ce a hotărât guvernul, îmi comunici!

Trânti receptorul şi începu să măsoare cabinetul în lung şi în lat.

— Guvernul se întruneşte la douăsprezece, nu la două cum fusese vorba. Prin urmare experienţa a reuşit! Acum sunt mai sigur ca oricând de victorie.

Şi dacă am învins acum, voi învinge întotdeauna!… Eşti atotputernic, Stirner!

Încremeni în mijlocul camerei cu capul pe spate, cu ochii întredeschişi şi un zâmbet de deplină satisfacţie pe buze:

Dar nu, nu e momentul să mă las îmbătat de putere! Lupta se mai dă încă. Trebuie să-mi concentrez toate forţele pentru ultima lovitură!

Se încuie iarăşi în camera lui, iar când ieşi de acolo, peste o oră, avea faţa răvăşită, şi câteva şuviţe de păr îi cădeau pe fruntea năduşită. Se pieptănă şi se lăsă istovit într-un fotoliu. Pleoapele grele aproape că-i ascundeau privirea.

Telefonul! Sări ca împins de un resort şi smulse receptorul din furcă.

— Alo!? Da, eu! Spune Sauer!

Dar nu era Sauer, ci Spielmann, un agent al lui Stirner.

— O veste formidabilă! Chiar acum s-a terminat şedinţa guvernului. Cererea a fost respinsă! Schumacher i-a trântit-o ministrului în faţă: „Trădătorule!” Aşa a strigat. Pe Münsterberg, ce să spun, l-a lovit damblaua şi l-au dus acasă mai mult mort decât viu!

Stirner nu mai ascultă restul. Puse receptorul la loc cu mâna tremurătoare şi răcni atât de tare „Victorie!”, încât Falk, care moţăia încovrigat lângă fotoliu, sări ca ars şi-şi privi stăpânul cu mirare.

— Victorie, Falk!

Aruncă batista într-un colţ al camerei şi porunci:

— Aport!

Din câteva salturi, câinele i-o aduse la picioare.

— De-acum înainte aşa o să facă toţi! Ha-ha-ha! râse el sarcastic. Luă câinele de labele dinainte şi, ridicându-l, îl sărută pe cap. Dar pe ceilalţi n-am să-i pup, Falk, pentru că sunt mai proşti ca tine… şi mă urăsc! Da, mă urăsc! Dar nu-i nimic. Cu atât mai plăcut îmi va fi să-i pun să facă sluj!

Din nou sună telefonul.

— Sauer? Da, ştiu! Mi-a telefonat Spielmann adineaori. Care e reacţia bursei?

— Explozia unei bombe n-ar fi avut un efect mai mare! Parcă-i balamuc!

— Acţiunile Münsterberg?

— Scad vertiginos! Eşti un geniu, Stirner!

— Lasă complimentele! Fii atent la ce-ţi spun: când acţiunile faliţilor ăstora o să se vândă la preţul hârtiei de ambalaj, începe şi cumpără… N-ai grijă, le facem noi să-şi recapete valoarea! Dă dispoziţii, Sauer, şi poţi să pleci la masă. Ţi-ai îndeplinit misiunea. Eşti liber!

— Mersi de-aşa libertate! Pe unde să ies? Parcă aş fi în mijlocul unei turme turbate. Nici brancardierii de la salvare nu pot răzbate până aici să-i care pe toţi leşinaţii şi striviţii de mulţime!

— Ei, dacă tot eşti sechestrat acolo, povesteşte-mi ce se întâmplă.

Şi Sauer povesti: după o consultare de zece minute, curtierii au constatat că devalorizarea hârtiilor „Münsterberg”, „Schumacher” şi-ale celorlalte câteva mici bănci satelite acestora nu poate fi oprită. Aşadar, faliment! În fiecare clipă se prăbuşeau averi şi hârtiile treceau din mână în mână.

După miezul nopţii tensiunea atinse apogeul. Nu numai piaţa din faţa bursei, dar şi pieţele învecinate erau înţesate de automobilele marilor acţionari. Vegheau în limuzinele lor, palizi, cu privirile rătăcite. Fiecare buletin anunţa o nouă scădere a cursurilor. Dar chiar în clipa când erau comunicate prin telefon şi telegraf, aceste cifre nu mai corespundeau realităţii. Părea că o calamitate cumplită ar fi pustiit oraşul şi toţi sinistraţii s-au refugiat în parcul din apropierea bursei. Aici, un loc pe-o bancă ori pe bordura de piatră a parcului costă mai scump decât o cameră în cel mai luxos hotel. Spre ziuă, doi agenţi de schimb şi un bancher îşi pierdură minţile.

— Moarte lui Stirner! ţipa unul din ei…

Erau atât de furioşi, încât trebuiră să-i pună în cămăşi de forţă şi să-i ducă la ospiciu.

O dată cu primele raze ale soarelui, zbuciumul se potoli, cum se sting ultimele pâlpâiri ale unui incendiu. Milionarii de ieri ieşeau împleticindu-se din clădirea bursei, îmbătrâniţi cu zece ani, albiţi şi încovoiaţi.

Mulţimea se mai rărise. În sfârşit, izbuti şi Sauer să iasă. Se opri în mijlocul pieţei, clătinându-se de oboseală, şi trase cu nesaţ aerul proaspăt în piept.

„Aceeaşi panică domneşte în toată ţara… gândi el. În noaptea aceasta sute de mii de oameni au fost ruinaţi, milioane de mici acţionari şi-au pierdut economiile. Nebunul acela îl acuza pe Stirner… Dar ce vină are Stirner? Cel mai puternic învinge!… Teribil e Stirner ăsta! Are un cap!”

Zâmbi şi căscă cu poftă.

Iar Stirner, după ce primi ultimul raport, se ridică de la birou şi se întinse cu voluptate. Îl cuprinsese oboseala plăcută a omului care a muncit din greu, dar cu spor. A învins! Şi victoria lui însemna mai mult decât îngenuncherea câtorva bancheri şi miniştri. Nu mai încăpea îndoială că poate oricând învinge rezistenţa omului! Iată dovada. La început familia Gottlieb, apoi Emma, Sauer, Elsa… Şi-acum, ăştia!

— Nimeni nu-mi mai poate ţine piept! Curând voi fi stăpânul lumii! rosti orgolios.

Nu-i era somn.

Urcă şi bătu la uşa Elsei.

Era îmbrăcată. Nici ea nu se culcase. Deschise îndată şi strălucind de fericire întinse braţele spre el.

— În sfârşit, ţi-ai adus aminte că exist şi eu pe lume!

III. VILA ALBĂ

Banca „Elsa Glück” (pe firmă continua să figureze numele de fată al Elsei) era suveranul absolut al lumii financiare.

Elsa nu se simţea deloc mai puternică. Ca şi mai înainte, rătăcea singură prin casa pustie, şi numai puţinele clipe petrecute cu Stirner dădeau un rost vieţii ei nefericite. Stirner era şi acum foarte ocupat, iar când vroia s-o vadă, Elsa — cuprinsă de dulci fiori — se grăbea să coboare. Se întâmpla ca zile în şir să se întâlnească numai la micul dejun. Îi spunea distrat câteva cuvinte şi se făcea nevăzut. Alteori pleca din oraş pentru mai multe zile. Atunci ea cădea într-un fel de apatie şi se surprindea că nici nu-i este dor de el. Când se întorcea, îl primea destul de rece. Stirner se întuneca la faţă, se încuia în camera lui în care nici ea n-avea acces, şi după câteva minute Elsa se trezea palpitând de dragoste.

Stirner nu-şi căpăta imediat buna dispoziţie. Tăcea, muncit de un gând tainic… Dar duioşia şi drăgălăşeniile Elsei reuşeau până la urmă să topească gheaţa, deşteptând în Stirner soţul atent şi iubitor. Elsa preţuia nespus aceste clipe atât de rare…

Călătoria făgăduită se amâna mereu.

Acum ambiţiile lui Stirner ţinteau şi mai departe: să pună mâna pe întreaga industrie a ţării, speculând împrumuturile contractate de mai toate întreprinderile la banca „Elsa Glück”.

Industriaşii se apărau cu disperare, dar Stirner acapara metodic fabrici şi uzine.

Abia după victoria definitivă îi spuse lui Sauer, fiind şi Elsa de faţă:

— În sfârşit, mă pot odihni şi eu! Plecăm, ce-i drept cu oarecare întârziere, în călătoria de nuntă. Dumneata, Sauer, o să te descurci şi fără mine. În linii mari, lupta s-a terminat. Au rămas doar câteva formalităţi de îndeplinit. Vei protesta poliţele „ultimilor mohicani”, vei scoate întreprinderile lor la licitaţie, şi tot tu le vei cumpăra, pentru că în afară de noi nu dispune nimeni de capitalul necesar. Mâine dimineaţă plecăm cu avionul… Ce-ţi mai face soţioara?

Sauer clătină din cap foarte abătut:

— Nici n-ai mai recunoaşte-o. E foarte schimbată…

— Păi e firesc, încercă să-l liniştească Stirner. Sarcina…

— Nu despre asta e vorba, se fâstâci Sauer. I s-au umflat rău picioarele şi faţa. N-a vrut să asculte de medici şi acum naşterea este inevitabilă… Mă tem pentru păpuşica mea…

— Lasă, nu fi neliniştit. În curând va trebui să ai grijă de două păpuşi. Capul sus, Sauer! Îi vei avea la dispoziţie pe cei mai iluştri profesori. Aşadar, ne-am înţeles? Mă ţii la curent cu tot ce se întâmplă. Complimente soţiei.

În ajunul plecării, Stirner a vegheat toată noaptea în camera lui. Elsa căzuse într-o stare vecină cu somnul. Prin toropeala care o cuprinsese se simţea străbătută de un fel de fluide nervoase sau de curenţi electrici. Inima i se topea de dragoste pentru Ludwig. De câteva ori întinse mâinile în neştire şi şopti:

— Ludwig! Iubitul meu!

În zori, avionul particular al băncii „Elsa Glück” decolă cu destinaţia Menton, unde, cu puţin înainte de moarte, Karl Gottlieb cumpărase o vilă superbă.

După viaţa de captivă dusă în ultimul timp, călătoria i se părea Elsei un vis.

Lupta între dorinţa de a-l privi pe Ludwig şi aceea de a admira priveliştea neobişnuită ce se desfăşura sub aripile avionului. Îmbătată de atâta fericire, fredona: „Ca o rândunică, pretutindeni zbor”…

— Am să schimb textul, spuse ea râzând. În loc de „pretutindeni zbor” să pun: „după tine mor”! Vai ce nostim! De aici se văd numai acoperişurile de ţiglă. Şi ce mici par casele, ca nişte cuburi risipite pe un covor verde. Iar punctele acelea…

Aha, e o turmă! Ce sunt crestele înzăpezite din zare?

— Alpii.

— Am şi ajuns?! Vom zbura deci mai sus decât vulturii! N-am fost niciodată atât de fericită.

Aterizară cu bine pe micul aeroport de lângă Nisa şi peste o oră intrau în vila lor, situată pe ţărmul mării, în împrejurimile Vengtimigliei, aproape de frontiera dintre Franţa şi Italia. Era o vilă superbă, numai din marmoră albă şi scăldată în verdeaţă. Ramurile portocalilor atârnau, pline de roade aurii. În faţa vilei te îmbia o mică pajişte umbrită de palmieri şi împurpurată de garoafe.

Singurul neajuns: vecinătatea liniei ferate. Trenurile treceau la intervale scurte, cu zgomot asurzitor. Dar nici asta n-o supăra pe Elsa: noaptea dormea ca legănată, iar ziua făceau excursii în munţi, se plimbau cu iahtul sau cu hidroavionul până la Nisa şi înapoi. Castelul miniaturalului principat Monaco, aciuat la poalele unor stânci galbene ca un cuib de rândunică, părea o jucărie. De-a lungul ţărmului, valurile înşirau o salbă de spumă. Oamenii de pe plajă, priviţi de sus, mişunau ca furnicile. Iar când pilotul îndrepta botul cenuşiu al aparatului spre larg, li se deschidea în faţa ochilor o privelişte şi mai uimitoare. Datorită unei iluzii optice, linia orizontului părea neobişnuit de înaltă, iar marea li se înfăţişa ca o cupă adâncă, albastră, acoperită cu o altă cupă azurie, răsturnată — cerul. Aveau impresia că hidroavionul este suspendat în interiorul unei sfere. Jos se mişcau încet iole şi iahturi cu pânze… Elsei îi râdea inima de încântare şi de fericire. Se întorcea la vilă mai veselă şi mai plină de viaţă ca oricând.

După cutia de sticlă, raţionalizată, rece şi aproape pustie, vila aceasta avea ceva din căldura şi intimitatea unui cămin adevărat. Gottlieb nu apucase să-şi introducă aici năstruşnicele-i invenţii. Mobilierul, deşi cam demodat, era elegant şi comod. Pianul, nici el nou, dar de o marcă celebră, fu pentru Elsa o plăcută surpriză şi deseori seara făceau muzică. Uşa dinspre verandă rămânea mai tot timpul larg deschisă. Luna, răsărind, dura pe ape un pod de argint. Tuberozele înviorate de răcoarea nopţii răspândeau o aromă îmbătătoare.

Melodiile pe care le cânta adânceau vraja senină a acestor nopţi meridionale.

Se părea că şi Stirner se odihneşte. Trăsăturile i se destinseseră şi gura nu-i mai era strâmbată de oribilul său zâmbet ironic. Uneori doar, o fixa pe Elsa cu o privire tristă.

La începutul celei de-a doua săptămâni, Elsa simţi în ea o schimbare ciudată. Ceva ca trecerea de la vis la trezie. Se retrăgea în camera ei şi rămânea mult timp singură. O năpădeau tot felul de gânduri. Şi din nou se surprindea că îl iubeşte mai puţin pe Ludwig. În momentele acelea îi părea iarăşi urât şi antipatic.

Stirner îşi dădea seama ce se petrece în sufletul Elsei şi se posomori. Nici de la Sauer nu primea veşti prea îmbucurătoare. Duşmanul îşi scotea iarăşi capul. Câteva bănci s-au redeschis. Mai mulţi dintre marii industriaşi au obţinut împrumuturi în străinătate, şi şi-au plătit poliţele, putând astfel să respingă robia financiară a lui Stirner. Dar mai rău era că în lipsa lui presa pornise împotriva lui o campanie susţinută, demonstrând cât de primejdioasă este pentru stat şi pentru interesele naţiunii concentrarea finanţelor şi industriei ţării în mâinile unei singure bănci, banca „Elsa Glück”! Ziarele guvernamentale erau la fel de pornite împotriva lui Stirner ca şi presa particulară.

Succesele uluitoare, nemaipomenite, ale lui Stirner dădeau loc la cele mai neaşteptate ipoteze şi comentarii. Majoritatea ziarelor erau de părere că, oricare ar fi explicaţia acestor succese, ele depăşesc limitele normale şi, în consecinţă, împotriva lui Stirner ar putea fi luate şi măsuri neprevăzute de lege. Nu era exclus ca guvernul să emită un decret special în acest sens. Sub presiunea opiniei publice, miniştrii care nu aprobaseră constituirea societăţii anonime Münsterberg şi Schumacher au fost nevoiţi să demisioneze, deşi ancheta discretă făcută din ordinul ministrului de justiţie nu descoperise în conduita lor nimic infamant sau, mai concret, nu se putuse dovedi că ar fi fost mituiţi de Stirner. Münsterberg nu putuse supravieţui loviturii. Schumacher a încercat să se sinucidă, dar a fost salvat şi, îndată ce i-a permis sănătatea, a plecat în America…

Acestea erau noutăţile din ultima săptămână. Stirner ajunsese o celebritate mondială. Numele lui era pe toate buzele. La Menton, trăiau foarte retraşi. Şi aici însă, când se întâmpla să apară în public, îi urmăreau priviri curioase, pline de spaimă, aşa că până la urmă Stirner prefera să se lipsească de orice societate.

Cât timp Elsa a fost drăguţă cu Stirner, totul mergea bine. Dar de când se purta tot mai rece, buna dispoziţie îi pierise. Intr-o bună zi s-a apucat de lucru: a pus să i se aducă foi de tablă, plasă de sârmă, izolatori, rezistenţe şi alte materiale electrotehnice, le-a dus pe toate într-o cameră din fundul vilei şi s-a închis acolo.

În dimineaţa următoare Elsa era din nou numai dragoste şi duioşie. Dar nici asta nu-l bucura. Pentru a-şi alunga propriile-i gânduri negre, îi propuse să facă împreună o excursie în munţi, mai ales că n-au ieşit de mult din casă. De data aceasta Elsa primi cu bucurie.

După o bună bucată de drum, se opriră să se odihnească într-o căsuţă albă, strălucind de curăţenie. Gazda — o bătrânică vorbăreaţă şi curioasă nevoie mare — le aduse o cană de lapte şi-i întrebă de unde vin.

— Dinspre Vengtimiglia, îi răspunse Elsa, binevoitoare.

Găsind sămânţă de vorbă, bătrâna începu să turuie:

— Aha, ştiu. Am auzit că a apărut antihristu' pe-acolo, maică… unul Stirner… Acu, vorba aia, gura lumii-i slobodă! Cică Stirner ăsta şi cu nevastă-sa îs avuţi nevoie mare, dar că nu-i lucru curat cu bogăţia lor. Nu ştiu câţi, maică, au ajuns la sapă de lemn, iar alţii s-au prăpădit… Mult sânge şi multe lacrimi au curs din pricina lor!…

Un servitor de la vilă, apărut în ogradă, întrebă ceva pe un copil, apoi dădu buzna în odaie, fără a mai aştepta să fie poftit.

— Iertaţi-mă, domnule Stirner, spuse omul, ştergându-şi fruntea îmbrobonită, dar mi-aţi poruncit să vă aduc imediat telegramele urgente. Asta chiar acum a sosit…

Bătrânică scăpase ştergarul din mână şi se holba îngrozită la „antihrist”.

Stirner deschise telegrama, o citi şi sări în picioare furios:

— Poţi pleca, Jean! îşi concedie el sluga şi, aruncând o monedă de aur bătrânei uluite, o ajută pe Elsa să se ridice. Să mergem! Trebuie să ne facem imediat bagajele.

Bătrâna se uită lung în urma lor, apoi, murmurând o rugăciune, luă galbenul cu două surcele şi-l aruncă în groapa de gunoi.

— Ptiu! Bani blestemaţi!

— Ce s-a întâmplat, Ludwig? se alarmă Elsa. Vai, dragul meu, ne şi întoarcem acasă? Atât de repede? Cuprinse cu o privire tristă marea, ţărmul, cerul, luându-şi parcă adio.

— Trebuie neapărat să fiu acolo! Sauer îmi telegrafiază că duşmanii, profitând de lipsa mea, au reluat lupta.

Faţa îi era dură, necruţătoare.

Îşi smulse mâna de sub braţul Elsei şi zbieră agitându-şi pumnii:

— Vă pun eu cu botul pe labe, afurisiţilor!

Acasă, Stirner constată că situaţia e mult mai gravă decât îşi închipuise. Zeci de bancheri ruinaţi, unindu-se, au înfiinţat bănci noi, care concurau supărător banca „Elsa Glück”. Izbutiseră nu numai să-i sustragă o parte din clientelă, dar să şi răscumpere câteva fabrici şi uzine căzute în robia financiară a lui Stirner. În plus, guvernul se pregătea să treacă prin parlament un proiect de lege: „Cu privire la instituţiile bancare”, vădit îndreptat împotriva lui.

Uitând de Elsa, Stirner se aruncă în luptă. Din nou rămânea închis zile întregi în camera lui.

De data aceasta le veni repede de hac adversarilor. Concurenţii fură literalmente puşi cu botul pe labe şi nu se mai auzi nimic despre legea ce urma să îngrădească activitatea lui Stirner. Ba dimpotrivă, câteva legi noi veneau să oficializeze rânduielile introduse de Stirner în practica bancară.

Urmă o perioadă de relativă acalmie. Stirner găsea mai mult timp pentru Elsa, îşi reluă cercetările ştiinţifice, începu să se ocupe îndeaproape de „menajerie” şi construi câteva aparate complicate.

Se simţea însă extenuat după tensiunea în care trăise atâta vreme. Medicul îi dădu un diagnostic deloc îmbucurător: astenie nervoasă. Mai îngrijorător era faptul că apăsătorul sentiment de singurătate se accentua când ducea o existenţă relativ normală. Iar dezmierdările Elsei, în loc să-l liniştească, dimpotrivă, uneori îl enervau.

— Crezi că asta am vrut?! Să mă mângâi eu cu mâna ta!?!

Zadarnic încerca Elsa să pătrundă înţelesul acestor vorbe.

Numai muzica avea asupra lui o înrâurire balsamică. Dezolantul sentiment al singurătăţii îl chinuia îndeosebi seara, întocmai ca pe biblicul Saul. Atunci alerga la „David”, cum o numea în acele clipe pe soţia lui, şi o ruga:

— Cântă, Elsa. Te rog! Vreau muzică. Numai ea îmi dă alinarea…

Elsa îi cânta nocturnele lui Chopin, de o visătoare melancolie. Revedeau atunci imagini din prima săptămână petrecută la vila albă, când nimic nu le umbrise fericirea. Mirosul florilor din grădina de iarnă accentua iluzia unei calde nopţi meridionale. Dar simţământul fericirii pierdute nu-i părăsea nici atunci.

— Sper că nu vă deranjez, auziră într-o seară glasul lui Sauer. Puteţi să mă felicitaţi! Am un băiat!

Stirner şi Elsa se ridicară tulburaţi.

— M-am zăpăcit! Puteam să vă dau nu telefon, urmă Sauer. Era palid de oboseală, dar fericit. N-am închis un ochi toată noaptea. Prin ce emoţii am trecut!… Acum… Emma a adormit…

— Şi… totul e bine?

— A avut o naştere grea şi e foarte slăbită. Ştiţi, complicaţiile la rinichi. Medicii spun că va trebui să plece în sud şi, probabil, pentru mai multă vreme. Dar nu vrea să plece fără mine. V-aş ruga să-mi daţi un concediu.

Se uita rugător când la Stirner, când la Elsa.

Stirner se gândea.

— Bineînţeles. Nu-i aşa, Ludwig? spuse Elsa.

— Îţi dau răspuns peste două zile. Cred că se aranjează. Până una-alta, dă-mi voie să te felicit pentru venirea pe lume a lui Sauer-junior.

Sauer se înclină.

— Iertaţi-mă, sunt foarte grăbit.

Ieşi repede, lăsându-i pe cei doi duşi pe gânduri.

IV. PSIHOZĂ ÎN MASĂ

Trecură două zile, trecu şi o săptămână, dar de plecarea lui Sauer şi a Emmei tot nu putea fi vorba. Stirner aproape că nu ieşea din camera lui. Era tot mai morocănos şi preocupat. Adio serile de muzică din sala mare! Elsa ar fi vrut uneori să coboare la el, dar ceva o oprea. Rătăcea singură prin sala mare şi frângându-şi mâinile şoptea:

— Nu mai pot, nu mai pot…

La sfârşitul săptămânii, chipul lui Stirner începu să pălească în mintea ei, iar când reuşea să şi-l reînvie, i se părea străin, ba chiar odios.

I se întâmpla tot mai des să privească nedumerită în jur, de parcă s-ar fi aflat pentru întâia oară în această casă. Gândul îi zbura mereu la Sauer… „Dragul meu Otto, de când nu te-am văzut!…” Uitase că-i căsătorit, că are un copil. Când îl întâlni într-o seară, îl privi cu atâta duioşie, încât tânărul se opri mirat, apoi căzu pe gânduri, cu aerul unui om care se căzneşte să-şi amintească ceva.

— Otto, îl chemă ea duios, de o veşnicie n-am mai stat de vorbă… De ce mă ocoleşti? Şi, apropiindu-se, adăugă în şoaptă: Sunt atât de singură… îmi lipseşti mult, Otto…

Erau singuri în cameră.

Otto se lăsă pe un scaun lângă Elsa şi-şi frecă fruntea cu mâna. Cuvintele ei calde răscoliră amintiri adormite. Faţa bărbatului trăda o luptă chinuitoare. Deodată un gând îi însufleţi privirea. O prinse de mână şi, privind-o galeş, rosti cu glas întretăiat:

— Da, draga mea, ai dreptate! Elsa, scumpa mea! Cum de am putut să te uit? Nu ştiu ce se petrece cu noi dar, uite, în clipa asta parcă mi-a luat cineva un văl de pe ochi, parcă acum te revăd, după o lungă despărţire… Unde ai fost, Elsa? Ce-ai făcut în tot acest timp?

Nu se mai săturau uitându-se unul la altul, ca şi cum într-adevăr s-ar fi regăsit după o lungă şi grea despărţire.

Vorbeau de dragoste, de chinul singurătăţii, de bucuria revederii…

Ceasul bătu o dată, apoi încă o dată, trezind ecouri în odăile pustii, iar ei vorbeau mereu, uitând de tot şi de toate.

Nu-şi făceau planuri, nu răscoleau trecutul, nu se gândeau la viitor. Pur şi simplu se îmbătau de fericirea acelor clipe, orbiţi de raza de lumină care străpunsese pe neaşteptate bezna ce învăluia gândurile şi simţămintele lor adevărate. Şi din nou se auzi pendula.

— Vai, e miezul nopţii, se sperie Elsa. Pe mâine, scumpule… Şi ea, cea dintâi, îl îmbrăţişă pe Sauer şi-şi lipi buzele de ale lui într-o lungă şi pătimaşă sărutare.

Dar acest „mâine” nu mai veni.

Stirner, absorbit de muncă, îi scăpase de sub influenţa lui, dar numai pentru scurt timp. Lucra la un aparat cu ajutorul căruia avea să-şi extindă puterea asupra oamenilor. O serie de complicaţii survenite pe parcurs, ca şi proiectele lui noi, de proporţii colosale, făceau acest aparat indispensabil.

Graţie măsurilor luate, producţia întreprinderilor industriale acaparate crescuse enorm, mărfurile se ieftineau şi piaţa internă era suprasaturată de ele. Stirner se pomeni în faţa unei dezastruoase crize de supraproducţie. Exista o singură salvare: cucerirea pieţelor externe. Pentru aceasta însă trebuiau biruite obstacole uriaşe. Temându-se de concurenţa mărfurilor sale ieftine, celelalte state recurseseră la puternice bariere vamale. Aceste bariere trebuiau înlăturate cu orice preţ. Războiul economic cu concurenţii din străinătate intrase într-un stadiu care implica pericolul unui conflict armat. Dar lui Stirner nu-i era deloc uşor să declare un război adevărat. E drept că făcea ce voia cu guvernul. Totuşi, se putea aştepta la orice surpriză din partea miniştrilor nesupravegheaţi, îi va strivi pe toţi şi va rămâne el singur, cârmuitor unic şi absolut al ţării! Va supune voinţei sale milioane de oameni, le va sugera că un război este necesar, şi ei se vor duce bucuroşi la moarte, cum se duceau soldaţii lui Napoleon!…

Pentru aceasta avea nevoie de o armă extrem de puternică, o armă „cu bătaie lungă”, care să subjuge gândurile şi voinţa oamenilor… Lucrând cu îndârjire la crearea noului aparat, îi neglijase un timp pe cei din jur.

Chiar în ziua când Elsa şi Sauer se despărţiră cu o lungă sărutare, Stirner pusese la punct noul aparat. Frânt de oboseală, adormi, iar noaptea, trezindu-se, îşi aduse aminte de Elsa şi de Sauer. Atâta fu de-ajuns ca în inimile lor să se producă o schimbare radicală. Sauer îşi adora din nou „păpuşica” şi copilul, iar Elsa murmura cu duioşie în somn numele lui Stirner.

Dimineaţa coborî în cabinetul soţului ei, îl sărută pe frunte şi-i spuse:

— Dragă Ludwig, două lucruri vreau să te rog…

— Nu mai spune! Chiar două?… Poruncă, stăpână!

— A venit Gottlieb…

— Iarăşi?

— Nu bătrânul, ci Rudolf.

— Păi ăsta-i taică-său întreg! Pariez că tot după bani a venit. Am ghicit?

— Rudolf s-a certat cu bătrânul când a aflat că a luat de la noi două sute de mii şi lui nu i-a dat niciun ban. Acum ne roagă…

— Exclus!

— Dar suntem atât de bogaţi! Ce contează…

— Tocmai de-aia! Să arunci o pomană unui bătrân, treacă-meargă, dar dacă îi dăm ceva neisprăvitului ăstuia, ne aprindem paie în cap. O să-şi închipuie că l-am jefuit, că acum ne mustră conştiinţa şi nu mai scăpăm de el. O să încerce să ne şantajeze… Bătrânul s-a mulţumit cu cât i-am dat, pe când Rudolf… Ăsta-i primejdios! Nu, nu, draga mea. În interesul tău, refuz s-o fac!

— Bine, dar… aproape că i-am făgăduit…

Stirner se gândi. În dimineaţa aceea era bine dispus. O idee poznaşă îl făcu să zâmbească.

— Lasă, Elsa, că discut eu cu el, aici, faţă de tine. Ia loc, te rog… şi iartă-mă o clipă. Trecu în camera lui şi se întoarse imediat. Am să-i joc o farsă, să-i tai pofta să mai calce pe-aici. Aş fi putut să-l fac să uite că existăm pe lume, dar nu-mi convine să măresc prea mult numărul „tutelaţilor”, încheie Stirner, fără să-i explice Elsei sensul acestor cuvinte.

Porunci valetului să-l poftească pe domnul Gottlieb.

Acesta nu avea deloc aerul unui solicitator. În inima lui, lăcomia care îl adusese aici se lupta cu înfumurarea.

— Ia loc, tinere domn. Ai nevoie de bani?

Rudolf simţi că-şi iese din fire, dar reuşi să se stăpânească. Numai faţa lui pistruiată se făcu roşie ca focul.

— Da, îmi trebuie bani, răspunse el fără să se aşeze, şi am, cred, destule motive să vi-i pretind…

„Ce dobitoc! gândi Stirner. Şi-a şi dat cărţile pe faţă.”

— Domnule Gottlieb, dacă pui problema în felul acesta, te poftesc să te adresezi instanţelor în drept şi să demonstrezi acolo în ce măsură sunt întemeiate pretenţiile dumitale.

— În afară de norme juridice mai există şi norme etice, debită Rudolf o frază dinainte pregătită. Sub raport moral, drepturile mele nu se cer demonstrate.

— Tinere, noi nu suntem instituţie filantropică.

— Ascultă! Cu mine nu-ţi merge! izbucni Rudolf. Ori îmi dai cât îţi cer, ori…

— Aha, mă ameninţi? În cazul acesta am să te dau afară cu toate onorurile.

Fluieră. În camera de alături se auziră paşi moi dar apăsaţi. O namilă de urs intră, legănându-se în două picioare, se apropie de Rudolf şi, proptindu-se cu labele în pieptul lui, începu să-l împingă spre ieşire.

Alb ca varul la faţă şi tremurând de groază, Rudolf, când se văzu lângă uşă, făcu stânga împrejur şi o rupse la fugă, ţipând ca din gura de şarpe. Ursul — după el.

Elsa se sperie şi ea, dar Stirner, răsturnat în fotoliu, se prăpădea de râs.

— Aşa eşti sigur că ai scăpat de vizitatorii nepoftiţi. Ăsta nu mai calcă pe-aici…

Sună telefonul.

— Da, Stirner! A, tot dumneata eşti, domnule Gottlieb! N-o să mi-o ierţi niciodată? Ei, nu mai spune! Şi ce dacă eşti bun ochitor?… Oricum, nu te sfătuiesc să mai calci măcar prin preajma casei. Te previn că am dat ordin amicilor mei patrupezi să te sfâşie în bucăţi ca pe un ied dacă mai apari. Cum? L-am omorât pe unchiul dumitale? Şi eu care n-am ştiut nimic!… Mă rog, te priveşte!… N-ai decât… E un cretin sinistru, bombăni Stirner, punând receptorul la loc.

— Vai, Ludwig, se poate să-l sperii în halul ăsta?

— E cea mai inofensivă armă din arsenalul luptei dintre oameni… Dar parcă mai voiai să mă rogi ceva?

— Nu ştiu dacă…

— Fii liniştită. Oricare ar fi cel de-al doilea protejat, nu-l trimit în braţele ursului. Ascult!…

— E vorba de Emma. Am fost s-o văd. Mă imploră să-i dau concediu lui Sauer ca să plece amândoi în sud. Trebuie să se trateze neapărat, şi nu vrea să se despartă de el.

— Acum da, se poate. Mă descurc şi fără Sauer. Frunzărind ziarele de dimineaţă, repetă: Acum se poate. Apropo, ai văzut asta? Nostim, nu? Citeşte tare.

Elsa luă ziarul şi citi articolul însemnat de Stirner cu creion roşu.

PSIHOZĂ ÎN MASĂ

Ieri seară s-a observat în oraşul nostru un fenomen ciudat. La orele 23, timp de cinci minute, mai mulţi oameni — numărul lor n-a fost încă precizat, dar se presupune că se apropie de zece mii — au simţit încolţind în mintea lor o idee fixă sau, mai precis, au fost obsedaţi de melodia binecunoscutului cântec: „Ach, du lieber Augustin”. Obsesii de acest gen sunt destul de frecvente la persoanele nervoase. Surprinde însă răspândirea şi simultaneitatea fenomenului. Şi unul din reporterii noştri a căzut pradă acestei obsesii. Să-i dăm cuvântul:

<<— Mă aflu la cafenea cu un prieten, cunoscut critic muzical, adept fervent al muzicii clasice. Prietenul se plângea că de la o vreme gusturile publicului lasă de dorit, că scenele sunt năpădite de jazz-uri barbare, în timp ce operele clasicilor Mozart, Beethoven, Bach sunt tot mai rar interpretate. Îl ascultam cu luare-aminte, fiind eu însumi un iubitor al muzicii clasice, când deodată mă pomenesc fredonând în gând: „Oh, du lieber Augustin!... Dacă ar afla, mi-am spus eu cu groază, nu mi-ar mai vorbi toată viaţa! Criticul continua să vorbească, dar aveam impresia că şi pe el îl frământă ceva... Din când în când scutura din cap ca pentru a alunga o muscă sâcâitoare. Pe faţa lui se citea spaima şi nedumerirea. În sfârşit tăcu şi începu să bată cu linguriţa în pahar. Stupoare: bătea tactul melodiei care îmi umbla şi mie prin cap. M-a străfulgerat o bănuială, dar nu îndrăzneam să i-o destăinui.

Ce a urmat, a uluit toată lumea din local.

Dirijorul a anunţat: „Poetul şi ţăranul” de Souppé, a ridicat bagheta şi a dat semnalul de începere. Ei bine, orchestra a început să cânte: „Oh, du lieber Augustin”!... Şi, vă rog să reţineţi, în acelaşi ton. Eu, criticul, lumea de la celelalte mese, am sărit toţi în picioare şi am rămas aşa cam un minut, paralizaţi de surpriză. Apoi am început să cântăm şi noi, de-a valma, gesticulând;

aceeaşi melodie ne obseda pe toţi. Exact peste cinci minute fenomenul a încetat.

După informaţiile de care dispunem, aceeaşi obsesie a cuprins aproape întreaga populaţie a cartierelor din preajma Pieţei Bursei şi Străzii Băncilor. Mulţi cântau melodia pe stradă, uitându-se îngroziţi unul la altul. La operă, în locul duetului: „O noapte de iubire”, Faust şi Margareta s-au pomenit cântând în acompaniamentul întregii orchestre: „Ach, du lieber Augustin”. Câţiva spectatori au înnebunit subit şi au fost internaţi la ospiciu.

Care să fie cauza ciudatei epidemii? S-au emis mai multe ipoteze. Reputaţi oameni de ştiinţă opinează pentru o psihoză în masă al cărei mod de propagare nu a fost încă elucidat. Deşi «maladia» s-a manifestat într-o formă inofensivă, îngrijorarea publicului este lesne de înţeles. Întotdeauna necunoscutul, inexplicabilul inspiră teamă şi stârneşte imaginaţia. Există şi temerea că maladia s-ar putea repeta în forme mai grave. Cum s-o combaţi? Cum să te fereşti de ea? Nimeni nu ştie, aşa cum nimeni nu-i cunoaşte cauzele. O comisie formată din oameni de ştiinţă, din care fac parte şi reprezentanţi ai parchetului, încearcă să lămurească misterul melodiei ce a ajuns să terorizeze publicul. S-ar putea ca fenomenul să nu fie atât de grav şi îngrijorător cum îşi închipuie unii...”

Elsa se uită mirată la Stirner.

— Ce înseamnă asta, Ludwig?

— Asta înseamnă, scumpo, că totul e în regulă! Şi-acum hai la masă.

V. COMITETUL SALVĂRII PUBLICE

În ciuda asigurărilor liniştitoare ale ziarelor, misterioasa întâmplare cu veselul cântec german se dovedi doar începutul unei adevărate epidemii de demenţă în masă.

La mai puţin de o săptămână se petrecu un fenomen similar, mai grav însă şi de mai mari proporţii, care alarmă nu numai marele public, ci şi guvernul.

Exact la ora 12, într-o zonă a oraşului, perfect delimitată, se opri pentru un singur minut orice mişcare. Ai fi putut crede că are loc o scurtă grevă de protest, perfect organizată.

În instituţii, munca încetă ca la semnalul unei baghete magice. Funcţionarii se opriră din scris, de parcă paralizia le-ar fi încătuşat mâinile.

În magazine, vânzătorii încremeniră cu marfa întinsă spre cumpărători, muţi, cu gurile căscate şi cu zâmbetul profesional pe buze. În restaurante muzicanţii, cu arcuşurile în mână, încremeniră ca nişte statui, aşa cum i-a surprins inexplicabilul fenomen; la fel şi consumatorii — care cu ceaşca ridicată, care cu furculiţa dusă spre gură.

Străzile şi pieţele cuprinse de ciudata paralizie aveau un aspect straniu. Iată, de pildă, doi gardieni escortând un arestat. Acesta ar putea să fugă de paznicii lui împietriţi, dacă n-ar fi încremenit şi el cu un picior în aer. În piaţă, un băieţaş zdrenţăros, cu picioarele răşchirate a fugă şi cu trupul aplecat înainte, întinde mâna să fure o plăcintă. Precupeaţa se repede la el ca o cloşcă ce-şi apără puii de uliu. Dinamismul şi expresivitatea acestui grup ar fi stârnit invidia oricărui sculptor. Părea o scenă de pantomimă, surprinsă de un aparat de fotografiat…

Pe străzi însă, această paralizie în masă avu urmări dezastruoase. Nenumărate victime se semnalară mai ales la limitele zonei. Când un pieton pătrundea în interiorul acestor limite rămânea stană de piatră, în timp ce de o parte şi de cealaltă a zonei circulaţia se desfăşura normal. Automobilele care pătrundeau din viteză în „zona moartă” o străbăteau în virtutea inerţiei, ajungând de partea cealaltă. Dar în cele câteva clipe cât dura

„traversarea”, şoferul şi pasagerii nu erau capabili nu numai să facă o mişcare, dar nici măcar să gândească. De aceea automobilele nu virau la coturi, se izbeau de ziduri, se tamponau, se încălecau, îngrămădindu-se în şiruri lungi. Deraiară două trenuri urbane. Unul dintre ele, sfărâmând parapetul, se prăbuşise în mijlocul străzii.

N-apucă populaţia să se dezmeticească bine, că o lovi o altă năpastă: un val de furie bântui oraşul timp de cinci minute. Era un fel de frenezie paroxistică. De data aceasta nebunia se manifestă printr-un singur răcnet: „Război!”

— Vom lupta până la victorie! Moarte duşmanilor! urlau bărbaţii, agitând bastoane şi umbrele, ţipau isteric femeile, răcneau bătrânii şi copiii — intonând distonant imnul naţional. Chipurile lor erau fioroase. Păreau ameţiţi de sânge şi se năpusteau, gloată, în neştire, de parcă ar fi avut înaintea ochilor un duşman de moarte.

— Vrem război! Trăiască războiul! Moarte sau victorie!!! Atât de mult doreau să se arunce în luptă, să ucidă, să vadă sânge curgând, încât pe străzi se iscară încăierări cumplite. Se băteau bărbaţii, copiii. Câteva femei tăbărâră asupra unei doamne corpolente, pe care o luară drept străină, şi o bătură cu umbrelele de rămaseră din ele numai spiţele strâmbate. Cu feţele palide, cu ochii scăpărând de ură, fără pălării şi cu părul fluturând în vânt, femeile îşi maltratau victima cu un fel de voluptate sadică. Bărbaţii erau la fel de bănuitori. Peste tot li se năzăreau că văd spioni. Un grup întreg opri o ambulanţă, convinşi că bolnavul pe care-l transportă e un agent străin. Îi smulseră nenorocitului bandajele de pe trupul plin de arsuri şi, fără să se sinchisească de ţipetele lui sfâşietoare, scormoniră sub pansamente, căutând documente secrete.

În starea în care se aflau, absolut toţi — bărbaţi, femei, bătrâni, copii — s-ar fi dus fără şovăire la luptă, fără să le pese de primejdie şi mânaţi de un singur gând: să ucidă.

Criza de nebunie încetă la fel de brusc precum începuse.

Oamenii se cutremurau la vederea răniţilor şi schingiuiţilor ce zăceau pe trotuare şi pe caldarâm, în băltoace de sânge, apoi îşi priveau hainele sfâşiate, părul răvăşit, şi nu puteau înţelege ce i-a apucat.

Curând după aceea comisia pentru cercetarea „cazului obsesiei muzicale în masă” fu transformată într-un comitet al salvării publice.

Al salvării!… Dar de cine? Mister! Nimeni nu se mai îndoia că un duşman nevăzut — poate om, poate microb — ameninţă societatea cu un pericol cumplit, fără precedent în istorie. Acest duşman părea diriguitorilor ţării mai primejdios decât războaiele şi revoluţiile, tocmai pentru că era necunoscut. Nimeni nu ştia de unde va veni dezastrul şi cum ar putea fi prevenit. Domnea o stare de extremă surescitare. Zilnic se înregistrau sute de sinucideri. Zilnic zeci de oameni îşi pierdeau minţile. Guvernul şi presa făceau eforturi titanice pentru a menţine cursul normal al vieţii. Nu numai statul era ameninţat să se prăbuşească. Se clătinau înseşi temeliile vieţii în comun, iar societatea tindea să se transforme în balamuc.

În capitală, tensiunea ajunsese de nesuportat. Totuşi, câţiva indivizi veroşi şi mai puţin impresionabili lansau dinadins zvonuri care de care mai năstruşnice, pentru a stârni şi mai multă panică.

— În câteva zile e de aşteptat o recrudescenţă a bolii. De astă dată ne vom strânge de gât unii pe alţii.

— Ni se va opri respiraţia şi vom muri sufocaţi în chinuri groaznice…

— Toată lumea va adormi şi nimeni nu se va mai deştepta din somnul acela!

Erau crezuţi.

După cele întâmplate, orice părea cu putinţă.

Oamenii îşi vindeau pe nimic casele şi lucrurile (cumpărate, bineînţeles, de autorii zvonurilor) şi se refugiau în regiuni neatinse de molimă.

Comitetul salvării publice îşi ţinea ultrasecretele şedinţe aproape fără întrerupere. Şi ca să nu fie descoperiţi de duşmanul nevăzut — orice-ar fi şi oricine ar fi el — curajoşii membri ai comitetului se întruneau în subsolul primăriei. Cu toate că membrii comitetului se consultau zi şi noapte, prin rotaţie, misterul rămânea nedezlegat.

Părerile experţilor invitaţi pentru consultări erau împărţite.

Psihiatrii presupuneau că este vorba de o hipnoză în masă. Această teorie putea explica într-un fel răbufnirea sângeroaselor instincte războinice, dar „obsesia muzicală”, de proporţii mult mai mari, în niciun caz nu putea fi produsă prin hipnoză. De aceea, chiar aşa inofensivă cum părea, obsesia muzicală era considerată de experţi mult mai îngrijorătoare decât surescitarea bruscă a mulţimii de pe stradă. Ştiinţa cunoaşte exemple de emoţii molipsitoare cu exteriorizări spectaculare, cunoaşte cazuri de izbucnire gregară a unor panici distrugătoare, ca urmare a hipnozei în masă. Forme „latente” de hipnoză în masă însă nu s-au mai pomenit.

Referirile la „minunile” săvârşite de fachiri cu ajutorul hipnozei în masă nu puteau fi luate în consideraţie, mai întâi pentru că nu au fost verificate şi nici studiate, şi-apoi pentru că nu aveai cum să discerni adevărul de născocirile călătorilor.

Nici „ipoteza microbiană” nu se confirma.

Examenul clinic al victimelor noului „morb” nu dădu rezultatele scontate. Niciun microb sau virus cunoscut ştiinţei nu fu depistat.

— Explicaţia trebuie căutată în cu totul altă direcţie, susţineau inginerii electricieni. Cu siguranţă că este vorba de unde de radio recepţionate nemijlocit de organismul omului.

— Oameni-radioreceptori? ricanau inginerii bătrâni. E ceva de domeniul fanteziei!

— Şi despre radio se spunea aşa! parau primii.

Bătrânii ridicau din umeri.

— Vrem dovezi!

— Le veţi avea!

Şi, asemenea colegilor medici, se apucară şi ei de experienţe.

În timp ce oamenii de ştiinţă, închişi în laboratoare, sperau să dezlege misterul cu ajutorul microscoapelor şi al tuburilor catodice, un alt membru al comisiei, Johann Kranz, urmărea o pistă proprie. El nu era savant, ci doar un inspector de poliţie. Avea însă multă experienţă profesională şi mulţi îl socoteau inteligent. Kranz nu se întrebă cine e duşmanul. Microb sau om, el trebuie descoperit prin vechile şi încercatele metode care l-au călăuzit nu o dată spre ţintă: cercetarea urmelor crimei!

Atâta îl interesa. Or urme erau cu duiumul. Totul e să ştii să te foloseşti de ele. Şi Kranz se aşternu pe treabă, stimulat de gravitatea şi de misterul care învăluia toată afacerea, ca şi de ambiţia de a o lua înainte „ochelariştilor de cărturari”.

Veghea nopţi în şir în biroul său spaţios, plin de „trofee” — fotografii de asasini, amprente digitale, şperacle, tot felul de probe materiale — sistematizând ştirile apărute în ziare şi rapoartele poliţiei despre ultimele evenimente.

Aprindea ţigară de la ţigară şi înota în nori de fum. Din când în când deschidea larg ferestrele, pentru a aerisi camera. Trecea pe o hartă mare a oraşului nişte linii punctate, ele parcă ar fi şi ajuns să-l urmărească pas cu pas pe criminal.

— Gata! exclamă el când, în sfârşit, două din aceste linii se întâlniră, formând un unghi obtuz.

Era ora patru dimineaţa. Împături în grabă planul, îl puse într-o servietă roasă, sună după maşină şi goni spre primărie.

— Domnilor, misterul se limpezeşte! strigă el, dând buzna în sala boltită de la subsol.

Întreaga asistenţă, destul de numeroasă cu toată ora matinală, începu să se agite.

— Aţi dezlegat misterul? se bucură unul din membrii comitetului.

— Am spus că misterul începe să se limpezească, atât! îl readuse la realitate Kranz. Am găsit vizuina criminalului, fie el microb sau om, am găsit focarul de unde porneşte misteriosul fluid. În timp ce vorbea, scoase harta şi, desfăcând-o, o întinse pe masă. Metoda mea e foarte simplă: am sistematizat tot materialul referitor la aceste întâmplări inexplicabile, pentru a putea delimita sectoarele cuprinse de „demenţa epidemică”. Iată rezultatele. Din „obsesia muzicală” n-am scos cine ştie ce. Ea s-a întins pe o rază de vreo doi kilometri. Depăşind această circumferinţă, ea slăbea treptat, ca la o depărtare de trei kilometri de centrul sectorului să nu se mai înregistreze niciun caz. Focarul se află undeva între Piaţa Bursei şi Strada Băncilor. Aici obsesia a fost atât de puternică, încât oamenii au cântat melodia cu glas tare. Din păcate, n-am reuşit să precizez matematic centrul sectorului lovit, pentru că din chestionarea cetăţenilor n-a rezultat destul de limpede gradaţia obsesiei. Persoane care se aflau în acelaşi loc fac declaraţii destul de contradictorii, ceea ce se datoreşte, bănuiesc, unor factori subiectivi.

— Atâta tot? se auzi un glas dezamăgit.

— În ce priveşte primul caz, da. A doua răbufnire mi-a furnizat un material mult mai bogat. Fluidul s-a propagat într-o singură direcţie, cuprinzând un sector relativ îngust, şi s-a oprit într-un punct precis. Ca un fel de rază sau de fascicul de raze, care pornea cam dinspre banca „Elsa Glück”.

Se iscă rumoare.

„Stirner!” „Păi cine altul?!” „V-am spus eu?”

Numele lui Stirner era deseori pomenit în discuţiile purtate de comitet.

— Să nu ne pripim, domnilor, spuse Kranz. Şi eu m-am gândit întâi la Stirner. Trebuia însă să verific. În acest scop, am aşteptat cu nerăbdare „repriza” următoare, pentru a-mi verifica teoria. În sfârşit a izbucnit „demenţa războinică”. Şi ea a străbătut oraşul ca o rază, ajungând până la clădirea lui Gottlieb, care acum aparţine Elsei Glück. Numai că liniile, cele două linii, se intersectează undeva în spatele băncii Elsa Glück, într-o clădire vecină. Uitaţi-vă şi dumneavoastră.

— Şi ce se află în clădirea aceea?

— Restaurantul „Empire”! Acolo trebuie căutat. Kranz lovi cu palma-i grasă peste hartă, de parcă ar fi vrut să strivească o muscă.

Argumentele lui Kranz erau simple şi convingătoare. După o scurtă consfătuire, comitetul hotărî să ordone o descindere la restaurantul „Empire” şi la hotelul aflat în aceeaşi clădire.

Câteva dispoziţii telefonice şi o întreagă armată poliţienească porni spre „Empire”.

Clădirea fu împresurată. Poliţiştii îi percheziţionară cu de-amănuntul pe locatari, vârând spaima în ei, întoarseră localul şi hotelul cu susul în jos, răscoliră podul şi pivniţele. Degeaba! Kranz era cam plouat, dar nici prin gând nu-i trecea să dezarmeze.

— Poate că toată tărăşenia a fost dirijată din local de vreun client.

Nu era exclus.

Cei percheziţionaţi primiră ordin strict să-şi ţină gura, câţiva suspecţi fură ridicaţi, pe obişnuiţii localului poliţia îi puse sub o supraveghere discretă.

Dar cu toate măsurile luate, a doua zi vuia oraşul. Mulţimea aţâţată devastă localul şi proprietarul trebui să tragă obloanele.

Kranz tot bombănea şi înjura de mama focului.

— Lasă că-i venim noi de hac! mormăia el. Oricine ar fi criminalul, el ştie că i-am dat de urmă. Şi mai ştie că, dacă mai face vreo poznă, a treia linie îi va pecetlui soarta.

VI. UN ATAC RATAT

— Ce frumoasă-i viaţa! Să tot trăieşti! Inima îmi cântă de bucurie. Mă simt în al şaptelea cer!

Tânărul cu privirea înduioşată şi cu un zâmbet larg pe buze îmbrăţişă felinarul ca pe un bun prieten.

— Spune, felinăraşule, spune drăguţule! E cineva mai fericit ca mine?…

— Te ador! molfăia un moşneag sfrijit şi prost îmbrăcat la urechea unei tinere elegante. Iar ea îl săruta pe obrajii ţepoşi şi-i şoptea:

— Sunt atât de fericită! Am impresia că-l revăd pe tata… Dumnezeu să-l ierte. Semănaţi atât de bine… Tată, tăticule!

La câţiva paşi de ei se îmbrăţişau doi vechi adversari politici: un monarhist şi un anarhist.

— Viaţa e prea frumoasă ca să ne duşmănim!

Un vagabond flenduros rupse o floare din grădină şi o oferi cu graţie unui poliţist.

— Din partea mea, stimabile!

Poliţaiul, gras şi cu nasul vineţiu, îl pupă pe amândoi obrajii şi luă mişcat darul.

— Să trăieşti, băieţică! Florile şi cântecele sunt slăbiciunea mea!

— Dacă-i aşa, hai să cântăm!

— Hai!

Se aşezară pe iarbă, fiecare cu braţul pe după umerii celuilalt, cu lacrimi în ochi, şi prinseră a zice de inimă albastră.

— Luaţi, luaţi totul! striga în extaz un bijutier vârând cu de-a sila în buzunarele trecătorilor inele, diamante, coliere de perle, ceasuri de aur. Doar n-o să le iau cu mine în mormânt! Vreau să vă bucuraţi aşa cum mă bucur şi eu acum! Jos mercantilismul! Trăiască fericirea generală!

La tribunal se dădu o sentinţă de achitare într-un important proces politic, cu toate că vinovăţia acuzatului era evidentă. Procurorul, celebru prin ferocitatea lui, în loc să-şi rostească rechizitoriul, îl îmbrăţişă pe acuzat şi, cu capul pe pieptul acestuia, murmură, plângând de fericire:

— Frate, prietene! Ce plăcut e să ierţi şi să iubeşti!

Chiar şi la abator, parlagiii înlănţuiau cu braţele grumajii boilor aduşi la tăiere şi-i sărutau între ochi.

— Mă dobitocule… spuneau ei. Te-ai speriat? Na, bea niţică apă şi dă o raită prin parcul de colo. E o iarbă!… Şi florile poţi să le mănânci. Ce vrei tu… Să nu mai curgă sânge! Fugi, şi fii fericit!

Toate acestea se întâmplară la numai câteva zile după devastarea localului. Geniul rău care pusese stăpânire pe oraş sfida comitetul şi-şi bătea joc de; toate măsurile luate. Ca un fel de compensaţie pentru momentele de furioasă demenţă şi pentru victimele cu care se soldase oprirea bruscă a circulaţiei, duşmanul dădea acum oamenilor prilejul să guste o negrăită fericire. Senzaţia de beatitudine era atât de desăvârşită, încât cei care au încercat-o ar fi dat orice să se repete. De data aceasta fiecare îşi amintea perfect de clipele trăite şi multă vreme mai vorbiră despre ele ca despre un paradis pierdut.

Fenomenul dădea însă şi mai multe motive de îngrijorare decât izbucnirea de violenţă sângeroasă. Duşmanul necunoscut avea o putere extraordinară asupra sufletelor omeneşti. Inoculând oamenilor otrava bucuriei sau a suferinţei, putea face din ei nişte unelte oarbe ale dorinţelor sale. Le putea dărui fericire, sau dimpotrivă îi putea tortura, schilodi, ori chiar ucide pe nesimţite, fără nicio împuşcătură… Situaţia părea disperată.

… În noaptea aceea membrii comitetului, deprimaţi şi tăcuţi în tainiţa lor adâncă, se uitau neîncrezători la Kranz, care sistematiza şi sintetiza datele asupra ultimelor evenimente, pentru a demarca sectorul cuprins de demenţa fericirii.

Unul îşi pierdu răbdarea:

— Ce faci, Kranz, acolo? Cum merge?

— Cum nu se poate mai bine!

Cineva pufni batjocoritor:

— Poate vrei să spui: cum nu se poate mai rău!

— Ba merge strună, pară Kranz. De când sunt n-am avut o misiune atât de captivantă. Sunt măgulit de cinstea care mi s-a făcut. Da, da!

Degetele lui roşii, butucănoase, se mişcau repede, frunzărind rapoartele şi marcând câte un punct pe planul oraşului.

— Ca Făt-Frumos din basme, urmă el cu ifos, Kranz va scăpa oraşul de zmeu şi i se va înălţa un monument — lui Kranz, fireşte, nu zmeului. He-he! Sau mai bine un grup monumental: Kranz, mândru, cu lancea în mână, iar la picioarele lui se zvârcoleşte zmeul!

— Îţi mai arde de glume, omule? se miră procurorul, cel care cu câteva zile înainte plânsese la pieptul acuzatului. În jurul nostru se petrec lucruri îngrozitoare. Dacă de fiecare dată renunţ la acuzare, se duce statul de râpă.

— Aşa sunt eu, ce vreţi. Deformaţie profesională! Glumesc şi-n faţa revolverului unui bandit… În faţa morţii ori râzi, ori fugi. Am spus şi repet: merge strună. Şi de data aceasta vântul de nebunie a avut forma unei unde dirijate. Şi să mi se facă pielea ciur, dacă vârful razei nu se îndreaptă spre acelaşi punct! Mai am vreo cinci rapoarte şi termin.

Membrii comitetului îl înconjurară cu sufletul la gură.

Se aşternu o tăcere încordată.

În sfârşit, Kranz trecu pe hartă ultimele puncte.

— Asta e!

— Din nou banca „Elsa Glück”! exclamă un funcţionar de la interne.

— Da, din nou!

Kranz împinse planul mai spre mijlocul mesei şi explică:

— Observaţi, vă rog: acesta este fascicolul numărul unu, valul de nebunie când s-a oprit toată circulaţia, iar acesta e fascicolul numărul doi, demenţa războinică. Cele două linii tăiau clădirea băncii şi se întâlneau la „Empire”, unde s-a operat cunoscuta descindere…

— Care a dat greş!

— Era normal să dea greş; noi am pornit de la ipoteza unui singur punct de emisiune. Ei bine, în privinţa aceasta fascicolul numărul trei este edificator! Sectorul demenţei fericirii mi-a dezvăluit eroarea făcută mai înainte. Undele porneau din două surse diferite, amândouă din clădirea băncii Elsei Glück! După cum vedeţi, este o clădire foarte lungă. E de presupus că emiţătoarele se află la cele două capete. Asta a şi făcut ca vârful unghiului — presupunând că exista o singură sursă — să coincidă cu clădirea vecină. Unind însă linia unu cu linia trei, am obţinut un alt unghi. Acesta. E clar?

Comitetul era în mare fierbere.

— Nu v-am spus eu că-i isprava lui Stirner?

— Pardon? Eu am spus-o mai întâi.

— Ticălosul! Mizerabilul! Acum îl avem în mână!

— Kranz, îl arestăm chiar acum!

— Acum, noaptea? De! Să emiţi un mandat de arestare nu-i mare lucru, răspunse Kranz, dar poate-i mai bine să aşteptăm până dimineaţa.

— De ce să mai aşteptăm? sări procurorul, care nu putea să-i ierte lui Stirner ruşinoasa fraternizare cu acuzatul.

— Nu avem de-a face cu un criminal obişnuit, aşa că trebuie să luăm toate măsurile de prevedere şi să cumpănim fiecare pas, ca să mergem la sigur. Noaptea, clădirea băncii este închisă şi păzită cu străşnicie. Noaptea, oricât de precauţi am fi, tot vom face zgomot şi duşmanul se va pune în gardă. Tocmai de aceea zic că e bine să ne ducem dimineaţa, la ora deschiderii, când sunt încă puţini clienţi. Câţiva civili vor reuşi să treacă neobservaţi. Intrăm câte unul, ca să nu dăm de bănuit gardienilor şi funcţionarilor. Dacă am intrat, urcăm fuga la etaj şi, până să prindă de veste, l-am şi umflat.

Deşi ardea de nerăbdare, procurorul îi dădu dreptate încercatului inspector de poliţie. Arestarea lui Stirner fu amânată până dimineaţa.

— Dar dacă vreţi să-mi ştiţi părerea, urmă Kranz, şi mai bine ar fi să mai aşteptăm o zi…

— Ei, asta-i! se revoltă un bătrânel uscăţiv, cu ochelari. Era ministrul de interne, care descinsese în persoană la comitet.

Kranz ridică din sprâncene.

— Repet, excelenţă: trebuie cumpănit fiecare pas. Nu putem întreprinde nimic înainte de a studia temeinic planul casei. Unde pui pază, dacă nu cunoşti toate intrările şi ieşirile? Şi ce faci dacă nu ştii exact unde îl putem găsi pe Stirner? Şi câte şi mai câte! Or toate acestea cer timp.

Toate feţele se posomorâră.

Deodată şeful poliţiei se lovi cu palma peste frunte.

— Îmi permiteţi? Cred că am găsit soluţia! Domnilor, în sfârşit ne-a zâmbit norocul! Chiar zilele trecute am angajat la cancelarie un tânăr, pe nume Rudolf Gottlieb. Aţi auzit de el, nu-i aşa?

— Cum să nu! Moştenitorul ghinionist. Nepotul răposatului bancher!…

— Nici că ţi-ai fi putut dori o călăuză mai bună, Kranz, spuse zâmbind şeful poliţiei. În calitate de viitor moştenitor, el a cercetat clădirea, vorba ceea, din pod până-n pivniţă. Iar pentru Stirner el nutreşte cele mai sincere sentimente de duşmănie. Este, într-un cuvânt, exact omul care ne trebuie.

— Şi de unde îl scoatem la ora asta?

— Nimic mai simplu! Şeful poliţiei dădu un telefon şi în mai puţin de o oră, Rudolf Gottlieb intra, buimac de somn, în subsolul primăriei.

Cum îi spuseră pentru ce l-au chemat, se trezi de-a binelea. Îşi încleşta pumnii şi, cu ochii scăpărând de ură, strigă:

— Ei, lasă că ţi-arăt eu ţie, domnule Stirner!

Şeful poliţiei radia.

— Domnule şef, i se adresă Rudolf, v-aş ruga să-mi faceţi o mare favoare.

— Spune, prietene.

— Vreau să răpun bestia cu mâna mea!

— Cum aşa, fără anchetă, fără judecată? întrebă cam cu jumătate de gură ministrul justiţiei. Nu dispunem încă de probe directe.

— După părerea mea, domnilor, interveni energic procurorul, tânărul nostru prieten are dreptate. Situaţia este prea gravă ca să ne jucăm de-a justiţia. Cred că nimeni nu se îndoieşte că tot ce s-a întâmplat este opera lui Stirner. Bine spune Kranz! Nu avem de-a face cu un criminal obişnuit. De-aceea nu suntem obligaţi să respectăm procedura obişnuită. Mă gândesc la securitatea statului şi a neamului! Dacă umblăm cu mănuşi, s-ar putea ca la proces, în loc să rostesc rechizitorul, să-l pup pe Stirner şi să-i ofer o ţigară! Când sunt în joc destinele patriei, ar fi o crimă să riscăm de dragul unor formalităţi! Şi-apoi… hm!… suntem doar între noi… Stirner poate fi dat scăpat de sub escortă. Unii dezaprobă această metodă, dar după mine nu-i vorba de nicio mistificare. Desfid pe-oricine mi-ar spune că există criminal care n-ar vrea să scape de pedeapsă şi care n-ar profita de primul prilej să evadeze! În felul acesta, dintr-o lovitură ne-am şi descotorosit de duşman!

— Chiar aşa! se grăbi să încuviinţeze şeful poliţiei.

— Cine se ridică împotriva societăţii şi a statului trebuie scos de sub scutul legii!

— Gottlieb, eşti bun ochitor? întrebă Kranz.

— Golesc tot încărcătorul într-un singur punct.

— Ei, atunci… cu Dumnezeu înainte! exclamă şeful poliţiei.

Discutară până dimineaţa planul de atac. Vor merge patru inşi: Rudolf Gottlieb, Kranz şi doi agenţi dintre cei mai buni, care să constituie un fel de rezervă.

— E mai bine să fim puţini, fu de părere Kranz.

La orele nouă dimineaţa, micul detaşament înarmat cu pistoale automate şi având instrucţiuni precise era gata să treacă la acţiune.

— Cu dumnezeu înainte! le ură din nou şeful poliţiei.

Pătrunseră fără nicio dificultate în clădirea băncii, urcară la etaj şi, conduşi de Rudolf, se îndreptară spre cabinetul lui Stirner. Câteva cuvinte strecurate în şoaptă, dar pe un ton care nu admitea replică, îi reduseră la tăcere şi-i pironiră locului pe servitorii întâlniţi pe scări şi pe culoare.

În cabinet nu se afla nimeni. Unul din agenţi se postă la intrare, celălalt la uşa ce dădea în camera lui Stirner. Rudolf întredeschise uşa misterioasei încăperi şi strecură o privire înăuntru. Un pat, un dulap îngust şi o masă de toaletă formau tot mobilierul. Prin mijlocul încăperii trecea un paravan de stejar, destul de masiv. Stirner tocmai se bărbierea în faţa oglinzii. Acest examen nu dură decât o fracţiune de secundă. Dar n-apucă Rudolf să scoată revolverul, că doi câini se năpustiră la el. În acelaşi moment Stirner, care şedea cu spatele la uşă, îl văzu pe Rudolf în oglindă. Dintr-un salt fu dincolo de paravan, deschise o uşă şi dispăru. Apărându-se de zăvozi — cuvântul de ordine era să tragă numai în Stirner ca să nu dea alarma înainte de vreme — trecură dincolo de paravan şi bătură în uşă.

— Deschide, Stirner! strigă Gottlieb. De ce te-ai speriat?

Uşa se deschise atât de repede încât Rudolf, care se opintise cu umărul, era să vină în nas.

— Uşor, să nu cazi! rosti calm Stirner. La loc, Falk! La loc, Bitch!

Supuşi, câinii se întinseră cu boturile pe labe, clar fără a-i slăbi din ochi pe cei doi.

— Îţi stau la dispoziţie, domnule Rudolf Gottlieb, spuse Stirner, aşezându-se la loc, în faţa oglinzii.

Rudolf puse revolverul pe măsuţa de toaletă, luă pămătuful şi-i săpuni obrajii şi gâtul. Apoi se apucă să-l bărbierească.

Stirner dădu capul pe spate şi Rudolf îl rase cu grijă ne gât.

— Mă cam supără, Gottlieb… Ascute-l!

Rudolf trase briciul pe curea şi-şi văzu înainte de treabă…

Kranz, alături, în picioare, încremenise, în poziţie de drepţi, ca o santinelă.

— Mulţumesc, Gottlieb. M-ai bărbierit clasa întâi. Păcat de-aşa talent. Ascultă-mă pe mine, ar trebui să deschizi o frizerie. Apoi se întoarse spre Kranz. Dumneata?

— Mă numesc Kranz! Johann Kranz! La ordinele dumneavoastră! învie detectivul. Puse revolverul pe masa de toaletă, luă o perie şi începu să cureţe haina lui Stirner.

— Mulţumesc! Ţine aici! Dădu fiecăruia câte o piesă măruntă…

Cu un „să vă fie de bine, coane!”, cei doi se înclinară slugarnic şi se traseră spre uşă.

Cum ieşiră pe poarta clădirii, fiecare apucă în altă direcţie.

Agenţii — nicăieri.

Kranz se duse întins la închisoare şi ceru pe un ton categoric să fie încarcerat. Directorul crezu că glumeşte, dar Kranz începu să zbiere la el.

— Am dispoziţie scrisă de la domnul ministru să arestez pe oricine cred de cuviinţă, aşa că… executarea! Te previn că sunt în exerciţiul funcţiunii!

Directorul îi făcu pe plac. Apoi ceru telefonic o confirmare. I se răspunse, că, dimpotrivă, detectivul este aşteptat cu nerăbdare la comitet. Kranz nici nu voia să audă.

— Dacă puneţi mâna pe mine, trag! îi ameninţă el. Kranz m-a închis, Kranz să mă elibereze!

Directorul se lăsă păgubaş.

— Asta-i ori beat, ori ţicnit!

Kranz era înarmat, aşa că nu îndrăzniră să recurgă la forţă.

— Dă-l dracului! Să stea acolo până i s-o urî!

Kranz, din celulă, îl pândea prin vizor pe temnicer.

— Tu ce păzeşti, bă? se răsti la bietul om. Cât o să mai stai acolo, în fundul culoarului?! Nu cunoşti regulamentul? Vino de controlează lacătul, ca să nu fug!

Kranz era probabil o excepţie de la regula despre care vorbise procurorul: n-ar fi evadat nici în ruptul capului.

Dintre toţi cei care au luat parte la atacul ratat, numai Rudolf Gottlieb se întoarse la comitet. Dar nu putură scoate nimic de la el. Pe faţa lui pistruiată, ciuda se îmbina cu nedumerirea.

La toate întrebările răspundea invariabil:

— L-am bărbierit!

— Pe cine?

— Pe Stirner!

Membrii comitetului se priviră miraţi.

— Poate vorbeşte la figurat… Ori poate în argou, asta înseamnă că l-a omorât, presupuse ministrul.

— N-am auzit o asemenea expresie, răspunse şeful poliţiei, expert în materie.

— Domnule, dumneata să ne spui clar: Stirner e viu sau mort?

Rudolf se uita la ei cu ochi beţi, apoi răspunse cu un zâmbet acru:

— E mai viu ca noi toţi! L-am bărbierit cu perdaf! Dacă doriţi, vă pot servi şi pe dumneavoastră. Deschid negreşit un salon de frizerie.

VII. „TRILBYE”

Se afla în grădina de vară, când îi auzi paşii.

— Ludwig, în sfârşit! se bucură Elsa, întinzând braţele. M-ai uitat de tot!

Se priveau ca după o lungă despărţire. Într-adevăr, nu se văzuseră cam de o lună şi în acest răstimp amândoi s-au schimbat mult. Faţa lui Stirner se scofâlcise şi mai rău, ochii îi erau duşi în fundul capului, avea privirea neliniştită şi o dispoziţie mai schimbătoare ca înainte. Şi Elsa slăbise mult, de i se vedeau urât oasele la gât; obrajii i se supseseră. Privirea îi era vagă, absentă, mişcările automate, lipsite de vlagă. Dar şi mai mult se schimbase lăuntric. Viaţa ei psihică anormală o adusese într-o stare vecină cu dezintegrarea personalităţii. Gândea dezlânat, în crâmpeie, fără şir. Trecea brusc de la euforie la tristeţe. Dintr-o femeie plină de viaţă, se transforma tot mai mult într-un fel de robot.

Aceasta se observa şi în timpul întâlnirilor cu Stirner: uneori se oprea brusc în mijlocul frazei, alteori, dimpotrivă, era de o volubilitate febrilă.

Stirner se aşeză lângă Elsa şi-şi lipi obrazul de al ei. Femeia îl mângâie pe obrazul celălalt.

— Catifea, nu? Rudolf Gottlieb m-a ras!

— Cine!?! Gottlieb?!

— Chiar el. Vrea să deschidă o frizerie şi face exerciţii, bărbierindu-şi prietenii.

Râse… strident, sacadat, fără veselie.

— Nu înţeleg, Ludwig. Glumeşti probabil.

— Nici nu-i nevoie să înţelegi.

Iar după o pauză:

— Eşti foarte schimbat, dragul meu… Te surmenezi.

— Aş, fleacuri!

— Nu cumva ai necazuri?

Stirner se ridică şi începu să se plimbe nervos de colo-colo.

— Dimpotrivă, totul merge strună. E adevărat însă că sunt extenuat. Am ajuns, la capătul puterilor, murmură el închizând ochii. Aş vrea să nu mă mai gândesc la nimic, să uit. Elsa, eşti foarte rece cu mine.

Încrucişă mâinile pe piept şi-şi împlântă privirea într-a ei.

Elsa păli, gura i se întredeschise şi răsuflarea i se întretăie. Deodată, pradă unei patimi mistuitoare, căzu gemând la pieptul lui Stirner, îi încolăci gâtul cu braţele şi-i acoperi cu sărutări ochii, fruntea, obrajii. Apoi îşi lipi gura de a lui şi-i muşcă buzele.

Stirner o respinse brutal.

— Ho! Ajunge! Potoleşte-te!

Elsa se aşeză supusă. Elanul i se stinse brusc. Doar oboseală mai simţea.

— Nu asta vreau! Nu… Ce chin! mormăia Stirner, zbuciumându-se între palmieri. Spune-mi, Elsa, ce-ai făcut în ultimul timp?

— M-am gândit la tine, răspunse ea placid.

Stirner dădu din cap ca un medic al cărui diagnostic se confirmă.

— Altceva?

— Am citit. Un roman vechi pe care l-am găsit la bibliotecă: „Trilbye”. Îl ştii? Swengali o hipnotizează pe Trilbye şi ea devine o jucărie în mâinile lui. Biata fată! Groaznic! Să-ţi pierzi voinţa, să faci tot ce ţi se ordonă, să iubeşti la comandă!…

Stirner se încruntă.

— M-am şi gândit: ce bine că noi ne iubim, că ascultăm numai de îndemnul inimii şi că suntem fericiţi.

— Eşti fericită?

— Da. Sunt fericită, răspunse Elsa cu aceeaşi moliciune în glas. Swengali… Ce putere avea omul acesta înfiorător! Mă ia groaza când mă gândesc numai…

Stirner râse sec.

— Ce-ţi veni?

— Nimic. Mi-am adus aminte de ceva amuzant… Află că Swengali al tău e un ţânc pe lângă… Pironind-o din nou cu privirea rosti: Uită! Aşadar, ce-ai citit?

— N-am citit nimic.

— Parcă vorbeai despre un roman.

— Care roman?

— Dar la pian?

— N-am mai cântat…

— Hai, cântă ceva pentru mine. Şi mie mi-e dor de muzică.

În sala mare, Elsa cântă „Primăvara” de Grieg. Spuse încetişor:

— Asta mi-aduce aminte de Menton. Amurgurile liniştite de-acolo… Luna răsărind din mare. Aroma tuberozelor… Am fost nespus de fericiţi câteva zile!

— Acum nu mai eşti fericită?

— Ba da, totuşi… Te văd atât de rar. Iar când ne întâlnim… Ştiu, eşti nervos, surmenat. Mă gândesc uneori ce ne-a dat toată bogăţia asta? Mai bine am trăi acolo, între flori, pe ţărmul mării de azur, îmbătându-ne de soare şi iubire…

— Să avem o grădină şi-o turmă de capre, rânji Stirner. Eu să fiu ciobănaş, iar tu o frumoasă păstoriţă: Paul şi Virginia… Să ai o căpriţă preferată albă ca neaua, cu un clopoţel de argint prins cu o funduliţă albastră. Şi să împleteşti coroniţe pe malul unui pârâu. Ce idilă! Constat, Elsa, că încă nu te-ai dezvăţat să gândeşti. Hm? Ludwig Stirner păscând capre! Ha-ha-ha! Adică, mai ştii? S-ar putea să ai dreptate. O turmă de patrupede îţi dă mai puţină bătaie de cap. Uită de Menton, Elsa! Trebuie să uităm de toate şi să urcăm tot mai sus, acolo unde zboară vulturii… Ba chiar mai sus de nori, ca să răpim cerului focul sacru sau… să ne prăbuşim în genune. Încetează cu dulcegăria asta! Vreau ceva vijelios. Cântă-mi una din „Polonezele" pline de foc ale lui Chopin sau o rapsodie de Liszt, sau altceva tot atât de zbuciumat. Cântă să plesnească strunele!

Supusă, Elsa cânta cu o forţă care-i întrecea puterile „Polichinelle" de Rahmaninov. Părea că în pieptul ei bate inima neliniştită a lui Stirner.

Acesta se plimba neîncetat cu paşi mari şi-şi frângea nervos degetele.

— Foarte bine! Sparge, dărâmă, rupe! Aşa te vreau! Sunt singur în lumea toată şi toată lumea e a mea!… Gata, Elsa! Ajunge, odihneşte-te!

Elsa răsufla greu. Braţele îi căzură nevolnic. Din pricina efortului supranatural, mai să-şi piardă cunoştinţa.

Stirner o luă de mână, o conduse în grădină şi o aşeză pe bancă.

— Stai jos. Uite, ai transpirat.

Îi şterse fruntea cu batista şi-i aranja şuviţele desprinse.

— Vreo noutate de la Emma?

Elsa se însufleţi:

— Ah, am uitat să-ţi spun. Am primit ieri o scrisoare lungă de tot.

— Cum se simte?

— Mai bine, dar medicii o sfătuiesc să mai stea acolo vreo două luni. Copilul e sănătos.

— Şi ca să-ţi comunice toate astea i-au trebuit câteva pagini!

— Îmi scrie mult de Otto. De la un timp e morocănos, irascibil… Nu mai e atât de drăguţ cu ea. Se teme că n-o mai iubeşte.

Stirner asculta cu luare-aminte. Se părea că dragostea lui Sauer pentru Emma îl interesează mai mult decât dragostea Elsei pentru el. Se încruntă şi şopti ca pentru sine:

— Ei, drăcie! Să fi calculat greşit? Ori e distanţa prea mare… Exclus! Să verific totuşi!

Sări de pe bancă şi, fără să-i arunce o privire Elsei, fără să-i spună un cuvânt, plecă.

— Ludwig! Ludwig, unde te duci?

Zgomotul paşilor se stinse în fundul sălii.

Elsa privi îngândurată peştişorii din acvariu. În cubul de sticlă verzuie, micuţele făpturi se mişcau alene, unduindu-şi codiţele şi suflând arar spre suprafaţa apei băşicuţe mici, strălucitoare, ca nişte minuscule bile de mercur.

— Iar am rămas singură!

VIII. ZONA PANICII

Vrând să afle amănunte despre atacul ratat, procurorul îl vizită personal pe „autoarestatul” Kranz.

— Întotdeauna am spus despre dumneata, Kranz, că eşti un funcţionar model, începu procurorul pe un ton linguşitor. Ia spune, dragul meu, ce s-a întâmplat la Stirner? Şi de ce te-ai vârât singur în această celulă?

Kranz asculta în poziţie de drepţi, dar nu se lăsă înduplecat.

— Pentru cu sunt un criminal, răspunse el răspicat, ca la armată. Ce crimă am săvârşit? Nu vă pot spune. Refuz să fac — declaraţii. E dreptul meu. Puteţi să mă trimiteţi în judecată!

— Cum să te trimit în judecată, omul lui Dumnezeu, dacă nu ştiu ce crimă ai făcut?

— Vă priveşte. Stau aici până veţi afla. Când Kranz spune nu, nu rămâne! Să nu mai discutăm. Dar pentru că aţi venit, am o reclamaţie.

— Spune, Kranz, spune.

— E de-a dreptul scandalos ce se petrece aici! La masă mi-au adus ciorbă. Bag lingura şi… ce credeţi? Carne! O bucată de vreo două sute de grame! Iar deasupra uite-aşa pluteau petele de grăsime! Dacă dau mâncare ca asta la puşcărie, n-o să mai găseşti om cinstit, să-l cauţi cu lumânarea. Vă declar categoric, domnule procuror: dacă nu schimbă regimul, fac greva foamei! Să ştiţi! Şi încă ceva: escorta te ia din celulă şi te duce la latrină tocmai în fundul culoarului, în loc să aducă hârdăul în celulă. Ce, asta-i ordine? Pentru că dumnealor le e lene, eu să-mi primejduiesc viaţa? Dacă sunt tentat să fug, şi la prima încercare… pac, pac?!… Vă rog respectuos să luaţi măsuri ca regulamentul penitenciarului să fie respectat întocmai!

Procurorul rămase cu gura căscată. Nu pentru că l-ar fi surprins povestea cu cele două sute de grame de carne din ciorba lui Kranz. Ştia el foarte bine că oricare dintre ceilalţi deţinuţi n-ar fi găsit fir de carne în lăturile cu care erau hrăniţi, nici dacă le-ar fi trecut prin sită. Dar să se plângă cineva că i se dă mâncare prea bună, asta chiar că n-a mai pomenit în cariera lui!

„Bietul Kranz! S-a scrântit de tot de când a fost la Stirner. Dar să mai încercăm. Vorba dulce mult aduce.”

— Te rog foarte mult, Kranz, povesteşte-mi totul, ca unui camarad mai în vârstă. Cum a fost? Adu-ţi aminte de când lucrăm împreună… Parcă ce-ţi cer: un fleac de declaraţie!

— Un fleac de declaraţie? Nu zău! Dacă toţi criminalii s-ar apuca să facă mărturisiri, noi, detectivii, ce mai facem? Rămânem pe drumuri! Şomajul ne mănâncă! Să le iau fraţilor pâinea de la gură? Nu! Crima să fie crimă, iar cercetările cercetări… Să mai ciupească şi ei câte ceva!

Dezarmat de această logică originală, procurorul tăcea amărât.

Văzându-l supărat, lui Kranz i se făcu milă. Pescui din buzunar moneda măruntă primită de la Stirner şi i-o întinse procurorului, cum dai pomană unui cerşetor.

— Asta-i tot ce am…

Procurorul luă maşinal moneda şi o privi pe toate părţile, fără să înţeleagă nimic.

— E o probă materială. Am câştigat aceşti bani într-un mod ilicit.

Procurorul plecă îngândurat, jucând în palmă „proba materială”.

„A fost unul din cei mai buni oameni ai noştri! Şi l-am pierdut din cauza lui Stirner! Când naiba o să-i venim acestuia de hac?”

Asaltat cu întrebări de membrii comitetului, nerăbdători să afle rezultatele întrevederii sale cu Kranz, procurorul căzu în fotoliu şi schiţă un gest de neputinţă.

— Ce-i de făcut?! se lamentă ministrul de interne. Să fie Stirner invincibil?

Atunci se ridică comandantul regiunii militare, supranumit „generalul de fier”, un bătrân uscăţiv, cu înfăţişare energică şi cu nişte mustăţi de majur, ca peria.

— Ce-i de făcut? repetă el cu o voce neaşteptat de puternică şi de tânără pentru vârsta lui. Vă spun eu, domnilor, ce-i de făcut. Va trebui să-i declarăm lui Stirner război în toată regula. Sper, domnule ministru, că n-o să vă supăraţi pe un bătrân ca mine că v-o spune de la obraz: voi, civilii, nu staţi prea bine cu nervii. Aţi trimis câţiva guleraţi, ăştia au făcut-o de oaie, şi… gata, pezevenghiul ăsta, care poate n-a mirosit în viaţa lui praf de puşcă, este… auzi dumneata, invincibil! Iată ce vom face: Unu: decretăm în oraş starea de asediu. Doi: împresurăm clădirea Elsei Glück cu trupe… da, cu trupe regulate!… Cu ăsta trebuie să ducem război în toată regula… şi pornim la asalt. Da, da, la asalt! răcnea „generalul de fier”, de parcă ar fi comandat o armată de milioane de oameni pe câmpul de bătaie. Ba, pentru orice eventualitate, aducem şi artilerie. Admiţând prin absurd că atacul infanteriei va eşua, tunurile vor mătura clădirea de pe faţa pământului! Şrapnelele şi grenadele nu pot fi hipnotizate! Asta trebuie să facem, nu să ne văicărim!

Discursul energic al „generalului de fier” avu un efect reconfortant. Iar obiecţiile, de altfel foarte puţine, nu vizau fondul proiectului.

— Vor fi lovite şi imobilele vecine…

— Ce vină au ceilalţi oameni care locuiesc în clădirea băncii? De pildă, soţia lui?

— Am spus doar: e puţin probabil să folosim artileria, răspunse generalul. Dar chiar dacă vor ajunge să prindă glas şi tunurile, ce să-i faci, nu există război fără victime. Mai bine să piară câteva sute de oameni, decât tot statul.

— Să-i prevenim pe cei din jur…

— În niciun caz! A divulga secretul operaţiunii înseamnă a-l pune în gardă pe inamic. Trebuie acţionat repede şi prin surprindere. La noapte, bine înţeles dacă sunt în asentimentul dumneavoastră, voi porni eu personal în fruntea încercaţilor mei soldaţi şi-i pun eu pielea pe băţ domnului acela invincibil!

— Să fim înţeleşi: fără artilerie! interveni ritos ministrul de război.

— De ce? Doar v-am spus… câteva vieţi.

— Nu-i vorba de vieţi aici! Dacă folosiţi bombe ar însemna să nimiciţi o dată cu Stirner şi arma lui! Ori asta — nu!… Ar putea să ne fie de folos.

Toţi îi dădură dreptate.

La statul-major întrunit în împrejurimile oraşului, „generalul de fier” îşi expuse planul.

— Avem de îndeplinit o misiune grea. Ordinul guvernului e clar: să nu recurgem la artilerie. Stirner trebuie capturat viu. El poate fi suprimat numai dacă împrejurările o vor impune, cu condiţia ca imobilul să rămână intact, cu toate obiectele pe care le conţine. Avem de-a face cu un duşman neobişnuit. Operaţiunea se va desfăşura în inima oraşului. De altfel, chiar dacă vom reuşi să pătrundem în clădire şi vom de acolo de Stirner, tot nu va fi „luptă de stradă”, ci, ştiu eu, „luptă de casă”. Primul lucru de care trebuie să avem grijă este ca Stirner să nu fugă. Ce ştim despre el? Că emite raze dirijate fie radial, fie pe zone, pe sectoare… Că razele lui — aşa vom numi arma pe care o posedă — nu au asupra tuturora acelaşi efect. Plecând de la acest considerent, forţele noastre trebuie să acopere întreaga zonă de luptă. E necesar să avem şi rezerve. Infanteria va converge spre punctul fixat, în unităţi compacte. Dacă sub influenţa razelor primele rânduri se vor retrage în panică, rândurile din spate vor trebui să preseze, silindu-le să meargă înainte. Sper că în felul acesta vom ajunge în imediata apropiere a casei, unde nu-i exclus să fie un fel de „zonă moartă”, inaccesibilă razelor, ca în cazul bombardamentului de artilerie. Eu pornesc cu avangarda…

— Asta ar fi foarte imprudent, excelenţă, interveni adjutantul Korf.

— Domnule colonel, i-o reteză generalul, în cazul de faţă dă-mi voie să-mi hotărăsc eu însumi locul pe câmpul de luptă!

Deprins cu mojiciile superiorului său, aghiotantul, roşu ca focul, căuta doar să se ferească de privirile stat-majoriştilor şi nu mai spuse nimic.

— Da, ştiu, e riscant! urmă generalul cu ifos. Dar războiul, domnilor, nu e o partidă de domino. Pentru a putea comanda, trebuie să cunosc bine arma inamicului, puterea lui de foc! Trebuie să mă expun „tirului” pentru a mă convinge dacă arma este la fel de primejdioasă pentru un soldat călit, cum se arată a fi pentru un civil slab de înger.

Se aşternu tăcere. Ofiţerii de stat-major nu păreau prea încântaţi de planul bravului ghinărar. Parcă-l vedeau „călărind pe un cal ca neaua în fruntea oştilor viteze”, întocmai ca pe vechile litografii de prost gust. Dar ar fi fost inutil să-l contrazică.

La miezul nopţii, din diferite puncte ale oraşului, unităţi de armată gata de luptă porniră spre sectorul Strada Băncilor — Piaţa Bursei. În frunte „generalul de fier”, călare pe un superb pursânge arab.

— O armată întreagă împotriva unui civil! Ce ruşine! Dar decât să piară ţara…

Generalul, luând-o înainte, ajunse în capătul unei străzi ce dădea în Piaţa Bursei. Clădirea băncii Elsa Glück avea faţada spre această piaţă, spatele clădirii fiind Strada Băncilor.

— Şi-acum, puişorule, să vedem ce-ţi poate pielea! mormăi generalul. Scrută câteva clipe imobilul, apoi dădu pinteni calului.

Scăpărând graţios din picioarele-i subţiri, roibul intră în piaţă, dar deodată, fără niciun motiv vizibil, fornăi, îşi lipi urechile de ţeastă şi se trase înapoi tremurând.

„Ce a putut să-l sperie pe Abrek, care nu tresare nici când bubuie tunurile?” se întrebă generalul uimit. Îl bătu mângâietor cu palma peste gât: „Hai, Abrek, nu te mai prosti!” Şi-l îndemnă iar cu pintenii.

De data aceasta, cum păşi pe caldarâmul pieţei, Abrek se cabră şi răsucindu-se pe loc o zbughi înapoi. În momentul când calul se răsucea şi picioarele lui dindărăt depăşiră pentru o frântură de secundă linia ce despărţea strada de piaţă, generalul simţi un fior rece furnicându-l prin şira spinării. Dar imediat Abrek îl duse la zeci de metri mai încolo.

— Ei, comedie! mârâi generalul. Îl cuprinse o mânie cumplită, ca întotdeauna în momentele de mare primejdie. Întoarse roibul şi îi înfipse cu cruzime pintenii între coaste. Neobişnuit cu acest tratament, Abrek scutură din cap şi ţâşni ca din praştie… Din câteva salturi fu în piaţă, dar deodată, fornăind cumplit, sări în lături atât de brusc, încât generalul — cel mai bun călăreţ din armată — căzu din şea ca secerat. Se părea însă că nici nu-şi dă seama. Mintea lui, nervii, întregul organism căzuse pradă unei terori supranaturale. Se dezmetici abia pe stradă, unde îl târâse Abrek. Noroc că-i rămăsese un picior agăţat în scară. Între timp, unităţile de infanterie ajunseseră în dreptul pieţei.

„M-au văzut! M-am făcut de basme”, se căină generalul. Se scutură cu cât mai multă demnitate şi, căutând să-şi ascundă tulburarea, îi spuse adjutantului:

— Ei… Fleacuri! S-a speriat Abrek şi când a sărit odată, nici diavolul nu s-ar mai fi putut ţine-n şa!

„Ca să nu scadă moralul trupei” şi mai ales ca să nu ajungă de râsul ofiţerilor şi soldaţilor, nu suflă o vorbă despre spaima pe care o trăsese.

— Toate unităţile sunt pe locurile de plecare?

— Toate. Străzile de acces, pasajele şi gangurile au fost blocate.

— Şi intrarea din Strada Băncilor?

— Instrucţiunile au fost respectate întocmai.

— Perfect. Aşteptaţi semnalul!

Când, la ordinul generalului, dârele scânteietoare ale rachetelor săgetară noaptea, boltind spre clădirea băncii, armata porni la asalt. Se produse însă ceva de necrezut.

Generalul a participat în viaţa lui la multe bătălii, dar o atât de groaznică panică nu i-a mai fost dat să vadă. Stătea în picioare pe platforma unei maşini, militare, în apropierea pieţei, şi răcnea cu un glas de tunet:

— Înainte! înainte! Vă împuşc, ticăloşilor!

Nu-l asculta nimeni. Cuprinşi de spaima morţii, soldaţii aruncau armele şi o rupeau la fugă ca înaintea unei primejdii înfricoşătoare. Vuia piaţa de strigăte şi gemete. Rândurile din spate presau, cele din faţă luptau să răzbească înapoi… Generalul dăduse ordin ca fugarii să fie împinşi înainte fără milă. În felul acesta, din coloanele compacte care înţesaseră străzile, mereu alte rânduri erau „pompate” în piaţă, care se transformase într-un adevărat infern. Totuşi, încet, încet, ea se umplea de armată.

Deodată, valul de teroare se revărsă mai larg, cuprinzând şi unităţile de pe stradă. De fapt nu un val, ci mai multe, succesive, se rostogoleau printre rânduri ca suflarea de gheaţă a morţii. Unităţile aliniate reglementar se învălmăşeau ca o turmă înnebunită. Soldaţii se repezeau orbeşte, ciocnindu-se unii de alţii, se ascundeau prin curţi, prin ganguri, iar din case năvăleau cu ochii holbaţi de groază civilii.

În locuinţe, oamenii, înnebuniţi de groază, se vârau sub pat şi-n dulapuri. Câţiva se aruncară de la etaj pe capetele soldaţilor, în vârfurile baionetelor. Cu copiii strânşi la piept, femeile fugeau prin camere scoţând ţipete isterice, de parcă ar fi luat casa foc. Pe scările şi culoarele caselor clocoteau puhoaie de omenire. Unii se repezeau să urce, alţii dădeau să coboare. Femeile şi copiii erau doborâţi de mulţime şi călcaţi în picioare. Dar, mai groaznic decât orice, nimeni nu cunoştea cauza panicii, nimeni nu ştia de ce fuge şi unde fuge. Treptat, în vârtejul de omenire se formă un curent care înainta într-o singură direcţie. Probabil că soldaţii din rândurile încă neatinse de panică, văzând toate aceste orori, au luat-o la sănătoasa, antrenându-i şi pe ceilalţi. Se părea că oamenii au găsit în sfârşit calea salvatoare. Fugeau rupând pământul, de parcă i-ar fi ameninţat ţevile a mii de mitraliere.

După ce alergă într-un suflet vreo trei cvartale de stradă, adjutantul îl ajunse din urmă pe „generalul de fier”, pe omul care nu ştie ce-i frica. Fără caschetă, cu vestonul rupt, cu o privire de nebun, sărea peste mormane de trupuri strivite, deschizându-şi drum cu pumnii lui uriaşi.

Între timp „zona de baraj a panicii” — cum avea să i se spună mai târziu acestui fenomen — se lărgise, cuprinzând şi Piaţa Primăriei, unde întreg guvernul venise să asiste la şedinţa permanentă a comitetului salvării publice. Deodată un val de nelinişte se revărsă, şi toţi, savanţi şi miniştri, o luară la sănătoasa.

Spre dimineaţă, panica se mai domoli, dar onoraţii membri ai comitetului nu mai îndrăzneau să se întoarcă în oraş.

Aşadar, capitala fusese pierdută. Trebuia salvată ţara. Dar cum? Aproape nimeni nu mai credea în această salvare. Când membrii comitetului se regăsiră, convocară un consiliu de război într-un sătuc din împrejurimile oraşului. Deprimat de nereuşita operaţiei, „generalul de fier” îşi pierduse orice speranţă.

— Demonii nu pot fi învinşi cu baionetele! atâta spuse el şi capul îi căzu în piept.

Stirner a învins! Putea dispune după bunul său plac de ţara întreagă, aşa cum n-a izbutit niciodată vreun alt despot în lume.

IX. „AJUTOR PRIETENESC”

Celelalte state urmăreau cu atenţie lupta dintre guvernul german şi Stirner. Bancherii francezi şi englezi nici măcar nu încercau să-şi ascundă bucuria când, telegrafic sau prin radio, aflau de ruina şi prăbuşirea celor mai mari bancheri germani, concurenţii lor pe piaţa monetară internaţională.

— Bravo, Stirner! jubilau ei, evaluând cu anticipaţie viitoarele profituri.

Îşi dădeau seama că Stirner este un financiar extraordinar de abil şi de norocos, dar erau convinşi că până la urmă o să-şi frângă gâtul, aşa cum păţise şi Stinnes, al cărui concern crescuse, de asemeni, ca aluatul cu drojdie. Puterea lui Stirner ajunsese să întreacă toate pronosticurile, depăşind orice măsură. Istoria capitalismului n-a cunoscut o carieră atât de fulgerătoare ca a acestui Napoleon al marii finanţe. „Soarele Austerlitz-ului” strălucea pentru el tot mai puternic şi nimic nu prevestea apropierea „Waterloo-ului”.

Se zvonea din ce în ce mai insistent că succesul lui Stirner s-ar datora unor cauze neobişnuite, că el ar cunoaşte un mijloc de a le răpi oamenilor voinţa şi de-ai supune cu desăvârşire, astfel încât devin toţi nişte jucării în mâinile lui.

Dar când Stirner şi-a îngăduit să înfrunte chiar guvernul, s-au impacientat nu numai bancherii occidentali, dar şi oamenii de stat, iar înfrângerea „generalului de fier” şi fuga guvernului au avut în lumea diplomatică efectul unei bombe.

Unul împotriva tuturor! Unul împotriva statului! A învins fără armată, fără tunuri, fără un foc de armă!

Nemaiputând rămâne în expectativă, celelalte state se vedeau silite să-şi precizeze atitudinea faţă de uzurpator.

În Franţa „cazul Stirner” ajunse să eclipseze problemele politice interne, ba chiar şi pe cele ale războaielor coloniale. Evenimentele din Germania erau examinate în şedinţe închise şi extrem de furtunoase ale consiliului de miniştri şi ale camerei deputaţilor.

Până la urmă se adoptă cu o majoritate infimă următoarea hotărâre: în principiu se consideră necesară participarea la lupta împotriva lui Stirner, în consecinţă se va oferi ajutor Germaniei, dar se va trece la acţiune numai după ce ţara va fi pusă la adăpost faţă de Anglia.

Politicienii şi financiarii englezi urmăreau cu mai mult calm evenimentele europene, ceea ce nu însemna că nu erau perfect edificaţi asupra primejdiei Stirner. Cabinetul de miniştri al Marii Britanii ajunse repede la unanimitate de păreri:

Germania a fost îndeajuns de vlăguită de război şi continua ei slăbire ar putea tulbura echilibrul european. La ora actuală Stirner nu reprezintă un pericol direct pentru celelalte ţări şi este de presupus că ambiţiile lui nu vor ţinti mai departe. Nu se poate admite însă ca Franţa să intervină singură în treburile interne ale Germaniei, chiar dacă ar face-o de conivenţă cu aceasta. În plus, uzurpator-neuzurpator, Stirner pare să fie o capacitate în administraţie şi în economie. Să vedem ce va face de acum înainte. Concluzia: să se recomande Franţei să nu se grăbească. Iar dacă Stirner va manifesta intenţia de a interveni în treburile altor state sau va leza interesele acestora, se va trece la acţiune împreună cu Franţa.

Comunicat Franţei, acest răspuns indignă pe militariştii care invocau demnitatea naţiunii.

— Până când o să ne dăscălească Anglia? strigau ei şi cereau să se acţioneze neîntârziat, dacă nu de altceva, măcar pentru a demonstra independenţa politicii franceze.

Impedimente de ordin diplomatic întârziaseră însă intrarea imediată în acţiune. Guvernul german, temându-se (nu fără temei) că va trebui să plătească prea scump „ajutorul sincer” al Franţei, nu se grăbea să-l accepte, mai ales că tot mai spera să-l înfrângă pe Stirner.

Cu tot eşecul operaţiunii conduse de el, „generalul de fier” se mai bucura de destulă autoritate în cercurile militare şi guvernamentale. Or el era un adversar nestrămutat al oricărei intervenţii străine.

— Ce ne-ar aduce această intervenţie în afară de noi umilinţe şi de noi impozite? spuse el. Am mai propus la consiliul de război să folosim tunuri cu tragere lungă pentru a face una cu pământul acest cuib blestemat!... Mi s-a obiectat că vor fi ucişi cetăţeni paşnici, nevinovaţi. Ăsta-i un sentimentalism primejdios! Şi mii de oameni de-ar pieri, tot mai bine decât să piară tot statul!

— Mai e ceva, excelenţă, îl întrerupse ministrul de război, care în tainiţele inimii sale pizmuia popularitatea „generalului de fier”. Într-adevăr am fost de părere să renunţăm la artilerie, dar de ce? V-am spus că, distrugând clădirea băncii o dată cu Stirner, am nimici şi invenţia lui, şi-ar fi păcat! Dacă am pune mâna pe această armă, ehe! Vă daţi seama?

Ministrul făcu ochii mici şi privi visător printre gene. Ne-am răfui cu Franţa şi i-am face praf pe toţi duşmanii noştri…

— Am fi stăpânii lumii! Am înţeles, îi curmă tăios tirada „generalul de fier”. Dar cum o să-l prinzi viu pe Stirner? În orice caz eu nu mai încerc. Am încercat. Să mai încerce şi alţii!

După lungi şi înverşunate dispute se hotărî ca împotriva Iui Stirner să fie folosite tunuri cu tragere lungă.

Când un tun uriaş scuipă unul după altul din rărunchi un obuz mai mare decât două staturi de om şi când acesta porni vâjâind spre capitală, „generalul de fier” nu-şi putu ascunde bucuria. Bubuiturile tunurilor erau pentru urechile lui o sublimă simfonie.

— Oho! exultă el. Uite-l cum şi-a luat zborul! Acum să te văd, domnule Stirner! Cum ai să faci obuzul să-şi schimbe traiectoria? Baterie, foc!… Încărcaţi mai repede! Mai repede, până n-apucă să ceară îndurare, de n-o fi şi crăpat până acum!…

Pământul se cutremura de-ai fi zis c-o să se năruie dintr-o clipă în alta! Servanţii, trântiţi la pământ de suflul năprasnic, se adunau de pe jos. Numai „generalul de fier”, bine înfipt pe picioare, sta neclintit în spatele tunurilor, ca un zeu al războiului. Un rânjet de fiară gata să-şi înfigă colţii îi adunase toate zbârciturile în jurul ochilor şi-al gurii.

— Foc! răcni el. Dar cu tot glasul său de stentor, nu-l auzi nimeni: timpanele nu mai percepeau glasul omenesc.

Enervat, reteză aerul cu muchia palmei.

Servanţii executară manevrele necesare dar, când să tragă, se frânseră toţi din şale şi înţepeniră în poziţia aceasta, cu braţele atârnând moi.

— Ce v-a apucat? zbieră „generalul de fier”. Foc!

Nicio mişcare.

Generalul se repezi la un artilerist şi-l zgâlţâi zdravăn, dar omul nici nu clipi. Atunci începu să înjure cumplit şi să bată din picioare: îl scotea din sărite gândul că Stirner trăieşte şi şi-a pus în funcţiune arma invizibilă.

Şi deodată, prinzând viaţă, artileriştii întoarseră tunurile în direcţie opusă. Niciodată n-au executat această operaţiune cu atâta repeziciune şi precizie. Până să se dezmeticească generalul, bubuiră una după alta trei lovituri… Urmă o altă salvă, încă una şi încă una, până se isprăviră proiectilele care duceau urgie şi moarte oraşelor şi satelor învecinate.

„Generalul de fier” nu mai răcnea, nu se mai agita. Înţelese că orice ordin este neputincios în faţa forţei invizibile care paralizase voinţa soldaţilor, forţă de care se simţea şi el stăpânit. Strivit de conştiinţa dezastrului, se lăsă fără vlagă pe ţărâna goală şi-şi coborî fruntea palidă.

Când se stinse ecoul ultimei salve şi se lăsă o tăcere ţiuitoare, generalul îşi duse revolverul la tâmplă. Arma îi fu smulsă din mână.

— Ruşine, excelenţă!

Era adjutantul.

Generalul nici nu băgă de seamă. Ochii, lipsiţi de expresie, îi rămăseseră pironiţi în pământ. Doborâţi de efortul supraomenesc, soldaţii zăceau grămadă lângă tunuri.

Se lăsase amurgul. Luna, abia răsărită, privea printre norii învălătuciţi. Geana sângerie a apusului se decolora tot mai mult. Oamenii însă nu vedeau luna, nu vedeau bogăţia de culori a asfinţitului, nu auzeau ciripitul păsărilor din crâng. În trupurile lor viaţa abia pâlpâia.

Singurul care se ţinea mai bine era adjutantul. Găsise în el destulă energie pentru a radiotelegrafia personal guvernului despre deznodământul luptei; zel inutil, pentru că bombele prăvălite peste oraşe şi sate au dus până departe vestea catastrofei.

— Stăm prost… murmură adjutantul. Se aşeză lângă general pe un scaun de campanie, îşi aprinse o ţigară şi ridică maşinal ochii.

Îi atrase atenţia un punct la orizont, spre apus, care ba apărea, ba dispărea între nori. Un avion!… Apoi mai apăru unul, şi încă unul… O escadrilă întreagă. Şi se îndreptau, după toate aparenţele, spre Berlin!

„Ale cui să fie? se miră adjutantul. Aviaţia noastră n-a primit niciun ordin… Ori poate le-a trimis ministrul de război, când a aflat cum s-a sfârşit lupta? Dar e o nebunie să trimiţi oameni la moarte sigură, după tot ce…”

Se aplecă spre general şi-l atinse uşor pe umăr:

— Excelenţă!…

— Da, da… totul e pierdut! îşi aminti el deodată. De ce nu m-ai lăsat, Korf? De ce mi-ai luat revolverul? Dă-mi-l! Oricum, nu voi putea supravieţui dezonoarei…

— Excelenţă, o escadrilă de avioane se îndreaptă spre Berlin.

— Prostii… Ţi s-a năzărit.

— Uitaţi-vă şi dumneavoastră?

Formaţia, apropiindu-se, se distingea tot mai bine. Uruitul motoarelor se auzea clar.

Generalului îi trebui un efort ca să ridice capul.

— Ei, drăcia dracului! Ce dobitoci! Asta mai lipsea! Întreabă-i prin radio ale cui sunt.

Adjutantul se execută, dar nu primiră niciun răspuns.

Generalul înjură şi sări în picioare, ca înviorat de un duş rece.

„Şi-a revenit!” zâmbi în sinea lui adjutantul.

— Ascultă, Korf! Ai ochi mai ageri. Nu vezi însemnele de pe aripi?

Avioanele ajunseseră cam deasupra lor, dar zburau foarte sus şi se mai întunecase. Norii care se rostogoleau într-una înrăutăţeau şi ei vizibilitatea. Se apropia furtuna. Vântul se înteţea. Avioanele se legănau în bătaia lui dar, conduse probabil de piloţi îndemânatici, înaintau cu siguranţă.

— Nu văd…

— Aprinde reflectoarele.

Când fuioarele strălucitoare inundară în lumină aparatele, generalul şi adjutantul îşi duseră binoclurile la ochi.

— Mi se pare, mormăi generalul, ori…

— Nu vi se pare. Acum văd limpede. Sunt avioane americane.

— Din ce în ce mai bine! Generalul se lăsă greoi pe scaun şi, punând binoclul pe genunchi, privi lung în urma escadrilei. Ascultă, Korf, dumneata pricepi ceva?

Korf, mereu cu binoclul la ochi, strânse din umeri:

— Aşadar America… Şi după toate aparenţele, avioanele se îndreaptă spre Berlin…

— Dar cine le-a chemat?! Ce caută aici?!

— Am impresia că vântul le-a făcut să cam devieze, spuse adjutantul foarte liniştit.

Intervenţia Statelor Unite ale Americii în lupta cu Stirner fu o surpriză pentru întreaga Europă, nu numai pentru „generalul de fier”.

În timp ce între statele europene se purtau tratative diplomatice, Washington-ul, care urmărea cu deosebită atenţie desfăşurarea evenimentelor, reacţionă prompt.

America nu putea rămâne în postura de spectator indiferent şi aceasta nu numai pentru că opera distructivă a lui Stirner reducea solvabilitatea unuia dintre cei mai mari datornici europeni. Washington-ul a înţeles înaintea ministrului de război al Germaniei ce se poate întâmpla dacă guvernul german îl va nimici pe Stirner şi-i va acapara arma. Înţelese înaintea tuturora importanţa acestei forte noi, colosale. Şi cum nu avea şanse să intre în posesia armei, hotărâse s-o distrugă, şi pe inventator în acelaşi timp, astfel încât secretul să nu încapă pe alte mâini. Şi cu cât mai repede va face acest lucru, cu atât mai bine. Dar cum, prin ce mijloace? Avioanele teleghidate americane erau destul de bine puse la punct. Aparatele lor puteau să străbată distanţe mari fără pilot, urmând un traseu stabilit la decolare, şi să lanseze automat într-un punct anume proiectile de o mare putere distructivă. Totul funcţiona perfect, în afară de sistemul de teletransmitere a imaginilor fotografice ale drumului străbătut, pentru observarea permanentă a aparatelor aflate în misiune şi corectarea direcţiei de zbor. Dar amânarea operaţiei implica riscuri şi mai mari. Iar precizia mecanismelor şi hărţile militare amănunţite păreau să asigure reuşita… Tot America a înţeles cea dintâi că împotriva lui Stirner se pot folosi numai mecanismele dirijate de la mari distanţe. Ar fi putut trimite avioanele chiar din America. În acest caz, însă, distanţa ar fi fost colosală. Aparatele urmau să traverseze Oceanul Atlantic şi să străbată şi o parte din Europa, începând de la coasta apuseană a Franţei. Pe parcurs, cu toţi „redresorii” automaţi, curenţii aerieni ar putea modifica direcţia prescrisă. De ce n-ar pregăti declanşarea chiar din preajma graniţelor Germaniei? Că pentru aceasta e necesar şi asentimentul Franţei? Nu e o problemă pentru diplomaţia americană.

Guvernul Statelor Unite ale Americii a trimis Franţei o notă redactată cu toată curtoazia diplomatică. Într-o altă notă cerea şi Germaniei îngăduinţa să bombardeze în plin Berlinul, cuibul inamicului public. O dată cu aceste note, fuseseră expediate şi altele, mult mai laconice clar şi mai energice, cerând plata imediată a restanţelor la datoriile contractate.

Răspunsul Franţei nu s-a lăsat mult aşteptat: într-o notă reverenţioasă, guvernul francez accepta intervenţia şi cerea, cu o politeţe ce friza umilinţa, amânarea plăţilor.

America a acordat cu mărinimie amânarea cerută şi a şi trimis avioanele. N-a mai stat să aştepte răspunsul Germaniei, care cam întârzia, sigură fiind că şi acest răspuns va fi pozitiv. Avioanele americane văzute de „generalul de fier” şi de adjutant şi-au făcut apariţia în spaţiul aerian german chiar în momentul când ministrul punea mâna pe condei, ca să semneze răspunsul.

Cu toate acestea America tot nu-şi atinsese scopul. Avioanele deviară din cauza furtunii. Unul singur ajunse deasupra capitalei şi bombele lansate raseră de pe faţa pământului palatul imperial. Celelalte aparate îşi lansară încărcăturile ucigătoare prin împrejurimile oraşului, cauzând mari distrugeri.

Fără să se descurajeze, americanii mai trimiseră o escadrilă. Germanii, îngroziţi de rezultatele primului raid, îi implorară să-i scutească de nefastul ajutor. Văzând apoi că nu mai au ce pierde, protestară în termeni categorici şi făcură apel la opinia publică europeană. America, desigur, n-ar fi ţinut seama de acest protest. Cum însă pe câmpul de luptă se produseseră schimbări, înţeleseră că-i mai cuminte să renunţe.

Stirner, care îşi perfecţionase între timp extraordinara armă, lansase pe neaşteptate un fascicol de ideoraze dirijate peste teritoriul Franţei, până la ocean.

Toţi cei prinşi în traiectoria fascicolului au aflat ce gândeşte Stirner.

„Vreţi să porniţi împotriva mea un război mondial? Primesc provocarea! Dar armele voastre nu se pot măsura cu a mea. Nu vă daţi seama? De aceea vă sfătuiesc să abandonaţi lupta. Dacă însă v-aţi pierdut minţile, voi face să înnebuniţi de-a binelea. Vă dau ultimul avertisment!”

Micşorând unghiul de emisiune (îngustând deci zona de acţiune), Stirner lansă un nou fascicol. Toţi cei care au nimerit în bătaia razelor, atât în Germania cât şi în Franţa, au înnebunit pe loc.

Suflul de demenţă atinse şi o navă care trecea prin apropierea coastei franceze. Cuprinşi de o nebunie cu manifestări violente, marinarii şi pasagerii se aruncară în apă, iar fochiştii, pierzându-şi controlul, umplură într-atât cuptoarele cu cărbuni, încât explodară cazanele şi vasul se scufundă. Ospiciile erau arhipline. Nebuni furioşi rătăceau pe străzi şi se repezeau la trecătorii îngroziţi. Pe câţiva mai puternici şi primejdioşi, poliţiştii trebuiră să-i împuşte.

Europa era în panică. Chiar şi la Washington, contrar obiceiului, toată lumea umbla posomorâtă. Inginerii americani trimişi în Franţa pentru a dirija avioanele buclucaşe căzuseră victime ale razelor lui Stirner. Ziarele americane anunţau zilnic starea sănătăţii lor, mereu înrăutăţită. Cazul produsese o impresie zguduitoare. Pentru întâia oară America suferea o lovitură atât de crâncenă, deosebit de dureroasă pentru orgoliul ei naţional, cu atât mai mult cu cât lovitura le-o dăduse un singur om, care pe deasupra mai era şi european.

Ostilităţile fură suspendate. În sfârşit se putu odihni şi Stirner, după îndelungata şi groaznica tensiune din timpul „războiului”.

X. ÎN CĂUTAREA UNUI ANTIDOT

Sauer, Emma şi copilul se odihneau pe Riviera.

Emma a avut toate motivele să se plângă de soţul ei în scrisoarea pe care o trimisese Elsei. La început, Otto Sauer s-a purtat atent cu soţia lui suferindă. O scotea în braţe pe terasă, o aşeza în şezlong şi plimba copilul cu căruciorul. Îşi desfătau ochii privind albastrul mării, vapoarele din larg, iahturile elegante şi graţioase, hidroavioanele ce zburau zumzăind de-a lungul ţărmului. Mai că nu-şi vorbeau, dar tăcerea lor era odihnitoare, senină, tăcere de oameni fericiţi. Uneori Emma îi întindea mâna lui Sauer, cu faţa luminată de un zâmbet. Bărbatul i-o strângea duios şi o păstra într-a lui.

Soarele meridional avea o înrâurire binefăcătoare asupra Emmei. Obrajii îşi recăpătaseră culoarea, prindea puteri şi după trei săptămâni era în stare să facă scurte plimbări.

Dar indiferenţa tot mai accentuată a lui Sauer începuse să-i umbrească bucuria însănătoşirii. Dimineaţa, când se trezea, Emma nu mai găsea pe noptieră un bucheţel de garoafe proaspete, scânteind de rouă, de violete de Nisa ori trandafiri sângerii, atât de frumos mirositori. Şi tot mai rar se întâmpla să-i ţină companie pe terasă. Tăcerile, acum apăsătoare, în loc să-i apropie, îi înstrăinau.

— Pleci? îngăima Emma, când Sauer se ridica de pe scaun.

— Doar n-o să stau aici proţap toată ziua, răspundea el cu grosolănie şi se retrăgea în camera lui sau ieşea undeva.

Intrând odată pe neaşteptate în camera lui Otto, îl surprinse privind cu tandreţe şi melancolie portretul Elsei, pe care-l scosese probabil dintr-un sertar al biroului.

Emma avu senzaţia că un ac îi străpunge inima. Dădu să iasă în vârfuri, dar Sauer o zări prin oglindă. Privirile li se încrucişară. Emma se tulbură şi mai rău, iar faţa lui Sauer căpătase o expresie de asprime, de răutate. Puse fotografia la loc, închise cu un pocnet sertarul şi se răsti la imaginea din oglindă:

— Ce-i moda asta să dai buzna în cameră, când… când lucrez?

— Iartă-mă, Otto, n-am ştiut…

Ieşi fără să mai spună nimic.

Inima micuţei Emma era grav rănită.

Se ascunse în camera ei şi plânse mult lângă leagănul copilului.

— Băieţaşul meu, puişorul mamei drag! şoptea ea, sărutând căpşorul copilului, pe care picurară câteva lacrimi.

Petrecu o noapte albă, muncită de gânduri… Ceva cu totul neobişnuit pentru micuţa Emma.

„Iată deci de ce e Otto atât de urâcios, gândea ea, frământându-şi mâinile. O iubeşte pe Elsa! De fapt, de ce mă mir? Doar s-au iubit întotdeauna. Cum de am uitat? Cum de am primit să-i fiu soţie? Şi de ce s-a însurat el cu mine, de vreme ce-o iubeşte pe Elsa? Da, dar a ţinut şi la mine! Mult… Inima nu poate fi amăgită. Atunci?…”

Toate acestea erau prea complicate pentru Emma. Gândurile negre, întrebările fără răspuns se prăvăliseră ca o avalanşă, strivind fără îndurare gingaşa floare a fericirii.

— Otto, Otto, şoptea ea disperată, vărsând lacrimi de neputinţă.

Să lupte? Nu era făcută pentru luptă.

În zori s-a hotărât: îi voi scrie Elsei. Şi i-a scris scrisoarea care l-a indispus mai curând pe Stirner.

Intuiţia feminină a ajutat-o să găsească tonul cel mai potrivit: n-a pomenit nimic despre întâmplarea cu fotografia. O prietenă e firesc să-şi împărtăşească alteia nefericirea.

Aproape fără să-şi dea seama, prin această scrisoare Emma îi întindea o cursă rivalei: spera că Elsa se va trăda într-un fel dacă îl mai iubeşte pe Sauer.

Aştepta cu nerăbdare răspunsul. Când l-a primit, de teamă abia a reuşit să deschidă plicul, iar rândurile îi jucau înaintea ochilor.

Dar după ce a citit-o, a răsuflat uşurată.

— Elsa nu ştie să mintă!

Prietena ei o sfătuia să aibă răbdare, o asigura că Otto va fi iarăşi duios cu „păpuşica” lui şi — ceea ce a liniştit-o îndeosebi pe Emma — îi scria ce mult îl iubeşte pe Stirner, îi împărtăşea bucuriile şi frământările ei… Îşi exprima îngrijorarea că de la o vreme Stirner arată rău, că s-a surmenat şi-i foarte nervos. Iar când citi sfârşitul, Emmei i se luă o piatră de pe inimă:

„Nu l-ai mai cunoaşte pe Stirner. Şi-a lăsat barbă şi, să-l vezi, parcă-i un sihastru…”

— Ce pocit era înainte, râse ea, da-mi închipui ce mutră are acum!

Era iarăşi veselă şi zglobie.

Sauer însă avu grijă s-o arunce din nou în ghearele deznădejdii.

După întâmplarea cu fotografia, Sauer se purta şi mai urât cu Emma. O repezea, o jignea.

Venea pe terasă numai ca să vadă copilul. Fără să-i dea vreo atenţie Emmei, se aşeza lângă cărucior şi începea să-l giugiulească pe micuţ. Tulburată, Emma îi căuta privirea, dar Otto părea că-i ignorează cu desăvârşire prezenţa.

În ziua când a primit scrisoarea, Emma îndrăzni să-i adreseze câteva cuvinte.

— Mi-a scris Elsa. Spune că Stirner arată rău şi e foarte surmenat…

— Dacă bestia asta ar crăpa, lumea ar avea numai de câştigat, strecură printre dinţi Sauer.

De la o vreme, Sauer nici nu voia să audă de Stirner. Această schimbare bruscă o miră pe Emma, dar n-avea curaj să-i ceară vreo explicaţie.

Într-o zi i se păru că Sauer e în toane mai bune, în orice caz mai puţin nervos. Tocmai atunci câteva avioane brăzdau cerul, deasupra mării. Emma încercă să lege o conversaţie.

— Otto, cum de nu cad avioanele? Doar sunt grele…

— Mă, dar gâscă mai eşti! o bruscă bărbatul. Unde mi-a fost capul când te-am luat?

Emma îngălbeni de durere şi de supărare.

— Putem să ne despărţim, răspunse ea cu glasul sugrumat. Îl iau pe micul Otto şi plec…

— N-ai decât să pleci!’ Fii sigură că n-am să alerg după tine. Dar pe băiat nu-l dau!

Potrivi mai bine plăpumioara copilului şi ieşi.

Izbucnind în lacrimi, Emma se plecă zdrobită deasupra căruciorului.

— Oare am să te pierd şi pe tine, puiul meu?

În acel moment se auzi scârţâind nisipul potecii din grădină.

— Cu domnul Sauer, vă rog.

Îşi şterse repede obrazul cu batista şi întoarse capul. Un tânăr pistruiat şi roşcovan, îmbrăcat într-un costum alb, uşor, se afla în faţa ei.

„Unde l-am mai văzut?” se întrebă Emma.

— Nu mă recunoaşteţi? Ne-am mai întâlnit.

— A, da! Domnul Gottlieb!

— Exact. Rudolf Gottlieb.

Auzind glasuri, Sauer ieşi pe terasă. Gottlieb se înclină uşor.

— Domnule Sauer, avem de discutat ceva foarte important.

Trecură în cabinet.

— Aţi urmărit desigur ziarele, deschise vorba Gottlieb.

— Nu citesc ziarele.

Gottlieb ridică surprins din sprâncene.

— Bine, dar… în toată lumea numai despre asta se vorbeşte?

Întrebarea lui Gottlieb îl puse în încurcătură. Într-adevăr, cum de-a putut rezista să nu pună mâna măcar pe un ziar în atâtea săptămâni?

— Aveam nevoie de odihnă absolută, încercă el să-şi explice purtarea ciudată. Or în ziare mereu dai de câte ceva care te tulbură sau te enervează… Mai ales scandalurile astea politice…

— Dacă-i aşa, daţi-mi voie să vă pun la curent. Nu-i vorba de vreun scandal politic, ci de o primejdie care ameninţă toată ţara, dacă nu chiar toată lumea.

Şi-i povesti despre ciudatul război dintre comitetul salvării publice şi Stirner, despre lamentabila înfrângere a „generalului de fier”.

Sauer îl asculta cu tot mai multă atenţie, întrerupându-l uneori cu înjurături la adresa lui Stirner.

Aceste replici scurte îi mergeau lui Gottlieb la inimă.

— Constat cu bucurie că nutriţi pentru Stirner aceleaşi sentimente ca şi mine, nu-şi mai ascunse el bucuria. Aveţi probabil şi dumneavoastră destule motive să-l urâţi. Să vă spun drept, mi-era teamă că tot mai ţineţi la el. Oricât, aţi lucrat împreună, aţi fost chiar mâna lui dreaptă. Şi-n cazul acesta nu mi-aş mai fi putut îndeplini misiunea… Mi-am zis totuşi să încerc… şi bine am făcut. Sunt trimis de comitet. Adică, ce mai, eu am fost cu ideea. Mi-am spus că sunteţi singurul care poate aduce oarecare lumină în taina extraordinarei influenţe a lui Stirner asupra oamenilor, singurul care ne-ar putea ajuta să aflăm în ce constă forţa pe care o are. Cei mai mulţi oameni de ştiinţă sunt de părere că Stirner a descoperit un mijloc de a transmite gândurile la distanţă. Cum? Asta n-o ştie nimeni. Şi dacă aţi vrea… ne-aţi face un serviciu enorm pentru care, bineînţeles, veţi fi răsplătit…

Sauer se ridică şi începu să se plimbe cu paşi mari prin cameră.

— Răsplătit? Dar să-l ştiu nimicit pe monstrul de Stirner mi-ar fi cea mai mare răsplată! Altceva nu-mi trebuie!

În aceeaşi clipă se gândi la Elsa şi, printr-o asociaţie de idei, îşi aduse aminte de basmul cu fata de împărat răpită de un vrăjitor care ştia să prefacă totul în aur. Stirner este vrăjitorul, iar el, Sauer, o va elibera pe fata de împărat de vrăjile acestuia. Da, o va elibera!

— V-aş ajuta cu dragă inimă, domnule Gottlieb, dacă aş şti ceva precis. Dar aşa, pe baza unor simple presupuneri… După câte ştiu, înainte de a fi angajat de răposatul dumneavoastră unchi, Stirner făcea cercetări ştiinţifice în domeniul creierului şi al transmiterii gândului la distanţă. Am urmărit apoi unele experienţe ale lui cu câini. Adevărate minuni! Eu unul bănuiesc că… şovăi o clipă… bănuiesc că unchiul dumneavoastră, Karl Gottlieb, n-a murit de moarte bună… Cum de a sărit câinele în picioarele bătrânului exact în clipa când se apropia trenul? Chiar dacă Stirner nu era acolo, coincidenţa aceasta mi se pare destul de suspectă.

Gâfâind de emoţie, Rudolf Gottlieb se săltă pe scaun şi întinse gâtul.

— Întotdeauna mi-am spus că povestea asta cu moştenirea ascunde o crimă! izbucni el. Dar de ce la proces n-aţi pomenit nimic de aceste bănuieli? Ba, mai mult, la proces aţi apărat interesele Elsei Glück…

Sauer schiţă un gest:

— Habar n-am! Mă aflam probabil şi eu, ca şi ceilalţi, sub influenţa lui Stirner. Nu înţeleg cum îşi impune Stirner voinţa celorlalţi oameni. N-am pregătirea necesară pentru asta. Presupun însă că puterea lui se limitează la o anumită zonă. Aici, la distanţă, am avut senzaţia că mă trezesc dintr-un fel de somn hipnotic, că mă „descarc” de doza de sugestie pe care mi-a administrat-o probabil la plecare. Una din două: ori n-a reuşit încă să acţioneze la distanţe mari, ori sugestia n-a fost destul de puternică şi cu timpul şi-a pierdut efectul.

— Aveţi dreptate. Dar se pare că Stirner se perfecţionează mereu, mărind intensitatea, distanţa de propagare şi persistenţa sugestiei. Aşa că poate chiar de mâine nu veţi mai fi nici aici în siguranţă.

Sauer tresări.

— Cum?! Să cad din nou sub influenţa acestui individ? Să fiu din nou o jucărie în mâinile lui? Mai bine fug la capătul pământului! Dar nu, şi mai bine ar fi să-l omor pe Stirner. Să ştiu că am scăpat de el şi că-i salvez şi pe ceilalţi!

— Dacă într-adevăr acesta este secretul lui Stirner, el nu poate fi învins decât cu o armă de acelaşi fel. Dar de unde s-o luăm?

Tăcură. Sauer se gândea intens.

— Da, aşa este, spuse el într-un târziu. Nu poate fi învins decât cu propriile lui arme. Am o idee. E imposibil ca numai Stirner să se fi ocupat de problema transmiterii gândurilor la distanţă. Ar trebui să-i căutăm pe oamenii de ştiinţă care…

— Am căutat. Sunt vreo câţiva, să-i numeri pe degete. Unul din ei, un cunoscut savant italian, ne-a spus că ceea ce face Stirner este deocamdată inaccesibil ştiinţei moderne. Aşadar, ori Stirner este un geniu cu neputinţă de combătut, ori e altceva la mijloc.

— Doar nu se sfârşeşte lumea cu italianul acela!

— Asta mi-am spus şi eu. Am citit undeva despre cercetările unui alt om de ştiinţă. Dar acesta nici nu-i măcar profesor…

— … din care motiv socotiţi că nu e cazul să vă adresaţi lui? îl urzică Sauer.

— Mărturisesc că…

— Foarte rău! Stirner face ce vrea din noi! Şi ce, are vreun titlu? Să-l căutăm pe omul acela! Nicio şansă nu trebuie neglijată.

După un moment de gândire continuă:

— Da, da. Să nu pierdem nicio clipă! Plecăm împreună, îl găsim pe neprofesorul acela, şi-i cerem părerea. Stai! Ar mai fi ceva! Stirner a locuit un timp la Menton. Nu-i departe. Ce-ar fi să dăm o raită? Poate a lăsat vreo urmă!

Zvârli câteva lucruri într-o valiză şi ieşiră pe terasă.

— Emma! Plec.

— Lipseşti mult? se sperie Emma.

— Nu ştiu. S-ar putea să dureze cam multişor, îşi luă rămas bun cu răceală şi ieşi repede, urmat de Gottlieb.

Emma nu ştia ce să facă: să plângă că a părăsit-o Sauer, ori să se bucure că nu i-a luat copilul?

Sauer avea asupra lui o procură de la Stirner. Asta le prinse bine. Pătrunseră fără greutate în vila Elsei Glück. Luară la rând încăperile, scotociră fiecare colţişor.

Într-o cameră aproape goală găsiră o bucată diformă de metal. Un aliaj pe care nu reuşiră să-l identifice. În jur erau împrăştiate bucăţi de sârmă răsucite în spirală, siguranţe, borne, izolatoare de porţelan.

— Bine lucrat! mormăi Gottlieb, cercetând bucata de metal. Se pricepe să şteargă urmele. E limpede ca bună ziua că aici se afla un aparat. Dar cum naiba a reuşit să topească metalul fără să lase nicio urmă de arsură pe parchet?

— Nu mai avem ce face aici, Gottlieb. Să plecăm în căutarea antidotului. Unde ziceai că stă savantul acela care nu-i nici măcar profesor?

— La Moscova.

XI. INVENTATORUL DE LA MOSCOVA

O lună mai târziu, Sauer şi Gottlieb căutau o anumită adresă pe strada Tverskaia-Ianskaia, lângă Arcul de Triumf. Intrară în sfârşit într-o curte asfaltată, cu un havuz la mijloc, închisă de jur împrejur de blocuri cu şase etaje. Glasurile zglobii ale copiilor erau multiplicate şi amplificate de zidurile înalte.

— Aici trebuie să fie, spuse Gottlieb cercetând numerele apartamentelor bătute deasupra uşilor de intrare. Hai, Sauer. Acu e acu.

— Ei, drăcia dracului! Câte trepte or mai fi? Cum trăiesc ăştia fără lift? gâfâia Sauer. Ce număr de apartament ziceai că are?

— 29.

— Aici e 25. Înseamnă că-i tocmai la al şaselea.

— Nu-i nimic. Mişcarea îţi face bine. Ai cam început să iei proporţii, îl tachină Gottlieb şi sună.

Când intrară în sfârşit la Kacinski, Sauer încercă o cumplită dezamăgire. Nici interiorul camerei, nici inventatorul nu corespundeau imaginii pe care şi-o făcuse.

Se aşteptase să vadă un cabinet ticsit de tot felul de maşinării, în care să domnească dezordinea caracteristică locuinţei unui inventator.

Într-adevăr, locuinţa lui Kacinski nu avea nimic din laboratorul unui Faust modern.

O cameră nu prea mare, cu o fereastră aproape cât peretele. Lângă fereastră, un birou pe care se afla o maşină de scris. O altă maşină de scris se zărea pe o măsuţă lipită de una din marginile înguste ale biroului. Cele două maşini, una cu litere ruseşti, cealaltă cu litere latine, şi schiţa unui motor eolian tip Fletner, prins pe perete deasupra biroului, erau singurele aluzii… destul de vagi!… la profesia stăpânului casei.

Deasupra unui divan, o copie destul de reuşită după o pânză de Greuze înfăţişa o fată cu privire naivă şi în acelaşi timp poznaşă, ca a tuturor personajelor feminine ale acestui maestru.

Când dădu cu ochii de tablou, Sauer se strâmbă. Îşi aduse aminte de Emma. La început, înainte de căsătorie, fusese în stare să o compare cu fetele lui Greuze!

Două peisaje atârnau de o parte şi de alta. Pe o măsuţă, un grup ecvestru de Klodt, turnat în fontă, înfăţişa un fragment din ansamblul statuar cempodobeşte podul Ancikov din Leningrad.

Un mic scrin, un dulap cu oglindă, o masă aşternută cu o faţă curată şi câteva scaune cu spătar, înalte, capitonate cu piele, completau mobilierul.

Peste tot domnea ordine şi curăţenie — un motiv în plus ca Sauer să fie sceptic.

Şi înfăţişarea inventatorului rus îl dezamăgi. Se aştepta să vadă o figură cu totul ieşită din comun şi… când colo, un bărbat cu înfăţişare modestă, încă tânăr, blond, cu părul pieptănat pe spate, cu ochi albaştri, foarte luminoşi, cu nasul drept şi-o gură ce părea dăltuită de un artist. N-avea nici barbă, nici mustăţi. Şi cum era îmbrăcat: o bluză maro de catifea şi pantaloni de călărie vârâţi în cizme cu carâmb îngust!

Iat-o şi pe soţia lui — senină, prietenoasă, într-o bluziţă albă…

„Nu cumva am greşit uşa?” se alarmă Sauer. Dar nu, nu greşise. Gazdele îi primiră cu căldură, îi poftiră să stea, soţia inventatorului aduse dulceţuri. Imediat se înfiripă o discuţie animată.

„Şi când te gândeşti că omul acesta, care trăieşte destul de modest, este poate şi el stăpân pe forţa aceea uriaşă! Cum de n-a fost tentat s-o folosească în interesele lui personale! Cine n-ar vrea să fie puternic şi bogat ca un nabab?… Ori poate e adevărat că aici oamenii gândesc şi simt altfel?”

Încercă să se lămurească prin întrebări ocolite.

— Spuneţi-mi, vă rog, o întrebă el zâmbind pe soţia lui Kacinski, nu vă e frică să trăiţi alături de un om care poate sugera oricui… chiar şi dumneavoastră… tot ce doreşte?

Femeia îl privi mirată.

— De ce-ar face-o? Şi ce ar putea să-mi sugereze? Să vă spun drept, nu m-am gândit niciodată la asta. Pentru experienţe, are un laborator.

Kacinski zâmbi.

— Totuşi, e o forţă primejdioasă, bâigui Sauer cu un aer încurcat.

— Ca orice forţă, răspunse Kacinski. Când a inventat dinamita, cu care putea să arunce în aer stânci de granit, Nobel era fericit că îi ajută pe oameni să lupte cu natura. Omenirea însă a făcut din această invenţie cel mai cumplit mijloc de distrugere. Mâhnit, Nobel n-a mai putut face altceva decât să instituie din „veniturile dinamitei” un premiu al păcii, pentru a-şi ispăşi măcar cu atâta vina de a fi pricinuit fără să vrea un rău. Vedeţi, dar, că Stirner nu este o excepţie. Că a folosit această forţă nouă în interesele sale egoiste? Totul depinde în mâna cui se află toporul. Unul sparge lemne, altul taie capete. Te poţi aştepta la orice… Cu mult înainte de a fi aruncat Stirner o provocare societăţii, trebuie să vă spun că au prevăzut şi alţii cât de primejdioasă poate fi noua forţă. Când primele experienţe au fost cunoscute de marele public, am fost pur şi simplu asaltat de cetăţeni îngrijoraţi. Unele femei se plângeau că nişte indivizi suspecţi au şi încercat să le sugestioneze de la distanţă şi mă implorau să le feresc de „farmece”. Una se jura că nişte studenţi din Harkov o „încarcă” mereu cu curent electric şi când trece pe lingă un felinar „face scurt circuit”! Dar când am galoşii în picioare, zicea, sau un batic de mătase pe cap, nu se întâmplă nimic. Ce să mă fac? Simt şi în somn cum umblă curenţii prin mine şi aud un glas care spune: „Acum eşti în puterea noastră!” Am sfătuit-o să se acopere cu o pătură de mătase şi să ţină în mână un obiect metalic legat printr-un fir de calorifer… cum ar fi legătura cu pământul la un aparat de radio… A venit să-mi mulţumească. Zice că i-a ajutat. Când se „lega de pământ”, o apuca un cârcel — se scurgea electricitatea — apoi adormea liniştită. Aşa că s-a rezolvat. În majoritatea cazurilor însă, cei care mă asaltau erau nişte dezaxaţi sau chiar de-a dreptul nebuni. Câţiva bărbaţi m-au ameninţat cu moartea dacă voi încerca să mă folosesc vreodată de invenţie. „Nu vreau să-mi împănezi creierul cu gândurile dumitale!” striga unul din ei.

— Şi au avut perfectă dreptate! îl întrerupse Gottlieb, dorind să aducă discuţia pe teren practic. Cum să nu-ţi fie frică? Gândiţi-vă la teroarea pe care a dezlănţuit-o Stirner!…

— Bineînţeles. De altfel, am prevăzut şi eu această posibilitate. De aceea, de când am început să lucrez la perfecţionarea metodei de transmitere a gândurilor la distanţă, am căutat şi mijloace pentru a pune omenirea la adăpost de eventuale abuzuri.

— Şi aţi reuşit? sări Gottlieb.

— Va trebui să rezolv şi această problemă. Deşi…

— Vreau să vă întreb ceva, îi întrerupse Sauer. Acum toată lumea vorbeşte despre transmiterea gândurilor la distanţă. Mărturisesc însă, spre ruşinea mea, că nu prea ştiu în ce constă această transmitere şi nu înţeleg de ce au descoperit oamenii abia acum ceva ce există probabil dintotdeauna?

Lui Kacinski i se aprinseseră ochii, iar Gottlieb oftă în sinea lui. „Acum, ţin-te teorie!”

— În linii generale, iată despre ce este vorba: fiecare gând al nostru provoacă o serie de modificări în cele mai infime particule ale creierului şi ale nervilor. Aceste modificări sunt întotdeauna însoţite de fenomene electrice. În timp ce lucrează, creierii şi nervii emit unde electromagnetice care se propagă în toate direcţiile, asemenea undelor de radio.

— Bine, dar de ce până acum n-a reuşit nimeni să discute în gând cu altcineva?

— Pentru că aceste unde electrice sunt destul de slabe şi de o factură specifică. Iată de ce un gând emis este recepţionat numai dacă nimereşte într-un creier, ca să spun aşa, acordat pe aceeaşi lungime de undă.

— Într-un cuvânt, numai atunci când creierul receptor este apt să primească mesajele staţiei emiţătoare”.

— Exact! Asemenea fenomene s-au observat de mult la oamenii care convieţuiesc. Întrucât însă ele nu puteau fi verificate şi cu atât mai puţin explicate ştiinţific, de cele mai multe ori oamenii de ştiinţă negau existenţa lor, mai ales că aceste cazuri misterioase erau speculate de tot felul de spiritişti, teosofi şi alţi răspânditori ai misticismului, care le socoteau „dovezi incontestabile a existenţei spiritului”, capabil să se manifeste independent de trup.

Făcu o pauză şi continuă:

— Pe mine, tocmai unul din aceste cazuri „misterioase” m-a făcut să studiez problema transmiterii gândurilor la distanţă.

— Foarte interesant, făcu Sauer.

Gottlieb se răsuci nerăbdător pe scaun.

— Eram pe atunci la Tbilisi. Un prieten al meu, bolnav de febră tifoidă, se simţea rău şi mergeam deseori să-l văd. Odată m-am întors de la el noaptea târziu. Sting lumina şi mă culc. Ceasul bate ora două. Deodată aud un sunet ciudat… ca lovitura unei linguriţe de marginea unui pahar de cristal. „Pisica!” zic, şi aprind lumina. Scotocesc eu peste tot, dar nu găsesc nici pisică şi nici vreun obiect de sticlă care să fi putut zăngăni în felul acesta. N-am dat nicio importanţă acestei întâmplări şi aproape imediat am adormit.

Dimineaţa m-am dus să-mi văd prietenul. În camera lui am găsit acea învălmăşeală care spune mai mult decât vorbele: murise peste noapte. Trupul lui neînsufleţit era întins pe pat. Am dat şi eu o mână de ajutor celor care-l spălau şi-l îmbrăcau.

„Când a murit?” întreb.

„Exact când a bătut ora două”, îmi răspunde maică-sa.

Când m-am apropiat de pat, am atins fără să vreau noptiera plină de doctorii. S-a mişcat o linguriţă într-un pahar înalt de cristal şi am auzit un clinchet. Sunetul parcă-mi aducea aminte de ceva.

„Unde l-am mai auzit? mă frământam eu. Aha, astă-noapte!” Am rugat-o pe bătrână să-mi povestească amănunţit cum a murit fiul ei.

„Când am auzit că-i două, am încercat să-i dau doctoria. El a mişcat din buze, dar n-a mai putut să bea. Am pus linguriţa în pahar şi când m-am întors, murise…”

… Am reflectat mult la această întâmplare. Nu m-am gândit nicio clipă, desigur, că ar putea fi ceva supranatural. Totuşi, care să fie explicaţia? Ţineam pe-atunci un curs de radiofonie. Ştiţi, cred, că sunt inginer electrician. Mi-a străfulgerat prin minte că ciudatul fenomen trebuie să fie de natură electrică. Ceva asemănător cu radioemisiunea. Nu cumva creierul prietenului meu a emis unde electrice pe care eu le-am recepţionat? Abia când am venit aici, la Moscova, am început să studiez activitatea creierului şi a nervilor. Am descoperit o serie de analogii surprinzătoare între structura sistemului nervos central şi o staţie de radio. Există în creier particule cu rol de microfon, altele de detector, sau de telefon… Firele neuronilor se termină cu o mică spirală asemănătoare spirelor de sârmă ale solenoidului. Aşadar avem de-a face cu un fenomen de autoinducţie. De reţinut că (am şi discutat asta cu un coleg al meu fiziolog) din punct de vedere fiziologic rolul acestor spire nu poate fi explicat satisfăcător. Prin prisma electrotehnicii însă, se ajunge la o explicaţie absolut logică: natura a creat aceste spire pentru amplificarea curenţilor electrici. Ba avem în organism şi lămpi Rowland — retortele ganglionare ale inimii. Sursa de energie a inimii poate fi comparată cu o baterie de acumulatoare, iar sistemul nervos periferic — cu priza de pământ. Studiind constituţia organismului omenesc prin prisma electrotehnicii, am ajuns la convingerea fermă că el reprezintă un aparat electric complex, o staţie de radio în toată regula, capabilă să emită şi să recepţioneze oscilaţii electromagnetice. Priviţi, vă rog, schiţa aceasta.

Desfăcu pe masă o foaie de calc.

— Nu mi-a fost uşor să demonstrez indubitabil existenţa undelor electromagnetice. Lucram pe atunci în laboratorul lui Dugov. Aţi auzit de el? Face experienţe de sugestie pe animale şi a obţinut rezultate foarte frumoase. Într-o zi am confecţionat o cuşcă dintr-o plasă deasă de metal, aşezată pe izolatoare. Puteam însă face legătura cu pământul, automat. În cuşcă am închis un câine şi l-am rugat pe Dugov să acţioneze. Când cuşca nu era pusă la pământ, câinele executa fără greş tot ce-i ordona în gând Dugov. Dar cum făceam legătura cu pământul, câinele se arăta dintr-o dată nereceptiv la sugestie, înţelegeţi de ce? Întâlnind în drum reţeaua metalică, undele electromagnetice se scurgeau în pământ şi deci nu ajungeau până la câinele nostru. Ceea ce era de demonstrat: creierul emite unde electromagnetice! Natura electromagnetică a undelor emise de creier şi de nervi a fost demonstrată prin alte metode şi de câţiva savanţi — academicianul Lazarev şi profesorul Behterev la noi, iar în Italia de profesorul Casamali.

Gottlieb ajunsese la capătul răbdării:

— Toate acestea sunt într-adevăr extraordinare, dar mărturisesc că în primul rând pe noi ne interesează rezultatele practice ale experienţelor. Spuneaţi că v-aţi ocupat şi de problema punerii populaţiei la adăpost de o eventuală folosire a invenţiei în scopuri criminale. În ce stadiu aţi ajuns cu lucrările? L-aţi putea face inofensiv pe Stirner? Asta ne interesează pe noi. Da sau nu?

— Un răspuns categoric n-aş putea să vă dau, simţi inventatorul dorinţa să frâneze cât de cât impetuoasele întrebări ale roşcovanului. Teoretic, problema a şi fost rezolvată, dar concluziile încă nu le-am verificat experimental, ca să zic aşa, pe scară mare. Experienţele de transmitere a gândurilor unor animale, la distanţă mică, nu pot fi considerate concludente. Am conceput o „maşină cerebrală” a cărei construire nu mai e o problemă pentru tehnica modernă. Acum studiez natura undelor electromagnetice emise de creierul omului, stabilesc lungimea lor, frecvenţa şi aşa mai departe. Când voi fi în posesia datelor necesare, va fi destul de simplu să le reproduc mecanic. Doar câteva transformatoare şi gândurile noastre, propagate întocmai ca undele radio obişnuite, vor putea fi recepţionate de alţi oameni. Maşina (e în curs de realizare) se compune dintr-o antenă, un sistem de amplificare cu transformatoare şi tuburi catodice şi, în sfârşit, un cuplaj inductiv cu circuit oscilant. Orice gând radiat este amplificat de antena „staţiei de emisie” şi lansat în spaţiu… Văzând cât de atent îl ascultă acest domn Gottlieb, cântărindu-i fiecare vorbă, Kacinski zâmbi şi-i dădu în sfârşit un răspuns care să-i fie pe plac: Iată „tunul” cu care îl vom ataca pe Stirner.

Gottlieb răsuflă uşurat.

— Şi cam când va fi gata „tunul”?

— Cred că peste vreo două săptămâni… vom trage primul foc.

— Adică?

— Adică îl luăm pe Stirner prin surprindere. Îi sugerăm să iasă din casă şi să vină la noi. Atunci va fi în puterea noastră.

— Şi unde vă gândiţi să instalaţi „tunul”?

— Cât mai aproape de ţintă. V-am spus doar, tunul n-a fost încă încercat şi mă tem că pe distanţe mari n-o să dea rezultate…

— Dar nu-i primejdios să pătrundem în zona influenţei lui Stirner? Să nu uităm că arma lui are o mare rază de acţiune… că e mai perfecţionată şi, în plus, încercată.

— Altă soluţie nu văd. O să riscăm, ce să facem.

— Dar nu ne-am putea izola? Pomeneaţi adineauri de nişte mijloace de protecţie? interveni Sauer.

— Desigur. Dacă punem pe noi o plasă subţire de metal, undele electrice emise de creierul lui Stirner vor fi oprite de acest înveliş protector şi se vor scurge în pământ. Partea proastă e că astfel echipat nici nu poţi emite mesaje. Dar vedem noi… Am putea acţiona mecanic, cu ajutorul „maşinii cerebrale”, dar n-am studiat încă suficient undele electromagnetice ale radiaţiei creierului. De aceea va trebui să mă expun, cel puţin deocamdată: voi emite gânduri pe antenă fără să-mi pun costum izolator. Dacă mă simt atins de radiaţiile lui Stirner, îmi pun repede plasa, ori mi-o puneţi. În orice caz dumneavoastră veţi fi în siguranţă.

— Ce-ar fi să îmbrăcăm costume de protecţie, să năvălim la Stirner şi să-i facem de petrecanie? Sau dacă mă mai pune să-l bărbieresc, îi tai beregata cu briciul!

Sauer îl opri:

— Asta ar însemnă… asasinat.

— Atâta pagubă!

— … Ar însemna pieirea nu numai a lui Stirner, dar şi a celor care vor încerca să-l răpună. Stirner şi-ar vinde scump pielea! Nu. Mai bine aşa. Să încercăm să-l prindem de viu. Victoria ar fi deplină!

Gottlieb se ridică, Sauer îi urmă exemplul.

— Daţi-mi voie să vă mulţumesc… începu Gottlieb.

— Deocamdată n-aveţi pentru ce, îl întrerupse Kacinski. Îmi veţi mulţumi când vom pune mâna pe Stirner.

XII. RĂZBOI ÎN TĂCERE

Stirner schiţa nişte planuri în cabinetul lui, când simţi deodată un îndemn irezistibil de a ieşi din casă. Se ridică şi porni spre uşă, dar un gând îl ţintui locului: „Nu cumva mă aflu sub influenţa unei voinţe străine?!” Să-i fi descoperit cineva secretul şi să-l fi atacat cu propria-i armă?! În tot cazul emisiunea inamicului era încă destul de slabă: Stirner nu-şi pierduse facultatea de a raţiona. Totuşi, dorinţa de a ieşi în stradă nu-l slăbea. Îl străbătu un fior rece. Dacă nu scapă imediat de sub această influenţă, e pierdut! Ce-ar putea face? Cum să se salveze? Între timp picioarele îl şi duseră la uşă. Iată draperiile de mătase, iar alături caloriferul. Cu un supraomenesc efort de voinţă făcu un pas în lături, smulse draperiile, se înfăşură în ele şi se agăţă cu mâinile de ţeava de metal a caloriferului. În aceeaşi clipă simţi cum slăbeşte impulsul care-l mâna în stradă: curenţii electromagnetici trimişi de inamicul nevăzut se scurgeau în pământ. Răsuflă cu uşurare. Dar asta nu însemna că a scăpat. Situaţia rămânea ameninţătoare.

„Am cuşca de metal pe care am folosit-o la primele experienţe, gândea febril Stirner. E în camera mea. Dacă reuşesc să ajung până acolo, intru în cuşcă şi fac legătura cu pământul… Astfel câştig timp, apoi văd eu… Dar cum să fac aceşti câţiva paşi? Nu mă înhaţă iarăşi impulsul străin, dacă mă depărtez de calorifer? Măcar de-ar fi linoleum pe jos! Ei, drăcia dracului! Să fiu atacat cu propria-mi armă! Mda, e cam albastră situaţia. Trebuie neapărat să mă izolez. Să intru în cuşcă. Ori să mă înfăşor într-o plasă. Am una în cameră. Apoi îmi fac un costum de reţea în toată regula. Până aici — toate bune, dar cum ajung până în cameră? Elsa! S-o chem pe Elsa!”

Între el şi Elsa se stabilise demult un contact perfect şi era destul să se gândească la ea, chiar şi fără să recurgă la amplificatoare, ca să apară imediat. Stirner o chema în gând, imaginându-şi ca de obicei tot drumul pe care trebuia să-l străbată. Dar Elsa nu venea: draperia de mătase oprea radiaţiile.

— Afurisită treabă! Stirner dădu la o parte un colţ al draperiei şi-şi dezgoli puţin capul. În aceeaşi clipă simţi iar îndemnul de a ieşi din casă şi se înfăşură repede la loc. În fracţiunea aceea de secundă însă zărise, la vreo doi metri de locul unde se afla, butonul unei sonerii electrice. Slăvită fie mania răposatului Gottlieb pentru sonerii! Poate reuşesc să chem pe cineva…

Lăsând să-i alunece mâna pe ţeava de metal a caloriferului, începu să se apropie încet de sonerie. Iată şi capătul ţevii. Până la radiatorul următor erau vreo şaptezeci de centimetri. Stirner se apleacă, fără să-şi desprindă mâna stingă de capătul ţevii, şi, ţinând mătasea cu dinţii, ca să nu lunece, întinse cealaltă mână. Manevra îi reuşi şi în sfârşit apăsă pe buton.

„Dacă… şi servitorii?!” gândi cu spaimă.

Spre marea lui bucurie, auzi paşii târşiţi ai lui Hans.

Pe fizionomia impasibilă de valet stilat a lui Hans nu se clinti niciun muşchi, când îşi văzu stăpânul drapat în mătase. Aştepta ordinele cu un prevenitor respect.

— Ascultă, Hans. În camera mea… începu Stirner, dar se opri: „Nimeni n-a pătruns vreodată acolo! Nu-i nimic, gândi el. Îl fac eu pe urmă să uite totul”. Am în cameră o plasă de metal, Hans. Ad-o imediat! Uite cheia…

Ţinând cu o mână draperia, de parcă şi-ar fi acoperit pudic goliciunea, scoase cheia din buzunar şi i-o întinse lui Hans.

Valetul plecă fără o vorbă şi aduse plasa subţire de metal.

— Arunc-o peste mine!

— Prea bine, domnule.

Bătrânul execută ordinul cu aerul cel mai degajat, de parcă i-ar fi ţinut paltonul.

— Mulţumesc, Hans. Poţi să pleci… Stai! Stai puţin! Spune, nu simţi nimic? Nu încerci nicio dorinţă neobişnuită? Să ieşi în stradă, de pildă?

— Ce să caut eu pe stradă? Nu, domnule Stirner. Singura mea dorinţă e să mă trântesc puţin… Nu mai pot de picioare.

— Şi simţi de mult această dorinţă de a te… trânti puţin?

— De vreo douăzeci de ani mă tot trage la pat.

— Du-te, Hans, nu mai am nevoie de dumneata.

Stirner intră repede în camera lui.

— Las’ că vă arăt eu! bombănea el, manipulând nişte manete. Se auziră duduind la subsol motoare puternice, se aprinseră câteva becuri: maşina intra în funcţiune. O apăsare pe buton şi „proiectilul” zbură spre ţintă.

În preajma oraşului, pe platforma unui autocamion mare, se afla montată o staţie de radio de un tip nemaivăzut până atunci. Construită după schema lui Kacinski, această staţie amplifica şi emitea radiaţiile cerebrale.

Şoferul, Sauer şi Gottlieb purtau costume de protecţie din plasă de sârmă; plasa le acoperea şi capul.

— Nu-i prea şic costumul, râse Kacinski, văzându-i astfel gătiţi, dar când va fi la modă, lumea îl va găsi chiar foarte nostim. Ori poate că ne vom căptuşi doar hainele cu un fileu de metal. Mai ştii? Iar pe cap… măcar o voaletă. Femeile au purtat timp de secole văluri şi voalete… De ce n-am purta şi noi, bărbaţii? Mai ales că vălurile noastre vor fi uşoare şi fine, ca de mătase…

— Am tras! anunţă Kacinski câteva minute mai târziu, coborând de lângă staţie şi punându-şi şi el casca de sârmă. I-am poruncit lui Stirner să iasă din casă şi să vină aici.

— Şi cum ştim dacă proiectilul şi-a atins ţinta? întrebă Gottlieb.

— Chiar dacă domnul Stirner nu ne onorează cu o vizită, găseşte el un mijloc să ne dea de ştire că a primit mesajul… Nu noi vom recepţiona ştirea direct… Noi suntem la adăpost… Avem un dispozitiv care înregistrează automat emisiunile celorlalte staţii…

Într-adevăr Stirner „le dădu de ştire”, într-un mod neaşteptat însă.

Kacinski îşi scoase casca pentru a trimite un nou „proiectil”. Dar n-apucă să declanşeze. În aceeaşi clipă se prăbuşi cât era de lung pe platforma automobilului. Încercă să se ridice… Imposibil! Mai întâi capul, apoi şi trunchiul îi lunecară iarăşi pe-o parte.

Sauer şi Gottlieb alergară şi-l dădură jos de pe platformă.

— Eşti rănit? Te doare ceva?

— Nu mă doare nimic. Mă simt chiar foarte bine, răspunse inventatorul, după o nouă încercare zadarnică de a se ridica în picioare. Ei, fir-ar să fie! Nu mai am de loc simţul echilibrului.

Sauer, Gottlieb şi şoferul îl priveau stupefiaţi. Gottlieb avu prezenţa de spirit să-i pună casca metalică pe cap, pentru a-l feri de alte radiaţii.

— Ce vă miraţi atât? Era de aşteptat. Stirner mi-a paralizat centrii echilibrului. Într-adevăr, a ajuns foarte departe! Simţul echilibrului reprezintă una dintre cele mai complicate şi mai puţin studiate probleme. Profesorul Behterev…

„Ciudat soi de oameni mai sunt şi inventatorii ăştia, se cruci Sauer. Se zvârcoleşte ca un vierme strivit şi… ne ţine o conferinţă despre reflexologie!”

— A făcut-o anume pentru a ne arăta ce poate şi cu cine avem de-a face, continuă Kacinski. Simţul echilibrului…

— Toate acestea sunt foarte interesante, domnule Kacinski, îi curmă vorba Gottlieb, dar în momentul de faţă trebuie să ne îngrijim de sănătatea dumitale. Apoi, către Sauer: Cred că e cazul să batem în retragere şi să evacuăm primul rănit din acest război extraordinar.

Kacinski protestă. Ţinea cu tot dinadinsul să continue duelul. Sauer şi Gottlieb însă se arătară neînduplecaţi:

— Nu uita că eşti singura speranţă a atâtor milioane de oameni! Ce ne facem dacă Stirner te omoară ori îţi ia minţile?

— Ei, dacă mă luaţi aşa… consimţi în sfârşit Kacinski. Stirner e cu adevărat primejdios, adăugă el când autocamionul porni. Arma lui e mai puternică… Bănuiesc că eficacitatea „tirului” său se datoreşte radiaţiilor dirijate. Ar trebui să încercăm şi noi!

— Spune mai bine ce-ai să faci acum fără simţul echilibrului?

— Poate îl recapăt.

Gottlieb clătină din cap a îndoială.

Kacinski zăcea ca un prunc neputincios. Încerca să se sprijine pentru a se ridica, dar cădea fără vlagă, deşi nu avea nicio leziune.

— Ia vezi, Sauer, s-a înregistrat ceva pe banda aparatului?

Banda era împestriţată de linii frânte.

— Este ceva, dar cine poate să descifreze?

— Voi construi curând un aparat care va tălmăci aceste semne în litere. Încercă să scoată o mână de sub reţea, dar se lăsă păgubaş. Ţine banda aşa ca să pot citi. Hm! Vrea să mă intimideze! Ascultaţi şi voi:

„Aţi pierdut bătălia, pentru că aţi ratat unica voastră şansă: de a mă lua prin surprindere. Stirner”.

— Vom vedea noi cine e mai tare! strigă Kacinski, săltându-se pe coate, dar capul îi căzu pe spate. Eşti un diavol, Stirner! Dar pe mine nu mă sperii!

Opriră în faţa spitalului, îl luară pe Kacinski în braţe, îl duseră într-o rezervă şi, înainte de a-i scoate costumul de protecţie, acoperiră pereţii camerei cu o reţea de metal.

Medicii nu se puteau dumiri ce are Kacinski, aşa că trebui să le dea el toate explicaţiile.

— Dacă aşa stau lucrurile, nu putem face nimic, mărturisi medicul primar. Medicina, în astfel de cazuri, e neputincioasă.

— Ştiu. Va trebui să creăm o ramură nouă a medicinei sau să recurgem la homeopatie.

Medicul scutură din cap indignat.

— E o şarlatanie.

— Nu întotdeauna, răspunse zâmbind Kacinski. Mă refer la principiul homeopatiei: tratarea bolilor cu ajutorul unor agenţi care determină o acţiune analoagă celei de combătut. Sau, mai pe scurt, cui pe cui se scoate.

Sauer sesiză primul ideea lui Kacinski.

— Vrei să foloseşti emiţătorul de radiaţii cerebrale?

— Bineînţeles. Alt tratament nu văd. Am să transmit maşinii gândul că centrii echilibrului din creierul meu trebuie să-şi reia activitatea. Apoi amplific mesajul şi-l recepţionez tot eu. Stirner a acţionat violent, dar de la distanţă. Contraacţiunea din imediata apropiere a sursei de radiaţii cred că va fi eficace şi-mi voi recăpăta simţul echilibrului. Să încercăm!

Medicii urmăreau curioşi şi sceptici desfăşurarea experienţei. Totul dură doar câteva minute. Deodată Kacinski sări în picioare şi începu să joace şi să dea din mâini. Chiar şi medicii, deşi tot se mai mirau, aplaudară.

— Un adevărat miracol! exclamă un medic tânăr.

— O fi simulat! bombăni un altul, mai în vârstă.

Aşa a fost inaugurată noua ramură a medicinei, care ulterior avea să fie larg folosită în cele mai diferite domenii: de la neurologie până la chirurgie, permiţând efectuarea intervenţiilor fără anestezie şi fără ca bolnavul să simtă nici cea mai mică durere.

— De ce numai dumneata ai fost atins de „proiectilul” lui Stirner? întrebă Sauer când rămaseră singuri. Doar raza emisă de el a întâlnit în drum atâţia oameni neprotejaţi de plasă. Probabil că Stirner a stabilit precis locul de unde vine radiaţia; şi raza lui, urmând o anumită traiectorie, a căzut exact aici.

Kacinski se gândi câteva minute, înainte de a răspunde.

— Alta cred că-i explicaţia. Recepţionând mesajul meu, Stirner a stabilit imediat lungimea de undă a staţiei de emisie, adică a creierului meu, şi frecvenţa specifică. Să ştiţi că undele cerebrale se deosebesc de la om la om. Apoi a emis la rândul lui un mesaj pe lungimea de undă şi frecvenţa aflată. Iată de ce numai eu l-am recepţionat. Este explicaţia cea mai firească. Dar nu-i exclus să fi emis un mesaj la „purtător”, dacă se poate spune aşa.

— Adică?

— A emis următoarea sugestie: „Omului care a trimis împotriva mea un mesaj cerebral să i se paralizeze centrii de voinţă şi centrii motori”. Şi cum omul acela sunt eu…

— Dar se pot face astfel de sugestii? Cunoaşte hipnotismul asemenea cazuri?

— Nu-mi aduc aminte, dar nu văd de ce să nu se poată. Totuşi prima explicaţie, mai simplă, pare şi mai logică. Şi-acum, la treabă! Uite ce facem: îl înconjurăm pe Stirner cu un inel de „tunuri” şi-l atacăm din toate părţile. El va încerca să pareze loviturile, descriind un cerc cu raza lui dirijată. Între timp însă, fiecare „tun” al nostru va apuca să emită un mesaj.

— Ce-ar fi să cuprindem cu radiaţiile noastre şi pe servitori? Dacă ei părăsesc casa, n-o să mai aibă cine să procure alimente şi foamea îl va sili pe Stirner să se predea, propuse Gottlieb.

— Nu-i rea ideea!

Fură construite de urgenţă, în serie, mai multe radiomaşini pentru transmiterea gândurilor. Când totul fu gata, „comandantul suprem” ieşi pe câmpul de luptă cu treizeci de „tunuri” amplasate în jurul oraşului, la distanţe de câţiva kilometri unul de altul.

Kacinski îi dădu lui Stirner un ultimatum:

„Radiaţiile noastre cerebrale vă vor convinge, sper, că monopolul dumneavoastră în folosirea noii forţe a luat sfârşit. Acum şi alţii stăpânesc în egală măsură metoda de transmitere a gândurilor la distanţă. În consecinţă, nu mai are sens să continuaţi lupta. Ea n-ar face decât să aducă unor oameni nevinovaţi noi pierderi şi suferinţe. Chiar dacă vă veţi pune la adăpost de mesajele noastre, vă vom împiedica să vă continuaţi opera nefastă, neutralizând orice radiaţie cerebrală adresată maselor prin contraradiaţii sau prin contraordine. Vă garantăm viaţa numai dacă veţi îndeplini imediat următoarele condiţii:

1. Să restabiliţi starea normală şi să redaţi libertatea voinţei tuturor persoanelor care au fost supuse radiaţiilor dumneavoastră cerebrale.

2. Să nu mai emiteţi pe viitor niciun fel de radiaţii cerebrale.

3. Să predaţi toate maşinile şi instalaţiile electrice destinate radiaţiilor cerebrale.

În caz de refuz sau de întârziere a răspunsului, mă voi vedea silit să recurg la măsuri extreme".

După aceea Kacinski ordonă servitorilor lui Stirner să fugă din casă.

Dar Stirner se pusese în gardă.

Citi mesajul înregistrat automat pe bandă şi răspunse pe loc:

„Voi depune armele când voi crede de cuviinţă!"

Apoi, observând că servitorii se pregătesc să fugă din casă, înţelese ce s-a întâmplat şi emise o radiaţie puternică, ordonându-le să se întoarcă.

Bieţii oameni se zbăteau înnebuniţi, zvârcolindu-se ca în flăcări. Radiaţiile se încrucişau, aruncându-i de colo-colo. Pradă celor două „impulsuri" la fel de puternice: să fugă din casă cu orice preţ şi să nu iasă din casă în niciun caz, ba se repezeau la uşă, ba dispăreau în odăi. Câţiva se cramponară de mobilă, de uşi, de calorifere. Şi toată vânzoleala asta sinistră se făcea fără niciun zgomot!

Mesajul lui Stirner, emis de la o distanţă mai mică, se dovedi mai puternic. Treptat, servitorii se întoarseră la locurile lor şi începură să-şi vadă de treabă. Între timp, Stirner emise alte mesaje prin care poruncea întregii populaţii rămase în oraş să pornească împotriva maşinilor inamice şi să le distrugă.

Oamenii alergau năuci pe străzi, ca în timpul unui cutremur, şi ajunşi afară din oraş se năpustiră furioşi să execute ordinul lui Stirner. Atacând surprinzător, mulţimea apucă să distrugă câteva emiţătoare. Dar majoritatea luptătorilor lui Kacinski înţeleseră din prima clipă ce se întâmplă şi emiseră radiaţii de panică. Prinşi de vârtejul turbat a două mesaje opuse, ea şi servitorii lui

Stirner, oamenii nu mai erau în stare nici să înainteze, nici să se întoarcă.

Stirner nu-şi făcuse niciun fel de iluzii în privinţa deznodământului acestui atac. Urmărise doar să distragă atenţia inamicului, pentru a-i da lovitura decisivă. Îşi îndreptă radiaţiile spre diferite puncte ale cercului şi cei surprinşi fără plasă, ori care din imprudenţă şi-au desfăcut puţin costumul incomod, căzură loviţi de paralizie ori îşi pierdură minţile. Răniţii, transportaţi la spatele „frontului”, erau trataţi cu rezultate mulţumitoare prin metoda lui Kacinski. Pe „câmpul de luptă” alţii le luau locul, iar maşinile emiteau zi şi noapte.

Pe Stirner îl toropea somnul dar, pe cât posibil, se străduia să rămână treaz: în orice moment se putea aştepta la un asalt direct asupra clădirii. Îşi înarmă servitorii şi îi îmbrăcă în costume izolatoare.

Era frânt de oboseală, dar nu capitula. Lucra cu înfrigurare la o nouă perfecţionare a emiţătorului care urma să scoată din circulaţie maşinile inamicilor.

Războiul dura de câteva zile.

Odată, pentru a emite un mesaj menit să neutralizeze un ordin al lui Stirner, Kacinski se urcă pe platformă şi se descoperi. Dar brusc, parcă răzgândindu-se, sări jos din maşină şi dispăru în întuneric, rupând-o la fugă. Sauer dormea pe prelata maşinii, învelit cu o plasă, iar Gottlieb, atent la înregistrările de pe bandă, pe care încerca să le descifreze, nu dădu importanţă faptului.

Era întuneric beznă. Nu aprindeau reflectoarele ca să nu trădeze locul unde se afla emiţătorul. Trecură câteva minute. Gottlieb, tot mai îngrijorat, scruta întunericul. Văzând că nu mai vine Kacinski, îl trezi pe Sauer.

— Ce-ai făcut! se îngrozi acesta. Nu-ţi dai seama că l-a nimerit o rază dirijată?! De ce nu l-ai oprit?! De mult a plecat?

— De vreo zece minute. Mergea liniştit… A sărit din maşină şi credeam că se duce şi el… ca omul, încercă să se dezvinovăţească Gottlieb.

— Ai făcut o prostie cât tine de mare!

Sauer aruncă vălul — ca să se poată mişca mai în voie, se limitau acum la un fel de pelerine de metal — şi emise: „Kacinski, întoarce-te!”

Dar în aceeaşi clipă sări din maşină şi dispăru şi el în întuneric.

— Suntem pierduţi! îl auzi Gottlieb strigând. Încetul cu încetul glasul i se stinse în depărtare.

Gottlieb avu fericita inspiraţie să-i poruncească şoferului să tragă maşina mai deoparte, ca să iasă din zona radiaţiilor dirijate, şi imediat comandă tuturor staţiilor să emită mesajul:

„Kacinski şi Sauer! Înapoi!”

Douăzeci de emiţători intrară în funcţiune deodată. Peste câteva minute apăru din noapte o siluetă. Sauer venea încet, aplecându-se când înainte şi înapoi, ca bătut de vânt.

Pe Kacinski nu mai reuşiră să-l salveze. Ajunsese probabil prea aproape de emiţătorul lui Stirner şi radiaţiile trimise la întâmplare nu mai avură niciun efect.

— Vălul! Repede! strigă Sauer.

Gottlieb aruncă peste el plasa metalică.

— Mulţumesc, Gottlieb! De data aceasta ai fost la înălţime. Îţi datorez viaţa… Dacă ai şti prin ce-am trecut! Mă smucea când înainte, când înapoi. O senzaţie oribilă! Kacinski s-a întors?

— Nu!

— Bietul Kacinski! Să-l pierdem tocmai acum!… Fără el nu-i mai venim noi de hac lui Stirner.

— Totuşi continuăm lupta! Bine că am învăţat cum funcţionează maşina. Iar dacă nu reuşim să-l capturăm pe Stirner printr-un mesaj cerebral, luăm clădirea cu asalt. Îmbrăcăm un regiment în costume izolatoare, ne înarmăm până în dinţi şi-atunci să vedem ce-o să facă! Costumele ne vor feri de radiaţii, iar gloanţele, din fericire, nu pot fi hipnotizate… Îi facem de petrecanie!

XIII. O NOAPTE GROZAV DE INTERESANTĂ

Vlăguit de atâta goană, Kacinski ajunse în sfârşit la poarta băncii „Elsa Glück”.

Îl aşteptau. Uşa se deschise larg. Sărind mai multe trepte deodată, urcă într-un suflet la etaj, năvăli gâfâind în cabinet şi căzu extenuat într-un fotoliu. Era lac de năduşeală.

Se deschise o uşă şi în prag apăru un bărbat înfăşurat într-o plasă metalică. Un fileu de sârmă îi proteja capul şi-i ascundea trăsăturile feţei. Era Stirner.

— Cum te numeşti?

— Kacinski.

— Polonez?.

— Nu. Rus.

După câteva clipe de tăcere, Stirner reluă:

— Eşti prizonierul meu. Ştii foarte bine că ţi-aş putea opri respiraţia, lăsându-te să mori în chinuri groaznice. Sau pot face din dumneata un sclav care să mi se supună fără crâcnire. Eşti la discreţia mea.

— Şi asta te amuză?

Stirner întârzie cu răspunsul.

— Războiul nu cunoaşte cruţare, urmă Kacinski. Sunt condamnat, ştiu. Dar nici dumneata nu stai mai bine. Curând îţi va veni rândul… Până una-alta, am şi eu o rugăminte. Întrucât am ieşit din joc şi nu mai reprezint pentru dumneata nicio primejdie, dă-mi voie, în calitate de om de ştiinţă, să văd instalaţia…

— Cum?!

— Aş vrea să-ţi cunosc invenţia. Mă interesează pe ce cale ai mers, cum sunt construite aparatele…

După un moment de surpriză, Stirner parcă se lumină.

— Ca între oameni de ştiinţă deci.

Se apropie de prizonierul lui şi-i întinse mina. Dar Kacinski refuză să i-o strângă.

Atunci Stirner se trase un pas înapoi şi-şi ascunse mâna sub plasă.

— Aşa va să zică! Ia spune, la voi, în Rusia, toţi sunt atât de viteji? întrebă el cu ironie.

— Nu-i nicio vitejie în asta, răspunse Kacinski, fără să se tulbure. Om fi noi oameni de ştiinţă, dar ne aflăm la antipozi, mult prea departe unul de altul ca să ne putem strânge mâna. Asta-i tot!

— Bine, îţi voi îndeplini dorinţa şi poate te voi lăsa în viaţă, cu condiţia să porunceşti oamenilor dumitale să oprească radiaţiile până la nouă dimineaţa.

„La urma urmelor, îşi spuse Kacinski, câteva ore de armistiţiu nu schimbă nimic. În plus, am prilejul să-i anunţ pe băieţi că trăiesc.”

— De acord.

Atunci Stirner îl conduse în camera lui, unde se afla emiţătorul.

— Ia te uită! exclamă Kacinski, văzând o cuşcă din plasă de sârmă, în care încăpea un om şezând. Ai trecut şi dumneata prin asta?

— Da. Am folosit-o experimental pentru a verifica existenţa undelor electromagnetice emise de creier.

— Extraordinar! Am mers deci amândoi pe acelaşi drum!

— Dar apoi am luat-o fiecare în altă direcţie. Fii bun şi transmite ordinul de „încetare a focului”.

Kacinski se apropie de aparat, se concentră şi transmise un mesaj pe care Stirner îl citi pe banda înregistratorului automat.

După numai patru secunde, pe aceeaşi bandă apăru răspunsul.

„Vrem dovezi că vorbeşte Kacinski”, transmitea Sauer.

Kacinski îi pomeni unele amănunte numai de ei ştiute, îi aminti ce au discutat la Moscova. Sauer se declară satisfăcut.

„Până la nouă dimineaţa nicio radiaţie şi niciun atac. Sauer”

— În regulă, spuse Stirner. Să trecem în cabinet. Şi-acum, uite, ai aici toate schiţele şi planurile mele. Ia loc la birou. Vei petrece o noapte interesantă! Stirner încuie uşa cabinetului şi-şi puse cheia în buzunar. Eu trec dincolo. Am ceva de transmis.

— Sper că ai să respecţi armistiţiul?

— Nicio grijă. Va fi o emisiune, ca să spun aşa, strict particulară. Zâmbi strâmb şi dispăru în camera lui.

La subsol huruiră motoarele. Peste un sfert de oră, Stirner reapăru.

— S-a făcut. Mai scoase dintr-un dulap un teanc de desene şi le aruncă pe masă. Distrează-te! Găseşti aici totul, chiar şi planul casei. Vezi? Nu-ţi ascund nimic. Dinamurile le-am instalat la subsol.

Făcu câţiva paşi prin cameră şi, răsucindu-se scurt pe călcâie, îl pironi pe Kacinski cu privirea.

— În loc să te distrug, îţi dezvălui dumitale, care-mi eşti duşman, secretele mele militare. Purtarea mea nu te surprinde?

— Deloc. Chiar atâta nu ţi-am cerut. Şi dacă o faci, înseamnă că ai motive. De aceea nici nu mă grăbesc să-ţi mulţumesc pentru „mărinimie”.

— Ai dreptate. N-o fac din mărinimie… După o lungă tăcere rosti rar, cu glasul stins: Am pierdut bătălia.

— Fireşte că ai pierdut-o, se grăbi să confirme Kacinski. Ai pierdut-o de când ţi s-a descoperit secretul… şi află că nu sunt singurul care-l cunosc. Monopolul dumitale a luat sfârşit, puterea de care dispuneai poate fi contracarată şi continuarea luptei…

— Nu-i adevărat! răcni Stirner. Încă nu mi-am epuizat resursele! Sunt mult mai avansat ca voi, aparatele mele sunt mult mai perfecţionate, şi mai am o invenţie despre care nu ştiţi nimic: acumulatoare de unde şi de gânduri emise de milioane de oameni, amplificatoare de-o putere nebănuită… Aş fi putut să vă strivesc, să înăbuş bâzâitul de ţânţari al aparatelor voastre, aşa cum o staţie de radio puternică acoperă gângăvitul emiţătoarelor de amatori. Reprezint o staţie de cincizeci de mii de kilowaţi şi, în comparaţie cu aceasta, resursele voastre…

— Şi totuşi eşti învins!

— Da, dar nu unde îţi închipui. Nu în tehnică!

— Unde atunci?

— Mi-am propus ceva ce mă depăşeşte. De fapt, a fost o absurditate. Ca să ajung stăpânul universului, ar fi trebuit să mă transform într-o maşină care emite voinţă. Or eu nu sunt decât un om!… Un om extenuat. Mi-am stors până la ultima picătură puterea de voinţă, mi-am epuizat rezervele de energie nervoasă. Iată adevărata cauză a înfrângerii mele! Acum mi-e egal. Totul s-a sfârşit. Ia planurile şi fă ce vrei cu ele. Din partea mea, poţi să le şi publici. Te priveşte.

Se uită la ceas şi tresări.

— Atâta am avut să-ţi spun. Te rog să respecţi întocmai condiţiile noastre. Este extrem de important pentru mine. Şi, nu te supăra, dar ca să fiu mai sigur am să te închid cu cheia şi-o să las aici paznici, arătă el cu mâna trei dogi tigraţi. Ei îmi execută întocmai ordinele. Te previn: dacă încerci să intri în camera mea ori să fugi, bucăţi te fac!

Ieşi din cabinet şi răsuci cheia în broască.

Kacinski continuă să răsfoiască mapa uriaşă pe care o avea în faţă. Foi pline de date şi de formule, planuri, schiţe, scheme… Acest limbaj convenţional, care nu spunea nimic profanilor, lui îi era familiar. Datele şi formulele deveneau idei, iar acestea, la rândul lor, imagini. Coloanele de cifre şi litere îl ajutau să urmărească pas cu pas truda unei minţi înzestrată cu o logică de fier. Kacinski admira ingeniozitatea şi ineditul concepţiei, îndrăzneala şi subtilitatea soluţiilor, aşa cum un şahist admiră jocul unui mare maestru. Cufundat în schiţe şi în planuri, uită curând de tot şi de toate.

În teancul de hârtii adus pe urmă dădu de un caiet cu notiţe. Un fel de jurnal. Crâmpeie de gânduri, însemnări răzleţe, mâzgălite la repezeală, fără dată, scheme aşternute din fuga condeiului, extrase din diferite cărţi. Aici îşi nota Stirner şi cheltuielile. Parcurse câteva pagini.

— E mai interesant decât aş fi bănuit, şopti el şi reluă cu atenţie lectura, filă cu filă.

«Anul nou. Ce-mi va aduce? Am fost la profesorul Görö! Maestrul e necăjit: cimpanzeul Fritz s-a înfuriat şi l-a muşcat de mână.

… Am citit „Omizile”. Dacă atingi o omidă şi ea se contractă, şi omizile din apropiere se contractă şi se răsucesc absolut la fel. Care să fie explicaţia?

… Fritz s-a mai liniştit. Nici pe Görö nu-l mai doare mâna. Bătrânul se teme de o infecţie. I-am povestit despre omizi. Mi-a dat nişte „explicaţii” nebuloase, care în fond nu spuneau nimic. Cică-i un reflex condiţionat. Aşa cum bâzâie copiii când văd pe alţii plângând. Numai că celelalte omizi se răsucesc fără s-o vadă pe prima!

… Spălătoreasă e o neruşinată: trei mărci şi douăzeci şi cinci de pfeningi un spălat! Va trebui să caut alta mai ieftină. Nu mi-au mai rămas bani pentru carte.

Arrhenius (autorul cărţii pe care n-am cumpărat-o din cauza spălătoresei) a descoperit că în soluţiile cu sare, bune conducătoare de electricitate, moleculele neutre sub raport electric ale sărurilor dizolvate se descompun în particule încărcate cu electricitate, denumite ioni (ionul e un fel de „evadat”, un fugar).

… Proprietarul mă ameninţă cu evacuarea. Va trebui să mă apuc iar de traduceri.

… Ca să-i formăm pudelului un reflex condiţionat, în timp ce mănâncă, îi cântăm din flaut… După lucru, profesorul Görö a ieşit să-şi facă obişnuita plimbare şi m-a condus. Mi-a povestit ceva foarte interesant. Cică dacă iei o pereche de insecte — mascul şi femelă — şi le desparţi, chiar dacă închizi femela într-o cutie, iar pe mascul îl scoţi afară din oraş şi-i dai drumul la o mare distanţă, masculul tot se întoarce la femelă. Cum se orientează? Profesorul spune că la multe insecte (vezi albinele) memoria vizuală e extrem de dezvoltată şi deci în aceasta nu-i nimic surprinzător. Mie însă nu-mi vine să cred.

La vară, de îndată ce vor apare insectele, am să fac chiar eu experienţa. Pe mascul am să-l duc într-o cutiuţă bine închisă.

… Görö i-a extirpat câinelui o emisferă cerebrală. Pare-se că operaţia n-a reuşit. Bietul animal urlă de ţi se rupe inima. I-am injectat morfină şi s-a mai liniştit. Am observat că efectul analgezic al morfinei se manifestă periodic: câinele s-a liniştit încetul cu încetul, pauzele dintre crize deveneau tot mai lungi. Iar când a încetat acţiunea morfinei, am observat aceeaşi periodicitate şi în revenirea senzaţiilor dureroase.

… Ce noroc: am primit o carte la tradus. Ceva din chimie. Destul de greu. În schimb mi-au dat un aconto şi am închis gura celor mai sâcâitori creditori: proprietarului chichineţei în care stau şi băcanului. Constat că şi în chimie sunt multe lucruri interesante. Astăzi, de pildă, am aflat că numeroase procese chimice se caracterizează prin periodicitate. De pildă, dacă pui mercur într-o sticlă şi torni deasupra peroxid de hidrogen de o anumită concentraţie, între mercur şi peroxid se produce un proces chimic, peroxidul descompunându-se în apă şi oxigen. Ei bine, degajarea oxigenului se încetineşte şi se accelerează constant! Dar cel mai interesant este că otrăvurile şi narcoticele au asupra reacţiilor periodice o acţiune specifică, ca şi asupra organismului omenesc! Oare nu dovedesc toate acestea că în organismul omului şi al animalului se produc reacţii asemănătoare? Şi oare nu e surprinzător că morfina are asupra reacţiilor din retortă acelaşi efect calmant ca şi asupra câinelui operat?

… Uneori ştiinţe diferite prezintă contingenţe neaşteptate.

Am cercetat experimental împreună cu profesorul Görö procesul oboselii, în speţă al oboselii vizuale. Purpura descompusă la lumină se reface pe întuneric.

Prin repetare, iritarea nervului poate fi din ce în ce mai mult împinsă spre acea limită dincolo de care nervul devine insensibil la excitaţii. Perioada de sensibilitate a nervului este în funcţie de timpul de descompunere a substanţei senzitive pe care o conţine (în cazul nostru — purpura).

În ceea ce priveşte centrii nervoşi situaţi la nivelul măduvei spinării, excitarea lor electrică provoacă „reacţii” periodice independente de perioada curentului şi de natura excitaţiei. Agitaţia motrice transmisă de la centrul muşchilor se produce cu o frecvenţă de şaisprezece-treizeci pe secundă. (Deci din nou o periodicitate ca în procesele chimice.).

Görö găseşte că din mine ar ieşi un excelent dresor de câini. Mai ştii? Poate că la circ aş câştiga mai bine decât cu traducerile. Că până să ajung profesor, mai va! Şi-apoi, ce o să-mi dea acest titlu? M-am săturat de mizerie!

12 mai. O zi memorabilă! Pe pervazul ferestrei am aşezat un fel de colivioară cu un fluture femelă, iar pe mascul l-am dus afară din oraş, într-o cutiuţă ermetic închisă şi acolo i-am dat drumul. Fluturaşul lui i se cam boţiseră aripioarele şi mi-era teamă că nu va putea zbura. Totuşi s-a îndreptat imediat spre oraş. Când m-am întors acasă, nu sosise încă. Dar peste o oră, iată-l şi pe dumnealui. A coborât pe pervaz şi a început să se agite în jurul femelei lui captive. Le-am redat libertatea. Eram de-a dreptul uluit! Cum de a reuşit

să se întoarcă? Din cutiuţă n-avea cum să vadă drumul. Görö se înşeală! Fluturaşul s-a întors călăuzit de un simţ neştiut de noi. Ce simţ să fie acesta? Atunci mi-am adus aminte de omizi. Ce simţ le vesteşte că una din ele se crispează spasmodic între degetele unui om?… Toată ziua numai la asta m-am gândit…

Deodată mi s-a părut că am dezlegat misterul, că mă aflu în pragul unei descoperiri formidabile. Să fie asta intuiţie? O revelaţie? La drept vorbind abia mai târziu am înţeles exact cum stau lucrurile. La început n-a fost chiar o „revelaţie”, ci mai curând o exaltată presimţire a unei descoperiri extrem de importante. Şi ca să revenim la intuiţie: ea nu are nimic misterios, deşi în parte a rămas nelămurită. Cred că intuiţia se produce în momentul când o serie întreagă de impresii, de gânduri, de informaţii disparate, acumulate în decursul unui anumit timp, uneori destul de îndelungat, se asociază deodată, stabilindu-se între ele o anumită legătură. Acest proces are loc în creier, unde din sistematizarea, din înmănuncherea acestor date, rezultă o concluzie — o idee nouă. În tot cazul aşa s-a întâmplat cu mine. Acum pot urmări la rece cum am ajuns să fac această descoperire. Tot gândindu-mă la gâze şi la omizi, mi-am spus… aşa, în glumă… că poate ele comunică prin radio. Poate că natura le-a înzestrat cu aparate de radioemisie şi de radiorecepţie. Doar au şi antene! Analogia era tentantă şi, în definitiv, de ce n-ar fi aşa? Doi fluturi pe care-i desparţi comunică prin semnale. Bine, dar de unde energia necesară emisiunii? Poate electricitatea? Să ne gândim la soluţiile chimice ale lui Arrhenius, care produc ioni, adică energie electrică. În organismul vieţuitoarelor se desfăşoară complicate procese chimice, legate de activitatea muşchilor şi mai ales a nervilor şi a creierului. În această activitate se constată o anumită periodicitate. Prin urmare, periodic, centrii nervoşi pun în libertate sau radiază ioni. Aceşti ioni îşi iau zborul, sunt recepţionaţi de sistemul nervos al unei alte vieţuitoare şi… gata radiocomunicaţia!

Chiar înainte de a fi ajuns la aceste deducţii, am presimţit că descoperirea mea e ceva infinit mai important decât o simplă explicaţie a regăsirii fluturaşilor. Poate că aceste gâze nu s-au regăsit datorită unei comunicări radio. Poate că au mirosul foarte dezvoltat sau un simţ de orientare pe care noi nu-l cunoaştem. Nu-mi mai arde de fluturi.

Obiectul studiilor pe care le voi întreprinde pe viitor e mult mai interesant: omul, animalul…»

„Extraordinar! gândi Kacinski. Şi eu, şi Stirner am ajuns la aceeaşi concluzie, deşi am urmat căi diferite. Sau, mai precis, am avut puncte de plecare diferite. Pentru că şi el, şi eu am folosit în cercetările noastre ultimele realizări din domeniul chimiei, fiziologiei şi fizicii. Fără cunoaşterea profundă a radiofoniei, a reflexologiei, a teoriei ionilor, nici el şi nici eu n-am fi ajuns să facem această descoperire, şi invenţia noastră n-ar fi existat. Acum înţeleg de ce oameni de ştiinţă aflaţi uneori în colţuri opuse ale globului fac aceeaşi descoperire poate în aceeaşi zi şi la aceeaşi oră.”

«… Câteva zile am umblat năuc, scria Stirner în jurnalul său mai departe. Am făcut o descoperire ştiinţifică! Să vorbesc despre ea profesorului Görö sau nu? Până la urmă nu m-am putut abţine şi i-am povestit tot, ce-i drept nu prea clar şi nu prea concret. Totuşi mi-a făcut impresia că a prins imediat ideea principală. M-a privit ironic pe deasupra ochelarilor şi gura lui ştirbă s-a pungit într-un rânjet, din care pricină mustaţa şi ţepii de pe bărbie i s-au zbârlit ca acele unui arici.

— Susţii, aşadar, că un creier omenesc când raţionează, sau dacă vrei când intră în funcţiune, hi-hi-hi, ar emite unde radio, ceea ce ar permite transmiterea gândurilor la distanţă?

— Propriu-zis, nu gândurile sunt transmise la distanţă, ci undele electrice emise de creier. Orice gând, orice sentiment are lungimea lui de undă şi o anumită frecvenţă. Recepţionată de un alt creier, această undă „reproduce” în conştiinţa subiectului respectiv un gând sau un sentiment identic.

Görö asculta cu atenţie, dând mereu din cap, dar când am terminat, mi-a trântit-o răspicat:

— E-lu-cu-braţie! Nu te supăra, tinere, dar toate acestea sunt prostii. Te pripeşti cu concluziile — ăsta-i cusurul dumitale. Şi dacă nu te dezbari de el, n-ai să ajungi niciodată ceea ce se cheamă un savant adevărat.

— De ce prostii?

— Pentru că-i neştiinţific tot ce susţii. Şi-i neştiinţific pentru că nu poate fi demonstrat experimental. Hai, să încercăm. Între noi doi e o distanţă de câţiva paşi. Transmite-mi vreun gând al dumitale! Aud?

Luat repede, mi-am pierdut siguranţa.

— Păi pentru asta e nevoie ca „staţiile” noastre — creierul şi nervii — să fie acordate pe aceeaşi lungime…

— Acordează!

— Nu pot fi acordate…

Görö făcu un gest grăitor. Triumfa.

— Un moment, am reluat eu. Încă n-am terminat. Nu pot fi acordate ca un aparat de radio, asta am vrut să spun. Acest acord se întâlneşte însă la persoane care trăiesc mult timp împreună. Se cunosc destule cazuri…

— De vizionarism, de telepatie, de spiritism, mese care se mişcă şi alte aiureli? Fii atent, tinere prieten! Ai păşit pe o cale foarte lunecoasă!

— Bine, dar teoria mea nu are nicio legătură cu toate astea!

Eram contrariat, dar nu descurajat…

… Iar sunt lefter… Mi-e teamă că mă aruncă proprietarul în stradă.

Şi totuşi am dreptate! Nu mă las până nu-i demonstrez ramolitului de Görö. Nu ştiu însă cum să organizez experienţa.

Mâine iau banii pe traducere!

Evrika! Görö admiră iscusinţa mea de dresor. El nu ştie însă că sistemul meu de dresură nu se întemeiază pe reflexe condiţionate, ci pe sugestie. Acesta e secretul. Caut să-mi imaginez cât se poate de clar drumul pe care trebuie să-l străbată câinele şi fiecare mişcare pe care trebuie s-o facă pentru a-mi executa ordinul. Ieri s-a întâmplat ceva foarte nostim. Plictisit la culme de bombăneala şi de interminabilele sfaturi ale lui Görö, m-am gândit: „Muşca-te-ar Vega” (Vega e un şpiţ alb, pe care Görö îl adoră). Din obişnuinţă, mi-am imaginat-o pe Vega repezindu-se la Görö şi înfigându-şi colţii în piciorul profesorului. Şi-odată o văd că ţâşneşte de la locul ei, se repede lătrând la Görö şi-i sfâşie pantalonii. Dacă nici asta nu-i transmiterea gândurilor la distanţă, ce-o fi altceva?… Görö e necăjit şi speriat. Comportarea căţeluşei discordă atât de izbitor cu reflexele pe care i le-am format, încât Görö bănuieşte un început de turbare. A închis-o în cuşcă şi-o ţine sub supraveghere. E foarte surprins că mai bea apă! Eu, în sinea mea, mă amuz teribil, dar Vega, sărăcuţa, moare de urât în carceră şi n-am cum s-o ajut. Ce-ar fi să-i mărturisesc profesorului adevărul?… Iată prilejul să-i demonstrez posibilitatea transmiterii gândurilor la distanţă! Dar o să mă creadă? Ce-ar fi să fac o experienţă de sugestie în faţa lui? Să dea el însuşi un ordin câinelui. De pildă, să-i ceară să latre de un anumit număr de ori.

Am împrumutat douăzeci de mărci şi am plătit chiria.

Vega tot mai stă la arest. Am încercat să-i sugerez să latre de trei ori, dar n-am reuşit. De obicei se execută prompt. Ce s-o fi întâmplat?

Am descoperit cauza: cuşca cu gratii de fier atingea într-un loc ţeava robinetului. Mare meşteră întâmplarea! Prin urmare, mesajul meu se scurgea în pământ prin ţeavă, fără să ajungă la Vega. Am să confecţionez o cuşcă de metal pe care, după dorinţă, o voi putea lega de pământ sau dimpotrivă, izola…».

— Ca să vezi! murmură Kacinski. Deci aşa i-a venit ideea să confecţioneze cuşca de metal!

Urmau câteva pagini albe. De ce o fi întrerupt? Şi, în sfârşit, o nouă serie de însemnări.

«Venerabilul meu patron Karl Gottlieb e mare amator de câini. De altfel, datorită câinilor l-am cunoscut şi am făcut carieră la banca lui. A venit într-o zi la Görö. Îl vizita o singură dată pe an, de aceea nu l-am întâlnit mai înainte. Au fost colegi de şcoală şi erau de o vârstă, deşi nu-ţi venea să crezi când îi vedeai împreună: Görö — un hodorog bătrân, iar Gottlieb — durduliu şi proaspăt ca un heruvim. Încântat de câinii mei dresaţi, bancherul m-a invitat să trec pe la el. Iată-mă deci secretar particular al lui Karl Gottlieb, spre mulţumirea noastră reciprocă!

Adio, moş Görö! N-am apucat să-ţi demonstrez posibilitatea transmiterii gândurilor la distanţă. Dar e mai bine aşa. Prefer să lucrez singur. „Consacraţii” cam au obiceiul să-şi adjudece descoperirile tinerilor discipoli. „Experienţele făcute în laboratorul domnului profesor Görö…” „Sub îndrumarea domnului profesor Görö…” De fapt mă preocupă acum nu gloria, ci ceva mai important. Am făcut singur experienţa transmiterii sugestiei prin peretele de fier al cuştii şi m-am convins în mod cert că activitatea cerebrală este însoţită de radiaţii electrice. Acum trebuie să studiez natura acestor radiaţii.

Sunt ocupat până peste cap. Serile lucrez la un aparat de captare a undelor radio emise de creierul omenesc. Trebuie să fie un aparat extrem de sensibil, care să recepţioneze unde ultrascurte de cel mult un metru.

Schema aparatului…

Elsa Glück! Drăguţă fată… Între ea şi jurisconsultul nostru… Cum naiba-i spune? Are un nume ca un gust neplăcut. Bitter parcă… Nu. A, da, Sauer! În orice caz, relaţiile dintre ei nu depăşesc limitele bunei cuviinţe. Par să fie logodiţi. Ce-o fi găsit în mutra lui rotundă ca luna plină?

Eşec! Aparatul nu recepţionează undele radiate de creierul meu. Trebuie s-o iau de la capăt! Acum lucrez şi noaptea. După-amiezile studiez la universitate anatomia şi fiziologia, dar numai prin prisma radiotehnicii. Organismul omului considerat ca o radiostaţie de recepţie şi emisie! E colosal de interesant!

Înainte de a studia această radiostaţie, a trebuit să mă iniţiez în secretele radiotehnicii. Mâine — mai ştiu eu?

— Poate mă apuc de astronomie! Noroc că nu mai stau cu chirie, să mă omoare proprietarul cu restanţele! Primesc la Gottlieb casă, masă, plus o leafă foarte bună. După câtă mizerie am îndurat, mă simt un adevărat Cresus. Am din ce să-mi cumpăr materiale pentru maşinile la care lucrez.

Elsa Glück! Glück! Să-i fie hărăzită umflatului ăsta această fericire?

Iar nu merge: aparatul urlă, şuieră. Să fie paraziţii gândurilor mele? Trebuie să izolez mai bine camera, ca să nu pătrundă niciun fel de influenţe din exterior.

În sfârşit!…

Glück nu-mi dă nicio atenţie. Emma Fit e un boboc de fată, dar n-are nimic în cap. O păpuşică, atât. E moartă după Sauer, dar acesta — acum o ştiu precis — n-are ochi decât pentru Elsa. Biata Emma! Ce dramă!

… Merge, merge bine! Nici că se putea altfel. S-a învăţat omul să-şi exprime gândurile prin litere — în scrisori, în ziare. Eu am găsit pentru gânduri şi sentimente un alt limbaj, alte simboluri. De pildă, lungimea de undă x + frecvenţa y = frică. Bucuria are o altă undă. Cred că voi învăţa curând să confecţionez artificial sentimente şi să le difuzez prin radio. Faceţi comanda, vă rog! O porţie de veselie sau de melancolie? Interesant că sentimentele animalelor au unde asemănătoare cu ale oamenilor (frică, bucurie etc.).

Nu, prea e neverosimil!

Ba nu, e genial! Ei drăcie! Îmi cânt singur osanale. Am construit un mic emiţător şi am radiat unda echivalentă tristeţii la câini. Aparatul meu înregistrează cu mare precizie undele electrice emise de creierul omului şi al animalului. Am ajuns să întocmesc un întreg „dicţionar” de sentimente şi gânduri exprimate în lungimi de undă. Aşadar, am pus la „patefonul” meu o „placă” tristă: unda tristeţii câinelui. L-am aşezat pe Falk lângă aparat, pe un scaun izolat, ca să recepţioneze mai bine. Rezultatul: Falk a început să urle a jale! Aşadar a recepţionat unda tristeţii câinelui! De bucurie l-am prins în braţe şi am început să valsez cu el prin cameră.

Când m-am liniştit, am hotărât să repet experienţa. De data aceasta l-am aşezat pe Falk după un paravan. N-a mai urlat. Recepţionează probabil numai de la mică distanţă. Ce ar fi să măresc puterea emiţătorului?

… Refuz s-o înţeleg pe Elsa Glück. Dar în definitiv, de ce mă preocupă atâta? Oare m-am îndrăgostit? Aş! De asta îmi arde mie acum?

Din surpriză în surpriză!… Ca să mă indispun, m-am gândit la tot felul de lucruri neplăcute. Aparatul a înregistrat tristeţea mea. E o undă cu oscilaţii destul de complicate. Am emis această undă mult amplificată şi, fluierând vesel, am aşteptat rezultatul. S-a întâmplat ceva extraordinar! M-am întristat din senin şi era cât pe-aici să încep şi eu să urlu. Mi-am autotransmis unda tristeţii! De notat că înţelegeam foarte bine că n-am de ce să fiu trist, că e o tristeţe „artificială”. Să-i spun fenomenului autohipnoză? Nu, cred că este vorba de altceva. Singura asemănare cu hipnoza este că se transmite un gând sau o stare sufletească. Acest lucru se realizează însă pe cale mecanică: în fibrele nervoase sunt provocate artificial procesele electrochimice care însoţesc întotdeauna un gând sau un sentiment şi conştiinţa înregistrează naşterea acestui gând sau a acestei stări sufleteşti. Ce mecanism!

Dar cum să-mi continui experienţele? Cum să-i influenţez pe alţii, fără să cad eu însumi sub influenţa radiaţiilor? Nu văd decât două posibilităţi: prima — radiaţii dirijate, a doua — un sistem de izolare (o plasă metalică pe cap, de pildă).

Ideea cu plasa a fost bună. Voi începe să lucrez cu unde dirijate. Care este antena cea mai potrivită? Cred că una de genul „oglinzilor focale”, care concentrează razele într-un punct precis — în focar, în felul acesta, voi reuşi să amplific considerabil efectul radiaţiei.

Nu obişnuiesc să-mi dau frâu liber imaginaţiei, dar uneori mă apucă ameţeala când mă gândesc ce perspective mi se deschid! Elsa…

Experienţa de aseară: i-am poruncit în gând lui Falk să-mi aducă o carte din camera de alături. Ordinul a fost înregistrat automat şi apoi transmis de emiţător. Falk s-a executat. Am pus cartea la loc şi am repetat ordinul, de data aceasta n-am transmis nimic cerebral. Am emis doar, cu ajutorul aparatului, o undă de aceeaşi lungime. Falk mi-adus cartea. Aceste unde radio pot fi înregistrate de aparat, aşa cum o voce este înregistrată pe o placă de patefon. De acum înainte voi putea da ordine printr-o simplă apăsare de buton.

Astăzi am făcut o experienţă şi mai interesantă: am încercat să comunic un ordin cerebral unui om. Karl Gottlieb are un valet pe care-l cheamă Hans. I-am poruncit lui Hans să vină în camera mea. M-am concentrat şi, imaginându-mă în locul lui Hans, am străbătut în gând tot drumul de la camera lui până la a mea. Pe scurt, am procedat exact ca în cazul experienţelor de sugestie pe câini. Bătrânul nu venea. Nu m-am mirat: între Falk şi mine s-a stabilit demult un „contact” perfect. În plus, lui Falk îi transmiteam ordine de la mică distanţă. Undele radio emise de creierul meu sunt prea slabe pentru a-şi atinge ţinta, pentru a genera oscilaţii electrice (respectiv gânduri sau imagini) identice în creierul unui alt om. Să nu uităm de asemenea că Hans şi cu mine suntem prea diferiţi. Iată de ce „staţia lui de recepţie” nu a înregistrat semnalele creierului meu. Atunci am transmis acelaşi mesaj amplificat de emiţător. Recunosc că eram foarte emoţionat. Spre nespusa mea bucurie, am auzit paşii târşiţi ai bătrânului: suferă de reumatism şi poartă papuci. A deschis uşa fără să bată — ceea ce nu i s-a mai întâmplat, cred, niciodată — şi s-a oprit cu un aer încurcat. Nu i-am poruncit ce să facă în camera mea şi bătrânul nu ştia cum să-şi explice prezenţa.

— Iertaţi-mă, dar… mi s-a părut că mă strigaţi… bâigui el, negăsindu-şi locul.

M-am grăbit să-l liniştesc.

— Da, te-am chemat. Vreau să ştiu dacă domnul Gottlieb s-a întors de la club.

— Conaşul încă nu s-a întors, mi-a răspuns înseninat bătrânul. Acum era sigur că l-am chemat. Senzaţia neplăcută a omului care şi-a pierdut controlul îl părăsise.

— Mulţumesc, Hans, poţi pleca.

— Prea bine, domnule!

S-a înclinat şi a ieşit. Iar eu? Era să-l prind în braţe şi să joc cu el, cum am făcut şi cu Falk când a început să urle.

Experienţa a reuşit! Ce dovedeşte ea? Că pot porunci şi oamenilor. Îi pot sili să facă orice. Da, pot!… Nu înseamnă aceasta să fii atotputernic?

E destul să vreau, şi oamenii îmi vor pune la picioare toate bunurile lor. E destul să vreau, şi mă vor face rege, împărat! La naiba, n-am ce face cu coroana! E destul să vreau, şi voi fi iubit de cea mai frumoasă femeie… Elsa! Nu, nu!… Asta n-am s-o fac niciodată. Uşurel, băiete! Eşti pe punctul să-ţi pierzi capul! Stăpâneşte-te, altfel dai în gropi! Nu de mult erai un student sărac. Apoi ai fost discipolul profesorului Görö… Un oarecare, omul de pe stradă, cu o mutră lungă şi pocită, ca de cal… Şi tu visezi putere, glorie, dragoste, numai pentru că ai avut şansa nesperată să faci o descoperire ştiinţifică?

… Ieri am făcut o excursie în patru: Elsa Glück, Emma Fit, Sauer şi cu mine. Am îndrugat vrute şi nevrute. Mai în glumă, mai în serios, i-am făcut Elsei o cerere în căsătorie în toată regula. Mi-a răspuns… ceea ce era firesc să-mi răspundă. Dar cu mine nu-i de glumit! De altfel, fata nici nu glumeşte. E sinceră. M-a scos din sărite aerul triumfător al lui Sauer! Ce mi-aş mai încerca emiţătorul pe el!»

…………………………

«De când n-am mai notat nimic în jurnal! Soţia mea e din nou tristă… Trebuie să măresc puterea emiţătorilor.

M-am lansat într-un joc mare. Ori îmi frâng gâtul, ori…

De ce n-am ascultat glasul raţiunii? Acum e prea târziu. Jocul m-a târât departe. Sunt obosit, sunt extenuat… Această permanentă încordare!… Dracu să mă ia! Mai bine rămâneam la Görö!

Război!…

Ajunge! Sunt la pământ. E timpul să pun punct…»

XIV. JOCUL S-A SFÂRŞIT

În grădina de iarnă, înfăşurată într-un voal fin de metal, Elsa Glück se gândea.

Zăpuşeala şi un tunet îndepărtat care trezea ecouri surde în sala pustie vesteau apropierea furtunii. Elsa se gândea, ca de obicei, la Ludwig. De-aceea, când îi auzi paşii, tresări de bucurie. Când îl văzu însă, aproape că se sperie: Stirner nu purta pelerina metalică, apoi îi scoase şi Elsei vălul.

— Uf! Azi putem răsufla! spuse el uşurat. Incomodă toaletă!

Elsa nu-l văzuse de mult fără plasă şi-l găsea foarte schimbat: nasul i se ascuţise ca la oamenii măcinaţi de o boală grea, ochii i se duseseră în fundul capului, iar părul şi barba îi crescuseră în dezordine.

— Vai, ce rău arăţi! Aproape că nu te recunosc!

Stirner zâmbi cu amărăciune.

— Cu atât mai bine. Parcă aş fi un sihastru, nu? Vino, Elsa… Aş vrea să-mi cânţi ceva… De când n-am mai ascultat muzică… Pentru ultima oară…

Trecură în sală. Răsunară primele acorduri ale unei nocturne de Chopin.

— Nu, Elsa… Altceva… Această melodie duioasă nu se potriveşte cu furtuna care se apropie. Auzi tunetul? Vine furtuna! Pentru unii ea înseamnă primenire, o viaţă nouă, pentru alţii — moarte… În noaptea asta… Stirner va muri…

Elsa se ridică speriată.

— Ludwig! Ce-i cu tine? Ce tot spui? Mă îngrozeşti!

— Nu lua în seamă… Am să-ţi spun multe dar… mai târziu… Cântă, cântă, Elsa! Ceva de Beethoven. Marşul funebru „La moartea eroului”. A eroului! Ha-ha-ha!

Elsa cântă.

Stirner se plimba agitat, frângându-şi mâinile.

— Marşul funebru!… La moartea unui erou dat de-a dura de pe piedestal. Se spune că Beethoven l-ar fi scris pentru Napoleon. Apoi, dezamăgit de acesta, l-a intitulat: „La moartea eroului”… Ce spuneam? Se uită la ceas. Ajunge, Elsa. Minutele sunt numărate. Sărută-mă, sărută-mă cum nu m-ai sărutat niciodată.

… Se smulse din braţele Elsei.

— O iluzie, o dulce amăgire!

Pendula bătu miezul nopţii.

— S-a sfârşit! murmură Stirner.

În aceeaşi clipă Elsa simţi că ceva se petrece cu ea. Parcă un văl, asemenea celui metalic pe care-l purtase până mai adineauri, i se lua de pe minte, de pe inimă. Gândurile îşi recăpătaseră limpezimea. Redeveni Elsa cea de altă dată, Elsa dinaintea morţii lui Karl Gottlieb. Se destrăma o vrajă. Îşi roti privirea mirată prin sala mare, neprietenoasă, cufundată în semiîntuneric. Scăpărarea unui trăsnet lumină faţa lui Stirner. Văzând chipul acesta străin, bărbos, Elsa se cutremură.

— Ce se întâmplă? Unde sunt? bâigui ea. Dumneata cine eşti?

Stirner urmărea cu durere şi curiozitate această metamorfoză.

— Eşti în galeria de tablouri a lui Karl Gottlieb, defunctul bancher. Stenografa Elsa Glück nu avea acces aici… Iar eu sunt Ludwig Stirner. Nu mă recunoşti? Elsa!… Ţi-am greşit, dar nu-ţi cer iertare… deşi singura mea scuză e că te-am iubit. Te-am iubit cu adevărat… şi-acum te iubesc din toată inima…

Elsa se prăbuşi pe taburetul din faţa pianului.

— Nu mă privi aşa, Elsa! Stirner îşi frecă fruntea ca pentru a-şi aduna gândurile. Da, te iubesc! Şi nu sunt primul pe care dragostea îl împinge la crimă. În mine s-a dat o crâncenă luptă. Mai ţii minte ce ţi-am spus odată, de mult, când am fost în excursie cu barca? Nu erau vorbe goale. Am descoperit înaintea altora modul de a transmite gândurile la distanţă şi am ajuns să stăpânesc o forţă colosală. Dar mi-am pierdut capul. Urzeam cele mai măreţe planuri. Slujindu-mă de forţa aceasta ţi-am sugerat să mă iubeşti…

Elsa se dădu înapoi, înfiorându-se.

— Iar lui Sauer, continuă Stirner, i-am sugerat că o iubeşte pe Emma. Oamenii erau marionete în mâna mea. Trăgeam de sfoară şi fantoşele începeau să joace după cum le porunceam. Am râvnit bogăţii… şi le-am avut. Până n-am fost convins de atotputernicia mea am procedat cu prudenţă. Mergeam pe căi ocolite, care te duc mai sigur la ţintă. Ţi-am mai spus-o atunci, în barcă. Mar ţii minte? Ca să nu dau de bănuit, am făcut ca nu eu, ci dumneata să-l moşteneşti pe Gottlieb, iar dumneata… te-ai măritat cu mine, aducându-mi zestrea pe care eu ţi-am adus-o la picioare! Ha-ha-ha!

Elsa îl privea îngrozită.

— Da, am fost crud cu oamenii. Să nu-ţi închipui însă că mi-a plăcut vreodată să fiu rău. Nu! Voiam să fiu mare. Unic! Îmi închipuiam că puterea mea n-are margini. Că-i de-ajuns să râvnesc gloria ca oamenii să aplaude chiar şi o neghiobie a mea. Dar în ultimă analiză, toate acestea n-ar fi fost decât o autoproslăvire, o autoamăgire, ca dragostea pe care ţi-am sugerat-o.

Lăsă ochii în pământ şi continuă cu aceeaşi amărăciune:

— Ţi-aminteşti legenda scandinavă despre zeul Thor? Şi el se credea atotputernic. Odată însă paşii l-au purtat spre ţara uriaşilor. Aceştia şi-au bătut joc de statura lui puţină. Atunci Thor s-a mâniat foarte şi le-a propus să-i pună puterea la încercare. Uriaşii au răspuns: „Bea apă din cornul acesta” ’. A băut şi-a tot băut, dar tot n-a izbutit să-l golească. Şi i-au mai spus uriaşii să se ia la trântă cu o bătrână. Thor n-a izbutit s-o dovedească, deşi de atâta sforţare a intrat în pământ până la genunchi. Era şi firesc să nu poată sorbi toată apa: cornul legat de mare, nici chiar un zeu nu-l putea seca. Iar bătrâna aceea era moartea… Aşa şi eu. Am vrut să golesc marea. Am vrut, singur, să întorc istoria, să-mi impun voinţa milioanelor de „stropi” ce alcătuiesc oceanul omenirii. Cu ajutorul maşinilor mele, visam să făuresc un fel de „fabrică a fericirii”, dar tot ce am înfăptuit nu-i decât un simulacru, o imitaţie grosolană.

Se uită nervos la ceas:

— Bat câmpii!… Şi am atâtea să-ţi spun… Dacă ai şti, Elsa, cât am suferit… O fiară încolţită de duşmani fără număr, asta am fost. Mereu la pândă, într-o neîncetată tensiune nervoasă. Dacă aş fi avut lângă mine un prieten sincer, devotat… dacă dumneata m-ai fi iubit cu adevărat, nu cu o dragoste artificială pe care chiar eu ţi-am sugerat-o! Poate că atunci aş fi continuat lupta. Dar eram singur. Sunt obosit… Am ajuns la capătul puterilor!

Tăcu.

Privindu-l, Elsa îşi spuse că faţa lui palidă, suptă, n-are nimic misterios, nimic înspăimântător. Faţa răvăşită a unui om istovit, cu nervii zdruncinaţi… Cine este în fond Stirner? Un cercetător, un inventator de talent, sau mai degrabă un individ destul de comun, care a descoperit întâmplător un mijloc de a-şi impune voinţa altor oameni. Puterea aceasta l-a adus în pragul nebuniei. După nenumărate năzdrăvănii, care mai de care mai necugetate, în loc să supună lumea, a fost strivit de povara insuportabilă pe care a încercat s-o ridice pe umeri. Elsa mai curând intui decât înţelese toate acestea. Nu vedea în Stirner un erou de tragedie, un supraom, ci un nefericit care îşi plăteşte scump greşelile. Stirner pe care îl avea acum în faţă îi inspira milă.

— Mi-nchipui cât ai suferit! spuse ea încet.

— Îţi mulţumesc, Elsa. Aceste cuvinte îmi sunt mai scumpe decât toate sărutările artificiale! Da, am ajuns la capătul puterilor şi… Făcu o pauză, apoi urmă cu o voce sugrumată… şi am hotărât să încetez lupta. Să se termine o dată cu Stirner şi cu tot!

Se uită din nou la ceas.

— Mai am doar câteva minute de trăit.

Elsa păli.

— Ai luat… otravă?

— Da, dar nu o otravă obişnuită. Vei afla îndată… Te rog să mă asculţi. Am vrut să-mi răscumpăr măcar în parte vina pe care o am faţă de dumneata. Ţi-am redat libertatea, Elsa. Ţi-am sugerat la ora unsprezece ca exact la miezul nopţii să redevii cea de altădată. Viaţa artificială pe care ai dus-o se va destrăma. Fii liberă, fii aceea care eşti în realitate. Trăieşte cum vrei, iubeşte pe cine vrei, fii fericită!…

Elsa oftă din adâncul pieptului.

— … Dar Stirner? continuă el. Ce să fac cu Stirner, căruia niciun om cinstit nu vrea să-i strângă mâna? Să moară! Am dat ordin emiţătorului meu şi l-am pus la puterea maximă. La ora unu — îşi privi din nou ceasul — adică peste numai şase minute, maşina va transmite lui Stirner ordinul emis tot de Stirner. Şi-atunci Stirner nu va mai şti cine este, îşi va pierde personalitatea, va uita tot ce-a fost. Se va naşte un om nou, un om cu o conştiinţă, un cuget nou. Îl va chema Stern şi va pleca acolo unde i-a poruncit Stirner, fără să bănuie că în străfundurile subconştientului său zace un Stirner înlănţuit, captiv! Asta înseamnă moarte… Moartea cugetului!

— Dar dacă te prind?! întrebă Elsa, cu o îngrijorare pe care nu şi-o putea explica.

— Cine-l va recunoaşte pe temutul Stirner într-un… paşnic anahoret? Am chibzuit bine totul. În noaptea aceasta duşmanii mei nu vor emite niciun mesaj. Şi chiar dacă şi-ar călca cuvântul, Stern nu va fi în primejdie, pentru că razele sunt dirijate împotriva lui Stirner. Or acesta nu va mai exista…

Elsa se uită la el cu ochi mari: va asista la un fel de reîncarnare.

— Şi mai e ceva, Elsa. După plecarea mea va izbucni un scandal nemaipomenit. Ţi se va lua probabil totul. Dar am avut grijă să nu duci lipsă de nimic. În plicul acesta ai bani de drum şi adresa unui om pe al cărui nume… cred că-i mai prudent aşa… am depus o sumă importantă. I-am administrat o doză puternică de sugestie, aşa că banii sunt în siguranţă. Du-te la el. E foarte departe, dar cu cât mai departe, cu atât mai bine. Trebuie să te odihneşti după câte ai îndurat. E timpul! Adio, Elsa!

— Stai! Vreau să te întreb… O singură întrebare… Eşti vinovat de moartea lui Karl Gottlieb?

Se auzi ceasul bătând ora unu. Faţa lui Stirner fu săgetată de un fior, privirea-i se înceţoşă, dădu ochii peste cap. Ca să nu cadă, se prinse gâfâind de colţul pianului.

Elsa îl privea cu sufletul la gură.

Stirner respiră adânc. Începuse să-şi revină.

— Răspunde-mi? Eşti vinovat sau nu?!

O privi nedumerit şi rosti cu un glas nou, calm:

— Iertaţi-mă, doamnă, dar nici nu vă cunosc. Şi nu ştiu la ce întrebare vă referiţi.

Se înclină uşor şi ieşi cu pasul măsurat.

Elsa rămase pe loc, zguduită. Stirner nu mai exista.

XV. ACVARIUL SPART

Zorile o găsiră tot acolo, pe taburetul de lângă pian. Încerca să descâlcească ghemul, să limpezească haosul pe care îl produsese în conştiinţa ei Stirner. Îşi depăna în minte totul — prin câte a trecut de la moartea lui Karl Gottlieb: evadarea nereuşită, dragostea subită pentru Stirner, vacanţa la Menton… Parcă le-a citit într-un roman. În schimb îşi amintea limpede de timpul când era logodită cu Sauer. Acum însă trecutul îi apărea oarecum schimbat. Îl mai iubeşte pe Sauer, desigur, dar… nu ca înainte: imaginea lui parcă pălise. Ce fel de om e Sauer? Îşi dădu seama, spre propria-i surprindere, că nu-l cunoaşte aproape deloc. Ce vor simţi unul pentru celălalt? Apariţia neaşteptată a Emmei îi curmă gândurile. Arăta foarte obosită. Purta un costum de voiaj.

— Elsa, strigă ea şi izbucni în lacrimi.

— Emma, tu! Ce ai? De ce nu m-ai anunţat că vii? Unde-i copilul?

— E jos cu bona. Ştii, Elsa, Otto m-a părăsit fără să-mi lase un ban. A trebuit să vând din haine şi din bijuterii ca să pot veni.

— Cum?! Te-a lăsat fără bani, cu copilul în braţe?

— Şi-a pierdut minţile! Mă simţeam atât de singură şi de părăsită! Ştii doar că în afară de tine nu mai am pe nimeni… O înecă un plâns isteric. Să nu mi-l iei! El tot mai ţine la tine. Ţine fotografia ta în sertar şi o priveşte mereu. Să nu crezi că l-am spionat! Nu. Am intrat din întâmplare! M-a gonit… şi mi-a vorbit grosolan… Te iubeşte! Să nu mi-l iei. Tu ai tot ce doreşti, tu eşti fericită. Şi-apoi, din moment ce-l iubeşti pe Ludwig, ce nevoie ai de Otto?

Pe buzele Elsei flutură un zâmbet, dar privirea tot tristă îi era.

„Biata Emma, gândea Elsa, privind faţa atât de slăbită a bunei sale prietene. Unde sunt obrajii tăi rumeni, unde-i râsul tău argintiu? Sărmană păpuşică! Ce-a făcut Otto din tine! Să n-aibă el pic de inimă?!

— Nu, nu-s fericită, răspunse ea grav, mângâindu-i părul răvăşit. Şi nici bogată nu mai sunt. Iar pe Stirner, află că nu-l mai iubesc. De altfel, Stirner nici nu mai există.

De surpriză, Emma îşi uită pentru o clipă durerea.

— Cum nu mai există! A murit?! De ce nu mi-ai scris? Şi cum, pe un mort nu-l poţi iubi? Tiii, ce noutăţi!

Elsa zâmbi iar.

— Aha, înţeleg, scânci Emma. I-ai mărturisit că-l iubeşti pe Otto şi, disperat, Stirner şi-a pus capăt zilelor! Dar să nu mi-l iei pe Otto!

— Linişteşte-te, prostuţă mică. Cum să ţi-l iau? Doar e bărbatul tău, e tatăl copilului tău.

— Ei şi? Mereu îmi spune că dragostea asta a fost un fel de nebunie şi că altfel nu s-ar fi căsătorit pentru nimic în lume cu o gâsculiţă ca mine. Şi mai spune o căsătorie ca a noastră poate fi oricând desfăcută foarte uşor. Şi dacă spune Otto, înseamnă că aşa este. Mă rog, n-oi fi eu prea deşteaptă, dar… şi o gâsculiţă vrea să fie fericită. Se puse iar pe bocit. Doar m-a iubit! Pe urmă însă… m-a urât, parcă eu am fost de vină! A vrut să se răzbune…

Şi-i povesti, printre hohote, nefericita ei iubire. Trăise prea mult timp închisă în suferinţa ei şi acum îşi vărsa năduful. Aşa află Elsa despre brutalitatea lui Otto, despre veşnicele ironii şi insulte cu care-şi umilea soţia.

Pe măsură ce asculta, simţea că în inima ei se topeşte şi bruma de sentiment pe care i-o mai păstra lui Otto. Îl vedea în cu totul altă lumină. Nu poate invoca o nebunie. Abia după ce s-a smuls din robia lui Stirner s-a purtat mai urât cu Emma. Chiar dacă n-o iubeşte, nu-i era îngăduit să se poarte astfel cu soţia lui, cu mama copilului său. A dovedit că-i lipsit de cea mai elementară omenie.

„Să aibă dreptate Stirner că suntem jucării oarbe ale instinctului, care ne poate face să îndrăgim până şi un om cu un cap de măgar? Ar fi groaznic!” se cutremură ea, amintindu-şi de dragostea pentru Sauer.

În timp ce o asculta pe buna ei prietenă, Elsa se gândea la ale ei şi trăgea cu urechea la zgomotul tot mai puternic ce se auzea de jos, de la etajul întâi.

„Ce-o fi acolo?”

Acolo se desfăşura ultimul act al luptei.

Un detaşament de oameni înarmaţi, în costume metalice de protecţie, năvăliră în casa Elsei. În fruntea lor se aflau Sauer şi Gottlieb.

Sauer izbi în uşa cabinetului cu mânerul parabelumului.

— Deschide, Stirner, altfel spargem uşa!

Din cabinet se auziră glasul lui Kacinski şi lătrături întărâtate de câini.

— Stirner nu-i aici, iar eu nu mă pot mişca de pe scaun. M-a încuiat şi a lăsat câinii să mă păzească.

— Kacinski! Mai trăieşti? se bucură Sauer. Apoi porunci soldaţilor: Spargeţi!

Câţiva mai voinici se opintiră cu umărul şi uşa pârâi. Lătrăturile izbucniră şi mai furioase. Prin crăpăturile uşii, paznicii patrupezi îşi arătau boturile rânjite, acoperite cu bale.

Câteva împuşcături, şi câinii amuţiră.

— De ce i-aţi ucis? se auzi din nou vocea lui Kacinski.

— Doar nu era să-i las să ne sfâşie! bombăni Sauer, strecurându-se în cameră. Rămase foarte surprins văzându-l pe Kacinski şezând liniştit înapoia biroului. Cu fruntea rezemată în palmă, inventatorul studia concentrat nişte planuri.

— Unde-i Stirner? întrebă Sauer.

— Nu ştiu, răspunse Kacinski, fără să ridice ochii. A spus că, de cum se luminează de ziuă, îmi va lua vederea, mă va sufoca sau aşa ceva. Probabil că a uitat, ori e ocupat… Lovi desenele cu palma şi exclamă: Colosal! Stirner nu m-a minţit… Am petrecut o noapte grozav de interesantă! Omul acesta e un geniu. Uite aici schema antenei instalaţiei de amplificare cu transformatori şi tuburi catodice! Formidabil! Şi cuplajul inductiv cu o antenă cu circuit oscilant…

Sauer şi Gottlieb schimbară o privire: să ştiţi că Stirner i-a luat minţile?

— Trebuie să scotocim toată clădirea şi să punem santinele lângă emiţătoare! hotărî Sauer.

Începură cu camera lui Stirner, unde era instalat unul din emiţătoare. Celălalt se afla la capătul opus al clădirii, lângă „menajerie”. Niciuna din ele nu funcţiona.

— Cred, domnilor, că suntem în afară de orice pericol. Ne putem scoate măştile de protecţie, spuse Gottlieb, ridicând cel dinţii fileul. Ceilalţi îi urmară exemplul.

După ce detaşamentul luă clădirea în stăpânire, veniră şi câteva dintre vechile cunoştinţe ale lui Gottlieb: procurorul, şeful poliţiei, Kranz, precum şi „generalul de fier”, venit să studieze „noile metode de ducere a războiului”. Bătrânul soldat îşi desfăcea mereu braţele a nedumerire şi încerca să justifice într-un fel înfrângerea suferită în lupta cu Stirner.

— De unde să ştiu că trebuia să ne punem voalete, precum cucoanele? Îşi adunase crunt sprâncenele albe, stufoase, şi adăugă trist, arătându-l pe Kacinski: De acum înainte oştirile vor fi conduse de ingineri. Noi ne-am trăit traiul! Ce să faci cu baionetele, dacă drăcovenia asta de maşină le poate oricând întoarce chiar împotriva ta?

— Trebuie dat un comunicat. Toată lumea să ştie că armele de influenţare a gândurilor au fost capturate, spuse Sauer şi intră în camera lui Stirner. E încâlcită a naibii, mormăi el, privind maşina de o construcţie necunoscută. Ei, Kacinski, ştii să umbli cu ea?

Kacinski se apropie de maşină şi manevră cu mişcări sigure câteva manete. Instalaţia se puse în funcţiune.

— Trebuie să emitem un mesaj care să redea libertate tuturor captivilor lui Stirner, spuse Kacinski.

— Aşa e! încuviinţară câteva glasuri.

Kacinski începu „teletratamentul”, cum se exprimase cineva din persoanele aflate în cameră.

— Ei? făcu Sauer, când unul din soldaţii trimişi să cerceteze subsolul intră în cameră.

— Nici urmă de Stirner, raportă omul.

— Mai căutaţi o dată la parter! Scotociţi fiecare crăpătură!

— Domnule procuror, spuse Kacinski, pot lua eu aceste planuri? Stirner mi le-a încredinţat mie şi…

— Nu pot permite nimănui nu numai să ridice, dar nici măcar să atingă vreunul din obiectele aflate aici. Acestea sunt probe materiale, domnule! Poate mai târziu…

— Păcat! răspunse Kacinski, şi continuă în sinea lui: „Noroc că am apucat să studiez materialul şi să-mi notez formulele principale. Mă descurc eu şi fără planuri! Să le păstreze sănătoşi. Mă îndoiesc însă că vor fi în stare să descifreze formulele, necum planurile”.

— Am şi eu o rugăminte, domnule procuror, interveni Gottlieb. Să asigurăm paza subsolului unde se păstrează valori imense. Insist, în calitate de moştenitor legal. Acum drepturile noastre la moştenire sunt în afară de orice dubiu.

— Om trăi şi-om vedea, răspunse evaziv procurorul. Dar pază putem pune, n-am nimic împotrivă.

Sauer, care ascultase încruntat, se apropie de Gottlieb şi-i spuse sarcastic:

— Domol, domol, tinere. După cum ştii foarte bine, moştenirea a fost adjudecată Elsei Glück prin hotărâre judecătorească.

— Da, dar în lumina noilor împrejurări ea poate fi revizuită!… Înfuriindu-se brusc, aliatul de acum câteva clipe strigă: Şi dumneata ce te bagi? Destul ne-ai prostit pe toţi! Dacă te mai prind o dată că mi te pui în cale, puşcăria te mănâncă! Ai apărat interesele Elsei Glück, ai fost deci complice la crimă!

— Nu ştiu dacă-ţi dă mâna să dezgropi cauzele care au făcut ca onorabilul dumitale părinte să fie dezmoştenit… nu se lăsa nici Sauer.

Intrarea lui Kranz puse capăt altercaţiei.

— Aici s-a întâmplat, strigă el gesticulând agitat. Ţii minte, Gottlieb? În camera asta l-ai bărbierit pe domnul Stirner… cu perdaf! Iar eu i-am periat hainele şi… hâmm… am luat şi bacşiş de la conaşu!… Vă aduceţi aminte, excelenţă, de probele materiale pe care vi le-am înmânat la închisoare? se adresă el procurorului. Moneda aceea. Dovada crimei mele! Preţul vânzării, cum s-ar spune! În loc să-i fac de petrecanie, i-am periat hainele!

— Nimeni nu-ţi face vină din asta, Kranz. Dar ai trândăvit destul în celulă. Acum, la treabă. Am pus noi mâna pe colivie, dar păsărică… phuit! a zburat.

— Îl găsesc eu pe Stirner, n-aveţi grijă. Din pământ îl scot! exclamă cu aplomb inspectorul de poliţie, frecându-şi mâinile.

— O veste proastă, îl întrerupse Kacinski, punând receptorul în furcă. Au telefonat chiar acum de la o uzină că, de îndată ce a încetat influenţa lui Stirner, sute de muncitori au căzut jos fără suflare. Probabil reacţia organismului după groaznica tensiune în care i-a ţinut tot timpul. Trebuie să-i ajutăm…

Posomorât şi furios, Sauer urcă la etajul doi. În grădina de iarnă o găsi pe Elsa şi pe soţia lui.

Emma îi alergă înainte:

— Otto!

El o respinse brutal.

— Ce cauţi aici? Pleacă! Am de discutat cu doamna… Stirner…

Elsa îl privi cu reproş, iar Emma se uită cu lacrimi în ochi la prietena ei: „Vezi cum se poartă eu mine?”

— N-auzi?! o repezi Sauer.

Emma oftă şi ieşi supusă.

— Nu te mai recunosc! Aşa te porţi tu?! îl mustră Elsa.

— Cum ai vrea să mă port cu pacostea asta? M-a nenorocit! izbucni Sauer. Ştii tu ce-a fost marele meu amor pentru Emma? Stirner mi l-a sugerat!

— Asta nu-ţi dă dreptul să te porţi astfel! Ce vină are ea, sărăcuţa? Nu uita că te iubeşte de mult, şi nu din ordinul lui Stirner.

— Dar eu ce vină am? Lasă-mă cu astea. Unde-i Stirner?

— A plecat.

— Unde?

— Nu ştiu. Nu mi-a spus. Dar de plecat, a plecat. Sunt sigură.

— Minţi! Vrei să-l ascunzi!

Elsa se ridică.

— Ascultă, Sauer, dacă continui să-mi vorbeşti pe acest ton, plec!

Sauer reuşi să se stăpânească.

— Iartă-mă, Elsa. Se aşeză lângă ea. Nervii mi-au fost puşi la grea încercare… Deci Stirner nu mai e aici… Asta înseamnă că eşti liberă, nu?

Elsa încuviinţă din cap.

— Acum, se înflăcără el, nimic nu ne mai împiedică să ne unim!

— Sauer! Dar ai soţie, copil…

— Te rog, nu-mi mai vorbi de Emma!

Îi luă mâna. Elsa şi-o retrase încet, dar cu hotărâre. Nu numai Emma şi copilul o îndepărtau de Sauer. Firea josnică pe care i-o descoperea acum îl înstrăina mai mult decât orice. Nu cumva a fost întotdeauna grosolan şi crud, dar reuşea să-şi ascundă adevăratul chip sub masca politeţei şi a bunelor maniere?

Şi mai era ceva. Nu-l putea uita pe Stirner, aşa cum l-a văzut în ultima noapte. Da, e un criminal… E adevărat că i-a înrobit voinţa… Dar trecând prin viaţa Elsei, bărbatul acesta a lăsat urme… Nimic nu putea umple golul lăsat în inima ei. Nu putea să n-o tulbure suferinţa lui adâncă, abisul de suferinţă dezvăluit în ultima noapte ochilor ei îngroziţi. Iar faptul că i-a redat libertatea dovedea că nu s-a ticăloşit de tot.

Sauer nu înţelegea ce se întâmplă cu Elsa. Punea rezerva ei pe seama sfielii, a pudorii.

Încercă din nou să-i ia mâna, şi îi vorbi din ce în ce mai înflăcărat:

— Un singur cuvânt, Elsa, şi totul va fi bine. Spune da! Am îndurat destul, ne-am câştigat dreptul la fericire. Ţii minte cât m-am bucurat când ai spus că renunţi la moştenire? Mi-era teamă că te voi pierde. Acum însă banii nu vor mai ridica un zid între noi. Stirner a dispărut. Ce te împiedică să te bucuri de acest drept? Poate Gottlieb? Nu mă tem eu de mucosul ăsta!

Elsa îl privi scrutător şi Sauer îşi retrase din nou mâna. În ochii ei se putea citi mirare şi teamă.

— Să nu-ţi închipui că aş râvni la aceşti bani! se grăbi el s-o asigure. Nu! Pe tine te iubesc, numai pe tine, şi nu mi-ar trebui nimic altceva! Dar de ce să nu fim practici? Idilele într-o colibă sărăcăcioasă nu-s decât născociri ale poeţilor. Gândeşte-te la viitor. Dă-mi o procură şi îţi garantez că din averea pe care o posezi acum voi salva cel puţin contravaloarea moştenirii iniţiale.

Elsa ridică mâinile într-un gest de apărare.

— Nu, Sauer! Să nu mai aud de moştenire! Sunt sătulă de atâtea orori şi atâta mârşăvie!… Şi acum, iartă-mă… N-am dormit toată noaptea… Abia mă ţin pe picioare.

— Sper că nu-i ultimul tău cuvânt? se alarmă Sauer.

Elsa plecă, fără să-i răspundă. Intră fuga în camera ei şi o prinse în braţe pe Emma, care nu se mai oprea din plâns.

— Hai, nu mai plânge. Nu ţi-l iau pe Otto al tău. Dar tare mi-e teamă că, oricum, n-ai să-l faci să se întoarcă.

— De ce? întrebă Emma cu o privire de copil neajutorat.

— Nu ştiu… Poate mai târziu… spuse Elsa ca s-o linişteasca. Deocamdată amândouă avem nevoie de odihnă. Eu n-am să te părăsesc, Emma. Plecăm departe şi uităm totul. Hai, şterge-ţi ochişorii! Gândeşte-te la sănătatea ta. Şi să nu te mai aud spunând că eşti singură. Ai un fiu, pe care-l vom creşte împreună. El va fi fericirea ta.

— Cum spui tu, Elsa. Să nu mă părăseşti!

Sauer rămăsese în grădină, lângă acvariu, cu bărbia în piept şi privirea crâncenă.

— Fir-ar a dracului de treabă! strigă el deodată şi, furios, izbi cu pumnul în acvariu.

Peretele de sticlă se făcu ţăndări, apa se scurse şi peştişorii se îngrămădiră la fund, deschizând gura spasmodic şi biciuind cu codiţele nisipul umed.

PARTEA A TREIA

I. VILA DE PE ŢĂRM

În bătaia brizei, frunzele palmierilor păreau nişte evantaie uriaşe, mişcate de o mână nevăzută. Cu toată ora matinală, soarele dogorea năprasnic. Arborii vârstau plaja cu umbre sinilii.

Aburcată pe coasta unei coline, o căsuţă cu acoperişul neînclinat desfăşura spre ocean o terasă largă. Din partea cealaltă începea pădurea tropicală. Un pâlc de palmieri străjuia căsuţa, ferind-o de arşiţă. Terenul din jurul vilei era împrejmuit de un gard viu din plante ţepoase.

Nicio altă locuinţă nu se vedea prin apropiere. Doar dincolo de coline se răsfirau spre golf casele unui mic orăşel.

Pe terasă îşi lua micul dejun o femeie tânără, blondă. Îmbrăcată într-un costum alb, ea purta, asemenea indigenilor, sandale împletite pe piciorul gol.

— Mai doriţi o ceaşcă? o întrebă un servitor bătrân, în bluză şi pantaloni albi, încălţat de asemenea cu sandale împletite.

— Nu, Hans, mulţumesc. Poţi să strângi. Te mai dor picioarele?

— Nu, doamnă, nu mă plâng. Soarele acesta face minuni. Încă puţin şi-o să pot juca!

— Unde-i *Frau* Schmiedthof?

— În oraş, după târguieli. Trebuie să vină. Aveţi nevoie de ceva, doamnă?

— Nu.

— Prea bine, doamnă.

Cu un suspin uşor, Elsa întoarse fotoliul împletit cu faţa spre ocean şi, făcându-şi alene vânt cu un evantai meşterit dintr-o frunză de palmier, îşi lunecă privirile peste luciul scânteietor.

Se împlineau trei ani de când s-a instalat aici împreună cu Emma, cu băieţaşul acesteia şi cu *Frau* Schmiedthof, care a ţinut să rămână în serviciul ei.

Mare le-a fost uimirea când l-au găsit aici pe Hans, bătrânul servitor al lui Karl Gottlieb. El era omul de încredere despre care îi vorbise Stirner înainte de a dispărea.

Stirner „consolidase” devotamentul lui Hans cu o puternică doză de sugestie. Tocmai obţinuse succese extraordinare în sugestii de lungă durată. Încă de atunci s-a gândit să-şi autosugereze o „reîncarnare” pentru tot restul vieţii. Cu Hans a făcut prima aplicare practică a noii descoperiri. Mulţumit de rezultatele experienţei, Stirner şi-a spus zâmbind:

„Uite ce uşor îl poţi face pe cineva devotat şi cinstit”.

La drept vorbind, în cazul lui Hans sugestia a fost doar o măsură de precauţie, pentru că şi aşa bătrânul servitor s-ar fi conformat întocmai ordinelor primite. Stirner depusese pe numele lui Hans o sumă importantă, dar adevărata stăpână a vilei şi a banilor era Elsa.

Încântată de colţişorul acesta, depărtat de oraşele zgomotoase şi de tot ce i-ar fi putut aminti trecutul, Elsa n-avea decât să-i rămână recunoscătoare lui Stirner. Un singur lucru dorea: să fie cât mai repede dată uitării.

Instalarea lor aici s-a făcut în cel mai strict secret. N-au prevenit pe nimeni că pleacă, n-au comunicat nimănui noua lor adresă, iar odată ajunşi, şi-au schimbat şi identitatea. Elsa a împrumutat numele miloasei bătrâne care o crescuse, devenind *Frau* Bäcker, iar Emma a luat numele de fată al răposatei sale mame, Spielmann. Numai doamna Schmiedthof a refuzat să se supună acestei metamorfoze.

— Nu-mi schimb eu numele! Cum să-l schimb? Să dau de bucluc? Cu legea eu nu mă joc. Vreau să fiu totdeauna în regulă…

Micuţa colonie ducea o viaţă tihnită şi plăcută. De teama de a nu fi descoperiţi, nu purtau corespondenţă cu nimeni şi nici nu se abonau la ziare sau reviste. Schmiedthof şi Hans vedeau de modesta lor gospodărie, iar o negresă indigenă o ajuta pe Emma să îngrijească de copil. Mai aveau şi doi grădinari negri, care făceau şi pe grăjdarii: cumpăraseră o pereche de cai şi un măgăruş. De fapt, animalele nu prea le erau de trebuinţă. Doar Emma ieşea uneori să-şi plimbe copilul cu droşca, ori călare pe măgăruş. De obicei, se mulţumeau cu plimbările pe jos, de-a lungul ţărmului.

Nu i-ai fi putut recunoaşte de bronzaţi ce erau. Mai ales Otto, „Voinicelul” cum îi spuneau toţi. Ars de soare, cu părul negru, creţ, zburdând peste tot, gol puşcă, putea fi luat uşor drept un mic indigen.

Emma, deprinsă cu viaţa zgomotoasă a unui oraş mare, la început nu prea se simţea în apele ei. Treptat însă s-a obişnuit, mai ales că băieţelul nu-i prea dădea răgaz să se plictisească. Obrajii ei îşi recăpătaseră culoarea şi acum râsul i se împletea cu al micuţului — doi clopoţei, ale căror clinchete se auzeau toată ziua.

Seara, Elsa cânta uneori la pian. Copilul adormea în sunetele muzicii, iar Emma, neobişnuit de tăcută, se ghemuia la picioarele prietenei sale.

Fiecare se gândea la ale sale.

Elsa obişnuia să se scoale mai târziu. Sorbind cafeaua pe terasă, asculta cu un zâmbet cald glasurile zglobii de pe ţărm.

Voinicelul se zbenguia pe plajă cât era ziulica de mare. Strângea scoici şi pietricele, prindea crabi, zvârlea în apă peştişorii aduşi pe ţărm de valuri.

La început Emma trăia într-o permanentă spaimă. Se temea că se va dezlănţui furtuna şi oceanul va mătura mica lor căsuţă, tot i se părea că se ascund în cameră şerpi ori scorpioni, se temea de lei, deşi fiarele nu îndrăzneau să se apropie de casă. De câteva ori le-a auzit totuşi noaptea răgetul adus de vânt. Pradă unei terori cumplite, Emma o trezea pe Elsa… Cu timpul, a trecut şi asta.

Mişcând leneş evantaiul, Elsa urmărea din ochi un iaht alb care răsărise parcă din valuri la gura golfului brăzdat de pirogele indigenilor pescari. Apariţia unui vas european era un eveniment pentru locuitorii acestui orăşel liniştit. Liniile oceanice treceau mult mai departe. Iar navele de mai mic tonaj care apăreau uneori la orizont, ori îşi vedeau de drum, ori se îndreptau spre portul unui oraş, mai mare, din apropiere.

Pe Elsa o încerca neplăcuta presimţire că iahtul acesta îi va tulbura liniştea, că o va smulge din făgaşul obişnuit.

Legănându-se uşor, vasul coti spre intrarea în golf. Pe catarg flutura un pavilion roşu.

„Ciudat”, gândi Elsa.

Când iahtul ajunse în dreptul vilei, zăngăni lanţul ancorei, velele fură coborâte şi corpul navei începu să se legene uşor, toropind pe unde. Doi marinari urmaţi de trei bărbaţi în alb, cu căşti coloniale pe cap, coborâră într-o barcă. Câteva lovituri de lopeţi şi mica ambarcaţie trase la ţărm. Cei trei coborâră pe plajă, unde se aflau în acel moment Emma, copilul şi negresa. Glasurile cristaline amuţiră. Voinicelul se lipi de maică-sa, uitându-se speriat la străini. Marinarii, rămaşi în barca, aruncară pe nisip nişte baloturi. Unul din bărbaţii în alb se apropie de Emma, se descoperi şi-i spuse ceva, arătând baloturile. Emma încuviinţă din cap. Oamenii desfăcură baloturile, scoţând la iveală câţiva pari, o prelată şi frânghii… întindeau un cort! Asta-i bună! Alt loc n-au găsit?

Emma şi negresa, cu copilul în braţe, suiau repede poteca pietruită, spre vilă. Mişcările evantaiului se precipitară, trădând enervarea şi curiozitatea Elsei. Emma o luase înaintea dădacei. Elsei i se strânse inima când văzu cât e de palidă şi de tulburată.

— Cine sunt? Ce caută aici? întrebă, când Emma, urcând în goană treptele, intră în sfârşit în umbra răcoroasă a terasei. Gâfâia şi câteva şuviţe i se lipiseră de fruntea năduşită.

Tocmai atunci se apropie dinspre poartă, cu coşul pe braţ, şi *Frau* Schmiedthof.

— N-am găsit pasăre, dar am cumpărat un peşte de toată frumuseţea!

— Cine sunt? repetă Elsa întrebarea, fără să răspundă menajerei.

— Unul din ei… e Stirner… răspunse Emma, uitându-se îngrozită la prietena sa.

Elsa îngălbeni, evantaiul îi scăpă din mână.

— Nu se poate! Ţi s-a părut!

— Ba el este! Crede-mă! Tare-i schimbat, dar ochi ca ai lui nu se uită niciodată! E cu un alt tânăr şi unul mai în vârstă, cu nişte mustăţi atâta de mari!

De emoţie, Elsa nu era în stare să scoată o vorbă. Răsufla scurt, întretăiat, de parcă adineaori nu Emma, ci ea ar fi urcat coasta în goană.

— Ce ţi-a spus?

— Că au venit la vânătoare şi mi-a cerut voie să-şi instaleze aici cortul. Ce mă miră e că s-a recomandat Stern.

— Stern! exclamă Elsa. Da, Emma, nu te-ai înşelat! Atunci el e.

— Cum adică? De ce Stern?

După o clipă de ezitare, Elsa răspunse:

— Şi-a schimbat numele, cum am făcut şi noi.

— Ai ştiut şi nu mi-ai spus nimic?

— Credeam că n-o să-l mai văd… Ascultă, Emma, nu te teme. El are şi mai multe motive să-şi îngroape trecutul. De-aceea te rog, draga mea, şi te rog şi pe dumneata, *Frau* Schmiedthof… spune-i şi lui Hans… dacă Stirner vine aici, nu vă adresaţi lui pe vechiul său nume şi nu lăsaţi să se vadă că l-aţi recunoscut. Oricât rău ar fi făcut, el nu mai e acelaşi. A pus cruce trecutului şi trebuie să-i păstrăm taina.

— Dar dacă ceilalţi ştiu?

— Mă îndoiesc…

— Să vezi tu c-o să se trădeze singur! Cum să-şi păstreze calmul când va da ochii cu tine? Mai ales că nu se aşteaptă să te întâlnească! Hm! Ce interesant! exclamă ca un copil care se bucură, ca imediat apoi să adauge îngrijorată: De n-ar pune iarăşi cine ştie ce la cale! De la el poţi să te aştepţi la orice…

— În privinţa asta, n-ai nicio grijă. Poţi să fii sigură că n-o să ne recunoască pe niciunul dintre noi. Uite, pe tine nu te-a recunoscut. Poate doar pe mine… aşa, vag… ca pe cineva pe care-l cunoşti din vedere, adăugă ea, amintindu-şi brusc de ceva. Dar ne frământăm de pomană. Poate nici n-o să vină aici.

— Ba vine. Mi-a şi spus: „Sper că prezenţa noastră n-o să vă deranjeze”. Ne-a rugat, dacă vreunul dintre servitorii noştri indigeni cunoaşte bine ţinutul, să-i călăuzească o zi sau cel mult două. Vin, vin! exclamă ea deodată. Pe mine tot m-au văzut cum eram pe plajă ciufulită ca o sălbatică, aşa că n-am ce pierde. Dar pe tine încă nu te-au văzut. Pune-ţi măcar ciorapii şi pantofii! Doar n-o să-l primeşti aşa, ce naiba… Oricât, Stirner… vai, pardon, Stern! Stern ţi-a fost…

Lăsând-o să vorbească, Elsa urcă repede în camera ei. Nu ca să se gătească, ci pentru a-şi birui tulburarea.

Peste câteva clipe se va afla în faţa lui Stirner, în faţa omului acela enigmatic care i-a făcut atâta rău, dar care a iubit-o din toată inima. Nu se îndoieşte de asta.

Năpădită de amintiri, se plimba agitată prin cameră. Nu înţelegea de ce e atât de emoţionată. Îşi închipuise că totul e îngropat, uitat. O singură taină, rămasă nedezlegată, o frământa uneori: E vinovat Stirner de moartea lui Karl Gottlieb? Sau a fost un accident? L-a întrebat atunci în noaptea plecării, dar el n-a mai apucat să-i răspundă! Fără să-şi dea seama, Elsa se apropie de oglindă şi-şi aranjă părul.

„Vai ce neagră şi urâtă sunt! Adică ce contează, dacă oricum n-o să mă recunoască…” Auzi glasuri.

— Ce stau aşa? Deschise şifonierul să-şi aleagă o rochie. Orice-aş pune, o să le par groaznic de demodată. În sfârşit, îmbrăcă o rochie albă, se răsuci în faţa oglinzii şi, încercând să-şi facă curaj, coborî pe terasă.

II. VÂNĂTOAREA DE LEI

Bărbatul în vârstă, cu mustăţi stufoase, se apropie de Elsa.

— Întrucât sunt cel mai bătrân din grupul nostru, daţi-mi voie să fac prezentările, spuse el înclinându-se. Mă numesc Dugov şi sunt directorul grădinii zoologice din Moscova. Dumnealui e Kacinski, celebrul Kacinski… Aţi auzit, cred, de transmiterea gândurilor la distanţă…

Kacinski se înclină.

— Iar dumnealui este Stern, mâna mea dreaptă.

Îşi strânseră ceremonios mâna.

Elsa îi pofti să ia loc, sună şi porunci să se aducă o gustare. Când bătrânul servitor se apropie de masă, trăgând cu coada ochiului la Stirner, tava îi tremura în mână. Emma se uită întâmplător spre uşă şi pufni într-un râs abia reţinut. Elsa îi urmări privirea şi o văzu pe *Frau* Schmiedthof holbându-se din camera de alături.

Dugov închină un pahar în sănătatea gazdelor.

— Sunt dezolat că v-am tulburat liniştea, dar, credeţi-mă, doamnă Bäcker, numai întâmplarea e de vină. Fiind în concediu, ne-am gândit să vânăm lei. Grădinile noastre zoologice au nevoie de câteva specimene falnice, cum se întâlnesc numai pe aici. De fapt numai eu am plecat, cu Stern. Kacinski ne-a ajuns din urmă: vrea să încerce o nouă armă de vânătoare…

— Armă de vânătoare? Arătaţi-mi şi mie, sări Emma de la locul ei.

Dugov râse.

— Ca s-o puteţi vedea, va trebui să veniţi cu noi.

— Eu la vânătoarea de lei? Pentru nimic în lume! Tremur numai când îi aud!…

— Oho! Se aud până aici? Prin urmare, am fost bine inspiraţi. O să fie o vânătoare pe cinste! se bucură Dugov. De fapt nu v-am fi deranjat. Dar ştiţi… apariţia vasului în golf şi a noastră în oraş ar fi stârnit prea multă vâlvă şi, când eşti urmărit de o mulţime de gură-cască, nu faci treabă bună. Dar n-o să vă deranjăm. Avem cortul. Tot ce vă rugăm… — v-a spus, cred, doamna, poate ştie vreunul din servitorii indigeni să ne arate drumul.

Elsa consimţi cu dragă inimă. Căuta să nu se uite la Stirner. Din când în când îi arunca totuşi o privire, pe furiş. Până la urmă nu se mai putu stăpâni.

— Dacă nu mă înşel, i se adresă, domnul nu e rus?

— Aţi ghicit, doamnă.

— Şi… sunteţi de mult în Rusia?

— De vreo trei ani.

Buna cuviinţă nu-i mai îngăduia să pună întrebări. Dar cum să-ţi stăpâneşti curiozitatea abia zădărită? Cu riscul de a trece drept indiscretă, continuă să se intereseze:

— Dar înainte, unde aţi stat?

Râsul senin al lui Stirner o surprinse. Nu semăna deloc cu râsul strident, sarcastic, de altă dată. Într-adevăr avea înaintea ochilor un alt om.

— Unde am stat şi în general ce am făcut înainte e o enigmă şi pentru mine Dacă nu mă credeţi, întrebaţi-i pe prietenii mei. Nu-mi amintesc absolut nimic din existenţa mea anterioară venirii la Moscova. La început această „uitare” mă chinuia, mă obseda. Profesorii pe care i-am consultat sunt de părere că sufăr de o afecţiune psihică cu o denumire foarte greu de pronunţat, un fel de schizofrenie. Se mai cunosc cazuri când bolnavul îşi pierde… ca să spun aşa… personalitatea şi uită cu desăvârşire trecutul. Tovarăşul Kacinski s-a oferit să mă trateze după o metodă proprie. Stirner zâmbi. Am o deosebită consideraţie pentru Kacinski şi-l apreciez, dar am refuzat. E ceva în genul hipnozei pentru care am o aversiune organică.

Elsa se uită la Kacinski. Acesta dădu afirmativ din cap.

— Dacă refuză, ridică el din umeri, ce să fac? Doar n-o să-l tratez cu sila.

— La Moscova am lucrat mai întâi ca muncitor la uzinele „Dinamo”, continuă Stirner. Apoi m-am angajat la grădina zoologică. Ştiţi, îmi plac foarte mult animalele. Aşa l-am cunoscut pe Dugov, directorul grădinii zoologice, care a avut bunătatea să mă facă, după scurt timp, colaboratorul lui apropiat.

— Ai meritat-o cu prisosinţă, dragul meu, protestă Dugov.

— Iar prin Dugov l-am cunoscut şi pe „emiţătorul de gânduri”, cum îi spunem noi în glumă lui Kacinski. Asta-i tot ce ştiu despre mine.

— Şi… unde aţi ajuns cu transmiterea gândurilor la distanţă? se interesă Emma.

— Oho! exclamă Dugov. Transmiterea gândurilor la distanţă se aplică acum pe scară largă. Peste câteva decenii lumea va fi de nerecunoscut.

— Dar şi ceea ce s-a realizat până acum e de-a dreptul uimitor, adăugă Stirner. N-aţi citit în ziare?

— Nu prea citim. Ştiţi? Nu suntem abonaţi…

Stirner se uită ţintă la Elsa şi se încruntă de parcă s-ar fi căznit să-şi aducă ceva aminte.

— Am impresia că v-am mai văzut undeva, în treacăt. Poate într-o călătorie?

— Poate, se zăpăci Elsa şi se grăbi să schimbe vorba. Aşadar spuneaţi că transmiterea gândurilor face adevărate minuni?

— Minuni, e un fel de a spune, se înflăcără Kacinski. Ce era socotit înainte minune, himeră, fantezie, noi am făcut să devină realitate. Cine n-a fost de mult la Moscova n-ar mai recunoaşte-o. L-ar frapa înainte de toate liniştea ce domneşte în acest oraş: de când am învăţat să comunicăm între noi prin gânduri, aproape că nu mai vorbim. Cât de incomod şi de încet ne pare acum vechiul mod de comunicare! Nu va trece mult şi vom da la arhivă poşta, telegraful, chiar şi comunicaţiile radio. Am şi învăţat să discutăm între noi de la distanţă. Dacă doriţi, o să schimb câteva gânduri cu un prieten de la Moscova.

Kacinski închise ochii pe jumătate, îşi lipi o cutiuţă de tâmplă şi se concentră. Elsa şi Emma urmăreau uimite mimica pe care o reflecta pe faţa lui discuţia aceasta mută. În sfârşit, deschise ochii şi zâmbi.

— E într-o şedinţă şi mă roagă să revin mai târziu. Încolo, prietenul meu Ivan e bine, sănătos. La Moscova ninge. Trimite salutări la toată lumea şi ne roagă să aducem un papagal pentru nevasta lui.

Emma rămăsese cu gura căscată de mirare.

— Dar cum de nu s-au amestecat aceste gânduri cu ale altora? bâigui ea.

— Se mai întâmplă şi interferenţe, dar mai rar, ca la emisiunile radiofonice. Da fapt, staţiile noastre sunt mai precise: ştim întotdeauna cum este acordat receptorul interlocutorului şi stabilim uşor legătura.

— Dar unde se găseşte staţia de care vorbiţi? întrebă Elsa.

— Aici! răspunse Kacinski, ducându-şi mâna la frunte. Chiar creierul nostru! Avem şi amplificatoare, dar le folosim numai pentru emisiunile adresate marelui public: buletinul de ştiri, conferinţe, concerte… Pentru comunicări personale la mare distanţă avem fiecare câte un amplificator de buzunar. Iată-l! Kacinski arătă cutiuţa pe care o ţinuse adineaori la tâmplă. Pentru distanţe mici, n-avem nevoie. Şi în curând ne vom putea dispensa în general de aceste amplificatoare artificiale. Datorită antrenamentului, „radiostaţiile” naturale sunt din ce în ce mai puternice.

— Puteţi transmite un concert ca la radio?

— Ba şi mai bine chiar. Îi rugăm uneori pe compozitorii noştri cei mai buni să improvizeze muzică în gând, s-o radieze. E o încântare să asculţi zborul liber al fanteziei! Sau să luăm şahul, joc care la noi pasionează pe mulţi. Sute de mii de oameni urmăresc în gând partidele disputate de marii maeştri, mai ales partidele „deschise”, când şahiştii imaginează şi întregul proces de chibzuire a fiecărei mutări. Şi câte şi mai câte!

— Veniţi la noi să vedeţi toate acestea, spuse Stirner prinzând privirea Elsei.

— Într-adevăr, atunci aţi putea vedea totul, spuse Kacinski. Transmitem mintal nu numai sunete, dar şi culori, imagini, scene, într-un cuvânt tot ce-şi poate imagina omul. Când emisiunile cerebrale vor fi accesibile oricui, nu vor mai exista teatre, cinematografe, şcoli, săli înăbuşitoare, ticsite. Cunoştinţele, distracţiile, spectacolele vor fi la îndemâna tuturora. Transmiterea gândurilor s-a dovedit foarte utilă şi în producţie. Avem acum colective ideale, care prin armonia cu care lucrează pot rivaliza cu cele mai bune orchestre. Acţionează toţi ca unul singur.

Aceasta se datorește coordonării activității nervoase cu ajutorul sistemului de emisiuni cerebrale, în general, când se muncește în colectiv, coordonarea mișcărilor are o importanță deosebită. În acest scop au fost folosite în toate timpurile, chiar din cele mai vechi, îndemnuri cântate. „Heeei-rup!” de pildă. Sau „E-i uh nem!” al nostru. La „uh”, ca la marinărescul rup! din „Heeei-rup!”, oamenii își concentrau eforturile într-un singur punct al timpului și al spațiului. La „nem” venea relaxarea. Dar această metodă dădea rezultate numai la o muncă fizică brută. Pentru procesele tehnologice mai complexe s-au încercat alte metode de coordonare a mișcărilor. De pildă, benzile rulante. Dacă se oprea un muncitor, trebuiau să se oprească toți. Vrând-nevrând, te adaptai ritmului general, un ritm de muncă impus unor oameni de o factură psihică și fizică diferită. Acum însă, acest sistem mecanic a fost înlocuit cu emisiunile cerebrale, care nu-i constrâng, ci numai îi ajută pe muncitori să contribuie, prin activitatea nervoasă ori musculară, la munca colectivului.

A existat odată la Moscova o orchestră simfonică fără dirijor, care îi uimea pe toți. A fost prima încercare de a crea un colectiv cimentat printr-o legătură lăuntrică, prin coordonarea activității nervoase a mai multor indivizi. Dar și în acel caz, coordonarea era mecanică: instrumentiștii se supuneau mai mult ritmului, măsurii piesei executate, decât voinței unice a colectivului.

Situația se schimbă fundamental când un „dirijor” invizibil acționează direct asupra centrilor de voință. Se lucrează într-o armonie perfectă și datorită acestui lucru productivitatea muncii atinge nivelul maxim.

— Dar toate acestea nu înăbușă personalitatea, libertatea voinței? Dacă unii abuzează de această forță, în detrimentul altora?

— A încercat s-o facă unul Stirner, interveni Stirner. Am auzit câte ceva despre asta. A folosit formidabila putere a gândului în scopuri egoiste şi a pricinuit mult rău oamenilor. Dar Kacinski i-a venit de hac.

— Unde o fi acum acel Stirner? Elsa nu se putu abţine să pună această întrebare aproape macabră.

— Nimeni nu ştie… spre norocul lui! Dacă l-aş întâlni vreodată, nu ştiu ce i-aş face! L-aş omorî!…

Kacinski zâmbi:

— La ce bun, tovarăşe Stern? Avem metode mai delicate pentru a smulge năpârcilor veninul. Bineînţeles, în cazuri extreme recurgi la orice mijloace. Dar Stirner, să fim drepţi, ne-a lăsat o moştenire de nepreţuit. Fără invenţiile lui n-am fi ajuns atât de departe în transmiterea gândurilor. Unde mai pui că în lupta cu el… mi-a cruţat viaţa. Aşa că, în felul lui, n-a fost lipsit de nobleţe sufletească.

— În Rusia, asemenea orori nici n-ar fi fost cu putinţă, îl întrerupse Stirner. De când teletransmiterea gândurilor a ajuns la îndemâna oricui, s-a produs un fel de echilibrare a forţelor: nu vrei să recepţionezi gândurile altuia, n-ai decât să-ţi „închizi” aparatul.

— Posibilitatea unui „atac cerebral prin surprindere” nu-i chiar exclusă, opină Kacinski. Dar noi veghem cu străşnicie şi orice tentativă este pedepsită într-un mod original. Cu ajutorul ultraamplificatoarelor noastre îi administrăm infractorului o sugestie de-l facem să-şi bage minţile în cap… în adevăratul înţeles al cuvântului… pentru tot restul vieţii. Aproape că nu mai e nevoie de închisori. Dintr-un răufăcător putem face deseori un cetăţean util societăţii.

Elsa asculta îngândurată.

Din teama de a nu le fi obosit pe gazde cu atâta vorbărie, Dugov îşi consultă ceasul:

— Să ne pregătim, Stern. Mâine în zori pornim la vânătoare.

Cei doi bărbaţi îşi luară rămas bun şi coborâră scara.

— Ne revedem la masă, strigă Elsa în urma lor.

— Numai dacă nu vă deranjăm prea mult, răspunse Dugov şi se înclină.

Din fundul casei se auzi plânsetul micului Otto. Emma se ridică şi ieşi.

III. STERN E STIRNER

Elsa rămase singură cu Kacinski. Era nespus de tulburată. Din tot ce povestiseră oaspeţii o impresionase mai ales relatarea lui Stirner că savantul rus i-ar putea reda vechea personalitate. Ce-ar fi să încerce? Măcar pentru câteva minute. Ar dori-o atât de mult. De ce? N-ar şti să spună. „Probabil ca să lămuresc taina morţii lui Gottlieb”, presupuse ea. Dar nu era numai atât. Poate că în subconştientul ei prinsese glas vanitatea femeii care nu putea admite ca bărbatul care a iubit-o să-şi fi lepădat o dată cu personalitatea şi sentimentul ce i-l purtase. Ori… mai ştii?… Poate că în inima ei de femeie cu încâlcite meandre încolţise un început de dragoste pentru acest om… Nu ştia cum să deschidă vorba.

— Într-adevăr i-aţi fi putut reda lui Stern personalitatea? îndrăzni în sfârşit să întrebe.

— De ce nu? Dacă n-au fost distruşi centrii memoriei, amnezia poate fi vindecată. Şi Stern, după cum se comportă în general, se pare că n-a suferit vreun traumatism. Mie mi-ar fi foarte simplu…

— N-aţi putea încerca aici, la noi, metoda dumneavoastră?

— În niciun caz nu.

— De ce?

— Aţi auzit… Pentru că refuză să se supună acestei experienţe… Dar de ce ţineţi atât de mult ca Stern să-şi recapete personalitatea?

— Pentru că… Ştiţi, cum să vă spun, pentru că l-am cunoscut pe acest om… Chiar foarte bine l-am cunoscut… Mă înţelegeţi… Şi văd că m-a uitat… O dată cu trecutul m-a uitat şi pe mine. Elsa se înflăcăra. Aş vrea să trezesc în mintea lui o singură amintire, ca să aflu o taină, o taină foarte importantă, pe care era să mi-o destăinuie, dar n-a mai apucat…

Kacinski o privi surprins. „O poveste de dragoste…”

— Regret, dar fără consimţământul lui nu pot, deşi vă înţeleg curiozitatea…

Elsa se încruntă.

— Nu-i curiozitate. E vorba de ceva foarte serios. De ceva atât de serios, încât v-aş ruga să încercaţi fără să-i cereţi consimţământul… Pentru zece minute numai. Oricine ar fi fost el în trecut, va redeveni iarăşi Stern şi nu va şti nimic. Nu-i nimic rău în asta. Vă rog, vă conjur…

Fu rândul lui Kacinski să se supere.

— Cum vă închipuiţi că puteam eu să-mi încalc principiile? Libertatea conştiinţei e sfântă!

Elsa îşi pierdu răbdarea. „Va trebui să-i dovedesc că e ceva mult mai important decât o simplă curiozitate feminină!”

— Spunea Stern că l-aţi făcut inofensiv pe un oarecare Stirner. Cum s-a întâmplat?

Kacinski îi povesti totul amănunţit.

— Prin urmare, l-aţi văzut pe Stirner.

— N-aş putea spune. Purta pe faţă un văl din plasă metalică.

— Refuzând să-mi îndepliniţi rugămintea, mă siliţi să vă destăinui un secret: Stern este una şi aceeaşi persoană cu Stirner, iar eu sunt soţia lui, născută Elsa Glück.

Kacinski rămase stupefiat.

— Aşadar, Kranz a avut dreptate.

— Kranz?

— Un detectiv care nu are alt scop în viaţă decât să-l găsească pe Stirner. A fost nu de mult la

Moscova, unde l-a întâlnit din întâmplare pe Stern. Ne-a împuiat capul că Stern este în realitate faimosul Stirner. L-am convins totuşi că e o simplă asemănare.

— Acum recunoaşteţi, sper, că rugămintea mea e cât se poate de fundamentată.

— Aşadar Stern, e Stirner! murmură Kacinski.

Elsa aştepta răspuns.

— Da sau nu?

— Nu!

— Dar dacă Stern-Stirner va consimţi să se supună experienţei?

— N-o va face!

— Să vedem! Vorbesc eu cu el. Aşteptaţi aici. Mă întorc numaidecât.

Elsa coborî până la cortul de pe ţărm şi Kacinski o văzu explicându-i ceva lui Stirner. Acesta o ascultă cu atenţie, apoi dădu din cap afirmativ.

„Ciudat! Ce uşor a reuşit să-l convingă! se miră Kacinski. Pe mine, de câte ori i-am propus, m-a refuzat!”

— E de acord! spuse Elsa, revenind pe terasă împreună cu Stirner. Ba chiar insistă.

Kacinski tot se mai îndoia.

— Eşti de acord?

— N-am nimic împotrivă. Mai mult. O să-mi facă plăcere.

„La urma urmelor, îşi spuse Kacinski, în orice clipă îl pot face să uite din nou trecutul. Va trebui doar să-i urmăresc atent toate reacţiile.”

— Bine. Dacă vrei tu! Kacinski scoase din buzunar micul acumulator-amplificator, îl lipi de tâmplă şi, pironindu-l pe Stirner cu privirea, îi porunci în gând:

„Stai jos! Dormi!”

Stirner se execută docil şi adormi imediat: ochii i se închiseră şi capul îi căzu pe piept.

— De obicei nu recurgeam la adormire, dar e un caz mai dificil, explică savantul. Suntem înţeleşi, îi redau personalitatea numai pentru zece minute…

— Douăzeci!

— Să zicem cincisprezece, dar niciun minut mai mult. Să sperăm că în acest sfert de oră nu va dezlănţui niciun dezastru. Pentru orice eventualitate, îl voi supraveghea. Îngăduiţi-mi să intru alături. Trebuie! Şi nu uitaţi, exact peste cincisprezece minute va redeveni Stern.

Kacinski se uită concentrat la Stirner.

— Se va trezi imediat. Am plecat.

Intră în casă şi se ascunse după uşă.

Stirner răsuflă adânc, întredeschise de câteva ori ochii şi-i închise la loc, orbit de strălucirea soarelui. Trecerea de la semiîntunericul sălii cu tablouri din casa lui Gottlieb la luciul scânteietor al oceanului era prea bruscă. În sfârşit îndrăzni să strecoare o privire printre gene, ca un om care se fereşte de o lumină puternică.

— Ce se întâmplă? Unde mă aflu? Elsa, tu?! Dintr-o săritură fu lângă ea şi îi acoperi braţele cu sărutări. Scumpa mea! Ce înseamnă toate acestea? Nu reuşesc să-mi adun gândurile…

— Stai jos, Ludwig, vorbi ea blând. Ascultă şi nu mă întrerupe. Avem numai cincisprezece minute… Îţi voi explica totul. În noaptea aceea groaznică te-ai transformat în Stern şi ai plecat. Stirner trebuia să dispară pentru totdeauna dar, după cum vezi, ne-am reîntâlnit. Cum? Ai să afli şi asta, dacă ne va rămâne timp. Acum însă te rog să-mi răspunzi la o întrebare care mă frământă de trei ani.

— Cum? Au trecut trei ani?! se miră Stirner.

— Spune-mi adevărul: eşti sau nu vinovat de moartea lui Karl Gottlieb? Hai, repede…

— Ţi-am mai spus, Elsa. Nu am niciun amestec…

— Dar întâmplarea cu câinele?

— A fost o simplă coincidenţă.

— Şi întocmirea celui de-al doilea testament cu numai o lună înainte de moarte, tot coincidenţă a fost?

— Nu. Eu l-am convins pe Gottlieb să-şi definitiveze testamentul, întrucât zilele îi erau numărate. Deşi avea o mină înfloritoare, suferea de o boală gravă de inimă. Medicii îi ascundeau adevărul dar, ştiindu-mă omul lui de încredere, m-au avertizat că mai mult de o lună n-o mai duce. Tocmai de aceea i-am sugerat să întocmească fără întârziere testamentul. Ţi-am explicat de ce l-am făcut să-ţi lase dumitale toată averea, şi nu mie: drumul acesta ocolit mă ducea mai repede la ţintă, încheie el cu vechiul său zâmbet ironic.

— Da, dar Gottlieb pomeneşte în testament de un serviciu pe care i l-aş fi făcut.

— I l-ai făcut într-adevăr, deşi poate eu i-am exagerat importanţa. Într-o zi, ţi-am dat câteva poliţe semnate de Karl Gottlieb, care trebuiau onorate. Ai observat, în treacăt, că scrisul patronului îţi pare de data aceasta cam ciudat. Eu nu ţi-am răspuns nimic, dar am procedat la o anchetă minuţioasă. Am găsit zeci de poliţe identice. Toate erau false. De unde au apărut? Cine a contrafăcut semnătura patronului? După lungi şi discrete cercetări, am ajuns ia convingerea că plastograful era Oskar Gottlieb, fratele defunctului. Am strâns împotriva lui probe zdrobitoare şi i le-am prezentat bătrânului. Iată deci că i-ai adus un real serviciu. Fără să vrei, l-ai făcut să înţeleagă ce poamă e frate-său. Bătrânul s-a înfuriat şi a hotărât pe loc să-l dezmoştenească pe Oskar. Această idee, într-adevăr, eu i-am sugerat-o. Într-o scrisoare, i-a comunicat acest lucru. În răspunsul său, Oskar cerea cu umilinţă iertare, dând toată vina pe nevoile care ajunseseră să-l strângă de gât. Scrisoarea aceasta trebuie să se fi păstrat într-unui din safeurile lui Gottlieb.

— Da, şi s-a găsit! exclamă Elsa. Acum te cred!

— Cine a găsit-o?

— Cheile erau la Sauer. După ce ai dispărut, acesta s-a certat la cuţite cu Rudolf Gottlieb, care bineînţeles revendica moştenirea. Sauer şi-a propus, cred, să te înlocuiască în toate: a hotărât să-l înfrunte pe Gottlieb, ca averea să-mi rămână mie. A şi apucat să umble prin safeuri înainte de a fi sigilate. Într-unul din ele a găsit teancul de poliţe false şi scrisoarea lui Oskar Gottlieb despre care vorbeai adineauri. A prezentat toate acestea procurorului ca probă că bancherul Karl Gottlieb a avut motive bine întemeiate să-şi dezmoştenească fratele. Turbat de furie, Rudolf Gottlieb a tras în Sauer. L-a nimerit în abdomen şi Sauer a murit de peritonită. Gottlieb a fost condamnat la zece ani, iar cazul falsificării poliţelor a trebuit să fie clasat, pentru că la primul interogatoriu Oskar a murit de apoplexie.

— Ce tragedie! făcu Stirner. Trebuie să recunoşti însă că eu n-am nicio vină…

— Poate doar indirect. Dar să lăsăm asta. Spune-mi, cum ai ajuns la Moscova?

Stirner ridică din umeri.

— Când mi-am pregătit fuga, mi-am spus că nimănui n-o să-i treacă prin cap să mă caute acolo. Mai ales că poliţia noastră nu are nicio legătură cu miliţia din Moscova. De aceea am hotărât să-l „expediez” acolo pe Stern. Ce s-a întâmplat cu el mai târziu, nu ştiu.

— Ţi-o pot spune eu, din puţinul pe care l-am aflat chiar din gura lui.

Şi-i povesti totul, fără să menţioneze numele lui Kacinski, până în momentul sosirii vânătorilor în această mică localitate.

— Dar cum de ai reuşit să-mi redai vechea personalitate?

— M-am rugat de unul din noii tăi prieteni. Ţineam să discut câteva minute cu Stirner de altădată pentru a afla… ce am aflat.

— Şi… am fost de acord?

— Da, ai fost de acord.

— Ciudat! Am prevăzut această eventualitate şi i-am ordonat lui Stern să nu se lase niciodată sugestionat.

— Asta înseamnă că Stern nu te-a ascultat pe tine, ci pe mine, spuse zâmbind Elsa.

— Elsa, Elsa! Pentru ce ai făcut-o? E un chin să simt din nou povara acestui groaznic trecut!

— Ai să te dezbari de el numaidecât.

— Da, dar acum îmi este şi mai greu să mă despart de tine, să ştiu că te voi uita pentru totdeauna…

Se ridică, întinse braţele şi rosti cu duioşie:

— Elsa!…

În clipa aceea ochii şi faţa îşi recăpătară calmul. Neînţelegând cum de şi-a permis s-o ia de mână, vorbi jenat:

— Aşadar, cum rămâne, *Frau* Bäcker? Veniţi cu noi la vânătoare? Sper că prietenii mei nu vor avea nimic împotrivă, mai ales că nu e nicio primejdie.

Elsa înţelese că îl are din nou în faţă pe Stern, în aceeaşi clipă apăru şi Kacinski. Uitându-se la ceas, întrebă puţin insinuant, cu imputare parcă:

— Vă deranjez?

Stirner roşi puţin: „L-o fi văzut când a prins-o de mână?”

— *Frau* Bäcker m-a rugat s-o luăm cu noi. Am vorbit despre vânătoare…

— Şi altceva n-aţi vorbit nimic?

— Nimic… se întoarse spre Elsa. Nu-i aşa?

— Da, aşa este, răspunse ea zâmbind.

Kacinski o săgetă cu o privire plină de reproş.

— Pari supărat. Ce ai? îl întrebă Stirner.

— Dar totul s-a sfârşit cu bine, se scuză Elsa.

— Ce s-a sfârşit cu bine? Despre ce vorbiţi? întrebă nedumerit Stirner.

— A, fleacuri… evită Kacinski răspunsul. *Frau* Bäcker ne-a cerut şi nouă consimţământul. Apoi, către Elsa: Deci nu e o glumă. Doriţi într-adevăr să veniţi cu noi?

— Fireşte! râse ea.

Kacinski făcu gestul unui om care se dă bătut.

— Aşadar, plecarea mâine în zori! conchise Stirner.

IV. „CÂNTECUL LEBEDEI” DE SAINT-SAËNS

Seara după cină, se înfiripă o conversaţie animată.

Oaspeţii povesteau despre Moscova, despre miracolele teletransmi-siunilor cerebrale, despre posibilităţile nebănuite pe care le vor oferi ele omului când vor ajunge să fie stăpânite la perfecţie.

Emma asculta fascinată, aruncând câte o privire Elsei: „Vai ce interesant e acolo! spuneau aceste priviri. Şi noi care vegetăm şi nu ştim nimic!”

Discul uriaş al lunii răsări la orizont, presărând oceanul cu paiete de argint. Valurile legănau uşor acest dar al cerului.

Adia o boare răcoroasă. Florile îşi înteţiră miresmele picante, dulcege.

Undeva prin apropiere cântau indigenii. Ritmul monoton al cântecului evoca valurile ce se sparg de ţărm. Vraja nopţii tropicale domoli tot mai mult glasurile de pe terasă, până se aşternu tăcerea.

Se auzea numai zgomotul pietrişului de pe ţărm şuşuind între tocilele valurilor.

— M-am plictisit! se tângui Emma.

— Cum puteţi spune una ca asta? se miră Dugov, şi urmă cu un gest larg: Dar e fermecător!

— Nu zic, dar… Azi la fel, mâine la fel… ţi se urăşte! Lipseşte ceva.

— Ştiu ce lipseşte! Muzica! zâmbi Dugov. Cel puţin nouă, asta ne lipseşte ca încântarea să fie deplină. Dumneavoastră cântaţi, *Frau* Bäcker? Am văzut dincolo un pian. Să asculţi muzică… ceva liric!… Să asculţi muzică în tăcere şi să te laşi purtat de feeria acestei nopţi!

— Vă rugăm, vă rugăm! i se alăturară ceilalţi.

Elsa se ridică din scaun.

— Cu dragă inimă, spuse ea simplu şi intră în casă.

„Azi mă simt în formă”, gândi ea. Atinse înfiorată clapele răcoroase, uşor jilăvite de umezeala serii.

„Ce să le cânt?” Luând-o înaintea gândului, degetele ascultară de o tainică poruncă şi împletiră pe clape primele acorduri din „Cântecul lebedei” de Saint-Saëns. Înfrăţite cu pulberea luminii argintii ce scânteia pe ocean, gingaşele note urcară încet spre lună. Vraja muzicii se îngemănă cu a nopţii.

— Ce frumos cântaţi!

Elsa tresări. Rezemat de pian, Stirner o privea. Când a intrat?

— Iertaţi-mă, dar mi-a fost cu neputinţă să nu vin… Ştiţi, această melodie…

Fără să se întrerupă, Elsa îl asculta adânc tulburată. «E „Cântecul lebedei”, nu-i aşa, este „Cântecul lebedei” de Saint-Saëns», a zis el odată, demult, acolo, în sala de sticlă. Un om cu o inimă de piatră n-ar fi vorbit aşa… Şi atunci glasul îi vibra de tulburare.

— E „Cântecul lebedei”, nu-i aşa? „Cântecul lebedei” de Saint-Saëns! L-am auzit de zeci de ori în interpretarea celor mai mari pianişti, spunea Stirner, fără să-şi ia ochii de la ea. Dar niciodată nu m-a emoţionat ca acum! Şi de unde impresia asta că v-am mai auzit cântând… chiar acest cântec? Sigur v-am mai întâlnit…

Elsa simţi că i se taie răsuflarea.

— Ne-am întâlnit, într-adevăr.

— Da?! Unde? Când? întrebă Stirner în şoaptă agitată.

— Într-o sală mare, cu pereţi de sticlă. Era noapte, şi afară urla furtuna.

Stirner îşi frecă fruntea.

— Da, da… parcă-mi aduc aminte…

— Ne-am întâlnit şi mai înainte… şi încă foarte des… în viaţa pe care aţi uitat-o, adăugă cu înfrigurare Elsa, aruncând sacadat crâmpeie de frază… M-ai uitat… Când ai devenit Stern, te-am întrebat ceva, dar mi-ai răspuns: „Iertaţi-mă, doamnă, dar nici nu vă cunosc…”

— Cum?! E cu putinţă? Şi… ne cunoaştem bine?

Elsa zăbovi cu răspunsul. Degetele n-o mai ascultau. Apoi se hotărî. Se opri scurt şi-l privi drept în ochi.

— Foarte bine… Imediat începu să cânte „Polichinelle” de Rahmaninov, pentru ca tumultul acestei piese să-i ascundă freamătul. Stirner părea şi el emoţionat.

— Prin urmare… Prin urmare, ştiţi cine am fost înainte, mai de mult?!

Elsa tăcea. Muzica se revărsa năvalnic, se înălţa, covârşea.

— *Frau* Bäcker, vă implor, spuneţi-mi şi mie! Trebuie să ştiu!

Elsa îşi luă mâinile de pe clape şi rosti grav:

— Nu vă pot spune… cel puţin deocamdată.

În ochii ei tremura spaima.

— De ce v-aţi oprit? se auzi glasul lui Dugov.

Elsa reluă bucata.

Stirner tăcea, cu fruntea în palmă. Când începu să vorbească, vocea îi era ca un murmur:

— Muzica asta… dumneavoastră… De ce… căuta cuvintele potrivite… De ce sunt atât de tulburat?

Iertaţi-mă, dar trebuie să vă spun tot ce simt. Nu sunt un Don Juan, să mă aprind la vederea unei femei frumoase. Dar dumneavoastră… ţinuta capului, mlădierea rochiei când vă mişcaţi, gesturile acestea gingaşe, uşoare, mă tulbură şi trezesc în minte amintiri vagi, adică nu amintiri, ci mai curând… nu ştiu dacă mă înţelegeţi bine… un fel de freamăt pe care parcă l-am mai încercat cândva…

Veni lângă ea şi-i luă cu hotărâre mâna.

— *Frau* Bäcker, nu voi stărui să-mi spuneţi cine am fost, îi spuse cu o căldură pe care ea nu i-o bănuise. Dar dacă ne-am cunoscut, aveţi obligaţia morală să-mi vorbiţi de timpul acela… de prietenia noastră… Sau poate a fost ceva mai mult decât prietenie? Pentru mine e atât de important!… Să mergem pe plajă şi acolo îmi veţi povesti totul.

— Cum, s-a terminat programul? se necăji Dugov. Păcat! Tocmai când prinsesem gust…

— O doare capul pe *Frau* Bäcker, o scuză Stirner. Pe plajă e mai răcoare, şi o mică plimbare îi va face bine.

Coborâră.

Kacinski îi petrecu cu o privire atentă şi gânditoare. Iar mucalitul Dugov zâmbi pe sub mustaţă. Emma, care îi surprinse zâmbetul, fu revoltată.

„Habar n-are şi râde ca…” Apoi privi şi ea siluetele ce se profilau pe stâncile ţărmului şi fără să-şi dea seama, oftă.

V. FIARELE ÎMBLÂNZITE

Micul grup porni la drum.

În frunte, cei doi servitori negri — călăuzele, apoi Dugov, Elsa, Stirner şi Kacinski.

— Unde vă sunt armele? se miră Elsa.

— Aici! răspunse Dugov, trăgându-şi un bobârnac peste frunte.

— Cum, tot în creier? Dar ce fel de creier aveţi dumneavoastră? Aparate de radio, şi arme de vânătoare, poate şi becuri electrice, glumi Elsa.

— Nu poate, ci precis! se întoarse iarăşi Dugov spre ea. Raţiunea omului este cea mai mare forţă… poate da şi lumină… Ei, Kacinski, cum spune Arrhenius?

— *„Raţiunea omului e cea mai puternică sursă de energie... Oscilaţiile electromagnetice din celulele creierului omenesc reprezintă o forţă uriaşă care stăpâneşte lumea.”*

— Ca să vedeţi ce avem noi în cap! se lăudă Dugov.

Pătrunseră în desişul pădurii tropicale. Lumina puternică a zilei abia ajungea până aici, şi cu cât înaintau, întunericul era mai des. Păsări forfoteau între ramuri şi în păienjenişul lianelor. Ici-colo, câte o rază de soare filtrată prin desiş aprindea adevărate curcubeie pe penajul multicolor al zburătoarelor. Puzderia de frunze, prinse ca într-un reflector, păreau şi ele înmuiate în cele mai variate culori. Treptat, poteca dispăru. Covorul de frunze putrede şi trunchiurile doborâte făceau drumul destul de anevoios. Foarte curtenitor cu Elsa, Stirner îi întindea mereu mâna, ajutând-o să treacă obstacolele.

— Mai avem mult de mers? se alarmă Elsa, care începuse să obosească. Jivinele astea trăiesc tocmai în inima pădurii.

— N-o să mergem până acolo, o linişti Dugov. Noi avem o vorbă: „Dacă nu merge vânătorul după vânat, vine el la vânător”. Cum dăm de un luminiş, le facem semn să poftească.

Răzbiră curând într-o poieniţă scăldată în soare. După semiîntunericul desişului, nu se puteau obişnui uşor cu atâta strălucire. Pretutindeni creşteau flori uriaşe, roşii şi galbene, semănând cu lalelele.

— Vai, ce frumuseţe! exclamă Elsa.

Se aşezară pe iarbă, la taifas.

— E timpul! spuse în sfârşit Dugov. Se propti în mijlocul poienii, cu faţa gravă şi concentrată. Ridică puţin capul şi începu să se rotească încetişor în loc. Părea că încearcă să străpungă desişul cu privirea.

Deodată Elsa tresări. De departe se auzi răgetul unui leu, ca un bubuit de tunet. Îi răspunse încă unul, apoi încă unul…

— Merge, merge! se bucură Kacinski.

Dugov se învârtea mereu încet, concentrat.

Răgetele se apropiau. În rămuriş, maimuţele speriate făceau mare tărăboi. Chiar şi păsările se nelinştiră: ţâşneau de pe crengi tocmai în creştetul arborilor.

Se auziră vreascuri trosnind sub paşii vătuiţi, dar apăsaţi, ai sălbăticiunilor.

Veneau de pretutindeni, împresurând micul grup de oameni dezarmaţi… Elsa simţi că o cuprinde groaza: dacă noua armă se va dovedi neputincioasă, îi aşteaptă o moarte cumplită!

Stirner o luă de mână şi o privi drept în ochi:

— Liniştiţi-vă!

Elsei îi mai veni inima la loc.

În momentul acela un leu uriaş, frângând tufişurile, ţâşni în poiană şi încremeni orbit de soare. Apoi se apropie încetişor de Dugov şi mârâi prietenos, frecându-şi capul de cizmele lui. Dugov îl scărpină între urechi şi leul se întinse cât era de lung la picioarele vânătorului-îmblânzitor. Apoi se auzi un fel de mieunat şi în poiană năvăli o leoaică urmată de doi pui. Noii-veniţi se culcară şi ei la picioarele lui Dugov. Încă un leu apăru dintr-un salt.

— Ajunge! hotărî Dugov. Iahtul nostru nu poate găzdui mai mulţi oaspeţi. Nu te supăra, se adresă el primului leu. Dar mă tem că de mătăluţă am să mă lipsesc. Nu eşti nici tânăr şi nici prea arătos.

Leul îi linse mâna cu limba-i uriaşă şi fugi în desiş.

— Asta, în schimb, e o adevărată mândreţe! spuse Dugov, mângâind pe spinare leul uriaş care străbătuse dintr-un salt poieniţa. Uitaţi-vă ce blană… adevărată lână de aur! Dar tu de ce plângi, piciule? Ţi-a intrat un ghimpe în lăbuţă? Sărăcuţul de tine! Hai la nenea să ţi-l scoată!

Într-adevăr, scoase un ghimpe lung din laba puiului de leu.

Leoaica urmărea liniştită operaţia.

— Au labe foarte sensibile şi se întâmplă des să se rănească, îi explică Dugov Elsei. Dar de ce nu veniţi mai aproape? Sunt blânzi ca nişte copii!

Elsa prinse curaj şi începu să mângâie animalele. Leii mârâiau prietenos, se frecau cu capetele de picioarele ei şi tot dădeau să-i lingă mâna.

— Şi-acum, hai acasă. Acuşi se întunecă. Dar unde ne sunt călăuzele?

Kacinski găsi pe unul din cei doi negri ascuns în iarbă. Clănţănea din dinţi, iar faţa şi-o ţinea ascunsă în palme. Celălalt, când auzi răgetul leului, o rupse la fugă. Înspăimântat, negrul găsit de Kacinski abia se puse pe picioare. În halul acesta în niciun caz n-ar fi putut să-i conducă. Tremura atât de tare, încât colierul din scoici pe care-l purta la gât zornăia mereu. Iar la vederea leilor, încremeni locului. Dar după ce Kacinski îl privi ţintă câteva clipe, se linişti şi îşi reluă locul în fruntea grupului.

Acum rămase Dugov în ariergardă. Leul, leoaica şi puii îl urmau ca nişte căţeluşi.

Şirul se strecura prin pădure. Negrul în frunte, apoi Elsa cu Stirner, după ei Kacinski şi la urmă Dugov.

În desiş, unde era aproape întuneric, auziră deodată pârâit de ramuri rupte. Stirner scoase un ţipăt şi se aşeză pavăză în faţa Elsei. Un jaguar uriaş se prăvăli peste Stirner şi-l trânti la pământ. Elsa ţipă îngrozită. Dar în loc să-l sfâşie pe Stirner, jaguarul se grăbi să facă stânga împrejur şi fugi cu coada între picioare, ca un câine bătut.

— Constat că nici vânătoarea noastră nu-i lipsită de primejdie! se auzi glasul lui Dugov. Eşti rănit, Stern?

— N-am nimic, răspunse Stirner, ridicându-se. Numai haina mi-a sfâşiat-o aici, la braţ.

— Ei, *Frau* Bäcker, v-aţi convins cât e de puternică arma noastră? întrebă Kacinski. Jaguarul ne-a atacat. Dar înainte de a fi căzut peste Stern, am apucat să emit un ordin mintal şi, după cum vedeţi, şi-a luat tălpăşiţa. Undele electromagnetice radiate de creier se propagă cu viteza luminii: trei sute de mii de kilometri pe secundă. Vă puteţi imagina o armă mai rapidă? În mai puţin de a suta mie parte dintr-o secundă, duşmanul a fost făcut inofensiv.

— Să fim totuşi mai prudenţi, spuse Stirner, uitându-se cu îngrijorare la Elsa. Se temea pentru viaţa ei.

— Nu mai e nicio primejdie. Pădurea-i mai rară. Acum ajungem, răspunse Dugov.

— Ce papagali frumoşi, exclamă Elsa, când se mai linişti.

Kacinski se lovi cu palma peste frunte.

— Tiii, era să uit! I-am promis lui Ivan un papagal pentru nevastă-sa. Ochi în rămuriş pasărea cea mai frumoasă şi îi dădu un ordin mintal. Papagalul fâlfâi din aripi şi în clipa următoare i se aşeză pe umăr.

Negrul urmărise scena cu o teamă superstiţioasă.

Surprinzându-i privirea, Kacinski râse.

— Ne crede zei făcători de minuni. Aşa-i omul: ori divinizează, ori neagă ceea ce-i depăşeşte puterea de înţelegere.

— Toate acestea pot părea o minune şi unui om mai instruit, îşi dădu părerea Elsa.

— E totuşi ceva cât se poate de firesc, interveni Stirner. Orice dresură are la bază formarea şi apoi fixarea unor anumite reflexe condiţionate. Şi noi tot aşa procedăm. Numai că noi, datorită succeselor înregistrate în tele-transmiterea gândurilor, putem accelera acest proces, fixând instantaneu în conştiinţa animalelor orice reflex dorim. Îţi mai aduci aminte, Kacinski, de primele noastre experienţe? A fost o joacă de copil în comparaţie cu ce facem acum!

— Să nu subestimăm importanţa primelor noastre experienţe! răspunse Kacinski. Fără ele n-am fi ajuns să avem cea mai vestită grădină zoologică din lumea întreagă.

— Ce lucruri mai interesante pot fi văzute acolo? Prin ce v-aţi câştigat faima? se interesă Elsa.

— Ar merita să o vizitaţi! În împrejurimile Moscovei, un teren uriaş, acoperit cu un fel de clopot de sticlă, a fost transformat într-o grădină de iarnă de proporţii neîntâlnite. Acolo, între plante tropicale, umblă în voie lei, tigri, capre sălbatice, antilope, pantere, iar copiii zburdă, jucându-se cu sălbăticiunile care nu sunt deloc sălbatice. Droaie de copii vin să-şi petreacă ziua în grădină; se plimbă călare pe tigri, se hârjonesc cu puii de lei, se iau la întrecere cu căprioarele. Dar iată că am ajuns. Se vede vila dumneavoastră.

Apariţia neobişnuitului alai alarmă pe toţi. Bona o luă la goană şi se aruncă în apă, Schmiedthof căzu leşinată, iar lui Hans i se muiară genunchii. În grajd, caii fornăiau şi loveau din copite, iar măgarul răgea ca în spaimele morţii.

Încetul cu încetul larma se potoli. Elsa o convinse pe Emma să iasă pe terasă şi, ca să-i dea curaj, începu să se joace cu leii. Atunci micuţul Otto se apropie de pui, dar nu îndrăznea încă să-i mângâie. Dugov se distra pe socoteala Emmei:

— Dacă doriţi, *Frau* Spielmann, vă las un leu! Vă păzeşte casa, are cu cine să se joace copilul…

— Sunteţi foarte drăguţ, dar… mă lipsesc. V-aş ruga să-i luaţi mai repede de aici.

Dugov râse, privi ţintă leii, apoi îşi îndreptă privirea spre marinarii care aşteptau lângă cort. Ei se ridicară imediat şi, executând ordinul cerebral, strânseră cortul şi pregătiră bărcile. Păşind încet şi cu grijă pe poteca pietruită, leii coborâră spre ţărm şi se culcară pe nisip. Marinarii îi transportară câte unul pe iaht.

— Plecaţi? se întristă Elsa.

— Din păcate nu mai putem întârzia. Ne aşteaptă un dirijabil. Sperăm însă că vom mai avea plăcerea să ne întâlnim. După ce organizăm transportul, trebuie să prindem fiare pentru filialele din Harkov, Tbilisi şi din alte oraşe ale grădinii noastre zoologice. Şi aş fi fericit dacă ne-aţi face şi dumneavoastră o vizită.

Elsa mulţumi cu un semn din cap.

Dugov se apropie de Emma.

— O să vă pară rău, doamnă, că n-aţi venit cu noi la vânătoare. Ca la circ v-aţi fi distrat… Zări un stol de păsări rotind sus, deasupra golfului. Dar ca să nu spuneţi că sunt om rău, am să fac o demonstraţie special pentru dumneavoastră.

Privi concentrat spre golf. Schimbând imediat direcţia zborului, păsările se încolonară în triunghi, coborâră săgetat, dădură ocol vilei şi, schimbând formaţia, începură a se roti exact deasupra lor. Apoi cercul se lărgi treptat, până ce păsările se mistuiră în văzduh.

Emma bătu din palme încântată.

— Mai vreau! Mai vreau! strigă băiatul.

În timp ce Dugov îşi lua astfel rămas bun de la Emma şi de la copilul ei, Stirner, mai la o parte, îi vorbea Elsei cu înflăcărare. Împurpurată la faţă, ea asculta cu plăcere.

— E timpul să plecăm! hotărî Dugov.

Tot grupul coborî spre ţărm. Cei trei vânători urcară în barcă şi puseră mâna pe vâsle.

— La revedere! strigă Stirner cu ochii la Elsa.

În razele asfinţitului, picăturile de apă desprinse de pe vâsle păreau stropi de vin roşu din Chios. Barca ajunse în dreptul iahtului, iar macaralele o traseră pe bord. Vântul prielnic umflă pânzele. Se auzi zornăind lanţul ancorei…

— La revedere! mai auzi Elsa.

Pe iaht şi pe ţărm fluturară batistele.

Leii, înşiraţi pe punte, priveau liniştiţi, forfota din jur. În lumina amurgului, blana lor lucea ca aurul. Noii argonauţi porniră spre larg…

Dugov pironi leii cu privirea şi deodată ei începură să dea din cap şi să fluture laba, luându-şi parcă rămas bun de la cei de pe ţărm. Emma şi copilul râdeau din toată inima. Elsa zâmbi şi ea, dar ochii îi erau trişti.

Pânzele se topiră în zare şi peste necuprinsul de smarald începură să se aştearnă umbre cenuşii, dar cele două femei şi copilul tot mai priveau spre locul unde abia se mai ghicea dâra lăsată pe luciul oceanului de iahtul alb.

— Chiar ar trebui să plecăm acolo, să vedem toate aceste minuni, rosti Elsa visătoare.

— Straşnic ar fi! se bucură Emma. M-am săturat de pustietatea de-aici…

În noaptea aceea pe Elsa n-o prindea somnul. Când aţipi spre ziuă, i se păru că o cheamă Ludwig.

— Da, Ludwig, da, iubitule! şopti ea în somn.

Era convinsă, chiar în vis, că Stirner numai la ea se gândeşte. Dar se înşela. Nu Stirner, ci Stern se gândea cu drag la frumoasele clipe petrecute în ultimele zile.

Pe punte, sub cerul înstelat al tropicelor, Stern se aciuase într-un fotoliu scund şi, cu cotul rezemat de capul unui leu tolănit alături, încerca şi el să adoarmă. Luna pălise, suflarea răcoroasă a oceanului vestea ivirea zorilor, gândurile lui încă mai zburau, mereu şi mereu, spre vila singuratică de pe ţărm, spre *Frau* Bäcker…

Până la urmă însă, în legănarea blândă a valurilor, îl toropi somnul şi îşi culcă fruntea pe coama leului.

Primele raze îi surprinseră pe amândoi dormind.

Nici omul, nici leul nu bănuiau că în tainiţele subconştientului lor forţa raţiunii omeneşti a ferecat cu şapte lacăte tot ce-a fost în ei crunt şi de temut.

SFÂRŞIT

ULTIMUL OM DIN ATLANTIDA

Traducere: A. Ţimpău & I. Andreescu
Editura Tineretului
BUCUREŞTI
1964

CUM A FOST DESCOPERITĂ ATLANTIDA

I. EXPEDIŢIA SUBMARINĂ

— E o idee! Lăsând cartea din mână, mister Solly repetă din nou: Da, e o idee! şi se cufundă în gânduri.

Mister Solly este fabricant şi bancher din New-York, căruia totul i-a mers din plin şi care s-a îmbogăţit în urma livrărilor de materiale în timpul primului război mondial.

Pentru asemenea oameni, războiul este un lucru minunat. Cu cât se înălţau mormanele de cadavre pe câmpurile de bătaie, cu atât se rotunjea şi contul curent al lui mister Solly. Spre sfârşitul războiului, mister Solly „valora” câteva miliarde de dolari.

Dar când a ajuns în culmea puterii sale financiare, i s-a întâmplat o poveste cam neplăcută. Mesele copioase, stropite din belşug cu vinuri alese, au pricinuit îmbolnăvirea vaselor sanguine din creier şi mister Solly a căzut la pat, lovit de o congestie cerebrală tocmai când se aştepta mai puţin. Piciorul şi mâna dreaptă i-au paralizat. Congestia însă a fost uşoară datorită excelentelor îngrijiri medicale, şi peste câteva luni bolnavul s-a însănătoşit. Se părea că paralizia trecuse, dar doctorul i-a interzis categoric pacientului său să-şi reia activitatea financiară.

— Ajunge cât te-ai agitat! i-a spus medicul. Dacă vrei să-ţi păstrezi sănătatea, trebuie să-ţi schimbi cu desăvârşire felul de viaţă. Călătoreşte, colecţionează, ocupă-te cu opere de binefacere, într-un cuvânt, fă ce vrei ca să treacă timpul şi să te distrezi, dar evită orice încordare nervoasă, orice efort intelectual. Altfel, nu răspund de viaţa dumitale.

În faţa acestui ultimatum, înaintea lui mister Solly se ridica o problemă care nu era deloc uşoară: cu ce să-şi umple viaţa şi cum să-şi folosească nemăsurata-i bogăţie?

Era singur, ceea ce complica şi mai mult situaţia, căci n-avea de cine să se îngrijească în afară de sine însuşi.

Să plece în Africa şi să vâneze lei?

Senzaţiile prea puternice pe care ţi le oferă acest sport nu-l atrăgeau pe mister Solly.

Să se dedice operelor de binefacere?

I-a fost de ajuns numai să se gândească la acest lucru, că pe faţa lui roşie şi puhavă se ivi o strâmbătură de dezgust. Era o ocupaţie prea banală, prea trivială pentru el. Să semneze un cec de vreo sută de mii de dolari în folosul universităţii, pentru ca apoi să-şi admire portretul în ziare? îndeletnicire plicticoasă, fără rost!

Atunci mister Solly încercă să-şi treacă vremea ocupându-se cu tot soiul de colecţionări. Începu să achiziţioneze tablouri ale vechilor maeştri italieni. Dar, se vede treaba, toţi aceşti Leonardo da Vinci şi Rafaeli n-au ţinut seama, la vremea lor, de cerinţele americanilor, aşa încât majoritatea pânzelor originale erau deja achiziţionate. Într-o bună zi, făcându-se de râs cu achiziţionarea unui Corregio „original", care până la urmă s-a dovedit a fi o copie abil făcută, mister Solly se scârbi de pictură.

Urmară achiziţii de boomerang-uri australiene, clopoţei chinezeşti… iar o colecţie compusă din trei sute cincizeci de specii de purici vii, adunaţi din toate colţurile lumii, a făcut să se vorbească despre el o bucată de vreme.

Dar toate astea nu erau ceea ce ar fi dorit el… Trebuia să găsească ceva care să iasă din comun, ceva care să-i imortalizeze numele.

După ce gustase din roadele bogăţiei şi ale puterii, mister Solly visa în sinea lui la glorie. Dar cum s-o cumpere? Era ceva mai complicat decât cumpărarea acţiunilor la bursă.

Şi iată că în clipa când aproape îşi pierduse speranţa de a găsi un scop demn de viaţa lui, o simplă întâmplare îi veni în ajutor.

Secretarul personal al lui mister Solly lăsă întâmplător pe biroul acestuia o carte cu copertă pestriţă în dungi albastre şi cenuşii. Era un volumaş redactat în limba franceză:" Roger de Vigny. Un continent dispărut. Atlantida, a şasea parte a lumii".

Plictisit, miliardarul frunzări cartea, însă câteva rânduri îi reţinură atenţia.

„Este nevoie să se organizeze o expediţie — scria autorul — la care să participe vasele tuturor naţiunilor şi să se cerceteze cuprinsul Oceanului Atlantic, pentru a putea fi găsit pământul sfânt unde îşi dorm somnul de veci străbunii comuni ale celor mai vechi popoare din Europa, Africa şi America.”

„O expediţie submarină pentru descoperirea Atlantidei… Ar fi o idee!”

Aprinzându-şi o ţigară de foi, mister Solly se lăsă pradă unor gânduri pline de vanitate. El, mister Henri Solly, descoperă continentul dispărut. El va fi un nou Columb. El va înfige înstelatul drapel american pe acest continent dispărut. Dar colecţiile de pe fundul oceanului! De bună seamă că acolo n-or să fie copii. Toate sunt lucrări originale, de o valoare nepreţuită. „Iată un loc destul de bun pentru a-mi plasa capitalul — se gândi mister Solly, obişnuit să privească toate lucrurile din punct de vedere comercial. Şi-apoi, gloria, gloria…”

Da, hotărât, asupra acestui lucru trebuie să reflecteze. Trebuie negreşit să studieze această problemă. Mister Solly cercetă bibliografia aflată la sfârşitul cărţii: „Numai colecţia de cărţi de la Institutul Smithson conţine peste cincizeci de mii de volume…”

„Ei, asta-i prea de tot! Şi mister Solly se încruntă, închipuindu-şi vrafurile de cărţi. De altfel, la ce mai există savanţi pe lume? O să le încredinţăm lor trierea necesară. Deocamdată, însă, ia să vedem ce spune de Vigny.”

Uitând chiar şi de regimul sever impus de doctor, mister Solly rămase treaz mult timp după miezul nopţii, cufundat în citirea volumului.

Carter, secretarul lui personal, venind a doua zi dimineaţă, îşi găsi patronul cuprins de o neobişnuită însufleţire şi fu de-a dreptul uluit de cuvintele acestuia:

— Carter! Vom porni într-o expediţie submarină, ca să căutăm Atlantida…

Carter deschise ochii mari, apoi se uită pe furiş la volumaşul lui de Vigny, pe care-l lăsase în ajun, şi înţelese tot.

„Ar fi fost mai bine să-şi vadă înainte de treabă şi să prindă purici!” se gândi Carter. Expediţia asta nu-i surâdea de loc, căci de-abia se logodise.

Dar cu amabilitatea-i obişnuită, el spuse:

— Sunt la ordinele dumneavoastră, sir!

II. ATLANTIDA ŞI MARY

Lucrările se desfăşurau de zor. Mister Solly era de nerecunoscut. Apatia şi moliciunea dispăruseră ca prin farmec. De dimineaţă până seara, el ţinea conferinţe cu savanţii, cu inginerii, cu marinarii, îşi vâra nasul în toate amănuntele lucrărilor, dându-şi la iveală aptitudinile sale de organizator şi om practic, aptitudini care nu erau de loc de lepădat.

Inginerii elaborau diferite tipuri de submarine, traduceau în viaţă fanteziile lui Jules Verne, privind descoperirea Atlantidei de către „Nautilul” căpitanului Nemo.

Solly refuzase proiectul construirii unui submarin mare.

— Poate s-avem nevoie de el doar la sfârşit, când Atlantida va fi descoperită. Şi-apoi, submarinele mari sunt costisitoare, chiar şi pentru punga mea. Deocamdată avem nevoie de cercetări, de o flotă de nave mici, care vor străbate oceanul în lung şi-n lat şi vor face cercetări preliminarii.

În sfârşit, a fost ales un tip de submarin de dimensiuni mijlocii şi s-a pornit la construirea lui.

Submarinul trebuia să aibă hublouri din sticlă groasă şi reflectoare puternice, pentru ca cercetările să se poată efectua din interiorul navei. Partea inferioară a vasului avea să fie prevăzută cu deschizături prin care să poată fi coborâte sonde speciale în vederea cercetării oceanului. Şi, în sfârşit, nişte chepenguri, de asemenea speciale, puteau să-i coboare în adânc şi să-i ridice la suprafaţă pe scafandri. Legătura permanentă cu lumea exterioară urma să fie menţinută cu ajutorul radioului. S-a stabilit să se construiască cinci submarine de acest fel. Devizul sporea mereu, dar lucrul acesta nu-l supăra câtuşi de puţin pe Solly. Conform planului său, navele trebuiau construite în decurs de doi ani, iar cheltuielile puteau fi acoperite numai din procentele capitalului său. Primul submarin urma să fie gata peste şase luni şi dacă cercetările întreprinse vor fi încununate de succes, celelalte vase nici nu mai trebuiau construite.

Cu toate aceste pregătiri febrile, lucrurile au mai putut fi întârziate numai datorită faptului că în descoperirea Atlantidei s-a amestecat blonda Mary, logodnica lui Carter. Secretarul miliardarului simţea o atracţie la fel de puternică faţă de ea, precum simţea Solly faţă de Atlantida, şi, în persoana fetei, Atlantida a întâlnit o rivală de temut. Carter privea aceste preocupări ale lui Solly ca fiind una din ciudăţeniile sale, ciudăţenie ce putea să-i treacă tot atât de repede cum îi trecuseră şi celelalte pasiuni care puseseră stăpânire pe el.

Dar noua toană a patronului său ar fi putut să-l despartă pentru multă vreme de miss Mary Rives.

De aceea el începu să ţească pe ascuns un păienjeniş de intrigi spre a pune capăt acestei iniţiative, încercă să-l convingă pe doctor că pasiunea lui Solly pentru Atlantida este dăunătoare sănătăţii lui. Complica într-adins unele lucrări, ca să amâne cât mai mult data plecării. Căuta savanţi care nu credeau în existenţa Atlantidei şi îi ruga să-l convingă pe bătrân să renunţe la ideea lui. El a iniţiat o adevărată campanie de presă. Majoritatea savanţilor râdeau de fanteziile lui Solly. Gazetele publicau diferite caricaturi, dar Solly rămânea neclintit în hotărârea sa.

Spre nenorocul lui Carter, Solly găsi în persoana profesorului Larison un adept fanatic al expediţiei.

Bătrânul Larison, un om pleşuv, cu ţeasta rotundă ca o minge, cu nişte ochi înguşti şi veseli, se mută în locuinţa lui Solly şi, pur şi simplu, îl hipnotiza cu vorbele sale înflăcărate despre Atlantida, despre bogăţiile-i fără seamăn, îngropate în adâncul oceanului.

Pierzând orice speranţă de a mai putea face să eşueze expediţia, într-o dimineaţă Carter îl anunţă pe Solly că demisionează.

— Cum se poate să mă părăseşti tocmai acum? îl întrebă Solly, mâhnit. Care-i cauza?

Cuvintele acestea fură rostite cu o amărăciune atât de sinceră, încât Carter, după ce şovăi o clipă, se hotărî să-i spună adevărul:

— Am de gând să mă însor în curând şi nu vreau să plec într-o expediţie care s-ar putea să dureze câţiva ani.

Solly îşi lăsă capul în piept, apoi deodată sări din fotoliu şi, agitându-şi mâinile, exclamă:

— Ce-are-a face! însoară-te cât mai repede şi ia-ţi nevasta cu dumneata!

„S-o ia cu el…” Era o idee nouă, care lui Carter nu-i trecuse niciodată prin minte. „Dar oare Mary va primi?”

Spre uimirea lui, Mary acceptă să ia parte la expediţie, ba chiar manifestă cel mai viu interes.

Şi astfel, Mary a încetat să mai fie o primejdie pentru Atlantida.

III. ÎN CĂUTAREA ATLANTIDEI

Au trecut trei ani, ani plini de dezamăgiri şi speranţe deşarte. De trei ani, submarinele brăzdau străfundurile Oceanului Atlantic între ţărmurile de nord-vest ale Africii şi ţărmurile de est ale Americii de Nord şi de Sud. Fuseseră făcute multe şi interesante descoperiri geologice şi paleontologice, însă nici urmă de Atlantida.

Detaşamente întregi de scafandri sondau fundul oceanului la sute de metri adâncime, dar pretutindeni nu găseau decât tuf vulcanic, care se cristalizase sub presiunea apei, apoi granit şi şist argilos.

Membrii expediţiei erau foarte obosiţi, iar Mary Carter nu mai manifesta nici pe departe acelaşi viu interes faţă de Atlantida.

Soţul ei blestema Atlantida, îl blestema pe Larison, pe Solly şi numai leafa mare pe care o primea îl determina să nu părăsească expediţia. Chiar şi Solly era cuprins uneori de îndoieli. Cheltuielile creşteau necontenit şi trecuse o bună bucată de vreme de când fusese nevoit să ia şi din capitalul de bază, astfel că el, Solly, „valora” acum mult mai puţin decât înainte de expediţie.

La început, expediţia submarină a lui Solly stârnise un interes uriaş, şi un timp Atlantida fusese subiectul la modă. Se ţineau nenumărate conferinţe, se purtau dispute savante. Unii visau la bogăţiile ei îngropate în adâncul oceanului. Se pusese chiar problema înfiinţării unei societăţi pe acţiuni pentru a întreprinde cercetări împreună cu Solly. Dar un simplu calcul i-a făcut să stea pe loc şi să aştepte rezultatele expediţiei lui Solly. Şi deocamdată, aceste rezultate erau jalnice. Ziarele şi revistele manifestau din zi în zi mai puţin interes faţă de expediţie. Apoi începură s-o ia în râs şi să calculeze preţul la care se ridica „mitul Atlantidei”, iar în cele din urmă tăcură. Or, lucrul acesta era cel mai dureros pentru Solly. Ca o încununare a tuturor necazurilor, îşi pierdu o parte din avere, pe care o avea învestită în acţiuni petrolifere.

Continuând „să-şi îngroape banii în ocean” — după cum scriau ziarele — miliardarul american risca să se ruineze.

Solly deveni tăcut şi irascibil. Numai Larison nu-şi pierdu cumpătul.

— Insuccesele noastre nu dovedesc încă nimic. Pur şi simplu am comis o eroare în cursul cercetărilor. Dar această eroare poate fi uşor înlăturată. Totul se datoreşte faptului că până în prezent n-am făcut altceva decât să scormonim crestele munţilor vulcanici din Atlantida. Amintiţi-vă că însuşi Platon pomenea de aceşti munţi înalţi. Oraşele se găseau la poalele lor. Prin urmare, pentru a le căuta, trebuie să coborâm în văi, cel puţin la 3000 de metri adâncime, văi care se află pe fundul oceanului, şi săpând acolo câteva tranşee adânci în zigzag, vom da peste Atlantida. Ea v-a aşteptat zeci de mii de ani. Oare acum, când sunteţi atât de aproape de ea şi totodată de glorie, da, de glorie, vreţi să lăsaţi totul baltă?

Vicleanul Larison dibuise de mult slăbiciunea lui Solly. Gloria!

— Dar cât costă această glorie? Vreau să spun, cât o să mă mai coste încă?

Începură să calculeze: lucrările pe fundul oceanului necesitau sume uriaşe. Însă îndărăt-nicia şi obiceiul de a risca îl hotărâră pe Solly să facă şi acest pas.

În vederea ultimelor cercetări fură alese locuri la 12° latitudine nordică şi 40° longitudine vestică. Nişte clopote uriaşe, pline cu aer, au fost coborâte pe fundul oceanului, deoarece la 3000 de metri adâncime presiunea apei era prea mare, împiedicând efectuarea lucrărilor. Burghie electrice acţionate de pe nave aflate la suprafaţa apei forau şi sfărâmau pământul, în interiorul clopotului, care apoi era zvârlit prin nişte chepenguri ce se închideau ermetic pe dinafară. De câteva ori apa pătrunse sub clopot. Şase muncitori îşi pierdură viaţa. Era din ce în ce mai greu să găseşti alţi oameni în locul celor decedaţi şi munca lor se plătea tot mai scump. Lucrul intens a durat trei luni de zile. Eforturile eroice ale membrilor expediţiei au atras din nou asupra lor atenţia „lumii de la suprafaţa pământului”. Neobositul Larison conducea cu energie cercetările pe fundul oceanului. Solly îşi petrecea cea mai mare parte din timp în aer liber, pe un doc plutitor, construit chiar deasupra locului unde se desfăşurau lucrările. Îi venea foarte greu să stea în submarin, în schimb aerul mării îl fortificase şi, din punct de vedere fizic, se simţea admirabil. Dar cura aceasta îl costase cam multe parale. Într-o dimineaţă, după ce-şi făcu bilanţul, constată că banii nu-i mai ajung decât pentru a continua lucrările timp de două luni. După aceea, trebuia să pună punct. Era ruinat, ba, pe deasupra, se mai făcuse şi de râs, fiind socotit un bătrân cu idei fantastice, de domeniul visului.

Seara, când Larison, obosit, dar bine dispus şi gălăgios ca de obicei, se ridică la suprafaţă de pe fundul oceanului şi veni la el, Solly îi împărtăşi trista veste.

Şi pentru prima oară, Larison se simţi descumpănit. Niciodată nu se gândise că acest sac cu aur ar avea un fund, dar el era prea copleşit de lucrări ca să se lase pradă deznădejdii.

— Nu se poate!

— Adică cum nu se poate? Uite, priveşte bilanţul.

— Eu zic că nu se poate să întrerupem lucrările tocmai acum când am ajuns în punctul cel mai interesant. Am dat de stratul de tuf moale şi treaba merge mult mai uşor. Chiar azi am găsit ceva, care seamănă al naibii cu un ciob de ţiglă dintr-un acoperiş. Vorbeşti de bani? Negreşit, trebuie să facem rost de bani!

— Dar cum?

Larison strânse din umeri şi plecă în cabina lui. În seara aceea scrise mult, dădu nu ştiu ce fel de dispoziţii, iar dimineaţa, luându-şi în grabă micul dejun, se scufundă „la el”, în fundul oceanului.

IV. UN AJUTOR NEAŞTEPTAT

Cele două luni fatale se apropiau de sfirşit. Solly îşi făcea socotelile calculând cam cât îi va rămâne ca să ducă o viaţă modestă, după ce va renunţa la

„această afacere prostească” a Atlantidei şi o va lichida. Administratorul, pe care îl chemase la el, îi întocmise un raport amănunţit. După lichidarea unor crescătorii de oi pe care le avea în Texas, îi mai rămâneau doar nişte jalnice resturi în valoare de câteva sute de mii de dolari.

Dus pe gânduri, Solly fuma, scoţând nori groşi de fum şi închipuindu-şi cum va arăta viitorul său. Va pleca departe, la una din moşiile sale aflate în statele din sud, şi acolo îşi va sfârşi zilele în deplină singurătate.

Dinspre ţărmul african adia răsuflarea fierbinte a nisipurilor încinse.

Deodată, către miazănoapte se ivi un convoi de nave. Când se apropiară, Solly desluşi un pavilion fluturând pe bordul uneia din ele.

— Ce-i cu flotila asta?

El nu ştia că-i sosea un neaşteptat ajutor internaţional. Larison nu stătuse cu mâinile-n sân, el trimisese un apel fierbinte ziarelor din diferite ţări, chemând întreaga lume civilizată să ajute expediţia „în numele ştiinţei”. Apelul său fierbinte îşi făcuse efectul. În ajutorul expediţiei fusese organizată o flotă, ale cărei nave se apropiau acum de farul plutitor. Solly nu mai citea de mult ziarele: „Nu găseşti nimic, în afară de veşti neplăcute”, spunea el, şi de aceea n-avea habar de apelul profesorului.

Ajutorul sosise la timp şi lucrările începură într-un ritm şi mai viu. Curând au fost găsite urme incontestabile ale Atlantidei: un zid de piatră din lespezi negre, roşii şi albe, foarte bine conservate într-un strat impermeabil. Această descoperire stârni vâlvă mare în întreaga lume. Şi aproape toate statele, dorind parcă să câştige vremea pierdută, se grăbiră să participe la săpături.

Ce-i drept, lucrările avansau încet, dar acum ele nu mai semănau cu munca făcută de o cârtiţă, pe dibuite.

Fiecare lună aducea noutăţi din ce în ce mai îmbucurătoare. Solly, care prinsese din nou viaţă şi îşi recăpătase veselia, se plimba de colo-colo la bordul submarinului, vizitând locurile unde se desfăşurau lucrările, şi privea prin hublou cum din adâncurile sinilii ale oceanului, luminat de reflectoare, se ivea când un şir de coloane năruite, printre care înotau peşti, mişcându-şi domol înotătoarele, când ziduri de case, când portalul înclinat al unui templu.

În cel de-al cincilea an al lucrărilor efectuate de expediţie a fost găsit templul lui Poseidon, iar în el, o bibliotecă uriaşă, alcătuită din plăci şlefuite de bronz, pe care erau gravate inscripţii. Inscripţiile se păstraseră admirabil. Un vestit savant izbuti să le descifreze. Treptat, Atlantida îşi dezvăluia toate tainele: temple, piramide, statui, case, arme de bronz, obiecte casnice şi un număr nesfârşit de „cărţi de bronz” ale atlanţilor.

Când săpăturile au luat sfârşit, s-a ţinut o conferinţă internaţională, la care au fost invitaţi să participe savanţi şi diplomaţi de frunte, în scopul de a se decide soarta preţioaselor colecţii arheologice scoase din fundul oceanului.

S-a luat hotărârea să nu se distrugă „nucleul central” al materialului arheologic, care oferea o imagine completă şi amănunţită asupra Atlanlidei, asupra civilizaţiei şi vieţii sale. Dar între Europa şi America se iscară discuţii aprinse: în posesia cui să intre acest nucleu?

În cele din urmă, s-a hotărât ca el să aparţină Americii, în schimb, ca o compensaţie acordată Europei, aici a fost creat muzeul internaţional al Atlantidei.

Era o clădire uriaşă, construită în stilul atlanţilor, alcătuită din trei sute şaizeci de săli imense, ticsite de statui, ustensile casnice, obiecte de cult ş. A. M. D. La această clădire, care constituia obiectivul principal, s-a mai adăugat un alt şir de clădiri, în care se aflau instalate Institutul internaţional pentru studierea Atlantidei, precum şi o bibliotecă, numărând peste două sute de mii de volume despre Atlantida.

Cuvântul de deschidere la şedinţa solemnă organizată cu prilejul inaugurării muzeului şi institutului a fost rostit de profesorul Larison. El a vorbit mai bine de şase ore şi a fost ascultat cu cel mai viu interes. Nici mister Solly n-a fost dat uitării la această solemnitate şi vanitatea i-a fost pe deplin satisfăcută, căci, la urma urmei, plictisul şi surplusul său de bani au contribuit la descoperirea Atlantidei.

În ceea ce priveşte piesele în dublu exemplar găsite de arheologi, ele erau atât de numeroase, încât s-au putut crea muzee foarte bine înzestrate în Europa, printre care cele mai complete şi mai bogate au fost muzeele din Moscova, Paris şi Londra.

Cu aceasta, noi încheiem cele câteva date cu privire la istoricul descoperirii Atlantidei. Mai departe urmează istoria ei propriu-zisă, istorie scrisă de energicul Larison. Numai că un entuziast ca Larison n-ar fi putut să dea la iveală un tratat ştiinţific sec. El a scris mai degrabă un roman decât o istorie a Atlantidei, însă un roman în care fiecare situaţie este întemeiată pe date ştiinţifice. Din păcate, Larison a murit subit şi manuscrisul, despre a cărui existenţă ştiau mulţi dintre prietenii săi, a fost considerat pierdut. Nu demult, el a fost găsit, laolaltă cu nişte lucruri vechi, în podul casei sale singuratice.

Manuscrisul are adnotări făcute de Larison, pe care le-am păstrat şi noi. Iată acest manuscris.

MANUSCRISUL

Scriu pentru mine. Ca să studiez Atlantida, am pierdut ani îndelungaţi. Şi-am îndrăgit-o negrăit de mult. Am hoinărit printre ruinele Atlantidei, undeva, pe fundul oceanului. Acolo, în faţa ochilor *mei, s-au perindat una după alta privelişti ce stăteau mărturie a măreţiei apuse şi a cumplitului ei sfârşit. Din nenumăratele documente găsite în adâncul oceanului şi pe suprafaţa pământului în diferite ţări, am cunoscut soarta locuitorilor săi şi chiar unele personalităţi. Şi am simţit nevoia să aştern pe hârtie toate acestea. Dar manuscrisul meu nu va vedea lumina tiparului.*

Povestirea mea despre Atlantida este prea ştiinţifică pentru un roman şi prea romantică pentru o carte de ştiinţă.

Însă nu pot să n-o scriu, deoarece priveliştile acestea mă urmăresc ca o nălucă.

Poate că, după ce le voi zugrăvi, voi putea să-mi văd mai în tihnă de lucrările mele ştiinţifice.

Profesor LARISON

I. ATLANTIDA

Soarele cobora spre asfinţit. Vântul de seară, care bătea dinspre ţărm, purta până în larg parfumul portocalilor în floare, al magnoliilor şi ierburilor înmiresmate de munte.

Călătorii ieşiseră pe puntea de sus a corăbiei cu cinci punţi şi priveau, copleşiţi de uimire, acest tablou grandios.

În faţa lor, învăluite în razele arzătoare ale soarelui, dormitau ţărmurile măreţei Atlantide.

Chiar pe ţărm se înălţa vestitul far al lui *Poseidonis*[20], una din minunile lumii. Avea forma unui con, al cărui vârf retezat părea că sprijină bolta cerului, şi era construit din lespezi uriaşe de piatră, roşii, negre şi albe, dispuse într-un frumos mozaic. În jurul farului şerpuia un drum larg, pe care puteau merge în voie şase care puse unul lângă altul.

Zi şi noapte, pe drumul acesta în spirală treceau agale căruţe. Unele transportau sus spre far copaci răşinoşi, altele aduceau jos cenuşa şi cărbunii. Sus, în vârful farului, era un platou rotund pe care s-ar fi putut construi prea bine un adevărat orăşel. Aici se aflau depozitate rezerve uriaşe de lemne, gropi pentru cenuşă şi cărbuni, grătare pentru foc şi un întreg sistem de oglinzi concave, de bronz şlefuit. Lemnul răşinos, ars laolaltă cu sulf şi ţiţei, dădea o flacără puternică ce nu putea fi stinsă nici chiar pe vreme de furtună. În caz că ar fi turnat cu găleata, fusese instalat un acoperiş de bronz. Oglinzile de bronz, ca nişte condensatori puternici, acumulau lumina şi proiectau razele peste întinsul oceanului, la o distanţă de multe zeci de mile.

Farul se înălţa lângă cheiul înconjurat de grădini, în mijlocul cărora se aflau aşezate, departe una de alta, case de formă cubică, zidite din piatră neagră, roşie şi albă. Apoi solul se înălţa treptat, transformându-se într-un lanţ muntos.

Pe povârnişul munţilor, ca aurul topit scânteiau în bătaia soarelui clădirile îmbrăcate în bronz din Poseidonis, capitala lumii şi a Atlantidei. Mai sus, aidoma unor străjeri, se înălţau în semicerc munţi gigantici, cu crestele înzăpezite.

Iar de-a lungul întregului lanţ muntos se desfăşura una din minunatele capodopere ale atlanţilor: zeul soarelui, înfăţişat sub chipul unui tânăr culcat pe o rână, creaţie a marelui sculptor din Atlantida, Aidişirna-Guanci. În mâna dreaptă, rezemată pe şold, el ţinea un corn din care se prăvălea o cascadă uriaşă. Sprijinit în cot, zeul privea zâmbind templele aflate în podul palmei stângi: marele templu al lui Poseidonis, piramidele uriaşe şi obeliscurile, întreaga statuie a zeului fusese cioplită chiar în piatra muntelui. Trebuia să mergi două zile şi jumătate ca să ajungi de la cotul statuii până la vârful picioarelor. Zeci de mii de sclavi trudiseră pentru făurirea ei.

Privită de pe mare, de la o distanţă de câteva ceasuri până la ţărm, sculptura aceasta îţi producea o impresie deosebită, ce nu putea fi cu nimic comparată. Templele şi piramidele uriaşe din palma ei păreau nişte minunate jucărioare.

Crestele înzăpezite înconjurau statuia zeului soarelui ca un nour alb, topindu-se în azurul cerului tropical.

Călătorii priveau în tăcere, cuprinşi de un adânc respect, această grandioasă panoramă.

— Da, măreţ este zeul Atlantidei — grăi unul din ei.

Cel care rostise aceste vorbe şedea pe un tron de aur, sub un baldachin ţesut în vărgi, îmbrăcat în veşminte de purpură şi mătase, brodate cu izvoade în culori vii. Rubinele scânteiau pe hainele sale, întocmai ca jeraticul în lumina soarelui ce asfinţea. Barba lui lungă şi neagră se încreţea în cârlionţi mărunţi de-a lungul obrajilor, iar mai jos se răsucea în bucle mari. Pe cap purta o tiară de formă conică, bătută toată în nestemate.

Era stăpânul îndepărtatului Aşşur, unul din regii vasali Atlantidei. El venea să aducă obişnuitele daruri la sărbătoarea anuală a Soarelui.

Corabia intră în golf, iar marinarii coborâră pânzele uriaşe de purpură, ce aveau brodate pe ele, cu mătase multicoloră, tauri înaripaţi; şi velele cădeau de-a lungul catargelor, construite în formă de „A”, întocmai ca o umbrelă ce se închide. Unul după altul, vâslaşii lăsau din mâini vâslele grele căptuşite cu plăci subţiri de bronz. Numai în partea de jos a corăbiei, lopeţile tot mai loveau apa în sunetele ritmice ale flautului. În sfârşit a fost coborâtă şi pânza triunghiulară de la pupa. Ea fâlfâi în bătaia vântului, ca aripile unui fluture, şi se lăsă domol.

Corabia intră într-un canal larg, ale cărui maluri erau îmbrăcate în piatră albă.

Canalul străbătea trei cheiuri, aflate unul lângă altul. La apropierea navei, pe primul chei răsunară cu putere uriaşele trâmbiţe de bronz ale străjerilor mării.

Şase bărci largi cu vameşi, având prova şi pupa ascuţite şi aduse în sus, cu catarge scurte, în formă de „A”, se apropiară şi se opriră în semicerc lângă corabia sosită. În bărci stăteau vameşii-soldaţi înarmaţi cu suliţe lungi şi săbii scurte, purtând pe cap căşti din bronz şlefuit.

Maimarele lor se urcă pe puntea corăbiei. El ridică mina în semn de salut — liberi, atlanţii nu cădeau în genunchi nici chiar în faţa regilor — şi le ceru să-şi urmeze drumul. Vâslele prinseră din nou să se afunde ritmic în apă.

Şi iată că pe neaşteptate canalul se sfârşi, iar corabia ajunse la Cheiul cel Mare al lui Poseidonis, scăldat în lumina asfinţitului. Vântul flutura pavilioanele din vârful unei adevărate păduri de catarge. Strigăte, cântece, scrâţâitul porţilor, zăngănitul lanţurilor de bronz, toate se contopeau într-un zgomot uniform.

Corabia îşi urmă drumul mai departe, spre marele canal, lung de nouă kilometri, pe ale cărui maluri se înşiruiau case, temple, silozuri, ogoare nesfârşite cu holde de grâu şi mei, irigate printr-o reţea de canale mici. Din verdeaţa grădinilor răsăreau ici şi colo case mici şi scunde, de formă cubică, zidite din piatră albă, roşie şi neagră, închipuind desene simple, dar frumoase.

În dreapta, luminată de ultimele raze ale soarelui care se pregătea să apună, se ridica clădirea Bursei Mării, cu obeliscuri înalte, pline de inscripţii. În faţa ei se înghesuia, zgomotoasă, o mulţime pestriţă de oameni de toate neamurile: scandinavi ce nu-şi lepădaseră nici aici îmbrăcămintea lor de blană, sub care îşi ascundeau cu viclenie săbiile, asiatici cu chivăre roşii şi veşminte lungi, brodate cu aur, nubieni, negustori de fildeşi, cu tiare conice, înzorzonate cu amulete sunătoare, geambaşi şi precupeţi cu pielea galbenă.

În sfârşit, corabia se opri în cel de-al treilea bazin maritim inferior, pe suprafaţa căruia lunecau, întocmai ca nişte gândaci de apă, bărci mici, feluci şi gondole.

Călătorii coborâră de pe corabie în gondole negre împodobite cu discul soarelui.

Gondolele plutiră repede de-a lungul canalului drept, care era tăiat de trei canale concentrice. În interiorul acestora, ferecate în bronz roşu, se înălţa Dealul Sfânt al oraşului Poseidonis.

Fără să se mai lase amurgul, noaptea sudică învălui brusc pământul. De departe, de la Bursa Mării, răsunau înăbuşit cântecele şi zgomotul mulţimii.

Pe deal se înălţau gigantice coloane de bronz „felinare” — din vârful cărora cădeau puternice raze de lumină. În zare, pe fundalul cerului, se profila, neagră, pădurea de pe crestele munţilor care apărau Atlantida împotriva vânturilor de miazănoapte.

Între primul şi cel de-al doilea canal circular se aflau clădirile uriaşe ale cazărmilor, ce adăposteau soldaţi încercaţi în buna lor credinţă, recrutaţi, în marea majoritate, dintre galii blonzi, cu plete lungi, şi berberii cu pielea smeadă.

Oaspeţii coborâră din gondole şi începură să urce Dealul Sfânt. Sus, în vârf, se desluşeau limpede piramidele ce se înşiruiau în jurul templelor, care; la rândul lor, înconjurau templul lui Poseidonis. Jur împrejurul templelor se afla o splendidă salbă de palate, mănăstiri, temple mai mici, grădini suspendate, turnuri astronomice şi laboratoare, unde preoţii făceau cercetări ştiinţifice.

De o parte şi de alta a drumului creşteau copaci gigantici, cu frunze şi rădăcini ascuţite, a căror sevă semăna cu sângele. Printre palmieri ţâşneau fântâni arteziene.

Luna prinse să se înalţe, scăldând oraşul în lumină. Mireasma florilor umplu văzduhul. Din când în când, dinspre cazărmi răzbăteau sunete puternice de goarnă.

În drumul lor, oaspeţii nu întâlniră pe nimeni, în afară de soldaţii care stăteau de strajă, nemişcaţi ca şi statuile. Ferecaţi în armuri scânteietoare, ei străluceau în lumina lunei ca nişte monoliţi de bronz. Erau „călăreţii lui Neptun”, fiii preoţilor şi ai regilor. Obârşia lor nobilă le hărăzea dreptul şi cinstea de a sta de strajă în aceste locuri îngăduite numai celor aleşi.

Sus, pe culmea dealului, răsuflarea proaspătă a oceanului se simţea şi mai puternică.

Templul lui Poseidonis se înălţa în vârful retezat al unei piramide îmbrăcată toată în bronz şi se întindea pe o lungime de un *stadiu*[21], fiind în întregime acoperit cu aur, argint şi bronz. Statuile şi coloanele din interiorul lăcaşului erau împodobite cu fildeş. Pe acoperiş se înălţa statuia gigantică a zeului stând în carul său, tras de cai înaripaţi. Jur împrejurul statuii se ridicau coloane astronomice, naiade de bronz şi statuile de aur ale regilor şi reginelor, urmaşii celor zece fii ai lui Poseidonis.

Toate aceste construcţii arhitectonice, îmbrăcate în bronz strălucitor, produceau o impresie întrucâtva barbară, însă uimitoare prin măreţia ei.

În apropierea templului ţâşneau dintr-o stâncă două izvoare: unul cu apă rece, altul cu apă fierbinte. Izvoarele se scurgeau în bazine, deasupra cărora fuseseră construite băi: una de vară şi alta, acoperită, pentru vremea ploioasă din timpul iernii.

Însoţitorul oaspeţilor îi conduse la unul din palatele aflate în apropierea templului lui Poseidonis, într-un crâng de lauri. Glicine înflorite se încolăceau în jurul coloanelor.

Luna lumina căptuşeala de bronz a uşii, pe care era zugrăvit zeul soarelui, înfăţişat sub chip de om cu părul răvăşit, ca de jeratic.

Însoţitorul bătu în uşă şi uşa se deschise.

— De trei ori preamăritul rege al Atlantidei a hărăzit luminăţiilor voastre folosinţa acestui palat — grăi el către regele Aşşur, ridicând braţul în semn de salut.

Escorta de onoare a atlanţilor îşi zăngăni lăncile, lovindu-le de scuturi, în semn de salut, şi oaspeţii intrară în palat.

II. SEL

— Ce noapte înăbuşitoare! Căptuşeala asta de bronz a pereţilor se încinge atât de tare în timpul zilei, că nici noaptea nu mai poţi respira. Trebuie să-i spun arhitectului nostru, lui Kuntinaşar, să-mi clădească un palat din piatră poroasă, ca al lui Şişen-Itţa. Dă perdeaua la o parte, Ţa!

Bătrâna dădacă a principesei Sel se numea Gu-Şur-Ţa, însă, încă de pe vremea când era copilă, Sel îi spunea pur şi simplu Ţa.

Bătrâna trase în lături perdeaua liliachie, brodată cu crini de argint. Dinaintea lor scânteie printre coloane o fâşie din întinsul oceanului, unduind în lumina argintie a lunei. În cameră pătrunse o adiere proaspătă şi legănă capetele late ale cingătorii pe care o purta Sel.

Principesa stătea în faţa unei măsuţe de fildeş, ticsită de cutiuţe de jasp, sticluţe de cristal şi aur de o formă alungită, ceşcuţe mici din onix şi carneol pentru sulimanuri şi nişte figurine minuscule.

Ţinea în mâna întinsă o oglindă din bronz şlefuit. O bucată de pânză brodată cu dragoni şi flori îi strângea coapsele, acoperindu-i trupul de la mijloc în jos. Pe deasupra avea o cingătoare albastră, ce se înnoda în faţă. Capetele late ale cingătorii atârnau până mai jos de genunchi. Pieptul, gâtul şi braţele îi erau dezgolite. Mai sus de cot, purta brăţări în formă de şarpe, ai căror solzi mărunţi străluceau în diferite nuanţe de aur. Pe căpşoarele lor săltate în sus scânteiau ochi de smarald.

Sel se admira în oglindă, potrivindu-şi părul despletit şi negru. Dintr-o parte, chipul fetei era luminat de flacăra roşie a torţei de bronz, iar din cealaltă, de razele albastre ale lunei ce se cerneau printre coloanele înalte.

Oglinda de bronz arunca reflexe aurii pe obrazul ei smead, care, laolaltă cu cele două lumini, împrumutau feţei sale o nuanţă greu de zugrăvit în cuvinte şi neasemuit de frumoasă.

— Ţa, netezeşte-mi părul. Au sosit mulţi oaspeţi la serbare?

Sel se întinse pe o canapea joasă, acoperită cu o blană de leopard.

— Vin, vin mereu. Până acum au sosit şaizeci de regi… Regii din Serkula, Agad, Ereh, Ur, Işn, Mar-sam, Atţor, nici nu-i poţi înşira pe toţi… O, puternic este Guan-Atagueragan! Atlanţii au cucerit toată lumea. Uite, de pildă, regele din Assur… Nu-i dă mâna să vină să se ploconească! Dar nu se poate da în lături…

— Ţa, să vezi ce-am visat! Se făcea că porumbiţa mea a fost înşfăcată de un uliu care s-a ridicat în văzduh. Am încercat să strig, dar parcă îmi pierise glasul… Deodată s-a înălţat un vultur şi s-a prăvălit ca un bolovan asupra uliului! Şi au început să se bată între ei, că le zburau penele în toate părţile. Dar m-am trezit. Ce ciudă mi-a fost! Aşa că n-am mai aflat dacă până la urmă vulturul a salvat porumbiţa… Tu ce crezi? Oare ce înseamnă visul ăsta? Să-l întreb pe Elizair? El ştie să tălmăcească bine visele.

— N-ai nevoie să-l întrebi, las' că-ţi tălmăcesc eu. Porumbiţa eşti tu şi din pricina ta puful şi penele zboară în toate părţile: se ceartă mirii între ei. Uite, mi-a ajuns mie la ureche că regele din Aşşur a venit iar să te peţească. El te-a mai peţit şi anul trecut.

— Negriciosul ăla cu barba lungă, cârlionţată? Pentru nimic în lume! Să plec eu cu uliul ăsta tocmai la capătul pământului, să-mi părăsesc ţara mea cea frumoasă? Nici nu vreau s-aud!

— Cuvântul regelui e lege. Şi nu toate celea se fac după vrerea noastră.

— Eu singură mi-s lege. Şi-apoi, lasă, o să vedem noi! Tot n-ai mai isprăvit cu pieptănatul?

— Sunt gata. Ce rochie îmi porunceşti să-ţi pregătesc pentru sărbătoarea de mâine?

— Mâine nu-mbrac nicio rochie, ci îmi pun armură, sabie şi lance.

Şi Sel făcu un gest brusc, ca şi cum ar fi spintecat aerul cu sabia. Sub pielea ei fină, muşchii bine dezvoltaţi prinseră să joace.

— Mâine plec cu amazoanele mele. Să afle toţi străinii, toţi vulturii şi ulii, că fiicele atlanţilor ştiu să mânuiască sabia şi lancea la fel de bine ca şi soldaţii lor. Poate c-o să le piară pofta de a se mai căsători cu *amazoane*[22]. Învăluindu-se în mantie şi trecând-o pe sub braţul drept, cu o mişcare degajată, principesa azvârli capătul veşmântului pe umărul stâng.

— Prinde-ţi o agrafă pe umăr, că iar o s-o târăşti pe jos — bombăni Ţa şi îi aduse fetei o agrafă din jasp roşu, având forma unei inimi străpunse de o săgeată de aur.

Sel zâmbi, aruncându-şi privirea asupra acestui vechi simbol al dragostei nefericite. Agrafa fusese făcută de sclavul Adişirna-Guanci, sculptor şi giuvaergiu al curţii.

— Ce face Adişirna-Guanci? Cum arată Grădinile lui de Aur? Oare va putea să le isprăvească până la serbare?

— Se zice că totu-i gata. El e acolo, în grădină.

— Am să mă duc să văd cum lucrează.

— Vai de mine, Sel — spuse bătrâna Ţa, fluturându-şi mâinile — tatăl tău te-a oprit să intri în Grădinile de Aur înainte de a fi gata. Mâine, ele îşi vor deschide porţile, şi-atunci poţi să priveşti cât vrei.

— Am să mă duc pe furiş… Am o cheie.

— Nicio cheie nu se potriveşte la lacătul care descuie Grădinile de Aur.

— Ba cheia mea se potriveşte.

Ţa privi bănuitoare spre tânăra pe care o crescuse:

— De unde-o ai? Nu cumva ţi-a dat-o chiar Adişirna-Guanci?

— Poate că da — răspunse Sel, şi izbucni în râs, îmbrăţişându-şi dădaca. Hai cu mine, bătrânica mea…

Ţa rămase dezarmată, copleşită de drăgălăşenia favoritei sale.

— Şi dacă tatăl tău o să vină şi o să te găsească acolo?

— Acum el se îndeletniceşte cu treburi de stat. Ştii ce, hai să trecem pe la el, să vedem ce face. Dacă Şişen-Itţa e acolo şi-i dă raportul, atunci putem hoinări fără frică prin Grădinile de Aur, chiar până mâine dimineaţă.

Ţa clătină supărată din cap, dar porni târându-şi anevoie picioarele în urma fetei.

III. GUAN-ATAGUERAGAN — REGELE ATLANTIDEI

Regele se îndeletnicea cu treburile statului, stând într-o încăpere lungă şi îngustă, fără coloane. Pereţii erau acoperiţi cu basoreliefuri de bronz, înfăţişând faptele de vitejie ale suveranilor Atlantidei. În partea de jos, la o înălţime de douăzeci de coţi, zidul era împodobit cu covoare multicolore, închipuind scene din mitologie. Tavanul avea ferestre pătrate, prin care se vedea cerul înstelat. Un alt şir de geamuri dădeau în curtea interioară a palatului, pe o a doua terasă. Aici veni Sel împreună cu dădaca ei să privească jos, pe după perdeaua de mătase a ferestrei.

Guan-Atagueragan şedea lângă peretele îngust, în capătul încăperii lungi ca un coridor, aşezat pe un tron înalt, din lemn scump, a cărui spetează era împodobită cu discul de aur al soarelui. Labe de leu sculptate în fildeş susţineau picioarele tronului.

Alături şi într-o parte a jilţului regesc stătea, îmbrăcat în veşminte lungi şi negre, unul din preoţi — Vestitorul Soarelui — care inspecta toate ţinuturile supuse Atlantidei. De cealaltă parte era preotul favorit al regelui, Şişan-Itţa.

La picioarele tronului, pe o blană de urs al peşterilor aşternută peste podeaua de mozaic, stătea culcat cu faţa în jos sclavul scrib. Dinaintea lui se afla un pupitru mic, foi de papirus, tuş şi pensulă.

Cu privirea fixă, aţintită în gol, regele dicta încet:

— Scrie: „Eu, rege preaputernic şi preaslăvit, cel dintâi între cei dintâi, viteaz, îndrăzneţ, leu, voinic, eu, Guan-Atagueragan, cel mai puternic între regi şi stăpân al Atlantidei. Eu sunt armă nebiruită, nimicitorul oraşelor, nimicitorul duşmanilor, eu trimit regelui Uruazala, care s-a răsculat împotriva puterii mele, toată mânia care să cadă asupra capului său.

Voi înălţa o piramidă din căpăţânile răzvrătiţilor. Am să te jupoi de viu şi pielea am să ţi-o întind pe porţile oraşului, aşa cum întinde vânătorul blana fiarei hăituite. Am să ridic o columnă în faţa porţilor oraşului, am să-i jupoi de vii pe toţi demnitarii care s-au răsculat, iar cu pielea lor am să îmbrac columna aşa cum am făcut la Muşizimabardun. Pe alţii am să-i trag în ţeapă deasupra columnei şi încă pe alţii îi voi trage în ţepile din jurul ei. Am să le tai picioarele prinşilor şi am să fac un morman din ele. Am să le tai urechile, nasurile şi mâinile, iar pe tineri, fete şi băieţi, am să-i ard de vii.

Şi mânia mea te va ajunge chiar şi la capătul pământului…”

Scrie această poruncă şi întăreşte-o cu pecetea mea — rosti el către Şişen. Trimite o mie de corăbii cu Legiunile Nebiruite — grăi regele, întorcându-se spre Vestitorul Soarelui — şi spune-le să nu lase piatră pe piatră. Puterea atlanţilor trebuie să fie neclintită, cum neclintit este pământul.

Până acum, aşa fusese. Armele de bronz, flota mare, precum şi politica chibzuită şi perspicace i-au ajutat pe atlanţi să supună toate popoarele lumii. Puterea lor a prins ca într-un inel de bronz tot globul pământosc. Şi acolo unde le era greu să-şi atingă scopul numai prin forţa armelor, atlanţii recurgeau la politică. Folosindu-se de războaiele civile, ei veneau în ajutorul unuia dintre adversari, Îl luau sub ocrotirea lor, biruiau duşmanul şi, treptat, supuneau voinţei lor ambele tabere care se războiseră. Atlanţii întreţineau relaţii comerciale cu ţări foarte îndepărtate. Civilizaţia lor, arhitectura, astronomia şi medicina erau cunoscute în toate ţările lumii. Suferind prefaceri pe noile meleaguri, această civilizaţie îşi păstra totuşi trăsăturile caracteristice. Numai secretul industriei metalurgice, secretul prelucrării bronzului, cu duritate ca de oţel, atlanţii îl păzeau cu multă grijă.

Poporul se răscula arareori. Dar când izbucneau răzmeriţe, erau înăbuşite cu o cruzime înspăimântătoare. Larga dezvoltare a castei preoţeşti, somptuozitatea barbară şi cruzimea cârmuitorilor, toate acestea făceau casă bună în Atlantida.

Sfârşind cu Vestitorul Soarelui, regele se întoarse către Şişen-Itţa:

— La tine ce se-aude?

— De trei ori preamărit, atotputernic şi nebiruit…

— Fii mai scurt, suntem singuri şi acuşi-acuşi răsare soarele.

— Consiliul Suprem al preoţilor te roagă să confirmi, pentru anul care vine, vechea rânduială a dărilor, adică să îngădui ca o zecime din toate veniturile statului să fie luată în folosul templelor.

— Eu cred că ajunge şi a cincea parte. În curând, preoţii vor fi mai bogaţi decât mine.

— Dar asta va stârni nemulţumiri şi poate chiar… Regele îşi încruntă sprâncenele, iar la rădăcina nasului său lung se săpară două cute adânci — semn al unei mânii stăpânite.

— Cum ai spus? Nemulţumiri?… Preoţii cam întrec măsura, îşi iau asupră-le prea multe. Ei vor să conducă în numele meu. Dar eu nu pot să fiu de acord să mi se îngrădească puterea! La adunările Consiliului Suprem, preoţii se străduiesc să-mi ştirbească prestigiul prin prestigiul cunoştinţelor lor, şi dacă eu cer să mi se îndeplinească voia, ei invocă prestigiul zeilor. Voinţa zeilor este sacră pentru mine, dar oare în felul acesta, aşa cum spun preoţii, se interesează zeii de treburile noastre pământeşti? De ajuns! Am răbdat prea mult samavolnicia lor. De azi înainte, în Consiliu, în loc de şapte preoţi mari vor fi numai trei, iar celelalte patru locuri le voi da comandanţilor de oşti şi persoanelor din casa regală a lui Poseidonis. Scrie această poruncă a mea!

Şişen-Itţa îşi şterse fruntea brobonită de o sudoare rece.

— Atotputernic rege…

— De ajuns atâta vorbă! Vreau să fiu cu adevărat puternic…

— Fie ca mânia ta să cadă asupră-mi, dar aşa ceva nu este cu putinţă…

— Ei n-or să sfârşească prea repede — şopti Sel şi, trăgându-şi dădaca de haină, porni în fugă pe scara abruptă de malahit.

Bătrina păşea anevoie în urma ei, clătinându-şi în semn de dojana capul încărunţit.

— O să se-abată năpasta, o să se-abată năpasta… Nu poate fi sănătos trupul, când mâinile se iau la harţă cu capul.

— Ce tot bombăni acolo?

— Nu se cade să-i asupreşti pe preoţi! Mânia zeilor e mai cumplită decât mânia regelui.

IV. ADIŞIRNA-GUANCI

Sel se apropie de un zid înalt de aur, care înconjura Grădinile de Aur. În zid se afla o poartă scundă. Scoţând de sub mantie cheia de bronz, Sel descuie lacătul, al cărui arc zăngăni melodios. Poarta grea se deschise anevoie.

— Să mergem!

Ţa oftă din adâncul inimii şi se codi.

— Ei, dacă ţi-e frică, rămâi aici! O să mă duc singură — rosti cu hotărâre Sel şi se strecură pe poarta întredeschisă.

Adusă de spate şi oftând amarnic, bătrâna porni în urma fetei, clătinând din cap. Păşind în grădină, bătrâna îşi agăţă rochia într-o frunză ascuţită de aur şi şi-o rupse.

— Nu-i semn bun… nu-i semn bun — bombăni ea. Dar Sel se şi afla pe un platou înalt şi privea ca vrăjită tabloul fermecat ce i se înfăţişa dinaintea ochilor.

Grădinile de Aur coborau în terase largi şi fiece terasă scânteia în razele lunei, cu copacii săi de aur, cu frunze, fructe şi flori ca de basm. Totul era migălit în aur şi argint. Pe petale odihneau fluturi cu aripile larg desfăcute, iar pe crengile copacilor — păsărele. Şerpi încolăciţi, şopârle şi melci uriaşi se zăreau prin iarba de aur. Câmpii întregi de porumb erau cizelate în aur şi argint, cu o artă de vrăjitor. De o parte şi de alta a drumului, presărat cu nisip de aur, dormitau lei uriaşi tot de aur.

Vântul cel mai năprasnic n-ar fi putut clinti niciun ram, nicio frunză în grădina asta ciudată.

Multă vreme Sel rămase cu ochii aţintiţi la această privelişte. Chiar şi bătrâna Ţa, uitând că încălcase cuvântul regelui, îşi plesni, cu admiraţie, mâinile-i osoase de genunchi şi exclamă:

— Ce mai nepot!

— Ce nepot? întrebă Sel, nedumerită.

— Adişirna e nepotul meu.

— N-am ştiut. De ce nu mi-ai spus niciodată?

— Noi suntem oameni neînsemnaţi şi pe nimeni nu interesează legăturile noastre de rudenie. Dar de data asta nu pot să nu mă laud. Uite ce har i-au dăruit zeii… Niciun preot n-ar fi în stare să făurească asemenea lucruri… Iar el, tot sclav are să moară… Ce să-i faci! Unuia îi e sortit la naştere să fie stăpân, iar altuia să fie sclav… Fiecare cu ursita lui.

— Şi eu n-am ştiut — repetă Sel, dusă pe gânduri. Da, da… unul să fie stăpân, iar altul sclav. Dar ia spune-mi, cine a rânduit astfel lucrurile: zeii sau oamenii?

Ţa prinse să dea din mâini, iar Sel, fără a-i da răgaz să răspundă, se porni să turuie:

— Ascultă, Ţa, aşa-i că tu mă iubeşti mult, nu? Las' că ştiu eu. Nu-mi săruta poala mantiei, ci ia aminte la ce-ţi spun! Uite, stai colea pe leul ăsta de aur şi să nu-ţi fie frică, fiindcă el n-o să se trezească şi n-o să te muşte. Stai liniştită şi aşteaptă-mă aici. Mă întorc îndată… Da de dus mă duc singură…

N-a apucat bătrâna Ţa să deschidă gura, că Sel o şi rupsese la fugă în jos, pe cărăruia de aur.

Pe cea de a doua terasă se zăreau oameni în veşminte scurte de sclavi. Unii dintre ei n-aveau decât o legătură în jurul şoldurilor. Toţi munceau prin preajma fântânilor arteziene.

Lângă un pâlc de sclavi care trudeau aduşi de spate, stătea un tânăr zvelt, într-o cămaşă scurtă, neagră, încins cu un brâu lat de piele. Braţele de la coate în sus şi pieptul îi erau dezgolite. O cureluşă îngustă îi ţinea strâns părul des şi încârlionţat. Cu toată îmbrăcămintea-i simplă, tânărul era frumos ca un zeu.

Era sclavul Adişirna-Guanci, sculptor, pictor şi giuvaergiu fără seamăn pe lume.

Fata se apropie de el şi se opri stingherită în spatele lui. Sclavii îşi întrerupseră lucrul şi ridicară capetele. Adişirna se întoarse şi rămase ţintuit locului, mut de uimire.

— Tu?

— Am venit să văd cum merg lucrările — rosti ea. Ce faci acum?

Ca să-şi ascundă stânjeneala şi bucuria, pictorul începu să explice cu înflăcărare:

— Uite, priveşte! Apa fântânilor arteziene e făurită din diamante. Îndată o să-i dăm viaţă!

Şi aplecându-se spre o fântână săpată în pământ, strigă în dialect berber:

— Şiran, fă lumină!

Fântâna se aprinse toată datorită unui mănunchi de raze ce veneau de sub pământ. Lumina împrumuta culorile curcubeului, luneca printre diamantele care alcătuiau jeturile fântânii şi totul dădea iluzia unei ape ce se revarsă.

Sel fu cuprinsă de o admiraţie copilărească.

— Eşti un vrăjitor! zise ea râzând şi îşi potrivi trandafirul roşu pe care îl purta la piept. Arată-mi ce este mai de seamă pe aici.

— Uite, acolo-i iazul.

— Să mergem! spuse ea, poruncitoare.

Sel şi Adişirna se îndepărtară de sclavi şi se apropiară de iazul retras.

— Apa lui este făcută din cristal de stâncă. Adişirna se apleca, răsuci o pârghie ascunsă şi iazul se aprinse într-o lumină albăstruie.

Apăsă încă o dată pe pârghie şi în albastrul de cristal al iazului începură să plutească domol peşti de aur, mişcându-şi înotătoarele şi cozile.

— Vrăjitorule! Vrăjitorule! Plină de admiraţie copilărească, Sel începu să bată din palme.

Nu-i nicio vrăjitorie la mijloc — spuse artistul şi o roşeaţă de mulţumire îi acoperi obrazul smead. Legile mecanicii şi-atâta tot! Toate păsările astea — şi el arată cu mâna spre zburătoarele de pe ramuri — pot să cânte şi să fâlfâie din aripi. Vrei să vezi?

— Nu, nu — zise fata şi căzu pe gânduri. Spune-mi, Adişirna, cum de ţi-a venit în minte să făureşti această grădină fermecată?

— Cum mi-a venit ideea asta? repetă încet pictorul, lăsându-şi capul în piept.

Pesemne că se gândea la ceva şi părea că stă în cumpănă. Apoi, cu o mişcare hotărâtă, îşi înălţă capul şi privi ţintă în ochii fetei:

— Uite cum: pentru mine, grădina aceasta e un simbol.

— Şi ce vrea să însemne? întrebă Sel, stingherită oarecum de privirea fixă a tânărului, dar nu-şi coborî ochii.

— Priveşte această livadă! începu, plin de însufleţire, artistul. Uite, vezi aici fructe minunate, dar nu te poţi desfăta gustând din ele. Vezi flori nemaipomenite, dar nu le poţi rupe. Şi dacă ai s-o faci, ai să te-alegi doar cu înţepături dureroase. Aici totul farmecă ochiul şi nimic nu poate fi stăpânit… Şi viaţa este aidoma Grădinii de Aur.

Oftând, pictorul lăsă capul în pământ şi tăcu. Tăcea şi Sel..

Apoi, apropiindu-se mai mult de tânăr, îl întrebă cu glas tulburat şi scăzut:

— Tu… tu ai fi vrut să stăpâneşti toate florile lumii?

— Numai una singură! exclamă el, învăluind-o din nou în privirea lui fierbinte.

— Care? întrebă Sel.

— Floarea asta eşti tu! exclamă plin de patimă tânărul.

— Da, dar ai uitat că în grădina unde creşte această floare tu n-ai voie să intri! rosti Sel zâmbind şăgalnic şi, răsucindu-se pe călcâie, alergă spre dădaca ei care o aştepta.

V. LA LUMINA STELELOR

Bolta albastră a cerului spuzit de stele învăluia Atlantida.

În vârful unei piramide uriaşe, lângă templul lui Poseidonis, preotul Elizair, astronom şi astrolog, urmărea mişcarea corpurilor cereşti.

Pe platoul întins, acoperit tot cu plăci de marmură albe si negre, aşezate ca o tablă de şah, se aflau fel şi fel de instrumente astronomice din bronz.

Savantul însemna pe plăci de bronz observaţiile sale. El înmuia stilexul, făcut dintr-o substanţă care nu se dizolvă în acid, într-o sticluţă ce închipuia un leu cu gura larg deschisă, şi scria pe placă semne asemănătoare cuneiformelor asiriene. Acidul rodea metalul, lăsând urme adâncite şi întunecate ca nişte şănţuleţe. O lampă mică de lut, în formă de delfin, cu un fitil de câlţi plutind în ulei, arunca o lumină slabă asupra tăbliţelor şlefuite.

Preotul era atât de absorbit de preocupările sale, încât nici nu auzi cind în chepengul care închidea ieşirea spre platou ciocăni cineva.

Bătaia se repetă.

— Cine-i acolo?

— În numele soarelui!

Astronomul ridică chepengul şi pe terasă păşiră cinci preoţi: Kuntinaşar, arhitect şi matematician, Anuguan, istoriograf, legiuitor şi diplomat, Zanuţiram, chimist şi inginer al industriei metalurgice, Aguşatţa, medic, şi Nughi-Estţak, filosof şi apărătorul religiei.

— Ei, cum merg observaţiile tale, Elizair? întrebă Kuntinaşar.

Elizair dădu din mâini, într-un gest de nedumerire:

— Sau în capul meu, sau în cer se petrece un lucru ciudat. Planetele şi-au părăsit orbitele lor, ba chiar toate stelele fixe s-au deplasat pare-se puţin către dreapta din locul ce le-a fost hărăzit din vecii vecilor… Priveşte singur…

Kuntinaşar se apropie de instrumente, le cercetă cu luare-aminte, făcu măsurătorile de trebuinţă, trecu cifrele pe tăbliţe şi dădu din umeri:

— Da, într-adevăr, e un fenomen ciudat. Am să-l înştiinţez pe Aţro-Sanu, păstrătorul Supremelor Taine. Dacă nici el nu va fi în stare să explice, atunci doar zeii ştiu ce se întâmplă în ceruri.

— Ai cercetat tăbliţele din anii trecuţi? întrebă istoriograful Anuguan.

— Le-am cercetat pe toate din ultimii patru mii cinci sute de ani. N-am găsit nimic asemănător în ele.

— Uite ce este — spuse Zanuţiram — voi, cititorii în stele şi matematicienii, vă interesaţi numai de cer, pe când pe noi ne interesează ceea ce se petrece aici, pe pământ. Nughi-Estţak, ia vezi dacă-i bine închis chepengul.

— Ce-ai spus?… întrebă distrat Nughi-Estţak. Filosoful nu auzise discuţia. Gândurile lui erau departe de aici.

Privindu-l şi dând din mână, Zanuţiram se apropie de chepeng, îl ridică şi, încredinţându-se că jos nu ascultă nimeni, îl închise bine.

— Suntem singuri… Aguşatţa, spune-mi ce-ai aflat azi la palat?

Aguşatţa privi în jur, sfiindu-se parcă şi de acest loc izolat, apoi începu să vorbească cu glas scăzut:

— Veştile sunt proaste… Regele se plângea că-l doare *muşchiul capului*[23] şi am fost la el… Nu-i nimic grav.

— Nimic grav? Da, într-adevăr, astea sunt veşti proaste — spuse cu ironie Zanuţiram.

— Sunt altele şi mai proaste — continuă Aguşatţa. Înapoindu-mă din dormitorul regelui, l-am întâlnit pe scribul acestuia, care mi-a şoptit că Guan-Atagueragan ne-a micşorat veniturile la jumătate şi a schimbat componenţa Consiliului Suprem în dauna noastră.

— La asta trebuia să ne-aşteptăm…

— Aşa nu se mai poate!

— Suntem aici cinci din cei şapte membri ai Consiliului Suprem. Marele Aţro-Sanu, păstrătorul

Supremelor Taine, trăieşte în trecut şi stă mai presus de toate grijile noastre. Iar Simen-Itţa, din clipa când regele, fermecat de fiică-sa, s-a înrudit „cu el”, luând-o în haremul său, este gata să lingă tălpile maiestăţii sale. Numai noi putem apăra interesele puternicei caste a preoţilor. Noi suntem inima Atlantidei, noi suntem adevărata ei forţă. Noi păstrăm cunoştinţele adunate de-a lungul a zeci de milenii.

— Atunci vom refuza să construim, vom refuza să căutăm bolnavii, să facem arme de bronz şi să durăm corăbii, iar regele va simţi dintr-o dată ce-nseamnă să te cerţi cu preoţii.

— Cuţitul nu mai vrea să fie ascuţit, iar soarele e fierbinte? spuse zâmbind arhitectul Kuntinaşar. Oare cuţitul n-o să fie aruncat? Oare de se va stinge soarele, nu vor fi aprinse focuri pentru ca oamenii să se încălzească? Te cam întreci cu gluma, Aguşatţa. Ai apucat pe un drum primejdios. Dar ce-o să se întâmple dacă vor putea face faţă şi fără noi? Iată, de pildă, sclavul acela ajuns, Adişirna-Guanci, el nu cunoaşte taina ştiinţelor adunate de milenii, aşa cum le cunoaşte casta noastră, el a crescut în mocirlă şi totuşi s-a priceput să făurească opere demne de zei. A fost şi a rămas un sclav, dar cu toate astea, eu, marele Kuntinaşar, îl invidiez pe acest băieţandru! Da, îl invidiez! Şi nu m-ascund faţă de voi, căci atunci când vin străinii, ce-i uimeşte oare mai mult decât orice? Nu farul meu, ci zeul soarelui cioplit de el, în a cărui palmă ne aflăm noi acum împreună cu toate templele şi piramidele noastre. „Cine a făurit această minune?” întreabă străinii. Un sclav, şi nu eu! Cum pot să rabd aşa ceva? Şi în rândul ăstor oameni de jos se vor găsi destui ca Adişirna.

Noi îi ţinem într-o stare aproape animalică şi în felul acesta ne păzim drepturile noastre legitime. Dar ce se va întâmpla oare dacă se vor dezlănţui forţele lor ascunse? Aguşatţa, planul tău nu-i bun de nimic,

— Şi-atunci, ce ne rămâne de făcut?

— Trebuie să-l alungăm pe rege, care nu este pe placul nostru.

Gândul acesta îl nutreau toţi preoţii, dar nimeni nu îndrăznea să-l rostească el cel dintâi. Se aşternu o linişte plină de aşteptare.

— Nughi-Estţak, tu eşti filosof — vorbi preotul-arhitect rupând tăcerea. Spune-mi, ce-ai face tu dacă o piatră ţi-ar sta în drum?

— Nu trebuie să fii filosof ca să rezolvi această problemă — spuse cu simplitate Nughi-Estţak. Pentru asta e de ajuns să ai şi mintea unui sclav. Aş zvârli cu piciorul piatra ce-mi stă în drum.

Preoţii se uitară unul la altul şi se înţeleseră din priviri.

— Da, dar cum se face asta? rosti gânditor arhitectul.

— Uite aşa — îi arătă filosoful, târşâindu-şi talpa sandalei pe lespedea alunecoasă.

Preoţii zâmbiră.

— Eh, dac-ar fi chiar atât de simplu! făcu arhitectul.

Dar… muşchiul capului — se adresă astronomul lui Aguşatţa — cu ce se vindecă?

— Cu o fiertură în care au clocotit douăsprezece ierburi de munte culese în zori de zi, când pe cer străjuieşte crai-nou.

— Altceva mai tare nu există?

— Da, mai tare! În aşa fel, ca acest muşchi al capului…

— Ba da, de bună seamă că există, dar poate că tu, cu mâna ta, ai să-i întinzi regelui această băutură „mai tare”, Elizair? Prima înghiţitură o va da unui sclav, a doua, mie, iar apoi va bea şi el.

— Ce neîncredere revoltătoare faţă de preoţi!

— Să lăsăm vorba — spuse Kuntinaşar. Guan-Atagueragan este condamnat de noi la moarte.

— Istoria cunoaşte asemenea cazuri! exclamă istoriograful Anuguan. Cu opt mii două sute douăzeci şi şapte de ani în urmă, preoţii l-au omorât pe regele Abunarţalagan, iar cu cinci mii şaisprezece ani în urmă, încă un rege a fost ucis „spre binele măreţei Atlantide”. Aşa stă scris în vechile cronici păstrate în arhiva noastră secretă: „Spre binele măreţei Atlantide”.

— Preoţii însă — spuse Kuntinaşar — nu trebuie să ia parte în mod nemijlocit la săvârşirea acestei fapte. Trebuie să organizăm un complot la palat. Şi va fi opera lui Keletţu-Aşinaţak, fratele regelui. Micul principe al *Atţorului*[24]

va fi încântat să ajungă stăpânul lumii. N-o să fie greu să-l convingem că el este urmaşul legitim, înlăturat pe nedrept de la tron. Dovezi vom găsi lesne. Putem chema în ajutor magia şi astrologia, şi asta-i treaba ta, Elizair. Cel ce se va urca pe tron ajutat de noi va fi o unealtă supusă în mâinile noastre. Să ne folosim de venirea sa la sărbătoarea soarelui şi să-i împărtăşim planul nostru.

— Planul ăsta-i mai bun ca altele — spuse Anuguan, un bătrân gras, cu ochi tare mici, aproape închişi. Dar mai e o piedică: Keletţu-Aşinaţak s-a născut cu o inimă de oaie. Este molatic, nehotărât şi fricos. Nu prea îmi vine să cred că vom izbuti să-l înduplecăm la o asemenea faptă… Totuşi vom încerca! Iar dacă nu vom reuşi, o să recurgem la un alt plan şi mai bun… Eu sunt informat că printre sclavi…

În uşa-chepeng ce dădea în încăperile de jos răsunară trei bătăi puternice.

Preoţii schimbară o privire între ei, se împrăştiară repede şi, prefăcându-se adânciţi în observaţii astronomice, încremeniră pe locurile lor.

— Trei bătăi… regele… — şopti Elizair şi deschise chepengul.

Regele intră, însoţit de doi soldaţi cu păr bălai din garda sa şi de preotul Şişen-Itţa.

Monarhul îi privi bănuitor.

— Aproape întreg Consiliul Suprem ţine sfat cu stelele? spuse el, zâmbind ironic.

— Mărite rege! Stelele pălesc când răsare soarele vorbi Elizair, cu glasul acela mieros al curtenilor.

— Mai e până în zori — răspunse regele, respingând cu răceală salutul măgulitor al lui Elizair. Fă-mi horoscopul pentru mâine. Vreau să ştiu dacă sărbătoarea de mâine, la care au venit toţi supuşii mei, se va desfăşura cu succes.

— Horoscopul este făcut, de trei ori mărite rege! Stelele îţi sunt favorabile ţie. Iată-l: „Regelui meu i-aduc la cunoştinţă eu, Elizair, astronomul de căpetenie al oraşului Poseidonis. Plecăciuni şi urări de pace regelui meu. Milostivească-se zeii faţă de regele, împăratul meu. În cea de a şasea zi a lunii Anu, am purces la observaţiile noastre şi am văzut…”

Regele asculta, privindu-i iscoditor pe sub sprâncene pe cei aflaţi în jurul său.

Dar feţele preoţilor erau de nepătruns.

VI. SĂRBĂTOAREA SOARELUI

Noaptea era pe sfârşite. Se lăsase răcoarea, iar stelele păliseră. Începu să adie briza dimineţii. Pe un platou întins, care se întrerupea spre răsărit, coborând către ocean, la lumina torţelor, slujitorii templului sfârşeau în grabă de împodobit altarele. Sclavii scoteau scările, frânghiile, bârnele şi terminau lucrările de decorare. În sfârşit, totul fu gata.

Începea marea sărbătoare anuală a soarelui.

Poseidonis se pregătise luni de-a rândul în vederea acestei festivităţi. Căci nu era numai o sărbătoare religioasă, ci totodată şi un prilej de a arăta tuturor regilor şi conducătorilor supuşi Atlantidei, care veniseră aici, măreţia, bogăţia şi puterea metropolei.

De sus, din vârful Dealului Sfânt, de-a lungul drumului de munte coborând în serpentină, se iviră lumini ce se înşirau unduitoare aidoma unui şarpe lung şi strălucitor. În liniştea nopţii răsunau sunetele piţigăiate ale flautelor, huruitul greu al carelor de bronz, răsuflarea anevoioasă a elefanţilor uriaşi.

Cei din fruntea cortegiului şi ajunseseră pe platou, unde sclipirile torţelor prinseră să se împrăştie, în vreme ce coloana care încheia procesiunea se mai vedea încă pe Dealul Sfânt, aidoma unei cozi luminoase.

Înainte mergea un detaşament de soldaţi, cu arme scânteietoare de bronz, iar în urma lor veneau preoţii, în veşminte grele şi somptuoase, presărate cu pietre scumpe. Într-o litieră neagră, având pe cele patru laturi discul auriu al soarelui, slujitorii templului îl purtau pe însuşi Aţro-Sanu, marele preot, păstrătorul Supremelor Taine, care o singură dată pe an, de sărbătoarea soarelui, îşi părăsea palatul — palat ce se înălţa pe lângă templul lui Poseidonis, inaccesibil chiar şi multor preoţi — şi apărea în faţa lumii.

Era socotit cel mai bătrân om din lume. Unii spuneau că ar număra două sute de ani, iar alţii şi mai mult. Oamenii erau încredinţaţi că este nemuritor. Faţa lui uscată, brăzdată de zbârcituri, amintea chipul unei mumii. Barba-i deasă şi albă îi ajungea până la genunchi. Pe obrazul acesta de pergament, lipsit de viaţă, ochii mari şi tineri, arzând ca doi cărbuni aprinşi, te înfricoşau.

Fără voie, oamenii se dădură în lături şi mulţi sclavi căzură în genunchi.

Marele preot fu aşezat cu grijă pe un tron înalt, în faţa altarului de jertfă. Ceilalţi preoţi îşi ocupară locurile lor în faţa altor altare de jertfă, dispuse în semicerc. În centrul acestui semicerc, se afla un tron şi mai înalt, al regelui atlanţilor, aşezat pe şaptezeci şi două de trepte de marmură ce se îngustau spre vârf.

Sus, de spetează, era prins discul de bronz al soarelui, susţinut de doi şerpi încolăciţi, de asemenea de bronz. În jurul tronului se aflau şaptezeci şi două de jilţuri ale regilor din principalele ţări supuse Atlantidei.

În cortegiul acesta de regi, înconjuraţi de garda lor, vedeai toate culorile şi nuanţele pe care le poate avea pielea omenească — de la cea neagră ca abanosul, cum era pielea nubienilor, până la cea albă ca fildeşul a galilor nordici. De asemenea, puteai vedea aici toate veşmintele câte sunt pe lume, tot soiul de arme şi podoabe.

În clipa când ei îşi ocupară locurile, pe neaşteptate torţele se stinseră şi parcă o perdea neagră s-ar fi lăsat deasupra acestui furnicar pestriţ de oameni din toate seminţiile pământului.

Doar sus pe cer licăreau stele palide.

În văzduh răsună cu putere o trompetă de bronz şi deodată se făcu linişte. De nu s-ar fi auzit sforăitul cailor şi al elefanţilor, precum şi zăngănitul armelor de aramă, care din când în când tulburau liniştea, ai fi putut crede că tot acest platou uriaş este pustiu…

În mijlocul tăcerii sinistre răsună deodată glasul preotului. Un glas înalt de tenor, cu inflexiuni tânguitoare, cu pauze neaşteptate, întrerupt în chip tot atât de neaşteptat de strigăte, cânta despre grozăviile întunericului, despre primejdiile pe care le tăinuieşte bezna, despre spaima morţii, despre durerea sufletească a celor lipsiţi de lumina soarelui.

Drept răspuns la aceste tânguiri, se auzi un cor de copii cântând o melodie tristă şi monotonă, acoperită de strigătele jalnice ale preotului.

Deodată, parcă venind de undeva din fundul pământului, se înălţă în văzduh un cor molcom de başi.

Vocile lor se împletiră pe nesimţite cu glasul copiilor, întocmai ca murmurul fluxului.

În sfârşit, miile de tuburi de bronz ale uriaşei orgi, acţionată de aburi, făcură să se cutremure stâncile de pe ţărm şi, dintr-o dată, totul amuţi…

Această trecere bruscă şi neaşteptată la liniştea desăvârşită zgudui mulţimea mai puternic decât bubuitul tunetului.

Cei prezenţi îşi simţeau nervii încordaţi la maximum. Oamenii îşi apăsau pieptul cu mâinile, de parcă le-ar fi lipsit aerul, şi cădeau cu faţa la pământ; ba unii îşi smulgeau părul din cap.

Întregul ritual era aranjat de o mână dibace. Şi în această ultimă şi primejdioasă încordare a nervilor, în mijlocul tăcerii cumplite ce se înstăpânise, aidoma unei stânci care se prăvale zdrobind totul sub ea, răsună glasul bătrânesc şi calm al marelui preot. Nu mai era cântec, ci rugăciune semănând cu o simplă convorbire, plină de duioşie şi nădejde dătătoare de linişte.

— Zeu al soarelui, ascultă ruga omului mult încercat de suferinţe şi istovit, şi dăruieşte-i lumina ta binefăcătoare.

Mulţimea îşi întindea mâinile către preot, care nu se vedea din pricina întunericului.

— Tu singur eşti apărătorul nostru..

— Mântuitorule…

— Apărătorul nostru în faţa zeilor atotputernici… — răsunau hohote stăpânite şi strigăte din rândul celor de faţă.

Glasul marelui preot deveni mai puternic, el nu se mai ruga, ci aproape poruncea zeului:

— Luminează cu lumina ta binefăcătoare poporul tău, zeule de trei ori sfânt… Cu căldura ta, precum ai aşterne o pătură, acoperă pământul care să rodească pentru nevoile omului. Îngăduie să privim chipul tău luminos.

În timp ce rostea rugăciunile, preotul urmărea ceasul de nisip, aflat pe altar şi ascuns privirilor mulţimii de nişte vase sfinte.

Spre răsărit se aprinseră zorile; silueta neagră a prelatului se profila limpede pe fondul trandafiriu al cerului. Deodată, slujitorul întinse mâna în care ţinea toiagul şi, cu glas puternic, poruncitor, exclamă:

— Arată-te… arată-te… arată-te!…

Şi parcă ascultând de voinţa lui, dincolo de orizont ţâşni o rază de aur şi scânteie marginea discului solar, care începu să se înalţe strălucitor deasupra oceanului, inundând dintr-o dată platoul, aprinzând scântei în armurile de bronz ale soldaţilor, sclipind în brocartul şi briliantele regilor şi ale preoţilor, înveşmântând tot pământul în culori vii. Şi ai fi zis că abia acum, de sub pământ, se ridică deodată catarge înalte, împodobite cu ghirlande de trandafiri, boite de verdeaţă şi flori strălucitoare, drapele viu colorate şi covoare pestriţe.

Pe întinsul oceanului, atât cât puteai cuprinde cu ochii, pluteau corăbii cu cinci punţi, gătite de sărbătoare, uriaşa flotă a atlanţilor.

„Da, puternic este regele Atlantidei şi-i greu să te lupţi cu el” — gândeau oaspeţii, fără voia lor, privind oceanul înţesat de nave.

Soldaţii îşi loviră săbiile de aramă de scuturi şi strigăte pline de bucurie alergară peste întinsul apelor, în întâmpinarea soarelui.

Corul de o mie de voci înălţă un imn soarelui — zeului de trei ori sfânt, dătătorul de viaţă, lui, cel luminos şi puternic, izvor al bucuriilor!

Ritualul luă sfârşit cu obişnuita sacrificare a taurilor şi viţeilor. Pe altarul de jertfă cuprins de flăcări se turnă vin şi ulei

Sfeşnicele de bronz, mai fumegau încă, şi şuviţe drepte de fum — rest al ierburilor şi răşinilor parfumate — se înălţau trandafirii în razele soarelui ce răsărea, când, deodată, la un semnal al trompetelor, valurile mulţimii prinseră să se legene, pregătindu-se de plecare spre câmpul zeului războiului, unde urma să aibă loc parada

Al doilea semnal al trompetelor îndemnă mulţimea să pornească.

Procesiunea se desfăşură ca o panglică pe minunatul drum militar, care făcea fala Atlantidei.

Pretutindeni erau presărate flori şi ramuri verzi. În fruntea cortegiului, prins în vârful unei prăjini lungi de aur, împodobită cu trandafiri roşii, scânteia discul soarelui.

Deodată, la o cotitură a drumului, chiar în faţa carului regesc, se ivi silueta unui bătrân, îmbrăcat într-o haină ruptă din piele de căprioară. Părul lung şi cărunt, ce-i stătea vâlvoi în cap, precum şi barba-i mare îi acopereau trupul până la brâu, iar pe chipul lui ars de soare scâteiau doi ochi mari şi inteligenţi.

Cu un gest poruncitor, bătrânul opri carul regelui. Straja acestuia se năpusti spre bătrân, dar regele făcu o mişcare cu mâna şi oştenii se îndepărtară.

Regele se temea şi-l respecta pe bătrânul Na-San, proroc şi ghicitor.

— Unde să vă mai lovească — strigă ameninţător bătrânul — pe voi, care fără istov săvârşiţi fărădelegi? Capul e bolnav şi-n inimă s-a cuibărit durerea… Din tălpi şi până-n creştet, nimic n-a rămas nevătămat… Răni şi pete vineţii, răni cu puroi, necurăţate, nespălate, neunse cu ulei…

Glasul lui se transformă într-un ţipăt isteric şi el continuă:

— Ogoarele vă sunt pustii, focul va mistui oraşele voastre, iar pământul se va preface într-un deşert. Unde-au fost o mie de araci de viţă de vie vor creşte spini şi tufe ţepoase, brusturi vor creşte în palatele regilor, spini în cetăţi… Bufniţele şi duhurile necurate se vor chema printre ruine… Iată, se va năpusti mânia zeului şi focul atotmistuitor o să vă-nghită… O, durere… durere… durere… durere…

Mulţimea amuţi, cuprinsă de o spaimă plină de veneraţie. Regele asculta stingherit, dar străduindu-se să-şi păstreze aerul solemn.

„Oare într-adevăr mânia zeilor — se gândea el — se va abate asupră-mi? Cu ce-am greşit în faţa lor?”

Deodată, ochii lui întâlniră privirea preotului Kuntinaşar aţintită asupra sa. Şi regelui i se păru plină de dojana şi ameninţare.

Privirile li se încrucişară ca nişte săbii.

VII. AKSA-GUAM-ITŢA şi ATA

De povârnişul stâncilor era prinsă, lipită parcă, o căsuţă de lut, cu acoperişul drept. Ferestruica mică, pătrată, nu avea giurgiuvele. Uşile făcute din scânduri subţiri, prinse în balamale de piele şi bătute în cuie de bronz, erau deschise.

În umbra încăperii şedea o bătrână şi torcea. Părul cărunt îi cădea în şuviţe pe chipu-i brăzdat de zbârcituri adânci şi, din când în când, cu mâna-i osoasă, femeia îşi îndepărta laţele din faţa ochilor duşi în fundul capului. Nasul lung aproape se unea cu bărbia ascuţită şi proeminentă.

Dinaintea ei, jos pe pământ, stătea o fetiţă drăgălaşă şi firavă, care, în joacă, muta de colo-colo nişte pietricele cu mânuţele-i murdare. Copila se uită spre bătrână:

— Hai, bunico, mai departe!

— Mai departe? Da… dar despre ce vorbeam eu oare? molfăi bătrână, — înnodând firul rupt al caierului.

— Despre Veacul de Aur! Ce, ai şi uitat, bunico?!

— Da, da… Aşa-i, despre Veacul de Aur. Va să zică, cum îţi spuneam, asta a iost demult, tare demult…

— Şi totul, totul era de aur? Şi pâinea? Şi pietrele. Şi merele?

— Nu… Vremurile au fost de aur… căci oamenii trăiau fericiţi aşa cum trăiesc zeii în cer. Nu erau nici regi, nici sclavi, nici săraci, nici bogaţi. Zeul soarelui încălzea, mângâind şi alintând oamenii ca pe copiii lui iubiţi. Din ramuri verzi, ei îşi făceau brâie şi împleteau cununi să-şi încingă fruntea, şi umblau aşa, liberi şi fericiţi, în mijlocul grădinilor care tot anul rodeau poame dulci. Izvoare limpezi le potoleau setea şi oamenii se năşteau în mijlocul florilor şi se desfătau gustând viaţa până la adânci bătrâneţe şi-apoi adormeau liniştiţi pentru vecie, înconjuraţi de copii, nepoţi şi strănepoţi. Şi moartea le era uşoară, simplă şi tihnită, ca şi apusul soarelui…

— Şi-apoi?

— Apoi oamenii au păcătuit şi zeii s-au mâniat foarte…

— Şi cum au păcătuit?

— Au vrut să fie deopotrivă cu zeii şi să ştie tot.

— Şi zeii le-au luat Veacul de Aur?

Se auziră paşi. Aksa-Guam-Itţa, fiul preotului Şişen-Itţa, se apropia de casă. Purta o tunică neagră de mătase, brodată pe poale cu izvoade de aur, şi era încălţat cu sandale uşoare, de culoare galben-deschis. Săltă fetiţa în braţe, dar ea, râzând, i se smulse din mâini.

— Bună ziua, bunico! spuse Aksa-Guam, lăsând copila jos. Ata e acasă?

— E la lucru, o să vină îndată.

— Cum, lucrează şi azi?

— Noi n-avem sărbătoare…

— Dar bătrânul Guamf?

— E în casă.

Aksa intră înăuntru. Locuinţa avea o singură încăpere, proaspăt văruită şi despărţită printr-o perdea de pânză ţesută în casă şi brodată cu flori mărunte. O masă de lemn grosolan cioplită, câteva bănci şi un dulăpior cu vase de lut alcătuiau tot mobilierul. Într-un colţ se afla o râşniţă pentru măcinat grăunţe: era făcută dintr-un cub de piatră, iar deasupra un cilindru tot de piatră cu două minere. Alături stătea o piuă mare de piatră, cu un pisălog pentru stors uleiul. Într-alt ungher, pe un postament de marmură, odihnea o statuetă mică a zeului soarelui, o minunată sculptură, pe care Adişirna-Guanci o făurise încă pe când era copil.

Bunicul Guamf, pleşuv şi cu barba căruntă, şedea pe o laviţă lângă fereastră şi meşterea laţuri pentru prins păsări. Când intră Aksa-Guam, el se sculă în picioare şi ridică braţul în semn de salut.

— Stai jos, stai jos, bunicule Guamf. Te felicit cu prilejul sărbătorii! De ce nu te-ai dus în întâmpinarea soarelui?

— Nu-i de mine! Bătrân cum sunt, m-ar fi strivit acolo. Mi-ajunge. Vreme de şaizeci de ani încheiaţi mi-am făcut veleatul în minele umede, şi asta nu-i glumă. Iar soarele l-am întâmpinat şi aici aşa cum se cuvine. Fie slăvit că nu se dă în lături să ne trimită şi nouă, bieţi sclavi, lumina lui!

— Dar Adişirna-Guanci unde-i?

— Lucrează mereu în Grădinile de Aur.

— Se zice că a făurit lucruri uimitoare.

— Şi ce folos are el din toate astea? Unul singur doar: că nu e bătut cu vergile. Uite la mine ce urme mi-au lăsat pe spinare bicele cu şapte cozi! Iar când o îmbătrâni, atunci şi el, ca şi mine, o să prindă păsări ca să nu moară de foame.

— Ascultă, Guamf, tu nu te-ai gândit c-ar putea fi şi altfel?

— Adică cum, altfel?

— Orice răbdare are un sfârşit. Voi sunteţi milioane…

— Ia te uită unde baţi! Adică să ne răzvrătim? Am mai încercat. Şi ne-am răzvrătit. Şi ce-a ieşit din asta? Noi n-avem decât lopeţi şi hârleţe, iar ei au săbii şi lănci ascuţite…

— Dar dacă…

Pe neaşteptate, bătrânul Guamf se aprinse:

— Dar dacă… dar dacă… Dă-mi pace! Nu-mi mai scormoni vechile răni! Lasă să mă doară aşa, ca de obicei.

Aksa-Guam îşi plecă tăcut capul în piept şi căzu pe gânduri.

— Ei, am plecat — zise el, ridicându-se. Pesemne am s-o întâlnesc pe Ata în drum… Rămâi cu bine, bătrâne!

— Să te ocrotească prealuminosul zeu! Aksa-Guam nu apucă să iasă din casă, că afară se auziră glasuri străine şi atunci el se opri în loc. Privind pe fereastră, văzu în curte doi oameni îmbrăcaţi în veşmântul slujitorilor templului. Aksa-Guam nu voia ca ei să-l vadă aici.

— Bătrâna moaşă Ţalna, locuieşte aici? întrebară ei,

— Aici — răspunse Ţalna, scăpând de frică fuiorul. Eu sunt Ţalna.

— În numele soarelui îţi poruncesc să vii azi, după ce asfinţeşte soarele, la porţile sfântului templu. Îţi vom ieşi în întâmpinare acolo şi-apoi te vom duce mai departe.

— Am înţeles… — şi Ţalna se închină până la pământ. Dar îmi iau inima în dinţi şi vă întreb: e o naştere?

— Acolo vei afla

Şi slujitorii templului se îndepărtară.

Aksa-Guam ieşi din casă şi porni pe drumul alb ce scânteia în soare. Arşiţa era oarecum molcomită de umbra palmierilor şi a platanilor.

În dreapta, la poalele munţilor, se aflau minele de unde se scoteau minereurile. Iar în stânga, până la ţărmul oceanului, atât cât puteai cuprinde cu ochii, se întindeau aşezările locuite de cei ce trudeau în mină. Căsuţe mici, sărăcăcioase, din lut, stăteau lipite una de alta, ca o turmă speriată. În curţile înguste şi pline de gunoaie se jucau copii goi şi murdari. Cu toate că era sărbătoare, în mine oamenii lucrau.

Aksa-Guam coborî în prima mină. Veşmântul lui negru de preot, cu discul soarelui brodat pe piept, îi deschidea toate porţile.

Supraveghetorul îşi plecă fruntea şi ridică braţul în semn de respect.

Aksa-Guam dădu grăbit din cap şi se înfundă în labirintul galeriilor ale căror bolţi erau întărite cu bârne groase şi înclinate. Pe alocuri se zăreau licărind opaiţe cu ulei. Pretutindeni stăruia o căldură înăbuşitoare.

Din cauza opaiţelor, gazele emanate explodaseră de multe ori în aceste mine. Uneori se întâmplau şi prăbuşiri. Minerii mureau cu sutele, dar nimeni nu se sinchisea de lucrul acesta, deoarece erau destui la număr. Dacă mina conţinea minereu din belşug, atunci, la locul unde se produsese catastrofa, se făceau săpături şi astfel muncitorii îngropaţi de vii ieşeau din mormântul lor. Dacă însă stratul de minereu era subţire sau lucrările pentru înlăturarea avariilor cereau prea mult timp, în cazul acesta oamenii erau pur şi simplu lăsaţi la voia întâmplării, împreună cu sclavii îngropaţi acolo, şi mina urma să fie săpată în altă parte.

Cu cât Aksa-Guam înainta mai mult, cu atât galeriile erau mai joase. Acum se vedea nevoit să meargă încovoiat.

În calea lui întâlnea sclavi care mergeau în patru labe, înhămaţi la albii de bronz, pline cu minereu. Pe unii dintre ei, Aksa-Guam îi saluta dând din cap şi le spunea încetişor:

— După schimbul de noapte… în minele vechi…

Mina se îngusta din ce în ce. Aici, cei ce scoteau minereul stăteau într-o rână, spărgând stânca cu târnăcoape de bronz. Aplecându-se spre unul din mineri, Aksa-Guam îi şopti:

— Spune-le la ai tăi… că astăzi, după schimbul de noapte… în minele vechi…

— O să venim — răspunse minerul şi îşi şterse faţa de năduşeala ce-i curgea şiroaie şi îi împăienjenea vederea.

Aksa-Guam ieşi din mină şi trase cu nesaţ aer în piept.

Mai departe începeau câmpiile, unde luni de-a rândul se prăjea minereul. Grămezi întregi, în formă de piramidă, se înălţau jur împrejur, fumegând. La picioarele lor, sclavii aţâţau focul zi şi noapte.

Aksa-Guam le spuse aceleaşi cuvinte şi porni mai departe.

Soarele dogorea tot mai aprig. Drumul se întindea ca o săgeată printre piramidele fumegânde. Aici, răsuflarea devenea tare anevoioasă. Aksa-Guam, cu toată oboseala ce simţea, grăbi pasul.

În sfârşit, mormanele de minereu ars se isprăviră, începea câmpul unde minereul era măcinat şi cernut prin site de bronz.

Mai departe se înălţau zidurile de piatră, deasupra cărora se ridicau nori groşi de fum. Aici se aflau cuptoarele în care se topea minereul.

Alături se întindea un zid şi mai înalt, care înconjura o sumedenie de clădiri — un adevărat oraş — unde minereul curăţat se transforma din aramă şi cositor într-un aliaj: bronzul. Tot aici se făureau şi armele de bronz. Nimeni n-avea voie să pună piciorul în aste locuri, în afară de preotul care supraveghea lucrările. Sclavii îşi aveau locuinţa în preajma acestor clădiri şi nu li se îngăduia să iasă dincolo de ziduri, care erau păzite de străjeri.

Ata lucra la cuptoarele de topit, cărând în spate coşuri cu zgură.

Aksa-Guam se opri în poartă. Un convoi lung de care, încărcate cu minereu, tocmai ieşea, în vreme ce un altul se întorcea uşurat de povară. Sclavii biciuiau măgarii, iar supraveghetorii biciuiau sclavii. Drumul era un adevărat furnicar. Ca un şuvoi nesfârşit, se scurgeau şiruri de măgari încărcaţi cu samare, cai, cămile şi elefanţi. Şuieratul bicelor se contopea cu răgetele animalelor şi cu strigătele scurte ale sclavilor.

Femeile îşi purtau copiii în spate, aşezaţi în coşuri împletite.

Dincolo de zid răsună o trompetă de bronz, şi sclavii începură să iasă pe poartă.

Aksa-Guam se dădu la o parte urcându-se pe un morman de zgură

— Ata!

Una din sclave se întoarse. Ochii ei negri şi migdalaţi scânteiară de fericire. Aksa-Guam lăsă drumul şi porni în sus, pe cărarea de munte.

Ata, sora lui Adişirna-Guanci, îl urmă la oarecare distanţă, în spatele ei se auziră glume şi ocări venite din rândurile sclavilor:

— Ţân-te, ţin-te după el! O să te ia de nevastă, să trăieşti la palat!

— Ptiu, că nu le mai ajung haremurile, acum se iau şi de sclave! spuse cu răutate un sclav negru şi ameninţă cu pumnul perechea care se îndepărta.

Ata îl ajunse pe Aksa-Guam acolo unde cărarea, cotind, îi ascundea de privirile celor ce mergeau pe drumul mare.

Aksa-Guam întinse braţele spre Ata.

— Nu, nu-mi lua mâinile, sunt murdare… îndată o să mă spăl la izvor — zise ea, îmbujorată de sfiiciune.

Aksa-Guam o cuprinse pe după umeri şi o sărută pe frunte.

— De ce nu eşti la sărbătoare? întrebă Ata, spălându-şi mâinile în izvorul de munte.

Stropii auriţi de soare cădeau pe pielea ei brună. Şi cu o graţie firească, fata îşi întinse mâinile spre şuvoiul de apă cristalina care cădea de sus.

Aksa-Guam o privea cu dragoste şi admiraţie.

Era la fel de bine făcută ca şi Adişirna-Guanci. Purta aceeaşi cămaşă scurtă, neagră şi încinsă cu o cingătoare de piele. Astfel îmbrăcată, părea fratele lui mai mic. Numai o coadă grea, strânsă într-un coc la ceafă, ce-i alungea şi mai mult capul ei lunguieţ de atlantă, precum şi conturul sânilor de fecioară dovedeau că nu e băiat.

După ce se spălă, fata rupse o floare de măceş şi şi-o prinse în păr.

— Acum, da… — rosti Ata şi-i întinse ea singură mâna lui Aksa-Guam.

Preotul i-o strânse cu căldură şi, mână în mână, pornită în umbra deasă a crângului de lauri, îndreptându-se spre locul unde dintr-o crăpătură a ştâncii ieşea un izvor de munte. Aici se aşezară.

În aer plutea miros de pelin şi de ierburi amare de munte. De undeva, o boare aducea mireasma portocalilor înfloriţi. Jos, pe drum, răsunau voci omeneşti. Mai departe se zărea o fâşie de ocean ce se încălzea sub soarele de amiază. Iar sus, deasupra lor, se întindea câmpul zeului războiului. Din când în când se auzeau de acolo bubuiturile ca de tunet ale trompetelor de bronz şi strigătele mulţimii.

Dar în crâng era pace. Numai corul răsunător al greierilor stăruia în văzduh. Zgomotul acesta monoton se contopea cu liniştea din jur. Şi astfel se părea că liniştea răsună.

— De ce nu eşti la serbare? zâmbi fata şăgalnic, repetând întrebarea. Ţinea în mână o creangă de laur şi rupea încet frunzele una câte una.

— Pentru că sunt aici — răspunse el, cu acelaşi zâmbet şiret.

— Dar dacă acolo se va băga de seamă lipsa ta?

— Ei, şi ce? Tata o să se-nfurie şi cu asta s-a isprăvit. Ajunge c-am fost în întâmpinarea soarelui. Şi, la urma urmei, toate lucrurile astea sunt tare plicticoase. Soldaţii noştri îi vor uimi pe oaspeţii veniţi de peste ţări şi mări cu armurile lor de bronz şlefuit, trompetele or să urle aşa de tare, încât caii or să se ridice în două picioare şi-apoi or să se lase în genunchi. De bună seamă, este o privelişte măreaţă, nu zic ba, dar eu am văzut-o de nenumărate ori. Pe lume sunt lucruri mult mai frumoase… Şi îi aruncă fetei o privire plină de duioşie.

— Şi mai târziu ce-o să fie? întrebă Ata, plecându-şi genele lungi, care-i aşterneau sub ochi umbre albăstrii. Ce-o să fie mai târziu?

— Mai târziu încep jocurile războinice. Apoi, noaptea, la lumina torţelor, are loc ceremonialul prezentării darurilor. Ce-i drept, asta e mai interesant. Se spune că oamenii cu chipul alb, îmbrăcaţi în veşminte de piele, au adus din ţările de miazănoapte un urs alb viu şi nu ştiu ce fel de fiară ce seamănă cu un peşte, dar are capul rotund şi nişte înotătoare foarte puternice. Se zice că peştele ăsta trăieşte tocmai la capătul lumii, unde apa, din cauza frigului, se face tare ca cristalul.

Ata îl asculta cu o curiozitate copilărească, cu ochii larg deschişi.

— Şi unde sunt animalele astea?

— Au murit de căldură.

— Săracele! Ei, şi mai încolo, ce-o să fie?

— Pe urmă, regele nostru va dărui oaspeţilor ţesături scumpe, parfumuri rare pregătite din răşină frumos mirositoare, rădăcini şi nectar de flori, vinuri, aur, pietre preţioase, tot ce face bogăţia ţării noastre, tot, în afară de armele de bronz.

— Sora ta e şi ea la sărbătoare? îl întrebă Ata pe neaşteptate. Doar acum e regină!

Aksa-Guam se încruntă:

— Nu, ea nu-i regină, o să fie în haremul regelui. Tatăl meu, Şişen-Itţa, este nespus de fericit de „cinstea” ce i-a fost acordată… Biata mea surioară… Vai, cum a mai plâns în hohote! Ea îl urăşte pe rege… Dar eu n-am să îngădui aşa ceva… Şi Aksa-Guam ameninţă cu pumnul strâns. Şi-acum ajunge cât am vorbit despre asta! Spune-mi ceva despre tine. De ce te-au dat la munca asta aşa de grea? Te-am întrebat de mai multe ori.

— Lasă-mă! Oare nu-i totuna?

— Nu, de data asta trebuie să-mi răspunzi, altfel o să mă port cu tine aşa cum te porţi cu o sclavă.

Şi, luând crenguţa de laur din mâinile ei, începu în glumă s-o lovească peste umeri.

— Vorbeşte, vorbeşte odată!

— Ei, atunci ascultă, dacă ţii atât de mult. Am slujit în casa preotului Kuntinaşar. Odată, într-o seară, pe când îi aduceam pentru noapte o băutură răcoritoare, el mi-a zis: „Îmi placi, Ata, şi vreau să te am în haremul meu.” „Iar tu nu-mi placi, Kuntinaşar, şi nu vreau să fiu în haremul tău”, i-am răspuns eu.

— Aşa i-ai spus? exclamă entuziasmat Aksa-Guam, bătând din palme.

— Da, chiar aşa.

— Şi el?

— El a zâmbit, socotind pesemne că este un răspuns de fetiţă, care vorbeşte fără să ia prea bine aminte la ce i se spune. „Nu uita că tu mi-eşti sclavă, iar eu îţi sunt stăpân. Vino la mine!”

Eu nu m-am clintit din loc. Atunci Kuntinaşar s-a ridicat şi s-a apropiat de mine. Dintr-o săritură m-am ferit din calea sa şi am înşfăcat pumnalul pe care-l avea la căpătâi. Grozav s-a mai speriat şi pe dată l-a cuprins furia! „Şarpe!” a răcnit el cu glas răguşit şi a chemat sclavul care stătea în dosul uşii: „S-o trimiţi de îndată la munca grea din Oraşul Negru…” Asta-i tot.

— Ce curaj! exclamă Aksa-Guam. Ar fi putut să te ucidă cu pumnalul acela! Şi, zâmbind, adăugă: Da, Kuntinaşar n-are noroc. Fratele tău îl face să pălească de invidie, iar tu… Ascultă, Ata, lucrurile nu pot să mai meargă aşa, trebuie să schimbăm toate astea. Tu ştii că eu te iubesc şi că pentru mine nu eşti o sclavă. Tatăl meu nu se va învoi niciodată să ne dea consimţământul, căci este împotriva legilor. Dar noi vom schimba legile. Vom ara toată Atlantida cu plug de bronz.

— Ştiu prea bine că n-am să fiu niciodată soţia ta. Nici nu mi-a trecut vreodată prin cap una ca asta. Dragostea ta îmi ajunge.

— Eu însă vreau să-mi fii soţie, şi nu numai atât. Dragostea mea pentru tine mi-a deschis ochii şi am văzut toate grozăviile sclaviei, iar soarta nefericită a surorii mele mi-a arătat toată grozăvia samavolniciei regeşti. Şi-am văzut un ocean nesfirşit de suferinţe ale sclavilor, şi suferinţele lor înăbuşite mă urmăresc pas cu pas şi-mi otrăvesc viaţa. Mi se pare că pentru fiecare din ei sufletul tău geme. Vreau să le dau libertatea, vreau să-ţi dau ţie libertatea, iată ce vreau eu…

Ata îl privea cu ochii larg deschişi, în care licărea spaima.

Dar Aksa-Guam n-o mai vedea. El vorbea de parcă ar fi fost cuprins de delir:

— Am stat de vorbă cu Adişirna şi i-am propus să participe la răscoala sclavilor, care e în pregătire. El însă umblă cu capul în nori. Este prea artist ca să se poată gândi la asta. Dar ni se va alătura şi el, ai să vezi. Avem negreşit nevoie de ajutorul lui. De mai multă vreme printre sclavi domneşte mare fierbere… Eu o să fiu în fruntea răsculaţilor. Eu singur o să-i duc pe Dealul Sfânt. Vom pune mâna pe arsenal şi ne vom încrucişa săbiile cu soldaţii regelui. Şi noi vom birui, fiindcă dreptatea este de partea noastră.

Chiar în aceeaşi clipă, o uşoară zguduitură ondulatorie subterană făcu pământul să se legene. Ata se clătină şi faţa-i deveni albă:

— Ce-i asta?

— Nu va rămâne piatră pe piatră, iar după aceea vom făuri o Atlantida nouă, liberă, unde nu vor fi nici sclavi, nici regi, ci numai bucuria muncii libere. Şi iarăşi va începe Veacul de Aur.

O nouă zguduitură, de data asta mai puternică, îl făcu pe Aksa-Guam să revină la realitate. Frunzele copacilor foşniră, o piatră ce se afla chiar la poalele stâncii se desprinse şi se rostogoli la vale, lovindu-se de pietre, iar zgomotul ei se pierdea din ce în ce.

— Nu ştiu de ce zguduiturile astea au început să fie tot mai dese.

Văzând faţa palidă de spaimă a fetei, el se strădui s-o liniştească printr-o glumă:

— Vezi, Ata, însuşi pământul se cutremură în faţa crimelor săvârşite de preoţi şi de rege.

Dar Ata nu zâmbea. Privindu-l cu tristeţe pe Aksa-Guam, ea îi şopti încetişor:

— Să nu faci asta!

— Ţi-e frică?

— Pentru tine…

— Dar ai să fii cu noi, Ata?

— Am să-mi dau viaţa pentru tine…

VIII. ÎN CERCUL MAGIC

În încăpere se adunaseră preoţii Kuntinaşar, Zanuţiram, Anuguan, Aguşatţa şi Nughi-Estţak.

— Iată-l şi pe Elizair! spuse Kuntinaşar. Lipseşte doar Keleţu-Aşinaţak.

— Ca de obicei, el stă în cumpănă. Înadins am ţinut să ne adunăm la miezul zilei, atunci când regele şi toată curtea lui se pregăteşte de odihnă, însă Keleţu-Aşinaţak va veni negreşit să-şi ia horoscopul pe care i l-am făcut — spuse Elizair.

— Şi desigur că steaua lui răsare?

— De bună seamă, aşa după cum steaua regelui Guan-Atagueragan apune.

— E bine să ştii să porunceşti stelelor! rosti zâmbind Kuntinaşar.

— Nu râde! Stelele nu mint! se supără astrologul.

— Asta ar mai lipsi, să mai mintă şi stelele! Mint numai oamenii… Dar hai să nu ne mai certăm. Anuguan, ai pregătit-o bine pe bătrână?

— Ţalna te înţelege din câteva cuvinte. E o bătrână tare vicleană. Trebuie să-i dăm vreo două *discuri solare*[25], să-i mai încălzească oasele babei!

Uşa se deschise şi în încăpere intră fratele regelui Atlantidei — Keleţu-Aşinaţak — rege al At-ţorului, întovărăşit de preotul Şitţa.

Preoţii se sculară în picioare şi ridicară braţele în semn de binecuvântare şi salut.

— Fie ca lumina măreţiei tale să cadă asupra noastră — spuse Kuntinaşar.

— Şi vouă salutul meu. Ei, ce spune horoscopul meu, Elizair? Bine? Totul merge bine?

Keleţu-Aşinaţak era miop, aşa că privea cu ochii mijiţi şi cu capul dat puţin pe spate. Mâinile lui mici şi slabe se agitau veşnic şi mereu răsuceau bărbuţa-i roşcată. Numai la mari solemnităţi îşi stăpânea aceste ticuri care, vezi bine, nu cadrau cu măreţia unui rege.

— Slavă soarelui! Mărite rege, horoscopul tău este minunat. Stelele îţi sunt prielnice. Dă-mi voie să ţi-l citesc.

Şi Elizair începu să citească cu glas cântat:

— „Marelui, slăvitului, puternicului stăpân al Atţorului…”

— Nu-i nevoie, nu-i nevoie! şi Keleţu prinse să dea din mâinile-i firave. Spune ce-i principal, da… Ce-i principal; şi spune aşa, cu cuvintele tale. Da, da…

— Steaua ta, mărite rege, în timp ce răsărea, a luminat mai puternic decât toate celelalte şi a tăiat drumul stelei lui Guan-Atagueragan, de trei ori măritul rege al Atlantidei. Şi razele stelei lui s-au mistuit în razele stelei stăpânului Atţorului.

Keleţu-Aşinaţak era tulburat, fericit şi totodată speriat.

— Ce-nseamnă asta? Ce-nseamnă asta? întrebă el, plimbându-şi asupra preoţilor privirea fixă a ochilor săi miopi şi ciupindu-se grăbit de bărbuţa-i roşcată.

— Mărite rege — începu preotul Anuguan — ca să-ţi putem răspunde la această întrebare, am cercetat toate tăbliţele de bronz din arhiva statului, începând din ziua când s-a născut măria-ta.

Şi iată ce am aflat: regele legitim al Atlantidei eşti tu.

— Eu? Cum vine asta? Doar eu sunt cel mai mic! Deşi ne-am născut gemeni.

— Tu eşti cel mai mare, mărite rege! Şi despre aceasta grăiesc nu numai tăbliţele noastre.

Anuguan se apropie de perete, deschise o uşiţă tainică şi-o lăsă pe Ţalna să intre.

— Iată moaşa care a fost de faţă la naşterea ta şi a regescului tău frate. Vorbeşte, bătrâno, cine s-a născut primul regele Keleţu-Aşinaţak sau Guan-Atagueragan?

— Cel dintâi a venit pe lume regele Keleţu-Aşinaţak. Şi eu am băgat bine de seamă că primul născut avea pe umărul drept o aluniţă mare.

— Aluniţă? Da, eu am o aluniţă mare pe umărul drept

— Apoi s-a născut Guan-Atagueragan. Şi după ce pruncii au fost îmbăiaţi şi duşi în faţa părintelui lor, de trei ori măritul rege Atagueragan-Kukulikan, el a spus, arătându-l pe Guan: „Iată primul meu născut şi urmaşul meu!.”

— Dar de ce? De ce? izbucni supărat Keletu-Aşrjnaţak.

— Nu te mânia, mărite rege! Părintelui tău nu i-a plăcut culoarea părului tău, şi-apoi zicea că semeni la chip cu o oaie. Şi mai spunea că te-ai născut prea slab şi se temea că ai să mori sau ai să fii un rege pipernicit.

— Un rege pipernicit? Cum? Aşa a zis?

— Sau un bărbat pipernicit, nu-mi mai aduc bine aminte…

— Nu mai am nevoie de tine, Ţalna — spuse Kumtinaşar.

Şi Ţalna, ploconindu-se adânc, plecă.

Preoţii rămaseră într-o tăcere plină de aşteptare. Keleţu-Aşinaţak stătea dus pe gânduri, ciupindu-şi barba, în sfârşit, Anuguan rupse tăcerea:

— Mărite rege, eu sunt păstrătorul legilor şi socotesc că, în numele sacrelor legi, tu trebuie să-ţi recapeţi drepturile.

În ochii mici şi miopi ai lui Keleţu sclipi bucuria şi el începu să dea speriat din mâinile-i firave:

— Ce spui!… Ce spui!… Da’ ce se face fratele meu?

— O să-i cerem să-ţi dea locul de bunăvoie, iar de nu va vroi, atunci…

— De bună seamă că nu va vroi! De bună seamă! Să fie rege atâţia ani şi deodată…

— De nu va vroi, tu ai o armată şi o flotă. O parte din armata şi comandanţii de oşti ai lui Guan-Atagueragan sunt nemulţumiţi de el. Printre regii supuşi Atlantidei vei găsi întotdeauna aliaţi. Noi suntem cu tine. Tu trebuie să faci un singur lucru: să-ţi ceri drepturile. Restul vom face noi… Cu tine şi în numele tău.

— Nu ştiu ce să spun, e atâţ de neaşteptat…

— Îndoielile tale sunt fireşti, mărite rege — grăi Elizair. Sentimentul de rudă, dragostea de frate… Dar calea noastră pământească stă scrisă în stele. Dacă tot mai te-ndoieşti, atunci uite ce vom face: folosindu-mă de puterea pe care mi-au hărăzit-o zeii, am să chem umbra tatălui, tău. Las' să hotărască el singur soarta tronului.

— Umbra tatălui? întrebă speriat şi cu interes Aşinalak.

— Da, umbra părintelui tău!

Şi, deschizând uşa ascunsă în perete, Elizair porunci:

— Intră!

Keleţu-Aşinaţak păşi pragul cu paşi nehotărâţi Preoţii îl urmară într-o încăpere perfect rotundă, de culoare albastră, cu un tavan în formă de cupolă, ce amintea bolta cerului. Această asemănare o desăvârşeau stelele de aur aruncate ici-colo pe cupolă. În mijlocul podelei de mozaic siniliu era trasat un cerc cu un pentagon înscris în centru, unde se înălţa un tron îngust de bronz, cu discul soarelui prins pe spetează. De o parte şi de alta a jilţului regal străjuiau două sfeşnice de bronz, închipuind doi şerpi încolăciţi. Cozile lor răsucite slujeau drept picioruşe. Trei capete de aur, cu ochii de smarald şi gura larg căscată parcă pentru a muşca, se plecau deasupra fitilului arzând.

— Aşază-te! zise poruncitor Elizair. Keleţu-Aşinaţak păşi speriat peste cerc şi sui treptele tronului.

— Îndată va fi smuls vălul vremii.

Şi Elizair, ridicând braţele, prinse a rostit cu glas solemn şi tărăgănat următoarele vrăji:

— AŢAN, ŢITA, ATIŢ, NAŢA.

La fiece cuvânt al lui, lumina torţelor tremura, iar în cele din urmă se stinse cu totul. Încăperea se cufundă într-o beznă de nepătruns.

Din pricina încordării nervoase, Keleţu-Aşinaţak simţi că-i ţiuie urechile, iar în faţa ochilor începură să i se rotească cercuri verzi.

Tăcerea aceasta apăsătoare părea a fi fără sfârşit.

Deodată, în depărtare, se auziră sunete duioase de flaut. Şi în aceeaşi clipă, pe perete se aprinse o lumină albăstruie închipuind un şarpe.

Jivina strălucitoare se mişca necontenit, când aprinzându-se mai tare, când mai slab. Mişcările ei şi intensitatea luminii erau indisolubil legate de sunetele flautului. Când melodia răsuna mai puternic şi ritmul se înteţea, năpârca se răsucea mai repede şi strălucea mai tare. Când, dimpotrivă, cântecul se domolea, stingându-se aproape cu totul, lumina pălea şi ea îşi încetinea mişcările. Melodia monotonă era alcătuită numai din cinci note care se repetau într-una.

Această melopee, precum şi jocul de lumini îl hipnotizau pe Keleţu, căruia îi era cu neputinţă să-şi dea seama dacă într-adevăr vede sunetele luminoase sau aude jocul luminii.

Deodată se aprinse un al doilea şarpe şi se auzi un al doilea flaut. Apoi al treilea, al patrulea şi mereu-mereu alte sunete, iar şerpii aceştia strălucitori alergau unul după altul, îşi împleteau trupurile, apoi se despărţeau. Treptat, unii dintre ei alcătuiră un cerc luminos. Atunci jivinele încetară să se mai mişte şi o dată cu ele amuţiră şi flautele. Cercul acela, răspândea o lumină fosforescentă. Apoi deodată începu să se adâncească şi se transformă într-o fereastră rotundă, dincolo de care se zărea un spaţiu pustiu, învăluit într-o ceaţă uşoară.

În faţa lui Keleţu-Aşinaţak, care încremenise de uimire, se ivi, după cum i se păru lui, umbra tatălui său. Fantoma ridică mâna spre Keleţu şi în încăpere răsună limpede un glas:

— Keleţu-Aşinaţak! Tronul Atlantidei te aşteaptă pe tine…

Totul se cufundă în beznă. Keleţu scoase un ţipăt şi-şi pierdu cunoştinţa. Preoţii îl transportară în camera vecină şi-l readuseră în simţiri.

— De trei ori mărite rege al Atlantidei! i se adresă solemn Kuntinaşar.

— Nu sunt încă regele Atlantidei! răspunse cu glas slab şi cu privirea rătăcită Keleţu.

— Pentru noi eşti rege! Umbra tatălui tău te-a înălţat pe tron.

— Da, dar umbra tatălui a spus: „Tronul te aşteaptă…” Poate că după moartea fratelui meu?

Kuntinaşar aruncă o privire înciudată spre Elizair.

— Răspunsul părintelui tău este cum nu se poate mai limpede: „Tronul te aşteaptă”. Înseamnă că nu trebuie să mai zăboveşti — spuse Elizair.

— Da, da, bine, o să mă mai gândesc… Sunt prea obosit acum. Am să vă dau răspunsul… Da… Şitţa, însoţeşte-mă!

Şi, sprijinindu-se de braţul preotului, Keleţu-Aşinaţak se îndepărtă.

— N-ai putut să faci umbra să vorbească altfel! „Tronul te aşteaptă!” Ar fi trebuit să spui: „Keleţu, îţi poruncesc să iei cu forţa tronul lui Guan. Tu eşti moştenitorul legitim al tronului!” Sau ceva asemănător — se supără Kuntinaşar… Straşnic obicei aveţi voi, magicienii, să vorbiţi încâlcit, în enigme! Poftim, acum ai încurcat lucrurile!

— Cine-l ştia! răspunse necăjit Elizair. Ăstuia trebuie să-i mesteci şi să-i bagi în gură…

— Ca rege, n-ar fi rău… Un rege tocmai aşa cum scrie la carte — făcu Zanuţiram — şi foarte bun pentru noi!

— Bun pentru noi o să fie când va fi rege, dar cum să-l facem rege?

— Trebuie s-o luăm pe alt drum — vorbi Anuguan. Eu ştiu, după cum ştiţi şi voi, că se pregăteşte o răscoală a sclavilor. În fruntea lor se află Aksa-Guam Itţa, fiul lui Şişen-Itţa, câinele credincios al regelui! Ca să vezi de ce-i în stare tinereţea! Zice-se că s-a îndrăgostit de o sclavă şi acum vrea să răstoarne întreaga Atlantida! Uite, de acest Aksa-Guam ne vom folosi noi. Dacă răscoala va fi condusă de o mână pricepută, el îl va putea omorî pe Guan-Atagueragan. E tocmai ce ne trebuie nouă. Cu sclavii, ne răfuim noi repede şi punem pe tron oaia asta din Atţor. În felul acesta vom fi stăpânii Atlantidei. Iar dacă răscoala va da greş şi capul lui Guan-Atagueragan va rămâne pe umeri, atunci va zbura căpăţâna lui Aksa-Guam şi nici tatălui său nu-i va fi prea moale. Noi însă vom sta deoparte.

— Iată adevăratul diplomat al Atlantidei! Păzitorul legilor şi sprijinitorul răscoalei sclavilor! spuse râzând Kuntinaşar.

O uşoară zguduitură subterană ondulatorie îi zvârli pe toţi spre stânga. Undeva se auzi zgomotul tencuielii ce cădea.

— Zguduiturile astea subterane încep să mă nelinişească.

— Fleacuri! spuse nepăsător Kuntinaşar.

— Da, dar vezi că nu întotdeauna fleacurile acestea se sfârşesc cu bine — i-o întoarse Anuguan. Tăbliţele noastre pomenesc despre câteva cutremure cumplite şi erupţii vulcanice. Uite, asta este piramida care, acum trei mii şapte sute de ani, deşi mai tare decât stânca, a crăpat până-n temelii şi a fost nevoie să fie rezidită. Ce s-a întâmplat atunci cu palatele şi templele?

— Te pregăteşti să trăieşti trei mii de ani, Anuguan? Eu cred că pentru cât trăim noi, ne-ajunge! Iar mai târziu… N-au decât să crape toate piramidele ca o coajă de ou răscopt! Şi, căscând cu poftă, adăugă: Şi-acum e vremea să mergem la culcare!

IX. PUIUL DE NĂPÂRCĂ

— E gata!

Adişirna-Guanci puse jos dalta de bronz şi ciocanul, apoi, îndepărtându-se de statuie, o privi cu ochi cercetători.

În faţa lui stătea, parcă vie, *Sel*[26], în tunică scurtă, dintr-o ţesătură uşoară, şi cu lancea în mâna dreaptă, gata să o arunce. Întreaga ei făptură respira avânt. Piciorul drept era scos înainte şi puţin îndoit de la genunchi, iar cu mâna stingă ţinea de curea doi ogari cu botul lung şi corpul încordat pentru salt. O panglică prinsă pe frunte cu o agrafă în formă de semilună îi strângea părul fetei. Semiluna era simbolul numelui ei.

Adişirna îşi contempla opera. Aşa o văzuse el prima oară pe Sel, într-o pădure, la vânătoare.

Luna plină se ridică deasupra oceanului. O rază lunecă pe faţa de marmură a statuii şi lui Adisirna i se păru că Sel îi zâmbeşte. Într-o nestăvilită pornire de dragoste, el se apropie de statuie şi sărută buzele-i reci de marmură.

— He-he-he!… Preaslăviţi zei! Omul ăsta şi-a pierdut minţile!

Ruşinat, Adişirna se îndepărtă de statuie şi se întoarse. În faţa lui stătea bunica sa, doica principesei Sel.

— Ce s-a întâmplat? Spune repede!

Ţa începu să caute cu mâinile-i tremurătoare şi nevolnice printre cutele îmbrăcămintei, bombănind şi oftând. În sfârşit scoase un sul de pânză şi i-l dădu lui Adişirna:

— Iacă, citeşte…

Adişirna i-l smulse din mâini, îl desfăcu şi, cuprins de tulburare, începu să citească la lumina lunei. Apoi dădu un strigăt, vârî mesajul în sân şi fugi cât îl ţineau picioarele.

Adişirna-Guanci gonea pe străzile largi, spre Dealul Sfânt. Locuitorii Atlantidei se desfătau în răcoarea nopţii. Din mijlocul verdeţii întunecate a livezilor răsunau cântece, flaute şi gunguritul *kitţarelor*[27]. Casele erau luminate, iar perdelele trase la o parte, dintre coloane, dezvăluiau privirilor încăperile locuinţelor. Atlanţii stăteau tolăniţi în jurul meselor împodobite cu trandafiri şi încărcate cu talere cu mâncare şi cupe. Sclavii turnau vin în cupe, şi vinul curgea ca o şuviţă subţire rubinie din amforele înguste şi prelungi. Se auzeau glume şi râsete.

— … Bei prea puţin şi de-asta ţi-e frică de cutremur — auzi Adişirna o frântură de frază. Trage-i mai vârtos şi o să te obişnuieşti cu zguduiturile pământului. Pământul s-a îmbătat şi se clatină. Hai, să bem şi noi! Sclavule, toarnă vin!

Adişirna continua să păşească repede. În umbra deasă a crângului de lauri răsuna un cântec vesel. O voce de femeie cânta:

Adoarme Atlantida, mângâiată
De ale lunei raze albăstrii.
La fel ca luna-n noaptea asta fermecată
Să mă săruţi şi tu, să mă mângâi.

Un glas de bărbat îi răspundea:

Văpăi din ochii tăi să mă îmbie,
De-aprinse sărutări să ne-mbătăm
Şi cupe cu licoare rubinie
Pentru iubirea noastră să-nchinăm!

Apoi amândouă glasuri se contopiră într-un duet:

De ce te-ntuneci?
Luna sus veghează,
Iar razele-i în inimă pătrund.
Alungă-n cântec tot ce te-ntristează,
Şi soarbe cupa nopţii până-n fund!

Se auziră râsete şi zgomote de sărutări. Adişirna urcă podul suspendat ce se afla lângă Dealul Sfânt.

— Cine-i? strigară străjerii.

— Sclavul Adişirna! Am fost chemat la palatul lui Şişen-Itţa, să repar ţevile din camera de baie.

Adişirna-Guanci, sculptor şi giuvaergiu genial, aşa cum se nasc numai o dată în decursul unui mileniu, era nevoit să execute, la cererea preoţilor şi a regelui, lucrări foarte diferite, ca reparatul ţevilor de apă şi al broaştelor de la uşi. Adişirna era cunoscut pe Dealul Sfânt, aşa că trecu dincolo de linia interzisă fără să fie oprit.

Pe Dealul Sfânt nu mai domnea aceeaşi însufleţire ca în oraş. Palatele se aflau departe unul de altul, înconjurate de ziduri înalte.

Tânărul coti pe o alee lăturalnică, străjuită de chiparoşi. Copacii crescuseră unul lângă altul, alcătuind un zid, din care pricină era aproape beznă. Mirosea a răşină de brad. Drept în faţa lui se auzi zgomot de sandale pe nisip. Adişirna se piti între chiparoşi.

Mergând agale şi cântând încetişor, trecu o santinelă. Când paşii se pierdură în depărtare, tânărul o porni din nou la drum. La capătul aleii se zăreau luminate ferestrele palatului. Adişirna se strecură prin desişul de chiparoşi şi căută să se apropie pe furiş de palat. Perdelele dintre coloane erau trase. În spatele lor se auzeau glasuri. Pe terasa din faţa palatului, lângă una din coloane, ascuns după o tufă de oleandru, stătea sclavul Kuaţrom, servitor în casa preotului Şişen-Itţa, şi trăgea cu urechea.

Adişirna se apropie de el şi-l întrebă încet:

— Unde este Aksa-Guam?

Kuaţrom îi făcu semn să tacă, ducându-şi palma la gură, şi-i arătă perdeaua.

Adişirna ascultă şi el glasurile ce veneau dinăuntru. Vorbea preotul Şişen-Itţa cu soţia lui.

— Ruşine, ruşine! Blestemul să cadă asupra capului tău, căci ai născut şi ai hrănit la sânul tău un pui de năpârcă! Aksa, fiul meu, e un trădător şi un vânzător de neam! El a pus la cale omorârea regelui, el îşi petrece timpul în mijlocul sclavilor şi pregăteşte o răscoală. El mi-a pătat numele meu atât de faimos în istoria Atlantidei… Trebuie să plec îndată şi să-l vestesc pe rege!

— Dar poate că nu-i totul încă pierdut… Răscoala mai poate fi oprită, planurile lor pot fi împiedicate… Nu te grăbi, te rog, te rog!

Adişirna îl luă repede deoparte pe Kuaţrom.

— Un denunţ?

— Un denunţ.

— Ascultă, Kuaţrom, orice s-ar întâmpla, trebuie să-l opreşti pe Şişen-Itţa. Trebuie să-l opreşti! Născoceşte şi tu ceva… Eu n-am timp să mă gândesc acum la asta… Regele nu trebuie să afle de complot, înţelegi? Sau, în cel mai rău caz, cu cât o să afle mai târziu, cu atât va fi mai bine. Unde-i Aksa-Guam?

— E la minele vechi, la adunarea secretă a sclavilor.

— Bine! Va să zică, nu uita ce ţi-am spus, Kuaţrom!

Adişirna porni grăbit pe aleea de chiparoşi.

X. ÎN MINELE VECHI

Adişirna se amestecă şi el în mulţimea sclavilor. Aksa-Guam tocmai îşi sfârşea cuvântarea. El vorbea de suferinţele grele ale sclavilor, despre viaţa lor, care semăna cu o ocnă veşnică, şi îi chema să se răzvrătească, să-şi arunce lanţurile, să-l omoare pe rege, să ia puterea în mâinile lor şi să fie liberi, aşa cum au fost odinioară.

Razele vii ale lunei se revărsau generoase peste furnicarul de oameni. Sclavii, pe jumătate goi, umpleau groapa uriaşă a minelor lăsate în părăsire. Stăteau aşezaţi pe mormane de pietriş, pe bolovani, pe trunchiuri de copaci, pe pietre.

Adişirna cercetă cu luare-aminte mulţimea şi dintr-o dată îşi dădu seama că oamenii nu sunt uniţi între ei. Unii îl ascultau atent pe Aksa-Guam, cu gura uşor întredeschisă, încuviinţând din cap, în vreme ce alţii stăteau nemişcaţi şi-l priveau plini de neîncredere şi duşmănie.

— Moarte sau libertate! strigă Aksa-Guam şi coborî de pe stâncă.

În locul său se urcă un sclav, poreclit „Îndârjitul”. Avea pielea de culoare deschisă şi ochii lui cenuşii priveau batjocoritor. Un zâmbet răutăcios îi strâmba gura.

— Aksa-Guam, fiu de preot, ne-a vorbit despre suferinţele noastre. Îi mulţumim că ne-a luminat mintea, căci fără el noi habar n-am fi avut de ele.

În mulţime se auziră râsete.

— Da’ cum s-a născut în sufletul lui o dragoste atât de puternică faţă de sclavi? Oare nu o dată cu dragostea pentru una din fetele noastre? şi el se uită chiorâş la Ata, care stătea alături de Aksa-Guam. Oare ce-o să se întâmple — grăi,. Îndârjitul” către Aksa-Guam — dacă iubirea ta se va stinge într-o bună zi sau Ata te va părăsi? N-o să simţi atunci pentru sclavi o ură tot atât de aprigă ca şi dragostea? Voi, sclavi — se adresă el din nou mulţimii — vreţi să fiţi liberi, şi cu ce aţi început? V-aţi ales un nou rege, pe Aksa-Guam! Dar ce-o să se întâmple dacă el ne va mâna cu biciul, iar apoi va fugi pe Dealul său Sfânt? Sclavii numai ei singuri se pot elibera din sclavie! O răscoală nu este treaba îndrăgostiţilor în haine cusute cu fir de aur. Asta-i părerea mea — şi coborî de pe stâncă.

Mulţimea fu cuprinsă de o adâncă tulburare. Si de-abia acum părea că dă dovadă de o singură voinţă. Dar această unitate de vederi nu era în favoarea lui Aksa-Guam. Asupra lui se aţintiseră mii de priviri duşmănoase. Lumea îşi vântura pumnii deasupra capului.

— Nu-l credeţi!

— E trimis de preoţi! se auziră strigăte. Lua-ţi-l la goană!

Pe stâncă apăru „Chiorul”, căruia un supraveghetor îi scosese ochiul şi de atunci rămăsese cu această poreclă. „Chiorul” închise cu şiretenie singurul său ochi, clătină din cap, apoi îşi duse degetul arătător la vârful nasului şi zise:

— Uite-aşa…

Adunarea fu interesată de acest început comic şi tăcu.

— „Îndârjitul” are dreptate, numai că el priveşte cu un singur ochi, şi chiar cu ochiul cu care eu nu văd…

— Ha! Ha! Ha! răsunară râsete în mulţime.

— Iar eu am să privesc acum cu alt ochi, cu ăl de văd… Spuneţi-mi, rogu-vă, cu mâna pe inimă, dacă voi credeţi în izbânda răscoalei, dacă voi credeţi că o să fiţi liberi şi o să biruiţi legiunile atlanţilor? Nu, de bună seamă că nu credeţi, şi totuşi de răsculat o să ne răsculăm. De ce? Pentru că nu mai putem răbda, pentru că mai rău n-are cum să ne fie. Morţii or să aibă pace, iar cei vii — aceeaşi ocnă. În timpul ăsta vine la noi Aksa-Guam şi ne spune: „Eu sunt cu voi şi am să v-ajut!” Ei, şi dacă-i aşa, e mai bine că-i cu noi decât împotriva noastră. Ce l-a adus în mijlocul nostru, nu ne interesează. O fată de-a noastră? Aşa e, dar toate haremurile sunt pline cu fetele noastre. Poţi s-o alegi pe oricare. Şi el totuşi a venit la noi. Poate că într-adevăr a simţit durerea noastră? Şi-atunci ce urmează? Fie că-i daţi crezare sau nu, de alungat însă n-avem de ce să-l alungăm… Poate că ne va fi de folos la ceva. N-am dreptate?

Şi, apăsându-şi vârful nasului cu degetul, coborî de pe stâncă.

Aksa-Guam îşi şterse fruntea de sudoare. Nu se aşteptase ca lucrurile să ia o asemenea întorsătură. Se obişnuise să-i privească pe sclavi ca pe o turmă necuvântătoare, hăituită şi supusă. De ajuns să-i spui un cuvânt bun, să o mângâi pe spinare, ca ea să te urmeze. El a coborât până la ei. S-a desfătat atâta vreme gândindu-se la rolul său de binefăcător şi mântuitor, şi, deodată, toţi aceşti oameni adunaţi aici s-au transformat în judecătorii lui. Cuvinte tăioase, rostite liber, care-l priveau pe el şi viaţa lui personală, un ton batjocoritor, răutăcios… Şi simţi cum, împotriva voinţei lui, îl cuprinde ura şi dispreţul de veacuri al castei sale faţă de sclavi…

Sever şi mândru, se urcă pe stâncă.

— Am venit să v-ajut şi voi mă judecaţi. N-am de gând să vă fiu rege. „Îndârjitul” să stea în fruntea răscoalei… Eu…

Deodată mulţimea începu să se agite şi se dădu în lături. Prin mijlocul gloatei, îmbrâncind sclavii, îşi făcu loc grăbit Kuaţrom, ducând în mână un sac.

— La o parte, la o parte! O veste importantă! Kuaţrom se apropie de stâncă, ridică sacul, îl scutură şi din el căzu jos un ghem.

— Ce-i asta? întrebă nedumerit Aksa-Guam, dar deodată păli şi, plin de groază, se dădu în lături.

Luminaţi de razele lunei, îl priveau sticloşi ochii tatălui său, preotul Şişen-Itţa.

Aksa-Guam se sprijini de stâncă, simţind că-şi pierde cunoştinţa. Ata scoase un strigăt isteric.

— Şişen-Itţa a aflat de răscoală şi se ducea la rege ca să dea în vileag şi să-l vestească — spuse Kuaţrom. Adişirna mi-a zis: „Orice s-ar întâmpla, trebuie să-l împedici pe Şişen-Itţa să ajungă la rege şi să-i destăinuie cele ce-au pus la cale sclavii… N-am putut să-l opresc altfel… Mai bine el decât tu. A fost un stăpân rău… Şi pentru ca să nu se afle dintr-o dată cine e cel ucis, i-am tăiat capul şi l-am adus în sac… Iată-l… Am făcut precum mi s-a poruncit…

Mulţimea asculta într-o tăcere desăvârşită aceste cuvinte.

Aksa-Guam se aşeză pe o piatră şi-şi prinse capul în mâini. Ata se strânse speriată lângă el, neputând să-şi arate pe faţă durerea.

Când prima clipă de groază se risipi, sclavii începură să discute între ei situaţia creată. De bună seamă, regele va afla negreşit despre răscoala ce se pregătea. Tot atât de neînlăturat era şi pedeapsa grea pe care o vor primi pentru uneltirile lor. Trebuiau să acţioneze de îndată. După discuţii îndelungate şi aprinse, planul răscoalei fu pus la punct. Se hotărâră să meargă să ia cu asalt Dealul Sfânt. Deodată însă, Adişirna-Guanci se urcă pe stâncă.

Planul ăsta nu-i bun de nimic — zise el, cu glas hotărât.

— Frate! exclamă Ata.

Aksa-Guam ridică fruntea şi-l privi cu nedumerire pe Adişirna.

— Dealul Sfânt este foarte bine întărit dinspre partea canalelor. Podurile pot fi ridicate şi-atunci va trebui să umpleţi cu trupurile voastre canalele, ca să puteţi trece peste ele. Dar după aceea au să vă întâmpine suliţele de bronz ale soldaţilor. Vom porni la asalt numai cu o parte din armata noastră, ca să le înşelăm atenţia, forţele principale însă vor porni pe un drum ocolit şi vor ataca Dealul Sfânt dinspre munţi. Este drumul cel mai scurt, care duce totodată şi spre palatul regal. Dar, înainte de toate, trebuie să punem mâna pe arme. Mă gândesc cum să facem…

— Aşadar, mâine în zori… Nu apucă Adişirna să sfârşească vorba, că o puternică zguduitură subterană cutremură stâncile şi porni de-a rostogolul prin vale, ca un talaz. Se auzeau pietrele căzând.

— … Dacă forţele subpământene n-au să ne-o ia înainte şi să năruie ele Dealul Sfânt — adăugă tânărul.

Dar cuvintele lui se pierdură în vuietul mulţimii cuprinse de tulburare. Puhoiul de oameni se puse în mişcare. Sclavii plecau, discutând cele petrecute.

Aksa-Guam, Ata, Adişirna şi Guamf mergeau pe drum.

— Iartă-mă, Aksa, fără voia mea m-am făcut vinovat de moartea tatălui tău! Am crezut că Kuaţrom este mai deştept.

Aksa-Guam se mulţumi să dea posomorit din cap. Ieşiră pe un drum pustiu, lateral. Ata îl apucă de mână pe Aksa-Guam şi-l strânse cu putere, dorind să-l mângâie în durerea lui. Acesta îi răspunse şi el tot printr-o strângere de mână.

— Şi tu te-ai alăturat… răscoalei? întrebă Aksa. Ar fi vrut să zică „nouă”, dar după cele spuse de sclavi, nu mai putea rosti lucrul acesta.

— Eu nu cred în izbânda răscoalei — răspunse Adişirna. Scopul urmărit de mine este cu totul personal şi îţi voi vorbi deschis despre el. Scoase din sân sulul de pânză conţinând scrisoarea frumoasei Sel şi i-l întinse lui Aksa-Guam.

Acesta citi:

„Tata mă mărită cu regele Aşşur. Curând va trebui să plec. El a aflat de la un sclav că m-am întâlnit cu tine în Grădinile de Aur şi s-a supărat foarte tare. M-a închis în Cuibul Vulturilor. Sel.”

Aksa-Guam cunoştea Cuibul Vulturilor. Era un fel de închisoare pentru persoanele din casa regală. Un coridor subteran mergea de la palat până la munte. În inima muntelui se afla o scară în spirală ce ducea într-o încăpere săpată la o înălţime ameţitoare, alcătuind un fel de balconaş deasupra muntelui drept ca un perete. Să fugi de aici era cu neputinţă.

— Ca s-ajung la Sel, n-am decât un singur drum: prin palat! spuse Adişirna.

Amândoi tăcură, gândindu-se fiecare la ale sale.

— Renunţă! grăi Guamf către Aksa-Guam. Ata se mulţumi să strângă mina preotului şi să-l privească drept în ochi. El. Oftă şi strânse dureros de tare mâna fetei, zicându-i cu glas surd:

— Acum e prea târziu!

XI. AŢRO-SANU ŞI KRIŢNA

Palatul lui Aţro-Sanu, păstrătorul Supremelor Taine, se înălţa singuratic ceva mai departe de templul lui Poseidonis, fiind înconjurat de un zid înalt. Clădirea avea un singur etaj, iar parterul se afla îngropat chiar în pământ. Sus erau saloanele de primire, împodobite cu o măreţie ca de basm. Statuile de aur ale zeilor, mobilierul, trepieduri bătute toate în nestemate îţi luau ochii.

Aţro-Sanu se arăta rareori pe-aici. Numai dis-de-dimineaţă, după ce-şi petrecea noaptea în faţa tăbliţelor de bronz, venea câteodată ca să mai respire o gură de aer proaspăt. Se aşeza lângă balustrada unei terase, închidea ochii şi moţăia sau cădea pe gânduri. Sclavul îi aducea gustarea lui simplă de dimineaţă: o pâinişoară mică din aluat nedospit, ca doi bulgări turtiţi, şi o cană cu apă de izvor.

Îndată ce căldura se înteţea, Aţro-Sanu cobora în încăperile sale subterane, unde stăruia întotdeauna aceeaşi temperatură egală şi răcoroasă. Un bun sistem de ventilaţie împrospăta aerul. Lumina zilei pătrundea răsfrântă de oglinzi şlefuite.

Oglinzile acestea se mişcau după soare. Dar Aţro-Sanu n-avea nevoie de lumina zilei, căci el lucra doar noaptea.

Camerele de jos arătau cu totul altfel decât cele de la etaj. Pereţii albi de marmură nu aveau niciun fel de podoabe, iar mobilierul era aproape sărăcăcios, cioplit numai din lemn şi reprezentând strictul necesar: un pat simplu de lemn, acoperit cu două piei de leopard, iar de-a lungul zidurilor, într-un şir nesfârşit de încăperi, rafturi cu rânduri întregi de tăbliţe de bronz. Fiecare raft avea o inscripţie făcută pe o plăcuţă de bronz, precum şi un număr; plăcuţele, la rândul lor, erau de asemenea clasificate şi numerotate. Numai fişierul acestei biblioteci ocupa o cameră întreagă.

Era noapte. Aţro-Sanu şedea într-un jilţ de lemn, în faţa unei mese lungi. Lumina unui opaiţ aurea tăbliţele de bronz, aşezate morman pe masă. Cu palma streaşină la ochi, spre a se feri de lumină, Aţro-Sanu citea cu luare-aminte. Alături de el şedea tânărul preot Kriţna, discipolul său. Pretutindeni stăruia o linişte ciudată. De sus nu pătrundea niciun zgomot. Bătrânul se lăsă pe speteaza jilţului şi, cu ochii aproape închişi, rosti liniştit:

— Sărmană Atlantida!

Kriţna nu îndrăzni să tulbure tăcerea.

— Sunt bătrân… Număr 149 de ani şi mi se apropie sfârşitul — începu Aţro-Sanu, după o pauză îndelungată. Te-am ales pe tine, Kriţna, ca să-ţi desluşesc Supremele Taine ale Atlantidei. Eşti tânăr, mai tânăr decât alţii, dar ai fost dăruit cu un spirit puternic şi cu o minte neînfricată. Oare te simţi pregătit să afli adevărul? Eşti gata ca în numele acestui adevăr să te desparţi de tot ce ai mai scump pe lume?

— Da, sunt gata — rosti cu hotărâre Kriţna.

Atunci ia aminte: taina supremă stă în aceea că… ea nu există!

Kritna îl privi plin de nedumerire pe preot.

— Pentru norod, ba chiar pentru regi şi preoţii mai mici în rang, avem la îndemână foarte multe taine. Noi ne pricepem să tămăduim bolnavii, cunoaştem drumul aştrilor cereşti. Ştim chiar când va fi eclipsă de soare sau de lună. Ştim să chemăm spiritele morţilor. Mai doreşti ceva? Da, noi stăpânim cunoştinţe vaste, dar ele nu cuprind într-însele nimic tainic… Mii de ani am urmărit mersul bolilor omeneşti şi ne-am însemnat aceste observaţii. De mii de ori am încercat, întâi pe sclavi bolnavi, puzderie de ierburi, infuzii şi tot soiul de amestecuri. Mii de bolnavi au murit din pricina leacurilor noastre, dar datorită unora din ele unii s-au însănătoşit. Noi ne-am scris cu grijă toate acestea, am comparat însemnările şi am tras concluziile, şi astfel, când dibuind şi orbecăind, când pe calea experienţei, ne-am făurit medicina. De ce oare o infuzie din coaja amară a unui copac, pe care-l cunoaştem numai noi, tămăduieşte frigurile? Nici noi singuri nu ştim de ce. Îi cunoaştem doar puterea de vindecare… Mii de ani am urmărit stelele cerului şi ne-am însemnat observaţiile. Comparând aceste observaţii, am băgat de seamă că multe fenomene cereşti se repetă periodic şi am învăţat să le prezicem din timp… Nu avem alte taine în afară de miile de observaţii adunate de noi. Dar ele sunt taine, pentru că noi ascundem experienţa noastră faţă de cei neştiutori şi numai în asta stă puterea noastră.

— Dar invocarea spiritelor?

— Folosim multe mijloace ca să ne putem păstra înrâurirea şi puterea Cunoscând din timp când va avea loc o eclipsă de soare, noi spunem că mânia zeilor va întuneca lumina soarelui şi doar datorită rugăciunilor noastre o vom reda oamenilor. Şi mulţumită acestui lucru, îl facem chiar şi pe rege să asculte de voinţa noastră.

— Dar regele nu ştie?

— Regele crede în astă taină şi este tot atât de superstiţios ca şi cel din urmă sclav. Educaţia regilor se află în mâinile noastre… M-ai întrebat despre invocarea spiritelor… Reflectarea unor figuri de ceară cu ajutorul oglinzilor, pe un fond de aburi, precum şi nişte tuburi acustice… Iată ce sunt vedeniile… într-o zi am să-ţi explic cum se fac.

Kriţna era uluit. După o clipă de şovăială, spuse:

— Dar asta-i o minciună!

— Şi în ce constă adevărul? Oare sentimentele înseşi nu ne mint? Şi-apoi poporului îi plac minunile şi tainele, iar noi i le oferim. Minciună? Da! Dar asta ne-a dat putinţa să ne consacram cu totul ştiinţelor şi să facem multe descoperiri folositoare pentru popor.

— Atunci de ce n-aţi împărtăşit aceste cunoştinţe şi mulţimii? Şi cu ce se-aleg sclavii de pe urma acestor descoperiri atât de folositoare?

Aţro-Sanu se posomori:

— Sclavii? Păi cine o să mai lucreze în mine dacă sclavii se vor ocupa de ştiinţă?

Dar pe Kriţna răspunsul acesta nu-l mulţumi. Un adevărat vârtej de idei şi îndoieli prinse să i se învălmăşească prin minte. Căutând să se stăpânească, el întrebă:

— Ei, dar zeii?

— Zeii nu există.

Kriţna simţi că i se învârteşte capul. Privindu-l cu coada ochiului, Aţro-Sanu căută să mai îndulcească lovitura:

— Dacă vrei, ei există, numai că nu-s aşa cum şi-i închipuie regele şi sclavii. Soarele este „divin” datorită puterii sale de a da viaţă, căldură şi lumină. Niciun sclav nu-şi îndeplineşte îndatoririle cu mai multă conştiinciozitate ca soarele, atunci când răsare, se mişcă pe cer şi apune. Dar poate oare el să-şi micşoreze lumina sau să-şi grăbească mersul?

Soarele nu este un zeu, ci sclavul timpului şi al spaţiului.

Kriţna tăcea cu capul plecat în piept. Chipul îi era palid, iar sprâncenele dese, încruntate. Suprema încordare a gândirii şi lupta ce se dădea în sufletul său i se citeau pe faţă. Aţro-Sanu îl urmărea fără ca tânărul să bage de seamă, aşa cum un medic urmăreşte bolnavul, după ce i-a făcut o operaţie primejdioasă.

— Kriţna, ştiu că ţi-e greu… îndoielile te sfâşie şi te vor mai sfâşia încă… Dar ai să birui până la urmă… Iar când furtuna se va potoli în sufletul tău…

Intră un sclav.

Era un lucru neobişnuit. În timpul când Aţro-Sanu lucra, nimeni n-avea voie să păşească pragul camerei lui. Preotul îşi încruntă sprâncenele şi bătu nemulţumit cu degetele-i uscate în masă:

— E ceva grabnic?

Sclavul îşi îndoi un genunchi:

— De trei ori preaslăvite! Vestitorul Soarelui şi Elizair te roagă să-i primeşti, căci ce au ei să-ţi spună nu suferă zăbavă!

— Dă-le drumul!

Elizair şi Vestitorul Soarelui intrară cu capetele plecate. Aţro-Sanu îi binecuvântă ridicând mâna.

— Vorbiţi…

— De trei ori preaslăvite! începu Elizair. N-am îndrăznit până azi să vin să-ţi tulbur pacea… De mult mă nelinişteşc nişte fenomene ciudate care se petrec în cer. Corpurile cereşti parcă şi-au schimbat locul. Drumul lor nu mai trece prin punctele fixate de piramidele şi instrumentele noastre. Şi mă gândesc: oare nu cumva aceste fenomene vestesc mari nenorociri? Şi iată că a venit şi Vestitorul Soarelui şi spusele lui îndreptăţesc temerile mele.

— Vorbeşte! grăi Aţro-Sanu către Vestitorul Soarelui.

— De trei ori preaslăvite, am pornit în obişnuita mea călătorie prin ţinuturile noastre, ca să strâng dările şi să inspectez focurile, şi pretutindeni ochii mei au văzut privelişti îngrozitoare. La răsărit şi la apus de Atlantida, toate insulele sunt cuprinse de focul vulcanilor. Multe oraşe au şi pierit din pricina izbucnirilor vulcanice şi a cutremurelor. Pământul se clatină, casele se prăbuşesc şi oamenii umblă de colo-colo, ca o turmă de oi speriate.

— Sărmană Atlantida! spuse din nou Aţro-Sanu. Ai dreptate, Elizair, observaţiile tale sunt legate de începutul unor evenimente triste, despre care vorbeşte Vestitorul Soarelui. Şi totuşi ai greşit, Elizair, căci planetele nu s-au mişcat din locul lor şi stelele sunt la fel de neclintite ca şi înainte.

— Dar cum rămâne cu observaţiile mele? Cercetează tu singur! Ăsta-i adevărul. Am văzut cu ochii mei.

— Şi tu te încrezi ochilor tăi? Apoi, întorcân-duse spre Kriţna, grăi: Iată o minunată pildă a „adevărului” tău. Ce zici, Elizair, dacă după ce-o să bei o cupă de vin tare, ţi se va părea că totul în jur se învârteşte?

Elizair roşi de ciudă.

— Dar eu am fost treaz!

— Nu-i vorba de asta. Ţi-nchipui oare că s-au mişcat din loc coloanele sau crezi că vei găsi în mintea ta explicaţia acestor fenomene? Şi totuşi, aşa este. Căci nu stelele şi-au schimbat locul, ci piramidele, din care pricină vârful lor şi instrumentele tale nu se mai potrivesc cu drumul obişnuit al stelelor.

Elizair era tare îngrijorat:

— Dar piramidele stau nemişcate pe pământ!

— Dar pământul el însuşi? Elizair începu să înţeleagă.

— N-ar fi mai simplu să socotim că pământul este cel ce s-a mişcat din loc, şi nicidecum întreaga boltă cerească? Căci, de fapt, aşa şi este. Forţele focului subteran au schimbat poziţia pământului şi astfel s-au mişcat din loc şi toate punctele tale de observaţie. Chiar acum am cercetat fenomenele ce s-au petrecut înaintea îngrozitoarelor cutremure care au zgâlţâit Atlantida cu mii de ani în urmă… Atunci s-a întâmplat acelaşi lucru. Şi tot ca şi acum, întâi au început să erupă vulcanii de pe insulele învecinate cu Atlantida. Sunt mai mici decât Atlantida şi forţele focului subteran au mai multă putere asupra lor, putând erupe mai lesne la suprafaţă! Dar, vai! Cercetările mele mă fac să cred că ne aflăm în pragul unei catastrofe nemaivăzute… Atlantida este condamnată… Cele spuse de Vestitorul Soarelui ne arată, fără urmă de îndoială, că suntem mai aproape de catastrofă decât am bănuit eu.

Elizair şi Vestitorul Soarelui rămaseră muţi de uimire. Numai Kriţna nu-şi trăda emoţiile, deoarece „forţele subterane” clocoteau în sufletul lui.

— Convocaţi pentru mâine Consiliul Suprem… Dacă suntem neputincioşi să preîntâmpinăm această năpastă, să ne îngrijim cel puţin de salvare. Kriţna, vesteşte la palat convocarea Consiliului Suprem.

Kriţna urcă treptele şi ieşi pe terasa de marmură a palatului.

La picioarele lui se întindea Atlantida, scăldată în razele lunei şi-n mireasma florilor. Ca întotdeauna, dinspre oraş se auzeau, înăbuşite de distanţă, cântece şi acorduri de instrumente muzicale. În depărtare se desluşea răsuflarea uniformă a oceanului. Dar Kriţna nu vedea nimic. El îşi prinse strâns capul între mâini şi rămase aşa, cu faţa schimonosită, în bătaia luminii strălucitoare a lunei. Totul este minciună şi iar minciună… Nu există zei… Nu există taine… Există numai chipul lacom şi interesat al preoţilor care, din cunoştinţele lor, fac o taină pentru ca să poată asupri poporul, iar ei să se scalde în belşug!” Privirea lui căzu asupra statuii de aur a zeului soarelui, ce scânteia în razele lunei. Deodată, cuprins de aprigă ură, Kriţna zvârli statuia de pe piedestal, care, cu zgomot asurzitor, se rostogoli pe lespezile de marmură.

XII. RĂSCOALA SCLAVILOR

Preoţii şi curtea aflaseră de mult despre răscoala pusă la cale de sclavi, deşi sorocul nu-l ştiau încă. Dealul Sfânt aştepta în linişte evenimentele. Până acum, aceste răscoale nu constituiseră o mare primejdie „pentru stat”, adică pentru castele conducătoare: casa regală, preoţii, comandanţii de oşti. Aceste răscoale semănau mai degrabă cu nişte răzvrătiri neorganizate.

Totuşi, de astă dată evenimentele se desfăşurară altfel. Cu mult înainte de răsăritul zorilor, pe când era încă beznă, sclavii părăsiră tiptil-tiptil minele. De asemenea, fără cel mai mic zgomot, ei îi loviră prin surprindere în cap, cu târnăcoapele grele de bronz, pe supraveghetori şi paznici. Şi aceştia căzură ca nişte snopi, fără să scoată un geamăt.

Nu trecu un ceas, şi Oraşul Negru se afla în mâinile răsculaţilor. Bezna şi liniştea tăinuiau faptele. Pe drumurile şi cărările ce duceau spre Dealul Sfânt fuseseră postate detaşamente de strajă pentru a-i împiedica să fugă pe supraveghetorii şi paznicii care întâmplător ar fi scăpat şi care ar fi putut să dea de veste celor de pe Dealul Sfânt de cele ce se petreceau. Era, de fapt, o simplă măsură de prevedere, deoarece în Oraşul Negru nu rămăsese un singur paznic sau supraveghetor cu ţeasta întreagă.

Sclavii se îndreptară spre minele vechi. Aici se afla comandamentul răsculaţilor.

— Chiar de nu vom învinge, îi vom face pe cei de pe Dealul Sfânt să simtă puterea crescândă a sclavilor — spuse „Răul”, adresându-se mulţimii. Cu orice preţ, trebuie să punem mâna pe săbii şi suliţe de bronz. Arsenalele sunt păzite de detaşamente mari de ostaşi, bine înarmaţi, pe care nu-i vom putea birui cu sapele şi târnăcoapele noastre. Aşadar, pentru a pune mâna pe armele aflate în arsenal, e nevoie să fim noi înşine bine înarmaţi. Vom găsi arme cu duiumul, gata făurite, acolo, la fabrică, cum s-ar zice chiar în mâinile noastre, căci fabrica este păzită de un detaşament mai mic decât cel de la arsenal. Cu ăştia o să ne răfuim, de bună seamă, mai iute. Îndată ce-o să-i atacăm, ei au să aprindă focurile pentru a da alarma şi a chema în ajutor legiunile de gardă. Trebuie să punem mâna pe fabrică la fel de repede şi fără zgomot cum am făcut şi cu Oraşul Negru. Dar cum oare?

— După câte ştiu eu — spuse Aksa-Guam — în zori, soldaţii care fac de pază la fabrică se schimbă şi detaşamentul porneşte pe drumul Dragonului. Lângă cele două izvoare, drumul trece printr-un loc pustiu, o vale… Atacăm detaşamentul, omorâm soldaţii până la unul, ne punem armurile lor, sosim la fabrică şi-o ocupăm cât ai clipi. Fabrica o să fie a noastră, împreună cu toate armele găsite acolo.

— Dar parola? întrebă Adişirna.

— Am aflat-o: „Şarpele şi Soarele”.

Planul a fost acceptat. Şi pe drumul Dragonului, lângă cele două izvoare, a avut loc prima luptă. Sclavii au lăsat detaşamentul să treacă, apoi, la întoarcere, i-au tăiat calea, atacându-l din trei părţi: din faţă, din spate şi din flancul stâng; în dreapta se căsca o prăpastie adâncă.

Deşi atacul s-a produs prin surprindere, ostaşii atlanţilor, căliţi în luptă, se apărară cu dârzenie. Scuturile îi ocroteau împotriva bolovanilor, iar suliţele lor, fiind mai lungi decât sapele şi târnăcoapele sclavilor, le îngăduiau să-i lovească pe atacanţi fără ca ei înşişi să aibă prea mult de suferit. Detaşamentul ar fi putut fi lesne aruncat în prăpastie, dar trebuiau cruţate armele soldaţilor. Cât priveşte numărul, sclavii aveau superioritatea. Suliţele rămâneau înfipte în trupurile răsculaţilor şi, înainte ca ostaşii să le poată smulge din leşul celor ucişi, zeci de mâini ale sclavilor se repezeau să înhaţe arma şi o trăgeau cu putere, în ciuda loviturilor ce plouau cu nemiluita de pretutindeni. Încetul cu încetul, aproape toate suliţele trecură în mâinile sclavilor. Mişcările soldaţilor erau stânjenite de drumul prea îngust.

Pierzându-şi suliţele, ei începură să se bată cu săbiile. Dar suliţele mânuite de sclavi îşi dovediră superioritatea; săbiile erau mai scurte decât suliţele. Ostaşii cădeau seceraţi unul după altul, umplând cu trupurile lor tot drumul, ceea ce îngreuna şi mai mult mişcările celor rămaşi.

Detaşamentul era condamnat…

Nu se scurse un ceas şi el se prefăcu într-un morman de cadavre. Niciun om nu mai rămăsese în viaţă. Sclavii luară repede armurile soldaţilor, le spălară de sânge la izvor şi se îmbrăcară cu ele. Aksa-Guam îşi puse armura comandantului şi astfel porniră la drum. Nu lăsară decât un detaşament de pază.

La fabrică, „schimbarea gărzii” s-a desfăşurat cu bine. Comandanţii detaşamentelor şi-au spus parola şi straja de noapte, zăngănindu-şi armele de bronz, porni pe drumul pe unde se întorcea de obicei. Până la sosirea lor, toate leşurile fuseseră aruncate în prăpastie, drumul curăţat şi urmele încăierării şterse cu desăvârşire.

Nimicind micul detaşament de pază din interior, lucru care de altfel nu constituise o greutate, marele atelier unde se făureau arme de bronz căzu în mâinile răsculaţilor. Aici găsiră şapte mii de săbii şi suliţe gata să iasă pe poartă şi cinci mii neşlefuite încă, dar bune spre a fi folosite în luptă. Sclavii erau în culmea bucuriei. Niciodată o răscoală nu începuse atât de bine.

Încrederea că vor birui Dealul Sfânt se întărea în sufletul lor.

Se apropiau zorile şi trebuiau să se grăbească pentru a isprăvi şi cu arsenalul, iar până la răsăritul soarelui să aibă vreme să-şi treacă forţele principale în munţi.

Înarmaţi, sclavii reprezentau acum o puternică forţă militară, care se îndrepta spre arsenal. Echipamentul lor îi înşelă pe cei din garnizoana arsenalului.

— Cine sunteţi? întrebă o patrulă.

— Din porunca lui Ketţal-Kootla, şeful suprem al armatelor din Atlantida, vin legiunile „de pază” pentru întărirea garnizoanei — răspunse Aksa-Guam.

Jumătate din sclavi reuşiseră să treacă podul când înşelăciunea fu dată în vileag, şi asta tot din pricina răsculaţilor, căci o parte dintre ei, prea zeloşi, care nu căpătaseră arme, urmau detaşamentul înarmaţi numai cu târnăcoape. Au fost observaţi şi se dădu alarma. Dar era prea târziu. Săbiile se încrucişară sfâşiind liniştea nopţii cu zăngănitul bronzului. Soldaţii atlanţilor se băteau cu obişnuita lor dârzenie. Sclavii îi alungau, iar ei se retrăgeau în interiorul uriaşului arsenal, luptând pentru fiecare palmă de pământ. Uşile mari ale magaziilor se spărgeau trosnind, şi mulţimi de sclavi, pe jumătate goi, se năpusteau înăuntru, ieşind de-acolo cu tot armamentul de luptă. Victoria era de partea răsculaţilor.

Mai avură loc încă câteva ciocniri răzleţe, chiar în interiorul magaziilor şi prin ungherele curţilor largi şi pavate, în vreme ce masele de sclavi înarmaţi porniseră în marş fulgerător pe un drum larg de munte, care ocolea Dealul Sfânt. Scurtele încăierări cu detaşamentele care făceau de pază pe drumuri n-au putut ţine în loc această revărsare tumultoasă.

Într-o singură noapte, sclavii, lipsiţi de arme şi putere, se transformaseră într-o oaste ameninţătoare, înarmată cu şaisprezece mii de săbii şi suliţe.

În ciuda tuturor măsurilor de prevedere, ei nu izbutiră să ascundă celor de pe Dealul Sfânt ocuparea arsenalului. Arsenalul se găsea chiar la poalele Dealului Sfânt şi zgomotul luptelor ajunsese acolo sus, străbătând liniştea nopţii. Dar tot datorită acestei bătălii angajate aici, la arsenal, răsculaţii au putut să-şi deplaseze forţele principale departe, în munţi, mai înainte ca cineva să prindă de veste. Conducătorii acestei numeroase oştiri erau „Chiorul” şi Adişirna. „Îndârjitul” şi Aksa-Guam aveau greaua sarcină ca, în fruntea unor forţe mai mici. Să ia cu asalt Dealul Sfânt, dinspre sectorul cel mai bine apărat, şi să primească asupra lor lovitura principală a celor mai bune legiuni de cavalerie ale atlanţilor — „Neptun” şi „Neînvinşii”.

Sub soarele dimineţii, Dealul Sfânt strălucea cu bronzul templelor şi palatelor sale, când Aksa-Guam şi „Îndârjitul”, în fruntea detaşamentelor lor, se apropiară de canalul circular, aflat jos, la poale. Podurile fuseseră ridicate. Tot malul pe partea Dealului Sfânt ardea ca un perete de aramă — erau armele soldaţilor aşezaţi în ordine de bătaie.

Văzând pădurea deasă de suliţe a duşmanului, sclavii îşi pierdură cumpătul… Canalul le tăia drumul. Cele două tabere vrăjmaşe nu stătură multă vreme cu mâinile-n sân.

În albia canalului, lângă mal, se aflau nenumărate nave mici. „Îndârjitul” arătă cu mâna spre ele şi deodată toţi se puseră în mişcare: sclavii trăgeau barcazele şi felucele într-un singur loc, şi sub ploaia de suliţe aruncate de pe celălalt mal, înjghebară la iuţeală poduri plutitoare. Malul se ridica deasupra apei la o înălţime de un stat şi jumătate de om, dar lucrul acesta nu fu o piedică. Răsculaţii porniră pe pod şi, urcându-se unul peste celălalt, începură să se caţăre pe mal. Suliţele ce se abăteau de sus îi făceau să se prăvălească în apă şi curând, pe nave şi lângă mal, trupurile lor alcătuiră o movilă pe care se târau, ca nişte furnici, mereu alţi şi alţi sclavi. Tot canalul se înroşise de sângele răsculaţilor, iar cadavrele lor acopereau faţa apei, plutind în jos pe cursul ei. Dar principalul fusese făcut: mai înainte ca soarele să ajungă în înaltul cerului, sclavii se aflau pe celălalt mal. Mulţi dintre ei păşeau pentru prima oară pe Dealul Sfânt. Soldaţii se retrăseseră pe un platou larg din faţa canalului ca să se poată mişca mai în voie, şi aici începu o luptă pe viaţă şi pe moarte, o luptă îndelungată.

Atlanţii aveau marele avantaj că se aflau pe deal, în vreme ce sclavii erau jos, pe un câmp îngust, în spatele lor fiind canalul. Întăriri puteau primi doar pe măsură ce cucereau terenul din faţa lor. Mormanele de cadavre le stânjeneau mişcarea. Sclavii începură să dea semne de oboseală. Atunci atlanţii atacară cu mai multă înverşunare. Sosi clipa când răsculaţii, înghesuiţi în canal, puteau fi azvârliţi în apă. „Îndârjitul” şi Aksa-Guam luptau în prima linie. Privind în jur, „Răul” văzu că ai lor se retrag.

„Sfârşitul!” îi fulgeră prin gând.

Dar în clipa aceea, în rândurile soldaţilor se petrecu o învălmăşeală. Cei din spate se retrăgeau în grabă.

După cum s-a aflat mai târziu, în munţi situaţia atlanţilor era desperată. Adişirna şi „Chiorul” se prăvăliseră asupra lor ca o avalanşă, ajungând până la palatul regal. Într-acolo au fost chemate întăririle. Detaşamentele lui Aksa-Guam şi ale „Îndârjitului” răsuflară mai în voie. Curând, sclavii trecură la ofensivă şi începură să-i alunge pe duşmani spre vârful Dealului Sfânt.”

Chiar atunci, pe Dealul Sfânt aveau loc evenimente care au hotărât soarta răscoalei.

În noaptea când sclavii s-au răsculat, regele Guan-Atagueragan dădea un ospăţ regilor supuşi lui, care urmau să plece, după ce asistaseră la sărbătoarea soarelui.

În scopul de a-i uimi pentru ultima oară cu bogăţia şi măreţia curţii sale, ospăţul avu loc în sala de smarald, aflată în partea subterană a palatului. Toţi pereţii acestei uriaşe săli erau acoperiţi, de sus până jos, cu pietre preţioase. Nestematele, aşezate după coloritul lor, închipuiau tot felul de flori şi peisaje fantastice.

Pe cerul de bronz strălucea un soare de topaz, iar copaci de crizopraz îşi oglindeau frunzişul în ape de smarald. Berili galbeni şi trandafirii, rubine împletite în coroniţe se înălţau din iarba de crizolit.

Tronul se afla lângă un perete bătut tot în smaralde, ale căror bogate nuanţe alcătuiau desene complicate. Era un adevărat zid de smarald, despărţit de peretele principal printr-un coridor în care ardeau făclii. Văpaia torţelor răzbătea prin smaralde, producând extraordinare efecte de lumină.

Regele ştia de răscoală. Ospăţul fusese înadins prelungit pentru ca, o dată cu sfârşirea lui, ordinea pe Dealul Sfânt să fie restabilită şi regii oaspeţi să nu afle de răscoală. Lucrul acesta era cu atât mai lesne de înfăptuit, cu cât în sala de smarald nu putea pătrunde niciun zgomot de la suprafaţă.

Dar răsculaţii se năpustiră şi în această încăpere închisă.

Înainte ca soldaţii, trimişi ca întăriri, să vină în ajutorul celor care luptau în munţi, Adişirna şi „Chiorul" puseseră mâna pe palat. Zăngănitul săbiilor răsună în încăperea vecină şi, deodată, sclavii înarmaţi năvăliră în sala de smarald. Gărzile de onoare ale regelui şi însuşi oaspeţii fură nevoiţi să pună mâna pe săbii.

Numai Guan-Atagueragan şedea pe tronul lui, cu aerul măreţ al unei statui, şi urmărea bătălia. Dar sufletul îi era cuprins de tulburare. Garda palatului şi regii se luptau cu bărbăţia desperării, însă rândurile lor se răreau pe fiece clipă… Moartea îşi aţintise privirea în ochii regelui Atlantidei.

În clipa când cădeau ultimii apărători ai palatului, Guan-Atagueragan îşi aminti deodată de o cale de salvare. Vroia să întâmpine moartea mândru, aşa cum se cădea regelui Atlantidei, dar gândul că ar putea scăpa cu viaţă îl făcu să-şi lepede masca măreţiei. Coborî în grabă treptele tronului, îşi scoase sabia grea de bronz, strânse cu putere mânerul ei bătut în diamante şi, izbind o singură dată, brăzdă peretele de smarald. Apoi din câteva lovituri izbuti să facă o spărtură în zid. Smaralde mari cât bobul de mazăre se rostogoliră pe podeaua de mozaic. Regele îşi făcu vânt prin spărtură. Pe urmele lui însă porniră şi câţiva sclavi. Deodată, unul din ei zări nestematele mari şi se apleca să le culeagă, adunân-du-le cu pumnii şi vârându-le apoi în gură şi în armura de bronz. Alţi sclavi, venind în fugă, se împiedicară de el şi căzură jos, astfel că un morman de trupuri acoperi trecerea.

Regele fugise…

Cuprins de o mânie turbată, „Chiorul” se apropie de peretele spart, lângă care se înălţa o claie de trupuri omeneşti, şi începu să-i bată pe sclavi. Cu sabia ridicată deasupra capului şi fluturând-o în văzduh, Adişirna îi chema la ordine. Dar totul era în zadar. Văzând că duşmanii pieriseră din faţa lor, răsculaţii se răspândiră pâlcuri-pâlcuri prin sălile palatului şi începură jaful. În cămări găsiră amfore uriaşe pline cu vin. Îşi turnau băutura în scuturile lor rotunjite şi, istoviţi de arşiţă şi de luptă, sorbeau cu lăcomie şi cădeau pe loc, beţi-morţi.

XIII. SFÂRŞITUL RĂSCOALEI SCLAVILOR

De îndată ce preoţii aflară de izbucnirea răscoalei, ei se întruniră în consiliu, într-una din piramide. Aici erau în deplină siguranţă. Trecerile subterane care legau palatele cu piramidele fuseseră tainic zidite. Slujitorii preoţilor aduceau mereu ştiri cu privire la desfăşurarea luptei.

În ciuda poruncii trimise de prelaţi comandanţilor de a înăbuşi răscoala, se primeau totuşi veşti neliniştitoare. Sfârşitul bătăliei care se prelungea era îndoielnic. Jur împrejurul Atlantidei se aflau masate garnizoane uriaşe. Cu ajutorul lor. Răscoala putea fi foarte uşor înăbuşită, căci fiecare ceas aducea preoţilor pagube nespus de mari: sclavii le distrugeau palatele şi apoi majoritatea lor constituiau „averea mobilă” a preoţilor. Această marfă vie era destul de bine cotată la Bursa Mării.

Numai spre apusul soarelui, succesul soldaţilor se arătă în sfârşit limpede. Armata „Chiorului” şi a lui Adişirna fusese împinsă în munţi şi împrăştiată prin păduri. „Chiorul” fusese omorât în palat, iar trupul lui îl ciopârţiră soldaţii lui „Neptun”. Adişirna-Guanci dispăruse fără veste.

Venind de hac forţelor principale ale sclavilor, atlanţii porniră să se răfuiască cu resturile armatei lui Aksa-Guam şi „Îndârjitului”. Sclavii erau împinşi spre canal, unde cădeau şi se înecau pe loc.

Un grup nu prea mare de răsculaţi, în frunte cu „Îndârjitul”, se luptau ca nişte lei furioşi, apărând podul şi acoperind retragerea.

În cele din urmă, „Îndârjitul” căzu cu beregata străpunsă. Dealul Sfânt fusese curăţat de rebeli. Nu rămăseseră decât grupuri răzleţe de sclavi, pe care ostaşii îi goneau ca pe nişte ogari, îi alungau prin curţi şi fundături şi îi omorau fără cruţare. Rănit la mână şi la cap, Aksa-Guam se pierdu de detaşamentul „Îndârjitului”. Apărându-se de soldaţii care îl urmăreau, el se ascunse în scobitura zidului de bronz ce împrejmuia palatul marelui preot Aţro-Sanu, lipindu-se cu spatele de portiţa strimtă de bronz. Din pricina oboselii şi a pierderii de sânge, Aksa-Guam simţea că i se învârteşte capul şi ochii i se împăienjeniră. Ca în somn, îşi mişca mecanic sabia, apărându-se de loviturile suliţelor.

Pe neaşteptate, portiţa se deschise în spatele său şi el fu cât pe-aci să cadă jos. Crezând că-i o capcană, se întoarse şi-l văzu în faţa sa pe Kriţna, învăţăcelul lui Aţro-Sanu. Kriţna îl sprijini să nu se prăbuşească şi, apucându-l de mână, îl trase dincolo de prag. Tot atunci se năpusti şi un soldat. Kriţna smulse sabia din mâna slăbită a lui Aksa-Guam şi-l lovi pe ostaş în cap. Acesta se prăbuşi, dar îndată apăru altul. C-o suliţă lungă, el străpunse pieptul lui Kriţna.

— Închide portiţa — apucă să strige învăţăcelul şi se prăbuşi într-un lac de sânge.

Aksa-Guam trânti portiţa şi trase zăvorul greu de bronz.

Apoi se aplecă spre Kriţna. Ochii acestuia priveau împăienjeniţi, iar sângele îi curgea şuvoi din rana de la piept şi din gură.

— Mor… E mai bine aşa… Totu-i minciună şi făţărnicie… Şi viaţa e o minciună… — bolborosea el, răguşit, cu glasul frânt. Lasă-mă… fugi…

Şi Kriţna îşi lăsă capul pe pământ. Un tremur uşor îi cuprinse trupul. Aksa-Guam porni încet prin grădină. Nu se mai gândea să fugă… nu se mai gândea la nimic. Se simţea prea zdrobit, zdrobit îi era şi trupul, şi sufletul. Dincolo de zid răsunau zgomotele luptei care se îndepărta mereu, răsunau strigăte şi gemete.

Aici, ca întotdeauna însă, era linişte şi pace.

Palmierii îşi arătau în lumina asfinţitului coroanele lor ca nişte evantaie şi strălucind ca focul. Florile răspândeau o mireasmă ameţitoare. În frunzişul fremătător al copacilor se zbenguiau şi ţipau papagali cu pene albe şi trandafirii sau verzi şi roşii, legaţi de picioruşe cu lănţişoare de aur.

Bună dimineaţa, Aţro-Sanu — strigă în urma lui Aksa-Guam un papagal.

Tânărul preot coborî cărarea galbenă de nisip, cu tufe de liliac alb şi cu tuberoze albe înflorind de o parte şi de alta. Mirosul lor puternic şi dulceag îl ameţea.

Pe creanga unui portocal bogat şedea o maimuţă dresată şi curăţa cu atenţie un fruct mare şi copt. Văzându-l pe Aksa-Guam, rupse o portocală din pom şi, chicotind batjocoritor, o azvârli după el. Asemenea unei mingi, fructul se rostogoli pe cărarea gălbuie.

Aksa-Guam îşi aminti că nu pusese nimic în gură din ajun. Ridică portocala şi începu s-o mănânce cu plăcere, sorbindu-i aroma parfumată şi sucul dulce. Maimuţa îi strigă ceva în limba ei. Tânărul zâmbi fără să vrea şi-i făcu un semn cu capul. Drept răspuns, maimuţa începu şi ea să dea repede şi binevoitor din cap. Şi, lucru ciudat, Aksa-Guam îşi simţi sufletul mai uşor.

Apoi se apropie de bazinul de marmură, îşi scoase armura grea şi se spălă în apa rece de izvor. Rămânând în tunica scurtă şi neagră de preot, care avea brodate pe piept însemnele preoţeşti — discul soarelui şi litere de aur — se simţi mai la largul său. Se întinse cu plăcere pe iarba verde, dezmorţindu-şi mâinile şi picioarele ostenite.

„Dacă nu m-ar durea rănile, m-aş simţi chiar foarte bine”, se gândi el.

O oboseală dulce îi cuprinse trupul. Închise ochii fără să vrea şi aţipi. Deodată, îmboldit parcă de ceva, se trezi şi se sculă în capul oaselor. Ata! Ce s-o fi întâmplat cu ea? Cum de-a putut s-o uite atâta vreme! Ata, care-l rugase să-i îngăduie să lupte împreună cu el!

„Multe dintre sclavele noastre se înarmează şi pornesc spre Dealul Sfânt ca să moară sau să biruie… Eu nu pot să rămân acasă… Sunt puternică şi vreau să fiu cu tine…”

Dar el îşi impusese voinţa şi-o convinsese să nu plece, spunându-i că, dacă ea va fi alături de el pe câmpul de bătaie, teama pentru viaţa ei îi va stărui veşnic în minte, ceea ce ar putea duce la moartea lor şi la înăbuşirea răscoalei.

Cu ochii plini de lacrimi, Ata îşi luase rămas bun de la el în noaptea trecută, la minele vechi.

„Ce s-o fi întâmplat cu ea?… Nu cumva s-o fi dus să mă caute şi or fi omorât-o soldaţii?”

Dintr-un salt fu în picioare şi porni repede în jos, pe potecă. Se caţără pe un zid, sări dincolo şi începu să coboare de pe Dealul Sfânt.

Drumul cel mai scurt trecea pe lângă palatul tatălui său, acum mort. O clipă, Aksa-Guam stătu la îndoială, dar apoi se îndreptă cu paşi hotărâţi într-acolo. Între timp, drumul fusese curăţat de cadavrele sclavilor. Din când în când, întâlnea detaşamente de soldaţi. Dintre locuitorii Dealului Sfânt erau puţini aceia care ştiau despre participarea lui la răscoală. Veşmântu-i preoţesc îi îngăduia să treacă fără a fi oprit.

Apropiindu-se de palatul părintelui său, Aksa-Guam încetini pasul fără să vrea. Clădirea era aşezată cu faţada spre drum, înălţându-şi coloanele grele deasupra zidului de bronz. Deodată tânărul se opri locului, şi simţi că i se taie răsuflarea.

La una din ferestre stătea maică-sa, cu părul cărunt despletit, privind ca o nebună. Îl recunoscu îndată şi, arătându-l cu degetul mâinii întinse, izbucni într-un hohot isteric:

— Iată-l, iată-l! strigă ea. Pui de năpârcă! Pui de năpârcă! Unde ai ascuns capul tatălui tău? Aguşaţa are nevoie de el, căci îl îmbălsămează. Cine-a văzut mumie fără cap? Adu capul lui taică-tu! Adu capul lui taică-tu!

Două sclave o apucară de subsuori şi o luară cu sila de la geam. Astupându-şi urechile, Aksa-Guam o rupse la fugă, dar strigătele mamei sale îi stăruiau în auz:

— Adu capul lui taică-tu!

Şi numai când ajunse, gonind aşa, la podul de peste canal, se mai linişti puţin.

Sărmana maică-sa… Capul părintelui său… el zace în minele vechi… Cap de preot… Şi Aksa-Guam nici nu ştie măcar dacă l-au îngropat…

XIV. MOARTEA ATEI

Oraşul Negru încă nu se liniştise. Pâlcuri-pâlcuri de sclavi umpleau uliţele. Dar soldaţii atlanţilor nu-i mai urmăreau, deoarece Dealul Sfânt fusese curăţat, iar de pedeapsă sclavii nu puteau scăpa.

În piaţa largă, de unde porneau două drumuri, Aksa-Guam fu recunoscut de un sclav:

— Priviţi-l, el e! Iată-l! Iată-l pe Aksa-Guam, regele sclavilor!

— Trădătorule!

— Vânzătorule!

Mulţimea îl înconjură şi începu să azvârle cu pietre în el. Femeile, furioase, îl ameninţau cu pumnii şi răcneau:

— Dă-mi înapoi bărbatul ucis!

— Mi-ai omorât feciorul!

— Unde-i fratele meu?

Un sclav se repezi la el şi-l doborî la pământ, zvârlindu-l pe un morman de pietriş. Apoi îi înfundă pe cap chivără sa roşie şi începu să strige:

— Încoronarea regelui sclavilor!

Cercul mulţimii adunate se strângea tot mai mult. O ploaie de pietre se abătu asupra lui Aksa-Guam. Plin de sânge, alb la faţă, el stătea cu chivără roşie în cap, uitându-se la lume, fără să vadă nimic.

— Ce să ne tot zgâim atât la el! vorbi un sclav berber, cu suliţa în mână. Oare în vinele lui nu curge tot sângele duşmanilor noştri? Ia feriţi în lături!

Sclavii se dădură la o parte şi berberul făcu vânt suliţei drept spre pieptul lui Aksa-Guam. Dar, înainte ca arma să-l străpungă, din mulţime răsună un strigăt deznădăjduit de femeie şi un trup se azvârli între Aksa-Guam şi suliţa ce zbura.

Suliţa străpunse pieptul tinerei femei.

Era Ata.

Ea întoarse capul spre Aksa-Guam şi izbuti să-i spună doar atât:

— Viaţa mea… — sângele îi năvăli pe gură şi ţâşni din rană, iar fata amuţi, horcăind greu.

— Ata! strigă Aksa-Guam, dar puterile îl părăsiră, îşi pierdu cunoştinţa şi se prăvăli de pe mormanul de pietriş, alături de trupul Atei.

Mulţimea se dădu speriată în lături şi încremeni, tulburată de moartea neaşteptată a fetei.

Acelaşi sclav berber, cuprins de furie că lovitura lui precisă, cu care voise să se laude în faţa tuturor, nu-şi atinsese ţinta, strigă:

— Din pricina lui a mai murit o sclavă! Moarte lui! şi se năpusti spre Aksa-Guam.

Câţiva sclavi îl urmară:

— Stai, câine! strigă deodată Guamf, ivindu-se din mulţime şi apărând cu trupul său trupul Atei şi al lui Aksa-Guam.

Sclavii se opriră nedumeriţi. Toţi îl cunoşteau pe bătrânul Guamf şi-i purtau respect.

— Pleacă de-aici, bătrâne! zise scalvul berber, cu glas scăzut.

— Sunteţi fiare sau oameni? se năpusti Guamf asupra lui. Nu v-ajunge sângele pe care l-aţi vărsat? Atunci omorâţi-mă pe mine, un bătrân! Şi, adresându-se sclavului berber, vorbi mai departe: Tu unde ai fost, Sirna, atunci când noi am luat cu asalt Dealul Sfânt? Niciunul din sclavii care au luptat acolo n-a ridicat mâna asupra lui Aksa-Guam. Oricine ar fi fost el, a luptat alături de noi şi pentru noi şi-a primejduit viaţa ca cel din urmă dintre sclavi. De unde ai suliţa, Sirna? Da, suliţa cu care ai vrut să-l ucizi pe Aksa-Guam şi ai ucis-o pe nepoata mea? Ai ridicat-o din drum, după bătălie! Te cunosc eu pe tine şi pe cei de teapa ta! Când sunteţi oropsiţi, vă linguşiţi pe lângă supraveghetor şi-i denunţaţi pe-ai voştri. Când luptăm, voi staţi frumuşel ascunşi în casă şi aşteptaţi să vedeţi cine învinge, ca să puteţi lovi cu copita pe cel căzut. Viaţa noastră, a tuturora, ar fi fost mai uşoară, de nu s-ar fi născut pe lume oameni de teapa voastră. Şi tu te încumeţi să-l judeci pe cel învins?

Sclavul berber se ruşina şi se mistui în mulţime.

— Voi, sclavi, luaţi aminte la spusele mele! grăi mai departe bătrânul. Aksa-Guam şi-a pierdut tatăl, mama lui şi-a pierdut minţile. Fata pe care a iubit-o zace în faţa voastră, cu pieptul străpuns de suliţă. El nu se mai poate întoarce pe Dealul Sfânt.

Fără să asculte până la sfârşit vorbele bătrânului, mulţimea de sclavi se trase deodată într-o parte şi toţi o rupseră la fugă spre mine. Pe drum, dinspre Dealul Sfânt, venea încet un detaşament de călăreţi. Nu trecură cinci minute şi piaţa rămase pustie. Se auzea doar ţăcănitul potcoavelor de bronz pe drumul pietruit şi zăngănitul armelor.

Aşa cum se cuvine unor învingători, soldaţii atlanţi, mândri şi plini de încredere în ei, trecură încet, la pas, fără măcar să-şi arunce privirile asupra pâlcului de oameni aflat lângă mormanul de pietriş: prea erau multe cadavrele care zăceau în drum, iar bătrânul acela nenorocit nu merita atenţia lor.

Se lăsase o linişte desăvârşită, tulburată doar de zumzetul câtorva muşte albastre, strălucind în razele asfinţitului, care zburau în jurul rănii deschise a Atei.

Guamf îl trase mai la o parte pe Aksa-Guam şi ascunse în dosul unui tufiş trupul fetei. Tânărul îşi veni în fire. Bătrânul îi puse cu blândeţe mâna pe umăr şi-i spuse, arătându-i spre minele vechi:

— Nu te mânia prea tare pe ei. E greu să te înhami din nou la jug… Ţi-aduci aminte cât de tare m-am supărat eu pe tine când mi-ai vorbit despre eliberarea sclavilor? Veni-va oare ziua aceea, au ba? Poate că odată, peste mii de ani, va răsări şi steaua noastră şi ne va tămădui rănile. Dar atunci noi nu vom mai fi pe lume şi poate că nu va mai rămâne nici urmă din Atlantida… Şi nimeni nu va şti că noi am luptat pentru eliberarea sclavilor şi că am trimis, peste milenii, salutul nostru acelora care vor fi mai fericiţi ca noi.

Apă… — şopti răguşit Aksa-Guam şi gemu de durere.

XV. OSÂNDIŢII

Adunarea Consiliului Superm se deschise în sala de aramă din palatul regal, ai cărei pereţi erau acoperiţi cu plăci de aramă, împodobite cu basoreliefuri ce înfăţişau faptele războinice ale regilor Atlantidei. Armele de bronz, atârnate pe pereţi, arme din toate epocile, începând cu primele, grosolan lucrate, până la săbiile şi armurile din ultima vreme, frumos migălite şi şlefuite cu grijă, dădeau acestei săli un aspect de muzeu. Toţi membrii Consiliului Suprem se aflau de faţă, în afară de marele preot Aţro-Sanu.

Dar regele nu-l mai aşteptă. Stând pe tronul înalt de bronz, înconjurat de jilţuri, aşezate în semicerc şi ocupate de membrii consiliului, regele deschise adunarea.

— În numele soarelui şi prin voinţa noastră… În Atlantida s-au petrecut lucruri nemaiauzite. Sclavii răsculaţi au vrut să-mi ia viaţa mea sfântă. De mâna acestor oameni de rând, vrednici de dispreţ, au murit toţi oaspeţii mei şi regii. Numai regele din Aşşur a scăpat de la această moarte năprasnică, fiindcă a fugit după mine, precum şi scumpul meu frate, regele Atţorului, care nu era la palat, aflându-se bolnav. La răscoală — ce ruşine cumplită! — a luat parte unul dintre fiii preoţilor. Dar tatăl a plătit cu capul trădarea fiului… Celor ce-au pus la cale răzmerita, Aksa-Guam-Itţa — fie ca mânia zeilor să cadă asupra capului său — şi sclavul Adişirna-Guanci — deschiză-se pământul înaintea lui! — nu li s-a dat de urmă până acum. Cine-i vinovat de asta, Ketţal-Kootla?

Comandantul de oşti îşi plecă fruntea.

— Îi vom găsi, măria ta, fii de trei ori preaslăvit…

— De nu vor fi prinşi, vii sau morţi, înainte ca soarele să apună de trei ori după Dealul Leului, tu, Ketţal, n-ai să-l mai vezi răsărind a patra oară. Iar sclavii… şi, clocotind de furie, regele se ridică de pe tron, ceea ce era o încălcare cu totul neobişnuită a etichetei — Oh, mânia mea nu cunoaşte margini! Fie ca sclavii toţi, neam de neamul lor, să ţină minte ce înseamnă mânia regelui Atlantidei. Am să-i omor pe toţi până la unul. Am să-i supun la atari cazne, că se va cutremura pământul. Şi am să poruncesc ca din ţările supuse nouă să fie aduşi alţi sclavi! Sclavii sunt osândiţi. Toţi până la unul…

Ketţal-Kootla oftă din greu:

— Nu te mânia, măria ta, fii de trei ori preaslăvit… Aproape toţi sclavii au părăsit Oraşul Negru… şi-au fugit atât de grabnic, c-au lăsat în vetre aluatul dospit. Ei s-au ascuns în inima pădurilor… Doar moşnegii, babele şi orfanii au mai rămas.

— Şi tu, câine bătrân, n-ai ştiut să urmăreşti aceste fiare… Asta-i trădare! Toţi sunteţi trădători şi uneltiţi împotriva mea! încercuiţi pădurile!

— Le-am şi încercuit.

— Străbateţi drumurile în lung şi-n lat, cu câini de vânătoare.

— Suntem pe urmele fugarilor şi mulţi au şi fost prinşi.

— Să fie hăituiţi ca fiarele sălbatice! Toată Atlantida să fie scăldată în sângele lor!

Deodată, în sală se stârni un freamăt. Pe o litieră neagră, slujitorii templului îl purtau în pas domol pe marele preot Aţro-Sanu.

Sprijinit de braţ, preotul coborî încet din litieră, îl binecuvântă pe rege, se apropie de jilţul său şi, fără să se aşeze, grăi către rege:

— De trei ori mare, puternic, neînvins şi ocrotit de zei, rege al Atlantidei! Pieptul meu bătrân e sfâşiat de durere. Ochii mi-s secaţi de lacrimi şi limba nu mai îmi dă ascultare… Dar zeii nemuritori mi-au poruncit să-ţi vorbesc despre cumplita năpastă ce se apropie de Atlantida… Vai, vai, vai!

Noi toţi am greşit în faţa zeilor şi mânia lor s-a abătut asupra noastră… Guan-Atagueragan păli.

— Vorbeşte mai repede, ce vrei să spui? întrebă el, cu glas surd.

— Atlantida e osândită… Atlantida trebuie să piară într-un îngrozitor cutremur. Focul o va mistui. Zeii mi-au dezvăluit în noaptea trecută că pieirea Atlantidei este hotărâtă. Zeul soarelui, arzând şi ameninţător, mi s-a arătat mie, cu chip de soldat. Veşmintele lui erau ca bronzul topit şi faţa lui te orbea. Şi el mi-a zis: „Salvaţi-vă! Salvaţi-vă până nu e prea târziu! Căci nu va rămâne piatră pe piatră şi nu va rămâne în viaţă nicio vietate. Focul va arde şi oceanul va înghiţi Atlantida. Şi acolo unde se înălţau munţi înalţi, numai valurile mării îşi vor ridica crestele înspumate, şi chiar amintirea Atlantidei va pieri în veacuri!”

Aţro-Sanu vorbea ameninţător ca un proroc şi fiecare cuvânt rostit de el îngheţa inimile…

Regele se lăsă pe spate, îşi încleşta mâinile pe braţele jilţului şi închise ochii. Obrazul lui fu cuprins de un tremur.

— Minţi, bătrâne! Voi toţi minţiţi! Eu nu vă cred! Vreţi să mă speriaţi! Oare nu pentru că v-am micşorat veniturile?

— Atlantida nu va scăpa de la pieire. Ziua cumplită a judecăţii se apropie! exclamă Aţro-Sanu.

Şi vrând parcă să adeverească vorbele acestea, o zguduitură subterană, puternică şi ondulatorie, cutremură palatul.

Torţele se stinseră, armele de bronz căzură la pământ zăngănind. Jilţurile preoţilor şi tronul regelui se clătinară. Cu un zgomot asurzitor, zidul cel mare crăpă în două. Şi toată podeaua de mozaic, începând de la uşă, fu brăzdată de o crăpătură mare, ce se îngusta treptat, ajungând până la treptele tronului.

Regele se uita cu groază la ea, de parcă ar fi privit un şarpe care se târa, gata să-l muşte.

De afară se auziră strigăte şi plânsetul femeilor şi al copiilor speriaţi. Dar în sală stăruia o linişte apăsătoare. În aceste câteva clipe, toţi cei de faţă trebuiau să se împace cu gândul care le răsturna întreaga lor viaţă. Dar era atât de neobişnuit, de ciudat şi de absurd, încât creierul refuza să înţeleagă… Şi regele privea ca hipnotizat crăpătura sinistră, fără să poată rosti un cuvânt.

Pământul se zgudui din nou. Armele rămase încă pe pereţi zăngăniră, iar ţurţurii de cristal ce împodobeau torţele de bronz prinseră să se legene.

Regele se sculă de pe tron şi, uitând de etichetă, se apropie de fereastră, ca să-şi răcorească tâmplele. Vântul aducea până la el briza proaspătă şi sărată a oceanului. Guan-Atagueragan privi în jos, spre luminile Atlantidei care se aşternea la poalele Dealului Sfânt.

— Sărmană Atlantida!… şopti el, repetând cuvintele lui Aţro-Sanu.

Copleşit şi buimac, se întoarse către cei din sală, îşi trosni degetele mâinilor împodobite cu inele şi, plimbându-şi privirile asupra preoţilor, îi întrebă:

— Ce putem face acum?

Membrii Consiliului Suprem se ridicară din jilţurile lor şi se strânseră laolaltă, vorbind cu glas tare. Tot aerul solemn al adunării dispăru fără urmă. Vorbeau toţi odată, gesticulând, fără să se asculte unul pe altul. Numai Aţro-Sanu păstra o tăcere deplină, arătând un calm desăvârşit.

— Linişte! grăi el. E ruşinos! Voi doar nu sunteţi sclavi! Dacă ne pierdem capul, cine oare se va îngriji de salvarea noastră?

Nimeni nu mai scoase o vorbă. Toţi amuţiră, stingheriţi.

— Cu Atlantida s-a sfârşit — continuă marele preot. Trebuie să ne gândim la salvarea noastră şi ea nu poate fi decât una singură: fuga. Să ne pregătim de drum, fără a mai pierde o clipă. Trebuie să luăm cu noi armele, armata, iată lucrul cel mai de seamă, căci va trebui să clădim din temelii toată puterea şi măreţia noastră… Mulţi dintre prietenii noştri ne vor deveni duşmani. Trebuie să luăm cu noi bogăţiile, animalele, grâne de sământă. Flota noastră poate transporta numai armata. Pentru locuitorii Dealului Sfânt şi pentru cetăţenii liberi, trebuie să construim noi şi uriaşe corăbii. Ne-aşteaptă furtuni şi potop de ploi, şi corăbiile trebuie să fie în aşa fel construite, ca să le poată ţine piept! Să ne-apucăm îndată de lucru, fiece clipă e preţioasă.

— Dar cine va construi corăbiile? Cine va lua asupră-şi întreaga muncă pentru pregătirile de drum? Sclavii au fugit! spuse Kuntinaşar.

— Trebuie să-i aducem înapoi — răspunse Aţro-Sanu. Să li se dea de ştire că i-am iertat şi-o să-i punem noi din nou la muncă.

— Niciodată! exclamă mânios regele. Cum, să-i iert pe răzvrătiţi? Pe cei ce-au vrut să ia viaţa regelui? Niciodată! îi vom pune la lucru pe ostaşi!

— Soldaţii vor avea şi ei destulă treabă! îndrăzni să zică Ketţal-Kootla. Şi-apoi… ostaşii mei nu sunt tâmplari şi dulgheri! Ei ştiu să mânuiască doar sabia! Aşa că ar trece cam multişor până ar deprinde noul meşteşug!

— Acum nu-i vreme de răzbunare… — spuse Aţro-Sanu. Avem de ales: sau îi iertăm pe sclavi, sau murim împreună cu ei.

— Mai bine să murim, decât să-i iertăm! răspunse cu îndărătnicie regele.

— Ce să fac! Voinţa ta e sfântă! Atunci ne vom pregăti de moarte — spuse Aţro-Sanu, cătând cu viclenie spre rege, pe sub sprâncenele-i stufoase.

— Dar eu… oare eu am să pot scăpa? întrebă regele stingherit, şi tăcu.

— Da, tu ai să izbuteşti să te salvezi, dar ce se va întâmpla cu tine dacă nu vei mai avea nici armată, nici preoţi, nici arme, nici bucate, nici aur? Vei fi ca o frunză în bătaia vântului.

Regele stătu în cumpănă.

— Uite ce-i — continuă Aţro-Sanu, cu acelaşi zâmbet tainic — tu vrei să te răzbuni, ei bine, sclavii n-au să scape de răzbunarea ta. N-avem decât să le făgăduim iertarea, dar nimeni nu ne împiedică să luăm cu noi doar atâţia sclavi cât avem nevoie pentru călătorie şi pentru a ne rostui pe noile meleaguri. Pe ceilalţi îi vom lăsa aici şi le vom făgădui că în ultima clipă ne vom întoarce după ei. Fii încredinţat că mânia zeilor îi va ajunge aici mai repede decât sabia lui Ketţal-Kootla. Nu va scăpa niciunul… Iar când ne vom fi rostuit pe noile meleaguri şi vom avea alţi sclavi, vom putea să-i omorâm şi pe răzvrătiţii aduşi din Atlantida. N-am dreptate?

Regele se încruntă şi rosti printre dinţi:

— Fie! Ketţal-Kootla, trimite crainici în toate pădurile. Să dai de ştire sclavilor că regele s-a milostivit de ei.

XVI. BALAURUL ÎNARIPAT

În toate satele şi oraşele Atlantidei au fost trimişi crainici. În piaţă, lângă templu, răsunau trompetele de bronz ale acestor vestitori ai nenorocirii. Ei strigau în faţa mulţimilor speriate:

— Mânia zeilor a osândit Atlantida la pieire! Şi toţi sunteţi chemaţi, din porunca regelui, să munciţi pentru obşte… Trebuie să ne pregătim în grabă de fugă.

Poseidonis arăta ca un furnicar pus pe goană. Pretutindeni, oamenii alergau pe străzi, speriaţi, cu chipul palid, de parcă oraşul ar fi fost cuprins de flăcări. Nenorocirea care-i lovise pe toţi îi apropiase pe unii de ceilalţi şi sfărâmase barierele dintre caste. Oameni necunoscuţi, din diferite pături sociale, se strigau unii pe alţii:

— Ai auzit?

— Da, este îngrozitor!

Şi fiecare fugea în altă parte.

Părea că întreaga Atlantida îşi pierduse capul. Oamenii îşi răvăşeau avutul, zvârleau ce era mai de preţ şi împachetau lucrurile netrebuincioase, alergau de colo-colo fără rost, uitând să doarmă şi să mănânce. Unii cădeau într-o ciudată stare de înţepenire totală, şedeau tăcuţi, fără să audă nimic, ca nişte statui. Femeile plângeau strângându-şi copiii la piept.

Aşa s-au scurs câteva zile, până când Dealul Sfânt a început să organizeze lucrările.

Posomorâţi, sclavii se întorceau din păduri, fără să pună prea mult temei pe mila regelui. N-aveau încotro. Totuşi, o parte din ei nu se întoarse în Oraşul Negru. Unii nu credeau în pieirea Atlantidei, alţii preferau să moară liberi decât să fie din nou sclavi.

Primejdia care se apropia părea că înzecise puterile oamenilor. Toţi munceau zi şi noapte, îngăduindu-şi doar un scurt răgaz ca să mănânce şi să doarmă.

Prin păduri, pe drumuri de munte, treceau şiruri lungi de care pline cu lemne pentru şantierele unde se construiau corăbiile. Când oamenii şi animalele cădeau morţi de oboseală, erau traşi la o parte din drum şi munca se desfăşura în acelaşi ritm grăbit.

Corăbiile ce ieşeau de pe şantier erau încărcate cu arme, lucruri de uz caznic, animale — nu numai domestice, dar şi jivine sălbatice. Atlanţii voiau să păstreze, atât cât le stătea în putinţă, tot ceea ce, pe noile meleaguri, le-ar fi amintit de ţara lor însorită. Fiecărui cetăţean liber i se îngăduia să ia cu el şapte perechi de animale domestice şi păsări, precum şi câte două perechi de animale sălbatice.

Pe şantierele navale se construiau mii de corăbii, cu punţi acoperite pentru vreme de ploaie şi furtună.

Cu toate că se muncea de zor, fără preget, curând s-a aflat că primele corăbii ce vor pleca spre larg abia vor putea lua o parte neînsemnată din bogăţiile adunate de-a lungul mileniilor în Atlantida. Comorile regelui şi ale preoţilor păreau nesecate. Se hotărâse ca în primul rând să se transporte tot ce era mai de preţ şi mai mic ca volum. În cazul când catastrofa va mai întârzia, bunurile rămase urmau să fie cărate pe uscat. Totuşi erau puţine speranţe că lucrul acesta va fi cu putinţă. Pentru a putea trimite cu primul convoi fie chiar o parte din bogăţiile fără număr ale păturii conducătoare, trebuia să fie lăsaţi pradă unei morţi sigure nu numai sclavii, dar şi o parte din cetăţenii liberi ai Atlantidei. Totuşi, spre a se evita panica şi răscoala, Dealul Sfânt încredinţa populaţia că toată lumea, până la ultimul sclav, va fi salvată înainte de producerea catastrofei.

În sfârşit, pregătirile casei regale fură terminate. Toţi membrii familiei se adunaseră în curtea palatului, înainte de a se urca pe puntea corăbiilor. Lipsea numai Sel, care încă mai zăcea închisă în Cuibul Vulturilor. Trimiseră după ea, dar solul se întoarse foarte încurcat: Sel nu se mai afla în Cuibul Vulturilor.

Logodnicul ei, regele Aşşurului, tare se amărî auzind această veste, în vreme ce Guan-Atagueragan fu cuprins de aprigă mânie. El îşi pusese mari speranţe în căsătoria regelui Aşşurului cu fiica sa, căci în clipa de faţă avea atâta nevoie de prietenia şi ajutorul puternicului rege vasal! Dar, vai! va mai rămâne el oare vasal? Izbuti-va Guan-Atagueragan să-i păstreze cel puţin prietenia?

Regele porunci să fie chemată dădaca principesei Sel, bătrâna Gu-Şur-Ţa. Ea se înfăţişă regelui, care o privea cu ochi înspăimântători, şi i se închină până la pământ, plângând şi ştergându-şi lacrimile cu poala rochiei.

— Unde-i Sel? întrebă posomorât regele.

— Fii de trei ori slăvit… — şi Ţa căzu în genunchi — nu te mânia pe sclava ta… eu nu sunt vinovată… Am păzit-o ca pe lumina ochilor, dar noaptea trecută un balaur înaripat a coborât din munţi… Avea aripi de liliac şi picioare de leu… Scotea fum pe nas, iar pe gură — flăcări… Sel şedea pe balcon şi se odihnea în răcoarea nopţii. Cât ai clipi, balaurul o înşfacă în gheare şi se înălţă cu ea în văzduh… Eu atâta am apucat, să mă agăţ de mantia ei. Balaurul m-a ridicat şi pe mine în înaltul cerului, dar… mantia s-a desprins de pe umărul sărmanei Sel şi, împreună cu ea, am căzut şi eu… Iată tot ce a mai rămas din biata Sel… Şi Ţa aruncă la picioarele regelui o mantie albastră de mătase, brodată cu crini argintii.

Toţi încremeniră de uimire, auzind povestea bătrânei, dar regele privi neîncrezător către preoţi.

— Tu ce spui, Kuntinaşar?

— Fii de trei ori slăvit… Nu ştiu ce să zic. Sel n-a putut să fugă… poate c-a fost răpită…

Regele rămase dus pe gânduri. O nenorocire după alta… Oare zeii îl pedepsesc pentru că se certase cu preoţii? Mândria şi frica se luptau în sufletul său şi în cele din urmă frica învinse.

— Facă-se voia zeilor! şi adresându-se preoţilor, le zise: Rugaţi-vă zeilor ca mânia lor să nu ne urmărească în vecii vecilor… Iar eu… eu am să fac tot ce-mi va sta în putere… vă voi da înapoi toate drepturile voastre!… Corăbiile ne aşteaptă. Dar voi căutaţi-o pe Sel şi după plecarea noastră. Poate că vom izbuti s-o salvăm. Şi, oftând din greu, strigă sclavilor: Litiera!

Ultimul rege al Atlantidei, legănându-se ritmic în litiera de aur, cobora de pe Dealul Sfânt pentru a nu se mai întoarce niciodată aici…

XVII. „VEACUL DE AUR”

Aksa-Guam se vindeca încet. În delirul său vorbea neîncetat despre răscoală. În sfârşit, frigurile îl lăsară.

— Ce-i cu tine, fiule, ai înviat? îl întrebă cu blândeţe bătrânul Guamf.

Aksa-Guam privi în jurul său. Se afla într-una din vechile mine. O lumină slabă se strecura dinspre intrare.

— Trei săptămâni te-am păzit în vizuina asta de şobolani, să nu te găsească iscoadele voastre. La început, primejdia a fost mare, dar acuma au atâta treabă, că nu le arde de tine. A fost şi Adişirna pe aici. A venit pe furiş, ca să ne cheme în pădure. Zice că-i tare bine acolo.

De îndată ce se însănătoşi, Aksa-Guam plecă la Adişirna. Bătrânul Guamf îl însoţi. Noaptea, ei se strecurau pe cărări tainice, printre copaci gigantici ce se înălţau aidoma coloanelor unui templu. Cândva, demult, din aceşti copaci se făureau coloane. Acum însă slujeau la construirea corăbiilor.

— Poznaş mai e şi nepotu-meu ăsta! Să vezi ce năzbâtie a făcut… Dar las' c-ai să vezi tu singur! trăncănea bătrânul Guaraf, râzând cu gura-i ştirbă.

Printre trunchiurile copacilor se zări o peşteră, iar în faţa ei un foc. Când se apropiară, îl văzură pe Adişirna, care frigea într-o ţeapă o căprioară de munte.

— Oho-ho-ho! strigă bătrânul Guamf.

Adişirna sări în picioare şi puse mâna pe sabie, dar recunoscându-i pe bunic şi pe Aksa-Guam porni în goană în întâmpinarea lor. Aksa-Guam îl salută prieteneşte. Şi deodată, atrasă de glasurile lor, din peşteră ieşi o femeie.

Aksa-Guam îi aruncă o privire şi se dădu un pas înapoi, uluit de această întâlnire neaşteptată.

— Prinţesa Sel!

— Da, ea e — spuse Adişirna. Nevastă-mea — adăugă tânărul, plin de bucurie şi sfiiciune.

— Ce cauţi aici, Sel?

Se aşezară cu toţii în jurul focului şi Adişirna îi povesti lui Aksa-Guam cum o răpise pe Sel „balaurul înaripat". Acest „balaur" fusese chiar el, Adişirna, căci în cele din urmă se hotărâse s-o fure pe fată. În palat nu izbutise să pătrundă şi atunci se folosise de singurul mijloc cu putinţă: făcuse rost de o frânghie groasă, pe care o înţepenise bine de vârful muntelui, deasupra Cuibului Vulturilor, apoi coborâse pe funie până la balconul principesei Sel. Dar funia se dovedise prea scurtă; mai lipseau încă vreo doi metri ca s-ajungă. Adişirna se caţără din nou sus, îşi legă de astă dată picioarele şi se aruncă cu capul în jos, întinzând braţele pentru a o apuca de mâini pe Sel. Obişnuită cu exerciţiile fizice, fata, puternică şi mlădioasă, se caţără singură pe funie, iar în urma ei venea şi Adişirna. Ca s-o scape pe bătrână de mânia regească, tânărul apucă să-i spună în grabă povestea cu „balaurul înaripat care o răpise pe principesă.

— Aşa am izbutit să smulg din Grădina de Aur trandafirul ce nu-mi era îngăduit — îşi încheie el povestirea, privind-o drăgăstos pe Sel.

Aksa-Guam nu pricepu tâlcul acestor vorbe, dar Sel, la rândul ei, zâmbi plină de dragoste lui Adişirna.

Bătrânul Guamf se pregăti de drum:

— Ei, copii, e timpul s-o iau din loc. Ţalna de bună seamă că stă şi bombăne cam de multişor. Şi voi nu-l uitaţi pe bătrân! Iar când au să plece toate corăbiile, coborâţi şi voi din munţi. E bine aici, nu zic ba, dar prea e frig… Preoţii spun că Atlantida o să piară în flăcări… Eu, unul, nu-i prea cred! Ei, ce-o să fie?! O să bubuie, o să ne scuture oleacă, şi cu asta gata. Câte zgâlţâieli de-astea am apucat eu în viaţa mea! Dar pământul, să ştiţi de la mine, e zidit cu străşnicie. Da, da, credeţi ce vă spune moşul… Să vă aibă zeii în paza lor! Şi se mistui în umbra pădurii.

Aksa-Guam îşi făcu şi el un culcuş într-o peşteră vecină; dar tare îi era greu să privească fericirea celor doi tineri! Văzând-o pe Sel, rana lui — pierderea Atei — sângera şi mai rău.

Aksa-Guam căuta să-şi uite durerea plimbându-se mult şi stând zile întregi la vânătoare. Adişirna şi Sel, ca toţi îndrăgostiţii, erau egoişti şi se arătau foarte mulţumiţi de îndeletnicirea lui Aksa-Guam, care-i aproviziona cu vânat, astfel că puteau să-şi petreacă tot timpul împreună. Ei trăiau acum în „Veacul de aur” şi, copleşiţi de dragostea lor, nici nu se gândeau la catastrofă. În jurul lor se întindeau ţinuturi neatinse de mina omului; jos, întocmai ca o jucărie, se vedea marele Poseidonis, iar mai departe — pânza albastră a oceanului. În aerul curat de munte stăruia mireasma ierburilor şi a cetinei, iar culmile înzăpezite din apropiere mai îmblânzeau arşiţa.

Negrăit de frumos era răsăritul soarelui. Concertul păsărelelor care cântau cu mii de glasuri, zarea trandafirie şi snopul de aur al razelor revărsate peste ocean îi făceau să cadă în genunchi dinaintea astrului ce răsărea şi, cu sufletul cuprins de extaz, ridicau braţele către cer, înălţând imn de slavă soarelui. Nu era o adoraţie pornită dintr-un sentiment religios, ci entuziasm pur în faţa splendorilor lumii.

Mai târziu venea şi Aksa-Guam, obosit, adesea plin de sânge, aducând pe umeri vânat proaspăt, capre de munte şi blana fiarelor ucise. În timp ce carnea sfârâia pe jeratic, răspândind un miros îmbietor, Aksa-Guam îşi istorisea peripeţiile vânătoreşti.

Şi zilele treceau pe nesimţite. Părea că „Veacul lor de aur” nu va avea sfârşit. Dar catastrofa venea ea singură să le-amintească.

În ajunul erupţiei vulcanice, în viaţa pădurii începuseră să se petreacă lucruri ciudate. Păsările îşi părăseau cuiburile şi se îndreptau, cârduri-cârduri, spre ocean, umplând văzduhul cu ţipetele lor. Din pământ ieşeau şerpi şi şopârle uriaşe. Şuierând, năpârcile se rostogoleau la vale, unele după altele. Printre copaci treceau în goană capre, vulpi şi alte animale sălbatice mai mari. Caprele behăiau jalnic, fiarele răgeau şi toate fugeau înnebunite în aceeaşi direcţie: spre ţărmul oceanului. Călcând în picioare crengile copacilor şi urlând îngrozitor, trecu în goană un elefant singuratic. În aer plutea o linişte ciudată, acea încordare pe care o încearcă oamenii nervoşi înaintea furtunii. Pământul însuşi stătea neclintit. De câteva zile nu se mai simţise nici cea mai slabă zguduitură, totuşi o nelinişte ce nu putea fi tălmăcită în cuvinte pusese stăpânire pe *locuitorii pădurii*[28].

Adişirna şi Sel căutau să-l convingă pe Aksa-Guam să nu mai plece la vânătoare.

— Vedeţi-vă de treabă! răspunse acesta. Acum e timpul cel mai prielnic pentru vânătoare. Ia uitaţi-vă, caprele trec turme întregi. Rămâneţi cu bine, n-am să zăbovesc mult! şi, cu paşi voioşi, se afundă în desişul pădurii.

Adişirna şi Sel îl urmăriră îngrijoraţi cu privirea. Aksa-Guam ieşi într-o poiană şi se opri uimit. Tot locul mişuna de capre care fugeau înnebunite. Tânărul tocmai voia să-şi aleagă una din ele în care să-şi arunce suliţa când, deodată, o zguduitură cumplită îl zvârli la pământ. Caprele se prăvăliră şi ele, dar îndată se sculară, behăind jalnic, o rupseră la fugă la vale, mai repede ca înainte. Zguduitură fu urmată de o explozie de o forţă neobişnuită. Urechea omenească n-a mai fost în stare s-o perceapă ca zgomot. Lui Aksa-Guam i se părea că cineva îl lovise cu putere peste amândouă urechile. Căzu din nou, aproape pierzându-şi cunoştinţa. Stând culcat pe pământ, văzu cum deasupra culmilor semeţe ale munţilor se înalţă o coloană uriaşă de aburi. Cu zgomote asurzitoare, craterul vulcanului zvârlea afară munţi întregi de pietre de toate mărimile. Aburul, apa şi cenuşa, înălţându-se din ce în ce mai sus, se prăvăleau peste creste, întocmai ca o umbrelă. Cerul se acoperi repede de pâclă. În câteva clipe nori negri se învălătuciră deasupra craterului. Un fulger brazdă văzduhul, însoţit de bubuitul tunetului. Picături de ploaie şi pietre mărunte începură să cadă cu zgomot pe frunzele copacilor şi pe stânci. Urechea, care acum se mai obişnuise cu aceste detunături ale vulcanului, surprinse un urlet îndepărtat ce se apropia iute-iute.

— De unde vine urletul ăsta? ţipă Aksa-Guam şi deodată văzu coloane de aburi şi de nori împrumutând culoarea purpurei. Focul şi aburul fierbinte topeau zăpezile veşnice din vârful munţilor.

Da, într-adevăr, aşa era. Peste câteva clipe, cascade uriaşe se prăvăleau de pe creste, târând cu ele bolovani de mii de tone, trunchiuri de copaci şi fiare sălbatice care se zbăteau deznădăjduite.

Încă o clipă, şi un puhoi de ape năvăli în valea pe al cărui mal înalt se găsea, în vremea aceasta, Aksa-Guam. Drumul către peşteră era tăiat.

Tânărul nici nu se mai putea gândi să străbată şuvoiul năprasnic. Trebuia să chibzuiască numai la propria-i salvare.

Aburul cobora tot mai jos, umplând văzduhul cu miros înăbuşitor de sulf şi bioxid de carbon. Aksa-Guam ameţise… Câteva pietre îl loviră pricinuindu-i dureri… El se ridică de jos, îşi înfăşură capul în pielea de leopard ce-i acoperea trupul şi se repezi devale, pe creasta de munte rămasă între cele două torente de apă.

Statuia zeului soarelui, cioplită în stâncă şi care stătea în calea şuvoaielor, plesni în două. Dealul Sfânt însă nu putea fi niciodată acoperit de apă şi într-acolo fugea Aksa-Guam. Adunându-şi ultimele puteri, izbuti în sfârşit să ajungă. Dar aici îi fu dat să vadă alte grozăvii. Grozăviile nebuniei omeneşti.

Aici, pe deal, se adunaseră sclavii părăsiţi şi osândiţi la pieire. În oraş nu se mai aflau niciun fel de autorităţi. Plecase şi regele, şi preoţii, şi soldaţii. Acum, toţi erau liberi şi egali. Şi toţi erau înspăimântător de bogaţi… Da, da! În Atlantida rămăseseră încă bogăţii fără seamăn. Cutremurul năruise toate tainiţele ce ascundeau comorile, şi din temple, piramide şi palate curgeau gârlă în drum şi în noroi munţi de aur, diamante şi smaralde… Nebunia cuprinsese mulţimea… Sclavii adunau nestematele, le puneau în saci, se încăierau smulgându-şi unul altuia ceea ce strânseseră, se omorau… îngropau diamantele, înşfăcau pumni întregi de pietre preţioase, le strângeau la piept cu lăcomie sau deodată le zvârleau în jur, hohotind ca nebunii. Şi în lumina purpurie a vulcanului, nestematele străluceau în noroi ca nişte picături de sânge. Alţii îmbrăcau veşmintele grele ale preoţilor, ţesute cu fir de aur şi presărate cu briliante, sau hainele de sărbătoare ale regelui şi, punându-şi pe cap coroane înalte şi tiare, dansau un dans al nebunilor… Dar bubuiturile sinistre, neîntrerupte, ale vulcanului acopereau tot acest vacarm.

„Ce se va întâmpla oare dacă mă va recunoaşte vreunul dintre ei?” se gândi, îngrozit, Aksa-Guam.

Dar toţi erau prea tulburaţi ca să-şi mai dea seama de ceva. Aproape înnebunit, Aksa-Guam porni în goană spre Oraşul Negru.

„Bunicul Guamf, Ţalna, ce-o fi cu ei?”

Ajunsese aproape de casa lor când pământul se cutremură din nou. Şi deodată o crăpătură uriaşă se căscă între el şi casa bunicului Guamf, iar din adâncul pământului ţâşniră aburi încărcaţi cu sulf. Prin vălătucii aceştia de aburi, el o văzu, pe cealaltă parte a prăpastiei, pe micuţa Le, sora lui Adişirna, care dădea din mânuţe şi striga ceva.

Dar Aksa-Guam nu putea s-o ajute… Vântul mână într-o parte aburii şi el văzu cum un pietroi căzu din cer peste copilă şi o omorî, ţintuindu-i de pământ căpşorul cârlionţat.

— Aici nu mai am pe cine salva! strigă el şi, deznădăjduit, se năpusti spre port.

Acolo se mai afla încă ultima dintre corăbii. Vâslaşii apăsau cu toată greutatea trupului lor pe vâsle, dar vântul, care bătea cu putere din faţă, le îngreuna ieşirea în larg. Aksa-Guam se aruncă în valuri şi începu să înoate. În mijlocul talazurilor înalte şi furioase, luminate de strălucirea roşie a vulcanului, se vedeau capetele sclavilor. Ei se îndreptau spre corabie, dar puţini erau aceia care ajungeau la ţintă: unii se înecau în valuri, alţii erau omorâţi de pietrele ce cădeau din cer. Cei care se apropiau de navă, se duceau la fund ucişi de suliţele celor de pe bord.

Aksa-Guam înota cu îndărătnicie, încleştându-şi dinţii. Bezna devenea tot mai deasă, valurile se ridicau din ce în ce mai sus. Vâslaşii se străduiau din răsputeri şi în sfârşit izbutiră să urnească din loc corabia. Îl zăriră pe Aksa-Guam şi suliţele plescăiră în jurul lui. Dar tânărul se dădu la fund, înotă pe sub apă până la corabie şi, cu braţul istovit, se prinse de un inel de bronz.

XVIII. PIEIREA ATLANTIDEI

Adişirna şi Sel nu avuseseră nimic de pătimit de pe urma primei erupţii, care scosese din măruntaiele pământului mase întregi de aburi, noroi şi pietre. Ei se adăpostiseră în peşteră de ploaia de bolovani, iar şuvoaiele care se năpusteau la vale ca nişte cascade furtunoase alcătuiau în faţa peşterii o perdea de apă. Apa nu le lipsea, iar în peşteră aveau poame uscate şi carne afumată pregătită de Aksa-Guam.

Dar Aksa-Guam dispăruse fără urmă şi Adişirna şi Sel plângeau moartea lui. Trecură câteva zile.

Când apele scăzură, Adişirna şi Sel ieşiră din adăpostul lor. Priviră în jur şi rămaseră încremeniţi de uimire. Locurile erau de nerecunoscut. De o parte şi de alta a peşterii se mai scurgeau încă, clipocind, şuvoaie de apă tulbure. Trunchiurile uriaşe ale copacilor zăceau asemenea unor cadavre pe câmpul de luptă. Copacii care nu fuseseră doborâţi îşi pierduseră frunzişul, şi aşa, golaşi, cu crengile rupte, te întristau. Apa săpase făgaşe şi gropi mari de tot, mişcase din loc stânci, adusese mormane uriaşe de pietre, mâl şi noroi, amestecate cu cenuşă. Printre copacii doborâţi în mocirlă se vedeau stârvurile umflate de apă ale fiarelor şi păsărilor.

Pământul era pustiit, schilodit şi transformat într-un deşert. Tăcerea de moarte era sfâşiată doar de urletul vântului. Cerul se arăta posomorât şi aspru. Soarele nu se mai zărea, o pânză groasă de aburi şi cenuşă acoperise albastrul strălucitor al bolţii. Atlantida îşi pierduse toate culorile şi toată strălucirea ei… Lui Adişirna i se părea că priveşte cadavrul înspăimântător de mutilat al unei fiinţe iubite.

Era cutremurat şi ca om, şi ca artist. Gândul că totul va pieri puse stăpânire pe el pentru prima oară şi nu-l mai părăsi.

Asemenea unor copii speriaţi şi părăsiţi, tinerii se lipiră unul de celălalt şi multă vreme, cu o groază mută întipărită pe faţă, priviră lumea aceea pustiită…

Lacrimile curgeau pe obrajii frumoasei Sel. Adişirna băgă de seamă şi căută s-o liniştească:

— Nu te întrista, Sel, n-a pierit încă totul. Gândeşte-te ce s-ar fi întâmplat cu noi dacă am fi coborât mai devreme. Mi te-ar fi luat şi te-ar fi dus departe, iar pe mine m-ar fi aşteptat neîndoielnic moartea. Acum, să ne gândim la salvarea noastră. O s-ajungem în port şi o să vedem dacă n-a mai rămas vreo corabie cu pânze. Dacă nu găsim, o să fac o plută, îi pun o pânză şi o să încercăm să ajungem pe continentul de la răsărit. Trecătoarea nu-i prea *mare*[29]. Şi apoi acolo se află multe insule mărunte. Mâine, în zori, pornim la drum.

— Oh, dacă vulcanul ne-ar fi dat răgaz măcar câteva zile… Dar mâine dimineaţă trebuie să plecăm…

Vulcanul nu le dădu însă niciun răgaz. În aceeaşi noapte, pe când Sel dormea liniştită, pe pieile aşternute jos, iar Adişirna se gândea la fuga lor, forţele subterane ale focului se puseră din nou pe lucru. Erupţia de aburi fusese doar *începutul*[30].

O puternică zguduitură subterană cutremură deodată peştera. Un pietroi se desprinse din boltă şi o lovi în umăr pe Sel. Fata ţipă de durere şi se trezi. Adişirna se repezi spre ea, o luă în braţe şi o scoase din peşteră.

La lumina focului, tânărul văzu cu groază că umărul ei era strivit. Ar fi vrut să plece de îndată cu preţioasa-i povară, dar nu era cu putinţă: sus, se afla un perete abrupt, iar jos, două şuvoaie clocotitoare înconjurau stânca şi, unindu-şi apele, le tăiau drumul. Nici gând să poată străbate torentul clocotitor, plin de bolovani, ce se rostogoleau în bezna nopţii, cu această povară vie în braţe.

Adişirna o culcă jos pe Sel. În jurul lor se auzea vuietul asurzitor al vântului, urletul furtunii, bubuiturile bolovanilor ce se rostogoleau în puhoaiele furioase, zgomotul tunetului, al ploii şi bezna… Deodată, acoperind toate aceste sunete, din însăşi inima pământului se slobozi o detunătură surdă, care creştea necontenit, apropiindu-se şi zguduind pământul. Şi pământul, cutremurându-se din temelii, începu să se ridice, să se lase, să se legene dintr-o parte în alta. Urletul subteran ce izbucnea la suprafaţă într-o vâlvătaie sinistră creştea din ce în ce şi deodată se transformă într-o explozie asurzitoare, de o forţă supranaturală. Tot vârful conic al vulcanului zbură în nori. Bucăţi de stâncă săriră în aer, luminate din adânc de strălucirea tot mai puternică a lavei încinse care urca pe craterul vulcanului. Norii deveniră stacojii, de parcă ar fi fost mânjiţi cu sânge. Pe fundalul mohorât al munţilor, într-o parte a vârfului retezat al vulcanului, se ivi deodată o pată de o strălucire orbitoare. Era lava topită, care se revărsa peste buza craterului. Curând începu să se simtă răsuflarea ei fierbinte. Aerul se încărca tot mai mult cu sulf şi bioxid de carbon. Era din ce în ce mai greu să respiri. Bolovani uriaşi, zvârliţi în văzduh, se prăvăleau înapoi în gura vulcanului, dar aburii ce ţâşneau din fundul pământului prin craterul îngust îi aruncau din nou afară. Şi totul se petrecea însoţit de zgomote, zăngănituri şi bubuituri neobişnuite, de parcă undeva lucra o fierărie de dimensiuni monstruoase. Pietre mai mici ajungeau până la Adişirna şi Sel şi, cu un zgomot sec, cădeau în preajma lor. Tânărul era atât de uluit, încât şedea nemişcat, aţintindu-şi privirile înnebunite asupra fâşiei orbitoare ce se lăţea necontenit în jurul craterului.

Lava încinsă, asemenea unei salbe incandescente, înconjurase tot gâtul vulcanului. Şi salba aceasta sporea mereu, iar din ea începură să se desprindă, curgând în jos, peste gheţarii seculari, „ţurţuri” prelungi. Gheaţa se topea, prefâcându-se în şuvoaie vineţii, în răsfrângerile focului vulcanic. Alte puhoaie năvalnice de apă se năpusteau la vale.

Când lui Adişirna i se păru că totul s-a sfârşit, băgă de seamă, plin de fericire, că torentele de lavă, răcite de aer, pămint şi apă, se solidifică pe măsură ce coboară, îşi pierd treptat luciul şi, în sfârşit, se acoperă cu o crustă întunecată. Pe crusta aceasta mai strălucesc uneori, ca scânteile unui foc stins, şuvoaiele de lavă topită ce se scurg pe dedesubt. Treptat-treptat însă se sting şi ele. Dar alte torente de lavă izbucnesc iarăşi peste buza craterului şi cu o iuţeală uimitoare aleargă pe crusta netedă şi fierbinte a lavei care s-a răcit. Dar ajungând la capătul şuvoaielor solidificate, torentele cele noi îşi mai domolesc goana şi, atingând pământul rece şi bolovănos, încep să se răcească tot atât de încet.

Cu fiecare nou şuvoi, lava cobora tot mai la vale, şi cu cât era mai aproape de crater stratul de lavă, cu atât era mai gros.

Din pricina aerului înăbuşitor şi a ranei de la umăr, Sel îşi pierduse cunoştinţa.

Adişirna o ţinea în braţe, ca pe un copil, şi se străduia s-o readucă în simţiri, repetând într-una:

— Ah, de-am apuca să se facă ziuă!

El nu ştia că de mult mijiseră zorile, că trecuse şi de amiază, dar cerul şi pământul rămâneau învăluite în aceeaşi beznă, luminată doar de răsfrângerile purpurii ale vulcanului.

Deasupra craterului se învolburau vălătuci de aburi şi nori, care, în lumina focului, păreau flăcări. Fulgerele, asemenea unor şerpi, brăzdau haosul. Bubuiturile tunetului înăbuşeau duruitul neîntrerupt al vulcanului.

Nu mai putea să aştepte. Pietre destul de mari începură să cadă tot mai des în jurul lor. Câteva îi loviră pe Adişirna şi pe Sel. Fata respira din ce în ce mai greu. În lumina vineţie, chipul ei, cu ochii stinşi, cu gura întredeschisă, cu o schimă de durere întipărită pe obraz, părea al unui mort.

Adişirna răsufla şi el anevoie, trăgând adesea în piept aerul otrăvit, cu gura larg căscată. Simţea că stropi de ploaie fierbinte i se preling pe corp, amestecându-se cu sudoarea rece. Capul i se învârtea, urechile îi ţiuiau şi parcă ciocane îi băteau necontenit în tâmple.

Se ridică cu greu, luă în braţe trupul lipsit de viaţă al iubitei, dar deodată, părăsit de puteri, se lăsă la pământ… Picioarele îi tremurau de slăbiciune şi emoţie. Pământul întreg se zguduia, îi fugea de sub tălpi, apoi dintr-o dată se înălţa silindu-l să-şi îndoaie genunchii. Tânărul simţea că e gata să-şi piardă cunoştinţa. Făcând o ultimă sforţare, îşi învinse slăbiciunea. După ce înfăşură capul lui Sel şi pe al său cu piei de animale, se aşternu la drum, dar în braţele-i vlăguite, trupul fetei atârna din ce în ce mai greu. Cădea împreună cu ea, îi asculta răsuflarea şi apoi o pornea din nou prin pădurea schilodită care gemea, împiedicându-se la tot pasul de pietre, trunchiuri şi stârvuri de animale, până când un torent furios îi tăie calea. Adişirna se opri nehotărât. Apa clocotea, bolovani uriaşi, duşi de şuvoi, bubuiau ciocnindu-se de malurile abrupte ale albiei. Se întoarse înapoi, căutându-şi scăparea. Dar torentele de lavă coborâseră şi mai jos. Ele ajunseseră aproape de peştera lor, acum părăsită… Trebuia să ia o hotărâre.

Adişirna căută un vad. Adunându-şi puterile, încercă să traverseze torentul clocotitor, dar năvala apelor îl doborî numaidecât, şi el se duse la fund împreună cu Sel. În aceeaşi clipă fu zvârlit afară şi lipit de mal, simţind o durere puternică în coaste. Se caţără anevoie pe mal şi o aşeză jos pe Sel. Apa îl mai răcorise puţin. Fata începu să dea semne de viaţă.

După ce se odihni, porni mai departe. Pe-aici, ploaia de pietre era mai rară şi copacii îşi păstraseră o parte din frunzişul lor, stăvilind pătrunderea gazelor otrăvitoare. Adişirna începu să respire mai în voie şi grăbi pasul. Dar, ca şi înainte, mergea tare greu din pricina pământului care se legăna într-una. Trebuia să ocolească crăpăturile şi cutele formate de rocile muntoase. În sfârşit ajunse la Dealul Sfânt.

Aici nu mai domnea aceeaşi nebunie la care fusese martor Aksa-Guam. Cei mai mulţi dintre sclavi se ascunseseră în subsoluri. Pe străzi nu vedeai decât oameni ce-şi pierduseră minţile. Şi erau mulţi la număr. Râdeau în hohote, săreau ca apucaţi, dădeau din mâini sau plângeau sfâşietor, smulgându-şi părul.

Alţii şedeau jos pe pământ, nemişcaţi ca nişte statui şi nepăsători la tot ce se petrecea în jur. Încă o bubuitură puternică zgâlţâi pământul. Din conul vulcanului se ridică o coloană de fum şi foc, se înălţă mai sus de nori, se lăţi deasupra craterului ca o umbrelă deschisă şi deodată începu să se prăvălească iute la pământ.

Prima rafală de vânt aduse nori grei de fum înecăcios. Adişirna simţi plutind în aer gaze otrăvitoare. Se înăbuşea. Era prea târziu ca să mai fugă în port… Privi în jurul său şi îşi dădu seama că se află lângă palatul lui Aţro-Sanu, marele preot, păstrătorul Supremelor Taine. Porţile grădinii stăteau larg deschise. Se năpusti înăuntru, intră în palat şi, pornind pe coridoarele ce-i erau cunoscute, coborî în încăperile subterane.

Aici aerul era mai curat. Dar toţi pereţii crăpaseră. Ajunse în bibliotecă şi se opri înmărmurit. Tavanul camerei se prăbuşise şi prin spărtura uriaşă se vedea cerul vineţiu. Pe jos zăceau cadavrele câtorva sclavi, slujitori ai lui Aţro-Sanu, care fuseseră striviţi de molozul căzut din tavan. Pe una din mese ardea o torţă. Mormane întregi de tăbliţe de bronz se aflau acolo.

La masă şedea însuşi Aţro-Sanu, în îmbrăcămintea-i neagră de preot. Liniştit ca întotdeauna, scria cu stilexul său pe o plăcuţă de bronz.

— Cum, eşti aici? exclamă plin de uimire Adişirna.

Aţro-Sanu înălţă capul şi-l privi pe Adişirna. O luminiţă vicleană scânteie în ochii lui negri, plini de viaţă:

— A-a-a! „Balaurul înaripat” a venit în zbor din munţi şi a adus porumbiţa furată?

Adişirna o aşeză jos pe Sel şi încercă s-o aducă în simţiri.

— Las-o! zise cu asprime Aţro-Sanu. Uitarea de sine este un dar preţios al naturii. N-o lipsi de acest dar. Vino aici!

Adişirna se supuse. Învelind-o pe Sel, se apropie de preot.

— N-ai plecat? îl întrebă el pe Aţro-Sanu.

— Vreau să mor cu Atlantida — răspunse preotul liniştit şi adăugă, zâmbind: Şi-apoi trebuie să scrie cineva cronica până la sfârşit. Fără aceste fapte petrecute în ultimele zile ale Atlantidei, istoria ei va fi ciuntită.

— Dar la ce bun dacă Atlantida va pieri? întrebă nedumerit Adişirna.

— Pier popoarele, dar omenirea trăieşte — răspunse *Aţro-Sanu*[31] Povesteşte-mi ce ţi s-a întâmplat şi ce-ai văzut, iar eu am să scriu. Toţi sclavii mei au murit şi observaţiile mele sunt destul de puţine la număr.

În cuvintele lui Aţro-Sanu era ceva poruncitor.

Adişirna, ca în vis parcă, începu să depene firul, iar Aţro-Sanu nota cu grijă, punându-i din când în când întrebări.

Podeaua, pereţii şi mobila se clătinau, plăcuţele de bronz zăngăneau mişcându-se pe masă, scaunul pe care şedea Aţro-Sanu se legăna într-una. Ploua cu găleata şi şuvoaiele ce curgeau prin spărtura tavanului se lăţeau în băltoace pe jos, amestecându-se cu băltoacele de sânge ale sclavilor ucişi, dar Aţro-Sanu scria liniştit, plin de însufleţire, ca întotdeauna.

Gazele otrăvitoare începuseră să pătrundă treptat şi aici. Adişirna avea ameţeli puternice… Privea lespezile de piatră, străduindu-se să reconstituie în mintea-i tulburată o anumită întâmplare, dar nu izbutea de loc: i se pare lui sau într-adevăr lespezile se îndepărtează una de alta, iar între ele se cască un hău care creşte, creşte necontenit? Şi deodată îşi dădu limpede seama că toate acestea nu sunt vis, nici rătăcire: o crăpătură largă spintecă podeaua, prefăcându-se într-un hău fără fund şi despărţindu-l de Sel. Sel, culcată de cealaltă parte a prăpastiei, începu să plutească împreună cu podeaua, depărtându-se mereu de el. Zidurile groase se legănau, se prăbuşeau, totul se legăna şi se prăbuşea. Deodată, Aţro-Sanu, împreună cu tăbliţele şi stilexul lui, se prăvăli undeva, în gol…

Adişirna se aruncă spre crăpătura din podea, întinzând mâinile către Sel, dar simţi o lovitură dureroasă în umăr şi căzu. Căzu jos şi văzu cum prăpastia dintre el şi draga lui creştea cu o iuţeală neaşteptată, prefăcându-se într-o genune mistuită repede de flăcări. Pereţii se îndepărtaseră mult unul de celălalt, dezvăluind privirii vulcanul şi întinderea oceanului. Podeaua se ridică şi Adişirna, pierzându-şi cunoştinţa, văzu ultima privelişte din viaţa sa: prăpastia care tăia în două întreg continentul Atlantidei, pornind de la un ţărm la celălalt al oceanului, peste crestele munţilor. Genunea dată la iveală era cuprinsă de vâlvătăi. Şi oceanul se revărsă în hăul acesta de foc. Apa se transformă în aburi, sfâşiind continentul tot mai mult şi zvârlind noi trâmbe de foc… Se luptau între ele, prinse într-o aprigă încleştare, forţele dezlănţuite ale naturii… Pesemne, totul a durat cel mult câteva clipe.

Adişirna fu zvârlit în sus, împreună cu Dealul Sfânt, ajungând până la norii miţoşi, şi-apoi, tot aşa de vijelios, se prăvăli şi se scufundă în bezna oceanului, cu tot Poseidonisul, cu toate templele, piramidele, farul, lanţul muntos, oamenii şi animalele.

Sfârşitul!

Într-o singură noapte, Atlantida a dispărut.

Pe locul unde s-a aflat înfloritoarea Insulă a Fericiţilor, clocoti într-un vârtej turbat o pâlnie uriaşă, ale cărei dimensiuni întreceau întinderea continentului.

Flăcări şi aburi ţâşneau din ea, ca nişte conuri uriaşe de foc şi apă.

Lupta focului cu apa începu treptat să se domolească. Dar deasupra Atlantidei dispărute, faţa oceanului nu se linişti şi pe valuri pluteau trunchiuri de copaci, cadavre de oameni şi animale.

XIX. CORABIA MORŢILOR

O corabie mare, scârtâind din toate încheieturile, fără catarge şi fără vâsle, dusă de curentul vijelios al apei, plutea pe oceanul clocotitor, sub cerul plumburiu, care cernea peste lume o lumină sinistră, posomorită.

Părea că bolta, îngreunată de povara norilor uriaşi şi lăţoşi, se prăbuşise deasupra oceanului. Iar oceanul, într-o pornire turbată, îşi revărsase coamele înspumate ale valurilor dincolo de nori. Uraganul şi ploaia torenţială, talazurile şi norii zburau vijelios într-o horă îndrăcită, îmbrăţişându-se şi contopindu-se într-un haos năprasnic al stihiilor dezlănţuite.

Urletul vântului şi bubuitul valurilor înfuriate zgâlţâiau corabia aproape distrusă, şi ea trosnea, scârţâia şi tremura cuprinsă de fiori, întocmai ca un animal înainte de moarte. Uraganul lăsa în urmă norii şi valurile. Valurile lăsau în urmă corabia şi toate laolaltă zburau vijelios, cu o iuţeală năprasnică, vrând parcă să se smulgă de pe faţa pământului şi să se zvârle în genunea universului, din când în când, snopi de foc sfâşiau norii mohorâţi, iar bubuituri puternice înăbuşeau vuietul furtunii. Pentru o clipă, fulgerul lumina muntele de apă la poalele căruia se îngropase corabia şi, cu un sisâit monstruos, împroşca aburi peste locul unde ea se prăbuşise.

La izbucnirea fulgerului se zăreau în beznă cele cinci punţi ale corăbiei, cu sclavii aşezaţi unul în spatele celuilalt şi ferecaţi în lanţuri.

Toţi erau morţi.

Cadavre ţepene, ei mai ţineau încă cu degete încovoiate sfărâmăturile vâslelor grele. În ochii sticloşi încremenise groaza morţii. Vântul flutura zdrenţele de pe trupurile aproape dezgolite.

Împărtăşiseră cu toţii soarta „statului soarelui”, care îi înrobise. Măreaţa Atlantida pierise în fundul oceanului, mistuită de focul vulcanilor. O dată cu ea pieriră şi sclavii ei… Pieriră şi preoţii care încercaseră să scape fugind.

Numai într-un singur om mai licărea viaţa.

Un bătrân sever, cu o barbă mare şi căruntă, viu încă sub linţoliul de apă ce se scurgea pe îmbrăcămintea-i lungă şi neagră, stătea la prova corăbiei, cu o privire întunecată şi rece, ca însăşi bezna, şi cu mâinile încleştate pe trepiedul pe care se înălţa discul de bronz al soarelui. Preotul iscodea întunericul, căutând ţărmul lumii ce supravieţuise şi unde corabia ar fi putut acosta.

În răstimpuri de o clipă, când printre nori se zărea cerul, atlantul încerca să afle după stele direcţia în care se îndrepta. Valuri uriaşe se ridicau în calea lui, micşorând iuţeala navei.

Aceasta fusese una din nenumăratele corăbii care părăsiseră în convoi ţărmurile Atlantidei, cea osândită la pieire, atunci când ceasul ii sunase necruţător.

Una dintre cele multe… Dar ce se întâmplase cu celelalte corăbii?

Primele vase care părăsiseră Atlantida duceau familia regelui şi familiile preoţilor. Preotul acesta întovărăşise convoiul care, după ce traversase strâmtoarea africană, acostase la ţărm.

În vremea aceasta, Atlantida se zguduia din temelii, în urma cataclismului subteran, iar în capitala ei, măreţul Poseidonis, zidurile tuturor clădirilor crăpaseră. Bezna se lăsa tot mai deasă şi de sus turna într-una. Soarele, stacojiu şi palid, se ivea din când în când: chipul mânios al zeului. Preotul îşi aminti de caravana tristă care se înşirase de-a lungul drumurilor, îndreptându-se spre inima Africii şi semănând cu o procesiune funebră. De altfel, aşa şi era: murea „statul soarelui”, pierea marea Insulă a Fericiţilor, dispărea o înaltă civilizaţie.

Ca o panglică nesfârşită, convoiul străbătea tufişurile şi pădurile Africii apusene, meleagurile de unde odinioară atlanţii îşi aduceau sclavii. Caravana se mişca tot mai departe, către ţările Toltekilor, Maia şi Carii. Zilele se scurgeau mai posomorite ca nopţile. Femeile plângeau în hohote, copiii ţipau, sclavii gemeau sub bici, răgeau catârii şi cămilele. Carele grele de bronz se împlântau în noroi. Lumina roşie a torţelor smulgea din beznă când statuia de aur a zeului ce se legăna ritmic pe braţele preoţilor, când matahala, lucind în ploaie, a elefantului sacru, când suliţele şi săbiile de bronz strălucitoare, când faţa speriată a vreunei femei cu un prunc în braţe.

Pentru o clipă, lumina căzu pe o litieră aurită. Acolo se zărea chipul aceluia care nu demult fusese stăpânul lumii: Guan-Atagueragan, ultimul rege al Atlantidei.

„Puterea atlanţilor trebuie să fie la fel de neclintită ca însuşi pământul” — îşi aminti preotul cuvintele preferate ale regelui. Şi iată-l acum, palid, chinuit, jalnic stăpân al lumii, mai neputincios şi mai neînsemnat din pricina dorinţei de a-şi păstra masca, voind să pară măreţ şi trufaş.

Urletul uraganului şi şuierul vijeliei se contopeau într-un singur sunet prelung, un sunet uniform, fără sfârşit, ca vaierul pământului muribund.

După ce întovărăşise până în inima continentului african pe aceşti primi fugari, preotul făcuse cale întoarsă ca să slujească drept călăuză şi celorlalte corăbii.

Bezna coborâse şi mai neagră deasupra Atlantidei. Pământul tremura ca prins de friguri. Zguduiturile scurte se repetau tot mai des şi mai puternic. Poseidonis era luminat de făclii. Unul din vârfurile vulcanului fumega, iar deasupra lui stăruia o lumină sinistră, roşiatică. Multe clădiri se năruiseră.

Preotul trecu pe Dealul Sfânt, spre templul lui Poseidonis. De aici răzbătea zgomotul mulţimii, plânsetele oamenilor părăsiţi şi condamnaţi la moarte sau la exil. Tumultul acesta era înăbuşit de bubuiturile vulcanului, care răsufla din greu, ca şi cum îşi aduna puterile.

Casta preoţilor plecă cu ultimul convoi. În Atlantida nu mai rămăseseră decât sclavii, lăsaţi în voia sorţii, şi încă vreo câţiva cetăţeni liberi, care erau prea strâns legaţi de patria lor însorită şi care nu credeau în pieirea apropiată a Atlantidei.

Flăcările cuprinseseră tot vârful vulcanului în clipa când ultimele corăbii începură să ridice ancorele de bronz. Loviturile subterane se simţeau tot mai des, chiar şi pe apă, şi corăbiile se cutremurau.

În sfârşit, navele se desprinseră de ţărm, părăsind pentru totdeauna Atlantida cea prosperă. Mireasma florilor ei se amesteca acum cu mirosul înăbuşitor al sulfului vulcanic. Tot dealul, la poalele căruia se afla templul lui Poseidonis, era luminat, dar nu de strălucirea binefăcătoare şi dătătoare de bucurii a zeului soarelui, ci de focul înfiorător, sângeriu, din străfunduri.

Sclavii rămaşi pe ţărm întindeau braţele spre navele care se îndepărtau, cădeau în genunchi, implorând să fie luaţi şi ei. Mulţi porneau înot, ajungeau până la corăbii şi se agăţau de lopeţi, stânjenind vâslaşii. Atunci, săgeţi cu vârful de bronz bine ţintite sau suliţe trimise de pe punţi îi omorau. Pe ţărm, femeile îşi întindeau copiii, ameninţau cu pumnii, zvârleau cu pietre în urma celor plecaţi. Unele îşi pierdeau minţile şi, râzând în hohote, îşi aruncau pruncii în apă.

Corăbiile părăsiră portul. Vântul umflă dintr-o dată pânzele triunghiulare ale catargelor şi purtă fugarii în beznă, pe oceanul necuprins, spre un viitor necunoscut…

Şi iată-l rămas singur… Poate singurul supravieţuitor dintre toţi cei care au plecat cu ultimul convoi. Dar unde-l mână curentul? Vedea-va el vreodată soarele?

Zi de zi, aerul se răcea tot mai mult. Norii încă mai acopereau cerul, dar aveau o culoare cenuşie. La fel de cenuşii erau şi apele oceanului. Ziua începuse să se deosebească de noapte, când o lumină posomorâtă învăluia corabia şi feţele vineţii, încremenite, ale morţilor, precum şi ochii lor albicioşi.

Frigul străpungea, cu răsuflarea-i de gheaţă, mădularele preotului, obişnuit cu căldura verii veşnice. Dar o dată cu gerul, mai dispărea şi mirosul de stârv răspândit de cadavrele oamenilor şi animalelor moarte de pe vas.

Cu mâinile îngheţate, preotul îşi puse haine de blană, aflate printre lucrurile de pe corabie. El băgă de seamă că apele curg oblic, când oprind, când grăbind mersul navei: corabia nimerise în regiunea recifelor submarine.

Şi, în sfârşit, fugarul văzu ţărmul. Stânci sălbatice, lipsite de viaţă, posomorite şi acoperite de zăpezi să înălţau deasupra oceanului cenuşiu.

Cerul mohorât cernea molcom fulgi mari de nea. Aşadar, iată pământul cel nou, unde va fi nevoit să pună capăt peregrinărilor sale.

Curentul repede mână corabia spre uscat şi o aruncă pe un banc de nisip de pe ţărmul stâncos. Ultimul atlant păşi pe *pământ*[32].

Bătrânul cu înfăţişarea aspră se urcă pe un dâmb şi privi lumea aceea străină şi vrăjmaşă lui. În jur totul era pustiu şi mort. Doar nişte păsări necunoscute, ţipând ascuţit, zburau deasupra valurilor oceanului.

Se lăsă noapte. Străinul se adăposti într-o peşteră, aprinse focul sacru, aşeză trepiedul cu discul soarelui şi, întinzând spre lumină şi spre foc mâinile-i îngheţate, cântă cu glas spart, bătrânesc, Imnul Soarelui.

Veghe mult timp în noaptea aceea şi flacăra jucăuşă a rugului îi lumina faţa tristă şi gânditoare… În sfârşit, doborât de oboseală, adormi, învelit în blănuri şi visând la soarele Atlantidei.

De dimineaţă începu să-şi deretice noua-i locuinţă; transportă de pe corabie instrumentele de bronz şi armele. Din scândurile aduse de pe navă îşi făcu o uşă ca să închidă peştera. Apoi îşi rândui rezervele de alimente şi lăzile în care se aflau cărţile sfinte şi seminţele.

În fiecare dimineaţă se scula în zori, cu mult înainte de răsăritul soarelui, se ducea pe ţărmul mării şi aştepta ivirea lui.

Cerul rămânea mereu acoperit de o pânză cenuşie, dar bătrânul era adânc încredinţat că soarele se va întoarce — zeul cel strălucitor va învia.

Şi într-adevăr el se întoarse, după o noapte senină şi geroasă.

Vântul de miazănoapte, ce se stârnise în ajun, smulse pânza cenuşie care ascundea cerul, şi pe bolta de sineală scânteiară constelaţii necunoscute.

Dimineaţa fu tot atât de limpede şi de geroasă. Spre răsărit, bolta se aprinse în culorile trandafirii ale zorilor.

Şi deodată, la orizont, se ivi soarele.

El părea istovit de lupta dusă cu forţele întunericului.

Dar zeul lui era din nou cu el, după o despărţire lungă şi negrăit de tristă.

Pentru o clipă, soarele se opri parcă deasupra apelor; de o parte şi de alta a discului ceresc se întindea geana zării. Desprinsă chiar din soare, o fâşie de aur porni către ţărmul pe care sta preotul, aşternându-se peste mare aidoma unei punţi aurite între astru şi om.

În clipa aceea, discul soarelui, linia orizontului şi fâşia aurie de pe faţa oceanului alcătuiră un desen ce semăna uluitor cu simbolul sfânt al atlanţilor şi care poate fi găsit pretutindeni: şi la cercul polar, şi la tropice, şi în America de Sud, şi în inima Asiei Centrale sau Orientale.

Bătrânul aspru şi cărunt, tulburat, căzu în genunchi, întinse braţele spre soarele ce răsărea şi începu să cânte Imnul Soarelui.

Glasul lui prinse viaţă. Cântecul simplu, dar melodios şi solemn, răsuna deasupra ţărmurilor pustii, trezind ecoul stâncilor de pe mal.

El cânta puterea zeului de trei ori sfânt, care biruie grozăviile întunericului, dăruieşte oamenilor căldură şi lumină plină de bucurie, zeul care înveşmântează pământul în mii de culori, face roadele să mustească de sevă şi tămăduieşte bolile.

Cânta soarele care scânteiază ca briliantele pe picurii de rouă, soarele care împurpurează norii şi aureşte şuvoaiele de apă.

Cânta soarele care se preface în sângele fierbinte al omului, în mustul dulce al strugurilor, în grânele de aur.

Cânta soarele care este bucurie şi viaţă.

Cânta şi nu vedea cum, atraşi de glasul lui, din spatele stâncilor se iviră oameni cu chipul alb, îmbrăcaţi în piei de animale, oameni cu ochi albaştri şi părul blond. De brâiele late din piele purtau agăţate topoare de piatră.

Priveau nedumeriţi la bătrânul acesta ciudat, în veşminte lungi şi negre, care cânta într-o limbă necunoscută lor.

De unde o fi venit el? Ce căuta aici? Şi ce primejdie aduce cu sine?

XX. ULTIMUL OM DIN ATLANTIDA

Clima cea aspră se dovedi ucigătoare pentru bătrânul atlant. Curând după ce debarcase pe ţărm se îmbolnăvi. Aducându-şi aminte că pe corabia aproape nimicită se mai găseau tot soiul de ierburi de leac, preotul, biruindu-şi slăbiciunea, se urcă pe punte.

Şi deodată i se păru că delirează.

Lângă unul din din catarge, încălzindu-se în razele palide ale soarelui nordic, şedea un om. Faţa sa era istovită şi purta urmele bolii. Dar toată înfăţişarea îl arăta a fi un locuitor al Atlantidei: ţeasta, gâtul lung, părul negru, culoarea pielii cu o nuanţă galbenă, de bronz, îmbrăcămintea sa.

Preotul se apropie şi mai mult. Necunoscutul îl privi şi amândoi strigară în acelaşi timp:

— Şitţa!

— Aksa-Guam!

Stăteau amândoi nehotărâţi: preotul Şitţa şi Aksa-Guam, cel care luase parte la răscoala sclavilor împotriva Dealului Sfânt, osândit la moarte de rege şi preoţi.

Întinseră braţele unul către celălalt, în semn de prietenie şi salut.

Şi-n noaptea aceea, vrăşmaşii de odinioară zăboviră vreme îndelungă lângă foc, depănându-şi fiecare povestea.

În noaptea cea cumplită, când avusese loc prima erupţie a vulcanului, Aksa-Guam ajunsese înot la ultima corabie care pleca şi se agăţase de un inel de bronz prins pe fundul vasului. La adăpostul întunericului, izbutise să se caţere pe o funie, să pătrundă printr-un chepeng deschis în cala navei, unde stătuse ascuns în tot timpul călătoriei. Lipsindu-se de hrana proaspătă, se îmbolnăvise de o boală necunoscută în Atlantida: i se umflaseră picioarele, dinţii începuseră să i se clatine, iar gingiile să-i *sângereze*[33]. Aerul era otrăvit de duhoarea cadavrelor. Dacă n-ar fi fost chepengul pe unde pătrundea aer proaspăt, fără doar şi poate s-ar fi înăbuşit. Îndurase chinuri neînchipuit de mari şi aproape că nici nu se putuse mişca din pricina slăbiciunii şi a durerii ce o simţea în picioarele umflate, în ziua când corabia se apropiase de ţărm. Aerul curat şi soarele îl ajutaseră să-şi vină în fire.

La rândul său, Şitţa îi zugrăvi toate peregrinările de până în ziua când se întâlniseră.

— Pe meleagurile astea trăiesc oameni cu părul alb şi poartă haine din piei de animale. Sunt sălbatici care-şi fac topoare grosolane şi cuţite din *piatră şlefuită*[34]. Ei nu ştiu să lucreze pământul şi se hrănesc cu carnea crudă a fiarelor ucise. Chiar şi focul le este necunoscut. Erau cât pe-aci să mă omoare. Dar, când au văzut focul aprins de mine, i-a cuprins un fior sacru, iar armele noastre strălucitoare de bronz le-au smuls strigăte de uimire. Acum mai-mai că mă venerează. Limba lor este grosolană şi săracă, seamănă mai degrabă cu graiul animalelor decât cu al oamenilor. Când se înfurie, mârâie ca fiarele, iar când atacă un animal sau un duşman, rag, urlă şi latră ca şi el. Dar sunt curioşi şi blânzi. Îşi dau seama când te porţi bine cu ei şi atunci devin încrezători ca nişte copii… Cine ştie, poate că odată vor deveni şi ei oameni ca atlanţii.

Obosit, Şitţa închise ochii. Respira greu. Din pricina fierbinţelii, începu să tremure, iar pe faţa-i istovită de om bătrân se ivi o roşeaţă bolnăvicioasă.

— Curând o să mor. Ce bine că te-am întâlnit, tu ai să-mi închizi ochii şi ai să mă îngropi după datină. Totul e trecător pe lumea asta… Popoarele mor ca un singur om şi pier state întregi. Cine ştie, poate că eşti ultimul om din Atlantida. Dar ce s-o fi întâmplat cu ceilalţi? O să mori şi tu şi amintirea Atlantidei se va pierde în negura veacurilor ce vor veni… Curând va răsări soarele… Du-mă pe ţărm.

Aksa-Guam îi îndeplini dorinţa şi acolo, pe malul mării, îl întoarse cu faţa spre răsărit.

Şitţa nu mai putea vorbi. Nu fu în stare decât să dăruiască un zâmbet primelor raze de soare şi închise ochii pentru totdeauna.

Aksa-Guam rămase singur, poate singur în toată lumea — ultimul om din Atlantida.

În curând izbuti să se apropie de locuitorii acestor ţinuturi posomorite şi, datorită cunoştinţelor sale, îşi câştigă adâncul lor respect.

O dată cu venirea primăverii, îi învăţă să lucreze pământul, să semene câmpiile arate cu plug de lemn. De asemenea îi învăţă să aţâţe focul frecând două bucăţi uscate de lemn sau să scoată scântei lovind cremenea şi aprinzând frunze uscate şi muşchi. Multe meşteşuguri şi multe lucruri au deprins de la el.

Unii au devenit agricultori şi s-au statornicit pentru totdeauna pe acele locuri, alţii şi-au văzut mai departe de vânătoare şi de războaie. Iar în serile lungi de iarnă, el le depăna povestea minunată a Veacului de Aur, când oamenii trăiau fericiţi în mijlocul copacilor şi grădinilor veşnic înflorite, care rodeau de câteva ori pe an, fără să ştie de griji şi de nevoi… Le vorbea despre bogăţia şi măreţia Insulei Fericiţilor, despre grădinile de aur cu mere de aur, despre bătăliile dârze şi despre pieirea cumplită a unui popor şi a unei ţări întregi, despre ploile năprasnice care au însoţit această pieire, despre salvarea cu ajutorul corăbiilor a unui număr mic dintre ei, despre calea străbătută pe apă, vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, şi despre propria-i salvare.

Oamenii ascultau aceste povestiri cu sufletul la gură, curioşi ca nişte copii, şi le transmiteau unul altuia, le mai împodobeau, le mai înfloreau pe ici pe colo şi le păstrau ca pe nişte legende sfinte.

SFÂRŞIT

ARIEL

Traducere: A. Ţimpău & I. Andreescu
EDITURA TINERETULUI
BUCUREŞTI
1964

Fiicei mele Svetlana

I. PRIN CERCURILE IADULUI

Ariel şedea jos, pe podea, în dreptul ferestrei scunde din odăiţa lui, ce semăna cu o chilie de mănăstire. O masă, un scăunel, un pat şi o rogojină într-un ungher alcătuiau tot mobilierul.

Fereastra dădea în curtea interioară, tristă şi pustie. Niciun tufiş, niciun fir de iarbă, numai nisip şi pietriş, aidoma unui crâmpei din deşert înconjurat de patru ziduri ca de închisoare — zidurile clădirii mohorâte, cu geamuri mici. Deasupra acoperişurilor drepte se înălţau coroanele palmierilor din parcul cu vegetaţie bogată, ce se întindea jur împrejurul şcolii. Un zid înalt despărţea parcul şi clădirea de lumea din afară.

Pretutindeni stăpânea o linişte adâncă, tulburată doar de scârţâitul pietrişului sub paşii uşori ai dascălilor şi elevilor.

În cămăruţe, la fel de mizere ca şi cea a lui Ariel, locuiau ceilalţi elevi aduşi din toate colţurile lumii la şcoala Dandarat din Madrass. Printre ei erau şi copii de opt ani, însă şi fete şi băieţi mai mari. Elevii alcătuiau o singură familie, dar cuvintele lor, puţine la număr şi rostite cu glas şoptit, precum şi ochii lor nu trădau nici dragostea, nici prietenia, nici ataşamentul, nici bucuria revederilor, nici durerea despărţirilor.

Toate aceste sentimente erau smulse cu rădăcini cu tot chiar din primele zile ale sosirii elevilor în şcoală, profesorii şi pedagogii — preoţi hinduşi hipnotizori, europeni, în marea lor majoritate englezi, şi ocultişti moderni — folosind toate mijloacele.

Ariel purta o tunică — o cămaşă cu mâneci scurte, ţesută dintr-o pânză grosolană — iar în picioare nici sandale n-avea.

Era un tânăr voinic, de vreo 18 ani, cu părul blond, dar, după expresia feţei sale, îi dădeai uneori şi mai puţin: ochii cenuşii-deschis priveau cu o sinceritate copilărească, deşi pe fruntea-i înaltă se săpaseră primele cute — semn neîndoielnic al omului care a trecut prin multe şi s-a gândit la multe. Culoarea ochilor şi a părului arăta că este european.

Chipul lui Ariel, cu trăsăturile regulate de anglo — saxon, era imobil ca o mască. Privea nepăsător pe fereastră, aşa cum priveşte un om adânc cufundat în gânduri.

Şi de altfel el chiar se gândea. Cearaca-babu, dascălul său, îl punea în fiece seară să facă bilanţul zilei, să-şi amintească toate întâmplările petrecute de la răsăritul până la apusul soarelui, să treacă în revistă felul în care s-a comportat faţă de ele, să-şi controleze gândurile, dorinţele, faptele. Înainte de a se duce la culcare, Ariel trebuia să se spovedească lui Cearaca.

Soarele care asfinţea scălda în lumină coroanele palmierilor şi norii ce goneau pe cer. Ploaia se oprise chiar în clipa aceea şi din curte se revărsa în chilie un aer proaspăt şi umed.

Ce întâmplări avuseseră loc în cursul zilei?

Ariel se trezise ca întotdeauna în zori. Se spălase, îşi făcuse rugăciunea şi îşi luase gustarea în sufrageria comună. Pe o tavă groasă de lemn se aducea micul dejun — nişte pâiniţe din făină — rele, că nu puteau fi mâncate — alune prăjite şi apă în vase de lut.

Pedagogul Satia îşi plimba, ca de obicei, privirea-i scormonitoare de la un elev la altul, spunându-le că mănâncă banane, turte gustoase de orez cu zahăr şi beau lapte gros. Şi elevii, lăsându-se sugestionaţi, mâncau cu plăcere tot ce li se dădea. Numai un singur băiat, un novice, care încă scăpa acestei hipnoze în masă, întrebă:

— Dar unde-s bananele? Unde-s turtele de orez?

Satia se apropie de el, îl apucă de bărbie şi rosti poruncitor, privindu-l cu asprime în ochi:

— Dormi! Şi îşi repetă sugestia, după care băiatul începu să mănânce cu poftă alunele tari, luându-le drept banane.

— Şi tu de ce ţi-ai pus şalul? întrebă un alt pedagog, un hindus slab, cu barba neagră şi ras în cap, adresându-se unei fetiţe de 9 ani.

— E frig — răspunse ea, zgribulindu-se toată. Copila avea febră.

— Ţi-e cald. Scoate îndată şalul!

— Phii, ce zăduf! exclamă fetiţa, lepădând şalul şi trecându-şi mâna peste frunte ca şi cum ar fi vrut să-şi şteargă năduşeala.

Satia începu să spună elevilor cu glas tărăgănat cum trebuie să se comporte: să nu le pese de frig, de căldură, de boli. Spiritul să triumfe asupra trupului.

Copiii şedeau cuminţi, mişcările lor erau molatice, apatice.

Deodată, acelaşi băieţaş care la începutul mesei întrebase *„unde-s bananele?”* smulse din mâna vecinului o bucăţică de lucii şi, râzând tare, şi-o vârî în gură.

Dintr-un singur salt, Satia se apropie de el şi-l trase de urechi. Băiatul începu să plângă în hohote. Toţi copiii încremeniră în faţa acestei încălcări nemaiauzite a disciplinei. Râsul şi lacrimile erau combătute necruţător în şcoală. Cu o mână, Satia îl înşfăcă pe băieţaş, iar cu cealaltă apucă un vas mare. Copilul amuţi, doar mâinile şi picioarele îi tremurau.

Lui Ariel i se făcu milă de bietul novice. Ca să nu-şi trădeze sentimentele, îşi lăsă capul în piept. Da, îi era tare milă de acest băiat de 8 ani. Dar Ariel ştia că a compătimi un coleg este o crimă mare pe care va trebui s-o mărturisească dascălului său — Cearaca.

„Oare să-i mărturisesc?” îi fulgeră prin minte, dar îndată încetă să se mai gândească. Se obişnuise să fie prudent chiar cu propriile sale gânduri.

La porunca lui Satia, un servitor îl scoase afară pe băieţaş, cu vasul în cap. Masa se sfârşi într-o tăcere desăvârşită.

În ziua aceea, după gustarea de dimineaţă, câţiva tineri şi tinere care terminaseră cursurile urmau să părăsească şcoala.

Ariel simpatiza într-ascuns pe unul din ei — un tânăr cu pielea smeadă şi ochii mari — şi pe fata aceea zveltă, şi avea toate motivele să-şi închipuie că şi ei nutriseră sentimente prieteneşti faţă de el. Cei câţiva ani de şedere în comun la Dandarat îi legaseră unul de celălalt. Dar ei se obişnuiseră să-şi tăinuiască sentimentele, arătându-se indiferenţi, manifestând o răceală aparentă. În rarele clipe când scăpau de ochii iscoditori ai profesorilor şi pedagogilor, prietenii aceştia schimbau între ei o privire atotgrăitoare, iar uneori chiar şi o strângere de mână; asta era tot ce-şi îngăduiau. Tustrei păstrau în taină prietenia, singura comoară care încălzea inimile lor tinere, o floricică rămasă prin cine ştie ce minune într-un pustiu lipsit de viaţă.

O, dacă pedagogii ar fi ghicit taina lor! Cu câtă cruzime ar fi călcat ei în picioare floarea aceasta! Hipnotizându-i, i-ar fi silit să mărturisească totul şi ar fi ucis prin sugestie acest simţământ cald, înlocuindu-l printr-o indiferenţă rece.

Îşi luară rămas bun în curte, lângă porţile de fier. Fără să se privească în ochi, cei care plecau rostiră pe un ton glacial:

— Adio, Ariel!

— Adio, adio!

Şi se despărţiră fără să-şi strângă mâna.

Cu capul plecat, Ariel se îndreptă spre şcoală, străduindu-se să nu se gândească la prietenii săi şi înăbuşindu-şi tristeţea ce-l copleşea, căci pentru gânduri şi sentimente tainice avea vreme la noapte.

O, despre aceste gânduri şi sentimente el nu va sufla nimănui o vorbă, nici chiar în stare de hipnoză! Asta era ultima şi cea mai ascunsă taină a lui Ariel, de care nu-şi dăduse seama nici vicleanul Cearaca, nici Bharava, directorul şcolii.

Urmară apoi lecţiile de istorie, religie, ocultism, teosofie. Prânzul cu „banane”, lecţiile de engleză, hindusă, bengaleză, mahrati şi sanscrită… O cină sărăcăcioasă.

— Aţi mâncat mult şi v-aţi săturat! îi sugestionează Satia.

După cină, urmează o *„şedinţă”.* Ariel a trecut prin acest înfricoşător cerc al iadului, dar trebuie să asiste la *„lecţiile practice cu novicii”.*

Un coridor îngust, întunecos, luminat numai de un opaiţ cu flacăra tremurătoare şi fumegândă, cu fitil din bumbac, duce spre o cameră mare fără ferestre, luminată tot atât de sărăcăcios. În odaie se află o masă din scânduri negeluite şi câteva rogojini aşternute pe jos.

Ariel, cu un grup de elevi mai mari, stau tăcuţi şi neclintiţi într-un ungher, pe podeaua de piatră.

Un slujitor aduce un băiat de vreo paisprezece ani.

— Bea — spune pedagogul, întinzându-i o cană.

Băiatul înghite supus lichidul amar şi rău mirositor, străduindu-se să nu se strâmbe. Servitorul îi scoate cămaşa şi-i freacă tot corpul cu alifii volatile. Copilul e cuprins de nelinişte şi de o tristeţe ucigătoare. Apoi trece la o stare de exaltare.

Respiră des şi greu, pupilele i se dilată, mâinile şi picioarele îi tremură de parcă ar fi o paiaţă de carton.

Pedagogul ia de jos opaiţul cu flacăra tremurândă şi-l întreabă:

— Ce vezi?

— Văd un soare orbitor — răspunde băiatul, închizând ochii.

Toate simţurile îi sunt ascuţite la maximum. O şoaptă i se pare un bubuit de tun. Aude cum foşnesc gândacii pe pereţi, cum respiră fiecare om din cameră, cum bate inima fiecăruia din cei prezenţi, cum undeva, la mansardă, zboară liliecii… Vede, aude, observă şi simte ceea ce nu percepe niciun om în stare normală.

La unii, starea aceasta sfârşeşte printr-un delir, la alţii — printr-un puternic acces de nervi.

Pe unii, Ariel nu i-a mai văzut după astfel de crize furtunoase: ori mureau, ori înnebuneau.

Ariel însă avea un organism robust. Trecuse prin toate aceste încercări, păstrându-şi sănătatea nezdruncinată.

Când pe cer se iviră primele stele, uşa odăii se deschise şi intră Cearaca, ducând de mână un copil cu faţa smeadă şi tare speriată.

— Stai jos! îi porunci el băiatului.

Băieţaşul se lăsă pe podea în chip automat. Ariel se apropie de Cearaca şi se înclină în faţa lui.

— Este un elev nou, îl cheamă Şarad. Ai să-l conduci tu astăzi. Eşti mulţumit de tine?

— Da, părinte — răspunse Ariel.

— N-ai de ce să te căieşti? întrebă neîncrezător Cearaca. Desăvârşirea o poate atinge numai acela care niciodată nu este mulţumit de sine.

Privindu-l iscoditor în ochi, Cearaca îl întrebă iarăşi:

— Dar la trecut nu te-ai gândit?

— Nu — răspunse Ariel hotărât.

În şcoală elevilor li se interzicea să se gândească la viaţa pe care o duseseră înainte de a veni aici, să-şi amintească de copilărie, de părinţi, să pună întrebări referitoare la trecutul sau la viitorul lor. Niciunul nu ştia ce-i aşteaptă, pentru ce sunt pregătiţi, şi aproape nimeni nu-şi aducea aminte de ceea ce a fost. Pe cei ale căror amintiri erau prea recente şi aveau o memorie bună, hipnoza îi ajuta să-şi uite trecutul.

Cearaca se mai uită o dată cercetător în ochii lui Ariel şi plecă.

Şarad şedea neclintit, ca un mic idol de bronz. Ariel ascultă paşii ce se îndepărtau şi zâmbi întâia oară în ziua aceea.

Pentru elevii şcolii Dandarat nu existau decât două posibilităţi: cei mai mulţi se alegeau cu nimicirea desăvârşită a voinţei, sau, în cel mai bun caz, cu o totală zdruncinare a sistemului nervos. O mică parte — cei înzestraţi cu un fizic şi un intelect mai viguros — urmau calea perfidiei rafinate, a unor simulări de artist şi a celor mai iscusite vicleşuguri. Ariel se număra printre aceştia din urmă. Izbutise să reziste chiar la hipnoză, simulând o stare de somnambulism. Dar elevi ca el erau puţini, căci ar fi fost de ajuns o mică greşeală, şi minciuna ar fi fost dată în vileag. Profesorii erau stăpâni pe trupul şi pe sufletul elevilor lor.

Ariel se apropie cu pas uşor de Şarad şi-i şopti:

— Or să te sperie, dar ţie să nu-ţi fie frică, orice ai vedea. Toate astea le fac înadins…

Copilul îl privea cu mirare şi neîncredere, căci în şcoală nimeni nu-i vorbise atât de prietenos.

— Şi important e să nu plângi, să nu strigi, dacă vrei să nu fi bătut.

Şarad încetă să mai plângă. Afară se auzea zborul molatic al liliecilor, care uneori se năpusteau şi în odaie. Pe pereţi, înăuntru, se căţărau broscuţe şi vânau tot soiul de muşte. Băiatul începu să privească la ele şi se mai linişti.

Ariel aprinse un opaiţ cu ulei. Strălucirea lui roşiatică lumina slab încăperea. Pătrunzând pe fereastră, vântul mişca flacăra şi umbra lui Ariel dansa pe pereţi. Ungherele camerei rămăseseră cufundate în întuneric.

În colţ, în faţa băiatului, ceva prinse să se mişte.. Şarad privi cu atenţie şi îngheţă de groază. Printr-o crăpătură se târa un şarpe mare şi galben, cu capul mic şi umflat, cu gâtul gros şi burta suptă; pe gât avea nişte desene negre ce semănau cu o pereche de ochelari. Un nai!

În urma lui — a şarpelui cu ochelari — apăru un altul, negru-vineţiu, apoi unul negru, unul cenuşiu şi, mereu alţii, şi alţii. Şerpii se împrăştiau prin odaie, înconjurându-l din toate părţile pe băiat.

— Stai, nu te mişca şi taci din gură! şopti Ariel, indiferent ca întotdeauna şi ţintuit parcă locului.

Şerpii se apropiară de copil, îşi înălţară trupurile cu gâtul întins înainte ca un scut şi, privind drept în ochii băiatului, se pregăteau să se năpustească asupra lui.

Ariel fluiera abia auzit o melodie tristă şi monotonă, care n-avea decât trei note.

Şerpii încremeniră, ascultară atent, apoi îşi plecară capetele şi se târâră încet într-un colţ al odăii, mistuindu-se în crăpăturile podelei.

Şarad continua să şadă nemişcat. Broboane de sudoare rece îi acopereau faţa.

— Bravo! şopti Ariel.

Dar lauda nu i se cuvenea, căci băiatul nu ţipase şi nu se clintise din loc, deoarece frica îl paralizase.

În odaie năvăli o pală puternică de vânt, aducând pe aripile ei mireasmă dulce de iasomie. Pe cer, norii acoperiră stelele. Tunetul bubui surd şi curând se porni o ploaie tropicală. Aerul se răcori dintr-o dată. Izbucneau fulgere, luminând peretele casei de pe cealaltă parte a străzii şi oglindindu-se în apa care acoperi repede toată curtea, prefăcând-o într-un lac.

Băiatul oftă uşurat, scuturându-se de înţepeneala care-i anchilozase toată făptura. Dar îl mai aşteptau şi alte încercări. Perdeaua de rogojină care despărţea odăile se ridică pe neaşteptate şi Şarad văzu o încăpere scăldată într-o lumină orbitoare, a cărei podea era acoperită cu muşama albă. În mijlocul camerei stătea un tigru uriaş. Lumina îi bătea în ochi, iar fiara aurie şi tărcată închidea pleoapele, dând supărată din cap. Cu coada-i puternică, tigrul lovea podeaua.

Nu trecu mult şi animalul începu să se obişnuiască cu lumina puternică. El îşi aţinti privirile asupra lui Şarad, scoase un răget scurt, înăbuşit şi, lăsându-se pe labele dinainte, se încordă tot, pregătindu-se să sară.

Şarad se apucă cu mâinile de cap şi dădu un strigăt înfiorător.

Deodată simţi pe umăr mâna cuiva. *„Mă mănâncă”* — se gândi el, încremenind de groază. Dar atingerea era prea uşoară pentru a fi laba fiarei.

— De ce-ai ţipat? auzi băiatul glasul lui Ariel. Pedagogul o să te pedepsească. Să mergem!

Şi, luându-l de braţ pe Şarad, îl ridică aproape cu de-a sila în picioare.

Abia acum copilul îndrăzni să deschidă ochii. Perdeaua de rogojină se afla la locul ei, iar în odaie stăruia semiîntunericul. Afară se auzea ropotul ploii, care începuse să se mai potolească, şi bubuiturile surde, îndepărtate ale tunetului.

Clătinându-se pe picioare, Şarad porni după Ariel, aproape inconştient. Străbătură un coridor lung, întunecos şi intrară pe o uşă îngustă. Ariel îl lăsă pe băiat s-o ia înainte şi-i zise cu glas tare:

— Mergi înainte! Aici e o scară, vezi să nu cazi — şi adăugă în şoaptă: Fii cu băgare de seamă, să nu strigi orice ţi s-ar întâmpla… Nu-ţi fie frică! Te sperie înadins, ca să te obişnuieşti şi să nu te mai temi de nimic.

Ariel îşi aduse aminte cum fusese şi el supus acestor încercări. Atunci, însă, mersese singur, nu-l prevenise nimeni, nimeni nu-i spusese un cuvânt de îmbărbătare.

Tremurând de frică, Şarad coborî treptele aproape năruite ale scării. În faţa lui se deschidea un subsol. Mirosea a umezeală şi venea un aer greu, stătut. Podeaua de piatră era acoperită cu mâl vâscos şi rece. De sus cădeau picături mari şi reci. Undeva se auzea clipocit de apă. Băiatul, neştiind încotro s-o apuce, întinse mâna ca să nu se lovească de vreun obstacol nevăzut.

— Mergi înainte, înainte! îl îmboldi Ariel.

Şarad porni mai departe prin bezna de nepătruns.

Undeva se auziră nişte gemete înăbuşite, urlete sălbatice şi un râs nebunesc. Apoi se lăsă o linişte sinistră. Dar întunericul părea că mişună de fiinţe vii. Şarad simţi atingerea îngheţată a cuiva. Pe neaşteptate, răsună un bubuit năprasnic care cutremură pământul din temelii:

— Mergi, mergi înainte!

Băiatul atinse cu mâna peretele vâscos. Curând şi cealaltă mână se sprijini de perete. Încăperea devenea din ce în ce mai strâmtă, aşa că abia-abia izbutea să înainteze.

— Mergi, mergi înainte! îi porunci Ariel şi-i şopti îndată: Să nu-ţi fie frică, acum…

Dar nu isprăvi vorba şi Şarad simţi dintr-o dată că pământul îi fuge de sub picioare, iar el se prăbuşeşte în beznă. Căzu pe ceva moale şi umed. Bolta grea părea că-l apasă, turtindu-l la pământ. Ofta din greu şi gemea.

— Taci! auzi băiatul şoapta lui Ariel.

Dar iată că bolta începe să se înalţe, numai bezna din jur stăruie. Deodată, din întuneric apare un nor alb care ia chipul unui bătrân uriaş, cu barba mare şi albă. Din veşmintele lui, ce strălucesc ca ceaţa în lumina lunii, iese o mână lungă şi osoasă. Se aude un glas surd şi gros:

— Dacă vrei să trăieşti, scoală-te şi mergi mai departe fără să te uiţi înapoi.

Şi Şarad se supune. Plângând încetişor, el se scoală de jos şi porneşte de-a lungul coridorului.

Treptat pereţii subteranei sunt învăluiţi într-o lumină palidă, stacojie.

Se face cald, apoi o căldură greu de îndurat. Zidurile sunt tot mai roşii şi încep să se apropie. Prin spaţiul lăsat liber între ele ţâşneşte o flacără. Vâlvătaia se aprinde tot mai tare şi mai tare. Încă puţin şi îi vor lua foc părul şi veşmintele. Şarad începe să respire greu, apoi îşi pierde cunoştinţa. Cineva îl prinde în braţe şi ultimele cuvinte pe care le aude sunt şoptite de Ariel:

— Sărmanul Şarad!

II. DANDARAT

Ariel se trezi şi primul lui gând fu la băiat: *„Sărmanul Şarad!”*

Şocul nervos pe care-l suferise acesta fusese atât de puternic, încât îl internaseră la infirmeria şcolii. Doctorul îi dăduse să bea lapte fierbinte cu rachiu şi copilul adormise. Iar Ariel, călăuza lui involuntară, se înapoiase în camera sa.

În vreme ce Ariel se spăla, soarele se înălţă sus, pe bolta cerului. Răsună gongul. În locul tunicii obişnuite din ţesătură grosolană, Ariel îşi puse un veşmânt de pânză. În şcoală erau aşteptaţi să sosească oaspeţi de seamă.

După gustarea de dimineaţă, pedagogii şi dascălii superiori se adunară într-o sală mare, ticsită de fotolii, scaune şi bănci. La capătul sălii lungi se înălţa o estradă acoperită cu un covor şi împodobită cu ghirlande de flori. Ferestrele erau bine închise; lămpi electrice şi candelabre de bronz, de formă ciudată, luminau încăperea.

Curând începură să sosească şi oaspeţii, îmbrăcaţi în cele mai variate costume. Veniseră şi bătrâni venerabili, impunători, cu bărbi cărunte, în veşminte de mătase împodobite cu perle şi nestemate, şi fachiri slabi, şi reprezentanţi ai diferitelor caste, cu însemnul distinctiv în frunte, înscris cu lut din Gange, îmbrăcaţi în dhote — haine grosolane din pânză — iar pe deasupra cu o tunică scurtă, demodată, din stofă, împodobită cu panglici şi încălţaţi cu saboţi cu vârfurile aduse în sus. Unii purtau, agăţate la şold, nişte ceaunaşe de aramă după obiceiul asceţilor. Alţii aveau drept îmbrăcăminte doar un simplu cearşaf, iar în picioare sandale cu talpă de lemn.

Ultimii care sosiră fură sahibii. Cu pielea albă, voinici, îngâmfaţi, englezii aceştia în costume albe ocupară fotoliile din rândul întâi.

Maimarii şcolii se învârteau linguşitori în jurul lor.

Pe estradă se urcă un om cu pielea albă, în costum de hindus. Era Bharava, directorul şcolii. În cea mai curată limbă engleză salută oaspeţii şi, cu vorbe alese, îi rugă să *„acorde cinstea şi să arunce o privire asupra realizărilor şcolii Dandarat în ceea ce priveşte educarea slugilor păcii, ale lui Dumnezeu şi ale adevărului”.*

Profesorii începură să-şi prezinte ciracii cei mai talentaţi. Era un fel de şedinţă de magie şi de ocultism.

Unul după altul se urcau pe estradă elevii. Ei reproduceau scene întregi şi ţineau discursuri în stare de hipnoză, repetând cu o precizie uimitoare vorbele rostite de cineva din sală. La unii elevi atenţia era atât de ascuţită, încât aceştia observau mişcările care de obicei scapă unui ochi obişnuit. Din spusele pedagogilor reieşea că unii elevi puteau să vadă iradiaţiile ce pornesc din capul unui om care îşi concentrează gândurile asupra unui lucru, *„să asculte”* mişcările reflexe ale organului auzului, care fixează în subconştient sunetele procesului gândirii, adică nu numai *„să vadă”,* dar să şi „audă” cum lucrează creierul. Toate acestea erau pe loc *„confirmate prin experienţă”,* trezind entuziasmul oaspeţilor.

Pe estradă se produceau diferiţi tineri fenomenali care, chipurile, acumulaseră în organism mari cantităţi de electricitate, indivizi care erau în stare să aprindă un bec, să scoată scântei şi să-şi învăluie trupul într-o aureolă. Alţii vedeau prin întuneric. Apoi urmară *„specialişti”* din alte ramuri: ascultând câteva cuvinte ale interlocutorului şi observându-i mimica, gesturile şi diferite semne exterioare, ei puteau să povestească fără greş întâmplări petrecute de curând în viaţa acestuia.

Ariel privea spectacolul şi se gândea în sinea lui:

„Ar fi mai bine să arate încercările la care sunt supuşi elevii”.

El trecuse prin toate aceste cercuri ale iadului. Ultima încercare la care fusese supus era *„primirea sufletului”.* Tânărul îşi aminti, cu un fior de dezgust, acest ceremonial funebru, pe care îl îndeplineau elevii din ultimele clase. Erau siliţi să asiste la moartea unui om, să-l ţină de mână pe muribund şi, în clipa când acesta se sfârşea, să-l sărute şi să-i soarbă ultima răsuflare. Dezgustător lucru! Dar Ariel ştiuse să se stăpânească.

Zgomotul care se iscă tulbură gândurile băiatului. Directorul şcolii poftea oaspeţii într-o altă sală, unde urma să aibă loc o reprezentaţie de alt gen. Aici aveau să se împartă diplome membrilor *„lojii albe a teozofilor”* din înseşi mâinile *„învăţătorului învăţătorilor”* Iisu Materei.

Sala uriaşă era inundată de verdeaţă şi flori. Estrada, peste care fusese aşternut un covor, semăna cu un boschet îmbrăcat în trandafiri şi iasomie. Prin ferestrele larg deschise pătrundeau pale fierbinţi de vânt. Era foarte cald. Cei care intrau îşi scoteau şalurile de pe umeri şi îşi făceau vânt cu evantaie din frunze de palmier. Un *zamindar*[35] gras îşi băgă pe furiş în gură o frunză de betel.

În rândul întâi luară loc, în două fotolii aurite şi tapisate cu mătase galbenă, un englez în vârstă, cu ochelari pe nas, cu barba căruntă şi creaţă, şi memsahib, o femeie grasă, cu faţa plină şi proaspătă, cu părul cărunt, tuns scurt şi ondulat, îmbrăcată în veşmânt hindus — erau conducătorii societăţii teozofilor, mister Bronlow şi mistress Dryden. Directorul şcolii le oferi un buchet de flori.

Când toţi se aşezară, corul de fetiţe şi băieţi în costume albastre, împodobite cu ghirlande de flori albe de oleandru, intonă un imn. La ultimele sunete ale cântecului, în boschet apăru Materei.

Toţi se sculară în picioare, iar mulţi dintre oaspeţi căzură în genunchi.

„Învăţătorul învăţătorilor” era îmbrăcat într-un veşmânt lung, albastru ca cerul. Capul lui, cu pletele lungi unduindu-se pe umeri şi barba-i mică, amintea de icoanele lui Crist pictate de maeştrii italieni. Pe faţa-i frumoasă, cu trăsături prea feminine, încremenise un zâmbet *„divin”*. Binecuvânta pe toţi, cu mâna ridicată.

Memsahib îl sorbea din ochi pe omul acesta frumos şi în admiraţia ei nu se citea nici urmă de religiozitate. Bărbosul Bronlow îi surprinse privirea şi se posomori.

Începu ceremonia împărţirii diplomelor, însoţită de nenumărate plecăciuni. Unii dintre membrii lojii îşi scoteau însemnele de pe piept, pentru a le primi încă o dată din mâinile lui Materei, şi se prosternau în faţa lui până la pământ, iar el îşi înălţa braţele deasupra lor, împărţind flori.

Apoi *„învăţătorul învăţătorilor”* începu să vorbească şi-i aduse pe cei de faţă într-o asemenea stare de exaltare, încât în sală izbucniră strigăte isterice, mulţi leşinară, iar alţii se zbăteau în prada convulsiunilor.

Binecuvântându-i încă o dată pe toţi, Materei, noua încarnare a lui Buda, plecă.

Sahib se ridică în picioare şi o luă de braţ pe memsahib. Ieşiră amândoi pe o uşă aflată în spatele estradei, ca doi oameni care cunoşteau drumul, şi intrară într-un birou confortabil, mobilat în stil european, având chiar un cămin, deşi climatul ţării nu cerea acest lucru.

Sahib se aşeză la masa directorului şcolii, iar memsahib într-un fotoliu, alături de el. Directorul, care intrase în urma lor, luă loc pe scaun numai după ce înaltul oaspete îi zise:

— Stai jos, mister Pearce, şi povesteşte-mi cum merg treburile.

Cerând permisiunea lui mistress Dryden, mister Pearce, cunoscut în şcoală sub numele de Bharava, îşi aprinse o ţigară groasă de foi, luată chiar de pe biroul lui, şi se gândi: *„Ştii tu mai bine ca mine cum merg treburile în şcoală!”*

Şi de fapt acesta era adevărul.

Mister Pearce şi sahibul — mister Bronlow — erau amândoi englezi şi amândoi acţionau pe acelaşi tărâm. Religia, unul din bastioanele sistemului social pe care-l slujeau ei, începuse să aibă crăpături serioase, pierzându-şi influenţa în rândul maselor populare. Era nevoie de anumite proptele, de surogate, de *„înlocuitori”*. Trebuia întreţinută credinţa în divinitate, în existenţa spiritului, trebuiau întreţinute stările de spirit mistice. Şi pe scenă apărură societăţi de teozofie, de spiritism, de ocultism, care editau mii de cărţi în toate ţările lumii. Centrul lor se afla Ia Londra, dar ele nu puteau să nu folosească India, care în ochii europenilor şi ai americanilor avea o aureolă de mister, datorită *„ştiinţelor ei oculte”,* yogilor şi fachirilor.

Aici fusese construit un templu măreţ, cu o cupolă ca o emisferă. Tot aici, în apropiere de Madrass, luase fiinţă şcoala Dandarat, în scopul de a mări numărul adepţilor şi preoţilor în slujba ştiinţelor oculte, aici erau pregătiţi, spre a fi trimişi apoi în Asia, viitorii *„învăţători ai învăţătorilor”* de felul lui Iisu Materei, Krishnamutri — Aliţion — *„marele învăţător”,* aidoma lui Krishna sau Buda — precum şi diferiţi hipnotizatori, prezicători, medii, făcători de minuni pentru Europa şi America.

Şcoala din Madrass nu avea o existenţă oficială, şi asta nu numai din pricina metodei originale şi neobişnuite de educare a tinerilor, dar şi din alte motive, mult mai susceptibile. Aici îşi trimiteau copiii acei părinţi, rude sau tutori care voiau, dintr-un motiv sau altul, să scape pentru un timp sau pentru totdeauna de odrasla lor. Unii elevi fuseseră pur şi simplu furaţi de către agenţii Dandaratului.

Aici ei învăţau istoria religiei şi limbile acelor ţări unde urmau să fie trimişi ca să activeze.

Cei care se dovedeau deosebit de înzestraţi, adică deosebit de nervoşi, când terminau şcoala rămâneau în calitate de educatori.

În sistemul de educare hipnotismul ocupa un loc foarte important. O extraordinară capacitate de percepere dă posibilitate unora dintre elevi să *„citească gândurile”,* surprinzând diferite mişcări ale ochilor şi buzelor, care scapă altora, precum şi diferite zgomote abia auzite, şi să săvârşească tot soiul de *„minuni”.*

În acelaşi scop se practicau şi diferite trucaje, cum ar fi, de pildă, aureolele luminoase în jurul corpului, aromele pe care le emană trupul „sfântului”, trucaje născocite cu multă abilitate şi foarte bine executate. Printre profesorii şi *„consultanţii ştiinţifici”* ai şcolii se găseau destui oameni talentaţi şi cu vaste cunoştinţe.

Aceasta era şcoala Dandarat.

Pufăind din ţigara-i groasă, mister Pearce raporta despre activitatea şcolii, iar mister Bronlow şi mistress Dryden încuviinţau dând din cap.

— Ce se întâmplă cu noii absolvenţi? întrebă mister Bronlow.

Pearce rosti numele câtorva elevi, explică ce specialitate au şi localităţile unde urmează să plece.

— Încă nu m-am hotărât unde să-l trimit pe Ariel — spuse Pearce.

— Este acela greu educabil? întrebă Bronlow. Care-i adevăratul său nume?

— Aureliu Galton.

— Mi-aduc aminte. L-au trimis aici tutorii lui.

— Chiar aşa — răspunse Pearce. A fost trimis de către mister Boden şi mister Helson din Londra. Nu de mult, aceştia au întrebat de el. Le-am răspuns că sănătatea lui Aureliu nu lasă nimic de dorit, totuşi…

Bronlow se strâmbă nemulţumit, făcu un gest nerăbdător şi, privind speriat, cu coada ochiului, spre mistress Dryden, care, de fapt, nu trebuia să ştie totul, îl întrerupse pe Pearce:

— Şi ce intenţionaţi să faceţi cu el?

— Pot să spun doar atât, că nu este bun pentru a sluji drept mediu sau a fi un clarvăzător ori un prezicător. Pentru asta, Aureliu are un cap prea tare şi cu toate că posedă un sistem nervos destul de robust — adăugă el, cu o umbră de amărăciune şi chiar cu un aer vinovat — este greu educabil, şi-apoi aceşti Boden şi Helson…

— Ştiu, mi-au scris şi mie — îl întrerupse din nou mister Bronlow. Charles Height e în posesia unor noutăţi interesante. Vorbeşte-i despre Ariel, poate c-o să meargă.

— Cine-i Charles Height? întrebă mistress Dryden.

— Dumneavoastră nu ştiţi? o întrebă respectuos mister Pearce. Unul dintre colaboratorii ştiinţifici ai şcolii noastre, un om extraordinar de interesant.

— Aşadar, staţi de vorbă cu el — repetă Bronlow, ridicându-se de pe scaun.

III. EXPERIENŢELE LUI MISTER HEIGHT

— Dumneata vorbeşti despre omul-muscă? Ha-ha-ha! Ştiu că oamenii fac din ţânţar armăsar, iar dumneata vrei să faci dintr-o muscă un om…

— Nu din muscă om…

— Atunci din om muscă? Cred că e ceva mai greu. Ha-ha-ha!

Discuţia aceasta avea loc în laboratorul lui Charles Height, *„savant distins”,* deşi nerecunoscut în lumea oamenilor de ştiinţă, care-şi găsise adăpost la Dandarat. De altfel, era un loc potrivit pentru el. Rivalii lui — savanţii — spuneau de mult că locul lui Height este la casa de nebuni. Diferenţa între această casă şi şcoala Dandarat consta în faptul că ospiciile de nebuni au drept scop vindecarea nebunilor, în vreme ce Dandaratul făcea din oameni sănătoşi nebuni.

Printre profesorii şi „consultanţii ştiinţifici” se aflau şi psihopaţi, deşi în felul lor, remarcabili. Printre aceştia se număra şi Height.

Ferestrele deschise ale laboratorului strâmt ca un coridor erau acoperite cu rogojini, pentru ca încăperea să fie apărată de lumină şi de razele fierbinţi ale soarelui. În penumbră se zăreau mese ticsite cu tot felul de aparate complicate, având cele mai diferite forme geometrice. Cuburi, baloane, cilindri, discuri de aramă, de sticlă, de cauciuc, toate erau înlănţuite cu fire de sârme ca de nişte liane. O adevărată junglă a aparaturii ştiinţifice, greu de străbătut pentru un neiniţiat. Cărţi nu se aflau nicăieri. Toată biblioteca uriaşă, cuprinzând diferite ştiinţe, se afla sub ţeasta cu desăvârşire pleşuvă a acestui hidrocefalic stacojiu ca o pătlăgea coaptă. De acolo, posesorul acestei memorii prodigioase extrăgea, fără să facă cel mai mic efort, orice informaţie de care avea nevoie.

În anii petrecuţi în India, Height se îngrăşase, se lenevise, lăsase să-i crească o barbă mare, roşcată, şi deprinsese obiceiurile locului.

Ceasuri întregi stătea întins pe rogojină, numai în pantaloni scurţi, albi, având întotdeauna lângă el o cană cu gheaţă şi lămâi, precum şi o cutie de metal cu betel şi alta cu tutun. Buzele lui păreau mereu însângerate din pricina betelului. Într-o mână ţinea un evantai, pe care-l mişca necontenit, iar în cealaltă luleaua; mesteca betel, fuma şi se gândea, iar din când în când îi punea pe cei doi asistenţi ai săi — un bengalez şi un englez — să noteze ideile care-i veneau în cap sau să facă experienţe.

Dacă aceştia greşeau, Height se enerva, striga, dar nu se ridica de pe rogojină. Dar peste o clipă se îmbuna şi începea să râdă binevoitor.

La picioarele lui, pe un scăunaş din bambus, şedea colegul său, savant de asemenea nerecunoscut, Oscar Fox. Era slab ca un ascet, iar faţa-i rasă se îngălbenise din pricina frigurilor. Pe chipul acesta posomorit, cu obrajii căzuţi, stăruia expresia de răutate a omului care n-a avut noroc în viaţă. Vorbea cu tonul unui om supărat, fără să-şi dezlipească ochii de pe ceasul de la mână, şi cu precizie, la fiecare cincisprezece minute, scotea dintr-o cutie de metal o pilulă şi o înghiţea.

Trecuse un an şi mai bine de când Height şi Fox lucrau din ordinul şcolii, în scopul de a crea un om zburător, de a găsi mijlocul cu ajutorul căruia omul să poată zbura fără niciun fel de aparat, aşa cum ni se întâmplă în vis. Dacă teosoful şi ocultiştii vor izbuti să dezlege această taină, ei se vor afla în posesia unei arme noi şi puternice, care le va sluji să-şi propage ideile. Cu ajutorul omului zburător se pot înscena diferite minuni, şi chiar adevărata ştiinţă poate fi pusă în impas. Sarcina aceasta era nespus de potrivită pentru savanţi ca Height şi Fox, oameni într-o oarecare măsură înclinaţi spre aventură şi şarlatanie, puţin visători şi totodată, incontestabil, foarte dotaţi. La Dandarat, ei găsiseră ceea ce nu puteau găsi în altă parte: mijloace materiale pentru înfăptuirea proiectelor celor mai fantastice. Şi savanţii aceştia născociseră pentru Dandarat multe *„minuni ale magiei albe şi negre”*. Dar toate laolaltă nu erau decât nişte scamatorii ingenioase. În ceea ce priveşte oamenii zburători, lucrurile se dovedeau a fi mult mai dificile.

Height şi Fox porniseră la rezolvarea problemei pe căi diferite. Fox era inginer şi fizician, Height biofizician. Fox aparţinea tipului de savant care creează depunând sforţări uriaşe şi care veşnic se îndoieşte de succesul său. El nu se hotăra să atace frontal problema ştiinţifică, ci recurgea la nenumărate experienţe de recunoaştere, se învârtea în jurul problemei, se apuca de lucru şi apoi se lăsa. Neavând încredere în sine, discuta deseori cu Height. Şi era de ajuns ca acesta să-şi exprime îndoiala sau să râdă, că Fox îşi părăsea îndată proiectul şi se apuca să inventeze altul.

Height, dimpotrivă, era plin de încredere în forţele sale şi mergea drept la ţintă. El nu-i destăinuise lui Fox pe ce cale se gândeşte să creeze omul zburător. Singurul lucru pe care-l aflase Fox de la el era că *„problema aceasta va fi soluţionată de fizică, fiziologie şi biofizică”.*

De data asta, discuţia începu în clipa când Fox îi spuse:

— Mi se pare că am o idee interesantă. Problema creării omului zburător are la bază zborul muştei.

După ce Height încetă să râdă, Fox se porni să explice, supărat, străduindu-se să-i demonstreze că ideea lui nu este atât de caraghioasă şi absurdă cum i se pare prea onoratului său coleg.

Vorbi îndelung despre observaţiile învăţătorilor asupra zborului muştei şi de complexitatea acestui lucru, care pare atât de simplu. Vorbea despre *„nişte muşchi speciali”* pe care musca îi are la piept şi care au o acţiune *„directă şi indirectă”*. În timpul zborului, aripile descriu opturi. Datorită acestor particularităţi, musca poate să zboare, cheltuind o energie nu prea mare şi, cu suprafaţa mică a aripilor, îşi poate ridica greutatea, comparativ mare faţă de aripi, a trupului. Aşadar, dacă va fi cu putinţă să se creeze un aparat analog, atunci omul va fi în stare să se înalţe în văzduh cu ajutorul unor aripi nu prea mari, fără niciun fel de motor, folosindu-şi forţa musculară.

— Admirabil! Fermecător! Extraordinar! Minunat! Splendid!

Şi după fiecare cuvânt, Height râdea, făcându-şi necontenit vânt cu evantaiul.

Fox se îngălbeni de supărare şi întrebă:

— Mă rog, ce-i caraghios în asta? Sau nu m-ai înţeles, sau…

— Sau dumneata n-ai înţeles nimic — îl întrerupse Height. Da, pesemne dumneata n-ai priceput nimic din sarcina care ne-a fost dată. Ce propui dumneata? Un nou aparat zburător. Atâta tot, un aparat! Un mecanism care poate fi prins de umerii oricărui tont…

— De ce tont?

— Un aparat care se poate fabrica în serie, se pot crea sute, mii de oameni-muşte. Un asemenea proiect poate fi prezentat la Ministerul de Război şi nicidecum la Dandarat. Soldaţi zburători, cercetaşi, genişti, bombardieri zburători. Bineînţeles că asta n-ar fi rău. Şi, în general, n-ar fi rău să se renunţe la scări, la lifturi, escalatoare… Oamenii-muşte, la fel ca albinele, au să iasă din stup, au să-şi ia zborul de la toate ferestrele zgârie-norilor şi au să zboare roiuri-roiuri pe străzi. Ce lucru minunat! Şi-apoi, ce perspective pentru alpinism! Alpiniştii, cu aripi de muşte, au să poată zbura pe Everest, pe Mont-Blanc, ca nişte muşte pe o căpăţână de zahăr! Vezi, dar, că m-ai atras şi pe mine cu proiectul dumitale. Însă, dragul meu, noi avem nevoie de cu totul altceva. Trebuie să creăm un om care să se înalţe în văzduh fără niciun fel de aparat, uite-aşa: un-doi şi şi-a luat zborul!

— Păi dacă o să faci un astfel de om, atunci au să poată fi creaţi sute şi mii de oameni la fel! replică Fox.

— S-ar putea, bineînţeles.

— Şi care-i diferenţa?

— Diferenţa constă în faptul că e destul să se plimbe un singur om-muscă de-al dumitale, şi oricare inginer, cercetând aparatul, va şti să facă unul la fel. Dacă însă va fi prins omul meu zburător, nimeni n-o să descopere şi n-o să priceapă nimic. Numai eu cunosc secretul. Şi omul ăsta zburător va fi unic în lume. Numai eu pot să mai fac alţii, şi asta numai la comanda specială a şcolii Dandarat. M-ai înţeles?

Fox era cu totul descurajat.. Înghiţindu-şi pilula, ea i se păru deodată neobişnuit de amară. După ce tăcu un timp, spuse:

— Ceea ce propui dumneata, eu consider că este pur şi simplu imposibil de realizat. Asta aminteşte de născocirile fachirilor cu privire la levitaţie. S-a scris şi s-a vorbit destul despre asta. Dar nouă, savanţilor, nu ne stă bine să credem în basme. De nouă ani trăiesc în India şi n-am văzut un singur caz de levitaţie. Şi chiar dacă mi-ar fi vorbit de ea un martor ocular, un om în care aş avea deplină încredere, i-aş răspunde: *„Prietene, eşti victima unei înşelăciuni iscusite sau a hipnotismului”.*

— Lasă fachirii în pace! William! strigă Height.

Din camera vecină ieşi un tânăr cu faţa palidă şi istovită.

— Arată-i lui mister Fox experienţa numărul 1.

William plecă şi se întoarse cu o tavă, pe care se afla o cutiuţă de mărime potrivită.

— Mister Fox, descuie cutiuţa cu cheia şi saltă capacul!

Plin de neîncredere, Fox răsuci cheia. Dar nici n-apucă să ridice capacul, că acesta se deschise singur, parcă împins de un arc, şi deodată din cutie zbură o masă poroasă, neagră, de mărimea unui pumn, se înălţă drept în sus şi, lovindu-se cu zgomot uşor, se lipi de tavan.

Nedumerit, Fox ridică ochii şi privi tăcut ghemotocul care semăna cu un burete negru.

— Dă-l jos, William — porunci Height.

Tânărul aduse scara, apucă buretele cu mâna şi coborî.

— Ia-l, mister Fox, dar ţine-l bine să nu-ţi scape.

Fox nici nu simţi greutatea buretelui. Dimpotrivă, masa aceasta spongioasă, deşi neînsemnată, apăsa de jos în sus. William luă buretele din mâna lui Fox, îl puse la loc în cutie, o încuie şi plecă.

— Cu această primă experienţă am nimerit în domeniul dumitale, Fox — spuse Height. Fizica peliculelor subţiri. Masa poroasă, cu pereţi despărţitori subţiri şi microscopici, ai cărei pori erau umpluţi cu hidrogen. Primul metal zburător. Un metal fără greutate, suprauşor, în sfârşit, un metal zburător! Ce cotitură în tehnica materialelor de construcţie şi de transport! Zgârie-nori ce se vor avânta în stratosferă, oraşe zburătoare! Aş putea să mă umplu de aur cu invenţia asta a mea, dar ei m-au renegat, n-au vrut să ştie de mine! Cu atât mai rău pentru ei! Fie dar ca de invenţiile mele să se folosească Dandaratul pentru minunile sale! Închipuieşte-ţi o stâncă ferecată de pământ cu lanţuri. Se apropie un om, se agaţă de ea, lanţurile sunt scoase şi omul nu numai că ridică stânca, dar el însuşi se înalţă cu ea cu tot în văzduh. Ce straniu!

— Şi asta numeşti dumneata levitaţie? întrebă batjocoritor Fox. Atunci şi balonul copiilor e o levitaţie.

— Eu nu spun că asta-i levitaţie — replică Height. Ar fi fost, dacă am fi izbutit să creăm omul dintr-o masă poroasă, imponderabilă. Atunci ar fi de ajuns un uşor imbold cu piciorul, neobservat, şi omul s-ar ridica în aer. Dar aşa ceva este peste puterile mele. Există o cale mai simplă. William, arată experienţa numărul 2!

Ca şi cum ar fi servit la masă, William aduse o tavă de lemn pe care se afla o ladă neagră, cu mânere, iar deasupra ei, un cub alb şi o puse jos în faţa lui Fox.

— Răsuceşte mânerul! porunci Height.

Şi Fox văzu cum cubul începu să se ridice lin în sus rămase acolo un timp şi apoi, tot atât de lin, începu să coboare în clipa când William suci mânerul la loc.

— Minuni ale electrotehnicii? Ale electromagnetismului? întrebă Fox.

— N-ai ghicit decât pe jumătate! răspunse râzând Height. Doar eşti fizician, ia gândeşte-te!

Fox privea cubul, fără să înţeleagă nimic. Height se porni din nou pe râs şi adăugă, mulţumit de sine:

— Da, acestei nucuşoare nu-i pot pătrunde miezul fizicienii contemporani! Lucrările mele au progresat atât de mult, încât pot să vă şi arăt câte ceva. Mişcarea browniană a moleculelor, înţelegi?

Fox tăcu, căscă ochii mari şi se uită la Height.

— Te miră? Cum de nu! Mişcarea browniană este neregulată, haotică. E-adevărat, calculul probabilităţilor ne spune că, din punct de vedere teoretic, nu este exclus un asemenea caz, atunci când toate moleculele se îndreaptă simultan în sus. Atunci piatra sau omul se poate ridica deasupra pământului. Dar probabilitatea unui astfel de caz este exprimată într-un raport de unu la unu, cu atâtea zerouri, încât din punct de vedere practic un asemenea caz este mai puţin posibil decât, să zicem, ciocnirea soarelui cu un alt astru ceresc. Mai simplu, această probabilitate este egală cu zero. De obicei, o moleculă, ciocnindu-se de altele, are aceeaşi tendinţă de a se mişca şi la stânga, şi la dreapta, şi în sus, şi în jos, din care pricină rămâne pe loc. Deci nu este de mirare faptul că savanţii contemporani au anunţat că *„nu ne putem face niciun fel de iluzii cu privire la posibilitatea folosirii mişcării browniene, pentru a ridica, de pildă, cărămizile până sus, în vârful unei clădiri în construcţie”*, şi deci nici pentru a învinge forţa de gravitate a corpului omenesc. I-au pus cruce. Eu însă m-am gândit că oamenilor din secolul trecut, ideea de a stăpâni forţa distrugătoare, neîmblânzită a fulgerului, li s-a părut, de bună seamă, la fel de nesăbuită şi de imposibilă. Şi azi, aceeaşi forţă curge liniştit prin cablurile noastre, pune în mişcare maşinile, dă lumină şi căldură.

— Şi dumneata ţi-ai propus să stăpâneşti mişcarea browniană, ca să poţi dirija salturile dezorganizate ale moleculelor?

— După cum vezi, nu numai că mi-am propus, dar am şi rezolvat-o! William! Arată-i lui mister Fox dansul baloanelor.

Pe masă apăru un aparat lung şi turtit, jur împrejur cu baloane de sticlă. Dintr-o dată baloanele începură să sară din ce în ce mai sus. Unele se ridicau şi coborau încet, altele în viteză. William răsuci o mică pârghie a aparatului şi unul din baloane zbură glonţ pe fereastră.

— Ceea ce vedeţi aici, este doar o etapă a lucrărilor mele. Acest cadril al baloanelor l-am obţinut după multă bătaie de cap. E mai uşor să dresezi un hipopotam, o muscă sau un elefant decât o moleculă. Greutatea principală constă în aceea că vioiciunea moleculelor-balerine este foarte diferită. În baloanele astea sunt închise molecule de hidrogen, azot şi oxid de carbon. Judecaţi singur: oare e uşor să faci să danseze baloanele astea în acelaşi ritm, când viteza moleculelor de hidrogen la 0° Celsius este de o mie şase sute nouăzeci şi doi de metri pe secundă, cea a azotului patru sute cincizeci şi patru, iar a oxidului de carbon şi mai puţin: trei sute şaizeci şi doi. Viteza moleculei de hidrogen întrece nu numai viteza glonţului, dar şi a proiectilului de artilerie, apropiindu-se de viteza proiectilelor folosite la tunurile cu bătaie lungă. Când temperatura creşte, viteza moleculelor creşte şi ea. Aţi văzut cum a zburat pe fereastră balonul cu hidrogen? Închipuiţi-vă nişte gloanţe sau proiectile care se deplasează datorită forţei interioare a moleculelor.

— Cum ai izbutit să transformi mişcarea haotică a moleculelor într-una dirijată? întrebă Fox.

— Este o poveste lungă. Deocamdată, mă mulţumesc să spun că, studiind mişcarea moleculară, fizicienii au ţinut seama numai de rolul căldurii, ignorând fenomenele electrice. Eu am avut prilejul să aprofundez jocul complicat al forţelor, care are loc, în înşişi atomii ce alcătuiesc moleculele şi să stăpânesc acest joc.

— Va să zică, în esenţă, nu mai e vorba de mişcarea browniană, ci mai curând de o mişcare electrică? întrebă Fox.

— Aceste două fenomene sunt legate între ele.

Fox căzu pe gânduri.

— Să admitem — zise el — că aţi izbutit să puneţi stăpânire pe mişcarea moleculară, chemând în ajutor fenomenele electrice de atracţie şi respingere, variaţia potenţialului, încărcarea electrică, dacă am înţeles eu bine. Dar tot ce mi-ai demonstrat dumneata se referă la lumea anorganică.

— Dar oare corpul omului nu este alcătuit din materii anorganice, din molecule şi atomi? replică Height. Nu în asta constă greul. Prima dificultate este aducerea la acelaşi numitor a moleculelor de viteze diferite, altfel, corpul omenesc ar fi pur şi simplu sfâşiat. Am fost nevoit să fac legătura între două domenii: fizica şi electrofiziologia. Pentru intensificarea potenţialului electric, am introdus în organism radioelemente artificiale, care l-au înzestrat eu energie radiantă. În felul acesta am căpătat un lanţ: de la impulsurile creierului, gândului, la sistemul nervos. De la sistemul nervos, la fenomenele de electrofizică, iar de la ele la cele moleculare.

— Şi-ai reuşit?

— Judecă singur. Satiş, adu omida!

Cel de-al doilea ajutor al lui Height aduse o floare într-un ghiveci, cu o omidă pe una din frunze. Satiş lovi ramura pe care se afla omida şi aceasta căzu, dar la jumătatea drumului, înainte de a ajunge la podea, se opri deodată în aer.

Fox îşi plimbă mâna deasupra ei, gândindu-se că omida este atârnată de vreun fir de păianjen, dar nu era nimic. Satiş o luă cu grijă, o puse din nou pe frunză şi plecă cu ghiveciul. Apoi, fără să mai aştepte să i se dea ordin, aduse un pui, care însă n-avea aripi, şi-l puse jos, pe podea.

Satiş îşi plesni cu putere palmele una de alta. Speriat, puiul se înălţă deodată în aer, se roti piuind prin odaie şi zbură pe fereastra care dădea în parc. Fox se apropie de geam şi văzu că puiul se lăsase pe iarbă.

— Rămâi la geam, Fox! spuse Height.

Satiş luă o pisică, o duse în grădină, o puse într-un copac şi-apoi începu să strige:

— Cude! Cude! Cude! Hai, repede, repede! Uite, pisica! Pisica!

Se auzi un lătrat de câine şi pe uşă ieşi în goană un căţel — Cude (mititelul).

Văzând pisica, începu să latre, făcu o săritură şi, cu un scheunat jalnic, zbură spre cer. Lătratul şi scheunatul lui se auzea tot mai sus şi mai înăbuşit.

— Cude! Cude! Cude! strigă Satiş.

Câinele, care se afla la o înălţime de o sută de metri, începu să coboare. Curând, se şi afla lângă Satiş. Zburdând de bucurie, era cât pe-aci să-şi ia din nou zborul, dar tânărul îl prinse la timp şi-l duse în casă.

— Acum urmează penultimul număr al programului nostru — rosti vesel Height. Mister Fox, rămâi la fereastră!

Satiş aşeză pe cărăruie o broască mare şi o lovi binişor cu piciorul. Broasca făcu un salt şi se avântă în zbor deasupra tufişurilor şi copacilor, apoi tot mai sus, mereu mai sus. Curând, Fox o pierdu din ochi, dar cătă încă multă vreme cu privirea spre bolta albastră.

— Ei, ce-ai de zis? întrebă Height.

Fox se aşeză tăcut pe scaun, se uită mecanic la ceasul de la mână, tresări, îşi vârî în gură două pilule deodată, dar nici nu mai simţi gustul lor.

— Nădăjduiesc că asta se poate numi levitaţie! rosti Height, făcându-şi vânt cu evantaiul. Cred că ţi-ai dat seama cum se comportă levitaţii. Omida pe care ai văzut-o are posibilitatea să coboare pe firul ei. Eu am astupat canalele glandelor salivare care fabrică firul şi de aceea în clipa când omida a început să urce nu a mai putut să formeze firul şi să coboare. Dar centrii nervoşi lucrau ca de obicei şi îi trimiteau impulsurile corespunzătoare. Asta era de ajuns ca să se pună în mişcare, într-un chip nou, mişcarea organizată a moleculelor, şi să se facă o încărcare electrică a moleculelor în raport cu încărcarea pământului, şi omida *„a rămas spânzurată în aer”*. Puiul este o pasăre care nu mai ştie să zboare, dar care şi-a păstrat instinctele necesare pentru a putea zbura şi, datorită acestor instincte, el a putut să folosească pe deplin noua lui capacitate de levitaţie, într-o măsură mai mare decât omida. Câinele nu poate decât să sară. Şi, deşi, din punct de vedere al creierului, este un animal cu o dezvoltare superioară, totuşi zborul acesta neaşteptat l-a năucit cu totul şi el ar fi zburat în văzduh până şi-ar fi dat duhul, dacă chemarea lui Satiş n-ar fi trezit stimulentul, adică dorinţa lui de a se întoarce înapoi. În ceea ce priveşte broasca, care se află pe o treaptă inferioară de dezvoltare, ea a murit, ajungând în straturile reci şi sărace în oxigen ale atmosferei. Aşa cum au arătat experienţele, o dată cu moartea animalului dispare şi capacitatea lui de levitaţie şi broasca noastră poate că a şi căzut în capul vreunui ţăran speriat… De altfel, capacitatea de levitaţie dispare şi trebuie să dispară îndată ce în organism are loc dezagregarea elementelor radioactive artificiale. Din toate aceste experienţe — continuă Height — dumneata, de bună seamă, ai şi tras o concluzie: levitaţia este cu atât mai posibilă, cu cât sistemul nervos superior al animalului este mai dezvoltat. Dar numai omul o poate stăpâni pe deplin.

— Ai spus că experienţa cu broasca este penultima, însă ultima nu mi-ai arătat-o — zise Fox.

— Nu-i greu să-ţi dai seama că ultima experienţă se va face pe un om — răspunse Height.

— Se va face? Va să zică încă nu ai făcut o astfel de experienţă?

— Dar vezi bine că terenul este pe deplin pregătit — replică Height. De pildă, experienţa cu câinele, al cărui sistem nervos, şi mai ales emisfera creierului mare, nu a avut de suferit, după cum se vede, în urma levitaţiei, în ciuda faptului că în organism a trebuit să aibă loc mari transformări atât în circulaţia sângelui, în activitatea sistemului nervos şi altele. Eu aştept doar…

Cineva bătu la uşă şi în cameră intră Bharava-Pearce.

— A, mister Pearce! Venerabil *guru*[36]! Bharava-Babu! spuse batjocoritor Height. Ce noutăţi ne-aduci?

— Mister Bronlow m-a trimis la dumneata…

— Bronlow a şi stat de vorbă cu mine.

— Pe cine a desemnat?

— Pe Ariel. Aureliu Galton.

— Fie Ariel primul om zburător! rosti cu indiferenţă Height.

— Eu văd în asta un semn al sorţii — începu Pearce, ridicând ochii în tavan. Ştiţi că la Dandarat există obiceiul de a se da elevilor nume noi. Pe Aureliu l-am numit Ariel, ca să aibă aceeaşi rezonanţă. Ariel este satelitul planetei Uranus. Totodată, Aizu înseamnă aerian. Uranus este o zeitate care întruchipează cerul…

— Cruţă-ne, mister Pearce! Ai intrat atât de bine în rolul lui *saniasi*[37] Bharava, încât uiţi în faţa cui filosofezi!

— Obişnuinţa este a doua natură — zise de data asta Pearce, zâmbind şi pe alt ton. Dar uite ce-am vrut să te întreb, mister Height: experienţa asta nu primejduieşte cumva viaţa lui Ariel?

— Cred că nu — răspunse Height. Şi dacă ţii atât de mult la viaţa lui, fă această primă experienţă cu dumneata. Mie îmi este indiferent cu cine încep. Un director de şcoală zburător! Ar fi foarte spectaculos!

Prefăcându-se că nu a auzit gluma răutăcioasă a lui Height, Pearce întrebă din nou:

— Dar capacităţile intelectuale nu pot fi atinse de această experienţă?

— Foarte posibil!

— Ei, ce să-i faci! Având în vedere importanţa cauzei, trebuie să acceptăm un oarecare risc — spuse oftând Pearce.

— Nu pot să te sufăr când vorbeşti pe tonul ăsta de iezuit! Te cunosc ca pe-un cal breaz, mister Pearce. Dorinţa dumitale cea mai dragă ar fi ca Ariel să rămână în viaţă, dar să-nnebunească. Totuşi nu în aşa hal, încât să nu mai poată fi folosit pentru scopurile voastre oculte şi… Ha! Ha! Ha!… teozofice! Nu-i aşa, vulpe bătrână?

Pearce era cât pe-aci să izbucnească de furie, dar amintindu-şi că Height este un om necesar, se stăpâni şi răspunse sec:

— Datoria noastră e să ne supunem dorinţelor celui de sus. Sunt foarte bucuros că ai lămurit în ce direcţie trebuie să acţionăm. Ariel va veni la dumneata astă-seară. Însă fii cu băgare de seamă, mister Height, pregăteşte-l, explică-i ce-o să devină. Nu-i de glumit cu însuşirea asta neaşteptată de a zbura, picată aşa, din senin. Vezi să nu-şi spargă cumva capul!

IV. PRIETENII

De la infirmerie, Şarad se întoarse din nou în camera lui Ariel. Între ei se stabiliseră relaţii neobişnuite pentru elevii şcolii Dandarat.

Conform regulilor şcolii, cel mare trebuia să-l conducă pe cel mic, fiindu-i primul şi cel mai apropiat educator şi „îndrumător spiritual” — guru. Niciun fel de apropiere, de intimitate, de prietenie nu era îngăduită în cadrul acestor relaţii. Supunerea oarbă a celui mic faţă de cel mare, iată ce stătea la baza educaţiei. Dar Ariel păstrase în adâncul sufletului său destulă independenţă sub aparenţa unei depline supuneri, Instinctul de apărare îl făcea să fie mincinos, să recurgă la simulări, în direcţia aceasta ajunsese la o adevărată virtuozitate. Pe acelaşi drum îl conducea Ariel şi pe Şarad. Instinctiv, băiatul îşi dăduse seama ce i se cere. Lua un aer abătut şi deznădăjduit când, în prezenţa unor persoane străine, Ariel îl certa cu asprime pentru fapte pe care el nici nu le făcuse. Dar când rămâneau singuri, Ariel şoptea la urechea ciracului său poveţe care i-ar fi îngrozit pe profesorii şi pedagogii din Dandarat.

Deseori, Ariel scăpa cuvinte ca acestea: *„Cât îi urăsc!”* şi Şarad înţelegea despre cine vorbeşte guru Ariel. Băiatul îi ura şi el în aceeaşi măsură pe Pearce şi pe toţi schingiuitorii lui, dar sentimentul acesta îi era paralizat de frică. Şarad tremura şi se uita în toate părţile, temându-se şi pentru el, şi pentru dascălul său, atunci când acesta îi împărtăşea gândurile lui ascunse.

Odată, într-o seară, Ariel discuta în şoaptă cu Şarad. Pe coridor se auziră paşii furişaţi ai lui Bharava. Ariel, al cărui auz era foarte fin, se îndepărtă brusc de băiat şi începu să-l certe cu glas tare. Şarad făcu o mutrişoară vinovată. Bharava intră în cameră, iscodi ca întotdeauna cu privirea pe elevi, apoi i se adresă lui Ariel cu astfel de cuvinte:

— Fiule! N-am precupeţit nicio strădanie, nicio trudă pentru a te creşte şi a te îngriji. A sosit vremea să culegem roadele. Eşti un tânăr în toată puterea cuvântului. Instruirea ta a luat sfârşit. E timpul să te-apuci de lucru şi să-i sluješti pe cei care te-au hrănit şi te-au educat, să le mulţumeşti pentru grija ce ţi-au purtat-o; pentru adăpostul şi hrana ce ţi-au oferit-o. Dandarat îţi face marea cinste de-a te hărăzi unei înalte meniri şi nădăjduiesc că vei îndreptăţi pe deplin această încredere.

Tot timpul cât dură discursul acesta atât de pompos, Ariel îl privi pe Bharava drept în ochi, ca un om care n-are ce să răspundă. Tânărul înţelesese că i se hotărăşte soarta şi că în viaţa lui intervine o schimbare. Dar niciun muşchi nu tresări pe chipul său, nici cel mai mic semn de tulburare nu i se oglindi pe obraz.

Şarad îşi dădu şi el seama că-l aşteaptă despărţirea de singurul om care-i mai uşura viaţa. Băiatul însă nu ştia să se stăpânească în aceeaşi măsură ca Ariel, de aceea lăsă ochii în jos şi se strădui să-şi ţină răsuflarea, ca să nu atragă asupra sa atenţia cumplitului Bharava.

Ariel *„luă pulberea de la picioarele”* lui Bharava, adică se aplecă, atinse cu mâna tălpile lui Bharava şi, ducându-şi mâna la frunte zise:

— Gândurile mele, dorinţele mele, faptele mele şi viaţa mea vă aparţin.

Bharava, după ce privi scrutător în jur, rămase mulţumit. Şi pentru prima oară în toţi aceşti ani, el îl mângâie pe Ariel, atinse cu vârful degetelor bărbia băiatului şi apoi îl sărută.

— Urmează-mă, Ariel! Primul pas pe care îl vei face va fi un pas în noua ta viaţă!

Ariel îl urmă ca un câine bine dresat.

Iar Şarad, rămas singur, îşi prinse capul în mâini şi, nefiind în stare să se stăpânească, izbucni în plâns.

Cât de mare i-a fost însă bucuria când în miez de noapte simţi deodată atingerea cunoscută şi şoapta lui Ariel!

— Tu eşti, *dada*[38]? întrebă el, şoptit.

— Eu sunt, Şarad, nu te speria!

— Ce ţi s-a întâmplat, dada?

— Sst! Ştii… Bharava… el nu-i hindus, este englez şi-l cheamă Pearce… M-a dus la Charles Height, un învăţat. Şi el e sahib. Iar Height, când l-a văzut pe Bharava, a exclamat: *„Iată-te, în sfârşit, mister Pearce, dar unde-i Ariel?”* Bharava s-a înfuriat tare de tot… şi-a început să-i facă semne lui Height. Atunci Height a priceput şi a zis îndată: *„Bună seara, Bharava-babu!”* Dar degeaba, eu am înţeles că Bharava nu-i hindus. De altfel, şi înainte m-am gândit la asta. Aici, la noi, te izbeşti de minciună la fiecare pas.

— Şi ce făcea Ha ăsta? îl zori Şarad.

— Height vrei să zici. M-a examinat ca un doctor şi pe urmă i-a zis lui Bharava: *„Straşnic! E sănătos tun. Peste câteva zile o să…”* Dar Pearce a început iarăşi să-i facă semne şi atunci Height mi-a poruncit: *„Să vii mâine dimineaţă înainte de masă, înţelegi? Înainte să mănânci. Să nu mănânci nimic şi să te speli bine. Să faci o baie, şi nu obişnuita abluţiune de dimineaţă.”* Asta-i tot.

— Şi de ce ai zăbovit atâta?

— Bharava mi-a dat mai multe poveţe: *„Supunere, supunere şi iar supunere!”* Ariel izbucni încetişor în râs.

În noaptea aceea prietenii dormiră puţin. Şarad era mâhnit la gândul că se va despărţi de Ariel, iar acesta din urmă se gândea la cele ce-l aşteaptă în viitor.

V. PE UN NOU FAGAŞ AL VIEŢII

A doua zi dimineaţa, după ce îşi luase rămas bun de la Şarad, Ariel se prezentă în faţa lui Height, care îl aştepta în halat şi scufie albă.

Intrară amândoi într-o încăpere ce semăna cu o sală de operaţie sau cu un cabinet de röentgenterapie, având însă o aparatură mult mai complicată şi mai neobişnuită.

Height îi porunci lui Ariel să se dezbrace şi să se culce pe o masă îmbrăcată într-o muşama albă.

Ca întotdeauna, Ariel se supuse fără cea mai mică ezitare, închipuindu-şi că o să fie hipnotizat, stare pe care el se pricepea de minune s-o simuleze. Dar se înşelase.

Height îi ordonă să înghită un praf dizolvat m apă, apoi strigă:

— William, masca!

Un tânăr în halat alb, cu o tichie albă, îi aplică băiatului pe faţă o mască de vată, care emana un miros puternic şi dulceag.

— Respiră adânc, Ariel, şi numără cu glas tare! porunci Height.

— Unu, doi, trei… se porni Ariel.

Când ajunse la douăzeci, începu să se încurce, făcea pauze din ce în ce mai mari şi curând îşi pierdu cunoştinţa.

— Ei, asta-i tot! auzi el când îşi veni din nou în fire şi deschise ochii.

Îi era greaţă şi capul îi vuia. Se afla culcat jos, pe podea, în cabinetul-laborator al lui Height.

— Ce-i cu tine, te simţi prost? Nu-i nimic, trece repede. Stai liniştit — spuse Height.

Ca întotdeauna, el şedea pe rogojină, pe jumătate dezbrăcat, cu buzele roşii de betel, şi trăgea din lulea, făcându-şi vânt cu evantaiul.

Aducându-şi aminte de cele ce-i spusese Pearce, Height se hotărî să-l pregătească pe Ariel cu toată grija pentru rolul de om zburător.

Şi în clipa când Ariel îşi veni de-a binelea în fire, Height îl întrebă:

— Ce zici, Ariel, eşti puternic? Crezi că ai putea să ridici un tânăr tot atât de greu ca tine?

— N-am încercat, dar cred că aş putea — răspunse el după o clipă de gândire.

Viaţa la Dandarat îl învăţase să fie foarte prudent în răspunsuri.

— Fiecare om sănătos poate să ridice o greutate egală cu greutatea corpului său şi chiar mai mult.

William! Ia saltă cu scaunul! îi porunci savantul lui William, care se ivise la chemarea lui.

William, pregătit pentru toate acestea, se aşeză călare pe un scaun, îşi încolăci picioarele în jurul picioarelor scaunului, cu mâinile se apucă de spetează şi începu să salte prin cameră, aşa cum fac copiii.

Ariel privea uimit la tânărul William care galopa pe scaun.

— Ariel, uită-te bine, picioarele lui William nu ating pământul. Numai prin smucituri bruşte în sus şi în jos mişcă scaunul şi se ridică o dată cu el în aer. Când se smuceşte, saltă cu scaun cu tot, la cel mult trei sau cinci centimetri de la pământ, şi cam tot atâta înaintează. Dacă William, la greutatea lui, ar fi fost mai puternic, atunci bineînţeles c-ar fi putut să sară mai sus şi mai departe, nu-i aşa? Şi cu cât ar fi mai puternic, cu atât ar sări mai sus şi mai departe. Iată, dar, că nu-i vorba de nicio minune sau de vreun lucru extraordinar. Ţine minte, Ariel, atunci când ai fost narcotizat… În timp ce dormeai… ţi-am introdus în corp… un lichid care ţi-a multiplicat forţele. Şi-acum tu ai să poţi zbura pe scaun mai bine decât William. Ia încearcă! Scoală-te în picioare, aşează-te pe scaun şi caută să salţi aşa ca William.

William îi cedă locul lui Ariel, legând însă cu o frânghie piciorul scaunului şi ţinând într-o mână capătul funiei.

— Sări, Ariel!

Băiatul smuci scaunul şi pe neaşteptate făcu o săritură atât de înaltă, încât s-ar fi lovit cu capul de tavan dacă n-ar fi fost frânghia, care-l opri din zbor, şi Ariel căzu jos cu scaun cu tot, lovindu-l şi pe William.

Height izbucni în hohote de râs, dar deodată se încruntă. Se vede că era foarte tulburat şi încetă chiar să mestece betel.

— Nu te-ai lovit, Ariel?

— Puţin… numai la genunchi şi la cot — răspunse băiatul, uluit de toate câte se petrecuseră cu el.

— Dar ce-ai simţit în timpul zborului?

— Eu… parcă aş fi primit o lovitură uşoară în cap şi în umeri… Mă apăsa ceva, dar nu de afară, ci dinăuntru.

— Aşa, aşa… aşa, aşa, la asta trebuie să ne-aşteptăm — bolborosi Height. Dar n-a fost prea puternică?

Nu te-a durut?

— Nu. Doar în prima clipă. M-am mirat tare mult, ba chiar m-am speriat oleacă.

— Şi asta nu te-a împiedicat să gândeşti? Nu ţi-ai pierdut cunoştinţa, fie chiar şi pentru o clipă?

— Nu — răspunse Ariel — se pare că nu.

— Straşnic! exclamă Height şi bombăni: Cel puţin pentru mine! Pearce n-o să fie tocmai mulţumit, dar asta-l priveşte personal. Că ai căzut şi te-ai lovit, de vină e numai frânghia. Deşi fără ea, ai fi riscat să-ţi spargi capul de tavan. Am legat frânghia fiindcă tu nu ştii încă să-ţi dirijezi forţa. Ascultă, Ariel, ia aminte la ce-ţi spun! Acum eşti în stare să faci ceea ce nu-i în stare să facă niciun alt om. Poţi să zbori. Şi pentru ca să poţi zbura, trebuie să doreşti acest lucru. Poţi să te ridici în aer mai repede sau mai încet, să te întorci în orice parte ai dori şi să te cobori după voie. Trebuie să ştii numai să te conduci, aşa cum faci când umbli, când te scoli, când te aşezi sau te culci. Înţelegi? Şi-acum încearcă încă o dată să sări cu scaunul. De data asta, nu-l mai smuci, gândeşte-te doar că trebuie să zbori.

Ariel se aşeză pe scaun, apucă speteaza şi se gândi: *„îndată am să zbor!”* Şi într-adevăr se ridică la o înălţime de un metru, făcu ocolul camerei şi se lăsă lin, în jos, lângă Height, fără să-şi creadă ochilor.

— Bravo ţie, progresezi foarte repede!

— Dar fără scaun nu pot să zbor? întrebă Ariel.

Height izbucni în râs, împroşcând stropi de salivă roşie.

— Bineînţeles! Ha-ha-ha! Tu ai crezut, pesemne, că scaunul este un aparat, un fel de mătură pe care zboară baba-cloanţa? Ariel, eşti un om zburător! Primul om care poate zbura fără niciun fel ele mecanisme sau aripi. Fii mândru de asta!

Băiatul se sculă de pe scaun. *„O să mă ridic în aer!”* şi se înălţă, rămânând suspendat, imobil, în spaţiu.

— Ha-ha-ha! Aventurier? Escroc? hohotea Height, amintindu-şi de colegii săi savanţi, care nu-i recunoşteau meritele. Binevoiţi să vedeţi asta!

Uşa cabinetului se deschise. În prag stătea Bharava, iar în spatele lui se iţea Fox.

Văzându-l pe Ariel atârnând între tavan şi podea, Pearce-Bharava rămase cu gura căscată, încremenit locului. Fox îşi schimonosi într-un rictus dureros buzele aspre şi se încovoie, semănând cu un semn de întrebare. Ariel se răsucea lin în aer, cobora, apoi din nou urca lin.

— Intraţi, domnilor! De ce aţi rămas locului? le strigă Height, triumfător.

În sfârşit, Pearce îşi reveni din uluială şi se năpusti să închidă fereastra, bombănind: *„Ce imprudenţă”*. Apoi începu să se învârtească în jurul lui Ariel, clătinând din cap.

— Te felicit, colega! rosti cu greutate Fox, apropiindu-se de Height şi strâmbându-şi gura într-un zâmbet.

— Ei, ce zici de isprava asta? E mai reuşită decât musca dumitale? întrebă Height, bătându-l prieteneşte pe umăr, în aşa fel că Fox se clătină pe picioare.

Ariel coborî, iar Bharava-Pearce se îndreptă grăbit spre telefon, îl chemă pe Bronlow şi-l rugă să vină de îndată la Height.

— Cum te simţi când zbori? îl întrebă Bharava pe Ariel.

— Bine. La început mi-a fost cam neplăcut… Corpul, umerii…

— Aşa, aşa! Dar mintea ţi-a rămas limpede? Gândurile nu ţi s-au încâlcit?

— Nu.

— Hm! Capacitatea mintală a lui Ariel n-a fost de loc atinsă… Din păcate… da-da! zise Height.

Pearce se uită semnificativ la el. Curând sosiră mister Bronlow şi mistress Dryden.

Lui Ariel i se ceru să se înalţe în aer, să zboare prin cameră, stând drept, culcat pe burtă, *„ca un peştişor”,* după cum spunea mistress Dryden, să se răsucească şi să facă diferite figuri de înaltă şcoală de pilotaj. Mistress Dryden se văita într-una când de frică pentru Ariel, când, plină de entuziasm şi admiraţie, exclama:

— Minunat! Extraordinar! Fermecător! Bronlow îşi freca cu un aer satisfăcut mâinile şi îl încuraja pe Ariel să facă noi figuri aeriene.

— Ce-l chinuiţi atâta! exclamă, plin de bunăvoinţă, Height, şi-i porunci lui Ariel să coboare.

Toţi, în afară de Height, se aşezară, şi Bharava, adresându-se lui Ariel, ţinu un discurs, ca întotdeauna pompos, plin de citate şi metafore orientale.

Vorbi din nou de înalta cinste ce i-a fost acordată lui Ariel, care a devenit aproape un fiu al lui Indra, zeul cerului şi al văzduhului, şi frate cu Maruta, zeul vânturilor, vorbi despre puterea extraordinară pe care a căpătat-o Ariel, dar, totodată, şi de uriaşa răspundere ce apasă pe umerii lui. Bharava căuta să-l sugestioneze pe băiat, aţintindu-şi privirea-i hipnotică asupra lui, vorbindu-i despre supunerea totală şi absolută şi ameninţându-l cu pedepsele cele mai cumplite pentru cea mai mică abatere.

— Dacă ţi-ai pune cumva în gând să fugi, să ştii că ai să sfârşeşti în nişte chinuri atât de cumplite, cum încă n-a sfârşit niciun om până azi. Oriunde ai zbura, pe culmile munţilor înalţi, în jungla întunecoasă, în pustiurile sălbatice sau chiar la capătul lumii, ţine minte că noi te vom găsi pretutindeni, fiindcă puterea noastră este nemărginită. Şi atunci…

Bharava îi zugrăvi în chip atât de plastic priveliştea unor schingiuiri şi chinuri nemaivăzute, încât mistress Dryden începu să strângă din umeri şi să ofteze. Şi încă un lucru pe care nu trebuie să-l uiţi: să nu arăţi nimănui că ştii să zbori. Nici să vorbeşti despre asta nu-ţi este îngăduit. Să nu îndrăzneşti să zbori sau să te ridici, fie chiar numai un deget de la pământ, fără să fi primit ordin de la noi. Să nu zbori nici atunci când te găseşti singur în cameră.

Şi Bharava începu să facă nişte gesturi care, pesemne, trebuiau să întărească sugestia. Apoi, cu vocea-i obişnuită, rosti sever:

— Acum te poţi duce în camera ta. Şi să nu uiţi niciodată vorbele mele!

Ariel se înclină adânc, salută şi o porni spre uşă, străduindu-se să calce ca de obicei şi temându-se la fiecare pas să nu cumva să zboare. *„Trebuie să merg, să merg, nu să zbor!”* repeta el în gând.

După ce băiatul ieşi, Pearce îl petrecu privindu-l temător, prin uşa întredeschisă. Apoi oftă şi zise uşurat, răspunzând parcă propriilor sale gânduri:

— Nu, n-are să zboare de la noi! La fel ca şi celorlalţi elevi ai Dandaratului, noi i-am anihilat complet voinţa.

— Şi totuşi nu-i prudent că l-ai lăsat singur pe Ariel — observă Bronlow.

— Dar ce poţi face? Să-l ţii în lanţ şi să-i dai drumul ca unui balon? întrebă batjocoritor Height.

— Ai fi putut să-l trimiţi împreună cu un însoţitor, care să-l ducă de mână — replică Bronlow — iar apoi să-l încui într-o cameră fără ferestre.

— Şi dac-o să zboare cu însoţitor cu tot? întrebă batjocoritor Height.

Mistress Dryden scoase un strigăt de uimire, iar Bronlow înălţă sprâncenele.

— E cu putinţă aşa ceva?

— Absolut — răspunse Height — dacă, bineînţeles, călăuza n-o să fie mai grea decât Ariel.

— Iată încă o complicaţie! exclamă Bronlow.

— La toate astea ar fi trebuit să te gândeşti mai înainte. Eu mi-am isprăvit treaba, iar felul cum o să-l fereşti şi cum o să-l arăţi publicului pe Indra al vostru, asta vă priveşte pe voi, nu pe mine — spuse Height.

— Mister Bronlow — se băgă în vorbă Pearce — temerile dumneavoastră sunt neîntemeiate. Ariel este legat de multă vreme cu un lanţ tainic. Lui nu numai că-i lipseşte voinţa, dar se află mereu în transă hipnotică. Atât de des l-am sugestionat şi l-am hipnotizat insuflându-i o deplină ascultare, încât acum, orice poruncă a mea el o primeşte ca pe ceva absolut şi nu va trece peste ea nici chiar de frica morţii. Lucrul acesta e mai trainic chiar decât o pereche de cătuşe. Îmi iau asupră-mi toată răspunderea.

Bronlow mormăi printre dinţi, dând din umeri:

— Fie şi aşa!

Height deschise vorba despre suma pe care trebuia s-o primească drept plată şi începu să se tocmească în gura mare cu Pearce. Discutau atât de aprins, încât mistress Dryden, temându-se de o migrenă, se sculă de pe scaun. Îndată după ea se ridică şi Bronlow.

— O să mai vorbim noi, mister Height! îi spuse Pearce, conducându-şi oaspeţii.

Ieşiră din cabinet, Pearce cu Bronlow, iar Fox cu mistress Dryden. Femeia începu să-l descoasă pe Fox, interesându-se cum de a izbutit acest „vrăjitor Height” să creeze omul-zburător şi, fără să-i asculte răspunsurile, îl întrerupea mereu cu noi întrebări.

— Dar poate face şi animalele să zboare? O pisică, de pildă? întrebă ea.

— Da, eu cu ochii mei am văzut un câine, pe urmă o broască…

— Nemaipomenit! O să-i cer negreşit lui mister Height ca pe Queen, pisicuţa mea, să mi-o transforme într-o pisică zburătoare. Seara, ea o s-alunge liliecii din jurul terasei, de care mi-e o groază nebună şi care-mi tulbură cele mai frumoase ceasuri, căci în India, şi mai ales aici, la Madrass, numai seara poţi să respiri în voie. Ce minunat o să fie!

Şi, deoarece mistress Dryden nu era numai ocultistă, dar şi poetă, îşi ridică ochii spălăciţi spre cer şi începu să improvizeze:

Pe cer zbura un liliac,
În urmă-i, o pisică…

Pearce şi Bronlow însă vorbeau despre cu totul altceva.

Pearce voia să ştie dacă vor mai crea, cu ajutorul lui Height, şi alţi oameni zburători, sau dacă Ariel va fi singurul. Şi în această ultimă ipoteză, se temeau ca Height să nu fie atras de duşmanii lor şi se întrebau dacă n-ar fi cazul să ia măsurile corespunzătoare.

„Poate ar trebui ucis Height?” înţelese Bronlow şi după ce se gândi zise cu glas tare:

— Deocamdată, trebuie să-l împiedicăm să plece de la noi. Alţi oameni zburători nu vom mai face. Dar Ariel poate avea vreun accident, aşa că Height ne este încă necesar. Trebuie s-avem grijă ca el să fie complet izolat de lumea dinafară. E limpede?

Pearce încuviinţă din cap şi răspunse:

— Se va face întocmai.

VI. SPRE O SOARTĂ NECUNOSCUTĂ

Ieşind de la Height, Ariel se îndreptă spre odăiţa lui, străbătând aleea grădinii. Păşea încet, de parcă acum învăţa să umble, şi călca atât de apăsat cu tălpile sandalelor, încât nisipul presărat pe cărare începu să scârţâie. Nu se îndoia nicio clipă că este urmărit.

Ariel însă se mai afla sub impresia zborului din cameră. Putea să zboare! Gândul acesta îl tulbura, dar în acelaşi timp îl umplea de fericire, o fericire al cărei rost se temea să-l înţeleagă aici, în grădină, sub soarele luminos, urmărit de privirile lui Bharava, pe care le simţea aţintite asupra sa. Băiatul îşi înăbuşea, nelăsând să i se citească pe faţă gândurile care, asemenea unui cântec triumfător, răsunau în sufletul lui: *„Libertate! Eliberare!”* şi sunetele acestui cântec îl uimeau nespus.

De-abia după ce dădu colţul clădirii, îşi îngădui să se gândească, dar cu prudenţă, ca nu cumva gândul să devină faptă: „Dacă aş vrea, aş putea de îndată să mă înalţ în văzduh şi să-mi iau zborul din şcoala asta atât de urâtă, să fug de oamenii ăştia îngrozitori!” Şi începu să calce şi mai apăsat pe nisipul scârţâitor.

În toţi aceşti ani petrecuţi în şcoală, Ariel nu încetase o clipă să se gândească în ce fel ar putea să plece, să fie liber, să-şi afle trecutul, să-şi caute părinţii.

Cu toate interdicţiile şi sugestiile hipnotice, noaptea când rămânea singur, se străduia să-şi amintească întâmplări din copilăria lui, petrecute înainte de a veni la Dandarat. Uneori, icoane ale acestui trecut — crâmpeie rămase în amintire — i se arătau şi în somn, şi visurile erau întotdeauna mai vii decât imaginile pe care se căznea să şi le aducă aminte când stătea de veghe.

Vedea aievea o ţară care era cu totul altfel: un cer de plumb, felinare pe străzi, licărind prin ceaţa deasă, vineţie. Clădiri uriaşe, ude de umezeală şi ploi, oameni care se iveau pe neaşteptate, şi tot atât de neaşteptat dispăreau în negura întunecoasă.

Iată-l într-un automobil, privind pe fereastră lumea aceasta cenuşie, umedă.

Şi, deodată, o altă icoană…

O cameră mare, un cămin uriaş în care ard buturugi. Ariel şade pe covor şi-şi construieşte o casă din cuburi. Alături, pe o pernă de mătase, stă o fetiţă blondă şi îi întinde cuburile. Într-un fotoliu moale, lângă cămin, cu o carte în mână, se odihneşte o bătrână, cu o scufie de dantelă neagră pe capul cărunt, care din când în când îi priveşte cu asprime pe deasupra ochelarilor.

În odaie intră un om într-o haină neagră. Are ochii răi şi rotunzi ca de bufniţă şi un zâmbet dezgustător de prefăcut. Ariel se teme şi-l urăşte pe omul acesta în costum negru, care, cu zâmbetul lăţit pe toată faţa şi cu ochii strălucind de răutate, păşeşte pe covor. El calcă în picioare căsuţa din cuburi, Ariel începe să plângă şi… se trezeşte.

Prin fereastră se zăresc frunze de palmier, iar pe cerul siniliu şi înalt, stele mari… Văzduhul mişună de lilieci… Noaptea e înăbuşitoare… India… Dandarat…

Alteori, Ariel se vedea într-o cămăruţă mică, unde abia putea să respire, care se legăna. Prin geamul rotund se zăreau valuri uriaşe, verzi şi înspăimântătoare. Aşezat pe divan în faţa sa, mai înfricoşător decât valurile, şedea omul acela negru, acelaşi care i-a călcat în vis, sau în realitate, căsuţa din cuburi.

Alte amintiri din copilărie mintea lui n-a păstrat. Grozăviile ce i-au fost hărăzite băiatului aici, la Dandarat, s-au lăsat ca un văl asupra trecutului său. Dar trecutul trăieşte în sufletul lui Ariel, ca firele de iarbă într-un deşert de nisip.

Singurătatea, copilăria plină de bucurii şi tinereţea. Nici părinţi, nici prieteni… Numai Şarad… Bietul Şarad! El a păşit abia pe prima treaptă a chinurilor. Ah, dac-ar putea să-l scape din iadul ăsta!

„Pot să zbor!...” Dar, făcând un efort, Ariel alungă acest gând şi calcă cu pas hotărât.

— Ariel! şopteşte plin de bucurie Şarad, în clipa când prietenul său intră pe uşă, dar îndată amuţeşte, văzându-i chipul aspru.

Acum nu-i vreme de discuţii.

Sună gongul, care cheamă elevii la gustarea de dimineaţă, şi cei doi prieteni se îndreaptă spre sala de mese, tăcuţi, fără să se uite unul la celălalt.

În ziua aceea, Şarad fu mustrat de câteva ori de profesorii săi, pentru lipsa lui de atenţie. Timpul se scurgea greu.

Înainte de apusul soarelui, în camera lui Ariel intră Bharava, care-i spuse tânărului să nu uite să ceară administratorului haine noi.

— Mâine dimineaţă, la cinci, o să vin să te iau. Să fii gata! După ce te speli, îmbracă-te cu hainele noi!

Ariel îşi plecă supus fruntea.

— Cum merge Şarad? întrebă Bharava, la plecare.

— Nu prea ştie să se concentreze — răspunse Ariel.

— Trebuie să-l pedepseşti cu mai multă asprime — zise directorul şi, aruncându-i o privire furioasă lui Şarad, ieşi.

Ca întotdeauna, înainte de a se culca, Ariel îl puse pe Şarad să citească câteva fragmente din *„Shastra — Cărţile Sfinte”*. Era calm, aspru şi exigent, cerându-i băiatului să citească cu glas tare şi cântat.

Totuşi, de câteva ori, Şarad băgă de seamă că Ariel priveşte spre fereastră, iar pe chipul lui trece o umbră de îngrijorare. În parc, copacii foşneau în bătaia vântului care prevestea ploaia.

Din când în când bubuia tunetul, dar pe cer stelele străluceau cu un foc viu. Şi numai când dinspre dreapta coborî întunericul, fâşia lăptoasă a Căii Lactee acoperindu-se de nori, Ariel oftă uşurat. Curând se auzi ropotul primelor picături mari de ploaie. Afară, în noapte, răsună melodios gongul: era ceasul de odihnă, când toată lumea trebuia să se culce.

Şarad închise ceaslovul gros, iar Ariel suflă în opaiţ. Şedeau amândoi pe rogojină, unul lângă celălalt, învăluiţi în linişte şi beznă.

Şarad auzi cum Ariel se scoală de jos. Îndată se ridică şi el. Tânărul îl cuprinse în braţe pe băiat şi-l săltă de la pământ!

— Ce uşurel eşti! şopti Ariel, râzând încetişor. Şarad, vrei să te ridic şi mai sus?

Băiatul simţi cum tânărul său prieten îl ridică aproape până în tavan, îl ţine acolo şi-apoi îl lasă jos. Nu cumva Ariel are mâini atât de lungi?

— Culcă-te, Şarad! vorbi în şoaptă Ariel.

Se întinseră pe rogojină, iar Ariel începu să şoptească la urechea băiatului:

— Ascultă, Şarad. Height a făcut din mine un om zburător. Înţelegi, acum eu pot să zbor ca o pasăre.

— Da unde ţi-s aripile, dada? întrebă copilul, pipăind umerii prietenului său.

— Poţi să zbori şi fără aripi. Aşa cum zburăm în vis. Nu-ncape îndoială că ei vor să m-arate oamenilor ca pe-o minune. Numai că eu… eu vreau să zbor din Dandarat!

— Da cu mine ce-o să se-ntâmple fără tine, dada? şi Şarad începu să plângă.

— Linişteşte-te, nu plânge! Vreau să te iau cu mine. Eşti uşor şi cred că o să pot zbura împreună cu tine…

— Ia-mă! Ia-mă de aici, dada! E atât de rău aici, atât de groaznic! Fără tine o să mor! zise băiatul, oftând.

— O să te iau… Auzi cum plouă afară? Asta-i bine. În întuneric n-o să fim văzuţi… Fereastra e deschisă… Sst!… Se aud paşi… Taci!

Uşa scârţâi.

— Dormi, Ariel? răsună glasul lui Bharava. Ariel!

— Mm…

— Mârâi Ariel, prefăcându-se că a fost trezit din somn, şi apoi exclamă: Ah, dumneavoastră sunteţi, guru Bharava?!

— Ariel, de ce n-ai închis geamul? Uite câtă apă a curs pe jos!

Bharava închise fereastra, lăsă storurile şi plecă fără să mai zică nimic.

Tânărul înţelese că directorul îl urmăreşte, neavând încredere în el. Nu i-ar fi fost de loc greu să deschidă geamul, dar ce se va întâmpla dacă Bharava a pus paznic acolo? E de ajuns să ridice storul şi se va da alarma.

Şarad stătea culcat pe rogojină şi tremura ca prins de friguri. Afară se dezlănţuise un adevărat potop. Tunetul bubuia tot mai aproape, din ce în ce mai des şi mai tare. Scăpărând, fulgerele inundau prin storuri odaia cu lumina lor albăstrie. Ariel stătea lângă pervazul ferestrei, cu faţa încruntată. Apoi luă un ştergar atârnat într-un cui de lemn pe perete şi-i şopti lui Şarad:

— Vino cu mine!

Ridicară rogojina care-i despărţea de camera vecină, păşiră înăuntru şi de aici, fără zgomot, ieşiră în coridor. Coridorul zăcea cufundat în beznă şi linişte. Ariel mergea înainte, trăgându-l după el pe Şarad, care se ţinea de capătul prosopului. Toţi dormeau. În jur era o linişte deplină. Urcau şi coborau scări, traversau, cu pas furişat, coridoare lungi şi curând începură să suie pe o scară dreaptă de lemn.

Ariel deschise chepengul care ducea pe acoperiş. Cât ai clipi, un fulger îi scăldă pe amândoi în lumină, tunetul îi asurzi cu bubuitul său, iar ploaia îi udă leoarcă. Se urcară pe acoperişul drept.

— Suie-mi-te în cârcă, Şarad! şopti Ariel.

Băiatul se căţără în spatele lui, Ariel îl legă cu prosopul, îşi îndreptă umerii şi privi în jur. La lumina unui fulger văzu curtea largă, acoperită de apă şi scânteind ca un lac, văzu clădirile Dandaratului cu zidurile sale. Mai departe străluceau luminile Madrassului, iar dincolo de oraş oceanul. Ariel simţi cum Şarad tremura în spatele său.

— O să zburăm repede? întrebă în şoaptă băiatul la urechea prietenului.

Pe Ariel îl cuprinse teama. Oare într-adevăr o să se ridice în aer? În cameră i-a fost uşor să zboare, dar acum, pe furtună, cu Şarad în spate… Ce se va întâmpla dacă se vor prăbuşi în mijlocul curţii?

Deodată, răsunară nişte bătăi de gong, cu totul nepotrivite la ceasul acela. Alarmă!… Ariel văzu în faţa ochilor chipul hâd al lui Bharava, îşi aminti de ameninţările lui şi se înălţă deasupra acoperişului.

Simţi deodată o ameţeală şi gândurile i se învălmăşiră în cap.

Ca un avion care dă roată aerodromului înainte de a se aşterne la drum, aşa zbură Ariel deasupra acoperişului. În curte se auzeau strigăte, izbucni detunătura unei împuşcături, licăriră luminile felinarelor, iar la ferestre se aprinseră opaiţele.

Ariel se avânta prin şuvoaiele ploii, zburând — ca să-i fie mai uşor — în direcţia vântului care sufla dinspre sud-vest.

Jos, curtea, acoperişurile drepte, parcul, zidurile, toate se perindară cu o viteză ameţitoare.

Vântul îl purta pe Ariel spre ocean. În stânga, la lumina fulgerelor, se zărea lanţul munţilor, iar în faţă, luminile Madrassului. În fortul St. George ardea ochiul de foc al farului.

Ariel se afla acum deasupra unei întinderi nisipoase şi zbura atât de jos, încât se vedeau câmpiile de orez. Şi din nou nisipuri… Ploaia îi biciuia trupul, iar vântul îi şuiera pe la urechi, fluturându-i părul.

Jos, cu luminile aprinse, trecu un tren. Pe ocean plutea un vapor care, apropiindu-se de port, fluiera îndelung.

Iată şi Madrassul! Kuwam, râul mic şi murdar umflat de ploi. Străzile înguste şi întortocheate! ale *„Oraşului Negru”,* casele scunde, de cărămidă, clădite printre colibe de bambus. Partea europeană a oraşului era bine luminată. Ariel şi Şarad auzeau claxoanele automobilelor, zgomotul tramvaielor. Mai sus decât toate acoperişurile se înălţa cupola observatorului şi palatul unui nabab.

Zburară deasupra grădinii botanice. La lumina felinarelor şi a fulgerelor se puteau desluşi palmierii, curmalii, cocotierii, plantaţii de bambus, arbuştii de cafea.

Acolo, pe cărarea grădinii, izbucniră strigăte de uimire. De-abia acum îşi dădu seama Ariel cât de nesăbuit era zburând deasupra oraşului. Dar într-atât îl uluise acest zbor, încât gândurile i se încâlceau în cap. Uneori i se părea că totu-i un vis. Şarad îi striga ceva, însă din pricina zgomotului ploii şi a vântului, Ariel nu putea să-i desluşească vorbele, în sfârşit, băiatul îi ţipă drept în ureche:

— Ne văd oamenii, dada!

Drept răspuns, Ariel coti brusc spre apus, îndreptându-se către munţi. Simţea cum îl părăsesc puterile. Năduşeala îi curgea şiroaie pe trup şi abia mai sufla. Dar trebuia să zboare cât mai departe de Dandarat, de Madrass.

Furtuna se mai domolise, ploaia încetase, numai vântul sufla tot cu aceeaşi furie, mânându-i iarăşi spre ocean. Acolo ar putea pieri. Şi Ariel, încordându-şi puterile, zbură mai departe. Şarad se ţinea zdravăn de spatele lui, iar tânărul, simţind căldura micului său prieten, voia să-l salveze cu orice preţ.

Zburau amândoi aşa, înfruntând vijelia şi bezna, în întâmpinarea sorţii necunoscute.

VII. BODEN ŞI HASELON

Biroul avocaţilor Boden şi Haselon — London City, King William street — se afla chiar lângă biserica Mary Vullnot.

De la ferestrele biroului se putea vedea nişa sfântului lăcaş cu statuia madonei, înnegrită de ceaţa şi funinginea Londrei, iar dangătul orologiului din turla bisericii înăbuşea chiar şi sâsâitul şi tusea bătrânei pendule din cameră, închisă într-o cutie neagră, veche, roasă de carii, şi de dimensiuni atât de uriaşe, încât în ea ar fi încăput prea bine chiar Boden şi Haselon — doi bătrâni uscăţivi, fără barbă, în surtuce demodate, semănând unul cu celălalt ca nişte fraţi gemeni.

De treizeci de ani stăteau unul în faţa celuilalt, la două birouri ce păreau scoase din muzeu, despărţiţi de restul funcţionarilor printr-un perete de sticlă, care le îngăduia să-i poată urmări pe funcţionari şi în acelaşi timp să discute despre afacerile secrete ale firmei, fără a se feri de urechile salariaţilor. De altfel, ei vorbeau tare puţin, deoarece se înţelegeau admirabil rostind cuvintele numai pe jumătate.

După ce citea vreo scrisoare, Boden făcea într-un colţ un semn misterios şi i-o întindea lui Haselon. Acesta, la rândul său, citea hârtia, apoi hieroglifele, încuviinţa din cap şi punea rezoluţia pentru funcţionari. Rareori se întâmpla ca părerile lor să nu coincidă, dar şi atunci n-aveau nevoie decât de câteva cuvinte sau crâmpeie de propoziţii ca să ajungă la o înţelegere.

Era o firmă veche, cunoscută, specializată în moşteniri, testamente, tutelă, şi care nu lucra decât cu clienţi bogaţi. Deci nu trebuie să ne mire faptul că Boden şi Haselon posedau o avere considerabilă, ce depăşea cu mult limitele legale ale onorariilor. Dar acesta era un secret al firmei, păstrat în registrele groase, încuiate în dulapuri de fier.

În dimineaţa asta însorită, lucru atât de rar la Londra, mister Boden, ca întotdeauna, cerceta el, cel dintâi, corespondenţa şi trecea scrisorile citite pe biroul tovarăşului său.

În colţ, pe un plic gros, albăstrui, se afla ştampila poştei din Madrass. Boden rupse repede plicul şi se adânci în citirea scrisorii, strângând tot mai mult din buzele-i subţiri şi uscate.

Sfârşind de citit, dădu drumul la radio. Glasul crainicului anunţa cursul bursei, dar Boden nu-l asculta. Deschisese aparatul pentru ca funcţionarii să nu poată auzi prin peretele de sticlă vreun cuvânt din cele ce vor vorbi ei doi. Se vede că aveau de discutat lucruri foarte importante şi Haselon îşi aţinti asupra lui Boden ochii săi decoloraţi şi rotunzi ca de bufniţă.

În zadar vorbea crainicul tare, căci Boden nu spunea nimic. Tăcut, îi întinse lui Haselon scrisoarea, care, după ce o citi cu cea mai mare atenţie, îşi aţinti ochii săi albicioşi în ochii asociatului. Stătură aşa un timp, ducând parcă o discuţie mută.

Şi, într-adevăr, în clipele acestea şi-au spus multe unul altuia, sau mai bine zis, fiecare dintre ei s-a gândit la acelaşi lucru, reîmprospătându-şi în minte toate împrejurările uneia dintre cele mai avantajoase, dar şi mai complicate afaceri — afacerea Galton.

Cu câţiva ani în urmă, clientul lor, bătrânul proprietar şi fabricant, baronetul sir Thomas

Galton, murise.

Rămăseseră doi copii minori — Aureliu şi sora lui, Jane. Conform testamentului, întreaga uriaşă avere imobilă a lui Thomas Galton şi o bună parte din averea mobilă reveneau fiului său Aureliu; până la majoratul acestuia, tutorii copilului erau mister Boden şi Haselon.

Pentru ei, tutela aceasta a fost un adevărat izvor de aur. Atât de bine se pricepură să administreze averea, ei împreună cu membrii consiliului tutelar, încât pe fiece an propriile lor venituri sporeau. Dar nu puteau sta liniştiţi la gândul că, în ziua când moştenitorii vor fi majori, izvorul acesta de câştig trebuia să sece, Aureliu urmând să intre în posesia averii care, deşi mult împuţinată, era totuşi considerabilă.

În cazul că Aureliu murea până la majorat, averea lui revenea surorii sale, iar aceasta, fiind mai mare decât fratele său, şi tutela lor ar fi luat sfârşit mai repede, adică o dată cu majoratul fetei. De aceea, pentru aceşti tutori atât de abili, soluţia cea mai bună ar fi fost ca Aureliu să trăiască, dar să fie un incapabil şi după ajungerea la majorat. Din punct de vedere juridic, lucrul acesta era cu putinţă în cazul când băiatul s-ar fi dovedit a fi alienat mintal şi starea lui recunoscută ca atare de către organele de resort. În direcţia aceasta îşi îndreptară toate eforturile Boden şi Haselon. Nu era pentru prima oară că-şi închideau pupilii în case de nebuni, unde doctorii, cumpăraţi de ei, făceau din copii normali nişte demenţi. Bineînţeles că asta nu-i costa puţin. La şcoala Dandarat din Madrass oamenii se arătară a fi mai înţelegători, iar rezultatul, după cum ştiau Boden şi Haselon, era acelaşi. Şcoala din Madrass mai avea şi alt avantaj: India se afla departe, din care pricină organele tutelare, cu care de altfel Boden şi Haselon duceau casă bună, şi mai ales Jane, nu puteau să urmărească soarta lui Aureliu. Şi băiatul, încă la o vârstă fragedă, fu dus, chiar de către mister Boden, la Dandarat. Deoarece însă şcoala aceasta nu exista în mod oficial, în dările de seama ale tutorilor figura o şcoală-sanatoriu inventată (pentru copiii bolnavi de nervi). Actele, certificatele şi celelalte hârtii ale acestei şcoli erau fabricate la Dandarat.

Aducându-l pe Aureliu aici, mister Boden avu o lungă discuţie cu directorul şcolii Pearce-Bharava, căruia îi dădu anumite indicaţii: viaţa şi starea fizică a lui Aureliu Galton trebuiau păstrate orice s-ar fi întâmplat. În ceea ce priveşte sistemul nervos şi psihicul, acestea trebuiau neapărat zdruncinate. În niciun caz Aureliu nu urma să primească o educaţie europeană sau să i se dezvolte capacităţile intelectuale. Niciun fel de cunoştinţe practice, niciun fel de contact cu viaţa. Dacă nu va înnebuni, trebuia ţinut cel puţin într-o stare de infantilism.

Pearce înţelese repede ceea ce i se cerea şi făgădui să facă din Aureliu un idiot clasic; deşi nu tot atât de repede se înţeleseseră şi asupra banilor.

Pe deplin mulţumit, Boden se înapoie la Londra. Raportând tovarăşului său rezultatele acestei călătorii, el nu rosti decât două cuvinte: *„All right!”* şi Haselon nu mai întrebă nimic.

De două ori pe an, Pearce trimitea lui Boden şi Haselon rapoarte oficiale pentru consiliul tutelar, precum şi rapoarte neoficiale.

La început, acestea erau liniştitoare, mai târziu, însă, începură să apară fraze care sunau astfel: *„Ariel-Aureliu este, din păcate, un copil greu educabil”*. Şi cei doi tovarăşi înţelegeau prea bine ce înseamnă asta.

Totuşi nu pierdeau nădejdea. În cel mai rău caz, dacă Aureliu nu va înnebuni de-a binelea, nu le va fi greu să obţină recunoaşterea deplinei lui incapacităţi. În fiecare raport redactat pentru consiliul tutelar, Boden şi Haselon pomeneau despre deficienţele mintale ale pupilului lor. Iar la majorat, băieţandrul cu mustaţa mijindă, prezentat în faţa unei comisii de expertiză medicală, în faţa consiliului tutelar şi a tribunalului, nu va fi în stare să răspundă la întrebările obişnuite: *„Ce zi este astăzi? Ce lună? Câţi ani ai? De ce naţionalitate şi credinţă eşti?”* şi altele de acest fel, şi de fiecare dată, răspunsul va fi acelaşi: *„Nu ştiu!”* Deficienţa lui mintală va fi evidentă pentru toţi. Restul îl vor pune la punct alţii, cei cu care erau în relaţii de prietenie — experţii medico-jurişti şi membrii consiliului tutelar.

Aşa au trecut anii. Până la majoratul lui Aureliu mai rămăseseră doar câteva luni, când a sosit scrisoarea care l-a făcut pe Boden să dea drumul la radio.

Pearce îi înştiinţa că Ariel a terminat studiile la şcoala Dandarat, dar că, bineînţeles, tânărul putea rămâne acolo până la majorat.

Deoarece *„facultăţile mintale ale lui Aureliu-Ariel Galton lasă, din păcate, de dorit”,* el, Pearce, a fost nevoit să-l supună pe băiat unui tratament special, aplicându-i metoda profesorului Height — *„mister Boden şi Haselon ştiu ce medic cu experienţă şi ce mare învăţat este acesta”.* Cu toate că nici tratamentul profesorului Height nu a avut efectul dorit asupra capacităţilor intelectuale ale lui Ariel, totuşi experienţa n-a rămas fără rezultat: în chip absolut neprevăzut — nici chiar mister Height nu a putut prevedea — Ariel a căpătat o însuşire neobişnuită şi cu adevărat miraculoasă, greu de crezut dacă nu vezi cu ochii, şi anume putinţa de a se ridica în aer fără niciun fel de aparat. *„Acest dar dumnezeiesc face ca Ariel să devină foarte util pentru acele scopuri înalte pe care le urmăreşte societatea noastră”.*

În ciornă, Pearce scrisese „nepreţuit”, dar apoi, din prudenţă, corectase: „foarte util”.

„Şi dacă onorabilii mister Boden şi Haselon nu au nimic împotrivă, atunci S. T. Şi S. Ş. O. (adică Societatea Teozofică şi Societatea Ştiinţelor Oculte) sunt gata să-l utilizeze pe Ariel pentru

scopurile lor, bineînţeles, numai după ce i se va pune diagnosticul de incapabil”.

În sfârşit, vocea crainicului le fu de folos la ceva: apropiindu-se de Haselon, Boden îi zise:

— Nu cumva, Pearce o fi înnebunit?

— Asta li se prea poate întâmpla acelora care au de-a face cu nebunii — răspunse Haselon, dând din cap.

— Orice-ar fi…

— Şi, fără să-şi termine vorba, Boden începu să scrie repede ceva pe o blanchetă telegrafică.

După ce scrise câteva rânduri, îi întinse lui Haselon telegrama, care cuprindea următoarele:

„Nu întreprindeţi nimic până la primirea indicaţiilor noastre. Luaţi toate măsurile de pază. Boden şi Haselon.”

Haselon încuviinţă dând din cap şi înmână prin ferestruie funcţionarului telegrama, după ce scrise adresa.

— Cred că unul din noi va trebui să plece — zise Haselon.

— Da, răspunse Boden.

Şi cei doi îşi aţintiră din nou privirile unul asupra celuilalt, reflectând la situaţia creată.

— Jane…

— Rosti după o pauză Boden, traducând în cuvinte gândul asociatului său.

— Da, răspunse acesta.

Şi se cufundară amândoi în meditaţii, a căror profunzime o puteau invidia chiar şi yogii.

VIII. OBSTACOLUL

Discutând orice problemă referitoare la soarta lui Aureliu, ei nu puteau să facă abstracţie de Jane. Era doar sora şi, probabil, moştenitoarea lui. Dar mai ales era Jane, fata al cărei caracter dăduse atâta bătaie de cap şi pricinuise atâtea neplăceri şi amărăciuni tutorilor ei. Pentru aceştia, Jane era o veşnică piedică, o veşnică grijă. Boden şi Haselon o urau.

Încă din copilărie, fata se arătase grozav de încăpăţânată şi de neascultătoare. Când mai crescu, începu să manifeste faţă de tutorii ei o vădită neîncredere şi rea-voinţă. Din clipa când îl trimiseseră pe Aureliu în India, Boden şi Haselon se străduiseră s-o convingă că fratele ei este bolnav de nervi, că el se află în tratament şi că revederea lor ar fi imposibilă, deoarece i-ar provoca emoţii şi i-ar dăuna. Fata însă continua să repete cu îndărătnicie: *„Eu nu vă cred. Unde l-aţi ascuns? Vreau să-l văd!”*

Câtă vreme Jane s-a aflat sub tutelă, Boden şi Haselon au reuşit într-o oarecare măsură s-o mai ţină în frâu. Dar, fiind mai mare decât Aureliu, împlinise cu câteva luni în urmă majoratul, pe care îl serbă printr-un act de strigătoare nerecunoştinţă faţă de tutorii săi: Jane angajă pe cel mai aprig duşman şi concurent al lui Boden şi Haselon — avocatul George Dottaler — să-i administreze averea, dându-i, totodată, şi procură pentru conducerea tuturor afacerilor sale. Iar de la Jane şi de la Dottaler nu se puteau aştepta acum decât la tot soiul de şicane şi neplăceri.

Chiar în ajun fata avusese o comportare complet lipsită de tact, care îi indignase până în adâncul sufletului pe aceşti doi venerabili asociaţi: venise în biroul lor, însoţită de noul ei consilier, şi le făcuse un adevărat scandal, cerându-le cu glas tare — atât de tare c-o puteau auzi şi funcţionarii — să-i spună în ce loc se află fratele său şi ameninţându-i că se va adresa tribunalului..

Boden protestă indignat împotriva *„acestui amestec grosolan în drepturile lor de tutori”*.

— De faptele noastre suntem obligaţi să răspundem numai în faţa consiliului tutelar — zise el.

— În acest caz mă voi adresa singură consiliului tutelar şi îl voi sili să-mi spună în ce loc se află fratele meu! strigă fata şi, fără să-i întindă mâna, plecă împreună cu avocatul său.

Şi când Jane îşi punea ceva în cap, era cu neputinţă să nu obţină.

Ea nu va da înapoi nici chiar dacă va trebui să plece în India ca să-şi caute fratele. Şi dacă îl va găsi jucând rolul unui om zburător, luat în antrepriză de către teozofi şi ocultişti?! Afacerea începea să miroasă a scandal! Cu orice preţ, Jane trebuie împiedicată să plece, iar până atunci…

Boden îşi privi asociatul drept în ochi şi scrise repede textul unei noi telegrame cifrate, adresată lui Pearce:

„Ascundeţi-l pe Aureliu într-un loc sigur şi pregătiţi-vă pentru primirea surorii sale. Boden şi Haselon”.

Pearce cunoştea toată situaţia, pe care Boden i-o împărtăşise încă din clipa când îl dusese acolo pe Aureliu.

La consiliul tutelar, Jane putea primi doar adresa unei „Şcoli-sanatoriu pentru copiii bolnavi de nervi”, şcoală imaginară, pe care ea, bineînţeles, n-o va găsi. Dar dacă cei de la Dandarat au şi făcut prostia să-l arate pe omul zburător, atunci de bună seamă, vestea despre o minune ca asta s-a răspândit nu numai în toată India, ci în întreaga lume şi, fiind în India, Jane, cu siguranţă, va dori să vadă minunea. S-ar putea, bineînţeles, ca ea să nu-l recunoască pe Aureliu. Acesta era un tânăr ajuns aproape la majorat şi ea nu l-a mai văzut din copilărie. Totuşi, întâlnirea dintre cei doi nu trebuie să aibă loc.

Nici n-apucă Boden să-i dea telegrama lui Haselon, că un funcţionar deschise ferestruia şi, întinzându-şi mâna prin ea, puse pe masa lui Boden o telegramă transmisă prin radio şi primită chiar în clipa aceea.

„Aureliu a dispărut. Suntem în căutarea lui. Pearce”.

La început, Boden nu înţelese nimic. N-apucase să expedieze telegrama în care cerea ca Aureliu să fie ascuns, că a şi sosit vestea dispariţiei lui. Poate a fost ascuns?! Poate e o greşeală a telegrafului?! Dar cuvintele *„suntem în căutarea lui”* vorbeau despre cu totul altceva.

— Totuşi şi-a luat zborul! Ah, ce gură-cască! sâsâi Boden zvârlind telegrama cu un gest atât de desperat, că era cât pe-aci să nimerească drept în obrazul lui Haselon.

Haselon o citi, apoi cei doi asociaţi începură să se uite unul la altul ca nişte bufniţe.

Călătoria în India devenea inevitabilă. Dar asta costa mult. Probabil vor fi nevoiţi să cheltuiască destule parale pentru a-l găsi pe Aureliu.

Nici Boden şi nici Haselon nu scoteau cu plăcere banii din buzunar, deşi cheltuiau din averea lui Aureliu. Doar contul lui era contul lor. Oare nu s-ar putea ca cheltuielile astea să fie suportate de altcineva? Şi Boden spuse încă o dată:

— Jane!

— Da, răspunse Haselon, ale cărui gânduri coincideau întotdeauna cu gândurile lui Boden.

IX. FURNICAR OMENESC

Miss Jane a fost foarte uimită când, în seara aceleiaşi zile, mister Boden veni s-o vadă.

„Pesemne că ameninţarea mea şi-a făcut efectul” — se gândi fata, poftindu-şi oaspetele să ia loc.

— Ne-am cam certat ieri, Jane — zise Boden, aşezându-se. Dar dumneata trebuie să mă-nţelegi şi pe mine. Eu nu sunt singur. Dacă ţi-aş fi satisfăcut dorinţa, dându-ţi adresa lui Aureliu, asociatul meu s-ar fi putut supăra, considerând că dumneata n-ai încredere în el — de mine nici nu mai vorbesc — de vreme ce vrei să te convingi în ce condiţii se găseşte fratele dumitale…

— Puţin îmi pasă dacă asociatul dumitale se va supăra sau nu. Am dreptul să ştiu unde este fratele meu şi să-l văd — replică Jane.

— La fel gândesc şi eu — zise împăciuitor Boden şi, după o scurtă pauză, exclamă: Ascultă, Jane! îmi pare foarte rău că între noi au avut loc neînţelegeri.

— Şi mă rog, cine-i vinovat de asta, mister Boden?

— Dacă am tăinuit până acum locul unde se află fratele dumitale, am făcut-o numai la insistenţele medicilor, care găsesc că întâlnirea dintre dumneata şi el ar fi putut dăuna sănătăţii lui. Orice emoţii, chiar bucuriile, îi pot primejdui sănătatea.

— Nu te cred.

Boden oftă cu aerul unui om jignit pe nedrept.

— Trebuie să-nţelegi totuşi că pentru un capriciu al dumitale…

— Capriciu? Dumneata numeşti capriciu dorinţa unei surori care vrea să cunoască soarta fratelui ei?

— Dacă-ţi îndeplinesc dorinţa, pot să-i pricinuiesc un rău lui Aureliu, pentru care răspund în calitate de tutore. Dacă te refuz, îţi trezesc mânia şi suspiciunea, lucru care face să sufere bunul renume, cinstea şi mândria firmei noastre. Fie însă aşa cum vrei dumneata. Eşti majoră şi eşti sora lui Aureliu. Dumneata răspunzi de faptele dumitale. Am să-ţi dau adresa lui Aureliu, numai cu o singură condiţie: dacă pleci într-acolo, eu va trebui să asist la revederea voastră. La asta mă obligă datoria mea de tutore.

Jane nu voia în ruptul capului să plece împreună cu Boden, dar propunerea lui simplifica lucrurile: cu el va ajunge mai uşor şi mai repede la fratele său, aşa că nu se opuse.

— Întrucât această călătorie — continuă Boden — necesită cheltuieli mari şi pierdere de vreme, şi se face numai pentru satisfacerea unui capriciu… dorinţa dumitale…

— Am să suport toate cheltuielile — răspunse la repezeală Jane — şi nu numai pe ale dumitale, dar şi cheltuielile lui mister Dottaler, care mă va însoţi.

Boden strâmbă din nas. Din nou acest Dottaler! Dar el ştia prea bine că Jane nu se dă bătută şi fu nevoit să accepte.

— Să iau bilete pentru transatlantic? întrebă Boden.

— O să iau eu, şi nu pentru transatlantic, ci pentru avion.

— Eşti oare atât de grăbită? Asta o să coste scump.

— Pe mine o să mă coste, nu pe dumneata.

Boden căzu pe gânduri. Se cam temea să călătorească cu avionul, însă cu cât vor sosi mai repede la Madrass, cu atât va fi mai bine. Despre fuga sau „zborul” lui Aureliu nu ştia nimic. Era ceva prea ciudat şi de necrezut. Se prea poate ca Pearce să fi înnebunit într-adevăr! Deci este cu atât mai necesar să facă cercetări la faţa locului.

— O să coste scump — repetă Boden — drumul e tare lung.

— Franţa? Elveţia? Italia? întrebă Jane.

— India — răspunse Boden.

— India! exclamă uimită Jane.

Da, nu era aproape. Fata chibzui puţin, apoi răspunse:

— Cu atât mai bine, o să angajez un avion de pasageri.

După plecarea lui Boden, Jane căzu pe gânduri. Iată, aşadar, unde l-au trimis Boden şi Haselon pe fratele ei. Şi n-au făcut-o fără rost.. India! Cu clima ei îngrozitoare pentru europeni, cu friguri, ciumă, holeră, şerpi, tigri… Iată aproape tot ce ştia Jane despre India.

Trecu în bibliotecă şi începu să scoată din raft cărţi care se refereau la această ţară. Era atât de nerăbdătoare să afle, încât frunzărea la întâmplare paginile una după alta. Capul i se umplu de o sumedenie de cunoştinţe. Totul era atât de complicat, neobişnuit, de neînţeles… Amestec de rase, amestec de triburi, limbi, dialecte, caste, religii… Arienii şi hinduşii cu pielea smeadă, dravidienii cu pielea cafenie şi băştinaşii cu pielea şi mai neagră… Limbile ariene: hindusa, bengaleza, mahrati; iar cele dravidiene: telugu, tamil, tibeto-birmană… Peste două sute de dialecte… Castele: preoţii brahmani, cşatrii — ofiţeri, vaişii — negustori, industriaşii şi şudra — agricultori, cu diferitele lor subdiviziuni care se ridică la 2378… Caste de meserii moştenite din tată în fiu: doctori, cofetari, grădinari, olari, astrologi, măscărici, acrobaţi, poeţi, vagabonzi, bocitori, cerşetori, cioclii, călăi, adunători de bălegar de vacă, toboşari… Şi toţi aceştia, de bună seamă, purtând veşminte deosebite. Ce lume pestriţă!… Brahmani, budişti, creştini, mahomedani… Nenumărate societăţi şi secte religioase… *„Treizeci şi trei de milioane de zei”,* şase milioane de văduve… De ce atât de multe? Ah, iată de ce! Văduvele nu au dreptul să se recăsătorească. Printre ele se află o sută de mii de văduve care încă n-au împlinit vârsta de 10 ani şi trei sute de mii sub 15 ani… Văduvele umblă rase în cap, li se sparg brăţările de sticlă de la mâini şi de la picioare, iar rudele bărbatului le iau toate podoabele. O viaţă mohorâtă, ca într-o închisoare, un doliu veşnic… Multe văduve nu pot să îndure şi se sinucid.

Despre India cea nouă, despre oamenii noi, femeile noi, cărţile pe care le avea Jane nu pomeneau nimic. Astfel că fata îşi făuri o imagine sinistră, închipuindu-şi această ţară ca un uriaş furnicar omenesc, plutind în haos. Şi în mijlocul acestor trei sute de milioane de furnici negre, galbene şi cafenii, se află pierdut undeva fratele ei…

Jane nici nu tresări măcar, ci zvârli cartea cât colo şi-l chemă la telefon pe Dottaler.

X. CERŞETORI FĂRĂ CĂPĂTÂI

Ariel se sufoca. Picăturile de ploaie se amestecau cu broboanele de sudoare. Îşi dădea seama că nu mai are putere să zboare cu povara în spate. Trebuia să se odihnească.

În întunericul nopţii zăriră deodată sub ei pădurea, iar lângă pădure, o întindere mai luminoasă — pesemne nisipuri.

Coborâră pe malul unui râuleţ, sub un ficus, ale cărui rădăcini aeriene coborau de-a lungul trunchiului şi alcătuiau la poalele lui o reţea întunecoasă de inele încolăcite. Mlădiţe tinere de bambus creşteau jur împrejur. Era un colţişor ferit, unde puteau să se odihnească fără teamă de a fi văzuţi de cineva.

Abia mai suflând, Ariel dezlegă prosopul. Şarad sări din spatele lui şi îndată căzu în genunchi, căutând să-i îmbrăţişeze picioarele şi înălţându-i osanale ca salvator al său.

Ariel zâmbi trist şi, ridicându-l de jos pe băiat, zise:

— Eu nu-s Dumnezeu, Şarad. Amândoi suntem nişte fugari nenorociţi şi zdrenţăroşi. Hai să ne culcăm aici şi să ne odihnim. Am ajuns prea departe.

Băiatul fu puţin dezamăgit de explicaţiile lui Ariel. Se bucurase atât de mult că prietenul lui era Dumnezeu! Dar se simţea prea obosit ca să chibzuiască la toate astea.

Se băgară în desişul rădăcinilor, fără să se mai gândească la şerpi şi la tot soiul de insecte; Ariel puse grijuliu sub capul lui Şarad prosopul împăturit şi băiatul adormi îndată.

Cu toată oboseala, Ariel nu putea să închidă ochii, fiind prea tulburat.

Vântul alungase norii. Pe cer scânteiau stele mari. Luna apunea dincolo de sprânceana întunecată a pădurii. Nori albi şi uşori treceau prin faţa sa, ca într-o incantaţie nocturnă. De undeva, de aproape, poate dintr-o grădină, venea miros de flori, plăcut şi dulceag, o mireasmă necunoscută. Îţi pătrundea parcă în suflet, trezindu-ţi neliniştea la gândul c-ar fi cu putinţă să se ivească în preajmă oameni.

O nouă pală de vânt smulse vălul alb de ceaţă care învăluia pământul.

Şi, spre nemulţumirea sa, Ariel văzu că au poposit într-o regiune foarte populată. Dincolo de fâşia de nisip străluceau, ca un oţel negru, undele râului. Luminile bărcilor legate la chei se oglindeau în apă tremurând şi se părea că tot întunericul nopţii se strânsese în frunzişul des al copacilor de pe celălalt mal. Luna se ascunse în spatele pădurii. Şi numai o stea mare, poate chiar planeta Jupiter, întocmai ca un străjer al nopţii printre nenumărate stele mici ce spuzeau cerul, veghea pământul adormit.

Priveliştea asta calmă avu darul să coboare pacea în sufletul lui Ariel, care se lăsă furat de somn. Ţinând în mâna sa mâna caldă a lui Şarad, Ariel adormi sprijinit de rădăcinile încolăcite ca nişte şerpi.

În somn văzu aievea alte ţări, meleaguri dragi şi necunoscute, unde, sub bolta limpede a cerului, zilele se aseamănă cu privirile unor ochi larg deschişi, iar nopţile, cu umbre sfioase, tremurătoare pe sub genele lăsate. Sau poate citise despre asta? În cartea vieţii sau poate în cartea unui poet bengalez? Era un vis al visului.

Simţind nişte împunsături în ochi, Ariel îi deschise şi văzu un copac bătrân, djambol, cu frunzişul învăluit în pânza subţire a ceţei de dimineaţă, prin care răzbăteau razele roşii ale soarelui ce se ivise la răsărit. Scânteieri de aur revărsa cerescul astru peste desişurile de bambus.

De undeva, din stânga, răsună un cântec şi Ariel întoarse capul într-acolo. Printre trunchiurile copacilor se zărea un iaz înconjurat de cocotieri; o scară de piatră cobora în apă.

Acolo, la iaz, un om gras săvârşea abluţiunea de dimineaţă. Îşi astupa urechile şi se cufunda în apă de atâtea ori cât prevedea ritualul. Alături de el, un brahman, care, pesemne, se temea să nu fie spurcat chiar în undele acestea limpezi, înlătură cu mâinile amândouă frunzele ce pluteau la suprafaţă, şi-apoi se scufundă dintr-o dată. Un al treilea nu se hotăra să intre în apă. Se mărginise doar să-şi moaie prosopul şi-acum şi-l storcea deasupra capului. Unii coborau agale treptele, alţii, bolborosindu-şi rugăciunea de dimineaţă, se aruncau în iaz de sus, de pe treapta cea mai înaltă. Pe mal, unii îşi frecau de zor trupurile albe, alţii îşi schimbau rufăria netezindu-şi cutele, iar alţii culegeau flori în luncă.

Departe, în celălalt capăt al iazului, nişte raţe prindeau moluşte şi îşi ciuguleau penele.

Ariel crezuse c-a nimerit în junglă, şi când colo în jurul lui mişunau oameni!

Albinele începură să zumzăie în văzduh, se auzi glasul păsărelelor, iar dinspre râu răzbătură frânturi de cântec. Şarad tot mai dormea.

Ariel luă dintr-o băltoacă o bucăţică de lut şi-şi frecă faţa, gâtul, mâinile şi picioarele.

Undeva, poate într-un templu, bătu un gong. Sunetul acesta cunoscut îl trezi pe Şarad. El se ridică repede în capul oaselor, privind nedumerit în jurul său: văzu locuri noi şi necunoscute şi pe tânărul de culoare ciocolatie care-i zâmbea.

Şarad se sperie şi fu cât pe-aci să izbucnească în plâns.

— Nu-ţi fie frică, Şarad, eu sunt — îi spuse cu blândeţe Ariel.

Băiatul se prosternă dinaintea lui. În ajun, Ariel zburase, iar astăzi, dintr-un alb, se transformase într-un dravidian cu pielea de culoare închisă. Numai un zeu putea săvârşi asemenea minune!

— Scoală-te, Şarad, şi priveşte! N-am făcut altceva decât să mă mânjesc cu lut, ca să nu atrag atenţia oamenilor cu pielea mea albă. Să-ţi intre bine în cap, suntem amândoi nişte cerşetori care batem drumurile şi cerem de pomană.

— Batem drumurile? Da de ce să nu zburăm? E aşa de bine să zbori!

— Păi dac-o să zbor, o să mă prindă ca pe o pasăre şi o să mă închidă în colivie.

— Să-i prefaci tu pe ei în păsări şi-n câini, dada! exclamă Şarad.

Ariel râse şi dădu din mână:

— Să mergem, Şarad!

Ieşiră din ascunzătoarea lor şi porniră pe drumul desfundat de ploaia ce căzuse peste noapte. În soarele dimineţii, băltoacele străluceau ca aurul vechi.

De-a lungul drumului se întindea un gard ţepos, din seor, iar în spatele lui, un iaz nu prea mare, pe faţa căruia pluteau plante acvatice. Un om cu pielea neagră, bărbos, stătea cufundat în apă până la brâu şi-şi curăţa dinţii cu o crenguţă ruptă. Se uita nepăsător la Ariel şi la Şarad şi îşi văzu mai departe de treabă.

Pe drum se ivi un cabulival înalt — locuitor din munţii îndepărtaţi — învăluit într-o mantie largă. Ducea în spate un sac mare, iar în mână un coş cu struguri, stafide şi nuci. Omul se grăbea s-ajungă la piaţa din sat.

Ariel şi Şarad se dădură la o parte din calea lui, ca nişte paria, se aşezară în genunchi şi începură să cânte.

Cabulivalul lăsă jos coşul şi le aruncă celor doi cerşetori un ciorchine de strugure. Băieţii se ploconiră până la pământ. După ce omul se îndepărtă, Şarad dădu fuga, înşfăcă lacom strugurele şi i-l aduse lui Ariel.

Înhămat la o căruţă ce scârţâia din toate încheieturile, trecu agale un bivol. Pe grumazul animalului şedea cocoţat un băieţandru în pielea goală, ras în cap, doar cu un smoc de păr la ceafă. Bătrânul culcat în căruţă, văzându-i pe cerşetori, le aruncă o turtiţă de orez.

— Iată-ne sătui! zise Ariel.

După ce mâncară, se aşternură la drum. În faţa lor, dintr-un crâng de guavi, se iţeau colibe acoperite cu iarbă şi lipite cu lut. În piaţa largă din mijlocul satului târgul era în toi. Vânzătorii de fructe, brânză, apă rece, ghirlande de flori, peşte, flori uscate strigau trecătorii în gura mare, iar copiii, pe jumătate goi, se îmbulzeau în jurul vânzătorilor de jucării — fluiere din frunză de palmier, beţişoare vopsite în diferite culori, pocnitoare de lemn, păpuşi de sticlă.

Sub un *bael*[39] şedea un bătrân slăbănog, un adevărat schelet, cu ţeasta înfăşurată într-un turban uriaş de hindus, şi cânta din fluier, umflându-şi obrajii. Din coşul aflat lângă el, şerpii se înălţau, legănându-şi capetele.

La o distanţă destul de mare, mulţimea făcuse cerc în jurul acestui îmblânzitor de şerpi. Un băieţaş firav trecea prin faţa spectatorilor cu un căuş de lemn, şi ţăranii lăsau să cadă înăuntru monede mărunte, ce nu depăşeau o *anna*[40]. Rupiile umflau doar buzunarele ţăranilor avuţi.

Alături se afla un alt îmblânzitor de şerpi, un bărbat gras, cu barba neagră. Cântând dintr-un fagot lung, lărgit la un capăt, el îşi umfla aşa de tare obrajii, mai-mai să-i plesnească.

Femeile, purtând sari pestriţe şi ceadrahle, cu brăţări sunătoare la mâini şi la glezne, se îmbulzeau în jurul vânzătorilor de şaluri şi ţesături viu colorate.

— Preabunii mei stăpâni, fie-vă milă de mine! Şi domnul să v-ajute! Daţi-mi şi mie o fărâmă din belşugul vostru — se tânguia un cerşetor orb, ţinând în mână un căuş de lemn.

Se mlădiau acrobaţii şi cântau cerşetorii, răsunau flaute şi bubuiau tobele, behăiau caprele şi răgeau măgarii, ţipau copiii…

— *Ceai-ciuri-ceai?* le îmbia pe femei, cu glas cântat, un vânzător de brăţări de sticlă şi aramă.

Lui Şarad i se aprinseseră ochii. Îl trăgea de mână pe Ariel către pâlcul de copii, strânşi roată lângă jucărioarele acelea sărăcăcioase. Băiatul privea cu jind la o fetiţă care, uitând de tot ce e pe lume, sufla de zor într-un fluier roşu ce-i fusese cumpărat chiar atunci.

Ariel era atât de uimit de această privelişte, întocmai ca şi Şarad. După liniştea de mormânt şi monotonia vieţii din Dandarat, lumina asta orbitoare, zgomotul, culorile vii şi pestriţe, forfota mulţimii, vântul fierbinte care flutura şalurile, poalele sariilor şi ceadrahlelor, steagurile, frunzele copacilor, toate îi trezeau în suflet un simţământ tulburător, necunoscut până atunci, şi îl ameţeau. Ca şi Şarad, era năucit de viaţa ce se dezvăluia înaintea ochilor săi!

Acoperind toate celelalte zgomote, dinspre drum se auzi deodată claxonul ascuţit al unui automobil. Trecând încet prin mulţime, o maşină stropită de noroi înainta spre piaţă. Înăuntru se aflau câţiva sahibi englezi, în costume albe, europeneşti.

Ariel îşi recăpătă brusc întreaga-i prudenţă şi strânse cu putere mâna lui Şarad.

Automobilul se opri. Doi sahibi cu aparate fotografice în mână îşi făcură loc printre oameni, iar aceştia se dădură respectuos la o parte în faţa lor, lăsând la mijloc o trecere largă. Ei se îndreptau spre Ariel.

„Suntem urmăriţi!” se gândi cu groază tânărul şi-l trase pe Şarad spre pădurice. Dar nu era atât de uşor să te strecori prin mulţimea aceea deasă, iar sahibii se aflau foarte aproape de ei, iscodind cu privirile în toate părţile, ca şi cum ar fi căutat pe cineva.

Ariel îl înşfăcă pe Şarad şi se ridică în aer.

Explozia unei maşini infernale n-ar fi provocat o învălmăşeală mai mare. Toată piaţa deveni parcă un singur om, un singur ţipăt de uimire şi de groază. Mulţi se trânteau jos, acoperindu-şi capul cu veşmintele sau cu palmele. Îmblânzitorul de şerpi scăpă fluierul lung din mână, instrumentul căzu în coş, iar şerpii, sâsâind, o porniră târându-se care încotro. Scările vii, formate de acrobaţi, se prăbuşiră ca nişte căsuţe de carton. Un frizer îşi lăsă clientul şi, ţinând foarfecele şi pieptenele în mână, sări în apă. Oamenii se îmbrânceau, se înghesuiau unii într-alţii, răsturnau coşuri, corturi, se vârau sub căruţe. Băieţandrii strigau în gura mare, băteau din palme şi fluierau.

Sahibii rămaseră în picioare, cu gura căscată, cu feţele înmărmurite.

Când învălmăşeala se mai potoli, unul dintre sahibi, mister Lynton, îi spuse însoţitorului său:

— Acum, mister, n-o să mai puteţi nega levitaţia.

— India este cu adevărat o ţară a minunilor — răspunse acesta — dacă… dacă… n-am fost victimele unui hipnotism în masă. Ce rău îmi pare că n-am reuşit să fotografiez zborul! Dar am fost atât de uluit…

XI. CĂRŢILE SUNT DATE PE FAŢĂ SAU DOI INDIVIZI DE ACEEAŞI TEAPĂ

Mister Lynton trimise ziarului din Madrass un articol referitor la neobişnuita întâmplare, la care asistaseră câteva sute de oameni.

Articolul fusese tipărit cu o adnotare din partea redacţiei:

„Corespondentul nostru special, care se afla de faţă, a stat de vorbă cu martori oculari, iar aceştia au confirmat faptele reproduse în articolul lui mister Lynton. Se vede că avem de-a face cu o scamatorie dibace sau cu un nou aparat de zburat, fără aripi. Se fac cercetări pentru dezlegarea misterului. Identitatea omului zburător şi a băiatului ce-l însoţeşte n-a putut fi stabilită.”

Această ştire a fost tipărită şi de alte ziare şi a dat naştere la discuţii aprinse şi controversate. Ziarele indiene ale Societăţii religioase progresiste

„Biuno-Samadj” îşi băteau joc de naivitatea celor creduli, scriind:

„Poate oare un om cu mintea întreagă, un om al secolului douăzeci, să creadă că un tânăr oarecare. În miezul zilei şi sub ochii unei mulţimi imense, fură un copil, cum ar fura uliul un pui, şi-şi ia zborul împreună cu el?”

Trebuie adăugat că majoritatea martorilor oculari erau convinşi că tânărul răpise copilul.

Dar ziarele şi revistele sectelor brahmane conservatoare „a drept-credincioşilor” foloseau această întâmplare neobişnuită pentru a mai aţâţa fanatismul religios. Ele scriau despre marile taine ale yogilor, despre levitaţie, despre minuni, prezentându-l pe tânărul necunoscut un fel de nouă întruchipare dumnezeiască, pogorâtă pe pământ pentru a mai întări religia care-şi pierdea din forţă şi a-i ruşina pe cei necredincioşi.

Ziarele teozofice engleze se abţineau de a-şi exprima părerea, aşteptând directivele centrului londonez. Redactorii însă erau de părere că ar fi în interesul stăpânirii engleze în India şi ar fi mai util să susţină versiunea referitoare la minune. Discuţiile şi neînţelegerile iscate în sânul populaţiei indiene erau, în orice caz, un fenomen „pozitiv”: cu cât în mijlocul poporului dăinuie mai multe neînţelegeri şi discordii, cu atât e mai uşor să-l conduci.

Ragupati, un mare savant bengalez, fiind întrebat de „Bramo-Samadj”, evită să dea un răspuns precis. *„Un savant îşi poate exprima părerea numai asupra acelor fapte pe care el însuşi le-a putut verifica în condiţiile existente. Pot doar să spun că n-am avut niciodată prilejul să fiu martor al unei levitaţii şi ştiinţa contemporană nu poate da niciun fel de explicaţii ipotetice referitoare la posibilitatea unor asemenea fenomene.”*

Când Bharava-Pearce citi această însemnare cu privire la întâmplarea din piaţă, se luă cu mâinile de păr.

„Sunt Ariel şi Şarad! Poftim de vezi unde au zburat ei!” Şi Pearce se gândi cu groază la scandalul pe care îl va face Bronlow.

Şi, într-adevăr, furtuna nu se lăsă mult aşteptată.

În aceeaşi zi, mister Bronlow veni la Pearce. Era atât de furios, cum Pearce nu-l văzuse încă niciodată pe maimarele teozofilor indieni.

Bronlow fu cât pe-aci să-l bată pe Pearce, îl ameninţă că-l va da afară de la Dandarat, îl numi gură-cască şi tontălău.

— Ţi-ai luat răspunderea asupra dumitale. Acum dumneata să dai socoteală! Unde ţi-este mult lăudatul lanţ de hipnotism, cu care îl ţineai legat pe Ariel, mai strâns decât cu un lanţ de fier? Ce-o să-i spunem acum lui Boden şi Haselon? Ce-o să răspundem centrului londonez? Cum o să facem faţă vâlvei stârnite în ziare? Să scăpăm din mână un atu ca ăsta!

Când Bronlow obosi să tot strige atâta şi se mai linişti puţin, Pearce îi zise:

— În schimb ştim acum, dacă nu locul exact, cel puţin regiunea în care se află Ariel. El n-a zburat chiar atât de departe cum m-am aşteptat. Se vede că, avându-l în cârcă pe Şarad, Ariel n-a putut să zboare prea repede, iar pe Şarad n-o să-l părăsească, aşa c-o să pun eu mâna pe ei…

— O să-i prindem — îl întrerupse Bronlow — o să prindem noi păsărelele care au zburat din colivie, dar pentru asta ar trebui ca pe toţi cei care-o să-i trimitem pe urmele lor, să-i transformăm în oameni-zburători ca Ariel, or, aşa ceva este cu neputinţă.

— Totuşi, oamenii prind păsări cu ajutorul capcanelor, în care pun de mâncare — îi replică Pearce. Ariel şi Şarad trebuie să bea şi să mănânce. De va fi nevoie, vom trimite sute de oameni, vom făgădui răsplată ţăranilor, vom da de ştire la toată populaţia. Trebuie să recunosc că Ariel m-a minţit, m-a tras pe sfoară. De asta sunt vinovat. Dar cine ar fi crezut că el ştie să se prefacă atât de bine? Vina este a mea, recunosc, şi n-o să preget o clipă să dau din propriul meu buzunar, ca să-mi îndrept greşeala. O să ne-ajute Boden şi Haselon. I-am şi anunţat şi am primit o telegramă că Boden vine aici cu avionul. Iar când Ariel şi Şarad au să se afle din nou în mâinile noastre, nu va fi greu să mituim ziarele şi martorii oculari şi să dăm acestei întâmplări un caracter mistificator de ştire senzaţională de ziar. După o bucată de vreme, când toate astea vor fi date uitării, atunci…

— Atunci o să-l prezentăm publicului pe Ariel şi o să deşteptăm iarăşi în mintea oamenilor această istorie. Nu, omul zburător nu mai poate aduce niciun folos Dandaratului. Ariel şi Şarad trebuie prinşi, numai pentru ca să nu răsufle nimic despre Dandarat, să nu se afle ce şi cum despre şcoala asta a noastră, căci ar putea fi închisă, iar noi…

— Iar noi duşi pe banca acuzaţilor? Nădăjduiesc că lucrurile nu vor ajunge până acolo. Londra se va opune. Aceasta l-ar compromite nu numai pe viceregele Indiei, dar şi guvernul din metropolă. La urma urmei, care sunt scopurile pe care le urmăreşte Dandaratul? A cui voinţă o îndeplinim noi? Oare dumneata ţi-nchipui că eu am să tac dacă voi fi dus în faţa judecăţii?

— Ai să taci.

— Am să dau toate cărţile pe faţă.

— N-ai să faci asta, Pearce!

— Ba am s-o fac! N-o să mai am ce pierde. Şi Londra n-are decât să afle. Voi da în vileag lucruri pe care lumea întreagă aflându-le va rămâne mută de uimire…

— Nu uita, Pearce, că ai în spatele dumitale nişte afaceri destul de murdare, pe care le-ai săvârşit înainte de a găsi azil la Dandarat. Ai fost scăpat de ocnă, în nădejdea că te vei arăta un executant tăcut şi supus.

— Am fost scăpat de ocnă ca să fiu acum trimis din nou acolo pentru crimele altora? Dumneata, chiar dumneata, propovăduitorul dragostei, modestiei şi bunătăţii, dumneata crezi că eu nu-ţi cunosc cariera? Fii liniştit: ştiu anumite lucruri care te privesc… Fără să mai vorbesc de activitatea dumitale atât de utilă, pe care ai dus-o la Dandarat. Câţi copii au fost furaţi din ordinul dumitale? Câţi au fost omorâţi, schilodiţi, câţi şi-au pus capăt zilelor? Toate astea eu le-am notat. Şi pentru toate astea trebuie să răspund numai eu? Doar eu singur?

Un timp se uitară în tăcere unul la celălalt, ca doi cocoşi înainte de a se încăiera.

Dar raţiunea triumfă. Bronlow îl bătu familiar Pe Pearce pe umăr şi, zâmbind batjocoritor, îi spuse:

— Suntem amândoi de aceeaşi teapă! Hai să nu ne mai certăm. Trebuie să căutăm o ieşire din această situaţie, Bharava-babu…

— Trebuia mai de mult să-mi vorbeşti aşa! exclamă Pearce.

— Cât despre Ariel, cred că cel mai bun lucru ar fi să isprăvim cu el.

— Da, să isprăvim — preciză Pearce.

— Atunci când o să-ncapă din nou pe mâna noastră.

Şi începură să discute planul acţiunilor lor viitoare.

XII. PASAGERII CLANDESTINI AERIENI

Ridicându-se deasupra pieţei, Ariel zbură spre crâng. Tâmplele îi zvâcneau. Şarad îi îngreuia braţele şi zborul devenea din ce în ce mai anevoios. Ca să poată respira în voie, Ariel zbura stând aproape orizontal şi strângându-l pe Şarad la piept.

Tânărul se străduia să se menţină deasupra pădurii, evitând locurile deschise. Curând însă, pădurea se sfârşi. Până hăt-departe, în zare, se întindeau ogoarele. Ici-colo se înălţau coşuri de fabrici.

Ariel şi Şarad vedeau cum ţăranii care munceau pe câmp îşi ridicau capetele şi rămâneau cu gura căscată de uimire, alţii cădeau la pământ sau o rupeau de fugă. Pe Şarad, lucrul acesta îl distra nespus de mult. Băiatul scotea limba la ei, îşi bălăbănea picioarele, în vreme ce Ariel nu se gândea decât dacă îl vor ţine puterile să ajungă la pădurea ce se desluşea în depărtare.

Deodată Ariel auzi în spatele său bâzâitul unei albine uriaşe. Privind în urmă, văzu un avion care se apropia zburând destul de jos şi nu prea repede. Să fie oare urmăritorii săi? Se gândi să se lase la pământ ca o piatră, dar, chibzuind mai bine, îşi dădu seama că Pearce nu l-ar fi urmărit din avion, şi-apoi cum ar fi putut să-l prindă în aer? Totuşi, avionul putea fi trimis de Pearce. Şi dacă cei dinăuntru vor începe să tragă asupra lui?

În timp ce Ariel se gândea la toate acestea, avionul se apropiase mult de ei. Pilotul, bineînţeles, îi văzuse; atunci lui Ariel îi veni deodată ideea să se înalţe mai sus şi să lase aparatul să zboare pe sub el.

Pe când avionul trecea pe sub ei, Şarad îi strigă:

— Dada, coboară pe aripă!

Din pricina zgomotului, Ariel nu auzi vocea prietenului său, dar şi el se gândi în aceeaşi clipă să se lase pe aripă. Aici erau la adăpost de gloanţe, în caz că cei din avion ar fi încercat să tragă asupra lor. Zburând mai repede, Ariel coborî pe fuzelaj, ţinându-l zdravăn pe Şarad.

De-abia după ce băiatul se prinse de o proeminenţă a aparatului, Ariel mai slăbi strânsoarea braţelor, iar apoi se aşeză şi el pe aripă, din care pricină aeroplanul se înclină uşor într-o parte. În sfârşit, Ariel putea să se odihnească, dar din prudenţă, după ce îşi liberă trupul de povoară, zbură deasupra lui Şarad şi se legă de băiat cu prosopul. Acum îşi urmau drumul ca doi pasageri clandestini aerieni.

Şarad era entuziasmat. În sfârşit simţea sub el un teren solid. E drept că suprafaţa metalică se încinsese la soare şi îl frigea, dar cu lucrul acesta se împăca mai uşor. Principalul era că zburau spre miazănoapte, în Bengal, urmând ţărmul golfului Bengal. Minunat! Puteau să zboare departe fără să-şi irosească puterile. De bună seamă că era un avion de pasageri de pe linia Madrass-Calcutta.

Pe Ariel îl neliniştea un singur gând: ce vor face pasagerii când vor da cu ochii de el şi de Şarad? Şi de aceea stătea mereu la pândă.

Nu trecu mai mult de o jumătate de oră şi din cabină se ivi un cap, cu caschetă de pilot şi ochelari. Ariel îl urmări îngrijorat. Nu cumva o s-apară şi o mână cu un revolver? Dar capul dispăru repede sub aripă şi nu se mai arătă. Poate că oamenii discutau între ei şi desigur că pilotul şi-a dat seama de zdruncinătura şi de creşterea greutăţii aparatului.

La orizont se ivi un far, apoi cupola rotundă a observatorului. Era o privelişte foarte cunoscută… Şi, deodată, Ariel scoase un ţipăt: recunoscuse Madrassul.

Tânărul nu avea niciun fel de experienţă în viaţă şi niciun fel de cunoştinţe practice. Vai, cât de amarnic se înşelase! Avionul nu zbura spre nord, ci spre sud, spre Madrass! Totul era pierdut! Oceanul se afla în stânga. Cum de nu-şi dăduse seama de lucrul acesta?

Ariel îl înşfăcă pe Şarad, care habar n-avea de nimic, şi se năpusti în jos. Din fericire, sub ei creştea un desiş de bambus şi trestie.

Asurziţi de urletul motoarelor, un timp nu se auziră unul pe altul. Şi numai când huruitul acela din urechi se mai potoli, Ariel îi explică lui Şarad de ce părăsise în chip atât de neaşteptat avionul.

— Acum o să fim cu mai multă băgare de seamă. O s-aşteptăm ceaţa sau amurgul şi o să coborâm pe furiş pe avionul care zboară spre nord. Altă dată n-am să mai greşesc.

Le era foame, dar la Dandarat fuseseră obişnuiţi să îndure foamea. Şarad mestecă mlădiţe tinere de trestie. Temându-se să nu cadă în mâinile duşmanului, fugarii nu mai ieşiră din adăpostul lor.

Spre seară, cerul fu acoperit de ceaţă. Noaptea plouă, iar spre dimineaţă se lăsă o negură deasă. Şi deodată se auzi huruitul motoarelor. Ariel şi Şarad înşfăcară cu nădejde prosopul şi se ridicară în văzduh. Numai că era foarte greu şi-n acelaşi timp primejdios să se aşeze pe aripă, mai ales pe ceaţă. Puţin a lipsit ca avionul să nu-i lovească, dar Ariel se zvârli într-o parte şi îşi continuă zborul. Încordându-şi toate puterile, îl ajunse din urmă.

Când în sfârşit îl ajunse, Ariel coborî lin pe aripă şi aparatul se înclină uşor.

Zburară aproape toată ziua, îndurând arşiţa, răbdând de sete şi de foame, dar cu fiecare ceas, cu fiecare clipă, avionul îi purta tot mai departe de Dandaratul cel îngrozitor şi de cumplitul Pearce.

Spre seară se dezlănţui furtuna. Avionul era aruncat de colo-colo. Cădea mereu în golurile de aer şi apoi se ridica din nou pe crestele talazurilor aeriene.

O zguduitură violentă şi Ariel şi Şarad fură zvârliţi de pe aripă. Tânărul nu mai avu putere să ajungă din urmă avionul şi începu să coboare spre pământ.

— De data asta am zburat departe, Şarad spuse Ariel.

XIII. VISHNU ŞI PARIA

Pe când se aflau încă în văzduh, zăriră ruinele unei clădiri lungi, fără acoperiş. Ariel şi Şarad coborâră pe un morman de pietriş, într-una din încăperi, speriind un stol întreg de lilieci care se cuibăriseră prin unghere. Liliecii zburară îndelung ş-apoi se liniştiră. Fugarii îşi găsiră şi ei un locşor ferit de ploaie şi vânt şi adormiră îmbrăţişaţi.

În zori, Ariel se deşteptă cel dintâi, străduindu-se să nu-l trezească pe Şarad, se târî printr-o gaură din perete, ieşi afară şi privi în jur.

Soarele încă nu răsărise. Smocuri de ceaţă uşoară se învălătuceau deasupra pământului ca nişte năluci nocturne, speriate de boarea dimineţii. Picături mari de rouă acopereau plantele. Ruinele acestei clădiri ciuntite dădeau locului o înfăţişare tristă. Lipsit de frumuseţe, aşatul îşi răsfira rădăcinile-i groase şi încârligate prin crăpăturile ce se căscau în zid, ale cărui resturi se înălţau ici-colo, risipite printre tufişurile în floare. Doi stâlpi aproape năruiţi arătau că zidul acela fusese cândva o poartă. Din dreptul lor pornea pe malul râului o alee de şişu. La umbra deodarilor seculari puteai desluşi nişte moviliţe ce semănau cu mormintele. În ceaţă se zărea scânteind iazul, cu malurile desfundate de ploi. Apa din el se scurgea în pârâiaşe, iar fundul lui adăpostea rădăcinile unui coriandru. Mireasma florilor de coriandru umplea toată grădina. Dincolo de livadă se întindea un ogor mare, semănat cu porumb, la marginea căruia se afla o colibă cu acoperiş de paie. Pereţii de lut se înnegriseră din pricina ploilor.

Zorile împurpurară ceaţa. Păsările începură să ciripească, cuiburile de ciori prinseră viaţă. Prima rază de soare aprinse briliante în roua de pe frunzişul tufelor. Ariel privea ca vrăjit bobiţele scânteietoare, dar ele dispărură dintr-o dată. Soarele cel lacom le sorbise. Băiatul îşi simţi sufletul cuprins de tristeţe. Frumuseţea şi bucuria sunt atât de trecătoare… Aşezându-se pe o piatră, rămase dus pe gânduri.

Zgomotele şi foşnetul zilei care se trezea îl împiedicau să se concentreze.

Din coliba aflată dincolo de lanul de porumb ieşi un bătrân, îmbrăcat numai într-un dohti;

cântând încetişor, el îşi începu de dimineaţă munca pe care-o făcea zilnic: lipea casa cu lut.

Nu trecu mult şi în pragul colibei se ivi o fetişcană purtând un sari albastru, care cândva fusese siniliu. Părul ei negru era împletit în cozi. Ţinea în mâini o tavă de aramă şi un ceaunaş. Vasele ce le purta şi brăţările ce-i împodobeau mâinile şi picioarele sunau la fiecare pas.

Fata se uită speriată spre ruine, lucru care începu să-l îngrijoreze pe Ariel. Oare nu cumva oamenii aceştia au văzut în ce chip a coborât el împreună cu Şarad?

Copila se apropie de râu şi începu să frece vasele cu nisip.

— Vino la mine, dragul meu! auzi Ariel un glas duios şi tresări. Întorcându-se către celălalt mal, văzu prin perdeaua de ceaţă ce se rărea mereu un tânăr stând cufundat până la brâu în apă, iar pe mal, un bivol uriaş, cu ochii blânzi şi liniştiţi. Răspunzând parcă la chemarea tânărului, bivolul oftă zgomotos şi intră agale în iaz, stârnind cu pieptu-i lat valuri-vălurele. Şi tânărul începu să-l spele cu sârg, iar animalul fornăia de plăcere şi dădea încet din cap.

Oare nu tânărul îi spusese bătrânului şi fetei să privească spre ruine? Băiatul şi fata se uitau într-adevăr unul la altul, dar nu schimbară o vorbă.

După ce spălă taurul, tânărul îl scoase din iaz, privi spre fată şi, pocnind animalul cu palma peste pielea-i lucioasă, porni pe cărarea năpădită de iarbă. Fata îl însoţi cu privirea până când dispăru în pădurice.

— Dada! Ariel-dada! Unde eşti? răsună glasul lui Şarad.

Trezindu-se şi negăsindu-l pe Ariel, copilul se speriase şi dăduse fuga în curte.

— Ah, eşti aici, dada! Mi-e foame, dada! Mi-e tare foame!

Ariel văzu cum fata, în clipa în care-l zări pe Şarad, scăpă din mână ceaunaşul şi, lăsând baltă vasele, o rupse la fugă spre colibă. Poalele sariului ei fluturau în vânt, dezvelindu-i picioarele arse de soare şi puternice, în vreme ce mânecile se loveau când de umeri, când de spate, iar brăţările zăngăneau zgomotos. Bătrânul aruncă o privire fetei, apoi şi el, curăţindu-şi palmele de lut, se grăbi să intre în colibă.

— Iacă ce-ai făcut, Şarad — zise Ariel, ridicându-se din spatele unei tufe. Ne-au văzut!

— Iartă-mă, dada, dar m-am speriat aşa de tare când nu te-am mai găsit lângă mine!

— Încotro acum? Să fugim? Să zburăm?

— Cum vrei tu, dada — răspunse supus Şarad — da mie mi-e o foame… Niciodată n-am fost aşa de flămând. Îmi tremură şi picioarele. Ieri n-am mâncat nimic, nici aseară şi nici alaltăseară… Poate c-o să găsim la ei un pumn de orez.

„Nu prea-mi vine să cred ca-n pustietatea asta să dăm peste agenţii lui Pearce. Şi, la urma urmei, oricând pot scăpa luându-mi zborul. Şarad are dreptate, trebuie să le cerem ţăranilor ăstora ceva de mâncare” — se gândea el. Şi lui îi era foame şi se simţea istovit. Cu trupul stors de vlagă nici nu poţi zbura.

În vreme ce el chibzuia la toate astea, uşa colibei se deschise şi în prag apăru bătrânul. Ţinea în mână o tavă de lemn, cu două castronaşe, iar la subsuoară strângea o rogojină. În spatele lui se iţea fata, într-un sari nou, roşu, cu o cunună de flori în mâini. Păşeau cu un aer solemn prin marginea lanului de porumb, îndreptându-se spre ruine, bătrânul înainte, iar fata în urma lui.

Ţinându-se de mână, Ariel şi Şarad aşteptau în tăcere să vadă ce se va întâmpla.

Când au ajuns la vreo 70 de paşi de ei, bătrânul se opri. Fata îi luă de sub braţ rogojina, o întinse pe pământ, iar bătrânul puse tava jos pe ea. Apoi amândoi se închinară în faţa lui Ariel.

— Te salutăm, trimis necunoscut al cerului! Îngăduie nepoatei mele s-atingă cu fruntea picioarele tale. Binecuvântează-ne! Cel care-i mai presus de oameni nu se poate spurca în apropierea renegaţilor, şi dacă nu merităm binecuvântarea ta, atunci dăruieşte-ne bucuria şi primeşte de la noi aste bucate, pe care ţi le-am adus cu toată dragostea.

Ariel nu înţelese dintr-o dată de ce bătrânul îi acordă atâtea onoruri. Iar Şarad, fără să-şi dezlipească privirea-i lacomă de la tavă, îşi tot înghiontea prietenul în coastă, şoptindu-i:

— Hai, dada! Uite, văd orez prăjit şi lapte!

Ariel se apropie de bătrân. În acelaşi timp, bătrânul şi nepoată-sa se îndepărtau de-a-ndăratelea.

— Vă mulţumesc, oameni buni — răspunse Ariel, ajungând în dreptul tăvii ce se afla pe pământ. De ce fugiţi de noi? O să împărţim cu plăcere împreună cu voi gustarea de dimineaţă. Şarad, ia tava şi rogojina şi du-le în casă! Apoi adăugă mai încet: Dar nu cumva să mănânci până nu-ţi dau eu voie!

Bătrânul şi nepoată-sa se opriră locului, făcând temenele într-una. Când Ariel şi Şarad se apropiară, fata se îmbujoră la faţă şi, cu mâini tremurânde, îi întinse lui Ariel cununa, bolborosind ceva, copleşită de tulburare.

Băiatul îşi plecă fruntea în semn de salut, luă ghirlanda din mâinile ei şi şi-o anină de gât.

Când ajunseră aproape de colibă, bătrânul, cu faţa strălucind de bucurie, dădu ocol casei şi îşi pofti oaspeţii pe o terasă. Zidul care dădea pe verandă era înnegrit de fumul torţelor.

Fata aşternu rogojina. Şarad lăsă tava jos şi cu toţii se aşezară în jurul ei.

— Lolita, adu melasă, fugi şi mai adu orez — spuse bătrânul. Dar fata îl privea ca vrăjită pe Ariel, iar acesta se uita la ochii ei mari, căprui, încercănaţi de funingine. Lolita! repetă bătrânul.

Copila tresări şi se ridică repede să îndeplinească porunca.

— Rogu-vă, primiţi bucatele din mâinile unui sclav nevrednic.

Şarad n-aşteptă sa mai spună a doua oară, iar prietenul său începu şi el să mănânce cu poftă.

— Păcat că orezul nu-i puţin mai acru, dar n-avem suc de mango verde — continuă bătrânul. Aici, prin preajmă, cresc copaci mango — şi arătă cu mâna — numai că vezi, mi-e tare greu s-ajung la fructe.

Ariel se uită în direcţia unde arăta bătrânul.

— Spune-mi, babu, care-i numele tău? îl întrebă el pe moşneag.

— Nizmat — răspunse acesta, tulburat că oaspetele îi spusese tată.

— Dar pe-aproape mai sunt şi alţi oameni? întrebă Ariel.

— Dincolo de crâng locuieşte tânărul Ishvar cu mama lui, bătrână şi oarbă.

„Pesemne că pe el l-am văzut adineaori — se gândi Ariel. Dinspre partea lui n-am de ce să mă tem, e un băiat bun, doar vorbea atât de blând cu bivolul său!”

Ariel măsură din ochi distanţa până la copac şi zise:

— Îndată am s-aduc câteva poame.

Şi, fără să se mai scoale în picioare, aşa cum şedea jos, se ridică în aer: după ce se înălţă mai sus decât casa, o luă în zbor spre copaci.

Un sentiment de negrăită uşurare puse stăpânire pe el.

Era întâia dată când zbura fără niciun fel de povară. Băiatul fu cuprins de o veselie atât de mare, că-i venea mai-mai să cânte şi să facă tumbe în aer. Pluti deasupra unui bătrân djambolean şi-apoi, scufundându-se parcă în văzduh, rupse din zbor câteva frunze şi începu să le arunce, încântat de joaca lui. Pe urmă se apropie de mango, dădu ocol frunzelor lui mari şi grele, coborî puţin mai jos, rămase în aer atârnând vertical şi începu să rupă fructe mari cât oul de gâscă, de culoare portocalie, ca şi cum s-ar fi aflat jos, pe pământ, şi le-ar fi rupt din copac. După ce culese câteva poame, se întoarse *„în zbor de rândunică”* pe terasă, speriind porumbeii de pe acoperiş şi un păun ce se plimba în jurul casei.

Nizmat se trântise pe rogojină, cu faţa în jos. Lolita şedea pe pământ, lângă un vraf de tăvi de lemn, lighenaşe şi turte de orez, pe care se vede treaba că le scăpase din mână. Numai Şarad, aprins la obraz şi cu ochii strălucitori, făcea haz şi se pocnea peste genunchi. Ce zarvă stârnise prietenul lui! Ariel însă era foarte ruşinat, văzând nedumerirea fetei şi uimirea bătrânului.

— Iertaţi-mă, pare-mi-se că v-am speriat — spuse el.

— Lumina mea, mângâierea ochilor mei! Lumină care-mi întăreşti inima! Tu eşti toată bucuria mea! O, zeu al tuturor cerurilor! Tu m-ai făcut părtaş al slavei tale! O, Vishnu, întruchipat în Rama şi Krishna! Oare nu-i asta cea de-a zecea întruchipare a ta, pe care au avut cinstea s-o vadă ochii mei, ochii mei care nu s-au desfătat niciodată privind bucuriile vieţii? Şi Nizmat, stând în genunchi, întinse braţele spre Ariel.

— Eu… Nu, nu, Nizmat-babu, eu nu-s Vishnu! Sunt un muritor de rând, la fel ca tine. Ştiu doar să zbor. Dar n-a fost vrerea mea, m-au făcut cu sila. Tu ştii bine că oamenii zboară cu avioanele şi pentru asta nu-i socoteşti zei. Zboară şi muştele, şi păsările, şi libelulele…

Ariel vedea însă că bătrânul nu-i dă crezare. Şi nu-i dă crezare, pentru că nu vrea să fie lipsit de bucuria de a-l avea în faţa ochilor în chip de divinitate. Poate că nici nu trebuia să-i răpească moşneagului această bucurie.

— Ei bine! Crede ce vrei, dar poartă-te cu mine cum te-ai purta cu un om oarecare. Îţi poruncesc lucrul acesta! Stai alături de mine şi mănâncă cu mine. Să mănânce şi Lolita. Şi povesteşte-mi cum trăieşti.

— Facă-se voia ta! îi răspunse bătrânul. Stai jos, Lolita — porunci el nepoatei — mănâncă şi veselească-se inima ta!

Şi Nizmat începu să-i povestească despre el.

Se număra printre cei din urmă paria. Uşile templelor erau închise pentru el. Nu putea să ia apă din fântânile comunale. Trebuia să se dea la o parte din drum, chiar în noroi, dar la o distanţă mare, atunci când se întâlnea cu oameni dintr-o castă superioară sau dintr-una cu o treaptă mai sus decât casta lui, pentru ca să nu-i spurce cu respiraţia sau cu privirea lui. Toată viaţa răbdase de foame împreună cu întreaga lui familie. Feciorul său cel mai mare, bucuria ochilor şi mângâierea bătrâneţelor, se îmbolnăvise la vârsta de 20 de ani. Nevastă-sa chemase un vraci, care făcuse vrăji toată noaptea, arzându-l pe bolnav cu un fier încins şi descântându-l. Dar duhul rău, care se cuibărise în trupul fiului, s-a dovedit mai tare şi în zori băiatul a murit. S-a întâmplat voia celui de sus. De asemenea, holera, frigurile şi foamea i-au răpus nevasta şi pe cel de-al doilea fiu, împreună cu soţia şi copiii lui. Nu-i rămăsese decât nepoata — Lolita. Dar şi bărbatul ei murise.

— Cum, Lolita e văduvă? întrebă mirat Ariel. Păi câţi ani are?

— Curând o să aibă 15. Şi de trei ani e văduvă.

— Da de ce Lolita nu poartă haină albă de văduvă? De ce n-au ras-o în cap? Şi de ce poartă brăţări de sticlă? Şi cum se face că rudele bărbatului nu i le-au spart? întrebă Şarad, care cunoştea mai bine decât Ariel obiceiurile ţării.

— Suntem prea săraci ca să ne ţinem de toate obiceiurile şi datinele, şi-apoi bărbatul Lolitei, mortul, nici n-are rude — răspunse Nizmat. Vecinul Ishvar o iubeşte pe Lolita — la aceste cuvinte fata îşi plecă ochii în pământ şi se îmbujoră toată — şi e gata să se însoare cu ea. Dar mamă-sa nu vrea ca fiul ei să ia o văduvă, aşa cum fac azi unii flăcăi, care uită de legile străvechi ale ţării. Oarba mai ţine încă minte vremurile când vădanele erau arse o dată cu bărbaţii lor morţi. Şi ea a trebuit să fie arsă, dar au scăpat-o sahibii. Bătrâna însă n-ar călca în ruptul capului datina străveche care nu îngăduie vădanelor să se mărite a doua oară. Din pricina asta geme ţara de văduve! oftă Nizmat. Şi neamul o să mi se stingă.

Ariel căzu pe gânduri. Despre toate acestea el nu auzise niciodată la Dandarat. Ar fi vrut s-o întrebe pe Lolita dacă şi ea îl iubeşte pe Ishvar, dar se stăpâni. Oare se temea să n-o tulbure pe fată, sau mai degrabă îi era frică să nu audă din gura ei un răspuns afirmativ?

Ca să schimbe vorba, întrebă:

— Dar ce-s cu ruinele astea?

— Cândva a fost aici o fabrică de indigo — răspunse bătrânul Nizmat. Stăpânul ei, sahibul, era un om tare crud, care se pricepea de minune să prefacă în indigo albastru sângele roşu al muncitorilor săi. Lui Radjcumara, rajahul de aici, i-a făcut daruri bogate, iar rajahul a luat pământul nostru, al ţăranilor, şi l-a dat sahibului. Ca să nu moară de foame, ţăranii lăsaţi fără ogoare au fost nevoiţi să muncească la fabrică, uitând toate deosebirile de castă. Am lucrat şi eu acolo. Câţiva musulmani, ţărani dintr-un sat vecin, lipsiţi şi ei de pământ, au cerut să li se dea înapoi ogoarele luate şi semănate cu indigo. Sahibul primea în fabrică nu numai bărbaţi, dar şi femei, bătrâni şi copii de la 7 ani în sus. Muncitorii se prăpădeau pe capete. Într-o bună zi a murit chiar sahibul. Unii spuneau că de friguri, alţii că muşcat de un şarpe. Ba umbla zvonul că a fost gâtuit de un musulman. Din trei sate am rămas în viaţă doar eu cu nepoată-mea şi oarba Tara cu fecioru-său Ishvar. Muncitorii veniţi aici de aiurea s-au întors la vetrele lor. Fabrica s-a năruit. Acum tufe şi flori cresc din belşug peste ruine. Natura tămăduieşte rănile pricinuite pământului. Când a murit sahibul — continuă bătrânul — rajahul ne-a zis că ne dă înapoi pământul în arendă. Doar trebuia să aibă şi el cât de cât un venit; pământ era mult şi nu rămăseseră decât două familii de ţărani. Numai că eu şi Tara n-am putut să luăm decât loturi mici, deşi arenda nu e mare… Dacă ne-am uni gospodăriile şi am trăi laolaltă ca o singură familie…

Bătrânul tăcu. Tăcea şi Ariel. Şarad mânca ultima lipie, iar Lolita îl privea pe Ariel pe sub genele-i lăsate. Tânărul simţea privirile fetei aţintite asupra lui şi lucrul acesta îl tulbura.

XIV. ŞI ZEII ÎI POT INVIDIA PE OAMENI

În sfârşit, Ariel şi Şarad se odihneau după toate emoţiile prin care trecuseră. Nizmat şi Lolita le purtau de grijă, privindu-l pe Ariel aproape ca pe un zeu. Şarad însă îi spunea Lolitei soră — didi. Curând îşi recăpătă toată vioiciunea-i copilărească. Nizmat îl iubea ca pe fiul său, *„pe care cerul i-l dăruise”,* iar Lolita îl alinta ca pe un frate mai mic. Băiatul îşi găsise o familie.

Ariel începu să se gândească la soarta prietenului său şi la propria-i soartă. Tânărul s-ar fi simţit mult mai bine în mijlocul acestor oameni simpli şi iubitori, dacă ei s-ar fi purtat cu el aşa cum se purtau cu Şarad. Respectul exagerat pe care i-l arătau, fiind mai degrabă veneraţie şi extaz religios, îl stingherea şi-l necăjea din cale-afară. În fiece dimineaţă, Lolita, închinându-se până la pământ, îi oferea cununi şi ghirlande, ca şi cum ar fi săvârşit un fel de ritual zilnic. El citea în ochii tinerei văduve ca într-o carte deschisă: respect, amestecat cu teamă, iată ce purta ea în suflet. În ochii aceia mari, întunecaţi, căprui, cu gene lungi şi întoarse, el ar fi vrut să desluşească altfel de sentimente, mai simple, mai prieteneşti. Ariel se străduia să glumească cu fata, căutând să-i arate prin întreaga lui purtare că este un om obişnuit, dar chipul Lolitei rămânea grav, sever, respectuos, şi lucrul acesta îl durea.

Tânărul pleca în pădure, se înfunda în desiş, se culca pe iarbă şi cădea pe gânduri.

Cât de ciudată şi de tristă era soarta lui!

Nu-şi cunoştea părinţii, nu cunoscuse dragostea, prietenia, mângâierea, nu avusese o copilărie adevărată, nu învăţase nimic, în afară de câteva limbi străine şi texte sfinte. Şi deodată iată-l transformat într-un om zburător! Poate să se înalţe în văzduh mai uşor şi mai liber decât o pasăre! Oare nu-i minunat? Oare oamenii nu visează la asta? Nu se văd ei în somn zburând? Oare nu aceste visuri şi dorinţi i-au îndemnat să născocească avionul şi dirijabilul? Da, ar fi fost straşnic să devină un om zburător, dacă însuşirea aceasta nu l-ar fi despărţit de semenii săi. Ce-l aşteaptă la Dandarat? Şi Pearce, şi Bronlow l-ar sili, ca şi mai înainte, să le îndeplinească voinţa, s-ar purta cu el întocmai ca şi cu un şoim de vânătoare şi l-ar arăta oamenilor ca pe o minune a naturii. Aici se află în mijlocul unor oameni simpli, Nizmat şi Lolita, care îl privesc ca pe o divinitate. Şi parcă numai Nizmat şi Lolita? Dar Şarad?… Poate că şi ceilalţi oameni se vor comporta la fel! Oare nu posedă el o însuşire, care semenilor săi li se pare supraomenească, supranaturală? Să se împace cu rolul acesta de zeu? Bine, dar asta înseamnă să se osândească la o plictiseală şi singurătate veşnică… Lolita, cea atât de drăguţă şi duioasă, femeia aceasta care e mai mult un copil îl va privi întotdeauna de jos în sus, ca pe o fiinţă inaccesibilă. Poate că ea îl place, dar Lolita, de bună seamă, ar socoti un sacrilegiu numai gândul că între ei ar putea să existe alte legături în afară de o ocrotire *„dumnezeiască”* din partea lui, şi umilinţă din partea ei.

Şi-apoi, el nu poate rămâne pentru totdeauna în mijlocul lor. E căutat. E o pasăre rară care a zburat din colivie. Trebuie să-şi schimbe locul, să zboare, să plece cât mai departe. Din nefericire, are pielea albă, deşi arsă de razele fierbinţi ale soarelui din India. Totuşi e prea alb pentru un hindus şi aici întotdeauna va atrage asupra sa atenţia celor din jur. Să-şi mânjească pielea cu lut, e neplăcut şi totodată nesigur. Prima ploaie l-ar spăla din cap până-n picioare. Să se dea drept sahib, să-şi facă rost de un costum european? Englezeşte vorbeşte destul de bine. Dar ce-o să spună oamenilor? Iată la ce trebuie să se gândească. De zburat nu va mai zbura. Numai în nopţile întunecoase, înainte de a miji zorile, când oamenii dorm buştean.

De Şarad va trebui să se despartă. Cu el e mai greu să zboare, şi-apoi, fiind împreună, pot fi recunoscuţi mai lesne. Şarad, de altfel, şi-a găsit un cămin. Va fi răsfăţat ca un *„dar divin”,* ca un fiu trimis lui Nizmat din cer.

Dar Lolita?… Ariel oftă. Fie ca ea să-şi afle fericirea — aproape cu neputinţă de realizat şi atât de rară pentru o văduvă indiană — măritându-se cu Ishvar. E un tânăr bun şi va fi fericită alături de el. Ariel îi va ajuta. Păcat că mama lui Ishvar e oarbă. Altfel ar fi apărut în faţa ei ca întruparea *„voinţei divine”* şi, văzându-l coborând din cer, nu s-ar mai fi pus de-a curmezişul. Dar i se va povesti şi ea va crede.

Ariel auzi deasupra capului său un strigăt ascuţit, şi în ramurile dese ale copacilor văzu două maimuţe: una mare, alta mai mică. Cea mare voia să-i smulgă celei mici nu ştiu ce fruct, iar aceasta chiuia de zor, în vreme ce cealaltă o zgâria şi-o trăgea de urechi şi de coadă. Mititica plângea atât de jalnic, de-ai fi zis că-şi cheamă mama în ajutor, aşa încât Ariel nu se mai putu stăpâni şi zbură drept în sus, spre maimuţe.

Maimuţele rămaseră atât de uimite, că amuţiră pe dată. Dar când Ariel întinse mâna spre ele, voind să le despartă, amândouă o rupseră la fugă care încotro, sărind din creangă în creangă, dintr-un copac în altul. Şi numai când ajunseră la o distanţă bună, începură să strige, dând probabil semnalul de alarmă, la care alte maimuţe şi păsări răspunseră din locuri diferite. Ariel zâmbi trist: *„Şi maimuţelor le e frică de mine!”,* şi privi în jur. Deasupra capului se arcuia o boltă de frunze verzi şi fragede. Plante târâtoare şi liane se încolăceau pe trunchiurile copacilor. Pe-alocuri, razele soarelui răzbăteau prin frunziş şi aşterneau pe iarbă şi tufe pete aurii. Locul era pustiu. Nu-i vedea nimeni. Şi totuşi n-ar fi trebuit să zboare, dar nu se putuse stăpâni.

Strecurându-se printre liane, Ariel începu să coboare lin. Se auzi un foşnet. Băiatul privi în jur şi-l văzu pe Ishvar. Scăpând din mână legătura de vreascuri, flăcăul se prosternă cu faţa la pământ. Ariel se lăsă lângă el, zicându-i:

— Scoală-te, Ishvar, şi nu te teme!

Tânărul îşi înălţă capul. Era alb ca o coală de hârtie şi mâinile-i tremurau. Zeul atotputernic se pogorâse la el şi-l strigase pe nume! Zeul ştie tot!

— Ishvar, o iubeşti pe Lolita?

— Inima mea toată este plină de ea, ca o cupă cu ulei de trandafiri! exclamă Ishvar. Dacă dragostea aceasta e un păcat, iartă-mă, iar dacă nu-mi dăruieşti iertarea, atunci ia-mi dragostea împreună cu viaţa!

— Binecuvântez dragostea ta, Ishvar — răspunse Ariel, pe acelaşi ton. Du-te şi povesteşte-i mamei tale Tara.

— Vorbele tale îmi toarnă în inimă bucuria, care a secat din pricina iubirii. Fă, dar, ca bunătatea şi blândeţea ta să-mi umple tot sufletul. Redă vederea mamei mele, ca să poată zări chipul fericit al fiului ei.

Ariel se ruşină.

— Fiecare om îşi are povara sa, Ishvar — răspunse el şi-şi luă zborul.

Iar Ishvar rămase multă vreme în genunchi, privind către copacii în spatele cărora dispăruse

Ariel.

În aceeaşi zi, Ariel avu o discuţie îndelungată cu Nizmat.

La sfârşitul acestei convorbiri, Nizmat îşi chemă nepoata şi-i spuse:

— Lolita, slăvitul nostru oaspete binecuvântează căsătoria ta cu Ishvar. Tara trebuie să se învoiască şi ea. N-are încotro.

Obrajii fetei se împurpurară, iar în ochii căprui străluci bucuria. Se zvârli la picioarele lui Ariel şi *„mătură praful de sub tălpile sale”*. Băiatul o ridică pe Lolita. Câtă recunoştinţă se citea în ochii ei!

— Fii fericită! zise el, zâmbind.

Dar zâmbetul zeului era trist. Şi zeii îi pot invidia uneori pe oamenii simpli!

XV. POATE OARE PULBEREA DIN DRUM SA VISEZE SOARELE?

— Îl iubeşti mult, didi? o întrebă Şarad pe Lolita.

El stropea ghivecele cu flori aşezate pe cornişa terasei. Lolita şedea lângă un grătar, în faţa colibei, şi învârtea cu o lopăţică nişte legume ce fierbeau în ulei.

— Pe cine, Şarad?

— Pe logodnicul tău, Ishvar.

Lolita căzu pe gânduri şi nu-i mai răspunse.

— De ce taci?

— Nu ştiu, Şarad, dacă-l iubesc sau nu — zise ea, în sfârşit.

— Păi atunci de ce te-ai bucurat atât de mult când Ariel ţi-a spus c-o să v-ajute să vă căsătoriţi? Am văzut cum ţi-au lucit ochii.

Lolita iar nu-i răspunse. Mâinile începură să-i tremure.

— Eşti încă mic, Şarad, şi-i greu să-nţelegi. Ishvar e un băiat bun şi ştiu că mă iubeşte, cu toate că nu mi-a spus nici măcar două vorbe în viaţa lui.

— De ce?

— Maică-sa nu-i dă voie să vină la noi şi să stea de vorbă cu mine, n-are voie nici măcar să mă privească, nu cumva să se spurce. Dar el totuşi se uită la mine şi văd că mă iubeşte, deşi încă nu şi-a luat inima-n dinţi să-mi vorbească despre asta.

— Păi el nu-i tot un paria?

— Ba da, numai că neamul lui se află cu o treaptă sau două mai sus decât al nostru… E tare greu să rămâi văduvă toată viaţa, Şarad, şi-apoi bunicul Nizmat e atât de mâhnit că i se stinge neamul! Şi bunicul îmbătrâneşte tot mai mult, şi-i vine greu să muncească. De va muri el, oare ce se va întâmpla cu mine? Nu-mi rămâne decât să m-arunc în apă şi să mă înec, aşa cum fac la noi multe văduve.

Şarad chibzui o clipă:

— Dar pe Ariel îl iubeşti?

— Taci, Şarad! exclamă speriată Lolita. Sângele îi fugi din obraji şi încruntă sprâncenele. La asta nici măcar nu mă pot gândi.

— De ce? nu se lăsa Şarad.

— Poate oare pulberea din drum, pe care toată lumea o calcă în picioare, să viseze soarele şi cerul?

— Soarele luminează şi floarea de lotus, şi pulberea din drum — răspunse grav Şarad şi, clipind şiret din ochi, adăugă: Ariel nu e soarele, ci e doar un om ca şi mine, numai că eu nu ştiu să zbor, iar pe el l-au învăţat.

În timpul acesta, Nizmat se apropie de ei. Şarad se strecură pe furiş de pe terasă şi dădu fuga în pădure. Alergă prin pădure, prin desişul de bambus, până când îl găsi pe Ariel, care stătea culcat sub un copac, dus pe gânduri.

— Vreau să-ţi spun ceva, dada! Şi, lăsându-se în genunchi lângă Ariel, băiatul îi povesti tot ce vorbise cu Lolita.

Dandaratul îl învăţase pe Ariel să-şi ascundă sentimentele, cu toate acestea Şarad băgă de seamă că spusele sale îi tulburau prietenul.

— Hai să mergem să mâncăm, dada! Nizmat a venit de la lucru.

— Să mergem, Şarad — şi Ariel îl mângâie pe băiat pe cap.

Amândoi se îndreptară spre colibă.

— Bătrânul munceşte, Lolita munceşte, iar eu mă tăvălesc prin iarbă — îi spuse Ariel lui Şarad. Dar ce pot să fac? De câte ori am vrut să le dau o mână de ajutor, Nizmat nici n-a vrut s-audă.

Ca întotdeauna, bătrânul îl întâmpină pe Ariel plin de bucurie şi veneraţie. Acum Nizmat nu se mai gândea decât la nunta nepoatei sale. Oricât era el de sărac, se cuvenea să facă un ospăţ în toată legea. Să cânte flautul de nuntă, să se rostească urări în bătaia dairelelor şi-n curte să se înalţe un baldachin din bambus, împodobit cu ghirlande de flori. În locul candelabrelor, vor aprinde mai multe torţe. Ar fi fost bine să poftească şi o orchestră de suflători, dar costa prea scump. Ghirlandele le vor face Lolita şi Şarad. Ş-apoi trebuia să fixeze cât mai repede ziua nunţii.

— Poate c-o să amânăm până la sărbătoarea Pudhi? zise Ariel.

— De ce s-amânăm până la toamnă? îi replică Nizmat. Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Cu Tara încă n-ai vorbit, stăpâne?

— Nu… Am să vorbesc mâine — răspunse Ariel.

Era absent şi nu mânca aproape nimic, în schimb se uita mereu la Lolita, care îşi ţinea privirile aţintite în podele.

După masă, Ariel plecă din nou în pădure. În plimbările sale se depărta tot mai mult şi mai mult de colibă.

Odată, ieşind din pădure, se oprise încremenit locului, uluit de priveliştea ce se deschidea în faţa ochilor săi. Dinaintea lui scânteia orbitor suprafaţa unui lac mare, pătrat, încins cu un brâu de piatră albă. Pe malul celălalt al lacului se înălţau castele albe, uriaşe, aidoma munţilor, gătite ca nişte giuvaeruri cizelate şi fine, de-ai fi zis că-s o dantelă. Unul din castele îşi afunda zidul alb în undele lacului, oglindindu-se în ape cu toate galeriile lui minunat sculptate, cu turnuleţe în creneluri, unele înalte, altele scunde, deosebite ca formă şi mărime, semănând cu nişte flori fantastice, cu balcoane şi logii şi cu acoperişuri ciudate.

În mijlocul clădirii se arcuia o boltă măreaţă, ajungând la o clopotniţă mică, sculptată, încoronată de o cupolă. De sus şi până jos, cupola era acoperită de basoreliefuri, arabescuri şi izvoade ciudate.

Toate acestea semănau cu un vis fantastic.

Când Ariel îi povesti lui Nizmat de descoperirea sa, acesta se miră:

— Ştii unde ai nimerit, stăpâne? Sunt castelele rajahului nostru Radjcumara.

De atunci, priveliştea de basm a palatelor îl atrăgea pe Ariel ca un magnet. Frumuseţea arhitecturii i se dezvăluia acum pentru prima oară, pătrunzându-i adânc în suflet.

Adesea se strecura prin hăţişuri şi de acolo admira palatele ca pe nişte fiinţe vii. Uneori răzbătea până la el sunetul dulce al gongului şi glasuri de oameni. O lume misterioasă, unde lui nu-i era îngăduit să pună piciorul.

Şi de astă dată, tulburat şi cu gândurile învălmăşite, se îndrepta inconştient spre palate, croindu-şi drum printre florile ce creşteau pe cărare, fără s-audă nici ciripitul şi cântul păsărelelor, nici ţipetele piţigăiate ale maimuţelor.

„Oare într-adevăr mă iubeşte? Pe mine, da, pe mine, şi nu pe Ishvar?” se gândea Ariel şi un fior dulce îi strângea inima, tăindu-i răsuflarea.

Să rămână cu oamenii ăştia simpli şi buni, să se însoare cu Lolita şi să lucreze pământul… Dar poate oare *„pulberea din drum”* să se înalţe către soare? Şi de ce nu, dacă ar înălţa-o puterea dragostei? Ishvar va fi nefericit. Însă şi-aşa e nefericit. Tara nu vrea să îngăduie s-o ia de nevastă pe Lolita şi poate că nu se va învoi nici de astă dată, cu toate îndemnurile lui Ariel. Orbii sunt neîncrezători. Ce blestem! E îngrozitor să fii altfel decât toţi oamenii. Poate că va izbuti s-o convingă pe Lolita. Dar Pearce? Pearce care nu se va linişti până când nu-l va prinde din nou în laţ? Acest Pearce, care-l urmăreşte ca o umbră funestă şi-i întunecă lumina întregii sale vieţi… Nu, nu, el, cel osândit la un veşnic exil, nu trebuie să viseze la propria-i fericire. Să plece… s-o părăsească pe Lolita… Ciripitul păsărelelor îi suna în urechi întocmai ca zgomotul brăţărilor ce împodobeau mâinile şi picioarele ei arse de soare. Iar scânteile luminoase din ochii Lolitei, răsuflarea ei înmiresmată, toate acestea… Lolita se topea parcă în sânul naturii din jurul lui, îl învăluia şi-l îmbrăţişa ca aerul. Simţea că i se învârteşte capul…

XVI. DIN NOU ÎN CAPTIVITATE

Fără să-şi dea seama, Ariel părăsi drumul, ieşi pe malul lacului şi porni pe cărarea ce ducea spre palate, nemaiadmirând de data aceasta măreţia lor sclipitoare.

Un strigăt ascuţit de femeie îl trezi din visare.

Ariel se opri locului şi privi în jur.

În stânga lui se întindea un gard scund de piatră, care despărţea grădina rajahului de drum. Un om gol până la brâu cu pielea de culoare închisă, mătura cărarea. În grădină se vedea o fântână, iar lângă fântână stătea o femeie din casta celor *„drept-credincioşi”,* într-un sari verde de mătase. Se aplecase, plină de groază, peste ghizd şi îşi rupea părul din cap, strigând ca turbată:

— Copilaşul meu, copilaşul meu! Scăpaţi-mi-l, a căzut în fântână!

Măturătorul aruncă târnul cât colo, sări peste gard şi alergă spre fântână ca să-l salveze pe cel în primejdie.

Dar femeia, văzându-l, se năpusti în calea lui ca o leoaică furioasă, cu mâinile date în lături.

— Să nu cutezi! strigă ea. Să nu te apropii! Răsuflarea ta o să-l spurce!

— Tu singură ai strigat după ajutor — zise măturătorul, stingherit, şi se opri.

— Mai bine să mi se înece copilul, să moară, decât să-l spurce atingerea ta! exclamă dânsa, plină de fanatism.

Bărbatul, pe jumătate gol, care făcea parte din casta măturătorilor din tată-n fiu, lăsă capul în pământ ca un câine bătut, se târî spre gard, sări peste el şi, luându-şi iar târnul, începu să măture, clătinând supărat din cap.

Iar femeia continua să strige:

— Scăpaţi-l! Scăpaţi-l!

Dinspre castel alergau slugile. Dar şi aceştia erau paria. Văzând cum îl alungase femeia pe măturător, slujitorii se opriră la distanţa încuviinţată de datină, neştiind ce să facă. Unii dintre ei o luară la fugă înapoi, spre castel, dându-şi poate seama că trebuie să cheme în ajutor pe cineva dintr-o castă superioară.

Femeia răguşise şi nu mai ţipa. Mută, ea privea cu groază în fântână. Se lăsase o linişte sinistră.

Şi deodată Ariel auzi un plâns înăbuşit de copil, ce semăna cu behăitul unui ied.

Uitând de toate, se avântă în văzduh, descrise un cerc şi, încetinindu-şi zborul, începu să coboare spre pământ. Spectatorii dădură un strigăt şi rămaseră încremeniţi, iar mama copilului căzu la pământ, lângă fântână.

Ariel simţi că-l învăluie răcoarea. Fântâna era adâncă. După soarele orbitor de afară, aici nu se zărea nimic. Dar curând, pe fund, se văzu strălucind apa, iar în mijlocul ei o pată mică şi neagră. Pesemne că micuţul se zbătea, căci în jurul petei negre unduiau cercuri strălucitoare. Deodată Ariel simţi ceva sub mână: era o frânghie.

Coborând în fund, tânărul constată că de capătul funiei atârna o găleată. Ea se lăsa încetişor şi se umpluse aproape toată cu apă. În ciutură se afla un băieţaş de vreo 3-4 anişori. La fiecare mişcare a lui, găleata se umplea tot mai mult. Încă câteva clipe, şi copilul s-ar fi înecat.

Ariel apucă băiatul şi începu să se ridice lin în sus. Apa se scurgea de pe copil în şuvoaie. Pe pereţii înverziţi, de piatră, ai fântânii, se întindeau pete mari de umezeală.

Deodată, o lumină puternică şi caldă. Învălui capul şi umerii lui Ariel. Tânărul închise ochii, apoi îi miji uşor, ca să poată vedea în ce loc să lase copilul găsit. Închise din nou ochii, zbură peste ghizdul fântânii şi se apropie de femeie. Cineva îi smulse copilul din braţe. În acelaşi timp, el simţi câteva mâini care-l înşfăcară.

Ariel deschise larg ochii şi văzu oameni îmbrăcaţi în veşminte bogate de mătase, brodate cu desene de aur. Un briliant mare scânteie în toate culorile curcubeului pe îmbrăcămintea de culoarea zmeurii a unui om de lângă el.

— Dezlegaţi ciutura! porunci omul cu briliantul.

Câteva slugi se năpustiră spre fântână, scoaseră găleata şi dezlegară funia.

Ariel fu dat pe mâinile slugilor. Şi în vreme ce slujitorii îl legau fedeleş, oamenii în veşminte bogate se îndepărtau cât mai mult, ca să nu se spurce.

— Duceţi-l la castel — porunci din nou omul cu briliantul.

Şi înainte ca Ariel, uluit, să-şi dea seama de ce se petrece şi să spună un cuvânt, fu dus la castel, legat zdravăn şi înconjurat de slugi, care ţineau de capetele funiei.

„Nu mai pot zbura!” se gândi Ariel.

Auzi cum mama copilului salvat îi spuse unei femei bătrâne, care se apropiase în fugă:

— Damini, ia-l pe Anat şi-l du în *zenana*[41] la mine. Nu pot să-l ating, mi-e teamă c-a fost spurcat.

XVII. MĂRUL DISCORDIEI

— Oare când o să ne ducem la şcoala-sanatoriu, mister Boden? Iată, de şase zile am sosit la Madrass şi nu ştiu încă nimic de soarta fratelui meu.

— Răbdare, Jane — răspunse Boden, terminându-şi biftecul şi sorbind din paharul cu porto. Ţi-am mai spus că şcoala este în carantină. Ţara asta blestemată nu scapă niciodată de epidemii. Nici nu ştii când poţi să te-alegi cu niscaiva friguri sau cu altele şi mai rele. Aici molima îl pândeşte pe om la fiecare pas. Un lacheu îţi poate servi pe o masă bine aranjată holera, iar un vânzător de ziare să-ţi dea, o dată cu ultimul număr al ziarului, şi ciuma.

— Oare nu rozătoarele şi insectele transmit ciuma? întrebă Jane, care citise câte ceva despre India în cărţile sale, şi dădu la o parte farfuria cu peşte, renunţând să mai mănânce.

— Ciuma cea mai îngrozitoare, ciuma bubonică, se transmite prin obiecte. N-ai ştiut asta? Iată de ce te povăţuiesc să nu ieşi din casă şi să nu citeşti ziarele.

— Parc-aş fi la carceră — spuse Jane oftând. Să vii în India şi să nu vezi nimic decât acoperişurile astea! şi Jane întinse mâna spre *„oraşul negru”*, cartierul locuit de băştinaşi, care se întindea dincolo de râuleţul Kuwam.

Şedeau pe terasa unui hotel cu opt etaje, înzestrat cu tot confortul european. O umbrelă mare, portocalie şi verde, îi apăra de razele dogoritoare ale soarelui. Între mese se aflau palmieri în hârdaie şi vaze cu flori. Pe mese zumzăiau ventilatoare electrice. În găletuşe de alpaca stăteau rânduite băuturi răcoritoare puse la gheaţă.

Hotelul se afla situat în apropierea râului. Prin ferestrele camerei sale, Jane urmărea viaţa pitorească a *„oraşului negru”*. Pe străzile înguste şi şerpuitoare forfoteau mulţimi de oameni cu pielea cafenie, galbenă sau neagră, purtând haine pestriţe, iar Jane, amintindu-şi cele citite în cărţi, se străduia să ghicească rasa căreia aparţineau oamenii aceştia. Treceau măgari, bivoli, cai, scârţâiau căruţe, alergau câini. Vânzătorii de gheaţă, limonadă, ghirlande de flori strigau cu glas ascuţit. Se auzeau sunete de flaut, bubuitul surd al tobei, cântecul prelung al cerşetorilor — saniasii (sfinţii) — care, cu voci tânguitoare, înălţau imnuri sacre, adunând în jurul lor un cerc de ascultători. Şi peste tot, cu o agilitate de maimuţe, alergau copii pe jumătate goi.

Acoperişurile plate, încinse de soare, erau pustii. Dar când soarele cobora spre asfinţit, văzduhul se mai răcorea, iar pe cer se aprindeau stele mari şi răsărea luna, o lună unică, indiană, care scălda tot universul într-o lumină verzuie, fantastică, proiectând umbre negre, colţuroase; uliţele rămâneau pustii, în schimb terasele mişunau de oameni, care ieşeau să mai respire răcoarea serii şi a nopţii. Îşi aduceau aici rogojinile, pernele, tăvile cu mâncare şi stăteau la taifas, plini de însufleţire. De la o terasă la alta răsunau voci ţipătoare, care transmiteau ultimele noutăţi: moarte, boală, naşteri, nunţi, peţit, certuri familiale, cumpărături şi griji gospodăreşti. Datorită acestui telegraf fără fir, toate evenimentele din cursul zilei deveneau un bun al întregului *„oraş negru”*.

Dacă Jane ar fi înţeles limba băştinaşilor, ar fi auzit şi anumite discuţii referitoare la omul zburător, care tulburase minţile tuturora. Dar pentru Jane toate acestea erau doar o *„tevatură lărmuitoare”,* care avea darul s-o enerveze.

Pe străzi treceau, şi nu arareori, ci chiar destul de des, procesiuni funerare. Sunetele ascuţite ale flautelor îţi sfâşiau sufletul. Morţii erau duşi în afara oraşului, unde îi ardeau. Femei în veşmânt alb de doliu plângeau cu hohote.

În acest oraş negru se părea că oamenii mureau mai des decât se năşteau.

Jane se îndepărtă grăbită de la geam, ca să nu mai vadă această recoltă bogată pe care o slujea moartea.

Deci e lesne de înţeles că Boden a izbutit să bage fata în sperieţi. De când venise la Madrass, nu vizitase decât grădina botanică, care o impresionase prin bogăţia florei tropicale. Iar în drum spre hotel, văzuse un elefant acoperit cu un valtrap pompos şi cornacul care îl conducea.

„Poate o fi un elefant de circ!” se gândi fata.

— Şi Dottaler ăsta, care toată ziua nu ştiu pe unde umblă — zise ea, curăţind distrată o banană.

Mânca numai banane şi ouă, considerându-le mai ferite de molimă.

— Mister Dottaler, ca şi mine de altfel, şade cu mâinile în sân — spuse Boden, care trecuse la cocteilurile şi lichiorurile lui preferate. Nădăjduim că în curând vom putea să-ţi aducem veşti bune.

În realitate, însă, Boden şi Dottaler nu şedeau cu mâinile în sân. Şi în orice caz, creierul lor lucra febril.

În tot timpul călătoriei spre India, se priviseră ca doi duşmani, fiecare străduindu-se să pătrundă caracterul celuilalt şi să-i ghicească părţile slabe. Fiecare din ei avea alt scop: Boden ar fi vrut ca Aureliu să-şi piardă minţile, dar să rămână în viaţă cât mai mult; pe Dottaler, dimpotrivă, moartea lui Aureliu l-ar fi bucurat nespus, deoarece în acest caz averea fratelui defunct ar fi trecut asupra lui Jane, iar Jane îi dăduse lui mister Dottaler depline puteri să-i administreze averea. Profitând de lipsa ei de experienţă, avocatul şi-ar fi văzut înainte de treabă, mutând nepedepsit banii fetei în buzunarele lui.

Boden însă rămânea de multe ori dus pe gânduri, deoarece în faţa lui nu se mai aflau ochii de bufniţă ai asociatului său, lucru care-l făcea să fie mai puţin hotărât.

Cum să procedeze? Să-i deschidă fetei ochii arătându-i comportarea lui Dottaler, sau mai bine să încheie o convenţie cu el? Marea nenorocire consta în faptul că Jane avea atât de puţină încredere în Boden şi Haselon, încât chiar dacă ea s-ar fi certat cu Dottaler, administrarea averii n-ar fi încredinţat-o niciodată celor doi venerabili asociaţi. Dar cum să facă să-l cointereseze pe Dottaler? Să încheie o triplă convenţie: Boden-Haselon-Dottaler şi să împartă câştigurile în trei? Dar averea lui Aureliu era mult mai mare decât a surorii sale, iar pentru Boden şi Haselon o astfel de convenţie n-ar fi fost favorabilă. Trebuia să se gândească la o altă soluţie. Cât de mult îi lipsea lui Boden privirea ochilor de bufniţă ai lui Haselon!

Şi totuşi Boden începu să pipăie terenul pentru a încheia convenţia. Dottaler însă îl ţinea la distanţă, iar odată ajuns la Madrass, începu să urmărească un anumit scop strict personal.

Pearce, pe care Boden îl vedea zilnic, fără ca Jane să ştie acest lucru, îl informă odată că Dottaler i-a şi făcut anumite apropouri, dându-i a înţelege că dacă Aureliu ar fi găsit şi apoi ar muri, el, Pearce, va primi o însemnată sumă de bani. Însă escrocul de Pearce, la rândul său, îl lăsase pe Boden să priceapă că viaţa sau, dimpotrivă, moartea lui Ariel, depinde de o singură condiţie: cine dă mai mult — Boden sau Dottaler.

— În primul rând, trebuie să-l găsim pe Ariel — îi spuse Boden lui Pearce.

— Şi ce-aveţi de gând să faceţi cu el? întrebă Pearce.

— Să stabilim prin tribunal incapacitatea lui ca bolnav psihic şi să-l ţinem la Londra, închis sub cheie. Nu uita că eu sunt tutorele lui — zise iritat Boden.

Acest răspuns nu-i plăcu făţarnicului Pearce-Bharava. Omul zburător era o achiziţie extrem de preţioasă pentru societatea teozofică, şi deci personal pentru Pearce. Să-l scape din mâini sau să-l omoare, iată un lucru absolut nefolositor. Totuşi, era mai bine să-l omoare decât să-l piardă.

Pearce nu-i împărtăşi lui Boden acest gând, dar în sinea sa se hotărî ca la momentul oportun să se înţeleagă cu el: Boden, care va obţine tutela pe viaţă a lui Ariel, n-are decât să dispună cum va crede de cuviinţă de averea acestuia. Băiatul însă va putea fi pus la dispoziţia teozofilor, fie chiar în schimbul unei sume importante — centrul londonez va accepta lucrul acesta.

Dar înainte de toate trebuia să-l găsească pe Ariel. Pearce ştia că Ariel şi Şarad zburaseră pe aripa unui avion care se îndrepta spre Madrass, şi că aproape de oraş coborâseră. De aici, li se pierdea urma.

— În orice caz, ei sunt pe undeva, prin împrejurimile Madrassului — spuse Pearce. Foamea o să-i împingă să caute apropierea oamenilor, iar agenţii mei au împânzit toate satele.

— Dar Ariel poate să zboare — îi replică Boden.

— Cu Şarad în spate, nici într-un caz n-o să poată zbura prea departe, iar pe Şarad n-o să-l lase el — rosti cu convingere Pearce.

Niciunul, nici celălalt însă n-aveau habar că Ariel şi Şarad zburaseră cu alt avion, în direcţie opusă, spre nord-est, în Bengal.

— Şi-acum, o ultimă chestiune — zise Boden. Dumneata Pearce, trebuie totuşi să stai de vorbă cu miss Galton. Eu nu pot s-o duc într-o şcoală-sanatoriu inexistentă. Dumneata trebuie să te dai drept director al acestui sanatoriu imaginar.

Şi Boden îi explică lui Pearce cum trebuie să se comporte şi ce anume trebuie să-i spună lui Jane.

Întâlnirea dintre Pearce şi Jane Galton avu loc chiar în aceeaşi zi.

Îmbrăcat într-un costum europenesc, şi pe nas cu ochelari mari cu ramă de baga, Pearce avea o înfăţişare prezentabilă, care-ţi inspira încredere.

Se scuză că nu putuse să vină s-o viziteze mai devreme, dar şcoala era în carantină. Pearce îşi exprimă părerea de rău în ceea ce priveşte soarta tristă a fratelui ei bolnav. Şcoala-sanatoriu făcuse tot ce era posibil ca să-l însănătoşească pe Ariel, cei mai buni psihiatri îl căutaseră, dar boala s-a arătat a fi foarte rebelă. Într-una din recidivele sale, Aureliu a fugit, cu toată paza severă din jurul lui. Aceşti oameni cu minţile rătăcite sunt de o viclenie nemaipomenită şi de o rară îndrăzneală. El s-a suit pe acoperiş, de pe acoperiş a sărit într-un copac şi a fugit. Dar Jane nu trebuie să fie neliniştită. El va fi prins, deoarece s-au luat toate măsurile necesare.

Jane ar fi dorit să-l întrebe amănunţit pe Pearce despre boala lui Aureliu, dar în timpul acesta, pe neaşteptate, apăru Dottaler, care nu se arătase de vreo trei zile. Era obosit şi tulburat. Nu se bărbierise şi nici nu-şi schimbase costumul de voiaj.

— L-am găsit pe Aureliu! exclamă el, fără să-i salute, şi se lăsă într-un fotoliu.

— Unde, cum? îl întrebară cei din jur.

— Sunt grozav de obosit! Daţi-mi, vă rog, să beau ceva.

Jane îi oferi un pahar cu apă.

— Vă mulţumesc. Uite cum l-am găsit: De îndată ce am venit la Madras, în prima zi chiar, m-am adresat unui coleg de-al meu, avocatul Boolton, care locuieşte de 20 de ani în India şi o cunoaşte ca pe propria lui palmă. Omul ăsta are nişte relaţii extraordinare. L-am întrebat dacă ştie ceva despre un om zburător, şi dacă află, să-mi dea de veste imediat.

— Despre un om zburător? întreabă uimită Jane.

— Da, despre Aureliu. Oare nu v-am vorbit de mania pe care o are? Îşi închipuie că poate zbura… Şi iată că acum trei zile, mister Boolton m-a chemat la el şi mi-a spus că un client de-al lui, venit din Ouidapura, a auzit de la un cunoscut al său care a fost în vizită la un rajah că acolo, la acest rajah, a văzut un om zburător. Alte amănunte n-a mai aflat, dar, în sfârşit, ţinem în mână un fir conducător.

— De ce nu mi-aţi spus nimic despre asta? întrebă nemulţumit Boden.

— Nu puteam pierde nicio clipă, trebuie să înţelegeţi şi dumneavoastră lucrul acesta — replică supărat Dottaler.

— Trebuia să ne fi telegrafiat din drum, şi noi v-am fi ajutat — îi zise enervat Boden, însă Dottaler nici nu-i răspunse la această observaţie şi continuă:

— Direct de la Boolton am plecat glonţ la aerodrom şi de acolo spre Calcutta. Apoi de aci, spre Ouidapura, unde l-am găsit pe clientul lui Boolton, m-am informat de la el unde se află reşedinţa rajahului şi am plecat într-acolo. Se spune că rajahul Radjcumara este un despot tipic oriental, care nici n-a binevoit să mă primească. Atunci am cumpărat câteva slugi de-ale lui şi-aşa am putut să aflu că omul zburător se găseşte într-adevăr în palatul rajahului. Cum de a nimerit acolo, nu ştiu, nu mi s-a spus. Se zice că omul zburător îl amuză foarte tare pe rajah. După ce-am aflat toate astea, m-am suit în avion şi m-am întors şi, după cum vedeţi, am venit de îndată la dumneavoastră, ca să vă comunic descoperirea mea. Oare mă mai puteţi dojeni, mister Boden?

— Nu cumva v-aţi întors datorită faptului că rajahul n-a binevoit să vă primească şi aveţi nevoie de ajutorul nostru? observă răutăcios Boden.

— Chiar dacă ar fi aşa, nu văd nimic rău în asta — i-o întoarse Dottaler. Dacă rajahul m-ar fi primit şi mi l-ar fi dat pe Aureliu, ne-am fi întors amândoi aici, şi-atâta tot.

Boden nu găsi necesar să continue cearta cu Dottaler, dar atât pentru el, cât şi pentru Pearce, era limpede că Dottaler încercase să monopolizeze toate firele acestei afaceri. Din fericire, Dottaler nu izbutise.

La drept vorbind, el nici nu povestise chiar tot ceea ce văzuse, aflase şi făcuse.

Ce-i drept, reuşise să descopere locul unde se găsea Aureliu. De asemenea cunoştea şi împrejurările datorită cărora băiatul nimerise în palatul rajahului, deşi el nu credea că Ariel poate să zboare. Pe rajah însă, avocatul, acesta abil nici nu încercase să-l vadă. Scopul lui era cu totul altul. Intrase în legătură cu slugile rajahului, şi încă cu făpturile de pe ultima treaptă a societăţii şi cele mai dispreţuite. Avocatul socotea că printre ei se va găsi unul potrivit scopului său. Voia să-l cumpere cu gândul ca acesta să-l omoare pe Aureliu. Însă slujitorii erau atât de înfricoşaţi, încât propunerea acestui sahib îi îngrozi de-a dreptul. Până la urmă sahibii scapă cu faţa curată, iar slugile băştinaşe sunt supuse la chinuri cumplite, dacă rajahul află despre crima şi trădarea lor.

„Chiar de mi-ar făgădui cineva o bucată de aur mare cât palatul ăsta, care se înalţă spre cer, nici atunci nu m-aş învoi” — îi răspunse lui Dottaler un bătrân grădinar cu barba căruntă. Acelaşi răspuns l-a primit şi din partea celorlalte slugi.

Dottaler îşi dădu seama că nu poate ajunge la nicio înţelegere cu oamenii aceştia. Mai mult decât atât, temându-se ca nu cumva să li se ceară socoteală, ei ar putea să destăinuiască stăpânului lor propunerile sahibului. Aşadar, era primejdios să mai zăbovească în ţinutul rajahului, în astfel de împrejurări.

Lui Dottaler nu i-ar fi fost de loc greu să obţină o audienţă la rajah. Ca toţi prinţii băştinaşi, el îi primea cu plăcere pe sahibi. Dar oare rajahul îi va da drumul lui Aureliu? Iată întrebarea. Slugile mărturiseau că stăpânul ţine foarte mult la omul zburător. Şi chiar dacă îi îngăduia să plece, oare ce câştiga Dottaler? Căci, după ce l-ar fi înhăţat pe Aureliu, în niciun caz n-ar fi putut el, cu mâna lui, să-i facă de petrecanie. Avocatul era destul de prudent ca să nu devină ucigaşul tânărului. Dacă Aureliu ar fi murit în palatul rajahului, Dottaler ar fi fost scos din cauză. Altceva era însă dacă Aureliu dispărea fără urmă, de îndată ce rajahul i l-ar fi încredinţat lui. Bineînţeles, Dottaler ar fi putut susţine că băiatul a fugit şi că, după aceea, şi-a găsit moartea. Dottaler era avocat şi din practica sa de apărător ştia prea bine că cea mai mică greşeală sau neprevedere poate avea urmări fatale pentru criminal: de asemenea, mai ştia că uneori, după ani de zile, criminalul tot este descoperit. Nu, un gentleman nu trebuie să-şi mânjească mâinile cu sânge. Lucrul acesta trebuie să-l facă alţii, îndrumaţi cu dibăcie.

La urma urmei, s-ar putea împăca cu ideea ca Aureliu să rămână în viaţă. Principalul e să-l smulgă din mâinile lui Boden şi Pearce. În curând, băiatul va fi major. Folosindu-se de Jane, Dottaler va lua toate măsurile ca tribunalul să-l recunoască pe Aureliu în deplinătatea facultăţilor mintale.

Atunci tutela va fi înlăturată, tânărul va locui împreună cu Jane şi bineînţeles că sora lui îi va da lui Dottaler o procură pentru administrarea întregii averi.

Şi Dottaler făuri un alt plan. Dacă sora lui Aureliu, tutorele lui şi Dottaler vor merge împreună la rajah şi îşi vor reclama drepturile asupra băiatului, spunând între altele că acesta este fiu de lord şi mare capitalist, rajahul va fi nevoit să-i dea drumul. Jane nu va mai consimţi să se despartă de fratele ei şi totul va fi în ordine.

— Eu am spus — continuă, după o tăcere îndelungată, Dottaler — că rajahul este un despot maniac. Dar dacă vă veţi duce la el dumneavoastră, miss Jane, şi dumneavoastră, mister Boden…

— Păi noi despre ce vorbeam? nu se putu stăpâni Boden. Fără noi nici că s-ar putea!

— Şi eu sunt de aceeaşi părere. Am impresia însă că dumneavoastră, mister Boden, căutaţi ceartă.

— Va trebui să vă însoţesc şi eu — îi anunţă Pearce.

— Nu mi se pare necesar — replică strâmbându-se Dottaler.

— Ba este chiar foarte necesar — insistă Pearce. În calitate de director al şcolii-sanatoriu, unde se afla în tratament Aureliu Galton, pot să-i confirm rajahului că tânărul nu este în minţile lui, din care pricină trebuie să se găsească întotdeauna în condiţii speciale.

Socotind că Dottaler este în prezent adversarul cel mai periculos, Boden hotărî că-i mai bine să fie însoţit de un aliat şi susţinu cererea lui Pearce. Jane nu obiectă nimic şi Dottaler fu nevoit să accepte.

Se hotărâră să plece în aceeaşi zi, fără nicio zăbavă.

Dottaler luă asupră-şi rolul de călăuză. Şi, fără peripeţii deosebite, ajunseră la castelele de basm ale rajahului.

XVIII. CERCETĂRI FĂRĂ SUCCES

În sfârşit, Jane cunoscu adevărata Indie. Cu toată tulburarea care o stăpânea, în aşteptarea întâlnirii cu fratele ei bolnav, pe care nu-l văzuse de atâţia ani, fata fu cucerită de frumuseţea castelelor şi a parcurilor. Şi parcă dinadins, prin faţa castelului cel mare trecu un şir de elefanţi, împodobiţi somptuos cu valtrapuri brodate în fir de aur! Valtrapuri cusute în fir de aur veritabil, nu ca la circ! Rajahul îşi primi oaspeţii cu multă amabilitate, poftindu-i într-un birou mobilat în stil european, el însuşi purtând un costum european, lucru care o dezamăgi pe Jane. Fata dădea semne de nelinişte, gândindu-se în ce limbă se va putea face înţeleasă de rajah. Dar prinţul vorbea perfect englezeşte; cu toate astea era un oriental sadea. Plastronul scrobit şi alb al cămăşii nu făcea decât să-i scoată în relief pielea negricioasă. Lui Jane, chipul maharajahului îi amintea de Othello.

Boden îi expuse pe scurt scopul vizitei lor.

Pe măsură ce avocatul vorbea, rajahul avea tot mai mult un aer descumpănit.

— Sunt foarte mâhnit — zise el, în clipa când Boden isprăvi — că nu pot avea plăcerea de a vă îndeplini dorinţa: Aureliu Galton, cum îl numiţi dumneavoastră pe acest tânăr minunat, a fost, într-adevăr, câtva timp în casa mea, dar acum nu mai este… Şi eu… nu mai pot adăuga nimic la cele ce v-am spus. Aureliu al dumneavoastră a dispărut.

Toţi rămaseră uluiţi auzind vestea neaşteptată. Jane, Boden, Pearce şi Dottaler începură, care mai de care, să-i pună întrebări rajahului, dar acesta se trăgea nervos de barba-i cârlionţată şi repeta unul şi acelaşi lucru:

— Nu mai pot adăuga nimic la cele ce-am spus. Slugile mi-au dat de veste că tânărul a dispărut noaptea trecută, şi mai mult n-am auzit nimic despre el… Nu doriţi un ceai? De bună seamă că drumul v-a obosit, nu? Dar poate doriţi să vedeţi diamantele mele?

— Sir! exclamă Boden. Îmi permit să mă gândesc că vă daţi pe deplin seama de toată răspunderea…

Dar nu termină ce avea de spus. Masca de falsă amabilitate europeană dispăru într-o clipă de pe chipul rajahului. Ochii îi scânteiară atât de puternic, încât Boden se înecă şi păli.

— Îmi permit să cred că şi dumneavoastră vă daţi pe deplin seama de vorbele pe care le rostiţi, sir! îl întrerupse rajahul pe avocat. Aş considera ca cea mai gravă insultă numai gândul pe care l-aţi nutri dumneavoastră, privitor la faptul că eu — şi accentuă în mod deosebit asupra cuvântului eu — spun lucruri care nu corespund perfect cu realitatea.

Toţi înţeleseră că discuţia s-a terminat şi că nu vor mai obţine absolut nimic de la rajah. Despărţirea fu mult mai rece şi mai oficială decât întâlnirea.

Coborând scara de marmură, împodobită cu covoare şi flori, Boden îi spuse încet lui Jane, ca s-o liniştească şi pe ea, şi pe sine:

— Nu te-ntrista, Jane, pesemne că Aureliu n-a făcut altceva decât a fugit, aşa cum obişnuieşte el. Desigur, e foarte regretabil, dar totuşi într-o zi-două o să-l găsim. Prea departe n-a putut el să zboa… s-ajungă.

Jane oftă.

— Rajahul nu vrea să se despartă de omul zburător. Cu siguranţă că-l ascunde în palat — îi spuse Pearce lui Dottaler, pe când treceau prin parc, de-a lungul unui zid înalt de piatră. Noi însă o să punem totul în mişcare, o s-ajungem, de va fi nevoie, chiar până la vicerege şi o să obţinem autorizaţia de a face o percheziţie în palat ca să-l luăm pe Aureliu.

Dottaler se gândea însă la nu ştiu ce planuri ale lui, iar Pearce tăcu, luând-o înaintea tuturor.

Deodată el auzi un glas ce venea de dincolo de zid. Câteva cuvinte rostite în hindustană îl făcură să se oprească şi să asculte discuţia.

În mijlocul uliţei stătea un măturător împreună cu un bătrân uscăţiv şi o tânără.

— Fie ca-n viaţa cealaltă să mă nasc şopârlă dacă te mint! exclama măturătorul, indignat se vede de neîncrederea ce i se arăta. Îţi spun ce-am auzit de la unul care, cu propriile lui mâini, l-a legat pe omul zburător, înainte ca să fie aruncat, aşa cum poruncise rajahul, într-o fântână fără fund.

Bătrânul dădu din mână, şi cu faţa schimonosită de durere, mormăi surd:

— S-a isprăvit! Să mergem, Lolita!

Fata însă nu se urnea din loc. Îl privea cu ochi de nebună pe bătrân şi în cele din urmă rosti cu tărie:

— El nu poate să moară! El mi-a spus: *„Aşteaptă-mă, Lolita!”* şi eu am să-l aştept…

— Ce-i cu dumneata, mister Pearce? exclamă Dottaler, apropiindu-se de Pearce, dar, văzându-i chipul livid, zise îngrijorat, cu glas scăzut: Ce s-a întâmplat?

— Nimic, nimic… o criză de inimă. Mi se întâmplă adesea… Îndată o să-mi treacă.

Dottaler îl privi cu neîncredere.

Seara, când în faţa hotelului fu trasă maşina lui Pearce, acesta găsi de cuviinţă că nu mai trebuie să-şi păstreze taina şi-i spuse lui Boden:

— Mister Boden, nu mai avem de ce ne certa. Ariel-Aureliu Galton nu se mai află printre cei vii. A fost omorât din porunca rajahului.

Şi Pearce îi reproduse discuţia auzită pe drum.

Deodată, dincolo de perete, răsună un strigăt puternic. O, aceşti, pereţi subţiri, indieni, din hotelurile de provincie!

Pearce şi Boden o găsiră pe Jane plângând amarnic.

Auzind zgomot, Dottaler veni şi el în fuga. Aflând despre cele întâmplate, abia putu să-şi stăpânească bucuria. Toate lucrurile se aranjaseră cât se poate de bine în folosul lui.

XIX. STĂPÂNUL E MÂNIOS

Anat, băiatul pe care Ariel îl scosese din fântână, era fiul omului cu briliantul — Mohita, primul sfetnic şi favorit al rajahului.

A fi în graţiile rajahului era un lucru foarte avantajos. Rajahul Radjcumara avea comori a căror valoare nici el singur n-o cunoştea prea bine. Puţini europeni ştiu că unii prinţi indieni sunt cei mai bogaţi oameni din lume şi că, în comparaţie cu ei, vestiţii miliardari Rotschild, Morgan, Rockefeller, Vanderbilt sunt nişte oameni săraci. De veacuri, din generaţie în generaţie, rajahii şi-au sporit averile, care, în cea mai mare parte, se compun din pietre preţioase şi aur.

Aceste bogăţii nu prea sunt cunoscute, deoarece rajahul n-are nevoie să-şi vândă diamantele, iar dacă s-ar vedea silit s-o facă, la bursa mondială ar găsi întotdeauna puţini cumpărători pentru nestemate ca *„Marele Mogul”* sau *„Regentul”*. Averea lor imobilă — palate şi moşii — era tot atât de uriaşă. Totuşi, acestea nu se puteau compara, în ceea ce priveşte valoarea lor, cu mormanele de briliante şi diamante.

Deci nu-i de mirare faptul că rajahul putea întotdeauna să-şi răsplătească favoriţii, aşa cum n-au fost în stare cei mai bogaţi şi mai puternici regi ai Europei.

Dar trebuia să meriţi bunăvoinţa şi dragostea rajahului. Ca toţi oamenii care duc o viaţă trândavă într-un cerc închis, *„într-o lume fără orizonturi”,* cum scria Voltaire, rajahul se temea de plictiseală mai mult decât de orice, deşi era un om destul de instruit şi care vorbea la perfecţie limba engleză. Soţia lui, Siama, vorbea franţuzeşte ca o pariziancă. Împreună cu ea, rajahul vizitase de câteva ori Europa — Londra, Parisul, Berlinul. Dar fracul şi smochingul, în comparaţie cu îmbrăcămintea uşoară, naţională, teatrele şi banchetele, bucătăria europeană, ca de altfel toată rânduiala vieţii de acolo, îl stinghereau, iar distracţiile îi erau străine. Aşa că îşi zorea nevasta să plece cât mai repede.

Ajuns acasă, după ce îşi îndeplinea ritualul de curăţire şi dezbrăca hainele incomode, Radjcumara ofta uşurat şi în sfârşit gusta fericirea. Într-un halat uşor de mătase, stătea ceasuri întregi întins pe divan. Un slujitor îi făcea vânt cu un evantai din frunze de palmier. Rajahul cumpăra din Europa cărţi şi reviste, alegea romane *„mai uşoare”* şi se adâncea în citit.

Puteai să fii european şi în India!

Era în felul său un *„despot instruit”,* făcea parte din societatea religioasă *„Bramo-Samadj”,* nu se închina la idoli şi nu îndeplinea cu prea multă sârguinţă ritualurile grele, impuse de religie, mânca vânat gătit de bucătari musulmani, urmărea toate noutăţile literare, citea cărţi filosofice şi era de acord, în aceeaşi măsură, şi cu Rousseau, şi cu *Nietzsche*[42], îi plăcea societatea sahibilor şi se împrietenea cu ei.

După ce zăcea vreo 2—3 zile cu vreo carte nouă pe divan, începea deodată să simtă că şarpele plictiselii i se cuibăreşte iar în inimă.

Şi-atunci intra în scenă Mohita, care îşi cunoştea stăpânul până în cele mai tainice cute ale sufletului.

— Ce mai e nou, Mohita? întreba rajahul, zvârlind cu nepăsare cartea pe covor.

Mohita *„lua pulberea de sub tălpile stăpânului”* şi în cuvinte pompoase îl saluta, iar apoi îi dădea pe scurt raportul cu privire la treburile administraţiei, la noile convenţii încheiate cu sahibii şi ţăranii, la plata arenzii şi încasarea dărilor de la datornici.

Astăzi, însă, rajahul îl asculta distrat şi îl întrerupea punându-i mereu aceeaşi întrebare:

— Ce noutăţi mai ai, Mohita?

— Un grup de băieţi şi fetiţe au pregătit dansuri noi.

Rajahul îşi aminti de cancanul parizian şi zâmbi.

— Asta-i vechi! Dar, în sfârşit, hai arată-mi!

Mohita bătu din palme şi perdeaua de catifea prinsă de bolta înaltă a uşii se dădu la o parte şi în cameră, zăngănindu-şi brăţările şi clopoţeii, intrară în goană fetiţe, învăluite în văluri trandafirii, şi băieţaşi în costume multicolore. În sunetul flautelor ei începură să danseze. Mişcările lor erau pline de graţie, iar pe feţele speriate stăruia zâmbetul.

— E vechi — repetă rajahul şi dădu din mână.

Flautele amuţiră, copiii încetară să mai danseze, se adunară toţi grămadă, ca o turmă de oi speriate.

Rajahul începu să-i povestească lui Mohita despre cancan, zugrăvindu-i costumele pe care le poartă femeile şi mişcările lor: *„Gândeşte-te, îşi ridică picioarele mai sus de cap şi toate volanele saltă-n sus.”* Radjcumara porunci să se facă şi fetiţelor lor. Astfel de costume — fuste bogate, tocuri înalte şi să înveţe cancanul. Îngrijorat, Mohita se ploconi în faţa lui.

— Şi ce mai ai?

— Dansul cocoşaţilor, orbilor şi şchiopilor.

Era ceva nou.

— Arată-mi!

Copiii fugiră fără să-şi ascundă bucuria că totul se sfârşise cu bine: nimeni nu poruncise să fie biciuiţi sau zvârliţi în beci, iar drept hrană să primească numai pâine şi apă, aşa cum li se întâmpla adeseori.

Răsună bubuitul surd al tobei şi în încăpere, împiedicându-se, căzând, şchiopătând şi tânguindu-se, intră un pâlc de oameni cu o înfăţişare ciudată, în costume caraghioase din petice multicolore. Cât timp stăpânul fusese plecat, Mohita nu pierduse vremea stând degeaba. Dar unde oare găsise el aceşti monştri? Cocoşaţi cu ditai căpăţânile şi gura ca de broască se împiedicau de şchiopi, îi doborau la pământ cu ghebele lor, se prăvăleau şi ei, orbii se ciocneau unii de alţii şi, ţipând, se ţineau cu mâna de locul unde primiseră lovitura, iar tobele bubuiau…

Rajahul râdea în hohote. Mohita strălucea de bucurie.

— Cheam-o pe rani Siama! porunci rajahul.

Siama apăru într-o rochie pariziană, croită după ultimul jurnal, iar în picioare cu pantofi cu tocuri neobişnuit de înalte.

Privind la dansatori, exclamă:

— Minunat! Şi deodată se aşeză jos, pe podea, îşi cuprinse genunchii cu braţele şi începu să râdă, clătinându-şi atât de tare capul, încât i se despleti părul.

Rajahul îşi scoase din deget un inel cu un briliant uriaş şi i-l aruncă lui Mohita, care prinse din zbor darul acesta scânteietor şi se ploconi până la pământ.

Unul din orbi, zvârlit la pământ de un cocoşat, căzu pe spate. Lovindu-se cu capul de o coloană, începu să urle de-adevăratelea:

— O, de-aţi crăpa cu toţii, schingiuitori blestemaţi!

Într-o clipă, chipul rajahului se întunecă, de altfel ca şi al lui Mohita — întocmai ca atunci când soarele este acoperit de un nor şi pe pământ se lasă umbră.

— Nu despre tine vorbea, stăpâne, ci despre cocoşat! se grăbi să-l asigure Mohita.

Dar rajahul, întorcându-se cu faţa la perete, bombăni plin de venin:

— O sută de bice şi să mă lăsaţi în pace!

Toţi se îndepărtară. Mohita era mulţumit că izbutise să pună mâna pe inel. Dar stăpânul se mâniase. Mohita porunci slugilor să-i mai tragă orbului, şi din partea lui, încă o sută de bice. Era prea de ajuns pentru acest nefericit, ca să-l scape de toate necazurile ce i le mai putea hărăzi viaţa.

Mohita clocotea de furie. Mai avea pentru rajah încă vreo câteva numere pregătite. Mai mulţi sclavi în pielea goală, înarmaţi cu drugi de fier, prevăzuţi la capete cu nişte cârlige, se luptau între ei. Rajahului îi plăceau nespus asemenea spectacole. Sclavii se repezeau unul la altul zgâriindu-se şi sângele curgea şiroaie pe trupurile lor negricioase, în vreme ce adeptul lui Nietzsche, cuprins de un adevărat extaz, privea cu ochi aprinşi de patimă şi cu nările dilatate.

— Bate-l! Zgârie-l! Mai tare! Aşa! Aşa! îi încuraja el pe gladiatorii săi şi tare se mai necăjea când unul din ei cădea mort la pământ şi jocul se sfârşea.

Mai pregătise Mohita şi o vânătoare de tigri. Un elefant splendid, cu nişte colţi uriaşi, de care avea prinse ţepuşe ascuţite de aramă.

Dar în ziua aceea, rajahul nu-l mai chemă pe Mohita şi acesta umbla năuc, neştiind cum să-şi recâştige bunăvoinţa stăpânului.

Chiar atunci se petrecu accidentul fiului său. Când un servitor îl vesti că micuţul a căzut în fântână, Mohita dădu fuga într-acolo şi văzu cu ochii lui cum Ariel îşi luă zborul din stradă, se cufundă în puţ şi-l scoase pe băieţaş.

Mohita nu prea se sinchisea de feciorul său, întrucât copilul era al primei lui soţii, pe care n-o mai iubea, de vreme ce acum avea o a treia nevastă.

Dar omul zburător îl ului pe înaltul demnitar.

El nu stătu mult să chibzuiască dacă este vorba de o fiinţă supranaturală sau de o nouă scamatorie. Principalul consta în faptul că priveliştea era de o noutate surprinzătoare, extraordinară, că omul acesta zburător, indiferent cine anume ar fi el, putea să apară în faţa ochilor ameninţători ai stăpânului său. Văzând această minune, rajahul va uita de toate şi Mohita îi va recâştiga bunăvoinţa.

Şi înaltul demnitar porunci ca tânărul zburător să fie legat, chiar de-ar fi el o reîncarnare a lui Krishna.

XX. PACEA E RESTABILITĂ

Aşadar, Mohita îl duse pe Ariel la palat, legat fedeleş şi păzit de slugi, intrând pe poarta din dos, pe lângă bucătării, unde se aflau bucătarii goi până la brâu, unii cu pielea de culoarea ciocolatei, alţii cafenie sau neagră, cu scufii albe pe cap. Urcară apoi pe o scară îngustă, la primul etaj, şi străbătură încăperile locuite de femei — zenana — unde, supravegheaţi de servitori, se jucau copiii. Într-una din camere, o femeie în vârstă îl privi pe Ariel prin ochelarii ei prinşi de urechi cu aţă roşie. În drumul lor, întâlniră o altă odaie, acoperită toată cu covoare albe şi albastre şi cu perne din diferite ţesături de mătase colorată, zvârlite ici şi colo. Pe un divan scund şedea o fată, cu un şal albastru pe cap. Îi tremurau umerii şi boabe mari de lacrimi picurau pe genunchii copilei. Lângă ea se afla un bătrân, îmbrăcat în veşminte albe şi având pe frunte, desenate cu lut roşu şi galben, semnele castei sale. El o dojenea cu asprime pe copilă, care, poate, era tot o captivă ca şi Ariel.

Străbătând o galerie, susţinută de coloane zvelte, frumos sculptate, dincolo de care se deschidea priveliştea unui lac liniştit ca o oglindă, trecură în apartamentele locuite de rajah. Săli uriaşe, ale căror bolţi erau acoperite cu ornamente sculptate, coloane şi nişe împodobite din belşug cu arabescuri, flori fantastice, animale şi păsări, toate se perindau ca într-un caleidoscop fermecat. Lui Ariel i se părea că visează. Pretutindeni stăruia un miros puternic de attar — ulei parfumat din esenţă de trandafiri şi oleandru, pus în vase mari, împodobite cu ornamente strălucitoare. Din pricina mirosurilor şi a culorilor, Ariel simţi că i se învârteşte capul.

— Staţi aici! le porunci Mohita slugilor care-l, păzeau pe Ariel, în clipa când se apropiară de o perdea purpurie, cu podoabe de aur.

Dincolo de perdea răsună o voce mânioasă. Slujitorul smuci capătul frânghiei care lega mâinile lui Ariel şi tânărul se opri.

Emoţionat, Mohita se strecură dincolo de perdea.

Închinându-se până la pământ, el se apropie de rajah, al cărui chip se posomora tot mai mult. Mohita nu vedea nimic altceva decât faţa stăpânului său.

— Nu te-am chemat, Mohita, de ce-ai venit? îl întreabă aspru rajahul.

Ploconindu-se într-una, slugarnic, cu trupul încovoiat, demnitarul se apropie de stăpânul său şi-i şopti ceva la ureche. Pe chipul rajahului se zugrăvi o expresie de mirare, neîncredere, curiozitate, apoi din nou uimire, şi din nou neîncredere.

Tulburat, Mohita urmărea aceste schimbări.

„Numai să nu mă dea afară!” se gândi el.

— Bine. Arată-mi-l! Dar dacă mă minţi, atunci să ştii că chiar astăzi soţia ta va îmbrăca veşmântul alb de văduvă.

Mohita nu-l mai ascultă pe rajah şi dădu fuga după perdea, poruncind ca Ariel să fie adus înăuntru.

Ariel intră în încăpere şi deodată fu orbit de atâta strălucire. Razele puternice ale soarelui se aprindeau de undeva, de sus, şi jucau pe pereţii auriţi, pe coloane, scânteiau în nestematele care împodobeau veşmintele oamenilor ce stăteau lângă coloanele zvelte şi răsucite. Sub un baldachin albastru, pe covoarele zmeurii şi pe perne, se afla un morman de aur, scânteind în toate culorile curcubeului.

Venindu-şi în fire, Ariel îşi dădu seama că ceea ce luase el drept un morman de aur nu era altceva decât însuşi rajahul, în veşminte brodate cu fir daurit. Diamantele şi briliantele ce împodobeau îmbrăcămintea sa costau de bună seamă milioane, iar pe frunte îi scânteia un diamant atât de mare, încât era greu să-l preţuieşti.

Rajahul avea pielea smeadă, nasul turtit şi gros, iar în vinele lui curgea, după cum stătea scris în hrisoavele familiei, cel mai curat sânge hindus.

Rajahul îşi aţinti ochii strălucitori şi negri asupra lui Ariel. Şi numai şcoala din Dandarat îl ajută pe băiat să-i suporte cu tărie această privire.

Apoi rajahul se uită rând pe rând la demnitarii săi, care-l înconjurau, ale căror veşminte puteau să se ia la întrecere, în ceea ce priveşte culorile şi nuanţele, cu penele păunilor şi ale papagalilor.

Rajahul îi porunci lui Ariel să se apropie mai mult.

Slugile îl înghiontiră pe tânăr de la spate.

— Cine eşti? întreabă rajahul.

Băiatul, care nu luase nicio hotărâre privitor la comportarea pe care trebuia s-o adopte aici, nu răspunse.

— Cine eşti? îl întrebă rajahul în limba engleză, gândindu-se că Ariel nu ştie limba hindustană.

Tânărul continua să tacă.

La rândul său, Mohita îi puse. Aceeaşi întrebare în bengaleză şi mahrati; apoi de la limbile ariene trecu la cele dravidiene: telugu, tamil şi, în sfârşit, îl întrebă în tibeto-birmaneză… Rezultatul fu acelaşi.

Rajahul se încruntă şi spuse:

— Ori e surd, ori e încăpăţânat. Dar las' că-l fac eu să vorbească — şi ochii rajahului străluciră. Ştii să zbori? îl întrebă, vorbind din nou în hindusă.

Mohita îşi pierdu răbdarea şi, apropiindu-se de Ariel, îl plesni peste ceafă.

— Vorbeşte odată, măgarule, sau vrei cu tot dinadinsul să rămâi fără limbă?

Buzele băiatului tresăriră, dar el nu spuse nimic. Credea că dacă se va preface mut şi surd şi va tăinui însuşirea lui de a zbura, i se va da drumul.

Rajahul smulse din mâinile servitorului evantaiul cu care acesta îi făcea vânt şi, azvârlindu-l în Mohita, începu să dea din picioare, strigând:

— Ticălosule, uite ce idiot mi-ai adus!

— Îndurare, stăpân al vieţii mele! exclamă Mohita, aruncându-se în genunchi dinaintea rajahului. N-am minţit! Întreabă-i pe ei — şi arătă spre slugi — întreab-o pe soţia mea, Bintiaba-Sini. Toţi au văzut cum omul ăsta, om sau duh, ce-o fi, a zburat! Porunceşte să fie bătut cu vergile şi atunci o să vorbească!

— N-avea grijă! Nici el n-o să scape de vergi, dar deocamdată o să le primeşti tu! şi rajahul bătu din palme.

Perdeaua din dreapta tronului se dădu la o parte şi în faţa rajahului apăru un om de statură uriaşă, cu părul creţ şi negru ca abanosul, ţinând în mână un harapnic cu şapte cozi, gata întotdeauna să îndeplinească porunca stăpânului său.

Tăcut, rajahul i-l arătă pe Mohita. Învârtind biciul, care despică aerul şuierând, călăul lovi. Culcat jos, pe podea, Mohita începu să urle ca turbat şi se chirci tot, strângându-şi sub el mâinile şi picioarele.

Ariel se îndreptă deodată şi zise:

— Încetaţi! Da, într-adevăr, ştiu să zbor!

Harapnicul călăului încremeni în aer, iar rajahul, speriat, se lăsă pe pernă, apoi strigă slugilor sale:

— Ţineţi bine de frânghie! Dacă zboară, vă tai capul la toţi!

Ariel, care se înălţase puţin deasupra pământului, coborî din nou. Mohita ofta de zor, dar faţa-i strălucea de bucurie. Furtuna trecuse! Se ridică în patru labe şi apoi se aşeză.

— Cine eşti? întrebă din nou rajahul, privindu-l cu spaimă pe Ariel.

Temându-se mai mult ca orice să nu fie trimis înapoi la Dandarat, băiatul spuse:

— Nu ştiu cine sunt şi nici de unde am venit.

Rajahul era descumpănit de-a binelea.

— Cum se poate? Doar din stradă ai venit zburând în parcul meu. Ei bine, dar înainte de asta, unde-ai fost?

— Ştiu atât cât ştie şi un nou-născut. Mi-am dat seama că exist în clipa când m-am aflat în stradă şi mi-am luat zborul — vorbi Ariel, spunând primul lucru care-i veni în minte.

— Atunci de unde ştii tu de pruncii noi-născuţi? întrebă rajahul.

Băiatul se fâstâci, nepricepându-se ce să răspundă.

— Mi se pare că le cam încurci — zise rajahul, dar din glasul său dispăruse mânia.

Omul zburător făcuse o adâncă impresie asupra lui.

Cu acest om-minune trebuia să se poarte cu mai multă băgare de seamă. Ce lucru de preţ încăpuse în mâinile sale! Nici faraonii, nici cei mai mari împăraţi şi regi n-au avut vreodată o astfel de bucurie! Numai de-ar izbuti să îmblânzească această pasăre ciudată!

— Cum te cheamă?

Ariel se gândi şi răspunse:

— Siddha!

Era numele unuia dintre zeii mitologiei hinduse.

— Siddha! Fie şi aşa — zise, după o clipă de ezitare, rajahul.

— Preamilostive stăpâne! aminti de prezenţa sa Mohita, care prinsese din nou viaţă.

Rajahul îi aruncă o privire binevoitoare, spunându-i:

— Vistiernicul îţi va da un *kror*[43] de rupii… Şi 700 de *lack* de rupii pentru cele şapte răni pe care le-ai căpătat astăzi.

Mohita se plecă până la pământ. Ştia el că rajahul nu-i va da chiar atâta bănet cât îi făgăduise, dar, de bună seamă, nu va rămâne nerăsplătit.

— Ascultă, Siddha, rămâi la mine şi n-o să-ţi pară rău!

În sală intră Siama.

Siama era îmbrăcată în port naţional. Un cerc de aur, lucrat cu multă măiestrie, îi încingea fruntea, fiind prins de păru-i negru cu o agrafă bătută în rubine sângerii şi smaralde mari, iar un colier gros de aur cizelat îi cuprindea gâtul. Brăţări de platină cu brelocuri îi împodobeau gleznele. Purta o rochie verde aprins, aşa cum se cădea să poarte o drept credincioasă, iar braţele ei, de la umăr până la încheietura mâinii, erau acoperite cu brăţări de aur, prinse între ele cu şnururi de mătase, precum şi cu brăţări fine de sticlă, ce-i acopereau mâna, lăsându-i doar degetele libere. Printre acele podoabe indiene, ea avea câteva brăţări de aur cu pietre preţioase lucrate de cei mai buni giuvaergii din Paris.

Privind-o, greu ţi-ai fi putut închipui că femeia aceasta, care semăna cu o regină din basme, ştie să poarte cu eleganţă rochii europene şi pantofi cu tocuri înalte.

— Ascultă, Siama — zise rajahul — Mohita mi-a dăruit o nouă minune.

La aceste cuvinte, credinciosul favorit zâmbi şi începu să se ploconească până la pământ. Rajahul era bine dispus şi căuta să atenueze impresia produsă de explozia-i de mânie, lăudându-l pe Mohita în prezenţa soţiei sale.

— Priveşte, tânărul ăsta ştie să zboare — continuă el, arătându-l cu degetul încărcat de inele pe băiat.

— Va să zică, el este! Am auzit că el l-a salvat pe Anat. Trebuie răsplătit pentru fapta lui — vorbi Siama, apropiindu-se de Ariel. Da' de ce-i legat? Sărăcuţul… Şi ce frumos e… Dezlegaţi-i mâinile! porunci ea slugilor.

— Dezlegaţi-i mâinile, dar legaţi-l de mijloc — se grăbi să intervină rajahul, răsucindu-se nervos pe perne. Şi ţineţi cât mai bine de capătul frânghiei. Ei, şi-acum, Siddha, arată-ne ce ştii!

De data aceasta, Ariel se ridică numaidecât în aer. Servitorii slăbeau treptat frânghia, de parc-ar fi fost legat de ea un aerostat. Ariel se înalţă până-n tavanul înalt şi începu să descrie fel de fel de cercuri, privind sculpturile plafonului.

Rajahul îl privea cu interes şi nelinişte, lăsat într-o rână pe perne. Siama se dăduse câţiva paşi înapoi, ca să poată vedea mai bine, şi-l urmărea pe omul zburător, cu faţa albă de emoţie.

— Extraordinar! exclamă ea.

— Ajunge, Siddha! Coboară-te!

Ariel coborî.

— Ce-nseamnă asta? întrebă tulburată Siama. Cine-i el? Zeu? Om?

— Siddha nu vrea să ne spună nimic — răspunse rajahul — însă mai târziu va vorbi şi va locui la noi. Nu-i aşa, Siddha, că n-ai să ne părăseşti? Indiferent ce-ai fi, om sau zeu, nicăieri, nici chiar în cer, n-o s-o duci atât de bine ca aici. Ce zici, o să-ţi iei zborul?

— Nu!

— Ei, bravo! Asta-i minunat! Totuşi să nu te superi dacă te vom urmări.

— Poate că ţi-e foame, Siddha? îl întrebă prietenoasă Siama.

Băiatul o privi cu recunoştinţă. Numai o femeie se putea gândi la asta.

Dar, pasămite, Ariel se înşelase: Siama era într-adevăr o femeie bună, însă, punându-i această întrebare, avusese un gând ascuns: *„Zeii nu mănâncă!”* Şi prin răspunsul său, Sidhha trebuia să-şi dezvăluie taina cu privire la esenţa fiinţei sale: e zeu sau e om?

— Da, mi-e foame — răspunse simplu Ariel şi zâmbi.

„Nu e zeu!” îi fulgeră prin minte Siamei.

Între timp, rajahul îi dădea lui Mohita, cu glas scăzut, toate instrucţiunile referitoare la felul cum trebuie păzit şi îngrijit Siddha.

În sfârşit, scoţându-şi din deget două inele groase, rajahul i le aruncă favoritului său.

Pacea fusese restabilită.

XXI. SUNT DE ACORD

Ariel fu dus într-o cameră ce se afla alături de dormitorul rajahului, care voia să-l aibă pe Siddha cât mai aproape de el.

Acum, fiinţa zburătoare avea la dispoziţia sa doisprezece slujitori, de parc-ar fi fost un adevărat prinţ de sânge. De altfel, servitorii erau totodată şi paznicii captivului.

Ploconindu-se până la pământ, ei îl rugară pe stăpânul lor Siddha să facă o baie cu esenţe parfumate, apoi îl îmbrăcară cu veşminte scumpe şi îi aduseră un prânz bogat şi gustos.

Printre fructele servite la masă se găsea şi mango birmanez, fruct pe care Ariel nu-l mai văzuse până atunci şi deci nu ştia cum trebuie să-l mănânce. Stingherit, apăsa şi ciupea fructele, încercând să muşte din ele.

Un bătrân hindus, cărunt şi venerabil, care-l slujea la masă şi care avea o înfăţişare impunătoare ca un adevărat brahman, îi spuse, zâmbind şăgalnic:

— Taie-le cu cuţitul, stăpâne, şi mănâncă miezul.

„Pentru un zeu, nu ştie prea multe” — se gândi bătrânul.

După prânz, Ariel se întinse pe divan. Un băieţandru smead, aplecându-se deasupra lui, îi făcea vânt cu evantaiul. Prin dreptul ferestrei înalte şi zăbrelite trecură în zbor rândunele, şi Ariel privi cu jind în urma lor.

Aici, ce-i drept, era mai bine decât la Dandarat, totuşi el nu se simţea în apele lui. Îşi putea face o imagine despre rajahul care, cu atâta uşurinţă, trecea de la bunăvoinţă la violenţă. Azi Ariel e mulţumit, dar ce-l aşteaptă a doua zi? Oh, cum ar mai schimba această colivie aurită cu coliba sărăcăcioasă a lui Nizmat! Ce-o fi gândind oare despre el bătrânul, Lolita şi Şarad? A dispărut aşa, pe neaşteptate… Oare toată viaţa va fi osândit să treacă dintr-o colivie într-alta? De ce nu e liber ca rândunelele? Dacă n-ar fi zăbrelele acestea de fier, Ariel ar zbura împreună cu ele, către bolta albastră a cerului.

Peste zi, rajahul se abătu de câteva ori prin odaia lui Ariel, întrebându-l cu blândeţe dacă se simte bine, dacă e mulţumit de mâncare şi de slujitori.

Rajahul ardea de nerăbdare să se joace cu noua lui jucărie, însă Siama îl convinse să nu-l mai necăjească pe Siddha — în ziua aceea trebuia să se odihnească.

Rajahul, cu tot despotismul lui oriental, ceda de multe ori în faţa nevestei sale dragi, care se număra printre cele mai frumoase şi mai inteligente femei din India, şi care-i era de mare ajutor în afacerile lui cu sahibii. Ceea ce nu putea obţine el de la sahibi, obţinea cu uşurinţă Siama, prin câteva cuvinte duioase, rostite cu gingăşie şi însoţite de un zâmbet fermecător.

Noaptea, trezindu-se din somn, Ariel auzi un foşnet uşor şi-l văzu în faţa sa pe rajah, în halat şi papuci cu vârfurile aduse în sus.

A doua zi dimineaţă, uşa se deschise şi intră rajahul, în halat şi cu un maldăr de ziare în braţe. Aşezându-se lângă Ariel, îi zise:

— Uite, Siddha, am aflat câte ceva despre tine! Mie nu-mi place să citesc ziarele, dar secretarul meu mi-a arătat o notiţă referitoare la omul zburător. Bineînţeles, ăsta eşti tu. Şi, de bună seamă, n-ai apărut pe lumea asta ieri, în faţa palatului meu… Ascultă, Siddha, sau oricum te-ar chema — continuă rajahul, vorbindu-i cu blândeţe şi gângurind ca un porumbel. Ai încredere în mine şi n-o să-ţi pară rău… Să mergem şi-am să-ţi arăt câte ceva. Dar să ştii, eu te-am prevenit că nu trebuie să te superi, deoarece până când ne-om înţelege şi ne-om împrieteni mai bine, am să te ţin legat. Fierarii şi giuvaergiii mei au lucrat toată noaptea şi au făurit un lanţ de aur. Este cam greu şi totodată nu prea trainic. Am fost nevoit să mai fac unul de fier cu o cingătoare de aur. Pareş! strigă rajahul.

Zornăind din lanţ, în cameră intră un servitor. Acesta îi încinse mijlocul lui Ariel cu un cerc de aur pe care-l închise cu o cheie, dându-i-o apoi rajahului, împreună cu capătul lanţului.

— Să mergem! repetă rajahul, ţinând lanţul în mână.

Şi-l purtă pe Ariel printr-un şir nesfârşit de săli, împodobite cu aur, marmură şi fildeş. Peste tot se vedeau mozaicuri, sculpturi, incrustaţii, vaze, statui, flori…

Într-una din săli, pereţii erau îmbrăcaţi de sus până jos în chihlimbar, într-alta, căptuşiţi cu cristal de stâncă, iar în cea de-a treia, acoperiţi cu plăci de fildeş. Deasupra uşilor străjuiau colţi uriaşi de elefanţi, înveliţi în aur şi împodobiţi cu incrustaţii migălit făurite.

Din *„sala de fildeş”,* scara îi conduse jos. Coborâră mult timp, până când ajunseră în subsol. Rajahul luă o torţă şi porni pe coridor, luminând drumul. Coborâră încă o scară şi ajunseră într-un subsol şi mai adânc: în sfârşit, se opriră dinaintea unei uşi de aramă, cu minunate basoreliefuri închipuind luptele fantastice ale balaurilor cu dragonii.

— Ne aflăm sub lacul pe care l-ai văzut tu — zise rajahul, deschizând uşa grea. Ia-o înainte!

„Nu cumva rajahul vrea să mă-nchidă într-o subterană?” se gândi Ariel, păşind în încăperea întunecoasă.

Deodată se auzi un ciocănit şi o lumină orbitoare inundă încăperea.

De-a lungul pereţilor cu bolţi joase de piatră se aflau lăzi pe ale căror capace străluceau incrustaţii de aramă. Capacele săriră dintr-o dată la o parte şi în faţa ochilor uimiţi ai lui Ariel se arătă o privelişte care arareori îi este dat s-o vadă unui om. Lăzi pline cu nestemate uriaşe, de culoare sângerie — rubinele — altele cu smaralde verzi ca valurile mării, iar altele cu briliante şi diamante scânteind aidoma curcubeului…

Se aflau aici lăzi cu topaze, crizolite, mărgăritare, peruzele, agate, safire, granate, acvamarine, turmaline… Roşii, albastre, negre, verzi, galbene, scânteietoare şi mate…

Mai încolo puteai vedea lăzi cu lingouri de aur cu argint şi platină.

Părea de necrezut ca un singur om, într-un singur palat, să aibă atâtea comori.

— Îţi dai seama, Siddha, ce-nseamnă aceste pietricele roşii şi tot aurul ăsta? înseamnă puterea mea asupra oamenilor. E de ajuns să dăruiesc o singură pietricică şi orice funcţionar sahib va face tot ce doresc eu… De altfel, le-am dat destule pietricele de-astea… Pentru una mai mare, chiar şi viceregele Indiei mi-ar îndeplini orice dorinţă, iar pentru una ceva şi mai mărişoară, însuşi regele Marii Britanii m-ar înnobila cu titlul de *„sir”,* trimiţându-mi totodată şi scrisori pline de bunăvoinţă. De altfel, am să ţi le arăt. Aşadar, Siddha, oricine-ai fi tu şi oricare ţi-ar fi trecutul, eu te voi putea apăra dacă tu singur vei dori lucrul acesta. Şi vei primi la mine ceea ce n-ai să găseşti nicăieri. Gândeşte-te bine. Nu-i nevoie să-mi răspunzi acuma. Voi veni la tine după gustarea de dimineaţă.

Se întoarseră în palat.

Ariel rămase singur. Mai mult ca de orice, băiatul se temea să nu cadă din nou în mâinile lui Pearce. Şi nimeni în afară de rajah nu-l va putea apăra dacă Pearce îi va da de urmă. N-avea nicio îndoială în privinţa asta. Deocamdată, rajahul se arată plin de bunăvoinţă faţă de el. Atunci de ce să nu-şi încredinţeze lui soarta? Lolita se află aproape şi va putea s-o vadă când va pofti. *„Dacă, bineînţeles, va voi şi rajahul…”* Ariel zâmbi şi zbură spre plafon. *„Oare nu voi putea să-mi iau zborul?”*

Când veni rajahul, Ariel îi povesti sincer tot ce ştia despre el şi şcoala Dandarat.

Rajahul manifestă un viu interes faţă de cele povestite de băiat şi mai ales faţă de particularităţile şcolii.

— Nu cumva or fi pe-acolo şi alţi tineri-minune ca tine? întrebă el.

— Ba sunt unii al căror corp poate lumina sau poate emana diferite arome, există şi indivizi care ghicesc gândurile, există şi prezicători.

— Trebuie negreşit să-i spun lui Mohita despre toate astea. Tu, tinere, însă, eşti cea mai mare minune dintre toate minunile. Aşadar, eşti de acord să rămâi la mine de bunăvoie? Dacă eşti de acord, atunci am să-ţi scot gratiile de la fereastră şi am să arunc în lac acest lanţ.

„Iar dacă n-am să fiu de acord, ştiu prea bine c-ai să m-arunci în lac” — se gândi Ariel, şi răspunse:

— Sunt de acord, dar cum te cheamă pe tine şi cine eşti?

Rajahul râse.

— Într-adevăr parcă ai picat din cer! Sunt rajahul Radjcumara. Îţi dau voie să-mi spui pe nume: pur şi simplu Radjcumara. Deşi eşti om, totuşi eşti un om neobişnuit. Sunt foarte fericit, Ariel. Începând de azi, ai să te bucuri de cea mai deplină libertate, bineînţeles numai în interiorul palatului şi parcurilor mele. Niciun pas mai departe! Îmi dai cuvântul tău?

Ariel se gândi la Lolita — băiatul nu-i pomenise nimic rajahului despre ea — şi vru să-l roage să-i îngăduie să zboare prin împrejurimi, dar îşi dădu seama că e prea devreme să-i ceară un lucru ca ăsta, de aceea răspunse:

— Pe cuvântul meu de cinste!

Rajahul era din cale-afară de mulţumit. Slobozindu-l din lanţ, omul zburător putea să facă mult mai multe ghiduşii. Şi asta era principalul.

În aceeaşi zi, zăbrelele de la fereastră au fost scoase, iar lanţul aruncat în lac.

XXII. O NOUĂ JUCĂRIE

Puteai să crezi că rajahul, care era ahtiat după distracţii, înnebunise de dragul lui Siddha-Ariel. Lăsase baltă nu numai afacerile, dar şi toate celelalte distracţii preferate: lupta gladiatorilor, vânătoarea. De dimineaţă până seara îşi petrecea vremea în tovărăşia lui Ariel, îndemnându-l la tot soiul de ghiduşii sau născocind altele noi. Ariel, supus, ba chiar cu plăcere, îndeplinea toate dorinţele rajahului.

Adunând în sala cea mai spaţioasă şi mai înaltă a palatului pe toţi membrii familiei sale şi toată curtea, rajahul se tolănea pe perne şi începea să comande:

— Ariel, ridică-te până-n tavan! Roteşte-te! În picioare! Culcat! Mai repede! Şi mai repede! Dă-te peste cap! Vino spre mine, Ariel! Ia maimuţa şi zboară cu ea!

Ariel înhăţa maimuţa şi se ridica în aer. Animalul începea să ţipe de frică şi să se zbată în braţele sale. Spectatorii râdeau cu lacrimi — iar rajahul râdea mai tare decât toţi. Odată, o maimuţă îl zgârie pe Ariel, se smulse din mâinile lui şi căzu, din fericire, pe pernă, totuşi se lovi şi scheună multă vreme.. Ariel zbură cu porumbeii, cu papagalii, dându-le drumul în tavan şi gonind în urma lor, rostogolindu-se şi el în aer ca un porumbel. Zbură cu băieţaşi şi cu fetiţe. Băieţaşilor le plăcea jocul, dar fetiţele ţipau mai abitir decât maimuţele. Zbură cu tăvi pline de dulciuri sau flori şi florile le arunca spectatorilor, pentru ca apoi să le prindă iarăşi din zbor.

Când fantezia rajahului seca în ceea ce priveşte născocirea distracţiilor în casă, trecură în parc. Rajahului îi plăcea îndeosebi următorul număr: Ariel trebuia să se ridice lin de la pământ până în vârful cupolei ce încorona turnul castelului, de acolo să se prăvălească vijelios spre lac, să se oprească deasupra apei, să umble pe suprafaţa ei de parcă s-ar fi aflat pe pământ, iar în cele din urmă să se înapoieze la rajah.

Şi lui Ariel îi plăcea jocul acesta. El se înălţa de-a lungul zidurilor, cerceta cu privirea ornamentele, sculpturile, crăpăturile, cuiburile de rândunică. Prin faţa ochilor lui se perinda etaj după etaj, coloane, galerii, balcoane… Zâmbea oamenilor care priveau pe fereastră. Odată prinse din zbor un trandafir, pe care i-l întinsese pe geam chiar Siama. El dădu din cap şi zbură mai departe, fără să lase trandafirul din mână.

Astfel se ridica din ce în ce mai sus.

Şi iată-l stând în vârful cupolei ovale, sub razele soarelui, cu pieptul deschis în bătaia vântului. Deasupră-i se bolteşte cerul albastru, iar jur împrejur se întinde spaţiul nemărginit.

Săgetând aerul, zboară rândunelele. Jos străluceşte oglinda lacului şi a iazurilor, se văd pâlcurile verzi ale copacilor şi parcurile bogate. În clipele acelea simţea nevoia să cânte. Uite aşa şi-ar lua zborul! Încotro?… Spre coliba Lolitei! Dar nu-i cu putinţă… Nu acuma… Jos se află rajahul, mic ca o gânganie, privind cu capul dat pe spate şi aşteptându-l să sară. Da, e timpul să sară.

Şi, ciudat lucru! De pe pământ se înălţa liniştit, împăcat în cugetul său, dar în clipa când trebuia să sară de la o înălţime atât de ameţitoare, inima i se strângea de frică. Poate că aceiaşi fiori de teamă simte paraşutistul până când i se deschide paraşuta. Poate că şi această extraordinară capacitate de a zbura îl va părăsi la un moment dat.

Înăbuşindu-şi instinctul de conservare, Ariel se zvârli cu capul în jos şi, după câteva clipe, îşi frână zborul. Izbutind să facă acest lucru, rămase mulţumit: va să zică, totul e în regulă! Mai departe, pluti liniştit.

— Să poleieşti cu aur un asemenea om e puţin! exclamă rajahul, plin de admiraţie. Şi pe dată născoci o nouă distracţie.

Voia să-l ducă pe Ariel în aripa veche a palatului, unde erau ţinute maimuţele. Acestea se obişnuiseră atât de mult cu oamenii, că smulgeau mâncarea din mâinile lor, dar de prins nu se lăsau prinse. Lui Ariel însă i-ar fi venit lesne să înhaţe puii de maimuţă, şi-atunci să vezi ce zarvă şi ce râs!

Sau să plece cu Ariel la o vânătoare de tigri. Rajahul se închipuia stând în spinarea elefantului, tigrul se năpusteşte la gâtul namilei, dar Ariel se lasă din zbor asupra fiarei şi-i împlântă cuţitul în ceafă…

Ar mai putea să-l pună pe Ariel să prindă păsări în păduri… Să zboare prin cercuri îmbrăcate în flori.

Să se ridice sus de tot, noaptea, ţinând în mână un felinar, şi de acolo, din înalt, să arunce flori… Şi, la urma urmei, de ce n-ar zbura şi el cu ajutorul băiatului?

Rajahul închidea ochii de plăcere, închipuindu-şi lanţul nesfârşit de distracţii noi şi atrăgătoare, la care va putea invita sahibi sus-puşi şi oaspeţi de seamă. Zeii înşişi sunt de partea magnificului rajah Radjcumara. Şi nu numai rajahul, dar toţi curtenii se simţeau cuprinşi de entuziasm faţă de Ariel-Siddha. Numele lui era pe buzele tuturor. *„Aţi auzit ce-a făcut ieri Siddha? Dar cum a umblat pe tavan cu capul în jos?!... Şi cum a aprins noaptea, deasupra lacului cel mare, făclii!”* Poveştile acestea se ţineau lanţ. Toţi erau copleşiţi de uimire, mulţi îl invidiau, alţii, dimpotrivă, îl compătimeau. *„Şi totuşi, stă într-o colivie, deşi e aurită. Eu, dacaş fi în locul lui — îşi şopteau la ureche unul altuia — aş înşfăca un sac cu briliante, atât cât aş putea să ridic, şi mi-aş lua zborul!”*

Vestea despre omul zburător al rajahului Radjcumara se răspândi prin împrejurimi, ajungând până la Nizmat şi nepoata lui, şi, la urma urmelor, chiar până la avocatul Dottaler.

XXIII. MOHITA ADUNĂ DOVEZI

Printre numeroşii curteni ai rajahului, doar un singur om îl privea chiorâş pe Ariel, cu ură ascunsă. Acesta era Mohita.

În primele zile se bucurase nespus de succesul pe care-l obţinea descoperirea lui. Dar foarte curând începu să-şi dea seama că atenţia rajahului este pe de-a-ntregul absorbită de Ariel. Siddha-Ariel îi pusese pe toţi în umbră. Mohita era dat uitării de către nerecunoscătorul rajah, de parcă băiatul ar fi picat din cer acolo, în palat. Ariel era favoritul zilei. Rajahul îl acoperea cu pietre scumpe şi daruri bogate, cu care tânărul nu ştia ce să facă. Mohita fusese dat uitării şi scrâşnea din dinţi de ciudă. La început sperase că rajahul cel capricios şi schimbător din fire se va plictisi repede de Ariel, aşa cum s-a plictisit de toate celelalte lucruri în viaţă. Însă darul acesta al băiatului cuprindea un izvor nesecat de noi şi noi posibilităţi. O născocire lua loc alteia, o distracţie putea fi înlocuită cu una şi mai interesantă. Rajahul trimitea invitaţii vecinilor săi, nababilor, rajahilor, funcţionarilor superiori englezi, rugându-i totodată să nu sufle o vorbă ziariştilor din cele văzute.

Toate acestea îl frământau pe Mohita cel invidios şi venal. În cele din urmă luă o hotărâre… Indiferent pe ce cale, Siddha-Ariel trebuia să piară.

La început se gândise să-l omoare într-ascuns, dar riscul era prea mare. Trebuia să născocească un plan mai subtil.

Împrejurările i-au venit curând în ajutor.

Siama, ca toţi ceilalţi de altfel, manifesta un viu interes faţă de Ariel. Fiind femeie, deşi puţin cam zănatică, dar bună la inimă, îi era milă de băiat şi îşi dădea seama mai bine decât toţi ceilalţi cum se simţea această *„pasăre rară”* în colivia de aur a rajahului. Siama îi acorda multă atenţie lui Ariel şi se îngrijea de băiat, cerând bărbatului ei să-l lase să se odihnească; adesea stătea de vorbă cu el în camera sa, în orele când afaceri foarte importante îl sileau pe rajah să renunţe la distracţiile oferite de noul său favorit. Îi punea întrebări lui Ariel cu privire la viaţa lui, citea cu atenţie însemnările din ziare unde se publica câte ceva despre omul zburător, aduna informaţii. Aşa a încolţit în mintea ei gândul ca, aflând trecutul lui Ariel, să-i caute familia şi să-l redea părinţilor săi.

Camera lui Ariel se găsea la acelaşi etaj, dar ca să ajungă din odaia lui în salonul Siamei, trebuia să coboare un etaj şi după aceea să urce din nou. Ariel însă alesese un drum mai scurt. Atunci când Siama ieşea în balcon şi-l chema pe Ariel, băiatul apărea în balconul lui şi de acolo îşi lua zborul spre ea.

Siama nu găsea de cuviinţă că trebuie să ascundă aceste întâlniri. Ea socotea că *„soţia Cezarului”* este mai presus de orice bănuială.

Aceste vizite aeriene au fost curând observate de Mohita, în a cărui sarcină cădea şi spionajul în tot palatul.

În mintea lui Mohita încolţi un plan. Demnitarul o ura în taină pe soţia rajahului, iar ea, la rându-i, nutrea aceleaşi sentimente faţă de el. De altfel, fiecare dintre ei avea motive foarte puternice. Mohita o ura pe Siama pentru marea-i influenţă exercitată asupra rajahului, pe care demnitarul voia să-l aibă cu totul în mâinile sale şi de aceea căuta să aţâţe instinctele şi gusturile cele mai josnice ale despotului. Siama îl ura pe Mohita văzând în el un om rău, meschin, venal.

Între Siama şi Mohita se dădea de multă vreme o luptă ascunsă, care uneori degenera în conflicte pe faţă.

Şi iată că pentru Mohita se ivi în sfârşit prilejul când putea să prindă doi iepuri dintr-o dată: să se descotorosească de noul favorit al rajahului şi totodată de Siama. Atunci influenţa lui Mohita asupra rajahului ar fi crescut foarte mult. Planul părea cu atât mai posibil de realizat, cu cât rajahul, ambiţios şi nestăpânit cum era, aflându-se odată la Paris, fusese gata-gata să dezlănţuie un mare scandal din pricina geloziei, iar în India, din aceeaşi cauză, un sahib de vază a plătit cu capul şi rajahul s-a văzut nevoit să piardă multe *„pietricele”* mari ca să muşamalizeze afacerea.

Trebuia să aţâţe gelozia rajahului, să folosească această metodă veche şi încercată.

… Mohita însă era viclean şi prudent. Gelozia, ea singură, s-ar fi putut dovedi insuficientă, deoarece rajahul ţinea prea mult la Ariel. Şi de îndată ce rajahul va porni să facă cercetări şi va chibzui mai adânc, se va duce de râpă totul. Siama cea şireată va şti să se justifice. Şi cine este Ariel, la urma urmei? Nu-i nici principe de coroană, nici sahib, ca prinţul să poată fi gelos pe el.

Trebuia să acţioneze cu dibăcie şi în primul rând trebuia să-l compromită pe Ariel în ochii rajahului, să trezească nemulţumirea şi suspiciunea acestuia datorită unui alt motiv. Dacă va izbuti să-l înverşuneze pe stăpân împotriva noului favorit, atunci va putea să-l învinovăţească pe băiat pentru orice fleac. Şi Mohita nu numai că-l urmărea pe Ariel pas cu pas, dar porunci şi ajutoarelor sale să facă acelaşi lucru. De altfel, urmărirea era organizată în chip desăvârşit.

Curând, demnitarul adună dovezi îndeajuns de satisfăcătoare. El singur băgase de seamă, iar slujitorii săi îi aduseseră la cunoştinţă acelaşi lucru: în clipele libere. Ariel vizitează deseori slugile paria, oamenii aceştia care îi aminteau de Nizmat, Lolita şi Şarad. Între servitorii rajahului şi Ariel se stabileau legături tot mai prieteneşti. Tânărul iubea copiii şi se ducea mereu să-i vadă, fără a-i ocoli nici pe cei din castele cele mai de jos: măturătorii, jupuitorii de piele, îngrijitorii ţarcurilor de elefanţi. Îi distra pe copii zburând în faţa lor, le aducea fructe şi dulciuri de la masa rajahului.

Un copil, care semăna cu Şarad, bolnav şi firav, nepotul unui bătrân grădinar, se bucura îndeosebi de dragostea lui Ariel.

Băiatul îşi rupsese piciorul şi nu putea să umble, îl lua deseori în braţe, se ridica cu el deasupra răzoarelor de flori şi-i spunea poveşti, legănându-l ca într-un scrânciob.

Copilul era nespus de fericit. Îmbrăţişându-l pe Ariel cu mânuţele-i plăpânde, râdea plin de bucurie.

Slugile rajahului, care urmăreau această scenă, zâmbeau şi-şi ştergeau lacrimile. Dragostea lor, respectul faţă de Ariel crescură şi mai mult când bătrânul grădinar le arătă un smarald, spunându-le:

— Mi l-a dat Ariel ca să-l vând şi cu banii care o să-i iau pe el să chem un doctor bun de la oraş. Vraciul nostru n-a făcut alta decât să-l chinuiască pe băiat şi nu l-a tămăduit câtuşi de puţin.

— Da de unde are Ariel smaraldul? se minunară slugile.

— L-a primit în dar de la rajah — răspunse grădinarul.

Smaraldul trecu din mână în mână, sclipind în palmele lor negricioase.

— Cu pietricica asta poţi să faci şi-o nuntă, nu numai să chemi un doctor — zise unul dintre ei.

— O fi zeu, o fi om, nu ştim, ştim doar că nici zeii nu se milostivesc de noi ca Ariel.

Şi-atunci când făptura aceea ciudată ieşea în zbor pe fereastra camerei sale şi cobora printre ei, slugile, cu nevinovăţia unor copii, începeau să-i povestească lui Ariel despre nevoile şi necazurile lor. Darurile rajahului treceau întotdeauna din mâinile lui Ariel în mâinile slugilor.

„Straşnic! se gândea Mohita. *Ariel zvârle în dreapta şi în stânga darurile rajahului, şi încă cui! Unor câini de paria! Asta nu poate să-i fie pe plac stăpânului... Va trebui să-i spun că mi s-a furat un inel... Aşa, doar ca să-i atrag atenţia... Şi să-i mai spun că Ariel poate zbura la orice etaj, în oricare încăpere şi să iasă de acolo fără a fi văzut. Slugile i se jeluiesc lui, văd în el un apărător. Iar el îi consolează, îi compătimeşte şi prin asta îi aţâţă la răscoală... Atâta ar mai lipsi ca molima asta a nemulţumirii care bântuie prin oraşe să pătrundă şi la noi... Azi slugile se plâng, mâine vor începe să ceară... Rajahul nu va tolera una ca asta!”*

Deocamdată Mohita nu suflă o vorbă stăpânului său: se mulţumea să adune dovezi.

Curând se petrecu următoarea întâmplare:

Rajahul avea ca oaspete un oarecare turist străin, persoană de vază, care se interesa îndeaproape de toate problemele *„exotismului”*.

Rajahul îi arătă oaspetelui lupta gladiatorilor. Din pricina acestor lupte, prinţul se certa deseori cu Siama, căreia nu-i plăceau de loc astfel de distracţii sângeroase, luându-l la rost, şi pe el, şi pe Mohita, de aceea spectacolul avea loc numai când Siama era plecată.

Şi de data asta rajahul îl invită pe străin să vadă luptele gladiatorilor în timp ce Siama ieşise să se plimbe cu automobilul.

Lângă rajah stătea Ariel, care acum era însoţitorul permanent al prinţului. Dar *„numărul”* tânărului, rajahul voia să-l servească străinului *„ca desert”*.

Lupta era în toi. Sângele curgea şiroaie. Rajahul, cu nările umflate şi cu ochii aprinşi, îi aţâţa pe luptători.

Unul din ei îşi lovi zdravăn tovarăşul, care se prăvăli la pământ. Apoi ridică unealta de fier ca să-i mai dea o lovitură celui căzut. Dar în aceeaşi clipă, Ariel, sub ochii uimiţi ai oaspetelui, zbură peste capul lui în arenă şi-l înşfacă pe luptător de braţ. Rănitul, folosindu-se de acest răgaz, părăsi în patru labe câmpul de bătaie.

Faţa rajahului se întunecă de mânie. Ariel se amestecase cu de la sine putere şi întrerupsese lupta în punctul cel mai culminant. Totodată, îi ratase şi *„numărul”*. Într-un cuvânt, îi stricase tot cheful!

Rajahul smulse suliţa din mâna unui străjer şi tocmai se pregătea s-o arunce în Ariel. Văzând gestul, tânărul se ridică în zbor deasupra arenei.

— *Brute! Bete sauvage!* Fiinţă grosolană! se auzi deodată glasul Siamei.

Toţi îşi îndreptară privirile într-acolo. În învălmăşeala care se iscase, nimeni nu băgase de seamă că de arenă se apropiase un automobil în care se afla Siama. Mohita se înţelesese din vreme cu şoferul.

Rajahul îşi muşca buzele. Când, oare, va înceta femeia aceasta să se mai amestece în treburile lui? Şi cum îşi permite ea, în prezenţa unui străin, şi încă în limba franceză, adică în limba pe care oaspetele lui european o înţelegea prea bine, să-l certe cu cuvinte atât de grele?

— Nu te băga în chestiuni care nu te privesc! strigă rajahul şi, plin de furie, zvârli suliţa spre automobil.

Arma sparse cu zgomot parbrizul, împroşcându-l pe şofer, care se lăsase în jos, cu o ploaie de cioburi.

Ştergându-şi faţa de năduşeală cu o batistă parfumată, oaspetele străin îşi ascunse un zâmbet: în sfârşit, avusese fericita ocazie să fie martorul unui aspect interesant al obiceiurilor exotice!

În spatele rajahului, Mohita îşi freca mâinile de bucurie. Prima ceartă a rajahului cu Ariel, şi nu ultima între rajah şi soţia lui. Dar, cine ştie? Poate că lucrurile vor lua o asemenea întorsătură, că asta va fi ultima lor ceartă. Şi mai înainte Mohita picurase cu grijă otrava urii în sufletul rajahului, aducând vorba pe departe că el se află la cheremul soţiei sale, că este sub papucul ei, că oamenii râd de lucrul acesta şi că rajahul ar face foarte bine dacă va lua de nevastă pe fiica rajahului vecin, o fată de cincisprezece ani, frumoasă ca o lună plină şi blândă ca o porumbiţă.

După această întâmplare, Mohita nu-şi mai dădu cărţile pe faţă, aşteptând ca Ariel să săvârşească o nouă greşeală.

Şi, în sfârşit, veni şi ceasul acela…

Chiar din primele zile ale şederii sale la rajah, lui Ariel începu să-i fie dor de Şarad, de Lolita şi de Nizmat. Nici bucuriile pe care i le dădea zborul nu-i molcomeau sufletul. Noaptea, când rajahul dormea, Ariel se apropia de fereastră.

Scăldat în lumina lunii, parcul dormita. Frunzele palmierilor, potirele crinului şi ale lotuşilor de pe lac stăteau neclintite. Miresmele nopţii îl ameţeau. Poate că în clipa asta Lolita visează la el sub razele lunii şi privirile li se întâlnesc în albastrul cerului, pe discul argintiu.

Ariel se ridică încetişor, aidoma fulgului la cea mai uşoară adiere, se înalţă spre tavan şi iese în zbor pe fereastră. Bucuria negrăită a zborului îi năpădeşte sufletul. La început urcase lin, apoi din ce în ce mai iute, de-a lungul zidurilor palatului. Iată şi acoperişul… Iată şi cuiburile cunoscute ale rândunelelor… Mai sus, tot mai sus… Şi în faţa ochilor lui se deschid zările ţării minunate, ca de vis. Tânărul întinde braţele când spre lună, când spre bolta spuzită de stele, când spre pământul înflorit… Jos se vede albind zidul care înconjoară ţinutul rajahului. Din înaltul cerului, castelele nu mai păreau aşa de măreţe, ci, dimpotrivă, arătau ca nişte ciudate îngrămădiri cu nenumărate acoperişuri de diferite forme. Mai departe începeau pădurile, cu cărările lor şerpuitoare. Undeva, în desişurile acestea, se afla cuibărită coliba sărăcăcioasă a Lolitei. Dacă s-ar ridica mai sus, ar zări iazul. Un câmp nu prea întins îl desparte de colibă.

— Lolita! strigase o dată Ariel cât îl ţinuse gura. Era însă atât de sus, că de pe pământ n-ar fi fost cu putinţă să-l audă cineva.

Şi deodată, uitând de toate, şi cuvântul dat rajahului, şi faptul că s-ar putea să fie urmărit, Ariel se năpusti în jos, în pădure, acolo unde îşi lăsase inima.

Găsi îndată coliba, care însă era cufundată în întuneric. Lolita şi Nizmat dormeau înăuntru, iar Şarad afară, pe terasă. Cât de mult ar fi vrut să se apropie de băiatul acela pe care-l salvase, să-l trezească din somn… Dar nu, nu era timpul… În palatul rajahului s-ar isca zarvă mare şi el ar fi din nou urmărit de Pearce. Ariel oftă din adâncul inimii, sărută cu duioşie capul copilului adormit, apoi privi în jur. Se apropie în zbor de un mango, rupse câteva fructe şi le puse lângă Şarad.

Apoi îşi luă în gând rămas bun de la cei dragi lui şi porni înapoi spre castel.

„Uite-l că s-a întors! Ce păcat!” bombăni Mohita, care stătea pe acoperişul drept al micului castel, unde locuia împreună cu toată familia. Oricum ar fi, Ariel îşi calcă însă cuvântul dat şi în fiecare noapte zboară undeva. Ei, se pare că acum dovezile sunt suficiente!

XXIV. FURTUNA S-A DEZLĂNŢUIT

Folosindu-se de un moment când Ariel se afla la Siama, iar rajahul era tare mânios dintr-o pricină oarecare, Mohita, strâmbându-se în toate chipurile şi oftând cu făţărnicie, începu să-şi ţeasă intriga.

El, Mohita, nu învinuieşte pe nimeni şi nu are nici posibilitatea de a demonstra tot ce spune, însă datoria-i de slugă credincioasă îl îndeamnă să deschidă ochii stăpânului său asupra unor lucruri care lui nu-i sunt de loc pe plac. Bineînţeles că în toate acestea nu este nimic rău, totuşi faptele nu trebuie ocolite.

Şi, cu aceleaşi insinuări, Mohita începu să enumere faptele.

La început îi povesti despre Ariel, despre darurile pe care le face slugilor, despre discuţiile suspecte cu ei, despre zborurile lui în timpul nopţii. Apoi aduse vorba şi despre purtarea Siamei.

Văzându-l pe Ariel, Siama l-a găsit foarte frumos. Oare n-a spus ea însăşi acest lucru? Şi nu l-a întrebat ea atunci — câtă grijă!

— Dacă nu este flămând? Când Ariel zbura prin palat şi arunca de sus flori, cei mai frumoşi trandafiri cădeau pe genunchii Siamei. Oare în semn de respect? Numai în semn de respect? Cu câtă însufleţire prindea Siama aceste flori şi le ducea la obraji! Nu cumva le săruta? Cu câtă admiraţie şi ardoare îl privea ea pe tânărul zburător! Rajahul nu vede toate acestea pentru că e orbit de Ariel, dar ochii lui Mohita văd totul… Oare nu i-a oferit ea lui Ariel o floare, atunci când tânărul acesta frumos a zburat pe cupola castelului? Şi Ariel a păstrat mereu floarea Siamei.

Şi-apoi, prea des se duce Ariel în mijlocul slugilor; poate complotează şi *rani* îngăduie acest lucru, cine ştie? Nu cumva participă ea însăşi la complotul care poate ameninţă viaţa stăpânului?

În ultimul timp, Siama şi Ariel se întâlnesc mereu, şi încă pe faţă, parcă înadins ca toată lumea să vadă cât de puţin o preocupă pe ea onoarea ei şi bunul renume al ilustrului ei soţ. Ariel zboară în zenana, loc care este interzis, după cum scrie legea, oricărui străin.

Sângele năvăli în obrajii rajahului şi faţa lui negricioasă căpătă o nuanţă liliachie.

— E o minciună! strigă el, cu glas răguşit. Mohita, bagă de seamă, îţi rişti capul!

Mohita se prosternă la pământ şi exclamă:

— Pentru cinstea celui care este stăpân al sufletului meu, nu-mi voi precupeţi nici capul. Du-te la soţia ta şi convinge-te singur. Du-te şi priveşte cum gânguresc ca nişte porumbei îndrăgostiţi sau complotează împotriva ta.

Rajahul se ridică, clătinându-se din pricina mâniei care pusese stăpânire pe dânsul. Faţa i se schimonosea într-una. Era înfricoşător: părea că două fulgere îi luminează ochii cu o lumină albăstrie. Plin de furie şi dor de răzbunare, se îndreptă spre aripa castelului unde locuia soţia lui. Mohita îl urma.

Rajahul ridică perdeaua.

În faţa unei ferestre ce dădea spre balcon, pe un maldăr de perne, şedeau Siama şi Ariel. Dinaintea lor, pe o măsuţă lăcuită, se afla o tavă de aur plină cu fructe. Ariel povestea ceva, iar Siama îl privea ascultându-l cu luare-aminte.

Un glas gutural sfâşie aerul. Speriaţi, Ariel şi Siama întoarseră capul spre perdea şi-l văzură pe rajah.

Acesta se năpusti ca un tigru asupra lui Ariel, îl azvârli pe perne şi-l înşfăcă de gât. Siama se aruncă spre rajah. În timpul acesta, Mohita scoase un şuierat încetişor — pregătise totul din vreme — şi slugile intrară înăuntru.

— Legaţi-l pe şarpele ăsta şi pe târâtura asta! porunci rajahul slugilor. Pe Ariel duceţi-l în turn, iar pe ticăloasă în beci!

Rajahul voise să spună invers: *„Ariel în pivniţă şi Siama în turnul cel rotund”,* dar din pricina mâniei greşise. Mohita îşi dădu imediat seama de greşeala lui şi încercă s-o îndrepte:

— Oare te-am înţeles bine, stăpâne?

Însă rajahul, crezând că Mohita vrea să-i ia apărarea Siamei, strigă:

— Niciun cuvânt!

Mohita se trase de-a-ndăratelea spre uşă şi îşi muşcă limba.

Siama îşi îndreptă spatele; era palidă şi ochii îi scânteiau ca două fulgere.

— Om de nimic! exclamă ea, privindu-şi cu dispreţ bărbatul. Şi, apropiindu-se de Mohita, îl lovi peste obraz: Ticălosule!

Servitorii stăteau nehotărâţi, temându-se să se atingă de Siama. La un semn al lui Mohita, câţiva dintre ei se îndreptară spre Ariel.

— Ce-i cu voi? Am să vă jupoi de vii! strigă ca turbat rajahul.

Slugile, îmboldindu-se una pe cealaltă, dădură să se apropie de Siama. Siama smulse de sub halat un pumnal, a cărui lamă îi străluci în mână.

— Voi muri înainte ca cineva să îndrăznească să pună mâna pe mine! strigă ea, ameninţător, şi-şi îndreptă lama pumnalului spre piept.

Slugile încremeniră.

Ce s-a întâmplat mai departe, Ariel n-a văzut, deoarece fu înconjurat de slujitori, legat şi dus pe sus.

Tânărul nu încercase nici cea mai slabă împotrivire: prea fusese uimit de acea forţă lăuntrică de care dăduse dovadă Siama şi rămăsese încremenit.

Fu aruncat în turnul rotund şi uşa fu zăvorâtă.

O bucată de vreme, Ariel zăcu pe podea, chiar lângă fereastră, uluit de toate câte se întâmplaseră. Îl durea gâtul şi capul i se învârtea.

Când gândurile i se mai limpeziră, începu să chibzuiască la cele petrecute. Pesemne că Mohita îl urmărise şi-i adusese la cunoştinţa rajahului zborurile pe care le făcea dincolo de ţinutul acestuia. Dar ce vină are Siama? De ce o suspectează? Iată cum s-a sfârşit viaţa sa la rajah! Şi cum a fost pedepsit pentru nehotărârea lui! De mult ar fi trebuit să-şi ia zborul din această colivie!

Sărmana şi buna Siama! Oare a căzut şi ea victimă unor denunţuri şi bănuieli josnice? Nu i s-a îngăduit oare să se apere?… Cum să-şi ia zborul? Uşa de fier e zăvorâtă, iar la fereastră sunt gratii groase.

Ariel vedea o parte din parc, zidul de piatră, iar dincolo de zid, aproape de tot, drumul.

O fată stătea în drum, chiar lângă zid, şi privea cu atenţie palatul.

Ariel tresări: o recunoscu pe Lolita.

Vestea că Ariel se află la rajah ajunsese până la ea şi fata se strecurase spre castel.

Izbutise să-l vadă pe tânăr zburând deasupra cupolei palatului. O zărise şi pe femeia aceea frumoasă, care-i întinsese o floare atunci când el zburase în dreptul ferestrei sale, şi inima fetei se strânsese de durere. Poate oare pulberea din drum să viseze la soare? De bună seamă că Ariel aflase la palat o fericire demnă de el.

Dar fructele pe care Şarad le găsise la căpătâiul său, lăsate nu se ştie de cine, nu puteau fi aduse decât de Ariel. Deci el venise până acolo! Aşadar, nu-i uitase!

Şi Lolita încercă să-l vadă pe tânăr, fie chiar de departe.

Astăzi însă în castel se petreceau lucruri ciudate. Se auzeau strigăte, oamenii alergau de colo-colo prin încăperile palatului şi prin parc. Pe Ariel nu-l văzu. Şi Lolita tocmai se pregătea să plece, când, deodată, ajunse până la ea glasul lui Ariel.

— Lolita! Eu sunt, Ariel! Dac-am să pot scăpa de aici, am să vin la tine! Aşteaptă-mă!

Tânărul auzi cum în spatele lui, cineva trăgea de zăvor şi atunci se lăsă iute jos..

Dar Lolita prinsese din zbor cuvintele lui Ariel. Fata fu cuprinsă de un tremur.

Era ţinut după gratii! Oare de ce?

XXV. STĂPÂNUL ARE O FIRE NESTATORNICĂ

Slugile îl băgară pe Ariel într-un sac, legară sacul la gură şi-l săltară în spate. Ajutorul lui Mohita dădea porunci cu glas răguşit.

Sacul era vechi şi nu prea trainic. Băiatul vedea prin răritura pânzei lumina zilei de afară şi simţea aerul proaspăt, astfel că, în timp ce-l duceau, el îşi dădu seama că traversează curtea. Apoi lumina se stinse, iar aerul deveni apăsător şi mai rece… Era purtat printr-un coridor lung, apoi slugile începură să coboare o scară dreaptă. Pe urmă traversară din nou nişte coridoare şi coborâră alte trepte… În sfârşit fu lăsat jos, pe lespezile reci. Zări răsfrângerea gălbuie a unei torţe. Sacul fu dezlegat şi într-o tăcere desăvârşită simţi cum fură introduşi înăuntru doi bolovani grei. În ochii unuia dintre servitori, Ariel văzu lacrimi, iar pe faţa altora citi o înţelegere plină de durere. Dar ajutorul lui Mohita urmărea pas cu pas fiecare mişcare a slugilor. Ariel zări deodată pereţii unei fântâni.

„Iată, aşadar, unde trebuie să-şi sfârşească zilele omul zburător!” se gândi el, cu amărăciune.

Două slugi legară sacul la gură, îl ridicară în sus pe Ariel şi, icnind, îl zvârliră în puţul adânc.

Între timp la palat, în camera Siamei, Mohita se târa în patru labe dinaintea stăpânului său, lovindu-se cu pumnii în cap şi urlând:

— Îndură-te, stăpâne!

Rajahul umbla ca turbat prin încăpere, îl lovea cu piciorul zvârlindu-l cât colo şi striga la el:

— Tu, tu, numai tu singur eşti vinovat de toate! O, şarpe ticălos şi blestemat! Tu m-ai lipsit de cea mai aleasă podoabă a palatului meu şi de desfătarea mea cea mai plăcută, omul zburător! Tu ai clevetit împotriva lui şi a acestei femei cinstite! Dacă Siama va muri… o! şi de bună seamă că va muri…

— Zeii o vor salva, stăpâne! Doctorul a spus…

— O, sclav viclean! Cum de-ai cutezat să deschizi gura pentru a cleveti împotriva celei mai bune femei din lume? De ce limba ta de şarpe n-a fost mâncată de lepră? Tu m-ai îndemnat, câine mincinos, să săvârşesc o crimă… În faţa morţii, oamenii nu mint şi ea mi-a strigat…

— Nu va muri, stăpâne!

— Mi-a strigat că e absolut nevinovată şi că tu, ticălosule josnic, ai ponegrit-o! Acum mi s-au deschis ochii!

Şi rajahul bătu din palme.

— Iertare, stăpâne! Pleacă-ţi urechea!

— Aşteaptă, şarpe! Luaţi lepădătura asta mârşavă — se adresă prinţul slugilor venite în goană — şi aruncaţi-o în cuşca tigrilor! Ah, cum o să mă mai distreze priveliştea asta!

Servitorii îl înşfăcară pe Mohita. Demnitarul începu să urle atât de tare, de parcă chiar atunci l-ar fi azvârlit în cuşca tigrilor.

Dar când ajunse în încăperea vecină, el încetă ca prin farmec să mai strige şi începu să vorbească pe şoptite, adresându-se slugilor:

— Să nu m-aruncaţi azi la tigrii! Aşteptaţi până mâine! Fiecare dintre voi va primi o mie de rupii. Mâine, rajahului îi va trece mânia şi el însuşi vă va ucide dacă voi vă veţi grăbi să mă azvârliţi acum la tigrii. Rajahul o să mai aibă nevoie de mine. De altfel, şi voi!… Auzi, Bankim, auzi, Ganedra?… Câte o mie de rupii!… Chiar mâine rajahul o să vă-ntrebe: *„Unde-i dragul meu Mohita?”* Mohita nu se mai află printre cei vii! *„Cine a îndrăznit să-l arunce? Să i se taie capul!”* Iar dacă n-o să îndepliniţi porunca, o să vă spună: *„Ce bine că l-aţi cruţat pe bunul meu Mohita!”* Şi o să vă răsplătească cu dărnicie… Pentru orice eventualitate, însă, hrăniţi bine tigrii, hrăniţi-i până ce-o să le stea carnea în gât. În aşa fel, ca fiarele nici să nu se uite la mine.

… Toate acestea se petrecură în ajunul acelei zile când Boden, Pearce, Dottaler şi Jane veniră la rajah.

XXVI. LUPTA PENTRU VIAŢĂ

Fântâna era adâncă. După câteva secunde de prăbuşire în gol, Ariel încercă să încetinească căderea. Izbuti, deşi cu mare greutate. Dar reuşi-va oare să se ridice? Pietrele îl trăgeau în jos.

Cu un plescăit zgomotos, sacul se lovi de suprafaţa apei. Ariel îşi simţi trupul străbătut de fiori, căci apa era rece. Ca să nu-şi irosească forţele în zadar, se străduia să-şi ţină la suprafaţă măcar capul. Pânza sacului, după ce se udase, nu mai lăsa să treacă aerul, care şi aşa era greu respirabil, aproape complet lipsit de oxigen. Ariel risca nu numai să se înece, dar să se şi înăbuşe.

Când zgomotul căderii se stinse, în liniştea ce se lăsase răzbătură nişte glasuri:

— S-a sfârşit! Ce păcat!

— Şi tu, Akşai, ziceai că dacă nu-i zeu, este înrudit cu zeii. De-ar fi zeu, nu s-ar lăsa înecat ca un căţel.

— Astăzi el, mâine unul dintre noi…

Cu acestea luă sfârşit discuţia funerară. Curând se auziră paşi ce se îndepărtau şi zgomotul unei uşi trântite.

Cu gura larg deschisă, Ariel se strădui să se ridice. I se părea că trupul îi este sfâşiat. Pentru o clipă, îşi pierdu chiar cunoştinţa: pietrele îl trăgeau în jos. Scufundându-se în apa rece, îşi veni în fire.

„Dacă nu voi izbuti să mă înalţ dintr-o dată, voi pieri” — îi fulgeră prin minte. Trăgând cu nesaţ aer în piept, strânse din dinţi, îşi încleştă degetele şi începu din nou să se ridice, de data asta mult mai încet. Se războiau între ele două forţe: una îl trăgea în sus, cealaltă în jos.

Principalul era să nu-şi piardă cunoştinţa, să nu cedeze forţei care-l trăgea în jos, acolo unde-l aştepta moartea…

Sus, jos, din nou sus, puţin câte puţin… Ariel era lac de năduşeală şi-i tremura tot corpul. Simţi în gură gustul sărat al sângelui. Ochii îl dureau de parcă cineva l-ar fi împuns cu un cuţit.

Mai sus, tot mai sus!

Dar puterile îl părăseau… Să nu pună capăt oare acestor chinuri îngrozitoare, datorite încordării supraomeneşti? Îl durea capul şi urechile îi ţiuiau… Poate-i plesnesc vinele… Cine e? Unde se află? Şi deodată vede strălucind oţelul albăstrui al pumnalului, care orbeşte ochiul până la durere… Să cadă, să sfârşească cu viaţa…

Dar poate că salvarea e aproape?

Ariel pipăie pereţii fântânii, dar nu întâlneşte nimic. Se ridică din ce în ce mai sus şi deodată se loveşte cu capul de ceva. Unde se află? Oare plecând, slugile au acoperit fântâna cu o lespede de piatră? Atunci totul s-a sfârşit!

Cu o ultimă străfulgerare a conştiinţei, Ariel îşi dă seama că s-a lovit de bolta de deasupra puţului. Numai de nu s-ar prăvăli înapoi! Îşi pierde cunoştinţa.

Pesemne c-a stat aşa leşinat o bucată de vreme, deoarece, venindu-şi în fire, constată cu negrăită bucurie că se află pe un loc tare şi uscat.

Numai omul zburător a putut să iasă viu şi nevătămat din această fântână.

Totuşi mai era încă legat în sacul cu bolovani.

Încercând să-şi elibereze mâinile, îşi dădu seama că nodurile erau prea strânse. Nu izbuti decât să rupă cu dinţii o bucăţică din ţesătura sacului. Acum putea să respire mai în voie. Ce-i rămânea de făcut?

Începu să se târască de-a lungul unui perete, coti după colţ, ajunse la o uşă pe care o pipăi prin sac, încercă s-o deschidă, dar uşa refuză să-i dea ascultare. Porni mai departe şi coti iarăşi după un alt colţ. Peretele se întindea la nesfârşit. În cele din urmă ajunse într-un coridor. Poate că acest culoar îi va purta paşii spre libertate… Uneori, când se oprea ca să se odihnească, aproape că-şi pierdea cunoştinţa, dar Ariel înainta mereu, mereu. Sacul începuse să se rupă, iar frânghiile mai plesniră din pricina mişcărilor pe care le făcea.

Iată că simţi, în sfârşit, o undă de aer proaspăt, ce venea de undeva, pătrunzând în acest subsol înăbuşitor şi cald. Într-adevăr, curând dădu peste o deschizătură. Încercă să treacă prin ea, dar era atât de îngustă, că nu reuşi să-şi vâre decât capul.

Se târî mai departe. Trecu pe lângă câteva deschizături la fel de înguste, care serveau probabil la aerisire. În sfârşit găsi una mai largă şi se strecură prin ea. Ţesătura veche a sacului se rupse şi bolovanii se rostogoliră afară. Ariel se ridică uşor în sus, ajunse în zbor până la o nouă cotitură şi dintr-o dată îl lovi o undă de aer proaspăt.

Plin de bucurie, trase în piept cu nesaţ aerul acesta.

Acum trebuia să-şi aleagă direcţia… Ariel se îndreptă spre lumina pe care o zări. În faţă era răsăritul… În spate — apusul, în dreapta — miazăzi, în stânga — miazănoapte. Încotro să zboare? Către Lolita, Nizmat şi Şarad! Coti spre drum.

Zbură deasupra parcului şi a fântânii din care îl scosese odinioară pe băieţelul acela. Ariel auzi cum cineva exclamă, plin de uimire:

— Şi totuşi se înrudeşte cu zeii! striga un servitor, clătinând din cap. Era Akşai. Zboară, zboară, porumbelule! îl salută el pe tânăr. N-am să spun nimănui că te-am văzut. Dar bagă de seamă, altă dată să nu te mai laşi prins în capcană! Se vede treaba că neamurile tale din cer nu prea te-ajută în clipe de grea cumpănă!

Ariel nu numai că nu auzi aceste cuvinte, dar nici nu-l zări pe omul aflat lângă fântână; n-avea timp de aşa ceva. Deşi acum zbura fără nicio povară, simţea că puterile îl părăsesc. Încercările prin care trecuse în ajun, noaptea aceea îngrozitoare, oboseala supraomenească… Nu, nu va putea ajunge până la coliba bunului Nizmat…

Ariel coborî lângă un tufiş din marginea drumului şi acolo fu cuprins de un somn adânc.

XXVII. DESCOPERIREA

O dată cu răsăritul soarelui, pe drum se iviră ţărani, călugări pelerini, măgari încărcaţi cu coşuri.

Era aproape de amiază când apăru un automobil prăfuit, în care se aflau trei bărbaţi şi o tânără. Văzând automobilul, speriaţi, ţăranii se dădeau la o parte şi se ploconeau până la pământ.

— Opreşte, James! spuse unul dintre sahibi, adresându-se şoferului, când maşina trecu prin dreptul unui om căzut în şanţul drumului. Se pare că aici s-a săvârşit o crimă. Ia te uită, omul ăsta e plin de sânge!

Fata din automobil păli.

— Ce ne priveşte pe noi, mister Dottaler? replică sahibul cel bătrân, care semăna la chip cu o bufniţă. Crezi că-s puţini oamenii omorâţi pe drumurile Indiei? Ăştia sunt nişte sălbatici! James, dă-i drumul!

Maşina porni înainte.

— Opreşte, James! strigă aspru Dottaler. Dă puţin înapoi! Nu putem trece nepăsători, mister Boden! Şi mai ales priviţi cu atenţie: este un alb! Poate că-i englez şi poate mai trăieşte. Faceţi cum vreţi, dar eu mă dau jos să cercetez.

Maşina se opri.

— Mai geme încă! Trăieşte! exclamă Dottaler. Ia uitaţi-vă aici, nişte frânghii, trebuie să-l dezlegăm — propuse el şi, plin de dezgust, tăie capetele de frânghie care mai încătuşau încă mâinile şi picioarele omului. Ei, voi! Careva de-acolo! Ia veniţi încoa! strigă el, adresându-se unor ţărani care se opriră ceva mai departe.

Gestul acesta putea fi lesne înţeles şi de cei ce nu ştiau limba engleză, dar niciunul dintre ţărani nu se clinti măcar.

— Catârilor! Tâmpiţi fricoşi! se porni să-i ocărască Dottaler. James, fii atât de amabil şi ajută-mă!

În aceeaşi clipă, Pearce exclamă plin de groază:

— E el!

— Care el? întrebă repede fata, pălind şi mai mult.

— El… Nefericitul dumitale frate, Ariel… Aureliu Galton…

Jane scoase un ţipăt scurt şi se lăsă pe speteaza canapelei. Boden şi Pearce se grăbiră spre Ariel. Amândoi bărbaţii îl transportară pe băiat în maşină. Jane îşi frângea mâinile în tăcere, privindu-şi fratele.

Ariel era leşinat.

— Plecăm, James! porunci Dottaler.

Maşina claxonă puternic şi lumea se dădu la o parte. Porniră.

Când mulţimea de ţărani rămase în urmă şi automobilul începu să-şi mărească viteza, o fată care trecea pe acolo, purtând un sari sărăcăcios, întinse braţele, strigând:

— Ariel!

La acest strigăt plin de bucurie, pe faţa băiatului trecu un zâmbet, dar pleoapele lui nu se ridicară.

„Asta mai lipsea! O micuţă cerşetoare de pe stradă, care ştie cum îl cheamă!” se gândi Jane.

„Lucrul acesta trebuie neapărat lămurit” — gândi Pearce în sinea lui, privind uimit la cerşetoare.

XXVIII. ARIEL ÎŞI IA ZBORUL

Ariel fu dus în hotelul orăşelului care se găsea la câteva mile de reşedinţa rajahului, şi culcat în pat. Apoi trimiseră după doctor.

Băiatul delira. Jane veghea la căpătâiul fratelui său. Îi dădea să bea, îi răcorea tâmplele cu oţet aromatic şi, privindu-i faţa chinuită, se gândea mereu: *„Numai să nu moară!”*

Dottaler se gândea: *„Numai să nu scape!”*

Pearce se gândea: *„Acum n-o să-l mai scap din mâini!”*

Dar Boden?… Boden, fără ochii de bufniţă ai asociatului său, se dezobişnuise cu totul să mai raţioneze: *„Numai de aş trage cât mai multe foloase din chestiunea asta… Dar cum?”*

După ce-l examină pe Ariel, doctorul spuse în englezeşte:

— Are friguri… Şi e posibil ca accesul să fi survenit în urma unei zguduiri nervoase. A trecut, probabil, prin încercări foarte grele…

— Care sunt foarte întemeiate — răspunse din colţul său Pearce.

— E grav? întrebă Jane.

— Nu, miss. Dacă e pe bază nervoasă, nu-i grav, însă…

Medicul nu ştia cărui fapt se datorează pierderea de sânge suferită, pe nas, pe urechi şi pe gură, şi se vedea că sângele îl podidise de curând. Nu putea să dea nicio explicaţie acestui fapt, dar nu-şi mărturisi nesiguranţa.

După ce prescrise nişte doctorii, se grăbi să plece.

Pearce nu se îndepărta de patul lui Aureliu. Sta cu urechea aţintită şi asculta delirul tânărului.

— Pumnalul… Siama… Ea s-a omorât… Ce mârşăvie!… Lolita… Dar mai pot zbura… O să zburăm împreună…

„Nu cumva vorbeşte despre fata pe care am întâlnit-o pe drum?” se gândea Jane.

Pearce i se adresă:

— Poftim, miss, acum vă puteţi convinge singură că fratele dumneavoastră este alienat mintal. Îl obsedează gândul că poate zbura ca o pasăre.

La auzul acestui glas, Ariel tresări, chipul i se cutremură, deschise ochii şi strigă plin de groază:

— Pearce! Bharava! Sunt din nou la Dandarat? şi iar îşi pierdu cunoştinţa.

— Ce vrea să spună? Şi ce l-a tulburat atât de mult? întrebă Jane, speriată de ţipătul şi înfăţişarea fratelui ei. Ce-i asta Dandarat?

— Când oamenii delirează, înşiră tot felul de prostii, care le trec prin cap — răspunse Pearce, îndepărtându-se totuşi de pat şi aşezându-se într-un loc unde Ariel nu-l mai putea vedea.

Diagnosticul doctorului era bun: Ariel n-avea decât o puternică zguduire nervoasă. Şi, cum se întâmplă uneori în astfel de cazuri, cui pe cui se scoate: glasul şi chipul lui Pearce, gândul că se află din nou la Dandarat treziră în Ariel instinctul de conservare şi curmară brusc delirul şi accesul de friguri care-l zgâlţâiau. Curând, Ariel îşi veni în fire. Dar el puse în aplicare ceea ce învăţase la Dandarat, şi anume arta de a-şi ascunde gândurile şi sentimentele, hotărându-se să nu arate că este pe deplin conştient şi continuând să simuleze delirul, în care timp urmărea în taină pe cei din jurul său.

Văzu o tânără drăguţă: *„Infirmiera”* — se gândi el. Cercetând pe furiş camera, constată cu uşurare că nu se află la Dandarat. Aşadar, mai poate fugi şi scăpa din mâinile lui Pearce, care totuşi izbutise să-i dea de urmă.

Din încăperea vecină răzbăteau voci iritate. Era Dottaler care se certa cu Boden din pricina lui Ariel. Pearce nu se putu stăpâni şi trecu şi el în camera cealaltă. Rămase numai fata. O, de-ar pleca şi ea! Fereastra-i deschisă. Pearce nu se îngrijise s-o închidă, socotind că Ariel este încă greu bolnav. Să-ncerce să-şi ia zborul? Oare îl vor ajuta puterile? Se simte vlăguit, deşi ceaşca de bulion fierbinte i-a mai dat puţină vigoare. Dar de ce să nu rişte? O dată ce tot se află în mâinile lui Pearce!

Ariel se ridică deodată deasupra patului, în aceeaşi poziţie în care se afla culcat, fără să arunce cearşaful ce-l acoperea. Fata scoase un ţipăt de groază. Descriind un cerc prin încăpere, Ariel îşi luă zborul pe fereastră.

La strigătul bietei Jane, se năpustiră cu toţii în cameră.

— A zburat! Sau m-am îmbolnăvit şi eu şi delirez?… Ariel s-a ridicat din pat şi a zburat pe fereastră!

Pearce se repezi la geam şi-l văzu pe Ariel plutind deasupra palmierilor, sub bolta albastră.

— Ticălosul ăsta iar m-a tras pe sfoară! strigă el, furios la culme.

— Aşadar, e adevărat? Dumnezeule! Dar este ceva de necrezut! Aureliu zboară? Fratele meu, Aureliu Galton, e un om zburător?!

— Da, da, da, da! strigă Pearce drept în obrazul fetei. Zboară şi şi-a luat zborul, lua-l-ar toţi dracii! Eu l-am făcut om zburător, spre nenorocirea mea şi-a dumitale, dacă vrei să ştii!

XXIX. ÎNCLEŞTAREA ÎN VĂZDUH

Ariel zbura cu o viteză atât de mare, încât i se tăia răsuflarea. Se învelise bine în cearşaf, pentru ca acesta să nu se umfle şi să-i frâneze zborul. Numai capetele lui fluturau ca nişte aripi albe şi locuitorii micului orăşel urmăreau cu nedumerire zborul acestei păsări nemaivăzute.

Jos se zăreau acoperişurile drepte, uliţe înguste şi întortocheate, grădini, iar dincolo de oraş, dealuri acoperite de păduri, în spatele cărora se desluşea o vale mare şi apoi din nou verdele întunecat al pădurilor.

Scăpând din groaznica-i captivitate, Ariel nu se mai gândea încotro zboară, nu-şi alegea nicio direcţie, nu dorea decât să ajungă cât mai departe… Simţi, venind din stânga, un val puternic de aer fierbinte, care începu să-l târască într-o parte, împiedicându-l să zboare. Ariel văzu dintr-o dată cum, dincolo de geana zării, învăluită într-o pâclă albăstrie, se îngrămădesc nori mari plumburii. Se apropia furtuna. Băiatul îşi schimbă direcţia şi o porni şi mai repede.

După aproape o oră de zbor, simţi c-a obosit. Soarele ardea necruţător. Îi era foame şi sete. Trebuia să coboare şi să se odihnească.

Privi în jos şi-şi alese un loc. Se zăreau strălucind şinele căii ferate, iar în mijlocul unor clădiri înalte din cărămidă roşie se ridicau coşuri de fabrică: jur împrejurul clădirilor se vedeau colibele sărăcăcioase ale muncitorilor. Trebuia să zboare cât mai departe de oameni.

Iată câmpiile nesfârşite, la orizontul cărora se desluşeau petele întunecate ale pădurii şi panglica argintie a râului. Într-acolo trebuia să se îndrepte!

Câmpia se perinda domol pe sub el. Drept înainte începu să deosebească stufărişul de pe malul râului. Dar ce se va întâmpla oare dacă îl vor vedea oamenii? Trebuia să coboare aici, să-şi aleagă un loc cât mai singuratic.

Deodată, deasupra capului băiatul auzi un zgomot şi o bătaie înăbuşită de aripi. Ariel văzu un vultur uriaş, care zbura deasupra lui atât de aproape, încât simţea aerul mişcându-se. Pasărea îşi aţintise ochii strălucitori asupra lui Ariel, căscase ciocu-i încovoiat şi îşi desfăcuse ghearele uriaşe. Băiatul se trase într-o parte, dar vulturul se luă după el.

Şi în văzduh se dezlănţui o luptă pe viaţă şi pe moarte.

Vulturul se prăvălea cu iuţeala unei pietre, iar omul, cu aceeaşi iuţeală fulgerătoare, căuta să scape de atacurile lui; rotindu-se în semicerc, Ariel se străduia să apuce pasărea de aripă sau de gât. Dar şi vulturul se ferea la fel de agil. Deodată zburătoarea izbuti să-l zgârie pe Ariel la picior. Înfuriat, băiatul o lovi cu piciorul drept în spate, făcând-o să se rostogolească în aer.

Trebuia să înveţe tactica şi mişcările inamicului.

Omul se convinse repede că vulturul se prăvăleşte iute în jos, ţinând aripile strânse, şi zboară cu viteză mare în linie dreaptă, dar nu poate dezvolta viteza de zbor, când face cotituri, deoarece îl împiedică aripile-i uriaşe. Cel mai mult timp îi trebuia ca să treacă la zborul vertical. E drept că toate aceste manevre nu durau decât câteva secunde, sau chiar zecimi de secunde, dar şi ele puteau hotărî sfârşitul bătăliei. Reieşea că primejdia era cu mult mai mică zburând deasupra pasării. Şi atunci începu lupta pentru înălţime.

Pasărea cea uriaşă şi omul se rostogoleau în văzduh, ridicându-se din ce în ce mai sus. Amândoi începură să obosească. Ariel, care şi aşa era sleit de puteri, lupta din greu. De câte ori nu trecuse alunecând chiar pe sub ghearele vulturului şi de câte ori aripile puternice ale zburătoarei nu-l loviseră peste obraz! Deodată, vulturul îl izbi atât de tare cu aripa în cap, încât băiatul îşi pierdu pentru o clipă cunoştinţa, dar pe dată îşi veni în fire, luă înălţime şi apucă pasărea de gât. Vulturul se zbătu, se înălţă mai sus, se rostogoli în aer căutând să scape, dar nu izbuti.

Speriat, începu să zboare în linie dreaptă, spre munţii care se vedeau dincolo de pădure.

Ariel căuta să dirijeze zborul pasării, acoperindu-i când un ochi, când celălalt, când întorcându-i capul într-o parte. Dar vulturul, nepricepând ce i se cere, se zbătea cu furie. Atunci băiatul renunţă la aceste încercări. În direcţia munţilor se vedea un râu, unde Ariel ar fi putut să-şi astâmpere setea, şi asta era principalul.

Coborâră într-o poiană din pădure, în apropierea apei. Ariel ţâşni deodată în sus şi se ascunse în stufăriş. Vulturul, care se prăvălise cu zgomot în iarba deasă, rămase aşa nemişcat o bucată de vreme, cu aripile întinse, deschizând şi închizând ciocul şi privind fix înainte, cu ochi plini de groază. Apoi, acest rege al văzduhului care fusese înfrânt se scutură, îşi strânse aripile, apoi le desfăcu din nou şi îşi luă zborul, întovărăşit de privirile lui Ariel.

XXX. STRĂIN CERULUI ŞI PAMÂNTULUI

Când zgomotul făcut de aripile vulturului se stinse, Ariel desluşi sunetele unui fluier şi, privind în jos, văzu o privelişte plină de pace.

Pe malul lutos al râului păştea o turmă de bivoli. Iată unul dintre ei, un bivol mare, fumuriu, cu coarnele răsucite, se scufundase în mlaştină până la gât; alţi bivoli porniră şi ei după dânsul şi în curând, din noroi nu se vedeau decât boturile lor turtite.

Pe un dâmb, ciobănaşii pe jumătate goi se jucau. Făceau căsuţe din lut, ziduri, palate, bivoli, puneau în mâinile omuleţilor de lut beţişoare de trestie; unii împleteau din iarbă coşuleţe şi puneau înăuntru greieri; alţii înşirau mărgele din nuci roşii şi negre, prindeau broaşte, cântau din fluiere pe care şi le meşteriseră singuri, îngânând cântece triste şi triluri ciudate.

Uitând de foame şi de sete, Ariel privea cu interes şi totodată cu invidie la aceşti ciobănaşi. Erau fericiţi în felul lor. Îşi petreceau copilăria în mijlocul naturii, nimeni nu-i urmărea, n-avea cine să-i chinuiască şi să-i sperie, ca pe copiii din Dandarat… Ariel nu păstrase amintiri din copilărie. Doar câteva, foarte îndepărtate, aproape şterse… casa din oraşul învăluit în ceaţă, camera, covorul, jucăriile şi fetiţa aceea mică, cu părul auriu… Dar toate aceste amintiri erau umbrite de chipul răutăcios al omului îmbrăcat în negru, care — în vis sau în realitate — călcase în picioare jucăriile lui, călcase în picioare, cu brutalitate, anii copilăriei lui.

Şi deodată Ariel îşi aduse aminte de boala sa, de delirul ce pusese stăpânire pe el… Toate acestea se întâmplaseră ieri, sau poate chiar azi! Printre cei aflaţi în jurul patului său desluşea silueta unui om sever, al cărui chip îi amintea de chipul omului în negru, deşi bătrânul acesta purta haine albe, aşa cum obişnuiesc europenii care locuiesc în India. Oare totul nu fusese decât un delir? Ce căuta în cameră bătrânul acela sinistru, cu nasul ascuţit ca un cioc de pasăre răpitoare şi cu ochi de bufniţă, care stătea alături de Pearce? Şi mai era încă unul înalt, ras, care tot timpul privea cu răutate la Ariel. Ce urmăreau aceşti oameni şi ce îi unea? Numai fata îl privea compătimitor. Pesemne că e bună ca

Lolita, Nizmat şi Siama. Cât de puţini oameni buni sunt pe lumea asta!

Bubuiturile îndepărtate ale tunetului îl aduseră pe Ariel la realitate.

Aerul era încins şi neobişnuit de înăbuşitor Foamea şi setea începură să-l chinuiască din nou.

Iar ciobănaşii, parcă înadins, lăsând joaca, se aşezară în cerc şi începură să prânzească, scoţând din coşuleţe şi traiste turtiţe de orez, nuci de cocos şi struguri.

Să le ceară? Dar dacă ei l-au văzut coborând în zbor pe vultur, atunci, de bună seamă, că vor fugi cuprinşi de groază… Vor fugi, dar poate că vor lăsa turtiţele? Ariel se sculă, se înfăşură în cearşaf şi se apropie de copii.

Văzând un om alb şi necunoscut, băieţaşii îşi aţintiră privirile asupra lui.

— Bună ziua, frăţiorilor! Sunt un biet acrobat sărman. Vreţi să v-arăt un joc grozav? întrebă Ariel.

Deodată se ridică în mâini, apoi se săltă în vârful degetelor, rămânând sprijinit pe arătătorul mâinii stângi. După ce stătu aşa cam un minut, reveni din nou în picioare.

Copiii erau entuziasmaţi. Acrobaţie aşa de minunată nu văzuseră ei nici la iarmaroc. Iar când Ariel, săltându-se de la pământ, se rostogoli de câteva ori prin aer şi căzu din nou în picioare, încântarea lor nu mai cunoscu margini. Vorbind toţi deodată, începură să-i ofere, care mai de care, din mâncarea lor: turtiţe, struguri uscaţi, nuci de cocos. Ariel bău apă şi mâncă pe săturate.

Bubuitul tunetului răsună aproape de tot; Ariel ar fi vrut să rămână cu copiii, dar frica de a da ochii cu Pearce îl mâna tot mai departe.

Luându-şi rămas bun de la tovarăşii lui, băiatul se mistui în desişul pădurii şi numai când malul pe care se aflau copiii şi bivolii nu se mai zări de loc, se ridică deasupra copacilor şi cercetă atent împrejurimile.

Norii acoperiseră jumătate din cer, aruncând o umbră deasă deasupra câmpiei, peste care Ariel trecuse nu de mult. Vântul bătea în rafale. Cu atât mai bine, căci vântul acesta care goneşte norii îl va ajuta să zboare tot mai departe de urmăritorii săi. Şi Ariel se ridică din ce în ce mai sus. Norii vineţii se şi aflau deasupra capului său.

Deodată uraganul îl prinse în vârtej pe Ariel, îl zvârli în jos, apoi, răsucindu-l, îl împinse în sus, drept în vălmăşagul norilor. Băiatul încercă să se lupte cu vântul, dar într-o clipă îşi dădu seama că-i este cu neputinţă. Ca să nu-şi irosească forţele în zadar, se hotărî să se lase în voia uraganului. La urma urmelor, pentru el nu era nicio primejdie, deoarece nu putea să cadă şi să se zdrobească. Când vijelia se va mai potoli şi nu-l va mai ţine pe aripile sale, o să zboare singur.

Deodată, Ariel constată că vântul se domoleşte, începu să respire mai uşor şi-şi dădu seama că nu mai simte nici cea mai slabă mişcare a aerului. „Asta, se vede treaba, fiindcă zbor cu aceeaşi viteză ca uraganul” — chibzui Ariel.

Dar, aruncându-şi privirile în jos, tresări fără să vrea: cu toate că se afla la o mare înălţime, pe sub el treceau, cu o iuţeală nemaipomenită, câmpii, munţi, păduri, râuri, aşezări omeneşti… Privind în sus, i se păru că munţii albaştri, stâncile vineţii, prăpăstiile negre, înlănţuite unele de altele prin lianele orbitoare ale fulgerelor, se prăbuşesc asupra lui… Şi deodată se prăbuşiră, îl înconjurară, îl prinseră în hora lor îndrăcită… Unde-i cerul? Unde-i pământul? Totul era învăluit într-o pâclă vineţie, jur împrejur scăpărau scântei, se rostogoleau bubuituri, cădeau torentele nestăvilite ale ploii. Curenţii de aer care veneau din sens opus ba de sus, ba de jos, ba de pe laturi îl răsuceau şi-l învârteau ca pe-o frunză ruptă. Apa îi umplea urechile, gura, nasul, capul i se învârtea.

În sfârşit, nimeri într-un curent de aer care se rostogolea în jos. Ploaia şi vântul părea că se opriseră pe neaşteptate, şi băiatul începu să cadă o dată cu ele. Dar era de ajuns ca să se oprească o clipă în văzduh, că valurile de aer şi torentele de apă se prăbuşeau asupra lui şi-l aruncau în jos.

Cu totul pe neaşteptate, văzu în faţa sa pământul. Nu, nu era pământ, ci marea, nesfârşită şi întunecată, care parcă se aprindea sub fulgere. Oare uraganul îl mânase spre ocean?… Cât timp se va putea menţine la suprafaţa apei? Dar nu, nu era oceanul. La lumina unui fulger, Ariel văzu coroanele copacilor şi acoperişuri de case… Era o inundaţie…

Şi deodată, o rază de aur a soarelui care coborâse jos de tot, către asfinţit, lumină o insuliţă. Trebuia să ajungă acolo! Cu orice preţ!

Biruind împotrivirea vântului, Ariel zbura spre insuliţă. Deodată zări colibele unui sat sărăcăcios. Norii acoperiră din nou cerul, iar uraganul trecuse mai departe, vântul se potolise şi doar ploaia mai continua să cadă, deşi cu mai puţină furie.

Ariel se prăvăli lângă un chioşc, îmbrăcat în liane, şi auzi alături de el respiraţia grea a cuiva.

Cu pielea strălucitoare şi cu nuanţe albăstrui din pricina ploii, răsuflând din greu, stătea culcat un bivol, istovit de puteri, pesemne în lupta cu forţele dezlănţuite ale naturii.

După ce se odihni puţin, Ariel o porni pe drumul desfundat de ploaie, spre aşezările omeneşti, pleoscăind prin băltoacele pline de broaşte şi călcând în noroi. Ultimele răbufniri ale vântului făceau să scârţâie bambuşii.

Iată şi coliba! Ploaia a spălat tot lutul de pe gard şi stâlpii porţii. Obloanele ei spânzurau neputincioase în balamale.

Curtea e năpădită de buruieni. Acoperişul casei, din brazdă de iarbă, s-a prăbuşit. Ariel se urcă în cerdac, speriind o broască ţestoasă, şi intră în casă. Pe podea aleargă scorpioni mititei, scoţând strigăte ciudate: tic-tic. Pete de mucegai acoperă pereţii odăii. O scară îngustă duce spre acoperiş.

Într-un ungher se afla un bătrân cu trupul gol, care putea fi luat drept o statuie, atât de nemişcat stătea, cu ochii plecaţi în pământ, întocmai ca un om adânc cufundat în gânduri. Un schelet îmbrăcat în piele, cu o barbă lungă şi albă.

— Saniasi! îl strigă Ariel.

Bătrânul nu se trezeşte dintr-o dată din concentrarea sa; îşi ridică încet capul şi-l priveşte pe Ariel, cu ochii săi albaştri deschis, care nu văd nimic, ochi ca de bivol, şi-i spune cu glas cântat:

— Bucuria regăsirii infinitului este finită!

Şi din nou îşi lasă ochii în jos.

Ariel nu găsi aici nici ajutor, nici adăpost, şi astfel plecă mai departe.

Se întunecase de-a binelea. Străbătând uliţele, băiatul îşi dădu seama că satul era aproape dărâmat şi pustiu. Numai într-o singură colibă, luminată de un opaiţ, se mişcau patru năluci albe. Erau femeile care veniseră să spele un mort.

Pe Ariel îl năpădi deodată un simţământ de singurătate, de izolare, şi fu cât pe-aci să izbucnească în plâns, pentru prima oară de când plânsese în copilărie, când omul cel negru îi călcase în picioare cuburile.

Cu toate că noaptea se lăsa, îşi luă zborul şi se înălţă deasupra văii acesteia moarte, înecată de apă, străduindu-se să nu privească în jos.

Ultimii nori se îndepărtau repede spre orizont.

În faţa lui Ariel, pe albastrul nesfârşit al cerului nocturn, străluci o stea. Zbură spre ea, ca spre lumina unui far.

Spre stele! Cât mai departe de pământ!

XXXI. ÎN JUNGLĂ

Ariel se trezi sub bolta unui templu pe jumătate dărâmat şi nu-şi dădu seama dintr-o dată unde se află. Curând însă îşi aminti de pustiul acela mort, acoperit de ape, ape în care se oglindeau stelele. Zburase mult deasupra lui, aproape toată noaptea.

La orizont, pe întinsul siniliu al apelor, miji dunga neagră a pădurii. Ţărmul! Odihna! Ariel zbură şi mai repede.

Când ajunse la marginea sihlei, era atât de ostenit, încât nici nu mai căută un loc uscat, ci zbură spre un copac rămuros şi se instală acolo, ca într-un cuib. Lipindu-şi capul de trunchiul arborelui, adormi pe dată.

Trezindu-se la primele raze ale soarelui, văzu cu uimire că pluteşte în văzduh, lângă copac. În timpul somnului, mişcându-se în mod inconştient, se îndepărtase pesemne de punctul său de sprijin. Dar, pe când dormea, din prudenţă, îşi lipsise corpul de greutate, ca să nu cadă jos, de aceea atârna acum în aer. Pentru el era o descoperire de mare importanţă: putea deci să doarmă în aer. Şi această posibilitate îi folosi foarte mult.

Când se trezi, văzduhul era împânzit de aburii groşi care se ridicau din pământ, străpunşi de razele portocalii-roşcate ale soarelui ce răsărea. Alături de el, în frunziş, ciripeau păsări şi ţipau maimuţe. Iar jos, lângă rădăcinile groase şi şerpuitoare, o cobră uriaşă se încălzea la soare. Ce s-ar fi întâmplat cu el, dacă în timpul somnului s-ar fi prăvălit din copac?

Cobra bău apă dintr-o băltoacă, îşi săltă capul — care era a treia parte din corpul său — şi-l legănă, privi în jur şi zări în iarbă o păsărică pestriţă.

Ariel văzu primejdia ce ameninţa zburătoarea şi vru s-o sperie, dar cobra se năpusti ca fulgerul asupra victimei sale şi o înghiţi mai înainte ca pasărea s-apuce să scoată un piuit.

„Uite aşa mă vânează şi Pearce — se gândi Ariel. *Cobra însă este flămândă, dar ce nevoie are Pearce de mine?”*

Dar şi Ariel era flămând, aşa că ar fi fost timpul să se gândească la hrană.

Se ridică din nou deasupra copacilor şi văzu că se află la marginea junglei. Cât puteai cuprinde cu ochii, vedeai, asemenea unor talazuri pe întinsul mării verzi, cupolele arborilor uriaşi. Ariel îşi luă zborul deasupra acestui ocean de verdeaţă; într-o poiană, în mijlocul ei, se zăreau ruinele unui templu, cu coloane grosolan sculptate, pe care se încolăciseră lianele. În jur creştea un tufăriş des.

N-ar fi rău să-şi facă aici un adăpost. Ariel coborî şi, printr-o gaură a acoperişului, pătrunse înăuntru.

Un aer umed şi stătut îl învălui de pretutindeni. Acoperişul se păstrase în bună parte, astfel că se putea adăposti pe vreme urâtă şi în timpul ploilor tropicale. În aripa templului care nu se dărâmase se afla, intactă, statuia neagră a lui Indra, stând în jilţ şi având de trei ori înălţimea unui om. Zeul îşi ţinea palmele pe genunchi, un picior sprijinit de pământ, iar celălalt — sub el. Ochii îi erau pe jumătate închişi. Pe cap purta o mitră conică, iar pe piept un colier. De o parte şi de alta a statuii lui Indra se vedeau statuetele altor zei, mari cât un stat de om.

Pe genunchii zeului, Ariel putea să-şi facă un culcuş, punând acolo vreascuri, frunze şi muşchi.

Statuia se afla într-o cameră lungă şi îngustă, în dreapta pornea un şir de coloane care împărţeau templul în două încăperi cu plafonul jos şi boltit. Zidul din dreapta era aproape tot descoperit, iar bolta se ţinea numai pe patru coloane pătrate, lăsând drum liber fiarelor sălbatice.

Dar parcă şi aşa jivinele nu-l înconjurau din toate părţile? Ariel ieşi în zbor din templu şi începu să treacă de la un copac la altui, întocmai ca o albină care caută plante melifere. Spre bucuria sa, se convinse îndată că în pădure erau destule poame ce puteau servi drept hrană. În apropiere se găsea şi un izvor. Nu degeaba fusese construit aici un templu! Pe malurile izvorului, iarba era bătătorită de fiarele care veneau pe furiş să se adape.

Spre seară, Ariel îşi înjghebă noul său adăpost, ba izbuti să-şi facă chiar şi o rezervă bună de fructe în cazul că s-ar fi stricat vremea, iar din muşchi îşi încropi un culcuş pe genunchii lui Indra.

Dar nici nu se lăsă bine seara, şi băiatul înţelese că nu este singurul locuitor al acestui templu. În afară de nenumăraţi scorpioni, şopârle şi lilieci, pe care-i văzuse încă de cu ziua, printre locuitorii ruinelor se mai numărau şi şerpi. Jivinele se târau aici după vânătoarea de peste zi şi se strângeau colac, pentru ca noaptea să le fie mai cald. Curând toată podeaua se acoperi cu astfel de ghemotoace. Şerpii fluierau în timp ce se pregăteau de culcare. Lilieci roşcaţi, care se hrăneau cu fructe, zburau cârduri-cârduri atingându-l cu aripile lor moi pe noul chiriaş. Uneori coborau până aproape de pământ, lovind uşurel şerpii, tulburându-le odihna, iar aceştia sâsâiau mânioşi. Având în imediată vecinătate un număr nesfârşit de şerpi, nici chiar pe genunchii lui Indra nu era lipsit de primejdie să doarmă. Şi Ariel, amintindu-şi de descoperirea sa făcută în cursul dimineţii, se hotărî să se culce pe plafon, deasupra capului lui Indra.

Din când în când îl trezeau glasurile animalelor şi ale păsărilor de noapte, dar curând se obişnui şi cu ele.

Şi astfel pentru Ariel începu o viaţă nouă, în junglă. În primele zile se bucură de faptul că zburase departe de urmăritorii săi, cărora le prefera tovărăşia fiarelor sălbatice şi a şerpilor. Numai seara, când se pregătea de culcare, îl apăsa singurătatea; atunci îşi aducea aminte de puţinii prieteni pe care-i avea: Lolita, Nizmat, Şarad. Dar, deocamdată, la întoarcere nici că se putea gândi. Trebuia să aştepte până când Pearce va înceta să-l urmărească, convingându-se că de data aceasta Ariel a dispărut fără nădejdea de a mai fi găsit vreodată.

Nemaifiindu-i frică de oameni, băiatul se bucura în voie de plăcerile zborului. Până acum fusese nevoit să se înalţe în văzduh ca să scape de urmăritori sau ca să-i distreze pe alţii. În junglă însă putea să zboare numai de dragul de a zbura.

O dată cu primele raze ale soarelui, Ariel se avânta impetuos spre cerul înalt şi albastru. Aerul umed şi greu al junglei aici era uşor şi proaspăt. O dată cu păsărelele de dimineaţă, Ariel îşi cânta şi el cântecul matinal.

Uneori zbura vreme îndelungată. Admira jocul luminii în nori, îl fermecau nopţile cu lună şi, plin de nesaţ, se desfăta în deplina-i libertate, gusta întinderea nesfârşită din jurul lui şi uşurinţa cu care respira.

Şi zbura ceasuri întregi, până când trupul îi aducea aminte că el este un prizonier al pământului: când simţea că a obosit, că îi e sete sau somn, se întorcea la adăpostul său.

Odată, într-o noapte înstelată, Ariel încercă să doarmă chiar deasupra pădurii. Dar când se trezi, văzu că vântul, care se stârnise în timpul nopţii, îl purtase mult într-o parte, şi cu greu găsi drumul la întoarcere. De atunci nu se mai culcă în văzduh.

Zilele treceau unele după altele şi Ariel se obişnuia tot mai mult cu jungla. Învăţase deprinderile şi obiceiurile păsărilor şi animalelor, cu unele se duşmănea, cu altele era prieten. Odată, un tigru care-l pândise lângă izvor se năpusti asupra lui. Ariel abia avu vreme să-şi ia zborul. Atunci fiara se aruncă spre omul ce atârna în aer. Ariel zbură şi mai sus. Înfuriat, tigrul începu să ţopăie ca turbat, străduindu-se să pună gheara pe vânatul său. Băiatul nu se putu stăpâni să nu-l zădărască puţin, până când jivina, înfuriată de eşec, se mistui în junglă. Omul zburător îl mai urmări un timp, scoţând ţipete asurzitoare. Maimuţele şi papagalii luară parte cu plăcere la înfrângerea ruşinoasă suferită de spaima junglei.

Găsi însă şi prieteni. Câteva maimuţe, care la început fugeau din calea lui şi, mânioase, aruncau în el cu tot ce le cădea la îndemână, în cele din urmă se împrieteniră cu dânsul şi-i aţineau mereu drumul, iar Ariel, la rândul său, le căuta le dădea tot soiul de fructe mai acătării. Doi papagali, adesea tovarăşii lui în zborurile prin pădure, îl strigau pe nume când îl întâlneau: *„Ariel, Ariel!”*

El îi învăţă să spună: *„Lolita, Nizmat, Şarad”,* şi băiatului i se părea că stă de vorbă cu prietenii săi.

Asistă la luptele crâncene dintre elefanţi, bivoli şi tigri, văzu turme uriaşe de elefanţi sălbatici. Din înaltul cerului, elefanţii păreau nişte şobolani, iar trompele lor, cozi groase, date peste cap. Apropiindu-se de ei, Ariel auzea tropăitul înfundat al labelor puternice, trosnetul copacilor doborâţi, loviturile date cu colţii, foşnetul uscat al pielii lor încreţite, zgomotul trompelor izbite una de alta, răgete şi urlete. Văzuse sute de urechi, trompe ridicate în sus şi un număr nesfârşit de cozi ce se legănau. Văzuse elefanţi bătrâni, uriaşi, cu colţi albi, cu frunze şi crenguţe rămase în cutele şi încreţiturile pielii, elefanţi cu un singur colţ, cu cicatrice pe gât — urme ale încăierărilor de odinioară. Văzuse elefanţi mici, negricioşi, cam de un metru înălţime, care alergau pe sub burţile mamelor lor, şi elefanţi tineri, cărora de-abia le creşteau colţii.

Fără să-şi dea seama, Ariel începu să se sălbăticească. Părul îi crescuse, umbla şi zbura gol, numai cu o legătură de frunze în jurul coapselor. Cămaşa şi cearşaful le păstra cu grijă, ascunse sub nişte pietre.

Cât era ziua de mare, înconjurat de păsări şi maimuţe, zbura din copac în copac căutându-şi hrana, şi se ridica sus, la cel mai mic semn de primejdie. Dacă s-ar fi sălbăticit cu totul, ar fi rămas să-şi sfârşească zilele în junglă. Dar nu s-a întâmplat aşa, din pricina papagalilor pe care îi învăţase să vorbească.

„Lolita, Nizmat, Şarad!” strigau papagalii de dimineaţă până seara, şi strigătele acestea răsunau în inima lui ca nişte strigăte de bucurie şi aspră dojana, făcându-l să se gândească la soarta sa.

Cele întâmplate în palatul rajahului, întâlnirea cu Pearce, toate lăsaseră o urmă adâncă în sufletul lui. Trecuse parcă dintr-o dată de la stadiul de copii, care îi fusese impus în mod artificial, la cel de om matur, deşi el însuşi nu-şi dădea pe deplin seama de schimbarea ce se petrecuse în el.

Până acum fusese o armă pasivă în mâinile altora. La Dandarat învăţase doar să simuleze, să-şi ascundă gândurile şi simţămintele. Fugind de acolo, trăise veşnic cu spaima de a nu cădea din nou în mâinile lui Pearce. Paralizat de această teamă, nici nu se gândea măcar să lupte activ, nici prin cap nu-i trecea că ar putea să dobândească dreptul de a trăi aşa cum voia el, şi nu cum voiau alţii.

Spaima îl alungase în mijlocul junglei, lipsindu-l de societatea oamenilor, în rândul cărora, fără îndoială, există şi oameni buni, spaima îl condamnase la singurătate. Şi deodată se trezi în el mândria şi indignarea omului. Nu, el nu va rămâne în junglă, ci va zbura spre oameni şi îşi va cuceri dreptul de a trăi în mijlocul lor.

De ce să nu se folosească de avantajul neobişnuit pe care-l are faţă de ceilalţi? Un om zburător poate face multe! Ce anume, nu-şi dădea încă seama, deoarece nu cunoştea prea bine viaţa oamenilor. *„Timpul îmi va arăta singur ce trebuie să fac”* — hotărî Ariel în sinea lui şi începu să se pregătească de drum.

Găsi o nucă, a cărei zeamă dădea pielii o culoare cafenie. Vopsit astfel, putea fi luat drept un hindus sau un european ars de soare. Ce-i drept, culoarea mai pălea puţin după ce te spălai, dar totuşi nu se curăţa. Îşi căută cămaşa şi cearşaful, le clăti la izvor şi se strădui chiar să le netezească, folosind o piatră încinsă la soare. Luându-şi o mică provizie de fructe, într-o bună zi, dis-de-dimineaţă, porni la drum.

XXXII. NOUL CONVERTIT

Pastorul Edwin Kingsley îşi scoase ochelarii, oftă, se lăsă pe speteaza jilţului şi-şi ridică ochii în tavan. Pe peretele din faţa lui atârna portretul regelui, un ins cu faţa prelungă, tip de anglosaxon, cu nasul specific familiei, cu ochii uşor bulbucaţi; alături se aflau portretele viceregelui Indiei, un lord sever, cu buzele subţiri, şi al episcopului de Canterbury, în veşmânt sacerdotal. Regele şi viceregele îşi ţineau capul întors într-o parte, de parcă se fereau de pastor, dar episcopul îl privea ţintă în ochi, cu un aer de dojană care lui Kingsley-misionarul i se păru că nu justifică de loc încrederea pe care înaltul prelat şi-o pusese în el.

Ce va spune preasfinţia sa, care până atunci se arătase atât de binevoitor faţă de pastor, când va citi ultima lui dare de seamă?

De trei săptămâni, pastorul Kingsley lucra la alcătuirea unor dări de seamă, străduindu-se să prezinte situaţia într-o lumină cât mai favorabilă pentru el.

La început, creştinarea locuitorilor Indiei mersese foarte bine. În rapoartele sale, Kingsley lăsa să se înţeleagă că cheia nenumăratelor lui succese consta în străduinţa sa de misionar şi în talentul de predicator..

De fapt, cauza era cu totul alta: pastorul atrăgea în turma lui Cristos *„păgânii”* din castele cele mai de jos. Pentru aceştia, trecerea la creştinism prezenta anumite avantaje, deoarece le îmbunătăţea într-o oarecare măsură situaţia lor de oameni lipsiţi complet de drepturi. Un rol important jucau şi cruciuliţele de argint, şi darurile ieftine pe care le primeau la botez cei convertiţi la creştinism. Deodată însă lucrurile se schimbară. Unele societăţi religioase din India, îngrijorate de creşterea numărului celor care treceau la creştinism, născociră pentru paria un nou ritual de purificare spirituală, ritual ce le dădea dreptul să se înalţe cu o treaptă mai sus, în ceea ce priveşte casta din care făceau parte. Şi, deşi această inovaţie provoca nemulţumirea societăţilor mai conservatoare ale *„drept-credincioşilor”,* ea avu totuşi succes. Mulţi paria preferau acum ritualul de purificare în locul creştinării. Şi astfel succesele de misionar ale lui Kingsley încetară dintr-o dată. Pastorului îi era din ce în ce mai greu să facă prozeliţi. Ba mai mult decât atât, părăseau religia creştină şi cei convertiţi.

Kingsley se văzu pus în faţa unei situaţii foarte dificile. Îşi pierdu pofta de mâncare şi liniştea. Ziua trudea de-l treceau toate năduşelile, străduindu-se să compună o dare de seamă cât mai ingenioasă, iar noaptea se gândea în fel şi chip cum ar putea să îndrepte lucrurile. După ce scrise nişte predici foarte grăitoare, plecă în satele cele mai îndepărtate ale parohiei sale, dar totul fu în zadar. Toţi aceşti barbari idolatri nu puteau fi convertiţi decât numai printr-o minune, demonstrându-li-se superioritatea zeului creştin. Dar de unde să facă rost de această minune?

— John! Du gustarea de dimineaţă lui mister Kingsley — auzi pastorul glasul surorii sale, miss Florence Kingsley, care era fată bătrână.

Intră un băiat hindus, cu o tavă pe care aburea o ceaşcă de cafea, o farfurioară cu jumări de ouă şi pâine prăjită.

Era Pareş, finul *„mătuşichii Florence”* (aşa i se spunea în casă surorii pastorului), care la botez primise numele de John. Purta un cordon de argint, darul naşei sale, ceea ce de fapt îl şi determinase să se creştineze, iar la gât avea o cruciuliţă şi o amuletă de argint, rămase de la părinţii lui care muriseră. De lucrurile acestea Pareş-John nu se despărţea pentru nimic în lume.

Bându-şi cafeaua, pastorul privi crucea şi amuleta şi, oftând, se gândi: *„Uite, toţi sunt la fel. Pe piept poartă crucea şi amuleta, iar în piept…”*

— Mi se pare că pastorul este ocupat…

— Auzi Kingsley vocea fiicei sale, Suzana, care vorbea cu cineva în hindusă, în camera de alături.

Mister Kingsley ciuli urechile. Dar dacă o fi vreun hindus care, auzindu-i predica, venise să se creştineze? Şi, uitând de mâncare, pastorul îşi puse repede halatul peste pijama şi se grăbi să iasă în vestibul. În faţa lui stătea un tânăr zvelt, cu pielea cafenie, cu trăsături frumoase şi păr lung de sihastru. Purta numai o cămaşă şi o mantie ciudată, albă. Doamne, cum se mai împopoţonează şi băştinaşii ăştia!

— Ai venit la mine? întrebă pastorul.

— Da — răspunse cu modestie tânărul, lăsând ochii în jos. Am vrut, sir, să stau de vorbă cu dumneavoastră… Dar mi se pare că n-am nimerit bine.

Suzana, o tânără de vreo douăzeci de ani, cu o rochie de pânză, cu părul ras după tifos, privea sever când la taică-său, când la tânăr.

Pastorul, văzând că tânărul venise să-i vorbească despre un lucru serios, îl pofti în cabinetul său.

Musafirul acesta neaşteptat spuse că îl cheamă Binoe, că este hindus şi orfan. El vrea să se pună în slujba lui Dumnezeu. Studiase brahmanismul, budismul, coranul, dar toate aceste religii nu-l satisfăceau. Cunoaşte şi creştinismul, dar prea puţin, şi ar vrea să studieze mai temeinic această credinţă. Ce nu-i place în religia părinţilor lui? Faptul că zeii lor nu se manifestă niciodată în mod concret şi nu vin niciodată în ajutorul oamenilor.

Pastorul se mohorî şi se gândi: *„E destul de instruit pentru un băştinaş şi are o inteligenţă practică. Oamenii de soiul ăsta sunt vicleni şi lor le trebuie minuni, cu ei e greu. Totuşi aş putea să-i demonstrez că existenţa lui Dumnezeu se* *manifestă nu numai prin minuni — şi, la urma urmei, ce le-o fi trebuind la toţi ăştia minuni! — principalul este să nu-l scap din mână, să-l botez cu orice preţ, chiar dacă ar fi să mă coste ceva mai mult decât o cruciuliţă de argint! În darea de seamă trebuie să figureze şi noi convertiri!”*

— O să mai vorbim despre asta, prietene — îi spuse cu blândeţe pastorul. Dar va trebui să ne vedem mai des. Unde locuieşti?

— Sunt pelerin şi am pornit în căutarea adevăratului Dumnezeu — răspunse musafirul.

Pastorul se gândi puţin şi apoi îi spuse cu un aer solemn:

— Vei rămâne la mine. Binoe! Da, da, la mine se va găsi un locşor şi un pumn de orez pentru omul care-l caută pe Dumnezeu! Florence! strigă el şi, când în cameră intră femeia aceea osoasă, căruntă, în rochie neagră, el îi spuse: Asta-i Binoe. Şi nădăjduiesc să-ţi fie fin. Va locui la noi. Condu-l la mansardă.

Mătuşica Florence îl cercetă cu curiozitate pe tânăr, iar apoi, făcându-i semn cu capul, îi spuse:

— Să mergem!

După ce ieşiră, în cabinetul pastorului năvăli Suzana.

— Ascultă, tată — începu ea să vorbească tulburată — mi se pare că în zelul tău de misionar tu uiţi de toate. Oare n-ai fi putut să-l adăposteşti pe vagabondul ăsta la paznicul bisericii? Doar aceşti ţigani murdari aduc cu ei tot soiul de boli. N-ajunge c-am fost bolnavă de tifos? Nu mi-ar mai trebui decât să mă îmbolnăvesc de holeră sau de ciumă.

— Niciun fir de păr nu se clinteşte din capul omului fără voinţa lui Dumnezeu — răspunse cu un aer sfătos mister Kingsley, străduindu-se să-şi ascundă tulburarea.

— Niciun fir de păr! Eu şi aşa sunt tunsă chilug. Asta poţi s-o spui în predicile tale. Eu nu vreau ca-n casa noastră să locuiască cerşetori.

— Dar este absolut necesar, fiica mea. Ce să fac? Fiecare profesiune îşi are riscurile ei. Ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi fost doctor? Doar trebuie să merg să-i împărtăşesc pe muribunzi.

El, care întotdeauna ceda în faţa fiicei sale, de data asta dădu dovadă de o îndărătnicie neaşteptată. Şi Binoe rămase.

În sinea lui, Ariel chibzuia de mult la un plan. Încă pe când se afla la Dandarat, băiatul îşi dăduse seama în chip nedesluşit, ce-i drept, pentru ce anume era pregătit şi de ce fusese transformat în om zburător: pesemne că voiau să-l arate ca pe o minune, în scopul de a întări credinţa, religia. Atunci, de ce să nu folosească el însuşi această capacitate a lui în interesul său personal? Trebuia să găsească un adăpost, să vadă ce se petrece în jur, să cunoască mai bine oamenii, să adune poate ceva bani, pentru ca apoi să înceapă o viaţă de sine stătătoare. Ce avea să fie mai departe, nu prea ştia să spună. Planurile lui se schimbau mereu, dar din ele nu lipseau niciodată Lolita, Şarad şi Nizmat.

Zburând noaptea deasupra unui târguşor, Ariel văzuse această clopotniţă înaltă şi atunci planul primului pas pe care trebuia să-l facă în societatea oamenilor se înfiripă în mintea lui.

Curând îşi dădu seama de comportarea duşmănoasă a Suzanei. Ea evita să-l întâlnească şi abia-abia îi răspundea la salut. În schimb, mătuşica Florence, pe care Suzana o numea *„misionara în fustă”,* îl proteja pe Binoe.

Seara, pastorul avea lungi discuţii cu Ariel. Cedând insistenţelor fiicei sale, el nu-l mai invita pe Binoe în cabinet, ci urca la dânsul în mansardă, unde tânărul trăia ca un pustnic. Era cât se poate de modest în ceea ce priveşte mâncarea, şi zile întregi şedea aplecat deasupra evangheliei.

Zelul şi progresele vădite ale lui Binoe îl bucurau şi-l uluiau pe pastor, căruia nici prin gând nu-i trecea că elevul său studiase istoria religiei, aproape singurul lucru care se studia la Dandarat.

Curând, Binoe fu botezat cu solemnitatea cuvenită, primind numele de Benjamin sau, cum îi spunea pastorul şi mătuşa Florence, prescurtat — Ben. Tânărul continuă să locuiască la pastor, pentru a-şi consolida credinţa, şi atât de temeinic şi-o consolida, încât puţin a lipsit să nu-şi bage în groapă dascălul.

XXXIII. „MINUNEA”

Asta se întâmplă într-una din duminici.

Pastorul, într-o biserică aproape pustie, ţinea o predică, vorbind despre credinţă, despre minuni şi despre amestecul lui Dumnezeu în treburile oamenilor.

— Dumnezeu este atotputernic şi dacă el nu vine în ajutorul oamenilor, asta se datoreşte faptului că ei nu se roagă îndeajuns. Pentru că, adevăr grăiesc vouă, stă scris în sfintele scripturi că dacă credinţa voastră fi-va măcar cât un grăunte de nisip şi veţi spune muntelui: *„Mută-te din ăst loc în alt loc”,* muntele se va muta. Şi-atunci nimic nu va fi cu neputinţă.

La aceste cuvinte, Ben-Ariel, care şedea în prima bancă, ieşi pe neaşteptate în mijlocul bisericii, strânse cu putere cartea de rugăciuni, înalţă ochii spre cer şi exclamă:

— Cred, Dumnezeule, că tu vei face după credinţa mea! Ridică-mă deasupra pământului!

Şi deodată toţi văzură cum trupul tânărului începe să se clatine şi-apoi să se înalţe. Tălpile lui se desprinseră de pământ şi el rămase atârnat în aer. Băiatul când cobora mai jos, mulţumindu-i lui Dumnezeu, când se ridica din nou în aer.

Pastorul se apucă de pupitru ca să nu cadă. Pălise şi falca de jos îi tremura.

În biserică se lăsase o linişte atât de desăvârşită, încât puteai auzi cum zburau rândunele prin dreptul ferestrelor. Oamenii parcă încremeniseră. Apoi se iscă o zarvă de nedescris. Zidurile începură să se cutremure de urletele isterice ale oamenilor înnebuniţi. Toţi cei de faţă săriră de la locurile lor şi, cuprinşi de panică şi ţipând, se năpustiră spre uşă, strivindu-se fără milă: unii se prosternau în faţa lui Binoe, cădeau în genunchi, întindeau braţele spre el, alţii se loveau cu pumnii în piept şi, alternând râsul cu plânsul, exclamau:

— Există Dumnezeu, există Dumnezeu!

Oh, dacă Pearce ar fi văzut toate acestea! Nu degeaba centrul din Londra îşi pusese atâtea nădejdi în omul zburător!

Ariel zâmbea oarecum stingherit, de parcă nici el nu se dumerise de cele întâmplate.

Pastorul ridică mâna, voind să facă linişte, dar şi el era la fel de zguduit ca şi ceilalţi. Dând din mână, el coborî de la pupitru; picioarele nu-l mai ţineau şi, fiind cu totul copleşit de minunea petrecută, începu să respire greu şi se lăsă la pământ.

Purtând o amazoană şi o bonetă neagră pe cap, Suzana se întorcea călare acasă, după ce-şi făcuse plimbarea de dimineaţă. În timp ce oamenii se rugau în biserică şi ascultau predica tatălui ei, Suzana umbla călare pe câmp, în bătaia razelor de soare.

Îndărătnică şi capricioasă, Suzana îi dădea destulă bătaie de cap lui mister Kingsley. Fetei nu-i plăcea de fel gospodăria, ci se pasiona după vânătoare şi călărie, după spectacolele de amatori în cercul englezilor şi arta fotografiatului. Îşi bătea joc de filantropia mătuşichii Florence şi vorbea nişte lucruri îngrozitoare. Aşa, de pildă, îi spunea tatălui ei, care tremura din creştet până-n tălpi la auzul unor asemenea cuvinte, că-l preferă pe Charac, un materialist vulgar, ce demonstrase că trupul şi sufletul sunt unul şi acelaşi lucru, tuturor filosofilor din lume. Ea ura India şi visa să se întoarcă la Londra. Pastorul explica toate aceste ciudăţenii ale fiicei sale pretextând influenţa dăunătoare pe care o avea asupra europenilor clima Indiei, precum şi vârsta fetei: *„O să se mărite şi o să-i iasă din cap toate prostiile astea”* — se linişte a mister Kingsley.

Liturghia nu se sfârşise, când o mulţime de oameni, ţipând şi gesticulând, se năpustiră afară, pe uşa bisericii. Nu cumva o fi luat foc biserica?

Suzana dădu pinteni calului şi-l văzu deodată pe Pareş-John, băieţelul care locuia în casa lor pentru *„consolidarea credinţei întru Cristos”,* ceea ce reclama, vezi bine, efectuarea întregii munci de la bucătărie, în scopul dezvoltării spiritului creştinesc privitor la modestie şi supunere.

— Ei, gipsy! strigă Suzana, de parcă ar fi chemat un câine, şi îşi struni calul.

Suzana considera că *„maimuţoiul ăsta”* nu este demn să poarte numele de John, ca toţi sahibii, şi-i spunea băiatului *„gipsy”* (ţigan). Ea îi socotea pe toţi hinduşii ţigani, iar când taică-său încerca să o contrazică, Suzana îi răspundea: *„Citeşte Studiul popoarelor al lui Ratzel”.*

John se apropie în fugă de Suzana.

— Ce s-a întâmplat acolo? întrebă ea, arătând cu cravaşa spre biserică.

— Vai, miss! Acolo, miss, s-au petrecut nişte lucruri! Vai, miss…

Plină de nerăbdare, Suzana agită cravaşa deasupra capului băiatului.

— Ben… Binoe, miss, s-a ridicat în aer, miss, şi toţi s-au speriat — spuse pe nerăsuflate băiatul.

— Ia nu mai vorbi prostii!

— Credeţi-mă, miss! Uite-aşa — şi John începu să ţopăie. Da să vezi ce bine a ieşit! Parcă stătea pe o bancă nevăzută! Şi băiatul începu să ţopăie din nou, ferindu-se pe cât putea de cravaşa Suzanei.

Sprijinit de umărul paznicului bisericii şi clătinându-se pe picioare, pastorul ieşi din biserică.

— Tată, ce s-a întâmplat? întrebă Suzana, speriată de-a binelea.

Îşi iubea tatăl, deşi în fundul sufletului îi era ciudă pe firea blândă a acestuia.

Pastorul porni tăcut spre casă, iar ea îl însoţi călare, lovindu-şi uşurel calul cu cravaşa.

— Da vorbeşte odată!

— Mai târziu, copila mea — răspunse cu glas slab pastorul. Trebuie… să-mi vin puţin în fire.

— Cel mai bun mijloc ca să ştii ce se petrece în biserică este să te duci în biserică — bombăni supărat paznicul, privind spre coada tunsă a calului.

Suzana spintecă aerul cu cravaşa şi strigă:

— Gipsy, diavole!

Şi sări de pe cal.

John, care semăna într-adevăr cu un pui de cioară, ieşi fuga din bucătărie, cu o cârpă în mână.

— Du calul la grajd — porunci fata, netezindu-şi cutele amazoanei. Ei, bine c-ai venit, mătuşă Florence! În sfârşit o să aflu ce s-a întâmplat. Plângi, mătuşico? Ce-i cu dumneata?

— Plâng de bucurie, Suzi. Dumnezeu m-a învrednicit să văd o minune.

— O mi-nu-ne? lungi Suzana cuvintele. Săritura aia a lui Binoe e o minune?

Mătuşica se încruntă şi chiar păli puţin.

— Hai, sfârşeşte odată! Dumnezeu o să te pedepsească! Tu n-ai văzut, n-ai văzut! Ben e un sfânt, un mare sfânt! El n-a sărit, ci s-a ridicat în aer. Toţi au văzut asta. Dumnezeu a făcut o minune datorită credinţei puternice a băiatului.

— Întotdeauna m-am aşteptat la aşa ceva din partea lui! spuse oftând Suzana.. *„Mătuşica Florence devine o fanatică şi asta n-o să ducă la nimic bun”,* gândi pentru a nu ştiu câta oară fata.

— Nu-l huli pe Dumnezeu! exclamă nemulţumită fata bătrână şi îndată adăugă pe un ton potolit; *„Nu judeca, ca să nu fii judecat”.* Fie ca Domnul să te ierte pe tine şi pe mine, păcătoasa, în nemărginita lui milă! şi bătrâna porni spre casă.

Suzana, îngândurată, rămase locului pe aleea grădinii. O mare de oameni se îndrepta spre casa lor.

— Preasfinte! Saniasi! Binecuvântează-ne! Lasă-ţi mâna pe creştetul fiului tău! Îngăduie s-ating tălpile tale! se auzeau glasuri din mulţime.

La o distanţă destul de bună de gardul grădinii, oamenii se opriră — nu aveau curajul să se apropie mai mult. Din mijlocul lor ieşi Ben-Ariel. Oamenii îl petrecură închinându-i-se până la pământ şi apoi o porniră îndărăt, continuând să discute cu aprindere.

Lăsându-şi capul în piept, Ariel intră în grădină, şi se îndreptă spre verandă.

— Ascultă, Binoe, sau Ben, cum te cheamă… — îl opri Suzana pe tânăr.

Ariel se opri.

— Ia spune, ce-ai făcut acolo, în biserică?

— Babu… mister Kingsley, a spus că dacă omul crede cu tărie, atunci nimic nu-i este cu neputinţă. Asta-i puterea Dumnezeului creştin. M-am rugat lui Dumnezeu cu multă credinţă, ca să m-ajute să mă ridic deasupra podelei, şi Dumnezeu m-a ajutat. Asta-i tot.

— Chiar Dumnezeu în persoană te-a ridicat? De braţ sau de chică?

Ariel tăcea. Tăcu şi Suzana, zâmbind, şi apoi deodată, umflându-şi nările, strigă:

— Fleacuri! Nu cred nimic! Ia fă şi-n faţa mea scamatoria asta, dacă vrei ca să nu-ţi spun că eşti un mincinos!

Ariel oftă din adâncul pieptului, privi spre portiţă, apoi la răzorul cu garoafe, şi păşi uşor peste capetele florilor, fără măcar s-atingă vreuna din ele. Astfel, peste creştetul garoafelor, el traversă răzorul şi se opri pe cărare, aruncându-i Suzanei o privire plină de modestie.

— Interesante scamatorii — rosti fata, străduindu-se să-şi ascundă tulburarea. Să nu-ţi închipui cumva că m-ai convins că ai darul de a săvârşi minuni.

— Eu n-am făcut nimic altceva decât ce mi-aţi cerut — răspunse supus Ariel.

— Bine… Straşnic! Ei, şi-acum, ai de gând să te foloseşti de scamatoriile astea?

— Dumnezeu o să-mi arate calea.

Suzana bătu din picior.

— Nu pot să sufăr prefăcătoriile! exclamă ea, apoi continuă, îngândurată: Să admitem totuşi că izbuteşti să faci lucrul ăsta, şi nu sub stare de hipnoză. Ei, dar mai departe? Oare ai să faci toate scamatoriile astea numai pentru a băga în sperieţi babele şi moşii din biserică, sau să-i uimeşti pe tineri, zburând printre flori ca un fluture? Sau, cine ştie, poate ai de gând să aduni bani colindând prin iarmaroace? Un bărbat trebuie să aibă o ocupaţie serioasă, potrivită pentru el. Eu, în locul tău, m-aş angaja la pompieri. Da, la pompieri! Aş salva oamenii din clădirile care au luat foc, m-aş ridica în zbor la etajele cele mai înalte, acolo unde nu ajunge scara pompierilor. Sau aş lucra la *„Salvamar”,* dar în niciun caz nu m-aş arăta ca un făcător de minuni şi n-aş trăi în locurile astea pustii din mila altora.

— Poate că aşa am să şi fac — răspunse Ariel, plecându-se adânc, şi porni spre casă.

„Abil escroc!” îşi zise Suzana în sinea ei, privind îngândurată florile.

XXXIV. MINŢILE SUNT ÎNFIERBÂNTATE

Venind acasă, pastorul măsură multă vreme cabinetul în lung şi-n lat, împiedicându-se de picioarele *„scaunelor de campanie”* şi a măsuţelor din bambus. Ca mulţi englezi care locuiau în India, el nu-şi făcuse un mobilier trainic, socotind că şederea lui aici va, fi de scurtă durată, şi-n felul acesta trecură anii.

Kingsley era nespus de tulburat. Îşi strângea mâinile cu atâta putere, încât îi trosneau degetele, apoi se lua de cap.

Oare ce se petrecuse? O minune? Una din acele minuni despre care el vorbeşte atât de frumos în predicile lui? *„Există Dumnezeu!”* îşi aminti el că strigase cineva în biserică. Dar asta este cu neputinţă! Mintea lui practică de englez al secolului XX refuza să dea crezare minunilor.

Şi dacă el nu crede în posibilitatea unei minuni, atunci înseamnă că nu crede nici în Dumnezeu? Gândul acesta care-i venise pe neaşteptate îl ului.

El ştia că e nevoie de religie. Şi era unul dintre funcţionarii care munceau cu mult zel. Oamenii simpli au nevoie de religie, de Dumnezeu, de credinţa în minuni, altfel e greu să te poţi înţelege cu ei! Şi în obligaţiile sale intra tocmai această susţinere a credinţei. Şi când colo, poftim! A apărut băiatul ăsta, Ben ăsta, care a întors lucrurile cu susul în jos şi care îl pune pe el, ditai pastorul, într-o situaţie cât se poate de dificilă faţă de el însuşi. Bineînţeles că Ben nu-l va putea determina să creadă într-o minune a lui Dumnezeu. Şi totuşi ce semnificaţie are acest fenomen supranatural, cum să-l tălmăcească? Ce atitudine să adopte în viitor?

Ar fi foarte bine să-l folosească pe Ben, dar e un joc riscant, în care se poate compromite şi pe el, şi întregul corp de misionari, şi pe englezi. Şi totuşi ar fi straşnic să-l folosească… Câţi necredincioşi ar converti şi cât de strălucitor ar suna darea lui de seamă!

În timp ce pastorul măsura a suta oară cabinetul său de lucru de la un capăt la celălalt, mătuşica Florence cea evlavioasă stătea cu mâinile împreunate ca pentru o rugăciune în odaia lui Ariel şi, privindu-l în extaz, spunea:

— Aşadar, tu poţi mişca şi munţii din loc? Te rog, dragul meu Ben, fă şi minunea asta! Uite, vezi muntele ăia? Şi ea arătă cu capul spre fereastră.

Mută-l mai încolo! Din cauza lui în camera mea nu bate niciodată soarele.

— Asta ar putea să pricinuiască moartea oamenilor şi animalelor care trăiesc pe acest munte şi în împrejurimile lui — răspunse Ariel.

Mătuşica Florence căzu pe gânduri. Setea de a vedea o minune îi tulburase minţile.

— Atunci fă-l să se mişte cât de cât din locul lui! Şi-apoi tu poţi să mă-ntinereşti, nu-i aşa? Sau să mă duci în Anglia Uite, fă aşa ca la un singur cuvânt al tău, floarea asta ofilită să înflorească… Sau cel puţin, scapă-mă de pietrele de la ficat.

— Nu se poate să-l ispitim pe Dumnezeu degeaba — răspunse Ariel, pe care-l plictisiseră insistenţele mătuşichii Florence.

— Cum pe degeaba? Pietrele de la ficat îmi dau nişte dureri îngrozitoare, dar mi-e frică de operaţie, fiindcă…

— Înseamnă că Dumnezeu te-a pedepsit, dându-ţi pietrele astea la ficat.

Florence tăcu, amintindu-şi unul câte unul păcatele pentru care Dumnezeu ar fi putut s-o pedepsească cu pietre la ficat…

Făcătorii ăştia de minuni sunt toţi nişte oameni cu care nu te poţi înţelege… Ce-ar fi să-i ofere un dar? Te pomeneşti că se supără şi spune că e simonie, adică negoţ de minuni. Eh, dacă ea ar avea atâta credinţă cât acel *„grăunte de nisip”*...

— Ascultă, Ben, nu te supăra, dar poate că nu ţi-ar fi greu să-mi transmiţi puţin din credinţa ta, măcar atât cât un fir de praf?

— Asta depinde de dumneata, crede şi vei fi răsplătită după credinţă.

Mătuşica Florence închise ochii, strânse pumnii şi roşi din pricina efortului.

— Cred că mă voi ridica în aer! Cred, Doamne, cred!… şi ea se săltă pe vârful picioarelor. Mi se pare că m-am şi înălţat! Dumnezeule, să fie cu putinţă? Cât e de ciudat! Da, se pare că mă salt!

Cred, cred, cred, cred! şi ea strânse din ochi cu putere.

Pierzându-şi răbdarea, Ariel o înşfăcă deodată pe mătuşica Florence, o aşeză cât ai clipi pe un dulap şi ieşi fuga din cameră. Pe scară se întâlni nas în nas cu pastorul, pe care era cât pe-aci să-l dărâme.

— Vino cu mine, Ben!

Pastorul îl duse pe Ariel în cabinetul său, îl pofti să stea într-un fotoliu şi începu să se plimbe îndelung prin cameră. În cele din urmă îi spuse:

— Ascultă, Ben, cum faci tu asta?

— Credinţa m-ajută — răspunse cu modestie băiatul.

Pastorul era cât pe-aci să-şi iasă din fire, dar se stăpâni.

— Arată-mi picioarele — îi porunci el.

Kingsley se aplecă şi, icnind, îi cercetă picioarele lui Ariel. Erau cum nu se poate mai obişnuite. Iar pe tălpi n-avea niciun fel de arcuri sau aparate.

— Nu cumva fachirii te-au învăţat levitaţia? întrebă el, deşi susţinea întotdeauna că levitaţia nu-i altceva decât născocirea unor turişti ca să-şi treacă vremea. Acum însă era mai degrabă înclinat să creadă în minunile fachirilor, căci, la urma urmei, toate acestea puteau fi doar nişte scamatorii abile, decât într-o minune a Dumnezeului creştin.

— Eu nu ştiu ce-i aia levitaţie — spuse cu simplitate Ariel.

— Ei bine, dacă tu mă minţi în clipa asta, atunci îl minţi şi pe Dumnezeu şi el te va pedepsi îmbolnăvindu-te de lepră. Iar dacă nu minţi, vrei să-i slujeşti lui?

— Toată viaţa mea aparţine lui Dumnezeu, făcătorul de minuni — răspunse Ariel.

— Bine, Ben, poţi pleca!

Şi după ce Ariel ieşi, pastorul zise:

— Zarurile sunt aruncate. Fie ce-o fi! Totuşi e cea mai bună ieşire din situaţia asta. Am să-l folosesc pe Ben, indiferent care i-o fi originea, şi în felul acesta am să creştinez o sumedenie de păgâni, am să pot face o dare de seamă strălucită şi am să mă întorc în Anglia, cu faima unui misionar celebru, iar după aceea, cel ce-mi va lua locul n-are decât să se descurce cum o şti.

De pe acum, pastorul începu să viseze la recompensele ce le va primi: fie un rectorat în capitală sau chiar o episcopie.

În birou intră Suzana, fluturând în mână nişte ziare.

— Tată, întotdeauna ţi-am spus că Ben al tău e un aventurier. Uite, în ziar e scris despre omul zburător. El este, nu-ncape niciun fel de îndoială.

— Dar totuşi omul acesta zboară cu adevărat?

— Şi aviatorii zboară, şi bondarii zboară, dar nu se dau drept făcători de minuni.

— Ascultă, Suzana, dacă vrei să te-ntorci cât mai curând la Londra, nu arăta nimănui ziarul, nu vorbi cu nimeni despre Ben şi vezi-ţi de treabă. Te rog… N-o să dureze decât câteva zile şi după aceea, îţi dau cuvântul meu, vom pleca în Anglia pentru totdeauna.

Ariel n-o mai găsi pe mătuşică pe dulap. Chemând în ajutor toată rezerva de credinţă pe care o avea, ea încercă să coboare lin de pe dulap, dar căzu, se lovi la genunchi, se dojeni pentru faptul că credinţa ei nu este puternică şi plecă în camera sa întunecoasă.

Vestea despre minunea săvârşită în biserică se răspândi peste tot în împrejurimi. Se părea că Ariel scosese din minţi toţi oamenii.

Mătuşica ţopăia tot timpul, strângea din ochi şi, aţintindu-i cu furie asupra cratiţelor sau asupra foarfecelor, vorbea cu glas răguşit:

— Ridică-te! Ridică-te! Cred…

Lângă bucătărie ţopăia John, străduindu-se, zadarnic de altfel, să se înalţe în văzduh şi strigând:

— Cred! Hop!… Prea puţină credinţă! Mai multă! Cred! Hop! încă o dată! Şi mai multă credinţă! Cred! Hop!

În sat, oamenii săreau de pe acoperiş, se căzneau să umble pe apă, strigau ca nişte fanatici *„cred!”,* se loveau, se împotmoleau în mlaştini…

Dar, vai! fie că nimeni n-avea destulă credinţă, nici măcar cât un *„grăunte de nisip”,* fie că tăria credinţei nu era decât o minciună, lucru despre care începură să vorbească cu glas tare cei care pătimiseră cel mai mult.

Dar, neavând timp de pierdut, pastorul lipi pe uşa bisericii un anunţ, care vestea slujba solemnă ce urma să se oficieze cu ocazia săvârşirii minunii.

XXXV. O DISCUŢIE DE AFACERI

Pastorul Kingsley jubila. Succesul minunii întrecuse toate aşteptările. În fiecare zi oficia serviciul divin şi bisericuţa devenise neîncăpătoare pentru toţi enoriaşii. Pastorul ţinea predici foarte elocvente despre puterea credinţei, despre puterea Dumnezeului creştin, care dintr-o dată avu o preponderenţă vădită faţă de toţi *„zeii păgâni”.*

Acum boteza în fiece zi zeci şi sute de oameni. Darea lui de seamă devenea din ce în ce mai strălucită.

E drept că enoriaşii nu prea ascultau predica cu foarte multă luare-aminte şi de fiecare dată după serviciul divin aşteptau nerăbdători apariţia făcătorului de minuni. Şi Ariel, după fiece predică, apărea în faţa spectatorilor uluiţi.

Cei de curând convertiţi îl întrebau pe pastor cum vor putea dobândi mai repede credinţa făcătoare de minuni şi de ce nimeni, în afară de Ben, nu le poate săvârşi.

Pastorul le explica şi el cum putea mai bine, îi îndemna să fie răbdători şi le dădea sfaturi; ba alcătui chiar un fel de îndreptar pentru întărirea credinţei.

Oamenii bombăneau în grabă nişte rugăciuni învăţate pe de rost, al căror sens nici măcar nu-l pricepeau, şi visau la minunile pe care le vor săvârşi atunci când vor dobândi, în sfârşit, credinţa. Trebuie spus de altfel că cei mai mulţi nici nu se gândeau să mişte munţii din loc sau să oprească soarele din drum, ci visau să aibă o casă nouă, un sari nou, un bivol, un catâr, un pumn de orez în fiecare zi, să tămăduiască bolile, nimeni însă nu se gândea la împărăţia cerurilor.

La aceste şedinţe de minuni, care au trebuit să fie ţinute în afara zidurilor bisericii, deoarece înăuntru nu încăpeau toţi cei ce voiau să asiste, au început să apară şi europeni. La început, sahibii din localitate, apoi şi unii veniţi din alte părţi.

Pastorul remarcă prezenţa a doi dintre ei, cu accent american, şi îl surprinse deosebitul interes pe care aceştia îl manifestau faţă de Ben. *„Probabil că sunt nişte ziarişti şi pot să-mi strice toată afacerea”* — se gândi cu teamă pastorul Kingsley. Şi temerile lui n-au fost în zadar.

Odată, cei doi presupuşi ziarişti s-au apropiat de Ariel şi, fără să dea vreo atenţie zgomotului şi strigătelor mulţimii care îl înconjura pe băiat, unul dintre ei i se adresă în englezeşte:

— Mister, o să fiţi amabil să ne acordaţi câteva minute pentru o discuţie de afaceri?

Spre uimirea pastorului, Ben răspunse în cea mai curată limbă engleză:

— Sunt la dispoziţia dumneavoastră, domnilor — şi ieşind din mulţime, se îndreptă spre un automobil american ce aştepta în drum.

Pastorul văzu cum toţi trei luară loc în automobil, dar nu plecară, ci începură să discute. Când sfârşiră de vorbit, Ariel îşi luă rămas bun şi coborî din maşină.

— Cu cine ai stat de vorbă? întrebă pastorul când Ariel se întoarse acasă.

— Cu doi domni care au venit dintr-o altă localitate.

— Asta am văzut eu, dar despre ce-ai discutat?

— Domnii s-au interesat de mine — răspunse Ariel — şi în curând voi fi nevoit să mă despart de dumneavoastră, mister Kingsley. Daţi-mi voie să vă mulţumesc pentru adăpostul şi pentru grija care aţi avut-o faţă de mine.

Pastorul rămase dus pe gânduri. Principalul era făcut. Curând va pleca şi el, aşadar, n-ar fi rău ca să i-o ia înainte.

— Ce să-i faci, Ben, eşti un om liber şi poţi să dispui de tine cum vrei. Când doreşti să pleci?

— Mâine. Dacă socotiţi că trebuie să mai rămân, atunci mai pot săvârşi o dată minunea.

— Foarte bine, băiatule — zise pastorul cu blândeţe, şi se grăbi să-i anunţe fiicei sale vestea atât de plăcută pentru ea: Suzana, Ben pleacă.

— Tu, tată, spui întotdeauna lucruri care mă indispun.

Tatăl îşi privi nedumerit fiica şi se gândi: *„Pentru un bărbat, femeia rămâne veşnic o enigmă, chiar dacă este propria lui fiică.”*

XXXVI. ZBORUL

Pentru a-şi încheia în modul cel mai demn activitatea sa de misionar în India, pastorul Kingsley hotărî ca, ajutat de Ben, să dea o ultimă *„reprezentaţie de gală”:* înălţarea sfântului la cer, asemenea drept-credinciosului Enoch, care a fost luat de viu în ceruri.

Faptul ar fi urmat să aibă un extraordinar efect religios şi totodată era şi cel mai bun prilej pentru plecarea lui Ben. Darea de seamă bombastică a pastorului, conţinând foarte multe pagini, informa despre numărul uriaş de băştinaşi convertiţi la creştinism. Episcopul va fi mulţumit şi va răsplăti după merit munca de apostol a lui Kingsley. Pastorul gusta de pe acum succesul pe care avea să-l aibă şi îşi freca mulţumit mâinile. Ben consimţise cu plăcere şi totul trebuia să se petreacă în condiţii cât mai optime. Sfântul îşi va lua zborul la cer, iar pastorul îşi va face valiza şi în aceeaşi zi va pleca spre Anglia.

În ziua solemnă, sortită pentru înălţarea sfântului, mulţi ţărani şi orăşeni se aflau dis-de-dimineaţă în piaţa mare din faţa bisericii, ca să poată vedea mai bine minunea. Chiar şi păstorii îşi mânaseră turmele spre crâng, ca să poată lua parte la acest spectacol neobişnuit. Pentru sahibii din localitate fură puse câteva rânduri de scaune.

Pe la zece dimineaţa, în biserică se afla puzderie de lume. Mulţi veniseră de departe, călare pe bivoli, cai sau catâri. Oamenii stăteau în picioare în căruţe, iar copiii, căţăraţi în copaci, ca nişte ciorchini. Mătuşica Florence îi cususe lui Ben o îmbrăcăminte lungă, la fel cu aceea în care pictorii îl înfăţişează pe Cristos, iar Suzana — cine s-ar fi aşteptat la una ca asta!

— Îi împletise o cunună din garoafe roşii. Astfel înveşmântat, Ariel apăru în faţa mulţimii. Priveliştea era cât se poate de spectaculoasă.

Strigăte de salut, gesturile largi ale pastorului care se urcase pe o estradă construită special, şi în rândurile mulţimii se lăsă o linişte plină de adâncă evlavie. Din biserică, ale cărei uşi şi ferestre erau deschise, răzbăteau sunetele solemne ale orgii. Când orga amuţi, pastorul îşi începu predica, dar mulţimea dădea semne de mare agitaţie, nemaiavând răbdare să asculte până la sfârşit. Şi Kingsley fu nevoit să scurteze vorba.

Ariel păşi în mijlocul luncii verzi, zâmbi, îşi ridică braţele şi începu să se înalţe domol. O adiere uşoară de vânt flutura poalele veşmântului său lung şi şuviţele părului ondulat. Era o privelişte încântătoare.

Câteva clipe, mulţimea rămase ca vrăjită, mută, urmărindu-l pe Ariel, apoi începu să se agite, să facă zgomot. Oamenii cădeau în genunchi, strigau, cuprinşi de extaz, întinzându-şi mâinile spre cer: *„Dumnezeule, de ce ne părăseşti?”* Se vede că îl considerau chiar Dumnezeu. Mamele îşi ridicau copiii şi strigau: *„Doamne, binecuvântează-i!”*

Ajungând în dreptul clopotniţei, Ariel se opri, ridică mâna, invitând mulţimea să facă linişte, şi când zgomotul se potoli, rosti cu glas tare şi răspicat:

— Alo, alo, circul Chatfield, cel mai bun circ din America şi din toată lumea! Alo! Alo! Zilele acestea îşi începe reprezentaţiile în oraşul nostru! Grăbiţi-vă să luaţi bilete! Acolo veţi vedea minuni şi mai şi ca asta!

Şi, zvârlind mulţimii cununa de flori ce căzu la picioarele mătuşichii Florence, care-şi pierduse cumpătul, Ariel se ridică în aer, zbură deasupra clopotniţei şi dispăru în crâng.

Curând, dintr-acolo se auzi claxonul strident al unui automobil. Un catâr speriat zbieră prelung: *„Iho! Iho! Iho!...”* Şi zbierătul acesta fu imitat şi de alţi catâri.

Râdeau parcă de păcăleala trasă pastorului.

XXXVII. UN LOCUITOR AL CERULUI SEMNEAZĂ UN ANGAJAMENT

Ariel n-a mai văzut ce s-a întâmplat după aceea, dar urmările nu erau greu de ghicit: era completa prăbuşire a activităţii de misionar a pastorului Kingsley, fapt care putea atrage după sine mutarea în cine ştie ce sat îndepărtat într-una din provinciile Angliei.

James Chatfield, fiul directorului trustului american de circuri, şi Edwin Grieg, directorul administrativ al circurilor ambulante, veniseră în India, cu zeci de circuri ambulante. Chatfield şi Grieg organizau reprezentaţiile, studiind paralel *„piaţa locală”*. Dar preocuparea lor de căpetenie era recrutarea în India a diferiţilor artişti pentru reprezentaţiile din America. Publicului trebuie să-i dai mereu numere noi, iar călăreţii, acrobaţii, echilibriştii şi scamatorii europeni se deosebeau prea puţin de cei din America. Ceva adus din Orient ar fi putut avea succes. De aceea în fiecare oraş şi chiar sat prin care treceau, Chatfield şi Grieg căutau să cunoască târgurile, iarmaroacele, sărbătorile populare, asistând la diferite reprezentaţii populare, acrobaţii de iarmaroc, îmblânzirea şerpilor, cântece, muzică, scamatorii, reprezentaţii date de fachiri şi alegându-i pe cei mai buni dintre aceştia pentru circul lor.

Hinduşii însă nu prea acceptau cu inima uşoară să-şi părăsească ţara şi să pornească departe, în călătorii. Dar mister Grieg le arăta în palmă dolari americani, le oferea avansuri şi le făgăduia câştiguri grase: în felul acesta, el izbutise să recruteze o însemnată trupă exotică.

Împreună cu Chatfield, proiectase să dea un spectacol senzaţional, *„Tainele Indiei”,* cu decoruri excepţionale, cu maimuţe, papagali, bivoli, elefanţi, crocodili şi fachiri.

Într-o bună zi, lui Chatfield îi căzu în mână o foaie locală a unui ziar englezesc, unde se găsea un articol intitulat: *„Dar la urma urmei cine este el?”*

Articolul vorbea despre enigmaticul om zburător, care din când în când se ivea ba ici, ba colo, pentru ca apoi să dispară fără urmă.

Chatfield citi articolul şi, râzând, i-l întinse tovarăşului său:

— Iată, mister Grieg, minunile Indiei! Ce de prostii mai scriu şi ziarele acestea locale! După cât se pare, publicul indian este mai credul şi mai naiv decât cel american. Sunt convins că niciunul dintre ziariştii noştri n-ar fi îndrăznit să scrie asemenea baliverne gazetăreşti.

Grieg citi cu atenţie articolul şi zise:

— Bine ar fi să putem avea în trupa noastră acest om zburător.

— Cum să nu! râse James Chatfield.

— Eu îţi vorbesc foarte serios — răspunse Grieg. Am avut prilejul să discut cu câţiva dintre hinduşii angajaţi de noi despre omul zburător. Ei mă asigură că nu e vorba de nicio născocire.

— Fără doar şi poate însă că niciunul dintre ei nu l-a văzut.

— Paznicul şerpilor… cum naiba îl cheamă?… nu pot să-i ţin minte numele… Încerca să mă convingă că l-a văzut pe omul zburător cu propriii săi ochi, la un iarmaroc, în clipa când acesta a răpit un băiat din mulţime, după care ispravă şi-a luat zborul nu se ştie încotro.

Chatfield dădu din cap neîncrezător.

N-a trecut mult însă şi a fost nevoit să creadă în existenţa omului zburător: în calea lor întâlneau tot mai mulţi oameni care mărturiseau că l-au văzut cu ochii lor, ba chiar le indicau şi localitatea unde se afla în acel moment. Mânat de un interes arzător, Chatfield ordonă să se schimbe itinerarul stabilit, nădăjduind că doar-doar l-o găsi pe omul zburător.

În felul acesta, Chatfield şi Grieg l-au întâlnit pe Ariel lângă biserică şi la început au discutat puţin cu el în automobil, iar după aceea au avut o convorbire de mai lungă durată.

Pe yancheii aceştia practici nu-i interesa de loc persoana lui Ariel şi motivele care l-au determinat să zboare, precum nici trecutul lui.

Dacă Ariel ar fi spus: *„Sunt un spirit, sunt un înger”,* James Chatfield nu s-ar fi mirat nicio clipă măcar şi ar fi răspuns, fără să stea câtuşi de puţin pe gânduri: *„AII right! Vă propun un. Angajament. Care sunt condiţiile dumneavoastră?”*

La fel de laconic, Chatfield îi spuse lui Ariel:

— Mister… mister?

— Ben — răspunse Ariel.

— AII right, mister Ben, ne interesează faptul că ştiţi să zburaţi. Veniţi să lucraţi la noi. Veţi zbura în America şi veţi primi pentru asta o sumă destul de mare.

Ariel ştia că America este departe de India şi că, dincolo de ocean, va fi în siguranţă. Trebuia să accepte propunerea, căzând de acord prin bună înţelegere, şi după aceea să se reîntoarcă aici, să-şi ia prietenii. Însăşi soarta îi venea în ajutor. Şi, fără să, stea mult pe gânduri, acceptă.

Mister Chatfield fu mirat de un asemenea răspuns: nu cumva aveau de-a face cu un înger? Să accepţi fără să te tocmeşti, fără să te interesezi măcar câţi bani vei primi? Oare omul acesta original nu înţelege că el este *„sans paire”,* cum spun francezii, că nu-şi are egal şi deci poate să le ceară orice sumă? Iar dacă nu e înger şi nu-i nici idiot, atunci e un criminal care vrea să fugă cât mai grabnic peste ocean, unde, probabil, nu poate să ajungă singur în zbor. Nu degeaba îi povestise Grieg despre furtul unui băiat… Dar ce importanţă au toate astea? Principalul este că putea să câştige foarte mulţi bani.

Bătrânul şi vicleanul Grieg îl *„mirosise”* îndată pe Ariel, dându-şi seama că are de-a face cu un tânăr care nu cunoaşte nici viaţa, nici propria sa valoare.

— Despre condiţii mai vorbim noi — spuse Grieg, amestecându-se în discuţie, de teamă ca nu cumva fiul directorului să-i dea el însuşi lui Ariel ideea că este un om fără pereche. Cu privire la bani, ne putem oricând înţelege.

— Aş fi vrut numai…

Chatfield şi Grieg ciuliră urechile.

— Ce-aţi fi vrut?

— Înainte de a pleca peste ocean, aş fi vrut să merg în două locuri… Să-mi văd prietenii şi… încă o persoană… De altfel, poate că voi avea nevoie şi de ajutorul dumneavoastră…

— Desigur, se înţelege de la sine, vă stăm la dispoziţie, mister Ben. Vom face tot ce ne stă în putere!

— Ei, ce spui de asta, mister Grieg? întrebă Chatfield când rămaseră singuri.

— Spun că am găsit o comoară, mister Chatfield. India este într-adevăr o ţară a minunilor.

— Va trebui să ne îngrijim de reclamă — observă James.

Reclama era calul lui de bătaie.

— Pastorul ăsta nu şi-a găsit adevărata-i chemare. Ar fi trebuit să fie un regizor de circ. Ar fi putut să născocească un număr extraordinar. Dar de ce să nu ne folosim de această înălţare pentru reclama noastră? Trebuie să ne înţelegem cu Ben. Până la o înălţime de 50 de metri, să joace în folosul pastorului, iar mai sus, pentru interesele noastre. Căci noi l-am şi cumpărat! Şi de acolo, de sus, va face reclamă circului nostru.

Grieg nu fu de acord, găsind ideea prea puţin practică şi chiar lipsită de tact. Îndărătnicul James stărui totuşi şi Grieg fu nevoit să cedeze.

Bătrânul Grieg avea însă dreptate: această reclamă făcută din cer le-a pricinuit multe griji şi neplăceri. Au fost puşi în situaţia să aibă de-a face cu reprezentanţii bisericii şi ai administraţiei engleze.

În schimb, într-o altă chestiune, Grieg nu cedă în ruptul capului. Chatfield începuse să viseze la felul în care îl vor prezenta în America pe omul zburător şi voi chiar să trimită o telegramă ca să anunţe concetăţenilor săi — sosirea omului zburător: *„O minune cum nu mai e alta pe lume!”*

Grieg, care încărunţise în circ şi cunoştea foarte bine psihologia, publicului, se opuse cu înverşunare. Bineînţeles că publicul se va duce să caşte gura la omul zburător, aşa cum se dusese să vadă primele zboruri cu aeroplanul, şi asta putea aduce un câştig frumos. Dar oamenii se obişnuiesc repede cu toate. Cine ar mai da acuma bani ca să vadă un aeroplan zburând? Acelaşi lucru se va întâmpla şi cu omul zburător. Cine îl va vedea o dată sau de două ori, a treia oară nu se va mai duce.

— Da, dar o s-apucăm să câştigăm milioane! se înfierbântă James.

— Şi de ce, mă rog, să nu câştigăm zeci de milioane? replică Grieg.

— Cum vrei să faci asta? Cum vrei să-l foloseşti pe Ben?

— În primul rând trebuie să uiţi că Ben ştie să zboare. Nu trebuie sa anunţăm lucrul acesta în America şi nici pe drum să nu vorbim nimănui. Şi nu uita că publicul se plictiseşte de orice, în afară de un singur lucru: de lupte şi de concursuri, datorită succesiunii neîntrerupte de situaţii neaşteptate şi a faptului că nu poţi prevedea niciodată sfârşitul. În faţa celor mai rare animale din lume, publicul rămâne doar o clipă-două, iar la luptele de cocoşi, care sunt o adevărată prostie, e gata să stea ceasuri întregi. Pasiunile se aţâţă, oamenii se agită, se fac pariuri.

— Mi se pare că încep să înţeleg. Şi mi se pare că ai dreptate — spuse Chatfield, după ce se gândi puţin.

— Sută la sută — răspunse convins Grieg.

Găsind în persoana lui Ben o comoară nepreţuită, Chatfield şi Grieg se hotărâră să-şi predea conducerea afacerilor din India unuia dintre vechii directori ai circurilor lor şi, împreună cu Ben, să plece imediat în America.

Când părăsiră orăşelul pierdut între munţi, lăsând pastorului plăcerea de a se descurca singur din situaţia creată, James îl întrebă pe Ariel unde vrea să meargă.

Ariel le povesti americanilor toate peripeţiile sale, fără s-ascundă nimic.

Chatfield era plin de admiraţie şi deseori îl întrerupea pe băiat cu râsetele lui.

Grieg se gândea: *„Ben-Ariel e de bună seamă victima unor potlogării. Cine ştie, poate că e întradevăr fiul unor oameni bogaţi şi de neam. Trebuie să ţinem seama de lucrul acesta. Lolita nu-i altceva decât o simplă dragoste de tinereţe. Şi-atunci, de ce să nu trecem pe la această «fetiţă-văduvă»? La urma urmelor, o putem lua cu noi şi* *pe Lolita, şi pe Nizmat, şi pe Şarad, şi să-i punem şi pe ei la treabă. Ariel însă vrea să se ducă şi la Dandarat, să stea de vorbă cu Pearce. Ar fi mai bine să evităm lucrul acesta. Se pare că Pearce este un concurent primejdios."* Bineînţeles că ei — Grieg şi Chatfield — îl vor apăra pe Ariel şi nu vor îngădui ca Pearce sa pună mâna pe dânsul. Totuşi riscul rămâne risc. Ariel, care acceptase cu atâta plăcere să plece în America, spre a fi cât mai departe de Pearce, acum caută singur să se întâlnească cu el. De ce? Ariel spune: pentru ca să afle taina obârşiei sale, pe care Pearce, fără doar şi poate, trebuie s-o cunoască. Fie şi aşa! Dar aflându-şi obârşia, nu cumva Ariel va prefera să se întoarcă la părinţi, în loc să plece cu ei în America?

Grieg îşi împărtăşi temerile lui Chatfield. De data asta Chatfield şi Grieg căzură repede la învoială: trebuie să ia toate măsurile ca Ariel să nu se ducă la Dandarat şi să nu se întâlnească cu Pearce. Iar dacă Ariel totuşi îl va vedea şi va afla care-i este obârşia, în cazul acesta să-l pună pe Ariel să-şi dea consimţământul că va lucra la circ timp de un an. Numai cu această condiţie ei îi garantează lui Ben ajutorul lor în cazul întâlnirii cu Pearce. Şi Ariel acceptă această condiţie.

XXXVIII. „TOTUL TRECE CA UN VIS"

În amurg, în văpaia apusului, apărură cupolele de marmură aurite ale palatelor lui Radjcumara. Văzându-le, Ariel îşi simţi inima bătând cu putere, căci soarta Siamei îl interesa foarte mult. Trecând pe lângă castel, el privi balcoanele şi i se păru că într-unul din ele o zăreşte pe Siama. Dar ar fi putut prea bine să fie şi o altă femeie care semăna cu ea. Nu i-ar fi fost de loc greu să-şi ia zborul şi să străbată într-o clipă distanţa de la automobil la balcon, dar îşi dăduse cuvântul lui Chatfield că nu va zbura, şi ţinu să şi-l respecte.

Iată şi lacul, iată şi crângul în spatele căruia se află căsuţa lui Nizmat. Tulburarea lui Ariel creştea din ce în ce. Dorea mai mult. Ca oricând să zboare, să plece în goană la prietenii săi.

Ca să nu le stingherească întâlnirea, Grieg porunci şoferului să oprească lângă acel mango, din care cândva Ariel rupsese fructe pentru Şarad.

Coborî din maşină şi îi văzu pe Şarad şi pe Lolita. Nefiind în stare să se mai stăpânească porni în goană, abia atingând pământul cu picioarele. Uitându-se în urma lui, Grieg îi spuse lui Chatfield:

— Priveşte-l cum zboară! Vom face din ei un alergător de faimă mondială.

Lolita şi Şarad care şedeau pe treptele cerdacului, văzând un sahib apropiindu-se de ei, se sculară în picioare. Însă nu-l recunoscură pe Ariel. Când, deodată, Şarad strigă:

— Dada! Şi se năpusti în întâmpinarea prietenului său, dar se opri deodată stingherit: Ariel purta un minunat costum de croială europeană şi o pălărie albă de panama. Părul îl purta tuns scurt.

— Ce-i cu tine? exclamă râzând Ariel, îmbrăţişându-l şi sărutându-l pe băiat, care se agăţase de mâna lui.

Iar Lolita, care îl recunoscuse şi ea pe Ariel, se ploconea într-una până la pământ. În faţa lui Ariel se ridica din nou acest zid de temeneli! Ariel voi s-o îmbrăţişeze, să-i spună că o iubeşte, că vrea s-o ia de nevastă. Dar ploconelile fetei îi încătuşau gândurile şi-i paralizau mişcările.

— Bună ziua, Lolita, vezi că mi-am ţinut făgăduiala — spuse el, intimidat, apropiindu-se de fată. Am venit, dar unde-i Nizmat?

— E tare bolnav — răspunse Lolita, privind cu adoraţie în ochii lui Ariel.

Ariel intră repede în căsuţă. În amurgul care se lăsa îl văzu pe Nizmat culcat pe o rogojină. Ariel îl salută pe bătrân, în ochii căruia văzu strălucind; bucuria.

— Stăpâne, tu eşti? Lolita avea dreptate. Nu se putea ca tu să mori. Şi ai venit din nou la mine. Îţi mulţumesc! spunea el, vorbind anevoie. Uite, sunt pe moarte.

— N-ai să mori, Nizmat — îi spuse Ariel, ţinând în palma sa mâna uscată a bătrânului.

— Tot ce se naşte este sortit morţii — răspunse liniştit bătrânul. Florile uscate nu trebuie să supere privirea nimănui şi de aceea sunt arse.

Ariel încercă să-l liniştească pe bătrân. Nu, Nizmat se va însănătoşi curând. Ariel va trimite un doctor şi când Nizmat se va înzdrăveni, va pleca în America, împreună cu Lolita şi cu Şarad. Ariel o iubeşte pa Lolita şi vrea s-o ia de nevastă.

Nizmat se gândea, stând cu ochii închişi, şi-şi mişca încet mâinile în faţa ochilor, ca şi cum ar fi vrut s-alunge ceva. Apoi începu să vorbească. Îi mulţumi lui Ariel pentru cinstea deosebită pe care i-o făcea. Soarta Lolitei îl îngrijorează foarte mult. Ea i-a mărturisit că nu vrea să se mărite cu nimeni. Doar bătrâna şi oarba Tara a spus că îşi va blestema fiul dacă el se va însura cu Lolita. Şi Lolita renunţase la Ishvar, iar Ishvar, cuprins de desperare, plecase la oraş şi nu se mai întorsese de atunci. Când Nizmat va muri, oare ce se va întâmpla cu Lolita? Căci ei, semizeii şi sahibii, nu sunt logodnici pentru o cerşetoare.

— Însuşi Krishna ar fi fost fericit să aibă o asemenea nevastă! rosti cu căldură Ariel.

Nizmat zâmbi cu greu, deschise ochii şi, privindu-l pe tânăr, îl întrebă:

— Dar oare într-o căsnicie atât de nepotrivită nevasta fi-va ea fericită?

Ariel se fâstâci, iar apoi începu să-i demonstreze cu ardoare lui Nizmat posibilitatea unei astfel de legături.

Totuşi îşi dădea seama că acum n-o putea lua pe Lolita cu el, căci nu se putea să-l lase singur pe

Nizmat sau numai cu Şarad.

— Ei, lasă, mai vorbim noi despre asta — zise necăjit Ariel şi ieşi pe cerdac. Lolita — se adresă băiatul fetei, luând-o de mână — am să trimit un doctor şi bunicul se va însănătoşi… Numai să nu chemi vreun vraci, căci o să-l omoare pe Nizmat, aşa cum l-a omorât pe fecioru-său. Trebuie să plec, dar am să mă mai întorc, Lolita, şi am să vă iau cu mine. Când bunicul se va face bine, vreau să-mi fii nevastă.

Nu-şi lua ochii de la faţa palidă a Lolitei. Era minunat de frumoasă, dar exprima atâta suferinţă şi atâta teamă, încât Ariel simţi inima strângându-i-se de durere. Cum ar fi vrut s-o facă fericită pe fata asta!

— De ce taci, Lolita?

— Nu ştiu ce să răspund, stăpâne!

— Dar tu… tu mă iubeşti?

Fata stătea cu privirile plecate. Mâna pe care Ariel o ţinea într-ale sale tremura.

— Ea tot timpul te-a aşteptat şi numai de tine a vorbit! strigă Şarad. Şi-o să plecăm! Toţi împreună!

— Staţi niţel, că mă-ntorc îndată! spuse Ariel şi porni cu paşi mari spre automobil. Iertaţi-mă, domnilor, dar mi se pare că mi-aţi făgăduit că-mi daţi nişte bani? întrebă el, stingherit. Prietenul meu, bătrânul Nizmat, e foarte bolnav şi are nevoie de un doctor, de medicamente…

Grieg îi dădu cu plăcere băiatului câteva bancnote şi îi aminti că trebuie să se grăbească. Pe Grieg îl interesau prea puţin banii, principalul era să plece cât mai repede cu Ariel. Şi dacă pentru o familie de indieni săraci banii aceştia reprezentau o sumă importantă, pentru directorii unui trust american de circuri era cu totul lipsită de însemnătate.

Cu un profund simţământ de recunoştinţă, Ariel luă banii.

„Ce prost am fost — se gândea el, întorcându-se. Trebuia să fi luat banii mai înainte şi să fi cumpărat nişte daruri. Lui Nizmat o lulea şi nişte tutun bun, pentru Lolita un şal şi brăţări, iar lui Şarad o cămaşă de bumbac în dungi. Cât de mult s-ar fi bucurat ei! Dar am să le trimit...”

— Uite, Nizmat, ia banii ăştia — spuse el, înapoindu-se la bătrân — şi cheamă neapărat un doctor. Şi caută să mănânci cât mai bine. Eu am să vă trimit bani. Fă-te mai repede sănătos. Rămâi cu bine, Nizmat!

— Mulţumesc. Adio! răspunse bătrânul.

— Rămâi cu bine, Lolita mea! Ai grijă de bunic şi de Şarad. Eu am să vă trimit bani, am să vă scriu şi curând am să mă întorc să vă iau.

Cuprinsă parcă de delir, Lolita spuse privind undeva, în depărtare:

— Am să te-aştept, dar visurile trec… Totul trece ca un vis… Maia!

Ariel o privi uimit, apoi zâmbi şi exclamă:

— Asta nu va trece ca un vis, draga mea! Aşteaptă-mă!

— Ia-mă cu tine, dada! se rugă Şarad, alintându-se.

— Aş fi nespus de fericit dacă ai merge cu mine, Şarad, dar Lolitei o să-i fie greu să rămână singură, cu bunicul bolnav.

— Da, ai dreptate — răspunse oftând Şarad. Trebuie să aşteptăm ca bunicul să se facă bine şi-atunci o să venim cu toţii la tine.

— Am să vin negreşit după voi!

Cu inima grea, Ariel se întoarse la automobil. Maşina claxonă şi o luă din loc. Tot drumul, Ariel fu muncit de gânduri grele. De ce-i lăsase? De ce pleca în depărtata şi necunoscuta Americă? Ce-l aşteaptă acolo? N-ar fi mai bine să rămână cu Lolita, Şarad şi Nizmat? Dar atunci ar fi devenit din nou omul zburător, lipsit de apărare, o jucărie în mâinile sorţii, o pradă pentru oamenii răi. S-ar fi pierdut pe sine şi pe Lolita. Nu, el procedează bine! La început, trebuie să-şi apere libertatea, să se ţină bine pe picioare, să afle tot despre el şi după aceea se va întâlni din nou cu prietenii săi, ca să nu se mai despartă niciodată de ei.

Iar în urechile lui mai răsunau cuvintele misterioase ale Lolitei: *„Visurile trec… Totul trece ca un vis… Maia!”*

XXXIX. O DISCUŢIE APRINSA

Pearce şi întreaga societate teozofică începură să se împace cu gândul pierderii lui Ariel. Omul zburător mai făcuse o dată să se vorbească despre el cu prilejul *„minunii pastorului Kingsley”,* care până la urmă se dovedise a fi, aşa cum relatau ziarele, reclama unui circ american. După aceea, Ariel dispăruse, prins probabil de reprezentanţii circurilor americane. Şi Pearce îşi dădea seama de dificultatea de a-l smulge pe Ariel din ghearele lor. Asta ar fi putut-o face Boden. Şi Pearce îi scrise lui Boden şi lui Haselon la Londra, informându-i cu privire la mersul evenimentelor.

„Dacă vom mai auzi — scria Pearce — *despre omul zburător, atunci veştile vor sosi mai degrabă din Statele Unite ale Americii, încotro trebuie să se îndrepte de altfel şi cercetările dumneavoastră.”*

Cu paşi felini de pisică, Pearce traversa curtea şcolii Dandarat, îndreptându-se spre cabinetul său. Pe cer nu se vedea niciun nor, soarele se ridicase chiar atunci deasupra orizontului şi aerul începuse să se încingă. Ultimele adieri ale vântului răcoros de dimineaţă se stingeau încet-încet. Ca întotdeauna în curte şi în interiorul clădirii stăruia o linişte desăvârşită. Numai pietrişul scârţâia sub paşii lui uşori.

Dar urechea sensibilă a lui Pearce surprinse pasul cuiva venind dinspre poartă. Se întoarse repede şi-l văzu pe Ariel, care se îndrepta spre el. Băiatul mai crescuse şi purta un minunat costum alb.

Pearce rămase uluit de această întâlnire neaşteptată. La început se bucură, dar apoi deveni foarte atent. Prea era hotărât şi sigur pasul tânărului care se apropia de el. Iar în spatele băiatului, la câţiva paşi în urmă, veneau doi gentlemeni.

La primul său strigăt, ar fi putut să-i vină în ajutor educatorii, profesorii, slugile… Şi Pearce, întipărindu-şi pe faţă o expresie de plăcută surpriză, ca şi cum abia atunci l-ar fi recunoscut pe Ariel, se grăbi spre băiat, întinzându-i mâna cu toată sinceritatea.

— Mă bucur că te văd, Ariel! Ai făcut bine că te-ai întors! Cu dreapta strânse zdravăn încheietura mâinii stângi a lui Ariel. Încercă să-i strângă la fel de prietenos şi mâna dreaptă, dar băiatul prevăzuse gestul şi apucă bine cu dreapta sa încheietura mâinii stângi a lui Pearce. Astfel încleştaţi, stăteau şi se priveau în ochi unul pe celălalt, căutând să-şi ghicească reciproc intenţiile.

„La dracu! Care dintre noi l-a prins pe celălalt?” se gândi îngrijorat Pearce.

Cei doi gentlemeni care veneau în spatele lui Ariel se opriseră şi urmăreau cu interes această scenă.

— Poate doreşti să mergem în cabinetul meu? Acolo vom discuta nestânjeniţi. Ţi-o fi foame, Ariel? Nu eşti obosit de drum? întrebă Pearce, abia izbutind să se stăpânească.

— Mister Pearce — spuse cu fermitate Ariel, fără să-i răspundă la întrebări — am venit ca să aflu de la dumneata chiar acum şi chiar aici amănunte în legătură cu obârşia mea. Trebuie să-mi răspunzi numaidecât!

Fără să-şi dea seama, Pearce i se adresă lui Ariel cu *„dumneavoastră”* şi îi răspunse:

— Aţi fost adus la Dandarat acum cincisprezece ani, de către un om pe care nu-l cunosc. El nu mi-a spus nici numele, nici originea dumneavoastră… La Dandarat sunt mulţi copii de felul acesta.

Ariel strânse şi mai tare mâna lui Pearce şi deodată acesta simţi că tânărul îl ridică în aer. De groază, Pearce simţi că-i îngheaţă mâinile. Dădu să strige, dar înţelese că prin asta nu face decât să-şi înrăutăţească situaţia. Ariel are acum ajutoare care, la urma urmei, pot fi nişte bandiţi cumpăraţi, îl va lua sus, în văzduh, şi acolo se va răfui cu el. De aceea Pearce nu făcu altceva decât să strângă cât putu mai tare mâna stingă a lui Ariel, ca nu cumva să cadă — capul lui se găsea în dreptul pieptului tânărului.

Săltându-l pe Pearce deasupra pământului, Ariel rămase nemişcat în aer şi-i spuse:

— Acum ne putem continua conversaţia, căci aici nu ne stinghereşte nimeni. Aşadar, ascultă-mă, mister Pearce!

Vocea lui Ariel suna aspru, dar se simţea în ea tulburarea, căci Pearce era prea greu.

Uşor de zis *„ascultă-mă!”* lui Pearce îi clănţăneau dinţii din gură şi el privea cu aceeaşi groază în jos, spre cărarea presărată cu prundiş, ce şerpuia prin curte.

— Dacă n-o să-mi spui tot adevărul cu privire la mine, am să dau drumul mâinii dumitale drepte şi am să încep să te răsucesc până când ai să te desprinzi şi ai să cazi, zdrobindu-te de pământ. Sau poate vrei să te lupţi cu mine aici, în aer?

— Spun… Spun tot adevărul — rosti cu glas răguşit Pearce, care, de emoţie, îşi pierduse vocea.

Ariel se lăsă deodată în jos, împreună cu Pearce, spre stupoarea lui Chatfield şi Grieg.

— Mister Grieg… vă rog… să notaţi declaraţiile acestui om.

Grieg scoase un carnet şi un stilou şi Pearce, cu o voce răguşită de parc-ar fi fost răcit, începu să povestească tot ceea ce ştia despre Ariel. Indică totodată şi adresa lui Boden şi a Janei Galton.

Ariel lăsă mâna lui Pearce şi zise cu răceală:

— Puteţi pleca, dar băgaţi de seamă, dacă aţi făcut declaraţii false…

— Absolut adevărate! exclamă Pearce încovoindu-se. Picioarele îi tremurau şi cu greu străbătu curtea îndreptându-se spre cabinetul său.

— Ei, noi ne-am ţinut făgăduiala. Nădăjduim că şi dumneata ţi-o vei ţine la fel — spuse James, privindu-l întrebător pe Ariel.

— Şi eu îmi voi respecta făgăduiala, plecând cu dumneavoastră în America — răspunse Ariel. Sora mea poate să vină la mine, eu am să-i scriu.

Şi toţi trei se îndreptară spre automobil.

XL. BINOE NEÎNVINSUL

Chatfield-senior se arătă nespus de mulţumit de descoperirea făcută în India, iar planul lui Grieg fu în întregime aprobat de directorul trustului circurilor.

Niciun om din America nu trebuia să ştie că Binoe-Ben-Ariel-Aureliu Galton este un om zburător. E adevărat că vestea despre el ajunsese şi în America, dar toată lumea făcuse haz, considerând-o drept o ştire senzaţională, căci nimeni nu-l văzuse şi nu-l cunoştea pe Ariel.

Chatfield îi explică lui Ariel rolul pe care urma să-l joace: el nu va spune şi nu va arăta nimănui că ştie să zboare, însă, folosindu-se cu abilitate de acest dar neobişnuit, va trebui să bată toate recordurile mondiale la alergări, înot, sărituri peste obstacole, şi să participe la concursurile acrobatice.

Instruirea lui Ariel se făcea sub stricta supraveghere a lui Grieg şi Chatfield şi dură destul de multă vreme. Se înţelege că pentru Ariel nu era niciun fel de greutate să sară peste orice obstacol, indiferent de înălţime, să zboare sub cupola circului de pe un trapez pe altul, străbătând toată arena.

Greutatea consta numai în faptul, aşa cum spunea Grieg, cel cu atâta experienţă, *„să nu depăşească limitele posibilităţilor fizice ale* *omului”*. Trebuia să lucreze în aşa fel, ca publicul să vadă ceva uluitor, dar nu imposibil. Trebuia să acţioneze cu multă băgare de seamă. De pildă, la săriturile în înălţime, Ariel trebuia să-şi calculeze atât de bine săriturile, încât să întreacă doar cu câţiva centimetri recordurile mondiale.

Antrenorii lui Ariel, angajaţi de Chatfield şi Grieg, se numărau printre cei mai buni alergători. Antrenamentul se făcea într-un loc pustiu. Lui Ariel i se arătau diferite metode de alergare, diferite sisteme şi, în prezenţa antrenorilor, băiatul trebuia să se prefacă obosit, să respire sacadat ca şi cum i-ar fi greu să alerge.

Pentru a menţine treaz interesul publicului, la unele probe de alergări sau concursuri de înot, el trebuia să simuleze că răsuflă anevoie, să-şi lase rivalii să i-o ia înainte, iar apoi, în ultimul minut, să ajungă primul la start, într-un cuvânt, trebuia să procedeze ca un concurent cu experienţă, care nu-şi dă în vileag dintr-o dată toată superioritatea sa, deosebit de strălucită.

Numerele de circ se pregăteau într-o arenă special amenajată în acest scop. Chatfield-junior se interesa mai ales de numerele cu cai: săriturile ce urmau să fie efectuate în galopul calului, salturile-mortale. Bineînţeles, Ariel săvârşea adevărate minuni, iar bătrânul Grieg şi tânărul Chatfield trebuiau tot timpul să-l mai tempereze.

— Ei, asta-i prea de tot! Să nu faci dintr-o dată câte patru *salto-mortale!* spunea el, supărat.

În timp ce se făceau pregătirile, Chatfield-junior nu precupeţise banii trustului — îi va primi înapoi însutit!

— Şi începuse o campanie de reclamă care întrecea prin proporţiile sale chiar şi reclamele obişnuite pentru America.

Încă înainte de a-l fi văzut pe Binoe — *„o minune a lumii, descoperită în junglele Indiei misterioase”* — oamenii aflaseră multe despre el şi-l cunoşteau din fotografiile publicate în ziare, reviste, afişe, şi americanii cunoşteau chipul lui Ariel mai bine decât pe cel al preşedintelui.

Suporterii lui erau cuprinşi de delir şi căutau pe toate căile să-l vadă. Jucătorii cei mai pasionaţi încheiau de pe acum pariuri, iar ziariştii publicau în presă kilometri întregi de ştiri senzaţionale, referitoare la apropiatele reprezentaţii ale *„neînvinsului”*..

„Binoe-neânvinsul” era titlul pe care-l primise Ariel încă înainte de a apărea în public. Şi îl merită pe deplin de îndată ce începu seria neobişnuitelor sale triumfuri.

Ariel învingea un campion mondial după altul şi lucrul cel mai uluitor era că el stabilea noi recorduri mondiale în cele mai diferite ramuri ale sportului. Era pur şi simplu purtat pe braţe şi atunci căuta ca trupul său să aibă o greutate normală.

Însă acest joc fără risc ascundea şi anumite primejdii. Jucătorii cei mai pasionaţi, pierzând, bombăneau şi curând începură chiar să vorbească despre faptul că la mijloc ar fi o escrocherie pusă la cale cu multă abilitate. Drept care începură să mizeze mai puţin pe el, astfel că diferite pariuri îşi pierdură din interes.

Chatfield şi Grieg socotiră că a sosit momentul să recurgă la vechiul şi încercatul truc de circ, care trebuia să facă să sporească şi mai mult interesul faţă de concursuri: Binoe fu nevoit să *„sufere câteva înfrângeri”,* după care, bineînţeles, urmară victorii şi mai strălucite.

Şi vremea trecea. Ariel colindase aproape toate oraşele mari ale Americii. Trustul Chatfield câştigase sume nemaipomenite în istoria circului.

Pe măsură ce succesele se înmulţeau, Chatfield-senior îl cerceta pe Ariel şi se gândea: *„Uite, acum o să înceapă să vorbească despre mărirea onorariului...”*

Dar Chatfield-senior greşea gândind că băiatul se molipsise şi el de boala înavuţirii. De îndată ce începuse să câştige, din America porniră către îndepărtatul colţ al Indiei mandate de bani şi pachete. De data aceasta nu mai uitase nici şalurile, nici brăţările pentru Lolita, nici îmbrăcăminte pentru Şarad, nici luleaua cu tutun pentru Nizmat. Cu toate succesele sale răsunătoare, Ariel nu-şi uita niciodată prietenii. Scrisori de la ei primea doar arareori, dar erau pline de dragoste şi recunoştinţă.

Nizmat se însănătoşise şi-l aşteptau cu toţii, astfel că de multe ori Ariel fusese cât pe ce să lase totul baltă şi să plece în zbor spre căsuţa de lângă bananier. El îi ajuta şi pe artiştii mai săraci din circ. Gloria şi banii îi dădeau posibilitatea să-şi manifeste pe deplin adevărata bunătate omenească.

XLI. DOUĂ LUMI

Odată, ieşind învingător într-un concurs greu, Ariel, înclinându-se în faţa publicului care-l aplauda furtunos, observă cu mirare, într-o lojă ce se afla în apropierea scenei, o tânără care îl privea cu un aer trist, ţinându-şi mâinile încrucişate pe balustrada lojei. Chipul tinerei i se păru cunoscut. Da, era aceeaşi fată pe care o văzuse când fusese bolnav şi când nimerise în mâinile lui Pearce. E sora sa! Oare o fi într-adevăr sora sa Jane? Într-adevăr, el îi telegrafiase la Londra îndată ce sosise în America.

Mulţumind publicului de nenumărate ori, Ariel, cu sufletul tulburat, intră în cabina lui.

Nu cumva se înşelase? Şi, îngândurat, începu să se dezbrace.

Un slujitor în livrea îi aduse o carte de vizită pe care era scris: *„Lady Jane Galton, Londra.”* Şi adăugat cu creionul, cu un scris hotărât de bărbat: *„Am să te aştept la ieşire, J. G.”*

Amintiri nedesluşite i se perindară prin minte: *„Jane Galton... Da, asta era sora lui!”*

Ariel se schimbă în grabă şi ieşi, dar în puzderia de automobile care înconjurau circul nu se descurcă dintr-o dată. Fu recunoscut de public şi începură ovaţiile. Băiatul privea zăpăcit şi, din obişnuinţă, se înclina în dreapta şi în stânga.

Dar iat-o! Şi el se apropie de Jane, neştiind cum s-o salute.

Jane, cea dintâi, îi întinse mâna, voind parcă să prevină din partea fratelui său vreo manifestare de sentimente frăţeşti. Ariel luă stingherit mâna ei fină, strânsă într-o mănuşă de piele cafenie. Şi băgă de seamă că sora sa stă tot timpul încruntată.

— Îndată va trage maşina la scară — spuse ea.

Din cauza zgomotului din jurul lor, el înţelese mai degrabă decât auzi aceste cuvinte. Amândoi se grăbiră să se urce în maşină. Şi numai când izbutiră să se strecoare din torentul de automobile, Jane se întoarse spre Ariel şi, zâmbind imperceptibil, îl întrebă:

— M-ai recunoscut, Aureliu?

— Da, Jane, bineînţeles. Acolo, în India, am fost aproape de tine… O, dac-aş fi ştiut atunci! Şi îi luă mâna, dar fata şi-o eliberă îndată şi adăugă repede:

— La hotel vom vorbi despre toate.

După ce intrară în camera pe care o ocupa Jane, aceasta luă mâna fratelui ei, privindu-l cu tristeţe. Apoi îl sărută pe frunte.

— Iată, în sfârşit te-am regăsit, Aureliu! zise ea, încetişor.

— Şi eu te-am regăsit, surioară! răspunse Aureliu, neîndrăznind, la rândul său, s-o sărute şi el.

Se aşezară.

— Nu ţi-am scris, pentru că am vrut la început, să culeg anumite informaţii… Am fost minţită de atâtea: ori… Însă de faptul că eşti fratele meu nu mă îndoiesc. Uite, vreau să-ţi arăt fotografiile părinţilor noştri.

Deschise o cutie şi-i întinse lui Aureliu o fotografie. Băiatul văzu o femeie tânără, cu ochii trişti, iar alături de ea un domn voinic, zâmbitor şi mulţumit de el, purtând un surtuc cu mai multe decoraţii pe piept.

Ariel nu se putu stăpâni şi exclamă:

— Oare am să-ajung şi eu la fel ca tata?

— Ar fi foarte prost să n-ajungi ca el — răspunse Jane, pe un ton dojenitor.

— Da, dar ridurile astea…

— Bătrâneţea nu înfrumuseţează pe nimeni. Părintele nostru a fost omul cel mai demn. Aureliu — continuă Jane, cu ton de povaţă — tocmai lucrul acesta îl am în vedere… Tatălui nostru nu i se spunea altfel decât *„persoană de vază”*. În vinele lui curgea sângele uneia dintre cele mai nobile familii din Anglia şi el era un cetăţean respectat, un creştin bun şi un minunat gospodar. Ţi-a lăsat o avere mare, care din păcate a fost zdruncinată de către tutorii Boden şi Haselon, aşa cum susţine mister Dottaler.

Aureliu începu să-şi dea seama unde vrea să ajungă Jane.

— Ei, şi ce-i cu asta? înseamnă că şi în vinele mele şi ale tale curge un sânge nobil. Mi se pare că n-am făcut nimic ce mi s-ar putea reproşa.

Jane oftă.

— Nu-ţi reproşez nimic, dar e altceva care mă necăjeşte… Ce-ar fi spus părintele nostru, sir Thomas Galton, dacă ar fi aflat că fiul lui este artist de circ?

Ariel se aprinse:

— Bine, Jane, dar tu ştii cum s-au întâmplat toate lucrurile. Şi, la urma urmei, nu găsesc nimic ruşinos în munca mea. E o muncă cinstită şi câştig destul de mult.

— Bineînţeles că actorii de circ nu pot fi comparaţi cu bandiţii sau cu falsificatorii de bani — zise nemulţumită Jane — însă ceea ce se potriveşte altora, nu se potriveşte unui fiu de lord — şi nelăsându-l pe Ariel să răspundă, continuă: Dar zborurile tale? Acum tu nu mai zbori, dar eu ştiu care-i secretul succeselor tale. Am văzut cu ochii mei cum atunci, în India, ai zburat. Un om zburător seamănă cu o insectă sau cu o pasăre. Este o încălcare a tuturor legilor dumnezeieşti şi omeneşti, şi pentru noi, la urma urmei, e pur şi simplu ruşinos, Aureliu! Un lord zburător… e ceva de necrezut! *Shocking!* E dezgustător! Nici nu mai găsesc cuvinte!

„Dar oamenii zboară cu avionul!” dădu Ariel să răspundă, aşa cum îi spusese cândva Lolitei, însă Lolita îl considera un fel de semizeu, în vreme ce pe Jane o indignează faptul, ca fiind un lucru înjositor.

— Ştiu ce vrei să zici, Aureliu — continuă repede Jane. Bineînţeles, tu nu eşti vinovat că au făcut din tine un monstru zburător, însă greşelile, atât ale tale cât şi ale altora, trebuie îndreptate… Din fericire, în Anglia nu ştie nimeni povestea ta. Toţi cred că tu ai învăţat la Oxford şi lucrurile mai pot fi schimbate. Dar tu trebuie să uiţi, auzi, să uiţi pentru totdeauna că ştii să zbori, dacă această însuşire a ta nu poate fi înlăturată prin vreo operaţie… Eu l-am întrebat pe mister Pearce despre savantul ăla nebun care te-a făcut zburător… Cum îl chema?

— Mister Height.

— Da, da, acest mister Height nu mai există. A avut un accident. Mi se pare că a vrut el însuşi să devină om zburător, dar nu ştiu cum a încurcat lucrurile şi, sărind până în tavan, şi-a spart capul. A avut o hemoragie cerebrală şi a murit. O moarte demnă de un zăpăcit ca el! Şi în glasul lui Jane răzbiră accente de ură. Altor savanţi, însă, este riscant să ne-adresăm. S-ar putea întâmpla ca lucrul acesta să-l afle toţi şi e foarte puţin probabil că cineva ar putea să te ajute. De aceea tu n-ai decât o singură soluţie: să uiţi acest… defect al tău şi să nu recurgi niciodată la zbor, chiar dacă în faţa ochilor tăi s-ar îneca un copil… În al doilea rând — continuă ea, cu respiraţia tăiată — chiar acum trebuie să denunţi contractul cu circul, să renunţi la viaţa asta de ţigan şi să pleci cu mine în Anglia.

— Dar sunt legat printr-o făgăduială…

— Onoarea familiei este mai presus decât banii. Şi nădăjduiesc, cel puţin, că vom putea procura suma necesară ca să plătim desfacerea acestui contract.

Ariel tăcea. Nu era de acord cu Jane. Nu aşa îşi închipuise el întâlnirea cu sora sa şi nu aşa şi-o închipuise pe Jane.

— Eu cred că ar trebui să-l prevenim pe mister Chatfield şi să accept câteva reprezentaţii de adio — începu Ariel, cu glas nesigur.

— Pentru nimic în lume! Ar fi o mare greşeală. Deocamdată tu treci drept un hindus necunoscut, însă apariţia mea ar putea da de gândit oamenilor şi imediat vor începe cercetările. Doar ştii şi tu cât de mult se interesează ziariştii de tine, cum îţi urmăresc fiecare pas şi cum caută să afle şi să publice vreo noutate despre tine şi trecutul tău. Şi dacă ei vor afla adevărul, viaţa noastră, a mea şi a ta, va fi distrusă. Eu n-am să pot îndura ruşinea care va apăsa asupra neamului nostru şi nu-mi va rămâne decât să intru la mănăstire. Plecarea noastră trebuie să se facă pe neaşteptate. Am şi luat bilete pentru vapor. Du-te şi ia-ţi lucrurile şi vino la mine. Iar directorilor tăi le vom comunica hotărârea ta din drum. Celelalte le va aranja mister Dottaler. Este un om extraordinar.

— Astăzi am o seară liberă, dar mâine am reprezentaţie şi toate biletele sunt vândute. Ca întotdeauna, la casă există un anunţ care menţionează lucrul acesta — răspunse Ariel, cu o oarecare mândrie.

— Le vor da banii înapoi şi atâta tot! Ai fi putut foarte bine să te îmbolnăveşti. Şi-apoi, destul s-au îmbogăţit pe spinarea ta!

Ariel nu dorea decât un singur lucru: să pună capăt cât mai repede acestei convorbiri.

— Bine, Jane, am să vin la tine de îndată ce-mi fac bagajele — zise el, nerăbdător.

— Dar nu mai târziu de miezul nopţii — răspunse Jane şi, uitându-se la ceas, adăugă: Vaporul pleacă mâine la ora opt. Ne-a mai rămas puţin timp. Totuşi am să-ţi povestesc despre părinţii noştri, despre cercul meu de cunoştinţe, care în curând vor fi şi ale tale, despre Londra…

Era noaptea târziu când Ariel se întoarse la locuinţa lui. Se gândea la ultimatumul pe care i-l dăduse sora sa.

XLII. SUFERINŢA UNEI MAME

În dreptul uşii sale, Ariel văzu o tânără femeie, îmbrăcată foarte elegant. Avea ochii roşii de plâns, iar faţa ei exprima durerea.

— Mister Binoe! spuse femeia, cu glas întretăiat: Vă aştept de câteva ceasuri. Am fost la reprezentaţia de la matineu a circului, am vrut să vă văd, dar aţi plecat cu o doamnă… Am aflat la biroul circului adresa dumneavoastră şi am venit aici. Şi m-am hotărât să v-aştept… Dumnezeule! Dacă aţi şti prin ce suferinţe am trecut! Orele se scurgeau atât de încet, când pentru mine fiecare clipă e scurtă…

— Şi tot timpul acesta aţi stat aici, plângând la uşa mea? o întrebă compătimitor Ariel.

Era deseori asaltat de vizitatori: admiratoarele şi admiratorii lui. Însă femeia aceasta nu semăna cu ei; nu încape îndoială că o mare durere personală o adusese aici. Dar cu ce-o putea ajuta el?

Ariel se grăbi să deschidă uşa şi o pofti să intre înăuntru. Fără să-şi scoată mantoul scump de blană şi pălăria, femeia se aruncă deodată în genunchi în faţa lui.

— Dumneata eşti singurul care poţi ajuta o mamă nefericită, care te imploră în genunchi…

— Vă rog să vă ridicaţi, mistress… Pentru numele lui Dumnezeu… Staţi jos şi liniştiţi-vă…

Despre ce e vorba?

— Nu mă ridic până când n-o să-mi daţi cuvântul că o să mă ajutaţi în durerea mea… Am suferit atât de mult… Şi femeia începu să plângă amarnic.

— Bineînţeles, dacă-mi stă în putere… Deşi mă grăbesc, căci am puţin timp…

— N-o să vă reţin mult.

Ariel reuşi în sfârşit să o ridice de jos şi s-o aşeze într-un fotoliu. Femeia îşi scoase o batistă parfumată, toată numai o dantelă, o duse la ochi şi, sughiţând de plâns, îşi începu povestea:

— Mister Binoe e străin şi poate că nu cunoaşte obiceiurile îngrozitoare din America şi mai ales acest oraş monstruos, care este New York-ul… Niciun om de treabă nu se poate simţi în siguranţă şi la adăpost de primejdii în el. Oare a auzit mister Binoe despre gangsteri? Sunt nişte bandiţi americani, care nu amintesc prin nimic de apaşii din Paris. Oare a auzit mister Binoe de numele lui Al Capone? Nu? Gangsteri ca Al Capone sunt foarte mulţi. Cei mai mari gangsteri americani sunt oameni foarte bogaţi. Au vilele lor, automobile, iahturi şi cont curent la bancă. Poliţia e cumpărată de ei şi autorităţile poliţieneşti nu fac altceva decât să-i ocrotească. Gangsterii îşi săvârşesc nepedepsiţi crimele lor, atacă băncile ziua în amiaza mare, răpesc milionari de pe stradă şi, ceea ce este mai îngrozitor decât orice, răpesc copiii acestora. Pentru copii cer sume uriaşe, iar după ce le primesc, omoară copiii. Şi oricât de ciudat ar părea, cu cât un om e mai bogat, cu atât mai puţin poate sconta pe ajutorul poliţiei atunci când e vorba de gangsteri…

Vizitatoarea oftă din greu.

— Iertaţi-mă că intru în toate amănuntele — continuă ea peste o clipă — dar este necesar ca să mă puteţi înţelege pe mine şi situaţia fără ieşire în care mă aflu… Îşi duse din nou batista la ochi. Numele meu este Warender. Eu şi soţul meu suntem unii dintre cei mai bogaţi oameni din Statele Unite, însă comoara noastră cea mai de preţ este unicul nostru băiat, Sam. N-are decât trei ani… Şi… a fost răpit… Îl aşteaptă o moarte îngrozitoare.

Mistress Warender începu să plângă cu hohote. Ariel era zguduit de drama şi nenorocirea acestei mame.

— Liniştiţi-vă, mistress. Beţi nişte apă!… Dar cu ce vă pot eu ajuta?

Ea bău câteva înghiţituri şi dinţii începură să-i clănţăne lovindu-se de pahar.

— Vă mulţumesc. Îndată am să vă explic. Bandiţii ne-au trimis câteva scrisori, cerând să le dăm cinci milioane de dolari pentru răscumpărarea copilului. Soţul meu le-ar fi plătit imediat, însă fratele meu l-a convins să mai aştepte. Când vor primi banii, bandiţii vor putea să-l omoare îndată pe Sam al meu… pe puiul meu… Ea se cutremură toată. Mark, fratele meu, vrea să câştige timp, în speranţa de a găsi vreun mijloc pentru salvarea copilului. Nu încape îndoială că poliţia este cumpărată de bandiţi. *„Facem tot ce ne stă în putinţă, dar, din păcate, nu suntem pe urmele criminalilor care l-au răpit pe fiul dumneavoastră”* — spune şeful poliţiei. Şi atunci noi, sau mai bine zis Mark, pentru că atât eu cât şi bărbatul meu ne-am pierdut cu totul capul din pricina nenorocirii, Mark s-a adresat unor detectivi particulari, umplându-i de bani, şi aceştia au aflat câte ceva. Ba au aflat chiar multe lucruri. Au aflat, de pildă, unde se află fiul meu. Poliţia l-a căutat sau s-a prefăcut că-l caută în toate maghernițele oraşului, în împrejurimi şi chiar în munţi. Iar el, sărăcuţul, se află chiar în centrul oraşului, la etajul 93 al unuia dintre cei mai înalţi zgârie-nori. Cine ar fi putut crede lucrul acesta? Şi acum trec la ceea ce e mai important.

Mistress Warender făcu o pauză, îl privi pe Ariel şi întrebă pe neaşteptate:

— Mister Binoe, ştiţi să zburaţi?

— Eu? Să zbor? Ce idee ciudată! De ce îmi puneţi această întrebare?

— Pentru că de asta depinde totul. Bineînţeles, este ciudat şi neverosimil. Poate credeţi că am înnebunit, dar nu e ideea mea. Unul dintre detectivii despre care v-am vorbit, un om extrem de inteligent şi cu un extraordinar spirit de observaţie, mi-a spus că a ajuns la convingerea că dumneavoastră ştiţi să zburaţi şi că în asta constă secretul tuturor succeselor pe care le-aţi avut în sport.

Ariel se pierduse cu firea şi nu ştia ce să-i răspundă, dar vizitatoarea, făcându-se că nu observă încurcătura lui, continuă:

— El, mister Toots, este un detectiv care a urmărit multă vreme toate reprezentaţiile dumneavoastră, a făcut nu ştiu ce calcule, a cules tot materialul tipărit în ziare despre *„omul zburător din India”,* doar sunteţi din India! şi mi-a spus: *„Singurul om care-l poate salva pe fiul dumneavoastră este mister Binoe, bineînţeles, numai dacă va accepta. Rugaţi-l!”* Şi iată că m-am hotărât să vin singură şi să vă implor.

Făcu o mişcare, ca şi cum ar fi vrut din nou să se lase în genunchi, dar Ariel o opri.

— Vă rog să staţi liniştită — îi spuse el, cu un ton aproape poruncitor — şi lăsaţi-mă să mă gândesc dacă pot să vă ajut sau nu.

Aşadar, în America existau oameni care ştiau că el este un om zburător. Deci în curând taina lui va fi cunoscută tuturor. Şi atunci se va dezlănţui un scandal monstruos. Cât de mare va fi indignarea acelora care pierduseră, mizând pe înfrângerea lui. Şi o dată cu descoperirea tainei lui, se va descoperi şi taina originii lui! Şi atunci va izbucni un nou scandal pentru Jane! Cu ce se deosebesc prejudecăţile europenilor de cele asiatice? Jane nu era de loc aşa cum visase el, dar totuşi era sora lui.

Trebuia să plece de aici şi cât se poate mai repede, se hotărî Ariel.

Dar cum să îndeplinească rugămintea mistress-ei Warender?

Ea, ca mamă, socoteşte, bineînţeles, că omul zburător poate să-i scape copilul din mâinile bandiţilor, intrând în zbor pe fereastră, sus la etajul 93 al unui zgârie-nori. Zborul lui va fi observat de mulţi oameni din oraş. Fără doar şi poate că Jane se va indigna numai la gândul că el a putut să zboare, deşi acest lucru este necesar pentru salvarea unui copil.

Da, dar ea nu vedea chipul îndurerat al acestei mame! Mama micului Sam! Oare poţi să rămâi nepăsător în faţa durerii unei mame?

Şi-apoi, e prea puţin probabil c-o să-l recunoască cineva, cu atât mai mult cu cât este noapte. El poate să zboare la mare înălţime şi, la urma urmei, oare nu părăseşte chiar mâine în zori ţara aceasta? Dar va izbuti oare?

— Sunt gata, mistress să vă ajut, dar, din păcate, am la dispoziţia mea foarte puţin timp. Doar două-trei ore. Sunt chemat de urgenţă…

— Nici nu va fi nevoie de mai mult de două ceasuri — răspunse mistress Warender, repede şi tresăltând de bucurie. Blocul nostru se află aproape alături de acela unde se chinuieşte sărmanul meu copil. Automobilul mă aşteaptă. Sunteţi de acord? Nu mă refuzaţi? întrebă ea, privindu-l rugătoare pe Ariel.

Mistress Warender strânse cu putere mâna lui Ariel Şi amândoi părăsiră hotelul.

XLIII. DIN NOU ÎNŞELAT

În locuinţa somptuoasă dintr-un bloc cu numeroase etaje, unde mistress Warender îl conduse pe Ariel, acesta găsi pe detectivul Toots, pe Mark şi pe mister Warender, tatăl copilului răpit. Tatăl părea complet distrus, aproape că îşi pierduse minţile. Fără să se scoale din fotoliu, îi întinse lui Ariel mâna, schiţând un zâmbet dureros şi, făcând un gest, îl pofti să ia loc. Trăsăturile chipului său erau energice şi avea părul tuns scurt şi încărunţit la tâmple.

— Vă mulţumesc, domnule, că aţi răspuns la durerea noastră. Staţi de vorbă cu ei. Şi el îl arătă pe Toots şi pe Mark. Eu… eu nu sunt în stare…

— Problema este simplă, mister — începu Toots să-i explice. Trebuie numai să acţionaţi repede şi hotărât. Iată planul oraşului şi fotografia casei. Cu cruciuliţe este însemnat etajul, apartamentul şi fereastra. Ferestrele sunt întotdeauna deschise. Iată planul casei…

Şi Toots, cu un aer preocupat, desenă limpede şi precis planul locuinţei.

— Dacă astăzi copilul nu se va afla în mâinile noastre, mâine va fi prea târziu. Să mergem. Am să v-arăt de unde vă puteţi lua zborul…

De pe acoperişul plat, pe care Warender îşi avea grădina, Ariel se ridică vijelios în linie dreaptă.

Nu zburase de mult şi se lăsa cu plăcere în mrejele acestui simţământ, pe care îl mai încercase, de libertate, de uşurinţă, gustând din plin imensitatea spaţiului aerian. Şi să renunţi la lucrul acesta?… O, dac-ar fi putut s-o ducă pe Lolita undeva, într-o ţară minunată şi liberă, cu flori frumoase şi copaci… De ce n-a dus-o el în junglă? Trebuia să-i fi făcut un cuib într-un copac rămuros şi să stea acolo cu ea şi cu Şarad.

Dar acum n-avea timp să viseze. Jos clocotea şi fremăta uriaşul oraş străin. Iar deasupra capului, în bezna albastră a cerului, pluteau lin stelele. Ariel privi din nou în jos. Văzu, asemenea unui plan uriaş insula Manhattan, împărţită în pătratele sale egale cu dreptunghiurile întunecate ale parcurilor sale centrale, şi Broadway-ul ce se întindea de-a lungul întregului oraş. Tot ţărmul era crestat de docuri si cheiuri. Iată golful Hudson, negru şi larg, pe întinsul căruia se reflectau luminile nenumăratelor vapoare nave de transport. Long Island… Statuia Libertăţii cu torţa veşnic arzând în mâna-i întinsă. Străzile scăldate în lumină păreau nişte gratii strălucitoare. Zgârie-norii se înălţau aidoma unor stânci posomorâte şi întunecate. Ziua de muncă se sfârşise şi la geamurile lor luminile se stinseseră. Nenumăraţii funcţionari plecaseră acasă. Dar etajele de jos ale zgârie-norilor şi ale altor clădiri străluceau în văpaia reclamelor, care aruncau pe ziduri reflexe roşiatice. Pe unii zgârie-nori întunecaţi şerpuiau reclame luminoase. Pe alocuri, la unele ferestre ale etajelor de sus, mai ardea lumina. Luminiţele acestea păreau nişte stele mari, căzute din cer şi care se opriseră în văzduh, fără a mai ajunge pe pământ.

Iar în depărtare, până la orizont, se întindea suprafaţa netedă şi întunecată a oceanului şi se vedeau luminile vapoarelor aidoma unor stele mişcătoare. Ariel simţea răsuflarea proaspătă a oceanului şi trase cu plăcere în piept aerul curat al înălţimilor.

Găsi fără prea multă greutate blocul pe care-l căuta, etajul, apartamentul, fereastra şi porni într-acolo. Era prima fereastră din colţ.

Toots nu-l minţise: fereastra era deschisă şi luminată.

La început, Ariel privi înăuntru. Camera era frumos mobilată, dar pustie.

Atunci intră în zbor în odaie şi se lăsă jos. Văzu două uşi: una în dreapta, alta în stânga. În stânga probabil că era camera copilului. Să intre acolo, să înşface copilul, să-l învelească într-o plăpumioară, ca să nu se trezească, şi să-şi ia zborul… Dacă se va întâlni cu cineva, să nu vorbească nimic, să acţioneze repede, profitând de învălmăşeala care, fără doar şi poate, că se va isca.

Ariel se îndreptă spre uşa din stânga şi o deschise încetişor. Văzu o cameră de copil. În pătuţ se afla un copilaş, iar deasupra lui se aplecase, plină de duioşie, o femeie tânără. Copilul nu dormea. Se zvârcolea în pat şi plângea încetişor.

— Mamă! strigă el deodată şi întinse mânuţele spre ea.

Tânăra femeie luă copilul în braţe şi-l sărută cu duioşia unei mame. Copilaşul îşi puse capul pe pieptul ei şi-i încolăci gâtul cu mânuţele.

— Puiul meu, nu plânge, Sam, nu plânge, băiatule!

Femeia se afla întoarsă cu spatele spre Ariel. Ariel stătea plin de nedumerire şi nehotărât. Nu mai încăpea nicio îndoială că femeia era mama copilului. Dar cine e atunci mistress Warender şi despre ce copil vorbise ea? Doar nu putea să smulgă; copilul din mâinile mamei! Legănându-şi băiatul, femeia se întoarse şi-l văzu pe Ariel. Zâmbi plină de încredere şi, pornind în întâmpinarea lui, exclamă:

— În sfârşit! Te-am aşteptat atât de mult! Ariel nu mai pricepu nimic. Stătea nemişcat în uşă, neştiind ce să spună şi ce să facă.

— Încă de ieri dimineaţă copilul se plânge că-l doare căpşorul — spuse femeia şi-i întinse lui Ariel copilul. O nenorocire nu vine niciodată singură.

Ariel îşi dădu seama că este luat drept doctor şi, ca să descurce măcar una din iţele încurcate ale acestei afaceri, zise:

— Iertaţi-mă, mistress, dar eu nu sunt doctor. Femeia păli, strânse copilul la piept, se dădu câţiva paşi înapoi şi întrebă, cuprinsă de spaimă:

— Dar cine eşti dumneata? Cum ai intrat aici? Nu cumva eşti trimis de ei? Nu te-au trimis oamenii aceia îngrozitori care vor să-mi ia comoara? Şi tăcu, privindu-şi copilul plină de nelinişte.

Nu! Hotărât lucru, Ariel nu era bun pentru astfel de afaceri! Şi lucrul cel mai nimerit ar fi fost să se întoarcă, să treacă în fugă în cealaltă cameră si să zboare pe fereastră, lăsând-o pe nefericita femeie să creadă că ceea ce i se întâmplase nu fusese decât o halucinaţie. Lui Ariel însă îi fulgeră deodată prin minte că fusese atras, printr-o minciună, să participe la o crimă îngrozitoare, şi dori să afle adevărul.

— Iertaţi-mă, mistress, şi nu vă fie frică de mine… Îndată am să vă explic totul. Se vede că la mijloc e vorba de o neînţelegere.

— George! strigă femeia, tremurând toată.

Tulburarea ei se transmise copilului şi acesta începu să plângă.

Se auziră nişte paşi repezi şi în cameră intră un bărbat de vârstă mijlocie. Văzându-l pe Ariel, păli ca şi soţia lui şi se aşeză între ea şi Ariel, vrând parcă s-o apere, apoi întrebă pe un ton aspru, aproape brutal:

— Cine eşti dumneata şi ce cauţi aici? Pe urmă, privindu-l atent pe Ariel, exclamă cu o sinceră uimire: Mister Binoe?!

— Dar care este numele dumneavoastră, sir?

— Warender. Cu ce vă pot servi?

— Warender! exclamă tot atât de uimit Ariel.

Un timp oarecare, se priviră unul pe celălalt cu nedumerire. Apoi Ariel, convingându-se de-a binelea că fusese minţit, se hotărî să povestească totul părinţilor lui Sam.

— Trebuie să stau de vorbă cu dumneata, mister!

În biroul lui Warender, Ariel îi povesti cum fusese atras în această afacere, dar nu pomeni nimic de faptul că putea să zboare.

— Bandiţii au vrut să se folosească de agilitatea mea excepţională, şi astfel am pătruns la dumneavoastră, urcându-mă pe cornişa locuinţei vecine. Sunt cât se poate de bucuros că n-am devenit unealta acestor oameni îngrozitori — termină Ariel.

Warender clătină din cap şi spuse:

— Vă cred, mister Binoe, aţi fost indus în eroare Şi aţi acţionat dintr-un impuls nobil. Iertaţi-mă, dar cu toate că sunteţi un geniu în materie de sport, sunteţi totodată un tânăr lipsit de experienţă şi cunoaşteţi prea puţin ţara noastră. De altfel, o manevră atât de abilă ar fi putut induce în eroare nu numai un tânăr atât de naiv ca dumneavoastră… Ce îngrozitor! Dacă, din întâmplare, soţia mea nu s-ar fi aflat lângă copil, care e puţin bolnav, catastrofa ar fi fost inevitabilă. Copilul ar fi pierit, iar viaţa noastră ar fi fost distrusă. Dar oamenii aceştia vicleni şi cruzi contau pe faptul că, participând, deşi în afara voinţei, la o crimă şi compromiţându-vă, veţi cădea cu totul în mâinile lor, veţi deveni sclavul, unealta lor, deoarece oricând ar fi putut să vă aşeze pe scaunul electric, obişnuitul procedeu de executare în ţara noastră, dând pe seama dumneavoastră crimele lor. Poliţia este cumpărată de ei… Ce îngrozitor! Încă o tentativă de răpire care n-a reuşit! Dar ce va fi mâine?

Şi, la rândul său, mister Warender îi povesti lui Ariel coşmarul pe care el şi nevasta lui îl trăiau de o lună, arătându-i scrisorile anonime prin care i se cereau bani.

— Le-am plătit foarte mult, dar cu cât le plăteam, cu atât îmi cereau mai mult, ameninţându-mă că, oricum, ei tot îmi vor răpi copilul. Din vila mea, pentru a fi mai în siguranţă, m-am mutat aici. Mă gândeam că aici nu trebuie să am grijă decât de uşă, nu şi de ferestre. Am angajat servitori speciali ca să urmărească oamenii care trec pe aici, dar cine-mi poate garanta că printre slugi nu există complici ai acestor răpitori de copii? Mi se pare că nu ne rămâne altceva decât să părăsim ţara — zise el cu tristeţe.

Ariel se uită la ceas: era aproape de miezul nopţii. Se ridică.

— Vă cred, mister Binoe — mai spuse mister Warender, când îşi luară rămas bun. Bandiţii nu se poartă aşa. Puteţi părăsi liniştit locuinţa mea. Trebuie totuşi să vă previn că pe bandiţi nu-i poţi trăda fără ca să fii pedepsit. Iar dumneavoastră i-aţi trădat. Viaţa vă este în mare primejdie. Şi lucrul cel mai bun ar fi să părăsiţi imediat New York-ul şi să plecaţi pentru totdeauna din America.

— Vă mulţumesc pentru sfat, mister Warender! Aşa am să şi fac. Aveţi dreptate.

Şi, la despărţire, mister Warender strânse cu putere mâna omului care era cât pe-aci să-i ducă copilul la o moarte chinuitoare.

Ieşind din biroul lui Warender, Aureliu păşea îngândurat pe coridorul lung.

Aşadar, iată la ce foloseşte, în această lume îngrozitoare, puterea lui de a zbura! Şi Pearce, şi rajahul, şi pastorul, şi Chatfield, şi banditţii au vrut să facă din el o unealtă pentru scopurile lor venale. Aici nu va putea niciodată să fie independent, nu va putea niciodată să ducă în tihnă o viaţă de om cinstit.

Darul minunat la care visează oamenii se transformă aici într-un blestem.

Nu, trebuie să fugă mai repede din acest oraş, de oamenii aceştia cruzi, cu sufletul neîmblânzit.

Dar ce va face în viitor?

Situaţia lui e foarte riscantă. Dacă Warender sau soţia lui au şi telefonat la poliţie? Şi în afară de asta, jos, lângă zgârie-nori, ar putea să-l aştepte gangsterii sau complicii lor. Şi Ariel se hotărî să zboare printr-una din ferestrele coridorului.

Ariel zbura vijelios peste oraş.

Ţintind porţiunea cea mai întunecată a parcului, el coborî repede într-acolo şi ieşi pe o alee.

În întâmpinarea lui alergau câţiva oameni, care observaseră, de bună seamă, căderea unui obiect.

— A căzut cineva? întrebă unul din ei, abia suflând.

— Nu cineva, ci ceva — răspunse un altul. N-aţi văzut cumva şi dumneavoastră, mister? se adresă el lui Ariel.

— Da, am văzut şi eu… Uite acolo… După grilaj, lângă rondul cu flori — răspunse băiatul, arătând într-o parte.

Şi se grăbi să se îndepărteze, oftând cu uşurare. Totul se sfârşise cu bine.

XLIV. LA PRIETENI

— De ce-ai întârziat? Unde ţi-e bagajul? Şi de ce răsufli atât de greu? îl copleşi Jane cu întrebările.

— Eşti gata, Jane? Să mergem mai repede… Am să-ţi povestesc pe drum… Era cât pe-aci să mi se întâmple o mare nenorocire.

În automobil, în drum spre port, îi îndrugă surorii sale o poveste născocită. Era cât pe-aci să cadă în ghearele bandiţilor care voiau să-l răpească în scopul unei răscumpărări. În America este un lucru obişnuit. Abia izbutise să scape, făcând un salt gigantic… Nu, nu zburase, nu făcuse mai mult decât ceea ce făcea la circ. Ce bine că biletele pentru vapor sunt cumpărate!

— Vezi şi tu acum câtă dreptate am avut când am insistat să plecăm cât mai repede! zise Jane, cu un aer povăţuitor.

— Şi eu m-am gândit la asta — răspunse sincer Ariel.

Jane îl lovi, cu un aer protector, peste mână şi-i zise:

— Întotdeauna să m-asculţi.

Ariel oftă uşurat doar în clipa când uriaşul transatlantic părăsi portul şi apele se lărgeau mereu-mereu dinaintea lor. Ce fericire că gangsterii nu ştiu să zboare!

Ariel stătea pe bord, privind cum în zarea învăluită în ceaţă se pierd contururile şi se sting luminile oraşului, oraş tot atât de interesant, dar la fel de înfricoşător ca şi îndepărtatul Madrass.

Călătoria dură multe zile şi nopţi. În fiece seară, acele tuturor ceasornicelor de pe vas înaintau automat cu o oră, iar din când în când, văzduhul era sfâşiat de un sunet puternic de sirenă, care anunţa apropierea unui vapor. Pasagerii se distrau vizionând filme şi dansând, dar Jane îl convinse pe Ariel să nu iasă din cabină. Se temea că pe bordul vasului s-ar putea afla oameni care văzuseră *„o minune a lumii — Binoe-neânvinsul”*. Şi el, prefăcându-se bolnav, stătea cuminte în cabina sa, plictisindu-se tot timpul şi privind prin hublou suprafaţa monotonă a apei.

N-avea decât o singură bucurie: amintirile care-l legau de prietenii săi îndepărtaţi.

Şi la aceste amintiri n-ar fi renunţat pentru nimic în lume. Tot timpul se gândea la Lolita, la Şarad şi la Nizmat.

Odată, pe când se găseau în împrejurimile Londrei, Ariel nu se mai putu stăpâni şi-i povesti Janei despre Lolita. Jane îl puse să-i descrie amănunţit înfăţişarea fetei şi, îngândurată, îi spuse:

— Oare n-o fi cerşetoarea aceea care a strigat, atunci când te-am găsit în drum şi-am plecat din sat?

— Poate — răspunse tulburat Ariel. Despre asta însă eu nu ştiam nimic. Oare, într-adevăr, Lolita să fi fost atunci atât de aproape?

— Ei, şi ce crezi tu despre Lolita asta?

— Eu… Ea, bineînţeles, este foarte săracă, dar nu e cerşetoare… Aşa trăiesc în India milioane de oameni… E însă frumoasă ca un vis. Eu o iubesc foarte mult şi n-am s-o uit niciodată.

— Nu cumva vrei să te-nsori cu fata asta negricioasă şi murdară? Şi Jane râse cu un râs răutăcios şi aspru. Asta ar mai lipsi! Splendid! Sir Aureliu Galton se însoară cu lady Lokita!

— Lolita, nu Lokita! se supără Aureliu.

Dar Jane, considerând că discuţia lor n-are niciun rost, continuă:

— Trebuie să-ţi comanzi nişte costume ca lumea, Aureliu: un frac, un smoching, o redingotă. În America ai umblat îmbrăcat ca un funcţionar. Barbara, prietena mea, ar râde dacă te-ar vedea într-un costum ca ăsta.

Şi pe drum, şi acasă, Jane nu-i dădu pace o clipă fratelui său. Era ca o guvernantă severă, care în fiece minut îi făcea observaţie: ba că n-a vorbit ce trebuie, ba că nu s-a întors cum trebuie. Îl silea să zâmbească, să vorbească cu oameni care nu-i făceau nicio plăcere, numai pentru că aşa cerea buna-cuviinţă. Îl învăţase să facă complimente. Ariel îndura cu răbdare toate aceste chinuri, numindu-le în sinea lui dresaj. Pe Jane o indigna mai ales comportarea fratelui său faţă de servitori.

— Vorbeşti cu ei de parcă ţi-ar fi egali! exclamă ea.

— Dar oare nu sunt şi ei oameni ca şi noi? replică Ariel.

Jane îi ţinea plictisitoare lecţii despre egalitatea de clasă şi despre faptul că servitorilor trebuie să li te adresezi pe un ton rece şi corect. În schimb, faţă de oamenii din cercul tău, trebuie să dai dovadă de o amabilitate excepţională.

— Şi dacă mie mi-e scârbă de omul acela? întrebă Ariel.

— Nu, eşti de-a dreptul imposibil! N-ai niciun pic de educaţie! spunea Jane, cuprinsă de desperare.

Odată, Ariel şi Jane, întovărăşiţi de Dottaler, plecară în afara oraşului, ca să viziteze fabricile de cărămidă, proprietatea familiei Galton. Tot ce văzu acolo produse o impresie deprimantă asupra lui Ariel. Barăcile joase, terenul lutos, şanţurile şi gropile de unde se scotea lutul, apa ce plescăia sub scândurile pe care mergeau oamenii. Dar Jane nu băgă de seamă nimic din toate acestea.

O femeie bătrână, din cartierul muncitoresc, trecând peste un podeţ, căzu şi nu se mai putu scula de jos.

Ariel se grăbi s-o ajute; ridicând-o, îşi murdări mănuşile din piele de căprioară şi paltonul lucrat la cel mai bun croitor londonez.

Jane, fără să se sfiască de prezenţa lui Dottaler şi chiar în faţa femeii, care-şi pierduse cumpătul, începu să-şi certe fratele. După părerea ei, era o faptă cu totul inutilă. Ariel tăcea posomorit, ştergându-şi cu batista mănuşile mânjite de lut.

La o săptămână după sosirea lor în Anglia, Ariel devenea major. Jane, vădit emoţionată, se pregătea în vederea acestui eveniment solemn, repetându-i într-una lui Ariel că în această zi el va fi primit în lumea mare. Invitaţiile fuseseră trimise celor mai aristocratice familii.

În dimineaţa majoratului lui Aureliu, apărură Boden şi Haselon.

Şi atunci, între ei şi Jane, avu loc o scenă furtunoasă. Jane începu să ceară socoteală tutorilor şi ambele părţi se înflăcărară. Bineînţeles, nici ea şi nici tutorii nu strigau şi nici nu dădeau din mâini. Dimpotrivă, discuţia se purta pe un ton scăzut şi cuvintele erau întovărăşite de gesturi stăpânite. Dar fiecare cuvânt conţinea otravă şi fiecare privire era o săgeată. De fapt era o discuţie pur comercială, cu învinuiri şi jigniri reciproce.

Scena aceasta produse asupra lui Ariel o impresie atât de apăsătoare, încât băiatul nu se putu stăpâni şi, posomorit, plecă în camera sa.

Nervii îi erau încordaţi la culme. I se părea că se sufocă. Cu tot anotimpul rece de toamnă, deschise fereastra şi în încăpere năvăli ceaţa şi un miros de zgură arsă. Ariel închise geamul şi începu să se plimbe prin odaie. În sufletul lui, revolta creştea mereu şi încolţea o hotărâre.

Dar felul în care se sfârşi solemnitatea zilei lui de naştere umplu cupa răbdării.

Când începură să se adune invitaţii, lui Ariel i se păru că asistă la un bal mascat, la o îngrozitoare parodie a omenirii. Totul era fals: zâmbetele, cuvintele, părul, dinţii, chiar şi rumeneala din obrajii doamnelor. Chipurile proaspete erau o rară excepţie. Fetele aveau părul roşu, pistrui şi dinţi lungi. Bărbaţii erau fie uscăţivi, fie graşi, de se înăbuşeau în osânză în fracurile lor strâmte. Şi fiecăruia dintre ei Ariel trebuia să-i strângă mâna, să-i zâmbească bucuros, să-i spună câteva cuvinte de politeţe. Şi toate acestea, sub privirea pătrunzătoare a Janei, care-i urmărea fiecare pas, fiecare cuvânt.

După masă, lordul Forbes, care şedea alături de Ariel, un om îngâmfat şi plin de importanţă, începu să vorbească pe larg despre India. Nu vorbea de hinduşi decât spunând *„aceste vite”* sau *„aceste animale grosolane, care se închină vacii”*.

Ariel se stăpâni multă vreme, dar în cele din urmă nu mai putu şi izbucni:

— Majoritatea acestor oameni simpli, cinstiţi şi muncitori merită mult mai mult respect decât mulţi dintre cei prezenţi, care, la drept vorbind, trăiesc pe socoteala acestor oameni.

Izbucni un scandal nemaipomenit. Apoi toţi tăcură dintr-o dată. Lordul Forbes începu să tremure de furie şi căuta să-şi stingă ţigara aprinsă în tabacheră în loc de scrumieră. Jane păli, apoi, făcând apel la toată stăpânirea de sine de care putea da dovadă, se strădui să liniştească spiritele.

Dar cu câtă furie se năpusti asupra lui Ariel când oaspeţii plecară! Uitând şi de buna-cuviinţă, ea striga cât o lua gura că nu mai vrea să ştie nimic despre un asemenea frate, că în vinele lui nu curge sânge de aristocrat, ci sânge de plebeu, că va fi nevoită să-l interneze într-un institut unde să fie educat şi făcut om, sau, în caz contrar, drumurile lor trebuie să se despartă pentru totdeauna. Ariel va renunţa la tot şi va fi zvârlii în stradă, unde, vezi bine, va găsi societatea către care se simte atras.

Spre mirarea ei, iar mai apoi spre spaima ei, Ariel nu scoase un singur cuvânt, păstrând tot timpul un calm mohorât.

Lucrul acesta i se păru suspect Janei. Se prefăcu că regretă şi chiar îşi ceru scuze pentru izbucnirea ei.

— Tu, bineînţeles, nu eşti vinovat cu nimic. Nu se poate, dintr-un singur salt, să sari din arena circului într-un salon aristocratic. De fapt, eu port cea mai mare parte din vină, fiindcă prea devreme te-am scos în lume. Ai să înţelegi şi tu singur…

— Eu am înţeles. Am înţeles tot — răspunse Ariel. Nu te nelinişti, Jane. Nu am să-ţi mai creez niciun fel de neplăceri. Dar acum e târziu şi am obosit. Noapte bună! şi plecă în camera sa, lăsându-şi sora pradă nedumeririi.

Ariel încuie uşa cu cheia şi, enervat, începu să se plimbe de colo până colo, apoi se linişti, îşi împachetă lucrurile cele mai necesare şi, cu o valiză mică în mână, ieşi din casă.

Noaptea era ceţoasă. Nu se vedea nimic la doi paşi. Ariel luă un taxi şi-i spuse şoferului să-l ducă în port.

Spre bucuria sa, află că un mare transatlantic, care făcea cursa între Londra-Bombay-Colombo-Madrass, pleacă peste o oră. Luă un bilet de clasa a treia, căci îi era nesuferit gândul să călătorească în societatea unor oameni ce semănau cu sir Forbes, îngâmfatul acela din pricina căruia se certase pentru ultima oară cu Jane.

Peste o oră, uriaşul transatlantic se desprinse de chei şi porni către ţărmurile îndepărtate ale Indiei.

Oamenii rămaşi pe ţărm urmăreau cum, în ceaţa adâncă, se mistuie silueta întunecată şi confuză a vasului, cu hublourile scânteind de lumini. În acest ceas dinaintea zorilor, vaporul părea o născocire de basm, un monstru. Luminiţele, lui palide care se stingeau şi mureau încet-încet mai licăriră o bucată de vreme. În cele din urmă se topiră în ceaţă.

Vaporul care-l ducea pe Ariel dispăru ca o nălucă de vis.

SFÂRŞIT

ÎN ABIS

Traducere de Igor Blok
Text aparut în antologia „Odiseea martiana”
din seria „Maestrii Anticipatiei clasice” —
Colectia B.P.T.

EDITURA MINERVA
BUCUREŞTI
1976

I. VILA MISTERIOASĂ

În timpul plimbărilor mele prin împrejurimile Simeizului am remarcat o vilă singuratică pe un povârniş al muntelui. La vilă nu ducea niciun drum. Era împrejmuită cu un gard înalt şi avea o portiţă scundă, întotdeauna bine închisă. De cealaltă parte a gardului nu se vedea niciun tufiş, niciun copac. În jurul vilei— colţuri de stânci gălbui, între care creşteau ici-colo ienuperi piperniciţi şi brazi de munte mici şi strâmbi.

„Cui i-o fi trecut prin minte să se stabilească pe stânca asta sălbatică şi golaşă? îmi ziceam hoinărind prin jurul vilei. Oare o fi stând cineva aici?”

N-am văzut încă niciodată pe cineva ieşind de-acolo. Eram aşa de curios încât, mărturisesc, încercam să arunc o privire în curtea misterioasei vile urcându-mă pe stâncile din apropiere. Dar vila era situată astfel încât, din orice parte mă uitam, nu puteam să văd decât un colţişor al curţii. Curtea era la fel de golaşă ca şi locul din jur.

Dar după câteva zile de observaţii am surprins trecând prin curte o femeie în vârstă, îmbrăcată în negru.

Asta m-a intrigat şi mai mult.

— Dacă aici stau oameni, ei trebuie să întreţină cât de cât o legătură cu lumea exterioară, cel puţin să meargă la piaţă după de-ale gurii!

Am început să culeg informaţii printre cunoştinţele mele şi în cele din urmă curiozitatea mi-a fost satisfăcută. E drept, nimeni nu ştia ceva precis despre locatarii vilei, dar unul din cunoscuţi mi-a spus că, după cum se zvoneşte, acolo stă profesorul Wagner.

Profesorul Wagner!

Atât era de ajuns ca să nu mai las vila din vedere. Acum voiam cu orice chip să-l văd pe omul acesta ieşit din comun, care a făcut atâta vâlvă cu invenţiile sale. Dar cum?… Am început pur şi simplu să spionez vila. Simţeam că nu e bine ceea ce fac, totuşi continuam să ţin casa sub observaţie, stând la pândă ceasuri întregi, la diferite ore din zi şi chiar din noapte, după o tufă de ienupăr din apropierea vilei.

Se zice că dacă un om urmăreşte neabătut un ţel, mai devreme sau mai târziu îl va atinge.

Într-o dimineaţă, devreme de tot, de cum s-a luminat de ziuă, am auzit deodată scârţâind portiţa din gardul înalt. Cu atenţia încordată, m-am făcut ghem, urmărind cu răsuflarea tăiată ce-o să fie mai departe.

Portiţa se deschise, lăsând să iasă un bărbat înalt, rumen în obraji, cu o barbă blondă şi cu mustăţile lăsate în jos. Omul aruncă atent o privire în jur. Desigur era el, profesorul Wagner!

Convingându-se că nu se află nimeni prin preajmă, porni să urce încet, ajunse la o mică platformă din munte şi aici începu să facă nişte exerciţii cu totul de neînţeles pentru mine. Pe platformă erau risipiţi bolovani de diferite mărimi. Wagner se apropia de ei şi încerca să-i ridice, apoi, călcând cu grijă, îşi schimba locul şi reluă operaţia. Dar toţi bolovanii erau aşa de mari şi de grei încât chiar şi un atlet profesionist abia dacă i-ar fi putut urni din loc.

„Ce îndeletnicire stranie!” mi-am zis. Şi deodată am rămas atât de uluit încât am lăsat să-mi scape o exclamaţie. S-a petrecut ceva de necrezut: profesorul Wagner s-a apropiat de o bucată uriaşă de stâncă, mai mare decât un stat de om, a apucat-o de un colţ ascuţit care ieşea în afară şi a ridicat-o cu atâta uşurinţă ca şi cum ar fi fost o bucată de carton. Întinzând braţul, începu să descrie segmente de arc cu bucata de stâncă.

Nu ştiam ce să cred. Ori Wagner avea o forţă supranaturală… dar atunci de ce nu a putut să ridice bolovanii ceilalţi, destul de mici, ori… Nu mi-am dus gândul până la capăt, când o nouă scamatorie a lui Wagner mă uimi şi mai mult.

Wagner aruncă bucata de stâncă în sus ca pe o pietricică şi ea se ridică la vreo douăzeci de metri. Aşteptam cu emoţie s-o văd izbindu-se de pământ. Dar recădea destul de încet. Numărasem zece secunde înainte ca ea să înceapă să revină. Şi când ajunse aproape de pământ, la înălţimea unui om, Wagner întinse mâna, o prinse şi o reţinu, şi trebuie să spun că mâna nici nu i-a tremurat.

— Ho-ho-ho! râse cu o voce veselă de bas Wagner şi aruncă departe de el bucata de stâncă. Aceasta, zburând o vreme paralel cu pământul, căzu brusc şi se sfărâmă în bucăţi cu un zgomot asurzitor.

— Ho-ho-ho! râse iar Wagner şi făcu un salt neobişnuit. Ridicându-se la vreo patru metri, zbură în lungul platformei în direcţia mea. Se pare însă că nu şi-a calculat bine saltul, pentru că i s-a întâmplat acelaşi lucru ca şi bucăţii de stâncă: deodată începu să cadă brusc. Şi dacă n-ar fi fost panta pe care se prăvăli, poate că Wagner şi-ar fi pierdut viaţa. Căzu nu departe de mine, de cealaltă parte a tufei de ienupăr, scoase un geamăt şi trânti o înjurătură, apucându-se de genunchi. Frecându-se de câteva ori pe locul lovit, încercă să se ridice şi gemu iar.

După un moment de ezitare m-am decis să-mi trădez prezenţa şi să-i dau o mână de ajutor.

— V-aţi lovit rău? Pot să vă ajut cu ceva? l-am întrebat, ieşind de după tufiş.

Se pare că apariţia mea nu l-a mirat pe profesor. În orice caz n-a lăsat să se vadă asta în niciun fel.

— Nu, mulţumesc, răspunse el calm şi încercă din nou să se ridice. Faţa i se schimonosi de durere. Ba chiar se răsturnă pe spate. Piciorul lovit se umfla repede la genunchi. Era evident că trebuia neapărat să-i vin într-ajutor.

Drept care am început să acţionez decis.

— Să mergem până nu vă pierdeţi şi mai mult puterile, i-am spus, ajutându-l să se ridice.

Wagner se supuse. La fiecare mişcare, piciorul lovit îl făcea să sufere. Am urcat încet panta abruptă. Aproape că îl căram în cârcă pe Wagner, şi corpul lui destul de greu mă istovea. În acelaşi timp, însă, eram extrem de mulţumit că în felul acesta aveam prilejul nu numai să-l văd pe profesorul Wagner, dar să-l şi cunosc, să-i vizitez casa. Dealtfel, poate că odată ajunşi la portiţă, el îmi va mulţumi şi nu mă va pofti înăuntru. Gândul acesta mă neliniştea în timp ce ne apropiam de gardul înalt al vilei sale. Dar Wagner nu spuse nimic, şi poate că nici nu putea să spună, aşa încât am trecut pragul mult râvnit. Wagner se simţea prost de tot. Din pricina loviturii şi a comoţiei aproape că îşi pierduse cunoştinţa. Şi eu cădeam din picioare de oboseală. Şi totuşi, mai înainte de a-l duce în casă am aruncat peste umăr o privire cercetătoare în curte.

Curtea era destul de mare. În mijlocul ei stătea un aparat semănând cu aparatul lui Maurain. În fundul curţii, pe pământ, se vedea un orificiu rotund, acoperit cu un geam gros. În jurul acestui orificiu, de la el spre casă şi încă în câteva direcţii porneau din pământ nişte arcuri aflate la o distanţă de jumătate de metru unul de altul.

Mai mult n-am apucat să văd nimic. Din casă ne ieşi în întâmpinare femeia aceea în vârstă, îmbrăcată în negru, menajera lui, aşa cum am aflat mai târziu.

Amândoi l-am aşezat pe profesorul Wagner în pat.

II. „CERCUL VRĂJIT”

Wagner se simţea foarte rău. Respira greu. Stătea cu ochii închişi, delira.

„Oare din cauza unei comoţii poate să piară această genială maşină care este creierul profesorului Wagner”, mă gândeam îngrijorat,

Bolnavul delira rostind formule matematice şi în răstimpuri gemea. Menajera, pierzându-se cu firea, stătea neajutorată, repetând într-una:

— Ce ne facem acum? Doamne, ce ne facem?…

A trebuit să-i dau profesorului primul ajutor şi să-l îngrijesc.

Abia a doua zi, spre dimineaţă, Wagner îşi veni în fire. Deschise ochii şi mă privi perfect conştient.

— Vă mulţumesc… rosti el abia auzit.

I-am dat să bea, iar el, făcându-mi un semn cu capul, mă rugă să-l las singur. Obosit de emoţiile din ajun şi de noaptea nedormită, m-am decis, în sfârşit, să-l las pe bolnav singur şi am ieşit în curte, ca să respir aerul proaspăt al dimineţii. Aparatul acela necunoscut din mijlocul curţii îmi atrase din nou atenţia. M-am apropiat de el şi am întins mâna.

— Staţi pe loc! am auzit din spate vocea înfundată, speriată a menajerei. Şi în aceeaşi clipă am simţit că mâna mea a devenit neînchipuit de grea, ca şi când s-ar fi atârnat de ea o greutate uriaşă, trăgându-mă în jos cu atâta putere încât am căzut la pământ. O greutate nevăzută îmi apăsa încheietura braţului. Făcând un mare efort, mi-am retras mâna. Mă durea şi se înroşise.

Lângă mine stătea menajera şi clătina din cap afectată.

— Păi cum aşa?… Păi se poate?… Mai bine nu umblaţi prin curte, că vă striveşte cu totul!

Neînţelegând nimic, m-am întors în casă şi mi-am pus o compresă pe mâna bolnavă.

Când profesorul se trezi din nou, arăta cât se poate de bine. Pare-se că omul acesta avea un organism din cale afară de sănătos.

— Ce-i asta? întrebă el, arătând spre braţul meu.

I-am spus ce s-a întâmplat.

— Aţi fost într-un mare pericol, zise el.

Eram tare dornic să aflu cât mai grabnic de la Wagner o explicaţie a tuturor întâmplărilor extraordinare prin care trecusem, dar m-am abţinut să pun vreo întrebare, nedorind să-l deranjez pe bolnav.

În aceeaşi zi, seara, Wagner, cerând să fie întors în pat cu faţa la geam, începu să vorbească singur despre ceea ce mă preocupa atât.

— Ştiinţa studiază manifestările forţelor naturii, începu el fără nicio introducere, stabileşte legile ştiinţifice, dar cunoaşte prea puţin esenţa acestor forţe. Noi spunem: „electricitate, forţă de gravitaţie”. Le studiem însuşirile, le folosim în scopurile noastre. Dar ele ne dezvăluie foarte anevoie ultimele taine ale naturii lor. De aceea nu le folosim nici pe departe în deplină măsură. Electricitatea s-a dovedit a fi în această privinţă mai docilă. Am supus această forţă şi punând stăpânire pe ea, am silit-o să lucreze pentru noi. O deplasăm dintr-un loc în altul, o acumulăm ca rezervă, o consumam pe măsura necesităţilor. Dar forţa de gravitaţie este într-adevăr forţa cea mai recalcitrantă. Cu ea trebuie să fim înţelegători, mai mult să ne adaptăm noi la ea decât s-o adaptăm pe ea la nevoile noastre. Dacă am putea să modificăm forţa de gravitaţie, s-o dirijăm cum vrem noi, s-o acumulăm aşa cum acumulăm electricitatea, gândiţi-vă ce armă puternică am căpăta! Este o veche dorinţă a mea să pun stăpânire pe această forţă ce nu se lasă supusă.

— Şi aţi pus stăpânire pe ea! am exclamat, începând să înţeleg cele ce se întâmplă.

— Da, am pus stăpânire pe ea. Am găsit un mijloc pentru a regla forţa de gravitaţie aşa cum doresc eu. Aţi asistat la primul meu succes… Uf… succesele sunt uneori scump plătite… oftă Wagner, frecându-şi genunchiul lovit. Am făcut o experienţă reducând forţa de gravitaţie într-un mic sector de lângă casă. Aţi văzut cu câtă uşurinţă am ridicat bucata aceea de stâncă. Am reuşit asta prin creşterea forţei de gravitaţie într-un mic sector al curţii mele… Era cât pe ce să plătiţi cu viaţa curiozitatea dumneavoastră apropiindu-vă de „cercul vrăjit”. Priviţi, urmă el, arătând cu mâna pe geam. În direcţia vilei vine un stol de păsări. Poate măcar una din ele va trece pe deasupra sectorului cu gravitaţie amplificată…

Wagner tăcu. Eu urmăream tulburat păsările ce se apropiau. Iată-le zburând pe deasupra curţii…

Deodată, una din ele căzu ca o piatră la pământ. Nu se zdrobi doar, ci se prefăcu într-o pată, acoperind pământul cu un strat, cred, nu mai gros ca o foiţă de ţigară.

— Aţi văzut?

M-am cutremurat, gândindu-mă că şi eu puteam să am aceeaşi soartă.

— Da, îmi ghici el gândul, v-ar fi strivit greutatea propriului dumneavoastră cap, prefăcându-vă într-o turtă. Şi, râzând din nou, continuă: Fima, menajera mea, spune că eu am inventat un mijloc excelent de a feri alimentele de pisicile vagabonde. „Nu le omorâţi chiar de tot, zice ea numai să li se lipească labele de pământ, ca altă dată să nu mai vină!” Da… zise el după o pauză, există pisici mai păguboase şi mai periculoase, cu două picioare, înarmate nu cu gheare şi cu dinţi, ci cu tunuri şi cu mitraliere. Închipuiţi-vă ce barieră va constitui forţa de gravitaţie supusă de om! Eu pot să fac o zonă de baraj la frontierele statelor, peste care nu va trece niciun duşman. Aeroplanele vor cădea ca pasărea asta. Mai mult decât atât, nici chiar obuzele nu vor putea trece peste această zonă de baraj. S-ar putea face şi invers: să-l lipseşti pe inamicul în ofensivă de forţa de gravitaţie. Şi atunci soldaţii, la cea mai mică mişcare, vor sări în sus şi se vor bălăbăni neputincioşi în aer… Dar toate acestea sunt fleacuri în comparaţie cu ceea ce am realizat. Am găsit un mijloc de a reduce forţa de gravitaţie pe toată suprafaţa globului pământesc, cu excepţia polilor…

— Cum veţi realiza asta?

— Voi sili globul pământesc să se învârtească mai repede, asta-i tot, răspunse profesorul Wagner cu un aer ca şi cum ar fi fost vorba de un titirez.

— Vreţi să măriţi viteza de rotaţie a Pământului?! nu m-am putut stăpâni eu să exclam.

— Da, voi mări viteza lui de rotaţie, şi atunci forţa centrifugă va începe să crească, şi toate corpurile aflate pe pământ vor deveni tot mai uşoare. Dacă nu aveţi nimic împotrivă să mai rămâneţi la mine câteva zile…

— Cu plăcere!

— Am să încep o experienţă de îndată ce am să mă dau jos din pat, şi veţi vedea multe lucruri interesante.

III. SE ÎNVÂRTEŞTE!

După câteva zile, profesorul Wagner se făcu bine, dacă nu puneam la socoteală faptul că şchiopăta puţin. Se retrăgea pentru scurt timp în laboratorul său subteran, aflat într-un colţ al curţii, punându-mi mie la dispoziţie biblioteca. Dar în laborator nu mă poftea.

O dată, când şedeam în bibliotecă, intră Wagner, foarte surescitat, şi încă din prag îmi strigă:

— Se învârteşte! Am pus aparatul meu în funcţiune şi acum să vedem ce-o să fie mai departe!

Mă aşteptam să se petreacă ceva neobişnuit. Dar orele treceau, trecu ziua şi nu se schimbă nimic.

— Aşteptaţi, surâse profesorul pe sub mustaţă, forţa centrifugă creşte proporţional cu pătratul vitezei. Iar Pământul e un titirez cam mare, durează până să-i faci vânt!

A doua zi dimineaţă, dându-mă jos din pat, m-am simţit parcă mai uşor. Ca să mă controlez, am ridicat un scaun. Mi se păru şi el mult mai uşor ca de obicei. Se pare că forţa centrifugă a început să acţioneze. Am ieşit pe terasă şi m-am aşezat cu o carte în mâna. Pe carte cădea umbra unei coloane. Fără să vreau, am băgat de seamă că umbra se deplasează destul de repede. Ce putea să însemne asta? Era ca şi cum Soarele ar fi început să se deplaseze mai repede pe cer.

— Aha, aţi observat? am auzit vocea lui Wagner, care mă urmărea. Pământul se învârteşte mai repede, iar zilele şi nopţile se fac mai scurte

— Şi ce-o să fie mai departe? l-am întrebat nedumerit.

— Om trăi şi-om vedea, răspunse profesorul

În ziua aceea soarele a apus cu două ore mai devreme ca de obicei.

— Îmi închipui ce zarvă trebuie să fi produs acest eveniment în toată lumea! i-am zis profesorului. Ar fi interesant de ştiut…

— Puteţi afla asta la mine în cabinet, acolo e un aparat de radio, răspunse Wagner.

M-am dus repede în cabinet şi m-am convins că populaţia întregului glob pământesc e într-o teribilă stare de surescitare.

Dar acesta era numai începutul. Rotaţia Pământului creştea mereu. O zi şi o noapte durau doar patru ore.

— Acum toate corpurile aflate la ecuator au pierdut a patruzecea parte din greutate, spuse Wagner.

— De ce numai la ecuator?

— Acolo puterea de gravitaţie a Pământului e mai mică, iar raza rotaţiei mai mare, ceea ce înseamnă că şi forţa centrifugă acţionează mai tare.

Oamenii de ştiinţă au şi înţeles pericolul. A început o mare migraţie a popoarelor din regiunile ecuatoriale spre latitudini mai înalte, unde forţa centrifugă este mai mică. Deocamdată, însă, scăderea greutăţii era chiar folositoare: trenurile puteau transporta încărcături uriaşe, un motor slab de motocicletă era suficient pentru a tracta un mare aeroplan de călători, viteza de deplasare creştea. Oamenii deveniră dintr-odată mai uşori şi mai puternici. Eu însumi am simţit cum devin din ce în ce mai uşor. Un sentiment extraordinar de plăcut!

Radioul începu să aducă curând veşti tot mai triste. Trenurile deraiau tot mai des în pante şi la curbe, dealtfel fără să se producă cine ştie ce catastrofe: vagoanele, chiar deraind, nu se sfărâmau. Vântul ridica nori de praf, care nu se mai lăsa pe pământ, ci se transforma în uragan. De peste tot se anunţau inundaţii catastrofale.

Atunci când viteza de rotaţie a crescut de şaptesprezece ori, obiectele şi oamenii de la ecuator nu mai aveau deloc greutate.

Într-o seară am auzit la radio o veste înfricoşătoare: în Africa Ecuatorială şi în America au fost câteva cazuri când oamenii, neavând nicio greutate, sub efectul forţei centrifuge, cădeau în sus. Curând apoi a venit altă veste îngrozitoare: la ecuator, oamenii au început să se sufoce.

— Forţa centrifugă smulge învelişul de atmosferă al globului pământesc, „fixat” de

Pământ prin forţa gravitaţiei terestre, — mă lămuri calm profesorul.

— Atunci… şi noi o să ne sufocăm, nu? l-am întrebat îngrijorat.

Wagner ridică din umeri.

— Noi suntem bine pregătiţi pentru orice schimbări.

— Dar de ce aţi făcut asta? Bine, dar e o catastrofă mondială, asta înseamnă pieirea civilizaţiei!.. Nu m-am putut stăpâni să nu exclam.

Wagner rămase imperturbabil.

— Veţi afla mai târziu de ce am făcut-o.

— Oare numai pentru o experienţă ştiinţifică?

— Nu înţeleg ce vă miră atâta, răspunse el. Ciudat! Când trece un uragan sau erupe un vulcan şi ucide mii de oameni, nimănui nu-i trece prin minte să învinuiască vulcanul. Consideraţi asta ca o calamitate…

Răspunsul nu mă satisfăcu. Fără să vreau, începeam să resimt ostilitate faţă de profesorul Wagner,

„Trebuie să fii un monstru, să n-ai inimă, pentru ca de dragul unei experienţe ştiinţifice să condamni la pieire milioane de oameni”, mi-am zis.

Ostilitatea mea faţă de Wagner sporea pe măsură ce eu însumi mă simţeam din ce în ce mai prost, şi aveam şi de ce: veştile acestea îngrozitoare despre o lume care piere, perindarea aceasta tot mai accelerată a zilelor şi nopţilor pot să te scoată din fire. Eu aproape că nu dormeam şi eram extrem de nervos. Trebuia să mă deplasez cu cea mai mare prudenţă. Cel mai mic efort muscular mă făcea să săr în sus şi să mă izbesc cu capul de tavan, e drept nu prea tare. Obiectele îşi pierdeau greutatea, şi era tot mai dificil s-o scoţi la capăt cu ele. Era destul să atingi din întâmplare o masă sau un fotoliu, că mobila se mişca din Ioc.

Apa din spălător curgea foarte încet şi jetul de apă se deplasa într-o parte. Mişcările noastre erau repezite. Membrele corpului, aproape lipsite de greutate, se mişcau aiurea, ca la o marionetă. „Motoarele” corpului nostru, muşchii, erau prea puternice pentru greutatea scăzută a corpului. Şi nu puteam nicicum să ne obişnuim cu această situaţie nouă, deoarece greutatea scădea mereu.

Fima, menajera lui Wagner, nu era mai puţin furioasă decât mine. Când gătea, semăna cu un jongleur. Cratiţele şi tigăile zburau în sus sau în lături; ea încerca să le prindă şi făcea mişcări caraghioase.

Numai Wagner era într-o dispoziţie excelentă şi chiar râdea de noi.

Cutezam să ies în curte numai după ce îmi umpleam buzunarele cu pietre, „ca să nu cad în cer”. Vedeam cum scădea apa în mare; apa era mânată spre vest, unde probabil inunda ţărmurile… Pe lângă toate astea, am început să simt ameţeli, mă sufocam. Aerul se rarefia. Vintul uraganic, care bătea tot timpul dinspre est, parcă începuse să slăbească… În schimb temperatura scădea rapid.

Aerul se rarefia… În curând va veni sfârşitul… Mă simţeam atât de groaznic de prost, încât am început să mă gândesc ce moarte să-mi aleg: să cad în cer, sau să mă sufoc. Asta e moartea cea mai rea; în schimb am să văd până la capăt ce-o să se întâmple cu Pământul…

„Nu, e mai bine totuşi s-o sfârşesc imediat”, m-am decis, simţind că mă sufoc, şi am început să scot pietrele din buzunar.

Mâna cuiva mă opri.

— Staţi aşa! am auzit vocea lui Wagner. În aerul rarefiat, vocea lui suna foarte slab. E timpul să coborâm la subsol!

Mă luă de braţ, făcu un semn din cap menajerei, care stătea pe terasă respirând anevoie, şi pornirăm spre un colţ al curţii, spre „geamul” acela mare, rotund, din pământ. Eu îmi pierdusem cu totul voinţa, mergeam ca în vis. Wagner deschise uşa grea care ducea în laboratorul subteran şi mă împinse prin ea. Pierzându-mi cunoştinţa, am căzut lin pe pardoseala de piatră.

IV. CU CAPUL ÎN JOS!

Nu ştiu cât am stat în nesimţire. Prima senzaţie a fost că respir iar aer curat. Am deschis ochii şi m-am mirat mult văzând un bec electric fixat în mijlocul podelei nu departe de locul unde mă aflam.

— Să nu vă miraţi, am auzit vocea profesorului Wagner. Podeaua noastră va deveni curând tavan. Cum vă simţiţi?

— Mulţumesc, mai bine.

— Atunci ridicaţi-vă, aţi stat destul culcat! spuse el, şi mă luă de braţ. M-am săltat în sus, spre tavanul de sticlă, apoi am început să cobor, foarte încet.

— Să mergem să vă arăt locuinţa mea subterană, spuse Wagner.

Locuinţa se compunea din trei camere: două din ele întunecoase, luminate doar de becuri electrice, şi una mare, cu tavanul de sticlă, sau poate cu podeaua, mi-e greu să precizez. Trebuie spus că noi treceam, se pare, prin acel moment când forţa de gravitaţie a Pământului şi forţa centrifugă făcuseră corpurile noastre imponderabile.

Asta ne îngreuna foarte mult deplasarea prin camere. Făceam cele mai fanteziste piruete, ne agăţam de mobilier, ne avântam proptindu-ne în mobile, săream, cădeam peste mese, uneori rămâneam atârnaţi în aer, neajutoraţi, întinzându-ne, unul altuia mâinile. Ne despărţeau doar câţiva centimetri, dar nu puteam străbate acest spaţiu până nu găseam vreun truc care să ne scoată din starea asta de echilibru instabil. Lucrurile pe care le deplasam din loc zburau împreună cu noi. Un scaun plutea în mijlocul camerei, paharele cu apă stăteau culcate şi apa aproape că nu se vărsa, doar se prelingea pe pereţii lor exteriori…

Am observat o uşă care ducea într-o a patra cameră. Acolo se auzea un duduit, dar Wagner nu mă lăsă să intru în această încăpere. Aici se afla probabil mecanismul care accelera rotaţia Pământului.

Curând însă „călătoria noastră interplanetară” luă sfârşit şi coborârăm pe… plafonul de sticlă, care de-acum înainte trebuia să ne slujească de podea. Lucrurile nu trebuiau deplasate, ele îşi schimbaseră singure locul, şi becul electric fixat în podea stătea acum deasupra noastră, luminându-ne camera în nopţile scurte.

Wagner a prevăzut într-adevăr totul. Camera noastră era bine alimentată cu aerul păstrat în nişte rezervoare speciale. Aveam destule conserve şi apă. „lată de ce nu mergea menajera la piaţă”, m-am gândit eu. Mutaţi pe tavan, mergeam pe el tot aşa de liber ca pe podea, deşi de fapt mergeam cu capul în jos. Dar omul se obişnuieşte cu toate. Mă simţeam relativ bine. Când priveam în jos, sub picioare, prin geamul gros dar transparent, vedeam sub mine cerul şi mi se părea că stau pe o oglindă rotundă în care se reflectă stelele.

Dar oglinda reflecta uneori nişte lucruri neobişnuite şi chiar înfiorătoare.

La un moment dat. Menajera spuse că trebuie să meargă în casă, deoarece a uitat acolo uleiul.

— Cum ai să mergi? i-am zis. Ai să cazi jos, adică sus… Pfui, drace, hai că s-au încurcat toate!

— Am să mă ţin de scoabele din pământ, aşa m-a învăţat profesorul. Înainte de a ne întoarce cu capul în jos, aveam în casă scoabe înfipte în tavan, şi eu m-am învăţat „să merg în mâini” mă apucam de ele şi mergeam pe tavan.

Profesorul Wagner a prevăzut totul!

Nu mă aşteptam la atâta eroism de la o femeie. Să-şi pună viaţa în pericol, „să meargă în mâini” deasupra hăului pentru nişte ulei!

— Totuşi e foarte periculos, am zis.

— Nu chiar aşa cum vă închipuiţi dumneavoastră, interveni profesorul Wagner. Greutatea corpului nostru e încă neînsemnată, ea abia a început să crească peste zero, şi e suficientă o forţă musculară cât de mică pentru ca să te poţi ţine. Şi apoi am s-o însoţesc eu, fiindcă tot trebuie să-mi iau blocnotesul, pe care l-am uitat în casă.

— Bine. Dar în exterior nu e aer!

— Am nişte scafandre…

Şi oamenii aceştia ciudaţi, punându-şi scafandrele, ca şi cum ar fi vrut să coboare pe fundul mării, porniră la drum. Uşa dublă se închise cu zgomot. Am auzit apoi zgomotul produs de uşa exterioară.

Culcat pe podeaua mea de sticlă, mi-am lipit faţa de geamul gros şi am început să-i urmăresc emoţionat pe cei doi. Cu căştile sferice pe cap. Stând cu picioarele în sus şi agăţându-se de scoabele fixate în pământ, „mergând în mâini”, ei înaintau repede spre casă. Nici că puteai să-ţi închipui ceva mai bizar!

„Adevărat, nu e chiar aşa de înfiorător, mi-am zis. E totuşi o femeie extraordinară. Dacă o apucă ameţeala?…” Wagner şi menajera urcară în aceeaşi atitudine treptele terasei şi se făcură nevăzuţi.

Curând cei doi reapărură.

Străbătuseră jumătate de drum, când deodată se petrecu ceva ce făcu să mă treacă toţi fiorii. Menajera scăpă borcanul cu ulei şi, vrând să-l apuce, se desprinse şi căzu în hău…

Wagner încercă s-o salveze: desfăcu funia pe care o avea prinsă la brâu şi, agăţând-o de o scoabă, se precipită în urma menajerei. Nefericita femeie cădea destul de încet. Şi cum Wagner îşi făcuse vânt imprimând corpului său o viteză de deplasare mai mare, izbuti s-o ajungă, întinse mâna, dar nu putu s-o prindă: forţa centrifugă abătuse zborul ei puţin într-o parte. Curând ea se depărta de Wagner… Profesorul rămase o vreme suspendat de capătul funiei, apoi începu să urce încet din hăul cerului spre pământ…

Am văzut-o pe nefericită dând din mâini… corpul ei se micşora cu repeziciune… Noaptea care se lăsă învălui în faldurile ei tabloul acestei morţi…

M-am cutremurat, închipuindu-mi ce trebuie să fi simţit ea în ultimele momente… Ce o să se întâmple cu ea?… Cadavrul ei, care nu se va descompune în frigul cosmic, va zbura veşnic tot mai departe, dacă nu cumva vreun astru trecând pe aproape îl va atrage spre el.

Eram aşa de cufundat în gândurile mele, încât nici n-am observat când Wagner a intrat şi s-a aşezat lângă mine.

— Splendidă moarte, spuse el calm.

Am scrâşnit din dinţi şi nu i-am răspuns. Deodată am simţit că îl urăsc pe Wagner.

Priveam îngrozit hăul ce se căsca sub picioarele mele, şi pentru prima oară am înţeles surprinzător de clar că cerul nu e spaţiul albastru de deasupra noastră, ci un hău… că noi „trăim în cer” lipiţi de un firicel de praf, care este Pământul, şi că deaceea e mai drept să ni se spună locuitori ai cerului decât locuitori ai Pământului. Nişte prăpădiţi de locuitori celeşti! Gravitaţia Pământului acţiona, se pare, nu numai asupra corpului nostru, ci şi asupra conştiinţei noastre, lipind-o de Pământ. Acum această legătură s-a rupt. Simţeam cât de şubredă era existenţa noastră terestră… Conştiinţa noastră s-a născut odată cu Pământul, în hăurile cerului, în hăurile acestui spaţiu infinit, şi tot aici se va stinge…

Mă gândeam aşa şi în faţa ochilor mei se petrecea ceva neobişnuit… Din pământ se desprindeau bolovani şi cădeau în sus… Curând începură să se desprindă bucăţi întregi de stâncă… Zilele şi nopţile se succedau tot mai repede. Soarele gonea pe bolta cerului şi se făcea noapte, stelele goneau şi ele cu aceeaşi viteză nebună, şi iar apărea soarele, şi iar se înnopta… Iată, în lumina soarelui văd cum s-a desprins şi a căzut gardul, descoperind orizontul. Văd fundul secat al mării, pământul pustiit… Văd că se apropie sfârşitul…

Dar mai sunt încă oameni pe Pământ… Aud în micul difuzor apelurile uneia din staţiile noastre de radio…

Pământul e pustiit aproape până la poli. Totul piere… Aceasta e ultima staţie de radio în funcţiune, de pe insula Vranghel. Emite semnale şi aşteaptă un răspuns, pe care nu-l primeşte… Undele radio se precipită în pustietatea asta de moarte… Pământul tace, tace şi cerul.

Zilele şi nopţile se succed atât de repede, încât totul se învălmăşeşte într-o pâclă… Soarele, zburând pe cer, trage o dâră de foc pe un fond negru; împreună cu ultimele rămăşiţe de atmosferă. Pământul şi-a pierdut pologul albastru, lumina azurului celest… Luna s-a făcut mai mică: Pământul nu mai poate să-şi reţină satelitul şi Luna se îndepărtează de Pământ…

Simt cum geamurile groase ale podelei noastre s-au încordat, s-au bombat, tremură… În curând n-au să mai reziste şi eu am să mă prăbuşesc în hău…

Cine oare tot bolboroseşte lângă mine?… A, profesorul Wagner…

Mă ridic anevoie: viteza nebună a Pământului mi-a umplut corpul cu plumb. Respir greu…

— Hei!… îi spun furios profesorului Wagner. De ce aţi făcut asta? Aţi nimicit omenirea, aţi distrus viaţa pe Pământ. Răspundeţi-mi! Încetiniţi imediat rotaţia Pământului, altfel eu…

Dar profesorul clatină din cap fără a rosti o vorbă.

— Răspundeţi-mi! ţip eu, strângând din pumni.

— Nu pot să fac nimic… Se pare că am comis o eroare de calcul…

— Veţi plăti pentru eroarea asta! am ţipat iar şi ieşindu-mi cu totul din minţi, m-am năpustit asupra lui Wagner şi am început să-l sugrum… În aceeaşi clipă am simţit că podeaua noastră crapă, geamurile plesnesc şi eu, fără a-i da drumul lui Wagner, zbor cu el în hău…

V. „O NOUĂ METODĂ DE PREDARE”

Văd înaintea mea faţa zâmbitoare a profesorului Wagner. Mă uit mirat la el, apoi în jurul meu.

E dimineaţă devreme. Deasupra se aşterne pologul azuriu al cerului. În depărtare văd marea albastră. Dinaintea terasei se zbenguie doi fluturi. Pe lângă mine trece menajera, cu o farfurie pe care se află o bucată mare de unt…

— Ce-i asta?… Ce înseamnă asta? îl întreb pe profesor.

Wagner zâmbeşte pe sub mustăţi.

— Îmi cer scuze, zice el, că fără permisiunea dumneavoastră şi chiar fără a vă fi cunoscut v-am folosit pentru un experiment. Dacă mă cunoaşteţi, ştiţi probabil că eu lucrez de mult timp la problema acumulării de către un om a unei cantităţi uriaşe de cunoştinţe contemporane. Eu personal, bunăoară, am ajuns acolo încât fiecare emisferă a creierului meu funcţionează în mod independent. Eu am desfiinţat somnul şi surmenajul…

— Am citit despre asta, i-am răspuns.

Wagner încuviinţă cu un semn din cap.

— Cu atât mai bine. Dar asta nu e la îndemâna oricui. Atunci mi-am propus să folosesc în scopuri didactice hipnoza. Pentru că în definitiv şi pedagogia obişnuită are o anumită doză de hipnoză… Ieşind azi de dimineaţă să mă plimb, v-am observat pe dumneavoastră… Staţi de mai multe zile la pândă după o tufă de ienupăr, nu? mă întrebă el cu un licăr vesel în ochi.

M-am simţit stânjenit.

— Ei bine, am vrut să vă pedepsesc pentru această curiozitate, hipnotizându-vă…

— Cum, toate astea au fost doar?…

— Hipnoză şi nimic mai mult, din clipa în care m-aţi văzut. Nu-i aşa că aţi trăit totul ca şi cum ar fi fost realitate? Şi fără îndoială că nu veţi uita niciodată prin ce aţi trecut. În felul acesta aţi avut posibilitatea să urmăriţi o lecţie practică despre legile gravitaţiei şi ale forţei centrifuge… Dar v-aţi arătat a fi un elev prea nervos şi la sfârşitul lecţiei eraţi oarecum surescitat..

— Bine, dar cât timp a durat lecţia?

Wagner se uită la ceas.

— Vreo două minute, nu mai mult. Nu-i aşa că e o metodă productivă de însuşire a cunoştinţelor?

— Bine, am exclamat eu, dar geamul acela de sticlă, dar scoabele înfipte în pământ!… Zicând aşa, am întins mâna şi deodată am amuţit. Curtea era absolut netedă, nu se vedeau niciun fel de scoabe, nici „geamul” rotund de sticlă. Şi asta a fost… tot hipnoză?

— Ce altceva?… Recunoaşteţi că nu prea v-aţi plictisit la lecţia mea de fizică, nu? Fima, strigă Wagner, cafeaua e gata? Să mergem la masă!

SFÂRŞIT

HOITI-TOITI
sau
Invenţiile miraculoase ale profesorului Wagner
(Din volumul „Insula corăbiilor naufragiate”)
Traducere din limba rusă de ANTON HERESCU
Colecţia Povestiri ştiinţifico fantastice nr.95-96

UN ARTIST NEOBIŞNUIT

Uriaşul circ berlinez Busch era tixit de lume. Prin galeriile largi, chelnerii, aducând bere, alunecau fară zgomot ca nişte uriaşe păsări de noapte. Cănile cu capacele ridicate, pe care le întindeau însetaţii, erau înlocuite cu altele pline, puse de-a dreptul pe jos, în graba de a răspunde la chemarea altor spectatori tot atât de nerăbdători. Matroane corpolente, însoţite de fete de măritat, desfăceau pachete învelite în hârtie lucioasă, scoteau tartinele şi, în grabă, fără a-şi lua ochii de pe arenă, devorau cârnaţi în sânge şi crenvurşti.

Spre onoarea spectatorilor, trebuie să spunem totuşi că nici fachirul ce-şi chinuia trupul şi nici înghiţitorul de broaşte nu erau cauza acestui uriaş aflux de spectatori. Toată lumea aştepta nerăbdătoare sfârşitul primei părţi a programului şi antractul, după care urma numărul lui Hoiti-Toiti. Despre el se spuneau adevărate minuni, se scriau articole, iar oamenii de ştiinţă arătau cel mai neaşteptat interes. Era în acelaşi timp o enigmă, favoritul tuturora şi atracţia serii. De când apăruse la circ, lângă casa de bilete se atârna în fiecare zi anunţul: „Nu mai sunt bilete!”. De altfel, el reuşise să atragă la circ oameni care până atunci nu mai fuseseră niciodată pe acolo. E adevărat că galeria şi amfiteatrul erau ocupate de spectatorii obişnuiţi ai circului: funcţionari şi muncitori cu neveste şi copii, negustori şi vânzători din magazine, în loji, însă, şi în primele rânduri de la parter puteau fi văzuţi bătrâni cu părul cărunt, cu figuri serioase, ba chiar încruntate, îmbrăcaţi în paltoane şi pardesie întrucâtva demodate. Printre spectatorii din primele rânduri se aflau şi tineri, dar şi aceştia erau la fel de serioşi şi tăcuţi. Ei nu mestecau tartine şi nici nu beau bere, ci, izolaţi ca o castă de brahmani, stăteau nemişcaţi, aşteptând partea a doua a programului şi apariţia lui Hoiti-Toiti, pentru care veniseră aici.

În antract toată lumea nu a vorbit decât despre Hoiti-Toiti, care urma să apară imediat după pauză. Oamenii de ştiinţă din primele rânduri începură să se învioreze. În sfârşit, sosi şi momentul atât de mult aşteptat. Fanfara răsună, toţi oamenii circului, îmbrăcaţi în livrele roşii, brodate cu aur, se înşiruiră pe un singur rând, cortina de la intrare se dădu larg la o parte şi, în aplauzele publicului, îşi făcu apariţia Hoiti-Toiti. Era un elefant uriaş, pe cap cu o beretă brodată cu fir de aur, cu şnururi şi ciucuri. Însoţit de dresor, un omuleţ în frac, Hoiti-Toiti făcu înconjurul arenei, salutând în dreapta şi în stânga. După aceea trecu în mijlocul arenei şi se opri.

— E un elefant african, şopti un profesor cu părul cărunt colegului său.

— Elefanţii indieni îmi plac mai mult. Au trupurile mai rotunjite şi par mai civilizaţi, dacă mă pot exprima astfel. Elefanţii africani au formele mai grosolane, mai colţuroase. Când un asemenea elefant întinde trompa, seamănă cu o pasăre de pradă.

Omuleţul în frac de lângă elefant tuşi de câteva ori pentru a-şi drege glasul şi începu să vorbească:

— Stimate doamne şi stimaţi domni! Am onoarea să vă prezint pe celebrul elefant Hoiti-Toiti. Are corpul lung de 4 metri şi jumătate, iar înălţimea lui este de 3 metri şi jumătate. De la capătul trompei până la capătul cozii măsoară 9 metri…

Hoiti-Toiti ridică brusc trompa şi începu să o agite în faţa omului în frac.

— Pardon, am greşit, spuse dresorul. Trompa este lungă de 2 m, iar coada de aproape 1 metru şi jumătate. Prin urmare, de la vârful trompei până la capătul cozii el măsoară 7 m şi 90 cm. Mănâncă în fiecare zi 375 kg de legume şi bea 16 găleţi de apă.

— Elefantul socoteşte mai bine decât omul! se auzi o voce din sală.

— Ai văzut? Elefantul l-a îndreptat pe dresor când acesta a greşit la socoteală! spuse profesorul de zoologie colegului său.

— O simplă coincidenţă, răspunse acesta.

— Hoiti-Toiti, continuă dresorul, este cel mai genial dintre toate animalele. El înţelege limba germană… Nu e aşa că înţelegi, Hoiti? se întoarse el către elefant.

Elefantul dădu din cap cu multă importanţă, în semn de aprobare. Publicul izbucni în aplauze.

— Trucuri! spuse profesorul Schmidt.

— Veţi vedea ce urmează, replică Stolz.

— Hoiti-Toiti ştie să socotească şi să distingă cifrele…

— Destul cu explicaţiile! Treceţi la fapte! strigă cineva de la galerie.

— Pentru a preveni orice neînţelegeri, continuă impasibil omul în frac, rog să coboare în arenă câţiva martori, care să poată atesta că nu folosim niciun fel de trucuri.

Schmidt şi Stolz se priviră unul pe altul şi coborâră în arenă.

Şi iată că Hoiti-Toiti începu să-şi arate uluitoarele sale aptitudini. În faţa lui s-au adus bucăţi mari pătrate de carton pe care fuseseră desenate cifre, iar el aduna, înmulţea şi împărţea, scoţând din mormanul de cartoane cifrele ce indicau rezultatul calculelor sale. De la numere cu o cifră se trecu la numere cu două cifre şi, în sfârşit, cu trei cifre. Elefantul rezolva problemele fără greşeală.

— Ei, ce spuneţi de asta? întreba Stolz. Aş vrea să văd ce înţelege el din cifre, nu se lăsa Schmidt.

Scoţând ceasul din buzunar, el îl ridică în sus şi îl întrebă pe elefant:

— N-ai putea să ne spui, Hoiti-Toiti, cât e ceasul acum?

Cu o mişcare bruscă a trompei, elefantul smulse ceasul din mâna lui Schmidt şi-l duse la ochi, după care îl înapoie proprietarului fâstâcit, şi întocmi din bucăţile de carton următorul răspuns:

„Zece şi douăzeci şi cinci”

Schmidt se uită la ceas şi ridică din umeri perplex: elefantul indicase exact ora.

Numărul următor îl constituiau exerciţiile de cifre. Dresorul aşezase în faţa elefantului tablouri mari pe care se puteau vedea diferite animale sălbatice. Pe alte bucăţi de carton erau scrise numele lor: „elefant”, „maimuţă”, „leu”. Elefantului i se arăta un animal sălbatic, iar el arăta cu trompa cartonul pe care era scrisă denumirea lui. Nici de data aceasta nu greşi nicio singură dată. Schmidt încercă atunci să schimbe datele experienţei: îi arătă elefantului cuvintele scrise, cerându-i să găsească desenul corespunzător. Şi acest exerciţiu fu perfect executat.

În sfârşit, în faţa elefantului fură înşirate literele alfabetului. Alegând literele, el trebuia să alcătuiască cuvinte cu care să răspundă la întrebări.

— Cum te cheamă? îl întrebă profesorul Stolz.

„Acum mă cheamă Hoiti-Toiti”, răspunse elefantul.

— Cum adică „acum”? întrebă la rândul său Schmidt. Prin urmare, înainte te chema altfel? Şi cum anume?

„Sapiens”[44] — răspunse elefantul.

— Mai ştii, poate chiar Homo sapiens?[45] spuse Stolz, izbucnind în râs.

„Poate”, răspunse enigmatic elefantul.

După aceea se apucă să adune cu trompa litere, din care alcătui cuvinte:

„Pentru astăzi ajunge”.

Şi, salutând în toate părţile, Hoiti-Toiti părăsi arena, fără să ţină seamă de protestele dresorului.

În pauză, savanţii se adunară în fumoar, unde se împărţiră în grupuri şi începură o discuţie însufleţitoare.

Într-un colţ, Schmidt polemiza cu Stolz.

— Vă amintiţi, stimate colega, spuse el, ce senzaţie a produs la timpul său calul Hans? Extrăgea rădăcina pătrată şi efectua diferite alte calcule complicate, indicând răspunsul prin bătăi cu copita. După cum s-a descoperit mai târziu, stăpânul lui Hans îl dresase ca să bată cu copita după semnele discrete pe care i le făcea. Cât priveşte calculul, se pricepea tot atât cât un căţel care n-a făcut încă ochi.

— Este doar o premisă, obiectă Stolz.

— Bine, dar experienţele lui Thorndyke şi Yorks? Toate se întemeiau pe formarea de asociaţii naturale la animale. În faţa animalului erau aşezate mai multe lăzi din care numai una singură conţinea hrana animalului. Această ladă putea fi, să zicem, a doua din dreapta. În clipa în care animalul ghicea în ce ladă se afla hrana, automat se deschidea un jgheab, iar el îşi primea hrana. În felul acesta, la animale trebuie să se fi format următoarea asociaţie: „Lada a doua din dreapta — hrană”. Mai târziu, ordinea lăzilor era schimbată.

— Sper însă că ceasul dumitale de buzunar nu are jgheab pentru hrană? îl întrebă ironic Stolz. În acest caz, cum mai explicaţi faptul?

— Bine, dar elefantul nu a putut pricepe mecanismul ceasului meu. El n-a făcut decât să ducă la ochi cadranul strălucitor, iar când a indicat cifrele de pe cartoane este neîndoielnic că a urmat doar semnele dresorului, invizibile pentru noi. Toate acestea nu sunt decât trucuri, şi nimic mai mult, începând cu felul în care Hoiti-Toiti şi-a „corijat!” dresorul când acesta i-a calculat greşit lungimea. Reflexe condiţionate şi atâta tot!

— Trebuie să vă anunţ că directorul circului mi-a îngăduit să rămân cu colegii mei după terminarea spectacolului şi să fac o serie de experienţe cu Hoiti-Toiti, spuse Stolz. Sper că ne veţi face cinstea să luaţi parte şi dv.?

— Se înţelege, răspunse Schmidt.

N-A PUTUT SUPORTA INSULTA

După ce circul se goli şi uriaşele candelabre păliră, în afară de unul singur, care atârna chiar în mijloc, Hoiti-Toiti fu din nou adus în arenă. Schmidt spuse că ar prefera ca dresorul să nu asiste la experienţă. Omuleţul, care îşi scosese fracul şi purta acum o flanelă de lână, dădu din umeri.

— Nu te supară domnule spuse Schmidt. Iartă-mă, nici nu ştiu cum te cheamă.

— Jung. Friedrich Jung, la ordinele dv…

— Nu te supăra, domnule Jung, noi am vrea să facem în aşa fel experienţa încât să nu poată exista niciun fel de suspiciuni.

— Mă rog, zise dresorul. Să mă chemaţi când va trebui să scot elefantul afară. Şi, spunând acestea, se îndreptă spre ieşire.

Savanţii îşi începură experienţele. Elefantul statea atent şi ascultător, răspundea fără greş la întrebări, rezolvând exact problemele puse. Era de-a dreptul uluitor. Răspunsurile sale nu ar fi putut fi explicate prin niciun fel de dresură sau trucuri. Trebuia să admiţi că elefantul era într-adevăr înzestrat cu o inteligenţă sau chiar cu o conştiinţă umană. Schmidt, care se simţea aproape învins, continua să se împotrivească numai din încăpăţânare.

Dar iată că elefantul se săturase de aceste întrebări şi răspunsuri fără sfârşit. Cu o mişcare îndemânatică, întinse brusc trompa, scoase ceasul din buzunarul vestei lui Schmidt şi i-l arătă. Ornicul arăta miezul nopţii. După aceea, Hoiti-Toiti înapoie ceasul, îl apucă pe Schmidt cu trompa de guler şi-l purtă prin întreaga arenă până la ieşire Profesorul striga furios, în timp ce colegii săi se prăpădeau de râs. Din culoarul ce ducea spre grajduri veni în fugă Jung şi începu să se răstească la elefant, dar acesta se făcea că nici nu-l aude. După ce termină cu Schmidt, pe care îl lăsă în coridor, elefantul privi cu înţeles spre ceilalţi savanţi, care rămăseseră în arenă.

— Plecăm imediat, spuse Stolz, adresându-se elefantului, ca şi cum ar fi avut de-a face cu un om. Vă rog să nu vă supăraţi.

Stolz şi ceilalţi profesori părăsiră arena cuprinşi de o sfială ciudată.

— Bine ai făcut, Hoiti, că i-ai expediat, spuse Jung. Mai avem o groază de treabă. Hai, Johann, Friedrich, Wilhelm! Unde sunteţi?

Câţiva oameni apărură în arenă şi începură curăţenia: nivelau nisipul cu grebla, măturau culoarele, scoteau prăjinile, scările şi cercurile. Elefantul îl ajuta pe Jung la căratul decorurilor. Dar se vedea bine că nu prea avea chef de lucru. Părea enervat de ceva sau poate că obosise din cauza celui de-al doilea spectacol, prelungit până la o oră atât de neobişnuită. Fornăind din trompă, el îşi tot mişca capul şi azvârlea decorurile, făcând un zgomot asurzitor. La un moment dat, aruncă unul dintre ele cu atâta putere încât îl sfărâmă.

— Mai încet, diavole! strigă Jung. Sau nu mai vrei să munceşti? Ţi s-o fi urcat la cap, te pomeneşti! Acum, că ştii să scrii şi să socoteşti, nu mai vrei să munceşti în rând cu ceilalţi? Nu merge, frate! Aici nu e azil de bătrâni. La circ, toată lumea trebuie să lucreze. Ia uită-te la Enrico Ferri. E cel mai bun călăreţ, vestit în lumea întreagă, dar când se termină numărul îşi pune livreaua ca toţi grăjdarii şi ia parte la parade — *aller*. Iar când e nevoie, nivelează şi arena cu grebla.

Toate astea erau foarte adevărate, şi elefantul le cunoştea bine, dar acum nu-i ardea de Enrico Ferri. El suflă din trompă şi, străbătând arena, se îndreptă spre ieşire.

— Hei, unde pleci? strigă Jung mânios. Stai, stai, n-auzi?

Apucând mătura, alergă dupa elefant şi-l pocni cu coada măturii peste coapsa-i masivă. Era prima dată când Jung îl lovea pe elefant; nu-i mai puţin însă adevărat că şi acesta manifesta pentru prima oară o asemenea nesupunere. Hoiti începu deodată să urle atât de îngrozitor, încât micul Jung se tupilă la pământ şi se apucă de burtă, ca şi cum urletele i-ar fi răscolit maruntaiele. Întorcându-se din drum, elefantul îl apucă pe Jung ca pe un căţeluş, îl aruncă de câteva ori în sus, prinzându-l din zbor, după care îl lăsă jos şi, apucând mătura cu trompa, scrise pe nisip:

„Să nu mai îndrăzneşti să mă loveşti! Nu sunt un animal, ci un om!”

Apoi elefantul azvârli mătura şi porni spre ieşire. După ce trecu pe lângă caii aflaţi în staule, se apropie de poartă, se propti o dată în ea şi apăsă cu tot corpul. Poarta trosni şi, sub o presiune atât de puternică, se sfărâmă în bucăţi. Elefantul era liber…

* * *

Pentru Ludwig Strom, directorul circului, aceasta a fost o noapte foarte agitată. Aţipise, când lacheul ciocani cu grijă în uşa dormitorului ca să-l anunţe că venise Jung într-o chestiune foarte urgentă. Funcţionarii şi muncitorii circului erau foarte bine instruiţi, aşa încât Strom ştia că trebuie să se fi întâmplat ceva cu totul neobişnuit pentru ca să îndrăznească cineva să-l tulbure la o oră atât de nepotrivită. Îşi puse deci halatul şi papucii şi ieşi în antreu.

— Ce s-a întâmplat, Jung? întrebă directorul.

— S-a întâmplat o mare nenorocire, domnule Strom!… Elefantul Hoiti-Toiti şi-a ieşit din minţi!…

Jung îl privea pe director cu ochii holbaţi şi dădea neputincios din umeri.

— Nu cumva dumneata nu eşti în toate minţile, Jung? îl întrebă Strom.

— Nu mă credeţi? se supără Jung. Să nu vă închipuiţi că sunt beat, am mintea limpede. Dacă nu mă credeţi pe mine, puteţi să-i întrebaţi pe Johann, pe Friedrich, pe Wilhelm. Au văzut toţi cum elefantul mi-a smuls din mână mătura şi cum a scris pe nisipul din arenă: „Nu sunt un animal, ci un om”. După aceea m-a aruncat de 16 ori până la cupolă, s-a dus la grajd, a sfărâmat poarta şi a fugit.

— Ce? A fugit? A fugit Hoiti-Toiti? De ce nu mi-ai spus imediat asta, nenorocitule? Trebuie să luăm imediat măsuri ca să-l prindem şi să-l aducem înapoi căci altfel ne va face mari buclucuri.

Strom aproape că vedea în faţa ochilor mormanele de chitanţe trimise de poliţie pentru amenzi, listele lungi de plată ale fermierilor pentru stricăciunile făcute de elefant, precum şi citaţiile de plată pentru pagubele provocate de animal.

— Cine este astăzi de serviciu la circ? Aţi anunţat poliţia? Ce măsuri aţi luat ca să-l prindeţi?

— Eu sunt de serviciu şi am făcut tot ceea ce se putea face, răspunse Jung. N-am anunţat poliţia, o să afle ea şi singură. Am alergat după elefant şi l-am implorat să se întoarcă, spunându-i ba baron, ba conte şi chiar mareşal. „Luminăţia voastră, întoarceţi-vă — i-am strigat. Întoarceţi-vă, eminenţa voastră. Iertaţi-mă că nu v-am recunoscut: în circ era întuneric şi v-am luat drept un elefant. Hoiti-Toiti s-a uitat la mine, a pufnit dispreţuitor din trompă şi a pornit mai departe. Acum Johann şi Wilhelm îl urmăresc cu motocicleta. Elefantul a ieşit pe Unter den Linden, a străbătut întregul Tiergarten pe Charlottenburgerchaussee şi a apucat-o spre ocolul silvic Grunerwald. Acum se scaldă în Hafel.

În momentul acela, telefonul sună, şi Strom se repezi la aparat.

— Alo! Da, eu sunt. Ştiu tot, vă mulţumesc… Vom face tot ce stă în puterile noastre… Pompierii? N-aş zice… E mai bine să nu întărâtăm elefantul.

— M-au chemat de la poliţie, spuse Strom, punând la loc receptorul. Au vrut să-mi trimită pompierii ca să-l aducă înapoi pe elefant cu furtunurile. Eu cred însă că faţă de Hoiti-Toiti trebuie să procedăm cu multă prudenţă.

— Nebunul nu trebuie aţâţat, observă Jung.

— Pe d-ta, Jung, elefantul te cunoaşte totuşi mai bine decât pe oricare altul. Caută să ajungi până în apropierea lui şi să-l atragi cu binele înapoi la circ.

— Mă voi strădui, fireşte… Numai că nu ştiu cum să-l mai intitulez. Să-i spun Hindenburg?

După ce Jung plecă, Strom nu se mai culcă deloc, ci rămase la telefon până în zori, tot primind informaţii şi dând dispoziţii. Elefantul se bălăci multă vreme în apropierea Insulei Păunului, după care dădu o raită prin grădinile de zarzavat, unde dădu gata toată varza şi morcovii. Ca desert, se mulţumi cu nişte mere dintr-o ogradă învecinată, după care se îndreptă spre ocolul silvic Friedensdorf.

Toate informaţiile primite arătau că elefantul nu se dădea la oameni, nu făcea stricăciuni inutile şi, în general, se purta destul de frumos. Căuta să ocolească grădinile de zarzavat, grijuliu să nu calce în picioare legumele, şi făcea sforţări vădite să meargă numai pe şosea sau pe potecă. Numai foamea îl silea să mănânce legume şi fructe din grădinile de zarzavat şi din livezi. Dar chiar şi în acest caz arăta o grijă deosebită: nu strivea fără rost straturile, mânca varza cu multă atenţie, cuib după cuib, şi se ferea să frângă pomii încărcaţi cu roade.

Pe la ora 6 apăru şi Jung, obosit, plin de praf, cu faţa murdară şi asudată şi cu hainele ude.

— Cum merg treburile, Jung?

— La fel de prost. Hoiti-Toiti nu se lasă de loc înduplecat. Când i-am spus „Domnule preşedinte” s-a înfuriat şi m-a aruncat în lac. Se pare că la elefanţi grandomania îmbracă forme întrucâtva diferite de aceea a oamenilor. Atunci am căutat să-l înduplec cu argumente raţionale: „Îţi închipui poate — l-am întrebat, ferindu-mă să-i dau vreun titlu — că te găseşti în Africa. Află că nu suntem în Africa, ci la 52° şi jumătate latitudine nordică. Ei bine, să zicem că acum, în august, găseşti peste tot fructe şi legume din belşug. Ce-o să faci însă la iarnă? Doar n-o să mănânci scoarţă de copac, aşa cum fac caprele.

Trebuie să-ţi amintesc că la noi, în Europa, au trăit pe vremuri strămoşii dumitale, mamuţii. Dar şi ei au murit de frig. Şi-atunci, nu crezi că e mai bine să vii cu mine înapoi la circ, unde o să ai căldură, hrană şi îmbrăcăminte?”. Hoiti-Toiti a ascultat cu luare-aminte discursul meu, s-a gândit puţin şi… m-a udat din cap până-n picioare cu apa din trompă. Ei bine, două băi în numai cinci minute îmi ajung! Mare minune dacă n-o să mă aleg cu vreo răceală.

RĂZBOIUL A FOST DECLARAT

Toate încercările de a-l influenţa pe cale morală pe elefant se dovedeau zadarnice, astfel încât Strom fu nevoit să accepte luarea unor măsuri mai hotărâte.

Un detaşament de pompieri, înarmat cu furtunuri acţionate de abur, fu trimis înspre ocolul silvic. Sub conducerea poliţiei, pompierii se apropiară până la vreo 10 m de elefant, se rânduiră în jurul lui şi îndreptară asupra uriaşului animal un puternic torent de apă. Duşul se pare că-i plăcu tare mult elefantului, care îşi întorcea când o parte a trupului, când alta, suflând zgomotos. Atunci pompierii îndreptară vreo zece furtunuri într-o singură direcţie şi izbiră cu un val puternic de apă capul animalului, drept în ochi. Elefantul, se vede treaba, nu-i plăcu de fel aceasta baie, pentru că începu să urle şi se întoarse cu atâta hotărâre împotriva agresorilor, încât aceştia, după ce ezitară o clipă, lepădară furtunurile, fugind care încotro. Pe dată, ţevile fură sfărâmate, iar maşinile pompierilor răsturnate.

Din această clipă, listele de plată pe care trebuia să le onoreze Strom începură să crească vertiginos. Elefantul se înfuriase. Între el şi oameni, războiul era declarat, iar el arăta tuturor că acest război îi va costa scump pe oameni. Cufundă în lac câteva maşini ale pompierilor, distruse cabana cantonierului, prinse un poliţist şi-l aruncă în vârful unui copac. Dacă până acum arătase o deosebită grijă de tot ce făcea, acum era nestăpânit în pornirea sa spre distrugere. Dar, până şi în această furie spre distrugere, dădea dovadă de aceeaşi inteligenţă neobişnuită, fiind în stare să aducă pagube mult mai mari decât un elefant obişnuit, fie el cât de furios.

Când prefectul poliţiei fu înştiinţat despre evenimentele de la ocolul silvic din Friedensdorf, el porunci să se mobilizeze câteva detaşamente mari de poliţie, bine înarmate, care să încercuiască ocolul silvic şi să-l omoare pe elefant. Pe Strom îl cuprinsese disperarea: unde mai putea găsi el un asemenea elefant? În sinea sa, se împăcase cu ideea că va trebui să plăteasca pentru poznele lui. Dar ştia foarte bine că Hoiti-Toiti îi va întoarce banii cu vârf şi îndesat — numai dacă s-ar potoli odată! Strom îl imploră pe prefectul de poliţie să amâne executarea ordinului, nădăjduind încă să-l înduplece într-un fel oarecare pe elefantul înrăit.

— Vă pot acorda zece ore, îi răspunse prefectul de poliţie. Peste o oră, întregul ocol silvic va fi încercuit. Dacă va fi nevoie, voi chema în ajutorul poliţiei armata.

Strom convocă imediat o consfătuire extraordinară, la care participau aproape toţi artiştii şi funcţionarii circului, ba chiar şi directorul grădinii zoologice şi ajutoarele sale. La vreo cinci ore după consfătuire, ocolul silvic era presărat cu gropi şi curse camuflate. Un elefant obişnuit ar fi căzut imediat în capcanele acestea întinse cu o deosebită ingeniozitate, dar Hoiti nu era un elefant obişnuit. El ocoli locurile primejdioase, înlăturând crengile folosite la camuflarea gropilor şi căutând să nu calce pe scândurile de care fuseseră legate blocuri grele spânzurate pe frânghii. Ar fi fost deajuns ca un singur bloc din acestea să cadă pe capul elefantului, pentru a-l ameţi şi trânti la pământ.

Termenul acordat de prefect se apropia de sfârşit, şi puternicele detaşamente strângeau tot mai mult încercuirea. Poliţişti înarmaţi cu puşti se apropiară de lacul lângă care se găsea elefantul. Printre trunchiurile arborilor se întrezărea trupul masiv al animalului. Hoiti-Toiti îşi afundase trompa în lac şi, ridicând-o deasupra capului, dădea drumul la o adevărată jerbă de apă, care cădea ca o ploaie pe spinarea-i lată…

— Fiţi gata! comandă în şoaptă ofiţerul, iar după aceea strigă: Foc!

Se auzi o răpăială de gloanţe, la care pădurea răspunse cu un ecou îndelung repetat. Elefantul îşi întoarse capul într-o parte şi, şiroind de sânge, porni spre oameni. Poliţiştii trăgeau, dar elefantul continua să înainteze spre ei, fără a ţine seama de gloanţe. Nu s-ar putea spune că poliţiştii erau ţintaşi proşti, dar ei nu ştiau nimic despre vânătoarea de elefanţi şi, de aceea, gloanţele nu reuşeau să-i atingă centrele vitale: creierul şi inima. De durere şi de teamă, elefantul scoase nişte urlete sălbatice, zvâcni trompa înainte, dar şi-o răsuci imediat, căci trompa este organul lui cel mai important, fără de care se prăpădeşte. De aceea, elefanţii n-o folosesc decât foarte rar ca armă de apărare şi de atac. Hoiti îşi propti capul în piept, iar uriaşii săi colţi de fildeş, lungi de 2 metri si jumătate şi grei de 50 kg fiecare, fură îndreptaţi împotriva duşmanilor ca nişte suliţe înfricoşătoare. În clipa aceea, elefantul era înspăimântător, dar disciplina îi ţinu pe poliţişti în loc; menţinându-se pe poziţie, ei continuau să tragă fără încetare.

Elefantul străpunse lanţul agresorilor, ieşi din încercuire şi dispăru din vedere.

Fu organizată de îndată urmărirea lui, dar nu era deloc uşor să-l prinzi sau măcar să-l ajungi din urma. Detaşamentele de poliţie erau nevoite să circule pe şosele, în timp ce elefantul îşi tăia drum peste livezi şi grădini de zarzavat, prin ogoare şi păduri, fără a se uita pe unde merge.

WAGNER SALVEAZĂ SITUAŢIA

Strom umbla de colo până colo prin birou şi repeta deznădăjduit:

— Sunt ruinat! Sunt ruinat!… Va trebui să cheltuiesc o avere întreagă ca să acopăr pagubele pricinuite de elefant şi până la urmă tot va fi împuşcat. Ce pierdere! Ce pierdere ireparabilă!

— O telegramă! spuse servitorul intrând în birou şi-i prezentă lui Strom o hârtie pe tavă.

„S-a sfârşit! — se gândi directorul. Probabil că mă înştiinţează că elefantul a fost ucis… O telegramă din U.R.S.S.? De la Moscova? Ciudat! De la cine o fi oare?…”

„Berlin, Circul Busch, Directorul Strom.

Aflat ziar fuga elefantului. Stop. Cereţi imediat poliţiei anularea ordinului împuşcare elefant. Stop. Transmiteţi elefantului următoarele două puncte. Ghilimele Sapiens virgulă Wagner soseşte Berlin cu avionul. Întoarce-te Circul Busch. Stop. Ghilimele Dacă nu ascultă virgulă puteţi împuşca. Stop. Profesor Wagner.”

Uluit, Strom citi încă o dată telegrama.

„Nu înţeleg nimic! Este limpede că profesorul Wagner îl cunoaşte pe elefant, deoarece în telegramă vorbeşte despre el zicându-i Sapiens. De ce îşi închipuie însă Wagner că elefantul se va întoarce de îndată ce va afla că profesorul soseşte?… Oricum ar fi, telegrama ne oferă o mică şansă de a salva elefantul”.

Şi directorul începu să acţioneze. Izbuti, nu fără trudă, să-l convingă pe prefectul de poliţie „să înceteze operaţiile militare”. Jung fu trimis de urgenţă cu avionul la locul unde se afla elefantul.

Ca un adevărat sol venit să parlamenteze, Jung flutură o batistă albă şi, apropiindu-se de elefant, îi spuse:

— Mult stimate Sapiens, profesorul Wagner vă trimite salutări. El urmează să sosească la Berlin şi doreşte să vă vadă. Locul de întâlnire este Circul Busch. Vă promit că, dacă vă întoarceţi, nimeni nu se va atinge de un fir de par din preţioasa dumneavoastră persoană.

Elefantul ascultă cu atenţie ce-i spusese Jung, rămase o clipă pe gânduri, apoi îl apucă cu trompa şi-l urcă în spinare; pe urmă, cu un pas liniştit, se întoarce în direcţia nord, spre Berlin. În felul acesta. Jung era şi ostatic, şi ocrotitorul elefantului: nimeni n-ar fi îndrăznit să-l împuşte pe elefant atâta vreme cât purta în spinare un om.

Elefantul mergea pe jos, în timp ce profesorul Wagner, însoţit de asistenul său Denisov, zbura cu avionul. Şi de aceea Wagner sosi la Berlin înaintea elefantului şi se îndreptă pe dată spre circul lui Strom.

Directorul primise între timp o telegramă prin care i se anunţa că, la simpla pronunţare a numelui lui Wagner, Hoiti-Toiti se îmblânzise şi se îndrepta acum docil spre Berlin.

— Spuneţi-mi, vă rog, în ce împrejurări aţi achiziţionat acest elefant şi dacă-i cunoaşteţi cumva povestea, îl întrebă Wagner pe director.

— L-am cumpărat de la un oarecare Mr. Niches, negustor de ulei şi de nuci de palmier. Mr. Niches locuieşte în Africa Centrală, pe Congo, în apropierea oraşului Matada. După spusele lui, elefantul se apropiase singur într-o zi de casa lui, pe când copiii se jucau în grădină, şi începuse să facă nişte giumbuşlucuri neobişnuite: se ridica pe picioarele dindărăt şi dansa, jongla cu nişte nuiele, se aşeza pe picioarele din faţă şi, sprijinindu-se în colţii de fildeş, ridica picioarele dindărăt, dând din coadă într-un mod atât de caraghios, încât copiii lui Niches se tăvăleau de râs. Ei au fost aceia care i-au dat numele de Hoity-Toity, care, după cum ştiţi, în engleză înseamnă „jucăuş”, iar uneori echivalează cu „Ehebei” al nostru. Elefantul se obişnuise cu numele şi noi l-am păstrat mai departe după ce l-am achiziţionat. Iată aici toate actele referitoare la cumpărarea lui. Totul este cât se poate de legal şi nu văd cum tranzacţia ar putea fi contestată.

— Dar nici nu mă gârâdesc să contest tranzacţia pe care aţi încheiat-o, spune Wagner. Spuneţi-mi, vă rog, elefantul nu are niciun fel de semne particulare?

— Ba da, are la cap nişte cicatrice mari. Mr. Niches presupunea că sunt urme de răni pe care elefantul le căpătase când fusese prins. Ştiţi că sălbaticii prind elefanţii cu metode destul de barbare. Cum aceste cicatrice îl urâţeau, putând provoca publicului o oarecare repulsie, i-am pus pe cap o beretă specială, brodată cu mătase şi împodobită cu ciucuri.

— El este. Nu mai încape nicio îndoială!

— Care el? întrebă Strom.

— Elefantul Sapiens, pe care l-am pierdut. L-am prins în Congo Belgian, unde am fost cu o expediţie ştiinţifică şi l-am dresat, dar într-o noapte a dispărut şi nu s-a mai întors. Toate cercetările pe care le-am întreprins au fost zadarnice.

— Prin urmare, aveţi totuşi pretenţii asupra elefantului? întrebă directorul.

— Eu n-am pretenţii, dar s-ar putea ca elefantul să aibă. Vedeţi, eu l-am dresat cu metode noi, care dau rezultate cu adevărat uimitoare. Dv. Singur v-aţi putut convinge ce neobişnuită dezvoltare a aptitudinilor intelectuale ale elefantului am reuşit să ating. Pot spune că elefantul Sapiens, sau cum îi spuneţi acum, Hoiti-Toiti, posedă într-o înaltă măsură conştiinţa personalităţii, dacă mă pot exprima astfel. Când am citit în ziar despre talentele uluitoare ale elefantului care se producea la circul dv., m-am gândit că numai Sapiens al meu putea face asemenea lucruri: eu însumi l-am învaţat doar să citească, să socotească şi chiar să scrie. Atâta timp însă cât Hoiti-Toiti îi amuza paşnic pe berlinezi, fiind şi el probabil mulţumit de soarta sa, n-am socotit necesar să intervin. Dar iată ca elefantul s-a răsculat, ceea ce înseamnă că ceva l-a nemulţumit. M-am hotarât atunci să-i vin în ajutor. Acum va trebui să-şi hotărască singur soarta, căci are dreptul la aceasta. Nu uitaţi că dacă n-aş fi sosit la timp, elefantul ar fi fost de mult mort şi l-am fi pierdut amândoi. Cu forţa nu-l veţi putea sili să rămână. Cred că v-aţi convins de asta. Să nu vă închipuiţi însă câtuşi de puţin că vreau să vi-l iau cu orice preţ. O să stau de vorbă cu el şi poate că o să rămână la dv., dacă îi veţi schimba regimul şi veţi înlătura ceea ce l-a tulburat.

— „O să stau de vorbă cu elefantul”! Unde s-a mai văzut, aşa ceva! gesticulă larg directorul circului.

— În general, Hoiti-Toiti este un elefant cum nu s-a mai văzut. Dealtfel, când va ajunge la Berlin?

— Astă seară. Se pare că este foarte grăbit să se întâlnească cu dv. Mi s-a telegrafiat că merge cu 20 km pe oră.

În aceeaşi seară, după terminarea spectacolului de circ, avu loc întâlnirea dintre Hoiti-Toiti şi profesorul Wagner. Strom, Wagner şi asistentul acestuia, Denisov, se aflau în arenă, când prin culoarul artiştilor îşi făcu apariţia Hoiti-Toiti purtându-l pe spinare pe Jung. Zărindu-l pe Wagner, elefantul se repezi spre el şi-i întinse trompa ca o „mână”, pe care Wagner i-o strânse cu căldură. După aceea elefantul îl dădu jos pe Jung şi-l urcă pe Wagner. Profesorul ridică în sus clapa uriaşă a urechii elefantului şi-i şopti ceva. Elefantul dădu din cap afirmativ şi începu să agite cu repeziciune capătul cozii în faţa lui Wagner, care urmărea cu atenţie mişcările lui.

Strom nu vedea cu ochi buni toată această „discuţie” misterioasă.

— Ei bine, ce a hotărât elefantul? întrebă el nerăbdător.

— Elefantul şi-a exprimat dorinţa de a lua un concediu pentru a-mi putea povesti în linişte unele lucruri ce mă interesează într-o măsură deosebită.

După concediu este de acord să se întoarcă la circ, cu condiţia ca domnul Jung să-i ceară scuze pentru modul grosolan în care l-a tratat şi să-i făgăduiască că nu va mai recurge niciodată la constrângeri corporale. Pentru elefant, loviturile nu sunt dureroase, dar el nu admite în principiu să fie jignit.

— Eu… l-am lovit pe elefant?… întrebă Jung cu mirare prefăcută.

— Cu coada măturii, continuă Wagner. Nu mai nega, Jung, elefantul nu minte. Trebuie să fii politicos cu el ca şi cum ar fi…

— … însuşi preşedintele republicii?…

— … ca şi cum ar fi un om, şi nu un om simplu, ci cu demnitate personală.

— Un gentleman? făcu Jung caustic.

— Ajunge! strigă Strom. Dumneata eşti vinovat pentru tot ceea ce s-a întâmplat şi-ţi vei primi pedeapsa. Şi aş putea şti când intenţionează domnul Hoiti-Toiti să plece în concediu şi unde anume?

— Pornim într-o plimbare pe jos, răspunse Wagner. Cred că va fi o excursie foarte plăcută. Eu şi cu asistentul meu, Denisov, ne vom sui pe spinarea largă a elefantului şi vom porni cu toţii spre sud. Elefantul şi-a exprimat dorinţa de a paşte iarbă pe pajiştile elveţiene.

Denisov n-avea decât 23 de ani, dar, în ciuda vârstei sale, reuşise să facă până acum măi multe descoperiri ştiinţifice în domeniul biologiei. „Din d-ta va ieşi ceva” — îi spusese Wagner, invitându-l să lucreze în laboratorul său. Tânărul om de ştiinţă fusese nespus de bucuros când i se făcuse această ofertă, iar profesorul era şi el mulţumit de ajutorul său şi-l lua cu el neste tot.

— „Denisov”, „Akim Ivanovici”, pentru mine e mult prea lung, spusese Wagner încă din prima zi a activităţii lor în comun. Dacă de fiecare dată când îţi voi adresa cuvântul va trebui să spun „Akim Ivanovici”, voi pierde într-un an 48 de minute. Or, în 48 de minute se pot face multe lucruri. De aceea, în genere, voi evita să-ţi spun pe nume, iar dacă va trebui, totuşi, s-o fac, voi spune doar „Den!”. E limpede. Iar d-ta poţi să-mi spui Wag.

Wagner era într-adevăr un om care ştia să folosească timpul la maximum.

În zorii zilei, totul era gata. Wagner şi Denisov se aşezară confortabil pe spinarea lată a lui Hoiti-Toiti, luând cu ei numai ceea ce era absolut necesar.

Cu toată ora timpurie, Strom îşi exprimase dorinţa să-şi ia rămas bun.

— Şi cu ce veţi hrăni elefantul? întrebă directorul.

— O să dăm reprezentaţii prin oraşe şi sate, spuse Wagner, şi ca răsplată, spectatorii ne vor hrăni elefantul. Sapiens va câştiga nu numai hrana lui, dar şi pe a noastră. La revedere!

Elefantul o porni tacticos pe străzile oraşului. Dar, după ce lăsară în urmă ultimele case şi în faţa lor văzură întinzându-se şoseaua ca o fâşie nesfârşită, elefantul grăbi pasul fără să fi fost îndemnat de cineva. Mergea cu cel puţin 12 km pe oră.

— Den, va trebui să te ocupi de elefant, dar, ca să-l cunoşti mai bine, îţi voi face cunoscut trecutul lui cu totul neobişnuit. Ia te rog acest caiet, este un jurnal de drum, scris de predecesorul d-tale, Peskov, cu care am făcut călătoria în Congo.

Cu acest Peskov s-a întâmplat o poveste tragicomică, pe care ţi-o voi povesti odată. Acum ia şi citeşte.

Wagner îşi făcu loc mai aproape de capul elefantului, potrivi în faţa sa o măsuţă demontabilă şi începu să scrie deodată în două caiete, cu mâna dreaptă şi cu mâna stângă. Wagner nu făcea niciodată mai puţin de două treburi odată.

— Şi acum, povesteşte! se adresă el, evident, elefantului. Acesta îşi întinse trompa până la urechea lui Wagner şi începu sa sâsâie foarte repede, cu pauze foarte mici

— S-ss-şss-s-ss-sss…

„Un adevărat alfabet Morse” — gândi Denisov, deschizând caietul gros, legat în pânză.

Wagner înregistra cu mâna stângă ce-i dicta elefantul, iar cu dreapta scria un tratat ştiinţific. Elefanul mergea cu un pas uniform, şi legănarea lui lină aproape că nu stânjenea scrisul. Denisov se apucă să citească jurnalul lui Peskov şi se cufundă imediat în lectura lui.

Iată conţinutul acestui jurnal.

„RING NU VA FI OM”…

„27 martie. Am impresia că am nimerit în cabinetul lui Faust. Laboratorul profesorului Wagner este uluitor. Ce nu poţi vedea aici: fizică, chimie, biologie, electrotehnică, microbiologie, anatomie, fiziologie… s-ar părea că nu există domeniu de ştiinţă care să nu-l intereseze pe Wagner — sau Wag, cum mi-a cerut să-i spun. Microscoape, spectroscoape, electroscoape şi diferite alte „scoape”, care-i îngăduie să vadă lucruri inaccesibile ochiului liber. Urmează apoi aparate pentru auz: „microscoape” acustice, cu ajutorul cărora Wagner recepţionează mii de sunete noi: „şi lunecarea jivinelor marine, şi fiorul răchitei îndepărtate”. Vezi aici materiale de sticlă, cupru, aluminiu, cauciuc, porţelan, ebonit, platină, aur, oţel, în cele mai variate forme şi combinaţii. Retorte, baloane, serpentine, eprubete, lămpi, bobine, spirale, fire, şaltăre, întrerupătoare, butoane. Oare toate acestea nu reflectă însăşi complexitatea creierului lui Wagner? Camera de alături este un adevărat panopticum, acolo Wagner face culturi de ţesuturi ale corpului omenesc, hrăneşte un deget viu tăiat de la un om, o ureche de iepure, o inima de câine, un cap de berbec şi… un creier de om. Da, da, un creier viu care gândeşte! Sarcina mea este tocmai să am grija de el. Profesorul stă de vorba cu creierul, apăsând cu degetul pe suprafaţa lui. Îl hrăneşte cu o soluţie fiziologică specială, iar eu trebuie să mă îngrijesc ca această soluţie să fie mereu împrospătată. De la o vreme, Wagner a modificat puţin compoziţia soluţiei, „alimentând mai intens creierul”. Şi, ca prin minune, acesta a început să crească foarte repede. N-aş putea spune însă că acest encefal, de dimensiunile unui pepene mare, prezintă un spectacol prea atrăgător.

29 martie. Wag duce discuţii aprinse cu neobişnuitul obiect al cercetărilor sale.

30 martie. În seara asta, Wag mi-a spus povestea acestui creier.

— Aparţine unui tânăr savant german, Ring, care a murit în Abisinia, dar, după cum vezi, creierul sau continuă să trăiască şi să gândească. În ultima vreme însă, nu ştiu de ce este tot mai trist. Ochiul pe care i l-am montat nu-l mai mulţumeşte. Ar vrea nu numai să vadă, ci să şi audă şi chiar să umble. Din pacate, şi-a exprimat această dorinţă cam târziu. Dacă mi-ar fi spus-o mai demult, poate că aş fi reuşit să i-o satisfac. Aş fi găsit în sala de disecţie un cadavru potrivit ca dimensiune şi aş fi transplantat creierul lui Ring în alt cap. Dacă omul murise din cauza unei afecţiuni cerebrale, aş fi reuşit să-l readuc la viaţă printr-o transplantare. În felul acesta, creierul lui Ring ar fi primit un corp nou, în care viaţa ar fi pulsat din plin. Din păcate, am început experienţe de creştere a ţesuturilor, iar acum, după cum vezi, procesul de creştere a evoluat atât de mult, încât craniul omenesc a devenit neîncăpător. Ring nu va mai fi om.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? Nu vă gândiţi cumva că Ring ar putea fi şi altceva decât om?

— Exact: Ar putea fi şi altceva, să zicem un elefant. E adevarat că în momentul de faţa encefalul său nu a ajuns încă până la dimensiunile unui creier de elefant, dar putem face şi asta, trebuie doar să avem grijă ca să capete forma cuvenită. În curând voi primi un craniu de elefant, voi introduce în el creierul şi voi continua hipertrofierea ţesuturilor sale până când acestea vor umple întregul spaţiu cranian.

— Nu cumva vreţi să faceţi din Ring un elefant?

— Şi de ce nu? Am şi vorbit cu Ring. Dorinţa lui de a vedea, de a auzi, de a se mişca şi a respira este atât de mare, încât ar accepta să fie chiar un porc sau un câine. Oricum, elefantul este un animal nobil, puternic şi cu o longevitate apreciabilă. El, adică creierul lui Ring, mai poate trăi încă 100–200 de ani. Oare nu este o perspectivă plăcută? Ring a şi consimţit…”

Denisov întrerupse lectura jurnalului şi se adresă lui Wagner:

— Spuneţi-mi, vă rog, nu cumva elefantul pe care mergem noi acum…

— Da, da, are un creier de om, răspunse Wagner, fără a se opri din sens. Citeşte mai departe şi nu mă întrerupe.

Denisov tăcu, dar nu reluă imediat lectura jurnalului. Gândul că elefantul pe care erau instalaţi are un creier de om i se părea de-a dreptul monstruos. Se uită la animal cu un sentiment de curiozitate amestecat cu o groază superstiţioasă.

„31 martie. Astăzi am primit craniul unui elefant. Profesorul i-a făcut o secţiune transversală în regiunea frontală.

— Asta, spuse el, e ca să pot introduce creierul şi ca să-l scot apoi uşor când va trebui să-l trec din acest craniu în altul, viu.

Am examinat interiorul craniului şi m-a surprins spaţiul relativ restrâns destinat creierului. Din exterior elefantul mi se părea mult mai „inteligent”.

Dintre toate animalele terestre, continuă Wag, elefantul are cel mai dezvoltat sinus frontal. Vezi? Toată partea superioară a craniului este formată din camere pline cu aer, pe care un profan le confunda de obicei cu zona cerebrală. În realitate, creierul este destul de mic şi ascuns foarte departe, uite aici. Locul ar corespunde oarecum regiunii auditive. Iată pentru ce gloanţele care vizeaza partea din faţa a capului nu-şi ating în general scopul: ele străpung câteva membrane cartilaginoase, dar nu pot ajunge până la creier.

Împreună cu Wag, am făcut câteva orificii în craniu, pe unde vom introduce tuburile care vor alimenta creierul cu soluţia nutritivă. Apoi am introdus cu multă grijă creierul lui Ring într-una dintre jumătăţile craniului. Creierul nu umplea nici pe departe spaţiul ce-i era rezervat.

— Nu-i nimic. Pe drum va mai creşte, spuse Wag, prinzând între ele cele două jumătăţi ale craniului.

Mărturisesc că nu am prea multă încredere în reuşita experienţei, deşi cunosc multe dintre invenţiile neobişnuite ale lui Wag. Aici, însă, lucrurile îmi par deosebit de complicate şi barate de obstacole uriaşe. În primul rând trebuie să găsim un elefant viu. Ca sa-l aducem din Africa sau India, ne-ar costa prea scump şi, pe lângă aceasta, s-ar putea ca, dintr-un motiv sau altul, elefantul să nu se potrivească. Iată de ce Wag a hotărât să ducă creierul lui Ring în Africa, şi anume pe Congo, unde, de altfel, a mai fost, să prindă acolo un elefant şi să facă pe loc transplantarea creierului. Transplantarea creierului! Uşor de spus! Dar, ca s-o faci, e cu totul altceva decât să treci o mănuşă dintr-un buzunar în altul. Vor trebui prinse şi cusute toate terminaţiile nervilor, toate venele şi arterele. Şi, deşi anatomia omului şi cea a animalului prezintă asemănări, totuşi există deosebiri destul de mari. Va izbuti oare Wag să sudeze două sisteme atât de diferite? Şi nu trebuie uitat că toată această operaţie complexă urmează să fie făcută pe un elefant viu…

27 iunie. Voi aşterne acum pe hârtie o serie întreagă de întâmplări care s-au petrecut în ultima vreme. Călătoria nu ne-a adus numai plăceri. Încă de pe vapor, şi apoi cu deosebire în barcă, am început să fim pur şi simplu asaltaţi de ţânţari. Este adevărat că dacă ne aflam în mijlocul fluviului, lat cât un lac, scăpăm de ei, dar ajungea să ne apropiem puţin de mal ca să fim înconjuraţi de roiuri întregi formate din aceste gângănii infernale. Când ne scăldăm, năvăleau peste noi muştele negre, care ne sugeau sângele. După ce am debarcat şi am pornit-o pe jos, au început să ne urmărească alţi duşmani: furnicile pitice şi puricii de nisip. În fiecare seară, trebuie să ne controlăm amănunţit picioarele şi să măturăm puricii de pe ele. Şerpii, miriapodele, albinele şi viespile ne-au dat şi ele de furcă.

Drumul prin desişul pădurii n-a fost nici el uşor, iar prin poieni era şi mai greu: peste tot iarbă deasă şi tulpini groase, înalte de patru metri. Mergi mereu între doi pereţi de verdeaţă şi nu vezi nimic în jurul tău. E înfiorător. Frunzele ascuţite îţi zgirie obrazul şi mâinile. Iarba pe care calci se încolăceşte în jurul picioarelor, îngreunându-ţi mersul. Pe timp de ploaie, frunzele uriaşe adună apa, care apoi se revarsă peste tine ca dintr-o găleată. Trebuie să umblăm înşiruiţi unul câte unul, pe poteci înguste, croite prin păduri şi savană. Aceste drumuri sunt, de altfel, singurele căi de comunicaţie prin locurile acestea. Eram cu toţii douăzeci de oameni, dintre care optsprezece hamali şi călăuze din tribul negru al fanilor.

În sfârşit, iată-ne ajunşi la destinaţie. Întindem corturile pe malul lacului Tumba. Călăuzele noastre se odihnesc pescuind, aceasta fiind una dintre marile lor bucurii. Cu multă greutate îi putem smulge de la această ocupaţie plăcută pentru a-i pune să ne conducă mai departe. Avem două corturi mari, aşezate într-un loc foarte bine ales, pe un dâmb uscat, cu iarbă rară şi care oferă o largă perspectivă de jur împrejur. Creierul lui Ring a suportat uşor călatoria şi se simte destul de bine. Aşteaptă cu nerăbdare întoarcerea în lumea sunetelor, a culorilor, a senzaţiilor. Wag îl încurajează, declarându-i că acum nu mai are mult de aşteptat. Este limpede că profesorul face nişte pregătiri misterioase.

29 iunie. Mare tărăboi în tabăra noastră. Fanii au dat peste urmele proaspete ale unui leu, nu departe de corturi. Am desfăcut lada cu arme şi le-am dat puşti celor care spun că ştiu să tragă, iar după-amiază am făcut o tragere de probă. A fost nemaipomenit! Fanii îşi lipeau patul armei de burtă sau de genunchi, reculul îi trântea de-a dura până departe, iar gloanţele nimereau exact în partea cealaltă. În schimb, zelul lor nu cunoştea margini, iar gălăgia pe care o fac nu poate fi descrisă. Cred că ţipetele lor vor îndrepta spre noi sălbăticiunile flămânde din întregul bazin al fluviului Congo.

Fanii sunt înspăimântaţi. Cum se lasă seara, se adună în jurul corturilor noastre şi aprind focurile, pe care nu le mai lasă apoi să se stingă toata noaptea. Cred că înţeleg acum frica omului primitiv în faţa înfiorătoarelor animale sălbatice. Când leul rage — am avut până acum de câteva ori prilejul să-i aud răgetul —, simt că se petrece în mine ceva ciudat: în sânge mi se trezeşte teama ancestrală, iar inima parcă mi se opreşte. Nici să fug parcă nu pot, ci-mi vine doar să mă ghemuiesc sau să mă îngrop în pământ ca o cârtiţă. Cât despre Wag, parcă nici nu aude răgetul leului [...]”

„VODCA DE ELEFANT”

„21 iulie 1957. Fanii au descoperit locul unde se adapă elefanţii. Este un lac de pădure, destul de mic. După ce elefanţii s-au adăpat şi s-au afundat în desişul pădurii, Wag, eu şi indigenii ne-am apucat de lucru. Ne-am dezbrăcat şi am intrat în apă, unde am început să batem pe fundul lacului şiruri strânse de bârne, îngrădind astfel o mică porţiune a lacului Pe urmă, am lipit bine cu lut peretele de sub apă şi am obţinut în felul acesta un mic iaz îndiguit. Stavilarul despărţea porţiunea aceasta a lacului chiar în locul unde veneau de obicei elefanţii la adăpat.

— Minunat! spuse Wag. Nu ne mai rămâne acum decât să „otrăvim” apa. Pentru asta am o soluţie foarte bună, absolut inofensivă, dar care îmbată mai puternic decât alcoolul.

Mai multe ore în şir, Wag se închise în laboratorul său, de unde ieşi până la urmă cu o găleată de „vodcă de elefant” — cum îi spunea el. „Vodca” fu turnată în apă, iar noi ne căţărarăm în copaci, pregătindu-ne de aşteptare.

— Or să bea oare elefanţii vodca dumitale? l-am întrebat eu.

— Sper c-o să le placă. După câte ştiu, urşii beau vodcă, ba chiar ajung adevăraţi beţivi. Ssst! Se aud paşi…

Mi-am aruncat privirile asupra uriaşei „arene”.

Sunt nevoit să fac aici o mică digresiune. Trebuie să mărturisesc că în tot timpul călătoriei am fost mereu surprins de varietatea arhitectonică şi de peisajele mereu noi ale pădurii tropicale. În general, mergi printr-o pădure „în trei etaje”: mai întâi o mică pădurice de tufe şi de copaci mărunţi, care nu întrec înălţimea omului; deasupra ei se ridică o a doua pădure, cam tot atât de înaltă ca pădurile noastre nordice. În sfârşit, deasupra ei se înalţă cea de-a treia pădure, formată din arbori uriaşi. Între şirurile de coroane ale primelor două păduri există goluri, pe care le umplu doar lianele şi vrejurile diferitelor plante târâtoare. Spectacolul pe care-l oferă o asemenea pădure în trei caturi este o adevărată vrajă. Sus de tot, deasupra capului, nălucesc peşteri înverzite, cascade de verdeaţă, căzând de pe o stâncă pe alta, şi munţi înverziţi ce se înalţă până în nori. Şi totul —

împodobit cu penele în mii de culori ale pasărilor şi nuanţelor de vis ale orhideelor.

Şi deodată îţi vine să crezi că ai nimerit într-o măreaţă catedrală gotică, susţinută de nenumărate coloane uriaşe, înfipte în pământul acoperit cu muşchi şi cu vârfurile atingând cupola aproape invizibilă. Mai faci câţiva paşi şi iarăşi nu mai recunoşti locul; te afli acum în hăţişuri de nestrăbătut. Din faţă şi din spate, din dreapta şi din stângă, te înăbuşă frunzele. Muşchiul, iarba şi florile îţi strâng trupul până la umeri. Simţi că te trage în jos un adevărat vârtej de verdeaţă. Picioarele ţi se împiedică în vegetaţia moale sau se lovesc de trunchiurile copacilor răsturnaţi, dar în clipa când eşti sleit de puteri şi simţi că te-ai împotmolit pentru totdeauna în mlaştina vegetaţiei de nestrăbătut, crengile se dau parcă la o parte şi rămâi fără glas: eşti în mijlocul unei uriaşe peşteri rotunde, cu bolta verde. „Un stâlp” de o grosime neînchipuită susţine cupola peşterii. Pe pământ niciun fir de iarbă — un adevărat teren de crichet. Arborele uriaş înăbuşă cu umbra sa orice vegetaţie din jur, nelăsând să pătrundă nicio rază de lumină. Crengile îi atârnă până la pământ, înfrăţindu-se parcă cu el. Aici este împărăţia întunericului şi a răcoarei. În călătoria noastră am avut nu o dată prilejul să ne odihnim la umbra câte unui asemenea gigant: baobab, arbore de cauciuc, sau smochin indian.

Un asemenea arbore uriaş ne-a oferit şi acum adăpost în crengile sale. Se afla nu departe de apă şi ne dădea astfel posibilitatea să vedem toate animalele ce mergeau pe poteca elefanţilor şi care trebuiau să străbată „arena” înainte de a se apropia de mal. Câte drame ale pădurii n-a văzut această „arenă”! Ici-colo mai albeau oase de antilope, bivoli şi mistreţi. Nu departe începea savana, aşa că adesea veneau aici la adăpost şi animale de câmpie.

În „arenă” îşi făcu deodată apariţia un porc mistreţ, urmat de o scroafă şi opt purcei. Întreaga familie se îndrepta spre lac. Nu după multă vreme mai apărură încă cinci femele, pare-se din aceeaşi familie. Mistreţul se apropie de apă şi se apucă să bea, dar dintr-o dată îşi scoase râtul din apă, grohăi în semn de protest şi trecu în altă parte. Încercă şi acolo apa, dar se vede că nu-i plăcu şi dădu din cap.

— Nu vrea să bea, îi şoptii eu lui Wag.

— Nu i-a simţit încă gustul, îmi răspunse acesta tot în şoaptă. Wag avea dreptate. Nu trecu mult, mistreţul încetă să mai dea din cap şi începu să bea. Scroafa însă se agita şi, după cum mi se părea mie, le striga purceilor să nu bea. După o vreme îi prinse şi ea gustul. Mistreţul, femelele şi purceii băură multă vreme — mai mult decât obişnuiesc în general. Primii care se îmbătară fură purceii: ei începură deodată să guiţe şi se năpustiră unul asupra altuia, gonind prin „arenă”. După ei, se îmbătară şi cele şase femele. Clătinându-se, începură să grohăie, să se împleticească şi să se înfrunte; se ridicau pe picioarele dindărăt, se tăvăleau pe pământ şi se dădeau chiar peste cap. Până la urmă, se trântiră la pământ şi adormiră împreună cu purceii. Mistreţul, însă, se dovedea a fi rău la beţie. Grohăia înfricoşător, se năpustea asupra arborelui uriaş din mijlocul poienii, înfigându-şi cu atâta forţă colţii, încât abia de-i mai putea scoate.

Urmăream cu atâta interes năzdrăvăniile mistreţului beat, încât nici n-am băgat de seamă când s-au apropiat elefanţii. Păşind tacticos, ei începură să iasă unul după altul din cărarea înverzită. Trebuie să spun că în clipa aceea pajiştea din jurul arborelui arăta într-adevăr ca o arenă de circ, dar nu cred să fi existat vreodată un circ cu atâţia artişti patrupezi. Mărturisesc că m-a înspăimântat mulţimea aceea de trupuri masive ale elefanţilor, asemenea unor şobolani uriaşi. Erau peste douăzeci la număr.

Dar ce i s-o fi năzărit beţivanului de mistreţ? În loc să o ia la sănătoasa, el prinse să grohăie ameninţător şi se repezi ca o săgeată spre turma de elefanţi. Elefantul care mergea în faţă, cel mai mare dintre toţi, probabil că nu se aştepta la un atac. Îşi încovoie aşadar capul, privind cu curiozitate la animalul ce gonea spre el. Apropiindu-se de elefant, mistreţul îl lovi cu colţii în picior. Elefantul răsuci în grabă trompa, îşi aplecă deodată capul şi, luându-l pe mistreţ în colţi, îl zvârli cu atâta putere încât acesta căzu în apă.

Mistreţul grohăi, se bălăci în apă şi, înainte de a ieşi la mal, mai trase câteva înghiţituri de apă, ca şi cum ar fi vrut să capete curaj. De data asta, văzându-l că se apropie din nou, elefantul se pregăti de atac. Îl aşteptă pe mistreţ cu colţii lăsaţi în jos, şi când acesta se năpusti asupra lui nimeri în colţi şi fu într-o clipă spintecat. Elefantul zvârli de pe colţi animalul muribund şi-l călcă în picioare. Din mistreţ nu mai rămaseră decât capul şi coada, căci trupul şi picioarele îi fuseseră făcute piftie.

Cu aceiaşi paşi măsuraţi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, elefantul conducător străbătu întreaga „arenă”, ocolind cu grijă puii de mistreţ şi femelele ce zăceau ameţite, coborî spre malul apei şi-şi cufundă trompa în ea. De sus, din copac, noi priveam curioşi să vedem ce o să se întâmple.

Elefantul înghiţi o dată, dar ridică brusc trompa şi începu să răscolească apa, probabil ca să-i asemuiască gustul în diferite locuri. Mai făcu câţiva paşi şi, deodată, îşi cufundă trompa dincolo de bariera noastră, unde apa nu era otrăvită cu băuturi ameţitoare.

— S-a dus de râpă planul nostru! şoptii eu, dar în acelaşi moment scoase un strigăt de mirare: elefantul se întorsese la locul îngrădit şi începuse să bea „vodca de elefant”. Îi plăcea. Lângă elefantul conducător se rânduiră şi ceilalţi elefanţi, dar barajul nostru nu era prea mare, aşa încât o parte din turma de elefanţi se adăpa cu apă obişnuită.

Credeam că adăpatul nu se va termina niciodată. Vedeam pântecele elefantului umflându-se într-un chip monstruos. Elefanţii beau, nu glumă, aşa încât după o jumătate de oră nivelul apei din bazinul nostru scăzuse la jumătate, iar după o oră elefantul şi tovarăşii săi supseseră tot lichidul, până la fund. Dar, încă înainte de a fi terminat de băut, elefanţii începură să se clatine, iar unul dintre ei se prăbuşise chiar în apă, ridicând valuri mari. Animalul scoase un strigăt, se ridică şi căzu apoi într-o rână; întinzându-şi trompa pe mal, începu să sforăie cu atâta putere încât tremurau până şi frunzele arborilor, iar păsărelele speriate îşi luau zborul, urcându-se pe crengile cele mai de sus ale copacilor.

Conducătorul elefanţilor se îndepărtă de lac, gâfâind ca o locomotivă. Dar trebui să se oprească şi am văzut că şi trompa îi atârna moale ca o cârpă, urechile ba i se ridicau, ba i se lăsau blege în jos. Elefantul se clătina încet şi ritmic când înainte, când înapoi, în timp ce în jur tovarăşii săi cădeau ca seceraţi de gloanţe. Ceilalţi elefanţi, care nu băuseră „vodcă “, priveau uimiţi acest spectacol ciudat. Începură să mugească şi să se agite în jurul elefanţilor beţi, încercând să-i ridice. O femelă uriaşă se apropie de elefantul conducător şi-i pipăi neliniştită capul cu trompa. La acest gest de mângâiere, elefantul răspunse cu o mişcare înceată a cozii, fără a înceta să se legene. Apoi ridică brusc capul, începu să sforăie şi căzu la pământ. Elefanţii treji se înghesuiră buimăciţi în jurul său, nevrând să plece fără conducător.

— Proastă treabă dacă elefanţii treji vor rămâne aici, zise Wag, de data aceasta cu glas tare. Ce să facem cu ei? Să-i ucidem? Mai bine să mai aşteptăm, că vedem ce-or să mai facă.

Elefanţii care nu se îmbătaseră păreau să ţină sfat. Scoteau sunete ciudate, mişcându-şi într-una trombele. „Conferinţa” dură destul de mult. Începuse să se lumineze de ziuă, când elefanţii îşi aleseră un nou conducător şi încet, unul după altul, părăsiră „arena”, unde zăceau „cadavrele” tovarăşilor.”

RING A DEVENIT ELEFANT

„Sosise timpul să ne dăm jos din copac. Am privit cu oarecare emoţie „arena”, care amintea acum un câmp de bătălie. Uriaşii elefanţi zăceau pe o rână, amestecaţi cu mistreţii. Va ţine oare beţia asta destulă vreme? Ce se va întâmpla dacă elefanţii se vor trezi înainte ca noi să fi terminat operaţia de transplantare a creierului? Ca şi când ar fi căutat să mă sperie şi mai tare, animalele mişcau din când în când trompa, iar unii dintre ei mugeau prin somn.

Pe Wag toate acestea păreau că-l lasă rece. Se dădu repede jos din copac şi se apucă de treabă, în timp ce fanii ucideau mistreţii adormiţi. Wag împreună cu mine începurăm operaţia. Wag comandase din vreme instrumente chirurgicale în stare să vină de hac osului de elefant. Se apropie de elefantul conducător, scoase din ladă bisturiul sterilizat, făcu câteva incizii pe capul elefantului, după care dădu pielea la o parte şi începu rezecţia craniului. Elefantul îşi agită de câteva ori trompa, lucru ce avu darul să mă alarmeze, dar Wag mă linişti:

— Nu te speria. Garantez pentru eficacitatea narcoticului meu. Elefantul n-o să se trezească înainte de trei ore, iar până atunci sper să termin transplantarea. După aceea, nu va mai prezenta pentru noi nicio primejdie.

Şi Wag continuă metodic să taie craniul; instrumentele erau perfecte, astfel încât, în curând, el putu înlătura o parte din osul parietal.

— Dacă o să ai vreodată prilejul să mergi la o vânătoare de elefanţi, îmi spuse el, să ştii că trebuie să ocheşti numai în această regiune limitată. Spunând acestea, Wag îmi arătă spaţiul dintre ochi şi ureche, nu mai mare decât o palmă. L-am prevenit pe Ring, adică creierul lui, să-şi ferească cu grijă acest loc.

Wag reuşi destul de repede să golească capul elefantului de substanţa cerebrală. Dar în clipa aceasta se produse ceva neaşteptat: elefantul fără creier începu deodată să se mişte, să-şi legene corpul greoi, iar apoi, spre marea noastră surprindere, se ridică şi porni. Se pare însă că nu vedea nimic, deşi ochii îi erau larg deschişi. Astfel, nu-l ocoli pe unul dintre tovarăşii săi, care zăcea în drum, şi, poticnindu-se, căzu la pământ. Trompa şi picioarele începură să se mişte spasmodic. „Nu cumva moare?” — îmi spusei întristat la gândul că toată truda noastră fusese de pomană.

Wag aşteaptă până ce elefantul încetă să se mişte, după care continuă operaţia.

— Acum elefantul este „mort”, spuse el, cum se şi cuvine unui animal fără creier. Noi însă îl vom învia, lucru care nu-mi pare prea greu. Adu-mi acum creierul lui Ring. Numai de nu s-ar produce vreo infecţie!

Mi-am spălat cu grijă mâinile, am scos din craniul de elefant pe care-l adusesem cu noi creierul hipertrofiat al lui Ring şi l-am predat lui Wag.

— Ei, acu-i acu!… spuse el, introducând creierul în craniul elefantului.

— Se potriveşte? întrebai eu.

— Nu strica să mai crească puţin, dar, în sfârşit, nu are importanţă. Mai rău ar fi fost dacă ar fi crescut prea mult şi nu ar fi încăput în cutia craniană. Acum mi-a rămas lucrul cel mai greu: să cos terminaţiile nervoase. Fiecare nerv pe care-l voi prinde este un contact între creierul lui Ring şi corpul elefantului. Dumneata, odihneşte-te! Stai jos şi priveşte, dar ai grijă să nu mă deranjezi.

Wag începu să lucreze cu o repeziciune şi o atenţie neobişnuite. Era într-adevăr un artist în meseria lui, iar degetele sale aminteau pe acelea ale unui pianist virtuos, care execută o bucată foarte grea. Faţa îi era concentrată şi privirea ochilor aţintită într-un singur punct, ceea ce se întâmpla numai atunci când îşi încorda atenţia la maximum. Se vedea că în clipa aceea ambele emisfere ale creierului desfăşurau aceeaşi activitate, controlându-se oarecum, reciproc. În sfârşit, Wag închise cutia craniană, o prinse cu clame metalice, după care întinse deasupra pielea şi o cusu.

— Perfect. Acum — bineînţeles, dacă va trăi — va rămâne doar cu cicatricea pe piele. Sper însă că Ring mă va ierta pentru aceasta.

„Ring mă va ierta!” Da, acum elefantul devenise Ring sau, mai exact, Ring devenise un elefant. M-am apropiat de acest animal, în capul căruia se afla un creier omenesc şi l-am privit cu o curiozitate extremă. Privirea îi era la fel de lipsită de viaţă ca şi înainte.

— De ce oare? am întrebat. Doar creierul lui Ring este în deplină cunoştinţă şi totuşi ochii… lui (nu mă hotărăm să spun „ochii elefantului” sau „ochii lui Ring”) au o privire sticloasă.

— Foarte simplu, răspunse Wag. E adevărat că nervii care pornesc de la creier au fost cusuţi, dar încă nu s-au sudat cu restul organismului. L-am prevenit pe Ring să nu facă nicio mişcare până când nervii nu se vor suda definitiv. Am avut o deosebită grijă şi cred că aceasta se va întâmpla destul de repede.

Soarele începuse să apună. Fanii se îngrămădeau pe malul apei, unde aprinseseră focuri şi frigeau carnea de mistreţ, pe care o înfulecau apoi cu mare poftă. Unii dintre ei se pare că o preferau crudă. Deodată, unul dintre elefanţii beţi slobozi un strigăt puternic. Acest semnal ascuţit de chemare îi trezi şi pe ceilalţi, care începură să se scoale unul după altul. Wag, eu şi fanii ne grăbirăm să ne ascundem prin tufişuri. Clătinându-se încă, elefanţii se apropiară de conducătorul lor, pe care îl „operasem”, îl pipăiră multă vreme, miroşindu-l cu trompa şi spunându-i ceva pe limba lor. Îmi închipui cum trebuie să se fi simţit Ring în clipa aceea, dacă bineînţeles începuse să vadă şi să audă. În sfârşit, elefanţii se îndepărtară şi noi am putut să ne apropiem iarăşi de pacientul nostru.

— Ascultă şi nu-mi răspunde, spuse Wag, adresându-se elefantului, ca şi cum acesta ar fi fost într-adevăr în stare să vorbească. Îţi dau voie doar să clipeşti din ochi, dacă, bineînţeles, poţi s-o faci. Aşadar, dacă ai înţeles ce ţi-am spus, clipeşte de două ori.

Elefantul clipi de două ori din ochi.

— Admirabil! spuse Wagner. Astăzi va trebui să stai nemişcat, dar mâine poate că-ţi voi da voie să te scoli. Pentru ca elefanţii şi alte animale să nu-ţi tulbure liniştea, vom bara poteca elefanţilor, iar noaptea vom aprinde focuri.

24 iulie. Astăzi elefantul s-a ridicat pentru prima oară.

— Felicitările mele! spuse Wag. Ce nume să-ţi dăm? Că doar nu putem să-ţi divulgăm taina în faţa străinilor. Îţi voi spune Sapiens, Eşti de acord?

Elefantul dădu din cap.

— Vom comunica prin gesturi, pe baza alfabetului Morse, adăugă Wag. Dumneata o să mişti vârful trompei: în sus — punct, lateral — liniuţă. Dacă ţi se pare însă mai comod, poţi semnaliza prin sunete, ia să vedem cum foloseşti trompa.

Elefantul începu să mişte trompa, dar lucru curios: trompa se întorcea în toate direcţiile, ca o articulaţie luxată.

— Asta e pentru că nu eşti încă obişnuit. Până acum n-ai avut doar niciodată trompă, Ring! Dar de mers, poţi merge?

Elefantul începu să meargă, dar era limpede că picioarele din spate se supuneau mai bine decât cele din faţă.

— Da, va trebui să înveţi să fii elefant, spuse Wag. Creierul dumitale nu este nici pe departe înzestrat ca cel de elefant. Cred că o să înveţi destul de repede sa umbli, să mişti trompa şi urechile, dar creierul elefantului mai are în plus instincte naturale, chintesenţa experienţei a sute de generaţii de elefanţi. Un elefant adevărat cunoaşte ce primejdii îl ameninţă, ştie cum să se apere de diferiţi duşmani, unde să găsească hrană şi apă. Dumneata nu ştii nimic din toate acestea, aşa că ar trebui să înveţi din propria dumitale experienţă. Or, ca să capete această experienţă, au trebuit să piară elefanţi fără număr. Nu-ţi pierde totuşi cumpătul şi să nu-ţi fie teamă, Sapiens, căci noi nu te vom părăsi. De îndată ce te vei face bine, plecăm împreună în Europa. Dacă vrei, o să trăieşti în patria dumitale, în Germania. Dacă nu, vei putea pleca cu mine în U.R.S.S., unde vei trăi în grădina zoologică. Spune, cum te simţi acum?

Sapiens-Ring întâmpina, pare-se, mult mai puţine dificultăţi la semnalizarea prin sâsâit decât mişcând trompa. El începu să scoată din trompă o serie de sunete scurte şi lungi Wag îl asculta (pe vremea aceea, eu încă nu cunoşteam alfabetul Morse) şi îmi traducea:

— Văd ceva mai prost ca înainte. Este adevărat că, având situaţi ochii atât de sus, văd mai departe, dar câmpul meu de vedere este destul de limitat. În schimb, mirosul şi auzul le am neobişnuit de fine şi de ascuţite. Niciodată n-aş fi crezut că în lumea aceasta există atât de multe sunete şi mirosuri. Simt acum mii de mirosuri noi şi neobişnuite, cu mii de nuanţe şi aud un număr nesfârşit de sunete, pe care nici nu le-aş putea exprima cu cuvinte.

Şuierat, pocnet, trosnet, ţipăt, târâit, scheunat, suspin, lătrat, strigăt, uruit, ropot, clănţănit, pârâit, lipăit, fâlfâit… Acestea şi poate încă vreo zece alte cuvinte, iată întregul lexic omenesc care redă lumea sunetelor. Dar cât de necuprinsă este ea! Gândacii şi viermii, de pildă, sfredelesc scoarţa arborelui. Prin ce cuvinte sa redau acest concert simfonic, pe care îl aud atât de limpede? Sau zgomotele!

— Faci progrese, Sapiens, spuse Wag.

— Dar mirosurile! continua Ring să-şi descrie noile senzaţii. Aici mă pierd de-a binelea şi nu pot nici măcar aproximativ să va descriu senzaţiile mele. Vă pot spune doar ca fiecare arbore, fiecare lucru îşi are mirosul său specific.

Elefantul coborî trompa, adulmecă pământul şi continuă:

— Iată, aici miroase a pământ, dar miroase şi firul de iarbă căzut din gura unui animal ierbivor ce mergea la adăpat. Mai miroase a mistreţ, a bivol, a aramă. Nu înţeleg de unde vine mirosul de aramă. Aha! Uite pe jos o bucăţică de sârmă, pe care ai aruncat-o probabil dumneata, Wagner.

— Cum se poate? întrebai eu. Dar subtilitatea senzaţiilor depinde nu numai de fineţea organelor periferice receptive, ci şi de dezvoltarea corespunzătoare a creierului.

— Da, răspunse Wag. După ce creierul lui Ring se va fi adaptat, senzaţiile lui nu vor fi inferioare celor ale elefantului. Acum, el recepţionează, cred, mult mai slab decât un elefant adevarat, dar fineţea aparatului auditiv şi olfactiv îi dau chiar de pe acum lui Ring o uriaşă superioritate în raport cu noi. Apoi se întoarse spre elefant şi-l întrebă. Sper, Sapiens, că nu-ţi va fi prea greu dacă ne vom întoarce la tabăra de pe colină călare pe dumneata?

Sapiens consimţi cu amabilitate dând din cap. Am încărcat pe spinarea lui o parte din bagaje, apoi elefantul mă ridică pe mine şi pe Wag cu trompa şi pornirăm la drum. Fanii ne urmau pe jos.

— Cred, spuse Wag, că peste vreo două săptămâni Sapiens va fi complet restabilit şi atunci o vom porni spre Boma, de unde ne vom întoarce acasă, cu vaporul.

După ce aşezarăm corturile pe colină, Wag îi spuse lui Sapiens:

— Ai de mâncare pe aici mai mult decât e nevoie. Aşa că te rog să nu te îndepărtezi prea mult de tabără, în special noaptea. Poţi da peste diferite primejdii, pe care numai adevăraţii elefanţi ştiu să le ocolească.

Elefantul dădu din cap şi se apucă să rupă cu trompa crengile de pe arborii învecinaţi.

Deodată scoase un ţipăt şi, răsucindu-şi trompa, alergă spre Wag.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Wag.

Drept răspuns, elefantul întinse trompa până sub nasul acestuia.

— Vai! Vai! spuse Wag, cu o notă de imputare în glas. Vino încoace, mă chema el şi-mi arată apendicele trompei, în formă de deget.

— Sensibilitatea acestui „degeţel” întrece sensibilitatea degetelor orbilor. Este cel mai gingaş organ al elefantului. Şi uite că Sapiens al nostru a reuşit să-şi rănească „degeţelul” înţepându-l într-un ghimpe.

Şi Wag scoase cu grijă ghimpele din trompa.

— Alta dată să fii mai atent, îi spuse el elefantului pe un ton sentenţios. Dacă un elefant are trompa rănită, este un invalid! Nu mai poate nici măcar să bea apă şi de fiecare dată când intră în râu sau în lac este nevoit să bea cu gura, în loc să tragă apa în trompă şi din trompă în gură, cum fac elefanţii de obicei. Pe aici cresc foarte multe plante cu ghimpi, aşa încât du-te puţin mai departe şi învaţă să deosebeşti speciile de plante.

Elefantul ofta, dădu din trompă şi porni în pădure.

27 iulie. Situaţia e cum nu se poate mai bună. Elefantul mănâncă cantităţi uriaşe. La început era

mai mofturos şi căuta să nu ia în gura decât ierburi, frunze şi crenguţe fragede. Dar cum rămânea veşnic flămând, începu să se poarte curând ca un adevărat elefant şi să bage în gura crengi groase cât mâna.

Arborii în jurul taberei noastre au luat o înfăţişare de-a dreptul jalnică, ca şi cum ar fi căzut pe aici un meteorit sau ar fi trecut lăcustele. Tufişurile din jur şi crengile mai groase ale arborilor nu mai au nicio frunză. Ramurile sunt rupte, scoarţa arborilor mâncată, peste tot gunoi, bălegar, crengi şi trunchiuri de copaci dărâmaţi. Sapiens îşi cere scuze pentru aceste distrugeri, dar obrazul subţire cu cheltuială se ţine" — după cum i-a spus el lui Wag prin semnele sonore.

1 august. Azi dimineaţă Sapiens nu a apărut.

La început, Wagner nu era neliniştit.

— Doar nu-i un ac să se piardă. Ce i se poate întâmpla? Niciun animal sălbatic nu îndrăzneşte să-l atace. Cred că în timpul nopţii s-a îndepărtat prea mult de tabără şi n-a avut încă timpul să se întoarcă.

Dar orele treceau, şi Sapiens nu se arata. În sfârşit am hotărât să plecam în căutarea lui. Fanii sunt neîntrecuţi când e vorba să depisteze urme, astfel încât şi de data aceasta găsiră repede urma elefantului. Am pornit-o după aceste urme, iar un bătrân fan, ce mergea în frunte, cerceta urmele şi ne tălmăcea cu repeziciune semnele lasate de elefant.

— Aici elefantul a mâncat iarba şi pe urmă a început să rupă lăstari de tufiş. Apoi a plecat mai departe. Aici a făcut o săritură. S-o fi speriat de ceva. Da, da, uite şi ce l-a speriat: urme de leopard. O săritură, şi elefantul a luat-o la fugă, frângând totul în calea sa. Dar ce s-a întâmplat cu leopardul? Şi el fuge… Numai ca fuge în partea cealaltă, speriat şi el de elefant.

Urmele elefantului ne-au dus departe de tabără, până într-o poiană mlăştinoasă, unde urmele erau acoperite de apă. Se vede că elefantul se poticnise, dar a continuat să fugă, desprinzându-şi cu greu picioarele din nămolul mlăştinos. Iată şi apa, în care s-a aruncat elefantul. E fluviul Congo. L-o fi trecut înot?

Călăuzele noastre au pornit-o în căutarea unui sat apropiat, unde au făcut rost de o barcă, cu care au trecut pe celălalt mal. Aici, însă, nu se mai vedea nicio urmă de elefant. Să se fi prăpădit oare? Elefanţii ştiu să înoate, dar Ring oare ştia şi el? Oare reuşise să înveţe să înoate ca elefanţii? Fanii spuneau că elefantul o pornise înot după curent. Am mai plutit cu barca câţiva kilometri înspre ocean. Dar n-am mai văzut niciun fel de urme. Wag era deprimat, căci toată truda noastră fusese zadarnică. Ce s-o fi întâmplat cu elefantul? Chiar dacă a rămas în viaţă, cum va putea el oare trăi în pădure, printre fiarele sălbatice?…

8 August. Am pierdut o săptămână întreagă tot căutând elefantul. A fost zadarnic. Sapiens a dispărut fără urme. Nu ne-a mai rămas altceva de făcut decât să-i plătim pe fani şi s-o pornim spre casa”.

DUŞMANI PATRUPEZI ŞI DUŞMANI BIPEZI

— Am terminat de citit jurnalul, spuse Denisov.

— Iată şi continuarea lui, răspunse Wagner, mângâind elefantul pe grumaz. În timp ce dumneata citeai jurnalul, Sapiens, alias Hoiti-Toiti, alias Ring, mi-a spus toată povestea amuzantă a peripeţiilor sale. Nu mai nadăjduiam să-l vad în viaţă, dar el a reuşit să găsească singur drumul spre Europa. Te rog, după ce descifrezi, să transcrii notele mele stenografice în care am însemnat povestea elefantului.

Denisov luă caietul plin de liniuţe şi puncte, începu să citească şi apoi să transcrie toată povestea elefantului, aşa cum o redase acesta.

Iată ce i-a povestit Sapiens lui Wagner:

„Nu ştiu dacă voi reuşi să vă fac să înţelegeţi prin ce am trecut de când am devenit elefant. N-aş fi crezut niciodată şi nici prin vis nu mi-ar fi trecut că eu, asistentul profesorului Turner, voi deveni odată elefant şi voi trăi în hăţişurile africane. Dar mai bine să expun în ordine cronologică succesiunea evenimentelor.

În seara aceea, m-am îndepărtat puţin de tabără şi păşteam liniştit iarba de pe pajişte. Smulgeam smocuri de ierburi zemoase, scuturam rădăcinile ca să îndepărtez pământul de pe ele, apoi le mâncam. După ce am isprăvit iarba, am pornit prin pădure în căutarea unei alte pajişti. Era o noapte cu lună şi se vedea destul de bine. Prin aer treceau insecte fosforescente, lilieci şi necunoscute păsări nocturne, asemenea bufniţelor. Călcam încet şi uşor, fără să simt măcar greutatea corpului. Mă străduiam să fac cât mai puţin zgomot şi adulmecam cu trompa. În dreapta şi în stângă mea simţeam animale, dar n-aş fi putut spune care anume. N-aveam de ce mă teme, fiind cel mai puternic dintre toate animalele. Leul însuşi trebuia să mi se ferească din cale. Şi totuşi îmi era groaznic de frică de fiecare foşnet, de fiecare sunet, de un şoricel care se furişa pe lângă mine sau de o mică vietate asemănătoare vulpilor noastre. Dând în drum peste un mistreţ nu prea mare, m-am dat la o parte, făcându-i loc. Cred că nu eram încă conştient de propria-mi putere. Un singur lucru mă liniştea: ştiam că nu departe de mine se află oameni, prietenii mei, care îmi pot veni în ajutor.

Păşind în felul acesta cu multă grijă, am ieşit într-o poieniţă şi mă şi grăbeam să rup un smoc de iarbă când deodată am simţit mirosul de fiară, iar urechea a prins un foşnet ce venea din nişte tufişuri de trestie. Am ridicat trompa, am întors-o grijuliu ca s-o feresc şi am început să adulmec în jurul meu. Deodată zării un leopard ascuns în tufişurile de pe malul apei, care mă privea cu ochi lacomi şi flămânzi. Tot trupul i se încordase pentru săritură. Încă o clipă, şi o să-mi sară în spate. Şi atunci, poate unde încă nu eram obişnuit cu viaţa de elefant şi simţeam şi judecam prea omeneşte, n-am mai fost în stare să-mi înving o teamă nebună. M-am cutremurat şi am luat-o la fugă.

Copacii trosneau şi se prăvăleau în calea mea. Animalele de pradă fără număr, speriate de goana mea turbată, ţâşneau din tufişuri şi din iarbă, repezindu-se care încotro ceea ce nu făcea decât să mă sperie şi mai tare. Parcă eram urmărit de toate animalele din bazinul fluviului Congo. Am fugit astfel, fără să ştiu cât timp şi încotro, până m-a oprit un obstacol: apa fluviului. Nu ştiu să înot — cel puţin îmi amintesc că nu ştiam când eram om. Pe urmele mele era însă leopardul — aşa credeam — şi de aceea m-am aruncat în apă şi am început să dau din picioare, ca şi cum aş fi continuat să alerg. În felul acesta am înotat, iar apa m-a răcorit şi m-a liniştit în- trucâtva. Mi se părea că întreaga pădure este plină numai de fiare sălbatice şi flămânde, care aşteaptă doar să ies la mal pentru a se năpusti asupra mea. Ore şi ore la rând am înotat astfel, fără să mă opresc.

Soarele răsărise, dar eu tot mai înotam. Pe apa fluviului au început să treacă bărci cu oameni. La început nu mă temeam de ei, dar deodată am auzit dintr-o barcă o împuşcătură. Nu puteam crede că eram ţinta acestei împuşcături şi de aceea am continuat să înot. Imediat răsună încă o împuşcătură şi simţii o înţepătură ca de albină. Am întors capul şi am văzut că în barca plină cu indigeni şedea un alb, după înfăţişare un englez. Aşadar, el era acela care trăsese în mine. Vai! Prin urmare oamenii erau şi mai primejdioşi ca fiarele!.

Ce-mi rămânea de făcut? Voiam să strig englezului, să-l rog să nu tragă, dar din gâtlejul meu nu ieşeau decât nişte mugete stridente. Dacă englezul nimerea ţinta, eram pierdut… Mi-aţi atras doar atenţia asupra locului vulnerabil dintre ochi şi ureche, unde se află creierul. Mi-am adus aminte de sfatul dumneavoastră şi am întors capul aşa încât gloanţele să nu mă nimerească acolo; în acelaşi timp, mă străduiam să ajung cât mai repede la mal. Când am urcat pe ţărm, mi-am dat seama că eram o ţintă excelentă, dar capul îmi era întors spre pădure. Englezul cunoştea, se pare, bine cum se vânează elefanţii, aşa încât socoti zadarnic să tragă în partea posterioară. De aceea, încetă să mai tragă, aşteptând probabil să întorc capul. Eu însă, uitând cu totul de animalele sălbatice, m-am năpustit în desişul pădurii.

Pădurea era acum de nepătruns. Lianele îmi aţineau calea şi în curând împletiră în jurul meu o reţea atât de deasă, încât n-am mai putut-o străbate şi am fost nevoit să mă opresc. Eram frânt de oboseală. M-am trântit la pământ, fără să mă mai gândesc dacă un elefant se cuvenea să facă acest lucru.

Am avut un vis înfiorător! Se făcea că eu, docentul universitar Ring, asistentul profesorului Turner, mă aflam în odăiţa mea din Berlin, de pe Unter der Linden. Era o noapte de vară. Prin fereastra deschisă îşi trimitea razele o stea singuratică. Se simţea mirosul teilor în floare, iar de pe măsuţă îşi exala aroma o garoafă roşie, într-un vas veneţian de sticlă albastră şlefuită. Deodată, printre aceste mirosuri plăcute, năvăli un oaspete nepoftit, un miros dulceag amintind de mirosul coacăzei negre. Ştiam însă că este un miros de animal sălbatic. Pregăteam tocmai prelegerea de a doua zi. Înclinând capul peste cărţi, am aţipit, continuind să simt mereu mirosul de tei de garoafe şi de fiară sălbatică. În timp ce dormeam, am visat că devenisem elefant si că mă găseam în pădurea tropicală… Cum mirosul de animal sălbatic devenea tot mai puternic, m-a tulburat şi m-a trezit din somn. Nu era vis, ci realitate. Într-adevăr, mă transformasem în elefant prin vrăjile ştiinţei moderne, aşa cum Lucius se transformase în măgar[46].

Mirosul pe care l-am simţit era de biped, de sudoare de indian african. La el se adăuga şi acela de om alb, probabil omul care trăsese în mine din barcă. Aşadar, erau pe urmele mele. Poate chiar în clipa aceea stăteau ascunşi în tufiş, îndreptând ţeava puştii spre locul primejdios dintre ochi şi ureche.

Am sărit repede în picioare. Mirosul venea din dreapta. Trebuie, deci, să fug spre stângă. Fără a sta pe gânduri, o iau la goană rupând crengi şi croindu-mi drum prin tufişuri. Şi deodată, — cine m-a învăţat oare acest lucru? — fac aşa cum procedează elefanţii când caută ca urmăritorii să le piardă urma, şi anume, după o retragere zgomotoasă, elefantul se linişteşte brusc. Urmăritorul nu mai aude niciun zgomot şi-şi închipuie că elefantul a rămas locului, dar acesta fuge mai departe călcând însă atât de uşor şi dând de o parte crengile cu atâta grijă, încât nici chiar o pisică n-ar putea face mai puţin zgomot.

Am alergat cel puţin doi kilometri până am îndrăznit, în sfârşit, să întorc capul şi să adulmec văzduhul. Mirosea încă a oameni, dar departe, cel puţin la un kilometru de mine. Mi-am urmat, totuşi, fuga.

Se lăsase noaptea, acea noapte tropicală înăbuşitoare, încinsă şi întunecoasă s-o tai cu cuţitul. O dată cu întunericul, mă învălui din nou spaima. Mă cuprindea din toate părţile şi era tot atât de compactă ca şi întunericul. Încotro să fug? Ce să fac? Mi se părea că a sta locului e mai îngrozitor chiar decât a umbla. Drept care am continuat să înaintez cu acelaşi pas neobosit.

Curând, am simţit apa plescăind sub picioare. Am mai făcut câţiva paşi şi am simţit că părăsisem pământul tare. Era oare un fluviu sau un lac? Orice-ar fi, m-am hotărât s-o pornesc înot. Pe apă eram cel puţin apărat de lei şi leoparzi. Am înotat şi, spre mirarea mea, foarte curând am simţit din nou sub picioare pământul şi am ieşit la mal. Am pornit apoi mai departe.

În drum dădeam peste pâraie, râuri şi mlaştini. În iarbă şuireau mici vietăţi nevăzute, iar broaştele uriaşe săreau speriate. Am umblat toată noaptea, iar în zori am fost nevoit să recunosc că mă rătăcisem de tot.

Au mai trecut câteva zile, şi multe lucruri de care mai înainte mă speriam nu-mi mai produceau nicio teamă. Curios! În primele zile ale noii mele existenţe de elefant, mă temeam chiar să nu-mi zgârii pielea cu ghimpi. Cred că mă speriase povestea cu înţeparea „degeţelului" trompei. Curând, însă, m-am convins că nici ghimpii cei mai ascuţiţi şi puternici nu-mi pot face cel mai mic rău, fiindcă pielea mea groasă mă apără ca o platoşă blindată. De asemenea, mă temeam să nu calc întâmplător pe un şarpe veninos, iar când aceasta mi s-a întâmplat pentru prima oară, şi un şarpe s-a încolăcit în jurul piciorului meu, încercând să mă muşte, uriaşa mea inimă de elefant s-a făcut cât un purice. Mi-am dat însă seama de îndată că şarpele nu-mi poate face niciun rău şi de atunci găseam chiar o plăcere să strivesc cu piciorul şerpii care-mi ieşeau în cale şi nu se dădeau destul de repede la o parte.

Şi totuşi, mai era ceva care îmi provoca teamă. Noaptea traiam cu spaima fiarelor mari — leul şi leopardul. Deşi eram mai puternic decât ele şi cel puţin tot atât de bine înarmat, nu aveam nicio experienţă de luptă şi nici instinctul care să-mi călăuzească acţiunile. Iar ziua mă temeam de vânători, în special de albi. Ah, albii ăştia! Dintre toate fiarele ei sunt cei mai primejdioşi. Nu pot spune că-mi era frică de cursele, laţurile şi capcanele lor. Nici cu focurile sau cu plesnitorile lor nu ar fi putut să mă încolţească. Singura primejdie o constituiau pentru mine gropile acoperite cu frunziş şi de aceea cercetam cu grijă drumul pe care mergeam.

Simţeam mirosul satului de la câţiva kilometri şi căutam mereu să ocolesc orice aşezare omenească. Cu ajutorul mirosului făceam chiar deosebire între diferite triburi de indigeni. Unele dintre ele erau pentru mine primejdioase, altele mai puţin, altele de fel. Într-un rând, întinzând trompa, am simţit un miros nou. Mi-ar fi greu să-l definesc şi să spun dacă era un miros de om sau de animal. Mai degrabă de om. Nu ştiam ce putea să fie. Şi, cum eram curios să aflu toate mirosurile pădurii şi tot ce putea deveni pentru mine o primejdie, m-am îndreptat în direcţia mirosului. Mergeam ca după o busolă, înaintând cu foarte multă precauţie. Era noapte, şi indigenii dorm de obicei buştean. M-am furişat în liniştea cea mai adâncă, cercetând în acelaşi timp cu grijă drumul din faţa mea. Mirosul devenea tot mai puternic.

Spre dimineaţă, am ajuns la marginea pădurii şi, ascunzându-mă în tufişuri, am cercetat întreaga poiană. Luna pălea şi, la lumina ei cenuşie, se vedeau nişte colibe mititele, cu acoperişurile ţuguiate. Într-o colibă ca asta, un om de statură mijlocie n-ar fi putut sta în picioare. Era o linişte deplină, nici măcar câinii nu lătrau. M-am apropiat, având grijă să am vântul în faţă. Nu înţelegeam cine putea locui în asemenea bordeie, făcute parcă de nişte copii în joacă.

Deodată am zărit ieşind dintr-o groapă o fiinţă asemănătoare unei făpturi omeneşti. Se ridică în picioare şi şuieră. La acest sunet, răspunse o altă mogâldeaţă, care coborî într-o clipă de pe crengile unui copac. Alţi doi ieşiră din colibe şi se adunară cu toţii în faţa unui bordei mai mare, înalt cam de vreun metru şi jumătate. Aici începură să se sfătuiască, şi când primele raze ale Soarelui înroşiră cerul, reuşii să-i văd mai bine pe „gnomi” — aşa le-am zis eu acestor fiinţe ciudate. Am înţeles ca am dat peste un trib de pigmei —

oamenii cei mai mici de pe faţa pământului. Au pielea de un cafeniu deschis şi părul aproape roşu. Chipurile le sunt armonios făcute şi bine proporţionate, dar statura nu trece de 80–90 cm. Unii dintre aceşti „copii” aveau bărbi dese şi creţe. Pigmeii vorbeau între ei, cu nişte glasuri piţigăiate, caraghioase.

Spectacolul era deosebit de interesant, dar mie nu-mi ardea de aşa ceva. Aceşti pitici mă înspăimântau mai mult decât nişte uriaşi, Aş fi preferat chiar o întâlnire cu albii. Cu toată statura lor măruntă, pigmeii sunt cei mai înverşunaţi duşmani ai elefanţilor. Ştiam asta încă înainte de a fi devenit elefant. Ei sunt arcaşi excelenţi şi iscusiţi aruncători de suliţă. Pigmeii folosesc săgeţi otrăvite, şi ajunge o singură înţepătură de săgeată ca să omoare un elefant. Ei ştiu să se furişeze ca nişte umbre în spatele elefantului şi să-i prindă picioarele dindărăt în laţ sau să-l taie tendonul lui Achile cu un cuţitaş ascuţit. În jurul satelor ei împrăştie ghimpi şi beţişoare otrăvite… Am făcut cale întoarsă şi am luat-o la fugă ca atunci când fugisem din faţa leopardului. Din spate am auzit ţipete şi apoi zgomotul urmăririi. Poate ca aş fi reuşit să mă fac nevăzut dacă aş fi avut în faţă drum deschis. Dar trebuia să fug prin jungla deasă, ocolind mereu hăţişuri de nepătruns. Iar în timpul acesta urmăritorii mei — agili ca maimuţele, repezi ca şopârlele şi neobosiţi ca ogarii — goneau ca şi cum pentru ei nici nu existau obstacole. Duşmanul se apropia din ce în ce mai mult. Aruncaseră chiar în mine câteva suliţe, dar din fericire vegetaţia deasă mă apăra de ele. Simţeam că mă înăbuş şi eram cât pe ce să mă prăbuşesc, în timp ce omuleţii mă urmăreau pas cu pas fără să cadă sau să se poticnească.

Acum ştiam pe propria-mi piele că nu-i deloc uşor să fii elefant, că viaţa chiar a unui animal atât de mare şi puternic este o continuă luptă pentru existenţă. Nici nu-mi venea să cred că în asemenea condiţii elefanţii reuşesc să trăiască o sută de ani şi chiar mai mult. Păi, cu emoţii ca astea, nu văd cum nu mor mai devreme chiar decât oamenii. Poate însă că elefanţii nu se frământă ca mine. Eu aveam un creier de om — prea nervos şi excitabil. Puteţi să mă credeţi că, în clipele acelea, până şi moartea mi se părea mai bună decât o viaţă în care moartea este veşnic pe urmele tale. Îmi venea să mă opresc şi să-mi ofer pieptul suliţelor şi săgeţilor otrăvite ale prigonitorilor mai bipezi… Eram gata să fac şi asta, dar în ultima clipă starea mea se schimbă brusc. Pe neaşteptate am simţit în văzduh un puternic miros de turmă de elefanţi. Nu puteam găsi oare salvarea printre ei?

Pădurea se rărea, şi în faţa mea apăru savana; ici, colo se vedeau câţiva arbori groşi, care îmi îngăduiau să mă ascund de săgeţile urmăritorilor mei.

Fugeam în zig-zag, iar pigmeii se mişcau aici din fericire mai greu decât în pădure. Cu toate că le croiam drum larg, tulpinile puternice ale plantelor şi ierburilor îi împiedicau să fugă. Mirosul elefanţilor devenea tot mai puternic, deşi nu-i vedeam încă. Dădeam acum peste gropi uriaşe, în care elefanţii au obiceiul să se tăvălească, îngropându-se în nisip ca găinile. Pe alocuri se vedea şi bălegar. Iată şi primii arbori. Din depărtare văd câţiva elefanţi trântiţi pe jos. Alţii stau pe lângă un arbore, ţinând în trompă crengi mari cu care-şi fac vânt, mişcându-şi în acelaşi timp coada. Urechile le au ridicate ca nişte umbrele. Alţii se scaldă liniştiţi în apă. Alergam împotriva vântului şi elefanţii nu simţiră apropierea mea. Panica se răspândi numai în clipa când elefanţii cei mai apropiaţi auziră ropotul picioarelor mele. Doamne, ce s-au mai speriat! Începură să alerge înnebuniţi pe malul apei, scoţând mugete asurzitoare. Conducătorul lor, în loc să apere spatele turmei, o luă primul la goană, sărind în apă şi trecând de partea cealaltă. Mamele iubitoare îşi apărau puii, care erau dealtfel tot atât de uriaşi ca adulţii. Tot femelele au trebuit să apere retragerea Oare irupţia mea i-a speriat atât de mult pe elefanţi sau simţiseră după goana mea că-i pândea o altă primejdie, aceea care mă îndemnase pe mine însumi să fug?

M-am aruncat în neştire în apă, am trecut înot râul, întrecând multe femele şi puii lor. Căutam să înaintez cât mai repede, ca să las între mine şi urmăritorii mei trupurile masive ale celorlalţi elefanţi. Fireşte, asta era o manifestare egoistă din partea mea, am văzut însă ca şi ceilalţi elefanţi, cu excepţia femelelor-mame, făceau la fel. I-am auzit pe pigmei apropiindu-se în goană de râu. Glasurile lor piţigăiate se amestecau cu mugetele ca de goarnă pe care le scoteau elefanţii. Pe mal era un adevărat măcel, dar mă temeam să întorc capul, urmând să fug mai departe pe şesul întins. Nici până astăzi nu ştiu cum s-a terminat bătălia de pe malul apel, dintre oamenii pitici şi animalele uriaşe.

Am alergat ore în şir, fără să mă opresc locului. Sleit de oboseală, abia mă mai puteam ţine după elefanţi, dar nu voiam în ruptul capului să rămân în urma lor. Ce bine ar fi dacă m-ar primi în turma lor! Aş fi şi eu într-o siguranţă relativă, căci ei cunosc oarecum mai bine decât mine locurile şi duşmanii.”

ÎN TURMA DE ELEFANŢI

„În sfârşit, elefantul care fugea în faţă se opri şi după el se opriră şi ceilalţi. Am întors capul şi am văzut că nu ne mai urmărea nimeni. Se vedeau doar doi pui de elefant, însoţiţi de mamele lor, care alergau spre noi să ne ajungă. Prezenţa mea trecuse, pare-se, neobservată. Când se adunară însă la un loc şi cei rămaşi în urmă, şi încetul cu încetul turma se linişti, elefanţii prinseră să se apropie de mine, să mă miroasă cu trompa şi să mă cerceteze din toate părţile. Mă întrebau ceva mormăind uşor, dar eu nu ştiam cum să le răspund Nici nu înţelegeam măcar ce înseamnă acest mormăit — dacă erau supăraţi de ceva sau erau mulţumiţi.

Cel mai mult mă temeam de conducătorul turmei. Ştiam că înainte ca Wagner să fi făcut asupra mea „operaţia”, fusesem conducătorul turmei. Dacă întâmplător am dat peste aceeaşi turmă, iar noul ei conducător mă va provoca la luptă pentru hegemonie? Mărturisesc că am fost destul de neliniştit când conducătorul turmei, un elefant masiv şi puternic, s-a apropiat de mine şi m-a lovit pe neaşteptate cu colţii în coastă. N-am ripostat şi atunci el m-a lovit din nou — era limpede că mă provoca la luptă. Eu însă n-am primit lupta şi m-am dat de o parte. Văzând aceasta, elefantul îşi răsuci trompa şi o băgă în gură, sprijinind-o de buze. Mai târziu, am aflat că acesta este la elefanţi un semn de mare tulburare şi uimire. Fără îndoială că docilitatea mea îl pusese în încurcătură pe conducătorul turmei, care nu mai ştia ce să facă. Pe vremea aceea însă nu cunoşteam limbajul elefanţilor şi, crezând că aşa se salută ei, mi-am băgat şi eu trompa în gură. Văzând ce fac, elefantul mugi încet şi se îndepărtă.

Astăzi înţeleg fiece sunet pe care îl scot elefanţii. Stiu, de pildă, că atunci când mormăie încet sau scot strigăte scurte îşi arată bucuria. Spaima o exprimă printr-un urlet puternic, iar teama neaşteptată printr-un muget scurt şi ascuţit. Tocmai cu asemenea sunete întâmpinase turma apariţia mea. Când sunt mânioşi, răniţi sau îngrijoraţi de ceva, elefanţii scot nişte sunete guturale profunde. Aşa strigase unul dintre elefanţi rămas pe malul apei în clipa atacului pigmeilor. Poate că fusese rănit de moarte de săgeţile otrăvite ale piticilor. Când pornesc să atace un duşman, elefanţii scot strigăte puternice. De fapt, am redat aici doar „cuvintele” de bază din limbajul elefanţilor, acela prin care îşi exprimă principalele lor reacţii, dar aceste „cuvinte” au, la rândul lor, nenumărate nuanţe.

La început, mi-era teamă ca nu cumva elefanţii să-şi dea seama că nu sunt un elefant adevărat şi să mă alunge din turmă. Cred că au simţit într-adevăr că e ceva neobişnuit la mine, dar s-au dovedit destul de paşnici. Se purtau cu mine ca şi cum aş fi fost un copil slab de minte care nu face însă rău nimănui.

Viaţa mea începu să se desfăşoare destul de uniform. Umblam întotdeauna în şir, unul după altul. De pe la orele 10-11 dimineaţa până la 3 după-amiaza ne odihneam, apoi păşteam din nou. Noaptea ne odihneam iarăşi câteva ore, în care timp unii se culcau cu adevărat, mai toţi moţăiau şi numai unul singur stătea de veghe.

Dar nu mă împăcăm cu gândul că va trebui sămi petrec toată viaţa într-o turmă de elefanţi. Mi-era dor de oameni. Deşi aveam înfăţişare de elefant, tare aş fi vrut să trăiesc împreună cu oamenii, liniştit şi fără teamă. M-aş fi dus bucuros la albi, dar mi-era frică că mă vor omorî pentru colţii mei de fildeş. Mărturisesc că am încercat chiar o dată să-mi rup colţii ca să nu mai am astfel niciun preţ în ochii oamenilor, dar n-am izbutit. Ori erau de neclintit, ori nu eram în stare să-i frâng; a trebuit să rămân cu turma de elefanţi mai bine de o lună de zile.

Într-un rând, ne aflam pe un loc deschis, în mijlocul întinselor savane. Eu eram cel care stăteam de strajă. Era o noapte înstelată dar fără lună, şi elefanţii moţăiau în linişte. M-am îndepărtat puţin, ca să ascult mai bine şi să adulmec miresmele nopţii. Mirosea doar a tot felul de ierburi şi a mici reptile şi jivine, care nu însemnau nicio primejdie pentru noi. Deodată însă, departe, foarte departe, aproape la marginea zarii scânteie o luminiţă. Se stinse însă imediat, apoi apăru din nou, aprinzându-se tot mai tare.

După câteva clipe, în stângă luminiţei se ivi alta, apoi — la o oarecare distanţă– a treia şi a patra. Nu, nu erau vânători ce se pregăteau să înnopteze. Focurile erau aprinse la distanţe egale, ca şi cum prin savană ar fi trecut o stradă, pe care se aprindeau felinarele. Şi, deodată, în direcţia opusă am zărit focuri asemanătoare. Ne aflam aşadar, între două linii de foc. În curând, la un capăt al drumului dintre cele două linii de foc, gonaşii ne vor încolţi, strigând şi pocnind din plesnitori, pe când la celălalt capăt ne vor aştepta gropile sau ţarcurile — asta după cum vânătorii vor voi să ne prindă de vii sau să ne omoare, în gropi ne vom rupe picioarele şi nu vom fi buni decât de tăiere, iar dacă nimerim în ţarcuri ne aşteaptă o viaţă de sclavi. Elefanţii se tem de foc şi, în genere, sunt fricoşi. Speriaţi de zgomot, ei năvălesc în direcţia unde nu se văd focuri şi nu se aud zgomote, adică tocmai într-acolo unde-i aşteaptă capcana sau moartea.

Singur în toată turma, înţelegeam situaţia şi mă întrebam ce avantaje am de pe urma acestui lucru. Ce să fac? S-o pornesc spre focuri? Acolo mă vor întâmpina oameni înarmaţi. Dar dacă reuşesc să sparg încercuirea? În orice caz, riscul este de preferat unei morţi sigure sau robiei. Dar asta înseamnă că va trebui să mă despart de turmă şi să încep să trăiesc din nou singur. Mai devreme sau mai târziu, o să pier oricum de un glonte, de o săgeată otrăvită sau de colţii vreunei fiare…

De fapt mi se părea că mai şovăi încă, pentru că în realitate făcusem alegerea. Fără să-mi dau seama, mă îndepărtasem de turmă, nădăjduind că atunci când elefanţii se vor trezi şi vor începe să fugă nu mă vor duce şi pe mine în vâltoarea generală de-a dreptul la pieire.

Auzeam acum strigătele hăitaşilor, bubuitul tobelor, pocnituri, fluierături şi împuşcături. În clipa asta, am scos strigăt puternic de alarmă. Elefanţii s-au trezit şi, speriaţi, prind să se înghesuie, mugind din toate puterile. Parcă se cutremură pământul de urletele turmei. Elefanţii se uită în jur buimăciţi, văd focurile care par să se aproprie (într-adevăr oamenii le mută mereu mai aproape), se opresc din mugit şi se năpustesc în direcţia unde nu văd focuri, dar de aici se aude zgomotul gonaşilor ce se apropie. Atunci turma se întoarce şi o porneşte în partea cealaltă… unde o aşteaptă o moarte sigură. E adevărat, moartea nu este chiar atât de apropiată. Vânătoarea o să mai dureze zile întregi până când focurile se vor strânge tot mai mult, iar gonaşii se vor apropria de elefanţi şi-i vor încolţi, aducându-i cu încetul în ţarcuri sau în gropi.

Mă străduiesc din toate puterile să nu mă alătur elefanţilor, să rămân de unul singur. Panica ce a cuprins întreaga turmă s-a transmis şi nervilor mei de elefant şi de acolo creierului meu omenesc. Teama îmi întunecă mintea şi sunt gata să mă iau după turmă. Chem într-ajutor întreaga mea bărbăţie, toată voinţa de care sunt în stare. Nu se poate! Creierul meu de om trebuie să învingă spaima elefantului, să-şi supună acest munte de carne, sânge şi oase, care vrea să mă ducă spre pieire.

Ca un şofer, întorc volanul „autocamionului” şi cotesc drept spre apă. Plescăit, o cascadă de stropi şi apoi linişte… Apa mi-a răcorit sângele pe picioarele mele de pahiderm, care calcă docil.

M-am gândit la o stratagemă, pe care elefanţii obişnuiţi nu o cunosc: să mă cufund în apă ca un hipopotam şi să caut să respir numai prin vârful trompei. Fac o încercare, dar apa năvăleşte prin urechi şi ochi, — aproape mă înăbuş. Din când în când, scot capul afară şi ascult. Hăitaşii sunt tot mai aproape. Mă cufund iarăşi în apă şi iată-i trecând pe lângă mine, fără să mă vadă.

Nu mai vreau să îndur emoţiile şi spaima asta fără sfârşit. Orice s-ar întâmpla, nu mă voi îndrepta spre vânători. O să cobor pe Congo şi o să caut una dintre agenţiile care se află în număr destul de mare între Stanley-Poor şi Boma. Mă voi opri la o agenţie din astea sau la o fermă şi voi căuta să le arăt oamenilor paşnici că nu sunt un elefant sălbatic, ci unul dresat. Şi atunci nu mă vor ucide.”

ÎN SLUJBA BRACONIERILOR

„Îndeplinirea acestui plan s-a dovedit a fi mai grea decât îmi închipuisem eu. Am găsit destul de repede albia fluviului şi am pornit-o în jos, dus de curent. Ziua mergeam de-a lungul malului, iar noaptea înotam pe firul apei. Călătoream destul de bine, căci pe aici fluviul este navigabil, şi fiarelor sălbatice le e teamă să se apropie prea mult de ţărm. Tot timpul cât a durat călătoria mea spre vărsarea fluviului — aproape o lună de zile —, n-am auzit decât o singură dată răgetul îndepărtat al unui leu şi am avut o ciocnire destul de neplăcută cu un hipopotam. Ciocnirea s-a produs în sensul propriu şi figurat al cuvântului. Era noapte, şi hipopotamul se cufundase în apă până la nări. Nu l-am observat şi, înotând, m-am izbit de animalul ăsta stângaci, ca de un gheţar. Hipopotamul se cufundă şi mai mult în apă şi începu să mă lovească în pântece cu botu-i teşit. M-am grăbit să mă îndepărtez, dar hipopotamul a scos capul afară şi sforăind supărat s-a luat după mine. Până la urmă, am reuşit însă să scap de el.

Am ajuns fară alte peripeţii până la Lukungi, unde am zărit o agenţie mare, care după pavilion părea belgiană. În zori am ieşit din pădure şi m-am îndreptat spre clădiri, dând paşnic din cap. Dar totul a fost zadarnic, căci doi dulăi uriaşi se năpustiră asupra mea, lătrând cu furie. Din casă ieşi un om îmbrăcat într-un costum alb dar, văzându-mă, se întoarse repede înapoi. Câţiva negri se buluciră prin curte, grăbindu-se să se ascundă şi ei în casă. Pe urmă… pe urmă, am auzit două împuşcături şi, fără s-o mai aştept şi pe a treia, am făcut cale întoarsă spre pădure.

A mai trecut o vreme şi într-o noapte mergeam printr-o pădure rară şi mohorâtă — aşa cum sunt multe în Africa centrală —, cu vegetaţia înnegrită, sol mlăştinos şi trunchiuri putrede de arbori. Plouase nu de mult, şi noaptea era, pentru regiunea asta de ecuator, destul de răcoroasă. Vântul sufla rece. Cu toate că noi, elefanţii, avem pielea groasă, suntem destul de simţitori la umezeală. Pe timp de ploaie şi de vreme umedă nu stăm locului, ci căutăm să ne mişcăm mereu, ca să ne încălzim.

Mergeam de câteva ore cu pas egal, când deodată am văzut în faţă pâlpâirea unui foc. Locurile erau pe aici destul de sălbatice — nici măcar sate de negri nu întâlneam în drum. Cine ar fi putut aprinde focul? Am grăbit pasul şi în curând am ajuns la capătul pădurii, unde începea savana. Iarba nu era prea înaltă. Se vede că nu de mult bântuise pe aici un incendiu, şi iarba nu avusese încă timpul să crească. Cam la o jumătate de kilometru de la marginea pădurii, zării un cort vechi şi zdrenţuit. Lângă el ardea un foc, în jurul căruia şedeau doi oameni, după aparenţă europeni. Unul dintre ei amesteca ceva într-o gamela deasupra focului. Un alt treilea, fără îndoială un indigen — un bărbat frumos, pe jumătate despuiat — stătea şi el lângă foc, nemişcat ca o statuie de bronz.

M-am apropiat încet de foc, fără a-mi lua ochii de la oameni. Când mi-am dat seama că m-au văzut, am îngenunchiat, cum fac elefanţii dresaţi când trebuie să li se încarce poveri în spinare. Unul dintre oameni, cu o cască de pluta în cap, puse mâna pe puşcă — era neîndoielnic că vroia să tragă în mine Dar, în aceeaşi clipa, indigenul strigă într-o engleza stricată:

— Nu trebuie! Elefant bun, elefant domestic! şi se repezi spre mine.

— Dă-te la o parte! Hai, repede, că te găuresc pe loc! Hei, tu ăla, de colo, cum te cheamă? strigă albul, punând puşca la ochi.

— M.. Pepo, răspunse indigenul, dar nu se dădu la o parte, ci se apropie şi mai mult de mine, ca şi cum ar fi vrut să mă apere cu trupul său de gloanţele albului.

— Vezi, bana[47], elefant este îmblânzit! spuse el mângâindu-mi trompa.

— Marş de aici, maimuţă! strigă omul cu arma. Vezi că trag! Una, două…

— Stai, Bacala, spuse al doilea alb, un bărbat înalt şi uscăţiv. Mpepo are dreptate Avem destul fildeş şi n-o să ne fie prea uşor şi nici ieftin să-l transportăm, fie măcar şi până la Matada. După cum poţi vedea, elefantul este într-adevăr îmblânzit. N-are rost să întrebăm al cui este şi de ce umblă noaptea brambura. Dar ce ştiu este că ne poate fi de folos Cu toate că nu poate duce prea departe o povară, ridică până la o tonă. Ei, hai să zicem o jumatate de tonă. Cu alte cuvinte, ne face treaba a 30-40 hamali. Înţelegi? Şi, pe deasupra, n-o să ne coste nimic. Pe urmă, când n-o să mai avem nevoie de el, îl omorâm şi mai adăugăm la colecţia noastra şi colţii lui. E clar?

Albul, căruia îi spuneau Bacala, asculta tot timpul nerăbdător, încercând chiar de câteva ori să tragă. Dar când celălalt socoti cât îi vor costa hamalii pe care i-ar putea înlocui, se lăsă înduplecat şi lăsă arma în jos.

— Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă? se întoarse el spre indigen.

— M… pepo, răspunse acesta. Am văzut mai târziu că Bacala i se adresa de fiecare dată negrului spunându-i doar: „Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă?”, iar acesta răspundea invariabil „M… pepo!”, făcând o mica pauză după litera „M”, ca şi cum i-ar fi fost greu să-şi rostească numele.

— Vino încoa’ şi adu şi elefantul!

M-am lăsat cu bucurie dus de Mpepo, care mă trăgea spre foc.

— Ce nume să-i dăm? Ce-ai zice de Truant[48]. Cred că Truant este numele cel mai potrivit pentru el. Ce zici, Cockes?

M-am uitat la Cockes, care părea să fie vânăt din cap până în picioare. M-a impresionat chiar nasul lui, care părea scos chiar acum dintr-o cutie cu vopsea liliachie. Trupu-i învineţit era acoperit cu o cămaşă albăstruie, deschisă la piept, iar mânecile îi erau suflecate deasupra coastelor. Vorbea răguşit, cu o voce peltică, rostogolind r-urile, glasu-i gros părea la fel de decolorat ca şi cămaşa.

— Bine, se învoi el. Fie şi Truant.

Lângă foc prinseră să se mişte nişte cârpe, dindărătul carora se auzi un glas gros, dar foarte slab:

— Ce s-a întâmplat?

— Mai trăieşti? Credeam că ai murit, spuse calm Bacala întorcându-se spre mormanul de cârpe.

Cârpele se mişcară şi mai tare, şi din ele se ivi deodată o mână groasă, care dădu deoparte zdrenţele. Un om voinic, bine legat, se ridică şi se aşeză apoi greoi, sprijinindu-se în mâini şi legănându-se ameţit. Avea chipul palid de tot, iar barba roşcovană era zbârlită. Se vedea că albul — avea faţa albă de tot — era bolnav. Mă privi cu nişte ochi spălăciţi, apoi zâmbi şi spuse:

— La cei trei vagabonzi s-a adăugat un al patrulea. Piele albă, suflet negru. Piele neagră, suflet alb. Unul singur cinstit, şi acela bakuba! Şi, zicând acestea, bolnavul căzu în nesimţire.

— Delirează, spuse Bacala.

— Un delir cam jignitor, răspunse Cockes. Vorbeşte în pilde. Unul cinstit — şi acela bakuba. Înţelegi ce înseamnă asta? Doar numai Mpepo face parte din tribul bakuba, lucru pe care îl poţi vedea uşor după dinţii lui: după obiceiul tribului, incisivii de sus sunt smulşi. Prin urmare el singur este cinstit, în timp ce noi nu suntem decât nişte pungaşi.

— Şi Brown aşijderea. El are pielea mai albă decât noi, prin urmare şi sufletul mai negru; dacă e vorba pe aşa. Brown, şi tu eşti pungaş?

Brown nu răspunse nimic.

— Şi-a pierdut din nou cunoştinţa.

— Cu atât mai bine. Şi ar fi şi mai bine dacă nu şi-ar mai reveni de fel. De pe urma lui nu văd ce foloase mai putem trage acum. În schimb, din cauza lui, suntem legaţi de mâini şi de picioare.

— Dar când se va face bine, o să preţuiască cât noi doi la un loc.

— Nici asta nu-mi face prea mare bucurie. Nu înţelegi că Brown e de prisos?…

Brown mormăi ceva în delirul său, ceea ce-i făcu pe cei doi să înceteze vorba.

— Hei, tu, ăla de colo, cum te cheamă?

— M… pepo!

— Leagă elefantul de un copac, să nu fugă.

— Nu, elefant nu fuge. Răspunse Mpepo, mângâindu-mi piciorul.

Dimineaţa, la lumina zilei, i-am cercetat cu mai multă atenţie pe noii mei stăpâni. Cel mai mult îmi plăcea Mpepo, care era întotdeauna vesel şi zâmbea, arătându-şi dinţii albi, întrucâtva urâţiţi de lipsa celor doi incisivi superiori. Se vedea că iubeşte elefanţii, căci avea multă grijă de mine. Îmi spăla urechile, ochii, picioarele şi cutele din piele. Îmi aducea fructe şi poame gustoase, pe care le căuta pentru mine.

Brown era tot bolnav, aşa că nu-mi puteam forma o imagine exactă despre el. Îmi plăceau faţa lui şi felul deschis în care vorbea cu ceilalţi. În schimb, Bacala şi Cockes erau de-a dreptul nesuferiţi. Bacala mai ales produsese asupra mea o impresie ciudată, neplăcută. Purta un costum murdar şi rupt, care însă se vedea că fusese făcut din cel mai bun material şi că avea o croială excelentă. Costumul cred că aparţinuse cândva unui turist foarte bogat. Nu-mi ieşea din cap că atât costumul cât şi pânza de cort şi le procurase în mod necinstit. Poate chiar că ucisese vreun explorator englez, pe care apoi îl jefuise. Arma minunată pe care o avea cred că şi ea era a englezului asasinat. La brâu purta un revolver mare şi un cuţit uriaş, cum nu mai văzusem încă. Bacala era sau portughez, sau spaniol, în orice caz un om fără patrie, fără familie şi fără vreo ocupaţie precisă.

Cockes cel vânăt era englez; se vedea că nu se împăcase cu legile ţării sale. Toţi trei erau braconieri şi vânau elefanţi pentru colţii lor de fildeş, fără să ţină seama de niciun fel de legi şi graniţe.

Mpepo era călăuza lor şi tot el îi învăţa cum să vâneze. Deşi foarte tânăr, se pricepea de minune la elefanţi, iar vânătoarea de elefanţi era o joacă pentru el. E adevărat că metodele sale de vânat erau grosolane şi barbare. Dar nu cunoştea altele. În fond, vâna aşa cum învăţase de la părinţi. Cât priveşte pe braconieri, acestora le era cu totul indiferent cum ucideau elefanţii. Îi înconjurau cu un cerc de foc şi îi omorau apoi, pe jumătate sufocaţi de fum şi pârliţi de flăcări, sau îi prindeau în gropi în care înfigeau pari ascuţiţi, îi împuşcau, le tăiau tendoanele de la picioarele din spate sau îi ameţeau de sus cu nişte drugi spânzuraţi, şi apoi îi ucideau. Dar, oricum i-ar fi vânat, Mpepo le era mereu de mare folos.

TRUANT SE ŢINE DE POZNE

Într-o zi, când Brown dădea semne că se înzdrăveneşte, dar era încă prea slab ca să ia parte la vânătoare, Cockes şi Bacala se urcară pe spinarea mea şi porniră la câţiva zeci de kilometri să aducă colţii unui elefant ucis cu o zi înainte.

Nimeni nu-i auzea, eu fiind doar o vită de povară, aşa încât vorbeau între ei fără fereală.

— Maimuţei ăsteia de ciocolată — cum dracu i-o fi zicând? — va trebui să-i dăm după înţelegere a cincea parte din vânat, spuse Bacala.

— Cam mult, răspunse Cockes.

— Iar restul îl vom împărţi în trei: ţie, mie şi lui Brown. Dacă socotim că un kilogram de fildeş ne va aduce între 75 şi 100 de mărci…

— Vezi să nu ne dea! În treaba asta, tu nu te pricepi de loc. Există aşa-zisul fildeş moale sau mort şî fildeşul tare sau viu. Ăla de-i zice moale este de fapt foarte masiv, alb şi fin. Din el se fac mingi de biliard, clape de pian şi piepteni. Fildeşul ăsta se plăteşte scump, dar elefanţii de pe aici nu-l au. Pentru fildeş moale trebuie să pleci tocmai în Africa orientală. Acolo însă îţi moaie bine oasele mai înainte de a-ţi îngădui să omori măcar un singur elefant. Fildeşul elefanţilor de aici este tare şi transparent. Din el nu se pot face decât mânere pentru bastoane şi umbrele sau piepteni ieftini.

— Păi, cum vine asta? întrebă Bacala posomorât, înseamnă că am muncit de pomană?

— De ce de pomană? O să rămânem şi noi cu ceva. Dacă vânăm în patru, iar vânatul îl împărţim numai pe din două, nu văd să fie o afacere prea proastă…

— Să mă facă elefanţii piftie dacă nu m-am gândit şi eu la asta.

— Nu ajunge să te gândeşti, ci trebuie să treci la faptă. Azi-mâine, Brown se pune bine pe picioare şi atunci n-o să-i mai putem face nimic. Bivolul ăsta roşcovan are o putere de taur. Iar Mpepo este ager ca o maimuţă. Trebuie să-i lichidăm pe amândoi dintr-o dată. Cel mai bine ar fi noaptea. Pentru mai multă siguranţă, să-i îmbătăm înainte. Ne-a mai rămas puţin alcool, cred c-o să fie destul.

— Când?

— Uite c-am ajuns…

Într-o groapă imensă zăcea pe o coastă un elefant. Nefericitul animal îşi spintecase burta cu trei zile înainte într-un par ascuţit, dar mai era încă viu. Bacala îi trimise un glonţ în cap, după care coborî împreună cu Cockes şi se apucară să-i taie colţii. Au lucrat aproape toata ziua. Soarele cobora la asfinţit, când cei doi albi prinseră bine colţii cu frânghii pe spinarea mea şi o pornirăm spre tabără.

Când am ajuns aproape de cort, Cockes spuse ca şi cum ar fi urmat o discuţie abia întreruptă:

— N-are niciun rost să mai amânăm. La noapte!

Îi aştepta însă o dezamăgire, căci, spre marea lor uimire, nu-l găsiră pe Brown în cort. Mpepo le explică că „bana” se simţise atât de bine încât o pornise la vânătoare şi că s-ar putea să nu se întoarcă decât în zori. Bacala înjură printre dinţi — era nevoit să amâne pentru altă dată uciderea lui Brown.

Brown se întoarse abia spre dimineaţa, când Cockes şi Bacala dormeau duşi. Se apropie de Mpepo şi-l bătu pe umăr. Indigenul, care stătea de strajă, zâmbi vesel, arătându-şi dinţii. Brown îl chemă prin gesturi să vină lângă mine, poruncindu-i să se urce. Mpepo îmi făcu semn cu mâna şi atunci îngenuncheai, iar ei se urcară pe spinarea mea. O pornirăm cu toţii de-a lungul lizierei pădurii.

— Vreau să le fac o surpriză. Ei îşi închipuie că mai sunt bolnav, dar eu sunt sănătos tun. În noaptea asta am reuşit să ucid un elefant, un elefant mare, cu nişte colţi minunaţi. Ai să mă ajuţi să-i car. Să vezi ce o să se mai mire Bacala şi Cockes.

La lumina soarelui, care tocmai răsărea, am zărit pe malul râului, printre arbuştii de cafea, corpul uriaş al unui elefant zăcând pe o coastă.

După ce colţii fură tăiaţi, am pornit înapoi — în întâmpinarea morţii noastre. Pe Brown şi Mpepo îi aştepta o moarte imediată, în timp ce eu urma să le împărtăşesc soarta puţin mai târziu. Dealtfel, eu puteam fugi oricând de ei, dar nu voiam s-o fac, deoarece nu mă ameninţa o primejdie imediată şi voiam să fac tot ce-mi stătea în putinţă ca să-i salvez de la moarte pe Brown şi Mpepo. Cel mai rău îmi părea de Mpepo, tânărul acesta vesel, cu corp de Apollo. Dar cum să-i previn? Vai, nu puteam să le anunţ primejdia ce-i ameninţa… Ce-ar fi însă dacă aş refuza să-i duc înapoi la tabără?

M-am întorc brusc din drum şi am luat-o spre fluviu. Mă gândeam că de-a lungul fluviului Congo vom întâlni oameni şi că Brown se va putea întoarce în ţări mai civilizate. Dar el nu înţelese de ce făceam asta şi începu să mă croiască pe grumaz cu o vergea de fier ascuţită. Vârful vergelei îmi străpungea pielea, şi aşa foarte sensibilă, lăsându-mi răni dureroase. Mi-am amintit cu câtă greutate mi se vindecase rana pe care mi-o făcuse glontele englezului aceluia din barcă. L-am auzit pe Mpepo rugându-l pe Brown să nu mă mai lovească pe grumaz, iar acesta era furios de nesupunerea mea şi mă lovea tot mai puternic, rănindu-mă tot mai adânc.

Mpepo încercă să mă înduplece, spunându-mi pe limba lui cele mai mângâietoare cuvinte. Nu înţelegeam cuvintele, dar intonaţiile glasului le înţeleg tot atât de bine şi oamenii şi animalele. Mpepo se apleca şi mă sărută pe gât. Sărmanul Mpepo! Dacă ar fi ştiut că mă ruga să-l duc la moarte!…

— Trebuie împuşcat şi basta! spuse Brown. Dacă Truant nu vrea să ne ducă, nu mai e bun decât pentru colţii de fildeş. Elefant blestemat! Adevărat „vagabond”. Şi-a părăsit stăpânii şi acum vrea s-o şteargă şi de la noi. Dar n-o să-i meargă. Îi trag chiar acum un glonte între ochi şi ureche.

Auzind aceste cuvinte, m-am cutremurat. Brown era vânător de elefanţi şi nu va greşi ţinta, mai ales că era pe spinarea mea… Ce să fac? Să pier eu însumi sau să-l las pradă unei morţi sigure? L-am auzit pe Mpepo rugându-se de Brown să mă cruţe.

Dar englezul era neînduplecat şi îl văzui că pune puşca la ochi.

În această ultima clipa, m-am întors brusc în direcţia taberei. Brown izbucni în râs.

— S-ar zice că elefantul ăsta înţelege vorba omenească şi ştie că am vrut să-l împuşc, spuse el.

Am mers liniştit câţiva paşi, apoi deodată l-am apucat cu trompa pe Brown, l-am tras jos de pe spinare, punându-l pe pământ, şi am fugit repede spre pădure cu Mpepo. Brown striga şi înjura cât îl ţinea gura. Nu se lovise, totuşi era după boală şi nu avu putere să se ridice imediat de jos. Am profitat de acest lucru şi am ajuns în fugă la pădure. „Dacă nu-i pot scăpa pe amândoi — gândii eu — să-l salvez măcar pe Mpepo”. Dar nici negrul nu voia să se despartă de tabără, căci nu degeaba vânase el atâtea luni elefanţi, riscându-şi mereu viaţa. Acum venise vremea să-şi capete răsplata. Ar fi trebuit să-l ţin pe Mpepo cu trompa, dar nu m-am gândit că o să îndrăznească să sară de pe înalţimea spinării mele. Tânărul era însă agil ca o maimuţă şi făcu ceva la care nu mă aşteptam: când am ajuns în pădure, se apucă de crengile unui copac şi se prinse de un arbore. Nu-l puteam ajunge, dar nu m-am mişcat de lângă arbore până când am simţit mirosul lui Brown, care se apropia pe furiş, pe la spate. N-am mai aşteptat ca acesta să tragă în mine şi am fugit în desişul pădurii.

Cei doi plecară, dar eu nu voiam să-i las în voia soartei şi după ce am aşteptat puţin am pornit-o şi eu la drum. Am făcut un ocol şi totuşi am ajuns în tabără înaintea lor. Cockes şi Bacala rămaseră foarte miraţi văzându-mă fără însoţitor şi cu colţii de fildeş în spinare.

— Să ne fi ajutat oare elefanţii sau nişte fiare sălbatice să ne descotorisim de Brown şi de Mpepo? spuse Cockes dezlegând frânghia.

Bucuria lor era însă timpurie, căci în curând îşi făcură apariţia Mpepo şi Brown, acesta din urmă înjurând de mama focului. Văzându-mă, Brown se dezlănţui cu un nou torent de blesteme şi înjurături. Le povesti tovarăşilor săi necazurile pe care i le făcusem, căutând să-i convingă să mă împuşte pe loc. Cockes însă îşi avea planul lui şi se împotrivi, apucându-se din nou de misterioasele sale socoteli. Cockes şi Bacala se arătară bucuroşi de însănătoşirea lui Brown şi-şi exprimară bucuria ca se întorsese cu nişte colţi de fildeş atât de frumoşi.”

PATRU CADAVRE ŞI O GRĂMADĂ DE FILDEŞ

„Oamenii se culcară devreme. Cum în noaptea aceea nu era de gardă, Mpepo adormi ca un prunc nou născut. La rândul său, Brown, fiind foarte obosit, adormi şi el buştean. Cockes stătea de veghe, iar Bacala se răsucea în aşternut, neputând să adoarmă. Ridică de câteva ori capul, privind întrebător la Cockes, dar acesta clătina din cap: „E prea devreme”.

Luna apăru târziu deasupra pădurii, trimiţând asupra poienii razele sale palide. Undeva, din pădure, se auzi scâncetul ca de copil al unui pui de animal căzut, probabil, în ghearele unei fiare. Ţipătul nu-l trezi din somn pe Brown, semn că dormea adânc. Cockes îi făcu un semn lui Bacala, şi acesta, care-i urmărise fiecare gest, se ridică imediat şi duse mâna la spate ca să scoată revolverul din buzunar. Mi-am zis că este momentul să fac ceva ca să-i scap. Am folosit un mijloc, întrebuinţat de obicei de elefanţii indieni când vor să-şi sperie duşmanul. Am apăsat cu forţă orificiul trompei de pământ şi am început să suflu cu putere. S-a auzit imediat un zgomot ciudat şi în acelaşi timp înfricoşător: trosnet, gâlgâit, sforăit, ceva care putea trezi şi morţii din groapă. Or, Brown nu era încă mort.

— Care dracu cântă la trombon? spuse el ridicând capul şi zgâindu-şi ochii somnoroşi.

Bacala se lăsă pe vine.

— Ce faci, dansezi? îl întrebă Brown.

— Eu… adică elefantul ăsta blestemat m-a trezit din somn. Cară-te de aici!

Am rămas însă locului şi după câtva timp, când Brown s-a cufundat din nou în somn, am repetat figura. Cockes se apropiase tocmai de el cu revolverul în mână, când am suflat din toate puterile. Brown se repezi la mine şi mă lovi tare cu latul palmei peste vârful trompei. De durere, mi-am răsucit în grabă trompa şi m-am îndepărtat.

— Am să te omor, vită blestemată! strigă el. Asta nu e elefant, e un adevărat diavol. Mpepo! Ia goneşte elefantul ăsta de aici. Să se ducă în baltă… De ce ţii revolverul în mână? întrebă deodată Brown, privindu-l bănuitor pe Cockes.

— Am vrut să-l împuşc pe Truant, să se ducă dracului măi încolo.

Brown se trânti la pământ şi adormi. M-am dat câţiva paşi mai departe, urmărindu-i însă cu ochii pe cei doi.

— Elefant blestemat! îl auzi pe Cockes, şuierând printre dinţi şi ameninţându-mă cu pumnul.

— A adulmecat o fiară sălbatică, răspunse Mpepo. Tânărul negru voia să-mi ia apărarea şi nici nu bănuia sărmanul cât de aproape era de adevăr. Da, simţisem apropierea fiarelor sălbatice, a necruţătoarelor fiare bipede.

Abia în zori îi făcu Cockes semn cu capul lui Bacala. Amândoi săriră deodată. Cockes la Brown şi Bacala la Mpepo şi traseră în acelaşi timp. Mpepo scoase un ţipăt jalnic şi ascuţit, ca puiul de animal ce strigase în noapte, se răsuci şi căzu la pământ, chircindu-şi braţele şi picioarele. Brown nu scoase niciun geamat. Totul se petrecuse aât de repede, încât n-am mai avut timpul să-i previn pe aceşti nenorociţi…

Dar Brown nu murise. Se ridică brusc, se sprijini în cot şi trase în Cockes, care se aplecase deasupra lui. Acesta căzu ca secerat. Pitindu-se îndărătul cadavrului lui Cockes, Brown începu să tragă în Bacala.

— A-aaa, roşcovan păcătos! strigă Bacala, după care mai ochi o dată şi o luă la fugă. După câţiva paşi, însă, se răsuci în loc, cum fac oamenii când glontele îi nimereşte în cap, şi căzu la pământ. Brown suspină din greu şi se răsturnă pe spate. Poiana era plină de sângele oamenilor. Se făcuse linişte. Doar Brown mai horcăia. M-am apropiat şi l-am privit. Ochii îi erau tulburi, dar, cu un ultim efort, reuşi să mai tragă un glonte, care-mi zgârâie uşor pielea pe genunghi, la piciorul drept din faţă.”

O MANEVRĂ CE-MI IZBUTEŞTE

„Eram la Matada, când îmi surâse şi mie în sfârşit norocul. Se înserase, soarele asfinţise în spatele munţilor care despart bazinul fluviului Congo de ocean. Mergeam prin pădure, nu departe de fluviu, cuprins de gânduri triste. Regretam aproape că nu fusesem prins în ţarc, odată cu restul turmei. Poate că acum n-aş mai fi fost un proscris: sau mi s-ar fi terminat suferinţele pământeşti, sau aş fi devenit un elefant muncitor şi cinstit.

În dreapta, printre arborii de pe ţărm, scânteia apa, reflectând în mii de culori razele soarelui ce apuneau. În stânga se ridicau arbori uriaşi de cauciuc a căror scoarţă crestată dovedea că prin apropiere locuiau oameni.

Am mai mers câtăva sute de metri şi am văzut nişte terenuri cultivate, unde creşteau manioca, mei, banani, ananas, trestie de zahăr şi tutun. Călcând cu grijă, am trecut hatul dintre ogorul de trestie de zahăr şi cel de tutun şi am ajuns într-o poiană mai măricică, în mijlocul căreia se înălţa o casă. În jurul acesteia nu se vedea nimeni, dar în poiană, nu departe de mine, alergau nişte copii: un băieţaş şi o fetiţă de vreo 7–9 ani se jucau cu cercul.

Am păşit în poiană fără să fiu observat şi, deodată, ridicându-mă pe labele dindărăt, am început să ţip cât mai caraghios şi să joc. Zărindu-mă, copiii rămaseră muţi de uimire, iar eu, bucuros că nu izbucniseră în plâns şi nu fugiseră din prima clipă, făceam cele mai năstrujnice giumbuşlucuri, pe care chiar un elefant de circ nu s-ar fi gândit să le facă nici măcar în vis! Băieţaşul îşi arătă primul încântarea şi începu să râdă în hohote, iar fetiţa să bată din plme. Eu dansam, mă dădeam tumba, mă ridicam când pe lebele din faţă, când pe cele dindărăt, făceam plecăciuni.

Copiii prinseră curaj şi se apropiară de mine. Până la urmă, le-am întins cu grijă trompa, oferindu-i băiatului să se aşeze şi să se dea în leagăn. După puţină şovăială, băieţaşul se hotărî şi, aşezându-se pe capătul trompei, începu să se legene. Pe urmă am legănat şi fetiţa. Mărturisesc că eram atât de bucuros de tovărăşia acestor micuţi pui de om, care râdeau fără grijă, încât eu însumi m-am lăsat prins de joacă şi nici n-am observat când s-a apropiat de noi un bărbat înalt şi uscăţiv. Faţa-i era gălbejită şi ochii duşi în fundul capului — mărturia crizei de friguri tropicale prin care tocmai trecuse. Ne privi mut de uimire. Deodată îl zăriră şi copiii.

— Tată! strigă băieţaşul în limba engleză. Uite ce Hoiti-Toiti a venit la noi!

— Hoiti-Toiti?! repetă tatăl cu un glas gros. Ţinea mâinile atârnate în jos şi se vedea că nu ştia ce să facă. Atunci m-am înclinat foarte politicos şi chiar… am îngenunchiat. Englezul zâmbi şi mă mângâie pe trompă.

„Victorie! Victorie!" — jubilam eu…"

* * *

Aici se termină povestirea elefantului. La drept vorbind, am putea termina aici şi istoria lui, pentru că ceea ce s-a petrecut mai departe cu Hoiti-Toiti nu mai prezintă un interes deosebit. Elefantul, Wagner şi Denisov au făcut o excursie foarte plăcută în Elveţia. Elefantul era centrul de atracţie al turiştilor şi se plimba prin împrejurimile oraşului Vevey, pe unde îi plăcuse altădată lui Ring să se plimbe. Uneori se scălda în lacul Geneva. Din păcate, anul acela vremea s-a răcit foarte de timpuriu, aşa încât turiştii noştri au fost nevoiţi să se întoarcă la Berlin într-un vagon de marfă special. Hoiti-Toiti a rămas la Circul Busch, câştigându-şi cinstit porţia zilnică de 365 kg de hrană şi uimindu-i nu numai pe berlinezi, dar şi pe mulţi străini veniţi special la Berlin să-l vadă pe „genialul” elefant. Savanţii mai continuă şi azi să discute despre originea excepţionalei inteligenţe a acestui elefant. Unii spun că sunt la mijloc doar nişte „trucuri”, alţii vorbesc de „reflexe condiţionate” sau de „hipnoză în masă”.

Pe elefant îl îngrijeşte tot Jung, care acum este deosebit de politicos şi de prevenitor. În adâncul sufletului său, el se teme însă de Hoiti-Toiti şi bănuieşte că aici ar fi amestecat diavolul. Spuneţi şi dumneavoastră dacă nu are dreptate: elefantul îşi citeşte în fiecare zi ziarul, iar odată i-a sustras din buzunar un pachet cu două rânduri de cărţi de joc pentru pasienţe. Şi ce credeţi? Când Jung a intrat pe neaşteptate la elefant, l-a găsit făcându-şi pasienţa pe fundul unui butoi mare. Jung n-a spus nimănui nimic despre această întâmplare: i-e teamă să nu-l socotească lumea mincinos.

* * *

Povestirea a fost scrisă după materiale culese de Akim Ivanovici Denisov. După ce a citit manuscrisul, I. S. Wagner a făcut următoarea însemnare:

„Toate acestea s-au întâmplat aievea. Rog însă să nu se traducă materialul în limba germană. Taina lui Ring trebuie păstrată, cel puţin faţă de cei apropiaţi lui”.

SFÂRŞIT

CASTELUL VRĂJITOARELOR

Traducere din limba rusă: Constantinis

1. Fugarul

In Sudetenland (Regiunea Sudetă din Cehia), se întind de la sud la nord munții Regorisk cu vârfuri largi rotunjite, acoperite cu păduri de conifere. Printre acești munți, situați aproape în centrul Europei, există astfel de colțuri izolate în care nu se știe nimic de tumultul evenimentelor lumii. Ca și coloanele maiestuoase ale templelor gotice, trunchiurile pinilor se ridică formând o boltă de un verde închis. Coroanele lor sunt atât de dese încât, chiar și într-o zi de vară strălucitoare, în aceste păduri montane este un continuu amurg, numai ici și acolo, străpungând cupola verde, apare câte o raza îngustă ca de aur a Soarelui. Pământul este acoperit cu un covor atât de gros de ace de pin, încât aici piciorul pășește fără niciun zgomot. Niciun fir de iarbă, nicio singură floare nu poate răzbate prin acest strat gros. Nu se găsesc în astfel de locuri nici ciuperci și nici fructe. Puțini locuitori are o astfel de pădure. Ocazional, zboară, oprindu-se pe o creangă câte un corb tăcut. Și dacă nu există ciuperci, fructe de pădure, păsări, animale: nici oameni nu pot fi văzuți aici. Numai poienile și mlaștinile, ca niște oaze, însuflețesc monotonia maiestoasă și sumbră a pădurii. Vântul montan vâjâie prin acele coniferelor umplând pădurea cu o melodie deprimantă.

Mai jos, la poalele munților, oamenii trăiesc în sate, lucrează în fabrici de cherestea, în mine sau se ocupă cu o agricultură sărăcăcioasă. Dar aici, la înălțime, nici chiar săracii nu vin după vreascuri: calea este prea grea și lungă. Și nici chiar bătrânul pădurar Moritz Veltman însuși nu știe ce și de cine păzește.

— Eu păzesc vrăjitoarele din vechiul castel, — spune uneori cu un zâmbet bătrânei sale Bertha, — asta e toată munca.

Nimeni nu s-a încumetat să viziteze pădurea de pe vârful muntelui, unde se află ruinele unui vechi castel. Unul dintre turnurile sale este încă bine conservat, dar de mult timp n-a mai fost locuit. De acest castel, cum se întâmplă de cele mai multe ori, au fost asociate legende care au trecut de la o generație la alta. Locuitorii satelor înconjurătoare acestei regiuni îndepărtate erau convinși că în ruinele vechiului castel trăiesc vrăjitoare, fantome, vampiri, vârcolaci și alți necurați. Rareori curajoși îndrăzneau să se apropie de castel sau călători neștiutori care veneau accidental la castel, jurau că au văzut umbre care se mișcau la ferestre și au auzit vaietele sfâșietoare ale copiilor nevinovați răpiți și uciși de vrăjitoare pentru vrăjitoriile lor. Unii chiar au susținut că au văzut aceste vrăjitoare care alergau prin pădure spre castel sub formă unor lupi albi cu cu fălcile pline de sânge.

Toate aceste povești erau crezute orbește. Țăranii au încercat să se țină cât mai departe posibil de acest loc teribil și necurat. Dar bătrânul Moritz, trecut prin ciur și prin dârmon, pe care soarta îl aruncase în acest colț sălbatic, nu-și credea aceste basme, nu se teme de vrăjitoare și se străduia să treacă neînfricat pe lângă castel în timpul raidurilor sale de pădurar. Moritz știa bine că noaptea nu copiii speriați de vrăjitoarele teribile țipă ci bufnițele; pe de altă parte, fantomele care aprind o imaginație înfricoşată sunt create de jocul luminii și al umbrelor Lunii. Bertha nu credea în explicațiile lui Moritz și îi era frică pentru el, dar bătrânul râdea de temerile ei.

Mai era un om care ignora poveștile despre vrăjitoarele vechiului castel: tânărul ceh Joseph Hanka. Când germanii au ocupat și anexat Sudetenland-ul, el a fost trimis într-un lagăr de muncă forțată. Hanka a fugit din lagăr și a rătăcit prin munți timp de câteva zile, găsind un adăpost temporar în turnul rămas în picioare al Castelului vrăjitoarelor. Cunoscând groaza superstițioasă a locuitorilor din jur în acest loc, el se simțea aici în siguranță. Foamea l-a forțat să rătăcească prin pădure în căutarea hranei, dar pădurea nu putea să-l hrănească iar vlaga a început să-l părăsească pe tânăr. Odată, când se odihnea lângă mlaștină, complet epuizat, a dat peste el Moritz Veltman. Bătrânul pădurar l-a întrebat cu voce aspră pe tânăr cine era și ce făcea acolo. Joseph s-a uitat la pădurar și a decis că acest bătrân nu era un om rău, deși îl chestiona într-un mod atât de sever. Și Hanka, ezitând puțin, a început să-și spună povestea lui simplă. După ce ascultă această poveste sinceră, pădurarul a căzut pe gânduri. Hanka nu se înșelase: bătrânul Moritz avea o inimă bună.

— De ce trebuie să te prăpădești aici? — a spus în cele din urmă Moritz.

— Vino cu mine, bătrâna mea va găsi o bucată de pâine și pentru tine.

Acest lucru a fost spus pe un ton atât de blând, părintește, încât Hanka, fără ezitare, îl însoți pe Moritz.

Familia Veltman locuia singură. Fiul lor a murit în copilărie, iar fiica lucra într-o fabrică din Brno. Bătrâna Bertha l-a primit bucuroasă pe Hanka. Astfel, Iosif a devenit, în mod neașteptat, un membru al familiei Veltman. Berta îl îngriji ca pe fiu ei, ascultă cu lacrimi în ochi și indignare povestirile lui Iosif despre viața grea din lagărul de muncă, despre cruzimea noilor stăpâni. Joseph s-ar fi simțit complet fericit cu acești oameni simpli și amabili dacă nu l-ar fi măcinat gândul că îi împovărează luându-le din hrana de la masa lor sărăcăcioasă. Adevărat, el o ajuta pe Bertha în munca casnică, dar acest lucru nu i s-a părut suficient. Și, uneori, pleca în pădure pentru a completa rezerva de lemne și vreascuri pentru iarnă. Temându-se pentru el, Bertha încerca să-l convingă pe Iosif să nu părăsească casa. El i-a promis să nu coboare la oamenii de la poalele muntelui și să nu se apropie de castelul groaznic. Ultima promisiune el, cu respectul datorat bătrânei, nu a respectat-o cu strictețe.

Astfel, odată, când deja se înnopta, a trecut pe lângă ruine cu o grămadă de vreascuri. În pădure se făcuse deja întuneric, dar în poiana din jurul castelului era o lumină difuză. O ceață stranie și întunecată se ridica de pe ruine. Silueta turnului se contura clar pe cer, iar Joseph privind cu atenție la acest turn rotund și înalt aproape că a strigat de uimire.

2. Locuitorii misterioși

In fereastra îngustă a turnului, Joseph a văzut o lumină slabă și o umbră ce se mișca. Hanka nu credea în fantome și totuși simți că-l străbate un fior de gheață prin șira spinării. Lumina palidă și umbra cuiva au apărut și în fereastra următoare. În turn, cineva mergea cu o luminare sau o lampă. Tânărul se retrase involuntar în desiș, unde era deja întuneric, și continuă să privească. Curând observă un fum albastru, care se ridica deasupra acoperișului turnului. *„Vrăjitoarele își prepară licoarea magică”,* ar fi spus un țăran superstițios. Dar pe Hanka vederea vederea acestui fum îl liniști. Bineînțeles, cineva a venit în turn și își pregătește cina. Dar cine să fie? Braconieri? Aici nu era vânat. Contrabandiști? Granița era departe. Poate fugari, ca și el? Aceasta părea cel mai probabil.

Hanka a decis să nu-i spună bătrânei despre descoperirea lui, pentru a n-o îngrijora. Dar totuși Moritz trebuie să vorbească. Pădurarul ar trebui să știe ce se petrece pe domeniul său.

Apropiindu-se de casă, Hanka îl întâlni pe Veltman cu o armă pe umăr și un câine care îl însoțea întotdeauna în inspecțiile sale.

— Voi vizita împrejurimile turnului în seara asta, a spus Veltman, și mâine dimineață voi merge la castel. Trebuie să știu cine s-a stabilit acolo.

Hanka s-a oferit să-l însoțească, dar Moritz nu a admis.

— Să fiu cel puțin pe aproape, nu departe de tine, să te ajut dacă ai nevoie de, a propus Joseph. Moritz a fost de acord cu asta.

— Dar să vii numai dacă este absolut necesar.

A doua zi dimineața, Hanka se afla deja la postul său de pază, urmărindu-i pe Moritz, care se îndrepta cu pași siguri prin poiană spre turnul rotund. Bătrânul a spus că noaptea a fost liniștită. Nici bufnița nu a țipat când au simțit prezența oamenilor. Până noaptea târziu a pâlpâit lumina la ferestre, apoi s-a stins și totul s-a liniștit. Ce se aştepta Moritz să întâlnească?

Bătrânul pădurar a dispărut în spatele ruinelor alăturate turnului rotund.

Câteva minute mai târziu, Veltman s-a întors și a spus tot ce văzuse. Când a bătut în ușă, care se vedea că fusese reparată, a ieșit un bătrân servitor. Veltman i-a explicat cine este și de ce a venit. Servitorul a mormăit: *„Aşteptaţi”,* și a închis ușa. Curând a apărut din nou și i-a înmânat lui Veltman o notă. Veltman a recunoscut scrisul proprietarului Brock, care deținea pădurile și minele din jur. Brock confirma că persoanele s-au stabilit în castel cu permisiunea lui. El cerea să nu deranjeze și să nu fie un obstacol în calea acțiunilor lor.

Acest înscris, evident, a fost dat chiriașilor în avans. Cine sunt, de ce s-au stabilit, Brock nu a considerat necesar să spună.

— Eu mi-am făcut treaba, — a spus Moritz, întorcându-se acasă cu Joseph.

— Domnul Brock mi-a ordonat să nu deranjez chiriașii. Deci nu trebuie să-i deranjez. Să-i lăsăm să trăiască așa cum doresc. Dar ce înseamnă „să nu obstrucționezi”?

— Evident, li se dă libertate de acțiune aici: să vâneze, să taie lemne sau să facă altceva ce vine în minte, a spus Hanka.

— Toate acestea sunt ciudate, — a spus Veltman.

— Da’, treaba noastră este să executăm și nu să comentăm.

Au mai trecut câteva zile. Veltman s-a prefăcut că nu mai bagă în seamă castelul. Cu toate acestea, trecând pe lângă el, privea turnul rotund. Hanka, din adâncurile pădurii, de asemenea adeseori urmărea ce se mai petrece în vechiul castel.

Locuitorii săi duceau o viață izolată: nimeni nu venea la castel, nimeni nu pleca de acolo. Doar o singură dată, în zori, Veltman observă cum un avion mic, fără coadă, asemănător cu un liliac, a zburat până la castel, a lăsat ceva să cadă între ruine, apoi în câteva minute s-a înălțat și, în zigzag, a dispărut în spatele pădurii. Și Hanka observă niște fire pe acoperișul turnului, niște plase care nu mai fuseseră acolo.

A doua zi după ce instalațiile misterioase au apărut pe acoperișul turnului, Hanka a fost martorul unui fenomen extraordinar.

Toate aceste mistere atrăgeau atenția oamenilor. Această curiozitate provine în parte dintr-un sentiment de auto-conservare: incomprehensibilul ne poate amenința cu surprize neplăcute. În plus, viața lui Hanka era foarte monotonă. Nu e de mirare că ruinele castelului prezentau un mare interes în el, iar Hanka îl urmărea ore întregi, ascunzându-se în desișul pădurii. De data asta a stat la postul său de observare.

Era o noapte de vară întunecoasă, caldă și liniștită. Cele două ferestre ale turnului rotund erau luminate. Dar astăzi erau mai luminate ca de obicei. Locuitorii castelului se părea că aveau iluminat electric.

Sub acoperișul turnului se căsca gaura mare și întunecată a unei ferestre. Această fereastră nu avea rame. Probabil, nu aparținea spațiului locuit. Totuși, această fereastră întunecată a atras atenția lui Joseph. Urechea lui sensibilă captă niște sunete ce păreau să iasă din această fereastră… Ceva ca o voce înăbușită… Un zgomot neclar, o pârâială, o zbârnâială… Și dintr-o dată, la fereastră apăru o minge de foc strălucitoare de dimensiunea unui măr mare. Ca în lumina fulgerului, trunchiurile pinilor fură luminate puternic. Mingea de foc a zburat prin gaura ferestrei și s-a oprit în aer, ca și cum ar fi fost indecisă încotro s-o apuce. Apoi se îndepărtă încet de turn în linie dreaptă, zbură câțiva zeci de metri și începu să se întoarcă spre dreapta, pornind cu toată viteza spre un pin bătrân și singuratic. Mingea s-a apropiat de copac, a glisat de-a lungul unei crengi, pe care o fărâmiță, și cu o pocnitură asurzitoare a lovit trunchiul pinului. Pinul s-a despicat și s-a aprins imediat, înconjurat de fum și abur. Prin fereastra turnului izbucni un strigăt triumfător și apăru capul unui bătrân cu părul cenușiu vâlvoi, luminat de flacăra roșie a pinului care ardea.

„Iată cine sunt locuitorii castelului!” — gândi Hanka. — *„Persoane periculoase. Ei pot ucide un om care trece prin apropiere sau pot da foc pădurii. Și Brock, în nota sa, i-a ordonat lui Moritz «să nu obstrucționeze». Ordin ciudat, oameni ciudați, activități ciudate…”*

3. Întâlnire în pădure

Vârfurile pinilor vâjâiau. Dar în pădure aerul, saturat cu mirosul acelor de pin, era imobil. Hanka se îndreptă spre poiana mlăștinoasă scăldată în lumina Soarelui. De acolo se auzeau voci feminine. Era cu totul neobișnuit: castelul vrăjitoarelor nu era departe iar oamenii nu veneau până aici. Hanka a grăbit pasul, încercând totuși să se furișeze prin spatele trunchiurilor.

Lângă un copac doborât de furtună, Hanka a văzut două femei: o bătrână în rochie gri și o tânără în negru. Bătrâna era așezată pe pământ și suspina. Fata încerca să o ridice. Lângă ele era un coș. Privindu-le hainele, Hanka și-a dat seama că nu erau două țărănci. Dar de unde să vină aici orășenii? Nu mai era timp pentru cugetări. Bătrâna avea nevoie de ajutor, iar tânăra femeie părea atât de firavă. Hanka, fără să se gândească la el însuși, se grăbi să se apropie de femei.

— Sunteți bolnavă sau rănită? Vă pot ajuta cu ceva? — s-a adresat el bătrânei în limba cehă.

Ambele femei îl priveau cu uimire. Hanka și-a repetat întrebarea în limba germană, examinând în același timp cu atenție femeile. Bătrâna, cu părul sur, cu un nas coroiat, cu gură fără dinți și o bărbie proeminentă, era înfricoșătoare ca o vrăjitoare. Dar tânăra fată îi părea lui Hanka ca o prințesă de basm, aflată sub puterea unor vrăji rele. Rochia neagră scotea în evidență paloarea chipului ei tânăr și trist.

— Când o persoană are un picior schilod, desigur, are nevoie de ajutor, — se răsti bătrâna molfăind cuvintele printre gingii.

— Vă voi ajuta!

— Joseph a ridicat cu ușurință bătrâna și, sprijinind-o cu mâna o întrebă: — încotro mergem?

— Oh, gemu bătrâna, sprijinindu-se cu nădejde de brațul lui Hanka.

— Unde? Acasă, desigur, la castel.

„într-adevăr, — gândi Hanka, — *unde poate să locuiască o astfel de vrăjitoare dacă nu în Castelul vrăjitoarelor?”*

Când au ajuns în poiana din fața castelului, Hanka văzu la fereastra turnului capul bătrânului, acela care se privea pe fereastră în acea seară când „mingea” a distrus piniul. Fața bătrânului trăda preocupare. Probabil că era îngrijorat de absența îndelungată a femeilor. Apoi, bătrânul a dispărut de la fereastră. Curând, un alt bărbat, purtând un șorț albastru, a ieșit din castel. În tăcere, o luă pe bătrână de mână, îndepărtându-l pe Hanka.

— Vă mulțumesc foarte mult! — spuse recunoscătoare fata.

Privind-o lung, Hanka plecă să-l caute pe Moritz pentru a-i spune despre întâlnire.

— Probabil asta ne va aduce necazuri, — a spus bătrânul pădurar.

Din acea zi, pădurea și vechiul castel au dobândit un interes nou pentru Hanka. A început să urmărească turnul cu și mai multă atenție. De câteva ori, seara târziu și noaptea, a putut să vadă mingi de foc care zburau prin fereastră. Uneori se spărgeau în aer, alteori zburau undeva departe peste vârfurile copacilor, câteodată cădeau la pământ cu o pocnitură puternică și foarte rar ajunau la marginea pădurii unde loveau copacii ca o lovitură de fulger. După cum se vedea, bătrânul care lansa fulgerul sferic se străduia să facă acest lucru cât mai bine, dar nu-l asculta de fiecare dată și doar ocazional ajungea la țintă. Odată ce fulgerul globular atingea ținta, aceasta se aprindea fiind cât pe ce să dea foc la pădure. Cu toate acestea, acest foc de artificii periculos s-a oprit brusc.

Iosif rătăcea prin pădure cu speranța să reîntâlnească fata tristă cu rochie neagră, deși el nu i-a mărturisit că vrea s-o revadă. Poate că această fată, de fapt, ca într-un basm, se afla în stăpânirea forțelor răului și așteaptă eliberatorul ei.

Speranța lui Hanka s-a împlinit: câteva zile mai târziu a întâlnit din nou în pădure fata și bătrâna.

Fata îi zâmbi ca unui prieten, și chiar femeia bătrână și urâtă își afișă un zâmbet pe fața ei încrețită. Au început să vorbească.

Bătrâna, care se numea Martha, a început să-l întrebe pe Joseph unde locuia. Hanka, din prudență, a spus că este fiul pădurarului. Femeia îl privi chiorâș, era evident că nu prea avea încredere în cuvintele lui Joseph.

— Și ce faci aici? Rătăcești și asculți cum vuiește pădurea? Cam puțină treabă pentru un astfel de om curajos, — a spus ea.

— Acum în oraș nu se găsește ușor un loc de muncă, — răspunse Joseph evaziv.

— De munca se găsește peste tot și întotdeauna, dar numai de cei ce caută stăruitor. Iar tu, după câte văd, ești din cei ce se nasc cu cămașă pe ei, — răspunse bătrâna.

— Dar iată, apropo, avem nevoie de un om la castel. Cum ai fi tu, tânăr, sprinten. De ce nu vii la noi să muncești în loc să pierzi vremea rătăcind prin pădure? Eu, de fapt, văd totul. Nu te uita că sunt o bătrână. Am ochi de jder.

— Și se uită stăruitor, ca și cum l-ar fi străpuns pe Iosif cu privirea.

Cuvintele bătrânei, oferta ei neașteptată, îl încurcă pe Hanka. Stătea tăcut cu capul plecat.

— De ce ai tăcut? — nu renunță bătrâna. Își puse mâna uscată cu degetele ca niște ghiare pe umărul lui Hanka și, uitându-se în ochi lui, spuse cu voce șoptită, așa cum vorbesc conspiratorii: — Nu-ți fie frică. Nu te teme de nimic.

Nu suntem oameni curioși. Dacă vei lucra bine, te vom proteja, dacă va fi necesar. Și vei fi mulțumit de plată. Nu sta toată viața în spinarea altcuiva!

Hanka chiar tresări. Această bătrână Martha era ori o femeie foarte inteligentă, isteață, sau a aflat cumva despre el. În ambele cazuri, refuzul său îl va face doar rău. Și apoi, era o descriere exactă a situației grele în care se afla. Nu se putea bucura la nesfârșit de ospitalitatea lui Veltman!

Și totuși Hanka nu se putea decide. Ridică capul și se uită la fată de parcă o întreba, dorind să găsească răspunsul în ochii ei. Acești ochi ca albăstrelele se uitau la el trist, dar cu atenție și parcă îngrijorați.

„Nu vrea să-și asume responsabilitatea, dar se pare că nu va fi neplăcut pentru ea dacă îmi dau consimțământul”, așa și-a explicat Joseph răspunsul tăcut al fetei.

Și bătrâna părea să-i citească gândurile. Întorcând capul spre fată, spuse:

— Și Nora se va plictisi mai puțin.

— Trebuie să mă mai gândesc, răspunse ezitant Hanka.

— Poftim de te gândește, — spuse Martha, zâmbind cu gura fără dinți.

— Mâine la prânz te vom aștepta în acest loc.

4. Pasul hotărâtor

— Inima mea a simțit că această întâlnire din pădure nu va duce la nimic bun, — a spus Veltman, scuturând din cap.

Câinele alergat vesel spre casă, urmat de Veltman alături de Hanka cu care se întâlnise în pădure.

— Nimic rău nu s-a întâmplat încă, — a comentat Hanka, deși el însuși era îngrijorat. El a înțeles că aceștia nu erau niște stăpâni simpli care angajau un slujitor domestic, că ar putea nimeri într-o subjugare puternică, egală cu privarea de libertate. Și cine știe ce pericole îl pot aștepta în vechiul castel?

— Iar eu cred că, cel mai bine ar fi să fugi cât mai departe, — a continuat Veltman. Mie și bătrânei mele, bineînțeles, ne-ar părea rău să ne despărțim de tine. Ne-am obișnuit și te-am îndrăgit, Iosif… Dar este mai ușor să îndurăm despărțirea decât moartea.

— Oh, deja e vorba de moarte! Astăzi, croncănești ca un corb bătrân, bunul meu Moritz.

— Corbul bătrân croncăne pentru că a văzut mai multe în viața lui decât puii cu capul galben, — a spus Moritz dojenitor.

— Dar noi, cei cu capul galben, am văzut ceva ce nici bătrânii corbi n-au văzut. Spui să fug. Dar unde să fug? Cunoști foarte bine pădurea dar despre restul lumii știi doar din zvonuri și ziare vechi. Eu am văzut și trăit acolo. N-ai nicio idee despre ce a devenit țara noastră. Să fug! Unde? în ghiarele diavolului: în Germania? în Slovacia?

Șarpele boa ne-a înconjurat din toate părțile. Și unde există o portiță de scăpare există și o pază sporită. Mii de dulăi cu două picioare aleargă prin țară pentru a prinde sălbătăciuni ca mine. Nu voi face nici douăzeci de kilometri de casă și acești țipi îmi vor lua urma.

— Și ce ai hotărât?

— Mă voi duce mâine la castel, să văd ce fel de oameni sunt acolo și ce fel de muncă ar trebui să fac. Nu mă vor pune în lanțuri. Pot lucra câteva zile. Dacă voi vedea ceva suspect în legătură cu ei cu ei, voi fugi.

Veltman dădu tăcut din cap în semn de acord.

în acea noapte, Hanka dormi prost și, dimineața devreme, se îndreptă spre castel. Veltman îl așteptă toată ziua. Seara, când Joseph nu venise la cină, bătrâna Bertha deveni agitată. Moritz se strădui s-o liniștească. El i-a spus că Hanka a plecat să-și caute un loc de muncă. A întâlnit minerii de minele de cărbune și…

— El a spus că este o povară grea pentru noi.

Bertha a vrut să argumenteze, dar a renunțat dând din mână doar: era prea supărată.

Moritz însuși nu a putut aștepta dimineața. Era încă noapte când plecă în pădure și, odată cu primele raze de soare, se apropie de castel, începu să bată la început cu pumnul, apoi cu patul armei în ușa groasă de stejar.

în cele din urmă, se deschise o mică fereastră în ușă și fața servitorului cu părul sur apăruse prin ea.

— Am vrut să știu… despre tânărul venit la muncă. Aceasta este ruda mea.

— V-am transmis deja ordinul domnului Brock de a nu deranja pe domnii care trăiesc în castel. Dacă îndrăzniți să veniți din nou, va trebui să vă luați lucrurile și în aceeași zi să părăsiți această pădure.

Ferestruica se închise.

Toată ziua pădurarul nu și-a luat ochii de pe turn, sperând să-l vadă pe Hanka, dar ferestrele turnului au rămas întunecate și nimeni nu s-a arătat. Moritz voia deja să se întoarcă acasă, când câinele lui a ciulit urechile și s-a repezit la pinul de la marginea poenii. Special dresat pentru serviciul de pază, câinele nu a lătrat și nu a făcut nici cel mai mic zgomot. Veltman cu mare atenție s-a apropiat de el. Câinele a prins ceva cu dinții și a alergat spre el fluturând din coadă, a pus o piatră înfășurată într-o bucată de hârtie la picioarele lui. Moritz a desfăcut bucata de hârtie și a citit rândurile scrise pe ea:

„Munca nu este dificilă. Viața este tolerabilă. Dar condiția nu este să merg nicăieri. Voi încerca să arunc această notiță atunci când te voi vedea în pădure.

Hanka."

5. Slujitorul cel nou

Atunci când Hanka a venit la turn și a bătut în ușă, Martha a deschis, și-a dat din cap spunând: *„Așa că ai venit"* — cu un ton atât de sigur ca și cum nu avea nicio îndoială că va veni și l-a condus pe Hanka printr-un coridor îngust la bucătărie.

Iosif abia putu recunoaște camera în care a trăit câteva zile după ce a fugit din lagăr. Atunci era o cameră dărăpănată, cu crăpături, cu ferestre fără rame, cu o pardoseală de piatră ciobită, cu grămezi de gunoi. Gunoiul fusese îndepărtat, găurile și crăpăturile au fost astupate, pereții și tavanul erau văruiți în alb, ferestrele noi. Pe părțile laterale ale vetrei mari erau rafturi cu vase strălucitoare de cupru și aluminiu. Băncile și masa de bucătărie străluceau în vopsea albă de email.

— Stai jos, — Martha i-a arătat lui Hanka o bancă — Acum voi înștiința despre tine, — și a ieșit.

Hanka nu s-a așezat. Privea camera cu uimire. Bineînțeles, locuitorii castelului n-ar fi putut renova și transforma totul într-o nouă locuință. Dar cine și când i-a ajutat? Când și cum au adus materiale, mobilierul, bunurile de uz casnic?

Ușa joasă se deschise și apăru chipul bătrânului pe care Hanka îl văzuse deja pe fereastră în acea noapte de neuitat. Bătrânul nu arăta deloc ca un milionar. Purta un pulovăr și pantaloni destul de vechi de care fierul de călcat nu se atinse de mult timp. Apoi bătrânul a dispărut și un alt bătrân, într-un șorț albastru, a apărut în locul lui. El l-a anunțat pe Joseph Hanka că a fost angajat. Mărimea remunerației va fi stabilită după o săptămână de probă.

— Nu vreau să vă jignesc. În principal o veți ajuta pe Martha la bucătărie executând exact ordinele. Vă avertizez: niciun pas dincolo de zidurile castelului, dacă nu vreți să aveți… mari necazuri… Se poate spune clar: dacă nu doriți să ajungeți din nou în lagăr!…

Bătrânul cu șorțul albastru a plecat. Joseph Hanka stătea în mijlocul bucătăriei, cu capul în jos. Deci ei știau totul! Este în mâinile lor, prizonierul lor…

Acesta a fost felul în care Hanka a preluat funcția de ajutor al bătrânei Martha.

Hanka avea deja experiență în munca casnică. La urma urmei el a ajutat-o pe Bertha, soția pădurarului. Martha a fost surprinsă de inteligența și rapiditatea sa și a fost foarte mulțumită de el. Treptat, ea a devenit mai bună și mai sinceră. Iosif a aflat că bătrân șef era Oscar Huberman, om de știință, profesor, văduv. Martha știa că Eleanor era încă o copilă. Înainte de a se muta aici, locuiau în Stuttgart, într-un conac frumos, pe strada Hohenheim. Dr. Huberman a predat la Politehnica. Nora avea un logodnic, tânărul om de știință Karp Frey, asistentul lui Huberman. Frey era ocupat cu niște experimente periculoase într-un laborator amplasat într-o pustietate din vecinătatea Stuttgart-ului. Și iată… în acest loc al povestirii, Martha a început să-și aleagă cu grijă cuvintele și să facă pauze, de parcă se temea să spună prea multe — și apoi s-a produs nenorocirea. În laborator a avut loc o explozie. Frey a murit. Această moarte în ajunul căsătoriei a șocat-o pe Nora. S-a îmbolnăvit, a fost bolnavă mult timp, acum e abia recuperată, dar tristețea nu a părăsit-o.

Curând după aceea, s-au mutat aici. Dr. Oscar Huberman însuși continuă experimentele. Dar, se pare, nu totul merge bine.

Câteva zile mai târziu, Hanka a fost promovat. Bătrânul Hans Schmidt l-a anunțat pe Joseph:

— Începând de astăzi mă veți ajuta să fac curățenie în camerele de locuit.

— Dar la fel ca până acum îmi vei aduce lemn de foc și apă, fiule, — spuse Marta.

Se părea că Hanka a trecut acest examen, pentru că a fost promovat din nou câteva zile mai târziu: i s-a permis accesul în laborator — care îl interesa atât de mult — să facă curățenie.

Dar apoi s-a întâmplat un incident care a avut un impact asupra evenimentelor ulterioare și, poate, a salvat viața lui Hanka.

6. Mâhnirea bătrânei Martha

Joseph a început să observe că Martha era foarte îngrijorată de ceva. Ea a devenit neatentă, iritabilă, și de multe ori pleca undeva.

— Aveți necazuri, mătușa Martha? — o întrebă într-o zi Hanka.

— Pot să va ajut cu ceva?

— Ce ajutor, fiule? — răspunse Martha.

— Ia-mi de pe umeri patruzeci de ani și voi rezolva singură.

Apoi a tăcut. Dar a doua zi, seara, nu a mai putut răbda și a spus despre nenorocirea ei. De-a lungul vieții sale lungi, a economisit bani pentru a avea cu ce trăi când nu va mai putea lucra. A păstrat banii într-un cufăr sub pat. Micul cufăr, rodul marilor ei economii, l-a adus cu ea în castel. Dar, când a văzut cu ce experiențe periculoase se ocupa bătrânul profesor, i-a pierit liniștea: oricând se poate produce un incendiu sau o explozie, ca cea care l-a ucis pe Frey, care nu va lăsa piatră pe piatră din castel și micul ei cufăr va dispare!

Martha a început să caute un loc sigur pentru comoara ei. Destul de departe de turnul rotund, a reușit să găsească un pasaj subteran cu un întreg labirint de tunele laterale. Într-unul dintre ele, ea a găsit un puț secat. Acest loc îi păru potrivit. Cu o frânghie robustă de cânepă, Martha a coborât cufărul pe fundul puțului, legând capătul frânghiei de o piatră. Din când în când, cu un felinar în mână, noaptea Martha străbătea drumul până la labirint pentru a se asigura de integritatea comorii ei. Dar într-o zi, trecând de-a lungul coridorului îngust subteran, a țipat și s-a oprit: pereții vechi ai bolții, în locul unde apa se scurgea, n-au mai rezistat și s-au prăbușit blocând trecerea. Martha a încercat să înlăture blocajul, dar aproape că a murit când de sus a început să cadă pământ și pietre, mărind obstacolul chiar mai mult.

Munca depășea în mod clar puterea ei. Martha se temea să ceară ajutor la stăpâni. A suferit câteva zile și nopți. Și când a fost complet epuizată, ea s-a decis să-i spună totul lui Joseph. Numai de la el putea să aștepte ajutor.

în acea noapte, Hanka a mers cu ea în ascunzătoarea subterană. Lui îi era interzis să părăsească turnul rotund, dar cheia ușii era ținută de Martha. Câteva nopți, ca și conspiratorii, Martha și Hanka au mers la lucru în subterană. Și a venit ziua, sau mai curând noaptea, când drumul a fost curățat și Martha și-a recăpătat comoara.

Martha i-a răsplătit lui Hanka cu încrederea și sinceritatea ei.

Despre profesorul Oscar Huberman bătrâna i-a spus că este un om îngrozitor și foarte periculos. Când locuia la Stuttgart, era vizitat de generali fasciști și chiar Führer-ul l-au sunat de două ori. Și Huberman era foarte mândru de aceste contacte. Martha a auzit ceva din întâmplare și avea suspiciunea că explozia din laborator și moartea lui Frey au fost aranjate de naziști, iar Huberman a participat sau cel puțin știa despre asta.

— Trebuie să te ferești de doctorul Huberman, fiule.

Curând, Martha i-a destăinuit un nou secret lui Hanka.

La castel ei nu au venit direct din Stuttgart. La început au plecat într-o zonă pustie în Tirol, într-o pădure în munți, unde au stat într-o casă singuratică. Acolo, Huberman a început să-și facă experimentele periculoase cu mingile de foc. Avea un slujitor de aceeași vârstă ca și Hanka. În timp ce Huberman stătea la distanță îl punea pe tânăr să pornească mașina. Într-o zi o minge de foc l-a ucis un tânăr. În locul celui decedat, a angajat altul. Dar și acela a murit în același fel. Oscar Huberman i-a ordonat Marth-ei, dar și lui Hans, să răspândească zvonuri în rândul populației din împrejurimi, că tinerii erau hoți, l-au jefuit și au fugit. În acel loc devenise incomod să rămână și să angajeze alte persoane, iar Huberman s-a mutat în acest vechi castel.

— Serviciul pentru serviciu — a spus Marta.

— Ți-am spus un mare secret și îți voi da sfaturi că poate îți va salva viața. Poți face curat în laborator; dar dacă Huberman te pune să cuplezi curentul lângă aparatul care, ca un șarpe de alamă, își înalță până la tavan inelele, nu fă asta, refuza dacă ți-e dragă viața.

7. Revolta

Joseph Hanka făcea curat în laborator dimineața devreme când toate aparatele erau oprite.

Laboratorul ocupa întregul etaj al turnului circular și era o cameră rotundă uriașă cu un tavan înalt. În fundul laboratorului, în fața ferestrei, a fost plasat un generator de impulsuri de câteva milioane de volți. Cu toate că tavanul era înalt, a fost necesar să se facă o gaură în el pentru marea serpentină de cupru. Bilele uriașe de cupru, cu un diametru mai mare de un metru, serveau drept descărcătoare. Lângă perete, la aceeași distanță de fereastră și de generator, era un panou de control; o platformă înaltă cu o balustradă spre care ducea o scară spirală subțire. Platforma era protejată de fulgere de numeroase paratrăsnete ascuțite.

într-o zi, Huberman i-a propus lui Hanka să fie prezent la experiență. *„Voi fi prezent, dar voi refuza să închid curentul de la comutatorul de lângă generator”,* își propuse Hanka, amintindu-și sfatul bătrânei Martha.

Cu toate acestea, spre surprinderea lui, Huberman l-a dus pe platformă și a conectat curentul electric el însuși de la panoul de control. Să fi mutat pur și simplu locul de conectare?

Hanka s-a speriat când instalația a început să funcționeze. Beculețele au început să clipească, obiectele metalice să tremure și să bâzâie, pe la colțurile și marginile ascuțite apăreau mici flăcări… O descărcare electrică puternică a zguduit vechiul turn. Un fulger a străpuns distanța dintre marile bile. Dar nu era un fulger globular. Huberman a oprit curentul electric. Totuși pe tuburile generatoarelor era încă electricitate. Totuși, în instalația generatorului era încă electricitate. Huberman coborî de pe platformă înarmat cu un dispozitiv de descărcare — un băț lung cu o furcă metalică — și de la o distanță a început să descarce electricitatea reziduală, lovind cu coarnele furcii în generator, ca în botul unei fiare. Și, generatorul răspundea la fiecare mișcare a lui Huberman cu pârâituri furioase și scântei, de parcă o fiară își arăta colții.

— Asta-i tot, a spus Huberman, — când dispozitivul a fost descărcat în cele din urmă.

— Nimic periculos deși, fără cunoașterea măsurilor de siguranță, părea a fi înfricoșător.

Dar, așa cum presupunea Hanka, nu era deloc „asta-i tot”. În primul rând, Huberman i-a arătat lui Joseph ce era mai simplu și mai puțin periculos: o descărcare simplă. *„Vom vedea când va veni vorba* *de săriturile fulgerului globular*!” Și n-a avut mult de așteptat.

— Îți voi arăta o experiență interesantă, — a spus Huberman.

— Producerea artificială a fulgerului globular.

— Dar de ce este produs? — îl întrebă Hanka cu o figură naivă.

— Pentru a înțelege secretele naturii, — a răspuns Huberman.

Și el a început pregătirea experienței, pe parcursul căreia i-a oferit lui Joseph câteva explicații.

— Acum vom produce un astfel de măr de foc, în care se află un curent electric de o sută de mii de amperi la o tensiune de câteva milioane de volți!

— Dar unde e generatorul? Centrala electrică? — îl întrebă Hanka.

— A! înțelegi ceva despre electricitate, — a răspuns Huberman.

— Centrala noastră este situată în mansardă. Și generatorul? Generatorul este chiar cerul!

Și Huberman izbucni în râs. Hanka se simți puțin ofensat. De ce se distra Huberman pe seama lui? Oricât de puțin ar fi știut Hanka, el înțelege totuși că cerul nu poate fi un generator.

Huberman și-a continuat pregătirile. A deschis niște robinete din care izbucni un gaz sau abur. El mormăi:

— Nu eo glumă să faci un fulger globular. Descărcarea are loc între conductori. Cu toate acestea tu nu înțelegi nimic. În aer sunt prezenți vapori de apă și oxizi de azot… Cu toate acestea, pentru tine este și scrisul chinezesc… Fulgerul globular este capricios și plin de surprize. Au existat cazuri când a trecut printre corp și lenjeria de corp a unei persoane fără să provoace rău, au existat și când a ucis pe loc. Uneori a apărut din sobă și a zburat în fereastră, iar alteori s-a năpustit asupra unei case arzând-o cu tot cu locuitori. Cu el trebuie să ai urechile ciulite. Asta s-a întâmplat.

Acum ascultă cu atenție. Vei sta aici în această nișă. Ești în siguranță aici. În nișă este un tablou de control. Fiecare buton are un număr. E foarte simplu. Îmi voi relua locul pe platformă la panoul superior de control. Voi porni instalația. Iată, aici va apărea fulgerul globular. El ar trebui să meargă în mijlocul laboratorului. O să spun niște numere și tu vei roti butonul corespunzător. Și astfel vom îndrepta fulgerul spre fereastră. Ai înțeles?

— Am înțeles!

— Intră în nișă.

— Nu voi intra în nișă, domnule profesor, și nu voi atinge tabloul de control, spuse Hanka hotărât.

— Ce-i asta? — întrebă Huberman cu uimire.

— De ce?

„Cum se împacă explicațiile lui Huberman cu cele ale bătrânei Martha?” Gândi Hanka și răspunse imediat pe ton simplu:

— Pentru că sunt un fricos, domnule profesor. Mi-e teamă de fulgerul globular. Mâinile și picioarele îmi tremură deja.

O astfel de sinceritate îl liniști pe Huberman într-o oarecare măsură. El chiar zâmbi și spuse:

— Nu credeam că un tip ce părea atât de curajos ar putea fi un fricos. Rușine să-ți fie, Hanka! Temerile tale sunt neîntemeiate. Fulgerul globular este un lucru neprimejdios. Nu-i niciun pericol, te asigur!

Hanka clătină din cap în semn că nu.

— Nu mă crezi? — întrebă Huberman.

— Chiar dvs. Ați spus, domnule profesor, că fulgerul globular este capricios și plin de surprize.

Huberman se supără. El nu se aștepta ca acest „nătâng ceh”, așa cum îl numea pe Hanka în sinea sa, știe să memoreze, să tragă concluzii și să se riposteze folosind cuvintele lui Huberman.

— Iată un măgar! Tu, după cum văd, n-ai înțeles nimic. La urma urmei, vorbeam despre fulgerul natural, iar acest fulger este artificial…

— Totuși, este un curent de o sută de mii de amperi, a răspuns Hanka, — cu o tensiune de milioane de volți.

— Dar, la urma urmei, noi îl vom produce! — exclamă Huberman.

— Sunt puține șanse, — spuse Hanka și-și mușcă buzele, se pare că a spus prea mult.

Huberman devenise atent. Sprâncenele sale întunecate se strânseră la rădăcina nasului.

— De unde poți să știi despre asta?

— Eu am văzut mingile dvs. De foc cu ochii mei atunci când rătăceam prin pădure, — a răspuns Hanka.

— Nu-i nevoie de multă înțelepciune pentru a înțelege că cel mai adesea zboară acolo unde nu doriți.

înfuriat, profesorul se repezi la scara care duce la panoul principal de comandă, trântind ușa din spatele lui, astfel încât Hanka să nu-l urmeze în acest loc sigur, alergă pe scară până pe platformă, se opri să-și tragă răsuflarea apoi se aplecă peste balustradă și spuse:

— Ei bine, să vedem acum cum te vei revolta. Acum pornesc curentul și…

— Cuplați curentul cât doriți, — a răspuns Hanka și se îndreptă spre ușă. Huberman a râs răgușit.

— Greșești! Nu poți pleca! Nu veți pleca — a strigat el.

— Ușa este blocată prin exterior. Hans a închis-o. Ești un șoarece capcană. Puteți doar sări pe fereastră. Nu vrei de bună voie, fulgerul însuși te va face să mă asculți!

Hanka încercă ușa, era încuiată. Fugi spre fereastră în timp ce Huberman cupla curentul electric. Părea să explodeze totul, aerul vibra, Hanka se retrase involuntar de la fereastră spre nișă, privind la bilele uriașe de descărcare. Dar mingea de foc se produse în altă parte. Lumina strălucitoare din spatele generatorului de impulsuri a revelat apariția sa. El s-a născut în spațiul dintre doi semiconductori în formă de disc, s-a desprins, ca o bulă de aer din tubul de respirat subacvatic, și a plutit încet spre mijlocul laboratorului.

— Intră imediat în nișă dacă ți-e dragă viața! — a ordonat Huberman.

— Rotește comutatorul numărul doi!…

Hanka nu a avut de ales decât să se supună. Intră în nișă și își pusese mâna pe comutator, când ușa se deschise brusc și fata apăru în prag.

— Nora!..

— Deasupra capul lui Hanka izbucni un strigăt lung.

— Nora! Ieși acum! Imediat! Și închide ușa în urma ta! îți ordon. Nora!

Norah a executat doar o parte din ordin: a închis ușa în urma ei, dar nu a părăsit laboratorul. Ea chiar făcu doi pași înainte. Lumina strălucitoare a fulgerului globular îi dădea chipului palid un aspect fantomatic. Arăta ca o fantomă. Își întinse mâna înainte.

— Nu întinde mâinile! Nu te mișca! — strigă isteric Huberman.

— Comută doi! Treci pe trei!

Această comandă a fost executată de Joseph. Însă globul de foc, în loc de a ieși pe fereastră, a început să execute bucle complexe prin laborator, ca și cum un ucigaș orb ar fi căutat o victimă. Iar Nora, care stătea cu calmă fără să-i acorde atenție fulgerului, spuse:

— Nu mai faceți experiențe. Nu trebuie să mai există decese. Joseph, ieși de aici cât mai curând…

Mingea de foc s-a ridicat rapid la tavan și apoi a început încet să coboare, apropiindu-se de Nora…

— A treia… butonul cinci… — țipă sălbatic Huberman și se repezi pe scări…

* * *

Moritz Veltman și Berta s-au așezat la cină. O furtună a izbucnit în pădure. Ploaia biciuia în ferestre. Scăpărau fulgere. Ecoul muntelui se juca cu bubuitul tunetele. Un câine stătea aproape de ușă și își mișca urechile, întorcându-și încet capul dintr-o parte în alta.

— Ceva l-a alarmat pe Surul nostru, — a spus pădurarul privind câinele.

Moritz Veltman se ridică de la masă. Imediat a sărit și Suru. Chiar în acel moment se auzi un ciocănit în fereastră.

— Ei bine, iată despre ce vorbeam!

— Moritz deschise ușa. Zgomotul vântului și ploaia izbucniră în casa pădurarului.

— Cine este acolo?

— Permiteți unui trecător să intre?

— Se auzi o voce din întuneric.

— Un om bun este primit oricând la adăpost. Intrați, — răspunse Moritz.

Aplecându-și capul, un tânăr înalt intra în cameră. Purta un costum tirolez îmbibat cu apă, pe umăr avea o desagă; mustața și barba nu mai avuse parte de un brici de multă vreme.

— Poftim mai aproape de vatra să se usuce hainele. Imediat voi pune niște lemne de foc, — invită Bertha musafirul, muțind un scaun din lemn negeluit lingă vatră.

— Nu, mulțumesc, aș prefera să stau la ușă, în timp ce apa se scurge de pe mine, — a spus drumețul.

— Pentru formalitate, domnul…

— Spuneți-mi Karl, răspunse tânărului.

— Nu trebuie să fiți sfios, domnule Karl, continuă Moritz.

— Vă dau haine să vă schimbați iar ale dvs. Vor fi uscate până dimineață.

Karl a mulțumit. Câteva minute mai târziu el era deja așezat la masă și cină cu lăcomie. Bertha îl privea liniștită, fără a uită să-l servească. „Câţi *ani o fi având? Nu mai mult de treizeci. Între sprâncene se aflau deja cute adânci, fața obosită, ochii triști.”*

Bertha oftă cu compasiune: *„Se pare că nu este ușor de trăit.”* Dar nici ea, nici Moritz nu l-au întrebat pe străin de unde și de ce a venit, așteptând cu răbdare că poate va spune ceva despre el însuși.

După cină, Karl se așeză pe scaunul de lângă vatră, întinzându-se cu plăcerea unui om obosit care, în cele din urmă, se odihnea și își aprinse o lulea complicată de porțelan, fiind pe jumătate adormit.

Lungă și complicată era calea care îl adusese pe Karl la casa pădurarului.

Karl Frey era un fizician tânăr ce lucra sub îndrumarea profesorului Oscar Huberman, dar era mult mai talentat decât bătrânul său profesor. Potrivit lui Huberman, studentul său Frey era *„un tânăr cu o scânteie de inteligență, dar nu fără ciudățenii”*. Și ciudățenia lui Karl Frey a fost că el era *„cu câţiva pași înaintea vremii sale”*. Pentru Huberman știința a servit doar ca un mijloc pentru atingerea obiectivelor personale — faimă, salariu mare și o bună carieră. Iar când noii stăpâni au devenit la putere — naziștii, care au cerut ca știința să îi slujească, Huberman s-a alăturat de bună voie partidului nazist și a câștigat rapid binecuvântarea noilor stăpâni. Frey a reprezentat în acest sens exact opusul lui Huberman; nu s-a gândit niciodată la el însuși. Nu era interesat de politică. Și-a imaginat că realizările științei în sine pot oferi o rază de bucurie și speranță omenirii. El era convins că activitatea științifică va aduce pe Pământ era de aur mai aproape. Cu aceste ciudățenii a cucerit inima fiicei profesorului său, Eleanor, sau, pe scurt, Nora Huberman; cu câtă căldură și inspirație i-a povestit despre faptele, visele și fanteziile sale!

— Gândește-te Nora, nu sunt eu practic? Sute de oameni de știință, ca mine, au studiat și studiază razele cosmice. Natura fizică a acestor raze este deja bine cunoscută. Dar de unde vin exact și care este motivul apariției lor — încă nu știm. În timp ce oamenii de știință se luptă pentru rezolvarea acestor enigme, având un interes pur teoretic, m-am apropiat de razele cosmice dintr-o parte complet diferită, practică. În aceste raze este o energie uriașă. În spațiul locuibil al globului pământesc cantități imense de energie liberă se revarsă în mod continuu: milioane de de cai putere pe care trebuie doar să aruncăm un căpăstru. Este posibil? Da. Filtrele de plumb pot fi un astfel de căpăstru, care, asemenea frâielor, va restrânge viteza cosmică a „cailor spațiali”, care nu se supun condițiilor terestre. Calculele mele sunt justificate. Și ce perspective extraordinare se vor deschide, Nora! înarmați cu energia razelor cosmice, oamenii vor deveni titani, pentru care nu vor mai fi dificultăți. O abundență de energie va da o abundență de toate celelalte bunuri pământești, tot ceea ce are nevoie o persoană.

Tinerii s-au îndrăgostit unul de celălalt, iar Oscar Huberman, după o anumită ezitare, a fost de acord cu căsnicia lor — la un an după logodnă

Prudența lui Huberman era provocată de poziția nesigură a mirelui. În cercurile guvernului refuzul lui Frey de a se alătura partidului nazist a produs o mare nemulțumire. Visele lui despre o eră de aur erau considerate prostii, el însuși era considerat — în cel mai bun caz — un idealist, un visător. Toate acestea erau suficiente pentru a-i distruge cariera, dacă nu și viața. Dar unii experți militari au devenit interesați de lucrarea sa privind utilizarea energiei razelor cosmice, ceea ce Frey n-a ştiut. Frey nici nu bănuia că acești generali, care acționau prin Huberman, i-au hotărât deja soarta. Lui Huberman i s-a ordonat să facă tot posibilul și să-l ajute pe Frey în munca sa, indiferent de costuri, dar fără să-i implice alți angajați în cursul acestor lucrări.

Odată rezolvată sarcina de a obține energie din razele cosmice, va fi dat un ordin special cu privire la soarta ulterioară a lui Frey. Principalul lucru era că Huberman însuși să ia parte direct la aceste lucrări, să le cunoască suficient pentru a le continua pe cont propriu, fără Frey. Și Karl a fost fericit când, pentru cercetările sale, s-a construit în mod neașteptat un laborator într-o zonă pustie lângă oraș, s-au eliberat fonduri pentru echipamente și se executau rapid și cu atenție toate comenzile sale privind aparate noi și complexe.

Treaba merge bine. A fost creat dispozitivul pentru a capta energia razelor cosmice. Huberman i-a propus lui Frey să facă experimente privind condensarea acestei energii sub formă de fulgere globulare. Lui Karl îi era neclar scopul unei astfel de experiențe, dar nu a refuzat să lucreze, ci îl întreba din ce în ce mai mult pe profesorul său ce beneficii practice ar putea fi obținute din aceste experiențe. Probabil că lui Huberman nu îi plăcea prea mult aceste întrebări. Răspundea vag.

Și iată, în acel moment al celei mai înalte pasiuni pentru lucrarea sa și visurile sale de fericire personală, Frey a căzut din cerul speranțelor luminoase în abisul celor mai amare dezamăgiri.

S-a întâmplat într-o seară de vară fierbinte. Familia profesorului se stabilise la țară. După terminarea lucrărilor în laborator, Frey, ca de obicei, s-a dus la Huberman și la Nora.

Ca un om care cunoștea bine locul, el a mers repede prin grădină spre veranda, unde Nora obișnuia să-l aștepte. Însă fata nu era acolo. Frey a vrut s-o cheme afară și dodu să intre în sufragerie, când a auzit brusc voci care veneau prin fereastra deschisă din biroul lui Huberman, iar cei care vorbeau adesea îi menționau numele. Primele cuvinte pe care le-a auzit l-au făcut să tresară.

— Ce veți face cu Frey? — întrebă Huberman

Cineva cu voce puternică de bas a răspuns calm:

— De Frey nu mai avem nevoie și trebuie eliminat.

Karl, îngrozit, și-a concentrat întreaga ființă în urechi. Timp de câteva minute, el a aflat lucruri oribile. Descoperirile sale științifice, pe care le-a visat să aducă beneficii omenii, naziștii le vor folosi pentru război: pentru a ucide femei și copii fără apărare. Ei au decis că Frey și-a făcut treaba, restul va fi terminat de Huberman… El a aflat chiar și ora programatei sale execuții: au hotărât să-l ucidă printr-o explozie în laborator în zilele următoare la ora șase și jumătate seara.

— Până la acea oră, — a spus vizitatorul necunoscut — portarul și îngrijitorul părăsesc laboratorul, iar Frey rămâne adesea singur, continuând să lucreze. Să țineți bine minte: trebuie să părăsiți laboratorul până la șase fără zece minute…

Lui Frey i se părea că pământul se mișcă sub picioarele sale, iar cerul cădea peste el. Puternic impresionat, a ieșit din verandă și a mers fără zgomot prin grădină. A reușit să plece neobservat.

Karl a decis să meargă a doua zi la laborator, prefăcându-se că nu știe nimic, dar să fie cu ochii-n patru. Probabil, vor pune o „mașină infernală”. Când a rămas singur, a căutat cu grijă prin întregul laborator, dar nu a găsit un astfel de dispozitiv. El început să se gândea la o măsură de precauție foarte importantă: în camera din spate a laboratorului era o ușă mică care ducea spre grădină. Această ușă n-a fost folosită niciodată și era mereu încuiată, iar cheia de la ea se pierduse cu mult timp în urmă.

A doua zi, după ce Frey a aflat vestea groaznică, a făcut o cheie în atelier și a deschis în taină ușa. Ușa de la intrarea principală dădea într-o alee largă ce ducea la autostrada Aleea era vizibilă în întregime. Ușa mică din spate dădea imediat într-o livadă deasă.

La ora cinci seara îngrijitorul și paznicul, care era și portar, au plecat iar Frey a rămas singur. Nimeni nu l-a căutat. La șase fără cinci minute, nu mai târziu, a părăsit laboratorul prin ușa din spate, mergând la capătul grădinii unde s-a așezat într-un șanț mic și se uita la ceas cu o inimă să-i spargă pieptul. Acele arătau șase și treizeci de minute: pentru acea zi pericolul se terminase. S-a ridicat, a mers încet în laborator și, după un timp, deja în palton și pălărie a ieșit prin intrarea principală. În fiecare zi trebuia să trăiască încordat treizeci de minute. Dar asta nu însemna sfârșitul torturii. Pentru a nu stârni suspiciune, a trebuit încă să meargă la Huberman-i, să dea mână trădătorul, să întâlnească fată iubită a cărei fericire o curma tatăl ei… Frey trebuia să găsească în el forța necesară să pară vesel și plin de bucurie. Aceasta fost cea mai grea. Și nu a fost întotdeauna capabil să se prefacă cu succes. Nora observă cum chipul lui deveni dintr-odată îngrijorat. Când ea l-a întrebat ce-i în neregulă, el a asigurat-o că-i bine.

Acest lucru nu putea continua la nesfârșit. Au existat câteva momente când Frey s-a gândit să se sinucidă. Apoi devenise indiferent, el era un om condamnat. Apoi a început să-l bântuie alte gânduri: execuția nu însemna aruncarea în aer a laboratorului cu toate instalațiile și dispozitivele sale? Dar grija era fără rost. Huberman avea copii ale tuturor desenelor și calculelor. Nu, cea mai bună cale este, în definitiv, să „experimentezi propria ta moarte”, iar ce urmează să faci este clar. Nu, cea mai bună cale era, în definitiv, să „experimentezi propria moarte”, iar ce urma de făcut rămânea de văzut.

Și acea zi decisivă, acel minut hotărâtor a venit. La ora șase și douăzeci și două de minute seara, când Frey stătea în șanț, pământul se cutremura, se auzi o explozie monstruoasă, un suflu puternic străbătu grădina, rupând copaci, un stâlp de foc, înconjurat de nori groși de fum, se ridică spre cer. Peste tot erau presărate bucăți din clădire. Toate acestea au durat câteva secunde. Frey se ridică, alergă spre gard și trecu peste el. În spatele gardului începea o pădure. Se putea ascunde acolo până când va trece alarma provocată de explozie…

Ce s-a întâmplat mai departe?… Bătrânul Fritz, portarul laboratorului, un invalid de război, era foarte prietenos cu Frey. Locuia, împreună cu fiica sa Anna, într-o mică casă pe marginea orașului. Noaptea târziu, Frey a bătut la ușa lui Fritz și i-a spus deschis tot ce i s-a întâmplat.

în această casă, Frey a trăit în primele zile după explozie. Nu fără plăcere a citit, în ziarul pe care, furios, Fritz i l-a adus, vestea morții sale în explozie. Se spunea că tânărul om de știință, dl Frey, a fost victima unei neglijențe.

Deci, prietenii lui Huberman și el însuși erau siguri că Frey a murit. Ei bine, fiind considerat mort, Karl se putea ascunde mai lesne. Dar cum a primit Nora această veste? Sărmana fată! Cât de mult ar fi vrut Frey s-o consoleze! Ș-o înștiințeze că este în viață. Dar la ce bun? El oricum era pierdut pentru ea. Trebuie să supraviețuiască acestei pierderi… Frey le-a cerut lui Fritz și Annei să afle ce se întâmpla la familia Huberman. Lucruri triste. Nora s-a îmbolnăvit după ce a aflat de moartea logodnicului ei. Tatăl ei, încercând s-o mângâie, i-a vorbit de un locotenent, dar Nora n-a vrut să audă de niciun logodnic.

Apoi a venit vestea că familia Huberman a plecat în mod neașteptat undeva. Unde? De ce? Karl a constatat că prin oamenii săraci, dar loiali, se poate afla mult mai mult și mai bine decât prin intermediul detectivilor costisitori, pentru că fără muncitori care să împacheteze, încarce și transporta nu se putea muta în alt loc! Și astfel Frey a aflat curând că Huberman s-a mutat într-un loc tăinuit din Tirol, unde a continuat experimentele începute de Frey.

Dar ce ar trebui să facă Karl în continuare? Fritz l-a ajutat. Bătrânul soldat cu handicap, care a văzut ororile războiului, a vorbit foarte mult cu tânărul. Amintirea experienței, privind în viitor, a vorbit despre cât de multă suferință, durere, moarte poate aduce un acest nou instrument de exterminare: fulgerul globular. Și Frey a decis că îl va căuta pe Huberman, va distruge instalația și poate chiar și pe profesor.

Spunând la revedere lui Fritz și mulțumindu-i pentru informațiile culese, Frey s-a dus în căutarea lui Huberman. Astfel, după multe aventuri periculoase, Karl a apărut în casa pădurarului Moritz.

* * *

Frey se întinse, reaprinse pipa stinsă și îl întrebă pe Moritz dacă îl poate însoți a doua zi dimineață la castel.

— Pot găsi drumul și singur, — adăugă Frey, — dar am nevoie de ajutorul dvs.

— Sunt la dispoziția dumneavoastră, — a răspuns Moritz.

A doua zi, la ora unsprezece dimineața, când, potrivit calculelor lui Frey, toți cei din castel erau deja în picioare iar Huberman lucra în laborator, Karl și Moritz urcau spre turn. Le-au deschis Martha. Când l-a văzut pe Karl, pe care ea îl considera mort, a țipat cu putere, și și-a prins capul cu mâinile tremurânde.

— Nu vă speriați, preabună Martha, — spuse Frey.

— Nu sunt o fantomă. Mai degrabă anunțați-mă profesorului Huberman.

— La profesor!… — exclamă Martha, încă tremurând. Și a adăugat: — în plină zi… Persoana moartă vine la mort…

Martha continuă să stea dând din cap, iar Frey și Moritz, ocolind-o, urcară la ultimul etaj și deschizând ușa laboratorului.

în mijlocul camerei, pe podea, cu brațele depărtate de trup, Oscar Huberman era întins pe spate. Părul său sur era împrăștiat pe dalele de piatră. La tâmple putea fi văzută o pată de culoare albastru închis și de dimensiunea unei cireșe.

Lângă Huberman stătea Hans îngenuncheat. Nora stătea lângă fereastră și privea înainte cu ochii larg deschiși și inexpresivi. Hanka, cu un pahar în mână, încerca s-o convingă pe Nora să bea apă, dar nu-l vedea.

După ce i-a văzut pe cei care intrară, Hanka se repezi spre Moritz și îi spuse pe scurt ce se întâmplase cu câteva minute înainte de sosirea lor.

Dar era clar și fără cuvinte: mingea de foc l-a ucis pe profesorul Huberman. Pe Frey îl încearcă involuntar o senzaţie de ușurare. Huberman nu mai era în viață, rămânea să distrugă instalațiile. Chiar dacă cineva ar avea copii după desene, fără Huberman, nu va fi putea să reconstruiască dispozitivul pentru captarea energiei razelor cosmice.

Dar ce e de făcut cu Nora? Karl s-a dus lângă fată, i-a luat mâna spunându-i pe nume. Nu l-a recunoscut.

— Când fulgerul l-a lovit pe tatăl ei la tâmplă, fraulein Nora a căzut, — explică Hanka.

— Am ridicat-o și am așezat-o pe scaunul ăsta. Ea și-a deschis ochii, dar stă așa nemișcată tot timpul, fără niciun cuvânt, de parcă ar avea tetanos.

„Biata fată! — gândi Frey furios.

— *E prea șocată. Dar, desigur, își va reveni. Să o ia cu el? Absolut imposibil. Karl este un cerșetor, un fugar scos de pe lista celor vii. Și dacă va fi reintrodus pe această listă, atunci doar pentru a-l trece din nou, și irevocabil pe lista celor morți. Nu va scăpa nici Nora dacă pleacă cu el. Nu, trebuie să se despartă. Și poate că este mai bine ca Nora să se afle acum într-o asemenea stare încât să nu-l recunoască...”*

Frey se uită încă o dată la faţa schimbată a prietenei sale, oftă și apoi urcă hotărât pe scara spirală la mansardă, unde ar trebui să fie mașina „de captat energie cosmică”.

Câteva minute mai târziu totul s-a terminat. Porțile magice, prin care energia razelor cosmice intra în flux continuu, au fost distruse, transformate în fragmente fără forme. Cosmosul a devenit din nou îndepărtat și inaccesibil. Invenția, care, conform lui Frey, trebuia să aducă o nouă eră fericită omenirii, a fost distrusă.

Generatorul de impulsuri și dispozitivele pentru crearea fulgerului globular nu pot fi distruse. Asemenea lucruri erau deja cunoscute.

Trecând pentru ultima dată pe lângă fată, Karl se opri. Ar fi vrut să-i spună câteva cuvinte de rămas bun, deși nu l-ar fi înțeles… Iartă-mă… Adio…

Și, spunând la revedere lui Hans și Marthei, Frey, Moritz și Hanka au părăsit Castelul vrăjitoarelor.

Moritz le-a propus să meargă acasă la el pentru a sta la masă. În tot cazul, Berta trebuie să-l revadă pe Hanka. Și apoi… atunci Frey și Hanka vor merge să încerce norocul: poate că vor reuși să scape din acest iad.

SFÂRŞIT

[1] Araucani – trib de indieni din America. (N. r.).

[2] Huroni – trib de indieni din America. (N. r.).

[3] Conrad Gesner – cunoscut om de ştiinţă de origină germană din secolul al XVI-lea. A scris „Cartea despre animale” care multă vreme a exercitat o influenţă deosebit de puternică asupra naturaliştilor. (N. a.).

[4] Leading – în limba engleză: căpitan. (N. a.).

[5] Conquistadori – cuceritori spanioli care au pus stăpînire pe ţinuturi din America de Sud şi America Centrală, în secolul XV-XVI. Nobili scăpătaţi, delicvenţi de drept comun sau mercenari, conquistadorii erau mînaţi de setea de aur, peste ocean, unde au împilat paşnica populaţie băştinaşă. (N. r.).

[6] Agava – plantă cu frunze suculente, cărnoase. Din fibrele agavei se confecţionează ţesături, iar din sucul acestei plante se prepară „pulche”, băutură preferată a băştinaşilor. (N.a.).

[7] Triton – personaj din mitologia greacă, zeu al mării. Stîrnea sau potolea valurile, suflînd într-o scoică. Adeseori, era înfăţişat călare pe un delfin. (N. a.).

[8] Gaucho – triburi aproape primitive de păstori, care trăiesc în pampas; metişi la care precumpăneşte sîngele indian; călăreţi iscusiţi. (N. a.).

[9] La 25 Mai 1810 provinciile La Plata au organizat o ligă revoluţionară. Junta”, au arestat autorităţile locale, au proclamat un guvern provizoriu şi s-au separat de Spania. (N.a.).

[10] Gorgona Meduza – în mitologia greacă, monstru-femeie înaripată, cu şerpi pe cap. (N. r.).

[11] Pulperia – birt (în limba spaniolă). (N. r.).

[12] Themis – zeiţa ordinei, dreptăţii şi justiţiei la grecii antici. (N. r.).

[13] Coronel Dias – stradă pe care se afla una din intrările închisorii. (N. r.).

[14] Hărţi sinoptice – hărţi pe care se înseamnă de cîteva ori în 24 de ore situaţia atmosferică în diferite regiuni şi la anumită oră. (N. red. ruse.)

[15] Estuar în Oceanul îngheţat de Nord, la est de gura fluviului Iana (Iakuţia). Numele îl are de la Sellah, unul din numeroasele rîuşoare din tundră care se varsă în acest estuar. Atît rîul cît şi estuarul Sellah sînt bogate în peşte. (N. red. ruse.)

[16] Un vijelios curent lîngă insulele Lofoten, în apropierea coastelor nord-vestice ale Norvegiei

[17] Zero absolut – temperatură la care presiunea gazelor este egală cu zero, ceea ce corespunde cu minus 273°; temperatura cea mai joasă posibilă. (N. red. ruse.

[18] Engelbrecht – Engelbrechtson l-a biruit pe Eric, regele Danemarcei, Suediei şi Norvegiei (detronat în 1436), şi a fost propus de ţărani ca cîrmuitor, dar nobilimea a izbutit să-şi impuie candidatul ei. Peste cîţiva ani aristocraţii l-au ucis pe Engelbrecht. (N. red. ruse.)

[19] Joc de cuvinte — În limba germană Glück înseamnă fericire (n. r.)

[20] Majoritatea numelor proprii le-am luat de la atlanţi, unele însă (Poseidonis, Atlantida ş.a.) le-am scris aşa cum se stabilise încă pe vremea lui Platon, deoarece în felul acesta sînt mai cunoscute pentru contemporanii mei. — Larison

[21] Măsură de lungime a vechilor greci, variind după regiuni. Stadiul attic avea 1776 m (n. t).

[22] Femeile atlanţilor luau parte la război, luptînd cot la cot cu bărbaţii. — Larison.

[23] Nu numai în tablele de bronz ale atlanţilor, dar şi în cuneiformele asiriene, care vorbesc despre boli, se pomeneşte de această denumire de „muşchiul capului”. N-a fost posibil să se stabilească exact sensul acestor cuvinte. — Larison

[24] Atţor a pierit împreună cu Atlantida în fundul oceanului. La suprafaţă au rămas doar vîrfurile

munţilor care alcătuiesc astăzi insulele Azore. (n.t.)

[25] Monedele atlanţilor aveau pe o parte discul soarelui, iar pe cealaltă capul regelui, din care pricină atlanţii numeau monedele de aur „discul soarelui". — Larison.

[26] În limba atlanţilor Sel înseamnă lună. — Larison

[27] Kitţara — instrument muzical ce seamănă cu chitarele greceşti. — Larison.

[28] Nu numai animalele şi păsările, dar şi unii oameni simt instinctiv apropierea erupţiilor vulcanice. — Larison.

[29] Continentul răsăritean — Africa — despărţit de Atlantida printr-o strîmtoare. Cîndva, aceste două continente alcătuiseră unul singur. Despre insulele mici, aflate între Atlantida şi Africa, pomeneşte şi Platon. Veridicitatea acestor afirmaţii şi-a găsit deplina confirmare, ca de altfel multe alte lucruri povestite de Platon despre Atlantida. — Larison.

[30] Erupţia vulcanilor începe de cele mai multe ori prin erupţie de aburi. Uneori, cu aceasta erupţia se sfîrşeşte, de obicei însă, în urma aburilor începe erupţia maselor de lavă topită. — Larison.

[31] De bună seamă că Aţro-Sanu avea o mare viziune istorică; el scria pentru istorie, pentru noi, cei care aveam să trăim cu milenii mai tîrziu, şi el n-a greşit: am găsit însemnările sale, care ne-au oferit un material nespus de preţios, material folosit de mine în povestirea de faţă. Valoarea ştiinţifică a „bibliotecii de bronz" este cunoscută de toţi savanţii din lume. — Larison.

[32] Urmele atlanţilor au fost găsite pe ţărmul nordic al Bretaniei franceze. — Larison

[33] Fără îndoială că este vorba de scorbut. – Larison.

[34] În vreme ce în Atlantida se cunoştea fabricarea armelor ae bronz, Europa se afla încă în epoca de piatră. — Larison.

[35] Moşier — Nota red. ruse.
[36] Învăţător. — Nota red. ruse.
[37] Sfînt — Nota red. ruse.
[38] Dada — frate mai mare — Nota red. ruse.
[39] Soi de copac în India
[40] Subdiviziune a rupiei, 1 rupia = aprox. 42 anna
[41] Partea casei locuită de femei şi inaccesibilă pentru străini, (n.a.)
[42] Filozof german din sec. XIX, a cărui filozofie reacţionară a stat la baza teoriei rasiste. (n.t.).
[43] 1 kror = 100 de lack; 1 lack = 100.000 rupii. (nota red. ruse.).
[44] Sapiens — dotat cu raţiune (lb lat.).
[45] Homo sapiens — om dotat cu raţiune, denumire ştiinţifică pentru specia umană, care, după clasificare, aparţine clasei mamiferelor.
[46] Lucius este eroul povestirii satirice „Măgarul de aur”, de scriitorul latin Apuleius.
[47] Bana - Domnule.
[48] Truant — trîntor, vagabond (lb engl.)

Table of Contents

OMUL-AMFIBIE
CAPUL PROFESORULUI DOWELL
STEAUA KEŢ
TRAFICANTUL DE AER
PÂINEA VEŞNICĂ
STĂPÂNUL LUMII
ULTIMUL OM DIN ATLANTIDA
ARIEL
ÎN ABIS
HOITI-TOITI
CASTELUL VRĂJITOARELOR

Table of Contents

OMUL-AMFIBIE 1
CAPUL PROFESORULUI DOWELL 194
STEAUA KEŢ 354
TRAFICANTUL DE AER 543
PÂINEA VEŞNICĂ 692
STĂPÂNUL LUMII 766
ULTIMUL OM DIN ATLANTIDA 982
ARIEL 1105
ÎN ABIS 1323
HOITI-TOITI 1342
CASTELUL VRĂJITOARELOR 1409